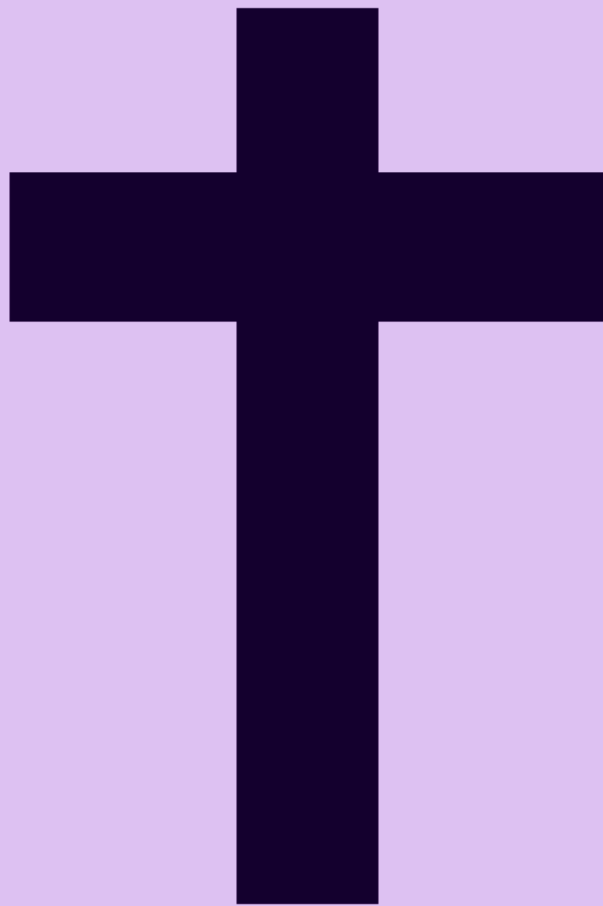

Kukwe kuin ngöbökwé

New Testament in Ngäbere (PM:gym:Ngäbere)

Kukwe kuin ngöbökwé
New Testament in Ngäbere (PM:gym:Ngäbere)

copyright © 2004 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ngäbere

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ngäbere [gym], Panama

Copyright Information

© 2004, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Ngäbere

© 2004, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 4 Mar 2019 from source files dated 22 Dec 2018
dc5ef235-14f7-5b3f-997a-59dae7b091fe

Contents

MATEO	1
MARCOS	71
LUCAS	115
JUAN	187
HECHOS	239
ROMANOS	299
1 CORINTIOS	329
2 CORINTIOS	355
GALATAS	373
EFESIOS	384
FILIPENSES	394
COLOSENSES	401
1 TESALONICENSES	408
2 TESALONICENSES	414
1 TIMOTEO	417
2 TIMOTEO	425
TITO	431
FILEMÓN	435
HEBREOS	437
SANTIAGO	459
1 PEDRO	467
2 PEDRO	475
1 JUAN	480
2 JUAN	487
3 JUAN	489
JUDAS	491
APOCALIPSIS	494

Kukwe Kuin Jesubtä Tikani Mateokwe Mateo

Ni iti kädian nämane Mateo käkwe tära ne tikani. Niara kädian nämane Leví arato. Mateo abko ni israelita káräbare Jesukwe ja töitikäkäre jabe. Jesu ngämi Mateo kärere, känenkri niara abko ngwian káräkä gobran romanobokrä, akwa Jesukwe káräbare ja töitikäkäre jabe, ye btäräbe nikani Jesu jiebt. Kä ye ngwane nitre romanobo nämane gobrane nitre israelitabti.

Jesukwe dre dre nuenbare abko Mateokwe tuani ja okwä jenbti, ye abko tikani tära nebtä. Erere arato, Jesukwe kukwe diribare ño ño abko kukwei nuani kwe, ye abko tikani tärbtä kwe. Mateo käkwe tära ne tikani bäri nitre israelitakrä, ñobtä ñan angwane niaratre nämane ni ngibiare iti ja diantarikä. Ni jatadre iti nitre israelita Diantarikä abko Ngöbökwie niebare kira. Ni ye abko kä Mesías hebreore amne kä Kristo griegore. Ni Diantarikä juandre Ngöbökwie ye abko Jesu ara abko Mateo tö namani mikai gare nitre israelitareye tära nebti.

*Jesu mräkä känekäne
(Lucas 3.23-38)*

¹ Jesukristo mräkä känekäne jrei Davikri amne Abrahamkri abko nere:

² Abraham abko Isaac rün,

Isaac abko Jacob rün,

Jacob abko Judá rün amne

Judá etbakantre mda mda rün arato,

³ Judá abko Fares amne Zara rün amne,

Fares btä Zara meye abko Tamar,

Fares abko Esrom rün amne,

Esrom abko Aram rün,

⁴ Aram abko Aminadab rün amne,

Aminadab abko Naasón rün amne,

Naasón abko Salmón rün,

⁵ Salmón abko Booz rün,

(Booz ne meye abko Rahab. Rahab ne abko ñakare israelita.)

Booz abko Obed rün,

(Obed meye abko ni ñakare israelitare kädian nämane Rut.)

Obed abko Isaí rün amne,

⁶ Isaí abko jrei David rün.

Jrei David abko Salomón rün.

(Salomón ne meye abko nämane käne Uríabe.)

⁷ Salomón abko Roboam rün,

Roboam abko Abías rün,

Abías abko Asa rün,

⁸ Asa abko Josafat rün amne,

Josafat abko Joram rün amne,

Joram abko Uzías rün,

⁹ Uzías abko Jotam rün amne,

Jotam abko Acáz rün amne,

Acáz abko Ezequías rün,

¹⁰ Ezequías abko Manasés rün amne,

Manasés abko Amón rün amne,

Amón abko Josías rün,

¹¹ Josías abko Jeconías amne mräkä mda mda rün,

(Jeconías näire abko nitre israelita jänikani ngite kä Babiloniate.)

¹² Abti nükaninta kä Israelite,
yebti abko Jeconías abko Salatiel rün,

Salatiel abko Zorobabel rün,
¹³ Zorobabel abko Abiud rün amne,
Abiud abko Eliaquim rün amne,

Eliaquim abko Azor rün,

¹⁴ Azor abko Sadoc rün,
Sadoc abko Aquim rün amne,

Aquim abko Eliud rün,

¹⁵ Eliud abko Eleazar rün amne,
Eleazar abko Matán rün amne,

Matán abko Jacob rün,

¹⁶ Jacob abko José rün.

José ne mden abko ben María namani.

María ne mden abko Jesu meye amne,

Jesu ne mden abko ie nita Kristo niere.

¹⁷ Ne aisete Abraham näire nebebe jrei David näire nitre israelita ja mräkärebe namani ni jätäbti nibkä ja täritäri. Yebti David näire abti nitre israelita jänikani ngite kä Babiloniate, ye näire nitre israelita ja mräkärebe namani ni jätäbti nibkä ja täritäri arato. Abti nitre israelita jänikani ngite kä Babiloniate ye täbti nitre ja mräkärebe namani ni jätäbti nibkä ja täritäri nebe Kristo därebare ye näire.

Jesukristo därebare

(Lucas 2.1-7)

¹⁸ Jesukristo därebare abko nakaninkä krörö: Jesu ngämi därebe, känenkri María, Jesu meye abko nämane mikani jakrä kwärikwäri Josébe. Akwa María ngämi nebe Josébe, ye känenkri María ñan namani mobe, bren kwe kisete Ngöbö Üai Deme köböire. ¹⁹ Angwane José, ben María rabadre, José ye abko nämane nüne metre Ngöbö ngwäreki amne ñan tö namani María mikai ene ni jökrä ngwäreki, aisete María tuadremetre kwe kä bube tiebe abko namani nütüre.

²⁰ Ye erere José jatanina nuene, btäräbe angele ni Dänkienkwe jatani, käkwe niebare krörö köböire ie:

José, jrei David mräkä, makwe ñan kä jürä ngwian jabtä María kare ngäbti ja nän mukore, ñobtä ñan angwane ngäbäkre rabadri kwe, ye abko namani btä Ngöbö Üai Deme di kri köböire. ²¹ Mdakäre abko, ngäbäkre däredri brare Maríakwe ye abko makwe kädian Jesu,* ñobtä ñan angwane juta kwe ngite ngite kukwe kämekäme kisete, ye abko niarakwe dianditari, aisete makwe kädian kore. Abko kore se, niebare angelekwe Joséye.

²² Ni Dänkien abko käkwe blitabare kira niara kukwei niekä köböire, ye erere rabadre bare täte, abkokäre kukwe nakaninkä kore. Kukwe niebare ni Dänkienkwe abko tä tikani krörö niara Kukweibtä:

²³ Meri iti kaibe deme ñan rabadri mobe bren kwe kisete amne ngobo rabadri iti kwe.

Ngäbäkre ye abko kädiandi Emanuel,

Isaías 7.14

abko niebare ni Dänkienkwe. (Emanuel abko “Ngöböta nibe” nieta.)

²⁴ Yebti José nükaninta ngwäte angwane, angelekwe dre dre nuemna ie, ye erere nuenbare kwe, käkwe María kani ngäbti ja nän mukore. ²⁵ Akwa María ngobo ngämi därebe kwe, ye känenkri namanintre ñakare jabe abti ngobo därebare kwe. Ngäbäkre ye abko Josékwe kädiani Jesu.

2

Nitre ja töitikaka mukebtä nükani Jesu mike ütiäte jae

¹ Jesu därebare juta Belénte kä Judeate angwane, ni iti kädian nämane Herodes nämane jreire. Jesu därebare, abti nitre töbtä nünanka mobe kä Judeabtä kä driri nükani juta

* 1:21 Jesu abko käta ni Dänkien Ngöbö tä ni dentari niere hebreore.

Jerusalén yete. Nitre ye abko nämane ja töitike mukebtä abko nükani, ² käkwe kukwe ngwianintari krörö:

¿Jrei nitre israelitakwe därebare abko tä mdente? Muke kwati käkwe niara därebare mikaba gare, ye abko nunkwe tuaba nüke käin kä driri yete, aise te nun jatani mike ütiäte jae, niebare kwetre.

³ Nitre töbtä ja töitikaka mukebtä käkwe kukwe niebare kore, ye gani jrei Herodekwe angwane, niara namani töbikere kri. Erere arato, nitre nünanka juta Jerusalénte namani töbikere kri arato. ⁴ Abtä jrei ye käkwe nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre käräbare amne Kukwe Biani Ngöböke Moiséye dirikätre käräbare kwe arato, bti kukwe ngwianintari krörö kwe ietre:

¿Ni Dianinkä Ngöböke abko däredre mdente metre? niebare kwe ietre.

⁵ Angwane niaratre käkwe niebare mda Herodeye:

Jrei däredre juta Belénte kä Judeate abko gare nunye, ñobtä ñan angwane ni Ngöbö kukwei niekä käkwe tikani krörö:

⁶ Belén, ma abko juta chi kä Judá kánti nete.

Akwa ma abko ütiäte kri, juta mda mda ngätäite kä Judá ye kánti,

ñobtä ñan angwane gobran kri däredi yete abko käkwe nitre israelita tikwetikwe ngibiadibti, *Miqueas 5.2*

abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä, niebare kwetre Herodeye.

⁷ Yebti Herodekwe nitre töbtä ye käräbare tiebe, bti muke tuani ñongwane metre kwetre abko ngwianintari kwe ietre. ⁸ Angwane Herodekwe niebare ietre:

Mun nän Belén sete amne ngäbäkre ye tä mdente abko munkwe ngwiantari kuin jökrä. Abti kwan munye angwane, tä mdente abko mun jatata niere tie, ti rikadre mike ütiäte siba abkokäre, niebare kwe ietre.

Bti juani kwe Belén. ⁹ Jrei Herodes käkwe blitabare ünän kore, yebti nitre töbtä ye nikani ta; nikanintre ta angwane muke tuani nüke käin kä driri kwetre, ye ara nikaninta niaratre jie ngwenante abti batibe ngäbäkre nämane, ye kánti muke ye namani nünankä käin. ¹⁰ Nitre töbtä käkwe muke tuani kore angwane, kä namani nuäre kri btätre. ¹¹ Nikanintre gwä angwane, ngäbäkre ye nämane gwi meye Maríabe, btä okwä namani. Angwane namani ngukudokwäbti temen, käkwe ngäbäkre ye mikani ütiäte jae. Yebti kaja ngwian nämane kwetre, ye jue tikani kwetre, bti oro amne kri ngwäri ütiäte kri rä bäne bäne kädianta incienso amne mirra biani ngwarbe kwetre ngäbäkre yeye. ¹² Yebti jatanintre nikenta angwane, ñan rikadreta Herodes kánti ta abko Ngöböke mikani gare köböre ietre, aise te nikaninta ji mdabti nebata ja käite.

Jesu jänikani ngitie Egipto

¹³ Abti nitre töbtä ye nikaninante angwane, angele ni Dänkienkwe nükani blite köböre Josébe, käkwe niebare ie:

Nän krö amne ngäbäkre ye btä meye kwe, ye ben nän ngitie jötrö Egipto sete. Ye kánti mun raba nüne abti tikwe kukwe mda niedi mae abko makwe ngibia, ñobtä ñan angwane Herodes bike ngäbäkre ye känentari kämikadre. Abko kore se, niebare angele kwe Joséye.

¹⁴ Ye btäräbe José nükani dikekä krö, nikani jibti Egipto kukwäre ngitie ngäbäkre yebe amne ngäbäkre ye meyebe kä ikote deo. ¹⁵ Ye kánti namanintre nünentbe abti Herodes krütani. Kukwe nakaninkä kore, angwane kukwe niebare krörö ni Dänkienkwe niara kukwei niekä köböire ye namani bare:

Ti Odei nämane Egipto, tikwe käräbareta mento, abko niebare kwe.

Oseas 11.1

¹⁶ Nitre töbtä abko käkwe Herodes ngökani, ye gani Herodekwe angwane, Herodes mätä namani kri krübäte, aise te ñongwane nitre töbtä käkwe muke tuani abko niebare kwetre Herodeye, yebtä Herodekwe töbikabare, käkwe ngäbäkre kiakia därebe nebebe kä kubu ie nämane nüne Belén amne Belén kenta temen abko Herodekwe kämikamna jökrä. ¹⁷ Herodekwe ngäbäkre kiakia kämikamna jökrä kore, ye köböire abko ni Ngöbö

kukwei niekä kädian nämane Jeremías kākwe Ngöbö kukwei tikani abko namani bare krörö:

¹⁸ Ni kukwei ruen ngetrekä krikri krübäte juta Ramate, ye abko Raquel ngäbriänkä kiakia kāmikani jökrä kän, mden abko tä müaire ye.

Niara moto mika tö nebata jäme, akwa ngäbriänkä kāmikani jökrä kän, aise te moto ñan rabadreta jäme, *Jeremías 31.15*

abko tikani kore, mden erere namani bare.

Jesu jänikani nüne juta Nazarete

¹⁹ Abti Herodes krütani angwane, angele ni Dänkienkwe nükani bliteta köböre Josébe Egipto, ²⁰ kākwe niebare ie:

Näin krö amne ngäbäkere ye btä meye kwe ye ben nänta kä Israelite, ñobtä ñan angwane nitre tö namani ngäbäkere ye kāmikai abko krütanina jökrä, aise te mun rikata, niebare angele kwe Joséye.

²¹ Ye btäräbe José nükani dikekä krö, bti nikani jibti ngäbäkere yebe amne ngäbäkere ye meyebe nebata kä Israelite. ²² José nikaninta kore, nikani, nikani, nikani akwa ni iti kädian nämane Arquelao nämane gobrane mda rün mrö Herodes täte, ye gani kwe angwane, kä jürä namani kri btä. Abtä ñan nikani nebe kä Judeate. Angwane niara ñan rabadre nüne yete abko Ngöbö kwe mikani gare köböre ie, abtä kākä Galilea, kanti nikani jirekäbe. ²³ Namani Galilea angwane, nikani nüne juta Nazarete. Jesu abko nazarebo niedre btä abko nitre Ngöbö kukwei niekä köböire Ngöbö kwe kukwei niebare, ye erere namani bare jökrä kore.

3

Juan Bautista kākwe ji tikani Jesu käne
(*Marcos 1.1-8; Lucas 3.1-17; Juan 1.19-28*)

¹ Abti kä nikanina raire ta angwane, batibe ni iti kädian nämane Juan Bautista* jatani dirire kä kaibete kä Judea kanti. ² Juan nikani dirire krörö: Ngöbö kä käinbti kebera nūke gobrane ni ngätäite, aise te kukwei kāmekāme kite temen, bti ja töi kwiteta Ngöbö kukwäre abko nikani niere kore. ³ Juan ne mden abko btä Ngöbö kwe kukwei niebare kira niara kukwei niekä Isaiás köböire abko krörö:

Ni iti näin ñäke jume ja dibti kä kaibete, kākwe niedi krörö:

Ji ükateta kuin biare jrei känenkri, ye kwrere ja töi mike kuin biare ni Dänkien käne munkwe.

Ji ükateta niken metre ta, ye kwrere ja töi ükete metre ni Dänkien käne munkwe abko näin niere, *Isaiás 40.3*

abko Ngöbö kwe kukwei niebare kore Juanbtä Isaiás köböire.

⁴ Juan abko nämane kameo drüen dikani dänre kite jabtä amne nämane mämete nbikwatabti jae amne mrö kweta nämane kwe abko tröda btä munkö känsenta.† ⁵ Juan nämane dirire kore angwane, ni kwati nünanka juta Jerusalén amne kä Judeate btä ni kwati nünanka känimekänime Ñö Jordán bäre temen abko nükani jökrä niara kukwei nuen. ⁶ Angwane nitre ye abko namani ja ngite niere Ngöböye angwane, Juan namani ngökö Ñö Jordante. ⁷ Akwa Juan nämane nitre ngökö ñöte, ye kanti nitre bariseo amne nitre saduseo nükani kwati siba abko btä Juan okwä namani angwane, Juankwe niebare krörö ietre:

¡Mun abko tbi krübäte kwrere! ¿Ngöbö kebera mun mike ja ngie nuen kri krübäte, yebtä nirekwe mun mikani mokre amarebti mun kite nūke siba nete ye? ⁸ Munkwe ja töi kwitadreta era metre Ngöbö kukwäre bkänä tödekakäre bti abko erere munkwe nüna ni mda mda okwäbti. ⁹ Erere arato, munkwe ñan töbika krörö jabtä: Nun abko Abraham mräkä, aise te Ngöbö kwe ñan nun mikadi ja ngie nuen, munkwe ñan nütü, ñobtä ñan

* 3:1 Kukwei Bautista käta ni ngökaka ñöte niere. Juan kädian nämane Bautista ñobtä ñan angwane niara nämane ni ngökö ñöte. † 3:4 Juan nämane ja ngwä kite kore, ye kwrere nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira nämane ja ngwä kite arato.

angwane jä tuen temen sete, se abko ngwarbe, akwa Ngöbö raba kwite Abraham mräkäre arato abko ti tö nibi niei metre kore munye. ¹⁰ Mdakäre abko, kri mden mden ñan ngwä nebe kuin, ye abko kräke ü mikanina biare tikakakrä ngätrite ta. Abti tikakata jökrä angwane, ñukwä mikata btä, ye kwrere jire Ngöbökwé mun mikadi ja ngie nuen, munkwe ñan ja töi kwitadre Ngöbö kukwäre angwane.

¹¹ Nire nire käta ja töi kwiteta Ngöbö kukwäre, käta kukwe kämekäme kite temen, ye abko tita ngökö ñö aibe te, akwa ni jatadi iti ti jiebti abko bäri di kri ti ngwä, aise te ti abko ja ñan rükadre töre jire chi tie sandalia ngwena kräke. † Ni ye abko käkwe Ngöbö Üai Deme mikadi nüne munbtä amne mun mikadi deme kwe. ¹² Ne abko, niarakwe dre nuendi abko ti bike niere munye abko krörö: Nura kädianta trigo juankata mürete amne trigo kwä kuinquin aibe ükäröta jenena, bti ükata gwi. Kwata abko kukwata ñukwä jutrate, ye kwrere ni ye abko tä juto biare ni Ngöbökwé erere ükärökä jökrä nünakäre jabe amne tä juto biare ni kukwe kämekäme nuenkä abko erere kitakäre ñukwä jutra nötöte ñakare te ja tare nikakäre kärekäre. Munkwe ñan ja töi kwitadre Ngöbö kukwäre ne ngwane, kukwe rakadikä kore munbtä arato. Abko kore se, niebare Juankwe ietre.

Juankwe Jesu ngökani ñöte
(*Marcos 1.9-11; Lucas 3.21-22*)

¹³ Kä ye ngwane abko, Jesu nämane Galilea, nikani nebe Juan kanti Ñö Jordante mda, Juankwe ngökadre ñöte abkokäre. ¹⁴ Akwa namanina yete angwane, Juan ñan tö namani ngökai ñöte, käkwe niebare ie:

Ma bäri ütiäte ti ngwä, aise te makwe ti ngökadre ñöte bä amarebti ma kite ja mike ngökadre ñöte tie se, niebare kwe Jesuye.

¹⁵ Angwane Jesukwe niebare mda ie:

Jändrän mden mden tuen kuin Ngöböye, yebtä abko nikwe Ngöbö Kukwei mikadre täte, aise te makwe ti ngökadre ñöte, niebare kwe Juanye.

Ye erere nükaninbti Juanye angwane, Jesu ngökani ñöte kwe. ¹⁶ Jesu ngökani ñöte, jataninta ñöte käin angwane, kä käin se namani tuen ñäkänintbe ie angwane, Ngöbö Üai jatani ütü bä kwrere timonkwäre, nükan mate Jesubti, namani tuen ie. ¹⁷ Ye btäräbe ni kukwei jarabare kä käinbti, käkwe niebare:

Ni ne abra ti Ngobo tikwe. Niara tare kri tikwe. Niara käi nuäre kri tibtä, niebare kore kä käinbti.

4

Diablukwe Jesu nuaninte ja käne
(*Marcos 1.12-13; Lucas 4.1-13*)

¹ Yebti diablukwe Jesu nuadrete ja käne, abkokäre Ngöbö Üai nikani ngwena kä kaibete mda. ² Ye kanti köbö gre ketebu dibire rare Jesukwe mröbare ñakare amne mrö jatani krübäte ie. ³ Angwane diablu jatani nüke Jesu ken, Jesu nuatekäre ja käne, käkwe niebare ie:

Ma abko Ngöbö Odei era metre bkänä ne ngwane, jä se kwite mröre jae, niebare kwe ie.

⁴ Akwa Jesu käkwe niebare mda diabluye:

Ñakare. Ngöbö Kukwei tä tikani krörö:

Ñan mrö aiebtä ni rabadre nüne, akwa kukwe kwatirekwatire niebare Ngöbökwé, yebti ni rabadre nüne, *Deuteronomio 8.3*
abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä, niebare Jesukwe ie.

⁵ Yebti diablu nikani Jesu ngwena juta deme Jerusalén mda, kanti nikani Jesu ngwena mobe ju blitakrä Ngöböbe bti käin, ⁶ käkwe niebare ie:

Ma abko Ngöbö Odei era metre bkänä ne ngwane, ja takete timon nete, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukwei tä tikani krörö mabtä:

† 3:11 sandalia ngwena. Jesu näire ni klaboré abko bäri ene ni mda mdakrä. Niaratre aibe nämane sandalia ngwena ni mdakrä, aise te Juan nämane ja bä mike bäri ene ni klaboré ngwä.

Ngöbökwé angeletre juandi ma ngibiare abko kákwe ma kadi ngäbti kisete, ma ngoto ñan matadre jäte temen abkokäre, *Salmos 91.11-12*
 aisete ja tákete timon, ma abko Ngöbö Odei ara mikakäre gare ni jökräye, niebare diablukwe Jesuye.

⁷ Abtä Jesukwe niebare mda ie:

Ñakare. Ngöbö Kukwei tä tikani abko käta niere krörö arato:

Ni Dänkien Ngöbö kákwe ja kukwei mikadre täte ya, ñakare ya amne niara di tärä ja kukwei ngwiandre bare ya, ñakare ya abko makwe ñan nuate ja käne ja gakäre ben, *Deuteronomio 6.16*
 abko tä tikani kore, aisete tikwe ñan ma kukwei mikai täte, niebare kwe diabluye.

⁸ Yebti mrä, ngitio bäri mente käin, yebti diablu nikani Jesu ngwena mda. Ye kánti abko diablukwe juta kä jökräbti temen mikani tuadre Jesuye amne, jändrän ütiäte krikri juta kwatirekwatire te, ye abko mikani tuadre jökrä kwe arato ie. ⁹ Bti niebare kwe ie:

Ma rabadi ngukudokwäbti temen ti ngwärekri kákwe ti mikadi ütiäte jae ne ngwane, tikwe juta se btä jändrän ütiäte krikri se biandi jökrä mae, niebare mda kwe Jesuye.

¹⁰ Abtä Jesukwe niebare ie:

Satana, nän mento nete, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukwei tä tikani abko käta niere krörö:

Ni Dänkien Ngöbö aibe mikadre ütiäte jae amne niara aibe kräke sribidre, *Deuteronomio 6.13*

abko nieta kore, aisete tikwe ñan ma kukwei mika täte, niebare mda kwe diabluye.

¹¹ Angwane diablukwe kä mikaninkä Jesubtä, bti angele nükani ruäre abko namani Jesu die mike.

Jesu nikani Ngöbö kukwei kuin dirire kena

(Marcos 1.14-15; Lucas 4.14-15)

¹² Yebti Juan Bautista kitani ngite kä teri gani Jesukwe angwane, Jesu nikaninta Galilea, ¹³ akwa ñan namani nüne mda juta Nazarete, akwa nikani nüne juta Capernaúmte Ñö Okwä Kri Galilea köräbti. Ñö Okwä Kri Galilea, ye bäre temen abko Zabulón btä Neftalí mräkätre kákwe nü nabare kira, kánti juta Capernaúm nämane Jesu näire abko te Jesu nikani nüne. ¹⁴ Kukwe niebare Ngöbökwé niara kukwei niekä Isafás köböire rabadre bare, abkokäre Jesu nikani nüne yete. Kukwe ye abko tä tikani krörö:

¹⁵ Kä Zabulónkwe amne kä Neftalíkwe abko tä Ñö Jordán kwärä nakriri amne tä Ñö Okwä Kri köräbäre.

Kä ye abko tä kä Galileate arato, kánti nitre ñakare israelitare tätre nüne.

¹⁶ Nitre israelita ye abko nämane näin kä ikote, akwa ñotra trä kri dirare jatabare ietre. Erere arato, niaratre nämane nüne kä ikote mento Ngöböye angwane, Ngöbö trä ngitianinkä ngwen kräke, kukwe metre Ngöbökwé mikakäre gare ietre, *Isafás 9.1-2*

abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä abko erere namani bare.

¹⁷ Kä ye ngwane mentokwäre Jesu nikani dirire, kä nikani niere krörö: Ngöbö kä käinbti kebera nüke gobrane nibti, aisete munkwe kukwe kämekäme kita temen, bti ja töi kwiteta Ngöbö kukwäre munkwe abko Jesu nikani niere kore.

Jesukwe ni käräbare nibkä ja töitike jabe

(Marcos 1.16-20; Lucas 5.1-11)

¹⁸ Abti bati Jesu nämane dikekä Ñö Okwä Kri Galilea köräbäre angwane, ni ja etbare nämane nibu ñö köräbti, btä okwä namani. Ni ye abko iti kädian nämane Simón, akwa kädian nämane Pedro arato amne, etba kwe kädian nämane Andrés. Niaratre abko gwa gaka, aisete nämane krade kite ñöte, btä Jesu okwä namani. ¹⁹ Angwane Jesu nikani kánti, kákwe niebare ietre:

Mun brän tibe amne munta gwa gaen ño, ye kwrere tikwe mun mikadi ni ngwianka Ngöböye, niebare Jesukwe ietre.

²⁰ Ye btäräbe, niaratre kákwe krade kitani temen, bti nikani Jesube.

²¹ Yebti Jesu nikani mda mentokwäre se kwrere angwane, ni ja etbare nämane nibu mda, btä okwä namani. Nitre ye abko iti kädian nämane Santiago amne etba kwe abko kädian nämane Juan. Niaratre nibu abko Zebedeo ngäbriänkä. Nitre nibu ye abko nämane rute rünbe krade gudike, btä Jesu okwä namani angwane, Jesukwe käräbare ja töitike jabe arato. ²² Ye btäräbe niaratre käkwe ru amne rün mikaninte yete, bti nikani Jesube.

Jesukwe ni bren bren mikaninta quinta
(Lucas 6.17-19)

²³ Abti Jesu nikani dikekä kä jökräbti temen kä Galileate angwane, Ngöbö kä käinbti kebera gobrane nibti abko nikani dirire sinagoga* kä ketareketare te. Erere arato, ni bren bätäkä ngwarbe abko Jesu namani miketa quinta. ²⁴ Yebtä abko blita namani jökrä kä Sirate angwane, ni bren ño ño erere jänamani kite jökrä Jesuye. Erere arato, ni bren üai käme kisete jänamani nüke Jesuye amne kä nötöte nibti amne ni ruen ñakare ngrabare jänamani nüke jökrä Jesuye angwane, Jesu namani miketa quinta jökrä. ²⁵ Yebtä abko, ni kwati nünanka kä Galileate juta ketareketare te Decápolite amne nitre Jerusalénbo btä ni nünanka kä Judeate amne ni nünanka Ñö Jordánbtä kä driri abko namani dikekä kwati Jesu jiebti.

5

Kukwe diribare Jesukwe ngitiobtä
(Lucas 6.20-23)

¹ Nitre namani dikekä kwati dikaro Jesube namani tuen ie angwane, nikani mintokwäre nebe ngitiobtä, kánti namani tákänintbe temen. Angwane nitre ja töitikaka ben käkwe krötabare ken. ² Angwane Jesu nikani dirire krörö ietre:
³ Nire nire käta ja mike bobre Ngöböbtä, ye abko Ngöbökwä die mikadi amne kä rabadi nuäre btä, ñobtä ñan angwane Ngöbö kä käinbti tä gobrane bti.
⁴ Nire nire tätre ja müaire, ni ye abko Ngöbökwä die mikadi amne kä rabadi nuäre btä, ñobtä ñan angwane Ngöbökwä moto mikadita jäme.
⁵ Nire nire ñan tä bike kri ni mda mda okwäbti abko Ngöbökwä die mikadi amne kä rabadi nuäre btä, ñobtä ñan angwane Ngöbökwä kä temen ne biandi ie.
⁶ Mröta nebe krübäte nie amne tomna tä nebe krübäte nie, ye kwrere nire nire abko ie nüna metre Ngöbö ngwärekre ye mdei krübäte ie, ni ye abko Ngöbökwä die mikadi amne kä rabadi nuäre btä, ñobtä ñan angwane Ngöbökwä mikadi nüne metre täte jökrä.
⁷ Nire nire abko ie ni mda mda tä nebe ruentari tare, ni ye abko Ngöbökwä die mikadi amne kä rabadi nuäre btä, ñobtä ñan angwane niara rabadi ruentari tare Ngöböye arato.
⁸ Nire nire käta ja töi ngibiare kuin deme, ni ye abko Ngöbökwä die mikadi amne kä rabadi nuäre btä, ñobtä ñan angwane niaratre käkwe Ngöbö tuadi.
⁹ Nire nire käta sribire ni mda mda mikakäre ja mäketä, ni ye abko Ngöbökwä die mikadi amne kä rabadi nuäre btä, ñobtä ñan angwane niaratre abko ja ngäbriänkä niedi Ngöbökwä ietre.
¹⁰ Nire nire käta nüne metre Ngöbökrä abtä tä ja tare nike, ni ye abko Ngöbökwä die mikadi amne kä rabadi nuäre btä, ñobtä ñan angwane Ngöbö kä käinbti tä gobrane bti.

¹¹ Amne ni mdakwe ñäkä taretare munye amne mun mika ja tare nike amne tödekabtä tibti ni mda mdakwe kukwe käme nie ngwarbe bätäkä ngwarbe mun rüere, ye ngwane Ngöbökwä mun die mikadi amne kä rabadi nuäre munbtä. ¹² Mun raba ja tare nike kore angwane, munkwe kä ngwian bäri nuäre jabtä amne kä raba juto munbtä, ñobtä ñan

* 4:23 Sinagoga abko ju kánti nitre israelita nämane gätäre köbö jadükakräte ñäkäkäre Ngöbö Kukweibtä amne Ngöbö mikakäre kri. Ye kánti nitre israelita nämane kukwe ükete jakrä arato. Nitre israelita nämane nüne juta kwatirekwatire, kántikánti sinagoga nämane.

angwane munkwe ja tare nikadi ye ütiäre abko Ngöbökwe jändrän kuin biandi munye kä käinbti sete. Munkwe kä ngwiandre nuäre kore jabtä arato, ñobtä ñan angwane nitre Ngöbö kukwei niekä kira abko rüe käkwe mikani ja tare nike kore arato.

Mren amne ñotra trä
(*Marcos 9.50; Lucas 14.34-35*)

¹³ Mdakäre abko, mren abko kuin ngri ngibiakrä amne jändrän mikakrä bänänte, ye kwrere mun abko mren kwrere kä nebtä, akwa bänän riadrekä rabadre tibo amne ñan bänän rabadreta mren kwrere. Mren bänän rabadre tibo, ye abko rikadre ngwarbe, aisele ñan rabadre kuin mda, aisele kitadrekä amne ni jökrä rabadre dikekä bti ta. Ne aisele mren bänän kuin ye kwrere munkwe ja ngibia, ni mda mda rabadre Ngöbö tuen munbti abkokäre.

¹⁴ Mdakäre abko, ñotra träte käta nebe tuen nie kä ikote, ye kwrere munta ñotra trä kwrere kä nebtä amne juta mikata ngitio krikti käin, ye abko ñan raba ja rükente ni okwä bäre kä ikote, ye kwrere munta kä nebtä. ¹⁵ Erere arato, ñotra jutra mikata angwane, mikata ñakare kaja täni, akwa mikata mobe üräbtä käin trä rabadre ngitie jökrä gwita temen, ni jökrä gwi, ie kä rabadre tuen abkokäre. ¹⁶ Ye kwrere arato, munta nüne Ngöbö träte, ye rabadre tuen ni mda mdaye, abkokäre munkwe ja töi mika nüne era metre Ngöbökrä mun rabadre ñotra trä ye kwrere ni mda mda okwäbti amne, munkwe jändrän kuinquin nuendre kore ni mda mda okwäbti, ye köböire abko jatadi mun Rün kä käinbti ye käikitekä siba.

Jesu jatani Ngöbö Kukwei mikakäre bare täte

¹⁷ Mdakäre abko, ti jatani nete, ye abko ñan Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye mikakäre ngwarbe. Erere arato, Ngöbö kukwei niekä mda mda käkwe Ngöbö Kukwei tikani ye abko ti ñan jatani mikakäre ngwarbe, akwa ti jatani kukwe ye mikakäre bare täte jökrä. ¹⁸ Ye abko, ti bike kukwe era erere niere krörö munye: Kä käinta amne kä temen ne tädi kore angwane, tärä okwä bäri kiakia tä tikani Ngöbö Kukweibtä, ye abko ñan diandrekä jire chi kwati abti jändrän jökrä mikanintbe Ngöbökwe rabadi bare täte jökrä ie. ¹⁹ Ne aisele, kukwe biani nuendre Ngöbökwe nie, yebtä kukwe bäri chi tä tikani abko nire nire ñan tä mike täte amne ni mda mda käkwe ñan mikadre täte abko dirita ietre arato, ne ngwane ni ye abko rabadi bäsi ütiäte ñakare kä käinbti, Ngöböta gobrane ye kanti; akwa nire nire tä kukwe ye mike täte amne ni mda mdakwe mikadre täte arato abko tä dirire ietre, ni ye abko rabadi ütiäte kri kä käinbti sete, Ngöböta gobrane ye kanti. ²⁰ Tita niere kore, ñobtä ñan angwane Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikatre btä nitre bariseo tätre nüne ño, yebti ta munkwe ñan nünandre bäri era metre Ngöbö okwäbti ne ngwane, Ngöbö kä käinbti tä gobrane ye kanti mun ñan rabadi nüne.

Ñan ni mda kämikadre
(*Lucas 12.57-59*)

²¹ Mdakäre abko, mun mräkä kirakira abko ie Ngöbö Kukwei diribare krörö abko munkwe kukwei nuanina: Makwe ñan ni mda kämika, niebare ietre amne nire nire käta ni mda kämike abko dokwäre mikadre ja ngie nuen. ²² Akwa ti abko käta niere krörö munye: Nire nire rabadre romon mräkäkrä, ye dokwäre Ngöbökwe mikadi ja ngie nuen. Nire nire abko käkwe “Ma ngwarbe, dokwä töi ñakare,” niedre kwe mräkäye, ye dokwäre abko jirikadre ngite Sanedrin ngwärekri kukwe ükatekäre kräke. Amne nire nire käkwe niedre mräkäye: “Ma ngututu käme ngwarbe,” niedre kwe, ni ye abko rabadi mikani biare kitadre Ngöbökwe ñukwä jutrate kä ja tare nikakrä ye kanti mräkä ye dokwäre.

²³ Ne aisele, ma rika jändrän ngwena kukwadre Ngöböye ñukwä gräbti ja ngite ütiäre ju blitakrä Ngöböbe kanti ne ngwane, ma rabara yete, ye btäräbe ma mräkä iti romon makrä, ye rükata töre mae, ²⁴ ne ngwane jändrän ye makwe mikate ñukwä grä ken yete, abti ma jana ja mäketä käne ma mräkäbe, bti ma jatata, käkwe jändrän ye bian kukwadre Ngöböye.

²⁵ Mdakäre abko, nane rürümon ütiä mabti ni mdakwe abtä ni ye jata niken ma kite ngise kritoboye angwane, mun ngämi nebe kritobo kanti, känenkri makwe kukwe ükate

ben, niara ñan rikadre ma ngwena kritobo kánti abkokäre, ñobtä ñan angwane makwe ñan nuendre kore ne ngwane, nane ni ye rikadre ma ngwena nebe kritobo ngwärecri amne kritobo abko käkwe ma kitadre ngise guardiaye amne nane guardiakwe ma kitadre ngite kä teri. ²⁶ Ye kánti abko makwe ñan ngwian biandre täte jökrä ja ütiäre, känenkri ma ñan tikadreteta jire chi abko ti tö nibi niei metre munye.

Ni gure ñan rabadre ja mike gure ni mdabe

²⁷ Mdakäre abko, Ngöbö Kukwei tä tikani abko mun tärä kukwei nuen abko krörö: Mata gure, makwe ñan ja mika gure bati bati abko niebare kore. ²⁸ Akwa ti abko bike niere krörö munye: Nire nire käkwe meri tuadre ja käne amne tö rabadre ie jakrä, ni ye käkwe meri ye mirira ja ken ja töite, aiseite ngite Ngöböye abko tita niere munye. ²⁹ Ne aiseite, ma okwä küde ruenkri, köböite makwe ja mika ngite Ngöbö rüere ne ngwane, ma okwä ye makwe dianka mento jae, bti makwe kitaka mobe, ñobtä ñan angwane ma ngrabare chi ye abko diandrekä mento ye abko rabadre bäri kuin makrä amne ñan ma ngrabare rikadre ngöi jökrä kä ja tare nikakrä kánti. ³⁰ Erere arato, ma kise ruenkri, köböite makwe ja mika ngite Ngöbö rüere ne ngwane, makwe ja kise ye tikaka ta, bti makwe kitaka mobe mentokwäre, ñobtä ñan angwane ma ngrabare chi diandrekä mento ye abko rabadre bäri kuin makrä amne ñan ma ngrabare rikadre ngöi jökrä kä ja tare nikakrä kánti.

Meri ñan tuametre

(Mateo 19.9; Marcos 10.11-12; Lucas 16.18)

³¹ Mdakäre abko, kukwe diribare krörö Ngöbö Kukweibtä abko garera munye: Nire nire tö rabadre meri kwe tuametre, ye ngwane täräkwata biandre kwe merire kweye, niarata merire kwe ye tuametre era metre abko mikakrä gare. ³² Akwa ti abko käta niere krörö: Meri ja mike ngite ñakare brare mda mdabe, akwa brare kwe käkwe tuadremetre, ye ngwane merire ye käkwe ja mikadre gure brare mdabe angwane, ni gure käta ja mike ngite bati bati ni mda mdabe, ye kwrere brare käne köböite meri ye rabadre ja mike ngite. Erere arato, meri tuanimetre brarekwe, ye ben ni mdakwe ja mikadre gure ne ngwane, ni gure käta ja mike ngite bati bati ni mda mdabe, ye kwrere ja mikadi ngite kwe.

Ja kukwei biandre ño era metre

³³ Mdakäre abko, kukwe niebare mun mräkä kirakiraye abko munkwe kukwei nuanina arato abko krörö: Jändrän jökrä rabadre bare täte mae mata niere ni Dänkien käbti, ye erere makwe ja kukwei mika täte jökrä, käkwe ñan ja kukwei kitadre temen, niebare kira. ³⁴ Akwa ti abko käta niere krörö munye: Munkwe ñan ja kukwei bian jändrän käbti. Erere arato, kä käinta se käbti tita ja kukwei bien, munkwe ñan nie, ñobtä ñan angwane Ngöbö abko tä gobrane kä käinbti yete, aiseite bäri ütiäte. ³⁵ Erere arato, kä temen ne käbti tita ja kukwei bien, munkwe ñan nie, ñobtä ñan angwane kä temen ne abko Ngöbökwé arato. Erere arato, Jerusalén se käbti tita ja kukwei bien, munkwe ñan nie, ñobtä ñan angwane juta Jerusalén abko juta Jrei kri Ngöbökwé kräke, aiseite bäri ütiäte arato. ³⁶ Mdakäre abko, mun dokwä jen munkwe ye käbti, munta ja kukwei bien, munkwe ñan nie, ñobtä ñan angwane mun di ñakare jire ja dokwä drüen mikakäre krati ngwen amne drüne. ³⁷ Ne aiseite, munkwe “jän” nie ne ngwane, munkwe “jän” nie kwatibe; munkwe “ñakare” nie ne ngwane munkwe “ñakare” nie kwatibe arato. Yebti munkwe kukwe mda niedre ne ngwane, munkwe ja mikadre ngite.

Ñan ja ngie mikadre

(Lucas 6.29-30)

³⁸ Ngöbö Kukwei tä tikani abko mun tärä kukwei nuen abko krörö: Ni iti käkwe ni okwä diandrete ne ngwane, niara okwä diandrete ie ja dokwäre arato. Erere arato, ni tu diandrekä kwe ne ngwane, tu diandrekä ie ja dokwäre arato abko munkwe kukwe nuani. ³⁹ Akwa ti abko käta niere krörö munye: Nane ni mdakwe kukwe nuen blo ma rüere, akwa makwe ñan ja ngie mika amne jirekäbe makwe jändrän kuin nuen krörö kräke: nane ni mdakwe ma meta ngwäre küde ruenkri yebtä ma mikakäre ngwarbe jae, ne ngwane makwe ja ngwäre kwäräkri mika ie. ⁴⁰ Erere arato, nane ni mdakwe ma kita

ngise, bti tö raba dän denkä ötati makän ne ngwane, dän mdara jire makwe, ye makwe bian ie arato. ⁴¹ Mdakäre abko, nane ni mdakwe tribe ngwiamna milla krati jakrä mae ne ngwane, ja moto kuinbti ma rika tribe ngwena milla krobu kräke. ⁴² Erere arato, nane ni mdakwe jändrän makwe kärä mae angwane, makwe bian ie. Nane ni mdakwe jändrän kärä ütiädre mae ne ngwane, makwe bian ie abko ti tö niei kore munye.

Nikwe ni rüe taredre
(Lucas 6.27-28,32-36)

⁴³ Mdakäre abko, Ngöbö Kukwei tä tikani abko mun tärä kukwe nuen abko krörö: Makwe ma mräkä tare amne ma rüe abkobtä makwe bätä ngwian abko munkwe kukwe nuanina kore. ⁴⁴ Akwa ti abko bike niere krörö munye: Munkwe mun rüe tare amne nire nire tä näin kisere mun jiebtu mun mikakäre ja tare nike, ye abko kräke munkwe blita Ngöböbe. ⁴⁵ Munkwe nuendre kore ne ngwane, mun Rün tä kä käinbti sete, ye kwrere mun rabadi amne mun rabadi niara ngäbriänkäre era metre arato. Munkwe nuendre kore, ñobtä ñan angwane mun Rün kä käinbti tä ñänä mike nuke käin ye abko tä trä ngitiekä jökrä ni käme kräke amne ni kuin kräke. Erere arato, tä ñü mike näkäen temen, ye abko ni nünanka metre niara ngwärekre kräke tä näkäen amne ni nünanka käme niara rüere kräke tä näkäen arato.

Mun Rün abko käta ni jökrä tarere kore, ye kwrere munkwe nuendre arato, ⁴⁶ ñobtä ñan angwane ¿nire nire käta mun tarere ye aibe munkwe taredre angwane, Ngöbökre ütiä biandi munye, munta nütüre ya? Ñakare, ñobtä ñan angwane nitre ngwian käräkä gobran romanobokrä abko tä nebe tuen käme dikaro munye, ye abko tä nuene kore abko kwrere munkwe nuendre siba. ⁴⁷ ¿Erere arato, mun mräkä aibe ie munkwe köbö ngwiandretari, ye angwane munta jändrän nuene bäri kuin ni mdakrä ya? Ñakare, ñobtä ñan angwane nitre ñakare israelitare abko tuen ngututüre munye abko käta nuene kore, ye kwrere munkwe nuendre siba. ⁴⁸ Ne aise te mun Rün kä käinbti abko kuin era metre, ye kwrere munkwe nüna.

6

Ngwian biandre tiebe

¹ Mdakäre abko, munkwe ñan jändrän kuinkuin nuen tuadre ni jökräye ja bä mikakäre kuin ni mda mda okwäbti, ñobtä ñan angwane munkwe nuendre kore ne ngwane, mun Rün tä kä käinbti ye käkwe ñan sribi ye ütiä biandre jire chi munye. ² Ne aise te munkwe jändrän bian ni bobre die mikakrä angwane, ñan mun rika niere kä jökräbti temen kwäräkwärä mikakäre gare. Nitre ja bä mikaka kuin käta jändrän bien kore amne tätre niken mike gare sinagocate amne tätre niken ji ngrabare temen mike gare. Yebtä abko ni mda mda käkwe niaratre käikitadrekä abkokäre tätre nuene, aise te tätre jändrän kuin nuene kore, ye abko ütiä nena kwetre abko tita niere metre, aise te munkwe ñan jändrän nuen niaratre kwrere. ³ Ne aise te nane munkwe ni bobre die mika angwane, makwe ñan nie jire chi ma kukwe muko bäri kuinye, ⁴ akwa makwe nuen kaibe kä bube. Makwe nuendre kore ne ngwane, ma Rün, ie jändrän kaibe tiebe tuen, ye käkwe sribi makwe ye ütiä biandi mae.

Blitadre ño Ngöböbe
(Lucas 11.2-4)

⁵ Mdakäre abko, mun rika blite Ngöböbe angwane, nitre ja bä mikaka metre tä niken blite krikri Ngöböbe sinagocate. Erere arato, tätre nebe nünaninkä jibtä blitare Ngöböbe. Ye abko, ni jökrä käkwe tuadre blite Ngöböbe, ie töta nebe, käta nuene kore. Ye kwrere munkwe ñan nuen, ñobtä ñan angwane tätre nuene kore ye abko ütiä nena kwetre abko tita niere metre munye. ⁶ Ne aise te, ma rika blite Ngöböbe angwane, makwe ja ketaka kaibe kä teri gwi, käkwe jukwe dika jabt, bti ma Rün Ngöbö tuen ñakare mae, ben makwe blita kaibe angwane, ma Rün ie jändrän nuenta kaibe makwe abko tuen, käkwe ütiä biandi mae. ⁷ Erere arato, mun rika blite Ngöböbe angwane, nitre ñakare israelitare tä

kukwe arabe niere bäre bäre, yebtä abko ngöbötire ngwarbe käkwe kukwe nuadre amne die mikadre kwetre tä nebe nütüre, aisete tätre blite kore, ye kwrere munkwe ñan blita Ngöböbe amne munkwe ñan kukwe arabe nie bäre bäre ngwarbe. ⁸ Munkwe ñan ja mika niaratre kwrere, ñobtä ñan angwane munta dre dre mdei nike, ye mun ngämi kärere mun Rünye, ye känenkri tärä nebe gare ie. ⁹ Ne aisete, munkwe blitadre Ngöböbe angwane, munkwe blitadre krörö ben:

Nun Rün kä käinbti, ma aibe kä raba mikani ütiäte ni jökräkwe.

¹⁰ Jakwe gobrane nun ngätäite nete.

Erere arato, ma töta nebe dre dre nuein kä käinbti, erere tä nebe bare täte jökrä, ye kwrere raba nebe bare täte jökrä kä nebtä arato.

¹¹ Mdakäre abko, makwe mrö bian täte nünankrä nunye mtare.

¹² Amne ni mdata ja mike ngite nun rüere abko nunta den bti ta, ye kwrere makwe nun ngite ma rüere, ye dianka mento nunbtä arato.

¹³ Amne kukwe kämekäme tö nun nuaite ja käne ma rüere, ye kanti makwe ñan nun jie ngwian.

Akwa makwe nun ngibia nun rüe diablu ngäniene, ñobtä ñan angwane ma aibe tä gobrane amne ma aibe di kri amne ma aibe raba käikitaninkä kärekäre. Abko kore se. Amen.

¹⁴ Munkwe blitadre kore Ngöböbe, ñobtä ñan angwane ni mda tä ja mike ngite mun rüere angwane, munta den jökrä bti ta ne ngwane, munta ja mike ngite Ngöbö mun Rün rüere, ye mun Rün kä käinbti käkwe diandikä jökrä mento munbtä arato. ¹⁵ Akwa ni mda tä ja mike ngite mun rüere abko munkwe ñan diandre bti ta amne mun rabadre romon janknu kräke ne ngwane, mun ngite Ngöbö rüere, ye mun Rün kä käinbti käkwe ñan diandrekä mento munbtä arato.

Ja bäindre ño Ngöbökrä

¹⁶ Mdakäre abko, munkwe ja bäin Ngöbökrä angwane, munkwe ñan ja bä mika diäne nitre ja bä mikaka metre käta nuene ye kwrere, ñobtä ñan angwane nitre bikaka metre, ye tätre ja bäine angwane, ni jökrä käkwe gadre, abkokäre tätre nebe ja bä mike diäne tuadre ni mda mdaye, akwa tätre nuene kore ye abko ütiä nena kwetre abko tita niere metre munye. ¹⁷ Ne aisete makwe ja üka bäin Ngöbökrä angwane, makwe ja ngwäre bätäte amne makwe ja ükate kuin. ¹⁸ Mata ja bäine ye ñan gadre mabtä ni mda mdakwe amne, ma Rün tuen ñakare mae aibe käkwe gadre kaibe, abkokäre makwe nuen kore. Ye ngwane abko ma Rün, ie jändrän kaibe tiebe tuen, ye abko käkwe ütiä biandi mae.

Jändrän kuin kä käinbti, jiebti ni rankwadre

(Lucas 12.33-36)

¹⁹ Mdakäre abko, munkwe ñan jändrän ütiäte kri ükärö kabre jakrä kä nebtä, ñobtä ñan angwane kä u käta jändrän juen ngwarbe. Erere arato, jändrän tä niken ngwarbe amne gokä tä niken jändrän goire, aisete munkwe ñan jändrän ükärö kabre jakrä kä nebtä. ²⁰ Akwa jändrän kuinquin ütiäte krikri rabadre bäri kabre munkrä kä käinbti abko kräke munkwe sribi, ñobtä ñan angwane kä käinta kä u ñakare jändrän rüere, erere arato jändrän niken ngwarbe ñakare amne ni gokä ñakare arato, aisete munkwe sribi jändrän kä käinbti ye ükärökäre kabre jakrä, ²¹ ñobtä ñan angwane jändrän ütiäte krikri tädi ükani mdente jakrä munkwe, ye kanti mun töi tädi arato.

²² Mun okwä abko ñotra kwrere munkrä. Ne aisete ma okwä kuin dirare ne ngwane kä trä kuin tä tuen mae, ye kwrere abko ma töita mikani kwatibe Ngöböbti ne ngwane, Ngöbö trä kuin tä nüke gare kuin mae. ²³ Akwa ma okwä käme ne ngwane, kä rabadi tuen kä iko kwrere ma bäre temen mae, ne aisete kä trä ngwen tärä mabtä, akwa kä trä ye rabadre tuen drüne kwrere mae, ye abko kä iko ara jire abko rabadre tuen bäri drüne mda mae. Ye kwrere ma töi ñan tä mikani kwatibe Ngöböbti ne ngwane, bäri ma rabadre nüne kä ikote amne Ngöbö trä kuin ñan rabadre nüke gare jire chi mae.

²⁴ Mdakäre abko, ni ñakare jire abko rabadre sribire bkänkä nibu kräke ja näire, ñobtä ñan angwane sribi bkänkä iti rabadre tare kwe amne mdabtä mätä rabadre; iti kukwei

mikadre täte jökrä kwe, akwa mda abko ñan kukwei mikadre täte kwe. Ne aisete ni ñan raba ja töi mike kwatibe sribire Ngöbökrä, ja töi mikare kwatibe ngwian ganankrä kwära jae.

Ñan töbikadre dikaro mröbtä amne dänbtä
(Lucas 12.22-31)

²⁵ Ne mden kisete, ti bike niere krörö munye: Munkwe mrö ño kwetadre nünankrä amne munkwe dre ñadre tomnane nünankrä jae, yebtä munkwe ñan töbika dikaro. Erere arato, munkwe dän ño kitadre jabtä, yebtä munkwe ñan töbika dikaro, ñobtä ñan angwane nita nüne kä nebtä angwane, nünandre metre Ngöböbe abko bäri ütiäte mrökrä amne ni ngrabare ye abko bäri ütiäte dänkrä, aisete munkwe ñan töbika krübäte dikaro jändrän yebtä. ²⁶ Nukwä tä nikenkä käinta, se mika ñäräre munkwe. Nukwä tä nura nökö ñakare jakrä amne tä ngwä ötö ñakare arato amne ju ñakare kwe mrö ükakra jakrä, akwa mun Rün kä käinbti käta mrö bien ietre kwetadre. Mun abko bäri ütiäte nukwä kräke, ¿se abko mun Rün käkwe ñan mrö biandre munye ya amarebti munta töbike krübäte dikaro se? ²⁷ Munkwe ñan töbikadre krübäte dikaro kore, ñobtä ñan angwane ni tö rabare ja tuai bäri kri, akwa di ñakare ja mike niren taiti mda kukwäne.

²⁸ Mdakäre abko, ¿ñobtä munta töbike krübäte dikaro dänbtä jakrä se? Kri blü tä niren ño, yebtä munkwe töbika. Tä sribire ñakare jakrä, tä dän dike ñakare jakrä, ²⁹ akwa jrei kri Salomón abko nämene jändrän jökrä tuäretuäre bkäne, akwa dän tuäretuäre kri blü se kwrere abko Salomónkwe kitani ñakare jabtä. ³⁰ Kri blü tä neme jötrö köböitibe, abti jändrinane angwane mikata ngire ñukwäte, akwa Ngöböta ngibiare kuin, ¿ye mun abko ie dän ñan biandre Ngöbökwä ya amarebti munta tödeke ñakare täte Ngöböbti ye? ³¹ Munkwe ñan töbika dikaro, kä rika kukwe ngwentari krörö jae au: ¿Nikwe mrö ño kwetadi amne nikwe dre ñadi tomnane? Erere arato, ¿nikwe dän ño kitadi jabtä se? munkwe ñan nie kore jae au, ³² ñobtä ñan angwane nitre ñakare israelitare abko bäri tä nakwen kisere jändrän ye jiebtä, akwa mun käta dre mdei nike, ye abko garera jökrä Ngöbö mun Rün kä käinbti seye amne niarakwe jändrän ye biandi munye, aisete munkwe ñan töbika dikaro jändrän nünankrä yebtä jakrä. ³³ Ne aisete, jändrän jökrä Ngöbökwä tä mikani jenena munkrä, ye munkwe känantari käne amne, mun rabadre nüne metre Ngöbö ngwärekre, ye munkwe känantari arato angwane, jändrän jökrä mdei nikata munkwe ye Ngöbökwä biandi munye arato. ³⁴ Mdakäre abko, köbö mdara jire jatadi jetbe angwane, dre dre rakadikä, yebtä munkwe ñan töbika dikaro, ñobtä ñan angwane köbö jetbe ye abko jatadi kukwe mdara jire ngwena töbikakra munye, aisete köbö kwatirekwatire te kukwe tärä keta kabre ni mikakäre töbike, aisete kukwe jatadre mate ño ño munbtä jetbe, yebtä munkwe ñan töbika dikaro.

7

Ñan ñäkädre ni mda mda rüere
(Lucas 6.37-38,41-42)

¹ Mdakäre abko, Ngöbökwä ñan kukwe ükadrete mun rüere, abkokäre munkwe ñan bika kri, käkwe ñäkä blo ni mda mda rüere, ² ñobtä ñan angwane munkwe ñäkädre ño ño ni mda mda rüere, ye kwrere Ngöbökwä kukwe ükadite munkrä. Erere arato, munkwe ñäkädre krübäte ni mda mda rüere ne ngwane, Ngöbökwä kukwe ükadite krübäte mun rüere amne, munkwe ñäkädi chi ni mda rüere ne ngwane, ye näre Ngöbökwä kukwe ükadite mun rüere.

³ Mdakäre abko, kukwe käme btä nita ja mike ngite kri, ye abko ti bike bä mike kri oto kri kwrere amne kukwe chi ye abko ti bike bä mike kä büre chi ye kwrere abko krörö: ¿Kri oto bäri kri tä ma okwäte, ye ño abko ma töbikare ñakare jae amarebti kä büre chi ma mräkä okwäte, abkobtä mata nebe ja ngwen ruen tare yere? ⁴⁻⁵ ¿Ye ñobtä kri oto bäri kri tä ma okwäte abko mata dianka nütüre ñakare jae amarebti, kä büre chi ma mräkä okwäte abko ie mata niere: Ti mräkä, kä büre ma okwäte ye, ti tuemetre denkä jae, mata niere ie? ¿Ye ñan ngwarbe, mata ja bä mike kuin ma mräkäbtä, käta kukwe nuene kore

yera! Kri oto kri ma okwäte ye ara jire makwe dianka käne jae. Yebti kä raba tuenta kuin mae angwane, batibe makwe kä büre chi ma mräkä okwäte ye dianka mda ie. Ye kwrere, munta kukwe nuene bäri kämekäme abko okwäbti, ni mdata ja mike ngite chi abko mun ñan bika bäri kise ngwen ni yebtä. Munkwe ñan ñäkä jire chi ni yebtä, akwa kukwe käme, yebtä mun raba moto ulire, bti kukwe ye tuemetre jire jökrä käne, abti mun raba mun mräkä die mike.

⁶ Ni ruäre abko krübäte amne romon dikaro nukro kwrere. Ni ye ie munkwe ñan jändrän kuin Ngöbökwé bian, ñobtä ñan angwane nane rikwitadre mun rüere amne nukro käkwe ni tikadrekä kiakia ngrabare tubti, ye kwrere jatadre nuene munbtä. Erere arato, ni tärä ruäre abko mtü kwrere käta jändrän ütiäte ni mdakwe perla ütiäte kri kwrere mike ngwarbe jae. Ni ye abko ie jändrän kuin Ngöbökwé ütiäte kri tä munkwe ye abko munkwe ñan kita temen kräke, ñobtä ñan angwane ñan rabadi ütiäte kräke, aisete dikadikä jökrä bti ta kwe.

Jändrän kärädre janknu Ngöböye
(Lucas 11.9-13; 6.31)

⁷ Käre munkwe jändrän kärä Ngöböye amne Ngöbökwé biandi munye. Erere arato, munkwe jändrän känantari Ngöbö kánti amne kwandi munye. Erere arato, nita neme jukwebtä jändrän kärere ni mdaye, ye kwrere käre munkwe jändrän kärä jukwebtä Ngöböye angwane, Ngöbökwé jukwe tikadi, käkwe biandi munye, ⁸ ñobtä ñan angwane nireta jändrän kärere, ye erere bianta ie amne, nireta jändrän känentari jakrä, ye erere tä kwen ie amne nireta ñäke jukwebtä abko ie Ngöböta jukwe tike amne tä jändrän bien ietre.

⁹ Ngöböta jändrän bien kore, yebtä abko ti bike kukwe bä mike krörö mda: ¿Mun mden ie ngäbäkre munkwe tä ban ribere kwetadre jae amne munta jä bien kwetadre ie? ¹⁰ Erere arato, ¿mun mden ie ngäbäkreta gwa kärere kwetadre jae amne munta tbi krübäte bien kwetadre ie? ¹¹ Mun abko moto käme, akwa ngäbäkre munkwe, ie jändrän kuin bian gare munye. ¿Se mun Rün kä käinbti bäri moto kuin munkrä se abko munkwe jändrän kuin kärädre ie abko ñan biandre kwe munye ya? ¡jänri! Munkwe dre dre kärädre ie, erere biandi kwe munye.

¹² Mdakäre abko, ni mda mdakwe jändrän kuin nuendre munkrä, ie mun töta nebe, ye kwrere munkwe jändrän kuin nuen ni mda mdakrä, ñobtä ñan angwane munkwe nünandre kore angwane, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye amne kukwe tikani nitre Ngöbö kukwei niekäkwe, ye mun rabare mike täte metre.

Jukwe krä chi
(Lucas 13.24)

¹³ Mdakäre abko, mun tö näin Ngöbö kánti ne ngwane, jukwe krä chi abko kánti ta mun rika, ñobtä ñan angwane jukwe kwata kri amne ji kwata kri abko käta niken ni ngwena kä ja tare nikakrä kánti amne ni kwati tä niken jukwe kwata kri yete ta amne ji kwata kri yebti. ¹⁴ Akwa jukwe amne ji käta niken ni ngwena nüne kärekäre Ngöböbe abko krä chi amne ni ñan raba dikekä nuäre bti, ye abko nebe tare ni kwati kräke, aisete ni braibe tä niken jukwe krä chi yete ta amne ji krä chi yebti.

Jesukwe ni töi bä mikani kri ngwäbtä
(Lucas 6.43-44)

¹⁵ Mdakäre abko, nitre ni ngökaka tä näin blite Ngöbö käfti tä niere, ye ngäniene munkwe ja ngibia, ñobtä ñan angwane obeja jäme kwrere tätre ja bä mike, bti tätre nüke mun kánti, akwa era metre niaratre töi abko lobo krübäte kwrere jire, bti tätre nüke. ¹⁶ Niaratre tä nüne ño, yebtä rükadre gare munye abko ti bike bä mike krörö: Kri mden mden tukwätetukwäte btä nita uba ngwä ötö ñakare. Erere arato, kri ochitukwä krie kwrere, btä ni higo ngwä ötö ñakare jire chi arato, ¹⁷ aisete kri kuin uba o higokrie kwrere abko käre ngwäta nebe kuin amne kri käme abko käre ngwäta nebe käme. ¹⁸ Ye abko, kri kuin ñan ngwä rabadre käme jire chi amne kri käme abko ñan ngwä rabadre kuin jire

chi arato. ¹⁹ Kri mden kämekäme abko ngwä nebe ñakare kuinkuin abko erere tikakata, bti kitata ñukwäte abko garera munye. ²⁰ Ne aise, nitre ni ngökaka ye tätre nüne ño, yebtä rüka gare munye.

²¹ Mdakäre abko, ñan ni jökrä käkwe niedi krörö tie: Ti Dänkien, niedi kwe tie abko köböire näin kä käinbti, akwa ti Rün tä kä käinbti abko tö dreye, ye erere nire nire tä nuene, käta mike täte, ni ye kwrere aibe näin kä käinbti. ²² Ne aise Ngöbökwé kukwe ükadite ni jökrä kräke, ye näire ni kwati rabadi niere tie: Ti Dänkien, nunkwe Ngöbö kukwei kuin mikani gare ma käbti amne nunkwe üai kämekäme juanintari mento ma käbti. Erere arato, nunkwe sribi kri ñan tuabare nuenbare kabre ma käbti arato, aise nun rabadre nüne kärekäre kä käinbti mabe abko ni kwati rabadi niere kore tie. ²³ Akwa ye ngwane tikwe niedi krörö ietre: ¡Mun gare ñakare jire chi tie amne, mun abko kukwe nuenkä kämekäme, aise nan mobe mento tibtä! tikwe niedi ietre.

Ju mikaka nibu

(Marcos 1.22; Lucas 6.47-49)

²⁴ Ye mden tita dirire abko ni iti tä ti kukwei nuen amne tä mike täte, ni ye abko ti bike bä mike krörö: Ni iti töbtä käkwe ju mikani jäkwata ribi bti. ²⁵ Yebti ñü jatani jobe temen amne ñö nikani niren niren kri jate amne müre nükani mate ribi krübäte ju yebtä, akwa ju ye mikani jäkwatabti, aise namani janknu amne ñan nikani temen. Ni ti kukwei mikaka täte abko ti tö nibi bä mikai kore. ²⁶ Akwa tita kukwe dirire ne ni iti käkwe kukwe nuadre, akwa ti kukwei mikadre täte ñakare kwe, ni ye abko ti bike bä mike krörö: Ni iti töi ñakare käkwe ju mikani angwane, ju ye abko mikani ümanbti kwe. ²⁷ Yebti ñü jatani jobe temen amne ñö nikani niren kri jate amne müre nükani mate ribi krübäte ju yebtä, käkwe ju kwitaninkä jökrä temen, käkwe ju juani ngwarbe jökrä kän. Ye kwrere abko nire nire ñan tä ti kukwei mike täte abko ti tö nibi bä mikai kore. Abko kore se.

²⁸ Jesu käkwe blitabare ünän jökrä kore angwane, ni kwati nämane näin ben, ye ñan töi namani krütare jökrä kukwe diribare kwe yebtä, ²⁹ ñöbtä ñan angwane ni töbtä di kri käkwe diri ja di ngöi, kwrere jire Jesukwe diribare ietre amne, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre abko nämane dirire, ye kwrere Jesukwe diribare ñakare. Yebtä abko ñan töi namani krütare Jesu kukweibtä.

8

Ni iti kwata bren lebra kisete abko Jesukwe mikani quinta

(Marcos 1.40-45; Lucas 5.12-16)

¹ Jesu nämane ngitiobtä, yebti nikaninta nebata ngitiobtä ngüsrüri mda angwane, ni kwati nikani niara jiebtä. ² Ye btäräbe ni iti bren lebra kisete, abtä ngütüete abko jatani Jesu ngäbti angwane, namani ngukudokwäbti temen Jesu ngwärekre, käkwe niebare ie:

Ti Dänkien, ma tö ti mikaita quinta ne ngwane, ma di tärä nuendre gare tie, aise makwe ti mikata quinta, ie ti tö nibi, niebare kwe ie.

³ Angwane Jesukwe kise mikani btä, käkwe niebare mda ie:

Ma rabata quinta, ie ti tö nibi, aise gwängwarbe ma bike nebata quinta, niebare kwe ie.

Ye btäräbe ni ye kwata ngütüete namaninta quinta jökrä ngrabare. ⁴ Angwane Jesukwe niebare krörö mda ie:

Tikwe ma mirita quinta, ye makwe ñan nie jire chi ni mda mdaye, akwa ma rika ja kwata quinta mike tuare ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäreye amne ni bren kore tä nebata quinta abko käkwe jändrän mden mden biandre niebare Moisékwe, ye erere ma rika ngwena biandre Ngöböye. Yebtä abko ma nenante quinta abko rabadre gare ni jökräye, abkokäre ma rika jändrän ye ngwena. Abko kore se, niebare kwe ie.

Rükä dänkien romanobo käkwe tödekani metre Jesubti

(Lucas 7.1-10; Juan 4.43-54)

⁵ Yebti Jesu nikani nebe juta Capernaümte angwane, rükä dänkien romanobo jatani iti nüke Jesu kanti ja di käräkäre ie, ⁶ käkwe niebare krörö:

Ti Dänkien, sribikä tikwe bren jume dikaro tikän amne ruen ñakare ngrabare abko kisete tä ja tare nike krübäte abko ti ki niere mae, makwe mikadre quinta abkokäre, niebare kwe Jesuye.

⁷ Angwane Jesukwe niebare mda ie:

Ye ti näin miketa quinta makrä mtare, niebare kwe ie.

⁸ Abtä niarakwe niebare mda Jesuye:

Ti Dänkien, ni ütiäte ñakare ti ne kwrere abko gwiriete ni ütiäte ma ye kwrere nin rükadre jire chi ruen tie. Akwa sribikä tikwe rabadreta quinta abko makwe niedre jirekäbe nete angwane, rabadita quinta abko gare tie abko ti tö nibi ribei mae, ⁹ ñobtä ñan angwane ni mda bäri ütiäte ütiäte, ben tita sribire, käta dre nuemna tie, erere tita nuene. Erere arato, nitre rükä tä sribire tibe abko, tita juen, ye tä niken jötrö ngwarbe. Jakwe, tita niere ie, jötrö ngwarbe tä kite. Mdakäre abko, ni klaboré tikwe, ie sribi ne nuene, tita niere, jötrö ngwarbe tä nuene. Ne aisete, tita dre niere, erere tä nebe bare täte jökrä. Ye kwrere arato, makwe dre dre niedre sribikä bren tikwebtä abko erere rabadi bare täte mae ruen tie, aisete tita ja di ribere kore mae. Abko kore se, niebare kwe Jesuye.

¹⁰ Yebtä abko, Jesu ñan töi namani krütare mda ni ye kukwei nuare kore angwane, nitre nämane näin Jesube, ie Jesukwe niebare krörö mda:

Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Ni tödeke kwatibe Ngöböbti ni ne kwrere, nin ngämi kwen jire tie nitre israelita ngätäite, amarebti ni menteni nünanka juta mdara jire te tä tödeke kwatibe Ngöböbti nüke kwen mtare tie nere. ¹¹ Nebtä abko ti bike kukwe metre niere krörö munye: Nitre ñakare israelitare kä jökräbti temen abko näin nebe mröre ketetibe Abrahambe, Isaabe amne Jacobobe kä käinbti sete, Ngöböta gobrane ye kanti. ¹² Akwa mun israelita ye ara jire rabadre käne Ngöbö kanti kä käinbti sete, akwa ñan rabadre bare kore, akwa kä bäri iko te Ngöbökwé mun kitadi ju bäre niara okwä bäre mento. Ye kanti mun rabadi ja müaire krikri be amne ja tare nikabtä mun rabadi ulire dikaro. Abko kore se, niebare Jesukwe ni kwatiye.

¹³ Yebti rükä dänkien ye ie Jesukwe niebare:

Ti di tärä ni sribikä makwe mikakrä quinta kore nibi era makrä, ye erere nibira quinta, aisete nänta ja gwiriete, niebare Jesukwe ie.

Ye erere bkänä sribikä namaninta quinta batibe.

Jesukwe Simón köbrän merire mikaninta quinta

(Marcos 1.29-31; Lucas 4.38-39)

¹⁴ Abti Jesu nikani Pedro gwiriete angwane, Pedro köbrän merire abko nämane bren drangwan kisete, abtä nämane kitanintbe jänbti temen, kanti Jesu namani. ¹⁵ Jesu namani kanti angwane, Jesukwe nuaninbtä jirekäbe kisebtä. Ye btäräbe drangwan nikaninbe batibe btä, namanintabe quinta, aisete nükani dikekäta krö, kä nikani mrö känene Jesu bukakrä.

Jesukwe ni bren bren mikaninta quinta

(Marcos 1.32-34; Lucas 4.40-41)

¹⁶ Yebti kä jatanina iko angwane, ni kwati nämane ja tare nike üai käme kisete abko jänikani Jesu kanti angwane, Jesu nikani üai käme ye juentari mento, erere üai käme ngitiani jökrä mento btätre. Erere arato, ni bren ño ño erere jänikani Jesu kanti yete abko Jesukwe mikaninta quinta jökrä arato. ¹⁷ Kukwe nakaninkä kore, ye abko ni Ngöbö kukwei niekä kira kädian nämane Isaías abko köböire Ngöbö kärke kukwe krörökrörö niebare kira Jesubtä abko erere rabadre bare, abkokäre kukwe nakaninkä kore se: Niarakwe bren dianinkä nibtä amne, ni mikaninta quinta jökrä kwe, *Isaías 53.4* abko Ngöbökwé niebare kore Jesubtä Isaías köböire abko erere namani bare.

Ni rikadre Jesu jiebti abko tare

(Lucas 9.57-62)

¹⁸ Yebti ni jatani nüke kwati dikaro Jesu bäre temen namani tuen ie angwane, ja ngwiamna Nö Okwä Kri Galilea kwärä nakri kwe. ¹⁹ Ye btäräbe ni iti Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikä kärke krötabare Jesu ken, kärke niebare ie:

Dirikä, ma näin mdente erere, ye kánti ti rikai siba mabe, niebare kwe Jesuye.

²⁰ Abtä Jesukwe niebare mda ie:

Nukro känsenta, kwe kä mkä tärä nünankrä amne, nukwä nikenkä käinta abko juda tärä kwe nünankrä arato, akwa ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne abko kwe kä ñakare jire chi jadükakrä. Ne aiseite ma tö jatai tibe ne ngwane, ma rabadre juto biare nüne ti kwrere arato, niebare Jesukwe ie.

²¹ Yebti ni mda nämane näin Jesube käkwe niebare mda ie:

Ti Dänkien, ti tuemetre nikenta ken ja gwiriete, abti ti rün krütadi, tikwe doboi mikadi, ye täbti ti näin mabe, niebare kwe Jesuye.

²² Angwane Jesukwe niebare mda ie:

Nitre ie Ngöbö gare ñakare abko tä ni ngwäkäre kwrere Ngöbö ngwärekre, ye tuametre ni ngwäkäre doboi mike amne ma abko jata janknu ti jiebtı, niebare Jesukwe ie.

Jesukwe müre amne ñö mikani kwekbe

(Marcos 4.35-41; Lucas 8.22-25)

²³ Yebti Jesu nakwani rute amne nitre ja töitıkaka ben abko nikani siba niarabe.

²⁴ Nikanina ñöbti se kwrere angwane, batibe müre jatani mate ribi krübäte ñübe mni mni, ye abko namani ñö kite jökrä rute, aiseite ru jatani niken ñöte nguse, akwa Jesu abko nämane kibien. ²⁵ Yebtä abko nitre ja töitıkaka ben nikani gaenkrö, käkwe niebare ie:

¡Nun Dänkien, ni dentari! Ni kite niken ñöte nguse, namani niere Jesuye.

²⁶ Abtä Jesukwe niebare ietre:

¡Se ñöbtä munta tödeke ñakare dikaro Ngöböbti amarebti mun nibi nekwetekä krübäte dikaro ja jiebtı ye! niebare Jesukwe ietre.

Jesukwe ñäkäbare kore ietre, bti nükani dikekä krö, käkwe ñäkäbare müreye amne ñöye. Ye btäräbe müre amne ñö namani kwekbe jökrä. ²⁷ Yebtä abko, nitre ja töitıkaka Jesube ñan töi namani krütare mda Jesubtä, kä namani niere jae kwärıkwäri:

¿Ni ne abko ni ñö amarebti müre amne ñö käta kukwei mike täte jökrä se? namani niere jae kwärıkwäri.

Ni Gadarabo nibu, btä Jesukwe üai käme juanintari mento

(Marcos 5.1-20; Lucas 8.26-39)

²⁸ Yebti Jesu nikani nebe Ñö Okwä Kri Galilea kwärä nakri käkä Gadara kánti angwane, ni nibu btä üai käme nämane nüne abtä nämane nüne kä mkäte rökabti abko jatani nuke Jesu ken. Nitre nibu btä üai käme nämane nüne ye abko nämane romon krübäte, aiseite nämane nüne rökabti, ye kántita ni ñakare jire iti ie ja namani nuke töre dikekä yere.

²⁹ Akwa Jesu nikani yere angwane, nitre nibu ye namani niere krörö Jesuye:

Jesu Ngöbö Odei, ¿ye ñöbtä ma kite nun nıke nete ye? ¿Ngöbökwä kä kitani nun mikakäre ja ngie nuen, ye känenkri ma kitera nun mike ja tare nıke ya ñö yere? namanintre niere Jesuye.

³⁰ Kä ye kánti abko kánıme se kwrere mtü nämane kabre mröre ³¹ angwane, üai käme käkwe niebare Jesuye:

Ma bike nun juentari mento nitre nebtä ne ngwane, mtü tuen sete sebtä makwe nun juan, niebare kwe ie.

³² Angwane Jesukwe niebare üai kämeye:

Mun nän mento nitre nebtä, niebare mda kwe.

Ye btäräbe üai käme ye nakwaninkäbe mentokwäre nitre yebtä, bti nikanintre jökrä mtü kabre yebtä. Ye btäräbe mtü jökrä käkwe ja tákánınte, nikani betekä jökrä ja jiebtı kä btä motokwäre, nikani ngıtıekä jökrä ñöte, kánti müre neketani jökrä. ³³ Angwane nitre mtü ngıbiaka nämane yete abko ngıtıani jökrä, nikanintre nebeta jutate angwane, nitre nibu btä üai käme nämane abko btä kukwe nakaninkä ñö ñö amne kukwe nakaninkä ñö ñö mtübtä ye abko tanbare jökrä kwetre jutate yete. ³⁴ Yebtä abko nitre nünanka juta yete nikani kwati Jesu kánti, namanintre Jesu kánti angwane, Jesukwe kä mikadrekä kä ye kánti abko namani ribere ie.

9

*Ni ruen ñakare ngrabare abko Jesukwe mikaninta quinta
(Marcos 2.1-12; Lucas 5.17-26)*

¹ Yebti Jesu nakwaninta rute nitre ja töitikaka benbe, bti nikanintreta mda Ñö Okwä Kri Galilea kwärä nakri amne nikani nebeta ja käite Capernaúmte. ² Abti ni iti ruen ñakare ngrabare abko kisete ñan dikaka kä abko nämane mikani jänkwatabti abko ni mda mda nükani ngwena Jesuye. Nitre nükani ni bren ngwena amne ni bren ye namani tödeke kwatibe Jesubti namani tuen ie angwane, Jesukwe niebare ni bren yeye:

Ma ngite Ngöbö rüere, ye tikwe dininkä mabtä, aisete kä raba nuäre mabtä ti mräkä, niebare kwe ie.

³ Angwane Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre nämane ruäre yete abko namani töbike krörö Jesubtä: Ni noko käkwe ñäri kore se abko ñäri Ngöbö ara jire rüere kwe, namanintre nütüre Jesubtä. ⁴ Akwa niaratre namani töbike kore ye abko gani Jesukwe, abtä niebare kwe ietre:

¿Ye ñobtä amarebti mun töi kämekäme dikaro kore ye? ⁵ ¿Dre abko bäri nuäre niedre: Ma ngite Ngöbö rüere ye tikwe dininkä mabtä abko bäri nuäre niedre ya? o ¿Näin krö, nänta abko bäri nuäre niedre ya? Ye abko, ma ngite Ngöbö rüere ye tikwe dininkä mabtä abko bäri nuäre niere, ñobtä ñan angwane raba bare ya, ñakare ya ñan jatadre munye. ⁶ Akwa ti Ni Kä Nebtä Ngobo, ne ie Ngöbökwé ja di biani mun ngite Ngöbö rüere diankakäre munbtä kä nebtä, ye abko ti bike bä mike tuadre munye, niebare Jesukwe.

Ye btäräbe ni ruen ñakare ngrabare ye ie Jesukwe niebare:

Näin krö. Jänkwata makwe ye den kisete amne nänta ja gwiriete, niebare kwe ie.

⁷ Angwane jötrö ngwarbe ni ruen ñakare ngrabare ye naninkrö krö amne nikaninta ja gwiriete. ⁸ Nitre nämane yete okwäbti kukwe nakaninkä kore, yebtä abko namanintre nekwetekä krübäte, akwa Ngöbökwé ja di biani kri ni kä nebtäye namani tuen ietre, abtä namani Ngöbö käikitekä.

*Jesukwe Mateo käräbare ja töitike jabe
(Marcos 2.13-17; Lucas 5.27-32)*

⁹ Abti Jesu nikaninta angwane, kä jändrän ütiä biankrä gobran romanobokrä, kanti ni nämä tākānintbe iti jändrän ütiä kärere. Ni kädian nämane Mateo, ye abko ti ara, btä Jesu okwä rababa. Angwane Jesukwe nieba tie:

Brän tibe, nieba kwe tie.

Angwane jötrö ngwarbe ti Mateo rükaba dikekä krö, rikaba Jesu jiebti. ¹⁰ Yebti Jesu nämä mröre ti gwiriete angwane, nitre jändrän ütiä käräkä gobran romanobokrä rükaba kwati amne ni mda mda nämä tuen käme ni israelita ruäreye abko rükaba amne rababa tākānintbe jökrä mesabtä mröre ketetibe Jesube amne nitre ja töitikaka Jesube ye ben gwaire arato. ¹¹ Jesu nämä mröre kore, ye tuaba nitre bariseokwe angwane, nieba kore kwetre nun ja töitikaka Jesube yeye:

¿Nitre jändrän ütiä käräkä gobran romanobokrä abko käme amne ni mda mda kukwe nuenkä kämekäme se gare ñakare dirikä munkwe seye ya amarebti tä mröre jäme ketetibe ben se? nieba kwetre.

¹² Nitre bariseo käkwe ñäkäba kore, ye jaraba Jesuye angwane, Jesukwe ja bä mikaba ni kräkä bianka kwrere amne nitre jändrän ütiä käräkä amne nitre kukwe nuenkä kämekäme, ye bä mikaba ni bren kwrere, käkwe nieba krörö mda ietre:

Ni kuin bren ñakare ye abko ñan tä ni kräkä bianka ribere jabtä, akwa ni bren bren abtä tä ni kräkä bianka ribere jabtä abko ti tö nibi niei munye. ¹³ Ne aisete Ngöbö Kukwei tä tikani krörö ti bike niere, nebtä mun rika ja töitike gwi:

Munkwe ni mda mda ngwiandre ruentari tare jae, ye abko ie ti tö bäri.

Akwa mun tädre jändrän bien jirekäbe kukwadre tie, ye abko ie ti ñan tö bäri, *Oseas 6.6* niebare Ngöbökwé. Yebtä mun rika ja töitike, ñobtä ñan angwane ni ie ja ruen kuin deme au Ngöbö ngwärekri mun kwrere, ye abko ñan ti jatani kärere Ngöbö kukwäre, akwa ni

kukwe kämekäme nuenkä Ngöbö rüere ye mden abko ti jatani kärere Ngöbö kukwäre. Abko kore se, nieba Jesukwe nitre bariseoye.

*Ñobtä nitre ja töitikaka Jesube ñan nämane ja bäine
(Marcos 2.18-22; Lucas 5.33-39)*

¹⁴ Yebti nitre nänkä Juan Bautistabe käkwe krötaba Jesu ken, käkwe nieba ie:

Nun nänkä Juanbe btä nitre bariseo, nunta ja bäine Ngöbökrä, ¿se ñobtä abko nitre ja töitikaka mabe abko ja bäine ñakare Ngöbökrä sere? nieba kwetre Jesuye.

¹⁵ Abtä Jesukwe kukwe bä mikaba ietre, käkwe ja bä mikaba ni ja mikaka gure kwrere amne nitre ja töitikaka ben abko bä mikaba kwe ni ja mikaka gure kukwe muko kwrere, käkwe nieba ietre:

Ni iti tä niken ja mike gure angwane, tä kukwe muko kwekwe nübaire kä ngwiankäre nuäre gwaire jabtä, ¿ye ngwane ni ja mikaka gure ye tädre siba bentre angwane, kukwe muko ye raba moto ulire ja bäine ya? Ñakare, akwa ni ja mikaka gure ye järikädre kukwe muko okwäbti, ye ngwane rabadre ja bäine abko kore rakadikä nitre ja töitikaka tibe yebtä.

¹⁶ Mdakäre abko, ti bike kukwe mdara jire bä mike krörö munye:

Dän ngututu gudikädre dän kukwän btinbti angwane, dän kukwän btin tä dän ngututu kwaenkä bäri mda abko kisete dän ngututu rötadreteta angwane, rötadrete bäri kri mda, aisete ni ñan raba dän ngututu gudike dän kukwän btinbti. ¹⁷ Erere arato, chibo kwata dikani kira uba döi ngwäre, te ni ñan raba uba döi mräre keke mikadre kwaka, ñobtä ñan angwane uba döi bänän jatadre dime amne rikadre nokrekä, ye käkwe chibo kwata ngututu trekadre amne rikadre ngwarbe uba döi kwaka ben ngöi jökrä arato. Mden kisete, uba döi mräre mikadre kwaka abko kekadre chibo kwata btinte, uba döi amne chibo kwata ñan rikadre ngwarbe. Abko kore se, nieba Jesukwe nitre nänkä Juanbe yeye.*

*Ngäbäkre krütani abko Jesukwe mikaninta nire amne meri bren abko mikaninta quinta kwe
(Marcos 5.21-43; Lucas 8.40-56)*

¹⁸ Jesu nämä blite kore, ye btäräbe ni iti ji dokwäte nitre israelita ngätäite jataba, rikaba ngitiekä ngukudokwäbti temen Jesu ngwärekre, käkwe nieba krörö ie:

Ti ngänkän küre gwä tikän, akwa ma rikadre tibe, käkwe kise mikadre bti angwane, rükadreta nire nibi ruen tie, aisete ti ki ma kärere btä ye, nieba kwe Jesuye.

¹⁹ Ye mden kisete, Jesu rikaba dikekä amne rikaba ni ji dokwäte yebe amne, nun ja töitikaka Jesube rikaba siba ben arato.

²⁰ Angwane abko meri rikaba iti Jesu jiebti. Meri ye abko kä kwä jätäbti kubura nikani bren dbä tibiire abko kisete nämane ja tare nike. Meri ye abko käkwe krötaba ja ken Jesu trökri, käkwe dän Jesubtä nuabtaba tiebe köräbtä, ²¹ ñobtä ñan angwane rababa töbike krörö: Tikwe dän körä aibe nuadrebtä Jesubtä angwane, ti rabadreta quinta, nibi ruen tie, rababa nütüre kore, aisete dän nuabtaba kwe Jesubtä. ²² Meri ye käkwe dän nuabtaba Jesubtä angwane, Jesu rikwitteba ja jiebti, käkwe niara tuaba ja käne, bti nieba krörö kwe ie:

Ti mräkä, makwe tödiri kwatibe tibti, köböire ma nibirate quinta, aisete makwe kä ngwian nuäre jabtä, nieba Jesukwe ie.

Ye btäräbe meri ye rababata kuin batibe.

²³ Yebti Jesu rikaba janknu mentokwäre nebe ni ji dokwäte ye gwiriete angwane, nitre nörä jükaka dobo mikakrä ye namanina biare nörä jüke dobohti, btä Jesu okwä rababa. Erere nitre mürü ngwäkä müaikä nämane ngetrekä krikri be, btä Jesu rababa. ²⁴ Angwane Jesukwe nieba ietre:

Ngäbäkre merire noko küre ñakare, akwa tä kibien, aisete mun nän jökrä mento nete, nieba kwe ietre.

* 9:17 Kukwe diribare Jesukwe abko dän btin amne chibo kwata btin kwrere. Erere arato, kukwe diribare mekera abko dän ngututu amne chibo kwata ngututu kwrere, aisete nitre ja töitikaka Jesube nin rabadre Jesu kukwei mike täte gwaire kukwe diribare mekera ye ben, ñobtä ñan angwane kukwe diribare Jesukwe abko bä jene kukwe mdakrä aisete.

Abtä nitre ye rababa Jesu kötaire jökrä mda. ²⁵ Akwa Jesukwe juantariba jökrä mento, bti Jesu rikaba nebe gwi, käkwe mürü ngwäkä ye kaba küdebti angwane, ngäbäkre merire ye rükabata krö batibe. ²⁶ Kukwe rakakaba kore ye abko kädrie rikaba batibe jökrä kä ngrabare temen Galileate.

Ni nibu ie kä tuen ñakare abko Jesukwe mikaninta quinta

²⁷ Ni ji dokwäte gwiriete Jesu nämä, yebti rikabata angwane, ni nibu ie kä tuen ñakare abko rikaba ngwänenkä kri krörö Jesu jiebt:

¡Jrei David tukwe mräkä, nun ngwen ruentari tare jae! rikaba niere Jesu jiebt. ²⁸ Yebti Jesu rikaba gwä angwane, nitre nibu ie kä tuen ñakare ye käkwe krötaba Jesu ken angwane, Jesukwe nieba ietre:

¿Ti di tärä mun okwä mikakräta quinta ye abko era munkrä amne yebti munta tödeke ya? nieba Jesukwe ietre.

Niaratre käkwe nieba mda:

¡Jänri nun Dänkien! nieba kwetre Jesuye.

²⁹ Angwane Jesukwe kise mikaba niaratre okwäbtä, bti nieba kwe mda ietre:

Munta tödeke ño tibti, ye erere raba bare munkrä, nieba Jesukwe.

³⁰ Ye btäräbe niaratre okwä rababata kuin batibe amne kä rababa tuenta kuin ietre. Yebti Jesukwe mäträba krörö mda btätre:

Tikwe mun okwä mirita quinta, ye munkwe ñan nie jire chi ni mda mdaye, nieba kwe ietre.

³¹ Akwa niaratre nikaninta krire ji ngrabare angwane, Jesukwe mikabata quinta ño ye tanbare jökrä kwetre kä ngrabare temen Galilea yete.

Ni kukwe ñakare abko Jesukwe mikani blite

³² Nitre nibu ye rikabata krire, ye btäräbe ni mdara jire jatata nüke Jesu kanti ni iti kukwe ñakare abko btä üai käme nämäne nüne abko rükaba ngwena Jesu kanti.

³³ Jesukwe üai käme juantariba mento ni yebtä, ye btäräbe rababa blite kuin angwane, ni nämä kwati yete abko ñan töi rababa krütare mda, kä rababa niere krörö:

Kukwe nibi nakenkä ni okwäbti noko kwrere ni ngämi tuen jire chi bati kä Israelite nete, rababa niere kore.

³⁴ Akwa nitre bariseo abko rababa niere krörö:

Üai käme dänkien kri ara jire käkwe ja di bini ie, ye mden diebti abko üai käme junintari mento kwe ye, rababa niere kore Jesubtä.

Sribikä ñakare bökän Ngöbökrä

³⁵ Yebti sinagoga nämä juta krikrite amne juta kiakiate Galilea, kantikanti Jesu rikaba dikekä kwäräkwarä dirikäre mda. Ngöbö jatanina nüke gobrane nibti abko kukwe kuin btä Jesu nämä dirire angwane, ni bren bätäkä ngwarbe kisete nämäne ja tare nike abko Jesu rababa miketa quinta. ³⁶ Akwa ni nämäne kwati dikaro rababa tuen Jesuye angwane, nitre ye rababa ruentari tare kri Jesuye, ñobtä ñan angwane obeja ngibiaka ñakare abko jändrän krübäte tä nike bäri amne di ñakare ja ngibiakrä rüe ngäniene, aibe kisete tä nebe dräre, ye kwrere jire nitre ye rababa tuen Jesuye. ³⁷ Abtä nun ja töitikaka ben, ie nieba krörö kwe:

Nura nena biare kabre ötadre, ye kwrere ni kwati tä juto biare ngwiandre Ngöböye, akwa sribikä ñakare bökän, ³⁸ aiseite sribi Bkänkä Ngöbö käkwe sribikä mda mda juandre jötrö sribire abko munkwe ribe ie, nieba Jesukwe nunye.

10

Jesukwe nitre ja töitikaka ben juani Ngöbö kukwei dirire

(*Marcos 3.13-19; 6.7-13; Lucas 6.12-16; 9.1-6*)

¹ Yebti nun ni jätäbti nibu ja töitikaka Jesube abko Jesukwe käräba, bti ja di bianba kwe nunye üai käme juantarikrä mento. Erere arato, ni bren bätäkä ngwarbe abko munkwe mikadreta quinta, abkokäre ja di bianba kwe nunye. ² Nun ni jätäbti nibu ja töitikaka Jesube abko nere:

Bäri käne abko Simón (Simón ne arabe kädian nämane Pedro arato) amne Andrés. Andrés ne abko Simón etba, Santiago amne etba kwe Juan.

Niaratre nibu ne abko Zebedeo ngobo.

³ Felipe amne Bartolomé; Tomás amne ti Mateo.

Ti ne mden nämane jändrän ütiä kärere gobran romanobokrä.

Santiago (Santiago ne abko Alfeo ngobo) amne Lebeo. Lebeo ne arabe kädian nämane Tadeo arato.

⁴ Simón cananista amne mrä abko Judas Iscariote. Judas ne mden käkwe Jesu kitani ngise rüeye mrä.

⁵ Jesukwe nun ni jätäbti nibu juanba dirire angwane, nun töi tikaba krörö kwe:

Nitre ñakare israelita tä nüne, ye kantikanti mun ñan rika. Erere arato, nitre Samariabo tä nüne, ye kantikanti mun ñan rika. ⁶ Akwa nitre israelita tä nianinte obeja kwrerekwrere, ye ara jire kanti mun rika, ⁷ käkwe diri krörö ietre: Ngöbö kebera nuke gobrane nibti, munkwe nie ietre. ⁸ Amne ni bren bren abko munkwe mikata quinta. Erere arato, ni krütanikrütani abko munkwe mikata nire amne, ni ngütüete ngrabare lebra kisete abko munkwe mikata quinta amne nire nire btä üai kämekäme tä nüne abko munkwe juantari mento btätre. Mdakäre abko, tikwe ja di bini munye sribi ne nuenkrä, ye abko tikwe bini ngwarbe munye, aisete munkwe sribi ne nuen angwane, munkwe ñan ütiä kärä arato.

⁹ Mdakäre abko mun rika angwane, mun ñan rika ngwian orore, platare amne cibrere ngwena jire chi jae. ¹⁰ Ye kwrere arato, mun ñan rika mrö ngwena droare jae amne, mun rika dän jabtäbe te amne mun ñan rika dän mdara jire ngwena kitadre jabtä. Erere arato, mun ñan rika sandalia mda mda ngwena jae amne mun ñan rika mökän mda ngwena biare jae, ñobtä ñan angwane ni sribikä mun kwrere abko nitre mun kukwei kaka ngäbti abko käkwe bukadre aisete.

¹¹ Mdakäre abko, mun rika nebe juta krite ya o juta chite, ye kanti nire tä biare mun kaen ngäbti töi kuinbti abko munkwe känä iti. Ye kanti mun raba nünentbe. Munkwe nünantbe niara ye aibe gwiriete abti mun rika ta. ¹² Akwa mun rika nebe gwi angwane, ni nünanka gwi ye ie munkwe köbö ngwiantari jäme amne, ¹³ nitre nünanka ju yete, ie munkwe köbö ngwianditari, ye abko kadre ngäbti kwetre ne ngwane rabadi nünentbe jäme yete, akwa ñan kadre ngäbti kwetre ne ngwane, munkwe ñan ja kukwe gadrete ngwarbe arato. ¹⁴ Erere arato, nane ju mdente mun rika nebe amne juta mdente mun rika nebe, ye kanti nire nire ñan tö raba mun kain ngäbti ja gwiriete amne ñan tö raba mun kukwei tibtä mikai era ne ngwane, munkwe kä mikaka jirekäbe ju o juta yete, käkwe dobro mnü ngrükate ja ngotobtä, niaratre ngite au Ngöbö ngwärekre bä mikakäre ietre. ¹⁵ Ni yebtä ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Ngöbökwere kukwe ükadite ni jökrä kräke, ye näire abko Ngöbökwere nitre ye mikadi ja tare nike bäri kri krübäte. Ngöbökwere nitre juta Sodomabo amne nitre Gomorrabo mikani ja tare nike, yebti ta Ngöbökwere niaratre mikadi ja tare nike abko ti bike niere era metre kore munye, nieba Jesukwe nunye.

Nitre ja töitikaka Jesube käkwe ja tare nikadi Jesu dokwäre

¹⁶ Yebti Jesukwe nieba mda nunye:

¡Olo ketete ti kukweiye munkwe! Ni mda mda abko krübäte lobo kwrere abko ngätäite tita mun juen obeja kwrere, akwa tbi tä juto biare mokrere jabtä, ye kwrere munkwe dikaka mokrere kwärä jabtä, akwa munkwe dikaka jäme ütü jäme ye kwrere arato.

¹⁷ Munkwe ñan dikaka okwä kware, ñobtä ñan angwane nitre krikri tä ji dokwäte jutate jutate, ye ie mun kitadi ngise amne niaratre käkwe mun ngö tikakamna sinagogate yete.

¹⁸ Mdakäre abko, tödekabtä tibti mun jänäin ngite gobran ngwärekre amne jrei ngwärekre amne ye kanti munkwe blitadre tibtä nitre ñakare israelitare ngwärekre, abkokäre mun jänäin ngite yete. ¹⁹⁻²⁰ Akwa nitre kukwe ükatekä, ngwärekre mun järäka ngite angwane, munkwe blitadre ño jakrä amne munkwe dre niedre, yebtä munkwe ñan töbika dikaro,

ñobtä ñan angwane mun jārābara ja ngwārekri yete angwane, ñan munkwe blitadi kaibe au jakrā akwa, Ngöbö mun Rün abko Üai kwe ara jire kākwe kukwe biandi munye ja kwetakrā jakrā amne blitadi kwe mun köböire munkrā.

²¹ Mdakāre abko, nitre tödekaka tibti abko etba kwekwe tödeke ñakare tibti abko kākwe kitadi ngise müre ketadre amne ngābākre tödekaka tibti abko rün kwe amne meye kwe kākwe kitadi ngise müre ketadre arato. Erere arato, ngābākre rün amne meye tödekaka tibti ye abko ngobo kwekwe tödekaka ñakare tibti rikwitadi rüere, kākwe kitadi ngise müre ketadre. Ne abko rabadi nakenkā kore nitre tödekaka tibti btā. ²² Angwane, ni kwati mātā rabadi munbtā tödekabtā tibti, akwa nire nire kākwe nūnandikā dite jabtā, kākwe ñan ti rükandrete abti krütadre, ni ye abko Ngöbökre dianditari. ²³ Ne aisete juta te mun raba, ye kanti mun rüere raba nāin kisere mun jiebti mun mikakāre ja tare nike tödekabtā tibti ne ngwane, mun gitia juta mdate. Mun ngāmi dikekā juta kwatirekwatire te kā ngrabare temen kā Israelite, ye kānenkri ti Ni Kā Nebtä Ngobo abko jatadita ne abko ti tö nibi niei metre kore munye.

Ñan ni mda jürā ngwiandre jabtā

²⁴ Mdakāre abko, ni ja töitikaka ye abko ñakare bāri ütiāte ni dirikā ye krāke amne ni klābore ye ñakare bāri ütiāte bkānkā kwe ye krāke. ²⁵ Ne aisete ni dirikā ti kwrere kākwe ja tare nikadre ño, ye kwrere ni ja töitikaka ben tādre juto biare ja tare nike. Erere arato, sribi bkānkā kākwe ja tare nikadre ño, ye kwrere ni klābore kwe tādre juto biare ja tare nike sribi bkānkā ye kwrere. ¿Ti abko ju dānkien kwrere akwa ti abko Beelzebú* ara nieta tibtä mtare, se mun ti mrākātre ñan kādiandre kore arato ya? Jānri, kādiandre jökrā kore ni mdakwe, nieba Jesukwe.

Ñan kā jürā ngwiandre blite Jesubtä

(Lucas 12.2-7)

²⁶ Yebti Jesukwe nieba krörö mda nunye:

Ni kwati rabadi mun rüere tikwe nini munye, akwa munkwe ñan ni mda mda ye jürā ngwian jabtā, ñobtä ñan angwane jāndrān nuenta kaibe tiebe ye abko ñan tā nebe kākēkäre tiebe. Erere arato, jāndrān rükāninte kaibe, ye abko ñan tā nebe rükāninte kākēkäre, ²⁷ aisete tita kukwe niere kaibe kā ikote kwrere munye, ye abko mun rika kādriere ni jökrā ngwārekri kā ngwenbti amne, blitata tiebetiebe ni olote, kwrere jire tita blite munbe, ye abko mun rika niere jubti kāin amne munkwe ngrate krikri kukwe nuadre ni mda mdaye. ²⁸ Mdakāre abko, ni mda raba mun ngrabare aibe kāmike, akwa ñan raba mun üai mike ja tare nike kākēkäre, aisete munkwe ñan ni mda jürā ngwian jabtā; akwa Ngöbö abko raba mun üai kite mun ngrabare ye ben ngöi kā ja tare nikakrā kanti, Ngöbö ye aibe abko jürā ngwian jabtā munkwe.

²⁹ Ye abko, nukwā kiakia rürümointa kubu abko ütiā bianta bāri brai, aisete ngwian bianta mnamube ütiāre, akwa Ngöböta nukwā ye tarere, aisete mun Rün kā kāinbti ñan töta nebe nukwā ye tuaimetre ngataen angwane, ñan tā ngataen jire chi kwati kā nebtā. ³⁰ Amne mun ara jire abko dokwā drüen kratirekratire abko tā gare jökrā Ngöböye, ³¹ aisete Ngöbökrā mun abko bāri ütiāte kri nukwā kabre kabre bti ta, aisete mun raba ja tare nike angwane, munkwe ñan kā jürā ngwian jabtā.

Nikwe ñan Jesu rükandrete

(Lucas 12.8-9)

³² Mdakāre abko, nire nire tā nekete tibe abko niedre metre kwe ni mda mda ngwārekri, ni ye abko jen tikwe abko tikwe niedi arato Ngöbö ti Rün ngwārekri kā kāinbti sete. ³³ Akwa nire nire kākwe ti rükandrete ni mda mda ngwārekri, ni ye abko gare ñakare tie abko tikwe niedi Ngöbö ti Rün ngwārekri kā kāinbti sete arato.

Ni kwati rabadi rüere jabe kwārikwāri Jesu dokwäre

(Lucas 12.51-53; 14.26-27)

* 10:25 Beelzebú. Nitre israelita nāmane Satana kāden Beelzebú arato, aisete Beelzebú abko Satana ara.

³⁴ Erere arato, ti jatani kä nebtä, ye abko ñan ti jatani ni jökrä mikakäre nüne jame jabe kwärikwäri abko munkwe nütü; akwa ti jatani abtä ni kwati tädi rüere jabe kwärikwäri.

³⁵ Ne aisete ti dokwäre ngäbäkre rikwitaita rün kwe rüere amne ti dokwäre ngäbäkre merire rikwitaita meye kwe rüere. Erere arato, bosu rikwitaita bie rüere arato. ³⁶ Ne aisete nitre ja mräkäre gwi arabe rikwitadita ja rüere kwärikwäri ti dokwäre, ñobtä ñan angwane ruäre abko rabadi tödeke tibti, ruäre ñakare.

³⁷ Mdakäre abko, nire nire käta rün amne meye tarere bäri tikrä, ni ye abko ñan rabadre jire chi tikwe. Erere arato, nire nire käta ngobo amne ngänkän tarere bäri tikrä, ni ye abko ñan rabadre jire chi tikwe. ³⁸ Erere arato, ni kämikata niken krusobtä angwane, nita niken kruso doboko ngwena au jakrä, ye kwrere nire nire käkwe ñan kötä mikadre au jakrä ja tare nikakäre tikrä amne krütakäre tikrä ne ngwane, ni ye ñan rabadre jire chi tikwe. ³⁹ Ne aisete, nire nire ie ja kwata rabadi ruentari tare, käkwe ja ngibiadi au nünakäre nuäre kä nebtä, ni ye abko käkwe ñan nünandi kärekäre Ngöböbe; akwa nire nire ie ja kwata rabadi ruentari tare ñakare ja tare nikakäre ti dokwäre, ni ye abko käkwe nünandi kärekäre Ngöböbe.

⁴⁰ Mdakäre abko, nire nire käkwe mun kadre ngäbti, ni ye abko käta ti ne ara jire kaen ngäbti, ñobtä ñan angwane mun tä näin blite tikrä aisete. Erere arato, nire nire käkwe ti kadre ngäbti, ni ye abko käta Ngöbö ti juanka kaen ngäbti arato. ⁴¹ Erere arato, ni Ngöbö kukwei niekä rükadre angwane, niara abko Ngöbö kukwei niekä abtä nirekwe kadi ngäbti ja gwiriete, ye ütiäre abko ni Ngöbö kukwei niekä ie jändrän biandre Ngöbökwé, ye kwrere Ngöbökwé biandi arato ni niara kaka ngäbti yeye. Erere arato, ni nüne metre Ngöbö ngwärekri, ye nire nire käkwe kadre ngäbti ja gwiriete angwane, niara nüne metre abtä tä kaen ngäbti, aisete ni nüne metre Ngöbö ngwärekri, ie sribi ütiä biandi Ngöbökwé, ye kwrere biandi kwe arato ni niara kaka ngäbti yeye. ⁴² Erere arato, nitre bobre bobre tödekaka tibti ne ie nire nire käkwe ñö tibo aibe biandi chi tomnane, akwa ye abko Ngöbökwé ütiä biandi ie abko ti tö nibi niei metre kore munye. Abko kore se, nieba Jesukwe nunye.

11

Jesukwe blitabare Juan Bautistabtä (Lucas 7.18-35)

¹ Nun ni jätäbti nibu abko töi tikaba ünän jökrä kore Jesukwe, yebti Jesu rikaba Ngöbö kukwei kuin ye dirire amne mike gare kä ngrabare temen kä Galileate. ² Kä ye ngwane abko Juan Bautista nämane ngite kä teri angwane, Kristo namani sribi kri ñan tuabare nuene kri abko gani kwe. Abtä nitre nänkä Juanbe abko Juankwe juani ruäre nebe Jesu kanti. ³ Ye erere bkänä nitre ye nikani, nikani nebe Jesu kanti angwane, nieba krörö kwetre Jesuye:

Ma abko ni Dianinkä juandre Ngöbökwé rükadre ni ngätäite niebare, ye erere ma ara nükani ya o munkwe ni mdara jire ngibiadre abko nun juanba ngwentari mae, nieba kwetre ie.

⁴ Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Tita dre dre niere abko kukwei nuri munkwe amne tita dre dre nuene tuata munkwe, ye erere mun nän niereta Juanye. ⁵ Amne munkwe nie krörö ie arato: Ni okwä kä drünente abko ie kä nibi tuenta kuin amne ni nakwente abko nibi dikekäta kuin kröta. Erere arato, ni bren bren lebra kisete abko kwata nibi nebata kuin jökrä amne ni olo ngidianinte abko ie ni kukwei nibi ruenta kuin. Erere arato, ni krütanikrütani abko nibi nüketa nire amne ni bobre bobre abko ie Ngöbö kukwei kuin mika nibi gare abko munkwe nie Juanye. ⁶ Erere arato, nire nire käta tödeke tibti amne ti ne ara nükani tä nütüre amne ñan tä trö kwite tie, ni ye abko ie Ngöbökwé ja di biandi amne ni yebtä kä rabadi nuäre tikwe nini abko munkwe nie kore Juanye. Abko kore se, nieba Jesukwe ietre.

⁷ Yebti nitre juani Juankwe ye nikaninta angwane, nitre nämane yete ye ben Jesu rikaba blite krörö Juanbtä:

¿Mun nikani ni ño tuakäre kä kaibete? ¿Mikä juankata mürekwe nekwäre sekwäre, ye käta ni töi kwitaka jene jene nekwäre sekwäre bä mike, ni ye kwrere tua nikani munkwe ya? ⁸ ¿Mun nikani ni kore tuen ñakare ne ngwane, mun nikani ni ño tuakäre? ¿Ni ja ükaninte kuin käkwe dän ütiäte kri kitani jabtä nämene yete abko mun nikani tuen ya? Ñakare, ñobtä ñan angwane ni dän ütiäte kri kitani jabtä, ni ye kwrere abko tä nüne jrei gwiriete amne ñan tä nüne kä kaibete abko garera munye ruen tie. ⁹ ¿Akwa mun nikani ni ño mike ñäräre metre kä kaibete? ¿Mun nikani ni Ngöbö kukwei niekä mike ñäräre ñan ñan? Jänri, mun nikani ni kore mike ñäräre, akwa Juan ye abko bäri Ngöbö kukwei niekä kri abko mun nikani tuen. ¹⁰ Juan ye mdenbtä tärä tä tikani krörö Ngöbö Kukweibtä. Ngöbökwie niebare:

Tikwe ja kukwei ngwianka juandi iti ma känenkri.

Niarakwe ni töi mikadi biare ma käne, ji ükateta biare ye kwrere,

Malaquías 3.1

abko tä tikani kore Ngöbö Kukweibtä Juanbtä.

¹¹ Ne aisete, ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Ni jökrä därebare kä nebtä, ye ngätäite ni ñakare jire iti abko bäri ütiäte Juan Bautistakrä; akwa nire nire bäri bobre, ütiäte ñakare, bti Ngöböta gobrane, ni ye abko bäri ütiäte Juankrä. ¹² Juan Bautista nükani, ye ngwane mentokwäre abti kä nüke mtare abko Ngöbö rükadre gobrane nibti abko tä niren mentokwäre Ngöbö di kribti, akwa Ngöböta gobrane nibti ye rüe tärä arato abko töta nebe juain ngwarbe. ¹³ Mdakäre abko, Ngöbö Kukwei jire jökrä tä blite tibtä, yebti Juan jatani nüke. ¹⁴ Ni Ngöbö kukwei niekä kira kädian nämene Elías abko rükadreta nieta Ngöbö Kukweibtä, ye abko Juan ye ara btä tä niere kore abko tita niere munye. Ne abko mun mden mden tö raba ti kukwei mikai era käkwe mika era.

¹⁵ Nire nire käta ti kukwei nuen, ye käkwe ti kukwei ketate ja olote.

¹⁶ Mdakäre abko, mun nünanka kä ne näire abko ti bike bä mike krörö: Kä jändrän rürümoinkrä jutate, kánti ngäbäkre tä nebe tākänintbe temen, käta ñäke krikri mräkä mda mdaye, yebtä ti bike mun bä mike krörö: ¹⁷ Ngäbäkre tä niere mräkäye: Nunkwe nörä jürü tärä mikakrä munye, akwa mun ñan tö nibi tärä mikai, abtä ka ni moto mikakrä ulire abko nunkwe nini mda, akwa munkwe müaniri ñakare arato abko ngäbäkreta niere. Ye mden kwrere munta niere Juanbtä amne tibtä, aisete tita mun bä mike kore. ¹⁸ Juan nükani angwane, üai käme tä btä, aisete ñan tä mröre kri amne ñan tä dö ñaen, munta niere rüere. ¹⁹ Yebti ti, Ni Kä Nebtä Ngobo rükaba mda angwane, ti abko mröre büle krikri amne ti dö ñaen krübäte munta niere tibtä. Mdakäre abko, ti ja getaka ni diän diän ben amne nitre jändrän ütiä käräkä gobran romanobokrä tä tuen käme munye abko ben tita ja gete, abtä munta ñäke ti rüere arato. Ye mdenbtä abko mun ngäbäkre kwrere tita niere, akwa ni nüne töbtä era metre Ngöbö diebti nun kwrere, yebtä abko nun abko ni jen Ngöbökwie era metre abko nunta bä mike.

Jesukwe ñäkäbare nitre israelita rüere

(Lucas 10.13-15)

²⁰ Yebti juta kánti sribi kri ñan tuabare nuenbare kabre Jesukwe, akwa nitre nünanka yete käkwe ja töi kwitaninta ñakare Ngöbö kukwäre, yebtä abko Jesukwe ñäkäba ietre, käkwe nieba krörö:

²¹ ¡Aingwaree mun nünanka juta Corazínte amne juta Betsaidate! Mun bobre jakän, ñobtä ñan angwane sribi kri ñan tuabare nuenbare tikwe mun ngätäite, ne kwrere nuendre juta Tiro amne Sidón kánti, akräke nitre yete käkwe ja töi kwitadreta Ngöbö kukwäre amne, dän ngutu jüräre kitadre kwetre jabtä amne rabadre tākänintbe ngübrünite ja moto ulire kukwe kämekäme nuenbtä bä mikakrä. ²² Ye mden kisete, Ngöbökwie kukwe ükadite ni jökrä kräke kä mrä angwane, Ngöbökwie mun nünanka juta Corazínte amne juta Betsaidate mikadi ja tare nike bäri kri nitre nünanka juta Tirote amne Sidónte ye kräke.

²³ ¿Amne mun nünanka juta Capernaúmte, mun ye abko Ngöbökwie mikadi bäri ütiäte, munta nütüre ya? Ñakare, ñobtä ñan angwane Ngöbökwie mun ye kitadikä kä ja tare nikakrä kánti, ñobtä ñan angwane sribi kri ñan tuabare namani bare mun ngätäite nete,

ye kwrere rabadre bare juta Sodomate, akräke juta ye tädre mtare. ²⁴ Ye mden kisete, Ngöbökwe kukwe ükadite ni jökrä kräke kä mrä angwane, Ngöbökwe mun mikadi ja tare nike bäri nitre nünanka juta Sodoma ye kräke abko tita niere metre munye. Abko kore se, niebare Jesukwe.

*Jesu aibe ie Rün gare metre
(Lucas 10.21-22)*

²⁵ Yebti Jesukwe blitaba Ngöböbe, käkwe nieba krörö:

Ti Rün, ma abko kä käin amne kä temen Dänkien. Tita ma käikitekä, ñobtä ñan angwane nitre bikaka töbtä krikri abko okwäte makwe kukwe metre makwe ye rükaninte, akwa ni bobre bobre töi ñakare ñakare ruen ie abko ietre makwe mikani gare, ²⁶ ma tö namani ño, erere makwe nuenbare. Yebtä tita ma käikitekä, nieba Jesukwe Rün Ngöböye.

²⁷ Yebti nitre näma Jesu kukwe nuen, ye ie Jesukwe nieba mda:

Ti Rün käkwe jändrän jökrä mikani gare tie. Niara aibe ie ti gare. Erere arato, ti Rün gare ñakare ni mda mdaye, akwa ti niara Odei ne aibe ie niara gare amne ti tö rabare mikai gare nire nireye, ye erere ie rabadi gare. ²⁸ Mun mden mden dräre amne tribe doboko mun kötärä, mun ye abko jakwe jökrä tie amne tikwe mun mikadi jadüke. ²⁹ Amne kri oto mäkätä nbi dokwäbtä tä niken ngwena, ye kwrere ti bike sribi tikwe bien ngwiandre munye, ye abko munkwe ka ngäbti abti munkwe ja töitika tibe, ñobtä ñan angwane ti abko moto jäme amne tita bike tidrä ni mda mdabtä, yebtä munkwe ja töitika tibe amne munkwe jadükadi jäme, ³⁰ ñobtä ñan angwane ja töitika tibe ye abko kri oto doboko mäkätä nbi dokwäbtä abko tä niken ngwena, ye kwrere tita tribe mike mun kötärä ngwiandre munye, ye abko juto amne nuäre ngwiandre. Abko kore se, nieba Jesukwe.

12

*Jesu abko bäri ütiäte köbö jadükakrä yebti ta
(Marcos 2.23-28; Lucas 6.1-5)*

¹ Abti bati Jesu rikaba dikekä nura ngätäite köbö jadükakrä näire mda angwane, nun ja töitikaka ben, ie mrö rababa krübäte. Abtä nun rikaba trigo ngwä ötö ji ngrabare amne nun rikaba kwete. ² Angwane nitre bariseo näma näin siba nunbe käkwe nun tuaba amne nieba kwetre Jesuye:

Jändrän ñan nuendre jire chi köbö jadükakrä näire nieta abko nitre ja töitikaka mabe nibi nuene tuen sete, nieba kwetre ie.

³⁻⁴ Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Bati David btä rükä kwekwe ie mrö namani krübäte angwane, kukwe nuenbare krörö kwetre: Ju nuäre ngwiandre kanti ban deme nämane mikani Ngöbö ngwäreki, ye kanti David nikani gwä, ban diani kwe, bti kwetani kwe rü muko kwekwe ben. Ban ye abko, David btä nitre nämane ben käkwe ñan kwetadre jire chi, ñobtä ñan angwane nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre aibe käkwe kwetadre niebare Ngöböke, akwa niaratre käkwe kwetani, akwa namani ngite ñakare. Kukwe yebtä mun tärä ñäke Ngöbö Kukweibtä ruen tie. ⁵ Erere arato, ju blitakrä Ngöböbe kanti nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre tä sribire köbö jadükakrä näire, akwa Kukwe Biani Ngöböke Moiséye ye käta mike ngite ñakare arato, yebtä abko mun tärä ñäke arato ruen tie. ⁶ Ye abko, ju blitakrä Ngöböbe abko ütiäte kri, akwa nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre ñakare ngite, akwa nita iti nete abko bäri ütiäte ju blitakrä Ngöböbe ye kräke abko ti tö nibi niei munye. ⁷ Ngöbö Kukwei käta niere krörö ne abko ngämi nüke gare munye. Ngöböke niebare:

Munkwe ni mda mda ngwiandre ruentari tare jae, ye abko ie ti tö bäri.

Akwa mun tädre jändrän bien jirekäbe kukwadre tie, ye abko ie ti ñan tö bäri, *Oseas 6.6* niebare Ngöböke. Kukwe ye ngämi nüke gare metre munye ruen tie, ñobtä ñan angwane rabadre gare metre munye, akräke ni ja mike ngite ñakare ye munkwe ñan

kitadre ngise ngwarbe, munta nitre ja tötikaka tibe kite ngise ye kwrere. ⁸ Akwa köbö jadükakrä näire yebti ta ti Ni Kä Nebtä Ngobo abko bäri ütiäte, aiseite nitre ja tötikaka tibe rabadre dre dre nuene köbö jadükakrä näire abko ti di tarä niere ietre. Abko kore se, nieba Jesukwe nitre bariseoye.

Jesukwe ni mikaninta quinta köbö jadükakrä näire
(*Marcos 3.1-6; Lucas 6.6-11*)

⁹ Yebti Jesukwe kä mikakaba kä ye kanti, bti rikaba sinagoga mdate. ¹⁰ Sinagoga ye kanti Jesu rababa angwane, ni iti küde ngrötani kwärä nämä yete angwane, nitre bariseo tö rababa Jesu kitai ngise, käkwe nieba ie:

¿Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye tä kä bien nie ni bren miketa quinta köbö jadükakrä näire ya? nieba kwetre Jesuye.

¹¹ Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

¿Mun mden kwe obeja tädre krati abko köbö jadükakrä näire betadrekä nguse munkän, ye mun ñan janandre dentari jakrä ya? Jänri, mun janandre dentari jakrä. ¹² Ni bäri ütiäte obejakrä, ye mdenbtä abko ni rabadre ni bren miketa quinta köbö jadükakrä näire abko Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye käta köböi bien nie, nieba Jesukwe nitre bariseoye.

¹³ Ye btäräbe Jesukwe nieba ni kise ngrötani yeye:

Küde ngököte, nieba kwe ie.

Ye btäräbe ni ye käkwe küde ngökateba angwane, kise rababata kuin jökrä ie, kise kuin kwäräkri ye kwrere kise rababata. ¹⁴ Yebtä abko nitre bariseo rikaba ju bäre mda amne Jesu kämikadre ño kwetre abko rikaba kädriere kena jabe kwärikwäri.

Jesu dianinkä Ngöbökwe

¹⁵ Nitre bariseo rababa kukwe miketbe kore Jesu rüere, ye gaba Jesukwe angwane, kä mikakaba kwe yete, akwa rikaba angwane, ni rikaba kwati ben. Ye ngwane abko ni bren bren erere Jesu rababa miketa quinta jökrä. ¹⁶ Akwa Jesu käkwe ñan ja kädriemna ni mda mda ngwäreki nitre mikaninta quinta kwe yeye. ¹⁷ Kukwe niebare krörö Ngöbökwe niara kukwei niekä Isaiás köböire rabadre bare, abkokäre kukwe rakakaba kore:

¹⁸ Monso tikwe abko tä nete ne tuen.

Tikwe niara ne dianinkä jenena jakrä.

Niara tare kri tikwe amne käi nuäre kri tibtä.

Niara nebtä tikwe ja Üai mikadi nüne amne nitre ñakare israelitare, kräke Ngöböta kukwe miketbe kuin abko mikadi gare kwe ietre.

¹⁹ Erere arato, niarakwe ñan ñäkädi ja dokwäre amne kukwe ñan jaradre ji ngrabare ngrente ja dokwäre.

²⁰ Nitre bobre bobre tä mikä kroko trekani kwrere, ye abko niarakwe ñan juandi ngwarbe. Erere arato, ñotra jutra mikata krire amne ngübü aibe tä nebe neen krä chi käne, ye kwrere nitre tödekaka krire niarabti tä, ye abko niarakwe ñan di gadrekäta jire chi abti Ngöbö jatadi kukwe ükete metre nikrä ni rüebe.

²¹ Amne nitre ñakare israelitare abko käkwe tödekadi niarabti, abko niebare kore Isaiakwe abko erere rababa bare Jesubtä.

Isaiás 42.1-4

Beelzebú nämane Jesubtä nie namani rüere
(*Marcos 3.20-30; Lucas 11.14-23; 12.10*)

²² Yebti ni iti ie kä tuen ñakare amne kukwe ñakare arato abko btä üai käme nämane nüne abko järükaba Jesu kanti angwane, Jesukwe mikabata quinta, aiseite kä rababa tuenta ie, rababa blite kuin amne üai käme juantariba mento btä Jesukwe arato. ²³ Yebtä abko nitre nämä Jesube yete abko ñan töi rababa krütare jökrä Jesubtä, kä rababa niere:

¿David mräkäkri Ngöbökwe ni diandrekä iti abko rükadre niebare, ni ye abko Jesu noko ara ya ño amarebti se? rababa niere.

²⁴ Akwa kukwe ye jarabare nitre bariseoye angwane, rababa niere krörö Jesu rüere:

Üai käme dänkien kädianta Beelzebú, ye aibe kákwe ja di biani ni nokoye abko diebti tä üai kämekáme juentari mento se, rababa niere Jesu rüere.

²⁵ Nitre bariseo rababa töbike blo kore Jesu rüere, ye Jesukwe gaba btätre, abtä nieba kwe mda ietre:

Kä mdente erere kánti nitre nünanka yete kákwe ja ñäkädrebtí ketebu rükäre jabe kwärikwäri, ye ngwane nitre ye tä kä juen ngwarbe au jakän. Erere arato, juta amne ni ja mräkäre nünanka ketetibe kákwe ja ñäkädrebtí ketebu rükäre ja rüere kwärikwäri, ye ngwane nitre ye ñan rabadre nüne jire chi mda ketetibe, aisete juta amne ju juandre ngwarbe au jakän kwetre. ²⁶ Ye kwrere arato, Satana ara kákwe ja juandretari mento angwane, Satana ara jire tätre rüre ja rüere ñan ñan. Satana kákwe ja ñäkädrebtí ketebu ja rüere kwärikwäri au, ye ngwane Satana di tädre kri janknu ya niere tie munkwe. ²⁷ Üai käme dänkien kädianta Beelzebú, diebti tita üai käme juentari mento munta niere tibtä, aisete nitre reketaka munkri ye abko ie nireta ja di bien üai käme juantarikrä mento abko ti tö nibi ngwaintari munye. Niaratre tä üai käme juentari arato, aisete munta ñäke blo tibtä abko bä mikata niaratrebtä, aisete mun kitadre ngise kwetre ruen tie. ²⁸ Akwa tita üai käme juentari mento Ngöbö Üai Deme diebti era metre, ye ngwane Ngöbö nukanina gobrane mun ngätäite abko bä mikata tikwe.

²⁹ Kukwe nebtä abko ti bike kukwe bä mike krörö: Satana abko ni dite kwrere. Ni dite tä ju jen kwe ngibiare ni gokä ngäniene angwane, ni dite nünanka gwi ñan mäkärete angwane, ni gokä ñan raba jire iti, kä rabadre jändrän kwe denkä kän. Akwa mäkärete angwane, ni gokä rabadre jändrän kwe denkä jire jökrä kän. Ye kwrere ni ye btä üai käme tä abko ju Satanakwe kwrere. Ti bäri dite Satanakrä aisete, ti raba üai käme juentari mento nibtä Satanakän, ni gokäta jändrän denkä ni dite kän ye kwrere.

³⁰ Ye abko nire nire ñan tä nekete tibe, ni ye abko tä rüre ti rüere amne, nire nire ñan tä sribire gwaire tibe abko tä sribi tikwe metekä jirekäbe tikän. ³¹ Ne aisete ti bike niere krörö munye: Ni kä nebtä kákwe ja mikadre ngite ño erere Ngöbö rüere amne ñäkädre taretare kwe Ngöbö rüere, akwa ye Ngöbökwé diandrekä mento btätre; akwa ñäkädre käme taretare kwe Ngöbö Üai Deme ara jire rüere ne ngwane, Ngöbökwé ñan diandrekä jire chi mento btä. ³² Erere arato, ti Ni Kä Nebtä Ngobo, rüere nire nire kákwe ñäkädre taretare, akwa ye abko Ngöbökwé diandikä mento btä; akwa nire nire kákwe ñäkädre käme taretare Ngöbö Üai Deme ara jire rüere ne ngwane, Ngöbökwé ñan kukwe ye diandrekä jire chi mento btä, aisete rabadi ngite kärekäre Ngöböye kä ne ngwane amne kärekäre rabadi ngite janknu Ngöböye abko ti tö nibi niei munye, nieba Jesukwe.

*Jesukwe kukwe bä mikani kri ngwä kuin amne kri ngwä käme btä
(Lucas 6.43-45)*

³³ Yebti Jesukwe niaratre kukwei bä mikani kri ngwä kwrere, kákwe nieba mda ietre: Kri kuin aibe ngwäta nebe kuin amne kri käme aibe ngwäta nebe käme arato, aisete kri ngwä ño ño yebtä abko kri mden kuin amne mden käme abko tä nüke gare nie. ³⁴ Mun abko tbi krübäte kwrere jire, aisete mun moto amne mun töi kämekáme, ye abko munkwe kukwe kuin niedre ño se. Ni moto ño amne ni töi ño, ye kwrere nita blite. ³⁵ Ne aisete ni moto kuin ne ngwane, nita blite kuin ni mda mda die mikakrä, akwa ni moto käme ne ngwane nita blite ngwarbe diän diän jirekäbe, ye abko ñan tä ni mda mda die mike, ñobtä ñan angwane niara abko töi käme, yebe tä nüne. ³⁶ Akwa ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Kä mrä angwane, Ngöbö jatadi kukwe ükete ni jökrä kräke angwane, ñobtä munkwe kukwe diän diän niebare ngwarbe ye abko mikadi gare jökrä Ngöbö ngwäreki. ³⁷ Ne aisete mun kukwei jen munkwe ye ara jire köböire mun ngite ñakare, niedi Ngöbökwé munye o, mun ngite, niedi kwe munye arato. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre bariseoye.

*Sribi kri ñan tuabare käräbare Jesuye
(Marcos 8.12; Lucas 11.29-32)*

³⁸ Yebtä abko nitre bariseo amne Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätre käkwe nieba mda Jesuye:

Dirikä, Ngöbökwe ma juani bkänä ya, ñakare ya abko nun tö nibi gai metre, aisete sribi kri ñan tuabare nuene jötrö nun okwäbti tuadre nunye nete, nieba kwetre Jesuye.

³⁹ Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Mun nünanka kä ne ngwane abko moto kämekäme amne munta Ngöbö tarere munta niere, akwa käre munta niara tuemetre, abtä tikwe sribi kri ñan tuabare aibe nuendre mun okwäbti, ie mun töta nebe, akwa sribi kri ñan tuabare ye tikwe ñan nuendre jire chi mun okwäbti, munta ribere ye kwrere. Akwa Ngöbö nämane Jonábe, käkwe sribi kri ñan tuabare nuenbare Jonákrä, ye kwrere aibe Ngöbökwe bä mikadi mun kräke. ⁴⁰ Jonás käkwe nünabare köbömä dibire rare gwa kri teri, ye kwrere arato ti, Ni Kä Nebtä Ngobo ne rabadi köbömä dibire rare dobote nguse. ⁴¹ Ngöbökwe kukwe ükadite ni jökrä kräke kä mrä angwane, nitre nünanka kira juta Nínivete abko käkwe mun nünanka mtare ye kitadi ngise, ñobtä ñan angwane Jonás nikani Ngöbö kukwei niere nitre Níniveboye angwane, niaratre käkwe Ngöbö kukwei mikani täte amne kukwe kämekäme kitani jökrä temen kwetre Jonás kukwei köböire. Akwa tita nete mtare abko bäri ütiäte kri Jonákrä amne mun ñan tö ti kukwei mikai era jae, aisete rakadikä kore munbtä. ⁴² Erere arato, Ngöbökwe kukwe ükadite ni jökrä kräke kä mrä angwane, jreina nünanka mobe mötarikri* nükani kira basare jrei Salomónye ye käkwe mun kitadi ngise arato, ñobtä ñan angwane Salomón nämane kukwe töbtä töbtä niere, ye jreina mobe jatani kukwe nuen jakrä, akwa tita nete abko bäri ütiäte kri Salomónkrä abko mun ñan tö ti kukwei nuai, aisete rakadikä kore munbtä, nieba Jesukwe.

Üai käme tä niken mento, bti tä nüketa nibtä
(Lucas 11.24-26)

⁴³ Yebti Jesukwe nieba:

Mdakäre abko, ni iti btä üai käme tädre nüne, abti üai käme ye juandretari mento btä, üai käme rikadre ngwarbe kwäräkwarä kä känene jadükakrä jae kä kaibete, akwa kä ñan kwandre jire chi ie jadükakrä. ⁴⁴ Abtä rabadre töbike krörö: Ni nämane ju kwrere tikwe abko te ti nämane nüne, ye kánti ti bike nikenta, üai käme rabadre nütüre. Ye erere bkänä, üai käme ye rikadreta ni ye kánti, rabadreta yete angwane kä sökaninkä merebe gwita temen amne kä ükaninte kuin gwita, akwa kä tökare, ni ñakare nüne gwi, kwrere jire ni ye kwandre üai käme. ⁴⁵ Angwane jötrö ngwarbe üai käme ye rikadre betekä, käkwe üai bäri kämekäme niarakrä kändandre krä kükü mda ja mukore, bti rikadre nünenta jökrä ni yebtä. Üai käme ye rabadrera nünenta kore ni yebtä angwane, ni ye rabadre ja tare nike bäri krübäte mda üai käme kisete, ye kwrere rakadikä mun nünanka kä ne ngwane yebtä. Abko kore se, nieba Jesukwe.

Nire abko Jesu mräkä era metre
(Marcos 3.31-35; Lucas 8.19-21)

⁴⁶ Jesu nämä blite kore angwane, niara meye btä etbakantre rükaba jiebti abko tö rababa blitai ben, akwa niara meye btä etbakantre rababa ju bäre, ⁴⁷ aisete ni iti käkwe nieba Jesuye:

Ma meye amne ma etbakantre tä ju bäre nokote abko tö nibi blitai mabe, nieba kwe ie.

⁴⁸ Abtä Jesukwe nieba mda ni yeye:

¿Nire abko ütiäte tikrä ti meye kwrere amne nire abko ütiäte tikrä ti etbakantre kwrere amarebti ye? nieba kwe.

⁴⁹ Bti nitre ja töitikaka ben nämä yete, yebtä kise kitaba kwe, käkwe nieba mda:

Nire nire ütiäte ti meye tikwe kwrere amne ti etbakantre kwrere era metre abko erere tä nete ne, ⁵⁰ ñobtä ñan angwane ti Rün kä käinbti ye nire nire käta kukwei mike täte, ni ye abko ti etba tikwe, ti ngwai tikwe amne ti meye tikwe. Abko kore se, nieba Jesukwe.

* 12:42 Jreina nünanka mobe mötarikri. Jreina ne abko nämane gibrane kä kädian nämane Saba kánti. Kukweta tikani btä 1 Reyes 10.1-13 yebtä.

13

Dobo ketabká, btä Jesukwe kukwe bä mikani
(*Marcos 4.1-9; Lucas 8.4-8*)

¹ Abti Jesu rikaba ju bäre angwane, rikaba Ñö Okwä Kri Galilea, kánti rababa tákänintbe ñö okwä köräbti. ² Ye ngwane abko, ni kwati kákwe ja ükäröba niara kukwei nuakäre. Abtä Jesu rankwaba rute, rababa tákänintbe amne, nitre kákwe ja ükäröba kwati btä ye abko rababa jökrä ñö köräbäre jateta temen. ³ Angwane Jesukwe kukwe keta kabre bä mikaba dirikäre ietre, kákwe nieba krörö:

Bati ni nikani iti nura metekä. ⁴ Nura metaninkä kwe angwane nura ruäre nikani mate ji ngrabare temen, ye abko nukwä jatani, kákwe kwetani jökrä kán. ⁵ Nura ruäre abko nikani mate jäkwatabti temen, ye kánti abko dobo ñakare bökän, aiseite nura ye nükani mure jötrö, akwa dobo ñakare mente nguse, ⁶ bti ñänä jatani ngire, kákwe nura mu ye kukwani jökrä amne ngätri ñakare arato, aiseite ngrötaninkä jökrä. ⁷ Nura ruäre abko nikani mate kökrä tukwätetukwäte ngätäite, ye abko nükani mure arato, akwa kökrä ye abko rirabare bäri jötrö nura mu yebti ta, kákwe kámikani. ⁸ Akwa nura ruäre abko nikani mate dobo kuinte, ye abko nükani mure amne, rirabare tuärebe amne ngwä namani kabrekabre btä. Datire datire ngwä namani gre ketarike, ruäre abko ngwä namani gre ketamä amne ruäre abko ngwä namani gre bti krä jätä btä. Ne abko nakaninkä kore. ⁹ Nire nire kätä ti kukwei nuen, ye abko olo tärä ne ngwane, ti kukwei ne ketate ja olote kwe, kukwe ne rükadre gare kuin munye abkokäre, nieba Jesukwe ni kwati yeye.

Ñobtä Jesukwe kukwe bä mikani
(*Marcos 4.10-12; Lucas 8.9-10*)

¹⁰ Angwane nun ja töitikaka Jesube kákwe krötaba ja ken ben, kákwe nieba krörö ie: Ñobtä mata kukwe bä mike bti mata dirire nitre kwati seye, nunkwe nieba Jesuye.

¹¹ Abtä Jesukwe nieba mda nunye:

Ngöbö rükadre gobrane ño nibti abko tä tiebe, akwa Ngöböta mike gare munye, akwa nitre se abko ie Ngöböta mike gare ñakare, aiseite tita dirire kore. ¹² Mdakäre abko, nire nire ie Ngöbö Kukwei nuke gare, ye abko ie Ngöbökwé ja kukwei biandi bäri mda amne Ngöbö Kukwei rabadi gare bäri kabre mda ie; akwa nire nire ie Ngöbö Kukwei gare ñakare, ye abko ie Ngöbö Kukwei gare kiakia abko Ngöbökwé diandikä jökrä kán. ¹³ Ye mden kisete, tita kukwe bä mike btä tita dirire nitre kwati seye, ñobtä ñan angwane nitre se ie kä tuen kuin kwrere, akwa tita sribi nuene okwäbti abko tuen ñakare ietre. Erere arato, ni kukwei ruen kuin ietre kwrere, akwa tita blite abko ñan tä nebe nuke gare ietre.

¹⁴ Kukweta nakenkä kore nitre sebtä mtare angwane, kukwe niebare ni Ngöbö kukwei niekä Isaiakwe abko tä neme bare abko krörö:

Munkwe ti kukwei nuadi blite bäri, akwa tita dre niere ñan rükadi gare munye.

Erere arato, tita sribi nuene mun okwäbti, ye abko munkwe tuadi bäri, akwa drekäre tita sribi ye nuene abko ñan jatadre munye, ¹⁵ ñobtä ñan angwane nitre noko kákwe ja dokwä mikanina ribi ti kukwei kräke, aiseite ñan tö namani sribi tikwe tuai.

Erere arato, ñan tö namani ti kukwei nuai, kákwe ja olo gu dikani ti kukwei ngäniene amne, ñan tö namani sribi tikwe tuai, abkokäre ja okwä jue mikani kwetre.

Mdakäre abko, ti kukwei ñan rükadre gare ietre amne tikwe ñan diandretari, abkokäre nuenbare kore kwetre,

Isaiás 6.9-10
niebare Isaiakwe. ¹⁶ Akwa mun abko btä kä rabadre nuäre, ñobtä ñan angwane mun abko okwä tärä sribi tikwe tuakäre amne mun olo tärä ti kukwei nuakäre, ye abko käi rabadre nuäre munbtä. ¹⁷ Ne aiseite ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Sribi tikwe tuata ja okwä jenbti munkwe amne ti kukwei nuata ja olo jenbti munkwe, ye abko nitre Ngöbö kukwei niekä kwati nünanka kira amne nitre nünanka metre Ngöbö ngwärekrei kwati abko tö namani tuai amne tö namani kukwei nuai, akwa erere tuani ñakare kwetre amne kukwe nuani ñakare kwetre kira, nieba Jesukwe nunye.

*Dobo ketabkä tä dre niere abko nere
(Marcos 4.13-20; Lucas 8.9-15)*

¹⁸ Jesukwe nieba mda:

Mdakäre abko, ni nura metakaka, btä tikwe kukwe bä miri ye abko tä dre niere metre abko kukwe nuen munkwe. ¹⁹ Ngöbö kite gobrane ni ngätäite, ye abko nire nire käta kukwe nuen, akwa ñan tä nüke gare ie, ni ye abko nura nikani mate ji ngrabare ye kwrere, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukwei tä nebe nura kwrere btä, akwa diablu tä kite, käta Ngöbö Kukwei ye denkä jökrä töite, mden nini tikwe ye. ²⁰ Amne ni ruäre abko käta Ngöbö Kukwei nuen, ye btäräbe käta nebe nuäre btä kare ngäbti, ni ye abko nura nikani mate jäkwatabti ye kwrere, ²¹ ñobtä ñan angwane nura nikani mate jäkwatabti abko ngätri ñan nämäne bökän, ye kwrere jire ni ruäre tä Ngöbö Kukwei kaen ngäbti, bti bä jötrö tä näin Ngöböbe, akwa tädre niken ja tare nike tödekabtä Ngöböbti, ye btäräbe tä Ngöbö Kukwei kiteta temen, bti tä nikenta ja jiebti. ²² Amne ni ruäre abko tä Ngöbö Kukwei nuen, akwa tä nakwen bäri jändrän kä nebtä jiebti, erere tä ja töi mike bäri sribi kä nebtä jiebti amne tä ngwian tarere bäri, ye abko käta ngökö. Ne aisete ni ye abko nura nikani mate kökrä tukwätetukwäte ngätäite amne ngatani, ye tä nakenkä ni yebtä, aisete nura ngatani ngwä namani ñakare, ye kwrere jire ni ye tä sribi nuene ñakare Ngöbökrä. ²³ Akwa ni ruäre tä Ngöbö Kukwei nuen amne tä nüke gare ie, käta niken sribi kuinkuin nuene bätäkä ngwarbe Ngöbökrä, ye abko nura nikani mate dobo kuinte abko rirabare kuin amne ngwä kuinkuin namani gre ketarike, ruäre gre ketamä, ruäre abko gre bti krä jätä, kwrere jire ni ye tä sribi nuene Ngöbökrä abko kukwe kore bä miri tikwe ye, nieba Jesukwe nunye.

Jesukwe kukwe bä mikani trigo amne nura kämenbtä

²⁴ Yebti ni jen Ngöbökwere rabadre nüne ni kämekäme ngätäite abti kä mrä angwane Ngöbökwere mikadi nüne jenena jabe, ye bä mikakäre Jesukwe nieba krörö ni kwati yeye:

Ngöböta kite gobrane nibti ye rüere abko kukweta niken nakenkä, ne kwrere ti bike niere munye: Bati ni iti käkwe trigo nurai kuin metaninkä tirete jakrä, ²⁵ akwa ni jökrä nikani kibien angwane, kä bkänkä ye rüe jatani tiebe käkwe nura käme nökanu trigo nurai kuin ye ngätäite, bti nikaninta. ²⁶ Yebti trigo rirabare, namani ngwäre angwane, nura käme ye ngwä namani arato abko sribikätre käkwe gani. ²⁷ Angwane sribikätre ye nikani kä bkänkä kanti, käkwe niebare ie: Nun dänkien, makwe trigo nurai kuin metaninkä tirete jakrä, ¿se ño kanti abko nura käme se namanina tirete mae arato se? niebare kwetre. ²⁸ Abtä kä bkänkä käkwe niebare ietre: Ti rüe nükanu iti nura käme metekä tiebe tirete tie kwrere ye, niebare kwe. Angwane sribikätre ye käkwe niebare mda ie: ¿Nun rikadre nura kämekäme se erere jäkekä jökrä, ie ma tö nibi ya? niebare kwetre. ²⁹ Akwa kä bkänkä käkwe niebare mda ietre: Ñakare. Mun ñan rika jäkekä, ñobtä ñan angwane mun rikadre nura mu kämekäme ye jäkekä mtare angwane, trigo mu kuin ye räkädrekä ben gwaire siba. ³⁰ Ne aisete tuadremetre niren ketetibe abko trigo öta näire angwane, tikwe trigo ötaka juandi ye abko käkwe nura kämekäme ye erere ükadikrö käne jenena mento, bti mäkädite jökrä kwetre, käkwe kukwadi ñukwäte amne trigo ngwä kuinkuin ye erere abko ötadi kwetre, bti ju nura ngwä ükakra tikwe, ye kanti kitadi gwi kwetre tikrä, niebare kä bkänkäkwe abko nakaninkä kore se, nieba Jesukwe.

*Jesukwe kukwe bä mikani mostasa nuraibtä amne lebadurabtä
(Marcos 4.30-34; Lucas 13.18-21)*

³¹ Yebti Jesukwe kukwe mdara jire bä mikaba, käkwe nieba:

Ngöböta kite gobrane nibti ye abko mostasa nurai chi kwrere. Ni iti käkwe mostasa nurai nökanu tirete jakrä. ³² Nura jökrä munkwe, ngätäite mostasa nurai ye abko bäri kiakia, akwa nökadre tirete angwane, rabadre bäri kri nura jökrä bti ta angwane, nukwä jatadre nüne mostasa krie ye küde ngrabare, ye kwrere jire käne Ngöböta kite gobrane ni braibe bti, akwa mrä angwane Ngöbö rabadi gobrane ni kwatibti abko bä mikata nura chi yebtä, nieba Jesukwe.

³³ Erere arato, Jesukwe kukwe mdara jire bä mikaba, Ngöböta gobrane ni braibe bti käne, akwa mrä rabadi gobrane ni kwatibti ye bä mikakäre, käkwe nieba krörö:

Ngöböta kite gobrane nibti, ye abko rabadi niren lebadurata niren ye kwrere abko krörö: Meri iti käkwe lebadura kitani chi arina kabre te, bti mritani kwe abti lebadura nikani arina kabre ye ñäre jökrä, nieba Jesukwe.

³⁴ Jesukwe kukwe bä mikaba jökrä kore, btä blitaba kwe ni kwatibe amne niara nämane dirire angwane, käre kukwe bä mikaba kwe, aibehti diriba kwe. ³⁵ Jesukwe diriba kore, yebtä abko ni Ngöbö kukwei niekä kira käkwe kukwe niebare abko erere rababa bare abko krörö:

Tikwe kukwe bä mikadi, bti tikwe blitadi amne, Ngöbökwä kä dätebare kena, abti kä nüke mtare kukwe ruäre nämane kaibe tiebe Ngöbökwä abko tikwe niedi, *Salmos 78.2* abko ni Ngöbö kukwei niekä käkwe niebare kore Jesubtä, ye erere rababa bare.

Kukwe nura kuin amne nura käme ye tä dre niere abko Jesukwe niebare

³⁶ Yebti Jesukwe nitre kwati ye mikateba yete, bti rikabata nebata gwi. Angwane nun ja töitikaka ben käkwe krötaba ken, käkwe nieba ie:

Nura mu kämekäme namani tirete makwe nini, ye abko tä dre niere metre abko makwe niedreta nunye abko nun tö nibi ribei mae, nunkwe nieba Jesuye.

³⁷ Angwane Jesukwe nieba mda nunye:

Ti, Ni Kä Nebtä Ngobo ne abko nura kuin metakaka ³⁸ amne kä temen ne abko tire kwrere. Nire nire bti Ngöböta gobrane ye abko trigo nurai mu kwrere amne nire nire tä nekete diablukri ye abko nura kämekäme mu ye kwrere. ³⁹ Amne ti rüe nura kämekäme metakaka ye abko diablu ara jire amne, kä nura öta näire ye abko kä mrä kä ne näin ta abko bä mikata amne nitre nura ngwä ötaka ötaka abko angeletre Ngöbökwä. ⁴⁰ Amne nura kämekäme ötata, bti kitata ñukwäte kukwadre, ye kwrere rakadikä kä mrä angwane, ⁴¹ aiseite kä mrä angwane ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne käkwe angeletre tikwe juandi angwane, nitre bti Ngöböta gobrane, ye ngätäite nire nire köböite ni mda mda tä ja mike ngite Ngöbö rüere amne nire nire kukwe nuenkä kämekäme Ngöbö rüere abko angeletre ye käkwe ükadikrö jökrä, ⁴² bti ñukwä jutra ngire krübäte te nitre ye kitadi jökrä kwetre. Ye kanti abko ni jökrä rabadi ja müaire krikri be amne tu ngöbe rabadi cherere jabtä ja tare nika kisete. ⁴³ Angwane nitre nünanka metre Ngöbö ngwäreki abko btätre kä rabadi nuäre amne ñänä träta nebe dirare, ye kwrere jire kä rabadi btätre kä nuärete Rün Ngöbö kwe kanti. Nire nire käta ti kukwei nuen käkwe kukwe ne ketate ja olote. Abko kore se, nieba Jesukwe nunye.

Jesukwe kukwe bä mikani ngwian kabrebtä amne perlabtä

⁴⁴ Yebti Jesukwe nieba krörö mda:

Kä gobrankrä Ngöbökwä abko ngwian kabre tädre rükaninte dobote nguse ye kwrere abko krörö: Ni iti nämane sribire ye kanti ngwian kabre ütiäte kri ye kwani ie angwane, niara käkwe ngwian ye ükaninta känime kä ye kanti. Abti nikani, käkwe jändrän kwe erere rürümoinbare jökrä, bti nikani käkwe kä ye kökani jakrä, niara rabadre ngwian kabre ye bkäne abkokäre. ⁴⁵ Mdakäre abko, ni bti Ngöböta gobrane, ngätäite kukweta nakenkä krörö arato: Ni iti jändrän ütiäte ütiäte rürümoinkä rikai perla kuin* känene kökadre jae. ⁴⁶ Erere bkänä, perla kuin ütiäte kri kwani ie angwane, nikani käkwe jändrän kwe erere rürümoinbare jökrä, bti nikani käkwe perla ye kökani jakrä.

Jesukwe kukwe bä mikani kradebtä

⁴⁷ Erere arato, krade kitata ñöte angwane gwa bätäkä ngwarbe tä niken te, ye kwrere ti bike Ngöbö gobrain bä mike abko krörö: ⁴⁸ Nitre gwa gaka tä krade kite ñöte gwaye. Yebti gwa tärä niken kabre kradete angwane, tädre jäke jate ñö köräbti. Tärä nebe ngwena ñö köräbti angwane, tätre niken ükekrö. Gwa kuinkuin erere tätre ükekrö kutiate jakrä amne gwa kämekäme abko erere tätre kitekä. ⁴⁹ Ye kwrere kukwe rakadikä kä mrä

* 13:45 perla. Jändrän kädianta perla ye abko jä kwrere amne bäri ütiäte kri.

angwane. Angeletre jatadi, kākwe nitre moto kāmekāme Ngöbö rüere diandikā jenena nitre nünanka metre Ngöbö ngwārekri ye bāre mento,⁵⁰ bti nitre moto kāmekāme Ngöbö rüere ye angeletre kākwe kitadi ñukwā jutrate. Ye kānti niaratre rabadi ja müaire krikri be amne tu ngö rabadi cherere jabtā ñukwā jutrate ja tare nika kisetē.⁵¹ Yebti Jesukwe nieba mda:

¿Tikwe kukwe nini, ye nü gare jökrā munye ya? nieba kwe nunye.

Jānri, nunkwe nieba kāre.

⁵² Angwane Jesukwe nieba krörö mda nunye:

Ngöböta gobrane ño nibti, yebtä Kukwe Biani Ngöbökwē Moiséye dirikātre mden mden tātre ja töitike, ye ngwane ni ju bkānkā ye kwrere jire tātre nebe, ñobtä ñan angwane jāndrān ño ño tā ükani kwetre gwi, ye ngätāite jāndrān mden abko mrāre amne mden abko kira diankata kwetre abko tā mike gare ietre, ye kwrere nitre dirikā kätä kukwe mrāre amne kukwe nakaninkā kira dirire, nieba Jesukwe nunye.

Jesu mikani ütiāte ñakare ja kāite Nazarete

(Marcos 6.1-6; Lucas 4.16-30)

⁵³ Jesukwe kukwe bā mikaba jökrā kore, bti blitaba ünān jökrā kwe, bti kā mikakaba kwe kā ye kānti amne rikabata ja kāite.⁵⁴ Rikaba nebeta ja kāite Nazaret angwane, rikaba dirire sinagogate angwane, ni jökrā ñan töi rababa nebe krütare niara kukwei nuare, kā rababa niere jae kwārikwāri:

¿Ni noko kākwe ja töitikani mden amarebti kukwe gare krübāte dikaro ie se? ¿Erere arato, sribi kri ñan tuabare se abko tā nuene ño amarebti tārā nebe bare ie se? ⁵⁵ José sribikā kri kukwānbtä abko ngobo kwrere nibi tuen nunye. Erere arato, niara meye abko María amne etbakantre abko Santiago, José, Simón amne Judas ñan ñan. ⁵⁶ Mdakāre abko, ¿niara se ngwai tātre nüne jökrā ni ngätāite nete ruen tie ya amarebti mtare di kri dikaro se abko kwani mdenkri ie se? nitre nünanka Jesu kāite ye rababa niere Jesubtä.

⁵⁷ Amne Jesu kukwei namani tare btātre. Abtä Jesukwe nieba krörö ietre:

Ni Ngöbö kukwei niekā mikata ütiāte kā mda mdabti, akwa ja kāite btā mrākā juete abko mikata ütiāte ñakare nieta. Ye kwrere, mun ñan tā ti mike ütiāte jae. Abko kore se, nieba Jesukwe ietre.

⁵⁸ Angwane nitre nünanka kā ye kānti ñan rababa tödeke Jesubti. Abtä sribi kri ñan tuabare abko Jesukwe nuenba ñakare kabre kā ye kānti.

14

Juan Bautista müre ketani

(Marcos 6.14-29; Lucas 9.7-9)

¹ Kā ye ngwane abko, Herodes Antipas nämāne gobrane kā Galileate angwane, Jesu namani sribi kri ñan tuabare nuene abko gani kwe. ² Angwane nitre sribikā Herodekrā, ie Herodekwe niebare krörö Jesubtä:

Juan Bautista tikwe kāmikamna, ye ara jire Ngöbökwē mikaninta nire, aisetē di tārā sribi kri ñan tuabare nuenkrā ye, niebare kwe sribikāye.

³⁻⁴ Herodes kākwe niebare kore, ñobtä ñan angwane niara etba Felipe nān muko kādian nämāne Herodías abko diani kwe kām. Yebtä abko Juan Bautista kākwe niebare Herodeye: Ma etba nān muko se makwe ñan mikadre jire ja ken kām, Juan nämāne niere. Ye dokwāre abko Juan Bautista kamna ngite Herodekwe, bti kitamna ngite kā teri kwe, ye nükaninta töre ie, kākwe ñākābare kore. ⁵ Herodes tö namani Juan müre ketani ñākā dokwāre jae Herodíabtā, akwa ni kwati nämāne Juan mike ütiāte jae ni Ngöbö kukwei niekā kwrere, aisetē nitre ye abko jürā namani Herodebtā. Abtä Juan müre ketani ñakare kwe.

⁶ Akwa bati Herodes dārebare ye köböi erere nükaninta angwane, Herodekwe bieta nuenbare jae kā ngwiankāre nuāre jabtā. Ye erere ni jökrā nükanī angwane, Herodías ngānkān bati nikani tārā mike kwārākwārā se kwrere nitre nübaibare Herodekwe ye okwābti. Herodías ngānkān namani tārā mike nuāre kwārākwārā, ye abko kāi namani nuāre krübāte Herodebtā, ⁷ kākwe ja kukwei biani krörö ie:

Ma tö dreye erere makwe kärä tie angwane, tikwe biandi mae, niebare kwe ie.

⁸ Angwane Herodías ye abko kákwe ngänkän ye töi diani, aisete niebare krörö kwe Herodeye:

Makwe Juan Bautista dokwä mika blatote. Makwe bian tie nete, ie ti tö nibi, niebare kwe Herodeye.

⁹ Yebtä abko, Herodes moto namani ulire mda, akwa nitre nübaibare kwe ye okwäbti ja kukwei biani kwe, aisete ñan tö namani ja kukwei kitaita temen, kákwe Juan dokwä biamna blatote Herodías ngänkänye. ¹⁰ Ye erere bkänä, Juan Bautista nämane ngite kä teri abko Herodekwe dokwä tikakamna, erere dokwä tikaninkä, ¹¹ bti Juan dokwä ye mikani blatote, jänikani, biani Herodías ngänkän bati yeye angwane, niara kákwe bianinbe meye Herodíaye mda.

¹² Yebti Juan nämane ngite, ye kánti nitre nänkä ben nikani nebe angwane, Juan ngwäkä jänikani kwetre, bti doboi mikani kwetre. Abti Juan müre ketanina abko nikani niere Jesuye mda.

Jesukwe ni mili krärike bukani

(Marcos 6.30-44; Lucas 9.10-17; Juan 6.1-15)

¹³ Juan Bautista ara nükaninta nire abko Herodes namani nütüre Jesubtä, ye gaba Jesukwe angwane, kä mikakaba kwe kä ye kánti mda amne rankwaba rute, bti rikaba kä kaibete Ñö Okwä Kri Galilea kwärä nakri. Angwane nun aibe rikaba Jesube, akwa Jesu rikaba ye nitre nünanka ja ken juta ngrabare yere kákwe gaba angwane, rikaba jökrä kä nótäbti ta nebe Jesu ngäbti. ¹⁴ Yebti Jesu rikaba nebe ñö köräbti angwane nämä rute, rankwaba timon, ye btäräbe nitre rababara kwati yete ngibiare ngäbti, btä okwä rababa. Angwane rababa tuen bobre Jesuye amne nitre bren bren ngwian nämane kwetre, ye Jesukwe mikabata quinta jökrä kräke. ¹⁵ Yebti kä jataba dere angwane, nun ja töitikaka Jesube kákwe krötäba ja ken ben, kákwe nieba ie:

Kä kitera dere amne nita kä kaibete nete. Ne kánti mrö ñakare, aisete nitre noko rikadre mrö kökö jae jutate, abkokäre juenta jirekäbe, nunkwe nieba.

¹⁶ Abtä Jesukwe nieba mda nunye:

Ñöbtä niaratre rikadreta, ie mun tö nibi. Niaratre buke munkwe, nieba kwe nunye.

¹⁷ Abtä nunkwe nieba mda ie:

Ban kunrikebe amne gwa krobu aibe tä nikwe, ¿se abko ni kwati se bukadre ño te? nunkwe nieba Jesuye.

¹⁸ Angwane Jesukwe nieba mda nunye:

Ban kunrike amne gwa krobu ye ngwen tie nete, nieba kwe.

Ye erere nunkwe bianba ie. ¹⁹ Angwane nitre nämä kwati yete, ye Jesukwe juanba täke jökrä temen temen mikäbti, bti ban kunrike btä gwa krobu, ye Jesukwe dianba kisete, kákwe nikraba kä käinbti amne kuin nieba btä kwe Ngöböye, bti ötakaba oto kiakia kwe, bti bianba kwe nun ja töitikaka benye angwane, nunkwe dräiba jökrä nitre kwati yebti. ²⁰ Nitre kwati ye kákwe mröba trinetrine jökrä, bti ni jökrä kákwe mröba ünän angwane, ban btä gwa oto rabateba abko nun ja töitikaka Jesube kákwe ükäröba kutia kwä jätäbti kubu jire. ²¹ Nitre kwati kákwe mröba yete abko ni brare brare aibe nämä mili krärike jire kákwe mröba amne, nitre merire merire btä ngäbäkre bati kiakia kákwe mröba arato, akwa ye tanba ñakare abko rakakaba kore se.

Jesukwe dikakabare ñöbti

(Marcos 6.45-52; Juan 6.16-21)

²² Yebti nun ja töitikaka Jesube abko rikadre niara käne nebe Ñö Okwä Kri Galilea ye kwärä nakri, ie Jesu tö namani, aisete nun juanba rute kwe, akwa niara abko rababa nitre kwati ye juenta. ²³ Abti nitre kwati ye nikaninante jökrä angwane, Jesu nikani kaibe nebe ngitiobti blitakäre Ngöböbe. Yebti kä namanina iko angwane, Jesu nämane kaibe ngitiobti blite Ngöböbe. ²⁴ Angwane ru te nun nämä näin ye abko rikabara mente ñöbti amne kä jate abko rababa mobe köre. Angwane ñö jatäba romon, rababa ru kitekä

nekwäre sekwäre, ñobtä ñan angwane müre rababa mate nun ngäbti, ye abko rababa ñö kitekä kore, kä rababa ru ngrükete nunbe.

²⁵ Yebti kä jatabara ngwen ja ken dekä angwane, batibe Jesu rikaba dikekä ñöbti nun ngäbti. ²⁶ Jesu jataba dikekä ñöbti, yebtä nun ja töitikaka ben okwä rababa angwane, nun rekwetakaba krübäte amne nun rababa ngrente krikri be amne kä jürä rababa krübäte nunbtä käkwe nieba:

¡Ni bākāi kite ni ngäbti ye! nun rababa niere.

²⁷ Akwa Jesu abko käkwe nieba nunye:

Mun ñan rekwetaka ngwarbe. Tita näin, aisete munkwe ñan ti jürä ngwian, nieba kwe nunye.

²⁸ Angwane Pedro käkwe nieba mda Jesuye:

Ti Dänkien, ma ara tä dikekä ñöbti bkänä ne ngwane, ti rikadre dikekä siba ñöbti nebe ma kanti abko niere tie, nieba kwe ie.

²⁹ Jakwe, nieba Jesukwe ie.

Ye erere bkänä, Pedro näma rute, rankwaba timon ñöte, rikaba dikekä ñöbti Jesu kukwäre. ³⁰ Akwa müre rababa mate dite Pedrobtä rababa tuen Pedroye, abtä rekwetakaba mda. Ye btäräbe jataba niken neen ñöte nguse, abtä ngrateba kri krörö kwe Jesuye:

¡Ti dentari ti Dänkien! nieba kwe Jesuye.

³¹ Ye btäräbe Jesukwe kaba küdebti, käkwe nieba mda ie:

¡Ye ñobtä mata tödeke chi dikaro tibti ye! Ti di tärä täte ma mikakrä dikekä ñöbti abko makwe ñan miri era jae ye, nieba Jesukwe Pedroye.

³² Yebti Jesu rankwaba rute Pedrobe angwane, müre rabababe kwekbe jökrä.

³³ Angwane nun näma rute ye erere rababa jökrä ngukudokwäbti temen Jesu ngwärekri, käkwe nieba ie:

¡Ma abko Ngöbö Odei era metre bkänä! nunkwe nieba Jesuye.

*Jesu btä nitre ja töitikaka ben nükani juta Genesarete
(Marcos 6.53-56)*

³⁴ Yebti nun rikaba nebe Ñö Okwä Kri Galilea ye kwärä nakri kä Genesarete. ³⁵ Angwane nitre nünanka yete, ie Jesu rükaba gare, aisete jötrö ngwarbe Jesu nükani abko mikaba gare kwetre jabtä kä ngrabare temen kä ye kanti. Angwane ni kwati rükaba mräkä bren bren ngwena Jesu kanti, Jesukwe mikadre quinta abkokäre. ³⁶ Angwane nitre bren bren ye abko Jesukwe tuadremetre dän körä aibe nuenbtä jabtä amne rabadreta quinta abko mräkä rababa ribere ie. Ye erere bkänä, nitre bren bren rababa dän körä aibe nuenbtä Jesubtä angwane, rababa nebata quinta batibe jökrä abko rakakaba kore.

15

*Dre dre tä ni mike ngite Ngöbö ngwärekri niebare Jesukwe
(Marcos 7.1-23)*

¹ Abti bati nitre bariseo btä Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikatre nämáne Jerusalén abko rükaba Jesu kanti, käkwe kukwe ngwiantariba krörö ie:

¡Nun mräkä kirakira käkwe kukwe ükaninte nuendre, ² se ñobtä abko nitre ja töitikaka mabe käta kite temen se? ¡Ni rabadre dbe Ngöbö ngwärekri, abkokäre ni ngämi mröre, känenkri köbötikadre abti mrödre abko tä ükaninte kore amarebti nitre ja töitikaka mabe abko ñan tä köbötike jire chi mrökrä se! nieba kwetre Jesuye.

³ Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Ti bike kukwe ngwentari kwati munye arato abko krörö: ¡Ñobtä kukwe biani Ngöbökwé nuendre nie abko munta kite jökrä temen, bti kukwe ükaninte au jakrä munkwe abko mikata bäri ütiäte jae munkwe? Ye niere tie. ⁴ Tita ngwentari, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé niebare krörö:

Mun rün btä mun meye mika ütiäte jae munkwe
amne,

Exodo 20.12; Deuteronomio 5.16

nire nire käkwe ñäkädre tare rün amne meye rüere, ni ye abko kämikadre, *Exodo 21.17; Levítico 20.9*

niebare Ngöbökwé. ⁵ Akwa mun abko tä niere krörö: Ni iti kákwe niedre rünye amne meye: Jändrän tikwetikwe se erere tikwe biani jökrä Ngöböye, aisete ti ñan raba mun die mike jire chi bti, niedre kwe, ye abko dbe, munta niere. ⁶ Ne aisete nire nire kákwe nuendre kore, ni ye abko ñan rabadre rün amne meye die mike jire chi mda abko dbe Ngöbökrä munta niere, ye ngwane Ngöbökwé kukwe biani nuendre abko munta kite temen, kukwe úkaninte munkwe mikakäre útiáte jae. ⁷ ;Mun ngwarbe ja bá mike kuin nete! Munta ja bá mike kuin, ye mdenbtä abko ni Ngöbö kukwei niekä Isafás kákwe niebare krörö:

⁸ Juta ne káta ti mike útiáte ja kada aibehti, aisete tä ti tarere ñakare era metre.

⁹ Tátre ti káikitekä ngwarbe amne, kukwe úkaninte au jakrä kwetre, aibe tátre dirire ti Kukwei táte, *Isafás 29.13*
niebare kore Isafákwe munbtä, nieba Jesukwe ietre.

¹⁰ Yebti Jesukwe ni jökrä káräba, kákwe nieba krörö ietre:

Ti bike kukwe niere, ne kukwei nuen munkwe angwane, munkwe mika nuke gare jae abko krörö: ¹¹ Mrö jökrä kwetata nikwe, ye abko ñan tä ni mike ngite Ngöbö ngwäreki, akwa kukwe jökrä káme nita niere ja kadabti ye abra tä ni mike ngite Ngöbö ngwäreki, nieba Jesukwe ni kwatiye.

¹² Yebtä abko nun ja töitikaka Jesube kákwe krötaba ja ken ben, kákwe nieba ie:

;Makwe blitaniri ye abko nitre bariseo kákwe kukwe nuri abtä moto nibi romon jökrä, ye makwe gari ya? nunkwe nieba Jesuye.

¹³ Abtä Jesukwe nieba mda nunye:

Nitre bariseo amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikátre ye abko ti bike bá mike kri mu kwrere amne, kri mden mden abko ti Rün kä káinbti kákwe nökani ñakare, ye abko jákadikä ngätri ngöi jökrä, bti kitadikä mento, ye kwrere rakadikä niaratrebtä.

¹⁴ Erere arato, ni ie kä tuen ñakare, kwrere jire nitre bariseo amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikátre tátre dikekä, ñobtä ñan angwane Ngöbö gare ñakare ietre amarehti tö Ngöbö kukwei dirire ni mda mdaye. Ne aisete tuemetre dikekä kore, ñobtä ñan angwane ni nibu ie kä tuen ñakare rikadre ja jie ngwena kwärikwäri, ye ngwane niaratre nibu betadrekä gwaire kä mkáte nguse, nieba Jesukwe.

¹⁵ Angwane Pedrokwe nieba mda Jesuye:

Makwe kukwe bá miri mröbtä, ye abko makwe dre nini abko niereta nunye, nieba kwe ie.

¹⁶ Abtä Jesukwe nieba mda ie:

;Munta näin raire tibe, akwa tita dre niere abko ñan tä nuke gare jire chi munye arato ya? ¹⁷ Tikwe kukwe nini abko krörö: ;Nita mrö kwete, ye abko tä niken jökrä ni bülete, akwa nita nainkrö angwane, mrö ye kitakata jökrä ta, ye abko gare ñakare munye ya?

¹⁸ Nita mröre abti nita kitekätä, akwa kukwe kámekáme nita niere ja kadabti, ye abko tä ni töite amne ni motote abko erere nita niere, aisete kukwe kámekáme nieta nikwe ye abra tä ni mike ngite Ngöbö ngwäreki, ¹⁹ ñobtä ñan angwane kukwe kámekáme abko tä ni töite amne ni motote abko erere nita niere amne nita nuene. Abtä nita ja mike ngite Ngöbö ngwäreki abko krörö: nita ni mda mda kámike, ni gure káta ja mike gure bati bati tiebe ni mda mdabe. Erere arato, ni merire brare ja mike ngite bätäkä ngwarbe jabe kwärikwäri amne ni jändrän goire ni mda mdakän amne ni blite ngwarbe ni mda mda rüere, erere arato ni ñäke ni mda mdabtä. ²⁰ Munta kukwe nuene kore angwane, munta ja mike ngite Ngöbö ngwäreki, akwa munkwe köbötikadre mrökrä abko úkaninte kira ye erere munkwe ñan mikadre táte, yebtä mun ñan rabadre ngite jire chi Ngöbö ngwäreki. Abko kore se, nieba Jesukwe nunye.

*Meri ñakare israelitare kákwe tödekani Jesubti
(Marcos 7.24-30)*

²¹ Yebti Jesu näma yete, ye kánti kä mikakaba kwe, bti rikaba juta Tiro amne juta Sidón kukwäre. ²² Rababa yete angwane, meri iti Canaánbo, ñakare israelitare nünanka kä ye kánti kákwe krötaba Jesu ken, kä rababa ngrente krikri be krörö:

Ti Dänkien, ma jrei David tukwe mräkä. Ti ngwen ruentari tare jae, ñobtä ñan angwane ti ngänkän tikwe btä üai käme tä nüne, käta mike ja tare nike krübäte tikän. Yebtä ti die mike, rababa niere.

²³ Akwa Jesukwe ñäkäba ñakare jire chi meri ye käre. Abtä nun ja töitikaka ben käkwe krötaba Jesu ken, käkwe ribeba krörö ie:

Meri se nibi ngrente krübäte dikaro ni jiebtä, aiseite ngänkän kwe miketa quinta makwe, bti juenta jirekäbe, nunkwe nieba Jesuye.

²⁴ Angwane Jesukwe nieba meri yeye:

Juta israelita tä nianinte obeja kwrere, ye aibe kräke Ngöbökwé ti juani die mike, nieba kwe ie.

²⁵ Akwa meri ye abko rikaba ngitiekä ngukudokwäbti temen Jesu ngwärekwé, käkwe nieba mda ie:

Ti Dänkien, ti die mike, rababa niere.

²⁶ Abtä Jesukwe nieba mda ie:

Mun ñakare israelitare abko käme nukro kwrere nieta nitre israelitakwe munbtä, aiseite tikwe ma die mikadre angwane, bäsi ban dianka ngäbäkre nikwe kän, bti kita nukroye, ye kwrere tikwe nuendre, nieba kwe meri yeye.

²⁷ Angwane meri ye käkwe nieba mda Jesuye:

Jän, ti abra nukro kwrere bkänä nitre israelita okwäte ti Dänkien. Akwa nukro bkänkä tä niken mröre mesabtä angwane, mrö büre tä betekä timontimon abko tätre kwete, ye kwrere tita nete mtare amne makwe ti die mika chi abko ie ti tö nibi, nieba kwe Jesuye.

²⁸ Abtä Jesukwe nieba mda ie:

Ti mräkä, mata tödeke kri era metre tibti, nibi tuen tie, aiseite tikwe ma die mikadre, ie ma tö nibi, ye erere bikera nebe bare makrä, nieba Jesukwe ie.

Ye btäräbe meri ye ngänkän rababata quinta batibe abko rakakaba kore.

Ni mili kräbkä bukani Jesukwe

(Marcos 8.1-10)

²⁹ Yebti Jesukwe kä mikakaba kä ye kanti angwane, rikaba nebe Ñö Okwä Kri Galilea ye köräbti. Abti rikaba mda ngitiobti, kanti rababa täkänintbe. ³⁰ Jesu rababa täkänintbe, ye kanti ni kwati käkwe ja ükäröba btä. Nitre käkwe ja ükäröba kwati Jesubtä ye rikaba mräkä bren bren krörökrörö ngwena Jesuye: ni ngüre bren abko kisete näin nakwente, ni okwä kä drünente abtä kä tuen ñakare ie amne ni küde ngrötani aiseite küde ruen ñakare ie. Erere arato, ni kukwei ñakare amne ni bren bätäkä ngwarbe bren mda mda kisete abko jrababa kwetre, käkwe mikaba Jesu ngotobtä temen angwane, Jesukwe mikabata quinta jökrä. ³¹ Ne aiseite ni kukwei ñakare abko rababa blite amne ni küde ngrötani abko rababa nebeta quinta amne ni nakwente abko rababa dikekäta kuin amne ni okwä kä drünente abko ie kä rababa tuen. Yebtä nitre kwati ye ñan töi rababa krütare mda kukwe ye tuare amne rababa Ngöbö nitre israelitakwe ye käikitekä jökrä.

³² Yebti Jesukwe nun ja töitikaka ben käräba, bti nieba kwe nunye:

Nitre tä kwati nete se nibi tuen bobre tie, ñobtä ñan angwane kä nena köbömä jire tätre tibe nete amne mrö ñakare kwetadre ietre. Abtä ti ñan tö nibi juenta mröi ja gwiriete. Nane di krütadre amne kä rötadrete bti ji ngrabare, abtä ti ñan tö nibi juenta mröi, nieba kwe nunye.

³³ Abtä nun ja töitikaka Jesube käkwe nieba mda ie:

Nete kä kaibete amne ni mda nüne ñakare känime nete, ¿se abko mrö kwandre mdente nie ni kwati se bukakrä jökrä? nunkwe nieba Jesuye.

³⁴ Angwane Jesukwe nieba mda nunye:

¿Banta kunbe munkwe? nieba kwe nunye.

Angwane nunkwe nieba mda ie:

Banta kun kükü be nunkwe amne gwa kiakia tä ruäre nunkwe, nunkwe nieba ie.

³⁵ Angwane Jesukwe ni jökrä mikaba täke temen, ³⁶ käkwe ban kun kükü ye dianba kisete amne gwa kiakia ye dianba kisete kwe arato, käkwe kuin nieba btä Ngöböye, bti ban amne gwa ötakaba oto kiakia, käkwe bianba nun ja töitikaka ben yeye angwane,

nunkwe draiba nitre kwati yebti. ³⁷ Angwane nitre kwati ye kākwe mröba trinetrine jökrä, bti ban amne gwa oto rabateba ye abko nun ja töitikaka Jesube kākwe ükkröbata kutia kwä kükü jire. ³⁸ Nitre kwati kākwe mröba ye abko ni brare aibe mili kräbkä kākwe mröba amne, nitre merire amne ngäbäkre kiakia näma yete kākwe mröba arato, akwa tanba ñakare.

³⁹ Yebti Jesukwe nitre kwati ye juanbata jökrä ja gwiriete, bti Jesu rankwaba rute nun ja töitikaka benbe, bti nun rikaba nebe kākä Magdala ye kánti.

16

Sribi kri ñan tuabare käräbare Jesuye
(*Marcos 8.11-13; Lucas 12.54-56*)

¹ Jesu rababa Magdala yete angwane, nitre bariseo amne nitre saduseo rababa Jesu kánti ja tuakäre ben, akwa Jesukwe ja dokwä mikadre kö okwäte, abkokäre rikaba kánti. Jesu abko juani era metre Ngöbökwé ya, ñakare ya abko Jesukwe bä mikadre, kākwe sribi kri ñan tuabare nuendre niaratre okwäbti abko rikaba niere Jesuye. ² Akwa Jesukwe nieba krörö ietre:

Käta kite dere angwane, munta niere krörö: Kä jübateniri tain káinta, aisete kä rabadi kuin moren jetbe, munta niere. ³ Erere arato, dekä angwane munta niere krörö: Mtare kä bä nibi tain káinta amne kä nibi mütare, aisete kä rabadi käme ñüre, munta niere. Kä bäta nebe ño káinta abtä kä rabadi ño köbö kwatirekwatire tä nüke gare kuin munye, ¿se ñobtä abko Ngöböta sribi ño ño nuene ti köböire mtare kä ne ngwane abko ñan tä nüke gare munye se? ⁴ Mun nünanka kä ne ngwane abko moto kämekäme amne munta Ngöbö tarere munta niere, akwa käre munta niara tuemetre, abtä tikwe sribi kri ñan tuabare aibe nuendre mun okwäbti, ie mun töta nebe. Akwa sribi kri ñan tuabare ye tikwe ñan nuendre jire chi mun okwäbti, munta ribere ye kwrere. Akwa Ngöbö nämane Jonábe, kākwe sribi kri ñan tuabare nuenbare kräke, ye kwrere aibe Ngöbökwé bä mikadi mun kräke. Abko kore se, nieba Jesu ietre.

Bti Jesukwe kä mikakaba btätre yete amne rikaba kä mdabti.

Dirikätre blo, yebtä Jesukwe nitre ja töitikaka ben mikani mokre
(*Marcos 8.14-21*)

⁵ Yebti nun ja töitikaka Jesube rababa Ñö Okwä Kri Galilea kwärä nakri angwane, nun rikadre ban ngwena abko käi rikwitakaba nunbti. ⁶ Ye btäräbe Jesukwe nieba krörö nunye:

Olo ketete ti kukweye munkwe. Lebadura nitre bariseokwe amne nitre saduseokwe, ye ngäniene munkwe ja ngibia kuin, nieba kwe nunye.

⁷ Angwane nun ja töitikaka Jesube kä rababa blite krörö:

¡Nun ñan ki ban ngwena abtä Jesuta blite kore! nun rababa niere jae kwärikwäri.

⁸ Nun rababa blite kore, ye gaba Jesukwe. Abtä nieba kwe mda nunye:

¿Ye ñobtä munta tödeke ñakare dikaro tibti, kä nibi ban ñakare niere dikaro kore ye?

⁹ Ban kunrike be te tikwe ni brare brare aibe mili krärike jire bukaba angwane, ban oto rabateba abko ükkröbata kutia kobe, ye munkwe tuaba ja okwä jenbti. ¿Akwa ti di tärä mun bukakrä ñan nükani gare munye amne töre ñakare munye arato ya ño ye? ¹⁰ ¿Erere arato, ban kun kükü be te tikwe ni brare brare aibe buri mili kräbkä jire amne ban oto nebeta abko ürükro kutia kobe, ye nebe töre ñakare munye arato ya ño ye? ¹¹ ¿Ban ñakare nieta munkwe, ñan yebtä tita blite abko ñan nü gare munye ya? Lebadura nitre bariseokwe btä nitre saduseokwe abko ngäniene munkwe ja ngibiadre kuin tikwe nini munye, akwa ñan tita blite lebadura bante yebtä, nieba Jesukwe nunye.

¹² Angwane batibe ñan Jesu näma blite lebadura bante btä, akwa kukwe diri näma nitre bariseokwe amne nitre saduseokwe, ye abko Jesu näma bä mike lebadura kwrere abko ngäniene nunkwe ja ngibiadre kuin abko Jesu näma niere nun ja töitikaka benye abko rükaba gare nunye.

Jesu abko Ni Dianinkä Ngöbökwé, niebare Pedrokwe
(*Marcos 8.27-30; Lucas 9.18-21*)

¹³ Yebti Jesu rikaba nebe juta Cesarea Filipote kántita nun ja töitikaka benbe angwane, nieba krörö kwe nunye:

¿Ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne abko nire nieta tibtä ni mda mdakwe? nieba kwe nunye.

¹⁴ Angwane nunkwe nieba mda ie:

Ma abko Juan Bautista nükaninta nire nieta ni ruärekwé amne ni mda abko käta ma Elías nükaninta niere mabtä. Ni mda abko ma ni Ngöbö kukwei niekä Jeremías nükaninta nire ara niere, akwa ni mda abko tä niere Ngöbö kukwei niekä kirakira mda mda abko nükaninta nire nieta kwe mabtä, nunkwe nieba Jesuye.

¹⁵ Angwane Jesukwe nieba mda nunye:

¿Mun abko käta ti nire niere tibtä? nieba kwe nunye.

¹⁶ Angwane jötrö Simón Pedro kákwe nieba Jesuye:

Ma abko Ni Dianinkä Ngöbökwé ara amne ma abko Ngöbö nire Odei abko nunta niere, nieba kwe Jesuye.

¹⁷ Angwane Jesukwe nieba mda Pedroye:

Simón, Jonás ngobo, kä raba nuäre mabtä amne Ngöbökwé ja di biani mae, ñobtä ñan angwane makwe kukwe nini tie, ye abko ñan ni kä nebtä köböire namani gare mae, akwa ti Rün tä kä käinbti ara jire kákwe mikani gare mae amne makwe nini tie. ¹⁸ Mdakäre abko, ti bike Pedro niere mae amne jä yebti nitre gätäkä ti käfti kákwe tödekadi amne rikadi niren kwati amne gata di kri krübäte ye abko kákwe ñan nitre gätäkä ti käfti ye ganaindre jire chi. ¹⁹ Erere arato, Ngöbö kä käinbti tä gobrane, ye kánti ni kwati rabadia nüké, abkokäre tikwe llabe biandi mae jukwe tikadre niaratre ngwiankäre nebe kä ye kánti Ngöböta gobrane. Makwe dre dre mäkädrete kä nebtä, ye abko rabadira mäkäninte käne kä käinbti Ngöbökwé amne, makwe dre dre tikadrete kä nebtä abko rabadira tikaninte käne kä käinbti sete Ngöbökwé. Abko kore se, nieba Jesukwe Simón Pedroye.

²⁰ Yebtä nun ja töitikaka Jesube, ie nieba krörö kwe:

Ti abko Ni Dianinkä Ngöbökwé ara tä nete, ye munkwe ñan nie jire chi ni mda mdaye, nieba kwe nunye.

Jesu müre ketadi, niebare käne kwe
(*Marcos 8.31-9.1; Lucas 9.22-27*)

²¹ Ye ngwane mentokwäre nun ja töitikaka Jesube, ie Jesu rikaba niere krörö: Ti rikadre Jerusalén, akwa ni näin nebe sete angwane, nitre unbre ji dokwäte btä nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre ye kákwe ti mikadi ja tare nike kri krübäte, kákwe ti müre ketadi, akwa köbömäkäre angwane, ti rükadita nire, nieba Jesukwe nunye.

²² Abtä Pedro kákwe Jesu ngwianba kaibe mentokwäre, bti rikaba mäträre krörö btä:

¿Ti Dänkien, Ngöbö se okwäfti kukwe kore ñan rakadrekä jire chi mabtä näre! nieba kwe Jesuye.

²³ Akwa Jesu rikwitateba, kákwe Pedro tuaba ja käne, bti nieba mda kwe ie:

¿Satana, nän mento tibtä nete! Tikwe ja mikadre ngite Ngöbö rüere, abkokäre ma kite ñäke kore tie ñan ñan. Kukwe mden tä nebe tuen dbe Ngöböye, ye kwrere tuen ñakare mae amne, ni kä nebtä ie jändrän tuen dbe abko erere tä tuen mae, aiseite makwe ñan ñäkä kore tie, nieba Jesukwe.

²⁴ Yebti nun ja töitikaka Jesube, ie Jesukwe nieba mda:

Nire nire tö ja töi mikai kwatibe nänkrä tibe, ni ye abko tö dre dreye jakrä abko raba käikwitekä jabti amne köbö kwatirekwatire ja kwata raba ruentari tare ñakare ie nünakäre tikrä abko jata ti jiebti, ²⁵ ñobtä ñan angwane nire nire tö ja kwata ngibiai jen jakrä abko krütadi kärekwäre, erere rabadia kärekwäre Ngöbö okwä bäre mento akwa, nire nire krütadi ti dokwäre abko rabadia dianintari nünakäre kärekwäre Ngöböbe. ²⁶ Ye abko, ni rabadre jändrän jökrä bkäne kabre kä nebtä, akwa ni krütadre angwane nikwe ñan

nünandre mda Ngöböbe, ne ütiäre abko dre rükadre nie. Erere arato, nikwe nünandre kärekäre Ngöböbe, ye abko ni ñan raba kökö jire chi jakrä, ñobtä ñan angwane jändrän ñakare jire abko ni rabadre bien Ngöböye nuna kärekäre ben ye ütiäre. ²⁷ Akwa ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne jatadita Ngöbö di kri bä nuärebtü amne ti jatadita angeletre tikwe ben, ye ngwane abko ni itire itire käkwe dre dre nuenbare, ye erere tikwe kukwe ükadite kräke, käkwe ütiä biandi ietre.

²⁸ Akwa mun tä nete ne ruäre ngämi krüte, känenkri ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne jatadita gobrane, ye abko munkwe tuadi ja okwä jenbtü abko ti tö nibi niei metre munye. Abko kore se, nieba Jesukwe nun ja töitikaka benye.

17

Jesu bä nikwitani

(Marcos 9.2-13; Lucas 9.28-36)

¹ Yebti kä rikaba köbö ti ta mda angwane, Jesukwe Pedro, Santiago amne Santiago etba Juan aibe ngwianba jabe abko ben rikaba ngitio bäri mente käin yebti. ² Niaratre nämanena ngitio yebti käin angwane, batibe Jesu bä nikwitani bä jene niaratre okwäbti, aisete ñänä trä dirare ye kwrere Jesu ngwäre bä namani amne, dän Jesubtä abko trä namani ngwen bürere kä trä dirare kwrere. ³ Ye btäräbe Moisés btä Elías namani gökökä yete blite Jesube, btä okwä namani. ⁴ Angwane Pedro käkwe niebare Jesuye:

Ti Dänkien, nunta nete abko käi nibi nuäre tibtä, aisete ma tö ne ngwane nunkwe ju mikadi kiakia komä munkrä: kwati makrä, kwati Moisékrä amne kwati Elíakrä, niebare Pedrokwe.

⁵ Pedro nämane blite kore Jesube, ye btäräbe müta trä ngwen jatani jüben niaratrebti angwane, müta yete abko ni kukwei jarabare krörö ietre:

Ni ne abko ti Odei tare kri tikwe. Niara käi nuäre krübäte tibtä, aisete niara kukwei nua munkwe abko ni kukwei namani kore mütate.

⁶ Ni kukwei namani kore mütate, ye jarabare nitre ja töitikaka Jesube yeye angwane, kä jürä namani krübäte btätre, abtä nikaninbe ngitiekä ngwärerere temen. ⁷ Ye btäräbe Jesukwe krötabare ken, käkwe nuaninbtä, bti niebare kwe ietre:

Näin krö. Mun ñan rekwetaka, niebare kwe ietre.

⁸ Ye btäräbe niaratre käkwe nikrabareta angwane, ni mda ñakare amne Jesu aibe nämane kaibe, btä okwä namani. ⁹ Yebti Jesu nikaninta niaratrebe ngitiobtä motokwäre angwane, Jesukwe niebare ietre:

Ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne ngämi krüte, bti nüketa nire, ye känenkri kukwe turi munkwe ngitiobtü käin sete, ye munkwe ñan nie jire chi ni mda mdaye. Abko kore se, niebare kwe ietre.

¹⁰ Abtä nitre nimä ja töitikaka ben ye käkwe niebare mda ie:

¿Ma krütadi bti rükadita nire mata niere ne ngwane, ñobtä abko Elías rükadre Ni Dianinkä Ngöbökwé käne kukwe ükatekäre biare kräke abko Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre käta niere? niebare kwetre Jesuye.

¹¹ Amne Jesukwe niebare mda ietre:

Elías rükadre käne ye abra era bkänä. Erere arato, niara rükadre, käkwe jändrän jökrä ükadrete kuin metre, ye abra era bkänä. ¹² Akwa Elías abko nükana, akwa Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre, ie niara ñan nükani gare, aisete tö namani dre dre nuein btä, erere nuenbare kwetre amne mrä müre ketani kwetre. Ye kwrere arato ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne käkwe ja tare nikadi kri niaratre kisete arato abko ti tö nibi niei munye. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka ben yeye.

¹³ Angwane Jesu nämane blite Juan Bautistabtä abko nükani gare ietre.

Jesukwe üai käme juanintari ngäbäkrebtä

(Marcos 9.14-32; Lucas 9.37-45)

¹⁴ Yebti nitre nämä kwati ngitiobtä ngüsürüri, ye kanti Jesu rikabata angwane, ni iti käkwe krötaba ken amne rikababe ngitiekä ngukudokwäbti temen ngwärekre, käkwe nieba krörö ie:

¹⁵ Ti Dänkien, ngäbäkre tikwe noko ngwen ruentari tare jae tikrä, ñobtä ñan angwane tä nikrenkä krübäte temen tikän abko kisete tä ja tare nike kri. Erere arato, tä kite nikrenkä temen angwane, tä niken mate ñukwäte, ere angwane abko tä niken temen ñöte tikän ¹⁶ abko nitre ja töitikaka mabe, ie ti nü ngwena, akwa ñan di nibi mikakäreta kuinta, aisete miketa kuin tikrä abko tita ribere mae, nieba kwe Jesuye.

¹⁷ Abtä Jesukwe nieba mda:

¡Aingwaree, ti moto iko munbtä! Mun ye ño abko moto kämekäme dikaro abti munta tödeke ñakare dikaro Ngöböbti ye. ¿Ti rabadi kä nuäi mda munbe amarebti ye? nieba kwe.

Ye btäräbe Jesukwe nieba mda:

Ngäbäkre ye ngwen tie, nieba kwe.

¹⁸ Ye erere bkänä, ngäbäkre järükaba Jesu kanti angwane, Jesukwe ngrateba üai kämenbti, käkwe üai käme ye juantariba ngäbäkre yebtä amne ngäbäkre ye rababata kuinta batibe.

¹⁹ Yebti nun ja töitikaka Jesube käkwe nieba kaibe ie:

¿Ñobtä üai käme ñan niki mento nunye ngäbäkre sebtä ruen? nunkwe nieba.

²⁰ Abtä Jesukwe nieba mda nunye:

Munta tödeke ñakare bkänä Ngöböbti, ye mden kisete üai käme ñan niki mento nunye. Ye munkwe tödekadre chi mostasa nurai chi ye näre, akwa munkwe tödekadre era metre Ngöböbti, ye ngwane mun rabadre niere ngitio nokoye: Ja denkä mento yete, bti ma rika kä mdabti, munkwe niedre ie, ye erere ngitio noko rikadre mento amne jändrän ñan rabadre jire tare nuendre munkrä, ye abko ti tö niei metre kore nunye. ²¹ [Akwa üai käme ne kwrere juantarikrä mento abko blitadre Ngöböbe amne ja bäindre Ngöbökrä käne aibe köböire munkwe juandretari mento.] Abko kore se, nieba Jesukwe nunye.*

²² Yebti nun näma dikekä gwaire Jesube kä Galilea kántita temen mda angwane niarakwe nieba nunye:

Ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne kitadi ngise ni mdaye ²³ amne niaratre käkwe ti müre ketadi, akwa köbömäkäre angwane ti rükadita nire, nieba Jesukwe nunye.

Jesukwe kukwe nieba kore nunye, yebtä abko nun moto rababa ulire jökrä.

Ju blitakrä Ngöböbe ye ütiä biandre

²⁴ Abti Jesu amne nun ja töitikaka ben rababata juta Capernaúmte angwane, nitre ngwian käräkä ju blitakrä Ngöböbe kräke, ye rikaba nebe Pedro kanti, käkwe nieba krörö ie:

¿Dirikä makwe ye tärä ju blitakrä Ngöböbe ye ütiä bien arato ya? nieba kwe.

²⁵ Angwane Pedro käkwe nieba mda ie:

¡Jänri, tärä ütiä bien yeri! nieba kwe.

Yebti Pedro rikaba nebeta gwi angwane, Jesu ara jire käkwe ñäkäba käne ie, käkwe nieba:

Simón, kukwe nebtä mata töbike ño abko ti tö nibi ngwaintari mae abko krörö: ¿Jrei krikri kä nebtä ye abko käta ja ütiä biamna nireye? ¿Ngäbäkre jen kwrere käkwe ja ütiä biandre ie nieta kwe ya? o ¿Ni mda mda abko käkwe ja ütiä biandre nieta kwe? abko niere tie Simón, nieba Jesukwe Pedroye.

²⁶ Angwane Pedrokwe nieba mda Jesuye:

Ni mda mda abko käkwe ja ütiä biandre nieta kwe ne abko, nieba Pedrokwe.

Angwane Jesukwe nieba mda:

Ngäbäkre jreikwe abko käkwe ja ütiä biandre ñakare kore ñan ñan. Ye mden kisete, ju blitakrä ti Rün Ngöbökre noko tikwe ütiä biandre ñakare arato abko rabadre dbe, ruen tie. ²⁷ Akwa nikwe ñan ja ütiä biandre angwane, ni mda mda rabadre töbike blo ni btä abko ngäniene nän gwa kite Ñö Okwä Kri Galilea sete. Makwe kötu kita ñöte angwane,

* 17:21 Versículo ne abko ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuin btä, akwa jatani Marcos 9.29 yekri.

gwa mden raba käne kötubtä, ye makwe dian jate. Gwa ye abko kadate ngwian tädi abko kwandi mae, aisete ngwian tädi täte ma amne ti ütiä biankrä. Ngwian yehti ma rika ja ütiä bien amne makwe ti ütiä bian arato. Abko kore se, nieba kwe Pedroye.

18

Nire bäri ütiäte niebare Jesukwe

(Marcos 9.33-37; Lucas 9.46-48; 17.1-2)

¹ Abti kä ye ngwane nun ja töitikaka Jesube käkwe krötaba ken mda, bti nunkwe nieba ie:

¿Ngöböta gobrane nunbti, ne ngätäite nire abko bäri ütiäte ruen? nunkwe nieba Jesuye.

² Angwane Jesukwe ngäbäkcre chi käräba iti, bti mikaba täkänintbe nun ngätäite kwe, ³ käkwe nieba krörö:

Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Ngäbäkcre kiakia tä ja mike bobre, ne kwrere munkwe ñan ja mikadre bobre Ngöböbtä ne ngwane, Ngöbökre ñan gobrandre jire chi munbti. ⁴ Ne aisete, ni bti Ngöböta gobrane, ye ngätäite nire nire käta ja mike bobre Ngöböbtä abko tä ja mike bobre ngäbäkcre chi ne kwrere, ye abko bäri ütiäte.

⁵ Ye abko, nire nire käta ni ja mikaka bobre Ngöböbtä ngäbäkcre chi ne kwrere ye kaen ngäbti ti käbti, ye ngwane ti ne ara jire kata ngäbti kwe. ⁶ Akwa nire nire käta ja mike bobre Ngöböbtä ngäbäkcre ne kwrere, ye nirekwe ngwiandreta ti käikwitekä jabti, kanti rabadre kukwe nuene bäri käme mda, ni ye abko Ngöbökre mikadi ja tare nike krübäte. Mden kisete, ni ye ngämi ni tödekaka tibti ngwen ti käikwitekä jabti, känenkri jäkwata kri nura ukwakrä ye mäkadre ngärä, bti kitadre mrente nguse kanti müre reketadre abko rabadre bäri kuin kräke. Ye kwrere ni ye ñan rabadre ni tödekaka tibti ngwen ti käikwitekä jabti.

⁷ Ni kä nebtä, kräke kukwe tarä keta kabre käta ni nuente ja käne abko nita ja mike ngite, ye abko käme nikrä bkänä, akwa ye abko tä käre. Akwa nire nire köböite ni mda mda tä ja mike ngite Ngöbö rüere, ñni ye abko bobre jakän! ñobtä ñan angwane Ngöbökre niara mikadi ja ngie nuen krübäte ni mda mda ye dokwäre. ⁸ Ne aisete ma kise ya o ma ngoto ya, köböite makwe ja mika ngite Ngöbö rüere ne ngwane, makwe tikaka ta jae, bti makwe kitaka mobe ja okwä bäre mento abko bäri rabadre kuin, ñobtä ñan angwane makwe nünandre deme kise kwäräbe amne ngoto kwäräbe rikakäre nüne Ngöböbe kä käinbti abko bäri kuin angwane, ñan ma kise krobu amne ma ngoto krobu ben ngöi jökrä Ngöbökre ma kitadre ñukwä jutra ngitiekä kärekäre te. ⁹ Erere arato, ma okwä köböite ma raba ja mike ngite Ngöbö rüere, ne ngwane makwe ja okwä ye diante kwati mento, bti makwe kitaka mobe arato, ñobtä ñan angwane ma okwä kwatibe ben ma rikadre nüne kärekäre Ngöböbe, ye abko rabadre bäri kuin makrä amne, ñan ma okwä kubu ben ngöi ma kitadre kärekäre ñukwä jutrate kä ja tare nikakrä kanti. Ye mdenbtä tita kukwe bä mike kore mae, nieba Jesukwe nunye.

¹⁰ Mdakäre abko, ti bike kukwe era erere niere krörö munye: Nitre tödekaka tibti tä ja mike bobre Ngöböbtä, ye abko ngäbäkcre kiakia kwrere, se munkwe ñan bätä ngwian btä tikän, ñobtä ñan angwane käre angeletre niaratrekwe tä ti Rün ngwärekre kä käinbti.

Obeja nianinte, btä Jesukwe kukwe bä mikani

(Lucas 15.3-7)

¹¹ Mdakäre abko, ti Ni Kä Nebtä Ngobo jatani ni nianinte ye diantarikäre. ¹² Yebtä abko ti bike kukwe bä mike krörö munye: Ni iti kwe obeja tädre gre ketarike, akwa obeja krati rikadre ngwarbe kwäräkwärä kän, ye ngwane obeja rabadre gre ketabkä bti krä jätäbti krä ökän (99), ¿ye ñan mikadre kwe ja ngibiare kaibe ngitiohti, bti rikadre obeja nianinte krati ye känentari ya? Jänri, rikadre obeja nianinte ye känentari. ¹³ Abti obeja ye kwandretari ie angwane, obeja kratibe ye abko bäri käi rabadre nuäre btä obeja gre ketabkä bti krä jätäbti krä ökän yehti ta abko ti tö nibi niei metre. ¹⁴ Ye kwrere arato,

mun Rün tä kä käinbti sete abko ñan tö nitre tödekaka tibti tä ja mike bobre Ngöböbtä ngäbäkere kiakia kwrere se tuai nente jire iti jakän. Abko kore se, nieba Jesukwe.

*Ja mräkä tödekaka Jesubti töi diandre ño
(Lucas 17.3)*

¹⁵ Yebti Jesukwe nieba mda:

Ma mräkä mden erere käkwe ja mika ngite ma rüere angwane, ma rika käkwe blita kaike ben amne ja mikani ngite ño ma rüere kwe, ye makwe mika gare ie. Yebti ja ngite niedre kwe mae amne kukwe ükadrete kwe mabe, ne ngwane mun nibirate kuin jabtä. ¹⁶ Akwa ñan tö raba ma kukwei nuai amne ñan tö raba kukwe ükaite mabe ne ngwane, makwe ni mda känä iti, nibu ja mukore abko ben ma rika bliteta ma mräkä yebe. Abti makwe blitadi ño ben, ye abko rabadi gare metre ni nibuye, ni nimäye. ¹⁷ Akwa ma näin ni mda mda ngwena jabe, ye okwäbti ma mräkä ñan tö raba kukwe ükaite janknu mabe ne ngwane, nitre gätäkä ti käfti tä ja ükekrö ye ie makwe mika gare gätäte; akwa nitre gätäkä ye käkwe blitadre ma mräkä yebe, akwa ñan tö rabadre kukwe ükaite janknu mabe ne ngwane, ni tödekaka ngöbö ngwarbebti, kwrere jire raba tuen munye amne ni ngututu jändrän ütiä käräkä gobran romanobokrä ye kwrere jire raba mun okwäte arato.

¹⁸ Ye abko, ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Munkwe dre dre mäkädite kä nebtä, ye abko rabadi mäkäninte kä käinbti Ngöbökwä amne munkwe dre dre tikadrete kä nebtä abko rabadi tikaninte Ngöbökwä kä käinbti sete. ¹⁹ Ye kwrere arato, ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Mun nibu käkwe kukwe ükadrete jabe kwärikwäri kä nebtä käkwe ja töi mikadre gwaire, bti mun tö rabadre dreye, ye abko munkwe kärädre Ngöböye, käkwe blitadre ben amne ti Rün kä käinbti sete käkwe biandi munye, ²⁰ ñobtä ñan angwane ni tädre nibu ya o nimä ja ükaninkrö gätäre ti käfti ye abko ti tädi siba ketetibe bentre. Abko kore se, nieba Jesukwe.

Kukwe blo diandre jabtä ta kwärikwäri

²¹ Angwane Pedro rikaba, käkwe kukwe ngwiantariba Jesuye, käkwe nieba:

Ti Dänkien, ¿ti mräkä iti käkwe kukwe nuendre blo ti rüere, se abko tikwe diandre bäbe bti ta ruen? ¿Tikwe diandre bä kükü bti ta ya? nieba kwe Jesuye.

²² Abtä Jesukwe nieba mda Pedroye:

Ñan makwe diandre bä kükübe bti ta abko ti bike niere mae, akwa makwe diandre gre ketamä bti bä jätäbti bä kükü (77) bti ta. ²³ Ne aiseite ni bti Ngöböta gobrane, ngätäite kukweta nakenkä krörö abko ti bike bä mike: Bati jrei nämäne iti abko nikani rürümon ütiä ükete sribikä kwekwe ben. ²⁴ Nikani rürümon ütiä ükete krörö, ye btäräbe sribikä iti kwe abko bti rürümon ütiä nämäne millone kabre krübäte abko jänükani jrei ye kanti. ²⁵ Akwa sribikä ye abko ie ngwian ñan namani jire chi ja ütiä biankrä jrei yeye. Abtä jrei ye käkwe sribikä ye rürümoimna meri kwe amne ngäbriänkä kwekwe amne jändrän kwekwe erere ben ngöi rürümoimna jreikwe rürümon ütiäre. Amne sribikä ye abko rabadre ni klabori ni mdakrä kore, jreikwe sribi ütiä diandre rürümon ütiäre abkokäre. ²⁶ Akwa sribikä ye nikani mate ngukudokwäbti temen jrei ye ngwärekre, kä namani ribere kisere krörö jrei yeye: Makwe ti ngibia bätäre abko ti tö nibi ribei mae amne rürümon ütiä tibti ye tikwe ütiä biandita jökrä mae, niebare kwe jreiye. ²⁷ Angwane sribikä ye namani ruentari tare jrei yeye, käkwe rürümon ütiä kabre ye diani jökrä bti ta, käkwe tikaninte.

²⁸ Yebti sribikä ye nikaninta angwane, sribi muko kwe abko bti rürümon ütiä nämäne chi kwe abko ben namani ngätäi. Angwane sribikä ye nikani betekä, käkwe sribi muko kwe ye kani roro mkäfti, nikani roro mkä kekete se kwrere, kä namani niere: ¡Rürümon ütiä mabtä, ye makwe ütiä bianta jökrä tie! namani niere ie. ²⁹ Akwa sribikä ye nikani mate ngukudokwäbti temen sribi muko ye ngwärekre, kä namani ribere kisere krörö ie: Makwe ti ngibia bätäre abko ti tö nibi ribei mae amne rürümon ütiä tibti ye tikwe ütiä biandita jökrä mae, niebare kwe sribi mukoye. ³⁰ Akwa sribikä ye ñan tö namani sribi

muko kwe ye ngwen ruentari tare jae, kākwe kitani ngite kā teri, bti rürümon ütiä ye biandreta jökrä kwe angwane batibe tikadreteta, abkokäre kitani ngite kwe.

³¹ Sribikä kākwe nuenbare kore, ye abko matani tare sribikä mda mdabtä. Abtä sribikä kākwe dre nuenbare ye abko sribikä mda mda ye nikani, kākwe niebareta jökrä jreiye.

³² Abtä jrei ye kākwe sribikä ye kārāmna mda. Nükani jrei kanti angwane, niebare kwe ie: ;Ma moto käme! Rürümon ütiä kabre krübäte mabti abko tikwe diandre mabti ta abko ma rababa ribere kisere tie, erere tikwe nuenba makrä. ³³ Tikwe ma ngwianba ruentari tare jae, kākwe rürümon ütiä kabre diani mabti ta, ye kwrere makwe sribi muko makwe ye ngwiandre ruentari tare jae arato bä amarebti makwe kitani ngite rürümon ütiä chi dokwäre se, niebare jreikwe ie. ³⁴ Yebti jrei moto namani romon krübäte sribikä ye kräke, kākwe kitani ngite. Ye kanti ngö tikadrekä krübäte mikakäre ja ngie nuen abti rürümon ütiä biandreta jökrä kwe jreiye amne batibe rabadre tikaninte abkokäre abko nakaninkä kore.

³⁵ Ye kwrere arato, mun mräkä mden mden kākwe kukwe nuendre blo mun rüere, akwa munkwe ñan diandre bti ta ja moto kuinbti, ye ngwane ti Rün tä kä käinbti se kākwe ñan mun ngite niara rüere diandrekä jire chi munbtä arato. Abko kore se, nieba Jesukwe.

19

Meri tuadremetre ya, ñakare ya

(Marcos 10.1-12; Lucas 16.18)

¹ Jesu näma Galilea yete, kākwe blitaba ünän jökrä kore, bti kä mikakaba kwe kä ye kanti, bti rikaba nebe kä Judeate, Ñö Jordänbtä kä driri. ² Angwane nitre rikaba kwati Jesube amne Jesukwe ni bren bren mikabata quinta kä ye kanti.

³ Ye ngwane abko nitre bariseo rükaba ruäre Jesu kanti abko tö rababa Jesu nuaite ja käne, kākwe nieba krörö ie:

¿Kukwe mden erere nuendre merikwe angwane, rabadre tuen käme nie, yebtä nikwe meri nikwe tuadremetre ye abko dbe abko Ngöbö Kukwei tä niere ya? nieba kwetre Jesuye.

⁴ Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Ngöbö Kukwei käta dre niere kukwe yebtä abko btä mun tärä ñäke, aiseite gare kuin munye ruen tie abko krörö: Kena dekä Ngöbökwä kä dätebare angwane, “ni brare btä ni merire dätebare kwe,” abko ie niebare krörö:

⁵ Ne aiseite ni brare kākwe ja mikadre gure angwane, rikadre nüne jenena rünbtä amne meyebtä mento merire kwebe.

Angwane ni nibu ye abko rabadi ni itibe kwrere, *Génesis 2.24*
abko niebare Ngöbökwä ietre. ⁶ Ye kwrere ni nibu ye ñan rabadi ni nibu kwrere mda, akwa rabadi ni itibe kwrere. Ye mden kisete, Ngöbökwä ni mikani ni itibe kwrere, ye ni ñan rabadre denkä jire chi jene jene mentokwäre, aiseite ni brare kākwe ñan meri tuadremetre, niebare kwe.

⁷ Abtä nitre bariseo kākwe nieba mda Jesuye:

Mata niere kore, ¿se ñobtä abko meri tuadremetre angwane, tärä biandre ie bti juandretari abko Moisékwä köböi biani munye arato? nieba kwetre ie.

⁸ Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Mun dokwäkä ribi ribi Ngöbökrä, ye mdenbtä abko munkwe meri tuadremetre abko Moisékwä köböi biani munye ye. Akwa kena Ngöbökwä ñan kukwe mikanintbe kore, ⁹ aiseite ti bike niere krörö munye: Meri ja mike ngite ñakare brare mda mdabe, akwa brare kwe kākwe tuadremetre, bti ja mikadre gure meri mdabe kwe, ye ngwane ni brare ye tä ja mike ngite meri yebe meri käne kwe rüere. Abko kore se, nieba Jesukwe nitre bariseoye.

¹⁰ Angwane nun ja töitikaka Jesube kākwe nieba ie:

Meri nikwe abko rabadre ni mdabe aibe dokwäre ni rabadre tuemetre amne kukwe mda mda dokwäre ñakare ne ngwane, nikwe ñan ja mikadre gure jirekäbe abko bäri kuin ñan ñan, nunkwe nieba Jesuye.

¹¹ Abtä Jesukwe nieba mda nunye:

Munkwe kukwe nini, ye abko era bkänä, akwa ni kwati ñan raba kaen ngäbti mikakäre täte, aiseite nire nire ie Ngöbökwé ja di biandre kukwe ye mikakäre täte aibe tä kaen ngäbti. ¹² Ne aiseite kukwe tärä kabre btä ni brare brare kwati ñan tä ja mike gure abko krörö: Ni ruäre tä däre kise tökare biare, abtä ñan tä ja mike gure amne tä nebe kaibe kärekäre. Akwa ni ruäre abko ni mdara jire käta däre kaibe, abtä tä nebe kise tökare amne ñan töta nebe ja gurebtä, aiseite tä nebe nüne kaibe; akwa ni ruäre abko ñan tä ja mike gure jirekäbe nünakäre Ngöbö gobranka kä käinbti ye kräke, aiseite nire nire tö raba kukwe ne kaen ngäbti nünakäre kore Ngöbökrä, ye käkwe ka ngäbti. Abko kore se, nieba Jesukwe nun ja töitikaka benye.

Jesukwe ja di biani ngäbäkre kiakiaye

(Marcos 10.13-16; Lucas 18.15-17)

¹³ Yebti ngäbäkre järeka ruäre nebe Jesu kanti abko Jesukwe kise mikadre bti, käkwe blitadre Ngöböbe kräke, akwa nun ja töitikaka Jesube rababa ñäke nitre ngäbäkre ngwianka yeye. ¹⁴ Abtä Jesukwe nieba nunye:

Ngäbäkre ye tuemetre kite tie. Munkwe ñan ji öta käne, ñobtä ñan angwane nire nire käta ja mike bobre Ngöböbtä ngäbäkre ne kwrerekwrere, ni yebti abko Ngöböta gobrane, aiseite munkwe ñan ji öta käne, nieba Jesukwe.

¹⁵ Yebti Jesukwe kise mikaba ünän jökrä ngäbäkrebti, ja di biankäre ietre, bti kä mikakaba kwe.

Ni bati jändrän bkänkä kabre käkwe blitabare Jesube

(Marcos 10.17-31; Lucas 18.18-30)

¹⁶ Yebti ni rikaba iti nebe Jesu kanti, käkwe nieba krörö ie:

Dirikä, ¿sribi mden bäri kuin nuendre tikwe abko ütiäre ti rabadre nüne kärekäre Ngöböbe? nieba kwe Jesuye.

¹⁷ Angwane Jesukwe nieba mda ie:

¿Ye ñobtä abko sribi mden bäri kuin nuendre btä mata kukwe ngwentari tie ye? Ni kuin abra tärä itibe abko Ngöbö ara, akwa ma tö nünai kärekäre Ngöböbe ne ngwane, kukwe biani nuendre nie Ngöbökwé, ye makwe mika täte jökrä, nieba Jesukwe ie.

¹⁸ Angwane ni bati ye käkwe nieba mda Jesuye:

¿Kukwe mden mden mikadre täte tikwe? nieba kwe ie.

Jesukwe nieba mda ie:

Makwe ñan ni mda kämika.

Ma gure, makwe ñan ja mika gure bati bati ni mda mdabe.

Makwe ñan go.

Makwe ñan blita ngwarbe ni mda mda rüere kitakäre ngite.

¹⁹ Erere arato, ma rün amne ma meye mika ütiäte jae.

Amne mata ja tarere au,

ye kwrere makwe ni mda mda tare arato, *Exodo 20.12-16; Deuteronomio 5.16-20;*

Levítico 19.18

nieba kwe ie.

²⁰ Angwane ni ye käkwe nieba mda Jesuye:

Makwe kukwe nini, ye erere tita mike täte jökrä. ¿Se abko tikwe dre nuendre mda se? nieba kwe ie.

²¹ Abtä Jesukwe nieba mda ie:

Ma tö rabai metre Ngöbö ngwärekre ne ngwane, jändrän tä makwe ye erere nän rürümoine jökrä, bti makwe ngwian ye dräi ni bobre bobrebti angwane, ma rabadi jändrän ütiäte kri bkäne kabre kä käinbti sete. Makwe jändrän rürümoin ünän jökrä kore, bti ma jata ti jiebti. Abko kore se, nieba kwe ni bati yeye.

²² Jesukwe nieba kore ie angwane, niara abko jändrän bkäne kabre krübäte, aiseite moto rötateba jändrän kwekwe ye jiebti amne moto rababa ulire, ben rikabata.

²³ Yebti nun ja töitikaka Jesube, ie Jesukwe nieba:

Ti bike kukwe era erere niere krörö munye: Ni jändrän bkänkä krikri ye käkwe ja mikadre bobre Ngöböbtä, Ngöbökwé gobrandre bti abko tare krübäte kräke, ²⁴ aisete ti bike niereta mda bati munye: Aku okwä chi, yete ta kameo krikri ye ara rikadre nuäre, akwa nitre jändrän bkänkä kri ye käkwe ja mikadre bobre Ngöböbtä, Ngöbökwé gobrandre bti, ye abko bäri tare kräke, nieba Jesukwe nunye.

²⁵ Kukwe yebtä nun ja töitikaka Jesube ñan töi rababa krütare mda Jesu kukwei nuare. Abtä nunkwe nieba mda ie:

¿Ni jändrän bkäne kri ñan rabadre dianintari nini makwe, se nire abko rabadi dianintari amarebti se? nunkwe nieba ie.*

²⁶ Angwane Jesukwe nun tuaba ja käne, käkwe nieba mda nunye:

Mun kä nebtä ye kräke abko kukwe ye tare, akwa Ngöbö abko kräke jändrän ñakare tare jire chi, aisete niara aibe raba ni dentari, nieba Jesukwe.

²⁷ Abtä Pedro käkwe nieba mda Jesuye:

¿Nunkwe jändrän jökrä mikaninte, bti nunta näin ma jiebtí, se abko Ngöbökwé dre biandi ütiäre nunye? nieba kwe.

²⁸ Angwane Jesukwe nieba mda:

Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Ngöbökwé jändrän jökrä ükadite btin kä mrä ngwane, ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne rabadi tákänintbe kürä gobrankräfti kä nuärete, ye ngwane mun ja töitikaka tibe ye abko rabadi tákänintbe gwaire siba tibe kürä kwä jätäbti kubu yebti. Ye kánti abko juta keta jätäbti ketebu nitre israelitakwe abko kräke munkwe kukwe ükadite siba tibe. ²⁹ Amne nänbtä ti jiebtí, nire nire käkwe ju mikaninte amne etbakantre amne ngwai mikaninte kwe, erere arato rün, meye amne ngäbriänkä kwekwe mikaninte kwe amne kä kwe erere mikaninte jökrä kwe nänbtä ti jiebtí, nitre ye abko ie Ngöbökwé jändrän biandi gre ketaríke ríke bäri mda amne Ngöbökwé mikadi nüne kärekáre jabe arato. ³⁰ Akwa ni kwati tuen bäri ütiäte ütiäte kä ne ngwane, ye abko rabadi ütiäte ñakare Ngöbö ngwärekwé; akwa ni kwati tuen ngwarbe, ütiäte ñakare kä ne ngwane, ye abko rabadi bäri ütiäte Ngöbö ngwärekwé. Abko kore se, nieba Jesukwe nun ja töitikaka benye.

20

Sribikä uba gräte, btä Jesukwe kukwe bä mikani

¹ Yebti Ngöbö abko ñan tä sribi ütiä bien ni kä nebtä kwrere abko Jesukwe bä mikaba mda, käkwe nieba krörö: Ngöböta gobrane ño ni kwe ngätäite abko ti bike bä mike ni kä bkänkä kwrere. Bati ni kä bkänkä nikani dekä ni kánene sribikäre jakrä uba gräte. ² Ye erere sribikä kwani ie angwane, sribi ütiä biandre nuäi köböiti, ye erere úkaninte kwe bentre, bti juani kwe sribire uba gräte.

³ Yebti ñänä okwä krä ökän näre angwane, nikaninta jutate. Nikani nebeta yete angwane, ni mdara jire nämáne nünaninkä ngwarbe kwani ie ⁴ angwane, niebare kwe ietre: Uba gräta tikwe sete, ye te mun nän sribire siba amne sribi ütiä bianta ño, ye näre tikwe ütiä biandi munye, niebare kwe ietre. Ye erere bkänä, nitre ye nikani sribire.

⁵ Yebti ñänä ruäre näre angwane, kä bkänkä ye nikaninta jutate ni mda mda kánene. Erere arato ñänä okwä krämä dere angwane, nikaninta amne nitre kwani ie yete, erere juani sribire kwe arato uba gräte. ⁶ Yebti ñänä okwä krärike näre dere angwane, kä bkänkä ye nikaninta jutate amne ni mda nämáne ngwarbe abko kwani ie angwane, niebare kwe ietre: ¿Ñobtä munta sribire ñakare amarebti munta ngwarbe nete köböiti jire se? niebare kwe ietre. ⁷ Angwane nitre ye käkwe niebare mda kä bkänkäye: Sribi bkänkä nun kánene ñakare sribikäre jakrä, ¿se abko nunkwe sribidre mdente? niebare

* 19:25 Jesu näire ni ngwian bkäne kri abko nämáne ngwian bkäne, ñobtä ñan angwane Ngöbö nämáne ja di bien ietre, aisete bäri Ngöbö kukwe muko, aisete rabadre dianintari käne, nitre israelita nämáne nütüre Jesu näire. Ne aisete, nitre ja töitikaka Jesube abko ñan töi namani krütare Jesu kukweibtä.

kwetre ie. Angwane kä bkänkä käkwe niebare ietre: ¡Mun nän sribire jötrö arato uba gräte tikrä setel! niebare kwe ietre. Ye erere bkänä nitre ye nikani sribire.

⁸ Yebti kä jatanina iko dere angwane, kä bkänkä ye käkwe niebare nitre sribikä ye dänkienye: Sribikätre ye kärere jökrä, bti makwe sribi ütiä bian ietre. Akwa nitre nü sribire bäri mrä, ye ara jire ie makwe sribi ütiä bian käne. Abti nitre niki sribire bäri käne ye abko ie makwe sribi ütiä bian mrä, niebare kwe ie. ⁹ Ye erere bkänä, nitre nükani sribire mrä nänä okwä krärike dere, ye ie sribi ütiä köböiti biani täte jökrä.

¹⁰ Yebti nitre nikani sribire bäri käne dekä ye nikani sribi ütiä tuen jae angwane, sribi ütiä biandi bäri kabre ietre namani nütüre, akwa sribi ütiä biandre nuäi köböiti, ye erere biani täte ietre. ¹¹ Sribi ütiä dianina kore kwetre angwane, nikani nake kä bkänkä ye rüere, ¹² kä namani niere: Nitre nü mrä köre käkwe sribiniri nänä okwä kratibe, akwa nun abko käkwe sribiniri tare nänä ngirete ta nebebe kä dere. ¿Se ñobtä abko munkwe sribi ütiä bini ja näre nunye niaratrebe se? niebare kwetre. ¹³ Abtä kä bkänkä ye käkwe niebare krörö sribikä iti ie: Ja mräkä, nän tita kukwe nuene blo ma rüere ruen tie, ñobtä nän angwane sribi ütiä bianta nuäi köböiti, ye erere tikwe biandi mae abko nikwe ürüte kore dekä, ye tä töre mae ruen tie. ¹⁴ Ne aisete sribi ütiä makwe, ye erere kaen ngäbti, bti ma rikata ja gwiriete, ñobtä nän angwane nitre nü sribire mrä dere abko ie tikwe sribi ütiä bini ja kwrere mabe, ye abko kukwe tikwe, ¹⁵ ñobtä nän angwane ngwian ye abko tikwe, aisete ti tö rabadre dre dre nuein bti, ye erere ti rabadre nuene ruen tie. ¿Akwa tita ja moto mike kuin sribikä mrä se kräke, yebtä ma nibi mokrere ben ya ño ye? niebare kwe abko nakaninkä kore. Ne ngöra.

¹⁶ Ne aisete nire nire rabadre mrä, ye abko rabadita käne amne nire nire tä käne ye abko rabadita mrä, [ñobtä nän angwane Ngöböta ni kwati nübaire, akwa ni braibe abko diankata jakrä kwe.] Abko kore se, nieba Jesukwe.*

Jesu müre ketadi abko niebare bämäkäre kwe
(*Marcos 10.32-34; Lucas 18.31-34*)

¹⁷ Yebti Jesu rikabara ji ngrabare Jerusalén kukwäre angwane, nun ni jätäbti nibu ja töitikaka ben, ye abko käräba kaibe mento kwe, käkwe nieba nunye:

¹⁸ Mtare nita näin Jerusalén kukwäre. Ni näin nebe Jerusalén, ye kanti ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne kitadi ngise nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkienye amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre yeye. Niaratre ye abko käkwe ti kitadi ngise müre ketadre amne, ¹⁹ nitre romanobo ñakare israelitare abko ie ti kitadi ngise amne niaratre käkwe ti mikadi yakrä kri jae amne ti kwata metadi krübäte kwetre. Yebti ti müre ketadi krusobtä kwetre, akwa köbömäkäre angwane, ti rükadita nire. Abko kore se, nieba Jesukwe nunye.

Juan btä Santiago meye käkwe kukwe ribebare Jesuye
(*Marcos 10.35-45*)

²⁰ Abti Zebedeo ngäbriänkä nibu Santiago btä Juan abko ben meye jataba käkwe krötaba Jesu ken angwane, rikaba ngitiekä ngukudokwäbti temen Jesu ngwärekri ja di käräkäre ie. ²¹ Angwane Jesukwe nieba ie:

¿Ma tö nibi dreye amarebti ye? nieba kwe ie.

Angwane Zebedeo ngäbriänkä ye meye käkwe nieba krörö mda ie:

Ma raba gobrane angwane, makwe ngäbäkre tikwe noko mika bäri ütiäte, käkwe mika täkänintbe iti ja küde ruenkri amne iti ja küde ngeberekri abko ti tö nibi ribei mae, nieba kwe Jesuye.

²² Abtä Jesukwe nieba mda Zebedeo ngobo nibu yeye:

¿Tikwe ja tare nikadi kri krübäte, ye kwrere munta biare ja tare nike siba ya? nieba kwe ietre.

Jänri, nieba kwetre ie.

²³ Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

* 20:16 Kukweta tikani corcheta ngätäite abko nän tä tikani manuscrito bäri kuinquin btä.

Munkwe ja tare nikadi kri ti kwrere arato, akwa nire rabadre tākānintbe ti küde ruenkri amne nire rabadre ti küde ngeberekri, ye abko ñan tä ti kisete akwa tä ti Rün kisete. Ye aisete, nire nire kräke kä ye tä ükaninte ti Rünkwe abko erere ie biandi kwe, aisete ti ñan raba bien munye, nieba kwe ietre.

²⁴ Jesu nämä blite kore, ye nun ni jätä ja tōitikaka ben kākwe gaba angwane, Juan btä Santiago ye kräke nun moto rababa romon mda. ²⁵ Abtä Jesukwe nun kārāba, kākwe nieba krörö nunye:

Nitre ñakare israelitare kätä gobrane angwane, tätre kukwe miketbe tare ni mda mda mikakäre ja ngoto täni. Erere arato, nitre ütiäte krikri ñakare israelitare abko ni mda mdakwe mikadre ütiäte jae, abkokäre tätre bike krikri, ye abko gare kuin munye. ²⁶ Akwa mun ja tōitikaka tibe, ye ngätäite abko ñan rabadre bare jire chi kore, aisete mun ngätäite abko kukwe rabadre bä jene abko krörö: Nire nire tō rabai bäri ütiäte kri mun ngätäite ye abko kākwe sribidre ni bobre kwrere ni mda mdakrä ²⁷ amne, nire nire mun ngätäite tō rabai bäri käne jändrän jökräbtä, ni ye abko rabadre ni klaboro kwrere ni mda mdakrä, ²⁸ ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne jatani kore ye kwrere, ñobtä ñan angwane ñan ni mda mdakwe sribidre tikrä, abkokäre ti jatani, akwa ti jatani sribikäre ni mda mda kräke amne ti jatani ja mike müre ketadre ni kwati kökatarikäre Ngöbökrä. Abko kore se, nieba Jesukwe nun ja tōitikaka benye.

*Ni nibu okwä kä drünente abko Jesukwe mikaninta kuin
(Marcos 10.46-52; Lucas 18.35-43)*

²⁹ Yebti nun nämä Jericó, bti nun rikaba ta angwane, ni kwati rikaba siba Jesube. ³⁰ Angwane ni okwä kä drünente nämä nibu tākānintbe jibtä. Jesu rikaba ta ji yebti gaba kwetre angwane, rikaba ngwänenkä kri krörö Jesu jiebt:

¡Jrei David tukwe mräkä, nun ngwen ruentari tare jae! rababa niere.

³¹ Angwane nitre nibu ye kākwe kada ketadre, abkokäre nitre kwati rababa ngren ngren bti, akwa niaratre abko rababa ngwänenkä bäri krikri mda, kä rababa niere:

¡Nun Dänkien, ma abko jrei David tukwe mräkä, nun ngwen ruentari tare jae! rababa niere Jesu jiebt.

³² Abtä Jesu rababa nūnaninkä, kākwe nitre nibu okwä kä drünente ye kārāba, ye erere rükaba Jesu kánti angwane, Jesukwe nieba ietre:

¿Tikwe dre nuendre munkrä, ie mun tō nibi? nieba Jesukwe ietre.

³³ Angwane niaratre kākwe nieba mda ie:

Nun Dänkien, makwe kä mikadre tuen nunye, ie nun tō nibi, nieba kwetre Jesuye.

³⁴ Angwane nitre nibu ye rababa ruentari tare Jesuye, kākwe kise mikaba okwäbtä. Ye btäräbe kä rababa tuen kuin batibe ietre angwane, rikaba siba Jesube.

21

*Jesu nikani nebe Jerusalén
(Marcos 11.1-11; Lucas 19.28-40; Juan 12.12-19)*

¹ Abti nun jatabara neme ja ken Jerusalén angwane, nun rababa juta Betfagé kánti Ngitio Olibobtä. Ye kánti Jesukwe nun ja tōitikaka ben juanba nibu, ² kākwe nieba krörö ietre:

Juta tuen känime ni ngware ta. Se kánti mun nän. Mun rabadi sete angwane, buro möre tädi mākāninte kwandi munye angwane, buro ye abko ngäbali tädi btä kwandi munye. Buro möre ye tikate munkwe, mun jata ngwena tie. ³ Akwa nane nitre yete kākwe ñäkä munye dokwäre angwane, munkwe nie krörö ietre: Ni Dänkien tō nibi ie, aisete nun bike niken ngwena, akwa gwängwarbe juandita kwe munkrä, nie kore, nieba Jesukwe nitre nibu yeye.

Bti juani kwe. ⁴ Kukwe rababa bare kore, kukwe niebare kira ni Ngöbö kukwei niekākwe rabadre bare abkokäre. Kukwe ye tä tikani krörö Ngöbö Kukweibtä:

⁵ Nitre nūnanka juta Siónte, ye ie niere krörö:

Jrei munkwe kitera nüke tuen sete. Tä näin bobre buro ngäbälibti.

Buro tribe ngwianka abko ngäbälibti tä näin ye, *Zacarías 9.9*
abko nämane tikani kore abko erere rabadre bare, abkokäre Jesukwe nitre juanba kore.

⁶ Ye erere bkänä, ni ja töitikaka Jesube juanba nibu kwe, ye abko käkwe dre nuendre nieba kwe ietre, ye erere nuenba kwetre, ⁷ kä rikaba buro möre ye ngwena ngäbäli ben gwaire, käkwe dän jabtä ye tikateba ötati, bti kitaba buro ngäbäli ye tröbti kwetre ja täkräre Jesuye angwane, Jesu rankwaba buro ngäbäli yehti. ⁸ Ye ngwane abko nitre nämä kwati krübäte amne ni ruäre rababa dän jakwe metete ji ngrabare temen dikakakrä Jesuye amne, ni ruäre abko rababa kri küde tikekä, bti rababa mike ji ngrabare temen dikakakrä Jesu kakäre ngäbti jrei kwrere. ⁹ Angwane nitre nämä näin ruäre Jesu känenkri amne ruäre Jesu jiehti, ye abko rababa ngrente ja dibti, kä rababa niere krörö:
¡Hosana! ¡jrei David tukwe mräkä, ma kite ni Dänkien Ngöbö käfti!

Ma ye aibe raba mikani ütiäte.

¡Hosana! ¡Ari Ngöbö kri kä käinbti käikitekä bäri krikri!
abko nitre ye rababa niere.

Salmos 118.26

¹⁰ Yehti Jesu rikaba nebe Jerusalén angwane, jötrö kä rababa nokre jabtä jutate yete amne ni kwati rababa niere krörö:

¿Nire nü amarehti se? rababa niere jae kwärikwäri.

¹¹ Angwane nitre nämane yete käkwe niebare ietre:

Ni Ngöbö kukwei niekä kädianta Jesu abko nü nete. Niara abko Nazarebo kä Galileate abko mden nü nete, niebare kwetre.

Jesukwe nitre juanintari ju blitakrä Ngöböbe käfti

(Marcos 11.15-19; Lucas 19.45-48; Juan 2.13-22)

¹² Yehti ju blitakrä Ngöböbe, ye bäre Jesu rikaba angwane, nitre nämä jändrän rürümoine yete amne ruäre abko nämä jändrän kökö abko Jesukwe juantariba jökrä mento. Erere arato, nitre nämä ngwian kwite* ni mda mdakrä abko kä Jesukwe mesa kwitakaba temen se kwrere amne ütü rürümoinkä kwe ja täkrä nämane, ye abko Jesukwe kwitakaba jökrä temen se kwrere arato. ¹³ Yehti Jesukwe nieba nitre jändrän rürümoinkä yeye:

Ngöbö Kukwei tä tikani krörö:

Ju tikwe ne abra tä blitakrä tibe,

Isaías 56.7

niebare Ngöbökwé, akwa mun abko tä ju ne mike nitre gokä jue kwrere. Abko kore se, nieba Jesukwe.

¹⁴ Ye ngwane abko nitre okwä kä drünente amne nitre näin nakwente nakwente rababa nüke ju blitakrä Ngöböbe ye bäre Jesu käfti angwane, Jesu rababa miketa quinta jökrä. ¹⁵ Akwa sribi kri ñan tuabare Jesu rababa nuene, ye abko nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre btä Kukwei Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre käkwe tuaba angwane, ju blitakrä Ngöböbe ye käftita abko ngäbäkre rababa ngrente krikri, kä rababa niere: ¡Hosana, jrei David tukwe mräkä abko tä nete! Ari käikitekä abko ngäbäkre rababa niere, ye kukwei jaraba ietre angwane, moto rababa romon, ¹⁶ käkwe nieba Jesuye:

¡Ngäbäkre tä ma käikitekä kore ye kukwei ruen ñakare mae ya amarehti ye! nieba kwetre Jesuye.

Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Jänri, kukwei ruen tie. ¿Akwa kukwei kore btä Ngöbö Kukwei tä tikani, yehtä munta ñäke ñakare ya amarehti ye? Ngöbö Kukwei käta niere krörö:

Ngäbäkre kiakia käkwe kantadre mae amne ngäbäkre kianbtä kianbtä arato abko ma tö namani kukwei nuai,
abko nieta kore, nieba Jesukwe. *Salmos 8.2*

¹⁷ Yehti Jesukwe kä mikakaba nitre yehtä, bti rikabata juta bäre mento angwane, rikaba nebe juta Betaniate, käfti kibiaba kwe.

* 21:12 ngwian kwite. Ngwian kä mdabti kwita nämane ngwian ju blitakrä Ngöböbe yebe.

Jesukwe ñäkäbare higokrieye
(Marcos 11.12-14,20-26)

¹⁸ Yebti dekä angwane, Jesu rikabata juta Jerusalén kukwäre angwane mrö rababa ie. ¹⁹ Angwane higokrie nämä känime jibtä, btä okwä rababa angwane, rikaba nebe higokrie ye kánti. Rababa higokrie ye kánti angwane, higo kä aibe kwanba btä ie, akwa ngwä abko ñakare. Abtä Jesukwe nieba krörö higokrie ye:

¡Ma ñan ngwä rabata jire chi mda! nieba kwe ie.

Jötrö higokrie ye bä grötakaba nõtare. ²⁰ Kukwe rakakaba kore nun okwäbti, yebtä abko nun ja töitikaka Jesube ñan töi rababa krütare mda, käkwe nieba Jesuye:

¿Ñobtä makwe ñäri jirekäbe higokrie seye amarebti jötrö ngwarbe bä ngrökä nõtare mda se? nunkwe nieba ie.

²¹ Abtä Jesukwe nieba mda nunye:

Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Munkwe tödekadre kwatibe Ngöböbti amne munkwe ñan ja töi mikadre ngwarbe kwäräkwärä, ye ngwane ñan kukwe nuni higokriebtä tikwe, ye kwrere aibe rabadre bare munye, akwa mun rabadre niere ngitio nokoye: Ja denkä mento yete. Ma rika mrente, munkwe niedre ie, ye erere rabadre bare munye. ²² Munkwe tödekadre kwatibe Ngöböbti, käkwe blitadre ben angwane, dre dre munkwe kärädre ie, ye rükadre mun kiseté. Abko kore se, nieba Jesukwe nun ja töitikaka benye.

Nire diebti Jesu nämäne sribire abko ngwianintari ie
(Marcos 11.27-33; Lucas 20.1-8)

²³ Yebti ju blitakrä Ngöböbe ye bäre Jesu rikabata mda. Jesu nämä dirire yete angwane, nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne nitre unbre ji dokwäte ye jataba nüke Jesu kánti, käkwe nieba ie:

¿Nirekwe ma mikani sribi nuene kore amne nire diebti mata kukwe nuene kore nete? nieba kwetre ie.

²⁴⁻²⁵ Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Ti bike kukwe ngwentari kwati arato munye. ¿Nirekwe Juan Bautista juani ni ngökö ñöte? ¿Ngöbökwé juani ya o ni kä nebtäkwe mikani sribire ya? Ye niere tie munkwe. Nirekwe juani, ye munkwe niedi tie ne ngwane, nire diebti tita sribi ne nuene abko tikwe niedi munye arato, nieba kwe ietre.

Yebtä abko rikabata blite jabe kwärikwäri, kä rababa niere krörö: Ngöbökwé juani, nikwe niedre ie angwane, niarakwe niedre krörö mda: Ngöbökwé juani munta niere, ¿se ñobtä abko munkwe ñan kukwei mikani era jae? niedre kwe nie. ²⁶ Akwa, ni kä nebtäkwe mikani, ni ñan rabadre niere jire chi ie, ñobtä ñan angwane Juan abko ni Ngöbö kukwei niekä era metre, ye abko ni jökrä kätä mike era, aiseté nitre ye abko nita jürä ngwen, aiseté Juan mikani sribi ye nuene ni kä nebtäkwe abko ni ñan raba niere jire chi, rababa niere jae kwärikwäri.

²⁷ Abtä nieba krörö kwetre Jesuye:

Nirekwe Juan juani, ye gare ñakare nunye, nieba kwetre.

Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Kore ne ngwane, nirekwe ja di biani tie sribi ne nuenkäre abko tikwe ñan niedre munye arato, nieba Jesukwe ietre.

Jesukwe kukwe bä mikani ngäbäkre nibubtä

²⁸ Yebti Jesukwe nieba mda nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientreye amne nitre unbre ji dokwäteye:

¿Kukwe ne raba tuen ño munye? Bati ni nämäne iti abko ngobo nibu kwe. Bati nikani, käkwe niebare ngobo itiyé: Ma rika sribire mtare tirete tikrä uba gräte, nieba kwe ie.

²⁹ Akwa ngobo käkwe niebare ie: Ti ñan tö nibi rikai sribire tirete, niebare kwe rünye. Akwa yebti ja töi kwitaninta kwe amne nikani sribire.

³⁰ Yebti ngäbäkre ye rün nikani, käkwe niebare kwrere ngobo mdaye angwane, ni ye ngobo käkwe niebare ie: Jän, ti näin sribire tirete makrä, niebare kwe rünye. Akwa ñan nikani sribire abko nakaninkä kore se. ³¹ Ye abko, ¿ngäbäkre nibu ne mden käkwe rün kukwei mikani täte? nieba Jesukwe ietre.

Angwane niaratre käkwe nieba:

Ngäbäkre käne ye mden käkwe rün kukwei mikani täte, nieba kwetre Jesuye.

Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Nitre jändrän ütiä käräkä gobran romanobokrä abko tä nebe tuen käme munye amne meri bti kä ngwarbe ngwarbe abko tä nebe tuen käme munye arato, akwa niaratre abko bti Ngöbö kä käinbti rabadi gobrane bäri käne mun ye ngwä, ³² ñobtä ñan angwane Juan Bautista nükani ji kuin era metre Ngöbökre mike gare munye angwane, munkwe ñan niara kukwei mikani era jae, akwa nitre jändrän ütiä käräkä amne meri bti kä ngwarbe ngwarbe abko käkwe niara kukwei mikani era amne kani ngäbti kwetre, aiseite niaratre abko ngäbäkre käne ye kwrere. Akwa kukwe nuenbare Juankwe abko munkwe tuani, akwa munkwe ñan Juan kukwei mikani era jae, käkwe trö kwitani ñakare kukwe käme, aiseite mun ye abko ngäbäkre mda ye kwrere. Abko kore se, nieba Jesukwe ietre.

*Nitre ji dokwäte, btä Jesukwe kukwe bä mikani
(Marcos 12.1-12; Lucas 20.9-19)*

³³ Ti bike kukwe mdara jire bä mike ne kukwe nuen munkwe: Bati ni kä bkänkä nämane iti, käkwe uba nurai nökan, bti ki mikani kwe amne kä ükaninte biare uba ñöi ngwäre kwe. Ju mikani nura ngibiabtikä kräke kwe, bti biani kwe ni mda mdaye sribikrä. Kä biani sribikrä kwe abko ütiäre uba döi biandreta ruäre ie. Yebti nikani kä mdabti. ³⁴ Abti uba ngwä ötadre abko käi nükani angwane, sribikä käkwe uba biandreta ruäre kä bkänkäye ye abko kä bkänkä käkwe sribikä kwekwe juani tuenta jakrä. ³⁵ Akwa sribikätre kä bkänkäkre ye nikani nebe angwane, sribikätre ubabtä ye ie neketaninte, nikani sribikä iti mete ja ñäte kwäräkwärä se kwrere. Iti mda abko kämikani kwetre amne iti mda abko täkäni jäbti kwetre kämikakäre.

³⁶ Yebti kä bkänkä käkwe sribikätre juani bäri mda uba tuenta ruäre jakrä, akwa sribikätre ubabtä ye käkwe nuenbareta kwrere arato btätre. ³⁷ Abtä mrä angwane, kä bkänkä ye käkwe odei jen kwe ara jire juani, kä namani töbike krörö: Ti odei ne aibe abko mikadi ütiäte sribikätrekre, aiseite ti bike juen, namani nütüre. ³⁸ Ye erere bkänä juani kwe, akwa kä bkänkä ye odei nikani tuen sribikätre ubabtä yeye angwane, niebare kwetre jae kwärikwäri:

Ni se abko rabadi jändrän rünkwe bkäne jökrä, aiseite ari kämike amne ni rabadi kä ne bkäne jökrä, niebare kwetre.

³⁹ Ye erere bkänä, kä bkänkä odei ye neketaninte ietre, nikani ngwena uba grä bäre mento, bti kämikani kwetre se kwrere.

⁴⁰ ¿Yebti kä bkänkä rikadre mda angwane, dre nuendre kwe sribikätre käme yebtä raba ruen munye? nieba Jesukwe.

⁴¹ Angwane nitre yete ye käkwe nieba mda:

Kä bkänkä ye ie sribikä moto kämekäme ye rabadre ruentari tare ñakare, käkwe kämikadre jire jökrä. Abti sribikä mden mden käkwe nura ütiä biandre ie nura ngwä öta näire, ye ie tire ye biandre kwe mda, nieba kwetre.

⁴² Bti Jesukwe ja bä mikaba jä kwrere amne, nitre dirikä krikri abko bä mikaba ju mikaka kwrere, käkwe nieba ietre:

Kukwe nebtä Ngöbö Kukwei tä tikani abko btä mun tärä ñäke ruen tie abko krörö: Jä ütiäte kri ju mikakrä metre abko nitre ju mikaka käkwe kitaninkä, akwa jä ye abko ni Dänkien käkwe mikani bäri ütiäte ju mikakrä metre.

Ye abko namani tuen bäri nuäre nie, *Salomos 118.22-23*
abko tä tikani kore. ⁴³ Ne aiseite ti bike niere krörö munye: Munkwe sribibare ñakare era metre, sribikätre käme ye kwrere, aiseite Ngöbökre ñan gobrandre munbti amne juta

mda kākwe sribidre era metre Ngöbökrä, ye abko bti Ngöbö rabadi gobrane. ⁴⁴ Angwane ni ütiäte kri jä kwrere tikwe nini, ye abko btä nire nire ritadrete amne rikadre temen jä yebti angwane, jä ye kākwe ni ye ötadibtä kiakia jökrä ngrabare. Erere arato, nire nire bti jä ye rikwitadrekä angwane, gütadikä mnüne jökrä jä ye täni arato. Abko kore se, nieba Jesukwe ietre.

⁴⁵ Jesukwe kukwe bä mikaba btä blitaba kwe ye abko nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre rüere amne nitre bariseo rüere nämä blite gaba kwetre. ⁴⁶ Angwane niaratre tö rababa Jesu kitai ngite kä teri, akwa Jesu abko Ngöbö kukwei niekä abko ni kwati nämä mike era jae, abtä ni kwati ye jürä rababa btätre.

22

Ni ja mikaka gure, btä Jesukwe kukwe bä mikani
(Lucas 14.15-24)

¹ Yebti Jesu rikaba bliteta amne kukwe mda bä mikaba kwe, kākwe nieba krörö:

² Ngöbö kä käinbti käta gobrane ño nibti abko ti bike bä mike krörö: Bati jrei nämane iti abko ngobo jatani ja mike gure angwane, jrei ye kākwe mrö sribebare kri kä ngwiankäre nuäre jabtä. ³ Yebti nitre nübaibarera kwe kä ngwen nuäre jabtä ye abko sribikätre juani kärere kwe, akwa nitre nübaibare kwe ye ñan tö namani näin. ⁴ Abtä sribikä mdara jire juani jreikwe, kākwe niebare krörö ietre: Nitre nübaibare tikwe, ye ie munkwe nie krörö: Tikwe nbi kämikamna amne tikwe jändrän mda mda köteköte kämikamna kwetadre, aisete mrö nena biare jökrä amne nitre nübaibare tikwe ye jata kä ngwen nuäre jabtä tibe, munkwe nie ietre, niebare kwe sribikätre yeye.

⁵ Ye erere sribikätre nikani, kākwe niebare, akwa nitre nübaibare jreikwe ye kākwe sribikätre ye kukwei mikani ngwarbe. Ni ruäre nikani jirekäbe tirete amne ni ruäre abko nikani jändrän mda mda nuene. ⁶ Akwa ni ruäre abko ie sribikätre jreikwe ye neketaninte, nikani mete kwäräkwärä se kwrere, bti mrä kämikani kwetre. ⁷ Abtä jrei ye moto namani romon krübäte. Abtä rükä kwekwe ye juani kwe, kākwe nitre moto kämekäme ye kämikani jökrä, bti juta ye kukwani jökrä kwetre sribikätre kwe ye dokwäre.

⁸ Yebti jrei ye kākwe niebare sribikätre mda mdaye: Ti ngobo tikwe bike ja mike gure, kräke mrö nena biare jökrä kä ngwiankäre nuäre jabtä, akwa nitre nübaibare tikwe abko rükadre kä ngwen nuäre jabtä, akwa ti kukwei kitani temen kwetre, yebtä abko moto käme bä mikani kwetre jabtä. ⁹ Mtare mun nän ji kri ngrabare sere amne nire nire kwan ji ngrabare munye, ye erere munkwe nübai jökrä kä ngwen nuäre jabtä tibe nete, niebare jreikwe sribikäye. ¹⁰ Ye erere bkänä, sribikätre ye nikani ji ngrabare angwane, nire nire kwani ietre ji ngrabare, ye erere ükaninkrö jökrä kwetre, ni moto käme amne ni moto kuin, ni ño erere jänikani jökrä kwetre angwane, ju kä ngwiankrä nuäre jabtä, ye te ni namani iti jökrä.

¹¹ Yebti nitre nübaibare kä ngwen nuäre jabtä, ye namanina jökrä gwi angwane, jrei nikani mike ñäräre. Jrei namani gwi angwane, ni nämane iti yete abko dän kitadre jabtä nänkrä kä ngwiankrä nuäre jabtä ni ja mikaka gure kanti, ye abko nämane ñakare btä. ¹² Abtä jrei ye kākwe niebare ni yeye: Ja mräkä, dän kitadre jabtä makwe abko ñakare mabtä, ye abko ma nü ño gwi nete siba, niebare kwe ie. Angwane ni ye rababa kwekbe jirekäbe. ¹³ Angwane nitre mrö mikaka mesabtä mesabtä, ye ie jreikwe niebare: Ni noko ngoto amne kise mäketete, bti munkwe kitaka kä bäri iko te ju bäre sere. Ye kanti niara rabadi ja müaire krikri be amne tu ngö rabadi cherere jabtä ja tare nika kisete, ¹⁴ ñobtä ñan angwane Ngöböta ni kwati nübaire, akwa ni braibe abko diankata jakrä kwe. Abko kore se, nieba Jesukwe.

Ja ütiä biandre gobranye ya, ñakare ya
(Marcos 12.13-17; Lucas 20.20-26)

¹⁵ Yebti nitre bariseo kākwe gätäbare angwane, tö namani Jesu tuai ja dokwä mike kö okwäte, aisete Jesukwe ñäkadre blo gobran romanobo rüere abtä kitadre ngise kwetre,

abkokäre ja töi mikani kwatibe kwetre Jesu rüere, ¹⁶ käkwe nitre reketaka jakri juani ruäre nitre reketaka Herodekri ben gwaire niekäre krörö Jesuye:

Dirikä, mata kukwe era erere niere, ye gare kuin nunye amne ji Ngöbökwe abko dirita era metre arato makwe, ye gare nunye arato. Erere arato, ni mda mda tä ño niere ma rüere diribtä kore, ye abko ñakare ütiäte makrä, ñobtä ñan angwane ñan mata blite ni mda mda moto mikakäre nuäre, ye garera nunye. ¹⁷ Ne aisete kukwe nebtä makwe dre niedre abko nun tö nibi gai abko krörö: ¿Emperador romanobo César abko ie nunkwe ja ütiä biandre ye abko dbe ya, ñakare ya niere nunye? nieba kwetre Jesuye.

¹⁸ Nitre ye näma töbike blo Jesu rüere, ye Jesukwe gaba btätre. Abtä nieba mda kwe ietre:

Mun ngwarbe ja bä mike kuin tibtä nete. ¿Se ñobtä tikwe ja dokwä mikadre kö okwäte au, abkokäre mun kite kukwe ngwentari kore tie ye? ¹⁹ Ngwian bti munta ja ütiä bien, ye mike tuadre tie, nieba Jesukwe ietre.

Ye erere bkänä, ngwian denario bianba kwetre Jesuye. ²⁰ Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

¿Nire bä amne nire kätä tikani ngwian nebtä? nieba Jesukwe ietre.

²¹ Angwane niaratre käkwe nieba mda Jesuye:

Emperador César bä amne kätä btä, nieba kwetre.

Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Jändrän emperadorekwe erere munkwe bian emperadoreye amne jändrän Ngöbökrä erere munkwe bian Ngöböye. Abko kore se, nieba kwe ietre.

²² Jesukwe ñäkäba kore ietre, ye kukwei nuaba kwetre angwane, ñan töi rababa krütare Jesu kukweibtä, ñobtä ñan angwane ja kitani ngite ñakare Ngöbö rüere o César rüere aisete. Yebti niaratrekwe kä mikakaba Jesubtä yete, rikabata jökrä.

Ni krütani rükadreta nire ya abko ngwianintari Jesuye

(Marcos 12.18-27; Lucas 20.27-40)

²³ Abti köbö ye arabe näire, nitre saduseo rikaba ruäre ja tuakäre Jesube. Nitre saduseo ye abko ni krütanikrütani mikadreta nire Ngöbökwé abko ñan nämane mike era, aisete jataba kukwe ngwentari Jesuye, käkwe nieba ie:

²⁴ Dirikä, Moisékwe niebare krörö: Ni iti tädre gure, akwa ngäbäkre ñakare kwetre amne ni ye krütadre angwane, merire rabadre kaibe, meri ye abko yäräkwe diandre jae mda. Yebti ngäbäkre rabadre kwetre angwane, ngäbäkre ye abko rabadre niara etba krütani ngobo kwrere, niebare Moisékwe. ²⁵ Ye erere bati nun ngätäite nete nitre ja etbarebe nämane ni kükü. Nitre ye etba mubai käkwe ja mikani gure, akwa ngäbäkre ngämi nebe kwetre angwane, ni ye krütani, aisete merire namani kaibe ie, ye abko namani etba siba kräke. ²⁶ Ye erere bkänä meri ye namani yärä mda yebe, akwa brare krütani kän arato. Abtä meri ye namani yärä mdabe, akwa brare krütaninta kän arato. Ye kwrere nikani nakenkä janknu ja täritäri. Abti nitre ni kükü ye krütani jökrä meri ye kisete. ²⁷ Abti mrä angwane, meri ye krütani arato. ²⁸ Akwa ni krütani rükadreta nire mata niere, aisete ni brare ni kükü, ben meri ye namani jökrä, abti niaratre ni kükü ye rükadreta nire jökrä angwane, meri ye rabadi nire nän mukore abko niere nunye, nieba kwetre Jesuye.

²⁹ Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Ngöbö Kukwei gare ñakare munye amne Ngöbö di kri gare ñakare munye arato, aisete munta töbike ngwarbe blo kore. ³⁰ Ni krütanikrütani rükadita nire angwane, ni merire, brare käkwe ñan ja mikadre gure, ñobtä ñan angwane niaratre abko rabadi angele kä käinbti kwrere. ³¹ Mdakäre abko, ni krütanikrütani rükadreta nire abko Ngöbö ara jire käkwe niebare kira, niara nämane blite Moisébe angwane. Yebtä mun tärä ñäke ruen tie. Ngöbö Kukwei kätä niere krörö: ³² Ti abko Ngöbö Abrahamkwe, Isaakwe amne Jacobokwe, niebare Ngöbökwé Moiséye. Abraham, Isaac amne Jacob krütanina abti Ngöbökwé niebare kore Moiséye. Ngöbö abko ñan ni ngwäkäre Ngöböi akwa Ngöbö abko

ni nire Ngöböi gare nie. Ye aisete Abraham, Isaac amne Jacob tä nüne janknu Ngöbö ngwärekre abko gare nie, nieba Jesukwe nitre saduseoye.

³³ Jesukwe blitaba kore, ye nitre kwati kärke kukwe nuaba ünän jökrä angwane, Jesukwe diriba ño, yebtä niaratre töi ñan rababa krütare Jesu kukweibtä.

Kukwe mden bäri ütiäte mikadre täte
(Marcos 12.28-34)

³⁴ Jesukwe nitre saduseo kada ketaba kwäräbe jökrä kore, ye abko nitre bariseo kärke gaba angwane, ja ükäröbata kwetre Jesu kanti mda. ³⁵ Angwane ni bariseo abko Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikä arato nämä iti yete abko tö rababa Jesu tuai ja dokwä mike kö okwäte, kärke nieba krörö ie:

³⁶ Dirikä, ¿Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye nuendre nie, ye mden abko bäri ütiäte? nieba kwe Jesuye.

³⁷ Angwane Jesukwe nieba mda ie:

Makwe ma Dänkien Ngöbö tare ja di ngöi jökrä, ja üai ngöi jökrä amne ja töi ngöi jökrä abko nieta kore, ³⁸ aisete kukwe ye abko bäri ütiäte amne tä bäri käne arato kukwe jökrä mda mda ngätäite. ³⁹ Akwa kukwe tarä kwati mda abko bäsi kukwe käne ye kwrere arato abko käta niere krörö: Mata ja tarere au, ye kwrere makwe ni mda mda tare arato abko nieta kore Ngöbö Kukweibtä. ⁴⁰ Munkwe kukwe ketebu ye mikadre täte ne ngwane, kukwe mda mda biani Ngöbökwé Moiséye nuendre nie, ye munkwe mikadre täte jökrä. Erere arato, kukwe biani Ngöbökwé nie ja kukwei niekä niekä köböire, ye munkwe mikadre täte jökrä arato. Abko kore se, nieba Jesukwe nitre bariseoye.

¿Nirekri Ni Dianinkä Ngöbökwé däredre?
(Marcos 12.35-37; Lucas 20.41-44)

⁴¹ Yebti nitre bariseo nämä ja ükaninkrö Jesu kanti yete angwane, ⁴² Jesukwe nieba mda ietre:

¿Ni Dianinkä Ngöbökwé abko däredre nirekri nütüta munkwe? nieba Jesukwe ietre.
Ni Dianinkä Ngöbökwé abko däredre jrei Davikri, nieba kwetre Jesu käre.

⁴³ Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Ni Dianinkä Ngöbökwé abko däredre Davikri munta niere, ¿ye ñobtä abko Ngöbö Üai köböire Davikwe “ti Dänkien” niebare Ni Dianinkä Ngöbökwé yebtä? Ni ngätäite nete ni ñakare jire iti käta “ti dänkien” niere ngäbäkre kweye, akwa David abko kärke niebare krörö:

⁴⁴ Ti Dänkien Ngöbö kärke nieba ti Dänkienye:

Kä bäri ütiäte kri ti küde ruenkri, ne kanti jakwe täke nete.

Ye kanti ma raba abti tikwe ma rüe mikadi jökrä ma ngoto täni, *Salomos 110.1* niebare Davikwe Ni Dianinkä Ngöbökwé yebtä. ⁴⁵ David ara jire kärke ja Dänkien niebare Ni Dianinkä Ngöbökwébtä, ¿se ñobtä abko Ni Dianinkä Ngöbökwé abko jatadre Davikri nieta munkwe se, ñobtä ñan angwane nita Dänkien niere ñakare jire ni mräkä bäri mrä nirkä yeye? nieba Jesukwe nitre bariseoye.

⁴⁶ Angwane nitre bariseo ye ñan kukwe gitiaba jire kwati mda Jesu käre, ñobtä ñan angwane kukwe niedre ño ño ñan rababa gare jire chi ietre aisete. Abti köbö ye näire mentokwäre ni ñakare jire iti, ie ja rababa nüke töre kukwe ngwentari Jesuye ja gakäre ben.

23

Jesukwe nitre ja töitikaka ben mikani mokre
(Marcos 12.38-40; Lucas 11.37-54; 20.45-47)

¹ Yebti nitre nämä yete btä nitre ja töitikaka Jesube, ie Jesukwe nieba mda:

² Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre amne nitre bariseo abko tätre dirire Moisés täte, aisete niaratre aibe kukwei ütiäte abko niaratre tä niere jabtä. ³ Ne aisete nitre ye kukwei mika täte munkwe amne dre nuemna kwetre, erere munkwe nuen. Akwa niaratre

tä nüene ño, ye kwrere munkwe ñan nüna, ñobtä ñan angwane niaratre tä kukwe niere abko erere tätre nuene ñakare, akwa tätre jändrän mda nuene.

⁴ Mdakäre abko, tribe kri doboko abko ni ñan raba kaenkä, ye kwrere jire tätre kukwe taretare ükete nuendre munye, bti tätre kite ni mda mda kötärä. Abti niaratre ñan töta nebe kise mikai jire chi tribe yebtä ni mda mda die mikakäre. ⁵ Erere arato, niaratre tä jändrän nuene, ye abko ni mda mda käkwe tuadre abko ie töta nebe abko krörö: kaja chi te Ngöbö Kukwei tä tikani täräbtä abko mikata ja okobtä amne küdebtä, akwa niaratre abko kaja krikri be tätre mämete ja okobtä amne ja küdebtä tuadre ni mda mdaye. Erere arato, kö kitani kabre dän köräbäre abko tätre kite jabtä bikakäre bäri deme. ⁶ Erere arato, niaratre nübaita bietabtä angwane, ja täkrä ni ütiäte ütiäte kräke, kanti tö takäi temen. Erere arato, ja täkrä ni ütiäte ütiäte kräke sinagogate, kanti töta nebe rabai takänintbe amne ja täkrä ni ütiäte ütiäte kräke, kanti tätre nebe takänintbe. ⁷ Mdakäre abko, ni ütiäte krikri, ie köbö ngwiandretari, ye kwrere ni jökrä käkwe köbö ngwiandretari käne ietre kä jändrän rürümoinrä ye kántita temen, ie töta nebe. Erere arato, ni mda mdakwe kädiandre dirikä abko ie töta nebe.

⁸ Akwa dirikä niedre munye mun mräkäkwe ye abko munkwe ñan ribe jae, ñobtä ñan angwane Dirikä itibe tä munkwe abko Ngöbö ara amne mun abko ja etbare jökrä. ⁹ Mdakäre abko, Ngöbö mun Rün itibe abko tä kä käinbti sete, aiseite ni mda mda kä nebtä abko mun rün munkwe ñan nie ietre mikakäre täte Ngöbö kwrere. ¹⁰ Erere arato, mun abko ni mda mda jie ngwianka niedre munye abko munkwe ñan ribe jae, ñobtä ñan angwane mun Jie Ngwianka era metre abko tärä munkwe. Mun Jie Ngwianka ye abko Ni Dianinkä Ngöbökwé. ¹¹ Mdakäre abko, nire nire tö rabai bäri ütiäte mun ngätäite, ni ye abko käkwe ja mika sribikä ni mda mdakrä, ¹² ñobtä ñan angwane nire nire tö ja mikai kri au, ni ye abko Ngöbökwé mikadi bobre ja ngwärekwé, akwa nire nire käkwe ja mikadre bobre, ye abko Ngöbökwé mikadi ütiäte kri ja ngwärekwé.

¹³ ¡Aingwaree! Mun Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre amne mun bariseo käta ja bä mike kuin. Mun ye abko bobre jakän, ñobtä ñan angwane Ngöbö rükadre gobrane ni jökräbti, ye ngäniene munta jukwe dike jite, Ngöbö ñan rabadre gobrane btitre abkokäre. Ngöböta gobrane nibti, ye kanti mun ñan tö rikai amne ni mda mda tö rikai abko mun ñan tä tuemetre niken arato, aiseite mun bobre jakän. ¹⁴ [¡Aingwaree! Ngöbö bike mun Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikä amne mun bariseo mike ja ngie nuen kri, ñobtä ñan angwane munta ja bä mike kuin abko krörö: Meri kän brare krütani abko kän munta ju denkä, abti munta nebe bike kuinkuin, käta nebe blite raire Ngöböbe ni jökrä ngwärekwé, akwa munta kukwe nuene kore, akwa yebtä Ngöbökwé mun mikadi ja ngie nuen kri.]* ¹⁵ ¡Aingwaree! Ngöbö bike mun Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikä amne mun bariseo mike ja ngie nuen kri, ñobtä ñan angwane munta ja bä mike kuin abko krörö: Munta niken kä mdabti amne munta niken mrenbti kä mda mda kanti ni mda mda känene töi kwitakäre jakri. Ye erere tärä nebe nekete munkri angwane, kukwe dirita munkwe ietre abko erere tätre nuene. Abtä mun köböite tätre ja mike ngite bäri krübäte mun ngwä.

¹⁶ ¡Aingwaree! Mun okwäta kä drünente käta ni mda mda jie ngwena. Mun ye abko bobre jakän, ñobtä ñan angwane munta niere krörö angwane munta ni mda mda mike ja mike ngite Ngöbö rüere: Ju blitakrä Ngöböbe se käbti nire käkwe ja kukwei biandre abti kitadre temen kwe, ye ngwane rabadre ngite ñakare Ngöböye, munta niere. Akwa ju blitakrä Ngöböbe kanti, orota mikani, oro ye käbti ja kukwei biandre abti ja kukwei kitadre temen kwe, ye ngwane rabadre ngite Ngöböye abko munta niere angwane, munta dirire blo. ¹⁷ ¡Mun ngwarbe töi ñakare amne mun abko ni okwä kä drünente kwrere, aiseite Ngöbö Kukwei gare ñakare metre munye, käta kukwe niere kore! ¿Dre bäri ütiäte? ¿Oro tä mikani ju blitakrä Ngöböbe kanti ya o ju blitakrä Ngöböbe ara jire köböire oro

* 23:14 Versículo 14 abko ñan tä tikani manuscrito kuinkuinbtä. Tä tikani Marcos 12.40 abko tikani nete.

tä nebe deme Ngöbö ngwärekrei ya? Ju blitakrä Ngöböbe abko bäri ütiäte, akwa ütiäte ñakare munta niere.

¹⁸ Erere arato, ñukwä grä jändrän kukwakrä Ngöböye, ye käfti nire käkwe ja kukwe biandre abti ja kukwei kitadre temen kwe, ye ngwane ñan rabadre ngite Ngöböye, munta niere. Akwa jändrän kukwata ñukwä gräbti ye ara jire käfti nirekwe ja kukwei biandre abti ja kukwei kitadre temen kwe, ye ngwane rabadre ngite Ngöböye munta niere. ¹⁹ ¡Kä iko mun okwäte Kukwe Ngöbökwēbti ñan ñan! ¿Dre bäri ütiäte? ¿Jändrän biandre Ngöböye kukwadre abko bäri ütiäte ya o ñukwä grä köböire jändrän bianta Ngöböye abko tä nebe deme Ngöbö ngwärekrei abko bäri ütiäte ya? Ñukwä grä abko bäri ütiäte. ²⁰ Ne aisete nire nire käta ja kukwei bien ñukwä grä käfti, ye abko ñan ñukwä grä aibe käfti tä ja kukwei bien, akwa jändrän jökrä tä mikani ñukwä gräbti ye käfti tä ja kukwei bien. ²¹ Erere arato, nire nire käta ja kukwei bien ju blitakrä Ngöböbe käfti, ye abko ñan ju ye aibe käfti tä ja kukwei bien, akwa Ngöbö ara jire tä nüne ju yete abko käfti tä ja kukwei bien arato. ²² Amne nire nire käta ja kukwei bien kä käinbti se käfti, ye abko kürä gobrankrä Ngöbökwē bti Ngöböta tākänintbe kä käinbti, aisete Ngöbö ara jire käfti tä ja kukwei bien arato, nieba Jesukwe.

²³ Yebti Jesukwe nieba mda:

¡Aingwaree! Ngöbö bike mun Kukwe Biani Ngöbökwē Moiséye dirikä amne mun bariseo mike ja ngie nuen kri, ñobtä ñan angwane munta ja bä mike kuin abko krörö: Kri mu ütiäte ñakare kädianta menta, anís amne comino abko munta ükete keta jätä jätä, abti munta mike keteti jenena Ngöbökrä. Akwa jändrän bäri ütiäte kri nuendre abko Kukwe Biani Ngöbökwē Moiséye tä dirire abko munta nuene ñakare abko krörö: Kukwe ükadrete era metre ni mda mdakrä amne ni mda mda ngwiandre ruentari tare jae, erere arato tödekadre kwatibe Ngöböbti, ye abko munkwe nuendre jändrän kiakia nuenta munkwe ye ben gwaire, akwa ye kwrere munta nuene ñakare. ²⁴ Ne aisete mun abko ni okwä kä drünente kwrere. Ngöbö tö dreye gare ñakare metre munye, akwa munta ja mike Ngöbö kukwei dirikätre, käta ni mda mda jie ngwena blo. Kä u kiakia jäkäteta deme bätäreka dendente ta, ye kwrere jire kukwe kiakia bäsi ütiäte ñakare bökan Ngöbö Kukwebtä, bti munta mokrere krübäte, akwa kukwe bäri ütiäte nuendre tä tikani Ngöbö Kukweibtä ye abko kameo krikri ñaka ngöi jökrä, kwrere jire munta nuene kukwe ütiäte krikribtä, aisete munta mike ütiäte ñakare.

²⁵ ¡Aingwaree! Ngöbö bike mun Kukwe Biani Ngöbökwē Moiséye dirikä amne mun bariseo mike ja ngie nuen kri, ñobtä ñan angwane munta ja bä mike kuin abko krörö: Mun abko baso amne siä bätäteta btärita aibe amne terita abko tä nebe dobrore kwrere jire, aisete mun töita gobtä amne jändrän ni mda mdakwe abko ie mun töta nebe jökrä jakrä. ²⁶ Mun bariseo, munta ni okwä kä drünente kwrere, aisete ti bike niere krörö munye: Baso amne blato bätäteta kuin jökrä terita amne btärita tä nebe merebe jökrä, ye kwrere jire munkwe ja töi ara jire mika kuin merebe amne mun ngrabare rabiadi kuin merebe jökrä Ngöbö ngwärekrei arato.

²⁷ ¡Aingwaree! Ngöbö bike mun Kukwe Biani Ngöbökwē Moiséye dirikä amne mun bariseo mike ja ngie nuen kri, ñobtä ñan angwane munta ja bä mike kuin abko krörö: Ni doboi mikata abko kanti kä ükateta abti jükata bäta nebe ngwen bürere bäne, akwa ni krütani aibe kroko tä nguse amne jändrän kämekäme rä kure dbe ñakare Ngöbö ngwärekrei tä nguse, ye kwrere jire munta nebe. ²⁸ Ye abko, mun abko kä ükateta kuin rökabti amne jükata tä nebe bäne btärita kwrere jire abko krörö: Munta ja bä mike ni moto kuin kwrere ni mda mda okwäte, akwa mun moto amne töi abko te jändrän kämekäme tä munkwe, aisete munta bike deme amne kukwe jökrä käme btä mun töita, aisete mun röka jükani ye kwrere.

²⁹ ¡Aingwaree! Ngöbö bike mun Kukwe Biani Ngöbökwē Moiséye dirikä amne mun bariseo mike ja ngie nuen kri, ñobtä ñan angwane munta ja bä mike kuin abko krörö: Nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira abko kräke munta kä ükete kuin rökabti niaratre mikakäre ütiäte jae. Erere arato, ni ruäre käkwe nünabare metre Ngöbö ngwärekrei abko

doboibti munta kä ükete bä nuäre nuäre,³⁰ bti munta niere krörö: Ni mräkä kirakira käkwe nitre Ngöbö kukwei niekä kämikani, ye ngwane ni tädre nüne akräke nikwe ñan kämikadre jire chi gwaire bentre, munta niere jabtä.³¹ Munta blite kore, yehtë mun mräkä kirakira käkwe nitre Ngöbö kukwei niekä kämikani, ye arabe mräkäkri mun jatani abko tä nüke gare munye ñan ñan.³² Mun mräkä kirakira käkwe kukwe mikanintbe ño mun käne nitre Ngöbö kukwei niekä rüere, ye kwrere munkwe mika nebe bare täte jökrä tibtä arato.

³³ ¡Mun abko tbi bökän krübäte ye kwrere jire! Ne aisete Ngöbökwé mun mikadi ja ngie nuen kä ja tare nikakrä kánti. Yehtë munkwe ñan kwäräbedre jire chi.³⁴ Ne aisete nitre Ngöbö kukwei niekä amne nitre töhtë töhtë amne nitre Ngöbö kukwei dirikä ye abko tikwe juandi Ngöbö Kukwei niekäre munye nete, akwa munkwe müre ketadi amne munkwe metadi krusobtä ruäre. Ruäre abko sinagoga kántikánti munkwe kwata metadi amne ruäre rikadi ngitie amne jiehti mun näin kisere juta kwatirekwatire te niaratre mikakäre ja tare nike.³⁵ Ne aisete nitre nünanka metre Ngöbö ngwärekwé abko kämikanina mun mräkä kirakirakwe, ye dokwäre Ngöbökwé mun mikadi ja ngie nuen kri krübäte. Abel käkwe nünabare metre, ye näire mentokwäre ni müre ketani nebe Berequías ngobo Zacarías näire amne Zacarías abko müre ketani munkwe ju blitakrä Ngöböbe kánti ñukwä grä amne kä deme te ruäre.³⁶ Nitre müre ketani kore, ye dokwäre abko Ngöbökwé nitre nünanka kä ne ngwane mikadi ja ngie nuen kri krübäte abko ti bike niere metre munye.

*Jesukwe nitre Jerusalénbo müaibare
(Lucas 13.34-35)*

³⁷ Ye btäräbe Jesukwe nitre Jerusalénbo müaiba, käkwe nieba krörö:

¡Aingwaree, mun nünanka Jerusalén nete! Käre munta nitre Ngöbö kukwei niekä müre kete amne nitre juanta Ngöbökwé ja kukwei ngwena abko müre ketata jähti. Ye abko, kwita ngäbäli kiakia ngibiare ja ngike täni, ye kwrere käre ti tö namani mun ngibiai, akwa mun ñan tö namani ti tuai ja ngibiare.³⁸ Ye mden kisete, ju munkwe nete ne rabadi tökare jökrä mun tähtë nete abko tita niere munye,³⁹ ñobtä ñan angwane mtare mentokwäre ti ngämi kiteta, känenkri munkwe ñan ti tuadre jire chi mda, yehti munkwe ti tuadi angwane munkwe niedi krörö:

Ni kitera nüke ni Dänkien Ngöbö käfti raba mikani ütiäte kri, munkwe niedi kore ti ngähti. Abko kore se, nieba Jesukwe.

24

*Dre rakadikä kä mrä känenkri
(Marcos 13.1-23; Lucas 21.5-24; 17.22-24)*

¹ Yehti Jesu näma ju blitakrä Ngöböbe bäre, rikabata akwa ngämi nikenta mente, känenkri nun ja töitikaka ben käkwe krötäba ken amne nun rabäba näkwiteta ja jiehti, kä rabäba ju blitakrä Ngöböbe ye driereta ie tuadre.² Ye erere bkänä Jesukwe ju ye mikabata ñäräre, käkwe nieba krörö nunye:

Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Ju kuin btä mun okwä nibi, köböitira jire ju se juandi ngwarbe jire jökrä, aisete jä ketani jabti jabti se juandi jökrä temen abko ti tö nibi niei munye, nieba Jesukwe nunye.

³ Yehti nun rikäba ta nakri Jesube nebe Ngitie Olibobti, ye kánti Jesu rabäba tükänintbe angwane, nun ja töitikaka ben käkwe krötäba ken, käkwe nieba kaibe ie:

¿Ngöbökwé kä ne juandi ngwarbe jökrä makwe nini, ye abko rakadikä ñongwane? Erere arato, ma jatadreta bobuta amne kä ne rikai ta, ye abko bä mikadi ño nunye abko makwe niedre nunye, ie nun tö nibi, nunkwe nieba Jesuye.

⁴ Abtä Jesukwe nieba krörö nunye:

Bäri käne abko, nitre ni ngökäka, ye ngäniene munkwe ja ngibia kuin,⁵ ñobtä ñan angwane ni jatadi kwati ti käfti käkwe niedi krörö: Ti abko Ni Dianinkä Ngöbökwé ara tä nete, niedi kwetre, ye käkwe ni kwati ngökadi.⁶ Mdakäre abko, munkwe kukwe

krörö gadi: Nitre tädi rüre jabe kwärikwäri nete sete abko gadi munkwe amne blita rabadi kabre rübtä, akwa mun ñan rekwetaka, ñobtä ñan angwane kukwe ye rakadikä kore abko erere rabadi nakenkä. Akwa ye ngwane kä mrä ngämi nüke abko raba gare munye,⁷ ñobtä ñan angwane juta kwatirekwatire rabadi rüre jabe kwärikwäri amne nitre nünanka kä ketareketare te rabadi rüre jabe kwärikwäri. Erere arato, ni kwati rabadi mrö nike krübäte amne dobo rabadi nakaenkä kä ketareketare temen kwäräkwärä arato.⁸ Akwa ye ngwane abko ja tare nika jatadi krire kena kä nebtä.

⁹ Ye ngwane mun abko mikadi ja tare nike tödekabtä tibti amne mun ruäre abko müre ketadi amne munta tödeke tibti, ye dokwäre ni kwati nünanka kä ketareketare temen mätä rabadi munbtä. ¹⁰ Erere arato, kä ye ngwane ni kwati käta ja tödekaka tibti niere abko käkwe trö kwitadita tie, käkwe ti rükandite amne mätä rabadi jabtä kwärikwäri, käkwe ja kitadi ngise ngwarbe kwärikwäri. ¹¹ Erere arato, ni kwati jatadi ja bä mike ni Ngöbö kukwei niekä era metre kwrere ye käkwe ni kwati ngökadi krübäte. ¹² Ni kwati rabadi kukwe nuene kämekäme krübäte, aise te bäsi ni jökrä ñan rabadi ja tarere kwärikwäri mda. ¹³ Akwa nire nire käkwe nünandrekä dite jabtä, käkwe ñan ti rükandrete nebebe kä mrä, ni ye abko rabadi dianintari Ngöbökwä. ¹⁴ Mdakäre abko, Ngöbö kebera nüke gobrane nibti, ye abko kukwe kuin abko tita niere, ne abko rabadi diribare kä jökräbti temen Ngöböta sribire ño ni ngätäite mikakäre gare angwane, batibe kä mrä jatadi nüke.

¹⁵ Mdakäre abko, ni iti ngwarbe käme käkwe jändrän deme Ngöbökwä mikadi ngwarbe jae, ye mdenbtä abko ni Ngöbö kukwei niekä kädian nämane Daniel käkwe tarä tikani kira. Drebtä tita blite rüka gare munye, ñobtä ñan angwane ni ye tädi nünaninkä kä deme ju blitakrä Ngöböbe ye kanti, Daniel käkwe kukwe tikani ye kwrere. ¹⁶ Angwane mun tädre Judeate ye abko gitia mintokwäre ¹⁷ amne mun mden mden tädre jubti käin* ye abko ñan rika jändrän tuenta jire chi gwi jae amne mun gitia jirekäbe. ¹⁸ Mun mden mden tädre sribire tirete ye abko ñan rika dän tuenta jire chi gwi jae, akwa mun gitia gwängwarbe jirekäbe. ¹⁹ Akwa meri doboko doboko amne meri kwe ngäbäkre kiakia kianbtä, ye abko bobre jakän, ñobtä ñan angwane niaratre ñan raba ngitie jötrö.

²⁰ Akwa mun gitiadre ye abko ñan rakadrekä kä ñüre näire abko munkwe ribe Ngöböye, ñobtä ñan angwane tare näin jötrö kä ñüre näire amne mun gitiadre ñan rakadrekä köbö jadükakrä näire.† ²¹ Munkwe ribe kore Ngöböye, ñobtä ñan angwane kä dätebare kena angwane ja tare nika ñakare krübäte kore abko erere ja tare nikadi kri krübäte kä ye ngwane. Yebti ñan ja tare nikadreta mda ye kwrere. ²² Ye abko, Ngöbökwä ñan köbö krötadre jötrö käne ja tare nikakrä, ye ngwane ni ñan rabadre dianintari jire iti, akwa ni dianinkä jakrä Ngöbökwä abko Ngöböta tarere, aise te köbö ja tare nikakrä krötadi jötrö kwe. ²³ Ne aise te, kä ye ngwane kukwe raba nakenkä kore angwane, nane ni mdakwe niedre krörö munye: ¡Ni Dianinkä Ngöbökwä abko tä nete tuen! niedi kwe, o ¡ni Dianinkä Ngöbökwä tä sete tuen! niedre kwe, akwa munkwe ñan kukwei mika era, ²⁴ ñobtä ñan angwane kä ye ngwane ni kwati jatadi ja bä mike Ni Dianinkä Ngöbökwä kwrere amne ni kwati jatadi ja bä mike ni Ngöbö kukwei niekä kwrere, käkwe sribi krikri ñan tuabare nuendi kabre bätäkä ngwarbe ni mda mda ngökakäre amne rabadre ni dianinkä jen jakrä Ngöbökwä ara jire ngökö, ne ngwane ngökadre kwetre, akwa ñan rabadi ngökö. ²⁵ Ne aise te kukwe ye ngämi nakenkä, känenkri tita mun mike mokre biare.

²⁶ Ne aise te ni mdakwe nie krörö munye: Ni Dianinkä Ngöbökwä abko tä kä kaibete sete, nie kwe angwane, mun ñan rika tuen kanti. Erere arato, nie krörö munye: Ni Dianinkä Ngöbökwä abko tä ja rükaninte nete, nie kwe angwane, munkwe ñan kukwei mika era, ²⁷ ñobtä ñan angwane merata trä ngitiekä ngwen käinta angwane, träta jataen batibe nindrini amne kä driri, ye kwrere arato, ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne jatadita angwane,

* 24:17 tädre jubti käin. Ju nitre israelitare abko kiare bti käin, aise te nuäre dikakrä bti ta. † 24:20 mun gitiadre ye abko ñan rakadrekä köbö jadükakrä näire. Nitre israelita ñan rikadre mente köbö jadükakräte abko ükaninte kwetre. Rikadre mente angwane, ja mikadre ngite kwe, aise te Jesukwe niebare kore nütüta.

ni jökrä kākwe gadi batibe jökrä. ²⁸ Ye abko, ni ngwākä tä mdente, btä jüden rabadi ja ükekrö ngwākä kwete abko nita tuen, ye kwrere ti jatadita ni jökrä kākwe gadi.

Jesukristo jatadita

(Marcos 13.24-37; Lucas 17.26-30,34-36; 21.25-33)

²⁹ Ja tare nikadi kri nini tikwe, yehti btäräbe ñänä se rötadite amne kä rabadi iko jökrä. Erere arato, sö se ñan trä rabadre mda amne muke käinta se abko rabadi betekä timontimon amne jändrän kä käinbti se abko rabadi grükekä arato. ³⁰ Angwane ti, Ni Kä Nebtä Ngobo jatadita abko bä mikadi kore kä käinbti sete abko ni jökrä kākwe tuadi. Ye ngwane abko ni kä jökräbti temen rabadi nekwetekä krübäte ja jiehti, kākwe ja müaidi angwane, ti Ni Kä Nebtä Ngobo abko jatadi tuen ja di kri bä nuärehti mütabti abko ni jökrä kākwe tuadi. ³¹ Angwane tikwe angeletre tikwe juandi drü jüke krikri kākwe ni dianinkä jen jakrä ükadikrö jökrä ketetibe. Ni dianinkä jen jakrä nünanka nindrini, kä driri, sekri, nekri abko ükadikrö jökrä kwe.

³² Mdakäre abko, higokrie btä kukweta nakenkä ño, yehtä munkwe ja töitika abko krörö: Higo küdeta niren mräre mda amne käta nebe mräre btä arato angwane, kä töre tärä kite nüke ja ken abko munta gaen, ³³ ye kwrere arato kukwe nini tikwe ye jata nakenkä jökrä mun okwäbti angwane, ti Ni Kä Nebtä Ngobo nükerate ja ken jukwebtä abko rabara gare munye. ³⁴ Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Nitre nünanka kä nebtä ngämi krüte jökrä, ye känenkri kukwe nini tikwe ye erere rakadikä jökrä.

³⁵ Mdakäre abko, kä käinta se btä kä temen ne abko Ngöbökwé gadikä jökrä, angwane rikadi ta, akwa ti kukwei abko rabadi kärekäre.

³⁶ Akwa ti jatadreta köbö mdente amne ñänä okwä nuäi, ye abko gare ñakare jire chi ni mda mdaye, angele kä käinbti ie gare ñakare amne Ngöbö Odei ie gare ñakare arato, akwa Ngöbö ni Rün aibe ie tä gare kaibe. ³⁷ Mdakäre abko, kukwe nakaninkä ño ño Noé näire angwane ni jökrä nämane nüne jäme, ye kwrere arato ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne jatadita angwane, kukwe rakadikä abko krörö: ³⁸ Kä ye ngwane abko ñü ngämi näkäen temen, känenkri abti Noé nikani rute, ye ngwane ni jökrä tö namani nünai ño, erere nämane nüne, aisete nämane mröre, dö ñaen amne nämane ja mike gure. ³⁹ Ne aisete nämane jäme, te batibe ñü jatani jobe temen, kākwe ñö mikani niren kri abko nikani nitre ye ngwena jökrä abko müre neketani ñöte, ñöbtä ñan angwane niaratre kwani jäme ñüye, ye kwrere arato ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne jatadita angwane, kukwe rakadikä kore arato.

⁴⁰ Ye abko ti bike bä mike krörö munye: Ti jatadita ye ngwane ni tädi nibu sribire jäme tirete abko btäräbe iti jänäin amne iti abko mikadite. ⁴¹ Erere arato, meri tädi nibu trigo ukwe jäme abko btäräbe iti jänäin amne iti abko mikadite. ⁴² Ti mun Dänkien jatadita ñongwane, ye abko gare ñakare munye, aisete munkwe mokre jabti ti ngibiakäre ngäbti.

⁴³ Kukwe mdara jire rabadre gare munye arato abko krörö: Ni gore rükadre kä ñongwane, ye rabadre gare ju bkänkäye akräke ju bkänkä kākwe kraidre gwi angwane, jändrän ñan goidre jire kän kwe. ⁴⁴ Ni gore rükadre ñongwane gare ñakare, ye kwrere ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne jatadre ñakare jötrö mun tädi nütüre, aisete mun tädi ngibiare ngäbti ñakare angwane, batibe rükadita, aisete munkwe mokre jabti ti ngibiakäre ngäbti.

Sribikä kuin amne sribikä käme, btä Jesukwe kukwe bä mikani

(Lucas 12.41-48)

⁴⁵ Kukwe ye abko ti bike bä mike krörö: Sribikä kuin bti bkänkä rabadre tödeke amne sribikä töbtä ye abko bkänkä tä mikete ju ngibiare jakrä amne sribikä ye abko kä mrökrä erere käita nüke angwane, mrö tärä nebe biare kwe ni gwi bukakrä, sribikä kore yehtä abko ti bike niere krörö munye: ⁴⁶ Sribikä kisete bkänkä tä sribi mike, bti bkänkä tä niken kä mdabti, bti tä kite nüketa angwane tä kwen sribi ye nuene täte bkänkäye, sribikä yehtä abko kä rabadre nuäre, ⁴⁷ ñöbtä ñan angwane sribikä kore abko sribikä kuin abko ie bkänkä kākwe jändrän kwe mikadi gare jökrä ngibiadre jakrä abko ti tö nibi niei metre kore munye.

⁴⁸ Akwa sribikā moto kāme ye abko rabadre tōbike krörö: Ti dānkien nikani amne ñan rükadreta jōtrō, rabadre nütüre, ⁴⁹ kā rikadre sribikā mda mda ngö tikekā amne nitre drōbaka drōbaka, ben rikadre ja gete amne rikadre mröre, dö ñaen krübāte, ⁵⁰ aisete tādre jāme, ñan tādre bkānkā ngibiare ngābti amne kā nuāi angwane bkānkā rükadreta, ye ñan tādre gare ie. Akwa batibe bkānkā rükadita ⁵¹ angwane, bkānkā ye kākwe mikadi ja tare nike krübāte amne nitre ja bā mikaka kuin abko mikadre ja ngie nuen, ye ben ketetibe ja tare nikadi kwe. Angwane batibe sribikā ye rabadi ja müaire amne tu ngö rabadi cherere jābtā ja tare nika kisete. Munkwe ñan ti ngibiadre ngābti ne ngwane, kukwe rakadrekā kore munbtā arato. Abko kore se, nieba Jesukwe.

25

Meri ni jātā gure ñakare

¹ Mdakāre abko, kā ye ngwane ni bti Ngöböta gobrane abko btā kukweta nakenkā ni ja mikaka gure kwrere abkobtā ti bike bā mike abko krörö: Bati ni iti nikani ja mike gure angwane, meri bati bati ni jātā* kākwe ja mikani juto niara ngibiare ngābti kā ngwiankāre nuāre jābtā ben amne ñotra diani kisetekisete kwetre abko ben nikani ni ja mikaka gure ye ngābti. ² Akwa meri nirike abko tōi ñakare amne meri nirike mda abko tōbtā, ³ aisete meri tōi ñakare ye abko nikani ñotra aibe ngwena; ⁴ akwa meri nirike tōbtā ye abko nikani aseite ngwena biare boteate kekadre ñotrate jae. ⁵ Abti meri ni jātā ye namani ni ja mikaka gure ye ngibiare ngābti, akwa ni ye abko ñan namani nūke jōtrō angwane, meri ye ie kōbö jatani abti mrā angwane nikaninta kibien jōkrā mda.

⁶ Yehti kā jatanina nūke ruāre deo angwane, batibe ni kukwei jarabare ngwānenkā krörö ietre:

¡Ni ja mikaka gure kitera nūke! ¡Mun jakwe kaen ngābti! ni kukwei jarabare kore ietre.

⁷ Ye btārābe meri bati bati ni jātā ye naninkrō jōtrō, kā nikani ñotra mike biare nānkrā ni ja mikaka gure ye ngābti. ⁸ Akwa meri nirike tōi ñakare ye kākwe niebare meri nirike tōbtā yeye:

Aseite kitera krüte ñotrate nunkān amne ñotra nibi nōtōte nunkān, aisete aseite ngwianta munkwe ye munkwe bian ruāre nunye, niebare kwetre.

⁹ Abtā meri nirike tōbtā ye kākwe niebare mda ietre:

Nunkwe ñan aseite biandre munye, ñobtā ñan angwane nunkwe biandre munye angwane, ñan rabadre tāte ni jōkrā krāke, aisete aseite rūrūmointa ye kānti mun rikadre kōkō jōtrō jakrā abko rabadre bāri kuin, niebare kwetre ietre.

¹⁰ Ye erere bkānā, meri nirike tōi ñakare ye nikani aseite kōkō jae. Ye btārābe ni ja mikaka gure nūkani angwane, meri nirike tōbtā abko nikani nebe gwi kā ngwiankāre nuāre jābtā ni ja mikaka gure yebe angwane, jukwe dikaninbe kwe. ¹¹ Yehti meri nirike tōi ñakare ye jatani nūke mda, kā namani niere krörö jukwebtā:

Nun Dānkien, jukwe tike nunye, namani niere.

¹² Akwa ni ja mikaka gure ye kākwe niebare mda ietre:

Era metre mun gare ñakare tie, aisete tikwe ñan jukwe tikadre munye. Abko kore se, niebare kwe ietre.

¹³ Ye abko, nane kukwe rakadrekā kore munbtā, ye kānenkri munkwe mokre jābti, kākwe ti ngibia ngābti, ñobtā ñan angwane kōbö mdente amne ñānā okwā nuāi angwane ti jatadita abko gare ñakare munye aisete.

Ngwian ngibiaka kuin, btā Jesukwe kukwe bā mikani

(Lucas 19.11-27)

¹⁴ Mdakāre abko, kā ye ngwane ni bti Ngöböta gobrane abkobtā kukweta nakenkā krörö arato: Bati ni nāmane iti abko jatani niken mente kā mdabti. Jatanina niken jibti, kākwe sribikā kwekwe kārābare, bti ngwian biani ngibiadre kwe jakrā ietre. ¹⁵ Akwa ni itire itire tōi ño ño ye erere btā ngwian biani kwe ietre, aisete ni iti, ie ngwian biani mili

* 25:1 Meri bati bati ni jātā ne abko nāmane meri ja mikaka gure kukwe muko abko nāmane nāin niara mukore.

krärike kwe amne sribikä mda abko ie biani mili krobu kwe amne sribikä mda abko ie biani mili krati kwe, abti nikani.

¹⁶ Yebti sribikä ie ngwian biani mili krärike, ye nikani sribire ngwian yebti, aise te ngwian mili krärike yebti ngwian mda ganaibare mili krärike kwe. ¹⁷ Ye kwrere arato, sribikä ie ngwian biani mili krobu, ye nikaninbe sribire ngwian yebti arato, aise te ngwian mili krobu, yebti ngwian mda ganaibare mili krobu kwe. ¹⁸ Akwa sribikä ie ngwian biani mili krati, ye abko nikani, käkwe ngwian bkänkäkwe ye nökan i jirekäbe dobote nguse.

¹⁹ Yebti kä nikanina raire ta angwane, sribikä bkänkä nükaninta. Angwane ngwian biani kwe ngibiadre sribikäye, yebtä nikani kukwe ükete bentre. ²⁰ Angwane sribikä ie ngwian biani mili krärike kwe ye ara jire nükan i käne, käkwe ngwian mili krärike ye bianinta bkänkäye amne ngwian mda biani mili krärike kwe arato, käkwe niebare bkänkäye: Ti Dänkien, makwe ngwian bianba mili krärike tie, akwa ngwian yebti abko tikwe ngwian mda ganaibare mili krärike arato makrä abko tä nete ne, niebare kwe bkänkäye.

²¹ Abtä sribikä bkänkä käkwe niebare mda ie: Bäri kuin. Ma abko sribikä kuin amne ma kuin tödekakrä. Ngwian braibe bti makwe sribibare kuin tikrä, aise te tikwe sribi bäri kri mikadi ma kise te mda, aise te jakwe kä ngwen nuäre jabtä tibe, niebare kwe ie.

²² Angwane sribikä ie ngwian biani mili krobu kwe ye ara jire nükan i mda, käkwe ngwian mili krobu ye bianinta bkänkäye amne ngwian mda biani mili krobu kwe arato, käkwe niebare ie: Ti Dänkien, makwe ngwian bianba mili krobu tie, akwa ngwian yebti abko tikwe ngwian mda ganaibare mili krobu arato makrä abko tä nete ne, niebare kwe bkänkäye. ²³ Abtä sribi bkänkä käkwe niebare mda ie: Bäri kuin. Ma abko sribikä kuin amne ma kuin tödekakrä. Ngwian braibe, bti makwe sribibare kuin tikrä, aise te tikwe sribi bäri kri mikadi ma kise te mda, aise te jakwe kä ngwen nuäre jabtä tibe, niebare kwe ie.

²⁴ Akwa sribikä ie ngwian biani mili krati bkänkäkwe, ye nükan i mda angwane niebare krörö kwe ie: Ti Dänkien, ma töta nüna i ni mda mda aibe diebti, ye gare kuin tie, ñobtä ñan angwane ni mda mda tä nura nökö amne ma abko tä ngwä ötö kabre kän kä ütiäre, akwa ma abko nura nökö ñakare. Erere ni mda mda tä nura metekä amne mata ngwä ötö kabre kän kä ütiäre, akwa ma abko nura metekä ñakare jakrä. ²⁵ Ye mdenbtä ma jürä rababa tibtä. Abtä tikwe ngwian makwe ye nöka ba jirekäbe dobote nguse, akwa ngwian makwe erere tä jökrä nete ne, niebare kwe bkänkäye.

²⁶ Abtä bkänkä käkwe niebare romone ie: Ma abko sribikä käme amne kä krene mabtä. Tita nura nökö ñakare, akwa tita ngwä ötö ni mda mdakän amne ti nura metekä ñakare, kanti tita ngwä ötö ni mda mdakän gare kuin mae mata niere, ²⁷ aise te ma rikadre käkwe ngwian tikwe ye mikadre bankote tikrä, abti ti jatadre nuketa angwane ngwian mda biandre tie ngwian tikwe ye bäre mda näre abko makwe ñan ngwian mikani bankote tikrä, niebare kwe sribikä yeye.

²⁸ Abti nitre nämane yete, ie sribi bkänkä käkwe niebare: Ngwian mili krati tä ni nokokwe, se denkä kän munkwe, bti sribikä kwe ngwianta mili krä jätä, seye bian munkwe, ²⁹ ñobtä ñan angwane nire nire kwe jändrän tärä kabre abko ie jändrän biandi bäri mda amne rabadi jändrän bkäne bäri kabre mda; akwa nire nire jändrän bkäne chi ye abko kän jändrän chi ye diandikä jökrä. ³⁰ Ye mden kise te, sribikä käme krene noko kitekä kä bäri iko te ju bäre sere munkwe. Ye kanti niara rabadi ja müaire amne tu ngö rabadi cherere jabtä ja tare nika kise te. Abko kore se, niebare sribikä bkänkäkwe.

Kä mrä näire Jesukwe kukwe ükadite ni jökrä kräke

³¹ Mdakäre abko, ti Ni Kä Nebtä Ngobo jatadita ja di kri bä nuärebti angwane, angele tre tikwetikwe rabadi jökrä bäre temen angwane, kürä gobrankrä bti ti rabadi tākänintbe kä bä nuärete. ³² Ye ngwane abko nitre nünan ka kä jökräbti temen rükadi ja ükekrö ti ngwäre kri angwane, ni obeja ngibiaka kätä obeja erere ükekrö jenena amne kabra erere tä ükekrö jenena, ye kwrere jire tikwe ni ükadikrö ketebu jene jene. ³³ Amne ni jen tikwe obeja kwrere erere tikwe mikadi ja küde ruenkri amne ni ñakare tikwe kabra kwrere abko

tikwe mikadi ja küde ngeberekri, ni obeja ngibiaka käta nuene obeja amne kabrabtä ye kwrere.

³⁴ Yebti nitre tädi jrei küde ruenkri, ye ie jreikwe niedi krörö: Mun die mikani ti Rünkwe ye erere jakwe jökrä nete. Ngöbökwä kä dätebare kena angwane, kä ye kanti niarata gobrane ye abko niarakwe kä ükaninte biare munkrä ne mun jakwe kaen ngäbti, ³⁵ ñobtä ñan angwane mrö rababa tie angwane, munkwe ti bukaba; tomna rababa tie angwane, munkwe tomna bianba tie; ti nämä dikekä ngwarbe krö kwäräkwärä ni menteni kwrere angwane, munkwe kä bianba kibiakrä tie. ³⁶ Erere arato, ti jatani bütie ngitiete angwane, munkwe dän biani tie; ti nämä nebe bren bren angwane, mun nämä nebe basare tie amne ti kita nämä ne ngite kä teri angwane, mun nämä nebe ti tuenbti tuenbti, aisete mun jakwe kä gobrankrä ne kanti nünakäre tibe, niedi Jreikwe nitre niara küde ruenkri yeye.

³⁷ Angwane nitre nünanka metre ye käkwe niedi krörö jrei yeye: Nun Dänkien, ¿ñongwane nunkwe ma tuani mröi amne nunkwe ma bukani? ¿Erere arato, ñongwane nunkwe ma tuani tomna mdei nike amne nunkwe tomna biani ñadre mae? ³⁸ ¿Mdakäre abko, ñongwane nunkwe ma tuani dikekä ngwarbe krö kwäräkwärä ni menteni kwrere amne nunkwe kä biani kibiakrä mae amne, ñongwane nunkwe ma tuani ja bütie nike angwane, nunkwe dän biani mae? ³⁹ ¿Erere arato, ñongwane nunkwe ma tuani bren o ngite kä teri angwane, nun nämä niken ma tuenbti tuenbti? niedi kore kwetre jrei yeye. ⁴⁰ Abtä jrei ye käkwe niedi mda ietre: Ti mräkätre bäri bobre, kräke munkwe jändrän kuin nuenbare kore, ye ti ne ara jire munkwe die mikani abko ti tö nibi niei metre kore munye, niedi kore Jreikwe.

⁴¹ Yebti nitre tädi jrei küde ngeberekri abko ie Jreikwe niedi krörö: Mun nena biare ja tare nikakäre, aisete ñukwä jutra ngitiekä kärekäre tä ükaninte biare diablu amne üai kämekäme kwe mikakäre ja tare nike, se kanti nän siba amne kä mikekä tibtä nete, ⁴² ñobtä ñan angwane mrö rababa tie angwane, munkwe ñan ti bukaba; tomna rababa tie angwane, munkwe ñan tomna bianba tie. ⁴³ Ti nämä dikekä ngwarbe krö kwäräkwärä ni menteni kwrere angwane, munkwe ñan kä bianba kibiakrä tie. Erere arato, ti jatani bütie ngitiete angwane, munkwe ñan dän biani tie; ti nämä nebe bren bren amne ti kita nämä ne ngite kä teri angwane, mun ñan nämä niken ti tuenbti, niedi Jreikwe nitre yeye.

⁴⁴ Abtä niaratre käkwe niedi krörö: Nun Dänkien, ¿ñongwane nunkwe ma tuani mrö nike, tomna mdei nike amne ñongwane nunkwe ma tuani ja bütie nike? ¿Erere arato, ñongwane nunkwe ma tuani dikekä ngwarbe krö kwäräkwärä ni menteni kwrere amne ñongwane nunkwe ma tuani bren bren amne ngite kä teri, akwa nunkwe ñan ma die mikani, mata niere ye? niedi kwe jrei yeye. ⁴⁵ Angwane jrei ye käkwe niedi krörö mda ietre: Ti mräkätre bäri bobre bobre abko kräke munkwe ñan jändrän kuin nuenbare jire chi, aisete ti ne ara jire kräke munkwe ñan jändrän kuin nuenbare arato abko ti tö nibi niei metre kore munye, Jreikwe niedi nitre yeye. ⁴⁶ Yebti nitre ye abko näin kä ja tare nikakrä kärekäre ye kanti amne nitre nünanka metre metre abko näin nüne kärekäre Ngöböbe. Abko kore se, nieba Jesukwe.

26

Jesu rüe tö namani kain ngite tiebe

(Marcos 14.1-2; Lucas 22.1-2; Juan 11.45-53)

¹ Jesukwe diribare ünän jökrä, yebti nun ja töitikaka ben ie nieba krörö kwe:

² Bieta Pascua abko köböi nebera köböbube, ye garera munye angwane, Pascua ye näire abko ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne kitadi ngise müre ketadre krusobtä, nieba Jesukwe nunye.

³ Ye erere bkänä, kä ye ngwane abko nitre ji dokwäte nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diärebti amne nitre unbren ji dokwäte käkwe ja ükaninkrö gätäbtä nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien kädian nämä Caifás gwiriete. ⁴ Ye kanti ni ngökadre ño kwetre köböire Jesu kadre ngite kwetre, bti müre ketadre kwetre abko nikani ükete Jesu

rüere. ⁵ Akwa nane ni kwati krübäte nämane Jerusalén Pascua köböikrä kākwe rüdre bentre Jesu dokwäre, aiseite Pascua näire ñan nuendre, niaratre namani niere.

Meri iti kākwe ñö rä bāne kekani Jesubti
(*Marcos 14.3-9; Juan 12.1-8*)

⁶ Kä ye ngwane abko Jesu nämä juta Betaniate Simón juete. Jesu ngämi Simón ye miketa quinta, känenkri Simón ye abko kädian nämane lebroso arato abko kánti Jesu nämä. ⁷ Ye btäräbe meri jataba iti nüke Jesu ken angwane, jä bā ngwen kädianta alabastro abko dātebare boteare abko krati meri ye nämä näin ñö rä bāne ütiäte kri ngwena abko rükaba Jesu kánti. Jesu abko nämä tākānintbe mesabtä angwane, meri ye kākwe ñö rä bāne ye kekaba Jesu dokwābti. ⁸ Merikwe ñö rä bāne ütiäte kri ianteba Jesubti nun okwābti angwane, nun ja tōitikaka Jesube moto rababa romon, kä rababa niere krörö:

¿Se ñobtā meri se tä ñö rä bāne ütiäte kri iente ngwarbe se? ⁹ Ñö rä bāne se rürümoindre ngwian kabre btā kwe abti ni bobre bobre die mikadre kwe bā amarebti ininte ngwarbe kwe se, nun rababa niere.

¹⁰ Nun rababa ñāke kore ye kukwei jaraba Jesuye. Abtä nieba kwe nunye:

Meri ne kākwe jändrän kuin nuni tikrä. ¿Se ñobtā abko mun nibi nike krübäte dikaro?

¹¹ Nitre bobre bobre tädi käre mun ngätāite nete abko munkwe die mikadre, akwa ti abko ñan tädi kārekāre munbe nete, aiseite niarakwe ti miri ütiäte kore abko tä dbe. ¹² Meri ne kākwe ñö rä bāne kiri ti ngrabare, yehti abko ti miri juto biare kwe doboi mikadre. ¹³ Ye abko, ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Kukwe kuin tibtä ye kädriedi mdente mdente erere, ye kánti meri ne kākwe jändrän kuin nuni tikrä mtare ne kädriedi arato, aiseite jändrän kuin nuni meri nekwe, yehtä rükadita töre. Abko kore se, nieba Jesukwe nunye.

Judakwe Jesu kitani ngise
(*Marcos 14.10-11; Lucas 22.3-6*)

¹⁴ Abti nun ja tōitikaka Jesube ni jätābti nibu, ye ngätāite ni iti kädian nämane Judas Iscariote abko rikaba nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dānkientre ye kánti, ¹⁵ kākwe niebare krörö ietre:

Ti tö Jesu kitai ngise munye, akwa ¿ye abko munkwe ütiä biandre nuäi tie? niebare kwe.

Angwane nitre ji dokwäte ye kākwe ngwian mnüne biani gre ketamä Judaye Jesu ütiäre. ¹⁶ Ye näire mentokwäre Judas namani kä kuin ngibiare kisere jae, Jesu kitakäre ngise.

Jesukwe mröbare mrä nitre ja tōitikaka benbe
(*Marcos 14.12-25; Lucas 22.7-23; Juan 13.21-30; 1 Corintios 11.23-26*)

¹⁷ Yehti bieta Te Lebadura Ñakare Bante kweta nämane ye köböi kena rükaba angwane, nun ja tōitikaka Jesube kākwe krötāba ken kākwe nieba ie:

¿Mrö kwetadre bieta Pascuakrä ye abko nunkwe sribedre mdente makrä, ie ma tö nibi? nieba nunkwe ie.

¹⁸ Angwane Jesukwe nieba krörö nunye:

Mun nän juta Jerusalén sete, ye kánti ni kwandi iti munye abko ie munkwe nie krörö: Dirikä nunkwe kākwe niemna krörö mae: Kä kitera nüke ja ken ti käne, aiseite mrö Pascuakrä abko ti tö kwetai ketetibe nitre ja tōitikaka tibe ben, aiseite ti näin mröre niaratrebe ma juete, tikwe nini abko munkwe nie ie. Abko kore se, nieba Jesukwe nunye.

¹⁹ Ye erere bkänä, Jesukwe nun juanba mrö ükete biare, ye kwrere nun janama nuene, kākwe mrö sribeba kwetadre bieta Pascuakrä.

²⁰ Yehti kä jatabara diore dere angwane, Jesu nämä tākānintbe mesabtä nun ja tōitikaka ni jätābti nibu ben. ²¹ Nun nämä mröre angwane, Jesukwe nieba krörö:

Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Mun iti tä nete kākwe ti kitadi ngise ti rüeye, nieba kwe nunye.

²² Yehtä abko nun moto rababa ulire jökrä angwane, nun itire itire rikaba niere ja tāritāri Jesuye:

Ti Dänkien, ¿tikwe nuendi ya gwari? nun rababa niere.

²³ Abtä Jesukwe nieba mda nunye:

Ni iti käta ban mike tibo gwaire tibe blato kwatibe te, ye abko käkwe ti kitadi ngise, ²⁴ akwa ti, Ni Kä Nebtä Ngobo abko müre ketadi ño, ye tä tikani Ngöbö Kukweibtä abko erere rakadikä. ¡Akwa ni ti kitaka ngise abko ñan bobre jakän ya! Ni ye nin däredre näre abko därebare, nieba Jesukwe.

²⁵ Angwane Judas kä nämane Jesu kite ngise tiebe ye käkwe nieba mda Jesuye:

Dirikä, ¿tikwe ma kitadi ngise ya? nieba kwe.

Abtä Jesukwe nieba mda ie:

Ma ara käkwe ti kitadi ngise erere makwe nini metre, nieba kwe ie.

²⁶ Yebti nun nämä mröre jökrä angwane, Jesukwe ban dianba kunti kisete, käkwe kuin nieba btä Ngöböye, bti ötabtäba kwe, bti bianba kwe nun ja töitikaka benye, käkwe nieba:

Ban ne abko ti ngätä ara. Ne kaen ngäbti munkwe, bti munkwe kweta, nieba kwe nunye.

²⁷ Yebti uba döi nämä basote abko Jesukwe dianba kisete, bti kuin nieba btä kwe Ngöböye, bti bianba kwe nunye, käkwe nieba:

Uba döi tä basote ne ñaen ja täritäri munkwe. ²⁸ Uba döi ne abko ti däre tikwe ara. Ngöbökwé kukwe ükadite btin munbe ye abko rabadı bare täte jökrä ti däre nebti. Erere arato, ti däre rimıadite ni kwati kräke köböire ni kwati ngite Ngöbö rüere ye Ngöbökwé diandikä mento btä. ²⁹ Akwa Ngöböta gobrane ye kanti tikwe uba döi btin ñadita munbe, akwa ti ngämi ñaen munbe, känenkri tikwe ñan ñadreta jire chi abko ti tö nibi niei munye. Abko kore se, nieba kwe nunye.

³⁰ Yebti munkwe ka Salmobtä nieba ünän jökrä, bti nun rikaba Ngıtio Olibobti.

Pedro käkwe Jesu rükandite, niebare Jesukwe

(Marcos 14.26-31; Lucas 22.31-34; Juan 13.36-38)

³¹ Angwane Jesukwe nieba nunye:

Kukwe rakadikä tibtä, yebtä mtare deo gitiadi iti iti kwäräkwärä tibtä mentokwäre, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukwei käta ti bä mike obeja ngibiaka kwrere amne mun abko obeja tikwe kwrere abko krörö:

Tikwe obeja ngibiaka kämikadi angwane, obeja kwe abko gitiadi kratikrati kwäräkwärä,

Zacarias 13.7

abko Ngöbö Kukwei tä niere kore munbtä.

³² Akwa ti müre ketadi, bti ti rükadita nire angwane, ti näin mun ngäbti Galilea, kanti ni rabadita ketetibe jökrä, nieba Jesukwe nunye.

³³ Abtä Pedro käkwe nieba Jesuye:

Ni mda mda käkwe ñan tödekadre mabti, aisete gitiadi mabtä mento, akwa ti abko käkwe ñan nuendi jire chi kore, nieba kwe.

³⁴ Abtä Jesukwe nieba mda ie:

Mtare deo antlan ngämi ngwäne, känenkri makwe ti rükandite bämä jire abko ti tö nibi niei metre mae, nieba kwe Pedroye.

³⁵ Abtä Pedrokwe nieba mda Jesuye:

Ti kämikadre gwaire mabe ya ño, akwa tikwe ñan ma rükandite jire chi, nieba kwe.

Amne nun ja töitikaka Jesube abko rababa ñäke gwaire jökrä Pedro kwrere siba.

Jesu nikani blite Ngöböbe Getsemanı

(Marcos 14.32-42; Lucas 22.39-46)

³⁶ Yebti nun ja töitikaka Jesube, ben Jesu rikaba nebe käkä Getsemanı kanti angwane, Jesukwe nieba nunye:

Täke temen yete munkwe amne ti abko bike niken känime nokore blite Ngöböbe, nieba kwe.

³⁷ Yebti Pedro amne Zebedeo ngobo nibu Juan amne Santiago aibe ngwianba kwe jabe. Yebti Jesu moto jatani ulire amne moto namani bete krübäte ja jiebti, ³⁸ käkwe niebare nitre nimä yeye:

Ti moto nibi ulire krübäte dikaro tie, aisete ti kebera krüte nibi ruen tie, aisete mun raba ti ngibiare nete, akwa munkwe ja ngwätei siba tibe amne munkwe ñan kibia, niebare kwe ietre.

³⁹ Ye btäräbe Jesu nikani bä mente temen se kwrere, kánti nikani ngitiekä ngukudok-wäbti temen, kákwe ja okokrä mikani nebe dobobtä temen amne blitabare krörö kwe Ngöböbe:

Ti Rün tikwe, ti kite ja tare nike kri krübäte jakän, akwa tikwe ñan ja tare nikadre kore, ie ma tö ne ngwane, makwe dian ti bäre. Akwa ma tö dreye tikrä, ye erere raba bare tibtä amne ñan ti töi abko erere rabadre bare, niebare kwe Rün Ngöböye.

⁴⁰ Yebti nitre nimä ja töitikaka Jesube nämä, ye kánti Jesu nikaninta angwane, niaratre nämane kibien kuin jökrä, btä Jesu namaninta angwane, Jesukwe niebare Pedroye:

¿Ñänä okwä kratibe abko te kä ñan nü munye ja ngwätere blitakäre Ngöböbe gwaire tibe ya? ⁴¹ Diablu jatadi mun nuente ja käne ye ngwane, munkwe ñan ja mikadre ngite, abkokäre munkwe ja ngwätei amne munkwe blita jakrä Ngöböbe, ñobtä ñan angwane mun töi abko tä biare jändrän kuin nuene, akwa mun di ñakare, aisete munkwe blita jakrä Ngöböbe, niebare Jesukwe ietre.

⁴² Yebti Jesu nikani bliteta bobukäre Ngöböbe, kákwe niebare krörö:

Ti Rün, tikwe ja tare nikadre kri krübäte jakän, ye makwe dian ti bäre, akwa tikwe ja tare nikadre kri, abti makwe diandrekä tibti, ye ngwane ma tö dreye, ye erere raba bare tibtä, niebare Jesukwe Rün Ngöböye.

⁴³ Yebti nitre nimä ja töitikaka Jesube, ye kánti Jesu nikaninta angwane, namani kibien kuin jökrä, ñobtä ñan angwane köbö namani krübäte ietre, aisete okwä kwata namani neketekäbe jabtä köbö kisete, btä Jesu namaninta. ⁴⁴ Abtä Jesukwe ñan ñäkäbare mda ietre angwane, nikani bliteta bämäkäre Ngöböbe amne Jesukwe blitabare ño käne, ye kwrere blitabareta kwe Ngöböbe. ⁴⁵ Abti nitre nimä ja töitikaka Jesube, ye kánti Jesu nikaninta angwane, Jesukwe niebare ietre:

¿Mun tä kibien amne mun tä jadüke janknu ya? Nitre kukwe kämekäme nuenkä abko kisete ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne kitadi ngise ye abko käi nüra, ⁴⁶ aisete ni ti kitaka ngise tiebe ti rüeye abko nükerä tibtä, aisete näin krö, bränta, niebare kwe ietre.

Jesu kani ngite

(Marcos 14.43-50; Lucas 22.47-53; Juan 18.2-11)

⁴⁷ Jesu nämä blite kore, ye btäräbe ni iti ja töitikaka ben kädian nämä Judas Iscariote ye ara jataba nüke Jesu kánti. Judas ye abko nämä näin ni kwati ben. Nitre jataba ben ye abko nämä näin ngitra ngwena kisete amne ruäre abko nämä näin krito ngwena kisete. Nitre ye abko nämä näin nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre Dänkien käbti amne nitre unbre ji dokwäte käbti arato. ⁴⁸ Angwane Judas, Jesu kitaka ngise, ye abko kákwe nitre töi dianina kákwe niebare ietre:

Nire demain tikwe mun okwäbti ye abko Jesu ara, aisete munkwe niara ye ka ngite, niebare kwe ietre.

⁴⁹ Ye erere bkänä, Judas jataba nüke, ye btäräbe rikaba Jesu kánti, kákwe nieba krörö ie:

¿Ñantöre Dirikä! nieba kwe.

Bti Jesu demainba kwe.

⁵⁰ Abtä Jesukwe nieba mda ie:

Ja mräkä ma tö nibi dre nuein, ye erere makwe mika nebe bare jötrö, nieba kwe Judaye.

Angwane nitre jataba Jesu rüere ye kákwe krötäba Jesu ken, rankwaba btä, kákwe kaba ngite.

⁵¹ Ye btäräbe ni iti ja töitikaka Jesube kákwe ngitra diankaba kwatate, bti ni klaboré ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkienkwe ye olo tikakaba ta kwe ie. ⁵² Abtä Jesukwe nieba ie:

Ngitra ye miketa jötrö kwatate yete, ñobtä ñan angwane ni rükä ngitrabti abko kämikata ngitrabti arato, aisete ngitra ye üketa. ⁵³ ¿Tikwe ja di kärädre ti Rünye angwane, gwängwarbe niarakwe angele juandre kabrekabre krübäte rüre ti dokwäre, ye

gare ñakare mae ya amarebti ye? ⁵⁴ Akwa tikwe ja di kärädre kore ti Rünye angwane, Ngöbö Kukwei tä tikani tibtä abko erere ñan rabadre bare, aiseite tikwe ñan angele kärädre ti Rünye rükäre ti dokwäre, nieba Jesukwe nun ja töitikaka ben yeye.

⁵⁵ Yebti nitre rikaba Jesu kaen ngite, ye ie Jesukwe nieba krörö:

¿Ñobtä abko bäsi ni gokä kri krübäte rüere ngitra jäta niken amne krito jäta niken, kwrere jire mun kite ngwena ti rüere ti kakäre ngite ye? Käre köbö kwatirekwatire tita dirire ju blitakrä Ngöböbe kántita temen, akwa mun ñakare ti kaen ngite. ⁵⁶ Akwa nitre Ngöbö kukwei niekä käkwe tarä tikani tibtä, ye erere rabadre bare täte jökrä tibtä, abkokäre mun nüke ti kaen ngite kore, nieba Jesukwe ietre.

Jesukwe ñäkäba kore, ye btäräbe nun ja töitikaka ben käkwe kä mikakaba batibe jökrä amne nun gitiaba iti iti kwäräkwärä amne nunkwe Jesu mikateba kaibe rüeye.

Jesu jänikani Sanedrin ngwärekre

(Marcos 14.53-65; Lucas 22.54-55,63-71; Juan 18.12-14,19-24)

⁵⁷ Yebti nitre Jesu kaka ngite ye nikani Jesu ngwena nebe Caifás gwiriete. Caifás abko ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien. Angwane Caifás gwiriete abko Kukwe Biani Ngöböke Moiséye dirikätre nämane ja ükaninkrö ketetibe nitre unbre ji dokwätebe abko kánti Jesu jänikani. ⁵⁸ Jesu jänikani angwane, Pedro abko jatani bä mente temen siba Jesu jiebtä. Yebti nikani nebe ju bäre ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien ye kánti. Pedro nikani siba ki teri angwane, guardia ju blitakrä Ngöböbe ngibiabtikä nämane tākänintbe, ye kánti Pedro namani tākänintbe siba amne dre rakadikä mda Jesubtä abko tö namani tuai, aiseite nikani yete. ⁵⁹ Angwane nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien amne Sanedrin namani kukwe känene ngwarbe Jesu rüere Jesu kitakäre ngise müre ketadre, ⁶⁰ akwa kukwe era erere ñan namani kwen ietre Jesu rüere. Ni kwati namani nüke blite ngwarbe Jesu rüere, akwa kukwe ñan namani kwen jire chi ietre Jesu kitakäre ngise. Yebti ni mdara jire namani nibu ⁶¹ abko käkwe niebare krörö Jesu rüere:

Ni noko käkwe nieba krörö: Ju blitakrä Ngöböbe se ti raba juen ngwarbe jökrä, abti köbömäkäre angwane, ti raba miketa täte, nieba kwe nun okwäbti, niebare kwetre.

⁶² Yebtä abko ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien ye nükani dikekä krö, käkwe niebare Jesuye:

¿Kukwe nie nibi ma rüere, se ño metre amarebti ma nibi kwekbe jirekäbe ye? niebare kwe ie.

⁶³ Akwa Jesu abko namani kwekbe janknu. Abtä ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien ye käkwe niebare mda Jesuye:

Ngöbö nire tä nüne se käfti makwe kukwe era erere nie tie abko krörö: ¿Ma abko Ni Dianinkä Ngöböke ara ya amne ma abko Ngöbö Odei ara ya? ye niere nunye, niebare kwe Jesuye.

⁶⁴ Angwane Jesukwe niebare mda:

Jän ti abko ni ño nini makwe, ye kwrere bkänä, akwa ti bike kukwe mdara jire niere arato mun jökräye abko krörö: Kä bäri ütiäte kri Ngöbö Di Kri Jändrän Jökrä Nuenkrä ye küde ruenkri munkwe Ni Kä Nebtä Ngobo tuadi tākänintbe. Erere arato, jatadita mütabti kainta sete amne munkwe tuadi, niebare Jesukwe.

⁶⁵ Angwane ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien ye moto namani romon, käkwe dän ngianinkä seen jabtä romone, käkwe niebare krörö:

¿Ni ne käta ñäke taretare Ngöbö rüere! ¿Se abko ni mda mda käkwe niara kitadre ngise amne batibe ngite, nikwe niedre ya? Ñakare, ñobtä ñan angwane niarakwe ñäri tare Ngöbö rüere, ye nunkwe kukwe nurira ñan ñan. ⁶⁶ ¿Munkwe töbikadi ño mda kräke? niebare kwe.

Angwane nitre jökrä nämane yete käkwe niebare:

Niarata ja mike ngite, aiseite krütadre jirekäbe, niebare kwetre mda.

⁶⁷ Ye btäräbe nitre ye käkwe käli kitani Jesu ngwärebtä amne nikani mete ja käne amne ni mda mda abko namani Jesu mete ngwärebtä mikakäre ngwarbe jae, ⁶⁸ kä namani niere ie:

Ma abko Ni Dianinkä Ngöbökwé bkänä ne ngwane, nirekwe ma miti ngwärebtä ye niere metre nunye, namanintre niere Jesu mikakäre yakrä jae.

Pedro käkwe Jesu rükaninte

(*Marcos 14.66-72; Lucas 22.54-62; Juan 18.15-18,25-27*)

⁶⁹ Kukwe nämáne nakenkä kore Jesubtä angwane, Pedro abko namani tákänintbe ju bäre. Ye btäräbe meri sribikä yete jatani nüke Pedro ken, käkwe niebare ie:

Jesu Galileabo se ben ma nämáne dikekä siba arato, niebare kwe ie.

⁷⁰ Akwa nitre nämáne yete, ye ngwärekre jökrä Pedrokwe ja rükaninte, käkwe niebare:

Mata blite drebtä abko ñan nebe nüke gare tie, niebare kwe.

⁷¹ Yebti Pedro nikani, namani nünaninkä jukwete kibtä, kánti meri sribikä mdara jire ie niara jatabare angwane, ni ye käkwe niebare ni mda mdaye:

Jesu Nazarebo abko ben ni noko nämáne dikekä siba, niebare kwe.

⁷² Angwane ja rükanrete kwärä Pedrokwe ja kukwe biani, kä namani niere krörö:

Ni kädekata Jesu makwe, ni ye gare ñakare jire chi tie, namani niere.

⁷³ Yebti nitre nämáne yete käkwe krötabare mda Pedro ken, käkwe niebare ie:

Ma ye tä nekete arato Jesube kwrere, ñobtä ñan angwane mata blite ño, ye aibehti ma reketaka niarakri abko ma nibi bä mike jabtä, niebare kwetre Pedroye.

⁷⁴ Angwane Pedrokwe ja kukwei bianinta amne niarakwe ñan kukwe niedre metre ne ngwane, Ngöbökwé ngürün mikadre btä namani niere, käkwe niebare mda:

Ni kädekata Jesu munkwe, ni ye abko gare ñakare jire chi tie, niebareta kwe.

Ye btäräbe antlankwe ngwänänbare. ⁷⁵ Angwane Jesukwe kukwe niebare krörö Pedroye abko nükaninta töre ie: Antlan ngämi ngwäne, känenkri makwe ti rükandite bämä jire, niebare Jesukwe ie, ye nükaninta töre ie angwane, nikani mentokwäre se kwrere, käkwe ja müaibare kri kä bäre mento.

27

Jesu jänikani ngite Pilato ngwärekre

(*Marcos 15.1; Lucas 23.1-2; Juan 18.28-32*)

¹ Kä jatani ngwen dekä angwane, nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda ma diäre dänkientre amne nitre unbre ji dokwäte nitre israelita ngätäite ye käkwe kukwe ükaninte Jesu müre ketakäre. Yebtä abko ja töi mikani kwatibe jökrä kwetre, ² käkwe Jesu kise mäkäninte jökrä, bti jänikani ngite Pilato ngwärekre. Pilato abko gobran romanobo.

Judas Iscariote käkwe ja müre ketani

³ Angwane Judas Jesu kitaka ngise tiebe ye abko Jesu kitani ngite müre ketadre gani kwe angwane, ja namani ruen ngite krübäte ie. Abtä nikaninta, käkwe ngwian mnüne gre ketamä ye bianinta jökrä nitre ji dokwäteye amne nitre unbre ji dokwäte yeye, ⁴ käkwe niebare ietre:

Jesu abko ngite ñakare, akwa tikwe kitaba ngise müre ketadre. Yebtä abko tikwe ja mikaba ngite Ngöbö rüere, aisete ti bike ngwian bienta jirekäbe munye, niebare kwe.

Akwa nitre ye käkwe niebare Judaye:

Mata kukwe niere ye abko ngwarbe, ütiäte ñakare nunkrä, ñobtä ñan angwane ye abko kukwe kaibe makwe. Abko kore se, niebare kwetre Judaye.

⁵ Angwane ju blitakrä Ngöböbe ye kánti Judakwe ngwian ye kitani temen, bti Judas nikani, käkwe ja müre ketani köte. ⁶ Abtä nitre ji dokwäte nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diärebti ye käkwe ngwian ye ükaninkrö, käkwe niebare krörö:

Ni müre ketadre abko ütiä biani ngwian nebti, aisete ngwian biani Ngöbökrä ye ben ketetibe ni ñan raba ngwian ne mike, niebare kwetre.

⁷ Abti ja töi mikani kwatibe kwetre kä kökakra ngwian yebti. Kä kädeka nämáne ni kantra sribekä abko käi nie nämáne, ye abko kökani kwetre ngwian yebti nitre menteni

doboi mikakrä, ⁸ aisete kä ye abko kädianta krörö: Ni Müre Ketani Käi abko nieta kore abko kä nüke mtare.

⁹ Kä kökani kore kwetre angwane, kukwe niebare ni Ngöbö kukwei niekä kira Jeremíakwe namani bare abko tä tikani krörö Ngöbö Kukweibtä:

Niara ütiä mikani nuäi nitre israelitakwe, ye erere ngwian mnünebe biani gre ketamä niara ütiäre amne, ¹⁰ ngwian yebti abko kä kädekata Ni Kantra Sribekä Käi nieta abko kökani, ni Dänkien Ngöbö kákwe nuemna ño tie, ye erere namani bare, *Jeremías 19.1-13; 32.6-9*

abko niebare kore Jeremíakwe, ye erere namani bare.

Jesu Pilato ngwärekre

(Marcos 15.2-5; Lucas 23.3-5,13-25; Juan 18.29-19.16)

¹¹ Jesu abko jänamani gobran Pilato ngwärekre angwane gobran ye kákwe niebare ie: ¿Ma abko jrei nitre israelitakwe bkänä ya? niebare kwe Jesuye.

Angwane Jesukwe niebare mda ie:

Jän. Era metre ti ara, niebare kwe ie.

¹² Angwane nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre btä nitre unbre ji dokwäte namani Jesu kite ngise krübäte, akwa Jesu abko namani kwekbe jirekäbe. ¹³ Abtä Pilato kákwe niebare krörö ie:

¿Kukwe nie nibi bätäkä ngwarbe ma rüere ye jaraen ñakare mae ya amarebti ma nibi kwekbe jirekäbe? niebare kwe Jesuye.

¹⁴ Akwa Jesu namani kwekbe janknu, nin ñäkäbare jire chi kwe Pilato käre. Abtä gobran Pilato ye ñan töi namani krütare mda Jesubtä.

Jesu kitani ngite müre ketadre

(Marcos 15.6-15; Lucas 23.13-25; Juan 18.39-19.16)

¹⁵ Kä kwatirekwatire bieta Pascua näire abko nitre ngite ye ngätäite nire tikadreteta abko nitre israelita kwati nämane niere abko erere käre gobran ye nämane tikete. ¹⁶ Ne aisete kä ye ngwane ni iti ja mikaka ngite kri krübäte abko nämane kitani ngite kä teri yete. Ni ye abko kädian nämane Barrabás. ¹⁷ Gobran Pilato ye ñan töi namani krütare mda Jesubtä. Yebti ni jökrä namani ja ükaninkrö yete, ie Pilato kákwe niebare mda:

Tikwe nire tikadreteta munkrä ie mun tö nibi. Barrabás ya o Jesu Ni Dianinkä Ngöbökwé nieta se tikadreteta, niere tie munkwe, niebare Pilatokwe.

¹⁸ Pilato abko kákwe niebare kore, ñobtä ñan angwane nitre ji dokwäte ye namani mokrere Jesube, abtä kitani ngite kwetre abko ganina Pilatokwe btätre, aisete niebare kore kwe. ¹⁹ Yebti kürä kukwe ükatekrä gobrankwe, yebti Pilato nämane tákänintbe angwane, merire kwe kákwe kukwe juani krörö kräke: Ni ye abko töi metre amne ngite ñakare, aisete makwe ñan kukwe nuen käme rüere, ñobtä ñan angwane ni yebtä tikwe ja kábätiri krübäte deo abko Pilato merirei ye kákwe niemna kore ie.

²⁰ Akwa nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne nitre unbre ji dokwäte kákwe nitre kwati ye töi kwitani jakri amne Barrabás abko tikadreteta amne Jesu abko müre ketadre abko ni jökrä kákwe niedre, niebare kwetre ie. ²¹ Abtä gobran ye kákwe niebareta mda ietre:

¿Ni nibu tä ngite kä teri nete, ne mden tikadreteta ie mun tö nibi? niebare kwe.

Angwane ni jökrä israelita nämane yete kákwe niebare:

¿Barrabás ye tiketeta! namanintre niere. ²² Angwane Pilatokwe niebare mda ietre:

¿Jesu abko Ni Dianinkä Ngöbökwé nieta, sebtä abko tikwe dre nuendre, ie mun tö nibi amarebti yere? niebare kwe.

Angwane ni jökrä kákwe niebare:

¿Jesu ye müre kete krusobtä! namanintre niere mda.

²³ Abtä Pilato kákwe niebare mda ietre:

¿Drebtä ni nekwe ja mikani ngite amarebti, mun nibi müre ketamna krusobtä tie yere? niebare kwe ietre.

Yebtä namani ngrente bäri jume mda, kä namani niere:

¡Müre kete krusobtä, müre kete krusobtä! namanintre niere Pilatoye.

²⁴ Abtä ni jökrä ñan namani tuen töi kwitare jire chi Pilatoye angwane, niarakwe kukwe niebare, yebtä bäri ni jökrä jatani kä mike bäri nokre. Abtä Pilato käkwe ñö käräbare, bti ja kise bätäninte kwe nitre israelita ngwärekre, käkwe niebare krörö ietre:

Jesu müre ketadi, yebtä ti ñan rabadre ngite, ñobtä ñan angwane ye abko kukwe munkwe, aiseite mun rabadi ngite Jesu dokwäre, niebare kwe.

²⁵ Angwane nitre israelita käkwe niebare krörö mda Pilato käre:

Jesu müre ketadi ye abko nun amne ngäbäkre nunkwe abko rabadi ngite Ngöböye, aiseite nunkwe kötä mikadi ie, niebare kwetre Pilatoye.

²⁶ Angwane Pilatokwe Barrabás tikaninte. Akwa Jesu abko kwata metamna köbti kwe amne biani kwe rükä romanoboye müre ketadre krusobtä. ²⁷ Ye erere bkänä, nitre rükä gobrankwe ye nikani Jesu ngwena nebe ju gobrankwe kanti angwane, nitre rükä käkwe ja ükaninkrö jökrä Jesu bäre mikakäre yakrä jae, ²⁸ käkwe dän tikaninte btä, bti dän bä tain drüne kita nämane jabtä jreikwe, ye kwrere kitani Jesubtä. ²⁹ Erere arato, jrei kri käkwe korona mikadre ja dokwäbti, ye kwrere kri tukwä krübäte sribebare koronare kwetre, bti mikani Jesu dokwäbti kwetre, bti mökän mikani krati Jesu kise ruenkri kwetre niara mikakäre yakrä jae jrei di kri kwrere. Yebti namanintre jökrä ngukudokwäbti temen Jesu ngwärekre, kä namani niere krörö ie mikakäre ngwarbe jae:

¡Ma jrei nitre israelitakwe, nunta ma mike ütiäte kri mtare! namanintre niere.

³⁰ Kä namani käli kite Jesubtä amne mökän mikani kisete kwetre ye arabebti namanintre Jesu mete dokwäte. ³¹ Jesu mikani yakrä kore kwetre jae, bti dän bä tain drüne ye tikaninteta Jesubtä kwetre, bti dän Jesukwe ara kitaninta btä kwetre. Yebti nikanintre ngwena müre ketadre krusobtä.

Jesu metani krusobtä

(Marcos 15.21-32; Lucas 23.26-43; Juan 19.17-27)

³² Yebti namanina ji ngrabare angwane, ni iti nünanka juta Cirenete abko kädian nämane Simón abko namani ngätäi bentre angwane, Simón ye mikani kruso ngwena Jesukrä rükäkwe. ³³ Bti nikanintre nebe käkä Gólgota kanti. Kä Gólgota ye abko “Ni dokwä kroko käi” nieta abko kanti nikanintre nebe Jesube. ³⁴ Angwane krikä kwaka mritani uba döibe mni mni biani ñadre kwetre Jesuye. Jesu käkwe dö ye bänän nuani angwane, nin ñani jire chi mda kwe. ³⁵ Angwane nitre rükä romanobo käkwe Jesu metani krusobtä. Yebti tö namanintre dän Jesukwe ñäkäitbe jabtä, käkwe ja gani dän yebtä. ³⁶ Yebti nitre rükä ye namanintre tükänintbe temen Jesu ngibiabtikäre. ³⁷ Angwane ñobtä Jesu kitani ngise müre ketadre abko nämane tikani kri kukwänbtä abko mikani krusobtä Jesu dokwä kanti käin abko btä kukwe nämane tikani krörö: “NI NE ABKO JESU. NIARA ABKO JREI NITRE ISRAELITAKWE” abko nämane tikani kore.

³⁸ Jesu metani krusobtä angwane, nitre gokä metani nibu krusobtä käin arato niarabe gwaire. Iti mikani niara küde ruenkri amne iti abko mikani niara küde ngeberekri. ³⁹ Angwane nire nire namani kite dikekä Jesu bäre, kä namani dokwä ngrüketbe ñäkäre kwärä Jesuye, Jesu mikakäre ngwarbe jae, ⁴⁰ kä namanintre niere ie:

Ju blitakrä Ngöböbe se makwe juandi ngwarbe abti köbömäkäre makwe mikadreta täte jökrä, makwe niebare, aiseite ma Ngöbö Odei bkänä ne ngwane, ja denkä au mento krusobtä yete, bti ma jatata timon, namanintre niere Jesuye.

⁴¹ Erere arato, nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne Kukwe Biani Ngöbökre Moiséye dirikätre amne nitre unbre ji dokwäte abko namanintre Jesu mike yakrä jae, kä namani niere krörö ie:

⁴² Ni mda mda dianintari kwe, ¿se ñobtä abko ñan nebe ja dentari au se? Niara abko Jrei nitre israelitakwe nieta kwe jabtä, aiseite ja diandrekä au krusobtä mento kwe sete angwane, nunkwe mikadi ütiäte jae. ⁴³ Mdakäre abko, niarakwe ja töi mikani kwatibe Ngöböbtä, aiseite Ngöbö tö era metre ie bkänä ne ngwane, Ngöbö ara jire käkwe diandikä gwängwarbe krusobtä mento mtare. Niara nämane ja Ngöbö Odei niere jabtä amarebti nibi kwekbe krusobtä käin se, namanintre niere Jesuye.

⁴⁴ Angwane nitre gokä nämane metani kruso mda mdabtä käin arato Jesu ken, ye namani ñäke arato Jesuye, mikakäre yakrä jae.

Jesu krütani

(*Marcos 15.33-41; Lucas 23.44-49; Juan 19.28-30*)

⁴⁵ Yebti ñänä ruäre angwane, kä ngidianinte mda amne kä namani iko jökrä temen nükebe ñänä okwä krämä dere. ⁴⁶ Ñänä okwä krämä nükani, ye btäräbe Jesukwe ngratebare kri ja dibti, käkwe niebare krörö:

Elí, Elí ¿lama sabactani? niebare kwe.

Kukwe niebare kore Jesukwe ye abko “Ngöbö tikwe, Ngöbö tikwe, ¿ñobtä makwe kä mirikä tibtä jakän amarebti yere?” niebare kwe. ⁴⁷ Jesukwe ñäkäbare kore, ye abko nitre ruäre nämane yete käkwe kukwe nuani angwane, namanintre niere:

¿Ñan tä ni Ngöbö kukwei niekä kira kädian nämane Elías kärere jabtä, ja die mikakäre ya? namanintre niere kore.

Niebare kore kwetre, ñobtä ñan angwane Jesukwe “Elí” niebare angwane, namani ruen “Elías” kwrere ietre aiseite.

⁴⁸ Ye btäräbe nitre ye nikani betekä iti, käkwe jändrän dän kukwän kwrere kä dianta esponja abko mritaninkä uba ñöi dimente, bti mäkäninte kwe nörä kräbtä, bti biani kwe ñadre tomnane Jesuye. ⁴⁹ Akwa ni mda mda abko käkwe niebare krörö ni yeye:

Elías rükadre dentari ya ño ari ngibiare, aiseite tuemetre yete, niebare kwetre.

⁵⁰ Ye btäräbe Jesukwe ngratebareta jume ja dibti bobuta, käkwe ja üai mikaninta Ngöbö kisete angwane krütani. ⁵¹ Jesu krütani, ye btäräbe dän ngutu ngetbo, bti ju blitakrä Ngöböbe nämane ñäkänintbe abko nianinkä kumu käin nükebe temen amne dobo abko namani nakenkä amne jäkwata abko ngetrani. ⁵² Angwane kä mkä kánti nitre nämane doboi mikani, ye mkä ngitianinkä jökrä angwane, ni kwati käkwe nünabare deme Ngöbökrä abko nämane doboi mikani ye nükäninta nire ⁵³ abko käkwe kä mikaninkä rökabti yete. Yebti Jesu nükäninta nire arato angwane, niaratre nikani nebe juta demente Jerusalén. Ye kánti ni kwati käkwe tuani.

⁵⁴ Ye ngwane nitre rükä dänkien romanobo amne nitre rükä mda mda nämane Jesu ngibiarebti, ye okwäbti dobo namani nakaenkä amne kukwe mda mda namani nakenkä bätäkä ngwarbe niaratre okwäbti angwane, kä jürä namani krübäte btätre, käkwe niebare:

¡Ni noko abko Ngöbö Odei era metre bkänä! niebare kwetre.

⁵⁵ Amne meri ruäre nämane dikekä kwäräkwärä Jesube kä Galileate, kä nämane Jesu die mike sribibtä, ye abko nükani siba Jerusalén abko namani bä mente temen se kwrere okwä Jesubtä. ⁵⁶ Meritre ye abko kädian nämane María Magdalabo amne María Santiago amne José meye, erere arato Zebedeo ngäbriänkä Juan amne Santiago mdara jire abko meye nämane siba arato.

Jesu doboi mikani

(*Marcos 15.42-47; Lucas 23.50-56; Juan 19.38-42*)

⁵⁷ Yebti kä jatani dere angwane, ni iti ngwian bkänkä kri kädian nämane José nünanka juta Arimateate abko nükani. José ye abko nämane dikekä siba Jesube. ⁵⁸ José ye abko nikani Pilato kánti, käkwe Jesu ngwäkä käräbare Pilatoye. Ye erere Pilatokwe Jesu ngwäkä biamna Joséye. ⁵⁹ Ye erere bkänä, Josékwe Jesu ngwäkä diani timon angwane, dän kädianta lino abko nämane merebe, te ngwäkä mrianinte kwe. ⁶⁰ Yebti kä muani btin jäkwatate ni doboi mikakrä Josékwe, ye kánti Jesu doboi mikani kwe. Jesu doboi mikanina angwane, kä mkä ye dikaninta kuin jite kwe jäkwata kribti, bti nikaninta. ⁶¹ Akwa María Magdalabo amne María mda nämane yete, ye abko namani täkänintbe yete Jesu doboi mikani ye kánti.

Guardia mikani röka ngibiarebti

⁶² Jesu doboi mikani, yebti jändrinane köbö jadükakrä näire, nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne nitre bariseo nikanintre gwaire nebe Pilato kánti, ⁶³ kákwe niebare krörö ie:

Nun dänkien, ni ngwarbe ni ngökaka müre ketaba jändrin kädianta Jesu, ye abko nämáne nüne angwane, nieba krörö kwe: Ti müre ketadi, akwa köbömäkäre angwane ti rükadita nire, nieba kwe, ye abko nūta töre nunye. ⁶⁴ Ne aisete, makwe guardia mikadre röka ye ngibiarebti kuin nebebe köbömä näre abko nun tö nibi niei mae, ñobtä ñan angwane nane nitre ja töitikaka Jesube kákwe ngwäkä goidre abti nūkaninta nire tädre näin niere ni mda mdaye, nane nitre ja töitikaka ben abko rikadre ni ngökö bäri mda, ye abko rabadre bäri käme, aisete nun tö nibi niei kore mae ye, niebare kwetre Pilatoye.

⁶⁵ Abtä Pilatokwe niebare mda ietre:

Nitre rükä tärä guardiare munkwe yete, ye abko ben mun rika, kákwe kä tärä mika gare kuin röka yebti ni mda mda mikakäre mokre amne munkwe röka ye ngibiadre bäri kuin. Abko kore se, niebare Pilatokwe ietre.

⁶⁶ Ye erere bkänä, nitre ye nikani amne jäkwata mikani rökabti, yebtä kä tärä mikani gare kuin kwetre, ni mdakwe ñan Jesu ngwäkä goidre abkokäre. Erere arato, nitre rükä mikaninte ruäre guardiare kwetre röka ngibiarebti yete.

28

Jesu nūkaninta nire

(Marcos 16.1-8; Lucas 24.1-12; Juan 20.1-10)

¹ Yebti köbö jadükakrä nikani ta, abti kä jatani ngwen krire bämante dekä angwane, María Magdalabo amne María mdara jire ye nikaninta dobohti. ² Ye btäräbe dobo namani nakaenkä kri krübäte, ñobtä ñan angwane angele ni Dänkien Ngöbökwé nämáne kä käinbti abko nūkani kä temen nebtä. Angele ye abko nikani nebe rökabti angwane, jäkwata kri mikani kä mkäbti ye abko angelekwe dianinkä mento, bti namani tākānintbe jäkwata yebti. ³ Angele ye abko bä namani trä ngitiekä mera trä kwrere amne dän btä abko bä namani ngwen bürere täräkwatera kwrere. ⁴ Angele ye jatabare nitre rükä nämáne guardiare rökabti yeye angwane, niaratre namani nekwetekä krübäte, aisete namani grükekä jökrä ngrabare amne kä nōtaninte jökrä bti, aisete namanintre kitaninte temen ni ngwäkäre kwrere.

⁵ Angwane angele kákwe niebare meritre yeye:

Mun ñan rekwatera. Jesu müre ketani krusobtä abko munta näin tuenta kánti, ye gare kuin tie, ⁶ akwa Jesu nūrate nire, aisete ñakare nete, niarakwe niebare munye ye kwrere nibi bare, aisete kä mkä aibe nebe tökare niara täbtä nete mun jakwe tuen. ⁷ Bti nitre ja töitikaka Jesube ye ie mun rika niereta jötrö krörö: Jesu nūrate nire, bike niken Galilea ja ükärökäreta ketetibe munbe, kánti munkwe ja tuadita ben abko munkwe nie kore ietre amne kukwe ne aibe tä niedre tikwe munye. Abko kore se, niebare angelekwe meritre yeye.

⁸ Ye erere bkänä, meritre nämáne dobohti ye nikaninta jötrö angwane, kä jürä namani krübäte btätre, akwa erere arato kä namaninta nuäre krübäte btätre, aisete nikanintre betekä kukwe ngwenante nun ja töitikaka Jesube ye kräke. ⁹ Niaratre nämáne näin betekä ji ngrabare angwane, batibe Jesu ara nūkani ngätäi bentre, kákwe “Ñantöre” niebare ietre. Ye btäräbe niaratre kákwe krötabare Jesu ken, nikani ngitiekä Jesu ngotobtä temen, kákwe Jesu ngoto kani ja käne angwane, mikani ütiäte kwetre jae. ¹⁰ Angwane Jesukwe niebare ietre:

Mun ñan rekwatera tibtä. Ti mräkätre ja töitikaka tibe abko rikadre ti ngäbti kä Galileate. Ye kánti ti tuadita kwetre abko mun nän niere ietre. Abko kore se, niebare Jesukwe meritre yeye.

¹¹ Nitre merire nikani kukwe ngwena kore, akwa nämáne ji ngrabare angwane, nitre rükä mikani guardiare röka ngibiarebti abko bti kä nūkani ruenta amne nikani betekä nebeta jutate Jerusalén amne nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre, ie kukwe nakaninkä ño ño, ye erere niebare jökrä kwetre. ¹² Angwane nitre blitaka Ngöböbe

ni mda mda diäre dänkientre ye abko nikani blite mda nitre unbre ji dokwäte yebe ja töi mikakäre kwatibe gwaire bentre. Angwane niaratre käkwe ngwian biani kabre nitre rükä nämane guardiare rökabti yeye niaratre näkwitakäre, ¹³ käkwe niebare ietre:

Mun nämane kibien deo angwane nitre ja töitikaka Jesube jananbare Jesu ngwäkä goireta rökabti, munkwe nie ni mda mdaye. ¹⁴ Erere arato, gobran Pilato käkwe kukwe ye gadi angwane, nunkwe blitadi ben niara näkwitakäre. Ye köböire abko kukwe ñan rabadre jire chi mun rüere amne nun rüere, niebare kwetre guardiaye.

¹⁵ Ye erere bkänä, nitre rükä nämane guardiare ye käkwe ngwian kabre ye kani ngäbti. Abti niaratre käkwe dre niedre niebare ietre, ye erere nikanintre niere, aiseite nitre ja töitikaka Jesube abko käkwe Jesu ngwäkä goibare abko nie nikani kore kena nitre israelita ngätäite, ye erere nieta janknu abti kä nüke mtare.

Kukwe mrä Jesukwe

(Marcos 16.14-18; Lucas 24.36-49; Juan 20.19-23)

¹⁶ Nitre merire käkwe kukwe nieba nun ja töitikaka Jesube yeye angwane, nun ni jätäbti iti abko rikaba bkänä Jesu ngäbti Galilea angwane, ngitio mdenbti nun rikadre niebare Jesukwe, ye kanti nun rikaba. ¹⁷ Nun rikaba nebe yete angwane, Jesu jataba nunye angwane, Jesu ara nükaninta nire ye nun ruäre kräke ñan rababa nebe era, akwa nun jökrä rababa Jesu käikitekä. ¹⁸ Angwane Jesukwe krötaba nun ken, käkwe nieba krörö nunye:

Kä kainta se amne kä temen ne Ngöbökwé mikani gare jökrä tie, ¹⁹ aiseite mun nän, amne nitre nünanka kä jökräbti temen, ye kanti mun näin ti mike gare ietre amne munkwe niaratre mika ja töitikaka siba tibe amne munkwe niaratre ngöka ñöte ni Rün käbti, Ngöbö Odei käbti amne Ngöbö Üai Deme käbti. ²⁰ Amne kukwe diribare tikwe munye, ye erere munkwe diri jökrä ietre amne niaratre käkwe ti kukwei ye mikadre täte jökrä arato, abkokäre munkwe diri ietre. Ti abko tädi kärekwäre munbe köbö kwatirekwatire nebebe kä mrä. Abko kore se, nieba Jesukwe.

Abko kukwe nakaninkä kore se. Ne ngörä.

Kukwe Kuin Jesubtä Tikani Marcokwe Marcos

Tärä ne tikaka abko kädian nämane Marcos. Niara kädian nämane Juan Marcos arato. Marcos abko nikani ñakare Jesu mukore nitre ja töitikaka Jesube ni jätäbti nibu kwrere, akwa niara abko Pedro kukwe muko nütüta, aiseite Pedro käkwe Marcos die mikani tärä ne tike abko ni kwati tä nütüre. Erere arato, Marcos abko Jerusalénbo, aiseite Jesukwe dre dre nuenbare amne dre dre niebare kwe abko nükani gare ie.

Nitre ñakare israelitare nünanka juta Romate, ye kräke Marcokwe tärä ne tikani, kukwe kuin Jesukristobtä mikakäre gare ietre. Nitre romanobo nämane nitre tödekaka Jesubti mike ja tare nike kri juta Romate, aiseite nane Marcos käkwe tärä ne tikani niaratre die mikakäre nünenkä dite Jesukrä.

Tärä nebtä abko Ngöbö Odei Jesu nükani nüne kä nebtä angwane, kukwe kuinkuin nuenbare kwe ni kwatikä niaratre okwäbti abko Marcos tö namani mikai gare ni jökräye. Erere arato, Jesu mikani ja tare nike kri, bti krütani krusobtä, yehtë Marcos tä blite bäri kabre. Erere arato, Jesukwe ja tare nikani kri, bti krütani, abti nukaninta nire, aiseite niara bäri dite ni rüe Satana ye ngwä amne tä ni die mikaka mtare abko Marcos tö namani mikai gare tärä nebtä.

Marcos ne mdenbtä abko kukweta tikani Hechos 12.12,25; 13.5,13; 15.36-39 amne 2 Timoteo 4.11. Marcos käkwe tärä ne tikani ñongwane metre gare ñakare nie, akwa tikani kä 50-70 angwane nütüta.

Juan Bautista käkwe ji tikani Jesu käne

(Mateo 3.1-12; Lucas 3.1-9,15-17; Juan 1.19-28)

¹ Kukwe kuin nuenbare Ngöbö Odei Jesukristokwe abko nakaninkä ño kena ja täritäri abko ti bike tike täräbtä. Jesukristo nämane nüne ño abko ti bike tike täräbtä.

² Bati kira Ngöbökwé Juan ni ngökaka ñöte juandi ni mike biare niara Odei kakäre ngäbti, ye Ngöbökwé niebare niara Odeie angwane, tikamna krörö täräbtä kwe ja kukwei niekä kädian nämane Isafäye:

Tikwe ja kukwei ngwianka juandi iti ma känenkri.

Niarakwe ni töi mikadi biare ma käne, ji ükateta biare ye kwrere.

Malaquías 3.1

³ Ni ye näin ñäke jume ja dibti kä kaibete, käkwe niedi krörö:

Ji ükateta kuin biare jrei känenkri, ye kwrere ja töi mike kuin biare munkwe.

Ji ükateta niken metre ta, ye kwrere ja töi ükete metre ni Dänkien käne munkwe, niebare kwe

Isaías 40.3

abko tikani kore täräbtä Isafakwe Juanbtä.

⁴ Ye erere bati, Juan ni ngökaka ñöte nükani kä kaibete, kä nikani niere: Munta kukwe kämekäme nuene, yehtë mun moto raba ulire. Kukwe käme kite jire jökrä temen munkwe, bti mun jata ja mike ngökare ñöte. Munkwe ye nuendi angwane, Ngöbökwé mun ngite ye diandikä jire jökrä munbtä, bti tikwe mun ngökadi ñöte, niebare Juankwe. Ngöbö Kukwei tikani Isafakwe Juanbtä abko erere namani bare. ⁵ Ye ngwane, nitre nünanka kākä Judeate btä juta Jerusalénte nükani kwati Juan kukwei nuakäre, kä namanintre ja ngite niere Ngöböye angwane, Juan namani ngökö Ñö Jordánte.

⁶ Juan abko nämane kameo drüen dikani dänre* kite jabtä amne nämane mämete nibi kwatabti jae amne mrö kweta nämane kwe abko tröda btä munkö känsenta. ⁷ Juan nämane ñäke angwane, käre namani niere krörö: Ni jatadi iti ti jiehti abko bäri di kri ti ngwä, aiseite ja ñan rükadre töre jire chi tie sandalia tikete ni ye ngotobtä. † ⁸ Tita mun

* 1:6 kameo drüen dikani dänre. Kukwe tä tikani Mateo 3.4 btä, yehtë ñäke. † 1:7 sandalia tikete. Jesu näire ni klaboré kökani ni mdakwe abko bäri ene. Niaratre aibe nämane sandalia ni mdakwe tikete, aiseite Juan nämane ja bä mike bäri ene ni klaboré ngwä.

ngökö ñö aibe te, akwa ni ye abko kákwe Ngöbö Üai Deme mikadi nüne munbtä. Abko kore se, niebare Juankwe.

Juankwe Jesu ngökani ñöte
(Mateo 3.13-17; Lucas 3.21-22)

⁹ Juan nämane nitre ngökö ñö Jordánte angwane, Jesu nämane juta Nazarete kä Galilea yete. Jatani nüke Juan kánti angwane, Juankwe ngökani ñöte, ¹⁰ jatani gökókäta ñöte käin, ye btäräbe kä käin ñäkänintbe Ngöbökwé namani tuen ie, bti Ngöbö Üai jatani ütú bá kwrere nüke mate btä, namani tuen ie jabtä. ¹¹ Ngöbö kukwei jarabare krörö kä käinbti: Ma ti Ngobo tikwe. Ma tare kri tikwe. Ma käi nuäre kri tibtä, niebare kore kä käinbti Jesuye.

Diablukwe Jesu nuaninte ja käne
(Mateo 4.1-11; Lucas 4.1-13)

¹² Yebti Ngöbö Üai nikani Jesu ngwena nebe kä kaibete. ¹³ Kä ye kánti Jesukwe nünantbebare köbö gre ketebu jändrän känsenta käite. Ye ngwane abko, Satana namani Jesu nuente ja käne, akwa Jesukwe ñan Satana mikani täte. Yebti angele nukani ruäre abko namani Jesu die mike.

Jesu nikani Ngöbö kukwei kuin dirire kena
(Mateo 4.12-17; Lucas 4.14-15)

¹⁴ Yebti abko, Juan kitani ngite kä teri. Yebti Jesu nikani Galilea, namani kukwe kuin Ngöbökwé niere krörö: ¹⁵ Ti rabadre gare kä nebtä köböi kitani Ngöbökwé abko nüra amne Ngöbö kitera gobrane nibti. Kukwe kämekáme kita temen munkwe, bti kukwe kuin Ngöbökwé nebti tödeka munkwe, Jesu namani dirire kore.

Jesukwe ni käräbare nibkä ja töitike jabe
(Mateo 4.18-22; Lucas 5.1-11)

¹⁶ Abti bati Jesu nikani Nö Okwä Kri Galilea köräbare, nikrabare kwe angwane, ni jatabare nibu ie. Iti abko kädian nämane Simón. Etba kwe abko kädian nämane Andrés. Niaratre abko gwa gaka abko nämane krade kite ñöte, btä Jesu okwä namani. ¹⁷ Jesukwe niebare ietre:

Mun brän tibe amne munta gwa gaen ño, ye kwrere tikwe mun mikadi ni ngwianka Ngöböye, niebare kwe ietre.

¹⁸ Ye btäräbe, niaratre kákwe krade kitani temen, bti nikani Jesube.

¹⁹ Nebti Jesu nikani mda mentokwäre ñö köräbare angwane, ni iti kädian nämane Santiago amne etba kwe abko kädian nämane Juan abko nämane krade gudike rute. Niaratre nibu ye abko Zebedeo ngäbriänkä, btä Jesu okwä namani angwane, ²⁰ Jesukwe käräbare ja töitike jabe arato. Niaratre kákwe sribikä aibe mikaninte rute rün Zebedeobe, bti nikanintre Jesube.

Jesukwe üai käme juanintari mento
(Lucas 4.31-37)

²¹ Yebti nikani jökrä juta kädian nämane Capernaúnte. Abti köbö jadükakräte angwane, Jesu nikani sinagoga yete, kánti nikani dirire. ²² Jesu namani dirire, yebtä ni jökrä ñan töi namani krütare, ñöbtä ñan angwane ni töbtä di kri kákwe diri ja di ngöi, kwrere jire Jesukwe diribare ietre amne, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre nämane dirire, ye kwrere Jesukwe diribare ñakare. ²³ Angwane ni nämane iti sinagoga yete, btä üai käme nämane nüne. Te batibe ni ye kákwe ngratebare krörö mda:

²⁴ ¡Jesu Nazarebo, nun tuemetre kaibe nete! ¿Ye ñöbtä abko ma kite ja mike kukwe nunkwete ta yere? ¿Ma kite nun gaenkä ya ño yere? Jesu, ma gare kuin tie. Ma abko Ni Deme Ngöbökwé gare tie, niebare üai kämenkwe Jesuye.

²⁵ Abtä Jesukwe niebare mda üai kämeye:

¡Üai käme, kada mkä kete makwe! Ni ye tuemetre gwängwarbe. Nän mento btä, niebare kwe.

²⁶ Üai käme ye käkwe ni ye ngrükaninte jume ngrabare, bti ngratebare kri kwe, bti ngitiani mento ni yebtä. ²⁷ Nebtä ni jökrä töi ñan namani krütare Jesubtä, kä namani niere jae kwärikwäri: ¡Ni neta kukwe btin dirire ño ño amarebti niara di tärä üai käme juentari jötrö au, tä ñäke kwatibe üai käme juantarikrä mento amne üai käme tä niara kukwei mike täte sere! abko namanintre niere kore jae kwärikwäri.

²⁸ Kukwe nakaninkä kore, abtä Jesu kädrie nikani jötrö ngwarbe, niken kä ketareketare te kä Galilea yete.

Jesukwe Simón köbrän merire mikaninta quinta
(Mateo 8.14-15; Lucas 4.38-39)

²⁹ Jesu nämane sinagoga kánti. Nikani angwane, nikani Santiagobe btä Juanbe nebe Simón btä Andrés kánti. ³⁰ Namani kánti angwane, Simón köbrän merire abko nämane bren drangwan kisete, niebare kwetre Jesuye.

³¹ Abtä Jesu nikani mike ñäräre mda, nikani nebe jänbtä ken se kwrere, käkwe Simón köbrän kani küdebti, bti ganinkrö krö kwe. Ngöbö diebti drangwan nikaninbe batibe btä, namanintabe quinta, bti nikani mrö känene niaratre bukakrä.

Jesukwe ni bren bren mikaninta quinta
(Mateo 8.16-17; Lucas 4.40-41)

³² Kä jatanina iko angwane, † ni kwati nünanka juta yete nükani Simón kánti mräkä bren bren ngwena amne mräkä nämane ja tare nike üai käme kisete abko jänikani Jesuye mikadreta quinta kwe abkokäre. ³³ Ni namani kwati krübäte ja ükaninkrö jukwebtä angwane, ³⁴ Jesu namani ni bren bätäkä ngwarbe miketa quinta. Arato üai käme juantari mento kwe ni kwatibtä. Jesu nämane sribire Ngöbö diebti abko nämane gare üai käme ye, aisete Jesukwe üai käme kukwei ötani jökrä arato.

Jesu nikaninta Ngöbö Kukwei dirire
(Lucas 4.42-44)

³⁵ Abti de, kä nämane diore angwane, Jesu naninkrö, nikani kä kaibete blitakäre Ngöböbe. ³⁶⁻³⁷ Simón btä kukwe muko mda mda nükani ngwäte angwane, nikanintre Jesu känentari kisere. Te kwanintari ietre angwane, niebare kwetre Jesuye:

Ni kwati nibi ma känentari kisere, niebare kwetre ie.

³⁸ Jesukwe niebare mda ietre:

Ti jatani blitakäre kukwe kuin Ngöbökwetä juta mda mdate arato, aisete mun ani juta mdabti nokore temen, niebare kwe ietre.

³⁹ Ye erere bkänä, Jesu nikani dikekä kä jökräbti temen kä Galileate angwane, namani blite kukwe kuin Ngöbökwetä sinagoga kä ketareketare te. Arato üai käme nibtä abko namani juentari mento btä.

Ni iti kwata bren lebra kisete abko Jesukwe mikani quinta
(Mateo 8.1-4; Lucas 5.12-16)

⁴⁰ Kukwe namani bare kore angwane, ni iti bren lebra kisete, abtä ngütüete ngrabare jatani Jesu ngäbti angwane, namani ngukudokwäbti temen Jesu ngwäre kri, käkwe niebare ie:

Ma tö ti mikaita quinta ne ngwane, makwe ti mikata quinta, ie ti tö nibi, niebare kwe Jesuye.

⁴¹ Abtä ni ngütüete ye namani ruentari tare kri Jesuye, käkwe kise mikani ni yebti, bti niebare kwe ie:

Ma rabata quinta, ie ti tö nibi, aisete gwängwarbe ma bike nebata quinta, niebare Jesukwe ie.

⁴² Ye btäräbe ni kwata ngütüete ngrabare lebra kisete ye kwata namaninta quinta jökrä ngrabare. ⁴³⁻⁴⁴ Bti Jesukwe niebare ie:

† 1:32 Kä jatanina iko, yebti nitre israelita nikani mräkä bren bren ngwena nebe Jesuye, ñobtä ñan angwane ñänä nikani timon dere angwane köbö jadükakrä nikani ta abko nämane ngibiare aisete.

Ma nibira kuinta jökrä, ye makwe ñan nie jire chi ni mda mdaye, akwa ma rika ja kwata kuinta mike tuadre ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäreye. Erere arato, ni bren kore tä nebeta kuinta abko käkwe jändrän mden mden biandre niebare Moisékwe, ye erere ma rika ngwena biandre Ngöböye, ma rabadre dbe niara ngwäreki abkokäre. Yebtä abko ma nenante kuinta abko rabadre gare ni jökräye, abkokäre ma rika jändrän ye ngwena. Abko kore se, niebare kwe ie.

⁴⁵ Akwa Jesukwe niara mikani kuinta, ye nikani kädriere ni jökrä ben. Yebtä abko, ni kwati tö namani ja tuai Jesube. Abtä Jesu ñan namani dikekä jäme juta ngwäre temen, aisete namani ja gwirie miketbe bäri kä kaibete juta bäre akwa, ni kwati krübäte namani nüke niara kánti.

2

Ni ruen ñakare ngrabare abko Jesukwe mikaninta kuinta
(Mateo 9.1-8; Lucas 5.17-26)

¹ Abti Jesu nukaninta gwi juta Capernaúm yete. Ye abko gani ni Capernaúmbokwe ² angwane, ni nükani kwati gwi nükebe jukwebtä, aisete kä ñan namani kwen rabakäre Jesu kánti gwi. Angwane Jesu nämane dirire Ngöbö Kukweibtä ni kwati yeye. ³ Angwane ni jatani nibkä ni bren ngwena iti ja ñäte Jesuye. Ni bren ye abko ni ruen ñakare ngrabare abko kisete dikekä ñakare abko jatani ngwena ja ñäte Jesuye. ⁴ Akwa ni nämane kwati dikaro aisete, ñan namani neme Jesu kánti. Abtä nikanintre jubti käin, käkwe ju mkä tikaninkä, bti ni bren ye gibianinkä jänkwata ngöi ju mkäte ta timon kwetre Jesu ngwäreki. ⁵ Nitre nükani ni bren ngwena amne ni bren ye nämane tödeke kwatibe Jesubti namani tuen Jesuye angwane, Jesukwe niebare ni bren yeye:

Tikwe ma ngite Ngöbö rüere ye dininkä mento mabtä ti mräkä, niebare kwe ie.

⁶ Yebtä abko, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre nämane siba, kä namani töbike krörö mda Jesu kukweibtä: ⁷ Ngöbö aibe tä ni ngite niara rüere denkä mento nibtä amarebti, ¿se ñobtä abko ni se tä ñäke kore Ngöbö rüere sere? namanintre töbike kore Jesubtä. ⁸ Namanintre töbike kore, ye abko gani Jesukwe. Abtä niebare kwe ietre:

¿Ñobtä munta töbike kore tibtä yere? ⁹ ¿Dre abko bäri nuäre niedre ni ruen ñakare ngrabare nokoye? ¿Ma ngite Ngöbö rüere, ye tikwe dininkä mabtä abko bäri nuäre niedre ya? o ¿Näin krö, jänkwata makwe ye den kisete, bti nän dikekä abko bäri nuäre niedre ya? Ye abko, ma ngite Ngöbö rüere ye tikwe dininkä mabtä abko bäri nuäre niere, ñobtä ñan angwane raba bare ya, ñakare ya ñan jatadre munye. ¹⁰ Akwa ti, Ni Kä Nebtä Ngobo ne ie Ngöbökwé ja di biani mun ngite Ngöbö rüere diankakäre mento munbtä kä nebtä, ye abko ti bike bä mike tuadre munye, niebare Jesukwe.

Bti niebare kwe ni ruen ñakare ngrabare yeye:

¹¹ Näin krö. Jänkwata makwe ye den kisete amne nänta ja gwiriete, niebare kwe ie.

¹² Angwane jötrö ngwarbe ni jökrä okwäbti, ni ruen ñakare ngrabare ye naninkrö krö, käkwe jänkwata diani kisete, bti nikaninta. Yebtä ni jökrä ñan töi namani krütare, aisete namani Ngöbö käikitekä, kä namani niere: Kukwe ne kwrere ñan tuabare erere nakaka mtare, namanintre niere kore jae kwärikwäri.

Jesukwe Leví käräbare ja töitike jabe
(Mateo 9.9-13; Lucas 5.27-32)

¹³ Abti Jesu nikaninta Ñö Okwä Kri Galilea köräbare mda angwane, ni nükani kwati niara kánti angwane, niara namani dirire ietre. ¹⁴ Yebti nikani mentokwäre angwane, kä jändrän ütiä käräkrä gobran romanobokrä, kánti ni nämane tākänintbe iti jändrän ütiä kärere. Ni ye abko Alfeo ngobo kädian nämane Leví abko nämane jite, btä Jesu okwä namani angwane, Jesukwe niebare Levíye:

Brän tibe, niebare kwe ie.

Angwane jötrö ngwarbe Leví nikani dikekä krö, nikani Jesu jiebti.

¹⁵ Abti Jesu nikani mröre Leví kánti angwane, nitre jändrän ütiä käräkrä gobran romanobokrä nämane kwati amne ni mda mda nämane tuen käme ni israelita ruäreye

nāmane arato, ñobtā ñan angwane ni kwati ye kwrere nāmane näin Jesube. Nitre ye abko bäri käme nie namani nitre bariseokwe abko ben Jesu btā nitre ja töitikaka ben nāmane tākānintbe mröre ketetibe. ¹⁶ Jesukwe mröbare kore nitre bariseo Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikātre ruäre okwābti, abtā niebare kwetre nitre ja töitikaka Jesubeye:

¿Nitre jändrän ütiā kārākā gobran romanobokrā abko käme amne ni mda mda kukwe nuenkā kämekāme se gare ñakare ni seye ya amarebti tā mröre jāme ketetibe ben se? niebare kwetre ietre.

¹⁷ Nitre bariseo kākwe ñākābare kore, ye jarabare Jesuye angwane, Jesukwe ja bä mikani ni krākā bianka kwrere amne nitre jändrän ütiā kārākā amne nitre kukwe nuenkā kämekāme, ben nāmane mröre ye bä mikani ni bren kwrere, kākwe niebare krörö mda ietre:

Ni kuin bren ñakare ye abko ñan tā ni krākā bianka ribere jabtā, akwa ni bren bren abtā tā ni krākā bianka ribere jabtā abko ti tö nibi niei munye. Ni ie ja ruen kuin deme au Ngöbö ngwārekri mun kwrere, ye abko ñan ti jatani kārere Ngöbö kukwäre, akwa ni kukwe kämekāme nuenkā Ngöbö rüere ye mden abko ti jatani kārere Ngöbö kukwäre. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre bariseoye.

Ñobtā nitre ja töitikaka Jesube ñan nāmane ja bäine

(Mateo 9.14-17; Lucas 5.33-39)

¹⁸ Abti bati nitre nānkā Juan Bautistabe btā nitre bariseo nāmane ja bäine ja mikakäre metre Ngöbö ngwārekri angwane, ni mdara jire kākwe tuani, aiseite jatani, kākwe niebare krörö Jesuye:

¿Ñobtā nitre nānkā Juanbe btā nitre bariseobe kätä ja bäine Ngöbökrā amarebti, nitre ja töitikaka mabe ja bäine ñakare Ngöbökrā sere? niebare kore kwetre Jesuye.

¹⁹ Abtā Jesukwe kukwe bä mikani ietre, kākwe ja bä mikani ni ja mikaka gure kwrere amne nitre ja töitikaka ben abko bä mikani kwe ni ja mikaka gure kukwe muko kwrere, kākwe niebare ietre:

Ni iti tā niken ja mike gure angwane, tā kukwe muko kwekwe nübaire kä ngwiankāre nuäre gwaire jabtā, ye ngwane ni ja mikaka gure ye tādre siba bentre angwane, ¿kukwe muko ye raba moto ulire ja bäine ya? Ñakare. Ni ja mikaka gure ye tā siba bentre angwane, kukwe muko ñan raba nebe moto ulire ja bäine. ²⁰ Akwa ni ja mikaka gure ye jārīkadre kukwe muko okwābti, ye ngwane rabadre ja bäine abko kore rakadikā nitre ja töitikaka tibe yebtā.

²¹ Mdakäre abko, dän ngututu gudīkadre dän kukwän btinbti angwane, dän kukwän btin tā dän ngututu kwaenkā bäri mda abko kisete dän ngututu rötadreteta angwane, rötadrete bäri kri mda, aiseite ni ñan raba dän ngututu gudike dän kukwän btinbti.

²² Erere arato, chibo kwata dikani kira uba döi ngwäre, te ni ñan raba uba döi keke mikadre kwaka, ñobtā ñan angwane chibo kwata ngututu rötadrete, rikadre ngwarbe uba döi kwaka ben ngöi jökrā arato. Mden kisete, uba döi mikadre kwaka abko kekadre chibo kwata btinte. Ne abko kore, niebare Jesukwe ni mda mdaye.*

Jesu abko bäri ütiāte köbö jadükakrā yebti ta

(Mateo 12.1-8; Lucas 6.1-5)

²³ Abti bati Jesu nikani dīkekā nura ngätāite köbö jadükakrā näire mda angwane, nitre ja töitikaka ben nāmane näin siba, kä nikani trigo ngwä ötö ji ngrabare kwetadre jae.

²⁴ Abtā nitre bariseo kākwe niebare Jesuye:

Jändrän ñan nuendre jire chi köbö jadükakrā näire nieta abko nitre ja töitikaka mabe nibi nuene tuen sete, niebare kwetre Jesuye.

* 2:22 Kukwe diribare Jesukwe abko dän btin amne chibo kwata btin kwrere. Erere arato, kukwe diribare ja bāinbtā nitre bariseokwe abko dän ngututu amne chibo kwata ngututu kwrere, aiseite nitre ja töitikaka Jesube nin rabadre Jesu kukwei mike tāte gwaire kukwe diribare nitre bariseokwe amne Juankwe ye ben, ñobtā ñan angwane kukwe diribare Jesukwe abko bä jene kukwe mdakrā aiseite.

²⁵⁻²⁶ Abtä Jesukwe niebare mda käre:

Bati David btä rükä kwekwe ie mrö namani krübäte angwane, kukwe nuenbare krörö kwetre: Ju nuäre ngwiandre kánti ban deme nämane mikani Ngöbö ngwärekre, ye kánti David nikani gwä, ban diani kwe, bti kwetani kwe rü muko kwekwe ben. Ban ye abko, David btä nitre nämane ben kákwe ñan kwetadre jire chi, ñobtä ñan angwane nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre aibe kákwe kwetadre niebare Ngöböke, akwa niaratre kákwe kwetani, akwa namani ngite ñakare Ngöböye. Abiatar nämane sribire nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien angwane kukwe ne nakaninkä. Kukwe yebtä mun tarä ñäke Ngöbö Kukweibtä ruen tie.

²⁷ Ye erere, Ngöböke köbө jadükakrä mikani jadükakrä nie, ñan Ngöböke ni dätebare kukwe driebare munkwe köbө jadükakräbtä mikakrä täte. ²⁸ Amne köbө jadükakrä näire yebti ta abko ti Ni Kä Nebtä Ngobo abko bäri ütiäte, aiseite nitre ja töitikaka tibe rabadre dre dre nuene köbө jadükakrä näire abko ti di tarä niere ietre. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre bariseoye.

3

Jesukwe ni mikaninta quinta köbө jadükakrä näire
(Mateo 12.9-14; Lucas 6.6-11)

¹ Abti köbө jadükakrä mdara jire te Jesu nikaninta sinagoga mdate angwane, ni iti küde ngrötani kwärä nämane yete. Arato nitre bariseo nämane yete. ² Jesukwe ni ye mikadreta quinta köbө jadükakräte ne ngwane, Jesukwe ja mikani ngite Ngöbö rüere niedre kwetre Jesu rüere ni mda mdaye, abkokäre nitre bariseo namani ngibiaretari kisere ni küde ngrötani yebtä. ³ Angwane Jesukwe niebare ni küde ngrötani kwärä yeye: Jakwe ni jökrä ngwärekre nete, niebare kwe ie.

⁴ Erere bkänä, ni ye nikani angwane, Jesukwe niebare krörö mda nitre bariseoye: ¿Köbө jadükakrä, yebtä Kukwe Biani Ngöböke Moiséye käta dre niere? ¿Jändrän kuin nuendre ni mdakrä ya? ¿Kukwe käme nuendre ni mdabtä ya? ¿Ni bren mikadreta quinta ya? ¿Ni bren kämikadre ja okwäbti ya? Dre nuendre metrere niere tie munkwe, niebare Jesukwe ietre.

Akwa namanintre kwekbe jökrä niara kukweibtä, ñobtä ñan angwane ñan tö namani ja kitai ngise au. ⁵ Nitre bariseo moto ribi, aiseite ni bren ñan namani ruentari tare ie. Abtä Jesu namani ulire krübäte, kákwe mikani ñäräre romone ja bäre temen, bti niebare kwe ni küde ngrötani yeye:

Küde ngököte, niebare kwe ie.

Ye btäräbe ni ye kákwe küde ngökatebare angwane, kise namaninta kuin jökrä ie. ⁶ Yebtä abko, nitre bariseo nikani ju bäre amne Jesu kämikadre ño ja ñäte nitre reketaka jrei Herodes ben abko nikani kädriere jötrö jabe kwärikwäri.

Ni kwati bren bren nükani Jesu kánti

⁷ Abti Jesu btä nitre ja töitikaka ben nikaninta Ñö Okwä Kri Galilea köräbti rabakäre kaibe, akwa ni nikani kwati jiebti. ⁸ Jesu nämane jändrän kuinkuin nuene, abkotari ni Galileabo, ni Judeabo, ni juta Jerusalénbo, ni Idumeabo, ni nünanka Ñö Jordán bti kä driri, ni juta Tirobo bäre temen, btä juta Sidónbo bäre temen nükani kwati ja tuakäre Jesube. ⁹ Ni nükani kwati dikaro abko nane rabadre Jesu kete dime ja ngätäite, aiseite Jesukwe ru chi mikamna biare krati jakrä nitre ja töitikaka benye. ¹⁰ Jesukwe ni bren bren mikaninta quinta kwati, abkotari ni mda mda bren rabadreta quinta abkokäre tö namani kise mikai Jesubtä, aiseite namanintre ja kitekäbe kwärikwäri rabakäre Jesu kánti.

¹¹ Ye ngwane Jesu namani tuen üaitre käme ye angwane, ni btä nämane ye namanintre ngwen ja mike bobre ngukudokwäbti Jesu ngwärekre, kä namani ngrente krörö: ¡Ma Ngöbö Odei abko gare nunye! namani ngrente kore.

¹² Jesu Ngöbö Odei, ye abko Jesu ñan tö namani mikai gare jötrö ngwarbe ni jökräye, aiseite Jesu kákwe ñan ja kädriemna ni mda mda ngwärekre üai käme ye. Ye ngwane Jesukwe ni kwati mikaninta quinta btä üai käme juantari mento ni kwatibtä kwe.

Jesukwe ni dianinkä ni jätäbti nibu ja töitikakäre jabe
(Mateo 10.1-4; Lucas 6.12-16)

¹³ Abti Jesu nikani mintokwäre nebe ngitiobti angwane, tö namani nire nire ngwian jabe, erere käräbare kwe abko nikanintre ben mintokwäre. ¹⁴ Ni ngwiani jabe Jesukwe, ne ngätäite ni dianinkä ni jätäbti nibu kwe abko rabadre ja töitike ben, bti juandre ja kukwei kädriere kwe, abkokäre dianinkä kwe. ¹⁵ Ni dianinkä ni jätäbti nibu Jesukwe abko ie ja di biani kwe üai käme juantarikrä mento nibtä

¹⁶ abko nere: Simón

(ni ye Jesukwe kädiani Pedro mda),

¹⁷ Santiago btä etba kwe Juan. Ne abko Zebedeo ngäbriänkätre, ne arabe Jesukwe kädiani Boanerges. (Ne abko kukwe unsuni ngö käinta kwrere, aisete kädiani Unsuni Ngobo arato;)

¹⁸ btä Andrés, Felipe, Bartolomé,

Mateo, Tomás, Santiago,

Santiago ne abko Alfeo ngobo;

btä Tadeo btä Simón Zelote.

¹⁹ Mrä abko, Judas Iscariote. Judas ne mden käkwe Jesu kitani ngise rüeye mrä. Jesukwe ni dianinkä ni jätäbti nibu kore.

Beelzebú nämane Jesubtä nie namani rüere
(Mateo 12.22-32; Lucas 11.14-23; 12.10)

²⁰ Nebti Jesu nikaninta gwä angwane, ni nukaninta kwati kanti ja tuakäre ben abko ñan namani niara btä nitre ja töitikaka ben tuemetre mröre jire chi. ²¹ Jesu mräkäkke kukwe ne gani angwane, kä namani jame Jesu dokwäbti namani nütüre, aisete nikani niara jiebtä, tö namani Jesu ngwianta ja gwiriete.

²² Angwane Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätre nünanka juta Jerusalén abko nükani ruäre Jesu kanti, kä namani niere ni jökräye:

Üai käme dänkien kädianta Beelzebú, ye mden käkwe ja di biani ni nokoye abko diebti tä üai kämekäme juentari mento se, namanintre niere kore Jesubtä.

²³ Abtä Jesukwe dirikä ye käräbare, käkwe kukwe bä mikani krörö mda ietre:

¿Satana kädianta Beelzebú arato ye abko raba ja juentari au ya? Ñakare. ²⁴ Erere arato, gobran btä ni nünanka kä ketetibe te rikwitare ja rüere kwärikwäri, ne ngwane gobran kä ye kanti ñan rabadre gobrane mda. ²⁵ Ne ben, ni jakwebe nüne ju kwatibe te rikwitare ja rüere angwane, ñan rabadre nüne ketetibe käre. ²⁶ Ye mden kwrere abko, Satana rikwitareta ja rüere au ne ngwane, kä rükadre mrä käne, akwa Satana ñan tä rüre jabe au, aisete ti ñan tä üai käme juentari mento nibtä Satana diebti, aisete munta blite ngwarbe.

²⁷ Yebti Jesukwe kukwe mda bä mikani, käkwe Satana bä mikani ni dite kwrere amne ja bä mikani ni gokä kwrere kwe, käkwe niebare:

Satana abko ni dite kwrere. Ni dite tä ju jen kwe ngibiare ni gokä ngäniene, aisete ni dite nünanka gwi ñan mäkärete angwane, ni gokä ñan raba jire iti, kä rabadre jändrän kwe denkä kän, akwa mäkärete angwane, ni gokä rabadre jändrän kwe denkä jire jökrä kän. Ye kwrere ni ye btä üai käme tä abko ju Satanakwe kwrere. Ti bäri dite Satanakrä aisete, ti raba üai käme juentari mento nibtä Satanakän, ni gokäta jändrän denkä ni dite kän ye kwrere.

²⁸⁻³⁰ Jesu abko btä üai käme nämane, nie namani Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikäkke, mdenbtä Jesukwe ñäkäbare krörö ietre:

Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Nire nire käkwe ñäkädre blo Ngöbö rüere, btä ja mikadre ngite ño erere Ngöbö rüere kwe, yebtä Ngöbö raba ni ngite ye denkä mento btä; akwa nire nire käkwe ñäkädre blo Ngöbö Üai Deme rüere, ne ngwane ni ye rabadre ngite kärekkäre Ngöböye, aisete ni ngite ye ñan diandrekä btä kwe. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

*Nire abko Jesu mräkä era metre
(Mateo 12.46-50; Lucas 8.19-21)*

³¹ Kä namani jäme Jesu dokwäbti, Jesu mräkä namani nütüre, aiseite Jesu meye amne etbakantre nükani ju bäre temen jiebti, käkwe kärämna ngwiandreta ja gwiriete.

³² Angwane ni nämane tākānintbe Jesu bäre temen käkwe niebare ie:

Ma meye amne ma etbakantre tä ju bäre nokote abko tö nibi blitai mabe, niebare kwetre Jesuye.

³³ Jesukwe niebare mda ietre:

¿Nire abko ti meye amne nire abko ti etbakantre amarebti tö nibi blitai tibe ye? niebare kwe.

³⁴ Bti ni nämane tākānintbe, ye Jesukwe mikani ñäräre kuin, käkwe niebare ietre:

Ti meye tikwe amne ti etbakantre era metre abko erere tä nete ne, ³⁵ ñobtä ñan angwane nire nire käta Ngöbö kukwei mike täte, ni ye abko ti etba tikwe, ti ngwai tikwe amne ti meye tikwe. Abko kore se, niebare Jesukwe.

4

*Dobo ketabkä, btä Jesukwe kukwe bä mikani
(Mateo 13.1-9; Lucas 8.4-8)*

¹ Abti bati Jesu nikaninta dirire mda Ñö Okwä Kri Galilea köräbti angwane, ni kwati käkwe ja ükaninkrö Jesubtä niara kukwei nuakäre. Abtä Jesu nakwani rute, namani tākānintbe. Nitre käkwe ja ükaninkrö kwati btä ye abko namani jökrä ñö köräbti jateta temen. ² Angwane Jesukwe kukwe keta kabre bä mikani dirikäre ietre, käkwe niebare krörö:

³ ¿Olo ketete munkwe! Bati ni nikani iti nura metekä. ⁴ Nura metaninkä kwe angwane nura ruäre nikani mate ji ngrabare temen, ye abko nukwä jatani, käkwe kwetani jökrä kän. ⁵ Nura ruäre abko nikani mate jäkwatabti temen, ye kanti abko dobo ñakare bökan, aiseite nura ye nükani mure jötrö, akwa dobo ñakare mente nguse, ⁶ bti ñänä jatani ngire, käkwe nura mu ye kukwani jökrä amne ngätri ñakare arato, aiseite ngrötaninkä jökrä. ⁷ Nura ruäre abko nikani mate kökrä tukwäte tukwäte ngätäite, ye abko nükani mure arato. Akwa kökrä ye abko rirabare bäri jötrö nura mu yebti ta, käkwe kämikani, aiseite ñan ngwä namani. ⁸ Akwa nura ruäre abko nikani mate dobo kuinte, ye abko nükani mure amne, rirabare tuärebe amne ngwä namani kabrekabre btä. Datire datire ngwä namani gre bti Krä jätä, ruäre abko ngwä namani gre ketamä, ruäre abko ngwä namani gre ketarike. Ne abko nakaninkä kore se.

⁹ Nire nire käta ti kukwei nuen, ye abko olo tärä ne ngwane, ti kukwei ne ketate ja olote kwe, kukwe ne rükadre gare kuin munye abkokäre. Abko kore se, niebare kwe ni kwati yeye.

*Ñobtä Jesukwe kukwe bä mikani
(Mateo 13.10-17; Lucas 8.9-10)*

¹⁰ Yebti Jesu namani kaibe angwane, ni ja töitikaka ni jätäbti nibu ben btä ni mda mda nämane näin siba Jesube käkwe niebare ie:

¿Makwe kukwe bä miri, ye dre nini kore makwe yere? niebare kore kwetre Jesuye.

¹¹ Jesukwe niebare mda ietre:

Ngöbö rükadre gobrane ño nibti abko tä tiebe, akwa tita mike gare munye, akwa ni kwati mda abko ie Ngöböta mike gare ñakare, aiseite tita kukwe bä mike kore, Ngöbö Kukwei tä tikani krörö rabadre bare abkokäre:

¹² Kukwe bä mikata kore tikwe, ye jatadre ni mda mdaye, akwa ñan rükadre gare.

Ne ben, kukwe nieta tikwe jaradre ie, akwa tebaidre ñakare kwetre.

Yebtä ñan jatadreta Ngöbö kukwäre.

Arato niaratre ngite Ngöbö rüere, ye Ngöbökwé ñan diandrekä mento btä, *Isaías 6.9-10* abkokäre tita kukwe bä mike kore, niebare kwe ietre.

*Dobo ketabkä tä dre niere abko nere
(Mateo 13.18-23; Lucas 8.9-15)*

¹³ Jesukwe kukwe bä mikani, ye ñan nükani gare metre nitre ja töitikaka benye. Abtä niebare kwe ietre:

¿Tikwe kukwe bä miri nura metaninkäbtä ñan nü gare munye, ye kukwe mda mda bäri tare bä mikadre tikwe abko rükadre gare ño munye amarebti yere? ¹⁴ Ye mden kisete, kukwe bä miri tikwe käta ño niere metre abko ti bike mike gare munye. Ni Ngöbö kukwei ngwianka, ye abko ni nura metakaka kwrere. ¹⁵ Nura nikani ngitiekä ji ngrabare, ye nukwä jatani, käkwe kwetani jökrä. Ye kwrere abko, ni ruäreta Ngöbö Kukwei nuen, akwa ñan tä nüke gare metre ie. Btä räbe Satana tä kite, käta Ngöbö Kukwei denkä jökrä kän, mden nini tikwe ye.

¹⁶ Amne ni ruäre abko käta Ngöbö Kukwei nuen, ye btäräbe käta nebe nuäre btä kare ngäbti, ni ye abko nura nikani mate jäkwatabti ye kwrere, ¹⁷ ñobtä ñan angwane nura nikani mate jäkwatabti abko ngätri ñan nämane bökän, ye kwrere jire ni ruäre tä Ngöbö Kukwei kaen ngäbti, bti bä jötrö tä näin Ngöböbe, akwa tädre niken ja tare nike tödekabtä Ngöböbti, ye btäräbe tä Ngöbö Kukwei kiteta temen, bti tä nikenta ja jiebti. ¹⁸⁻¹⁹ Amne ni ruäre abko tä Ngöbö Kukwei nuen, akwa tä nakwen bäri jändrän kä nebtä jiebti, erere tä ja töi mike bäri sribi kä nebtä jiebti amne, tä ngwian tarere bäri amne töta nebe rabai jändrän mda mda bkäne, ye abko käta ngökö. Ne aisete ni ye abko nura nikani mate kökrä tukwäte tukwäte ngätäite amne ngatani, ye tä nakenkä ni yebtä, aisete nura ngatani, ngwä namani ñakare, ye kwrere jire ni ye tä sribi nuene ñakare Ngöbökrä. ²⁰ Akwa ni ruäre tä Ngöbö Kukwei nuen amne tä kaen ngäbti, käta niken sribi kuinkuin nuene bätäkä ngwarbe Ngöbökrä, ye abko nura nikani mate dobo kuinte abko rirabare kuin amne ngwä kuinkuin namani gre bti krä jätä, ruäre gre ketamä, ruäre abko gre ketarike, kwrere jire ni ye tä sribi nuene Ngöbökrä abko kukwe kore bä miri tikwe ye, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

*Jesukwe ja kukwei bä mikani ñotra kwrere
(Lucas 8.16-18)*

²¹ Jesukwe kukwe bä mikani krörö mda ni kwati yeye, käkwe niebare: ¿Ñotra jutra mikata gwi, ye jue mikata kaja täni ya? Ñakare. ¿Mikata jän täni jae ya? Ñakare. Ñotra mikata, ye mikata üräbtä käin trä rabadre ngitie jökrä gwita temen, ni jökrä gwi, ie kä rabadre tuen abkokäre. ²² Ye kwrere abko, Ngöbö Kukwei ñotra kwrere, aisete Ngöbö Kukwei nieta kaibe tikwe mtare abko batira jire kädriedi ji kribti ni mda mdabe. Erere arato, Ngöbö Kukweita tiebe mtare abko batira jire niedi ni kwati ngwärekre, ñotra mikata üräbtä käin trä rabadre jökrä gwita temen ye kwrere. ²³ Ni kukwei ruen munye angwane, munkwe kukwe ne ketate olote. Abko kore se, niebare Jesukwe ni kwatiye.

²⁴ Bti Jesukwe kukwe bä mikani mda, käkwe niebare: Olo ketete kuin kukwe neye munkwe. Ti kukwei mikare täte ño munkwe, ye kwrere Ngöbökwé ti kukwei mikadi gare mda munye. Arato niarakwe ti kukwei mikadi gare bäri mda munye. ²⁵ Mdakäre abko, nire nire ie Ngöbö Kukwei nüke gare, ye abko ie Ngöbökwé ja Kukwei biandi bäri mda; akwa nire nire ie Ngöbö Kukwei gare ñakare, ye abko ie Ngöbö Kukwei gare kiakia abko Ngöbökwé diandikä jökrä kän, niebare Jesukwe ietre.

Ngöböta gobrane ño ni kwe ngätäite abko Jesukwe bä mikani nurabtä

²⁶ Jesukwe kukwe mdara jire niebare krörö ni kwati yeye ño okwä kri köräbti: Ngöbö gobrinta kite niren ño ni kwe ngätäite abko ti bike bä mike nura metakata btä. ²⁷ Ni nura metakaka käta nura metekä, bti tä nikenta gwä. Bti dibire rare tä kibien ya, tä ngwäte ya ño, akwa nura abko tä nüke mure, bti tä niren ño gare ñakare ie. ²⁸ Akwa nurata nüke mure ja di jenbti, ye erere batibe nura muta nüke chi, bti tä niken niren, bti tä nebe blüre, bti ngwäta nebe btä. ²⁹ Ye bti ngwäta neme nötare jökrä angwane, kä nura ötakrä tä nüke. Angwane nura bkänkä tä ötamna sribikätre kweye, ye erere ötata niken. Ye abko, nurata

nüke mure, bti ngwäta neme nõtare kaibe amne ötata ño, ye kwrere Ngöbö gobrain tä kite niren ni kwe ngätäite. Ne abko kore, niebare Jesukwe ni kwatiye.

Jesukwe kukwe bä mikani mostasa nuraibtä

(Mateo 13.31-32; Lucas 13.18-19)

³⁰ Mdakäre abko, ¿Ngöböta kite gobrane nibti ye abko tikwe bä mikadre dre kwrere ruen munye? ³¹ Ngöböta kite gobrane nibti ye abko mostasa nurai chi kwrere. Ni iti käkwe mostasa nurai nökanı tirete jakrä. Nura jökrä munkwe, ngätäite mostasa nurai ye abko bäri kiakia, ³² akwa nökadre tirete angwane, rabadre bäri kri nura jökrä bti ta angwane, küdeta nebe ngetre kwäräkwärä, aiseite nukwä raba kite nüne küdete käinta kä tiborete, ye kwrere jire käne Ngöböta kite gobrane ni braibe bti, akwa mrä angwane Ngöbö rabadi gobrane ni kwatibti abko bä mikata nura chi yebtä.

Jesu nämane kukwe bä mike jirekäbe, btä nämane dirire

(Mateo 13.34-35)

³³ Jesu nämane kukwe bä mike jändrän mda mdabtä, erere nämane dirire, akwa kukwe bäri tare abko ñan nämane dirire ni kwatiye. ³⁴ Kukwe bä mika nämane jirekäbe Jesukwe, btä nämane dirire ni mda mdaye, akwa nämane nebe kaibe nitre ja töitıkaka benbe angwane, kukwe bä mika nämane ni mda mdaye kwe abko nämane dre niere metre abko nämane mike gare jökrä ietre.

Jesukwe müre amne ñö mikani kwekbe

(Mateo 8.23-27; Lucas 8.22-25)

³⁵ Jesukwe blitabare kukwe keta kabrebtä, ye näirerabe kä jatani iko angwane, niebare kwe nitre ja töitıkaka benye:

Brän ñö okwä kri kwäräkri, niebare kwe ietre.

³⁶ Erere bkänä, ru te Jesu nämänena, arabe te jänikani. Arato ru mda mda nikani siba ben. Ni nämane kwati, ye abko namani jökrä ñö okwä köräbti ie. ³⁷ Niaratre nikani, nikani te batibe müre jatani mate ribi krübäte, kä nikani ñö mike nakwen kukwäne, aiseite namani ñö kite nakwen jökrä rute, kä namani ru krien ñöte nguse. ³⁸ Akwa Jesukwe ja dokwäkrä mikani, bti nämane kibien kuin ru körekri. Ye nitre ja töitıkaka ben nikani, käkwe ganinkrö, bti niebare kwetre Jesuye:

¿Dirikä, ni kite niken ñöte nguse dbe makrä ya, amarebti ma nibi kibien dikaro yere! niebare kwetre Jesuye.

³⁹ Abtä Jesu naninkrö, käkwe ñäkäbare krörö müreye amne ñöye:

Kwekbe munkwe, niebare kwe.

Ye btäräbe kä namaninta kwekbe jökrä. Ñö abko namani nenta jirekäbe jökrä.

⁴⁰ Jesukwe niebare nitre ja töitıkaka benye:

¿Ngöböta mun ngibiare, bti munta tödeke yera, amarebti mun moto nibi bete dikaro ja tari yere! niebare Jesukwe ietre.

⁴¹ Akwa namanintre nekwetekä Jesubtä, töi ñan namani krütare, kä namani niere jae kwärikwäri:

¿Ni se abko, ni ño amarebti, müreta mike täte btä ñöta mike täte sere? namanintre niere jae kwärikwäri.

5

Ni Gadarabo btä Jesukwe üai käme juanintari mento

(Mateo 8.28-34; Lucas 8.26-39)

¹ Yebti Jesu nikani nitre ja töitıkaka benbe nebe Ñö Okwä Kri Galilea kwärä nakri kākä Gadara kanti. ²⁻³ Niara nakwani timon, ye btäräbe ni nukani iti Jesu kanti abko btä üai käme nämane. Mden kisete nämane nüne rökabti abko nikani Jesu ngäbti. Ni ye abko, ni krübäte üai käme kisete, aiseite mäkäte nämane kadenanbti, akwa ñan nämane neketete jire chi ni mda mdaye, ⁴ ñöbtä ñan angwane küde mäkäte nämane kadenanbti ie angwane, nämane kadena ötöte jökrä ja küdebtä. Ne ben ngoto mäkäte nämane ie

angwane, nämane kadena ötöte kia bürere jökrä ja ngotobtä, aiseite ñan namani nuene ni mda mdakrä. Käre mäkäte nämane, akwa nämane ngitieta ben gwaire. ⁵ Dibire rare ni ye nämane niken ngwänenkä krikri be rökabtita btä ngudrebtita ja metare kwärä jäbti ngrabare. ⁶ Jesu jatabare mente ie se kwrere angwane, niara nakwaninkä, nikani betekä Jesu ngäbti, namani kánti angwane, nikani ngitiekä ngukudokwäbti temen Jesu ngwärekre ja mikakäre bobre Jesubtä. ⁷⁻⁸ Jesukwe niebare üai käme ye mda:

Nän mento ni nebtä, niebare kwe.

Abtä ni yekwe ngratebare kri mda, käkwe niebare:

Jesu, ma Ngöbö Kri Kä Käinbti Odei, ¿ye ñobtä ma kite ti nike nete ye? Ngöbö se okwäbti, makwe ñan ti mika ja tare nike abko ti tö nibi ribei mae, niebare kwe.

⁹ Abtä Jesukwe niebare mda üai käme ye:

¿Ma kä ño?

Üai käme ye käkwe niebare mda Jesuye:

Nun kabre jae, aiseite ti kä Kabre, niebare kwetre.

¹⁰ Bti namani ribere kisere mda Jesuye:

Makwe ñan nun juantari mento kä mdabti, üaitre käme namani ribere kisere Jesuye.

¹¹ Ye kánti abko, mtü nämane kabre krübäte mröre bä kánime ngudrebtäta, ¹² aiseite namani ribere Jesuye:

Mtüta sere, sebtä nun juen, namani niere ie.

¹³ Ye erere, Jesukwe üai käme juantari mento ni yebtä abko juani mda kwe mtübtä. Üai käme nikani mento ni yebtä, bti nikani mda mtübtä angwane, mtü nikani betekä jökrä ja jiebtä kä btä motokwäre, nikani ngitiekä jökrä ñöte, kánti müre neketani jökrä. Mtü mili krobu näre müre neketani jökrä kore.

¹⁴ Yebtä abko, mtü ngibiakatre ngitiani, nikani kukwe ne niere jutate ta btä ji ngrabare. Abtä ni jatani kwati mda kukwe nakaninkä ye tuakäre. ¹⁵ Nükanintre Jesu kánti angwane, ni btä üai käme nämane kabre abko ja ngwä kitani kwe, nämane tākänintbe temen, kä ruen kuin bti, btä nükanintre. Abtä Jesu di kri nükanani gare ietre, aiseite Jesu jürä namani ni jökräbtä. ¹⁶ Ni btä üai käme nämane kabre btä kukwe nakaninkä, erere arato kukwe nakaninkä ño ño mtübtä abko nitre tuakatuaka namani taentari jire jökrä ja täritäri ni jökrä yeye. ¹⁷ Yebtä abko, Jesu jürä namani kri btä, aiseite Jesukwe kä mikarekä, rikadre kä mdabti abko ni jökrä namani ribere Jesuye.

¹⁸ Ye erere bkänä, Jesu nakwaninta rute angwane, ni btä üai käme juantari mento kwe, ye abko Jesu rikadre ngwena jabe abko namani ribere Jesuye, ¹⁹ Akwa Jesukwe niebare mda ie:

Nakare. Ma raba jirekäbe nete. Ma Dänkienkwe dre nuni makrä btä ma tareniri ño kwe, ye nän niereta jire jökrä ma mräkäye ja gwiriete, niebare kore Jesukwe ie.

²⁰ Ye erere bkänä, Jesukwe kukwe kuin nuenbare ni yekrä, ye niara nikani niere ni jökräye juta kwatirekwatire te kä kädian nämane Decápolite. Yebtä ni jökrä töi ñan namani krütare kukwebtä abko nakaninkä kore se.

*Jesukwe Jairo ngänkän mikaninta nire amne meri bren abko mikaninta quinta kwe
(Mateo 9.18-26; Lucas 8.40-56)*

²¹ Yebti Jesu jataninta rute nüketä Ñö Okwä Kri Galilea kwärä nakri. Jesu nämane ñö okwä köräbäre angwane, ni nükaninbe ja ükekrö kwati ja tuakäre ben. ²² Angwane ni nükanani iti abko kädian nämane Jairo. Jairo abko nämane ji dokwäte sinagogate. Jesu jatabare ie angwane, nikaninbe ja mike bobre ngukudokwäbti Jesu ngotobtä, ²³ kä namani ribere kisere Jesuye:

Ngäbäkre chi merire tikwe kite krüte tikän abko rabadreta quinta tikrä, abkokäre ti ki ma kärere kise mike bti jakrä, niebare kwe ie.

²⁴ Ye erere Jesu nikaninbe ben angwane, ni kwati nikani siba, kä namani kete dime ja ngätäite. ²⁵ Angwane nitre nikani kwati Jesube, ye ngätäite meri nämane näin iti siba abko kä kwä jätäbti kubura nämane bren dbä tibiere köbö kwatirekwatire ²⁶ abko kisete nämane ja tare nike. Käre nikani kräkä bianka kwati kánti angwane, kräkä bian

nāmane ie, akwa nāmane kitetebe bāri mda. Ngwian nāmane kwe, erere ganinte jökrä kwe kräkäbtä jakän, akwa nikani bāri bren jume mentokwäre. ²⁷⁻²⁸ Akwa Jesu nāmane ni miketa quinta kädrie namani meri ye okwäbti. Abtä nikani siba, namani ja ken Jesube angwane, namani nütüre: Tikwe dän Jesubtä se aibe nuadrebtä angwane, ti rabadreta quinta, namani nütüre. Ne erere ni kwati ngätäite ta, krötabare ja ken Jesu trökri kwe, bti dän Jesubtä nuaninbtä tiebe kwe. ²⁹ Ye btäräbe namaninta quinta batibe se kwrere, aisete ja namani ruenta kuin jökrä ngrabare ie. ³⁰ Jesu die näkänintbe ruäre abko Jesukwe gani angwane, ni nāmane kwati bäre temen mikani ñäräre kwe, bti niebare kwe ietre:

¿Nirekwe dänkä nuribtä tibtä ye? niebare kwe.

³¹ Abtä nitre ja töitikaka ben kākwe niebare mda ie:

¿Ni nibi kwati ma bäre temen, kā nibi ma kete dime ja ngätäite ñan tuen mae ya, amarebti nirekwe dän mabtä nuribtä ma nibi niere yere? niebare kwetre Jesuye.

³² Akwa nirekwe dän nuaninbtä Jesubtä abko Jesu tö namani gai aisete, kā namani mike ñäräre janknu ja bäre temen. ³³ Jesu namani nikren dikaro, abtä meri ye moto namani bete, aisete namani grükekä jökrä ngrabare, nikani ja mike bobre ngukudokwäbti Jesu ngwärekre, bti jakwe dän nuaninbtä Jesubtä, kākwe ja mikaninta quinta, niebare metre kwe Jesuye. ³⁴ Abtä Jesukwe niebare mda ie:

Ti mräkä, makwe tödiri kwatibe tibti, köböire ma nibirate quinta, aisete nānta jāme, niebare kore kwe ie.

³⁵ Jesu nāmane blite kore angwane, ni ji dokwäte sinagagate, ye jiebtä ni ruäre mda nükani kukwe ngwena, kākwe niebare ie:

Ma ngänkän kürera makän. Makwe ñan dirikä nika mda, niebare kwe ie.

³⁶ Ne jarabare Jesuye, abtä Jesukwe niebare ni ji dokwäte yeye:

Ma ñan rekwetaka ngäbäkre jiebtä jakän. Makwe tödeka kwatibe janknu tibti, niebare kwe ie.

³⁷ Bti Jesu nikani, kākwe Pedro, Santiago, btä Juan, Santiago etba aibe ngwiani jabe, ben nikani. ³⁸ Namanintre ni ji dokwäte juete angwane, ni nāmane kwati ngetrekä jume ja dibti, aisete kā nāmane nokre gwi, btä namanintre. ³⁹ Niara nikani gwä angwane, ngäbäkre krütanina namani gare Jesuye, akwa niebare kwe nitre ngetrakaka ie:

Ngäbäkre merire ye kürera munta nütüre, akwa tā kibien. ¿Ñobtä mun ngetrakwe nibi nokre kore gwi yere? niebare kwe ietre.

⁴⁰ Yebtä ni jökrä namani Jesu kötaire ñäkäbtä kore, akwa Jesukwe ni nāmane gwi ye juani jökrä ju bäre, bti ngäbäkre meye, rün btä ni ja töitikaka nimä nāmane näin Jesube aibe ben nikani nebe ngäbäkre ngwäkä ye kanti. ⁴¹ Namanintre kanti angwane, Jesukwe ngäbäkre merire ngwäkä kani küdebtä, bti ñäkäbare arameo kwe ie krörö:

Talita, kumi, niebare kwe ie. (Ne abko nieta: Ngäbäkre merire chi, näin krö, tita niere mae.)

⁴² Ne btäräbe, ngäbäkre merire ye nükani krö, nikaninbe dikekäta. Yebtä nitre nāmane kwati, ye töi ñan namani krütare jire chi kukwe nakaninkä yebtä. Ngäbäkre merire ye abko kā kwä jätäbti kubu ie. ⁴³ Jesukwe ngäbäkre mikaninta nire, bti bukamna kwe. Akwa nitre kukwe tuakatuaka abko kākwe ñan kukwe ye kädriedre jire chi ni mda mdabe, niebare kwe ietre. Ne abko nakaninkä kore.

6

Jesu mikani ütiäte ñakare ja käite Nazarete

(Mateo 13.53-58; Lucas 4.16-30)

¹ Yebti Jesu nikaninta ja käite juta Nazarete nitre ja töitikaka benbe. ² Abti köbö jadükakrä nükani angwane, nikani dirire sinagagate. Angwane ni kwati nāmane kukwe nuen. Ruäre abko ñan töi nāmane krütare Jesu kukweibtä, kā namanintre niere jae kwärikwäri:

¿Ni nokokwe ja töitikani mdente amarebti töbtä dikaro sere? Arato, töi ngitiekä dikaro dirikrä, btä tā sribi kri ñan tuabare nuene Ngöbö diebti. ¿Se abko ño kanti gare ie

amarebti sere? ¿Niarata bike kri ñan ñan? ³ Niara María ngobo sribikä kri kukwänbtä ara. Niara abko Santiago, José, Judas btä Simón etba ara. Niara ngwai tä nüne jökrä kä ne kánti arato, namanintre niere jirekåbe jae kwårikwåri.

Ne aisete Jesu kukwei namani tare btä. ⁴ Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Ni Ngöbö kukwei niekä mikata ütiåte kä mda mdabti, akwa ja kåite amne mråkä kwekwe ngåtåite amne mråkä juete abko mikata ütiåte ñakare nieta. Ye kwrere mun ñan tä ti mike ütiåte jae. Abko kore se, niebare kwe ietre.

⁵⁻⁶ Nitre Nazarebo kåkwe ñan Jesu kukwei mikani ütiåte abko namani tebaidre kri Jesukrä. Abtä ni bren bren nåmane ruåre, aibehti Jesukwe kise mikani abko namaninta kuinta, akwa sribi kri nuenbare ñakare mda kwe kä ye kánti.

Jesukwe nitre ja tåitikaka ben juani Ngöbö kukwei dirire

(Mateo 10.5-15; Lucas 9.1-6)

Yebti Jesu nikani dirire janknu juta kwatirekwatire Galileate angwane, ⁷ ni ja tåitikaka ben ni jåtåbti nibu kåråbare kwe, ie Ngöbö di biani kwe üai kåme juantarikrä, bti juani nibu nibu kwe Ngöbö Kukwei dirire. ⁸⁻⁹ Akwa rikadre kånenkri abko tåi diani kråre kwe:

Mun rikadre angwane, mun ñan rika mrå ngwena, mun ñan rika kra ngwena, mun ñan rika ngwian ngwena, akwa måkån aibe jårika munkwe jae amne sandalia mun ngotobtä aibe te mun rika. Arato, dån jabtåbe, te mun rika, ñobtä ñan angwane munkwe nünentbe nirebe abko kåkwe mun die mikadre jåndrån jåkrå yebtä. ¹⁰ Ne mden kisete, juta mdente mun rika, ye kánti munkwe nünantbe ju kwatibe te, bti mun rika ta juta mdate. ¹¹ Akwa nane juta mden kánti mun ñan ka ngåbti, btå mun ñan kukwe nua tå raba angwane, munkwe dobro ja ngotobtä ye båbråkate nitre nünanka juta yete okwåbti, niaratre ngite au Ngöbö ngwårekri bå mikakrä tuare ietre. Yebtä abko, kukwe era erere ti bike niere munye. [Ngöbökwå ni jåkrå mikadi ja tare nike, ye ngwane nitre Sodomabo btå Gomorrabo abko Ngöbökwå ngwiandi ja tare nike krübåte bkånå, akwa ni kå ye kánti tä mun kukwei nuen ñakare abko Ngöbökwå ngwiandi ja tare nike båri krübåte mda. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.]*

¹² Ye erere bkånå, nitre ja tåitikaka Jesube nikani, kå namani niere kråre: Kukwe kåmekåme kite temen munkwe, bti tådeke Ngöböbti munkwe, namanintre niere. ¹³ Ye ngwane, üai kåme juantari mento ni kwatibtå kwetre. Arato ni bren bren mikaninta kuinta kwetre aseite kekare kwåre ni bren bren yebti.†

Juan Bautista müre ketani

(Mateo 14.1-12; Lucas 9.7-9)

¹⁴ Kå ye ngwane abko, jrei kådian nåmane Herodes Antipas nåmane gobrane angwane, Jesu nåmane dre dre nuene gani kwe, ñobtä ñan angwane ni jåkrå nåmane Jesu kåikitekå kå ketareketare Galileate. Yebtä ni ruåre namanintre niere kråre Jesubtä: Ngöbökwå Juan Bautista mikaninta nire, aisete di tåre sribi kri ñan tuabare nuenkrå ye, namanintre niere.

¹⁵ Ni mda mda abko namani niere: Ni Ngöbö kukwei niekä kira kådian nåmane Elås ara se, namanintre niere.

Ni mdara jire abko namani niere: Nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira abko kwrere sere, namanintre niere.

¹⁶ Blita namani Jesubtä, ye namani gare Herodeye angwane, niebare kwe:

Juan dokwå tikakamna tikwe, ara nukaninta nire mtare, niebare Herodekwe.

¹⁷⁻¹⁹ Ñobtä jrei Herodes kåkwe Juan dokwå tikakamna abko nakaninkå kråre: Herodes kåkwe niebare kore, ñobtä ñan angwane niara etba Felipe nån muko kådian nåmane Herodås abko diani kwe kån. Yebtä abko Juan Bautista kåkwe niebare Herodeye: Ma etba nån muko se makwe ñan mikadre jire ja ken kån, Juan nåmane niere. Ye dokwåre abko Juan Bautista kamna ngite Herodekwe, bti kitamna ngite kå teri kwe, ye nukaninta tåre

* 6:11 Kukwe corcheta ngåtåite abko ñan tä tikani manuscrito båri kuinkuin btå. † 6:13 aseite kekare ni bren bren yebti. Aseite kekani ni bren brenbti, Ngöbö di nåmane ni yebtä Ngöbö Üai kåböire bå mikakåre ietre.

ie, kākwe ñākābare kore. Ye mdenbtā Herodías abko tö namani Juan müre ketai, akwa ñan namani nuene krāke, ²⁰ ñobtä ñan angwane Juan abko ni era metre nünanka deme Ngöbö ngwārekri nämāne gare Herodeye, abtä nämāne mike ütiāte, aiseite jrei Herodes nämāne Juan ngibiare Herodías ngāniene. Arato kā nämāne nebe nuāre Herodebtā Juan kukwei nuare, akwa nämāne nebe töbike kri btā.

²¹ Te bati, Herodes dārebare köböi nükani angwane, Herodekwe sribikā bāri ütiāte krikri kārābare, btā nitre rükā rükā dānkien kārābare kwe. Arato ni ütiāte krikri Galileate kārābare kwe mröre jae. Ye ngwane köbö kuin nükani Herodíakrā. ²²⁻²³ Herodías ngānkān bati nikani tārā mike kwārākwārā se kwrere nitre nūbaibare Herodekwe ye okwābti. Herodías ngānkān namani tārā mike nuāre kwārākwārā, ye abko kāi namani nuāre krübāte Herodebtā amne ni mda mda nämāne mröre ben yebtā. Abtä Herodekwe niebare Herodías ngānkānye:

Ngöbö se okwābti, ma tö dre dre ie, erere kārere jökrā tie angwane, tikwe biandi mae. Kā te tita gobrane, ye ma tö kārāi ruāre ta tie angwane, tikwe biandi mae. Dre erere ma tö kārāi tie, tikwe biandi mae. Ne tita niere mae Ngöbö se okwābti, niebare kwe bāre bāre ngābākre merire yeye.

²⁴ Dre kārādre kwe abko ñan nükani gare ie. Abtä nikani, kākwe niebare meyeye:

¿Tikwe dre kārā ruen? niebare kwe meyeye.

Meyekwe niebare mda ie:

Juan Bautista dokwā kārere ie, niebare mda kwe ie.

²⁵ Ye erere bkānā, Herodías ngānkān nikaninbe mda. Namaninta jrei Herodes kānti, kākwe niebare ie:

Gwāngwarbe, makwe Juan Bautista dokwā mika blatote. Makwe bian tie nete, ie ti tö nibi, niebare kwe Herodeye.

²⁶ Yebtā abko, Herodes moto namani ulire mda, akwa nitre nūbaibare kwe ye okwābti ja kukwei biani kwe Herodías ngānkānye, aiseite ñan tö namani ja kukwei kitaita temen.

²⁷ Yebtā jrei Herodes kākwe, ni rükā juani iti abko kākwe Juan dokwā tikarekā, bti jatadre ngwena niebare kwe ie. ²⁸ Ye erere Juan nämāne ngite, ye kānti ni rükā nikani, kākwe Juan dokwā tikaninkā, bti mikani blatote kwe, jānikani, biani kwe Herodías ngānkān bati yeye angwane, niara kākwe bianinbe meye Herodíaye mda.

²⁹ Juan müre ketani, ye nitre ja töitikaka ben kākwe gani angwane, Juan ngwākā jānikani kwetre, bti doboi mikani kwetre.

Jesukwe ni mili krārike bukani

(Mateo 14.13-21; Lucas 9.10-17; Juan 6.1-14)

³⁰ Jesukwe nitre ja töitikaka ben töi diani, bti juani kwe kā ketareketare Galileate. Abti nūkaninta jökrā kānti angwane, dre dre nuenbare kwetre btā diribare ño ño kwetre, ye kādriebare jire jökrā kwetre Jesube. ³¹ Ye ngwane, ni kwati nämāne nūke basare ietre, namani nikenta, tāte ni mda namani nūke, namani nikenta aibe janknu, aiseite kā ñan namani mrökrā ietre. Abtä Jesukwe niebare nitre ja töitikaka benye:

Brān jadūke chi kā kaibete, niebare kwe ietre.

³² Ye erere bkānā, nakwani jökrā rute, bti nikanintre kā kaibete. ³³ Nikanintre angwane, Jesu ara namani rute nükani gare ni kwatiye, aiseite nikanintre betekā jiebtī. Erere arato, ni kwati nünanka juta mda mdate kākwe gani abko nikanintre betekā Jesu ngābti, namanina kāne kā kaibete ngibiare, btā nikanintre ngitiekā.

³⁴ Jesu nikani mate, nakwani timon angwane, ni nämāne kwati ngibiare ngābti. Nitre ye abko namani tuen bāsi obeja ngibiaka ñākare raba ngwarbe ye kwrere, namani tuen Jesuye, aiseite namani tuen bobre ie. Abtä nikani kukwe dirire kabre bātākā ngwarbe ietre. ³⁵ Bti kā jatani dere nitre ja töitikaka Jesube okwābti angwane, nikanintre, kākwe niebare krörö Jesuye:

Kā kitera dere. Nita kā kaibete nete, ³⁶ aiseite nitre se juen mrö kökö jae. Kānime nere ya, jutate ya, mdente erere juen mrö kökö jae, niebare kwetre Jesuye.

³⁷ Jesukwe niebare mda ietre:

Niaratre buke munkwe, niebare kwe ietre.

Niaratre kākwe niebare mda:

¿Ni iti kākwe ngwian ganandre sö Krä kwä jire abko näre bti, nun rikadre ban kökö nitre kwati se bukakrä jökrä bäre sera? niebare kwetre.

³⁸ Jesukwe niebare ietre:

¿Ban tä kunbe munkwe? Ye mun nän tuen, niebare kwe ietre.

Erere jananbare tuen, bti jatanintre nüketa, kākwe niebare:

Banta kunrike btä gwa krobu, niebare kwetre Jesuye.

³⁹ Jesukwe nitre juani täke ketareketare temen ja täritäri mikä rerebarebti. ⁴⁰ Erere nitre namani tākänintbe gre ketarike ja täritäri, ruäre abko namani tākänintbe gre ketebu bti ni jätä ja täritäri. ⁴¹ Bti Jesukwe ban kunrike btä gwa krobu diani kisete, nikrabare kä käinbti kwe, bti kuin niebare btä Ngöböye kwe, bti ban nākänintbe kwe, biani kwe nitre ja töitikaka benye ni jökrä bukakrä. Erere gwa krobu te ni jökrä bukani arato. ⁴² Ni kwati kākwe mröbare, namanintre trinetrine jökrä, ⁴³ bti ban oto btä gwa oto namanintbe abko ükaninkröta kutia kwä jätäbti kubu jire mda. ⁴⁴ Ni kwati kākwe mröbare, ye abko ni brare brare aibe mili krärike. Meri btä ngäbäkre nämane kwati abko tanbare nākare.

Jesukwe dikakabare nōbti

(Mateo 14.22-27; Juan 6.16-21)

⁴⁵ Nebti ni nämane kwati, ye Jesu jämi juenta ja gwiriete kwäräkwärä, känenkri nitre ja töitikaka ben juani rute kwe, bti juani Nō Okwä Kri Galilea kwärä nakri ja ngibiare juta Betsaidate. ⁴⁶ Jesukwe ni kwati ye juaninta jökrä ja gwiriete, bti niara nikani mintokwäre mda blitakäre Ngöböbe. ⁴⁷ Kä jatani iko angwane, nitre ja töitikaka Jesube namani ru ngwena Nō Okwä Kri Galilea te ruäre. Jesu abko namani kaibe, nämane jate abko okwäbti ⁴⁸ müre namani mate ribi krübäte nitre ja töitikaka ben ngäbti, aisete namani nō sökö tare rubtä, namani tuen Jesuye. Kä jatanina ngwen ja ken dekä angwane, batibe Jesu nikani dikekä nōbti kukwäre. Jatanina nūke ru ken, tö namani näin ru bäre ta, akwa jatabare nitre ja töitikaka benye angwane, ⁴⁹ ni bākäi nämane dikekä nōbti, namanintre nütüre, aisete nekwetaninkätre, kākwe ngratebare, nōbtä nän angwane ⁵⁰ Jesu jatabare ietre angwane, nekwetaninkä jökrä. Abtä Jesu kākwe niebare ietre:

Ti ara tä näin. Mun nän rekwetaka, niebare kwe ietre.

⁵¹ Bti Jesu nikani rute käin, btäräbe müre nōtaninkäbe. Abtä nitre ja töitikaka Jesube nän töi namani krütare, ⁵² nōbtä nän angwane nän namani Jesu kukwei kaen ngäbti metre, aisete Jesukwe ban nākänintbe Ngöbö diebti angwane, niara nākare niaratre kwrere abko nän nükani gare ietre.

Jesu btä nitre ja töitikaka ben nükani juta Genesarete

(Mateo 14.34-36)

⁵³ Yebti niaratre nükani Nō Okwä Kri Galilea kwärä nakri juta Genesarete, kanti ru mākänintbe kwetre nō köräbtä, ⁵⁴ bti nakwanintre timon. Btäräbe nitre nünanka yete, ie Jesu nükani gare, ⁵⁵ aisete jötrö ngwarbe nikanintre betekä juta ngwäre. Jesu namani niken mdente mdente, ye nükani gare ni bren bren mräkäye angwane, namanintre ni bren bren ye tike jänbti jänbti Jesu kukwäre. ⁵⁶ Jesu namani niken juta kiakiate, namani niken juta krikrite, namani niken kä kiakiate, mdente erere ni bren bren mika namani jite jite mräkäkwä Jesu ngäbti. Angwane nitre bren bren ye abko Jesukwe tuadremetre dän körä aibe nuenbtä jabtä amne rabadreta quinta abko mräkä namani ribere Jesuye. Ye erere bkänä, nitre bren bren namani dän körä aibe nuenbtä Jesubtä angwane, namani nebeta quinta batibe jökrä abko nakaninkä kore.

Dre dre tä ni mike ngite Ngöbö ngwärekre niebare Jesukwe

(Mateo 15.1-20)

¹ Abti bati nitre bariseo btä Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätre nämane Jerusalén, nükani Jesu kánti Capernaúmte. ² Ye ngwane, Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätre kirakira kákwe köbötikamna bti mrömna kwetre nitre israelitaye, ye kwrere nitre ja töitikaka Jesube nikani mröre abko ruäre kákwe ñan köbötikani nitre bariseo okwäbti. Abtä namani ñäke btä. ³ (Nitre israelita ngämi mröre abko känenkri köbötikadre kuin abko Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätre kirakira kákwe ükaninte nuendre kore, ñobtä ñan angwane kore rabadre dbe Ngöbö ngwäreki, erere nitre bariseo btä nitre israelita käta mike täte jökrä. ⁴ Nitre israelita tä nebe jändrän kökö jae, bti tä nüketa gwi angwane, ñan köbötikadre käne kwetre, ñan mrödre kwetre. Arato kukwe mda mda mikata täte kwetre abko nere: baso bätädrete, mrü bätädrete, unkwen bätädrete, jän bätädrete. Ye abko, Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätre kirakira abko kákwe kukwe ükaninte nuendre ja mikakäre dbe Ngöbö ngwäreki nitre israelitaye, erere tä nuene janknu ja täritäri.) ⁵ Ne mdenbtä abko, nitre bariseo btä Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätre jatani, kákwe niebare Jesuye:

Nun mräkä kirakira kákwe kukwe ükaninte nuendre, ¿se ñobtä abko nitre ja töitikaka mabe käta mike ñakare täte se? Ni rabadre dbe Ngöbö ngwäreki, abkokäre ni ngämi mröre, känenkri köbötikadre abti mrödre abko tä ükaninte kore amarebti nitre ja töitikaka mabe abko ñan tä köbötike jire chi mrökrä se, niebare kwetre Jesuye.

⁶ Jesukwe niebare mda ietre:

Mun ngwarbe ja bä mike kuin. Mun ye mdenbtä Isaías kákwe Ngöbö Kukwei niebare metre munbtä abko tä tikani krörö:

Juta ne käta ti mike ütiäte ja kada aibehti, aisete tä ti tarere ñakare era metre.

⁷ Tätre ti käikitekä ngwarbe amne kukwe ükaninte au jakrä kwetre, aibe tätre dirire ti Kukwei täte, *Isaías 29.13*
niebare Isaíaskwe munbtä.

⁸ Ye abko, kukwe biani Ngöbökwe nuendre nie abko munta kite jökrä temen, amne kukwe ükaninte ni kä nebtäkwe abko mikata bäri ütiäte jae munkwe.

⁹ Ye abko, kukwe biani Ngöbökwe nuendre nie, erere munta mike ngwarbe jae, akwa kukwe ükaninte au jakrä munkwe abko mikata täte munkwe. ¹⁰ Ye mdenbtä, Ngöbökwe ja kukwei tikamna krörö täräbtä Moiséye:

Mun rün btä mun meye mika ütiäte jae munkwe.

Nire nire kákwe ñäkädre tare rün amne meye rüere, ni ye abko kämikadre, *Exodo 21.17; Levítico 20.9*

abko tikamna Ngöbökwe Moiséye. ¹¹ Akwa mun abko tä niere krörö: Ni iti kákwe niedre rünye amne meyeye: Jändrän tikwetikwe se erere Korban, * aisete tikwe biani jökrä Ngöböye, aisete ti ñan raba mun die mike jire chi bti, niedre kwe, ye abko dbe, munta niere. ¹² Nire nire kákwe niedre kore angwane, ñan ni rün btä ni meye die mikadre jire chi mda kwe abko munta dirire kore. Ye kwrere munta Ngöbö Kukwei mike ngwarbe jae. ¹³ Ye abko, kukwe ükaninte au jakrä munkwe abko mikata täte munkwe, btä kukwe mda mda ne kwrerekwrere, munta nuene janknu ja täritäri. Akwa munta ye nuene angwane, munta Ngöbö Kukwei kite temen. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre bariseoye btä Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätreye.

¹⁴ Yebti Jesukwe ni jökrä käräbareta mda, bti niebare kwe ietre:

Ti bike kukwe niere, ne kukwei nuen munkwe angwane, munkwe mika nuke gare jae abko krörö: ¹⁵ mrö jökrä kwetata nikwe, ye abko ñan tä ni mike ngite Ngöbö ngwäreki, akwa kukwe jökrä käme ni töibtä, nita nuene ye abra tä ni mike ngite Ngöbö ngwäreki. Abko kore se, niebare Jesukwe. ¹⁶ [Ni kukwei ruen munye angwane, munkwe kukwe ne ketate olote. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre kwatiye.]†

* 7:11 Korban abko käta “jädrän biandre Ngöböye” niere hebreore. Ngäbäkre ngwarbe ñan tö namani rün btä meye die mikai angwane, nämane korban niere ngwian ganaibare kwe yebtä. Abtä ngwian ganaibare kwe, yebti ñan rün btä meye die mikadre, akwa biandre Ngöböye. Ye abko nämane dbe abko nitre dirikä nämane niere, akwa Ngöböta ni rün btä ni meye die mikamna nie. † 7:16 Kukwe tikani corcheta ngätäite abko ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuin btä.

¹⁷ Yebti Jesu nikaninta gwä nitre ja töitikaka benbe. Ni mda mda nämane kwati abko namani jökrä ju bäre. Jesu namaninta gwi angwane, nitre ja töitikaka ben käkwe niebare ie:

¿Kukwe diriniri makwe, ye ño yere? niebare kwetre Jesuye.

¹⁸ Jesukwe niebare mda ietre:

¿Abko kukwe ñan nü gare munye arato ya? Mrö jökrä kwetata nikwe, ye ñan tä ni mike ngite Ngöbö ngwärecri, ¹⁹ ñobtä ñan angwane nita mrö kwete, ye abko tä niken jökrä ni bülete, akwa nita nainkrö angwane, nita mrö ye kitekäta jökrä, ¿ye abko gare ñakare munye ya? (Ne aisete, mrö jökrä kuin kwetadre, niebare Jesukwe.) ²⁰ Kukwe kämekäme ni töibtä, nita nuene, ye käta ni mike ngite Ngöbö ngwärecri, ²¹ ñobtä ñan angwane kukwe kämekäme abko tä ni töite amne ni motote abko erere nita nuene abtä nita ja mike ngite Ngöbö ngwärecri abko krörö: Ni merire brare ja mike ngite bätäkä ngwarbe jabe kwärikwäri amne ni jändrän goire ni mda mdakän. Erere arato, nita ni mda mda kämike, ni gure käta ja mike gure bati bati tiebe ni mda mdabe. ²² Nita gore, jändrän ni mda mdakwe, ie ni tö jökrä jakrä, nita kukwe kämekäme aibe nuene, nita ni ngökö, ni diän diän, ni tö rabai ni mda mda kwrere, nita ñäke ni mdabtä, nita bike kri, ni töbike ñakare metre ja käne. ²³ Kukwe kämekäme keta kabre nita nuene, ñobtä ñan angwane ye tä ni töibtä, käta ni mike ngite Ngöbö ngwärecri. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

Meri ñakare israelitare käkwe tödekani Jesubti

(Mateo 15.21-28)

²⁴ Abti Jesu nikani juta Tiro bäre temen. Namani yete angwane nikani gwä, akwa ñan tö namani ja mikai tuare ni nünanka kä yete ie, aisete nikani tiebe, akwa nitre kä ye kanti käkwe gani. ²⁵⁻²⁶ Ye kanti meri nämane iti abko ngänkänbtä üai käme nämane nüne. Meri ye abko griega amne Sirofeneciabo. Niara ñakare israelita. Jesu nükani gani kwe angwane, jötrö ngware nikani, käkwe ja mikani bobre ngukudokwäbti Jesu ngwärecri, bti niebare kwe ie:

Üai käme juentari ngäbäkre tikwe sebtä, namani kärere kisere Jesuye.

²⁷ Abtä Jesukwe niebare mda ie:

Tikwe kukwe kri nuendre makrä, ye abko mrö ngäbäkrekrä kita nukro ngäbäli kiakia ie kän, ye kwrere tikwe nuendre nitre israelitabtä, aisete ti ñan raba üai käme juentari ngäbäkrebttä makrä, ñobtä ñan angwane ma abko nukro ngäbäli kiakia ye kwrere aisete.

²⁸ Meri ye käkwe niebare mda Jesuye:

Jän, ti dänkien, akwa mrö büreta betekä timon ngäbäkre kisete abko nukro ngäbäli kiakia tä kwete mesa täni. Ye mden kisete, tita kukwe ribere mae nete, niebare kwe ie.

²⁹ Jesukwe niebare mda ie:

Mata kukwe era niere. Ngöböta sribire ño ni kwe ngätäite tä gare kuin mae, nibi tuen tie. Arato mata tödeke kwatibe Ngöböbti, nibi tuen tie. Ye köböire tikwe üai käme junina mento ma ngänkänbtä, aisete nibirate quinta, aisete nänta ja gwiriete. Abko kore se, niebare Jesukwe ie.

³⁰ Ye erere bkänä, meri ye nikaninta, namaninta gwi angwane, üai käme nikanina mento ngänkänbtä aisete, nämane jäme jänbti, btä namaninta. Ne abko nakaninkä kore.

Ni olo ngidianinte amne kukwe ritete abko Jesukwe mikaninta quinta

³¹ Jesu nämane juta Tiro bäre temen, nikaninta angwane, nikani juta Sidón kanti ta, nikani kä kädian nämane Decápolis kanti. Te nükani, namani Ñö Okwä Kri Galilea btä.

³² Ye kanti ni iti abko olo ngidianinte amne kukwe ritete jänükani mräkäkwe Jesuye. Angwane Jesukwe kise mikadre bti mikakäre quinta abko mräkäkwe ribebare kisere ie.

³³ Ye kanti ni nämane kwati Jesu bäre ta, aisete Jesukwe ni ye ngwiani mento, bti kise kriani olote kwärikwäri kwe, tüdrä abko nuaninbtä kälibti kwe, ³⁴ nikrabare kä käinbti kwe blitakäre Ngöböbe, bti büre jäkäni nga kwe, bti ñäkäbare krörö arameo kwe ni neye: ¡Efata! niebare Jesukwe ie. (Kukwe arameo ne abko käta: ¡Olo ngiente tita niere mae! niere).

³⁵ Ye btäräbe ni ye olo gu ngitianinta, tüdrä namaninta quinta amne namani blite kuin metre. ³⁶⁻³⁷ Kukwe nakaninkä kore, ye Jesukwe ñan kädriemna jire chi ni mda mdabe, akwa ni nämane yete, okwäbti Jesukwe kukwe kri nuenbare, ye töi ñan namani krütare, kä namanintre niere: Ni seta jändrän kuinquin nuene ño, amarebti ni olo ngidianinte ie tä ni kukwei mike ruenta. Ni kukwei ñakare abko tä kukwe tike sere, namanintre niere kore. Mden kisete, kukwe nakaninkä ñan kädriedre abko Jesu namani niere ietre, akwa bäri namani kädriere ni mda mdabe.

8

Ni mili kräbkä bukani Jesukwe

(Mateo 15.32-39)

¹ Kä ye ngwane, bati ni nükaninta ja ükekrö kwati Jesubtä abko kån mrö krütani jökrä. Abtä Jesukwe nitre ja töitikaka ben käräbare, bti niebare kwe ietre:

² Köbömära jire ni kwati tä tibe nete, ie mrö ñakare kwetadre, aisete nibi tuen bobre tie. ³ Ni ruäre nünanka mente jatani tä nete. Tikwe juandreta mröi ja gwiriete angwane, nane kä rötarete bti ji ngrabare, aisete nibi tuen bobre tie. Ti ñan tö juainta mröi, niebare Jesukwe ietre.

⁴ Nitre ja töitikaka ben käkwe niebare mda ie:

Nita kä kaibe nete. ¿Kä krörö kánti abko ni bukare drete sere? niebare kwetre ie.

⁵ Jesukwe niebare mda ietre:

¿Banta kobe munkwe?

Niaratrekwe niebare mda ie:

Banta kun kükübe nunkwe, niebare kwetre Jesuye.

⁶ Jesu käkwe tákamna temen nitre nämane yeye, bti ban kun kükü diani kisete kwe, kuin niebare btä kwe Ngöböye, ñäkänintbe kwe, bti ngökani kwe nitre ja töitikaka benye dräidre ni nämane kwati yebti. Erere bkänä, ban dräibare kwetre. ⁷ Gwa kiakia nämane krobu, krämä kwetre, btä Jesukwe kuin niebare Ngöböye, bti ngökani kwe nitre ja töitikaka benye, bti juani dräire kwe arato. ⁸ Ni jökrä käkwe mröbare, namanintre trinetrine jökrä, bti ban oto namaninte, ye abko nitre ja töitikaka Jesube käkwe ükaninkröta kutia kwä kükü. ⁹ Ni kwati käkwe mröbare, ye abko ni brare brare aibe mili kräbkä näre amne meri btä ngäbäkre nämane kwati abko tanbare ñakare. Ni jökrä käkwe mröbare trine, bti Jesukwe juaninta ja gwiriete, ¹⁰ bti niara btä nitre ja töitikaka ben nakwani rute, nikani kä kädian nämane Dalmanuta kánti.

Sribi kri ñan tuabare käräbare Jesuye

(Mateo 16.1-4; Lucas 12.54-56)

¹¹ Jesu btä nitre ja töitikaka ben namani Dalmanuta angwane, nitre bariseo nükanini ja kwete ben amne Jesukwe ja dokwä mikadre kö okwäte, abkokäre nükanini ja kwete ben. Jesu abko juani era metre Ngöbökwä ya, ñakare ya abko Jesukwe bä mikadre, käkwe sribi kri ñan tuabare nuendre niaratre okwäbti abko nükanini ribere Jesuye.

¹² Ye namani tare kri Jesubtä, aisete büre jäkäni nga kwe, bti niebare mda kwe ietre:

¡Jo! ¿Ye ñobtä mun nünanka kä ne ngwane tä kukwe ye kwrere ribere dikaro tie yere? Ngöbö tö dre nuein, ye tikwe nin niedi jire chi munye, niebare Jesukwe ietre.

¹³ Kukwe namani tare kri Jesubtä. Yebti nitre bariseo mikaninte känime kwe, nakwaninta rute, bti nikaninta ja jiebti ñö okwä kri kwärä nakri.

Dirikätre blo, yebtä Jesukwe nitre ja töitikaka ben mikani mokre

(Mateo 16.5-12)

¹⁴ Nämne Dalmanuta angwane abko nitre ja töitikaka Jesube, bti kä nikwitaninkä ban ngwiandre jabe, abkokänti namanina rute angwane, banbe nämne kuntibe kwetre. ¹⁵ Ye ngwane, Jesukwe nitre ja töitikaka ben mikani mokre, käkwe niebare ietre:

Lebadura nitre bariseokwe btä nitre reketaka Herodebe, ye ngäniene munkwe ja ngibia kuin, niebare Jesukwe.

¹⁶ Abtä nitre ja töitikaka Jesube namani niere jae kwärikwäri:

Ni ñan ki ban mda ngwena, abtä Jesuta blite kore, namani niere jae kwärikwäri.

¹⁷ Ye gani Jesukwe, abtä niebare kwe ietre:

¿Ti abko nire metre ngämi nüke gare munye ya? ¿Ti raba mrö bien munye Ngöbö diebti ngämi nüke gare munye ya? ¿Ye ñobtä ban ñakare munye, munta niere dikaro jae abko mun töi ngitiekä ñakare arato ya? ¹⁸ ¿Kä tuen munye amarebti tita dre nuene abko nüke gare ñakare munye yere? ¿Ni kukwei ruen munye amarebti mun ti kukwei tebaire ñakare yere? ¿Tikwe dre nuenba, ye töre ñakare munye ya? ¿Ye ñobtä abko ban ñakare mun nibi niere yere? ¹⁹ ¿Ni mili krärike jire bti tikwe ban kunrikebe dräiba, ye rabateba abko ükacröbata kutia kobe munkwe? niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

Niaratre käkwe niebare mda:

Ban rabateba abko ükacröbata kutia kwä jätäbti kubu nunkwe, niebare kwe Jesuye.

²⁰ Bti Jesukwe niebare mda ietre:

¿Erere arato, ni mili kräbkä jire bti tikwe ban kun kükübe dräiba, ye rabateba abko munkwe ükacröbata kutia kobe? niebare kwe ietre.

Niaratre käkwe niebare mda Jesuye:

Ban rabateba abko ükacröbata kutia krikri kwä kükü nunkwe, niebare kwetre.

²¹ Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Tikwe jändrän ne nuenba mun okwäbti amarebti, ¿se ñobtä abko drebtä tita blite abko ngämi nüke gare metre munye? Abko kore se, niebare kwe ietre.

Ni iti, ie kä tuen ñakare abko Jesukwe mikaninta quinta

²² Yebti Jesu btä nitre ja töitikaka ben nikani mate juta Betsaidate angwane, ni iti, ie kä tuen ñakare jänükani mräkäkwé Jesuye. Jesukwe okwä nuadrebtä ja kisebti mikakäre quinta abko mräkä namani ribere kisere ie. ²³ Ni ie kä tuen ñakare, ye Jesukwe kani küdebti, nikani ben mento juta bäre, namani juta bäre angwane, Jesukwe käli mikani ni ye okwäbtä, bti kise mikani okwäbtä kwe, käkwe niebare ie:

¿Kä nibi tuen mae ya?

²⁴ Ni ye käkwe niebare:

Ni nibi tuen kri kwrere dikekä tie, niebare kwe ie.

²⁵ Ni ye, ie kä namani tuen diore, abtä Jesukwe kise mikaninta mda bati okwäbtä angwane, okwä namaninta kuin jökrä, aiseite kä namani tuenta kuin jökrä ie. ²⁶ Bti Jesukwe niebare ie:

Tikwe ma okwä mirita quinta, ye makwe ñan kädrie jire chi ni mda mdabe juta Betsaidate. Nänta jirekäbe ja gwiriete, niebare kwe ie.

Jesu abko Ni Dianinkä Ngöbökwé, niebare Pedrokwé

(Mateo 16.13-20; Lucas 9.18-21)

²⁷ Yebti juta kiakia tä juta Cesarea Filipino bäre temen, ye kukwäre Jesu nikani nitre ja töitikaka benbe sribikäre juta kiakia yete. Namanintre dikekä ji ngrabare angwane, Jesukwe niebare ietre:

¿Ti ne abko nire nieta ni mda mdakwe tibtä? niebare kwe ietre.

²⁸ Niaratre käkwe niebare mda Jesuye:

Ma abko Juan Bautista nükaninta nire nieta ni ruärekwé amne ni mda abko käta ma Elías nükaninta niere mabtä. Akwa ni mda abko tä niere Ngöbö kukwei niekä kirakira mda mda abko nükaninta nire nieta kwe mabtä, niebare kwetre ie.

²⁹ Jesukwe niebare mda ietre:

¿Mun abko käta ti nire niere tibtä? niebare kwe ietre.

Pedro abko käkwe niebare Jesuye:

Ma abko ni Dianinkä juani Ngöbökwé nun ngätäite, niebare kwe ie.

³⁰ Jesukwe niebare mda nitre ja töitikaka benye:

Ti abko Ni Dianinkä Ngöbökwé abko, munkwe ñan kädrie jire chi ni mda mdabe, niebare kwe ietre.

Jesu müre ketadi, niebare käne kwe

(Mateo 16.21-28; Lucas 9.22-27)

³¹ Ye kánti mentokwäre Jesu nikani dirire nitre ja töitikaka benye angwane, nikani niere:

Nitre unbre ji dokwäte, nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre, käkwe ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne mikadi ja tare nike kri amne trö kwitadi kwetre tie, käkwe ti müre ketadi, akwa köbömäkäre angwane, ti rükadita nire, niebare kwe ietre.

³² Kukwe ne rakadrekä ño Jesubtä, erere niebare metre ta kwe nitre ja töitikaka benye. Abtä Pedrokwe Jesu käräbare, nikani kaibe ben mentokwäre, bti nikani mäträre btä. ³³ Abtä Jesu nikwitaninte, käkwe nitre ja töitikaka ben mikaninta ñäräre, bti ñäkäbare krörö kwe Pedroye:

Satana, nän mento tibtä nete. Tikwe ja mikadre ngite Ngöbö rüere, abkokäre ma kite ñäke kore tie ñan ñan. Ni kä nebtä ie jändrän tuen dbe abko erere tä tuen mae, aiseite makwe ñan ñäkä kore tie, niebare Jesukwe Pedroye.

³⁴ Bti Jesukwe nitre ja töitikaka ben btä ni mda mda nämane yete, ye käräbare, bti niebare kwe ietre:

Nire nire tö ja töi mikai kwatibe nänkrä tibe, ni ye abko tö dreye jakrä abko raba kääkwitekä jabtí amne ja kwata raba ruentari tare ñakare ie nünakäre tikrä abko jata ti jiebtí, ³⁵ ñobtä ñan angwane nire nire tö ja kwata ngibiai jen jakrä abko krütadi kärekäre, erere rabadi kärekäre Ngöbö okwä bäre mento akwa, nire nire krütadi ti dokwäre amne kukwe kuin Ngöbökwé tibtä ye dokwäre abko rabadi dianintari nünakäre kärekäre Ngöböbe.

³⁶ Ye abko, ni rabadre jändrän jökrä bkäne kabre kä nebtä, akwa ni krütadre angwane nikwe ñan nünandre mda Ngöböbe, ne ütiäre abko dre rükadre nie. ³⁷ Erere arato, nikwe nünandre kärekäre, ye abko ni ñan raba kökö jire chi jakrä, ñobtä ñan angwane jändrän ñakare jire abko ni rabadre bien Ngöböye nuna kärekäre ben ye ütiäre. ³⁸ Ne aiseite, nire nire kätä ti rükente amne kukwe dirita tikwe ne rükente nitre tödekaka ñakare Ngöböbti kätä kukwe kämekäme nuene ye ngwärekri, ni ye abko ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne jatadita angwane, tikwe ni ye rükandite arato. Ti jatadita angwane ti jatadita ti Rün di kri bä nuärebtí, erere arato angele deme Ngöbökwé bä nuärebtí, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye btä ni mda mda nämane yete yeye.

9

¹ Yebti Jesukwe niebare mda:

Mun tä nete ne ruäre ngämi krüte, känenkri Ngöböta gobrane ño ja dibti ni kwe ngätäite, ye abko munkwe tuadi ja okwä jenbtí abko ti tö nibi niei metre munye. Abko kore se, niebare Jesukwe ni jökrä nämane yete yeye.

Jesu bä nikwitani

(Mateo 17.1-13; Lucas 9.28-36)

² Yebti kä nikani köbö ti ta mda angwane, Jesukwe Pedro, Santiago amne Juan aibe ngwiani jabe abko ben nikani ngitio bäri mente käin yebti. Niaratre nämänena ngitio yebti käin angwane, Jesu bä nikwitani bä jene niaratre okwäbti, ³ Angwane dän Jesubtä namani trä ngitiekä jökrä ngrabare, namani ngwen bürere. Ni ñakare jire iti kä raba dän bätete ngwen bürere dikaro erere dän bä namani Jesubtä. ⁴ Ye btäräbe Elías btä Moisé namani gökökä yete blite Jesube, btä okwä namani. ⁵ Pedrokwe niebare Jesuye:

Ti Dänkien, nunta nete abko käi nibi nuäre tibtä, aiseite ma tö ne ngwane nunkwe ju mikadi kiakia komä munkrä: kwati makrä, kwati Moisékrä amne kwati Elíakrä, niebare Pedrokwe.

⁶ Pedro abko käkwe ñäkäbare kore, ñobtä ñan angwane nitre ja töitikaka Jesube abko namani nekwetekä, aiseite ño niedre kwetre abko ñan namani nüke gare ietre. Abtä Pedro namani ñäke kore. ⁷ Ye btäräbe müta jatani jüben niaratrebtí angwane, müta yete abko ni kukwei jarabare krörö ietre:

Ni ne abko ti Odei tare kri tikwe. Niara kukwei nua munkwe abko ni kukwei namani kore mütate. ⁸ Ye btäräbe nitre ja tötikaka käkwe nikrabareta ja bäre angwane, ni mda ñakare amne Jesu aibe nämane kaibe, btä okwä namani.

⁹ Yebti Jesu nikaninta niaratrebe ngitiobtä motokwäre angwane, Jesukwe niebare ietre:

Ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne ngämi krüte, bti nüketa nire, ye känenkri kukwe turi munkwe ngitiobti käin sete, ye munkwe ñan nie jire chi ni mda mdaye. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

¹⁰ Ja rükadreta nire niebare Jesukwe, ye niaratre käkwe ngibiabare tiebe, akwa ye abko dre niebare Jesukwe abko ñan nükani gare ni nimä ja tötikaka benye, aiseite namani ngwentari jirekäbe jae kwärikwäri. ¹¹ Abtä niaratre käkwe niebare mda ie:

¿Ma krütadi bti rükadita nire mata niere ne ngwane, ñobtä abko Elías rükadre bäri Ni Dianinkä Ngöbökwé käne kukwe ükatekäre biare kräke Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre käta niere? niebare kwetre Jesuye.

¹² Amne Jesukwe niebare mda ietre:

Elías rükadre käne ye abra era bkänä. Erere arato, niara rükadre Ni Dianinkä Ngöbökwé käne, käkwe jändrän jökrä ükadrete kuin metre. Akwa ti tö kukwe mda ngwaintari munye: ¿Ñobtä ti, Ni Kä Nebtä Ngobo, mikadi ja tare nikadi kri amne ti mikadi ngwarbe ni mdakwe abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä? Yebtä töbika munkwe.

¹³ Akwa Elías abko nukanina, * akwa Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre, ie niara ñan nükani gare, aiseite tö namani dre dre nuein btä, erere nuenbare kwetre amne mrä müre ketani kwetre, nämane tikani Ngöbö Kukweibtä abko erere namani bare jökrä btä.

Jesukwe üai käme juanintari ngäbäkrebtä

(Mateo 17.14-21; Lucas 9.37-43)

¹⁴ Jesu jatani nüketa möta nitre ja tötikaka nimä ben angwane, nitre ja tötikaka ben ni ökän namani abko ben Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre nämane ruäre abko nämane ja kwete amne, ni mda mda nämane kwati, btä Jesu nukaninta. ¹⁵ Jesu nukaninta, ye ni nämane kwati käkwe gani angwane, töi ñan namani krütare, kä nikani betekä jökrä köbö ngwentari Jesuye. ¹⁶ Jesukwe niebare mda ietre:

¿Drebtä munta ja kwete nete? niebare kwe ietre.

¹⁷⁻¹⁸ Jötrö ngwarbe ni nämane kwati, ye ngätäite ni nämane iti käkwe niebare Jesuye:

Dirikä, üai kämenta jadenkä ngäbäkrebtä tikän abko kisete kukwe ngitie ñakare. Tä niken mdente erere, ye kanti tä neketete üai käme yeye, tä kaenkä käinta bti tä kite temen, tä nikrenkä jökrä ngrabare, däbe tä nebe betekä kadate angwane, tä nebe tu ukwe jökrä jabtä. Mden abko makwe mikadreta kuinta tikrä, abkokäre ti ki ngwena mae yere. Akwa nitre ja tötikaka mabe aibe tä nete, ie tikwe üai käme juantarimna ngäbäkrebtä jakrä, akwa ñan niki mento ietre, niebare kwe Jesuye.

¹⁹ Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

¿Aingwaree, ti moto iko munbtä! Munta tödeke ñakare dikaro Ngöböbti ye. ¿Ti rabadi kä nuäi mda munbe amarebti ye? niebare Jesukwe.

Ye btäräbe Jesukwe niebare mda:

Ngäbäkre ye ngwen tie, niebare kwe.

²⁰ Erere ngäbäkre ye jänikani Jesuye, jänikani nebe ken angwane, Jesu jatabare üai kämeye, ye btäräbe üai käme käkwe kä ötanintbe ngäbäkre yebti, nikani ngitiekä temen, namani ja den ngwarbe jabtä tata nekwäre, sekwäre, nekwäre, sekwäre. Däbe namani betekä kadate. ²¹⁻²² Ye ngwane Jesukwe niebare ngäbäkre ye rünye:

¿Kä kobera üai käme nikani jadenkä kore ngäbäkre nebtä? niebare kwe rünye.

Niarakwe niebare mda Jesuye:

Nämame chi angwane, üai käme nikani jadenkä btä tikän yere, abko täbe känime. Üai käme töta nebe müre ketai, käta kite ñukwäte, tä kite ñöte tikän, aiseite ma di tärä

* ^{9:13} Elías abko nukanina. Jesu nämane blite Eläbtä angwane, nämane blite Juan Bautistabtä era metre. Ñäke Mateo 17.12,13 yebtä.

mikakräta kuinta tikrä, ne ngwane nun ngwen ruen bobre jae. Nun die mike. Üai käme juentari mento btä, niebare kwe Jesuye.

²³ Jesukwe niebare mda ie:

Nirekwe tödekadre kwatibe tibti, kräke jändrän jökrä nuäre nuene. ¿Se ñobtä abko ti di tärä üai käme juantarikrä mata ngwentari tie yere? niebare kore Jesukwe ie.

²⁴ Abtä ngäbäkre rünkwe ñäkäbare jume ja dibti krörö mda Jesuye:

Tita tödeke mabti, akwa mtare ti tö nibi tödekai bäri kwatibe mabti, yebtä ti die mika makwe, niebare kwe Jesuye.

²⁵ Ye btäräbe ni jatani nüke ja ükekrö bäri kabre mda, namani tuen Jesuye. Abtä jötrö ñäkäbare krörö kwe üai käme:

Üai käme, ma ngäbäkre ne kukwe ötaka amne ma ngäbäkre ne olo dikatekä, ma yeye tita niere, nän mento ngäbäkre nebtä. Ma ñan jata jadenkäta jire chi mda btä, tita niere mae, niebare Jesukwe üai käme.

²⁶ Angwane üai kämenkwe ngratebare kri ngäbäkre yebtä, bti kä ötanintbe bti kwe bobuta, nikani ngitiekä temen angwane, üai käme nikani mento. Ngäbäkre abko namani kwekbe temen ngwäkäre kwrere ni kwati ye okwäbti. Abtä namanintre niere: ¡Aiteeje! Ngäbäkre krüta tare yera, ni kwati namani niere kore. ²⁷ Akwa Jesu nikani, käkwe ngäbäkre ye kani küdebtä, bti ganinkrö krö kwe. Ngäbäkre ye nükaninbe dikekäta krö. Namani kuin jökrä abko nakaninkä kore.

²⁸ Yebti Jesu namaninta kaibe gwi nitre ja töitikaka benbe angwane, niebare mda kwetre Jesuye:

Nunkwe üai käme junintari mento, ¿ye ñobtä ñan niki mento nunye ruen? niebare kwetre ie.

²⁹ Jesukwe niebare mda ietre:

Munkwe blitadre Ngöböbe btä ja bäindre Ngöbökrä käne, aibe köböire üai käme ye kwrere mun raba juentari mento. Ye munkwe nuni ñakare kore, mden kisete ñan niki mento munye, niebare kwe ietre.

Jesu krütadi niebare bobukäre kwe
(Mateo 17.22-23; Lucas 9.43-45)

³⁰ Jesu btä nitre ja töitikaka ben nämane Cesarea Filipo kántita temen, nikaninta angwane nikaninta kä Galilea kántita. Akwa ni mda mdakwe ñan gadre ie tö namani, ³¹ ñobtä ñan angwane Jesu nämane dirire krörö kaibe nitre ja töitikaka benye:

Ni mda mda abko ie ti, Ni Kä Nebtä Ngobo, ne biandi müre ketadre, akwa köböma angwane, ti rükadita nire, niebare kwe.

³² Jesukwe dre niebare kore ñan nükanini gare nitre ja töitikaka benye, akwa namani ja gaire, aisete ñan namani ngwentarita Jesuye.

Nire bäri ütiäte niebare Jesukwe
(Mateo 18.1-9; 10.42; Lucas 9.46-50; 17.1-2)

³³ Abti nükaninta mda juta Capernaümte. Namaninantre ja gwiriete angwane, Jesukwe niebare nitre ja töitikaka benye:

¿Drebtä mun täni ja kwete ji ngrabare yere? niebare Jesukwe ietre.

³⁴ Namanintre kwekbe jökrä, ñobtä ñan angwane niaratre ngätäite nire bäri ütiäte, abkobtä nämane näin ja kwete ji ngrabare, aisete namanintre kwekbe. ³⁵ Drebtä namanintre ja kwete namanina gare Jesuye, aisete Jesu namani tākänintbe, käkwe niebare mda ietre:

Mun jakwe ti ken nete. Nire nire tö ja tuai bäri ütiäte kri ni mda mdakrä Ngöbö okwäbti, ye käkwe ja mika bäri bobre ni mda mdakrä amne ja mika ni sribikä ene kwrere ni mda mdakrä, niebare Jesukwe.

³⁶ Bti Jesukwe ngäbäkre chi käräbare nüke nitre ja töitikaka ben ngätäite, bti kukwe ye bä mikakäre, ngäbäkre ye diani kisete kwe, bti niebare kwe ietre:

³⁷ Nire nire käta ti tarere metre abko käkwe ngäbäkre ne kwrere kadre ngäbti ti käbti. Nirekwe kadre ngäbti kore, ye ngwane ñan ngäbäkre aibe kata ngäbti kwe angwane, ti

kata ngäbti kwe arato. Ye kwrere arato, nire nire käkwe ti kadre ngäbti kuin abko käta Ngöbö ti juanka kaen ngäbti arato. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

*Nireta rüere ñakare Jesu rüere abko tä nekete Jesukri
(Lucas 9.49-50)*

³⁸ Ye ngwane Juan abko käkwe niebare mda Jesuye:

Dirikä, nunkwe ni turi iti üai käme juentari ma käbti, akwa nekete ñakare nibe, aisete ñan üai käme juandretari mda kwe ma käbti, nunkwe nini ie, niebare kwe Jesuye.

³⁹ Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Munkwe ñan ñäkä kore ie amne ñan bika kri niarabtä munkwe, ñobtä ñan angwane nirekwe sribi kri ñan tuabare nuendre ti käbti, yehti ñan tä näin ñäke blo ti rüere, akwa tä blite kuin tibtä. ¿Se ñobtä abko, munkwe ñan üai käme juantarimna mda ti käbti ie yere? ⁴⁰ Ni ja rüere ñakare nibe, ye abko tä nekete nibe, aisete munkwe ñan ñäkä ie.

⁴¹ Jesukwe niebare:

Munta ti mike täte, abtä nirekwe ñö aibe biandre chi tomnane munye, akwa ni ñö bianka munye tä nekete nibe, ni yeye Ngöbökwé sribi kuin ye ütiä biandi abko ti tö nibi niei metre munye. ⁴² Akwa nire nire käta ja mike bobre Ngöböbtä ngäbäkre ne kwrere, ye nirekwe ngwiandreta ti käikwitekä jabti, kanti rabadre kukwe nuene bäri käme mda, ni ye abko Ngöbökwé mikadi ja tare nike krübäte kä nakebtä. Mden kisete, ni ye ngämi ni tödekaka tibti ngwen ti käikwitekä jabti, känenkri jä oto kri doboko nura ukwakrä ye makädre ngärä, bti kitadre mrente nguse kanti müre reketadre abko rabadre bäri kuin kräke. Ye kwrere ni ye ñan rabadre ni tödekaka tibti ngwen ti käikwitekä jabti aisete.

⁴³ Ye kwrere mun kise mden köböite makwe ja mika ngite Ngöbö rüere ne ngwane, munkwe ja kise ye tikaka ta abko bäri rabadre kuin, ñobtä ñan angwane munkwe nünandre deme kise otore kwärä rikakäre nüne Ngöböbe kä käinbti abko bäri kuin angwane, ñan mun kise krobu ngöi jökrä ben mun rikadre ja tare nike kärekäre ñukwä jutra nötöte ñakare köbö kwatirekwatire ye te. ⁴⁴ [Kä nakebtä, yete jändrän jökrä tä niken ngwarbe amne nginta kwete kärekäre. Ye kwrere abko ñukwä jutra ngitiekä käre, ni käme Ngöbö ngwäreki mikakäre ja tare nike kärekäre.]†

⁴⁵ Erere arato, mun ngoto mdenkri, köböite mun raba ja mike ngite, ne ngwane munkwe tikaka ta jae abko bäri rabadre kuin, ñobtä ñan angwane mun ngoto kwäräbe akwa mun rabadre nüne metre Ngöbökrä abtä munkwe nünandre kärekäre ben, ye abko rabadre bäri kuin munkrä amne, ñan mun ngoto krobu ben ngöi Ngöbökwé mun kitadre kä ja tare nikakrä kanti. ⁴⁶ [Kä nakebtä yete jändrän jökrä tä niken ngwarbe amne nginta kwete kärekäre. Ye kwrere abko, ñukwä jutra ngitiekä käre, ni käme Ngöbö ngwäreki mikakäre ja tare nike kärekäre.]‡

⁴⁷ Erere arato, mun okwä köböite mun raba ja mike ngite Ngöbö rüere, ne ngwane munkwe ja okwä ye diante kwati mento, bti munkwe kitaka mobe arato, ñobtä ñan angwane Ngöböta gobrane, ye kanti mun okwä kwatibe ben mun rikadre nüne kärekäre ben, ye abko rabadre bäri kuin munkrä amne, ñan mun okwä kubu ben ngöi mun kitadre kä ja tare nikakrä kanti. ⁴⁸ Kä nakebtä yete jändrän jökrä tä niken ngwarbe amne nginta kwete kärekäre. Ye kwrere abko, ñukwä jutra ngitiekä käre, ni käme Ngöbö ngwäreki mikakäre ja tare nike kärekäre.

⁴⁹ Jändrän kukwadre Ngöböye, btä mren mikata mikakäre bänänte, ye kwrere abko munkwe ja tare nikadi mun mikakäre metre. ⁵⁰ Mdakäre abko, mren abra kuin jändrän jökrä mikakrä bänänte, akwa mren bänän riadrekä, ye ngwane ñan bänän rabadreta kuin mda. Ye kwrere munta bike kri jabtä kwärikwäri angwane, mun ñan raba sribi nuene Ngöbökrä, aisete mun rabadre ngwarbe mren bänän riadrekä kwrere. Mden kisete munkwe ti mikadi täte metre, ye köböire mun rabadi nüne jäme jabe kwärikwäri. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

† 9:44 Kukweta tikani corcheta ngätäite abko ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuin btä. ‡ 9:46 Kukweta tikani corcheta ngätäite abko ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuin btä.

10

*Meri tuadremetre ya, ñakare ya
(Mateo 19.1-12; Lucas 16.18)*

¹ Jesu nãmane Capernaúm, nikani mda nitre ja tóitíkaka benbe kã Judeate. Arato nikani Ñö Jordãnbtä kã driri. Ye kãnti ni nũkaninta ja úkekröta kwati Jesubtä abko, ie Jesu nãmanena dirire ño, erere nikani dirireta ietre. ² Ye ngwane, nitre bariseo nũkani ruãre abko tö namani ja gain Jesube niara kitakãre ngite, kãkwe niebare ie:

¿Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye kãta dre niere abko nikwe mikadre tãte ya? ¿Ni gure kãkwe ja tuametreta, ye abko dbe ya ño niere nunye? niebare kwetre Jesuye.

³ Jesukwe niebare mda ietre:

¿Ni gure kãkwe ja tuametreta, ye nuemna Moisékwe munye ya ño arato? niebare kwe ietre.

⁴ Niaratrekwe niebare mda Jesuye:

Ni gure kãkwe ja tuadremetre abko dbe niebare Moisékwe, akwa nita ja tuemetre abko tikadre tãrãbtã biandre meriye, niebare Moisékwe, niebare kore nitre bariseokwe ie.

⁵ Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Mun dokwã ribi ribi Ngöbökrã. Ye mdenbtã ni gure kãkwe ja tuadremetre abko Ngöbökwẽ tikamna tãrãbtã Moiséye munkrã yere. ⁶ Akwa Ngöbökwẽ kã dãtebare kena btã abko tikamna krörö kwe tãrãbtã Moiséye arato: Ngöbökwẽ ni brare btã ni merire dãtebare.

⁷ Ne aiseite ni brare kãkwe ja mikadre gure angwane, rikadre nüne jenena rünbtã amne meyebtã mento merire kwebe.

⁸ Angwane ni nibu ye abko rabadi ni itibe kwrere, *Génesis 2.24* abko tikamna kore kwe tãrãbtã Moiséye. Ye kwrere ni nibu ye ñan rabadi ni nibu kwrere mda, akwa rabadi ni itibe kwrere. ⁹ Ye mden kisetẽ, Ngöbökwẽ ni mikani ni itibe kwrere, ye ni ñan rabadre denkã jire chi jene jene mentokwãre, aiseite ni brare kãkwe ñan meri tuadremetre. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre bariseoye.

¹⁰ Yebti Jesu namanina gwi angwane, kukwe ngwianintari nitre bariseokwe, ye arabe nitre ja tóitíkaka ben nikani ngwentarita ie. ¹¹ Abtä Jesukwe niebare nitre ja tóitíkaka benye mda:

Ni brare kãkwe merire kwe tuadremetre, bti meri mdara jire ben ja mikadre gure kwe, ni ye kãkwe ja mikadre ngite merire kãne rüere. ¹² Ye erere arato, ni merire kãkwe brare kãne kwe tuadremetre, bti rabadre brare mdabe, meri ye abko kãkwe ja mikadre ngite brare kãne rüere. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

*Jesukwe ja di biani ngãbãkre kiakiaye
(Mateo 19.13-15; Lucas 18.15-17)*

¹³ Yebti ngãbãkre jãnikani mrãkãkwe Jesuye abko bti Jesukwe kise mikadre ja di biankãre ietre. Akwa nitre ja tóitíkaka Jesube namani ñãke ngãbãkre mrãkãye. ¹⁴ Ye gani Jesukwe angwane, namani romon nitre ja tóitíkaka benkrã, kãkwe niebare mda ietre:

Ngãbãkre ye tuemetre kite tie. Munkwe ñan ji öta kãne, ñobtä ñan angwane nire nire kãta ja mike bobre Ngöböbtã ngãbãkre ne kwrerekwrere, ni yebti abko Ngöböta gobrane, aiseite munkwe ñan ji öta kãne. ¹⁵ Nire nire ñan tã ja mike bobre Ngöböbtã ngãbãkre chi kwrerekwrere, ni yebti Ngöbökwẽ ñan gobrandi amne ñan nũnandi kãrekãre Ngöböbe kwe abko ti tö niei metre munye. Abko kore se, niebare Jesukwe.

¹⁶ Bti Jesukwe ngãbãkre diani kisetẽ, kise mikani dokwãbti kwe, bti ja di kãrãbare krãke kwe Ngöböye.

*Ni jãndrãn bkãnkã kabre kãkwe blitabare Jesube
(Mateo 19.16-30; Lucas 18.18-30)*

¹⁷ Yebti Jesu jatani nikenta mda angwane, ni jatani iti betekã, nũkani ngitiekã ngukudokwãbti temen ngwãrekri, kãkwe niebare ie:

Dirikä kuin, ¿tikwe dre nuendre abko ütiäre ti rabadre nüne kärekäre Ngöböbe? niebare kwe Jesuye.

¹⁸ Jesukwe niebare mda ie:

Ngöbö aibe kuin, yebti ni mda ñakare jire kuin. ¿Ye ñobtä abko mata ti kuin niere tie ye? niebare Jesukwe ie.

¹⁹ Bti Jesukwe niebareta ie:

Ma tö nünai kärekäre Ngöböbe angwane, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye, ye garera mae abko erere makwe mika täte abko krörö:

Makwe ñan ni mda kämika.

Ma gure, makwe ñan ja mika gure bati bati ni mda mdabe.

Makwe ñan go.

Makwe ñan blita ngwarbe ni mda mda rüere kitakäre ngite.

Makwe ñan ni ngöka jändrän diankakäre kän.

Erere arato, ma rün amne ma meye mika ütiäte jae. *Exodo 20.12-16; Deuteronomio 5.16-20*

Ye abko Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye nuendre nie kore, erere makwe mikadre täte jökrä, niebare kwe ie.

²⁰ Ni yekwe niebare mda Jesuye:

Dirikä, makwe kukwe nini, ye ti nämane bati ngäbäkrere angwane, ti nikani mike täte jökrä abti kä nüke tie mtare, niebare kwe ie.

²¹ Niara namani ruentari tare kri Jesuye, käkwe mikani ñäräre, bti niebare kwe ie:

Jändrän tä keteti nuendre mae. Jändrän tä makwe ye erere nän rürümoine jökrä, bti makwe ngwian ye dräi ni bobre bobrebtie angwane, ma rabadi jändrän ütiäte kri bkäne kabre kä käinbti sete. Makwe jändrän rürümoin ünän jökrä kore, bti ma jata ti jiebti. Abko kore se, niebare Jesukwe ie.

²² Yebtä ni ye moto namani ulire Jesu kukwei nuare, ñobtä ñan angwane niara abko jändrän bkäne kabre krübäte, aisete moto nötaninte jändrän kwekwe ye jiebti amne moto namani ulire, ben nikaninta.

²³ Nikaninta angwane, Jesukwe nitre ja töitikaka ben mikani ñäräre, bti niebare kwe ietre:

Ni jändrän bkänkä krikri ye käkwe ja mikadre bobre Ngöböbtä, Ngöbökwé gobrandre bti abko tare krübäte kräke, niebare kwe.

²⁴ Kukwe niebare Jesukwe, yebtä nitre ja töitikaka ben namani töbike kri, ñobtä ñan angwane ni jändrän bkänkä kri nämane nüne metre Ngöbö ngwärekwé, nämane nütüre. Ye aisete Jesukwe niebareta mda ietre:

Ti mräkä tikwe, ni ye btä Ngöböta gobrane, yebe ketetibe tare krübäte ni jändrän bkänkä krikri neme ketetibe. ²⁵ Aku okwä chi, yete ta kameo krikri ye ara rikadre nuäre, akwa nitre jändrän bkänkä kri ye käkwe ja mikadre bobre Ngöböbtä, Ngöbökwé gobrandre bti, ye abko bäri tare kräke.

²⁶ Kukwe yebtä bäri nitre ja töitikaka Jesube ñan töi namani krütare mda, käkwe niebare:

¿Ni jändrän bkäne kri ñan rabadre dianintari nini makwe, se nire abko rabadi dianintari amarebti se? namanintre niere jae kwärikwäri.*

²⁷ Abtä Jesukwe mikani ñäräre, bti niebareta kwe ietre:

Mun kä nebtä, ye kräke abko kukwe ye tare, akwa ñakare Ngöbökrä, ñobtä ñan angwane Ngöbö abko kräke jändrän ñakare tare jire chi, niebare Jesukwe.

²⁸ Jötrö ngwarbe Pedrokwe niebare mda ie:

Nunkwe jändrän jökrä mikaninte, bti nunta näin ma jiebti, ¿se abko Ngöbökwé dre biandi ütiäre nunye? niebare kwe Jesuye:

²⁹ Jesukwe niebare mda ie:

* 10:26 Jesu näire abko ni ngwian bkäne kri abko nämane ngwian bkäne, ñobtä ñan angwane Ngöbö nämane ja di bien ietre, aisete bäri Ngöbö kukwe muko, aisete rabadre dianintari käne, nitre israelita nämane nütüre, aisete nitre ja töitikaka Jesube abko ñan töi namani krütare Jesu kukweibtä.

Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Nänbtä ti jiehti amne Ngöbö kukwe kuin kabtä ngäbti, nire nire käkwe ju mikaninte o etbakantre o ngwai mikaninte kwe, erere arato meye o rün o ngäbriänkä o kä kwe erere mikaninte jökrä kwe nänbtä ti jiehti, nitre ye abko, ie Ngöbökwé jändrän biandi gre ketarike rike bäri mda amne Ngöbökwé mikadi nüne kärekwé jabe arato. ³⁰ Nitre ye tä nüne kä nebtä angwane abko ie Ngöbökwé jändrän biandi gre ketarike rike bäri mda abko krörö: Rabadi ju bkäne bäri kabre mda. Erere arato, etba btä ngwai rabadi bäri mda kwe. Arato meye, ngäbriänkä rabadi kwati kwe. Arato kä sribikrä biandi bäri kabre kwe ie. Arato ja tare nikadi kwe tikrä, akwa kä jatadi mrä angwane, nünandi kärekwé Ngöböbe kä käinbti kwe. ³¹ Akwa ni kwati tuen bäri ütiäte ütiäte kä ne ngwane, ye abko rabadi ütiäte ñakare Ngöbö ngwärekwé; akwa ni kwati tuen ngwarbe, ütiäte ñakare kä ne ngwane, ye abko rabadi bäri ütiäte Ngöbö ngwärekwé sete. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

Jesu müre ketadi abko niebare bämäkäre kwe
(Mateo 20.17-19; Lucas 18.31-34)

³² Abti Jesu nämäne näin juta Jerusalén kukwäre angwane, nikani bä mente nitre ja töitikaka ben käne. Angwane nitre ja töitikaka ben ñan töi namani krütare Jesubtä angwane, ni mda mda nämäne näin jiehti köre, abkobtä kä jürä namani. Te Jesukwe nitre ja töitikaka ben ni jätäbti nibu käräbareta mda kaibe mento, bti dre dre rakadikä btä abko nikani niere jökrä ietre krörö:

³³ Mtare nita näin Jerusalén kukwäre. Ni näin nebe Jerusalén ye kanti ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne kitadi ngise nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkienye amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre yeye. Niaratre ye abko käkwe ti kitadi ngise müre ketadre amne, nitre romanobo ñakare israelitare abko ie ti kitadi ngise. ³⁴ Niaratre käkwe ti mikadi yakrä kri jae, käli kitadi tibtä kwetre amne ti kwata metadi krübäte kwetre. Yebti ti müre ketadi kwetre, akwa köbömäkäre angwane, ti rükadita nire. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

Santiago btä Juan tö namani rabai gobrane siba Jesube
(Mateo 20.20-28)

³⁵ Yebti Zebedeo ngäbriänkä nibu Santiago btä Juan namani bike kri, käkwe krötabare Jesu ken, bti niebare kwetre ie:

Dirikä, nun tö jändrän ribei mae abko erere makwe nuendre, ie nun tö nibi abko nun ki kärere mae, niebare kwetre Jesuye.

³⁶ Jesukwe niebare mda ietre:

¿Dre nuendre tikwe munkrä, ie mun tö nibi amarebti yere? niebare kwe ietre.

³⁷ Niaratrekwe niebare mda Jesuye:

Ma rabadi gobrane kri ja di jenbti ni jökrä ngwärekwé, ye ngwane makwe nun mika bäri ütiäte, käkwe nun mika tākänintbe iti ja küde ruenkri amne iti ja küde ngeberekri abko nun tö ribei mae, niebare kwetre ie.

³⁸ Abtä Jesukwe niebare mda Zebedeo ngobo nibu yeye:

¡Jo! Munta kukwe tare krübäte ribere tie gare ñakare jire chi munye. ¿Tikwe ja tare nikadi kri krübäte, ye kwrere munta biare ja tare nike siba ya? niebare kwe ietre.

³⁹ ¡Jänri! niebare kwetre Jesuye.

Jesukwe niebare mda ietre:

Munkwe ja tare nikadi kri ti kwrere arato, ⁴⁰ akwa nire rabadre tākänintbe ti küde ruenkri amne nire rabadre ti küde ngeberekri, ye abko ñan tä ti kisete, akwa tä Ngöbö kisete. Ye aisete nire nire kräke kä ye tä ükaninte ti Rünkwe abko erere ie biandi kwe, aisete ti ñan raba bien munye. Abko kore se, niebare Jesukwe Santiagoye btä Juanye.

⁴¹ Jesu nämäne blite kore, ye ni mda mda ja töitikaka Jesube käkwe kukwe ye gani angwane, moto namani romon Santiagokrä btä Juankrä. ⁴² Abtä Jesukwe käräbare, bti nikani niere ietre:

Nitre ñakare israelitare käta gobrane angwane, tätre kukwe miketbe tare ni mda mda mikäkäre ja ngoto täni. Erere arato, nitre ütiäte krikri ñakare israelitare abko ni mda

mdakwe mikadre ütiäte jae, abkokäre tätre bike krikri, ye abko gare kuin munye. ⁴³ Akwa mun ja töitikaka tibe, ye ngätäite abko ñan rabadre bare jire chi kore, aisete mun ngätäite abko kukwe rabadre bä jene abko krörö: Nire nire tö rabai bäri ütiäte kri mun ngätäite ye abko käkwe sribidre ni bobre kwrere ni mda mdakrä ⁴⁴ amne, nire nire mun ngätäite tö rabai bäri käne jändrän jökräbtä, ni ye abko rabadre ni klaboré kwrere ni mda mdakrä. ⁴⁵ Munkwe nünandre kore, ñobtä ñan angwane ti, Ni Kä Nebtä Ngobo ñan jatani ni mda mda mikakäre sribire jakrä, akwa ti jatani sribikäre ni mda mdakrä amne ti jatani ja mike müre ketadre ni kwati kökatarikäre Ngöbökrä. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

*Ni okwä kä drünente abko Jesukwe mikaninta quinta
(Mateo 20.29-34; Lucas 18.35-43)*

⁴⁶ Yehti Jesu nükani juta Jericóte nitre ja töitikaka benbe, nikani ta angwane, ni mda mda nikani kwati jiebti arato nitre ja töitikaka benbe. Niara abko nämane näin käne angwane, ni nämane iti abko kädian nämane Bartimeo (ne abko Timeo ngobo nieta) abko okwä kä drünente, aisete nämane tākänintbe jibtä ngwian kärere jakrä. ⁴⁷ Jesu Nazarebo jatani ta gani kwe angwane, namani ngrente ja dibti krörö jite yete Jesuye:

¡Jesu, jrei David tukwe mräkä, ti ngwen ruentari tare jae! namani niere jite.

⁴⁸ Ni kwati namani kada ketamna ie akwa, niara namani ngwänenkä bäri krikri mda, kä namani niere:

¡Jrei David tukwe mräkä, ti ngwen ruentari tare jae! namani niere bäri mda kore.

⁴⁹ Abtä Jesu namani nünaninkä käkwe niebare:

Ni ye kärere munkwe, niebare kwe.

Erere ni mdakwe niebare ni okwä kä ikote yeye:

Jesuta ma kärere, aisete kä ngwen nuäre jabtä. Näin krö. Brän jötrö kánti, niebare kwetre ie.

⁵⁰ Ye btäräbe, ni okwä kä drünente ye käkwe ja tākäninte kainta, tö namani näin jötrö, aisete dän nga ötati kitani temen kwe, bti nikani nebe Jesu ken. ⁵¹ Angwane Jesukwe niebare ie:

Tikwe dre nuendre makrä, ie ma tö nibi, niebare kwe ie.

Ni ye käkwe niebare mda Jesuye:

Ti Dänkien, kä rabadre tuen tie, ie ti tö nibi, niebare kwe.

⁵² Jesukwe niebare mda ie:

Ma nibi tödeke kwatibe Ngöböbti, ye köböire ma okwä nibirate kuin, aisete nänta, niebare Jesukwe ie.

Ye btäräbe kä namani tuen kuin jökrä ie, bti nikani siba Jesube.

11

Jesu nikani nebe Jerusalén

(Mateo 21.1-11; Lucas 19.28-40; Juan 12.12-19)

¹ Bti Jesu btä nitre ja töitikaka ben nükánina ja ken Jerusalén angwane, ni namani juta Betania amne juta Betfagé kánti Ngítio Olibobtä. Ye kánti, Jesukwe nitre ja töitikaka ben juani nibu, ² käkwe niebare ietre:

Juta tuen kánime ni ngware ta. Se kánti mun nän. Mun raba yete angwane, buro ngäbäli näkwita ngämi kwan mäkäninte munye, ye tikate munkwe, bti mun jata ngwena tie. ³ Akwa ¿Ñobtä munta tikete? nie munye angwane, munkwe nie krörö ietre: Ni Dänkien tö nibi ie, aisete nun bike niken ngwena, akwa gwängwarbe juandita kwe munkrä, munkwe nie kore, niebare Jesukwe ietre.

⁴ Erere nikanintre angwane, buro nämane mäkäninte jukwebtä jite, btä namanintre abko tikanintre kwetre. ⁵ Abtä ni ruäre nämane yete käkwe ñäkäbare krörö ietre:

¿Munta dre nuene yete amarebti yere? ¿Nirekwe buro ye tikatemna munye, amarebti munta tikete yere? niebare kwetre ietre.

⁶ Jesukwe ño niemnabare ietre, erere niebare kwetre, aisete buro tuanimetre ngwian-dre ietre. ⁷ Nikanintre buro ngwena, nükani nebe Jesu kánti angwane, dän jakwe mikani

ötati buro ngäbäli ye tröbti kwetre ja täkräre Jesuye, bti Jesu nakwani buro yebti, bti nikani mda Jerusalén. ⁸ Ye ngwane ni kwati namani Jesu ngibiare jite, käkwe dän jakwe metaninte ji ngrabare temen dikakakrä Jesuye. Ni ruäre abko käkwe kriküde tikaninkä Jerusalén bäre temen abko namani mike ji ngrabare temen dikakakrä Jesuye kakäre ngäbti jrei kwrere. ⁹ Angwane nitre nämane näin ruäre Jesu känenkri amne ruäre abko nämane näin Jesu jiebtä, ye abko namani ngrente ja dibti, kä namani niere krörö:

¡Hosana! ¡Ari Ngöbö käikitekä gwaire jökrä!

Ni ne kite ni Dänkien Ngöbö käbti.

Ma ye aibe raba mikani ütiäte.

¹⁰ Ni mräkä jrei David nämane gobrane kira, ye kwrere Ngöbökwé ni ne mikadi gobrane ni ngätäite nete.

¡Hosana! ¡Ari Ngöbö kri kä käinbti käikitekä bäri krikri!

Salmos 118.25-26

abko namani ñäke kore Jesu ngäbti.

¹¹ Jesu namani Jerusalén angwane, nikani ju blitakrä Ngöböbe kanti angwane, mikani ñäräre kuin jökrä bäre ta kwe, bti kä jatanina dere, aiseite nikaninta nitre ja töitikaka ni jätäbti nibu yebe nebebe juta Betania kibiakäre yete.

Jesukwe ñäkäbare higokrieye

(Mateo 21.18-19)

¹² Abti jändrinane Jesu nämane Betania, nikaninta Jerusalén angwane, mrö namani ie, ¹³ nikrabare kwe angwane, higokrie abko kä namani tuen mobe ie se kwrere. Higokrie ye abko ngwä nämänena, namani nütüre, aiseite nikani mike ñäräre btä. Namani kanti angwane, higokrie ye ngwä rabadre abko käi ngämi, aiseite ngwä ñakare btä angwane, kä aibe kabre btä. ¹⁴ Abtä Jesukwe ñäkäbare tare higokrie yeye:

Ma ñan ngwä raba jire mda kwetadre ni mdaye, niebare kwe higokrie yeye nitre ja töitikaka ben okwäbti.

Bti nikaninta janknu ji ngrabare Jerusalén.

Jesukwe nitre juanintari ju blitakrä Ngöböbe kanti

(Mateo 21.12-17; Lucas 19.45-48; Juan 2.13-22)

¹⁵ Nükani Jerusalén angwane, nikanintre nebe ju blitakrä Ngöböbe kanti. Ju bäre temen nitre nämane jändrän rürümoine* yete amne ruäre abko nämane jändrän kökö abko Jesukwe juanintari jökrä mento. Erere arato, nitre nämane ngwian kwite ni mda mdakrä abko kän Jesukwe mesa kwitaninkä temen se kwrere amne ütü rürümoinkä kwe ja täkrä nämane, ye abko Jesukwe kwitaninkä jökrä temen se kwrere arato. ¹⁶ Bti nire nire tö namani jändrän ngwian ju blitakrä Ngöböbe kanti, ye abko Jesu ñan namani tuemetre nuke jire chi kä ye kanti, kä ngibiakäre deme Ngöbökrä.

¹⁷ Yebti Jesu nikani dirire krörö mda nitre ju blitakrä Ngöböbe dänkientre rüere, käkwe niebare:

Ngöbö Kukwei tä tikani krörö:

Ju tikwe ne abra tä blitakrä tibe nitre nünanka kä jökräbti kräke,

Isaías 56.7

nieta Ngöbökwé ja Kukweibtä. Akwa mun abko tä ju blitakrä Ngöböbe ne mike nitre gokä jue kwrere. Abko kore se, niebare Jesukwe.

¹⁸ Jesu namani dirire bä jene abko namani tuen kuin ni jökräye, aiseite ñan töi namani krütare Jesu kukweibtä. Ye mden kisete Jesu jürä namani nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre yebtä amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikatre, yebtä Jesu jürä namani arato, aiseite namani ji känene jae Jesu kämikakäre. ¹⁹ Yebti kä jatani dere angwane, Jesu btä nitre ja töitikaka ben nikaninta juta Jerusalén bäre mentokwäre.

Nikwe tödekadre kwatibe Ngöböbti abko Jesukwe diribare higo kriebtä

(Mateo 21.20-22)

* 11:15 jändrän rürümoine. Nitre israelita nünanka ñakare juta Jerusalén nükani Jerusalén jändrän biankäre Ngöböye angwane, ñan nükani obeja, ütü amne nbi kwekwe ngwena kukwäkrä, akwa nämane kökö Jerusalén yete ju blitakrä Ngöböbe kanti.

²⁰ Yebti jändrinane Jesu nikaninta dekä angwane, higokrie ngwä ñakare, ye namanina nõtare jökrä nükebe dobote temen. ²¹ Higokrie, ie Jesukwe ñäkäbare nitre ja töitikaka ben okwäbti ye nukaninta töreta Pedroye, käkwe niebare Jesuye:

¡Jo! Dirikä, higokrie ie makwe ñäkäba jändrin, ye nibira nõtare jökrä nükebe dobote temen tuen, niebare kwe ie.

²² Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Ngöbö di tärä jändrän jire jökrä nuenkrä, yebti munkwe tödeka kwatibe, ye ngwane mun rabadre kukwe nuene jire jökrä ti kwrere. ²³ Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Nirekwe niedre ngitio nokoye: Ja denkä mento yete. Ma rika mrente, niedre kwe ngitio nokoye, tödekare kwärä Ngöböbti amne Ngöbö di tärä sribi ye nuendre, ye munkwe mikadre ngwarbe ñakare jae angwane, mun rabadre ñäke kore ngitioye angwane, ye erere rabadre bare munye. ²⁴ Ne aisete, dre dre munkwe kärädre Ngöböye, erere biandi kwe munye, bti munkwe tödekadre kwatibe kore, ne ngwane Ngöbökwé biandi munye.

²⁵ Mdakäre abko, mun rika blite Ngöböbe angwane, ni mdakwe kukwe nuenbare blo munbtä, ye töre käre munye btä mun moto romon kräke, ye ngwane kukwe ye käikwitaka jabt munkwe angwane, mun Rün kä käinbti käkwe mun ngite niara rüere ye diandrekä jire jökrä munbtä. ²⁶ [Akwa ni mdakwe kukwe nuenbare blo munbtä, ye töre käre munye, btä mun moto romon kräke, ye munkwe ñan käikwitadrekä jabt angwane, mun Rün kä käinbti käkwe mun ngite niara rüere ye ñan diandrekä munbtä arato. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.]†

*Nire diebti Jesu nämane sribire abko ngwianintari ie
(Mateo 21.23-27; Lucas 20.1-8)*

²⁷ Yebti Jesu nikani janknu nebe Jerusalén. Nikani dikekä ju blitakrä Ngöböbe bäre temen angwane, ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre btä Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre, arato nitre unbre ji dokwäte käkwe krötabare Jesu ken, ²⁸ käkwe niebare ie:

¿Nirekwe ma mikani sribi nuene kore amne nire diebti mata kukwe nuene kore nete? niebare kwetre Jesuye.

²⁹⁻³⁰ Angwane Jesukwe niebare mda ietre:

Ti bike kukwe ngwentari kwati arato munye. ¿Nirekwe Juan Bautista juani ni ngökö ñöte? ¿Ngöbökwé juani ya o ni kä nebtäkwe mikani sribire ya? Ye niere tie munkwe. Nirekwe juani, ye munkwe niedi tie ne ngwane, nire diebti tita sribi ne nuene abko tikwe niedi munye arato, niebare kwe ietre.

³¹ Yebtä abko nikani blite jabe kwärikwäri, kä namani niere krörö: Ngöbökwé juani nikwe niedre ie angwane, niarakwe niedre krörö mda: Ngöbökwé juani munta niere, ¿se ñöbtä abko munkwe ñan kukwei mikani era jae? niedre kwe nie. ³² Akwa, ni kä nebtäkwe mikani, ni ñan rabadre niere jire chi ie, aisete nikwe ño niedre ie ruen, namanintre niere kore jae kwärikwäri.

Niaratre käkwe blitabare kore, ñöbtä ñan angwane Juan abko ni Ngöbö kukwei niekä era metre ni jökrä nämane mike era. Mden kisete ni mdakwe juani niedre kwetre angwane, ni jökrä rabadre ja rüere ben abko jürä namani btä, aisete ño niedre kwetre ñan namani nüke gare ietre. ³³ Abtä niebare krörö kwetre Jesuye:

Nirekwe Juan juani, ye gare ñakare nunye, niebare kwetre.

Angwane Jesukwe niebare mda ietre:

Kore ne ngwane, nirekwe ja di biani tie sribi ne nuenkäre abko tikwe ñan niedre munye arato. Abko kore se, niebare kwe ietre.

† 11:26 Kukweta tikani corcheta ngätäite abko ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuin btä.

12

*Nitre ji dokwäte, btä Jesukwe kukwe bä mikani
(Mateo 21.33-46; Lucas 20.9-19)*

¹ Yebti Jesu nikani kukwe bä mike krörö mda ietre: Bati ni nämane iti, käkwe uba nurai nökan, bti ki mikani kwe amne kä ükaninte biare uba ñöi ngwäre kwe. Ju mikani nura ngibiabtikä kräke kwe, bti biani kwe ni mda mdaye sribikrä. Kä biani sribikrä kwe abko ütiäre uba döi biandreta ruäre ie. Yebti nikani kä mdabti. ² Abti uba ngwä ötadre abko käi nükani angwane, sribikä käkwe uba biandreta ruäre kä bkänkäye ye abko kä bkänkä käkwe sribikä kwe juani iti tuenta jakrä. ³ Akwa ni juani kä bkänkäkwe ye nikani nebe angwane, sribikätre ubabtä ye ie neketaninte, nikani mete ja ñäte kwäräkwärä se kwrere, bti juanintarita kwetre. Nin uba döi biani jire chi kwetre kä ütiäre, bti juanintarita kise tökare kwetre. ⁴ Yebti kä bkänkä käkwe sribikä mdara jire juani uba tuenta ruäre jakrä akwa, ni ye neketaninte sribikäye, metani jökrä dokwäkäte kwetre, bti ñäkäbare diän kwetre ie, bti nikaninta ngwarbe arato. ⁵ Yebti abko, kä bkänkä käkwe sribikä mdara jire juani abko müre ketani sribikätrekwe ja ñäte arato. Abtä niarakwe sribikä mda mda juani kwati mda uba döi tuen jae kä ütiäre, akwa neketaninte sribikätreye, nikani kwata mete kwäräkwärä se kwrere, ruäre abko müre ketani kwetre, akwa nin uba döi biani jire kwetre ietre.

⁶ Abtä mrä angwane, ni kä bkänkä, ie ni namanina itibe juandre uba döi tuen jakrä. Ye abko odei itibe tare kri kwe aibe namani ie. Namani nütüre: Ti odei ne aibe abko mikadi ütiäre sribikätrekwe, aiseite ti bike juen, namani nütüre. Erere juani kwe. ⁷ Akwa kä bkänkä odei nikani ngitiekä rün käite angwane, sribikätre ye käkwe niebare jae kwärikwäri:

Ni se abko rabadi jändrän rünkwe bkäne jökrä, aiseite ari kämike amne ni rabadi kä ne bkäne jökrä, niebare kwetre.

⁸ Ye erere bkänä, ni kä bkänkä odei itibe ye neketaninte sribikätreye, müre ketani kwetre, bti ngwäkä kitaninkä kä ye bäre mento kwetre. Ne ngörä.

⁹ ¿Ne ngwane, uba bkänkä käkwe dre nuendre sribikätre käme yebtä raba ruen munye? Niara rikadre, käkwe sribikätre ye kämikadre jökrä, bti uba grä ye biandre ni mda mdaye kwe sribikrä. Abko kore se, niebare Jesukwe.

¹⁰⁻¹¹ Bti Jesukwe ja bä mikani jä kwrere amne nitre dirikä krikri abko bä mikani ju mikaka kwrere, käkwe niebare ietre:

Ngöbö Kukwei käta niere krörö gare munye, raba ruen tie:

Jä ütiäre kri ju mikakrä metre abko nitre ju mikaka käkwe kitaninkä, akwa jä ye abko ni

Dänkien käkwe mikani bäri ütiäre ju mikakrä metre.

Ye abko namani tuen bäri nuäre nie,

Salmos 118.22-23

abko nieta kore Ngöbö Kukweibtä, niebare Jesukwe ietre.

¹² Jesukwe kukwe bä mikani, ye abko nitre dänkien krikri btä dirikätre krikri yebtä matani tare, ñöbtä ñan angwane Jesukwe niaratre bä mikani sribikätre käme ye kwrere abko gani kwetre jabtä. Abtä tö namani Jesu kitai ngite, akwa ni mda mda jürä namani btä, aiseite kä mikaninkä Jesubtä yete kwetre, nikaninta mentokwäre.

Ja ütiäre biandre gobranye ya, ñakare ya

(Mateo 22.15-22; Lucas 20.20-26)

¹³ Abti Jesukwe ñäkädre blo emperador César rüere abtä kitadre ngise, ye abko nitre dirikä krikri btä nitre dänkin krikri tö namani, abkokäre nitre bariseo btä nitre reketaka jrei Herodekri juani kwetre ja gaen Jesube. ¹⁴ Erere nikanintre, namani Jesu kanti angwane, niebare kwetre ie:

Dirikä, mata kukwe era erere niere, ye gare kuin nunye. Ni mda mda tä ño niere ma rüere diribtä kore, ye abko ñakare ütiäre makrä, ñöbtä ñan angwane ñan mata blite ni mda mda moto mikakäre nuäre, akwa ji Ngöbökwäre abko dirita era metre makwe, ye garera nie. ¿Akwa emperador romanobo César abko ie nunkwe ja ütiäre biandre ye abko dbe ya, ñakare ya niere nunye? niebare kwetre Jesuye.

¹⁵ Akwa namanintre bike moto kuin abko ganina btätre Jesukwe. Abtä niebare mda kwe ietre:

¿Se ñobtä tikwe ja dokwä mikadre kö okwäte au, abkokäre mun kite kukwe ngwentari kore tie ye? Ngwianta munkwe, ye ngwen kunti tuadre tie, niebare Jesukwe ietre.

¹⁶ Ye erere bkänä, ngwian denario biani kwetre Jesuye angwane, Jesukwe niebare mda ietre:

¿Nire bä amne nire käi tä tikani ngwian nebtä? niebare kwe.

Niaratrekwe niebare mda:

Emperador César bä amne käi tä btä, niebare kore kwetre Jesuye.

¹⁷ Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Jändrän emperadorekwe erere munkwe bian emperadoreye amne jändrän Ngöbökrä erere munkwe bian Ngöböye. Abko kore se, niebare kwe.

Ye kwrere Jesukwe ja kitani ngite ñakare Ngöbö rüere amne César rüere, akwa kukwe niebare kwe abko bäri nuäre btä bäri metre aiseite, nitre bariseo btä nitre reketaka Herodekri ñan töi namani krütare Jesubtä.

Ni krütani rükadreta nire ya abko ngwianintari Jesuye

(Mateo 22.23-33; Lucas 20.27-40)

¹⁸ Yebti nitre saduseo nikani ruäre ja tuakäre Jesube. Nitre saduseo ye abko ni krütanikrütani mikadre nire Ngöbökwä abko ñan nämane mike era, aiseite jatani kukwe ngwentari Jesuye, käkwe niebare ie:

¹⁹ Dirikä, Ngöbökwä tikamna krörö täräbtä nunkrä Moiséye: Ni iti tädre gure, akwa ngäbäkre ñakare kwetre amne ni ye krütadre angwane, merire rabadre kaibe. Meri ye abko yäräkwe diandre jae mda. Yebti ngäbäkre rabadre kwetre angwane, ngäbäkre ye abko rabadre niara etba krütani ngobo kwrere abko tikani täräbtä Moisékwä nunkrä.

²⁰ Ne aiseite bati nitre ja etbarebe nämane ni kükü. Nitre ye etba mubai käkwe ja mikani gure, akwa ngäbäkre ngämi nebe kwetre angwane, ni ye krütani. ²¹ Merire namani ie abko namani yärä mda yebe, akwa nin ngämi ngäbäkrei ngibiare angwane, brare krütani kän arato. Meri ye namaninta kaibe bobukäre. Namani yärä mdara jire ben, akwa nin ngämi ngäbäkrei ngibiare angwane, krütani kän arato. ²² Ye kwrere nikani nakenkä janknu ja täritäri. Abti nitre ni kükü ye krütani jökrä meri ye kisete, akwa nin ngäbäkrei ngibiabare jire iti kwe. Abti mrä meri ye krütani abko kukwe nakaninkä kore nieta.

²³ Akwa ni krütani rükadreta nire mata niere, aiseite ni brare ni kükü ben meri ye namani jökrä, abti niaratre ni kükü ye rükadreta nire jökrä angwane, meri ye rabadri nire nän mukore abko niere nunye, niebare kore nitre saduseokwe Jesuye.

²⁴ Jesukwe niebare mda ietre:

¿Ngöbö Kukwei gare ñakare munye amne Ngöbö di kri gare ñakare munye arato, aiseite munta töbike ngwarbe blo kore ñan ñan? ²⁵ Tita niere kore, ñobtä ñan angwane ni krütanikrütani rükadita nire angwane, ni merire, brare käkwe ñan ja mikadre gure, ñobtä ñan angwane niaratre abko rabadri angele kä käinbti kwrere.

²⁶ Mdakäre abko, ni krütanikrütani rükadreta nire abko btä ti tö nibi kukwe nie munye. Kira, kri chi namani jutra ngitiekä, te Ngöbökwä blitabare Moisébe: Ti abko Ngöbö Abrahamkwe, Isaakwe amne Jacobokwe, niebare kwe Moiséye abko btä mun tärä ñäke.

²⁷ Ye abko, Abraham, Isaac amne Jacob krütanina abti Ngöbökwä niebare kore Moiséye. Ngöbö abko ñan ni ngwäkäre Ngöböi akwa Ngöbö abko ni nire Ngöböi gare nie. Ye aiseite Abraham, Isaac amne Jacob tä nüne janknu Ngöbö ngwärekre abko gare nie. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre saduseoye.

Kukwe mden bäri ütiäte mikadre täte

(Mateo 22.34-40)

²⁸ Nitre saduseokwe kukwe ngwianintari Jesuye abko, btä Jesu nämane blite angwane, Kukwe Biani Ngöbökwä Moiséye dirikä nükanii kukwe nuen. Jesukwe kukwe kani ngäbti kuin, Kukwe Biani Ngöbökwä Moiséye dirikä nämane iti ye okwäbti. Abtä niebare krörö kwe Jesuye:

¿Kukwe biani keta kabre Ngöbökwé Moiséye nuendre nie, ye mden abko bäri ütiäte abko nikwe mikadre täte bäri? niebare kwe Jesuye. ²⁹ Jesukwe niebare mda ie:

Kukwe bäri ütiäte mikadre täte bäri niebare Ngöbökwé Moiséye abko nieta krörö: Mun israelita olo ketete ti kukweiyé munkwe. Ni Dänkien Ngöbö abko itibe. Yebti ngöbö ñakare jire mda. ³⁰ Amne ni Dänkien Ngöbö aibe tare ja üai ngöi jökrä, ja töi ngöi jökrä amne ja di ngö jökrä. ³¹ Kukwe ketebu bäri ütiäte mikadre täte abko krörö: Mata ja tarere au, ye kwrere makwe ni mda mda tare arato. Ye abko, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye nuendre nie bäri ütiäte nere. Nebti kukwe mda mda tarä nuendre, akwa ñakare bäri ütiäte, niebare Jesukwe ie.

³² Abtä Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikä käkwe niebare mda Jesuye:

Dirikä, mata kukwe era erere niere metre. Erere makwe kukwe nini, ye abra era bkänä. Ngöbö abko itibe. Nebti ngöbö ñakare jire mda ³³ amne niara taredre kri. Arato niarabe taredre käre ja moto kuinbti. Arato niarabe tädre käre ni töibtä köbö kwatirekwatire. Erere arato, nikwe sribidre ja di ngöi jökrä niarakra. Mdakäre abko, nita ja tarere ño au, ye kwrere nikwe ni mda mda taredre, nini makwe, ye abra era bkänä, aisete Ngöbö ngwärekre ye bäri ütiäte jändrän kämikata kukwakrä Ngöböye ye ngwä. Erere arato, Ngöbö ngwärekre ye bäri ütiäte jändrän jökrä bianta Ngöböye ye ngwä.

³⁴ Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikä ye käkwe Jesu kukwe kani ngäbti kuin dikaro namani tuen Jesuye. Abtä niebare mda kwe ie:

Ngöbö kebera nuke gobrane mabtä, nibi tuen tie, niebare Jesukwe ie.

Yebti nitre dirikä krikri, ie nin ja nukani töre mda kukwe ngwentari mda ja gakra Jesuye.

¿Nirekri Ni Dianinkä Ngöbökwé däredre?

(Mateo 22.41-46; Lucas 20.41-44)

³⁵ Yebti ju blitakra Ngöböbe ye bäre temen Jesu nämane dirire angwane, niebare kwe ni kwatiye:

Ni Dianinkä Ngöbökwé abko däredre jrei David tukwekre nieta abko Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre käta niere. Ye ñobtä abko munta niere kore abko ti tö ngwaintari. ³⁶ ¿Ye ñobtä abko Ngöbö Üai Deme köböire Davikwe “ti Dänkien” niebare Ni Dianinkä Ngöbökwé yebtä? Ni ngätäite nete ni ñakare jire iti käta “ti dänkien” niere ngäbäkre kweye, akwa David abko käkwe niebare krörö: Ti Dänkien Ngöbö käkwe nieba ti Dänkienye:

Kä bäri ütiäte kri ti küde ruenkri, ne kanti jakwe täke nete.

Ye kanti ma raba abti tikwe ma rüé mikadi jökrä ma ngoto täni, *Salmos 110.1* niebare Davikwe Ni Dianinkä Ngöbökwé yebtä. ³⁷ David ara jire käkwe ja Dänkien niebare Ni Dianinkä Ngöbökwé yebtä. ¿Se ñobtä abko Ni Dianinkä Ngöbökwé abko jatadre Davikri nieta munkwe se, ñobtä ñan angwane nita “Dänkien” niere ñakare jire ni mräkä bäri mrä ninkrä yeye? niebare Jesukwe.

Jesukwe diribare kore, ye ni nämane kwati olote namani ngitie nuäre, aisete kä namani nuäre btä Jesu kukwei nuäre.

Jesukwe ni mikani mokre Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre ngäniene

(Mateo 23.1-36; Lucas 11.37-54; 20.45-47)

³⁸ Jesu nämane dirire angwane niebare kwe:

Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre, ye ngäniene munkwe ja ngibia kuin, ñobtä ñan angwane niaratre tä dän nga ütiäte kri kite jabtä, bti ni jökrä käkwe köbö ngwiandretari käne ietre kä jändrän rürümoinkrä ye kanti temen, ie töta nebe. ³⁹ Erere arato, ja takrä ni ütiäte ütiäte kräke sinagocate, kanti töta nebe rabai takänintbe amne ja takrä ni ütiäte ütiäte kräke, kanti tätre nebe takänintbe. Erere arato, niaratre nübaita bietabtä angwane, ja takrä ni ütiäte ütiäte kräke, kanti tö takäi temen.

⁴⁰ Erere arato, meri kän brare krütani abko kän tätre ju denkä, abti tätre bike kuin, käta blite raire Ngöböbe, akwa yebtä Ngöbökwé mikadi ja tare nike krübäte, aisete munkwe

ja ngibia kuin Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätre ngäniene. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

Meri bobre kākwe sentabo ngörä kubu biani Ngöbökrä
(Lucas 21.1-4)

⁴¹ Yebti ju blitakrä Ngöböbe bäre temen jändrän dätebare ngwian ükärökrä nämane mikani ngwian biandre Ngöbökrä ngwäre, ye kanti Jesu nikani, namani tākänintbe. Angwane ni kwati namani nüke ngwian kite jändrän ngwian ükärökräte. Erere arato, ni ngwian bkänkä kabrekabre namani nüke kwati, namani ngwian kite kabre yete okwäbti. ⁴² Te batibe meri bobre kän brare krütani abko jatani, kākwe ngwian sentabo kwrere kitani kubube arato kajate Ngöbökrä Jesu okwäbti. ⁴³ Angwane Jesukwe nitre ja töitikaka ben kārābare, bti niebare kwe mda ietre:

Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Meri bobre kän brare krütani se kākwe ngwian bini bäri kabre ni ngwian bkäne krikri kākwe ngwian kiti kajate Ngöbökrä se ngwä, ⁴⁴ ñobtä ñan angwane niaratre kätä ngwian namaninte ie aibe bien, akwa meri bobre ye abko kākwe ngwian ngörä nünankrä kwe erere bini jökrä, aisetse niarakwe ngwian bini bäri kabre. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

13

Ju blitakrä Ngöböbe juandi ngwarbe, niebare Jesukwe
(Mateo 24.1-2; Lucas 21.5-6)

¹ Jesu nämane ju blitakrä Ngöböbe kántita, jatani nikenta angwane ni iti ja töitikaka ben kākwe niebare ie:

¡Jo! Dirikä, ju krikri be bä nuäre nuäre janknu. Já krikri ketani jabti jabti tuen, niebare kwe Jesuye.

² Jesukwe niebare mda ie:

Ju kuinkuin mun okwä nibi btä, ye abko köböitira jire ju se juandi ngwarbe jire jökrä, aisetse jä ketani jabti jabti se juandi jökrä temen, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

Dre rakadikä kä mrä känenkri
(Mateo 24.3-28; Lucas 21.7-24; 17.22-24)

³ Yebti Jesu nikani ju blitakrä Ngöböbe btä nakri, kanti namani tākänintbe Ngitio Olibo bti käin, okwä namani ju blitakrä Ngöböbe kukwäre angwane, Pedro, Santiago, Juan btä Andrés kākwe niebare kaibe ie:

⁴ Ju blitakrä Ngöböbe juandi ngwarbe nini makwe, ¿ye abko rakadikä ñongwane nun tö gai? Arato kukwe ye rakadrekä ñongwane amne bä mikadi ño nunye abko makwe niedre nunye, ie nun tö nibi, niebare kwetre Jesuye.

⁵ Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Bäri käne abko, nitre ni ngökaka ye ngäniene munkwe ja ngibia kuin, ⁶ ñobtä ñan angwane ni jatadi kwati ti käfti kākwe niedi krörö: Ti abko Ni Dianinkä Ngöböke ara tä nete, niedi kwetre, ye kākwe ni kwati ngökadi.

⁷ Mdakäre abko, munkwe kukwe krörö gadi: nitre tädi rüre jabe kwärikwäri nete sete abko gadi munkwe angwane mun ñan rekwetaka, ñobtä ñan angwane kukwe ye rakadikä kore abko erere rabadi nakenkä. Akwa ye ngwane kä mrä ngämi nüke abko raba gare munye, ⁸ ñobtä ñan angwane juta kwatirekwatire rabadi rüre jabe kwärikwäri amne nitre nünanka kä ketareketare te rabadi rüre jabe kwärikwäri. Erere arato, dobo rabadi nakaenkä kä ketareketare temen kwäräkwarä amne ni kwati rabadi mrö nike krübäte arato. Akwa ye ngwane abko ja tare nika jatadi krire kena kä nebtä, niebare Jesukwe.

⁹ Bti Jesukwe niebareta mda nitre ja töitikaka benye:

Munkwe ñan dikaka okwä kware mun rüe ngätäite, ñobtä ñan angwane nitre israelita kākwe mun kitadi ngise sinagoga yete nitre kritoboreye. Ne kanti mun kwata metadi kwetre. Erere arato, jrei kri amne gobran kri ñakare israelita, ye ngwärekri mun jänäin ngite tödekabtä tibti, akwa ye ngwane abko tikwe dre dre nuenbare abko kräke kä rabadi kuin munye blitakäre tibtä nitre ye ngwärekri, abkokäre mun jänäin ngite.

¹⁰ Angwane kä ne ngämi niken ta, känenkri kukwe kuin tibtä, ye rabadi diribare ni kä jökräbtiye angwane batibe ti jatadita. ¹¹ Akwa mun järıkadi ngite nitre kritobore ngwärekre angwane, munkwe dre niedi ja kriere, yehtë munkwe ñan töbika, ñobtä ñan angwane Ngöbö Üai Deme tädi munbe. Mden kisete munkwe ño niedre, ye niarakwe mikadi gare munye, erere munkwe nie ja kriere.

¹²⁻¹³ Kukwe ye rakadikä kore munbtä, ñobtä ñan angwane ni kwati mäta rabadi tibtä abko mäta rabadi munbtä tödekabtä tibti arato. Aisete ni tödekaka tibti abko etba kwe käkwe kitadi ngise müre ketadre; ngäbäkre tödekaka tibti abko rün kwe käkwe kitadi ngise müre ketadre tödekabtä tibti. Erere arato, ngäbäkre kwe rün kwe kitadi ngise müre ketadre tödekabtä tibti abko rabadi nakenkä kore ja täritäri nitre tödekabtä tibti yehtë; akwa nire nire tä nüne angwane, ti ñan rükandite ni jökrä ngwärekre kwe, ni ye abko tikwe dianditari.

¹⁴ Yehti Jesukwe niebareta mda ietre:

Ti bike kukwe niere, btä munkwe töbikadre kri abko krörö: Ni iti ngwarbe käme käkwe jändrän deme Ngöbökre mikadi ngwarbe jae, btä Ngöbö mäta jatadi tikani Danielikwe abko kä nin te rabadre abko te rabadi. Ni ye kwrere rüka mun okwäbti, ye ngwane abko mun tädre Judeate ye abko gitia mintokwäre. ¹⁵ Amne mun mden mden tädre jubti käin* ye abko ñan rika jändrän tuenta jire chi gwi jae amne mun gitia jirekäbe; ¹⁶ amne mun mden mden tädre sribire tirete ye abko ñan rika dän tuenta jire chi gwi jae, akwa mun gitia gwängwarbe jirekäbe. ¹⁷ Akwa meri doboko doboko amne meri kwe ngäbäkre kiakia kianbtä, ye abko bobre jakän, ñobtä ñan angwane niaratre ñan raba ngitie jötrö. ¹⁸ Akwa mun gitiadre ye abko ñan rakadrekä kä nüre näire abko munkwe ribe Ngöböye, ñobtä ñan angwane tare näin jötrö kä nüre näire aisete. ¹⁹ Munkwe ribe kore Ngöböye, ñobtä ñan angwane Ngöbökre kä dätebare kena angwane ni kä nehtë ngämi ja tare nike krübäte dikaro abti kä nüke mtare abko erere ja tare nikadi kri krübäte kä ye ngwane. Yehti ñan ja tare nikadreta mda ye kwrere.

²⁰ Ye abko, Ngöbökre ñan köbö krötadre jötrö käne ja tare nikakrä, ye ngwane ni ñan rabadre dianintari jire iti, akwa ni dianinkä jakrä Ngöbökre abko Ngöböta tarere, aisete köbö ja tare nikakrä krötadi jötrö kwe.

²¹ Ne aisete, kä ye ngwane kukwe raba nakenkä kore angwane, nane ni mdakwe niedre krörö munye: ¡Ni Dianinkä Ngöbökre abko tä nete tuen! niedi kwe, o ¡Ni Dianinkä Ngöbökre tä sete tuen! niedre kwe, akwa munkwe ñan kukwei mika era, ²² ñobtä ñan angwane kä ye ngwane ni kwati jatadi ja bä mike Ni Dianinkä Ngöbökre kwrere amne ni kwati jatadi ja bä mike ni Ngöbö kukwei niekä kwrere. Niaratre käkwe sribi krikri ñan tuabare nuendi kabre bätäkä ngwarbe ni mda mda ngökakäre amne rabadre ni dianinkä jen jakrä Ngöbökre ara jire ngökö, ne ngwane ngökadre kwetre, akwa ñan rabadi ngökö.

²³ Ne aisete kukwe ye ngämi nakenkä, känenkri tita mun mike mokre biare, abtä munkwe ñan dikadrekä okwä kware, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

Jesukristo jatadita

(Mateo 24.29-35,42,44; Lucas 21.25-36)

²⁴ Jesukwe niebareta ietre:

Ja tare nikadi kri nini tikwe, yehti ñänä se rötadite amne kä rabadi iko jökrä. Erere arato, sö se ñan trä rabadre mda ²⁵ amne muke käinta se abko rabadi betekä timontimon amne jändrän kä käinbti se abko rabadi grükekä arato. ²⁶ Ye angwane, ti Ni Kä Nehtë Ngobo abko jatadi tuen ja di kri bä nuärebti mütabti kä käinbti sete abko ni jökrä käkwe tuadi. ²⁷ Angwane tikwe angeletre juandi, käkwe ni dianinkä jen jakrä ükadikrö jökrä ketetibe. Ni dianinkä jen jakrä nünanka nindrini, kä driri, sekri, nekri abko ükadikrö jökrä kwe.

²⁸ Bti Jesukwe niebareta mda:

* 13:15 tädre jubti käin. Ju nitre israelitare abko kiare bti käin, aisete nuäre dikakrä bti ta.

Mdakäre abko, higokrie btä kukweta nakenkä ño, yebtä munkwe ja töitika abko krörö: Higo küdeta niren mräre mda amne käta nebe mräre btä arato angwane, kä töre tärä kite nüke ja ken abko munta gaen, ²⁹ ye kwrere arato kukwe nini tikwe ye jata nakenkä jökrä mun okwäbti angwane, ti Ni Kä Nebtä Ngobo nükerate ja ken jukwebtä abko rabara gare munye. ³⁰ Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Nitre nünanka kä nebtä ngämi krüte jökrä, ye känenkri kukwe nini tikwe ye erere rakadikä jökrä. ³¹ Mdakäre abko, kä käinta se btä kä temen ne abko Ngöbökwe gadikä jökrä, angwane rikadi ta, akwa ti kukwei abko rabadi kärekäre.

³² Akwa ti jatadreta köbö mdente amne ñänä okwä nuäi ti jatadreta ye abko gare ñakare jire chi ni mda mdaye, angele kä käinbti ie gare ñakare amne Ngöbö Odei ie gare ñakare arato, akwa Ngöbö ni Rün aibe ie tä gare kaibe.

³³ Ye kwrere arato, ti jatadita ñongwane gare ñakare munye. Mden kisete, munkwe ja mika juto käre ti ngibiare ngäbti amne munkwe blita käre Ngöböbe, ³⁴ ñobtä ñan angwane ti näinta, bti ti jatadita, ye abko rakadikä ño ti bike bä mike krörö munye: Ni iti jatani yäke mente kä mdabti käkwe sribikä kwekwe mikaninte ju ngibiare jakrä, bti sribi biani jene jene kwe ietre angwane, jukwe ngibiaka abko ie ju ngibiamna kuin kwe jakrä. Ni ye namani niara ngibiare ngäbti.

³⁵ Ye kwrere abko, ti ju bkänkä kwrere käta mun mikete, aisete munkwe mokre jabti ti ngibiakäre ngäbti, ñobtä ñan angwane mun Dänkien ju bkänkä rükadita dere ya, kä ruäre ya, kä ngwen ja ken dekä ya o kä ngwenbti dekä ya, ñongwane abko gare ñakare jire chi munye. ³⁶ Ye mden kisete, nane batibe ti jatadreta ñongwane abko, ie mun kwan jame ngwarbe, mden känenkri munkwe ti ngibia ngäbti käre. ³⁷ Munkwe ti ngibia ngäbti tita niere munye, ye ñan mun aibeye tita niere amne ni jökrä käkwe ti ngibiadre ngäbti abkokäre tita niere munye. Abko kore se, niebare Jesukwe.

14

Jesu rüe tö namani kain ngite tiebe

(Mateo 26.1-5; Lucas 22.1-2; Juan 11.45-53)

¹ Yebti Pascua* köböi namanina köböbube. Pascua köböi angwane abko bieta Te Lebadura Ñakare Bante kweta nämane Ngöbö mikakäre ütiäte nämane bämän krati angwane, ye känenkri ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre btä Kukwe Biani Ngöböke Moiséye dirikätre abko käkwe Jesu kadre ngite müre ketadre ño tiebe abko namanintre ngibiaretari kisere. ² Akwa nane ni kwati krübäte nämane Jerusalén Pascua köböikrä käkwe rüdre bentre Jesu dokwäre, aisete Pascua näire ñan nuendre, niaratre namani niere.

Meri iti käkwe ñö rä bäne kekani Jesubti

(Mateo 26.6-13; Juan 12.1-8)

³ Kä ye ngwane abko, Jesu nämane Betaniate tākänintbe mesabtä mröre ni kädian nämane Simón kanti. Jesu ngämi Simón ye miketa quinta, känenkri kädian nämane lebroso arato abko kanti Jesu nämane. Angwane batibe meri nukani iti ñö rä bäne ütiäte kri kädian nämane nardo ngwena jä bä ngwen kädianta alabastro dätebare boteare te. Nardo ye abko ñan nämane mritani jire ñöbe abko meri ye jatani ngwena. Meri ye abko käkwe ñö rä bäne jue tikani, bti kekani kwe Jesu dokwäbti se kwrere. ⁴ Yebtä ni nämane siba gwi abko ruäre moto namani romon. Abtä namani niere jae kwärikwäri: ¿Se ñobtä meri se tä ñö rä bäne ütiäte kri iente ngwarbe se? ⁵ Ngwian ganainta bäsi kä kwati jire näre, btä ñö rä bäne se rürümoinde, bti ni bobre bobre die mikadre bä amarebti ininte ngwarbe kwe se, namanintre niere kore jae kwärikwäri meri yebtä, bti namani ngren ngren bti.

* 14:1 Pascua. Nitre israelita käkwe Pascua köböi mikani ütiäte, ñobtä ñan angwane kira nämane ngite kä Egiptote angwane, Ngöböke tikaninte Pascua köböibtä. Pascua abko käta “niken bäre ta” niere. Köbö yebtä angele ni kämikaka nikani nitre israelita bäre ta amne kämikani ñakare kwe, aisete Ngöböke köbö Pascua mikamna ütiäte nitre israelitaye.

⁶ Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Munkwe ñan meri ne nika. ¿Se ñobtä abko mun nibi nike krübäte dikaro? Meri ne käkwe jändrän kuin nuni tikrä, ⁷ ñobtä ñan angwane nitre bobre bobre tädi käre mun ngätäite nete, ye abko mun tö rabadre die mikai ñongwane, erere munkwe die mikadre; akwa ti abko ñan tädi käre käre munbe nete. ⁸ Ne aisete jändrän kuin rabadre bare tikrä meri neye, erere nuni kwe tikrä, ñobtä ñan angwane ñö rä bäne kiri kwe ti ngrabare, yebti abko ti miri juto biare kwe doboi mikadre. ⁹ Ye abko, ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Kukwe kuin tibtä ye kädriedi mdente mdente erere, ye kánti meri ne käkwe jändrän kuin nuni tikrä mtare ne kädriedi arato, aisete jändrän kuin nuni meri nekwe, yebtä rükadita töre. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

Judakwe Jesu kitani ngise

(Mateo 26.14-16; Lucas 22.3-6)

¹⁰ Yebti, ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre btä Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre abko käkwe Jesu kadre ngite müre ketadre ño tiebe abko namanintre ngibiaretari kisere. Ye ngwane ni ni jätäbti nibu ja töitikaka Jesube abko iti kädian nämáne Judas Iscariote abko nikani nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre kánti Jesu kitakäre ngise ietre. ¹¹ Judas nikani Jesu kite ngise gani kwetre angwane, kä namani nuäre btätre, käkwe ngwian bian braibare Judaye, bti Judas nikani. Ye ngwane Judas namani kä kuin ngibiare kisere jae, Jesu kitakäre ngise.

Jesukwe mröbare mrä nitre ja töitikaka benbe

(Mateo 26.17-29; Lucas 22.7-23; Juan 13.21-30; 1 Corintios 11.23-26)

¹² Abti bämän krati lebadura ñakare bante kweta nämáne Ngöbö mikakäre ütiäte jae, ye köböi nükaninta kena. Köbö ye näire kordero kämika nämáne kwetadre Pascua köböite angwane, nitre ja töitikaka Jesube käkwe niebare ie:

¿Mrö kwetadre Bieta Pascuakrä ye abko nunkwe sribedre mdente makrä, ie ma tö nibi? niebare kwetre Jesuye.

¹³ Abtä nitre nibu ja töitikaka Jesube, ie Jesukwe niebare:

Mun nän juta Jerusalén sete. Ye kánti ni brare tädi iti ñö ngwena kantrate abko rükadi ngätäi munbe ji ngrabare. Ni ye rika mdente gwä, kánti mun rika. ¹⁴ Mun rika nebe gwi angwane, munkwe nie krörö ju bkänkäye: Dirikäkwe mrö Pascua köböikrä kwetadi nitre ja töitikaka benbe abkokrä käta ükaninte mdente, ngwiantarimna kwe, munkwe nie kore ie. ¹⁵ Angwane ju mikani bobu jabti käin, te kä tädira ükaninte biare mrökrä, kánti mun jänäin kwe. Ye kánti munkwe mrö sribe biare nunkrä. Abko kore se, niebare Jesukwe.

¹⁶ Erere bkänä, nitre nibu ja töitikaka nikani, namani jutate Jerusalén angwane, Jesukwe kukwe niebare ño ño ietre, erere kwani ietre, kánti mrö sribebare kwetre kwetadre Pascuate. ¹⁷ Yebti kä jatanina diore dere angwane, Jesu nikani mröre mda nitre ja töitikaka benbe. ¹⁸ Nämáne mröre angwane, niebare kwe ietre:

Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Mun mrökä tibe ketetibe, ne ngätäite nita iti käkwe ti kitadi ngise ti rüeye gare kuin tie, niebare Jesukwe.

¹⁹ Abtä nitre ja töitikaka ben namani ulire jökrä batibe, kä namani niere itire itire ja täritäri Jesuye:

¿Tikwe nuendi ya gwari? namani ngwentari itire itire Jesuye.

²⁰ Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Mun ni jätäbti nibu, ye ngätäite nita iti käta ban mike tibo gwaire tibe blato kwatibe te, ye abko käkwe ti kitadi ngise. ²¹ Akwa ti, Ni Kä Nebtä Ngobo abko müre ketadi ño, ye tä tikani Ngöbö Kukweibtä abko erere rakadikä. ¿Akwa ni ti kitaka ngise abko ñan bobre jakän ya! Ni ye nin däredre näre abko därebare, niebare Jesukwe ietre.

²² Yebti nämáne mröre jökrä angwane, Jesukwe ban diani kunti kisete, käkwe kuin niebare btä Ngöböye, bti ötaninbtä kwe, bti biani kwe nitre ja töitikaka benye, käkwe niebare ietre:

Ban ne abko ti ngätä ara. Ne kaen ngäbti munkwe, bti munkwe kweta, niebare kwe ietre.

²³ Bti uba döi nämane basote abko Jesukwe diani kisete, bti kuin niebare btä kwe Ngöböye, bti biani kwe ietre. Niaratre jökrä käkwe ñani, ²⁴ bti Jesukwe niebare ietre:

Uba döi ne abko ti därrie tikwe ara amne Ngöbökwé kukwe ükadite btin munbe ye abko rabadı bare täte jökrä ti därrie nebti. Erere arato, ti därrie rimiadite ni kwati kräke. ²⁵ Mdakäre abko, ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Ngöböta gobrane ye kanti tikwe uba döi btin ñadita, akwa ti ngämi ñaen yete, känenkri tikwe ñan ñadreta jire chi abko ti tö nibi niei munye. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

Pedro käkwe Jesu rükandite, niebare Jesukwe
(Mateo 26.30-35; Lucas 22.31-34; Juan 13.36-38)

²⁶ Yebti Jesu btä nitre ja töitikaka ben käkwe ka Salmobtä niebare ünän, bti nikanintre Ngitio Olibobti. ²⁷ Angwane Jesukwe niebare nitre ja töitikaka benye:

Mun jökrä gitiadi iti iti kwäräkwärä tibtä mentokwäre gare kuin tie, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukwei käta niere krörö, käta ti bä mike obeja ngibiaka kwrere amne mun abko obeja tikwe kwrere:

Tikwe obeja ngibiaka kämikadi angwane, obeja kwe abko gitiadi kratikrati kwäräkwärä, *Zacarías 13.7*
abko Ngöbö Kukwei tä niere kore munbtä.

²⁸ Akwa ti müre ketadi, bti ti rükadita nire angwane, ti näin mun ngäbti Galilea, kanti ni rabadita ketetibe jökrä, niebare Jesukwe.

²⁹ Abtä Pedro abko käkwe niebare mda Jesuye:

Ni jökrä käkwe ñan tödekadre mabti abko gitiadi, akwa ti abko ñan gitiadre jire chi mabtä, niebare kwe ie.

³⁰ Jesukwe niebare mda Pedroye:

Mtare deo, antlan ngämi ngwäne bobu, känenkri ma reketaka tibe abko makwe rükandite bämä jire abko ti tö nibi niei metre mae, niebare kwe Pedroye.

³¹ Akwa Pedro abko namani ja kwete janknu Jesube, kä namani niere:

Ti müre ketadre siba mabe akwa ti reketaka mabe, tikwe ñan rükandrete jire chi, Pedro namani niere.

Erere ni mda mda ja töitikaka Jesube namani niere gwaire jökrä Jesuye.

Jesu nikani blite Ngöböbe Getsemaní
(Mateo 26.36-46; Lucas 22.39-46)

³² Yebti Jesu btä nitre ja töitikaka ben nikani nebe käkä Getsemaní kanti angwane, Jesukwe niebare ietre:

Täke temen yete munkwe. Ti bike niken blite Ngöböbe, niebare kwe ietre.

³³ Yebti Pedro, Santiago btä Juan aibe ngwiani kwe jabe. Angwane Jesu moto jatani ulire amne moto namani bete krübäte ja jiebti, ³⁴ käkwe niebare nitre ja töitikaka ben nimä yeye:

Ti moto nibi ulire krübäte dikaro tie, aisete ti kebera krüte nibi ruen tie, aisete mun raba ti ngibiare nete, akwa munkwe ja ngwätei siba tibe amne munkwe ñan kibia, niebare kwe ietre.

³⁵ Ye btäräbe Jesu nikani bä mente temen se kwrere, kanti namani kitanintbe ngwärerere timonkwäre temen angwane, niara müre ketadre ye abko Ngöbökwé diandre niarabti ta abko btä blitabare krörö kwe Ngöböbe:

³⁶ Tata tikwe, ma raba jändrän jökrä nuene, aisete tikwe ja tare nikadre, bti ti müre ketadre, ye ma tö diain ti bäre angwane, makwe dian ti bäre. Akwa ma tö dreye tikrä, ye erere raba bare tibtä amne ñan ti töi abko erere rabadre bare, niebare kwe Rün Ngöböye.

³⁷ Bti nitre mikaninte nimä kwe ja ngibiare, kanti nikaninta angwane, nämane kibien kuin jökrä, btä namaninta angwane, niebare kwe Pedroye:

¿Ñänä okwä kratibe abko te kä ñan nü mae ja ngwätere blitakäre Ngöböbe ya? niebare kwe ie.

³⁸ Bti niebareta kwe ietre:

Diablu jatadi mun nuente ja käne, ye ngwane munkwe ñan ja mikadre ngite, abkokäre munkwe ja ngwäte amne munkwe blita jokrä Ngöböbe, ñobtä ñan angwane mun töi abko

tä biare jändrän kuin nuene, akwa mun di ñakare, aise te munkwe blita jakrä Ngöböbe, niebare Jesukwe ietre.

³⁹ Yebti Jesu nikani bliteta bobukäre Ngöböbe angwane, ño niebare käne kwe Ngöböye, ye arabe nikani niereta ja täritäri bobukäre. ⁴⁰ Yebti nitre nimä ja töitikaka Jesube, ye kanti Jesu nikaninta angwane, namani kibien kuin jökrä, ñobtä ñan angwane köbö namani krübäte ietre, aise te okwä kwata namani neketekäbe jabtä köbö kise te, btä Jesu namaninta angwane, ño niedre kwetre Jesuye ñan namani nuke gare ietre.

⁴¹ Yebti Jesu nikaninta bämäkäre bliteta Ngöböbe. Blitabareta kwe Ngöböbe, bti jatani nuketa angwane, niebare kwe ietre:

¿Mun tä kibien amne mun tä jadüke janknu ya? Munkwe kibianirira dbe. Nitre kukwe kämekäme nuenkä abko kise te ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne kitadi ngise ye abko käi nura, ⁴² aise te ni ti kitaka ngise tiebe ti rüeye abko nukera tibtä, aise te näin krö, bränta, niebare Jesukwe ietre.

Jesu kani ngite

(Mateo 26.47-56; Lucas 22.47-53; Juan 18.2-11)

⁴³ Jesu nämane blite kore, ye btäräbe ni ja töitikaka ben ni jätäbti nibu, ye ngätäite ni iti kädian nämane Judas Iscariote ye ara jatani nuke Jesu kanti. Judas ye abko nämane näin ni kwati jie ngwena. Nitre jatani Judabe ye abko nämane näin ngitra ngwena kise te amne ruäre abko nämane näin krito ngwena kise te. Nitre ye abko nämane näin nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien käbti amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre ye käbti amne nitre unbre ji dokwäte käbti arato. ⁴⁴ Angwane Judas, Jesu kitaka ngise ye abko käkwe nitre töi dianina käkwe niebare ietre:

Nire demain tikwe mun okwäbti ye abko Jesu ara, aise te munkwe niara ye ka ngite. Mun rika ngwena, niebare kwe ietre.

⁴⁵ Ye erere bkänä, Judas jatani nuke, ye btäräbe nikani Jesu kanti, käkwe niebare krörö ie:

¿Dirikä! niebare kwe.

Bti Jesu demainbare kwe. ⁴⁶ Angwane nitre jatani Jesu rüere ye käkwe krötani Jesu ken, nakwani btä, käkwe kani ngite. ⁴⁷ Ye btäräbe ni ja töitikaka Jesube nämane iti käkwe ngitra dianinkä kwatate, bti ni klaboré ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkienkwe ye olo tikaninkä ta kwe ie. ⁴⁸ Yebti nitre nikani Jesu kaen ngite, ye ie Jesukwe niebare krörö:

¿Ñobtä abko bäsi ni gokä kri krübäte rüere ngitra jäta niken amne krito jäta niken, kwrere jire mun kite ngwena ti rüere ti kakäre ngite ye? ⁴⁹ Käre köbö kwatirekwatire tita dirire ju blitakrä Ngöböbe kántita temen mun ngätäite, akwa mun ñakare ti kaen ngite. Akwa dre dre rakadrekä tibtä tä tikani mekera Ngöbö Kukweibtä abko erere rabadre bare tibtä, abkokäre munta ti kaen ngite mtare, niebare Jesukwe.

⁵⁰ Jesukwe ñäkäbare kore, ye btäräbe nitre ja töitikaka ben käkwe kä mikaninkä batibe jökrä btä amne ngitiani iti iti kwäräkwärä amne niaratre käkwe Jesu mikaninte kaibe rüeye.

⁵¹ Jesu jänikani angwane abko, ni bati nämane näin ja mrianinte dän aibe te abko nikani siba Jesu jiebtä. Ni ye gani Jesu rüekwe angwane neketaninte ietre, ⁵² akwa niarakwe dän jabtä tikanintbe, bti ngitiani bütiere.

Jesu jänikani Sanedrin ngwäre kri

(Mateo 26.57-68; Lucas 22.54-55,63-71; Juan 18.12-14,19-24)

⁵³ Angwane Jesu jänikani ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien gwiriete. Jänamani angwane, ni blitaka ni mda mda diäre dänkientre käkwe ja ükaninkrö, btä nitre unbre ji dokwäte käkwe ja ükaninkrö. Arato Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre nukani ja ükekrö bentre. ⁵⁴ Jesu jänikani angwane, Pedro abko jatani bä mente temen siba Jesu jiebtä. Yebti nikani nebe ju bäre ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien ye kanti. Pedro nikani siba ki teri angwane, guardia ju blitakrä Ngöböbe ngibiabtikä nämane täkänintbe, ye kanti Pedro namani täkänintbe siba ñukwäbtä, ñukwä träse.

⁵⁵ Angwane nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne nitre sribikä Sanedrinbe namani kukwe känene Jesu rüere Jesu kitakäre ngise müre ketadre. Akwa kukwe era erere ñan namani kwen ietre Jesu rüere, ⁵⁶ ñobtä ñan angwane ni kwati namani kukwe ngwarbebe niere Jesu rüere, aiseite ja kukwei ñan namani nükebti gwaire jökrä ietre.

⁵⁷ Yebtä ni ruäre käkwe kukwe känäbare ngwarbe mda Jesu kitakrä ngise bäri abko namani niere krörö:

⁵⁸ Ju blitakrä Ngöböbe mikani ni kä nebtäkwe, se abko tikwe juandi ngwarbe jökrä, abti köbömäkäre angwane, tikwe ju mdara jire mikadita täte, akwa ñan ni kä nebtäkwe mikadi, nieba kwe nun okwäbti, niebare kwetre Jesu rüere.

⁵⁹ Kukwe känäbare ngwarbe kwetre ni ngökakrä Jesu rüere, akwa ñan namani nükebti gwaire jökrä ietre.

⁶⁰ Yebtä abko ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien nükani dikekä krö ni jökrä ngätäite, käkwe niebare Jesuye:

¿Kukwe nie nibi ma rüere, se ño metre amarebti ma nibi kwekbe jirekäbe ye? niebare kwe Jesuye.

⁶¹ Akwa Jesukwe nin ñäkäbare käre, namani kwekbe jirekäbe. Abtä ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien käkwe niebareta bobukäre Jesuye:

¿Ma abko Ni Dianinkä Ngöbökwé ara ya amne ma abko Ngöbö Kri Odei ara ya? niebare kwe Jesuye.

⁶² Jesukwe niebare mda ie:

Jän. Ti abko niara ara amne kä bäri ütiäte kri Ngöbö Di Kri Jändrän Jökrä Nuenkrä ye küde ruenkri munkwe Ni Kä Nebtä Ngobo tuadi tākānintbe. Erere arato, jatadita mütabti käinta sete angwane munkwe tuadi, niebare Jesukwe.

⁶³ Angwane ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien ye moto namani romon, käkwe dän ngianinkä seen jabtä romone, käkwe niebare krörö:

¿Tä ñäke kore, se abko ni mda mda käkwe niara kitadre ngise amne batibe ngite, nikwe niedre ya? ⁶⁴ Ñakare, ñobtä ñan angwane niarakwe ñäri tare Ngöbö rüere, ye nunkwe kukwe nurira ñan ñan, aiseite munkwe töbikadi ño mda kräke, niebare kwe.

Ni jökrä käkwe niebare:

Niara ngite, aiseite müre ketadre, namanintre niere gwaire jökrä.

⁶⁵ Ye ngwane ni ruäre namani käli kite Jesubtä. Ni ruäre abko namani dän kukwän mäke Jesu okwäbti, bti namani mete, namani mete, bti namani niere ie:

Ma Ngöbö Odei mata niere, aiseite nirekwe ma miti, niere metre nunye, namani niere ie.

Angwane guardia ju blitakrä Ngöböbe ngibiabtikä abko namani Jesu mete arato.

Pedro käkwe Jesu rükaninte

(Mateo 26.69-75; Lucas 22.54-62; Juan 18.15-18,25-29)

⁶⁶ Jesu nämane gwi Sanedrin ngwärekri angwane, Pedro abko nämane ju bäre ngüsrüta temen angwane, ni merire iti sribikä ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkienkwe abko jatani angwane, ⁶⁷ Pedro nämane tākānintbe ñukwäbtä ñukwä träse, btä meri ye okwä namani, mikani ñäräre kuin kwe, bti niebare kwe ie:

Jesu Nazarebo se ben ma nämane dikekä siba arato, niebare kwe ie.

⁶⁸ Angwane Pedrokwe ja rükaninte, käkwe niebare mda ie:

Ni kädianta makwe, ye gare ñakare jire chi tie, aiseite mata blite drebtä, ye ñan nebe nüke gare tie, niebare kwe.

Bti naninkrö, nikani jukwebtä angwane, btäräbe antlankwe ngwänänbare.

⁶⁹ Bä raire erere, meri sribikä ye arabe jataninta angwane, okwä namaninta Pedrobtä bobukäre angwane, namani niere ni mda mdaye:

Ni noko reketaka Jesube arato se, namani niere.

⁷⁰ Akwa Pedrokwe ja rükaninteta.

Bti bä raire erere angwane, nitre nämane yete kä namani niere Pedroye:

Ma Galileabo, ñobtä ñan angwane ma blite niaratre kwrere, bä amarebti rä jire mata nekete ñakare Jesube, ma nibi niere yere, namanintre niere ie.

⁷¹ Angwane Pedrokwe ja kukwei bianinta amne niarakwe ñan kukwe niedre metre ne ngwane, Ngöbökwe ngürün mikadre btä namani niere, käkwe niebare mda:

Ni kädekata Jesu munkwe, ni ye abko gare ñakare jire chi tie, niebareta kwe.

⁷² Ye btäräbe antlankwe ngwänänbare bobukäre angwane, Jesukwe kukwe niebare krörö Pedroye abko nukaninta töre ie: antlan ngämi ngwäne bobu, känenkri makwe ti rükandite bämä jire, niebare Jesukwe ie, ye nukaninta töre ie angwane, niara moto nötaninte, käkwe ja müaibare kri.

15

Jesu jänikani ngite Pilato ngwärekre

(Mateo 27.1-2,11-14; Lucas 23.1-5; Juan 18.28-38)

¹ Kä nükani ngwen dekä angwane, nitre sribikä Sanedrinbe amne nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre, nitre unbre ji dokwäte btä Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätre käkwe ja ükaninkrö ketetibe jökrä mda, käkwe Jesu makätemnabare, bti jänikani ngite Pilato ngwärekre kwetre. ² Angwane Pilatokwe niebare ie:

¿Ma abko jrei nitre israelitakwe bkänä ya? niebare kwe Jesuye.

Jesukwe niebare mda Pilatoye:

Jän. Era metre ti ara, niebare kwe ie.

³ Angwane ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre namani kukwe niere bätäkä ngwarbe Jesu rüere kitakrä ngise. ⁴ Abtä Pilatokwe niebareta Jesuye:

Kukwe keta kabre, btä ma ngite nie nibi ma rüere. ¿Se ñobtä abko ma nibi kwekbe dikaro yere? niebareta Pilatokwe Jesuye.

⁵ Akwa Jesu namani kwekbe janknu, nin ñäkäbare jire chi kwe Pilato käre. Jesu ñan tö namani rabai tikaninte namani tuen Pilatoye, aiseite Pilato ñan töi namani krütare mda Jesubtä.

Jesu kitani ngite müre ketadre

(Mateo 27.15-31; Lucas 23.13-25; Juan 18.38-19.16)

⁶ Kä kwatirekwatire bieta Pascua näire ni ngite ngätäite nire tikadrete Pilatokwe, kärä nämane ie abko erere nämane tikete ⁷ abko erere ye näire ni kädian nämane Barrabás abko nämane ngite ni mda mdabe. Ni ye abko nämane ja rüere gobran romanobobe angwane, ni müre ketani kwe abtä nämane ngite. ⁸ Ye ngwane ni nükani kwati niere Pilatoye:

Käre mata ni ngite tikete iti kä kwatirekwatire. Ye kwrere makwe ni ngite tikadrete iti abko nun nibi ribere mae, niebare kwetre ie.

⁹ Pilatokwe niebare mda ietre:

¿Jrei nitre israelitakwe ye tikadrete tikwe abko ie mun tö nibi ya? niebare kwe ietre.

¹⁰ Pilato abko käkwe niebare kore, ñobtä ñan angwane ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre namani mokrere Jesube, abtä kitani ngite kwetre abko ganina Pilatokwe btätre, aiseite niebare kore kwe. ¹¹ Akwa ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre namani ni jökrä töi den jakri abko käkwe Barrabás tikatemna abkokäre. ¹² Akwa Pilato tö namani Jesu tikaite, käkwe niebare mda ietre:

¿Jrei nitre israelitakwe nieta munkwe, sebtä abko tikwe dre nuendre, ie mun tö nibi amarebti yere? niebare kwe ietre.

¹³ Jötrö ngwarbe ni jökrä namani ngrente, kä namani niere Pilatoye:

¡Müre kete krusobtä! namanintre niere gwaire jökrä.

¹⁴ Abtä Pilatokwe niebareta mda ietre:

¿Drebtä ni nekwe ja mikani ngite amarebti, mun nibi müre ketamna krusobtä tie yere? niebare Pilatokwe ietre.

Yebtä namani ngrente bäri jume mda, kä namani niere:

¡Müre kete krusobtä, müre kete krusobtä! namanintre niere Pilatoye.

¹⁵ Akwa Pilato tö namani ni jökrä moto mikai nuäre, aiseite Barrabás tikaninte kwe, akwa Jesu abko kwata metamna köbti kwe amne biani kwe rükä romanoboye müre ketadre krusobtä.

¹⁶ Nitre rükä nikani Jesu ngwena mda ju gobrankwe ye kánti. (Kä ye abko kädian nämane pretorio). Angwane nitre rükä käkwe ja ükaninkrö jökrä ketetibe Jesu mikakäre yakrä jae, ¹⁷käkwe dän bä tain kita nämane jabtä jreikwe, ye kwrere kitani Jesubtä, bti jrei kri käkwe korona kitadre ja dokwäbti, ye kwrere kri tukwä krübäte sribebare koronare kwetre, bti mikani Jesu dokwäbti kwetre. ¹⁸ Yebti namanintre Jesu mike yakrä jae, kä namani niere:

¡Ma jrei nitre israelitakwe, nunta ma mike ütiäte kri mtare! namani niere kore Jesuye.

¹⁹ Bti nikanintre Jesu mete dokwäte ta kritobti, nikani käli kite Jesubtä, bti nierare namanintre nebe ngukudokwäbti temen Jesu ngwärekre. ²⁰ Jesu mikani yakrä kore kwetre jae, bti dän bä tain drüne ye tikaninteta Jesubtä kwetre, bti dän Jesukwe ara kitaninta btä kwetre. Yebti nikanintre Jesu ngwena müre ketadre krusobtä.

Jesu metani krusobtä

(Mateo 27.32-44; Lucas 23.26-43; Juan 19.17-27)

²¹ Jesu jänikani kwetre angwane, ni iti kädian nämane Simón abko Alejandro btä Rufo rün Cirenebo nämane Jerusalén bäre, jataninante, nükani ngätäi bentre angwane, kruso btä Jesu müre ketadre abko nitre rükä romanobo käkwe Simón mikani ngwena Jesukrä. ²² Bti nikanintre nebe käkä Gólgota kánti. Kä Gólgota ye abko “Ni dokwä kroko käi” nieta abko kánti nikanintre nebe Jesube. ²³ Angwane krikä kwaka kädianta mirra mritani uba döibe mni mni biani ñadre kwetre Jesuye, akwa Jesukwe ñan kani ngäbti. ²⁴ Ye btäräbe nitre rükä romanobo käkwe Jesu metani krusobtä, bti tö namanintre dän Jesukwe ñäkäitbe jabtä, käkwe ja gani dän yebtä.

²⁵ Ñänä okwä Krä ökän näre dekä angwane, Jesu metani krusobtä nitre rükäkwe.

²⁶ Angwane “NI NE ABKO JREI NITRE ISRAELITAKWE,” tikani kore kri kukwänbtä metani Jesu dokwä kánti käin krusobtä. Ye abko ñobtä Jesu nämane ja ngie nuen krusobtä gadre abkokäre. ²⁷ Jesu metani krusobtä angwane, nitre gokä metani nibu krusobtä käin arato niarabe gwaire. Iti mikani niara küde ruenkri amne iti mikani niara küde ngeberekri.

²⁸ [Ne abko nämane tikani krörö kira Ngöbö Kukweibtä, Ni kämekäme ngätäite niarakwe ja ngie nuadi siba, nämane tikani abko erere namani bare kore.]*

²⁹ Angwane nire nire namani kite dikekä Jesu bäre, kä namani dokwä ngrüketbe ñäkäre kwärä Jesuye, Jesu mikakäre ngwarbe jae, kä namanintre niere ie:

¡Jan jan! Ju blitakrä Ngöböbe se makwe juandi ngwarbe abti köbömäkäre makwe mikadreta täte jökrä, makwe niebare, ³⁰ aiseite ja denkä au mento krusobtä yete, bti ma jatata timon, namanintre niere Jesuye.

³¹ Ye erere arato, ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre btä Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre namani Jesu mike yakrä jae, aiseite namanintre niere kwrere arato jae kwärikwäri Jesubtä:

Ni mda mda dianintari kwe, ¿se ñobtä abko ñan nebe ja dentari au se? ³² ¡Ni se Ni Dianinkä Ngöbökwé mikadre jrei nitre israelitakwe nieta kwe jabtä, aiseite ja diandrekä au krusobtä mento kwe sete angwane, nunkwe mikadi ütiäte jae! namanintre niere kore jae kwärikwäri.

Ye kwrere arato, ni nämane nibu ja tare nike krusobtä käin Jesube gwaire, ye namani Jesu mike yakrä jae siba.

Jesu krütani

(Mateo 27.45-56; Lucas 23.44-49; Juan 19.28-30)

* 15:28 Versículo 28 abko ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuin btä.

³³ Bti ñänä nükani ruäre käin angwane, kä ngidianinte mda. Kä namani iko jökrä temen. Kä namani iko nebebe ñänä okwä krämä dere. ³⁴ Ñänä okwä krämä nükani, ye btäräbe Jesukwe ngratebare kri ja dibti krörö: Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? niebare kwe. (Ne abko: Ngöbö tikwe, Ngöbö tikwe, ¿ñobtä makwe kä mirikä tibtä jakän amarebti yere? nieta.) Abko mden niebare Jesukwe.

³⁵ Jesukwe ñäkäbare kore, ye abko nitre ruäre nämane yete käkwe kukwe nuani angwane, namanintre niere:

¿Ñan tä ni Ngöbö kukwei niekä kira kädian nämane Elías kärere jabtä, ja die mikakäre ya? namanintre niere kore.

Niebare kore kwe, ñobtä ñan angwane Jesukwe “Eloi” niebare angwane, namani ruen “Elías” kwrere ietre aisete.

³⁶ Ye btäräbe, ni nämane yete, ngätäite ni nikani betekä iti, käkwe jändrän dän kukwän kwrere kä dianta esponja abko mritaninkä uba ñöi dimente, bti mäkäninte kwe nörä kräbtä, jatani ben, biani kwe ñadre tomnane Jesuye. Bti ni ye käkwe niebare:

Tuemetre yete. Elías rükadi den timon krusobtä yete ni okwäbti ya, ari ngibiaretari, niebare kwe.

³⁷ Akwa Jesu abko käkwe ngratebare bäri kri ja dibti mda, btäräbe krütani. ³⁸ Jesu krütani, ye btäräbe dän ngutu ngetbo, bti ju blitakrä Ngöböbe nämane ñäkänintbe abko nianinkä kumu käin nükebe temen. ³⁹ Jesukwe ngratebare, bti krütani ño nitre rükä dänkien romanobo okwäbti. Abtä niebare mda kwe:

Ni ne abko Ngöbö Odei era metre bkänä, niebare kwe.

⁴⁰ Ye ngwane, ni merire merire nämane ruäre, namani bä mente temen se kwrere okwä Jesubtä siba. Nitre merire nämane, ye ngätäite María Magdalabo nämane, btä José btä Santiago bäri bati meye María nämane, arato Salomé nämane. ⁴¹ Meri ye abko, Jesu nämane nüne Galilea angwane nämane nekete ben angwane, nämane niara die mike. Ye ngwane meri mda mda nämane kwati siba abko nämane nekete Jesube, aisete nikani gwaire Jesube nebe Jerusalén. Meri ye abko nämane siba okwä Jesubtä.

Jesu doboi mikani

(Mateo 27.57-61; Lucas 23.50-56; Juan 19.38-42)

⁴² Ye ngwane abko, köbö jadükakrä känenkri, ni jökrä nämane sribi nuene biare jakrä jadüka mäträ, aisete kä jatani dere angwane, ⁴³ José Arimateabo abko ie ja nükani töre, nikani Pilato kánti, käkwe Jesu ngwäkä käräbare ie. José Arimateabo abko ni ütiäte kri sribikä siba Sanedrinbe. Ni ye abko, Ngöbö rükadre gobrane ni kwe ngätäite diribare Jesukwe nämane ngibiare kisere arato, aisete nikani Jesu ngwäkä kärere Pilatoye. ⁴⁴ Josékwe Jesu ngwäkä käräbare Pilatoye angwane, Pilatokwe ja ngwiani nikenkä, ñobtä ñan angwane Jesu krütani jötrö krübäte, käkwe ni rükä romanobo dänkien käräbare iti, bti Jesu krütanina bkänä abko ngwianintari kwe ie. ⁴⁵ Nitre rükä dänkien käkwe Jesu krütanina bkänä niebare Pilatoye angwane, batibe Pilatokwe Jesu ngwäkä biamna Joséye. ⁴⁶ José käkwe dän bäri ütiäte kädianta lino kökani, bti Jesu ngwäkä krusobtä käin diani timon, mrianinte kwe dante, bti kä muanina biare jäkwatate ni doboi mikakrä, te Jesu doboi mikani kwe, bti jä kri münaninkä kwe abko mikani kä mkä juere kwe Jesu doboibti. ⁴⁷ Angwane María Magdalabo btä María, José meye, nikani siba, okwäbti Jesu doboi mikani.

16

Jesu nükaninta nire

(Mateo 28.1-10; Lucas 24.1-12; Juan 20.1-10)

¹ Yebti köbö jadükakrä nikanina ta angwane, María Magdalabo, María Santiago meye, btä Salomé käkwe jändrän rä mane kökani mda mikadre Jesu ngwäkä ngrabare. ² Abti ñänä jatani gökökä krire käin bämänte dekä angwane, nükanintre mda Jesu doboibti jändrän rä mane mikakäre ngrabare. ³ Nikanina nebe ja ken doboibti angwane, nikani niere jae kwärikwäri:

¿Jä kri dikaro mikani dobohti ye, nirekwe mikadikä mento nie amarebti yere? namani niere kore jae ji ngrabare.

⁴ Namanina kánti angwane, nikrabare kwetre angwane, jä kri abko ñakare täte kä mkäbti amne kä mkäbe tökare se kwrere, btä okwä namanintre. ⁵ Bti nikanintre nikrenkä nguse kä mkäte angwane, ni bati btä dän nga ngwen bürere abko angele aibe nämane tákänintbe niaratre küde ruenkri, btä okwä namani angwane nekwetaninkä ni yehtë.

⁶ Akwa angelekwe niebare nitre merire yeye:

Mun ñan rekwetaka tibtä. Jesu Nazarebo müre ketani krusobtä, doboi mikani nete abko munta näin tuenta kánti, ye gare kuin tie, akwa Jesu ye nürate nire, aiseite ñakare nete amne kä mkä be nebe tökare niara täbti, mun jakwe tuen. ⁷ Mun rikata, käkwe nie krörö nitre ja töitikaka Jesube yeye btä Pedroye: Jesu nürate nire, bike niken Galilea ja ükärökäreta ketetibe munbe, kánti munkwe ja tuadita ben, niebare kwe munye ye kwrere, munkwe nie kore ietre, niebare angelekwe nitre merire yeye.

⁸ Yehti nitre merire nimä ye nikaninta angwane, nikani betekä ngitieta dobohti mentokwäre, ñobtä ñan angwane nekwetaninkä krübäte. Moto namani bete tükü tükü. Mden kisete namanintre grükekä jökrä ngrabare angwane, kä jürä namani krübäte dikaro btätre, aiseite kukwe nakaninkä ño ño nin niebare jire chi kwetre ni mda mdaye abko kukwe nakaninkä kore Jesubtä. Ne abko kore.

Jesukwe ja mikaninta tuadre María Magdalaboye

⁹ Bämänte dekä, Jesu nükaninta nire angwane, María Magdalabo, btä üai käme nämane Krä kükü juanintari Jesukwe, ye ara jire, ie ja mikani tuare käne Jesukwe. ¹⁰ Yehti nitre ja töitikaka Jesube nämane diäne müen abko, ie Jesu nükaninta nire, María jananbare niere. ¹¹ Jesu nükaninta nire jakwe tuani niebare Maríakwe, akwa María nämane blite ngwarbe namanintre nütüre btä, aiseite ñan kukwei mikani era kwetre.

Nitre nibu ja töitikaka Jesube, ie Jesukwe ja mikaninta tuadre

¹² Abti ni nibu ja töitikaka Jesube nikani juta Jerusalén bäre mento angwane, batibe Jesukwe ja bä kwitani jene, käkwe ja mikani tuare ietre ji ngrabare, ¹³ bti nikani mda, käkwe niebare nitre ja töitikaka Jesube mda mda yeye, akwa ñan kukwe mikani era kwetre arato.

Jesukwe sribi biani nitre ja töitikaka benye

¹⁴ Abti nitre ja töitikaka Jesube ni jätäbti iti nämane mröre angwane, batibe Jesu nükanini ja miki tuare ietre. Akwa Jesu nükaninta nire, ye ni tuakatuaka käkwe niebare nitre ja töitikaka ben yeye abko ñan kukwei kani ngäbti jire chi kwetre, yehtë Jesukwe ñäkäbare ietre.

¹⁵ Bti Jesukwe niebare mda ietre:

Kukwe kuin tibtä, ye mun rika miki gare kä ketareketare temen. ¹⁶ Munkwe kukwe ye mikadi gare, ye nire nire käkwe kadi ngäbti angwane, ja ngökadi ñöte kwe ti käbti, ni ye abko Ngöbökwé dianditari, akwa nire nire käkwe ñan kukwe ye kadre ngäbti abko ñan diandretari kwe, akwa Ngöbökwé mikadi ja tare niki kri.

¹⁷ Angwane, nitre tödekaka tibti abko käkwe jändrän nuendi krörö ti diebti: Üai käme juanditari mento nibtä kwe, ni kukwei jenena gare ñakare ietre abko bti blitadi kwe Ngöbö Üai köböire. ¹⁸ Nane tbi krübäte diandre kisete kwe, arato nane kräkä krübäte ni kämikakrä ñadre kwe, akwa ñan jraindre kisete. Mräkäre abko, ni bren bren bti kise mikadi kwe abko rabadita quinta ti diebti. Ye abko, nitre tödekaka tibti, ie kukwe rabadi bare kore. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

Jesu nikaninta kä käinbti

¹⁹ Ni Dänkien Jesu käkwe blitabare ünän kore nitre ja töitikaka benbe, bti Ngöbökwé kaninkä käin, nikani ben kä käinbti, kánti mikani tákäninte kwe ja küde ruenkri. Ye kwrere mikani bäri ütiäte kwe jae. ²⁰ Abti nitre ja töitikaka Jesube abko nikani mda kä ketareketare te. Kukwe kuin nuenbare Jesukwe abko nikanintre miki gare ni jökräye. Angwane jändrän ñan rabadre bare ja di jenbti abko namani nebe bare ietre Jesu diebti,

niaratre kukwei rabadre era ni mda mdakrä, abkokäre ni Dänkien Jesu namani die mike kore abko kukwe nakaninkä kore Jesubtä. Ne ngöra.*

---

* 16:20 Versículo 9-20 abko ñan tä tikani manuscrito bäre kuinkuin btä.

Kukwe Kuin Jesubtä Tikani Lucakwe Lucas

Ni kädian nämane Lucas abko käkwe tärä ne tikani niara kukwe muko Teófilo kräke. Teófilo abko ni romanobo ütiäte kri nütüta. Jesukwe dre dre nuenbare amne dre dre diribare kwe rabadre gare metre Teófiloye, abkokäre Lucakwe tärä ne tikani kräke.

Jesu jatani ni jökrä diantarikäre abko Lucas tä mike gare tärä nebtä. Ñan Jesu jatani nitre israelita aibe kräke, akwa Jesu därebare kä nebtä ni jökrä die mikakäre abko Lucas tä niere. Erere arato, Jesukristo jatani niara Rün Ngöbö mike gare ni jökräye abko Lucas tö namani mikai gare bäri.

Lucas abko sribi muko Pablokwe abko gare nie, ñobtä ñan angwane tä tikani kore Colosenses 4.14; Filemón 24 amne 2 Timoteo 4.11. Lucas abko ñakare israelitare nütüta amne niara abko kräkä bianka tä gare nie. Lucas käkwe tärä ne tikani juta Romate kä 60-79 ne ngwane nütüta. Lucas käkwe tärä Hechos tikani Teófiloye arato.

Kukwe känekäne

¹⁻² Ngöbökwé kukwe mikanintbe ño ño abko erere namani bare Jesu köböire ni ngätäite, ye abko nitre nikani dikekä käne Jesube käkwe tuani ja okwä jenbti. Kukwe kuin Jesubtä, ye abko ni tuakatuaka ye nämane sribire mikakäre gare. Erere arato, jändrän kuin nakaninkä ño ño Jesubtä ye ni tuakatuaka käkwe niebare nunye, erere ni kwati käkwe tikani täräbtä. ³⁻⁴ Ye kwrere ti tö namani tikai arato, aisete kä nera kukwe nakaninkä ño ño Jesubtä abko ti nikani ngwentari kuin, aisete mtare ti tö tikai metre ja täritari makrä, ti kukwe muko ütiäte Teófilo, jändrän nakaninkä ño ño Jesubtä diribarera mae, ye rabadre gare bäri kuin mae, abkokäre tita kukwe ne tike krörö mae:

Juan Bautista däredi abko niebare Zacariäye

⁵ Bati jrei kädian nämane Herodes Kri nämane gobrane kä Judea yete angwane, ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre kädian nämane Zacarías nämane nüne yete. Niara abko ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre kira kädian nämane Abías tukwe mräkä. Niara abko sribikä ju blitakrä Ngöböbe kanti. Nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre därebare Abías mräkäkri, ye ben nämane sribire. Meri Zacariäkwe kädian nämane Elisabet abko ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre kira kädian nämane Aarón tukwe mräkä arato. ⁶ Niaratre nibu nämane nüne era metre Ngöbö ngwärekre, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukweita dre nuemna, erere nämamentre mike täte metre. Mden kisete kukwe kwani ñakare ni mda mdaye kitakrä ngite. ⁷ Ye kwrere nämamentre Ngöbö Kukwei mike täte, akwa Zacarías btä Elisabet nämane bati angwane namani jabe, akwa Elisabet küde mriani jabtä, aisete ngäbäkre ñakare kwetre. Mdakäre arato, namanina unbre jökrä.

⁸ Akwa batira jire Abías tukwe mräkä blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre nämane sribire ju blitakrä Ngöböbe kanti, ben Zacarías nämane sribire gwaire angwane, ⁹ nämamentre ni den iti ja ngätäite kri ngwäri mnü rä bäne kukwe Ngöbö ngwärekre. Ne abko nämamentre nuene käre köbö kwatirekwatire. Te Zacarías käbä namani sribi yebtä, ñobtä ñan angwane kä ngidianinkä aisete. Ne erere niara diani sribi ye nuenkä kwetre kä demente ju blitakrä Ngöböbete. ¹⁰ Ye erere kä nükani angwane, Zacarías nikani kri ngwäri mnü kukwe kä demente angwane, ni kwati mda namani blite Ngöböbe ju bäre.

¹¹ Zacarías nämane kri ngwäri mnü kukwe jäme, te batibe angele ni Dänkienkwe jatabare ie. Angele ye nämane ñukwä grä kri mnü rä bäne kukwakrä ne kwäräkri, niara küde ruenkri se kwrere. Btä okwä namani angwane, ¹² jaiteeje, ni rä nekwetaninkä ya! Namani grükekä jökrä ngrabare. ¹³ Btäräbe angelekwe niebare ie:

Zacarías ma ñan rekwetaka tibtä. Ma btä Elisabet käkwe ngäbäkre käräbare Ngöböye, erere Ngöbökwé mun kukwei nuanina, aisete meri makwe Elisabet yekwe ngäbäkre brare ngibiadi. Ye makwe kädian Juan. ¹⁴ Ngäbäkre däredi ye kä rabadri nuäre mabtä amne, ni kwati mda mda, btä kä rabadri nuäre siba, ¹⁵ ñobtä ñan angwane niara rabadri ütiäte kri ni

Dänkien ngwärekri. Mdakäre abko, niarakwe nin uba döi btä dö kwakakwaka mda ñadre jire chi. Arato niara ngämi däre, känenkri Ngöbö Üai Deme tädira täte btä. ¹⁶ Juan rabadi ütiäte kri ni Dänkien ngwärekri, ñobtä ñan angwane niarakwe ni israelita kwati mikadita ja mäketä niaratre Dänkienbe.

¹⁷ Ne abko Ngöbö kukwei niekä kädian nämane Elías nämane sribire mekera Ngöbö Üai köböire amne Ngöbö diebti, ye kwrere Juankwe sribidi niara Dänkien känenkri, nitre israelita mikakäre biare niaratre Dänkien kaen ngäbti. Mdakäre abko, ni kwati tä ja rüere ngäbriänkätrebe, arato ngäbriänkä tä ja rüere rünbe abko ie ja mäkämnanta jabe kwärikwäri kwe. Erere arato, ni kwati tä ja dokwä mike ribi Ngöbökrä abko ie ja töi kwitamnanta kwe tödekakäre Ngöböbti. Ye kwrere, Juankwe ni kwati mikadi juto, ne abko kwe rabadre biare ni Dänkien kaen ngäbti. Ne mden kisete, kä rabadi nuäre ni kwatibtä, niebare angelekwe Zacaríaye.

¹⁸ Zacarías käkwe ngwianintari mda ie:

Ne abko ño sere ti tö nibi gai bäri metre tie. Nun nena unbre, dokwä ngwen bürere jakän. ¿Se ño amarebti, ngäbäkre däredre nunkwe sere? niebare kwe ie.

¹⁹ Angwane angele käkwe niebare mda ie:

Ti kä Gabriel. Ti ne mdenta sribire Ngöbö ngwärekri kä käinbti. Niarakwe ti juni blite mabe kukwe kuin ne mikakäre gare mae. ²⁰ Akwa makwe ñan ti kukwei miri era, aisete mtare mentokwäre ngäbäkre makwe ngämi däre, känenkri ma kukwei rötadi. Akwa kukwe ne rabadi bare täte jökrä angwane, batibe ma kukwei gitiadita. Abko kore se, niebare kwe ie.

²¹ Kukwe ne nämane nakenkä angwane, nitre nämane ju bäre temen Zacarías ngibiare abko namanintre niere jae kwärikwäri:

¿Ne ñobtä amarebti, Zacarías nibi ngrötöte krübäte kä demente nere? namanintre niere jae kwärikwäri.

²² Abti raire erere angwane Zacarías jataninta ju bäre. Niara tö namani blitai bentre, akwa nin kukwe namani ngitieta jire chi angwane, Ngöbökwé kukwe mikani tuare jabtä ie kä demente aisete, namanime blite jirekäre kisebti kore mda abko nükani gare ietre.

²³ Kä kitani sribikäre namani bare angwane, Zacarías nikaninta ja gwiriete. ²⁴⁻²⁵ Abti mda Elisabet namani bren, bren kwe kisete. Yebtä niara namani ja bäine dikakabtä sö krärike gwi. Nin namani näin kwäräkwarä. Namani nütüre: Ti Dänkien käkwe ti die mikaba, aisete tita ngäbäkre ngibiare. Kä näirare ni kwati käkwe ti mikaba ngwarbe, ñobtä ñan angwane ngäbäkre ñakare tikwe. Mtare ñan rabare ñäke tibtä, ñobtä ñan angwane tita ngäbäkre ngibiare aisete, nütübare kore kwe.

Jesu däredi Maríakwe abko angele nükani niere ie

²⁶⁻²⁷ Nebti Elisabet bren sö Krä tira angwane, Ngöbökwé angele Gabriel juani mda kä Galilea yete nebe juta Nazarete, kukwe mike gare meri iti kädian nämane Maríaye. Ni merire ne abko bati kaibe, deme arato; ja mike gure ñakare jire chi, akwa nämänena mikani jakrä kwärikwäri ni kädian nämane Josébe. José abko jrei David tukwe mräkä.

²⁸ Ne erere angele nükani María kanti, käkwe niebare ie:

Ñantöre mae. Ngöböta ja moto mike bäri kuin makrä meri mda mda ngwä, aisete niarata ma die mike, niebare angelekwe ie.

²⁹ Maríakwe angele ne mikani ñäräre angwane, nekwetaninkä niara kukweibtä. Abtä namani nütüre: ¿Se ñobtä angele käkwe köbö ngunintari kore tie sere? namani nütüre.

³⁰ Angwane angele käkwe niebare mda ie:

María, ma ñan kä jürä ngwian jabtä. Ma käi nuäre Ngöböbtä. ³¹ Makwe ngäbäkre brare ngibiadi iti abko makwe kädian Jesu. ³² Niara rabadi ütiäte kri. Niara kädiandi Ngöbö Kri Kä Käinbti Odeire amne niara mräkä jrei David tukwe nämane gobrane kira, täte niarakwe gobrandi.

³³ Niara rabadi gobrane kärekwäre nitre israelita ngätäite amne gobrain ñan krütadi jire chi, niebare kore angelekwe ie. ³⁴ Maríakwe niebare mda angele yeye:

¿Ti ngämi ja mike gure, amarebti mata niere kore tie yere?

³⁵ Angele käkwe niebare mda ie:

Ne ñobtä tita niere raba ruen mae, ñobtä ñan angwane Ngöbö Üai Deme rükadi mabtä. Ye ngwane Ngöbö Kri Kä Käinbti di tädi mabtä arato. Ye mden kisete ngäbäkre däredi makwe, ye abko deme amne Ngöbö Odei jen kwe. Mdakäre abko ti bike kukwe mda niere mae abko krörö: ³⁶ Ma mräkä Elisabet käkwe ngäbäkre ngibiadi. Niara nena biyore akwa, sö Krä tira tä bren, bren kwe kisete arato. Meri ne mden di ñakare ngäbäkre ngibiakrä, aisete odei neme ñakare jire chi, nieta btä amarebti tä kore. ³⁷ Tita niere mae, Ngöbö di tärä jändrän jökrä nuenkrä abko rabadre gare mae, aisete niara di tärä kukwe ne ngwiankrä bare mabtä arato raba gare mae, abkokäre tita niere mae. Ne abko kore, niebare kore angelekwe Maríaye.

³⁸ Maríakwe niebare mda ie:

Makwe kukwe nini tie, ne erere raba bare jire jökrä tibtä angwane, ti Dänkien tö ti mikai dre dre nuene, erere ti tö nuein tie. Abko kore se, niebare kwe angele yeye.

Bti angele nikaninta kä käinbti.

María nikani basare Elisabeye

³⁹ Nebti María nikani jötrö ngwarbe Zacarías btä Elisabet kánti kukwe niebare ie Elisabebtä tuakäre. Zacarías amne Elisabet abko nämane nüne mintokwäre kä Judea yete. ⁴⁰⁻⁴¹ María namani Zacarías kánti, nikani gwä, käkwe köbö ngwianintari Elisabeye. María kukwei jarabare Elisabeye angwane, btäräbe ngäbäkrekwe betatebare Elisabebtä amne Ngöbö Üai Deme nükaninbe täte btä. ⁴²⁻⁴⁴ Yebtä kä namani nuäre Elisabebtä, käkwe ñäkäbare jume mda Maríaye:

¡Jo! Ngöböta kukwe kuin nuene era metre makrä ni merire jökrä ngwä. Ye kwrere ngäbäkre ngämi därere makwe, kräke Ngöböta kukwe kuin nuene arato. Angwane meri ti ne kwrere ie basa dre sera amarebti Ngöböta kukwe kuin nuene makrä, ma ye abko nüke basare tie. Ne ñobtä ñan angwane ma abko ti Dänkien meye aisete. ¿Se ñobtä ma nüke basare tie sere? Ne ñobtä raba ruen mae, ñobtä ñan angwane makwe köbö ngunintari tie, btäräbe ngäbäkrekwe bitite tibtä, kä ngwini juto jabtä kwe ma kukweibtä aisete. ⁴⁵ Ngöbö köböire käta neme nuäre mabtä, ñobtä ñan angwane Ngöbökwä ja kukwei niebare mae ngäbäkre makwebtä abko namani era makrä angwane, dre dre niebare kwe mae, ye erere rabadi bare jire jökrä ie, aisete tita niere mae. Abko kore se, niebare kwe Maríaye.

⁴⁶ Abtä Maríakwe niebare mda:

Ti bike ti Dänkien Ngöbö käikitekä.

⁴⁷ Ngöbö ti Diantarikä käi nibi nuäre kri tibtä,

⁴⁸⁻⁴⁹ ñobtä ñan angwane ti bobre, ütiäte ñakare, akwa ti Dänkien Ngöbö käkwe ti tarebare kri.

Ngöbö Di Kri käkwe kukwe nuenba kri tikrä.

Nebtä mtare mentokwäre, Ngöbökwä kukwe nuenba kuin krübäte tikrä abko ni jökrä rabadi niere tibtä.

Ma abko deme käre Ngöbö.

⁵⁰ Ni nünanka kira amne ni nünanka kä ne ngwane käta Ngöbö mike ütiäte jae amne tä niara jürä ngwen jabtä.

Ni ye abko tä ruentari tare kärekäre Ngöböye abko krörö:

⁵¹ Ngöbökwä sribi kri nuenbare ja di kribti amne, nire nire nämane bike krikri Ngöbö rüere abko Ngöbökwä juani ngwarbe.

⁵² Erere arato, gobran krikri abko kitani timon, akwa ni bobre bobre abko Ngöbökwä mikani ütiäte kri, käkwe die mikani.

⁵³ Mdakäre abko, nitre tu neketebe mrö miare abko ie jändrän kuinkuin biani täte kwe amne, nitre jändrän bkäne kabre abko kän jändrän dianinkä jökrä kwe.

⁵⁴⁻⁵⁵ Ngöbökwä nitre israelita dianinkä sribikä jabe abko die mikani kwe amne ngwiani ruentari tare kwe jae ño kukwe ükaninte kwe ni ruai mrö känekänebe ye kwrere.

Mdakäre abko, Abraham btä Abraham ngäbriänkätre ja täritäri kädianta nitre israelita die mikadi Ngöbökwe.

Mden erere ni käi kwitakata ñakare jabtä Ngöbökwe amne ni die mikata kärekäre kwe ja täritäri. Abko kore se, niebare Maríakwe.

⁵⁶ Yebti Maríakwe nünabare sö krämä Elisabet kánti, bti jataninta ja gwiriete Nazarete.

Juan Bautista därebare Elisabekwe

⁵⁷ Abti mda ja ngibia käi nükani Elisabeye angwane, ngäbäkre brare därebare iti kwe. ⁵⁸ Ne gani Elisabet mräkätrekwe btä kukwe muko mda mda käkwe gani angwane, jatanintre käi ngwen nuäre jabtä ben, ñobtä ñan angwane Ngöbökwe kukwe kuin nuenbare Elisabekrä, aiseite niaratrekwe käi ngwiani nuäre jabtä arato. ⁵⁹ Kwäira erere angwane, ngäbäkre ne kwata tikaninkä ñäräkrä mikakrä, ne abko kwe rabadre juta israelitare siba abkokäre. Ye ngwane niara kädian jababare rünbti mräkätrekwe, ⁶⁰ akwa meye Elisabet abko ñan tö namani, käkwe niebare mda:

¡Ñakare! Ngäbäkre ne kädiandi Juan, niebare kore meyekwe.

⁶¹ Zacarías mräkätre käkwe niebare:

¿Ma mräkä mden mden kädian tarä kore abko erere ma tö nibi ma ngobo kädiain sere? niebare kwetre mda ie.

⁶² Ne ngwane ngäbäkre rün abko tö namani ngobo ne kädiain ño abko tö namanintre gai, aiseite Zacarías käkwe ngäbäkre kä tikadre kri kukwänbtä abko niebare kisebti kwetre ie. ⁶³ Abtä Zacaríakwe kri kukwän käräbare ietre, ngobo käi tikakäre btä. Ne erere tikani kwe kri kukwänbtä: Ngäbäkre kädian Juan, tikani kore kwe. Nebtä namanintre töbike kri mda. ⁶⁴ Te batibe, Zacarías kukwe ngitianinkäta se kwrere, käkwe Ngöbö käikitaninkä mda.

⁶⁵ Yebtä abko, mräkätre nekwetaninkä, töi ñan namani krütare batibe Zacaríabtä amne ngäbäkre kwebtä. Kukwe ne nakaninkä Zacarías juete abko kädrie namani jire jökrä ngwitäräta temen kä kiakiate Judea yete. ⁶⁶ Angwane ni jökrä käkwe kukwe ne gani angwane abko ngäbäkre ne ñakare ngäbäkre mda mda kwrere, ñobtä ñan angwane ni Dänkien nämane niarabe namani tuen ietre, aiseite namanintre töbike krörö: ¿Ngäbäkre se rabadi ño sere? namanintre töbike ngäbäkre chi Juanbtä.

Zacaríakwe Ngöbö demainbare

⁶⁷ Yebti Juan rün Zacarías kukwe ngitianinkäta angwane, Ngöbö Üai Deme nükani btä angwane, Ngöbökwe dre nuendi nitre israelitakrä abko niebare krörö kwe:

⁶⁸ Ngöbö nitre israelitakwe, ma ti Dänkien.

Tita ma demaine, ñobtä ñan angwane ma kitera nitre israelita jen makwe dentari,

⁶⁹ käkwe ni Diantarikä di kri juni nun kräke.

Niara abko jrei David tukwe sribikä makwe ye mräkä.

⁷⁰ Mekera makwe ni Diantarikä juandi abko makwe niebare nitre israelitaye ma kukwei niekä deme köböire abko mden nere:

⁷¹ Nitre ja rüere nun israelitabe btä nitre mätä nunbtä, ye ngäniene makwe nun ngibiadi amne nun dianditari kwe abko makwe niebare nunye.

⁷² Erere arato, nun ruai mrö känekäne, ye rabadi ruentari tare mae, makwe niebare ietre. Mden kiseti makwe kukwe ükaninte kuin metre nun ruai mrö känekänebe, ye ñan käi rikwitadrekäta jire mabti, makwe niebare ietre.

⁷³ Ti Dänkien, makwe ja kukwei biani kwatibe nun ruai mrö Abrahamye kira abko krörö:

⁷⁴⁻⁷⁵ Ni rüe jürä ñan rabadre mda nibtä amne, ni rabadre nüne jäme amne deme sribikäre makrä, abkokäre makwe ni dianditari ni rüe ngäniene, makwe niebare Abrahamye abko erere mata ngwena bare.

⁷⁶ Bti Zacaríakwe niebare krörö Juanye:

Ma ti ngobo chi tikwe, ma rabadi ünän angwane, ma abko Ngöbö Kri Kä Käinbti kukwei niekä, niedi mabtä, ñobtä ñan angwane makwe nitre israelita töi mikadi biare ni Dänkien käne ño, ji ükateta niken kuin ni dänkien jrei käne ye kwrere.

Ma nändi nitre israelita mike biare abko krörö:

⁷⁷ Makwe Ngöbö kukwei niedi kore nitre israelitaye angwane, ni ngite kukwe kämekäme nuenbtä, ye Ngöbökwé diandikä jire jökrä btä, ñan ja tare nikadre kwetre abkokäre, abko erere makwe niaratre mikadi biare ni Dänkien käne.

⁷⁸ Ye kwrere Ngöbökwé nuendi, ñobtä ñan angwane nitre israelita ruentari tare kri Ngöböye aisete.

Ñänänta kite kuin dekä dekä amne, käta nebe tuen kuin jökrä nie, ye kwrere abko Ngöbökwé ni Diantarikä juandi, käkwe Ngöbö mikadi gare metre nie.

⁷⁹ Ño kä ikote käta nebe tuen ñakare nie, angwane kä jüräta nebe krübäte nibtä, ye kwrere ni ie Ngöbö gare ñakare abko gata jürä krübäte btä.

Ni ye abko, ie ni Diantarikä juandi Ngöbökwé abko käkwe Ngöbö mikadi gare metre, ñänänta kite kuin dekä dekä amne, käta nebe tuen kuin jökrä nie ye kwrere.

Ye köböire abko, ni rabadre nüne jäme Ngöbö ngwäreki kä nebtä amne ñan kä jürä rabadre mda nibtä, abkokäre ni Diantarikä juandi kwe. Abko kore se, niebare Zacariakwe ngäbäkre chi Juanbtä.

⁸⁰ Ngäbäkre Juan ne abko nikani niren, nikani niren ja töi metrebti. Niara namani ünän angwane, nikani nüne kä kaibete. Namani nüne yete abti kä nükani ie blitakäre Ngöböbtä nitre israelita ngätäite.

2

Jesu därebare juta Belénte (Mateo 1.18-25)

¹ Ne ngwane emperador romanobo kädian nämane Augusto César käkwe ni jire jökrä kä tikamna täräbtä kä jökräbti temen gadre jae. ² Kä ye ngwane abko, ni iti kädian nämane Cirenio nämane gobrane käkä Siria yete angwane, emperador Augustokwe kukwe ne mikanintbe krire kena. ³ Ye mdenbtä ni jökrä nikani ja käite, ruäre ja gwiriete ja kä tikakäre täräbtä.

⁴ Ne mden erere, José abko nikani Belén ja kä denkä täräbtä. Niara nämane nüne juta Nazaret kä Galilea yete. Niara abko, jrei David tukwe kira mräkä, aisete niara gwirite jen kwe abko Judea juta Belénte. Juta Belén kánti jrei David tukwe därebare kira akwa, José nämane nüne Nazaret angwane, emperador Augustokwe kukwe ne mikanintbe, aisete niara nikaninta Belén ja kä diankakäreta täräbtä. ⁵ Niara btä María nämane mikani jakrä kwärikwäri, jänikani kwe siba jabe Belén. María abko ñan mobe, bren kwe kisete, akwa jänikani kwe nebe Belén. ⁶ Namani Belén, btäräbe ja ngibia käi nükani Maríaye. ⁷ Ngäbäkre mubai därebare brare Maríakwe, mrianinte kwe dän kukwänte. Angwane kri kukwän sribebare jändrän bukakrä, te mikani kwe, ñobtä ñan angwane ju ütiä biandre kibiakrä ñan kwani jire chi ietre nünantbekrä ngäbäkre kwe yebe.

Jesu därebare abko angele nükani niere obeja ngibiakatreye

⁸⁻⁹ Kä ye ngwane, nitre nämane obeja ngibiare jakrä dibire ta juta Belén kenta temen. Nämanentre jäme, te batibe angele jatabare iti ietre se kwrere. Btäräbe kä trä Ngöbökwé niabare ngwen jökrä niaratre bäre temen. Abtä nekwetaninkä amne moto namani bete krübäte. ¹⁰⁻¹¹ Btäräbe angelekwe niebare ietre:

Mun ñan rekwetaka tibtä, ñobtä ñan angwane ti ki kukwe kuin mike gare munye. Kukwe ne abko, ni jökräkwé käi ngwiandi nuäre kri jabtä, ñobtä ñan angwane mtare ngäbäkre däreniri iti juta Belén, David käite sete. Ngäbäkre ne abko mun Diantarikä. Niara abko Ni Dianinkä Ngöbökwé amne niara abko ni jökrä Dänkien. ¹² Mdakäre abko, ti kukwei metre ya, ñakare ya rükadre gare krörö munye: Mun rika mike ñäräre. Ngäbäkre ye kwandi mrianinte dän kukwänte. Kri kukwän sribebare jändrän bukakrä te tädi mikani, kwandi munye angwane, ti kukwei metre gadi munkwe. Ne abko kore, niebare kwe ietre.

¹³ Ye btäräbe, angele mda mda mata namani kwati angele ne kánti okwäbtitre se kwrere, kä namanintre Ngöbö käikitekä krörö:

¹⁴ Ngöbö kri kä käinbti, ma aibe ütiäte kri.

Nunta ma käikitekä, ñobtä ñan angwane makwe ngäbäkcre ne juni kä nebtä, aise te kä jämenta kä temenbtä ni ngätäite.

Erere mata blite jäme nitre nebe kä temenbtä,

namanintre niere kore obeja ngibiakatre okwäbti, bti nikanintreta kä käinbti.

¹⁵ Nikanintreta jökrä angwane, obeja ngibiakatre namani blite jabe kwärikwäri, kä namani niere:

Dreta nakenkä Belén sete abko ni Dänkienkwe miri gare nie, ye brän mike ñäräre, niebare kwetre jae kwärikwäri.

¹⁶ Erere bkänä, nikanintre jötrö ngwarbe Belén. Namanintre yete angwane, ngäbäkcre kwani ietre mikani kri kukwänte. María btä José abko nämane tākānintbe ken, btä namanintre. ¹⁷ Ngäbäkcre jatabare ietre, bti nikani angwane, angele kākwe kukwe niebare ietre ngäbäkcre yebtä, ye kädriebare kwetre ni mda mdabe. ¹⁸ Kukwe ye gani ni kwatikwe angwane, töi ñan namani krütare erebe jökrä. ¹⁹ Akwa kukwe niebare ie obeja ngibiakatrekwe, yebtä abko María namani töbike kri kaibe. ²⁰ Obeja ngibiakatre kākwe kukwe tuani amne ni kukwei nuani kwetre, yebtä nikani Ngöbö käikitekäta ja jiebtä se kwrere. Angele kākwe kukwe niebare ietre, ye erere nakaninkä jökrä btäre.

María btä José nikani Jesu ngwena ju blitakrä Ngöböbe kanti Jerusalén

²¹ Köbö kwäira erere angwane, María btä José kākwe ngäbäkcre ne mikani kwata tikadrekä ñäräkrä mikakrä angwane, kädiani Jesu kwetre arato, angelekwe nuemna Maríaye, niara ngämi bren, bren kwe kisete ye känenkri. Ye erere abko nämane ja töibtä kwe, erere nuenbare kwetre.

²²⁻²⁴ Abti köbö ja mikakräta dbe Ngöbö ngwärekre mikani nuendre Ngöbökre nitre israelitaye, ye nükani Maríaye angwane, nikani Josébe ju blitakrä Ngöböbe juta Jerusalén yete, ja mikakäreta dbe Ngöbö ngwärekre. Ne erere niaratre nikani ju blitakrä Ngöböbe juta Jerusalén yete ütū kiare kubu o ütū ngäbäli kubu bien kukwadre María kräke Ngöböye, Kukwe Biani Ngöbökre Moiséye ye mikakäre täte jökrä. Erere arato, María btä José nikanintre Jerusalén angwane, nikanintre ngäbäkcre mubai Maríakwe ngwena siba jabe mikakäre gare Ngöböye, ñobtä ñan angwane “Ngäbäkcre mubai jire jökrä abko rün btä meye kākwe mikadre gare Ngöböye” abko Dänkien Ngöbö kākwe nuemna kore nitre israelitaye ja Kukweibtä, erere nuenbare kwetre ju blitakrä Ngöböbe yete.

²⁵ Kä ye ngwane abko, ni nämane nüne iti juta Jerusalén yete abko kädian nämane Simeón. Ni ye abko nämane nüne era metre Ngöbö ngwärekre amne Kukwe Biani Ngöbökre Moiséye ye nämane mike täte arato. Erere arato, Ni Dianinkä Ngöbökre kākwe nitre israelita moto mikadi jäme abko Simeón nämane ngibiare ngäbti amne Ngöbö Üai Deme nämane btä. ²⁶ Mdakäre abko, Ni Dianinkä Ngöbökre ne ngämi tuen, känenkri ñan jraindre abko Ngöbö Üai Deme kākwe mikani gare ie.

²⁷ Ye näire Ngöbö Üai Deme kākwe Simeón töi mikani niken ju blitakrä Ngöböbe ye kanti. Angwane María btä José nikani ngäbäkcre Jesu ngwena yete arato, Kukwe Biani Ngöbökre Moiséye ngäbäkcre mubaibtä mikakäre täte angwane, ²⁸ nikanintre gwäkäre angwane, Simeón ne jatani nemente, kākwe Jesu diani, ketani jabtä kwe, bti Ngöbö käikitaninkä okwäbti kwe se kwrere, kākwe niebare krörö:

²⁹⁻³⁰ Ti Dänkien Ngöbö, makwe kukwe niebare tie, erere mtare nibira bare mae.

Ne aise te ti sribikä makwe ne tuemetre jraine jäme jakän, ñobtä ñan angwane makwe ni juani nitre Diantarikä, ni ye mden abko tikwe turira.

³¹ Ni ne mden abko makwe juani ni jökrä kräke.

³² Mdakäre abko, ñotra trä kakata ni käne kä ikote, ye kwrere ma ño abko niarakwe mikadi gare nitre ñakare israelitareye.

Ni kwati kākwe nitre israelita mikadi ütiäte, ñobtä ñan angwane niara därebare nitre israelita ngätäite aise te. Abko kore se, niebare Simeónkwe Ngöböye.

³³ Abtä José btä Jesu meye abko töi ñan namani krütare Simeón kukwei nuare Jesubtä. ³⁴⁻³⁵ Nebti Simeón käkwe ja di käräbare Ngöböye kräketre angwane, niebare kwe Jesu meye Maríaye:

Ngöbökwé ngäbäkre ne juani akwa niara ünän angwane, ni kwati ütiäte ñakare abko rabadi mikani ütiäte amne ni kwati ütiäte abko rabadi mikani ütiäte ñakare niara köböire. Mdakäre abko, ni kwati moto ño ño abko Ngöbökwé niara mikani mikakäre gare amne, ni kwati tä töbiké ño ño Ngöböbtä abko niarakwe mikadi gare. Abtä ni kwati rabadi ja rüere ben, aiseite ño ni gitiaka nguse ngitrabti tä ja tare nike krübäte, ye kwrere ma moto ötadite niara jiebtí. Abko kore se, niebare Simeónkwé Maríaye.

³⁶⁻³⁷ Ne kánti abko, ni kädian nämáne Aser tukwe abko mräkä kädian nämáne Fanuel abko ngänkän Ngöbö kukwei niekä kädian nämáne Ana nämáne siba ju blitakrä Ngöböbe kántita. Ana abko nämáne bati ngäbäkrere angwane, namani gure akwa nünabare kä kwä kükübe kwe brarebe amne brare krütani kän, bti namani kaibe. Ana ne abko namanina dokwä ngwen bürere, kä namani gre ketabkä bti kobkära ie, nämáne siba ne näire. Batibe nikani ju blitakrä Ngöböbe kántita. Ye kánti nämáne käre köbö kwatirekwatire Ngöbö käikitekä amne, nämáne ja bäine Ngöbökrä amne nämáne blite Ngöböbe. ³⁸ Ne aiseite Simeón nämáne blite Maríabe ngäbäkre Jesubtä, ne btäräbe Ana mata nükani, kä nikani Ngöbö käikitekä ngäbäkre Jesubtä. Erere arato, nitre israelita nünanka Jerusalén nämáne ni ni diantarikä ngibiare ngäbti abko erere ben Ana nikani blite ngäbäkre Jesubtä.

³⁹ Nebti Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye, erere María btä José käkwe mikani täte jökrä, bti nikaninta ngobo kwebe ja käite, juta Nazarete Galilea. ⁴⁰ Namaninta ja käite, kánti ngäbäkre Jesu nikani niren kuin dite ngrabare amne, namani niren bäri töbtä. Ne abko Ngöbö namani ja moto mike kuin kräke, aiseite namani niren kore.

Ju blitakrä Ngöböbe, kánti Jesukwe ja mikaninkä blitakäre dirikä krikri be

⁴¹ Jesu nämáne niren angwane, bieta ban te lebadura mikani ñakare kweta nämáne kädianta Pascua, bieta ne käre nuen nämáne kä kwatirekwatire juta Jerusalén. Kánti käre kä kwatirekwatire Jesu meye btä José nämáne niken siba. ⁴² Ne erere bati, kä kwä jätäbti kubu Jesuye angwane, Pascua köböi nükantinta mda. Ye näire abko, José btä Maríá nämáne niken käre kä kwatirekwatire, ye erere nikaninta mda Jesube.

⁴³ Abti Pascua köböi nikani ta angwane, José btä Maríá ngidianinkä, nikaninta ja gwirrie kukwäre amne Jesu ngäbäkrere namani Jerusalén abko nin gani kwetre. ⁴⁴ Akwa Jesu nämáne näin ja kukwe muko ngätäite nämänentre nütüre, aiseite namanintre näin jäme. Te nänbarera köböiti jire kwetre ji ngrabare angwane, nikani Jesu känentari mräkä btä kukwe muko ngätäite nekwäre sekwäre. ⁴⁵ Nikani känentari, nikani känentari se kwrere, akwa nin kwanintari jire ietre. Abtä nikanintreta ja jiebtí nebeta Jerusalén Jesu känentari.

⁴⁶ Kä nikani köbömä ta angwane, nikanintre nebeta Jerusalén, nikanintre nebeta amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre nämáne ju blitakrä Ngöböbe bäre abko ngätäite Jesu nämáne tükänintbe. Niara nämáne nitre dirikä kukwei nuen. Erere arato nämáne kukwe ngwentari kabre mda ietre. ⁴⁷ Kukwe ngwiantari namani Jesukwe ne abko, ni töbtä töbtä raba blite, se kwrere namani blite. Mden kiseté ni niara kukwei nuaka nuaka ñan töi namani krütare kukweibtä. ⁴⁸ Jesu nämáne blite kore, btä meye amne José nikani nebeta angwane, ñobtä abko nämáne blite dirikä krikri be abko ñan töi namani krütare tuare ja käne, bti meyekwe niebare mda ie:

Ti ngobo tikwe, ¿ñobtä mata nuene kore nunbtä yere, amarebti ma rün noko btä ti mata nun ngwen ja känentari kri töbikare kwärä ja jiebtí yere? niebare Maríakwe Jesuye.

⁴⁹ Abtä Jesukwe niebare mda meye:

¿Ye ño munta ti känentari krübäte dikaro kore yere? ¿Ti tädre ti Rün gwiriete arato, ye gare ñakare munye ya amarebti yere? niebare kwe ie.

⁵⁰ Jesukwe ñäkäbare ne abko dre niebare kwe niara Rün kwebtä ñan namani nüke gare ietre. ⁵¹ Bti Jesu nikaninta meyebe btä Josébe juta Nazarete. Jesu meye btä José nämáne

dre dre niere ie, erere nämane mike täte jire jökrä. Akwa kukwe nakaninkä Jesubtä Jerusalén, abkobtä meye nämane töbike kri kaibe mda. ⁵² Jesu abko nikani niren bäri kri amne nikani töi ngitiekä bäri kri arato. Mdakäre abko, Ngöbö nämane niara ngibiarebti kuin janknu amne ni kwati namani niara tarere kri arato.

3

*Juan Bautista käkwe ji tikani Jesu käne
(Mateo 3.1-12; Marcos 1.1-8; Juan 1.19-28)*

¹ Abti kä kwä jätäbti kwärikera emperador Tiberio nikani gobrane ne ngwane, ni nämane gobrane kräke abko nere: Gobernador Poncio Pilato nämane gobrane käkä Judeate. Dänkien tetrarca Herodes Antipas abko nämane gobrane käkä Galileate. Herodes etba kädian nämane Felipe abko nämane gobrane käkä Itureate btä käkä Traconite yete amne dänkien tetrarca Lisantias abko nämane gobrane käkä Abilenete. ² Kä ne ngwane Anás btä Caifás nämane nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkiene. Te bati Zacarías ngobo kä Juan abko ben Ngöbökwä blitabare kä kaibete. ³ Abtä Juan nikaninbe Ngöbö kukwei niere krörö nitre nünanka Ñö Jordán ngrabare yeye: Kukwe kämekäme nuenta munkwe, yebtä mun moto raba ulire, bti mun jata Ngöböye amne mun jata ja mike ngökadre ñöte tie. Ye ngwane mun ngite kukwe kämekäme nuenbtä, ye Ngöbökwä diandikä jire jökrä munbtä, Juan namani niere. ⁴ Ye abko, Juan nikani ñäke ño abko nämänena tikani Ngöbö Kukweibtä tärä Isaíabtä abko krörö: Ni iti näin ñäke jume ja dibti kä kaibete, käkwe niedi krörö:

Ji ükateta kuin biare jrei känenkri, ye kwrere ja töi mike kuin biare ni Dänkien käne munkwe.

Ji ükateta niken metre ta, ye kwrere ja töi ükete metre ni Dänkien käne munkwe, ⁵ ño kä ngitio ngürebttä möta, te dobo keka kabre ükate ruäre ngitio mintrinibe amne raba kiare, ji rabadre metre jreikrä abkokäre.

Ye kwrere arato, ngitio krikri btä ngitio kiakia tikakata, bti ükateta kiare jökrä, ji rabadre metre dänkien jreikrä abkokäre.

Mdakäre abko, ji tolentolen tikakata niken metre tata amne ji turreture ükateta niken kiare, ye kwrere munkwe ja töi ükate kuin biare ni Dänkien käne.

⁶ Ne abko ni Diantarikä juandi Ngöbökwä, ye ni nünanka kä jökräbti käkwe tuadi, niarakwe niedi, *Isaías 40.3-5*
abko Ngöbökwä tikamna kore Isaíaye.

⁷ Ye erere Juan nämane blite angwane, ni namani kite kwati ja mike ngökadre ñöte Juanye abko ie Juan namani ñäke krörö:

Mun abko tbi krübäte kwrere. ¿Ngöbö kebera mun mike ja ngie nuen kri krübäte, yebtä nirekwe mun mikani mokre amarebti mun kite nüke siba nete ye? ⁸ Munkwe ja töi kwitadre era metre Ngöbö kukwäre bkänä tödekakäre bti abko erere munkwe nüna ni mda mda okwäbti. Erere arato, munkwe ñan nie au jabtä: Nun abko Abraham mräkä, aisete Ngöbökwä ñan nun mikadi ja ngie nuen, munkwe ñan nie au jabtä, ñobtä ñan angwane jä tuen temen sete, se abko ngwarbe akwa Ngöbö raba kwite Abraham mräkäre abko ti tö nibi niei metre kore munye. ⁹ Mdakäre abko, kri mden mden ñan ngwä nebe kuin, ye abko kräke ü mikanina biare tikakakrä ngätrite ta. Abti tikakata jökrä angwane, kitata ñukwäte, ye kwrere jire Ngöbökwä mun mikadi ja ngie nuen, munkwe ñan ja töi kwitadre Ngöbö kukwäre angwane.

¹⁰ Abtä ni nämane yete käkwe niebare Juanye:

Ni nun kwrere abko käkwe kukwe kuin nuendre ño, köböire nunta Ngöbö mike ütiäte jae bä rabadre nunbtä, niere nunye niebare kwetre Juanye.

¹¹ Juankwe niebare mda ietre:

Mun mdenkwe danta ötabu, ye abko ni dän ñakare, ie munkwe dän jakwe bian ötati. Erere arato, mun mden mrö bkäne, mrö ye abko munkwe ni mrö nikaka buka te siba, ye ngwane munta Ngöbö mike ütiäte rükadi gare munbtä, niebare kwe ietre.

¹² Ne ngwane nitre israelita jändrän ütiä kārākā gobran romanobokrä, ye nūkanintre siba ja ngökakäre ñöte arato, kākwe niebare Juanye:

¿Nun abko kākwe kukwe kuin nuendre ño, köböire nunta Ngöbö mike ütiäte jae bä rabadre nunbtä? niebare kwetre Juanye.

¹³ Juankwe niebare mda ietre:

Gobranta ngwian kārāmna nuäi nuäi ni mda mdaye, ye erere munkwe kārä. Akwa munkwe ñan ngwian dianka bäri bti ni mda mdakän, ye ngwane munta Ngöbö mike ütiäte rükadi gare munbtä, niebare kore kwe ietre.

¹⁴ Erere arato, nitre rükä nūkani ruäre, kākwe niebare Juanye:

¿Nun abko kākwe kukwe kuin nuendre ño, köböire nunta Ngöbö mike ütiäte jae bä rabadre nunbtä? niebare kwetre ie.

Juankwe niebare mda ietre:

Ni mda mda rätäkäta munkwe amne munta ngwian btä jändrän kwekwe denkä kän, ye kwrere munkwe ñan nuen jire chi mda. Erere arato, munkwe ñan ni mda mda kita ngise ngwarbe amne sribi ütiä bianta nuäi nuäi munye, yebe ben munkwe nūna jāme. Ye ngwane munta Ngöbö mike ütiäte rükadi gare munbtä. Abko kore se, niebare kwe ietre.

¹⁵ Kä ye ngwane abko, ni jökrä nämāne Ni Dianinkä Ngöbökwē ngibiare ngäbti kisere, aisete nane Juan abko Ni Dianinkä Ngöbökwē ara nūkani, nitre israelita jökrä namani nütüre, btä nämāne töbike kri. ¹⁶ Ye mden kisete Juankwe niebare ietre:

Tita mun ngökö ñö aibe te bkänä, akwa ni jatadi iti ti jiebti abko bäri di kri ti ngwä. Niara abko Ni Dianinkä Ngöbökwē, aisete sandalia ngotobtä yebtä nin ja nūke töre jire chi tie kö tikarete ie. * Ni ye abko kākwe Ngöbö Üai Deme mikadi nūne munbtä amne Ngöbö Üai Deme rabai ñukwä jutra kwrere munbtä, mun mikakäre deme Ngöbökrä. ¹⁷ Ne abko, niarakwe dre nuendi abko ti bike niere munye abko krörö: Niara tä jändrän ngwena kisete trigo juankakrä. Trigo juandikä kwe angwane, trigo kuinquin erere ükadikrö jenena kwe amne trigo kwata abko ükadikrö jenena kwe. Yebti ñukwä nötöte ñakare abko te trigo kwata ye kukwadi kwe. Tita mun bä mike trigo kwrere amne trigo kwata kwrere. Abko kore se, niebare Juankwe nitre israelitaye.

¹⁸ Ye kwrere Juan namani blite ni kwati ben töi diankäre, kä namani kukwe kuin Ngöbökwē mike gare ietre kore.

¹⁹ Akwa kä ye ngwane abko, jrei Herodes kākwe etba kwe kädian nämāne Felipe abko merie kädian nämāne Herodías diani etba kän. Erere arato, nämāne kukwe kämekāme nuene bätäkā ngwarbe Ngöbö rüere. Abtä Juankwe ñäkābare Herodeye ²⁰ abko dokwäre Juan kitani ngite kä teri kwe ne ngwane, ja mikani ngite bäri kri mda kwe Ngöbö rüere.

Juankwe Jesu ngökani ñöte

(Mateo 3.13-17; Marcos 1.9-11)

²¹ Akwa Juan kita ngämi ngite kä teri, känenkri nämāne ni ngökö ñöte angwane, Jesu ngökani ñöte kwe arato. Jesu jämi nikenta jate angwane, nämāne blite Ngöböbe, btäräbe jukwe tika kwrere kä ngitiani kä käinbti, ²² amne Ngöbö Üai Deme, jatani tuen ütū bä kwrere timonkwäre, nikani mate Jesubti. Ne btäräbe ni kukwe jarabare krörö kä käinbti: Ma abko ti Ngobo tikwe. Ma tare kri tikwe. Ma käi nuäre kri tibtä, niebare kore kä käinbti timonkwäre Jesuye.

Jesu mräkä känekāne

(Mateo 1.1-17)

²³ Kä kwä gre bti kwä jätära Jesuye kwrere angwane, jatani sribi Ngöbö Kukweibtä kömiketbe kena. Jesu abko José ngobo nütü nämāne ni jökräkwe amne José abko Elí ngobo.

²⁴ Elí abko Matat ngobo,

* 3:16 sandalia tikete. Jesu näire ni klaborē kökani ni mdakwe abko bäri ene ni mda mdakrä. Niaratre aibe nämāne sandalia ni mdakwe tikete, aisete Juan nämāne ja bä mike bäri ene ni klaborē ngwä.

Matat abko Leví ngobo,
 Leví abko Melqui ngobo,
 Melqui abko Jana ngobo,
 Jana abko José mdara jire ngobo,
²⁵ José abko Matatías ngobo,
 Matatías abko Amós ngobo,
 Amós abko Nahum ngobo,
 Nahum abko Esli ngobo,
 Esli abko Nagai ngobo,
²⁶ Nagai abko Maat ngobo,
 Maat abko Matatías mdara jire ngobo,
 Matatías abko Semei ngobo,
 Semei abko José mdara jire ngobo,
 José abko Judá ngobo,
²⁷ Judá abko Joana ngobo,
 Joana abko Resa ngobo,
 Resa abko Zorobabel ngobo,
 Zorobabel abko Salatiel ngobo,
 Salatiel abko Neri ngobo,
²⁸ Neri abko Melqui mdara jire ngobo,
 Melqui abko Adi ngobo,
 Adi abko Cosam ngobo,
 Cosam abko Elmodam ngobo,
 Elmodam abko Er ngobo,
²⁹ Er abko Josué ngobo,
 Josué abko Eliezer ngobo,
 Eliezer abko Jorim ngobo,
 Jorim abko Matat mdara jire ngobo,
³⁰ Matat abko Leví mdara jire ngobo,
 Leví abko Simeón ngobo,
 Simeón abko Judá mdara jire ngobo,
 Judá abko José mdara jire ngobo,
 José abko Jonán ngobo,
 Jonán abko Eliaquim ngobo,
³¹ Eliaquim abko Melea ngobo,
 Melea abko Mainán ngobo,
 Mainán abko Matata ngobo,
 Matata abko Natán ngobo,
³² Natán abko David ngobo,
 David abko Isaí ngobo,
 Isaí abko Obed ngobo,
 Obed abko Booz ngobo,
 Booz abko Salmón ngobo,
 Salmón abko Naasón ngobo,
³³ Naasón abko Aminadab ngobo,
 Aminadab abko Aram ngobo,
 Aram abko Esrom ngobo,
 Esrom abko Fares ngobo,
 Fares abko Judá mdara jire ngobo,
³⁴ Judá abko Jacob ngobo,
 Jacob abko Isaac ngobo,
 Isaac abko Abraham ngobo,

Abraham abko Taré ngobo,
 Taré abko Nacor ngobo,
³⁵ Nacor abko Serug ngobo,
 Serug abko Ragau ngobo,
 Ragau abko Peleg ngobo,
 Peleg abko Heber ngobo,
 Heber abko Sala ngobo,
³⁶ Sala abko Cainán ngobo,
 Cainán abko Arfaxad ngobo,
 Arfaxad abko Sem ngobo,
 Sem abko Noé ngobo,
 Noé abko Lamec ngobo,
³⁷ Lamec abko Matusalén ngobo,
 Matusalén abko Enoc ngobo,
 Enoc abko Jared ngobo,
 Jared abko Mahalaleel ngobo,
 Mahalaleel abko Cainán mdara jire ngobo,
³⁸ Cainán abko Enós ngobo,
 Enós abko Set ngobo,
 Set abko Adán ngobo,
 Adán abko Ngöbökwe dätebare.

4

Diablukwe Jesu nuaninte ja käne
 (Mateo 4.1-11; Marcos 1.12-13)

¹ Jesu nämáne Ñö Jordánbtä, kánti Juankwe ngökani ñöte angwane, Ngöbö Üai Deme nämánena täte btä, kä nikani Jesu ngwena kä kaibete mda. ² Ne kánti Jesukwe nünantbebare köbö gre ketebu angwane, diablu namani nüke Jesu nuente ja käne. Köbö gre ketebu Jesukwe mröbare ñakare jire chi, akwa kä ye namani bare angwane, btäräbe mrö namani dikaro ie. ³ Ne aisete diablu jataninta, kákwe niebare ie:

Ma abko Ngöbö Odei era metre ne ngwane, jä se kwite mröre jae, niebare kwe ie.

⁴ Akwa Jesu kákwe niebare mda diabluye:

Ñakare. Ngöbö Kukwei tä tikani krörö:

Ñan mrö aibehti ni rabadre nüne, akwa kukwe kwatirekwatire niebare Ngöbö Odei, yebti ni rabare nüne, *Deuteronomio 8.3*
 abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä, niebare Jesukwe ie.

⁵ Nebti ngitio bäri mente käin, yebti diablu nikani Jesu ngwena mda. Ye kánti, jötrö ngwarbe kä jökrä amne juta kä jökräbti temen mikani tuadre kwe Jesuye, ⁶⁻⁷ bti niebare kwe ie:

Jändrän ne biani jökrä tie amne ti tö rabai bien nireye, erere tikwe biandre jökrä aisete, makwe ja mikadi ngukudokwäbti temen ti ngwärekre, kákwe ti mikadi ütiäte jae angwane, kä jökrä tä ti kisete btä jändrän jökrä ütiäte krikri tä kä nebtä, se tikwe biandi jire jökrä mae, niebare diablukwe Jesuye.

⁸ Abtä Jesukwe niebare mda ie:

Ñakare. Ngöbö Kukwei tä tikani krörö:

Ni Dänkien Ngöbö aibe mikadre ütiäte jae. Niara aibe kräke sribidre, *Deuteronomio 6.13*
 abko nieta kore, aisete tikwe ñan ma kukwei mikai täte, niebare Jesukwe diabluye.

⁹⁻¹¹ Nebti diablu nikani Jesu ngwena juta Jerusalénte mda, kánti nikani Jesu ngwena mobe ju blitakrä Ngöböbe bti käin, bti niebare kwe ie:

Ma abko Ngöbö Odei era metre bkänä ne ngwane, ja tákete timon nete, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukwei tä tikani krörö mabtä:

Ngöbökwe angeletre juandi ma ngibiarebti abko käkwe ma kadi ngäbti kisete, ma ngoto ñan matadre jäte temen, abkokäre angeletrekwe ma ketadite käintabe kisete,

Salmos 91.11-12

abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä mabtä, aisete ja täkete timon, ma Ngöbö Odei ara mikakäre gare ni jökräye, niebare diablukwe ie.

¹² Abtä Jesukwe niebare mda diabluye:

Ñakare. Ngöbö Kukwei tä tikani abko käta niere krörö arato:

Ni Dänkien Ngöbö käkwe ja kukwei mikadre täte ya, ñakare ya amne, niara di tärä ja kukwei ngwiandre bare ya, ñakare ya abko makwe ñan nuate ja käne ja gakäre ben,

Deuteronomio 6.16

abko tä tikani kore, aisete tikwe ñan ma kukwei mikai täte. Abko kore se, niebare Jesukwe diabluye.

¹³ Nebti diablukwe Jesu nuaninte ünän jökrä ja käne, bti nikani mentokwäre, köbö bäri kuin Jesu nuatekäreta, ye ngibiare jae mda.

Jesu nikani Ngöbö kukwei kuin dirire kena

(Mateo 4.12-17; Marcos 1.14-15)

¹⁴ Nebti Jesu nikaninta Galileate angwane, Ngöbö Üai Deme di namani kri btä, aisete namani dre dre nuene, abkobtä ni jökrä namani kädriere juta ketareketare temen.

¹⁵ Erere arato, sinagoga juta ketareketare te, kántikánti Jesu namani niken dirire. Kukwe diri nämane kwe, yebtä ni jökrä namani niara käikitekä.

Jesu mikani ütiäte ñakare ja käite Nazarete

(Mateo 13.53-58; Marcos 6.1-6)

¹⁶ Jesu nämane Galilea, nikaninta juta Nazarete niara rirabare ye kánti. Namaninta yete angwane, köbö jadükakrä näire niara nämane niken sinagoga, kánti nämane niken käre. Ye erere, bati köbö jadükakräte nikaninta, kánti namani nünaninkä ñäkäkäre Ngöbö Kukweibtä. ¹⁷ Ne btäräbe, ni Ngöbö kukwei niekä kädian nämane Isafas käkwe tärä tikani abko ngökani Jesuye. Jesu nikani täräkwata ne metete angwane, batibe tärä krörö kwani ie, bti nikani ñäke btä:

¹⁸ Dänkien Ngöbökwé ti dianinkä ja kukwei kuin mikakäre gare ni bobre bobreye, aisete ja Üai mikani tibtä kwe sribi nuenkäre.

Ngöböta biare ni ngite ngite tikatekäre abko ti juani niere kwe ietre.

Ni ie kä tuen ñakare abko ie kä rabadre tuenta abko ti juani niere kwe ie.

Erere arato, nire nire tä ja tare nike ni mda mda ngoto täni kwrere abko ti juani tikete kwe kä rabadre nuäre btä abkokäre.

¹⁹ Mdakäre abko, Dänkien Ngöböta ja moto mike kuin ni kräke abko ti juani niere kwe, *Isafas 61.1-2*

abko tärä yebtä Jesukwe ñäkäbare.

²⁰ Bti tärä, btä Jesukwe ñäkäbare, ye mrianinkäta kwe, ngökaninta kwe sinagoga ngibiaka yeye, bti namaninta tākänintbe dirikäre se kwrere. Angwane Jesukwe ño niedi mda abko ni jökrä namani ngibiare, aisete okwä namani kwekbe jökrä Jesubtä Jesu kukwei ngibiare se kwrere. ²¹ Ne btäräbe Jesukwe niebare mda:

Kukwe btä tikwe ñäri gwä, ye abko mtare mentokwäre nibira bare jökrä, niebare Jesukwe.

²² Jesu namani kukwe kuinkuin niere dikaro, yebtä ni jökrä ñan töi namani krütare, aisete namanintre Jesu kädriere kuin jökrä. Akwa yebti, namanintre niere krörö jae kwärikwäri Jesubtä:

¿Ni noko ñan José ngobo ya amarebti nibi dirire kore jabtä noko? namanintre niere Jesu rüere. ²³ Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Ni kräkä bianka, btä nita töbike blo, ie nita niere krörö: ¡A! Ma kräkä bianka kri era metre ne ngwane, makwe ja mika quinta au angwane, nunkwe ma mikai era jae abko nieta. Ne kwrere munta töbike tibtä, ye gare kuin jabtä tie. Ye kwrere, Ngöbökwé ma juani ni die mikakäre mata niere jabtä, aisete ye bä mike tuadre abko munta nütüre

tibtä. Mdakäre abko, sribi kri nuenta Ngöbö diebti, erere namani bare mae Capernaúm kädrieta nun okwäbti, ye kwrere nuene ja käite nete nun kräke tuadre nunye, ne munkwe niedi tie, ye gare kuin tie arato. ²⁴ Mden kisete ti bike kukwe era erere niere munye: Ni Ngöbö kukwei niekä, ye abko ja käite mikata ütiäte ñakare jae mräkäkwe abko krörö: ²⁵ Bati ni Ngöbö kukwei niekä kira kädian nämane Elías* nämane nüne abko näire Ngöbökwé kä mikani bäri moren kä komä bti ötare amne nin ñü näkäni jire chi temen, aisete mrö nikani kri kä jökräbti temen Israel kánti. ²⁶ Kä ye ngwane abko, meri kán brare krütani krütani nämánena kabre nitre israelita ngätäite, akwa nin Ngöbökwé Elías juani nüne meritre israelita ye kánti, ñobtä ñan angwane nitre israelita ñan nämane Elías mike ütiäte jae. Akwa meri nämane iti kán brare krütani arato, akwa ñakare israelitare nämane nüne mobe Israel bäre juta Sareptate juta kri Sidón bäre abko kánti Ngöbökwé Elías juani nüne.

²⁷ Ye kwrere arato, ni Ngöbö kukwei niekä nämane nüne kira kädian nämane Eliseo abko näire ni ngütüete ngrabare lebra kisete nämánena kwati nitre israelita ngätäite abko nin mikaninta kuinta jire iti Ngöbökwé, ñobtä ñan angwane nitre israelita ñan nämane Eliseo mike ütiäte jae. Akwa ni menteni ñakare israelitare núnanka mobe kä Siria kánti ngütüete jökrä ngrabare arato abko kädian nämane Naamán aibe mikaninta kuinta Ngöbökwé.† Mräkä israelitakwe mikani ñakare era jae, aisete Ngöbökwé die mikani ñakare. Ye kwrere tä nakenkä tibtä nete. Abko kore se, niebare Jesukwe.

²⁸ Nebtä ni Jesu kukwei nuaka nuaka sinagogate namanintre moto romon krübäte jökrä kräke, ²⁹ aisete ni jökrä namani ja rüere Jesube, kä nikani kitekä romone ja käne juta bäre mento nebe kä oko romonbtä ngitiobti. Ne kánti abko Nazaret nämane. Kánti tö namanintre Jesu kitai jräte. ³⁰ Akwa Jesu abko nikaninta jáme ni kwati ye ngätäite ta mentokwäre.

Jesukwe üai käme juanintari mento
(Marcos 1.21-28)

³¹ Nebti Jesu nikaninta mda motokwäre juta Capernaúmte Galilea. Abti köbö jadükakrä näire nämane niken sinagogate, kánti namani dirire ni nämane ja ükekrö yeye ³² amne, niaratre jökrä ñan töi namani krütare kukwe diribare kwe yebtä, ñobtä ñan angwane ni töbtä di kri käkwe diri ja di ngöi, kwrere jire Jesukwe diribare ietre. ³³ Jesu nämane dirire angwane, ni nämane iti sinagoga yete, btä üai käme nämane nüne. Te batibe ni ye käkwe ngratebare kri ja dibti Jesuye:

³⁴ ¡Jesu Nazarebo, nun tuemetre kaibe nete! ¿Ye ñobtä abko, ma kite ja mike kukwe nunkwete yere? ¿Ma kite nun gaenkä ya ño yere? Jesu, ma gare kuin tie. Ma abko Ni Deme Ngöbökwé gare tie, niebare üai kämenkwe Jesuye.

³⁵ Abtä Jesukwe niebare mda üai kämeye:

¡Üai käme, kada mkä kete makwe! Ni ye tuemetre gwängwarbe. Nän mento btä, niebare kwe.

Ye btäräbe, ni jökrä ngwärekri, üai käme ni yebtä käkwe nitani temen, bti nikani mento, akwa ñan ni ye mikani bren kwe.

³⁶ Nebtä ni jökrä töi ñan namani krütare Jesubtä, kä namani niere jae kwärikwäri:

¿Ni neta kukwe ño ño dirire amarebti niara di tärä üai käme juentari jötrö au, tä ñäke kwatibe üai käme juantarikrä mento amne, üai käme tärä niken mento ie sere? namanintre niere kore Jesubtä.

³⁷ Yebtä abko, Jesu kädrie namani kä jökräte juta Capernaúm kántita temen.

Jesukwe Simón köbrän merire mikaninta kuinta
(Mateo 8.14-15; Marcos 1.29-31)

³⁸ Jesukwe diribare ünän sinagoga yete, bti nikani nebe Simón kánti mda angwane, Simón köbrän merire abko nämane bren jume drangwan kisete. Angwane Jesukwe

* 4:25 Elías. Ma raba ñäke kukwe nebtä tärä 1 Reyes 17.7-24 ye kánti. † 4:27 Eliseo. Ma raba ñäke kukwe nebtä tärä 2 Reyes 5.1-14 ye kánti.

mikadreta quinta abko mräkä namani ribere ie. ³⁹ Ye erere Jesu nikani, namani jänbtä Simón köbrän merire ye ken, käkwe drangwan juanintari Simón köbränbtä. Ye btäräbe, drangwan nikaninbe batibe btä, namaninta kuin batibe, namanintabe quinta amne nükani dikekäta krö, nikani mrö känene niaratre bukakrä.

Jesukwe ni bren bren mikaninta quinta
(Mateo 8.16-17; Marcos 1.32-34)

⁴⁰ Nebti ñänä jatanina niken timon dere[‡] angwane, ni kwati nämane ja tare nike bren bätäkä ngwarbe kisete abko mräkä namani niken ngwena Jesuye. Ye abko, Jesu namani kise mike bti angwane, namani nebata quinta jökrä. ⁴¹ Erere arato, ni kwati btä üai käme nämane nüne abko kisete bren jänükani siba Jesuye. Ni ye abko, btä üai käme nämane niken mento, kä namani ñäke krikri be krörö Jesuye:

¡Jesu, ma Ngöbö Odei, ye gare kuin tie! üai käme namani niere kore Jesuye.

Abtä Jesukwe kada ketamna üai käme ye. Nin Jesu namani üai käme tuemetre ñäke jire chi mda, ñobtä ñan angwane Jesu abko Ni Dianinkä Ngöbökwé abko namanina gare kuin üai käme ye, aisete ñan niedre kwe gadre ni jökrä ye, abkokäre Jesukwe kada ketani.

Jesu nikaninta Ngöbö Kukwei dirire
(Marcos 1.35-39)

⁴² Jändrinane dekä, Jesu nikani kä kaibete juta bäre mento rabakäre kaibe akwa, ni kwati namani känentari kisere kwäräkwärä, te nikani nebe Jesu jiebti. Namanintre Jesu kánti angwane, Jesu ñan rikadre, ie tö namani, kä namani Jesu ketete kisere. ⁴³ Akwa Jesukwe niebare ietre:

Ngöbö kite gobrane ni ngätäite, ye tikwe mikadre gare juta ketareketare te, abkokäre Ngöbökwé ti juani, aisete ti ñan rabadre kwekbe kä ketetibe kánti. Abko kore se, niebare kwe.

⁴⁴ Ye erere bkänä, Jesu namani niken kukwe ye mike gare nitre israelitaye sinagocate kwäräkwärä kä Judeate.[§]

5

Jesukwe ni käräbare nimä ja töitike jabe
(Mateo 4.18-22; Marcos 1.16-20)

¹ Abti bati, kä jatani ngwen dekä angwane, Jesu nämane Ñö Okwä Kri Genesaret (arabe kädianta Ñö Okwä Kri Galilea) ye köräbti angwane, ni kwati tö namani Ngöbö Kukwei nuai, kä namani Jesu kete dime ja ngätäite namani ruen Jesuye. ² Ne btäräbe ni gwa gaka nämane ruäre krade bätete, käkwe ru jakwe mikaninte krobu ñö köräbti, btä Jesu okwä namani. ³ Jesu nikani, nakwani ru krati te. Ru te Jesu nakwani, ye abko ru Simónkwe. Jesu namanina rute, ru ngwiamna bäri ñöte kwe Simónye, bti namani tākänintbe Ngöbö Kukwei dirire ni kwatiye. ⁴ Jesukwe diribare ünän angwane, niebare kwe mda Simónye:

Ñö okwä bäri mente nguse, ye kánti ru ngwena, bti munkwe krade kita ñöte gwa gakrä, niebare Jesukwe Simónye.

⁵ Abtä Simónkwe niebare Jesuye:

Dirikä, deo abko kä kuin gwa gakrä. Nunkwe sribinirira kri dibire ta. Nin nun kábä nibi jire chi, akwa mata ti juen gwa gaenta, aisete ti bike niken, niebare kwe ie.

⁶ Ye kwrere bkänä, Simón nikani sribi mukobe, namanintre ñö okwä nguse kánti, käkwe krade kitani ñöte angwane, batibe gwa neketaninte kabrekabre krade ietre se kwrere. Krade namani nötöte bee kisete gwa täni. ⁷ Amne sribi muko kwekwe nämane ru mdate abko namanintre kärere, kä namani kise minienkä ietre abko rikadre die mike gwa ükekrö abkokäre. Erere sribikä nämane ru mdate, ye nikani gwa ükekrö siba amne gwa ükaninkrö ru krobu bti tabe kwetre. Gwa namani ñakare rute ya, aisete bäsi ru namani

[‡] 4:40 ñänä jatanina niken timon dere, ye bti nitre israelita nikani mräkä bren bren ngwena nebe Jesuye, ñobtä ñan angwane ñänä nikani timon dere angwane, köbö jadükakrä nikani ta abko nämane ngibiare aisete. [§] 4:44 kä Judeate. Manuscrito bäri kuinquin, ye btä Judea tä tikani. Manuscrito ñakare bäri kuin, btä Galilea tä tikani.

niken neen jökrä ñöte nguse gwa däbä täni Simón okwäbti. ⁸ Yebtä ja namani ruen käme btä ngite Jesu ngwärekre Simón Pedroye, aise te nikaninbe ngitiekä ngukudokwäbti temen Jesu ngwärekre, käkwe niebare ie:

Ti Dänkien, ma deme ti ngwä. Ti abko moto kämekäme dikaro, aise te nän mento tibtä, niebare Simónkwe Jesuye.

⁹⁻¹⁰ Simónkwe ñäkäbare kore Jesuye, ñobtä ñan angwane Simón btä Zebedeo ngäbriänkätre kädian nämane Santiago btä Juan abko käkwe ñan gwa gabare jire erere gwa gani kwetre aise te, Jesu diebtibe gwa gani kabre kore kwe nükani gare ietre aise te, töi ñan namani krütare. Kwrere ni mda mda nämane nän siba Simónbe ñan töi namani krütare arato, gwa gani kabre kwetre yebtä. Simónkwe ñäkäbare kore Jesuye, abtä Jesukwe niebare mda ie:

Simón, ma abko gwa gaka, akwa mtare mentokwäre ma jatadi ni gaen Ngöbökrä, aise te ma ñan rekwetaka tibtä, niebare kwe ie.

¹¹ Yebti Simón, Santiago btä Juan nikani ru ngwenante nebe ñö köräbti jate, käkwe jändrän jökrä kwe mikaninte, bti nikanintre Jesube.

Ni iti kwata bren lebra kiseté abko Jesukwe mikani quinta

(Mateo 8.1-4; Marcos 1.40-45)

¹² Bati Jesu nämane jutate angwane, ni iti bren lebra kiseté, abtä ngütüete ngrabare nükani abko ie Jesu jatabare angwane, nikani ngitiekä ngwäre timonkwäre Jesu mikakäre ütiäte, käkwe niebare ie:

Ti Dänkien, ma tö ti mikaita quinta ne ngwane, makwe ti mikata quinta, ie ti tö nibi, niebare kwe ie.

¹³ Angwane Jesukwe kise mikani btä, käkwe niebare mda ie:

Ma rabata quinta, ie ti tö nibi, aise te gwängwarbe ma bike nebata quinta, niebare Jesukwe ie.

Ye btäräbe ni kwata ngütüete ngrabare ye kwata namaninta quinta jökrä ngrabare.

¹⁴ Angwane Jesukwe niebare krörö mda ie:

Tikwe ma mirita quinta, ye makwe ñan nie jire chi ni mda mdaye, akwa ma rika ja kwata quinta mike tuare ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäreye amne ni bren kore tä nebata quinta abko käkwe jändrän mden mden biandre niebare Moisékwe, ye erere ma rika ngwena biandre Ngöböye ma rabadre dbe niara ngwärekre abkokäre. Yebtä abko ma nenante quinta abko rabadre gare ni jökräye, abkokäre ma rika jändrän ye ngwena. Abko kore se, niebare Jesukwe ie.

¹⁵ Jesukwe ja dokwä tākāni kore ni mikaninta quinta kwe yebe, akwa kukwe nakaninkä, yebtä abko bäri ni jökrä namani Jesu kädriere niken juta ngrabare temen, abkotari ni mda mda namani nūke ja ūkekrö kwati mda Jesu kukwe nuakäre, ruäre bren abko Jesukwe mikadreta quinta abkokäre namanintre nūke. ¹⁶ Akwa Jesu abko nämane niken käre kã kaibete blitakäre Ngöböbe.

Ni ruen ñakare ngrabare abko Jesukwe mikaninta quinta

(Mateo 9.1-8; Marcos 2.1-12)

¹⁷ Bati Jesu nämane dirire mda angwane, nitre bariseo btä Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre nünanka juta ketareketare te Galilea amne Judea ngrabare temen, ruäre abko nünanka juta Jerusalénte nükani, namani tākānintbe Jesu kukwei nuen. Ye ngwane Dänkien Ngöbö di kri nämane Jesubtä ni bren bren mikakäreta quinta. ¹⁸ Jesu nämane dirire gwi angwane, ni ruen ñakare ngrabare abko kiseté ñan dikaka kã, mikani jänkwatabti abko ni mda mda nükani ngwena ja ñäte, tö namanintre niken ngwena nebe gwi Jesu ngwärekre. ¹⁹ Akwa ni namani kwati dikaro aise te, ñan namani tuen ngwiane gwä ietre. Abtä nikanintre jubti käin, käkwe ju mkä tikaninkä abko te ta ni bren ye gibianinkä köbtä käin timon kwetre, nükani ngitiekä temen Jesu ngwärekre ni kwati okwäbti se kwrere. ²⁰ Nitre nükani ni bren ngwena amne ni bren ye namani tödeke kwatibe Jesubti namani tuen ie, käkwe niebare ni bren yeye:

Ma ngite Ngöbö rüere, ye tikwe dininkä mabtä ti mräkä, niebare kwe ie.

²¹ Angwane Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre btä nitre bariseo namani töbike krörö Jesubtä: Ngöbö aibe tä ni ngite niara rüere denkä mento nibtä amarebti, jse ñobtä abko ni se tä ñäke kore Ngöbö rüere se! namanintre töbike kore Jesubtä. ²² Akwa niaratre namani töbike kore ye abko gani Jesukwe. Abtä niebare kwe ietre:

¿Ñobtä munta töbike kore tibtä yere? ²³ ¿Dre abko bäri nuäre niedre? ¿Ma ngite Ngöbö rüere, ye tikwe dininkä mabtä abko bäri nuäre niedre ya? o ¿Näin krö, nän dikekä abko bäri nuäre niedre ya? ²⁴ Akwa ti, Ni Kä Nebtä Ngobo ne ie Ngöbökwé ja di biani mun ngite Ngöbö rüere diankakäre mento munbtä kä nebtä, ye abko ti bike bä mike tuadre munye, niebare Jesukwe.

Bti niebare kwe ni ruen ñakare ngrabare yeye:

Näin krö. Jänkwata makwe ye den kisete amne nänta ja gwiriete, niebare kwe ie.

²⁵ Btä räbe, ni jökrä okwäbti, ni ruen ñakare ngrabare ye naninkrö krö, käkwe jänkwata bti nämane temen diani kisete, bti nikaninta ja gwiriete Ngöbö käikitarekä kwärä se kwrere. ²⁶ Yebtä ni nämane kwati ye ñan töi namani krütare amne namani Ngöbö käikitekä jökrä, kä namani niere krörö jae kwärikwäri:

¡Aiteje, mtarebra ñan nikwe jändrän kuin turi ya! Jändrän ne kwrere ni ngämi tuen jire bati, erere nikwe tua mtare yera, ni jökrä namani niere kore jae kwärikwäri.

Jesukwe Leví käräbare ja töitike jabe

(Mateo 9.9-13; Marcos 2.13-17)

²⁷ Nebti Jesu nämane jutate, nikaninta angwane, kä jändrän ütiä käräkrä gobran romanobokrä, ye kánti ta nikani mda amne, ni kädian nämane Leví nämane tākänintbe jändrän ütiä kärere yete, kánti Jesu nikani mate angwane, Jesu okwä namani kwekbe Levíbtä, käkwe niebare ie:

Brän tibe, niebare kwe Levíye.

²⁸ Angwane jötrö ngwarbe Levíkwé jändrän jökrä mikaninte, nükani dikekä krö, bti nikani Jesu jiebti.

²⁹ Abti Leví tö namani Jesu mikai ütiäte, käkwe bieta köböi kitani ja juete mda Jesukrä. Ye ngwane ni jändrän ütiä käräkä gobran romanobokrä namani kwati tākänintbe, btä ni mda mda nämane tākänintbe mröre siba mesabtä Jesube. ³⁰ Yebtä abko, nitre bariseo btä Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre reketaka jakri bariseobe abko namanintre ñäke nitre ja töitikaka Jesube rüere, käkwe niebare ietre:

Nitre jändrän ütiä käräkä gobran romanobokrä abko käme amne ni mda mda kukwe nuenkä kämekäme amarebti munta mröre siä kwatibe te amne munta dö ñaen bentre sere, niebare kwetre.

³¹ Nitre bariseo käkwe ñäkäbare kore, ye jarabare Jesuye angwane, Jesukwe ja bä mikani ni kräkä bianka kwrere amne nitre jändrän ütiä käräkä amne nitre kukwe nuenkä kämekäme, ben nämane mröre ye bä mikani ni bren kwrere kwe, käkwe niebare krörö mda ietre:

Ni kuin, bren ñakare ye abko ñan tä ni kräkä bianka ribere jabtä, akwa ni bren bren abtä tä ni kräkä bianka ribere jabtä abko ti tö nibi niei munye. ³² Ni ie ja ruen kuin deme au Ngöbö ngwärekri mun kwrere, ye abko ñan ti jatani kärere Ngöbö kukwäre, akwa ni kukwe kämekäme nuenkä Ngöbö rüere ye mden abko ti jatani kärere Ngöbö kukwäre, niaratre käkwe ja ngite niedre Ngöböye, bti kukwe kämekäme kitadre temen kwetre amne tödekadre Ngöböbti kwetre, abkokäre ti jatani. Abko kore se, niebare kwe nitre bariseoye.

Ñobtä nitre ja töitikaka Jesube ñan nämane ja bäine

(Mateo 9.14-17; Marcos 2.18-22)

³³ Abti nitre bariseo käkwe niebare krörö Jesuye:

Nitre nänkä Juan Bautistabe btä nitre nänkä nun bariseobe abko käre tä ja bäine Ngöbökrä, käre tä blite Ngöböbe. ¿Se ñobtä abko, nitre ja töitikaka mabe abko käre mröre, käre dö ñaen akwa, ja bäine ñakare Ngöbökrä sere? niebare kwetre ie.

³⁴ Abtä Jesukwe kukwe bä mikani ietre, käkwe ja bä mikani ni ja mikaka gure kwrere amne, nitre ja töitikaka ben abko bä mikani kwe ni ja mikaka gure kukwe muko kwrere, käkwe niebare nitre bariseoye:

Ni iti tä niken ja mike gure angwane, tä kukwe muko kwekwe nübaire kä ngwiankäre nuäre gwaire jabtä, ye ngwane ¿ni ja mikaka gure ye tädre siba bentre angwane, kukwe muko ye raba moto ulire ja bäine ya? Ñakare. ³⁵ Akwa ni ja mikaka gure ye jårikadre kukwe muko okwåbti, ye ngwane rabadre ja bäine abko kore rakadikä nitre ja töitikaka tibe yebtä, niebare Jesukwe ietre.

³⁶ Kukwe ngwianintari ja bånbtä, abtä Jesukwe kukwe bä mikani krörö dån btinbtä amne uba döi btinbtä, käkwe niebare:

Ni ñakare jire iti kätä dån btin tikekä, bti tä dån ngututu gudike, ñobtä ñan angwane nikwe dån btin kukwån tikadrekä, ye ngwane dån btin juandre ngwarbe. Erere arato, dån ngututu gudikadre kukwån btin bti, ye ñan rabadre kuin. ³⁷ Erere arato, chibo kwata dikani kira uba döi ngwäre, te ni ñan raba uba döi mräre keke mikadre kwaka, ñobtä ñan angwane uba döi bånän jatadre dime amne rikadre nokrekä, ye käkwe chibo kwata ngututu trekadre amne rikadre ngwarbe uba döi kwaka ben ngöi jökrä arato. ³⁸ Mden kisete, uba döi mräre mikadre kwaka abko kekadre chibo kwata btinte, uba döi amne chibo kwata ñan rikadre ngwarbe. ³⁹ Mdakäre abko, nita uba döi sribebare kira ñaen, yebti ni ñan töta nebe uba döi mrä ñaen mda, ñobtä ñan angwane ni uba döi kira ñaka, ye kätä uba döi kira abko bäri bånänte niere. Ye kwrere arato, mun ñan tö kukwe btin dirita tikwe kaen ngåbti, tuen tie. Mun ñan tö kukwe ngututu diribare kira tuaimetre, kukwe dirita tikwe kakrä ngåbti, aisete tita kukwe ne niere munye. Abko kore se, niebare Jesukwe.

6

Jesu abko bäri ütiäte köbö jadükakrä yebti ta
(Mateo 12.1-8; Marcos 2.23-28)

¹ Abti bati Jesu nikani dikekä nura ngätäite köbö jadükakrä näire mda angwane, nitre ja töitikaka ben nämane näin siba, kä nikani trigo ngwä ötö ji ngrabare kwetadre jae; nikani münente, münente, nikani kwete ji ngrabare. ² Yebtä abko, nitre bariseo nämane näin ruäre, käkwe niebare nitre ja töitikaka Jesubeye:

¿Ye ñobtä jändrän ñan nuendre jire chi köbö jadükakrä näire nieta abko mun nibi nuene sere? niebare kwetre ietre.

³⁻⁴ Abtä Jesukwe niebare ietre:

Bati David btä rükä kwekwe, ie mrö namani krübäte angwane, kukwe nuenbare krörö kwetre: Ju nuäre ngwiandre kánti ban deme nämane mikani Ngöbö ngwärekre, ye kánti David nikani gwä, ban diani kwe, bti kwetani kwe rü muko kwekwe ben. Ban ye abko, David btä nitre nämane ben käkwe ñan kwetadre jire chi, ñobtä ñan angwane nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre aibe käkwe kwetadre niebare Ngöbökwé, akwa niaratre käkwe kwetani, akwa namani ngite ñakare. Ngöbö Kukwei yebtä mun tärä ñäke ruen tie. ⁵ Ye kwrere abko, köbö jadükakrä näire yebti ta abko ti Ni Kä Nebtä Ngobo abko bäri ütiäte, aisete nitre ja töitikaka tibe rabadre dre dre nuene köbö jadükakrä näire abko ti di tärä niere ietre. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre bariseoye.

Jesukwe ni mikaninta quinta köbö jadükakrä näire
(Mateo 12.9-14; Marcos 3.1-6)

⁶ Abti köbö jadükakrä mdara jire te, Jesu nikani sinagogate, kánti namani dirire angwane, ni iti küde ruenkri ara jire ngrötani ie nämane yete. ⁷ Ye ngwane Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre btä nitre bariseo nämane yete arato. Jesukwe ni ye mikadreta quinta köbö jadükakräte ne ngwane, Jesukwe ja mikani ngite Ngöbö rüere niedre kwetre Jesu rüere ni mda mdaye, abkokäre namanintre Jesu ngibiaretari kisere ni küde ngrötani yebtä. ⁸ Akwa Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre amne nitre

bariseo nämane töbike ño Jesubtä, ye Jesukwe gani btätre, käkwe niebare krörö ni küde ngrötani yeye:

Jakwe ni jökrä ngwärekre nete, niebare kwe ie.

Erere ni ye nikani, namani nünaninkä ni jökrä ngwärekre se kwrere angwane, ⁹Jesukwe niebare nitre bariseoye amne Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätre:

¿Köbö jadükakrä, yebtä Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye kätä dre niere? ¿Jändrän kuin nuendre ni mdakrä ya? ¿Kukwe käme nuendre ni mdabtä ya? ¿Ni bren mikadreta quinta ya? ¿Ni bren tuametre krüte ja okwäbti ya? Dre nuendre metrere niere tie munkwe, niebare Jesukwe ietre.

¹⁰Bti Jesukwe mikani ñäräre jire jökrä ja bäre temen, bti niebare kwe ie:

Küde ngököte, niebare Jesukwe ie.

Ye erere ni ye käkwe küde ngökaninte angwane, küde namaninta kuin batibe ie. ¹¹Yebtä Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätre btä nitre bariseo käkwe kä mikaninkäbe romone, mätä namani kri Jesubtä, kä namani niere jae kwärikwäri:

¿Nikwe dre nuendi ni noko kitakrä ngite ruen? namanintre niere jae kwärikwäri Jesu rüere.

Jesukwe ni dianinkä ni jätäbti nibu ja kukwei ngwianka

(Mateo 10.1-4; Marcos 3.13-19)

¹²Abti bati Jesu nikani blite Ngöböbe ngitiobti käin. Ye kanti kä nükani ngwen ie blitabtä Ngöböbe. ¹³Kä nükani ngwen dekä angwane, Jesukwe nitre nänkä ben ye käräbare ja kanti, bti nitre ye ngätäite ni dianinkä ni jätäbti nibu kwe ja kukwei ngwianka.

¹⁴Ni dianinkä Jesukwe abko nere:

Simón, (ne mden Jesukwe kädiani Pedro arato); btä niara etba kwe Andrés; arato Jacobo, Juan, Felipe, Bartolomé;

¹⁵btä Mateo, Tomás, btä Alfeo ngobo Jacobo; arato Simón Zelote

¹⁶btä Jacobo etba kwe Judas btä Judas Iscariote. (Judas Iscariote ne mden käkwe Jesu kitani ngise müre ketadre.)

Jesukwe ni bren bren mikaninta quinta

(Mateo 4.23-25)

¹⁷Nebti Jesu nämane ngitiobti ni dianinkä ni jätäbti nibu kwe ye ben, nikaninta motokwäre, namaninta kiabti ngüsürüri. Ye kanti ni kwati nänkä ben, btä ni kwati nünanka kä ketareketare kä Judeate, juta Jerusalénte amne ni nünanka mren köräbare juta kädianta Tiro amne Sidón ye ken, käkwe ja ükaninkrö kwati Jesu ngibiare ngäbti, btä Jesu nükantä. ¹⁸Ni nükani kwati ne abko jatani Jesu kukwei nuakäre. Ni bren bren abko Jesukwe mikadreta quinta, abkokäre jatani. Ni ruäre abko nämane ja tare nike üai käme kisete abko namani nebeta quinta Jesu diebti. ¹⁹Erere arato, Jesu die namani kri ni mikare quinta, abkotari ni jökrä bren bren tö namani Jesu nuainbtä, erere namani nuenbtä angwane, namanintre quinta Jesu diebti.

Jesukwe diribare ni kwatiye

(Mateo 5.1-12)

²⁰Jesukwe ni bren bren mikaninta quinta, yebti nitre ja töitikaka ben amne ni mda mda nämane näin ben, ye mikani ñäräre jökrä kwe, bti niebare kwe ietre:

Mun bobre bobre, ye abko Ngöbökwe die mikadi amne kä rabadi nuäre munbtä, ñobtä ñan angwane Ngöbö tä gobrane munbti.

²¹Mun ruäre tä mrö nike mtare, ye abko Ngöbökwe die mikadi amne kä rabadi nuäre munbtä, ñobtä ñan angwane mun ye abko ie Ngöbökwe mrö biandi ere.

Mun ruäre tä ja müaire kä nebtä kukwe bätäkä ngwarbe btä, ye abko Ngöbökwe die mikadi amne kä rabadi nuäre munbtä, ñobtä ñan angwane mun ye abko käkwe kötadi bänänte mrä.

²² Mdakäre abko, ti Ni Kä Nebtä Ngobo Kwrere ne mikabtä täte, ni mda mdakwe bätä ngwiandi munbtä, ñan tö rabadi mun tuai ketetibe jabe, käkwe mun juanditari amne ñäkädi taretare kwe munye.

Ni moto kämekäme btä ñäkä raba kämekäme, ye kwrere jire ñäkä rabadi munbtä, mun ye abko Ngöbökwé die mikadi amne kä rabadi nuäre munbtä, aisete mun ñan raba ulire.

²³ Munkwe ja tare nika kore angwane, munkwe kä ngwian bäri nuäre jabtä amne mun rika nakwenkä kwäräkwärä, ñobtä ñan angwane munkwe ja tare nikadi ye ütiäre abko Ngöbökwé jändrän kuin biandi munye kä käinbti sete. Munkwe kä ngwiandre nuäre kore jabtä arato, ñobtä ñan angwane nitre mun mikaka ja tare nika, ye mräkä kirakira käkwe nitre Ngöbö kukwei niekä kira abko mikani ja tare nika kore arato, niebare Jesukwe.

²⁴ Bti ni ngwian bkäne krikri btä Jesukwe blitabare krörö:

Mun ngwian bkäne krikri tödeke ñakare Ngöböbti akwa, ngwian kabre munkwe aibehti munta tödeke, aisete kä nuäre kä nebtä aibe tä munkwe, ñobtä ñan angwane mrä abko jändrän Ngöbökwé ñan rabadi jire chi munkrä.

²⁵ Ye abko, mun ngwian bkäne krikri käta mröre trinetrine mtare kä nebtä, aisete munta nüne jäme, mun Ngöbö Kukwei töbikaire ñakare. Mun ye abko käkwe mrö nikadi tare jakän.

Erere arato, mun ngwian bkäne krikri käta kötö kuin bänänte mtare, akwa mun Ngöbö käi ngwen nuäre ñakare jabtä.

Ye aisete mun ye abko moto rabadi ulire ulire ja müaire tare jakän.

²⁶ Mdakäre abko, kira nitre ni ngökaka jatani ja Ngöbö kukwei niekä niere, mika nämane ütiäte ütiäte ni jökräkwe, ye kwrere mun mikata ütiäte ütiäte jae mtare.

Akwa mtare munta Ngöbö mike ñakare ütiäte jae, aisete mrä angwane, Ngöbökwé ñan mun mikadi ütiäte jae.

Mun ye abko bobrera jakän. Abko kore se, niebare Jesukwe ni ngwian bkäne krikribtä.

Nikwe ni rüe taredre
(Mateo 5.38-48; 7.12)

²⁷ Jesukwe niebare:

Mun ti kukwei nuaka nete, ye ie ti bike niere krörö: Munkwe mun rüe tare. Nire nire mätä munbtä abko kräke munkwe jändrän kuin nuen. ²⁸ Nire nire käkwe mun rätäkä taretare, ye kräke munkwe jändrän kuinkuin kärä Ngöböye. Nire nire käkwe mun mikadre ja tare nika krübäte, ye kräke munkwe blita Ngöböbe. ²⁹ Erere arato, nane ni mdakwe ma meta ngwäre küde ruenkri yebtä ma mikakäre ngwarbe jae ne ngwane, makwe ja ngwäre kwäräkri mika demaindre ie ja mäkäkäreta ben. Akwa makwe ñan ja ngie mika. Erere arato, nirekwe dän bäri kuin makwe ja mriatekrä tä mabtä ye dianka makän angwane, dän raba ötadi mabtä, ye makwe bian ie arato. ³⁰ Nirekwe jändrän munkwe kärä munye, ye erere munkwe bian ie. Erere arato, nirekwe jändrän jen munkwe dianka munkän, munkwe ñan ja ngie mika amne munkwe ñan käräta ie. Munkwe kukwe ne nuendre kore angwane, munkwe mun rüe taredre. ³¹ Ni mda mdakwe jändrän kuin nuendre munkrä, ie mun töta nebe, ye kwrere munkwe jändrän kuin nuen ni mda mdakrä.

³² Mdakäre abko, ni moto kämekäme tä ni niara tarekätarekä tarere, ye kwrere munkwe ni mun tarekätarekä aibe taredre arato angwane, ¿Ngöbökwé ütiä biandi munye, munta nütüre ya? Ñakare, ñobtä ñan angwane ¿dre bä jene nuenta munkwe ni moto kämekäme ngwä? ¿Ye ñan kukwe nuenta ni moto kämekämenkwe arabe munta nuene siba ya? ³³ Erere arato, ni jändrän kuinkuin nuenkä aibe kräke ni moto kämekäme tä jändrän kuinkuin nuene, ye kwrere ni jändrän kuin nuenkä munkrä aibe kräke munkwe jändrän kuin nuendre angwane, ¿Ngöbökwé ütiä biandi munye, munta nütüre ya? Ñakare, ñobtä ñan angwane ¿dre nuendre munkwe ni moto kämekäme ngwä kore? ¿Ye ñan kukwe nuenta ni moto kämekämenkwe arabe munta nuene siba ya? ³⁴ Ne

kwrere arato, ni moto kämekäme aibe tä ngwian bien ütiädre jae kwärikwäri, bti tädre tödeke ngwian jakwebti kwärikwäri. Ye kwrere ni ie mun tö rabadre ja di käräi amne ngwian tädrera kwe mun die mikakrä aiseite aibe ie, munkwe ngwian biandre ütiädre angwane, ¿Ngöbökwe ütiä biandi munye, munta nütüre ya? Ñakare, ñobtä ñan angwane ¿dre bä jene nuenta munkwe ni moto kämekäme ngwä? ¿Ye ñan kukwe nuenta ni moto kämekämenkwe arabe munta nuene siba ya?

³⁵ Ne mden kisete, munkwe ñan mun mräkä aibe die mikadre, akwa munkwe mun rüe taredre amne munkwe jändrän kuin nuen mun rüe die mikakrä. Erere arato, munkwe ngwian bian ütiädre mun rüeye angwane, munkwe ñan biandre ütiä diankräta töre kwäräkrita jae. Munkwe nuendre kore ne ngwane, Ngöbökwe sribi mun rüekrä ye ütiä biandi kri munye kä käinbti. Erere arato, mun rabadi Ngöbö Kri Kä Käinbti ngobore, ñobtä ñan angwane ni diän diän kräke Ngöbö ütiäte ñakare amne ni moto kämekäme tä nüne Ngöbö rüere, akwa Ngöbö mandama kräke, aiseite ye kwrere mun rabadre arato.

³⁶ Ni jökrä ruentari tare Ngöbö mun Rünye, ye kwrere munkwe ni jökrä ngwian ruentari tare jae, niebare Jesukwe.

*Ñan ñäkädre ni mda mda rüere
(Mateo 7.1-5)*

³⁷ Jesukwe niebare:

Ngöbökwe ñan kukwe ükadrete mun rüere, abkokäre munkwe ñan bika kri, käkwe ni mda mda bä mika käme ja käne. Erere arato, Ngöbökwe ñan mun mikadre ngite, käkwe mun mikadre ja tare nike kärekäre, abkokäre munkwe ñan bika kri, käkwe ni mda mda mika ngite ngwarbe. Ni mdakwe ja mika ngite mun rüere, ye munkwe dian jabti ta angwane, mun ngite Ngöbö ngwärekre, ye Ngöbökwe diandikä jire jökrä munbtä arato.

³⁸ Ye kwrere arato, nireta jändrän mdei nike, ie munkwe jändrän bian ngwarbe angwane, Ngöbökwe jändrän biandi munye. Ye abko, munkwe jändrän ñäkädi kuin täte, ye kwrere Ngöbökwe jändrän biandi kuin täte munye. Ye mden kisete, munkwe jändrän biandre ngwarbe ño ni mda mdaye, ye kwrere Ngöbökwe jändrän biandi munye arato, niebare Jesukwe.

³⁹⁻⁴⁰ Bti Jesukwe kukwe bä mikani krörö mda:

¿Ni ja töitikaka, ye bäri töbtä kri ni dirikä ie yekrä ya? Ñakare, akwa ni ja töitikaka, ye käkwe ja töi tikadre ünän jökrä angwane, batibe rabadre töbtä dirikä ie ye kwrere, aiseite mun ngämi ja töitike ünän, känenkri mun abko ni krörökrörö kwrere: ¿Ni ie kä tuen ñakare, ye raba ni mda niara kwrere jie ngwen kuin ya? Ñakare, ñobtä ñan angwane ni nibu ie kä tuen ñakare ja kwrere rikadre ja jie ngwena kwärikwäri ye kä oko romon mdente tuen ñakare ietre, aiseite betadrekä jräte amne rikadre ngwarbe gwaire. Ne aiseite, mun ngämi ja töitike ünän, känenkri munkwe ñan bika kri, kä rika ni mda mda jie ngwena, niebare kwe.

⁴¹ Jesukwe kukwe mda bä mikani krörö, käkwe kukwe käme nikwe bä mikani kri oto bäri kri kwrere amne, kukwe käme nuenta ni mdakwe abko bä mikani kä büre chi kwrere, käkwe niebare:

¿Kri oto bäri kri tä ma okwäte, ye ño abko ma töbikare ñakare jae amarebti kä büre chi ma mräkä okwäte, abkobtä mata nebe ja ngwen ruen tare yere? ⁴² ¿Ye ñobtä kri oto bäri kri tä ma okwäte abko mata dianka nütüre ñakare jae amarebti, kä büre chi ma mräkä okwäte abko, ie mata niere: Ti mräkä, kä büre ma okwäte ye, ti tuemetre denkä jae, mata niere ie? ¿Ye ñan ngwarbe, mata ja bä mike kuin ma mräkäbtä, käta kukwe nuene kore yera! Makwe kri oto kri ma okwäte, ye ara jire dianka käne jae, bti kä raba tuenta kuin mae angwane, batibe makwe kä büre chi ma mräkä okwäte ye dianka mda ie. Ye kwrere, munta kukwe nuene bäri kämekäme abko okwäbti, ni mdata ja mike ngite chi abko munkwe ñan bika bäri kise ngwen btä. Munkwe ñan ñäkä jire chi ni yebtä, akwa kukwe käme, yebtä mun raba moto ulire, bti kukwe ye tuemetre jire jökrä käne, abti mun raba mun mräkä die mike, niebare Jesukwe.

Jesukwe ni tõi bã mikani kri ngwãbtã
(Mateo 7.17-20; 12.34-35)

⁴³ Bti Jesukwe kukwe mda bã mikani abko krörö:

Kri ngwã kuin kwetadre ñan ngwãta nebe kãme. Erere arato, kri ngwã kãme kwetata ñakare, ye ñan ngwãta nebe kuin. ⁴⁴ Ye mden kisete, ngwãta kuin ya, kãme ya, yebtã kri kuin ya, kãme ya tã nũke gare nie. Ne aisete, ¿kri tukwãte tukwãte btã nita higo ngwã kuin kwetadre ötö ya? Ñakare. Erere arato, ¿kri mda mda tukwãte tukwãte btã nita uba ngwãkã ükekrö ya? Ñakare. ⁴⁵ Ye kwrere jire abko, ni moto kuin ne ngwane, nita blite kuin ni mda mda die mikakãre, akwa ni moto kãme ne ngwane nita blite ngwarbe diãn diãn jirekãbe, ye abko ñan tã ni mda mda die mike, ñobtã ñan angwane niara abko tõi kãme, yebe tã nũne. Ne aisete ni moto ño amne ni tõi ño, ye kwrere nita blite, niebare Jesukwe.

Ju mikaka nibu
(Mateo 7.24-27)

⁴⁶⁻⁴⁷ Bti Jesukwe niebare mda:

Mun ti kukwe nuaka nuaka nete, ye ngãtäite ni ruãre kãta ti Dãnkien, niere tie akwa, tita kukwe nuemna abko erere tã nuene ñakare. Ni ye kwrere abko, ti bike bã mike ni krörö btã munye: ⁴⁸ Bati ni nãmane iti, kã nikani ju mike ñö körãbtã. Kãne kã muani mente nguse nguse kwe, bti ürä kuin nõkani kwe ju grãre, bti ju mikani kuin jãkwatabti kwe. Abti bati ñü jatani temen, ñö nikani niren niren jate, jatani mate dite jubtã se kwrere, akwa ju mikani kuin kwe, aisete nin ñö nikani ngwena kãn. Ye kwrere abko ni ti kukwe nuaka nuaka abko ie tita dre dre nuemna, erere tã nuene, ni ye abko ni iti kãkwe ju mikani kuin ye kwrere. ⁴⁹ Akwa ni mdara jire kãkwe ju mikani ñö körãbtã arato abko kãkwe ürä nõkani kãnime ümante abko ñü jatani temen, ñö nikani niren niren kri jate, jatani mate dite jubtã. Ju ye abko namani jueme, aisete ñö jatani mate btã, nikaninbe temen, nikani ngwarbe jire jökrã. Ye kwrere abko, ni ti kukwe nuaka nuaka abko ie tita dre dre nuemna akwa tã nuene ñakare, ni ye abko ni iti kãkwe ju mikani jueme, nikani temen ye kwrere. Abko kore se, niebare Jesukwe ni kwatiye.

7

Rükã dãnkiën romanobo kãkwe tödekani metre Jesubti
(Mateo 8.5-13; Juan 4.43-54)

¹ Jesukwe blitabare ünãn ni kwatibe, yebti nikani mda juta Capernaúmte. ² Ye kãnti rükã dãnkiën romanobo nãmane nũne iti. Ni ye abko kwe, ni nãmane iti sribikã jakrä. Sribikã ye abko mika nãmane ütiãte kri kwe abko nãkãni bren jume, namani tu neketebe kãn. ³ Ne btãrãbe Jesu nãmane Capernaúmte kãdrie namani jabtã ni rükã dãnkiën ye okwãbti. Jötrö ngwarbe, niara kãkwe nitre unbre ji dokwãte nitre Capernaúmbo ngãtäite juani Jesu kãrere sribikã jakwe miketa quinta. ⁴⁻⁵ Erere nitre unbre ji dokwãte ye jatani, nũkani Jesu kãnti, kã namani ribere kisere krörö Jesuye:

Nitre rükã dãnkiën abko ñakare israelita. Niara romanobo bkãnã akwa, ni israelita tare kri kwe. Niara arabe kãkwe ngwian biani sinagoga jue ütiã biankrã nunkrã Capernaúm nete, aisete niara ütiãte, aisete makwe sribikã kwe mikadreta quinta krãke, ie nun tö nibi abko namanintre ribere kisere kore ie.

⁶ Te Jesu nikani bentre, nikanina nebe nitre rükã dãnkiën ye gwirrie ken angwane, nitre rükã dãnkiën ye kãkwe kukwe muko juani ruãre Jesu ngãbti ja kukwei niere, kãkwe niebare Jesuye:

Nitre rükã dãnkiën kãkwe ja kukwei niemna mae abko nun ki niere ma ngãbti abko krörö: Ti Dãnkiën, ni ütiãte ñakare ti ne kwrere abko gwiriete ni ütiãte ma ye kwrere nin rükadre jire chi ruen tie, aisete makwe ñan ja nikadre dikaro rükakãre ti gwiriete, nibi ruen tie. ⁷ Ma bãri ütiãte, ye mdenbtã abko nin ja nũke töre jire chi tie, niken ma kãrere au sribikã tikwe miketa quinta, aisete tikwe ni mda aibe juni ma kãrere. Akwa sribikã tikwe rabadreta quinta abko makwe niedre jirekãbe menteninbe angwane, rabadita quinta

abko gare tie abko ti tö nibi ribei mae, ⁸ ñobtä ñan angwane ni mda bäri ütiäte ütiäte, ben tita sribire, käta dre nuemna tie, erere tita nuene. Erere arato, nitre rükä tä sribire tibe abko tita juen, ye tä niken jötrö ngwarbe. Jakwe, tita niere ie, jötrö ngwarbe tä kite. Mdakäre abko, ni klaboré tikwe, ie sribi ne nuene, tita niere, jötrö ngwarbe tä nuene. Ne aisete, tita dre niere, erere tä nebe bare täte jökrä. Ye kwrere arato, makwe dre dre niedre sribikä bren tikwebtä abko erere rabadi bare täte mae ruen tie, aisete tita ja di ribere kore mae, niemna kore nitre rükä dänkienkwe mae, niebare rükä dänkien kukwe mukokwe Jesuye.

⁹ Yehtë Jesu ñan töi namani krütare mda, käkwe ni nämane näin ben mikani ñäräre jökrä, bti niebare kwe ietre:

Ni tödeke kwatibe Ngöböhti ni ne kwrere, nin ngämi kwen jire tie nitre israelita ngätäite amarehti ni menteni nünanka juta mdara jire te tä tödeke kwatibe Ngöböhti nūke kwen mtare tie nere, niebare Jesukwe ni kwatiye kore.

¹⁰ Bti Jesu nikaninta ja jiehti amne ni Jesu kārākā kārākā abko nikaninta janknu, nikani nebeta nitre rükä dänkien kanti angwane, ni klaboré nitre rükä dänkienkwe, ye namaninante quinta, btä nikani nebeta abko nakaninkä kore.

Meri ngobo itibe krütani kån abko Jesukwe mikaninta nire

¹¹ Nebti Jesu nikani mda juta chi kädian nämane Naín kanti nitre ja töitikaka benbe angwane, ni mda mda nikani kwati siba ben. ¹² Nikani ngitiekä jukwebtä juta chi Naín yete angwane, mürü ngwäkä jäjatani doboi mikadre, jänükani ngätäi ben. Mürü ngwäkä ye abko, meri kån brare krütani abko ngobo ngörä itibe kwe ben nämane nūne abko krütani kån. Mden abko ngwäkä ngwian nämane abko ben ni mda mda nämane näin kwati uliere siba, nükani ngätäi ji ngrabare Jesube. ¹³ Meri ngobo ngörä itibe kwe krütani kån, meri ye abko jatabare Jesuye amne namani ruentari tare kri Jesuye, käkwe niebare ie:

Ma bobre, ngäbäkre krüta tare makån ne abko, akwa makwe ñan müai jakån, niebare kwe meri yeye.

¹⁴ Ne btäräbe jänkwata bti mürü ngwäkä ngwian nämane, ye ken Jesukwe krötabare, bti kise mikani jänkwatabtä kwe mürü ngwäkä yeye. Abtä ni mürü ngwäkä ngwianka namani nünaninkä jökrä angwane, Jesukwe niebare mürü ngwäkä yeye:

Ngäbäkre, nüketa nire tita niere mae, niebare kwe ie.

¹⁵ Erere bkänä, mürü ngwäkä ye nūkanintabe nire batibe. Ngäbäkre ye nükani tākänintbe krö, bti nikaninbe bliteta se kwrere. Bti Jesukwe bianinta meyeye ni kwati okwähti. ¹⁶ Yehtë abko, ni jökrä namani nekwetekä, akwa namanintre Ngöbö käikitekä, kå namani niere krörö Jesubtä:

Ni Ngöbö kukwei niekä kri nūke ni ngätäite nete mtare, köböire Ngöböta ni jen kwe die mike, namanintre niere, kå ngwiare nuäre jabtä Ngöbö käikitarekä kwärä se kwrere.

¹⁷ Jesukwe mürü ngwäkä mikaninta nire, ye abko kädrie namani batibe jökrä Judeate ta temen btä kå kiakia te Judea bäre temen abko nakaninkä kore.

Jesukwe blitabare Juan Bautistabtä

(Mateo 11.2-19)

¹⁸ Kukwe kuin ne namani bare Jesuye, ne abko nitre nänkä Juan Bautistabe nikani, käkwe niebare jire jökrä ie. Abtä Juankwe nitre nänkä ben, ye kārābare nibu ja kanti, ¹⁹ bti ni nibu ye juani kwe ni Dänkien Jesu kanti abko ni Dianinkä juandre Ngöbökwē ne abko Jesu ya, ñakare ya abko tö namani gai. Ñakare ne ngwane, ni mdara jire ngibiadre ngähti ya, ño abko tö namani gai, käkwe ni juani nibu kukwe ye ngwentari Jesuye. ²⁰ Erere bkänä, ni nibu ye nükani Jesu kanti, käkwe niebare krörö ie:

Ni Dianinkä juandre Ngöbökwē rükadre ni ngätäite niebare, ye erere ma ara nükani ya o nunkwe ni mdara jire ngibiadre abko nun juanba ngwentari mae, niebare kwetre Jesuye.

²¹ Jesukwe kukwe kani ngähti ñakare jötrö, akwa ne btäräbe ni kwati nämane ja tare nike bren bätäkä ngwarbe kisete abko Jesukwe mikaninta quinta. Ni ruäre abko, btä

üai käme nämane, kisete nämane ja tare nike abko Jesu namani juentari mento btä. Erere arato, ni kwati ie kä tuen ñakare abko ie Jesu namani kä mike tuenta ni juani nibu Juankwe ye okwäbti. ²² Bti Jesukwe niebare krörö mda ni nibu yeye:

Tita dre dre nuene tuata munkwe amne tita dre dre niere abko kukwei nuri munkwe, ye erere mun nän niereta Juanye. Amne munkwe nie krörö ie arato: Ni ie kä tuen ñakare abko ie kä nibi tuenta kuin amne, ni nakwente abko nibi dikekäta kuin kröta. Erere arato, ni bren bren lebra kisete abko kwata nibi nebata kuin jökrä amne ni olo ngidianinte abko ie ni kukwei nibi ruenta kuin. Erere arato, ni krütanikrütani abko nibi nüketa nire amne ni bobre bobre abko ie Ngöbö kukwei kuin mika nibi gare abko munkwe nie Juanye. ²³ Erere arato, nire nire käta tödeke tibti amne ti ne ara nükani tä nütüre amne ñan tä trö kwite tie, ni ye abko ie Ngöbökwé ja di biandi amne kä rabadi nuäre btä tikwe nini abko munkwe nie kore Juanye. Abko kore se, niebare Jesukwe ni nibu yeye.

²⁴ Ni juani nibu Juankwe nikaninta angwane, nitre nämane yete ye ben Jesu rikaba blite krörö Juanbtä:

¿Mun nikani ni ño tuakäre kä kaibete? ¿Mikä juankata mürekwe nekwäre sekwäre, ye käta ni töi kwitaka jene jene nekwäre sekwäre bä mike, ni se kwrere tua nikani munkwe ya? ²⁵ ¿Mun jananbare Juan mike ñäräre angwane, ni ja ükaninte kuin käkwe dän ütiäte kri kitani jabtä nämane yete abko mun jananbare mike ñäräre ya? Ñakare, ñobtä ñan angwane ni dän ütiäte kri kitani jabtä, ni ye kwrere abko tä nüne jäme jrei gwiriete amne ñan tä nüne kä kaibete abko garera munye ruen tie. ²⁶ ¿Akwa mun nikani ni ño mike ñäräre metre? ¿Mun nikani ni Ngöbö kukwei niekä mike ñäräre ñan ñan? Jänri, mun nikani ni kore mike ñäräre. Akwa Juan ye abko bäri Ngöbö kukwei niekä kri abko mun nikani tuen.

²⁷ Juan ye mdenbtä tarä tä tikani krörö Ngöbö Kukweibtä: Ngöbökwé niebare: Tikwe ja kukwei ngwianka juandi iti ma känenkri.

Niarakwe ni töi mikadi biare ma käne, ji ükateta biare ye kwrere,

Malaquías 3.1

abko tä tikani kore Juanbtä.

²⁸ Ne mden kisete, ti bike kukwe niere krörö munye: Ni jökrä därebare kä nebtä, ye ngätäite ni ñakare jire iti abko bäri ütiäte Juankrä; akwa nire nire bäri bobre, ütiäte ñakare, bti Ngöböta gobrane, ni ye abko bäri ütiäte Juankrä, niebare Jesukwe.

²⁹ Jesukwe Juan mikani bäri ütiäte kore, abtä ni kwati Jesu kukwei nuaka nuaka amne nitre ngwian käräkä gobran romanobokrä nämane yete käkwe kukwe mikanintbe Ngöbökwé ni dantarikrä diribare Juankwe, ye abko era bä mikani, ñobtä ñan angwane niaratre käkwe ja mikani ngökadre ñöte Juanye aisete. ³⁰ Akwa nitre bariseo btä Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikatre namani yete Jesu kukwei nuen arato amne kukwe mikanintbe Ngöbökwé ni dantarikrä diribare Juankwe, ye abko niaratre namani mike ngwarbe jae, ñobtä ñan angwane ñan ja mikani ngökadre ñöte kwetre Juanye, ñobtä ñan angwane nin namani moto ulire kukwe kämekämenbtä aisete. ³¹ Ni jökrä käkwe töbikabare ñakare ja kwrere Juanbtä kore, abtä Jesukwe niebareta ietre:

Ne mdenbtä abko ni nünanka kä ne näire abko ti bike bä mike krörö: Kä jändrän rürümoinkrä jutate, kanti ngäbäkre tä nebe takänintbe temen, käta ñäke krikri mräkä mda mdaye, yebtä ti bike ni nünanka kä ne näire bä mike krörö: ³² Ngäbäkre tä niere mräkäye: Nunkwe nörä jürü tarä mikakrä munye, akwa mun ñan tö nibi tarä mikai. Abtä ka ni moto mikakrä ulire abko nunkwe nini mda, akwa munkwe müaniri ñakare arato abko ngäbäkreta niere. Ye mden kwrere munta niere Juanbtä amne tibtä, aisete tita nitre ye bä mike kore, ³³ ñobtä ñan angwane Juan Bautista nükani angwane, üai käme tä btä, aisete ñan tä mröre kri amne ñan tä dö ñaen, munta niere rüere. ³⁴ Yehti ti, Ni Kä Nebtä Ngobo rükaba mda angwane, ti abko mröre büle krikri amne ti dö ñaen krübäte munta niere tibtä. Mdakäre abko, ti ja getaka ni diän diän ben amne nitre jändrän ütiä käräkä gobran romanobokrä tä tuen käme munye abko ben tita ja gete, abtä munta ñäke ti rüere arato. Ye mdenbtä abko mun ngäbäkre kwrere tita niere. ³⁵ Akwa ni nüne töbtä era metre Ngöbö diebti nun kwrere, yebtä abko nun abko ni jen Ngöbökwé era metre abko nunta bä mike. Abko kore se, niebare Jesukwe.

Ñö rä bäne ütiäte kri kekani Jesu ngotobti

³⁶ Nebti bati, bariseo kädian nämane Simón käkwe Jesu ngwiani mröre ja gwiriete. Erere Jesu nikani, namani tākānintbe mesabtā Simón juete angwane, ³⁷ meri bti kā ngwarbe nämane nüne juta ne arabe kānti abko Jesu nūkani mröre Simón gwiriete gani kwe. Angwane ñö rä bäne ütiäte kri kädian nämane nardo nämane jä bä ngwen kādianta alabastro dātebare boteare te, ye jānūkani kwe Jesu kānti. ³⁸ Müare kwärā nikani ngitiekā Jesu ngotobtä temen, kā nikani Jesu ngoto bātete ni klaborē kwrere, akwa ja okwā ñöibti bātāninte kwe. Jesu ngoto bātāninte ünān kwe, bti rōtaninta kwe ja dokwā drüenbti, ngoto demainbare kwe, bti ñö rä bäne kekani kwe Jesu ngotobti, namani Jesu tarere kri mikakāre tuare ie. ³⁹ Ye abko nakaninkā Simón, Jesu nūbaikā mröre ja kānti ye okwābti. Abtä Simón namani tōbike krörō mda Jesubtä: ¡Jo! Ni noko Ngöbö kukwei niekā bkānā ne ngwane, ni ñö tā nuenbtā ngotobtä gadre kwe. Amne meri se bti kā ngwarbe ni jōkrā tā kādriere kāmekāme rükadre gare btā ie arato bä amarebti se, Simón namani nütüre kore Jesubtä. Ne Jesukwe gani Simónbtā, ⁴⁰ abtä niebare mda kwe bariseo yeye:

Simón, ti tō kukwe ngwiantari kwati mae, niebare Jesukwe ie.

Simón kākwe niebare mda Jesuye:

¿Abko dre? niebare kwe ie.

⁴¹ Ne btārābe, Jesu nikaninbe kukwe bä mike meri yebtā Simónye:

Bati ni nämane iti abko ngwian bkāne kri. Ni ye abko nämane ngwian bien ütiādre ni mda mdaye. Ni ye abko, ie ni nibu kākwe ngwian kārābare ütiādre ie. Ni iti, bti rürūmon ütiā nämane sientō krārike jire amne ni mda abko, bti rürūmon ütiā nämane gre ketarike. ⁴² Rürūmon ütiā nämane krörō ni nibubti, akwa nin ngwian namani kwenta jire ietre biandreta ja ütiāreta. Abtä ngwian bkānkā kākwe niebare ietre: Tikwe ngwian bianba ütiādre munye, akwa ngwian ñakare munye biandreta ja ütiāre tie, aise te ti bike rürūmon ütiā munbti ye kākwi tekā jabti jōkrā, niebare kore kwe ni nibu yeye. ¿Ni nibu ne mdenkwe ni ngwian bkānkā taredi bāri ruen mae? niebare Jesukwe Simónye.

⁴³ Simónkwe niebare mda Jesuye:

Ni bti bāri rürūmon ütiā kri kākwi taninkā jabti ngwian bkānkākwe, ni ye abko kāta ngwian bkānkā tarere bāri raba ruen tie, niebare kwe Jesuye.

⁴⁴ Bti meri ye nūkani Jesu ngoto bātete, ye Jesukwe mikani ñārāre, kākwe niebare Simónye:

Simón, ti nū gwi ma kānti nete, makwe ti miri ngwarbe jae, kākwe nin ñö bini jire chi tie ja ngoto bātātekrā ti kakrā ngābti, akwa meri ne nū, kākwe ti ngoto bātrite ja okwā ñöibti, bti rütūta kwe ja dokwā drüenbti, mike ñārāre makwe, btā makwe tōbika.

⁴⁵ Erere arato, ti ki gwākāre mae angwane, nin makwe ti demainiri jire ti kakrā ngābti kuin, akwa ti ki gwākāre amne, meri ne nikirabe ti demaine ngotobtä abti kā nūke nere.

⁴⁶ Mdakāre abko, ti nū amne nin makwe olibo kōi ütiā brai kiri ti dokwābti ti kakrā ngābti kuin, akwa meri ne abko kākwe ñö rä bäne ütiäte kri kiri ti ngotobti. ⁴⁷ Era metre meri ne kākwe ja mikani ngite kabre Ngöbö rüere bkānā akwa, tikwe niara ngite dininkā jire jōkrā btā. Mdenbtā abko tā ti tarere bāri makrā bä mirita kore kwe, ni bti ngwian ütiā kākwi taninkā jabti ngwian bkānkākwe ye kwrere abko ti tō nibi niei mae Simón, ñobtä ñān angwane ni ngite ñakare bōkān diankata nibtä, ni ye abko ñān tā ni tarere dikaro. Abko kore se, niebare Jesukwe Simónye.

⁴⁸ Bti Jesukwe niebare mda meri yeye:

Ma ngite kukwe kāmekāmenbtā, ye tikwe dininkā jōkrā mabtā, niebare Jesukwe ie.

⁴⁹ Abtä ni mda mda nämane siba yete, ye namani niere krörō jae kwārikwāri:

¿Ni noko nire amarebti tā ni ngite denkā nibtä tā niere sere? namanintre niere kore Jesubtä.

⁵⁰ Akwa Jesu abko nikani niere janknu krörō meri yeye:

Ma nibi tōdeke kwatibe tibti, kōböire kukwe kāmekāme btā ma ngite, ye tikwe dininkā mabtā, aise te nānta jāme, niebare Jesukwe ie.

8

Nitre merire Jesu die mikaka

¹ Nebti Ngöbö jatanina nüke gobrane nibti abko kukwe kuin Jesu nikani niere juta krikrite amne juta kiakiate kä Galileate ta temen. Ye ngwane, nitre ja töitikaka Jesube ni jätäbti nibu nämane näin siba ben. ² Erere arato, ni merire merire bren bren mikaninta kuinta Jesukwe, ruäre abko btä üai käme juanintari kwe, ye abko nämane näin ruäre. Ni merire nämane näin siba Jesube abko nere: María Magdalabo, María ne mdenbtä Jesukwe üai käme Krä kükü juanintari mento. ³ Arato Juana nämane näin siba. Juana ne abko ni iti kädian nämane Chuza merie. Chuza abko ju ngibiabtikä jrei Herodes Antipas kräke. Arato Susana nämane näin siba. Ye ngwane meri mda mda nämane näin kwati siba abko jändrän nämane kwekwe, erere bti nämane Jesu btä nitre ja töitikaka ben die mike.

Dobo ketabkä, btä Jesukwe kukwe bä mikani

(Mateo 13.1-9; Marcos 4.1-9)

⁴ Ne ngwane bati ni nünanka juta ketareketare Galilea temen namani nüke ja ükekrö kwati ja tuakäre Jesube abko ie Jesukwe kukwe bä mikani krörö: ⁵ Bati ni nikani iti nura metekä. Nura metaninkä kwe angwane, nura ruäre nikani mate ji ngrabare temen. Nura ye abko ni jatani, käkwe rätäbare jökräbti. Bärire mda abko nukwä jatani, käkwe kwetani jökrä kän. ⁶ Nura ruäre abko nikani mate jäkwatabti temen abko nükani mure, akwa dobo nötare dikaro, aisete ngrötaninkä jökrä. ⁷ Nura ruäre abko nikani mate kökrä tukwätetukwäte ngätäite, ye abko nükani mure arato, akwa kökrä ye abko rirabare bäri jötrö nura mu yebti ta, käkwe kämikani. ⁸ Akwa nura nikani mate dobo kuinte, ye abko nükani mure amne rirabare tuärebe, bti ngwä nikani nebe btä btä amne datire datire ngwä namani gre ketarike. Ne abko nakaninkä kore, niebare Jesukwe ni kwatiye kore.

Ye btäräbe, Jesukwe ñäkäbare jume ja dibti krörö mda ni kwati yeye:

Nire nire käta ti kukwei nuen, ye abko olo tärä ne ngwane, ti kukwei ne ketate ja olote kwe, kukwe ne rükadre gare kuin munye abkokäre. Abko kore se, niebare Jesukwe.

Ñobtä Jesukwe kukwe bä mikani

(Mateo 13.10-17; Marcos 4.10-12)

⁹ Jesukwe kukwe bä mikani kore ne ñan nükani gare nitre ja töitikaka benye, käkwe niebare ie:

Makwe kukwe bä miri, ye abko dre bä miri kore makwe yere, niebare kwetre Jesuye.

¹⁰ Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Ngöbö rükadre gobrane ño nibti abko tä tiebe, akwa Ngöböta mike gare munye, akwa ni mda mda abko ie Ngöböta mike gare ñakare, aisete tita kukwe bä mike kore, Ngöbö Kukwei tä tikani krörö rabadre bare abkokäre:

Nebtä nikradre bäri kwetre, akwa kukwe ño ñan jatadre metre ietre amne ni kukwei

nuadre bäri kwetre akwa, ñan rükadre gare ietre,

Isaías 6.9

abkokäre tita kukwe bä mike kore ietre, Ngöbö kukwei niekä kirakira käkwe niebare ni nebtä ye kwrere.

Dobo ketabkä tä dre niere abko nere

(Mateo 13.18-23; Marcos 4.13-20)

¹¹ Kukwe nini tikwe ye abko tä kukwe krörö bä mike: Ngöbö Kukwei abko nura kwrere.

¹² Amne nura nikani ngitiekä ji ngrabare temen, ye abko ni ruäre tä Ngöbö Kukwei nuen akwa, diablu tä kite, käta Ngöbö Kukwei ye denkä jökrä töite, ni ye käkwe ñan Ngöbö Kukwei mikadre era amne ñan rabadre dianintari abkokäre, mden nini tikwe ye. ¹³ Amne ni ruäre abko käta Ngöbö Kukwei nuen amne käta nebe nuäre btä kare ngäbti. Ni ye abko nura nikani mate jäkwatabti ye kwrere, ñobtä ñan angwane nura nikani mate jäkwatabti abko ngätri ñan nämane bökän, ye kwrere jire ni ruäre tä Ngöbö Kukwei kaen ngäbti, bti bä jötrö tä tödeke Ngöböbti. Tädre niken ja tare nike tödekabtä Ngöböbti amne käta Ngöbö Kukwei kiteta temen, bti tä nikenta ja jiebti. ¹⁴ Amne ni ruäre abko tä Ngöbö Kukwei nuen, akwa tä nakwen bäri jändrän kä nebtä jiebti amne, tä ngwian tarere bäri

amne jändrän nuäre nuäre kä nebtä yebtä tä ja kite, ye abko käta ngökö. Ne aise te ni ye abko nura nikani mate kökrä tukwätetukwäte ngätäite amne ngatani, ye tä nakenkä ni yebtä, aise te nura ngatani ngwä namani ñakare, ye kwrere jire ni ye tä sribi nuene ñakare Ngöbökrä. ¹⁵ Akwa nura nikani ngitiekä dobo kuinte, ye abko ni töi kuin amne tä biare, käta Ngöbö Kukwei nuen angwane, tä ketete dime jabtä amne tä nünenkä dite btä. Ni ye abko nura ngwäta neme kuin ötata kabre, ye kwrere jire ni yeta jändrän kuin nuene Ngöbökrä. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

Jesukwe ja kukwei bä mikani ñotra kwrere
(Marcos 4.21-25)

¹⁶ Jesukwe niebareta:

Ni ñakare jire iti käta ñotra jutra mike abti tä jue miketa kaja täni. Erere arato, ñan tä mike jän täni jae, akwa ñotra jutra mikata angwane, mikata üräbtä käin trä rabadre ngitie jökrä gwita temen, ni jökrä gwi, ie kä rabadre tuen abkokäre. ¹⁷ Ye kwrere arato, tita kukwe jire jökrä dirire kaibe tiebe munye mtare, akwa batira jire munkwe mikadi gare ni jökräye. Erere arato, kukwe diribare tiebe tikwe, batira jire rabadi gare metre ja ngwärecri jökrä. ¹⁸ Ne aise te olo ketete kuin ti kukweye munkwe, ñobtä ñan angwane nire nire ie Ngöbö Kukwei nüke gare, ye abko ie Ngöbökwä ja Kukwei biandi bäri mda; akwa nire nire ie Ngöbö Kukwei gare ñakare, ye abko ie Ngöbö Kukwei gare kiakia abko Ngöbökwä diandikä jökrä kän. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

Nire abko Jesu mräkä era metre
(Mateo 12.46-50; Marcos 3.31-35)

¹⁹ Ye ngwane, Jesu meye amne etbakantre abko nikani jiebtä ja tuakäre ben angwane, ni nämane kwati Jesu bäre temen, aise te niaratre ñan namani nebe Jesu kanti. ²⁰ Angwane ni iti käkwe niebare Jesuye:

Ma meye amne ma etbakantre tä ju bäre nokote abko tö nibi blitai mabe, niebare kwe ie.

²¹ Jesukwe niebare ni jökräye:

Nire nire tä Ngöbö Kukwei nuen, erere tä mike täte, ni ye abko ti meye tikwe amne ti etbakantre tikwe era metre, niebare kwe.

Jesukwe müre amne ñö mikani kwekbe
(Mateo 8.23-27; Marcos 4.35-41)

²² Abti bati Ñö Okwä Kri Galilea kanti Jesu nakwani rute, käkwe niebare nitre ja töitikaka benye:

Brän ñö okwä kwära sekri, niebare kwe.

Ye erere nikanintre. ²³ Nikanintre ñöbti angwane, Jesu nikani kibien. Batibe müre jatani mate ribi krübäte ñö okwä ye kanti, ye abko namani ñö kite jökrä rute, aise te ru jatani niken ñöte nguse se kwrere. ²⁴ Yebtä abko nitre ja töitikaka ben nikani gaenkrö, käkwe niebare ie:

¡Dirikä, ni kite niken ñöte nguse! niebare kwetre Jesuye.

Angwane Jesu nükaninta krö, käkwe ñäkäbare müreye amne ñöye. Ye btäräbe, müre amne ñö namani kwekbe jökrä. ²⁵ Bti Jesukwe niebare nitre ja töitikaka benye:

¡Munta tödeke kwatibe Ngöböbti ya ño yere? niebare kwe ietre.

Akwa niaratre abko namani nekwetekä krübäte amne töi ñan namani krütare, kä namani niere jae kwärikwäri:

¡Ni ne abko ni ño amarebti tä ñäke müreye amne ñöye amne, tä niara kukwei mike täte se? namani niere jae kwärikwäri.

Ni Gadarabo btä Jesukwe üai käme juanintari mento
(Mateo 8.28-34; Marcos 5.1-20)

²⁶ Nebti niaratre nikani janknu rute ñöbti nebe käkä Gadarete Ñö Okwä Kri Galilea kwäräkri. ²⁷ Jesu nämane rute, nikani jate angwane, juta yete ni nämane iti abko btä üai käme nämane abko jatani Jesu ngäbti. Raire abko ni ye nämane dän kite ñakare jabtä

amne nämane nüne ñakare gwi, akwa nämane nüne rökabti. ²⁸ Jesu jatabare ie angwane, nikani ngitiekä ngukudokwäbti temen Jesu ngwärekre, käkwe ngratebare kri krörö:

Jesu, Ngöbö Kri Kä Käinbti Odei, ¿ye ñobtä ma kite ti nike nete ye? Makwe ñan ti mika ja tare nike abko ti tö nibi ribei mae, namani niere Jesuye.

²⁹ Üai käme rikadre mento btä abko Jesukwe niebarera ie, aiseite namani ñäke krikri kore. Batire batire üai käme nämane niken ni yebtä angwane, ñan gitiadre künken, abkokäre kise amne ngotokwä mäkäte nämane jökrä ie kadenanbti, akwa nämane kadena ötöte jökrä angwane, üai käme nämane niken ngwena kä kaibete. ³⁰ Ni ye abko ie Jesukwe niebare:

¿Ma kä ño? niebare kwe ie.

Angwane üai kämentre käkwe niebare mda ie:

Ti kä Kabre, niebare kwetre.

(Ja kä Kabre, niebare kwe, ñobtä ñan angwane üai käme nämane kabre btä aiseite.)

³¹ Ye mden käkwe ñan ja juamna kä ja tare nikakrä te Kä Timonbti Jesuye. ³² Ye kánti abko mtü nämane kabre krübäte mröre bä känime ngudrebtäta, aiseite üai kämenkwe ja juamna mtü yebtä Jesuye, erere Jesukwe juani mtübtä. ³³ Üai käme nämane nibtä, ye abko nikani mento btä, bti nikani mda mtü kabre yebtä. Ye btäräbe mtü kabre ye nikani betekä jökrä ja jiebti kä btä motokwäre, nikani ngitiekä jökrä ñöte, kánti müre neketani jökrä.

³⁴ Nitre mtü ngibiaka abko okwäbti kukwe nakaninkä kore. Yebtä abko niaratre nikani betekä ngitie, kä nikani kukwe ye niere jökrä juta ngrabare temen amne juta bäre mento arato. ³⁵ Abtä kukwe nakaninkä ño abko ni kwati nükani tuen, kánti nikanintre nebe Jesu kánti angwane, ni btä üai käme nämane abko nikani mento, ni ye abko käkwe dän kitani jabtä amne kä namani ruenta kuin bti nämane täkänintbe Jesu ken, btä namanintre angwane, kä jürä namani kri btätre. ³⁶ Angwane ni btä üai käme nämane ye abko namaninta quinta ño abko nitre tuakatuaka namani niere jökrä ni mda mdaye. ³⁷ Yebtä abko, Jesu di kri krübäte gani kwetre, aiseite kä jürä namani kri nitre Gadaraböbtä, aiseite jötrö ngwarbe Jesu rikadre kä mdabti abko namanintre ribere ie. Ye erere Jesu nakwaninta rute nitre ja töitikaka benbe, bti nikaninta.

³⁸ Akwa Jesu ngämi nikenta, känenkri ni btä üai käme nikani mento ye abko Jesu rikadre ngwena jabe abko namani ribere Jesuye, akwa niara rabadre jirekäbe yete, Jesukwe niebare ie. Angwane Jesukwe niebare krörö mda ie:

³⁹ Nánta jirekäbe ja gwiriete amne Ngöbökwäre dre nuni makrä, ye erere makwe nie jökrä ni mda mdaye. Abko kore se, niebare Jesukwe ie.

Ye erere bkänä, Jesukwe dre nuenbare niara kräke, erere nikani niere jökrä juta ngrabare temen.

Jesukwe Jairo ngänkän mikaninta nire amne meri bren abko mikaninta quinta kwe

(Mateo 9.18-26; Marcos 5.21-43)

⁴⁰ Yebti Jesu nikani nebeta Ñö Okwä Kri Galilea kwäräkri mda angwane, ni nämane kwati ngibiare ngäbti, aiseite kä namani nuäre btätre Jesu kare ngäbtita. ⁴¹ Ye btäräbe ni kädian nämane Jairo nükani Jesu kánti. Jairo abko nämane sinagoga dänkiene juta yete abko jatani, nikaninbe ngitiekä ngukudokwäbti temen Jesu ngotobtä ja mikakäre bobre btä, kä namani Jesu ngwen kisere nebe ja gwiriete. ⁴² Ngänkän itibe kwe abko ie kä kwä jätäbti kubu abko jatani krüte kän, aiseite namani Jesu ngwen ja kánti. Ye erere Jesu nikani angwane, ni nikani kwati krübäte ben, kä namani kete dime ja ngätäite, namani ruen ie.

⁴³ Angwane nitre nikani kwati Jesube, ye ngätäite meri nämane näin iti siba abko kä kwä jätäbti kubura nämane bren dbä tibiare abko kisete nämane ja tare nike amne, ngwian nämane kwe, erere ganinte jökrä kwe kräkäbtä jakrä akwa, ñakare namani nökröta nitre kräkä biankaye. ⁴⁴ Te meri ye abko nikani, käkwe krötabare ja ken Jesu trökri, käkwe dän Jesubtä nuainbtä tiebe köräbtä. Ye btäräbe namaninta quinta batibe se kwrere. ⁴⁵ Angwane Jesukwe niebare:

¿Nirekwe dänkä nuribtä tibtä ye? niebare kwe.

Akwa ni jökrä namani ja rükente. Abtä Pedrokwe niebare Jesuye:

Dirikä, ni kwati nibi ma kete dime ja ngätäite, kä nibi ma kitekä nekwäre, sekwäre. ¿Ye ñobtä abko nirekwe ma nuribtä ma nibi niere yere? niebare Pedrokwe ie.

⁴⁶ Akwa Jesukwe niebareta mda:

Ni iti käkwe ti nuribtä tikwe gari, ñobtä ñan angwane Ngöbö di tä tibtä abko niki ruäre mento tibtä, nibi ruen tie, niebare kwe.

⁴⁷ Angwane meri ye käkwe ja rükandrete ño mda ñan namani nüke gare ie, akwa kä jürä namani btä. Abtä namani grükekä jökrä ngrabare, nikani, namani ngukudokwäbti temen Jesu ngotobtä ja mikakäre bobre btä angwane, ñobtä Jesu nuaninbtä kwe amne namaninta quinta ño abko niebare jökrä kwe ni jökrä ngwärecri Jesuye. ⁴⁸ Angwane Jesukwe niebare mda ie:

Ti mräkä, makwe tödiri kwatibe tibti, köböire ma nibirate quinta, aisete nanta jäme, niebare kwe meri yeye.

⁴⁹ Jesu nämane blite kore angwane, sinagoga dänkien ye jiebti ni mdara jire nükani kukwe ngwena, käkwe niebare ie:

Ma ngänkän kürera makän. Makwe ñan dirikä nika mda, niebare kwe ie.

⁵⁰ Blitabare kore kwe, ye jarabare Jesuye angwane, Jesukwe niebare:

Ma ñan rekwetaka ngäbäkre jiebti jakän, akwa makwe tödeka kwatibe janknu tibti angwane, ma ngänkän rabadita quinta, niebare kwe ie.

⁵¹ Yebti nikanintre nebe gwi angwane, Jesukwe Pedro, Santiago, Juan amne meri bati ye rün amne meye aibe tuanimetre niken nebe gwi jabe. ⁵² Angwane ni jökrä nämane meri bati krütani ye uliere amne müaire krikri be gwi, btä Jesu namani. Akwa niarakwe niebare ietre:

Ngäbäkre merire ye kürera munta nütüre, akwa tä kibien, aisete munkwe ñan müai mda, niebare kwe ietre.

⁵³ Akwa meri ye krütani bkänä namani gare ietre, aisete namanintre Jesu kötaire jökrä.

⁵⁴ Akwa Jesu nikani, käkwe meri ngwäkä ye kani küdebtü, bti ñäkäbare krörö kwe ie:

Ti ngänkän, ¡Näin krö! niebare Jesukwe ie.

⁵⁵ Ye btäräbe üai nukanintabe btä, aisete nukanintabe nire angwane, nukaninbe täkänintbeta krö, bti Jesukwe bukamna mräkäye. ⁵⁶ Meri bati mikaninta nire kore Jesukwe, yebtä abko rün amne meye ñan töi namani krütare mda. Akwa kukwe nakaninkä ño, ye abko ñan kädriedre jire kwetre ni mda mdabe, Jesukwe niebare ietre.

9

Jesukwe nitre ja töitikaka ben juani Ngöbö kukwei dirire

(Mateo 10.5-15; Marcos 6.7-13)

¹ Yebti Jesukwe nitre ja töitikaka ben ni jätäbti nibu ükaninkrö, bti Ngöbö die biani kwe ietre üai käme bätäkä ngwarbe juantarikrä mento amne ni bren bren mikakräta quinta arato. ² Bti Ngöböta gobrane ni ngätäite kädriedre kwetre amne ni bren bren mikadreta quinta kwetre, abkokäre Jesukwe juani, ³ käkwe niebare krörö ietre:

Mun ñan rika tribe ngwena jire chi mda jabtä ji ngrabarekäre abko krörö: Mun ñan rika mökän amne kra ngwena jae. Erere arato, mun ñan rika mrö, ngwian amne dän mda ngwena jae, ñobtä ñan angwane munkwe tödekadre Ngöböbti, ie ti tö aisete. ⁴ Ju mdente mun raba nünentbe, ye aibe kanti mun raba. Mun ñan rika ju kwatirekwatire te, akwa mun raba ju kwatibe te, abti mun rikata. ⁵ Akwa juta kanti mun ñan ka tö raba ngäbti ni mdakwe, ye kanti munkwe kä mikaka, akwa munkwe dobro mnü ngrükate ja ngotobtä, nitre ye ara jire ngite Ngöböye ja töi jenbti bä mikakrä ietre, niebare Jesukwe ietre.

⁶ Ye erere nitre ja töitikaka Jesube nikani juta kwatirekwatire kä ngrabare temen kukwe kuin Jesubtä ye kädriere amne, nikani ni bren bren miketa quinta arato.

Jesu abko nire jrei Herodes tö namani gai

(Mateo 14.1-12; Marcos 6.14-19)

⁷ Kukwe namani nakenkä kore Jesu köböire, ye gani Herodekwe angwane, nire köböire nämane nakenkä ñan namani nuke gare ie, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé Juan Bautista mikaninta nire abko ni ruäre namani niere Jesubtä. ⁸ Akwa Ngöbö kukwei niekä kira kädian nämane Elías abko nükaninta ni ruäre namani niere. Mdakäre abko, Ngöbö kukwei niekä kira mda abko nükaninta nire, ni mda namani niere Jesubtä. ⁹ Abtä Herodekwe niebare:

¿Tikwe Juan dokwä tikakamna, asete ni ye ñakare Juan amarebti nire abko btä blitata krübäte dikaro kore ne? niebare Herodekwe.

Yebtä abko Herodes tö namani ja tuai Jesube.

Jesukwe ni mili krärike bukani

(Mateo 14.13-21; Marcos 6.30-44; Juan 6.1-14)

¹⁰ Abti nitre juani ja kukwei ngwianka Jesukwe ye nükaninta jökrä Jesu kanti angwane, dre dre nuenbare kwetre, ye erere niebare jökrä kwetre Jesuye. Abti Jesukwe käräbare jenena angwane, nikani ngwena kä kaibete juta Betsaidate. ¹¹ Akwa Jesu nikani ye abko ni kwati käkwe gani angwane, nikani niaratre jiebtä amne, Jesukwe kani ngäbti kuin, bti Ngöböta gobrane ni ngätäite, yebtä Jesukwe blitabare bentre amne ni bren bren abko mikaninta kuinta kwe. ¹² Yebti kä jatanina dere angwane, nitre ja töitikaka Jesube ni jätäbti nibu nikani, käkwe niebare ie:

Nita kä kaibete nete, jändrän ñakare kwetadre, asete nitre se juanta jökrä jadüke amne mrö känene jae juta kantikanti sete kä ngrabare temen, niebare kwetre Jesuye.

¹³ Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Niaratre buka munkwe, niebare kwe ietre.

Abtä niebare kwetre ie:

¿Banta kunrikebe amne gwata krobube nikwe, se abko biandre ño ietre? ¿Ni kwati se kräke, ni rikadre mrö kökö ya? niebare kwetre mda Jesuye.

¹⁴ Ye ngwane abko, ni brare aibe nämane mili krärike jire, akwa Jesukwe niebare mda nitre ja töitikaka benye:

Nitre ye mika tākänintbe gre ketebu bti ni jätä jätä ja täritäri, niebare kwe ietre.

¹⁵ Ye erere Jesu kukwei mikani täte kwetre, käkwe nitre mikani tākänintbe jökrä temen temen. ¹⁶ Bti Jesukwe ban kunrike amne gwa krobu diani kisete, käkwe nikrabare kä käninbti, kuin niebare kwe btä Ngöböye, bti ñäkänintbe kiakia kwe, bti biani kwe nitre ja töitikaka ben yeye dräidre ni kwati yehti. ¹⁷ Angwane ni jökrä käkwe mröbare, namani trinetrine, bti ban amne gwa oto namaninte abko ükaninkrö kutia kwä jätäbti kubu jire.

Jesu abko Ni Dianinkä Ngöbökwé, niebare Pedrokwe

(Mateo 16.13-19; Marcos 8.27-29)

¹⁸ Yebti bati Jesu nämane blite kaibe Ngöböbe angwane, nitre ja töitikaka ben nämane yete ben abko ie niebare krörö kwe:

¿Ti ne abko nire nieta ni mda mdakwe tibtä? niebare kwe.

¹⁹ Angwane nitre ja töitikaka ben käkwe niebare ie:

Ma abko Juan Bautista nükaninta nire nieta ni ruärekwé amne ni mda abko käta ma Elías nükaninta niere mabtä. Akwa ni mda abko tä niere Ngöbö kukwei niekä kirakira mda mda abko nükaninta nire nieta kwe mabtä, niebare kwetre ie.

²⁰ Jesukwe niebare mda ietre:

¿Amne mun abko käta ti nire niere tibtä? niebare kwe ietre.

Angwane Pedro abko käkwe niebare Jesuye:

Ma abko Ni Dianinkä Ngöbökwé ara, niebare kwe ie.

Jesu müre ketadi, niebare käne kwe

(Mateo 16.20-28; Marcos 8.30-9.1)

²¹ Pedrokwe niebare kore, abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Akwa kukwe ye abko ñan niedre jire kwetre ni mda mdaye, niebare kwe ietre.

²² Bti Jesukwe niebare krörö ietre:

Nitre unbre ji dokwäte, nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre, käkwe ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne mikadi ja tare nike kri amne trö kwitadi kwetre tie, käkwe ti müre ketadi, akwa köbömäkäre angwane, ti rükadita nire, niebare kwe nitre ja töitikaka benye.

²³ Yebti Jesukwe niebare ni jökrä nämane yete yeye:

Nire nire tö ja töi mikai kwatibe nänkra tibe, ni ye abko tö dreye jakrä abko raba käikwitekä jabti amne, köbö kwatirekwatire ja kwata raba ruentari tare ñakare ie nünakäre tikrä abko jata ti jiebti, ²⁴ ñobtä ñan angwane nire nire tö ja kwata ngibiai jen jakrä abko krütadi kärekäre, erere rabadı kärekäre Ngöbö okwä bäre mento. Akwa nire nire krütadi ti dokwäre abko rabadı dianintari nünakäre kärekäre Ngöböbe. ²⁵ Ye abko, ni rabadre jändrän jökrä bkäne kabre kä nebtä, akwa ni krütadre angwane nikwe ñan nünandre mda Ngöböbe, ne ütiäre abko dre rükadre nie. ²⁶ Ne aisete, nire nire käta ti rükente amne kukwe dirita tikwe ne rükente angwane, ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne jatadita angwane, tikwe ni ye rükandite arato. Ti jatadita angwane, ti jatadita ja di kri bä nuärebtı amne Ngöbö di kri bä nuärebtı, erere arato angele deme Ngöbökwé bä nuärebtı. ²⁷ Akwa mun tä nete ne ruäre ngämi krüte, känenkri Ngöböta gobrane ño nibtä, ye abko munkwe tuadi ja okwä jenbtı abko ti tö nibi niei metre munye, niebare Jesukwe ni jökrä nämane yete yeye.

Jesu bä nikwitani

(Mateo 17.1-8; Marcos 9.2-8)

²⁸ Jesukwe kukwe niebare kore, yebti kwäirare Jesu nikani ngitiobti blitakäre Ngöböbe angwane, Pedro, Santiago amne Juan nikani siba ben. ²⁹ Jesu nämane blite Ngöböbe, te batibe ngwäre bä nikwitani jene amne dän btä abko trä namani ngwen bürere mera trä bä kwre. ³⁰ Ye btäräbe ni nibu namani gökökä yete blite Jesube. Ni nibu ye abko Moisés amne Elías. ³¹ Niaratre nämane ye bäre temen kä trä namani kuin bä nuäre amne Jesu tädi Jerusalén, kánti näinta kä käinbtı abko btä nämane blite kä ye kánti. ³² Ye ngwane abko Pedro, Santiago amne Juan okwä namani doboko köbö kisete angwane, batibe nükäninta ngwäte angwane, Jesu bä dite amne nuäre tuani kwetre. Erere arato, Moisés amne Elías tuani kwetre. ³³ Ni nükani nibu Jesu kánti, ye jatanina nikenta angwane, Pedrokwe niebare Jesuye:

Ti Dänkien, nita nete abko käi nibi nuäre tibtä, aisete ma tö ne ngwane, nunkwe ju mikadi kiakia komä munkrä: kwati makrä, kwati Moisékrä amne kwati Elíakrä, niebare kwe.

Pedro abko käkwe ñäkäbare kore akwa, drebtä nämane blite abko ñan nämane gare ie.

³⁴ Pedro nämane blite kore, ye btäräbe müta jatani jüben niaratrebtı angwane, kä jürä namani krübäte niaratre nimäbtä. ³⁵ Angwane müta yete ni kukwei jarabare krörö ietre:

Ni ne abko ti Odei tikwe. Ne mden tikwe dianinkä jakrä, aisete niara kukwei nua munkwe abko ni kukwei namani kore mütate.

³⁶ Ni kukwei jarabare kore angwane, ni nibu ye nikaninta angwane, Jesu aibe namaninta kaibe. Kukwe nakaninkä kore, ye abko nitre ja töitikaka Jesube käkwe tuani, akwa ükani kaibe kwetre jakrä, aisete kä ye ngwane niebare ñakare kwetre ni mda mdaye.

Jesukwe üai käme juanintari ngäbäkrebtä

(Mateo 17.14-21; Marcos 9.14-29)

³⁷ Jesu nämane ngitiobti nitre ja töitikaka nimäbe, bti jändrinane jataninta motokwäre angwane, ni nükani kwati ngäbtı. ³⁸ Ni kwati ye ngätäite ni nämane iti käkwe ngratebare jume, käkwe niebare Jesuye:

Dirikä, ti ngobo ngörä itibe tikwe noko jakwe tuen kánti tikrä abko tita ribere kisere mae, ³⁹ ñobtä ñan angwane üai käme ie niarata neketete, käta mike ngrente kri amne, btäräbe tä kä ötöte bti amne tä kitekä nekwäre, sekwäre amne däbe tä neme betekä kadate. Erere arato, ñan tä nebe gibiekä, ye abko tä mike ja tare nike tikän. ⁴⁰ Abtä nitre ja töitikaka mabe käkwe üai käme juandretari mento btä abko tikwe ribeba kisere ietre, akwa üai käme ñan rikaba mento ietre, niebare kwe Jesuye.

⁴¹ Abtä Jesukwe niebare ietre:

¡Aingwaree, ti moto iko munbtä! Mun ye ño abko moto kämekäme dikaro abti munta tödeke ñakare dikaro Ngöböbti ye. ¿Ti rabadi kä nuäi mda munbe amarebti ye? niebare Jesukwe.

Ye btäräbe Jesukwe niebare mda:

Ngäbäkre ye ngwen tie, niebare kwe.

⁴² Ye erere, ngäbäkre jänikani nebe ja ken Jesube angwane, üai kämenkwe kitaninta temen amne kä ötaninteta bti kwe, akwa Jesukwe ngratebare üai kämenbti, btäräbe ngäbäkre ye namaninta kuinta angwane, Jesukwe bianinta rünye. ⁴³ Ngöbö di kri köböire ngäbäkre namaninta kuinta, yebtä abko ni jökrä ñan töi namani krütare.

Jesu krütadi niebare bobukäre kwe

(Mateo 17.22-23; Marcos 9.30-32)

Ni jökrä ñan töi namani krütare kore angwane, Jesukwe niebare nitre ja töitikaka benye:

⁴⁴ Olo ketete kuin ti kukweye munkwe amne munkwe ñan käikwitaka jabti. Jötrö ti, Ni Kä Nebtä Ngobo biandi müre ketadre ni mda mdaye, niebare Jesukwe ietre.

⁴⁵ Akwa dre niebare kore kwe, ye abko ñan nükani gare nitre ja töitikaka benye, ñobtä ñan angwane kukwe niebare Jesukwe, yebtä abko Ngöbö ngämi töi tikekä, aisete ñan nükani gare ietre. Mdakäre abko, namaninta ja gaire kukwe ye ngwiantarita Jesuye, aisete namaninta kwekbe jökrä.

Nire bäri ütiäte niebare Jesukwe

(Mateo 18.1-5; Marcos 9.33-37)

⁴⁶ Ye ngwane abko, nitre ja töitikaka Jesube mden bäri ütiäte, abkobtä nikani ja kwete kwärikwäri mda. ⁴⁷ Angwane nämane töbike ño, ye gani btä Jesukwe. Abtä Jesukwe ngäbäkre chi käräbare, mikani täkänintbe ja ken kwe, ⁴⁸ bti niebare krörö kwe ietre:

Nireta ütiäte ñakare ni mda mda okwäte ngäbäkre chi ne kwrere, ye nireta kaen ngäbti ti käbti, ye abko ti ara jire kata ngäbti kwe amne, nireta ti kaen ngäbti ja dänkiene, ye abko Ngöbö ti juanka abko kata ngäbti kwe arato. Ne aisete mun jökrä ngätäite, nire nire tuen ütiäte ñakare munye, ni ye abko bäri ütiäte Ngöbö ngwärekre. Abko kore se, niebare Jesukwe.

Nireta rüre ñakare Jesu rüere abko tä nekete Jesukri

(Marcos 9.38-40)

⁴⁹ Angwane Juan abko käkwe niebare:

Dirikä, nunkwe ni tuaba iti üai käme juentari ma käbti, akwa niara tä nekete ñakare nibe, aisete ñan üai käme juandretari mda kwe ma käbti, nunkwe nieba ie, niebare kwe Jesuye.

⁵⁰ Abtä Jesukwe niebare mda:

Nireta sribire ñakare mun rüere, ye abko tä nekete munkri, aisete munkwe ñan sribi ye kwrere dokwä tākä mda kän, niebare Jesukwe ietre.

Jesukwe ni juani gre ketamä bti ni jätä Ngöbö Kukwei kädriere

⁵¹ Abti Jesu rikadreta kä käinbti abko köböi jatani nüke ja ken, aisete niarakwe ja töi mikani kwatibe nikenta Jerusalén. ⁵² Angwane Jesukwe ni juani ruäre ja käne kä känene juta Samariate nünantbekrä jae. Akwa ⁵³ Jesu nämane näin Jerusalén kukwäre, ye gani nitre Samariabokwe angwane, Jesu kani ngäbti ñakare kwetre, ñobtä ñan angwane nitre israelita amne nitre Samariabo nämane rüre jabe kwärikwäri aisete. ⁵⁴ Nitre Samariabo käkwe ñan Jesu kani ngäbti, ye gani Santiagokwe amne Juankwe angwane, niebare kwetre Jesuye:

Dänkien, niaratre ñan tö ma kain ngäbti, ye dokwäre Ngöbökre ñukwä kä käinbti juandre käkwe nitre se gadrekä jökrä abko nunkwe kärädre Ngöböye, ¿ie ma tö nibi ya? niebare kwetre ie.

⁵⁵ Abtä Jesu nikwitaninte, käkwe mäträbare btätre. ⁵⁶ Yebti nikanintre juta mdate.

*Ni rikadre Jesu jiebti abko tare
(Mateo 8.19-22)*

⁵⁷ Niaratre nämane dikekä ji ngrabare angwane, ni iti käkwe niebare Jesuye:
Ti Dänkien, ma näin mdente erere, ye kánti ti rikai siba mabe, niebare kwe.

⁵⁸ Abtä Jesukwe niebare mda ie:

Nukro känsenta, kwe kä mkä tärä nünankrä amne, nukwä nikenkä käinta abko juda tärä kwe nünankrä arato, akwa ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne abko kwe kä ñakare jire chi jadükakrä. Ne aiseite ma tö jatai tibe ne ngwane, ma rabadre juto biare nüne ti kwrere arato, niebare kwe.

⁵⁹ Bti Jesukwe niebare ni mdaye:

Brän tibe, niebare kwe ie.

Akwa ni ye abko käkwe niebare Jesuye:

Ti Dänkien, ti tuemetre nikenta ken ja gwiriete, abti ti rün krütadi, tikwe doboi mikadi, ye täbti ti näin mabe, niebare kwe ie.

⁶⁰ Abtä Jesukwe niebare ie:

Nitre ie Ngöbö gare ñakare abko tä ni ngwäkäre kwrere Ngöbö ngwärekre, ye tuemetre ni ngwäkäre doboi mike. Ma abko Ngöböta gobrane ño nibtä, ye abko ma rika kädriere ni mda mdabe, niebare Jesukwe ie.

⁶¹ Abti ni mdara jire käkwe niebare Jesuye:

Ti Dänkien, ti tö rikai mabe akwa, ti ngämi niken känenkri ti tö rikai ja tuaita niere ti mräkäye, niebare kwe.

⁶² Abtä Jesukwe niebare ni neye:

Ni sribikä tä niken dobro tikekä aradorebti akwa tä nikrenta ja jiebti, ye ñan tä sribire kuin metre, aiseite sribi rabai ngwarbe, aiseite nire nire töita niken jändrän mda mda jiebti, ni ye kwrere abko ñakare kuin sribikä kä gobrankrä Ngöbökwetä. Abko kore se, niebare Jesukwe ie.

10

Jesukwe ni juani gre ketamä bti ni jätä Ngöbö Kukwei kädriere

¹ Yebti ni Dänkienkwe ni mdara jire dianinkä gre ketamä bti ni jätä. Jesu rikadre juta mdente mdente, ye kánti Jesukwe ni ye juani nibu nibu ja känenkri. ² Akwa käne abko ni kwati nämane juto biare kukwe kuin mike era, abkobtä kukwe bä mikani krörö, käkwe niebare ietre:

Nura nena biare kabre ötadre, ye kwrere ni kwati tä juto biare ngwiandre Ngöböye, akwa sribikä ñakare bökän, aiseite sribi Bkänkä Ngöbö käkwe sribikä mda mda juandre jötrö sribire abko munkwe ribe ie. ³ Akwa mun nän. Obeja ngäbälita niken lobo ngätäite, ye kwrere tita mun juen ni krübäte krübäte ngätäite. ⁴ Mdakäre abko, mun rika angwane, mun ñan rika ngwian ngwena jabtä. Mun ñan rika kra ngwena jae amne mun ñan rika sabato mda ngwena jae. Erere arato, munkwe ñan kä gate ngwarbe köbö ngwentari ji ngrabare ni mda mdaye nünankakäre raire ji ngrabare.

⁵ Akwa ju mdente mun rika nebe, kánti munkwe köbö ngwiantari käne, käkwe nie krörö: Kä jäme Ngöbökwé raba munbtä, nie munkwe. ⁶ Angwane ni nünanka gwi yete tädi biare kä jäme Ngöbökwé ye kaen ngäbti ne ngwane, kadi ngäbti kwe; ñakare ne ngwane, ñan kadre ngäbti kwe. ⁷ Ju mdente mun raba, ye kánti mun raba nünentbe. Munkwe ñan ja kwita ju mda mdate. Mdakäre abko, mrö mden mden kwetata kwetre, erere te mun buka angwane, munkwe kweta, ñobtä ñan angwane ni sribikä abko ie sribi ütiä biandre abko erere munkwe mrödi sribi munkwe ütiäre. ⁸ Erere arato, juta mdente mun raba, ye kánti mrö mden mden te mun buka, ye munkwe kweta jäme jökrä. ⁹ Angwane ni bren bren tärä juta yete ne ngwane, munkwe mikata kuinta amne, Ngöbö kebera nüke gobrane ngätäite abko munkwe nie ietre.

¹⁰ Akwa juta mden kánti mun raba angwane, nitre yete käkwe ñan mun ka ngäbti, yebtä abko mun rikata jibti ñäkäre kwärä krörö: ¹¹ Dobro mnü juta munkwete nete

neketaninkä nun ngotobtä abko nunta ngrükete mun ngwärekre jökrä nete. Ne abko mun ñan tö Ngöbö kukwei kain ngäbti, aiseite mun ara jire ngite Ngöböye ja töi jenbti bä mikakrä, ye raba gare munye. Akwa Ngöbö kebera nüke gobrane mun ngätäite, ye raba gare munye, aiseite munkwe nie kore ietre. ¹² Akwa köbö mrä näire, nitre Sodomabo käkwe ja tare nikadi, yebti ta nitre nünanka juta yete käkwe ja ngie nuadi abko ti tö niei munye, niebare Jesukwe nitre juani kwe yeye.

Jesukwe ñäkäbare nitre israelita rüere
(Mateo 11.20-24)

¹³ Bti Jesukwe niebare mda:

¡Aingwaree mun nünanka juta Corazínte amne juta Betsaidate! Mun bobre jakän, ñobtä ñan angwane sribi kri ñan tuabare nuenbare tikwe mun ngätäite, ne kwrere nuen-dre juta Tiro amne Sidón kánti, akräke nitre yete käkwe ja töi kwitadreta Ngöbö kukwäre amne, dän ngutu jüräre kitadre kwetre jabtä amne rabadre tákänintbe ngübrunte ja moto ulire kukwe kämekäme nuenbtä bä mikakrä.

¹⁴ Ye mden kisete, Ngöbökwé kukwe ükadite ni jökrä kräke kä mrä angwane, Ngöbökwé mun nünanka juta Corazínte amne juta Betsaidate mikadi ja tare nike bäri kri nitre nünanka juta Tirote amne Sidónte ye kräke. ¹⁵ Amne mun nünanka juta Capernaúmte, ma kánti nete tikwe sribi kri ñan tuabare nuenbare kabre, ¿yebtä Ngöbökwé mun mikadi bäri ütiäte, munta nütüre ya? Ñakare, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé mun ye kitadikä kä ja tare nikakrä kánti.

¹⁶ Yebti Jesukwe niebareta mda nitre juani kwe yeye:

Nirekwe mun kukwei mikadre era ye käkwe ti ne ara jire kukwei kadi ngäbti; akwa nirekwe ñan mun kukwei mikadre era, ye abko ti ne ara jire ñan kukwei kadi ngäbti kwe amne nire ñan tö rabadre ti kukwei kain ngäbti, ye abko Ngöbö ti juanka ñan kadi ngäbti kwe. Abko kore se, niebare Jesukwe.

Ni juani gre ketamä bti ni jätä nükaninta Jesu kánti

¹⁷ Abti nitre gre ketamä bti ni jätä juani Jesukwe ye jatani nüketa mda angwane, kä namani nuäre krübäte btäre, käkwe niebare Jesuye:

Dänkien, nunkwe üai käme juantariba mento nibtä angwane, ma käfti üai käme nibi nun kukwei mike täte jökrä kore, niebare kwetre ie.

¹⁸ Angwane Jesukwe niebare ietre:

Munta kukwe era erere niere, ñobtä ñan angwane merata trä ngitiekä jötrö, ye kwrere Satana kä käinbti jataninbe timon sribi munkwe köböire, rababa tuen tie. ¹⁹ Ye abko, üai käme krübäte tbi kwrere amne dribe kwrere, kräke tikwe ja di biani munye ganainkäre amne, mun rüe Satana käkwe ñan mun mikadre bren, abkokäre tikwe ja di biani munye ganainkäre. ²⁰ Akwa üai käme käta mun kukwei mike täte, ye munkwe ñan käi ngwian nuäre bäri jabtä, akwa munkwe nünandre kärekäre Ngöböbe, aiseite mun käi nena tikani täräbtä kä käinbti, ye abko bäri käi ngwian nuäre jabtä munkwe, niebare Jesukwe ietre.

Jesu aibe ie Rün gare metre
(Mateo 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Yebti, Ngöbö Üai Deme namani täte Jesubtä, köböire kä namani nuäre kri btä, käkwe niebare:

Ti Rün, ma abko kä käin amne kä temen Dänkien. Tita ma käikitekä, ñobtä ñan angwane nitre bikaka töbtä krikri abko okwäte makwe kukwe metre makwe ye rükaninte, akwa ni bobre bobre töi ñakare ñakare ruen ie abko ietre makwe mikani gare, ma tö namani ño, erere makwe nuenbare. Yebtä tita ma käikitekä, niebare Jesukwe Rün Ngöböye.

²² Yebti nitre näma Jesu kukwe nuen, ye ie Jesukwe niebare mda:

Ti Rün käkwe jändrän jökrä mikani gare tie amne ti abko nire ngobo era metre gare ñakare ni mda mdaye, akwa ti Rün aibe ie ti gare. Erere arato, ti Rün abko gare ñakare

ni mda mdaye, akwa ti niara Odei ne aibe ie niara gare amne ti tö rabare mikai gare nire nireye, ye erere ie rabadi gare, niebare Jesukwe.

²³ Yebti Jesu nikwitaninte, käkwe niebare kaibe nitre ja töitikaka benye:

Tita sribi kuin nuene bätäkä ngwarbe, ye abko munta tuen ja okwä jenbti, ye munkwe käi ngwian nuäre kri jabtä, ²⁴ ñobtä ñan angwane sribi kri ñan tuabare tuata munkwe, ye abko nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira amne jrei kwati kirakira tö namani tuai, akwa tuani ñakare kwetre. Erere arato, ti kukwei nuata munkwe, ye niaratre tö namani kukwei nuai, akwa erere kukwei nuani ñakare kwetre. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

Ni Samariabo moto kuin

²⁵ Yebti bati, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikä nämane iti, namani nünaninkä krö, käkwe kukwe ngwianintari ja gäkäre Jesube, käkwe niebare ie:

Dirikä, ¿tikwe dre nuendre köböire ti rabadre nüne kärekäre Ngöböbe? niebare kwe Jesuye.

²⁶ Abtä Jesukwe niebare mda ie:

¿Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye btä mata ñäke, ye kätä dre niere arato? niebare kwe ie.

²⁷ Angwane dirikä ye käkwe niebare:

Ngöbö Kukweita niere krörö: Makwe ma Dänkien Ngöbö tare ja üai ngöi jökrä, ja di ngöi jökrä amne ja töi ngöi jökrä. Erere arato, mata ja tarere au, ye kwrere makwe ni mda mda tare arato, nieta Ngöbö Kukweibtä, niebare kwe Jesuye.

²⁸ Jesukwe niebare mda ie:

Kukwe era erere nini makwe. Ye kwrere makwe nuendre ne ngwane, ma rabadi nüne kärekäre Ngöböbe, niebare kwe ie.

²⁹ Akwa Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikä käkwe kukwe ngwianintari, yebti tö namani bikai deme, käkwe niebare Jesuye:

¿Ti mräkä mden abko tikwe taredre metre ruen? niebare kwe mda Jesuye.

³⁰ Abtä ni menteni amne ni rüe abko ni mräkä metre, ye Jesukwe bä mikani, käkwe niebare krörö ie:

Bati ni nämane iti Jerusalén, nikani motokwäre juta Jericó kukwäre angwane, batibe nitre gokä jatani, käkwe jändrän goibare jökrä kån amne, dån btä dianinkä jökrä kån kwetre, bti metani kwetre, namani bä ngwäkäre angwane, mikaninte jite kwetre se kwrere, bti ngitiani. ³¹ Ye ngwane ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre jatani iti ji ye arabebti angwane, ni bä ngwäkäre nämane jite. Yebtä okwä mata namani akwa, nikani mobe menteninta temen bäre se kwrere, bti nikani janknu ta. ³² Yebti ni levita sribikä ju blitakrä Ngöböbe jatani iti mda, nükani ja ken ni bä ngwäkäre yebe angwane, mikani ñäräre jirekäbe kwe, akwa nikani janknu ta arato.

³³ Akwa yebti ni jenena Samariabo jatani iti mda ji ye arabebti abko okwä mata namani ni bä ngwäkäre btä angwane, namani ruen bobre ie, ³⁴ käkwe krötabare ken, bti olibo köi amne uba döi mikani träinbti kwe kräkäi mikakäre amne träin mrianinte kwe, bti mikani buro jakwebti kwe, bti nikani ngwena nebe ju ni basakakrä kanti. Ye kanti ngibiabare kwe ye näire. ³⁵ Yebti jändrinane dekä angwane, ngwian ganaindre köböbu näre ye ni Samariabo käkwe biani ju bkänkäye, käkwe niebare ie: Makwe ni ne ngibia tikrä. Nane makwe ngwian gate bäri mda niarakrä ne ngwane, ti jatadita, käkwe ütiä biandi mae, niebare kwe ie. Abko kukwe nakaninkä kore. ³⁶ Ne aiseite ni iti goibare nitre gokäkwe angwane, ni nikani nimä. ¿Nitre nimä ye ngätäite, ni mden käkwe ni mda tuani kanti ja mräkä kwrere ruen? niebare Jesukwe ie.

³⁷ Angwane Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikä käkwe niebare mda Jesuye:

Ni ie ni bren namani ruen bobre, ye abko käkwe ni bren tarebare mräkä kwe kwrere, niebare kwe.

Abtä Jesukwe niebare ie:

Ni Samariabokwe kukwe nuenbare kuin mräkä mdakrä, ye kwrere nän nuene arato. Abko kore se, niebare Jesukwe ie.

Dre bari ütiäte niebare Jesukwe

³⁸ Yebti Jesu nikani janknu ta nitre ja töitikaka benbe amne nükani juta mdate, kánti meri iti kädian nämane Marta nämane nüne. Marta ne abko kákwe Jesu kani ngäbti ja gwiriete. ³⁹ Marta etba nämane iti abko kädian nämane María. María ye abko nikani, namani tákänintbe Jesu ngotobtá Jesu kukwei nuen. ⁴⁰ Akwa Marta abko namani sribi kabre gwita ye aibe btá töbike, aisete namani sribire janknu, bti nikani, kákwe niebare Jesuye:

Ti Dänkien, ¿ti mräkákwe ti mirite sribire kaibe, se ütiäte ñakare makrä ya? Niara juen jötrö ti die mike, niebare kwe Jesuye.

⁴¹ Akwa Jesukwe niebare mda ie:

Marta, ma nibi töbike krübäte dikaro sribibtá, kä nibi ma nike. Erere arato, jändrän keta kabre, btá mata töbike, ⁴² akwa jändrän ketetibe bari ütiäte, ye mden abko Maríakwe kánäniri jakrä, káta ti kukwei nuen. Ye abko ni ñakare jire abko rabadre denkä kán. Abko kore se, niebare kwe Martaye.

11

Blitadre ño Ngöböbe

(Mateo 6.9-15; 7.7-11)

¹ Bati Jesu nämane blite Ngöböbe kä mda kánti, kákwe blitabare ünán angwane, ni iti ja töitikaka ben abko kákwe niebare ie:

Ti Dänkien, blitadre ño Ngöböbe abko Juan Bautistakwe diribare nitre ja töitikaka benye, aisete makwe diridre nunye arato, niebare kwe Jesuye.

² Abtä Jesukwe niebare ietre:

Mun rika blite Ngöböbe angwane, munkwe nie krörö:
Ti Rün kä káinbti, ma kä aibe raba mikani ütiäte ni jökrákwe.
Jakwe gobrane nun ngätäite nete.

Ma tö dreye kä káinbti, erere tá neme bare mae kä káinbti, erere raba bare mae kä nebtá nun ngätäite arato abko nunta ribere mae.

³ Köbö kwatirekwatire makwe mrö bian táte nunye.

⁴ Nun ngite kukwe kämenbtá ye denkä mento nunbtá, ñobtä ñan angwane ni mda mda tá ja mike ngite nun rüere, käre nunta den jabti ta köbö kwatirekwatire.

Amne kukwe kämekáme tö nun nuaite ja káne ma rüere, ye kánti makwe ñan nun jie ngwian,

abko munkwe blita kore Ngöböbe, niebare Jesukwe ietre.

⁵ Bti Ngöböta juto biare ni kukwei kaen ngäbti, ye abko Jesukwe bä mikani, kákwe niebare krörö mda ietre:

Nane mun kukwe muko jatadre iti kä ruäre deo, kákwe niedre: Ja mräkä, ban ngwen kumä ütiadre tie, ⁶ ñobtä ñan angwane gwä ti kukwe muko nü basare jire tie, akwa bukakrä ñan nebe tie. Abtä ti ki ban tárire mae, tikwe ñan ja gaidre krübäte abkokäre, niedre kwe mae. ⁷ Angwane ni tädre gwi kákwe ñan niedre: Ti nibira jänbti ngábakrebe, aisete ti ñan raba nainkröta krö jändrän biankäre mae, aisete makwe ñan ti nika, niedre ñakare jire kwe kukwe kare ngäbti. ⁸ Akwa niara ñan kädriedre blo, abkokäre rükadre krö amne jändrän jökrä káradre ie kukwe mukokwe, ye erere biandre jökrä kwe ie. Ye abko ñan niara kukwe muko, aisete nuendi kore kwe akwa, ñan ñákadre rüere abtä rabadre ja gaire, abkokäre nuendi kore kwe.

⁹ Blitadre Ngöböbe, ye mdenbtá abko ti tö kukwe mda niei krörö munye arato: Käre munkwe jändrän kára Ngöböye amne Ngöbökwé biandi munye. Erere arato, munkwe jändrän kánántari Ngöbö kánti amne kwandi munye. Erere arato, nita neme jukwebtä jändrän kärerere ni mdaye, ye kwrere käre munkwe jändrän kára jukwebtä Ngöböye angwane, Ngöbökwé jukwe tikadi, kákwe biandi munye, ¹⁰ ñobtä ñan angwane nireta jändrän kärerere, ye erere bianta ie amne, nireta jändrän kánéntari jakrä, ye erere tá kwen ie amne, nireta ñáke jukwebtä abko ietre Ngöböta jukwe tike amne tá jändrän bien ietre.

¹¹ Mdakäre abko, Ngöböta jändrän bien kore, yebtä abko ti bike kukwe bä mike krörö mda: ¿Mun mden ngäbäkre rünre, ie ngäbäkreta gwa kärere kwetadre jae angwane, tä tbi krübäte bien kwetadre ie? ¹² Erere arato, ¿mun mden ngäbäkre rünre, ie ngäbäkreta kwi mrüke kärere angwane, tä dribe bien kwetadre ie? Ni ñakare jire iti käta jändrän krübäte bien ngäbäkre kweye. ¹³ Mun abko moto käme, akwa ngäbäkre munkwe, ie jändrän kuin bian gare munye. Se abko mun Rün kä käinbti bäri moto kuin munkrä abko ie munkwe niara Üai Deme kärädre angwane, biandi kwe munye. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre ja töitkaka benye.

Beelzebú nämane Jesubtä nie namani rüere
(Mateo 12.22-30; Marcos 3.20-27)

¹⁴ Abti bati ni iti btä üai käme nämane, käkwe kukwe ötani abko btä Jesukwe üai käme juanintari mento. Ye erere üai käme nikani mento btä angwane, namani bliteta kuin. Yebtä abko ni kwati ñan töi namani krütare mda. ¹⁵ Akwa ni ruäre namani niere:

Üai käme dänkien kädianta Beelzebú, ye mden käkwe ja di biani niaraye abko diebti tä üai kämekäme juentari mento se, namani niere Jesubtä.

¹⁶ Akwa era metre Jesu namani sribire Ngöbö diebti rabadre era kräke, abkokäre Ngöböta kä käinbti käkwe sribi kri ñan tuabare nuendre niaratre okwäbti Ngöbö nämane ben bä mikakäre abko ni ruäre namani kärere Jesuye.

¹⁷ Angwane nitre namani töbike blo Jesu rüere, ye ganina btätre Jesukwe. Abtä niebare kwe ietre:

Juta amne ni mräkä mden erere käta ja ñäketbe ketebu rükäre jabe kwärikwäri, ye abko tä ja juen ngwarbe au. ¹⁸ Ye kwrere abko, ¿Satana amne üai käme kwekwe käkwe ja ñäkäretbe ketebu jene jene ja rüere au, ye angwane tädre dite ya? Ñakare. Ye abko, tita üai käme juentari Beelzebú diebti munta niere tibtä, ye mdenbtä abko tita ñäke kore.

¹⁹ Üai käme dänkien kädianta Beelzebú, diebti tita üai käme juentari mento munta niere tibtä, aisete ¿nitre reketaka munkri ye abko ie nireta ja di bien üai käme juantarikrä mento abko ti tö nibi ngwiaintari munye? Niaratre käkwe mun kitadre ngise ruen tie.

²⁰ Akwa tita üai käme juentari mento Ngöbö Üai Deme diebti era metre, ye ngwane Ngöbö nükanina gobrane mun ngätäite abko bä mikata tikwe.

²¹ Akwa ti bike kukwe mdara jire niere munye üai kämenbtä abko krörö: Ni dite kri kwe jändrän tärä kabre rükrä, bti tä jändrän jakwe erere ngibiare kuin jäme gwi abko üai käme kwrere. ²² Akwa ni mda bäri dite ti kwrere jatadre rüre, käkwe ganaindre kwäräbe angwane, jändrän rükrä ni ditekwe, bti tädre tödeke abko diandrekä jökrä ni dite ye kän amne jändrän kwekwe diandrekä jökrä kän, bti dräidre jökrä jabtä kwe.

²³ Ye abko nire nire ñan tä nekete tibe, ni ye abko tä rüre ti rüere amne, nire nire ñan tä sribire gwaire tibe abko tä sribi tikwe metekä jirekäbe tikän, niebare Jesukwe.

Üai käme tä niken mento, bti tä nüketä nibtä
(Mateo 12.43-45)

²⁴ Yebti Jesu nikani blite krörö mda üai kämenbtä:

Ni iti btä üai käme tädre nüne, abti üai käme ye juandretari mento btä, üai käme rikadre ngwarbe kwäräkwärä kä känene jadükakrä jae kä kaibete, akwa kä ñan kwandre jire chi ie jadükakrä, abtä rabadre töbike krörö: ¡A! Ni nämane ju kwrere tikwe abko te ti nämane nüne, ye kánti ti bike nikenta, üai käme rabadre nütüre. ²⁵ Ye erere bkänä, üai käme ye rikadreta ni ye kánti, rabadreta yete angwane kä sökaninkä merebe gwita temen amne kä ükaninte kuin gwita, kwrere jire ni ye kwandre üai kämeye. ²⁶ Angwane jötrö ngwarbe üai käme ye rikadre betekä, käkwe üai bäri kämekäme niarakrä kändandre krä kükü mda ja mukore, bti rikadre nümenta jökrä ni yebtä. Üai käme ye rabadrera nümenta kore ni yebtä angwane, ni ye rabadre ja tare nike bäri krübäte mda üai käme kisete, niebare kore Jesukwe ni jökräye.

²⁷ Jesu nämane blite kore, ye btäräbe meri nämane iti ni mda mda ngätäite käkwe ñäkäbare jume ja dibti mda:

Ma meye kwe ma därebare amne ma mikani kianbtä kwe, meri ye abko Ngöbö diebti abko kä nuäre kri btä, niebare kwe.

²⁸ Abtä Jesukwe niebare:

Nire nire tä Ngöbö Kukwei nuen amne tä mike täte, ni ye abko Ngöbö diebti käta neme bäri nuäre btä abko ti tö nibi niei, niebare kwe.

Sribi kri ñan tuabare käräbare Jesuye

(Mateo 12.38-42; Marcos 8.12)

²⁹ Yebti ni nikani ja ükekrö bäri kwati mda Jesu bäre temen angwane, Jesu nikani niere krörö ietre:

Mun nünanka kä ne ngwane abko moto kämekäme, abtä tikwe sribi kri ñan tuabare aibe nuendre mun okwäbti, ie mun töta nebe, akwa sribi kri ñan tuabare ye tikwe ñan nuendre jire chi mun okwäbti, munta ribere ye kwrere. Akwa Ngöbö nämane Jonábe, käkwe sribi kri ñan tuabare nuenbare Jonákrä, ye kwrere aibe Ngöbökwete bä mikadi mun kräke, ³⁰ ñobtä ñan angwane kukwe nakaninkä Jonábtä käkwe nitre Nínivebo töi kwitani, abtä Jonás kukwei mikani era kwetre, ye kwrere Ngöböta sribire era metre ti Ni Kä Nebtä Ngobo köböire abko Ngöbökwete bä mikadi metre munye.

³¹ Erere arato, Ngöbökwete kukwe ükadite ni jökrä kräke kä mrä angwane, jreina nünanka mobe mötarikri* nükani kira basare jrei Salomónye ye käkwe mun kitadi ngise arato, ñobtä ñan angwane Salomón nämane kukwe töbtä töbtä niere, ye jreina mobe jatani kukwe nuen jakrä, akwa tita nete abko bäri ütiäte kri Salomónkrä abko mun ñan tö ti kukwei nuai, aiseite rakadikä kore munbtä. ³² Erere arato, munta nüne kä ne ngwane abko, btä Ngöbökwete kukwe ükadite kä mrä angwane, nitre Nínivebo käkwe mun kitadi ngise arato, ñobtä ñan angwane Jonákwe Ngöbö kukwei niebare angwane, nitre Nínivebo käkwe ja töi kwitani Ngöböbtä, käkwe Ngöbö kani ngäbti, akwa tita nete abko bäri ütiäte Jonákrä, käta Ngöbö kukwei niere munye abko mun ñan tö kukwei nuai amne mun ñan tö ja töi kwitai Ngöböbtä, ye dokwäre abko Ngöbökwete kukwe ükadite munbtä, niebare Jesukwe.

Jesukwe kukwe bä mikani ñotra jutrabtä

(Mateo 5.15; 6.22-23)

³³ Bti Jesukwe ja bä mikani ñotra jutra kwrere, käkwe niebare mda:

Ni ñakare jire iti käta ñotra jutra mike, abti tä mike kä mkäte nguse. Erere arato, ñan tä mike kaja täni, akwa tä mike üräbtä käin, ye abko ni rikare gwäkäre angwane, kä rabadre tuen kuin nie abkokäre. ³⁴ Ye kwrere ma okwä abko ñotra kwrere nikrakrä ja bäre temen, aiseite ma okwä kuin ne ngwane, käta tuen kuin mae. Ye kwrere abko makwe nünandre metre, ie Ngöbö tö ne ngwane, ni ie kä tuen kuin käta dikekä metre ñotra träbti, ye kwrere ma rabadi nüne kä ngwen Ngöbökwete. Akwa ma okwä bren angwane, kä ñan raba tuen kuin mae ne ngwane, mata kä ikote. Ye kwrere abko makwe kukwe kuin Ngöbökwete mikadre ngwarbe jae ne ngwane, ma töi rabadi käme amne ma rabadi nüne kä ikote Ngöbö rüere. ³⁵ Ne aiseite munkwe ja ngibia kuin au, ñotra trä kuin tä munkwe ne ngwane, munta kä trä ngwen Ngöbökwete, ye ngwane mun ñan rabadre kä ikote Ngöbö rüere. ³⁶ Munkwe ja töi mikadre nüne metre Ngöbö ngwärekre angwane, munkwe ñan nünandi kä ikote kwrere amne, ji Ngöbökwete rabadi gare kuin munye, kä trä kuin tuen nie ye kwrere ne ngwane, munta kä ngwen Ngöbökwete amne kä iko ñakare mun töibtä, aiseite jändrän jökrä Ngöbökwete rabai gare kuin munye, käta nebe tuen kuin ñotra träte munye ye kwrere. Abko kore se, niebare Jesukwe.

Jesukwe ñäkäbare nitre bariseoye amne nitre dirikäye

(Mateo 23.1-36; Marcos 12.38-40; Lucas 20.45-47)

³⁷ Jesukwe blitabare ünän angwane, ni bariseo käkwe ngwiani mröre ja kánti. Ye erere Jesu nikani, namani takänintbe mesabtä mda. ³⁸ Akwa ni rikadre mröre,

* 11:31 Jreina nünanka mobe mötarikri. Jreina ne abko nämane gobrane kä kädian nämane Saba kánti. Kukweta tikani btä 1 Reyes 10.1-13 yebtä.

känenkri köbötikadre käne ja ngibiakäre dbe Ngöbö ngwärekri nämane ükaninte nitre israelitakwe, erere Jesukwe köbötikani ñakare. Yebtä abko bariseo ye ñan töi namani krütare Jesubtä. ³⁹ Abtä Jesukwe niebare ietre:

Mun bariseo abko baso amne siä bätäteta btärita aibe amne terita abko tä nebe dobrore kwrere jire, aisete mun töita gobtä amne mun töi kämekäme. ⁴⁰ Mun töi ngitiekä ñakare metre Ngöbö Kukweibtä. ¿Ngöbökwé mun ngrabare dätebare, käkwe mun töi, mun moto dätebare ñakare arato ya? ⁴¹ Munkwe jändrän jakwe bian ni bobre bobre die mikakrä, ye ngwane mun töi rabadi merebe arato baso amne siä bätäteta btärita amne terita arato ye kwrere, niebare Jesukwe bariseoye.

⁴² Bti Jesukwe niebare:

¡Aingwaree mun bariseo! Käre munta kri mu chi, ütiäte ñakare kädianta menta amne kri mda mu kädianta ruda amne kri mu mda mda kuin kwetadre amne kuin kräkäre, akwa ütiäte ñakare ükekrö keta jätä, bti munta mike keteti jenena biandre Ngöbökrä. Akwa jändrän bäri kuin ütiäte nuendre ni bobre kräke amne Ngöbö taredre abko erere munta nuene ñakare. Ye kwrere jändrän bäri ütiäte abko munta nuene ñakare, aisete munkwe jändrän ketebu ye nuendre amne mikadre täte keteti munkwe, akwa jändrän bäri ütiäte abko nuendre bäri munkwe.

⁴³ ¡Aingwaree mun bariseo! Käre ja takrä ni ütiäte ütiäte kräke sinagogate, kánti mun töta nebe rabai käre ja mikakrä ütiäte. Erere arato, ni mda mdakwe mun mikadre ütiäte jae, käkwe köbö ngwiandretari käne munye ji ngrabare mrö rürümoinkrä kánti, ie mun töta nebe ja mikakrä ütiäte.

⁴⁴ ¡Aingwaree mun bariseo! Kä ni doboi mikakrä, kánti kä ükateta kuin ruäre, aisete dobo mikani gare ñakare amne, ni raba dikekä jäme bti ta abtä ja mikata ngite amne tä dbe ñakare Ngöbö ngwärekri, ye kwrere jire mun bä kuin metre, akwa munta ni mda kite ja mike ngite abko gare ñakare ni mda mdaye, niebare Jesukwe nitre bariseoye.

⁴⁵ Abtä Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre nämane yete abko iti käkwe niebare Jesuye:

Dirikä, mata ñäke kore, ye abko mata ñäke nun rüere arato, niebare kwe.

⁴⁶ Akwa Jesukwe niebare mda ie:

¡Aingwaree mun Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre! Käre munta tribe mike kabre ni mda mda tröbtä, tä nebe doboko krübäte kräke, akwa nin munta die mike jire chi abko krörö: Kukwe ükateta kabre nuendre ni jökräye munkwe, ye abko tribe doboko kwrere, akwa munta ja kukwei mike täte ñakare jire chi, niaratre kitakäre kukwe kuin nuene Ngöbökrä.

⁴⁷ Erere arato, nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira kämikani mun mräkäkwe abko doboibti kä ükateta kuin munkwe. ⁴⁸ Ye abko, mun mräkäkwe kukwe nuenbare abko dbe munkrä tuen munbtä, aisete mun mräkäkwe ni Ngöbö kukwei niekä kirakira kämikani amne mun abko tä doboi ükateta kuin nuäre, niebare Jesukwe ietre.

⁴⁹ Munta töbike kore, ye mdenbtä abko Ngöbö töbtä kri käkwe niebare: Tikwe ja kukwei niekä niekä juandi amne ja kukwei ngwianka ngwianka tikwe juandi arato, ye abko müre ketadi ruäre amne ruäre abko jiebtä rikai kisere mikakäre ja tare nike. ⁵⁰⁻⁵¹ Ne aisete nitre ti kukwei niekä däräie metaninkä temen, yebtä Ngöbökwé kukwe ükadite munkrä abko krörö: Nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira kämikani Abel näire nebebe Zacarías näire. Zacarías ye abko kämikani kwetre ñukwä grä amne ju blitakrä Ngöböbe te ruäre. Abtä Ngöbökwé kukwe ükadite niaratre kämikakabe. Erere arato, yebtä Ngöbökwé kukwe ükadite ni kä ne ngwanebe abko ti tö nibi niei munye, niebare Jesukwe ietre.

⁵² Bti Jesukwe niebare mda:

¡Aingwaree mun Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre! Munta kukwe era metre Ngöböbtä rükente ni mda mda käne. Mun ñan tö kukwe era metre mikai gare kuin jae amne mun ñan tä dirire era metre arato ni mda mdaye, aisete rükadre ño Ngöbö kánti ñan rükadre gare ietre. Abko kore se, niebare Jesukwe.

⁵³ Nebti Jesu nikaninta mda angwane, nitre bariseo amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre moto namani romon krübäte Jesu kukweibtä. Abtä nikanintre kukwe ngwentari kabre Ngöbö kukweibtä ie, ⁵⁴ ye abko Jesukwe ja kitadre au kö okwäte ja kukweibtä, abtä kitadre ngise kwetre, abkokäre namanintre kukwe ngwentari kore ie.

12

Nikwe ñan bikadre deme, niebare Jesukwe
(Mateo 10.26-31)

¹ Ye gwane ni jatani nüke ja ükekrö bäri kwati mda Jesu kánti, aiseite ni namani kwati krübäte, kä namani ja kitekäbe kwärikwäri. Angwane nitre ja töitikaka Jesube, ie Jesu nikani niere krörö:

Lebadura mikata bante tä ngitie jökrä te, ye kwrere jire nitre bariseo töi kämekäme, käta bike kuin deme ye abko käta ngitie ni mda mda töite, käta ni mda mda töi mike ja kwrere, aiseite munkwe ja ngibia kuin nitre bariseo ngäniene, ² ñobtä ñan angwane kukwe ñakare jire tiebe abko ni mdakwe ñan gadre. Erere arato, jändrän ñakare jire gore abko ni mdakwe ñan gadre. ³ Ne aiseite jändrän jökrä nieta kaibe munkwe akwa, ni jökrä käkwe kukwe nuadi. Erere arato, kukwe nieta tiebe kaibe gwi munkwe abko kädriedi ji krikti temen ja ngwärekre jökrä, aiseite munkwe ñan bika deme nitre bariseo se kwrere.

⁴ Ye abko, mun ti kukwe muko tikwe, ie ti tö niei krörö: Ni mda raba mun ngrabare aibe kämike, akwa yebti ñan raba jändrän nuene munbtä, aiseite munkwe ñan ni mda jürä ngwian jabtä; ⁵ akwa nire jürä ngwian munkwe jabtä, ñobtä ñan angwane mun krütadre, bti Ngöbö di tarä mun kitakrä kä ja tare nikakrä kánti aiseite. ⁶ Akwa mun bäri tare kri Ngöbökwé abko ti bike bä mike krörö munye: Nukwä kiakia rürümointa kwärike abko ütiä bianta bäri brai, aiseite ngwian bianta mnamube ütiäre, akwa nukwä kiakia ye käita nikwitekä ñakare Ngöböbti. ⁷ Amne mun ara jire abko dokwä drüen kratirekratire abko tä gare jökrä Ngöböye, aiseite Ngöbökrä mun abko bäri ütiäte kri nukwä kabrekabre bti ta, aiseite mun raba ja tare nike angwane, munkwe ñan kä jürä ngwian jabtä, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

Nikwe ñan Jesu rükandrete
(Mateo 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ Bti Jesukwe niebare mda:

Ti tö kukwe krörö niei mda munye: Nire nire tä nekete tibe abko niedre metre kwe ni mda mda ngwärekre, ni ye abko jen tikwe abko ti, Ni Kä Nebtä Ngobo käkwe niedi arato angeletre Ngöbökwé ngwärekre. ⁹ Akwa nire nire käkwe ti rükandrete ni mda mda ngwärekre, ni ye abko gare ñakare tie abko tikwe niedi angeletre Ngöbökwé ngwärekre arato. ¹⁰ Mdakäre abko, ti Ni Kä Nebtä Ngobo, rüere nirekwe ñäkädre blo, akwa ja töi kwitadreta kwe angwane, Ngöbökwé kukwe käme ye diandrekäta btä; akwa nirekwe ja dokwä mikadre ribi, käkwe Ngöbö Üai Deme mikadre ngwarbe jae, ye aibe Ngöbökwé ñan ngite diandrekäta jire btä.

¹¹ Mdakäre abko, sinagoga kánti mun järika nitre israelitakwe kukwe ükatekäre amne nitre kritobore ñakare israelitare, ye ngwärekre mun järika kukwe ükatekäre angwane, munkwe blitadre ño jakrä amne munkwe dre niedre, yebtä munkwe ñan töbika dikaro, ¹² ñobtä ñan angwane munkwe dre niedre jakrä, ye abko Ngöbö Üai Deme käkwe mikadi gare munye abko erere munkwe niedi jakrä kritobo ngwärekre, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

Nikwe ñan töbikadre jändrän bkäne kabre jakrä

¹³ Angwane nitre nämane kwati, ye ngätäite ni nämane iti käkwe niebare Jesuye:

Dirikä, jändrän namani nun rün mröye, se ti etbakwe dräidre jabti tibe niere ie, niebare kwe ie.

¹⁴ Abtä Jesukwe niebare ie:

Ja mräkä, ¿nirekwe ti mikani kritobore mun ngätäite jändrän dräikäre munbti amarebti mata niere kore tie ye? niebare kwe ie.

¹⁵ Ni ye tö namani jändrän rünkwe diain kabre jae, aiseite Jesukwe niebare mda ietre:

Ni rabadre jändrän bkäne kabre, ñan ye köböire kä rabai nuäre nibtä, aiseite mun tö jändrän bkäne kabre jakrä, ye ngäniene munkwe ja ngibia, niebare kwe.

¹⁶ Bti Jesukwe kukwe ye bä mikani krörö:

Bati ni nämane iti abko jändrän bkäne kabre krübäte. Batira jire nura nökani kwe, abti ngwä ötani kabrekabre kwe. ¹⁷ Yebti ni jändrän bkänkä kabre ye namani töbike mda: Jändrän ngwä ötani kabre krübäte tikwe noko amne ju ñakare tikwe ükakra. ¿Tikwe ükadi mdente? namani nütüre. ¹⁸ Te batibe niebare kwe jae: ¡A! Tikwe dre nuendi nura gare tie. Ju chi tä tikwe nura ükakra noko tikwe dikandite, bti tikwe ju mikadi bäri kri mda ju chi noko täte abko te tikwe mrö noko ükadi jökrä jändrän jakwebe. ¹⁹ Bti tikwe niedi krörö jae au: Ti nena jändrän bkäne kabre amne jändrän nena nünankrä raire tie, aiseite mtare mentokwäre ti bike jadüke, ti bike mröre, dö ñaen amne ti bike kä ngwen nuäre jabtä kwäräkwärä mda ruen tie, nütübare kwe. ²⁰ Akwa ye btäräbe Ngöbökwé niebare ie: ¡Ma töi ñakare! Mtare deo ma krütadi angwane, ¿jändränäta ükani kabre makwe, se abko rabadi nirekrä? niebare Ngöbökwé ie.

²¹ Ye kwrere tä nakenkä munbtä. Munkwe jändrän ükadre kabre jakrä kä nebtä, akwa jändrän kuin tä biandre Ngöbökwé munye, ye abko munkwe kändandre ñakare jakrä, angwane mun rabadi bobre Ngöbö ngwärekre angwane, kukwe ne kwrere rakadikä munbtä, niebare Jesukwe ni jökräye.

*Ñan töbikadre dikaro mröbtä amne dänbtä
(Mateo 6.25-34)*

²² Yebti Jesu nikwitaninte, käkwe niebare nitre ja töitikaka benye:

Tikwe kukwe nini, yebtä munkwe mrö ño kwetadre nünankrä amne munkwe dän ño kitadre jabtä, yebtä munkwe ñan töbika dikaro abko ti tö nibi niei munye, ²³ ñobtä ñan angwane nita nüne kä nebtä angwane, nünandre metre Ngöböbe abko bäri ütiäte mrökrä amne ni ngrabare ye abko bäri ütiäte dänkrä, aiseite munkwe ñan töbika krübäte dikaro jändrän yebtä.

²⁴ Ye abko, nukwä kwerbo tä nüne ño, ye mika ñäräre munkwe. Kwerbo tä nura nökö ñakare, tä ngwä ötö ñakare, ju ñakare kwe mrö ükakra jakrä, akwa Ngöböta mrö bien kwetadre ietre. ¡Mun abko bäri ütiäte nukwä kräke, se abko mun Rün käkwe ñan mrö biandre munye ya amarebti munta töbike krübäte dikaro se! ²⁵ Erere arato, munkwe ñan töbikadre krübäte dikaro kore, ñobtä ñan angwane ni tö rabare ja tuai bäri kri, akwa di ñakare ja mike niren taiti mda kukwäne. ²⁶ Jändrän ne abko chi akwa, mun di ñakare nuenkäre, ¿se ñobtä abko jändrän bäri taretare nuendre abko btä munta töbike krübäte dikaro se?

²⁷ Mdakäre abko, ¿ñobtä munta töbike krübäte dikaro dänbtä jakrä se? Kri blü tä niren ño, yebtä munkwe töbika. Tä sribire ñakare, tä dän dike ñakare jakrä, akwa jrei kri Salomón abko nämane jändrän jökrä tuäretuäre bkäne, akwa dän tuäretuäre kri blü se kwrere abko Salomónkwe kitani ñakare jabtä. ²⁸ Kri blü tä neme jötrö köböitibe, abti jändrinane angwane mikata ngire ñukwäte, akwa Ngöböta ükete tuäretuäre. ¿Ye mun abko ie dän ñan biandre Ngöbökwé ya amarebti munta tödeke ñakare täte Ngöböbti ye? ²⁹ Munkwe dre kwetadi amne munkwe dre ñadi tomnane, yebtä munkwe ñan töbika krübäte dikaro amne mun ñan raba ulire, ³⁰ ñobtä ñan angwane ni kwati kä nebtä tä tödeke ñakare Ngöböbti abko bäri tä nakwen kisere jändrän ye jiebtä. Akwa mun käta dre mdei nike, ye abko garera jökrä Ngöbö mun Rün kä käinbti seye amne niarakwe jändrän ye biandi munye, aiseite munkwe ñan töbika dikaro jändrän nünankrä yebtä jakrä. ³¹ Akwa jändrän Ngöbökwé tä kä käinbti, ye munkwe kändantari angwane, jändrän jökrä mdei nikata munkwe ye Ngöbökwé biandi munye arato.

*Jändrän kuin kä käinbti, jiebti ni rankwadre
(Mateo 6.19-21)*

³² Ne aisete mun obeja kiakia tikwe, munkwe ñan kä jürä ngwian jabtä, ñobtä ñan angwane jändrän jökrä kä käinbti, kanti Ngöbö mun Rünta gobrane abko mikani gare ja moto kuinbti kwe munye. ³³ Ye aisete, jändrän munkwe, ye erere munkwe rürümoin jökrä, bti munkwe ngwian dräi ni bobre bobrebtı angwane, Ngöböta jändrän kuin ütiäte kri ngibiare munkrä kä käinbti, ye känantari jakrä munkwe. Erere arato, jändrän kuin kuin ütiäte krikri rabadre munkrä kä käinbti, ye munkwe känantari jakrä, ñobtä ñan angwane Ngöböta jändrän kuin ütiäte kri ngibiare kä käinbti munkrä, ye kanti ni gore ñan rabadre gwi amne kebekwe ñan juandre ngwarbe munkän arato, aisete munkwe jändrän ütiäte kri kä käinbti känantari bäri kabre jakrä. ³⁴ Munkwe nuendre kore, ñobtä ñan angwane jändrän ütiäte krikri tädi ükani mdente jakrä munkwe, ye kanti mun töi tädi arato, niebare Jesukwe nitre ja töitıkaka benye.

Nikwe Jesu ngibiadre ngäbti kisere

³⁵⁻³⁶ Bti Jesukwe niebare mda ietre:

Ti bike kukwe mdara jire niere munye abko krörö: Munkwe dän kita biare jabtä amne munkwe ñotra jutra mika biare ti ngibiakäre ngäbti, ni klaborre tä bkänkä ngibiare ngäbti ye kwrere, ñobtä ñan angwane ni mdata ja mike gure angwane, sribikätre bkänkä tä nüke kä ngwen nuäre jabtä, akwa sribikätre kwe abko tä biare ngibiare ngäbti jukwe tikakäre ie, ye kwrere munkwe ja mika biare ti ngibiare ngäbti. ³⁷ Ye abko, nitre sribikä tä kwen ngwäte bkänkäye, ye abko käita neme nuäre btä, aisete sribikä kwandre ngwäte bkänkäye ne ngwane, bkänkä ara jire käkwe dän sribikrä kitadi jabtä, bti sribikä kwekwe mikadi tükänintbe mesabtä kwe, mrö mikadi kwetadre kwe ietre mikakäre ütiäte. Ye kwrere munkwe ti ngibiadre ngäbti angwane, ti rükadita angwane, tikwe mun mikadi ütiäte arato abko ti tö niei metre munye. ³⁸ Ne aisete, nitre sribikä ye bkänkä rükadreta kä ruäre angwane ya o kä ngwen ja ken dekä angwane rükadreta ya, akwa sribikä kwe tä biare ngibiare ngäbti, ye abko bäri käi rabadre nuäre sribikätre yebtä, erere munkwe ti ngibiadre ngäbti kisere angwane, bäri käi rabadi nuäre munbtä arato.

³⁹ Kukwe mdara jire rabadre gare munye arato abko krörö: Ni gore rükadre kä ñongwane, ye rabadre gare ju bkänkäye akräke ju bkänkä käkwe kraidre gwi angwane, jändrän ñan goidre jire kän kwe. ⁴⁰ Ni gore rükadre ñongwane gare ñakare, ye kwrere ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne mun tädi ngibiare ngäbti ñakare angwane, batibe rükadita, aisete munkwe mokre jabtı ti ngibiakäre ngäbti, niebare Jesukwe nitre ja töitıkaka benye.

*Sribikä kuin amne sribikä käme, btä Jesukwe kukwe bä mikani
(Mateo 24.45-51)*

⁴¹ Angwane Pedrokwe niebare mda Jesuye:

Ti Dänkien, ¿makwe blitaniri, ye makwe nini kaibe nunkrä ya o makwe nini ni jökrä kräke? niebare kwe ie.

⁴² Angwane ni Dänkien käkwe niebare mda:

Ni sribikä kuin tä biare abko bkänkä tä mikete sribikätre mda mda ngibiare amne mrödre ñongwane erere käita nüke angwane, tä sribikä mda mda buke. ⁴³ Ni sribikä mikateta ja täte bkänkäkwe angwane, sribi mikateta kisete bkänkäkwe erere tä nuene täte jökrä, bti bkänkä tä nuketa, käta kukwe ükete kuin kräke, ⁴⁴ käkwe ni sribikä kuin kore ye abko mikadi jändrän jökrä ngibiabtıkä jakrä, aisete käta neme nuäre btä abko ti tö niei metre munye.

⁴⁵ Akwa sribikä mikadrete sribire ja täte bkänkäkwe ye abko rabadre töbike krörö: Ti bkänkä ñan rükadreta jötrö, rabadre nütüre, kä rikadre sribikä mda mda merire, brare ngötikekä kwäräkwarä amne, rikadre mröre, dö ñaen amne rikadre dröbare jirekäbe angwane, ⁴⁶ bkänkä rükadreta ñongwane gare ñakare ie. Ne aisete tädre jäme angwane, batibe bkänkä jatadre nuketa, yebtä abko bkänkäkwe mikadi ja tare nıke kri, sribikä dokwä ribi mda mda ben.

⁴⁷ Mdakäre abko, ni sribikä abko bkänkä tö dreye gare kuin ie, akwa bkänkä kwe mikata täte ñakare kwe, aiseite metadi tare krübäte kwe. ⁴⁸ Akwa sribikä mda abko, bkänkä tö dreye metre gare ñakare ie, käkwe ja mikadre ngite, yehtë mikadre ja ngie nuen, akwa metadre bä räkä, ñobtä ñan angwane kukwe gare ñakare ie aiseite. Ne mden kisete, nire nire abko ie sribi ya, jändrän mda mda ya bianta kabre, ye ie käräta bäri mda htä. Erere arato, nirehti tödekata sribi nuenhtä abko ribeta bäri mda htä, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

Ni kwati rabadi rüre jabe kwärikwäri Jesu dokwäre
(Mateo 10.34-36)

⁴⁹⁻⁵¹ Yehti Jesukwe niebare mda ietre:

Tikwe ja tare nikadi kri angwane ti krütadi, akwa ye ngämi nakenkä, känenkri ti moto neme nuäre ñakare. Mdakäre abko, ñan ti jatani mun mikakäre nüne jäme jabe kwärikwäri abko munkwe nütü, akwa ti jatani ñukwä bukete mun ngätäite kä nehtë, ye abko ti tö nena tuai jutra ngitiekä. Ti jatani, abtä ni kwati rabadi nikwite ja rüere kwärikwäri. ⁵² Mtare mentokwäre ni ruäre rabadre tödeke ñakare tibti käkwe rüdi mräkä tödekaka tibti ben, aiseite ni ja mräkäre tädi nüne nirike gwí, ye abko nimä rabadi rüre mräkä nibu rüere. Erere arato, ni nibu ye rabadi rüre mräkä nimä ye rüere. ⁵³ Angwane ngäbäkre rün rabadi rüre ngobo kwebe amne ngäbäkre rabadi rüre rün kwebe. Erere arato, meye rabadi rüre ngänkän kwebe amne ngäbäkre merire rabadi rüre meye kwebe. Ye kwrere arato, bi rabadi rüre bosibe amne bosi rabadi rüre bibe. Ne abko rabadi nakenkä kore munhtä tödekabtä tibti, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

Dreta nakenkä rükadre gare
(Mateo 16.1-4; Marcos 8.11-13)

⁵⁴ Bti ni nämane kwati yete, ye ie Jesukwe niebare mda:

Mütata kite jüben nindrini angwane, nü räkändi temen munta niere, erere ñüta näkäen. ⁵⁵ Erere arato, müreta kite mate mötarikri angwane, kä rabadi ngire krübäte munta niere, erere käta neme ngire. ⁵⁶ Ye aiseite ngwarbe munta bike töi ñakare, ñobtä ñan angwane jändränä tuen kä käinhti amne kä temenhtä, ye abko tädre dre bä mike tä nüke gare kuin jökrä munye. ¿Ye ñobtä abko dreta nakenkä kä ne ngwane mun näire Ngöbö diehti mun okwähti abko tä nüke gare ñakare munye? ¿Ye ñan ngwarbe munta bike töi ñakare ya?

Nikwe kukwe ükadrete jötrö ni rüebe
(Mateo 5.25-26)

⁵⁷ Mdakäre abko, kukwe raba ja rüere kwärikwäri munkwe angwane, ükadrete ño kuin, ye erere munkwe ükate jabe kwärikwäri. ⁵⁸ Akwa nane ma rüekwe ma kita ngise kritobo ñakare israelitareye ne ngwane, ma ngämi nebe kritobo ngwärekri, känenkri makwe kukwe ükate ma rüebe ji ngrabare, mun ñan rabadre kritobo ngwärekri abkokäre, ñobtä ñan angwane ma rabadre kritobo ngwärekri angwane, niarakwe ma köböi biandi guardiaye amne guardiakwe ma kitadi ngite kä teri. ⁵⁹ Ye kánti abko makwe ñan ngwian biandre täte jökrä ja ütiäre, känenkri ma ñan tikadreteta kwe abko ti tö niei munye. Abko kore se, niebare Jesukwe ni nämane kwati yete yeye.

13

Ni jökrä käkwe kukwe käme kitadre temen, bti Ngöbö kadre ngähti

¹ Kä ye ngwane ni israelita nämane ruäre Jesu kánti yete käkwe niebare ie:

Krيره nitre Galileabo nämane jändrän jakwe kämike kukwadre Ngöböye, Ngöbö käikitakakäre ju blitakrä Ngöböbe kánti angwane, Pilatokwe kämikamna, erere rükä romanobo kwekwe käkwe kämikani.

² Abtä Jesukwe niebare ni jökräye:

¿Nitre Galileabo kämikani kore, aiseite niaratre abko bäri kukwe kämekäme nuenkä nitre Galileabo mda mdakrä, munta nütüre ya? ³ Akwa ñakare kore ti tö niei munye.

Akwa munkwe ñan ja töi kwitadre, käkwe ñan kukwe käme kitadre temen, bti Ngöbö kadre ngäbti munkwe ne ngwane, mun rabadi nianinte, käkwe ja tare nikadi kri Ngöbö okwä bäre mento kärekäre.

⁴ Erere arato, nitre ni jätäbti ni kwä, bti ki Siloéte nikani temen, käkwe kämikani, ¿nariatre ye abko nämane Ngöbö Kukwei mike täte ñakare, abtä nämane ja mike ngite bäri Ngöbö rüere nitre Jerusalénbo mda mdakrä, munta nütüre ya? ⁵ Akwa ñakare kore ti tö niei munye. Munkwe ñan ja töi kwitadre, käkwe ñan kukwe käme kitadre temen, bti Ngöbö kadre ngäbti munkwe ne ngwane, mun rabadi nianinte, käkwe ja tare nikadi kri Ngöbö okwä bäre mento kärekäre. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

⁶ Yebti nitre israelitakwe ñan Ngöbö kadre ngäbti ne ngwane, Ngöbökwé juandre ngwarbe abko mikakäre mokre, Jesukwe kukwe mda bä mikani ietre angwane, nitre israelita krikri bä mikani higo krie kwrere kwe amne Ngöbö bä mikani kä bkänkä kwrere kwe abko krörö:

Bati ni nämane iti käkwe higo krie nökanu uba nurai ngätäite. Abti higo ngwä namanina ya abko nikani tuenta, akwa higo ngwä kwani ñakare ie. ⁷ Abtä nura ngibiabtikä nämane kwe yete, ie niebare kwe: Higo ne ngwä nena btä ya abko ti nükani tuen kä komä jire ja täritäri akwa, ngwäta kwen ñakare tie amne tä kä den ngwarbe jae, aisete makwe tikaka jirekäbe, niebare kwe sribikäye.

⁸ Akwa nura ngibiabtikä käkwe niebare ie: Ti dänkien, makwe higo krie ye tuametre kä nete. Tikwe dobo muandi dokwä bäre temen, bti tikwe abono mikadi btä. ⁹ Ye ngwä rabadi btä akwa, nane ngwä ñan rabadre btä ne ngwane, makwe tikaka ngätrite ta, niebare sribikäkwé bkänkäye. Ne abko nakaninkä kore abko erere rabadre nakenkä munbtä. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

Jesukwe meri bren mikaninta quinta köbö jadükakrä näire

¹⁰ Bati köbö jadükakrä näire, Jesu nikani dirire mda sinagoga angwane, ¹¹ meri bren nämane iti yete. Meri ye abko kä kwä jätäbti kwä kwära nikani bren. Üai käme nikani btä, käkwe trö dötaninkä, aibe kisete ñan namani nünenkä metre krö. ¹² Meri ye abko nämane siba yete, btä Jesu okwä namani angwane, käräbare kwe, bti niebare kwe ie:

Ti mräkä, ma bikera nementa quinta mtare, niebare kwe ie.

¹³ Bti kise mikani kwe meri bren yebti. Ye btäräbe meri ye namani nünaninkäta metre krö batibe, kä nikani Ngöbö käikitekä kwäräkwärä se kwrere.

¹⁴ Yebtä abko, sinagoga ye dänkien namani romon, ñobtä ñan angwane Jesukwe meri bren mikaninta quinta köbö jadükakrä näire, käkwe niebare ni jökräye:

Kä tarä köbö ti sribikrä, aisete köbö ti ye näire mun bren bren jata ja mikakäreta quinta, akwa köbö jadükakrä näire, mun bren bren ñan jata ja mikakäreta quinta, niebare kwe ni jökräye.

¹⁵ Abtä ni Dänkienkwe niebare mda ie:

¿Mun ngwarbe ja bä mike kuin! ¿Buey amne buro mäkateta mun itire itirekwe angwane, köbö jadükakrä näire munta tikete ñakare, bti munta niken ngwena tomna ñaen ñakare ya? Mun jökrä tä niken jändrän ye ngwena tomna ñaen ye munta sribire ruen tie. ¹⁶ Ye aisete meri ne jatani Abraham mräkäkri. Niara abko bäri ütiäte jändrän ye ngwä abko kä kwä jätäbti kwä kwära neketaninte Satanaye abtä bren, ¿se abko ñan diandrekäta köbö jadükakrä näire Satana kisete ya? niebare Jesukwe ietre.

¹⁷ Jesukwe ñäkäbare kore angwane, Jesu rüe namanintre ja gaire jökrä, akwa ni mda mda abko btä kä namani nuäre jändrän kuin nuen namani Jesukwe ye tuare.

Jesukwe kukwe bä mikani mostasa nurai amne lebadura btä

(Mateo 13.31-33; Marcos 4.30-32)

¹⁸ Erere arato, Jesukwe niebare:

¿Ngöböta gobrane ño nibti? ¿Ngöböta kite gobrane nibti, ye abko tikwe bä mikadre dre kwrere ruen munye? ¹⁹ Ngöböta kite gobrane nibti ye abko mostasa nurai chi kwrere. Ni iti käkwe mostasa nurai nökanu ju bäre jakrä abko nikani niren kri krikri kwrere angwane, nukwä namani nüne kri ye küdebti, ye kwrere jire käne Ngöböta kite gobrane ni braibe

bti, akwa mrä angwane Ngöbö rabadi gobrane ni kwatibti abko bä mikata nura chi yebtä.
²⁰ Ye ngwane Jesukwe kukwe mdara jire bä mikani krörö:

¿Ngöböta kite gobrane nibti ye abko tikwe bä mikadre dre kwrere ruen munye?

²¹ Ngöböta kite gobrane nibti ye abko rabadi niren lebadurata niren ye kwrere abko krörö: Meri iti käkwe lebadura kitani chi arina kabre te, bti mritani kwe abti lebadura nikani arina kabre ye ñäre jökrä, niebare Jesukwe.

Jukwe Krä chi

(Mateo 7.13-14,21-23)

²² Yebti Jesu nikani janknu Jerusalén kukwäre mda angwane, nikani dirire juta kwatirekwatire te ji ngrabare. ²³ Angwane bati ni iti käkwe niebare ie:

Ti Dänkien, ¿ni braibe rabadi dianintari ya?

Abtä Jesukwe niebare mda ni jökräye: ²⁴ Munkwe ja di mika kri rikakäre gwä jukwe Krä chite ta, ñobtä ñan angwane mrä ni kwati tö rabadi näin gwä akwa ñan rabadi, ²⁵ ñobtä ñan angwane ju bkänkä käkwe jukwe dikadi jite, ye ngwane mun rabadi ju bäre abko rabadi ju bkänkä ye kärere, kä rabadi niere krörö ie: Ti Dänkien, jukwe tike nunye, mun rabadi niere. Akwa niarakwe niedi munye: Mun gare ñakare tie amne mun kä mdenbo gare ñakare tie, niedi kwe munye. ²⁶ Angwane mun rabadi niere krörö ie: Nunkwe mröbare amne nunkwe tomna ñani gwaire mabe. Erere arato, makwe diribare nun kanti, ¿ye töre ñakare mae ya! munkwe niedi. ²⁷ Akwa ju bkänkä käkwe niedi munye: Mun gare ñakare tie amne mun kä mdenbo gare ñakare tie. Mun kukwe kämekäme nuenkä nän mobe mento tibtä, niedi kwe munye.

²⁸ Ye ngwane abko, Ngöböta gobrane, ye kanti Abraham, Isaac, Jacob amne Ngöbö kukwei niekätire tädi jökrä, btä mun okwä rabadi angwane, munkwe ja müadi krikri be amne mun moto rabadi romon krübäte ju bkänkäkrä, ñobtä ñan angwane mun abko tädi kitaninkä ju bäre. ²⁹ Mun tädi ngwarbe ju bäre, ye ngwane abko nitre nünanka mintokwäre, mötarikri, kä driri amne nindrini abko rükadi jökrä, rabadi takänintbe mröre gwaire jökrä Ngöböta gobrane ye kanti. ³⁰ Ye ngwane abko, ni ruäre ütiäte kri mtare abko rabadi ni bobre kwrere mrä amne, ni ruäre bobre mtare abko rabadi ütiäte kri mrä. Abko kore se, niebare Jesukwe.

Jesukwe nitre Jerusalénbo müaibare

(Mateo 23.37-39)

³¹ Kä ye ngwane abko, nitre bariseo nükani ruäre, käkwe niebare Jesuye:

Herodes tö ma kämikai, aisete nän ngitie mento nete, niebare kwetre.

³² Angwane Ngöbö ñan tö ne ngwane, Herodes ñan rabadre Jesu kämike ja töi jenbti, ye mikakäre gare ietre, abkokäre Jesukwe niebare mda ietre:

Herodes abko nukro känsenta kwrere, ye ie mun nän niere krörö: Mtare, jetbe tikwe üai käme juanditari nibtä amne tikwe ni bren bren mikadita quinta amne münkme tikwe sribidi ünän. ³³ Akwa mtare, jetbe, münkme ti näin sribire janknu ji ngrabare. Abti ti näin nebe Jerusalén, munkwe nie ie, ñobtä ñan angwane ni Ngöbö kukwei niekä abko ñan krütadre juta Jerusalén bäre mento, aisete ti näin kanti. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

³⁴ Ye btäräbe Jesukwe nitre Jerusalénbo müaiba, käkwe niebare krörö:

¿Aingwaree, mun nünanka Jerusalén nete! Käre munta nitre Ngöbö kukwei niekä müre kete amne nitre juanta Ngöbökwä ja kukwei ngwena abko müre ketata jäbti. Ye abko, kwita ngäbäli kiakia ngibiare ja ngike täni, ye kwrere käre ti tö namani mun ngibiai, akwa mun ñan tö namani ti tuai ja ngibiare, ³⁵ aisete ju munkwe nete ne rabadi tökare jökrä mun täbtä abko tita niere munye amne, mtare mentokwäre ti ngämi kiteta, känenkri munkwe ñan ti tuadre jire chi mda, yebti munkwe ti tuadi angwane munkwe niedi krörö:

Ni kitera nüke ni Dänkien Ngöbö käbti raba mikani ütiäte kri abko munkwe niedi ti ngäbti. Abko kore se, niebare Jesukwe.

14

Ni nüen ngrabare abko Jesukwe mikaninta quinta

¹ Bati köbö jadükakrä näire, Jesu nikani mröre bariseo ütiäte kri kanti angwane, nitre bariseo mda mda namani ngibiaretari kisere kitakäre ngite. ² Angwane ni nämane iti yete abko nüen jökrä ngrabare, aiseite nämane bren, btä Jesu okwä namani, ³ käkwe niebare Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätreye amne nitre bariseoye:

¿Köbö jadükakrä näire ni raba ni bren miketa quinta ya, ñakare ya? niebare kwe.

⁴ Angwane niaratre namani kwekbe jökrä. Abtä Jesukwe ni bren käräbare ja ken, mikaninta quinta kwe, bti juaninta kwe. ⁵ Yebti Jesukwe niebare mda nitre bariseoye:

Buro ya o nbi betadrekä nguse munkän köbö jadükakrä näire, ye mun rikadre jötrö ngwarbe dentarita, ye ngwane munta sribire. ¿Akwa ni bäri ütiäte jändränkä abko tikwe mirita quinta abtä ti ngite munta nütüre ya? niebare kwe ietre.

⁶ Angwane nitre bariseo namaninta kwekbe jökrä, ñobtä ñan angwane kukwe kwani ñakare ietre.

⁷ Angwane nitre nübaibare mröre siba abko nikani ja täkrä ni ütiäte ütiäte kräke mesabtä känene jae, bti namani nebe täkänintbe Jesu okwäbti. Abtä Jesukwe kukwe bä mikani ietre, käkwe niebare krörö:

⁸ Nane ni iti rika ja mike gure, kanti ma nübai kä ngwiankäre nuäre jabtä siba angwane, ja täkrä ni ütiäte kräke, yete ma ñan raba täkänintbe, ñobtä ñan angwane nane ni mda bäri ütiäte makrä nübaibare arato abko jatadre nüke angwane, ⁹ ni mun nübaikä ye jatadre, käkwe niedre mae: Ja täkrä kanti mata täkänintbe, ye bien ni neye, niedre kwe mae angwane, ma rikadre nebe täkänintbe mrä köre, ye abko rabadre gaidre kri makrä.

¹⁰ Ne aiseite ma nübaikä kanti ma rika angwane, ja täkrä mrä kanti ma raba täkänintbe. Yebti ni ma nübaikä ye jatadre, käkwe niedre krörö mae: Ja mräkä, ja täkrä ni ütiätekrä tä mesabtä ne kanti jakwe siba, niedre kwe mae, ye ngwane ma rabadre ütiäte ni mesabtä ye okwäbti abko rabadre bäri kuin. ¹¹ Tita niere kore, ñobtä ñan angwane nire nire tö bikai kri au abko Ngöbökwé mikadi bobre amne, nire nire tö ja mikai bobre abko Ngöbökwé mikadi ütiäte kri, niebare Jesukwe.

¹² Yebti Jesukwe niebare niara nübaikä yeye:

Makwe mrö sribere kri kä ngwiankrä nuäre jabtä, o ma rika ni mda mda buke mröte dere, ye ngwane ma kukwe muko, ma etba, ma mräkä mda mda amne nitre ngwian bkänkä kri nünanka känime ma bäre temen, ye aibe makwe ñan nübai mröre jabe, ñobtä ñan angwane niaratre bukadre makwe ye ütiäre ma kärädreta kwetre mröre jae, aiseite makwe mrö biani ye ütiä biandita kwe mae, aiseite nitre ngwian bkäne kri aibe ñan nübai makwe. ¹³ Akwa ma rika mrö sribere kri kä ngwiankrä nuäre jabtä angwane, makwe ni bobre nübai. Erere arato, ni bren bren ngrabare, ni nakwente amne ni okwä kä drünente nübai makwe mröre jae angwane, ¹⁴ kä rabadi nuäre mabtä, ñobtä ñan angwane niaratre ñan raba ma buketa jire mrö ye ütiäre, akwa nitre metre Ngöbö ngwärekri rükaita nire kä mrä angwane, ye näire Ngöbökwé ütiä biandi mae. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

Jesukwe kukwe bä mikani ja bukabtä

(Mateo 22.1-10)

¹⁵ Ni metre metre Ngöbö ngwärekri rükadita nire, btä Jesukwe blitabare kore, yebtä abko nitre nämane mesabtä ye ngätäite ni iti käkwe niebare mda Jesuye:

Ngöbö jatadi gobrane ni ngätäite angwane, nire tädi mröre yete abko btä kä rabadi nuäre krübäte, niebare kwe.

¹⁶ Abtä Jesukwe kukwe bä mikani ietre, käkwe nitre israelita ütiäte kri bä mikani ni nübaibare känkäne kwrere, käkwe niebare mda:

Yebtä abko ti bike kukwe bä mike krörö munye: Bati ni iti käkwe mrö sribebare kri kwetadre, käkwe ni kwati nübaimna mröre jae. ¹⁷ Ye erere mrö namanina biare kwetadre angwane, ni ye käkwe niebare sribikä kweye: Nitre nübaibare tikwe, ye nän kärere amne makwe nie krörö ietre: Mrö nibira biare kwetadre, aiseite mun jakwe mröre, makwe nie ietre, niebare kwe sribikä kweye.

¹⁸ Ye erere bkänä, sribikä ye nikani akwa, nitre nübaibare abko kwe kukwe mdara jire nämanena nuendre, aisete ñan rikadre namani niere. Ni iti käkwe niebare: Gwä tikwe kä kürü abko ti bike niken tuenbti, aisete ti ñan rikadre, ye abko munkwe dian tibti ta, niebare kwe. ¹⁹ Ni mda abko käkwe niebare: Tikwe buey kürü Krä jätä sribikä jae abko tä sribire kuin ya, ñakare ya abko ti bike niken nuente, aisete ti ñan rikadre, akwa munkwe dian tibti ta, niebare kwe. ²⁰ Ni mdara jire abko käkwe niebare: Gwä tikwe ja miri gure, aisete ti ñan rikadre, niebare kwe.

²¹ Angwane sribikä ye nikaninta, käkwe niebareta jökrä bkänkäye. Abtä sribikä bkänkä moto namani romon krübäte, käkwe niebare sribikä kweye: Nän jötrö ji kri ngrabare amne ji Krä kiakiabti juta ngrabare nokore ni bobre känene, ni bren bren ngrabare känene amne ni okwä kä drümente känene. Erere arato, ni nakwente känene. Ma jata ngwena mröre nete, niebare kwe sribikäye.

²² Ye erere bkänä, sribikä jananbare. Abti bä raire angwane, sribikä jataninta, käkwe niebare bkänkäye: Ti dänkien, makwe ni kărämna tie, erere tikwe kăränirira, akwa kä tä ni mda mdakrä, niebare kwe. ²³ Angwane sribikä bkänkä käkwe niebare mda ie: Nän ni mda mda känene ji ngrabare juta bäre mento sere. Ma jata ngwena nüke nete, ñan tö raba kite akwa, ma jata ngwena ni mikakrä bäri kwati gwi ti kánti nete, ²⁴ ñobtä ñan angwane nitre nübaibare känkäne tikwe, ye abko ñan rükadre jire iti mröre tibe mesabtä, niebare kwe. Ye kwrere Ngöbökwe mun ütiäte ütiäte kărädi nüne ja kánti angwane, nane mun ütiäte ütiäte ñan rabadre kánti, akwa ni bobre bobre rabadi. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

Nire nire tö näin Jesube käkwe töbikadre kuin ja käne
(Mateo 10.37-38)

²⁵ Jesukwe mröbare ünän kore, bti nikani ta angwane, ni nikani kwati jiebti. Abtä niara nikwitaninte, käkwe niebare ietre:

²⁶ Nire nire tö näin tibe rabakäre ja töitikaka tibe abko käkwe ti taredre bäri jändrän jökrä bti ta. Akwa nire nire tä rün, meye, merire kwe, brare kwe, etba, ngwai kwe tarere bäri amne tä ja tarere bäri au ne ngwane, ñan rabadre ja töitikaka tibe. ²⁷ Erere arato, ni kämikata niken krusobtä angwane, nita niken kruso doboko ngwena au jakrä, ye kwrere nire nire käkwe ñan kötä mikadre au jakrä ja tare nikakäre tikrä amne krütakäre tikrä ne ngwane, ni ye ñan rabadre ja töitikaka tibe.

²⁸ Ye abko ti bike bä mike krörö: Nane ni iti rikadre ju mike nura ngibiabtikrä angwane, ngwian tärä täte ju ye mikakrä bare täte jökrä ya, btä tä töbike käne, abti ngwian tärä täte ye ngwane tä ju mike. ²⁹ Akwa ngwian ñakare täte ju mikakrä, akwa ju kömikadretbe kwe abti rabadre ötare ñan rabadre käte ie. Yebtä abko ni jökrä rabadi ni ye kötaire, ³⁰ kä rabadre niere: ¡A! Ni se nikani ju mike akwa, namani bare ñakare ie abko ni jökrä rabadre niere kötaire kwärä kore btä. Ye kwrere mun mden tö näin tibe käkwe töbika kuin ja käne.

³¹ Yebtä ti bike kukwe mdara jire bä mike abko krörö: Jrei tädre iti kwe rükä tädre mili Krä jätä abko jatadre niken rüre jrei mda rüere. Akwa jrei mda ye abko kwe rükä tädre mili Krä gre, aisete jrei kwe rükä mili Krä jätäbe ye rabadre töbike käne, rükä mili Krä gre ye ganaindi kwäräbe kwetre ya abko rabadre töbike. ³² Akwa nane rükä mili Krä jätä ben jrei ye käkwe ñan ganandre, rabadre tuen ie angwane jrei kwe rükä mili Krä gre ye tädre mente angwane, ñan rüdre kwe, aisete ja mäkädreta jirekäbe kwe abkokäre nitre juandre niere kwe jrei mda yeye. ³³ Ye kwrere abko, nire nire tö näin tibe rabakäre ja töitikaka tibe, akwa ñan tö jändrän jakwe mikaite jökrä ne ngwane, ñan rabadre ja töitikaka tibe. Ne aisete mun mden tö raba näin tibe käkwe töbika kuin käne. Abko kore se, niebare Jesukwe ni jökräye.

Jesukwe kukwe bä mikani mrenbtä
(Mateo 5.13; Marcos 9.50)

³⁴ Yebti nire nire tö näin Jesube abko Jesukwe bä mikani mrenbtä, käkwe niebare mda:

Mren abra kuin jändrän jökrä mikakrä bänänte, akwa bänän riadrekä rabadre tibo, ye abko rikadre ngwarbe, aiseite ñan rabadre kuin mda, ³⁵ amne ñan rabadre kuin dobokrä amne ñan rabadre kuin abono sribekrä, aiseite rabadre ngwarbe. Abtä kitadrekä jirekäbe. Tita kukwe niere ne mun mden mden tö näin tibe käkwe ketate ja olote, bti töbika kuin btä munkwe, niebare Jesukwe ni jökräye.

15

Obeja nianinte, btä Jesukwe kukwe bä mikani (Mateo 18.10-14)

¹ Angwane ni kwati ngwian käräkä gobran romanobokrä amne ni kwati mda mda namani tuen moto kämekäme nitre bikaka metre Ngöbö ngwärekiye, ye namani nüke Jesu ken niara kukwei nuakäre. ² Abtä nitre bariseo amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre namani ñäke tiebe Jesu rüere, kä namani niere jae kwärikwäri:

Nitre kukwe kämekäme nuenkä se kwrere abko ni noko tä kaen ngäbti jökrä amne tä mröre ketetibe ben, abtä tä ja mike ngite Ngöbö rüere ñan ñan, namanintre niere Jesubtä.

³ Angwane Jesukwe kukwe bä mikani krörö mda ietre, nitre namani tuen kämekäme abko ütiäte Ngöbökrä era metre mikakäre gare:

⁴ Ni iti mun ngätäite abko kwe obeja tädre gre ketarike abko riadrete krati kän, ye ngwane niarakwe ñan obeja gre ketabkä bti krä jätäbti krä ökän (99) ye mikadrete ja ngibiare kaibe kä kaibete, bti obeja kratibe nianinte, ¿ye niara ñan rikadre känentari kisere ya? ⁵ Kwandretari ie angwane, kä rabadre nuäre btä, käkwe kitadre ja kötäbti ta, bti rikadre ngwenante ⁶ ja gwiriete angwane, niara kukwe muko nünanka känimekänime abko kärädre jökrä kwe, bti niedre kwe ietre: Obeja nianinte krati tikän abko kuninantari tie, aiseite ari käi ngwen nuäre jabtä tibe, niedre kwe. ⁷ Ye kwrere abko, ni iti kukwe kämekäme nuenkä ni ne kwrere käta ja töi kwite, käta kukwe käme kite temen amne tä Ngöbö kaen ngäbti, ye abko käita neme bäri nuäre Ngöböbtä kä känbti sete ni gre ketabkä bti ni jätäbti ni ökän käta Ngöbö mike täte era metre nütüta jabtä munkwe kwrere ye abko ie Ngöbö garera, niebare Jesukwe.

Jesukwe kukwe bä mikani ngwian nianinte btä

⁸ Bti Jesukwe niebare mda:

Ye kwrere arato, meri tädre iti, kwe ngwian tädre kun jätä abko riadrete kunti kän angwane, meri ye käkwe ñotra mikadre, bti rikadre kä sökökä gwita ngwian ye känäntarikäre. ⁹ Abti kwandretari ie angwane, kukwe muko merire merire nünanka känimekänime abko kärädre kwe, bti niedre kwe ietre: Ngwian nianinte tikän abko kuninantari tie, aiseite ari käi ngwen nuäre jabtä tibe, niedre kwe kukwe mukoye. ¹⁰ Ye kwrere abko ni kukwe kämekäme nuenkä käta ja töi kwite, käta kukwe käme kite temen amne tä Ngöbö kaen ngäbti abko käita nebe nuäre angeletre Ngöbökwébtä kä känbti sete, ye abko ti tö niei munye, niebare Jesukwe ietre.

Jesukwe kukwe bä mikani ni bati diänbtä

¹¹ Yebti Jesukwe kukwe mdara jire niebare angwane, nitre bariseo romon kräke abko bä mikani ngäbäkre mubai kwrere kwe amne nitre kukwe kämekäme nuenkä abko bä mikani ngäbäkre diän kwrere kwe abko krörö:

Bati ni nämane iti abko kwe ngäbriänkä nämane nibu. ¹² Ni ye abko ngobo bäri bati nikani, käkwe niebare ie: Tata, jändränä biandre tie makwe, ye erere makwe bian jötrö tie, niebare kwe rünye. Abtä rünkwe jändrän jakwe ye dräibare niaratre nibubti.

¹³ Yebti kä ngämi niken raire ta angwane, ni bäri bati ye käkwe jändrän jakwe erere rürümoinbare jökrä, bti ngwian diani kwe, bti nikani mobe kä mdabti, kanti nikani kukwe nuene ngwarbe diän diän. Abtä ngwian ganinte jökrä jakän kwe. ¹⁴ Ngwian krütanina jökrä kän, ye btäräbe kä ye kanti mrö nika jatani krübäte, aiseite niara nikani mrö nike krübäte arato.

¹⁵ Angwane ni nämane iti juta yete abko israelita ñakare akwa, niara nikani sribi kärere jakrä ie. Erere bkänä, sribi bäri käme krübäte ni israelitakrä abko biani kwe ie, käkwe niara mikani mtü ngibiare. ¹⁶ Nämane sribire angwane, mtü buka nämane algarobate kwe abko niara tö namani nebe kwetai siba akwa, ñan namani bien jire chi kwetadre ie, aisete mrö namani krübäte ie.

¹⁷ Abtä bati namani töbike: ¡Jo! Ni kwati tä ganane ti rün kanti kwe mrö tarä kabre kwetadre amne ti abko kite jraine jakän mrö miare nete, ¹⁸ aisete ti bike nikenta ti rün gwiriete, käkwe niedi krörö ie: Tata, tikwe ja mikani ngite Ngöbö rüere amne ma rüere, ¹⁹ aisete makwe ñan ti kata ngäbti ja ngobo kwrere ja juete, akwa nita ganane mae, ye kwrere makwe ti mika ganane jae, tikwe niedi kore tataye, namani nütüre.

²⁰ Ye erere bkänä, nikaninta jibti, nikani nebata rün gwiriete. Nämane mente se kwrere angwane, jatabare rünye amne namani ruen bäri bobre ie, aisete nikani betekä ngäbti, käkwe küde kitani ngärä demaine kwärä. ²¹ Angwane ngobokwe niebare ie: Tata, tikwe ja mikani ngite Ngöbö rüere amne ma rüere, aisete ti ma ngobo makwe, ye makwe niedre ñakare mda ruen tie, niebare kwe rünye. ²² Akwa rün abko käkwe niebare sribikätre kweye: Dän bäri kuinkuin känene. Munkwe kita btä amne anio ni bä mikakrä ütiäte kita kisebtä munkwe, bti sandalia kita ngotobtä munkwe niara ñan bä rabadre ni klaborer kwrere abkokäre. ²³ Bti nbi ngäbäli bäri kuin ngibiata jenena mun rika tuen. Munkwe kämika kwetadre. Ngäbäkre tikwe nüta ye ari käi ngwen nuäre kri jabtä, ²⁴ ñobtä ñan angwane ni krüta kwrere jire ngäbäkre tikwe ne nianinkä ti okwäte, akwa nüta mtare. Niara nianinte tikän, akwa nürate, aisete ari käi ngwen nuäre jabtä, niebare kwe. Ye erere, ni jökrä nikani kä ngwen nuäre jabtä.

²⁵ Angwane ngäbäkre mubai abko nämane tirete, jataninta gwäkäre mda, nükani bä känime se kwrere angwane, tän ngö amne ka kukwei jarabare ie amne tarä mika nämane namani ruen ie. ²⁶ Abtä ni sribikä rünkwe käräbare iti kwe, bti niebare kwe ie: ¿Dreta nakenkä gwi? niebare kwe ie. ²⁷ Angwane sribikä ye käkwe niebare ie: Käre ma rünta nbi ngäbäli bäri köte ngibiare jenena, ye abko kämikamna, ñobtä ñan angwane ma etba nikani abko nüta. Niara tä kuin, aisete kä nibi nokre gwi ye, niebare kwe ie mda.

²⁸ Yebtä abko ngäbäkre mubai ye mätä namani kri krübäte, ñan tö namani rikai gwä. Abtä rün nikani kanti ju bäre, kä namani ngwen kisere nebata gwi. ²⁹ Angwane niebare kwe rünye: Tikwe sribibarera kä kobe makrä, ye gare kuin mae. Erere arato, tikwe ñan ma kukwei kitabare temen. Käre tita ma kukwe mike täte jökrä, akwa ma ngämi chibo ngäbäli bien jire krati tie kwetadre, kä ngwiankrä nuäre jabtä ti kukwe mukobe. ³⁰ Akwa ma ngobo ngutu ngwarbe jananbare, meri bti kä ngwarbe ngwarbe, btä ngwian makwe ganinte jökrä makän abko kräke makwe nbi ngäbäli bäri kuin kämikamna kä ngwiankrä nuäre jabtä, niebare kwe rünye.

³¹ Abtä rünkwe niebare ie: Ma ti ngobo tikwe, käre mata nüne gwi tibe nete amne jändrän jire jökrä tä tikwe, se abko jökrä makwe. ³² Akwa ni krüta kwrere jire ma etba nianinkä ti okwäte abko nüta, nämane nianinte tikän, akwa nürate, ye abko käi ngwian nuäre jabtä nikwe, abkokäre tikwe mrö sribemna, niebare kwe ngobo mubaiye. Abko nakaninkä kore. Ne ngörä, niebare Jesukwe nitre bariseoye amne kukwe biani Ngöbökwé Moiséye dirikätreye.

16

Jesukwe kukwe bä mikani ni ju ngibiabtikä btä

¹ Jesukwe kukwe mda niebare krörö nitre ja töitikaka benye:

Bati ni ngwian bkänkä kri nämane iti abko kräke ni mda nämane jändrän ngibiabtikä. Ni jändrän ngibiabtikä ye abko ñan nämane sribire kuin, aisete jändrän jatani nente kri sribi bkänkäkän niebare kwetre ie. ² Abtä sribi bkänkä käkwe sribikä kwe ye käräbare, bti niebare kwe ie: ¿Mata jändrän ngibiarebti ño tikrä amarebti ma kädrieta nüke blo tibe nete? Mata sribire ño ño tikrä, ye niere jökrä tie, ñobtä ñan angwane makwe ñan jändrän ngibiadrebti jire mda, niebare kwe ie.

³ Abtä ni jändrän ngibiabtikä ye namani töbike kri krörö mda: Sribi bkänkä bike sribi denkä tikän mtare, nebti tikwe ja nuendi mda. Ti di ñakare sribi taretare nuenkäre amne, tita neme ja gaire ngwian kärere ngwarbe jakrä ni mda mdaye, namani nütüre. ⁴ Te töi ngitianinkä krörö: Sribi diandrekä tikän angwane, ni mda mda tädre biare ti kaen ngäbti ja gwiriete, abkokäre ti bike kukwe ne nuene, namani nütüre.

⁵ Erere bkänä, ni mda mda bti rürümon ütiä nāmane sribi bkänkäkwe, erere käräbare kwe ja kanti. Erere ni nükani käne, ie niebare kwe: ¿Rürümon ütiäta nuäi mabti ti bkänkäkwe, niebare kwe ie? Angwane ni ye kākwe niebare: Olibo köi galon siento krä kwä ütiäta tibti, niebare kwe. ⁶ Abtä ni jändrän ngibiabtikä kākwe niebare ie: Makwe olibo köi diani ütiädre angwane, makwe tarä ükaninte, ye makwe ükateta, aisete jötrö ngwarbe makwe olibo köi mika galon siento kräbkäbe tarä mdabtä, niebare kwe. ⁷ Yebti ni mda nükani abko ie niebare kwe: ¿Ma abko bti rürümon ütiäta nuäi ti bkänkäkwe? niebare kwe. Angwane ni ye kākwe niebare ie: Trigo sako mili krati ütiäta tibti, niebare kwe. Angwane ni jändrän ngibiabtikä kākwe niebare ie: Tarä biani käne mae, ye ükateta amne makwe trigo mika sako siento krä kwäbe, niebare kwe ie.

⁸ Yebtä abko ni jändrän ngibiabtikä abko ni ngökaka akwa, sribi bkänkä kākwe niara käikitaninkä töbikabtä kuin jakrä kore, ñobtä ñan angwane jändrän nuenta au jakrä, abkokrä ni töi kämekäme kä nebtä bäri tä juto biare jändrän ükete kuin jakrä ni jen Ngöbökwé ngwä. ⁹ Ne aisete mun kukwe muko rabadre bäri kwati munkwe, abkokäre jändrän kabre munkwe tuen ütiäte ñakare Ngöböye, ye munkwe dräi ni bobre bobrebt. Yebti jändrän krütadre jökrä munkän angwane, ju nünankrä kärekäre kä kainbti ye kanti Ngöbö tädira biare mun kakäre ngäbti.

¹⁰ Mdakäre abko, nire nire käta jändrän braibe ngibiare kuin era metre, ni yebti abko tödekata jändrän kabre ngibiabtä kuin era metre arato. Erere arato, ni ni ngökaka jändrän braibe btä abko kākwe ni ngökadre jändrän kabrebtä arato. ¹¹ Ne aisete jändrän kä nebtä ütiäte ñakare bökan akwa, mun ñan tö ngibiai kuin era metre, ¿se abko Ngöbökwé tödekadre munbti, kākwe mun mikadre jändrän bäri ütiäte kri ngibiarebti? ¿Ñakare jire!

¹² Mdakäre abko, ¿jändrän jenena ni mdakwe munkwe ñan ngibiadre kuin era metre, se abko nirekwe jändrän biandre ngibiadre jakrä munye?

¹³ Ne aisete ni klabore ñakare jire abko rabadre sribire bkänkä nibukrä ja näire, ñobtä ñan angwane sribi bkänkä iti rabadre tare kwe amne mda btä mäta rabadre; iti kukwei mikadre täte jökrä kwe, akwa mda abko ñan kukwei mikadre täte kwe. Ne aisete ni ñan raba ja töi mike kwatibe sribire Ngöbökrä, ja töi mikare kwatibe ngwian ganankrä jae kwärä. Abko kore se, niebare Jesukwe.

¹⁴ Ye ngwane abko, nitre bariseo ngwian tarekätarekä kākwe Jesu kukwei nuani. Abtä namani Jesu kukwe mike yakrä jae. ¹⁵ Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Mun ngwarbe tä bike deme ni mda mda okwäbti, akwa mun moto ño ño gare kuin jökrä Ngöböye. Ye abko, jändrän ütiäte kri nikrä abko tä nebe tuen bäri käme Ngöböye, niebare Jesukwe nitre bariseoye.

¹⁶ Yebti Jesukwe kukwe mda niebare krörö:

Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye amne kukwe tikani nitre Ngöbö kukwei niekākwe, ye namani mrä Juan Bautista näire. Abti mtare mentokwäre Ngöböta gobrane ño ni ngätäite abko kukwei kuin dirita niken mda amne, Ngöbökwé gobrandre nibtä, ye ni kwati tö Ngöbö mikai nuene jabtä ja di jenbti. ¹⁷ Akwa nane Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye abko ñakare ütiäte mda munkrä, mun rabadre nütüre, akwa era metre ütiäte, ñobtä ñan angwane kä kainta amne kä temen ne juandre ngwarbe jökrä Ngöbökwé, akwa nin tarä okwä bäri chi tä tikani btä diandikä kwitakäre jene, ñobtä ñan angwane Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye abko ütiäte aisete.

¹⁸ Mdakäre abko, ni brare kākwe merire kwe tuadremetre, bti meri mdara jire ben ja mikadre gure kwe, ni ye kākwe ja mikadre ngite merire käne rüere. Erere arato, meri

tuanimetre brarekwe, ye ben ni mdakwe ja mikadre gure ne ngwane, ni gure käta ja mike ngite bati bati ni mda mdabe, ye kwrere ja mikadi ngite kwe, niebare Jesukwe.

Kukwe bä mikani ni ngwian bkänkä kribtä amne Lázarobtä

¹⁹ Abti Jesukwe kukwe mdara jire bä mikani krörö:

Bati ni nämane iti abko ngwian bkäne kabre krübäte, aisete nämane dän kuinkuin ütiäte krikri kite jabtä amne käre nämane mrö sribere krikri köbö kwatirekwatire kä ngwiankrä nuäre jabtä kukwe mukobe. ²⁰ Kä ye kanti abko, ni bobre nämane iti arato abko kädian nämane Lázarö. Lázarö ye abko ngütüete jökrä ngrabare abko nämane nebe tükänintbe jukwebtä ni ngwian bkänkä kabre ye kanti. ²¹ Angwane mrö büre nämane betekä timontimon mesabtä, ye abko ni bobre ye tö namani nebe kwetai trine ni ngwian bkänkä kabre ye kanti. Angwane nukro abko nämane nebe Lázarö träin bäse.

²² Yebti bati ni bobre ye krütani angwane, angele nikani ngwena kä nuäre kanti yete, mikani mröre ketetibe kwetre Abrahambe. Abti ni ngwian bkänkä kabre ye krütani mda abko mräkäkwe doboi mikani jirekäbe. ²³ Angwane ni ngwian bkänkä kabre ye nikani kä ja tare nikakrä kanti. Ye kanti nämane ja tare nike krübäte, käkwe nikrabare amne Lázarö nämane tuen tükänintbe Abraham ken ie se kwrere. ²⁴ Angwane ngwänänkäbare krörö kwe Abrahamye: ¡Rua Abraham, ti ngwen ruen bobre jae! Tita ja tare nike krübäte ñukwä jutrate nete, aisete Lázarö juen ja kise judabti aibe mike tibo ñöte sete, bti jata ketekä ti tüdrä mikakäre tibore nete niere ie, niebare kwe Abrahamye.

²⁵ Akwa Abraham käkwe niebare ie: Ti bräi tikwe, ma nämane nüne angwane, ma nämane jändrän bkäne kabre, bti ma nämane kä ngwen nuäre jabtä amne, Lázarö abko nämane ja tare nike kri. Mtare niarata kuin jäme amne ma tä ja tare nike. ²⁶ Mdakäre abko, kä oko kri krübäte ni jiete, ¿ne abko ni rikadre ño ja kanti kwärükwäri? Ni nekri ñan raba nebe mun kanti yete amne mun ñan raba nüke nun kanti nete arato, niebare Abrahamkwe ie.

²⁷⁻²⁸ Abtä ni ngwian bkänkä kabre käkwe niebare mda Abrahamye: Rua Abraham, ti etbata nirike ti rün juete, ye ñan jatadre siba ja tare nika ne kanti, abkokäre Lázarö juen dirire ietre tikrä abko tita ribere mae, niebare kwe Abrahamye. ²⁹ Abtä Abrahamkwe niebare mda ie: Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye tarä kwetre amne nitre Ngöbö kukwei niekä käkwe tarä tikani tä kwetre arato, ye abko mikadre täte kwetre, angwane nünandre metre amne ñan rikadre kä ja tare nika kanti mabe, niebare kwe ie. ³⁰ Angwane ni ngwian bkänkä kabre käkwe niebare mda: Rua Abraham, tarä tä ti mräkäkwe ye aibe ñan rabadre dbe kräke, aisete ni krütanina abko rükadreta nire rikadre dirireta ietre abko kukwei mikadre era kwetre amne kukwe käme kitadre temen kwetre ruen tie, niebare kwe Abrahamye. ³¹ Akwa Abraham käkwe niebare mda ie: Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye amne nitre Ngöbö kukwei niekä käkwe tarä tikani tä niaratre kisete abko ñan tä mike täte, ye kwrere ni krütanina rükadreta nire, rikadre dirireta ietre abko ñan kukwei mikadre täte kwetre arato. Abko kore se, niebare Abrahamkwe ie, abko nakaninkä kore. Ne ngörä, niebare Jesukwe ni jökräye.

17

Ja mikadre mokre kukwe käme ngäniene

(Mateo 18.6-7,21-22; Marcos 9.42)

¹ Bti Jesukwe niebare nitre ja töitikaka benye:

Käre ni mda mda jatadi, kä rabadre ni nuente ja käne, käkwe ni mikadre ja mike ngite Ngöbö rüere, akwa aingwaree ni ni mda ngwianka ja mike ngite Ngöbö rüere. Ni ye abko bobre jakän, ² ñobtä ñan angwane niara ngämi ni mda mike kukwe käme nuene Ngöbö rüere, ye känenkri jä oto kri trigo ukwakrä ye makädrete rorobtä, bti kitadre ñöte abko rabadre bäri kuin kräke, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé mikadre ja tare nike bäri ni mikabtä kukwe käme nuene ye dokwäre aisete. ³ Ne aisete munkwe ja ngibia kuin.

Mdakäre abko, ma mräkäkwe ja mika ngite ma rüere angwane, makwe mäträ btä, abti ja töi kwitata kwe amne moto raba ulire btä ne ngwane, ja mikani ngite kwe, ye

makwe dian bti ta. ⁴ Ye abko, ja mika ngite bä kükü ma rüere kwe, akwa rikata bä kükü arato niereta krörö mae: Tikwe ja mikaba ngite ma rüere, ye kwrere tikwe ñan nuendre mda, nie kwe mae, angwane ja mikani ngite kwe ma rüere, ye makwe dianta jökrä bti ta, niebare Jesukwe.

Nikwe tödekadre metre Ngöböbti

⁵ Angwane nitre Jesu kukwei ngwianka käkwe niebare mda ie: Dänkien, nun die mike tödeke bäri Ngöböbti, niebare kwetre.

⁶ Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Munkwe tödekadre bäri chi Ngöböbti mostasa nura chi näre, akwa munkwe tödekadre kwatibe bti angwane, munkwe niedre kri ngätri bäri mente nguse nokoye: Ja jäkekä au yete, bti ma raba mrente sete, munkwe niedre kri yeye, ye erere mun kukwei mikadre täte kwe, niebare kwe ietre.

Sribidre krörö Ngöbökrä

⁷ Nebti Jesukwe blitabare kukwe mdabtä, käkwe niebare:

Mdakäre abko, mun iti kwe ni klaboré tädre abko rikadre dobo ükete sribikrä o tädre obeja ngibiare. Ni klaboré ye jatadreta dere gwäkäre angwane, bkänkä käkwe ñan niedre ie: Ma dräre, aisete jakwe mröre mesabtä nete, ñan niedre jire kwe ie. ⁸ Akwa niedre krörö ie: Dän mda kite jabtä, bti makwe mrö sribe tikrä. Makwe ti buka amne makwe tomna bian tie. Tikwe mrödi amne tikwe tomna ñadi ünän, yebti makwe mrödi amne makwe tomna ñadi, niedre kwe ie. ⁹ Erere arato, bkänkäkwe sribi nuemna ie, erere nuendre kwe amne niara ñan käikitadrekä bkänkäkwe. ¹⁰ Ne kwrere arato, Ngöbökwé dre nuemna, ye erere munkwe nuendre täte jökrä angwane, munkwe niedre krörö ie: Nun abko ni klaboré ütiäte ñakare makwe Ngöbö, ñobtä ñan angwane sribi nuemna aibe nunkwe nuenbare, aisete munkwe nie kore. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

Jesukwe ni ni jätä bren lebra kisete mikaninta quinta

¹¹ Yebti Jesu nikani janknu Jerusalén kukwäre mda angwane, nikani kä Samaria amne kä Galilea ngätäite ta. ¹² Angwane nikani nebe ja ken juta mdabe. Ye kánti ni bren lebra kisete nämáne ni jätä, jatani niara ngäbti abko nükani bä mente temen se kwrere, ¹³ kä namani ngrente krikri be krörö:

Jesu, dirikä, nun ngwen ruen bobre jae. Nun mikete quinta, namanintre niere.

¹⁴ Jesu okwä namani btätre angwane, niebare kwe ietre:

Ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre, ye kánti mun nän ja kwata mike tuare ietre, niebare kwe ietre.

Erere bkänä nikanintre, nämáne näin ji ngrabare angwane, batibe namaninante quinta jökrä ngrabare gani kwetre. ¹⁵ Nitre namaninta quinta, ye ngätäite ni jataninta itibe ja jiebtä, jatani ngrente krikri be Ngöbö käikitarekä kwärä. ¹⁶ Jatani nüketa Jesu kánti angwane, nikani ngitiekä ngwäreré timonkwäre Jesu ngotobtä, kuin niekäre ie. Ni ye abko, ni Samariabo aibe nukaninta Jesu kánti kuin niekäre ie. ¹⁷ Angwane Jesukwe niebare ie:

Ni ni jätä nibita kuin jökrä ñan ñan, ¿akwa ni ni ökän abko ame ¹⁸ amarebti ni menteni ñakare israelitare aibe nüketa itibe Ngöbö käikitekä noko? niebare kwe.

¹⁹ Yebti Jesukwe niebare ni yeye:

Makwe tödiri kwatibe Ngöböbti, köböire ma nibita quinta, aisete näinta krö, bti nänta, niebare kwe ie.

Ngöbö jatadi gibrane ni ngätäite

(Mateo 24.23-28,36-41)

²⁰ Angwane nitre bariseo nämáne yete käkwe niebare Jesuye:

Ngöbö rükadi gibrane ñongwane ni ngätäite abko nunkwe gadi ño, niebare kwetre ie. Abtä Jesukwe niebare ietre:

Ngöbö rükadre gobrane ni ngätäite, ye abko ñan tuadre jire chi ja okwä jenbti, ²¹ aisete Ngöböta gobrane nete, sete, mun ñan rabadre niere, ñobtä ñan angwane Ngöbö nena gobrane munbti, akwa ye ñan raba tuen ja okwä jenbti, niebare kwe nitre bariseoye.

²² Bti Jesukwe niebare nitre ja töitikaka benye:

Batira jire kä jatadi angwane, ti Ni Kä Nebtä Ngobo jatadita ye mun tö rabadi tuai batibe siba, akwa munkwe ñan tuadre. ²³ Angwane ni ruäre rabadi niere munye: Ni Kä Nebtä Ngobo tä nete, Ni Kä Nebtä Ngobo tä sete, rabadi niere, akwa mun ñan rika tuen kanti amne ni ye kwrere, jiebti mun ñan rika, ²⁴ ñobtä ñan angwane merata trä ngitiekä ngwen käinta tä jataen batibe jökrä kwäräkwarä, ye kwrere arato ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne jatadita angwane, ni jökrä käkwe gadi batibe jökrä aisete. ²⁵ Akwa käne tikwe ja tare nikadi kri bätäkä ngwarbe amne nitre nünanka kä ne ngwane käkwe mikadi ngwarbe jae.

²⁶ Akwa ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne jatadita angwane, kukwe nakaninkä ño ño Noé näire angwane ni jökrä nämane nüne jame, ye kwrere arato ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne jatadita angwane, kukwe rakadikä abko krörö: ²⁷ Kä ye ngwane abko ñü ngämi näkäen temen, känenkri abti Noé nikani rute, ye ngwane ni jökrä tö namani nünai ño, erere nämane nüne, aisete nämane mröre, dö ñaen amne nämane ja mike gure. Te batibe ñü jatani jobe temen, käkwe ñö mikani niren kri abko nikani nitre ye ngwana jökrä abko müre neketani ñöte. ²⁸ Ye kwrere nakaninkä krörö Lot näire arato: Ni jökrä nämane mröre, dö ñaen, jändrän kökö, jändrän rürümoine, nura nökö amne ju mike. Ni jökrä nämane töbike jändrän ye aibehtë. ²⁹ Angwane Lot nikaninta mräkäbe juta Sodoma bäre mento, ye btäräbe Ngöbökwä ñukwä kä käinbti juani asufrebe mni mni, käkwe nitre Sodomabo kämikani jökrä. ³⁰ Ye kwrere arato, ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne jatadita angwane, kukwe rakadikä kore.

³¹ Kä ye ngwane abko, nitre tädre jubti käin* amne jändrän tädre gwi kwe ñan rika tuenta ngwiandre jae, akwa gitia jirekäbe amne, ni tädre sribire tirete ye abko ñan rika jändrän tuenta jire chi gwi, akwa gitia gwängwarbe jirekäbe. ³² Angwane kukwe nakaninkä ño meri Lokwehtë, ye munkwe ngwianta töre jae, käkwe jändrän munkwe taredre ñakare, ³³ ñobtä ñan angwane nire nire abko ie ja kwata rabadi ruentari tare abko krütadi kärekäre Ngöbö okwä bäre mento, akwa nire nire tä biare krüte Ngöbökrä abko käkwe nünandi kärekäre Ngöböbe. ³⁴ Erere arato, ti Ni Kä Nebtä Ngobo jatadita, ye ngwane ni tädi nibu kibien jänbti deo abko jänäin iti amne iti abko mikadite. ³⁵ Erere arato, meri tädi nibu trigo ukwe gwaire abko jänäin iti amne iti abko mikadite, niebare Jesukwe. ³⁶ [Erere arato, ni tädi nibu sribire tirete abko jänäin iti amne iti abko mikadite, niebare Jesukwe.]†

³⁷ Angwane nitre ja töitikaka Jesube käkwe niebare mda ie:

¿Kukwe ye abko rakadikä mdente, Dänkien? niebare kwetre ie.

Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Ni ngwäkä tädi mdente, btä jüden rabadi ja ükekrö ngwäkä kwete, ye kanti rakadikä. Abko kore se, niebare kwe ietre.

18

Nikwe blitadre janknu Ngöböbe abko Jesukwe bä mikani

¹ Yebti nitre ja töitikaka Jesube ñan di krütadre blitabtä Ngöböbe, abkokäre Jesukwe kukwe mda bä mikani dirikäre ietre, ² käkwe niebare krörö: Bati ni iti nämane kritobore juta kwati kanti. Kritobo ye abko nämane Ngöbö jürä ngwen ñakare amne nämane ni mda mda mike ütiäte ñakare jae. ³ Juta ye arabe kanti meri kän kwäräi krütani nämane iti arato abko ben ni mda nämane rüre. Abtä meri ye nikani janknu kritobo kanti kukwe ükatemna jakrä ie. ⁴ Akwa kä raire kritobo ye käkwe kukwe ükaninte ñakare meri ye kräke. Akwa yebti kritobo namani töbike: Tita Ngöbö jürä ngwen ñakare amne tita ni mda mda mike ütiäte ñakare jae, ⁵ akwa meri kän kwäräi krütani se käkwe ñan ti nikadre

* 17:31 tädre jubti käin. Ju nitre israelitare abko kiare bti käin, aisete nuäre dikakrä bti ta. † 17:36 Kukweta corcheta ngätäite abko ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuinbtä.

krübäte mda, abkokäre ti bike kukwe ükete kräke, niara ñan jatadreta mda abkokäre, ñobtä ñan angwane tädre nüke janknu kore, käkwe ti moto mikadre iko. Erere arato ni mda mda käkwe ñan töbikadre blo tibtä, abkokäre ti bike kukwe ükete kräke, kritobo namani nütüre, abko nakaninkä kore. Ne ngörä.

⁶ Kritobo moto käme akwa, töbikabare kore kwe. ⁷ ¿Akwa Ngöbö abko moto kuin, se abko ni dianinkä jen jakrä kwe käta blite dibire rare ben abko ñan ngie mikadre kwe ya? ¿Niarakwe ñan juandretari jirekäbe ja jiebti! ⁸ Ngöbö abra kuin käkwe ni kwekwe die mikadre jötrö. ¿Akwa ti, Ni Kä Nebtä Ngobo jatadita angwane, ni tödekaka tibti tädi blite janknu Ngöböbe kwandi ruäre tie nete ya? abko ti tö ngwiantari munye, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

Ni bikaka metre amne ni ngwian käräkä, btä Jesukwe kukwe bä mikani

⁹ Abti ni ruäre, ie ja nämane nebe ruen metre amne dbe Ngöbö ngwärecri nämane Jesu kanti abko ietre ni mda mda nämane tuen käme, abtä Jesukwe kukwe bä mikani krörö ietre: ¹⁰ Bati ni nikani nibu ju blitakrä Ngöböbe kanti blitakäre Ngöböbe. Ni iti abko bariseo amne ni mda abko ngwian käräkä gobran romanobokrä. ¹¹ Angwane bariseo ye namani nünaninkä blitakäre Ngöböbe, käkwe niebare jabtä: Ngöbö, tita kuin niere mae, ñobtä ñan angwane ni mda mda tä gore, tä kukwe nuene kämekäme amne tä ja mike gure bati bati, ye kwrere tita nuene ñakare. Erere arato, ti ñakare ni ngututu käme ngwian käräkä noko kwrere. ¹² Mdakäre abko, tita ja bäine bobu bämän kratirekratire makrä amne, jändrän bianta keta jätä jätä tie amne jändrän ganainta keta jätä jätä tikwe abko tita bien keteti makrä, ye abko tita nuene kore makrä, niebare kwe Ngöböye.

¹³ Akwa ni ngwian käräkä ye abko namani bä mente temen se kwrere amne ja ñan namani nüke töre ie nikren kä käinbti, kä namani ja mete mäträte namani ulire kukwe käme nuenbtä bä mikakäre, käkwe blitabare krörö Ngöböbe: Ngöbö, ti abko kukwe kämekäme nuenkä krübäte, aisete ti ngwen ruentari tare jae amne ti ngite denkä mento tibtä, namani niere Ngöböye abko kukwe nakaninkä kore. Ne ngörä.

¹⁴ Kukwe yebtä ti bike kukwe ütiäte niere munye abko krörö: Ni ngwian dianka jämi niken ja gwiriete, känenkri ngite ñakare mda Ngöbökwie niebare amne kani ngäbti kwe, akwa bariseo abko ñan mikani metre ja ngwärecri kwe amne kani ngäbti ñakare kwe, ñobtä ñan angwane nirekwe ja mikadre kuin deme au abko Ngöbökwie mikadi ene, akwa nirekwe ja mikadre bobre Ngöbö ngwärecri abko Ngöbökwie mikadi ütiäte jae. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre bariseoye.

Jesukwe ja di biani ngäbäkre kiakiaye

(Mateo 19.13-15; Marcos 10.13-16)

¹⁵ Ye ngwane abko ngäbäkre kiakia, bti Jesukwe kise mikadre ja di biankäre ietre, abkokäre jänikani mräkäkwie Jesuye. Akwa nitre ja töitikaka ben käkwe gani angwane, namani ñäke ngäbäkre mräkäye. ¹⁶ Abtä Jesukwe ngäbäkre kiakia käräbare, bti niebare kwe:

Ngäbäkre ye tuemetre kite tie. Munkwe ñan ji öta käne, ñobtä ñan angwane nire nire käta ja mike bobre Ngöböbtä ngäbäkre ne kwrerekwrere, ni yebti abko Ngöböta gobrane, aisete munkwe ñan ji öta käne. ¹⁷ Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Nire nire ñan tä ja mike bobre Ngöböbtä ngäbäkre chi kwrerekwrere, ni yebti Ngöbökwie ñan gobrandi amne ñan nünandi kärekäre Ngöböbe kwe. Abko kore se, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

Ni jändrän bkänkä kabre käkwe blitabare Jesube

(Mateo 19.16-30; Marcos 10.17-31)

¹⁸ Yebti ni iti ji dokwäte käkwe kukwe ngwianintari krörö Jesuye:

Dirikä kuin, ¿tikwe dre nuendre abko ütiäre ti rabadre nüne kärekäre Ngöböbe? niebare kwe.

¹⁹ Abtä Jesukwe niebare mda ie:

Ngöbö aibe kuin, yebti ni mda ñakare jire kuin. ¿Ye ñobtä abko mata ti kuin niere tie ye? ²⁰ Akwa ma tö nünai kärekäre Ngöböbe angwane, Kukwe Biani Ngöböke Moiséye nuendre nie, ye garera mae abko erere makwe mika täte abko krörö:

Ma gure, makwe ñan ja mika gure bati bati ni mda mdabe.

Makwe ñan ni mda kämika.

Makwe ñan go.

Makwe ñan blita ngwarbe ni mda mda rüere kitakäre ngite.

Erere arato, ma rün amne ma meye mika ütiäte jae, *Exodo 20.12-16; Deuteronomio 5.16-20* niebare Ngöböke Moiséye abko gare kuin mae ruen tie, niebare Jesukwe ie.

²¹ Angwane ni ye käkwe niebare:

Makwe kukwe nini, ye ti nämane bati ngäbäkrere angwane, ti nikani mika täte jökrä abti kä nüke mtare tie, niebare kwe.

²² Niebare kore kwe, abtä Jesukwe niebare mda ie:

Jändrän tä keteti nuendre mae. Jändrän tä makwe ye erere nän rürümoine jökrä, bti makwe ngwian ye dräi ni bobre bobrebtä angwane, ma rabadi jändrän ütiäte kri bkäne kabre kä käinbti sete. Makwe jändrän rürümoin ünän jökrä kore, bti ma jata ti jiebtä. Abko kore se, niebare kwe ie.

²³ Jesukwe kukwe niebare kore ie angwane, niara abko jändrän bkäne kabre krübäte, aisete moto namani ulire Jesu kukwei nuare. ²⁴ Yebti namani tuen ulire dikaro Jesuye angwane, Jesukwe niebare:

Ni jändrän bkänkä krikri ye käkwe ja mikadre bobre Ngöböbtä, Ngöböke gobrandre bti abko tare krübäte kräke. ²⁵ Era metre, aku okwä chi, yete ta kameo krikri ye ara rikadre nuäre, akwa nitre jändrän bkänkä kri ye käkwe ja mikadre bobre Ngöböbtä, Ngöböke gobrandre bti, ye abko bäri tare kräke, niebare Jesukwe.

²⁶ Angwane nitre Jesu kukwei nuaka käkwe niebare mda ie:

¿Ni jändrän bkäne kri ñan rabadre dianintari nini makwe, se nire abko rabadi dianintari amarebtä se? niebare kwetre Jesuye.*

²⁷ Jesukwe niebare mda ietre:

Jändrän tare nuene abtä ñan neme bare ni kä nebtäye, ye abko nuäre nuendre Ngöbökrä, niebare kwe.

²⁸ Angwane Pedro käkwe niebare Jesuye:

Ti Dänkien, ¿nunkwe jändrän jakwe jakwe erere mikaninte jökrä, bti nunta näin ma jiebtä, aisete se abko Ngöböke dre biandi ütiäre nunye? niebare kwe.

²⁹ Abtä Jesukwe niebare ie:

Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Ngöböta gobrane, ye nireta kaen ngäbti, abtä ju mikaninte kwe o rün, meye o etbakantre mikaninte kwe, erere arato, meri kwe o ngäbriänkä kwekwe mikaninte kwe, ³⁰ nitre ye abko ie Ngöböke jändrän biandi bäri kabre mda kä ne ngwane amne mikadi nüne kärekäre jabe kwe arato. Abko kore se, niebare Jesukwe ie.

Jesu müre ketadi abko niebare bämäkäre kwe

(Mateo 20.17-19; Marcos 10.32-34)

³¹ Yebti Jesukwe nitre ja töitikaka ben ni jätäbti nibu käräbare kaibe jenena, käkwe niebare ietre:

Nita näin Jerusalén kukwäre. Angwane nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira käkwe täre tikani ño ti Ni Kä Nebtä Ngobo nebtä, ye erere rabadi bare jökrä tibtä abko krörö: ³² Nitre romanobo ñakare israelitare abko ie ti kitadi ngise amne niaratre käkwe ti mikadi yakrä jae, ñäkädi taretare kwe tie amne käli kitadi tibtä kwetre, ³³ bti ti kwata metadi krübäte kwetre. Yebti ti müre ketadi kwetre, akwa köbömäkäre angwane, ti rükadita nire. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

* 18:26 Jesu näire abko ni ngwian bkäne kri abko nämane ngwian bkäne, ñobtä ñan angwane Ngöbö nämane ja di bien ietre, aisete bäri Ngöbö kukwe muko, aisete rabadre dianintari käne, nitre israelita nämane nütüre. Ne aisete nitre ja töitikaka Jesube abko ñan töi namani krütare Jesu kukweibtä.

³⁴ Akwa niaratre abko töi namani braibe, aisete drebtä Jesu nämane blite ñan namani nüke gare ietre.

*Ni okwä kä drünente abko Jesukwe mikaninta quinta
(Mateo 20.29-34; Marcos 10.46-52)*

³⁵ Abti Jesu nikanina mate ja ken juta Jericóte mda angwane, ni nämane iti abko okwä kä drünente nämane tákänintbe jibtä ngwian kärere jakrä, kánti ta Jesu nikani nebe.

³⁶ Angwane batibe ni ye ie ni namani ruen näin kwati dikaro ji ngrabare niara bäre temen. Abtä dre namani nakenkä amarebti ni nikani kwati dikaro, niebare kwe. ³⁷ Angwane Jesu Nazarebo jatani ji ngrabare yete, niebare ie. ³⁸ Abtä niarakwe ngratebare kri krörö:

¡Jesu, jrei David tukwe mräkä, ti ngwen ruentari tare jae! namani ngrente jite.

³⁹ Abtä nitre nämane näin Jesu käne kä namani kada ketamna ie, akwa niara namani ngwänenkä bäri krikri mda, kä namani niere:

¡Jrei David tukwe mräkä, ti ngwen ruentari tare jae! namani niere.

⁴⁰ Angwane Jesu namani nünaninkä, käkwe ngwiamna nüke ja kánti. Erere jänükani Jesu ken angwane, Jesukwe niebare ie:

⁴¹ ¡Tikwe dre nuendre makrä, ie ma tö nibi? niebare kwe ie.

Ni okwä kä drünente ye käkwe niebare mda ie:

Ti Dänkien, kä rabadre tuen tie, ie ti tö nibi, niebare kwe Jesuye.

⁴² Angwane Jesukwe niebare ie:

Ma nibi tödeke kwatibe Ngöböbti, ye köböire ma okwä nibirate quinta, aisete kä raba tuen mae, niebare kwe ie.

⁴³ Ye btäräbe kä namani tuen kuin batibe ie, bti nikani siba Jesube Ngöbö käikitekä angwane, ni jökrä käkwe kukwe ye tuani abko namani Ngöbö käikitekä arato.

19

Zaqueo tö namani ja tuai Jesube

¹ Abti Jesu nikani nebe juta Jericóte mda angwane, nikani ji ngrabare jutate. ² Juta yete abko, ni nämane iti abko kädian nämane Zaqueo. Niara abko nämane nitre ngwian käräkä gobran romanobokrä dänkiene aisete, nämane ngwian bkäne bäri kabre krübäte.

³ Nire abko Jesu, Zaqueo tö namani tuai, akwa Zaqueo abko chi amne ni namani kwati, aisete niara okwä ñan namani nebe Jesubtä. ⁴ Abtä nikani betekä käne amne okwä rabadre Jesubtä, abkokäre ji kánti ta Jesu rikadre, ye kánti Zaqueo nikani kribtä käin Jesu ngibiare jite.

⁵ Zaqueo nämane, ye kánti Jesu nikani nebe angwane, batibe Jesukwe nikrabare kribtä käin, käkwe niebare Zaqueoye:

Zaqueo, ti rabadi ma juete mtare, aisete jakweta jötrö timon, niebare kwe ie.

⁶ Ye erere Zaqueo jataninta jötrö timon amne kä namani juto btä Jesu kare ngäbti ja gwiriete. ⁷ Jesu nikani Zaqueo kánti ni mda mda okwäbti, yebtä abko ni jökrä namani näke Jesu rüere, kä namani niere:

¡Jo! Jesu bike niken ni kukwe kämekäme nuenkä gwiriete, namanintre niere Jesubtä.

⁸ Ye erere Jesu nämane mröre Zaqueo kánti angwane, Zaqueo namani nünaninkä, käkwe niebare ni Dänkienye:

Ti Dänkien, jändrän jökrä tä tikwe, ye tikwe biandi ruäre ta ni bobre bobreye amne, nire nire kán tikwe ngwian dianinkä bäri mda ne ngwane, tikwe ngwian dianinkä kán ye bärire mda tikwe ngwian mda biandita ketabkä ietre abko ti tö niei metre mae, niebare kwe Jesuye.

⁹ Abtä Jesukwe niebare Zaqueoye:

Mtare ma amne ma mräkä nibira dianintari abko mata bä mike kore. Zaqueo ne abko Abraham mräkä arato, akwa nämane mente Ngöböye. ¹⁰ Ni nianinte niara kwrere abko ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne jatani kánántarikäre amne diantarikäre, mden erere nibi bare mtare Zaqueobtä. Abko kore se, niebare kwe ie.

*Ngwian ngibiaka kuin, btä Jesukwe kukwe bä mikani
(Mateo 25.14-30)*

¹¹ Jesu nämane blite kore, ye abko ni niara kukwei nuaka nuaka, ie Jesukwe kukwe bä mikani, ñobtä ñan angwane nikanina nebe känime Jerusalén ken, aisete Ngöbö jatadre gobrane gwängwarbe niaratre ngätäite abko ni ruäre nämane nütüre, akwa nämane töbike blo, aisete Jesukwe kukwe krörö bä mikani ietre töi tikakakäre metre. ¹² Jesukwe niebare:

Bati ni nämane iti. Niara abko jrei mräkä amne niara mikadre gräbti jreire, abkokäre nikani moke kä mdate. Abti mikadrera jreire, abti jatadreta gobrane, abkokäre jatani niken. ¹³ Akwa ngämi niken, känenkri ni klabore kwekwe käräbare ni jätä kwe, bti ngwian biani kabre kwe ja näre näre itire itire ietre, käkwe niebare: Ti bike niken mente, aisete ti mikakäre nüketa, munkwe sribi nuen ngwian nebti ti käne, abti ti jatadi nüketa, niebare kwe ietre, bti nikani. ¹⁴ Akwa nitre ye bti jrei ye nämane gobrane abko mätä namani kri ni yebtä, käkwe ni mdara jire juani ni ye jiebtä blitakäre krörö niara rüere: Nun ñan tö ni ne tuai jreire ja ngätäite, niedre kwetre, abkokäre juani jiebtä.

¹⁵ Akwa ni ye mikani jreire, bti jatani nüketa ja käite. Nükaninta angwane, ni klabore kwekwe, ie ngwian biani kwe sribikrä ye abko itire itire käkwe ngwian ganaibare nuäi mda ngwian kwebti abko tö namani gai, käkwe käräbare jökrä nüke ja kanti. ¹⁶ Ye erere ni nükani iti käne käkwe niebare ie: Ti dänkien, ngwian makwebti tikwe ngwian ganainba keta jätä mda, tä nete ne, niebare kwe ie. ¹⁷ Angwane jrei ye käkwe niebare ie: Ma sribikä kuin krübäte. Jändrän braibe, btä mata sribire kuin era metre, aisete ti raba tödeke mabti tä gare tie, aisete juta keta jätä, bti tikwe ma mikadi gobrane tikrä, niebare kwe ie.

¹⁸ Yebti ni klabore mda jatani, käkwe niebare jreiye: Ti dänkien, ngwian makwebti tikwe ngwian ganainba ketarike mda, tä nete ne, niebare kwe ie. ¹⁹ Angwane jrei ye käkwe niebare krörö mda ie arato: Kore ne ngwane, tikwe ma mikadi gobrane juta ketarikebti tikrä, niebare kwe ie.

²⁰ Yebti ni klabore mdara jire nükani jrei kanti, käkwe niebare ie: Ti dänkien, tikwe ngwian makwe ükaba dän kukwante jirekabe abko tä nete ne. Tikwe sribibare ñakare bti, ²¹ ñobtä ñan angwane mata mokrere krübäte jändrän makwebti amne ma käre, aisete ma ngwian bien ñakare, kanti mata ngwian ükekrö ni mdakän. Erere arato, ni mda mda tä nura metekä amne mata ngwä ötö kabre kän kä ütiäre, akwa ma abko nura metekä ñakare jakrä. Ye mdenbtä ma jürä rababa krübäte tibtä, käkwe ngwian ükaba jirekabe, niebare kwe jreiye.

²² Abtä jreikwe niebare mda ie: Ma sribikä käme. Ti ño ño makwe nini tie, ye kwrere tikwe kukwe ükadite makrä. Tita mokrere krübäte jändrän tikwebti amne ti käre, aisete ti ngwian bien ñakare, kanti tita ngwian ükekrö ni mdakän. Erere arato, ni mda mda tä nura metekä amne tita ngwä ötö kabre kän kä ütiäre, akwa ti abko nura metekä ñakare jakrä, ye gare kuin mae. ²³ ¿Se ñobtä abko ma ñan jananbare ngwian tikwe mike bankote abko ti rükadreta angwane, ngwian mda biandre chi btä tie? niebare jreikwe sribikä ngwarbeye.

²⁴ Bti ni mda mda nämane yete, ie jreikwe niebare: Ngwianta ni nokokwe, se denkä kän, bti sribikä kuin käkwe ngwian ganaibare keta jätä mda, seye bien munkwe, niebare kwe. ²⁵ Abtä ni mda mda ye käkwe niebare jreiye: Nun dänkien, ni noko nena ngwian bkäne kabre krübäte, ¿se ñobtä abko mda biandre ie? niebare kwetre. ²⁶ Abtä jreikwe niebare mda ietre: Ti tö kukwe era erere niei krörö munye: Nire nire jändrän bkäne kabre abko ie mda biandi bäri; akwa nire nire kwe jändrän ñakare abko kän jändrän chi kwe diandikä jökrä kän. ²⁷ Mdakäre abko, nire nire namani ti rüere, ñan tö namani ti tuai jreire ye abko mun jata ngwena nüke ti kanti nete, bti munkwe kämika ti ngwärecri nete. Abko kore se, niebare jreikwe abko kukwe nakaninkä kore se. Ne ngörä, niebare Jesukwe.

*Jesu nikani nebe Jerusalén
(Mateo 21.1-11; Marcos 11.1-11; Juan 12.12-19)*

²⁸ Jesukwe blitabare ünän kore, bti nikani janknu mda Jerusalén kukwäre. ²⁹ Nikanina mate ja ken juta Betfagébe amne juta Betaniabe, Ngitio Olibo kánti angwane, nitre ja töitikaka ben käräbare nibu kwe, ³⁰ bti niebare kwe ietre:

Juta tuen känime ni ngware ta. Se kánti mun nän. Mun raba yete angwane, buro ngäbäli näkwita ngämi kwan mäkäninte munye, ye tikate munkwe, bti mun jata ngwena tie nete. ³¹ Akwa ¿Ñobtä munta tikete? nie munye angwane, munkwe nie krörö ietre: Ni Dänkien tö nibi ie, aise te nun bike niken ngwena, munkwe nie kore, niebare Jesukwe ietre.

³² Erere bkänä, nitre ja töitikaka Jesube nikani, nikani nebe angwane, Jesukwe kukwe niebare ño ño ietre, ye erere kwani ietre. ³³ Nämáne buro tikete angwane, buro bkänkätre jatani, kákwe niebare ietre:

¿Ñobtä munta buro ye tikete nunkän ye? niebare kwetre.

³⁴ Angwane niebare kwetre buro bkänkäye:

Nun Dänkien tö nibi ie, kákwe käräniri, aise te nunta tikete, niebare kwetre.

³⁵ Yebti nikanintre buro ngwena, nikani nebe Jesu kánti angwane, dän jakwe mikani ötati buro ngäbäli ye tröbti kwetre ja täkräre Jesuye, bti Jesu nakwani buro yebti. ³⁶ Bti Jesu nikani janknu mentokwäre angwane, ni jökrä namani dän jakwe metete ji ngrabare temen Jesu kakäre ngäbti jrei kwrere. ³⁷ Angwane Jesu nikanina Ngitio Olibobti käin, jatanina niken motokwäre amne, nitre nämáne näin ben, btä kä namani nuäre, kä nikani ngrente krikri be Ngöbö käikitarekä, ñobtä ñan angwane sribi kri ñan tuabare nuenbare Jesukwe tuani kwetre yebtä, ³⁸ kä namani niere:

Jrei ne kite ni Dänkien Ngöbö käfti.

Ma ye aibe raba mikani ütiäte.

¡Kä raba jáme kä käinbti amne, nunta Ngöbö kä käinbti käikitekä!

Salmos 118.26

namanintre niere.

³⁹ Kukwe yebtä, nitre bariseo nämáne ruäre ni mda mda ngätäite yete kákwe niebare Jesuye:

Dirikä, nitre nänkä mabe se kákwe kada ketadre niere ietre, niebare kwetre.

⁴⁰ Akwa Jesu kákwe niebare nitre bariseoye:

Nitre noko rabadre kwekbe angwane, já oto kabre nere temen kákwe ngradrete Ngöbö käikitakakäre, aise te ngwarbe tikwe kada ketamna ietre abko ti tö nibi niei metre munye, niebare kwe ietre.

⁴¹ Yebti Jesu namanina Jerusalén ken, okwä namani juta Jerusalénbtä angwane, müaibare kwe, ⁴² kákwe niebare:

Nirekwe kä jáme biandre mun nünanka Jerusalénte yeye, ye rükadre gare mtare munye näre, akwa tä rükäninte mun okwä bäre, aise te tuen ñakare munye. ⁴³ Batira jire kä jatadi käme mun rüere angwane, mun rüekwe ki mikadi mun bäre temen amne, mun rüe rabadi jökrä mun bäre temen, kákwe rüdi mun rüere angwane, ⁴⁴ mun juandi ngwarbe jökrä kwetre amne, nitre nünanka nete noko kämikadi kwati kwetre. Erere arato, já mikani jure amne kire noko dikandite jökrä kwetre arato, ñobtä ñan angwane Ngöbö nükani basare munye, mun diantarikäre akwa, ñan nükani gare munye, aise te rakadikä kore mun nünanka Jerusalénte yebtä, niebare Jesukwe.

Jesukwe nitre jändrän rürümoinkä juanintari

(Mateo 21.12-17; Marcos 11.15-19; Juan 2.13-22)

⁴⁵ Jesu nükani Jerusalén, bti nikani ju blitakrä Ngöböbe ye bäre angwane, nitre nämáne jändrän rürümoinke yete abko Jesu nikani juentari jökrä nekwäre, sekwäre mentokwäre, ⁴⁶ kákwe mäträbare krörö btätre:

Ngöbö Kukwei tä tikani krörö:

Ju tikwe ne abra tä blitakrä tibe,

Isaías 56.7

nieta Ngöbö Kukweibtä, akwa mun abko tä ju blitakrä Ngöböbe ne mike nitre gokä jue kwrere. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

⁴⁷ Yebti ju blitakrä Ngöböbe bäre Jesu namani dirire käre köbö kwatirekwatire. Angwane nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien amne Kukwe Biani Ngöbökwé

Moiséye dirikätre, erere arato nitre unbre ji dokwäte nitre israelita ngätäite abko nämane ji känene jae Jesu kämikakäre. ⁴⁸ Akwa ji ñan namani kwen ietre Jesu kämikakrä, ñobtä ñan angwane Jesu namani blite, ye abko ni jökrä nämane biare kukwe nuen, aiseite Jesu kämikadre ño kwetre abko käi ñan namani kwen ietre.

20

Nire diebti Jesu nämane sribire abko ngwianintari ie

(Mateo 21.23-27; Marcos 11.27-33)

¹ Bati ju blitakrä Ngöböbe ye bäre Jesu nämane dirire ni kwatiye amne nämane kukwe kuin Ngöbökwé mike gare angwane, nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre nikani nitre unbre ji dokwätebe, ² käkwe niebare Jesuye:

¿Nirekwe ma mikani sribi nuene kore amne nire diebti mata kukwe nuene kore nete? niebare kwetre Jesuye.

³⁻⁴ Abtä Jesukwe niebare ietre:

Ti bike kukwe ngwentari kwati arato munye. ¿Nirekwe Juan Bautista juani ni ngökö ñöte? ¿Ngöbökwé juani ya o ni kä nebtäkwe mikani sribire ya? niebare kwe ietre.

⁵ Yebtä nikaninta blite jabe kwärikwäri, kä namani niere krörö:

Ngöbökwé juani, nikwe niedre ie angwane, niarakwe niedre krörö mda: Ngöbökwé juani munta niere, ¿se ñobtä abko munkwe ñan kukwei mikani era jae? niedre kwe nie.

⁶ Akwa ni kä nebtäkwe mikani, ni ñan rabadre niere jire chi ie, ñobtä ñan angwane Juan abko ni Ngöbö kukwei niekä era ni jökrä kräke, aiseite ni mda mdakwe ni kämikadre jäbti ñäkäbtä kore rüere, namanintre niere jae kwärikwäri.

⁷ Abtä niebare krörö kwetre Jesuye:

Nirekwe Juan juani, ye gare ñakare nunye, niebare kwetre.

⁸ Angwane Jesukwe niebare mda ietre:

Kore ne ngwane, nirekwe ja di biani tie sribi ne nuenkäre abko tikwe ñan niedre munye arato, niebare kwe ietre.

Nitre ji dokwäte, btä Jesukwe kukwe bä mikani

(Mateo 21.33-46; Marcos 12.1-12)

⁹ Yebti nitre nämane yete, ie Jesu nikani kukwe bä mike Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätrebtä amne nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientrebtä, käkwe niebare krörö:

Bati ni nämane iti käkwe uba nurai nökani, bti biani kwe ni mda mdaye sribikrä. Kä biani sribikrä kwe abko ütiäre uba döi biandreta ruäre ie. Yebti nikani raire kä mdabti.

¹⁰ Abti uba ngwä ötadre abko käi nökani angwane, sribikä käkwe uba biandreta ruäre kä bkänkäye, ye abko kä bkänkä käkwe sribikä kwe juani iti tuenta jakrä. Akwa sribikätre ubabtä ye käkwe sribikä ye metani ja ñäte kwäräkwarä se kwrere, bti juanintarita kise tökare kwetre.

¹¹ Yebti kä bkänkä käkwe sribikä mdara jire juani uba tuenta ruäre jakrä, akwa sribikätre ubabtä käkwe sribikä ye metani ja ñäte arato, käkwe ñäkäbare diän diän ie, bti juanintarita kise tökare kwetre arato. ¹² Yebti uba bkänkä käkwe sribikä mdara jire juani uba tuenta, akwa sribikä mda mda ye käkwe metani arato, bti kitaninkä kwetre uba grä bäre mento.

¹³ Yebti ni uba bkänkä käkwe niebare jae: ¿Mtare tikwe dre nuendre mda? namani nütüre. Te batibe töi ngitianinkä, käkwe niebare: Ti odei tare kri tikwe abko ti bike juen. Nane niara mikadre ütiäte jae sribikätrekwe, raba ruen tie, aiseite ti bike niara juen, niebare kwe jae. ¹⁴ Ye erere bkänä juani kwe. Akwa kä bkänkä ye odei nikani tuen sribikätre ubabtä yeye angwane, niebare kwetre jae kwärikwäri: Ni se abko rabadi jändrän rünkwe bkäne jökrä, aiseite ari kämike amne ni rabadi kä ne bkäne jökrä, niebare kwetre. ¹⁵ Ye erere niaratre nikani kä bkänkä odei ye ngwena uba grä bäre mento, bti kämikani kwetre se kwrere abko nakaninkä kore. Ne ngörä, niebare Jesukwe.

Bti Jesukwe niebare ni jökräye:

¿Ne ngwane, uba bkänkä käkwe dre nuendre sribikä yebtä raba ruen munye? ¹⁶ Niara rikadre, käkwe sribikätre ye kämikadre jökrä, bti uba grä ye biandre ni mda mdaye kwe sribikä. Abko kore se, niebare Jesukwe.

Ye jarabare ni jökräye angwane, niebare kwetre:

¿Kukwe ñan rakadrekä jire kore! niebare kwetre.

¹⁷ Akwa Jesu käkwe mikani ñäräre, bti niebare kwe ietre:

Kukwe tä tikani Ngöbö Kukweibtä ne käta dre niere abko niere tie munkwe: Jä ütiäte kri ju mikakrä metre abko nitre ju mikaka käkwe kitaninkä, akwa jä ye abko ni Dänkien käkwe mikani bäri ütiäte ju mikakrä metre. *Salmos 118.22*
nieta Ngöbö Kukweibtä.

¹⁸ Angwane ni ütiäte kri jä kwrere tikwe nini, ye abko btä nire nire ritadrete amne rikadre temen jä yebti angwane, jä ye käkwe ni ye ötadibtä kiakia jökrä ngrabare. Erere arato, nire nire bti jä ye rikwidadrekä angwane, gütadikä mnüne jökrä jä ye täni arato. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

¹⁹ Yebtä abko, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre amne nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre, rüere Jesukwe kukwe bä mikani kore gani kwetre jabtä. Abtä jötrö ngwarbe tö namani Jesu kain ngite ye näire, akwa ni nämane kwati Jesu kukwei nuen, ye abko jürä namani btätre, aiseite namani kwekbe.

Ja ütiä biandre gobranye ya, ñakare ya

(Mateo 22.15-22; Marcos 12.13-17)

²⁰ Angwane ni juani ruäre kwetre Jesu ngibiaretari mda. Niaratre abko namani bike moto jäme, akwa Jesu ngwiandre kukwe nainte kwetre, abtä kitadre ngise kwetre gobernador romanobo ngwärekre, abkokäre namani bike moto jäme. ²¹ Namani Jesu kánti angwane, niebare kwetre ie:

Dirikä, mata kukwe niere amne mata dirire, ye abko era metre gare kuin nunye amne, ma ñan tä dirire ni ruäre aibe moto mikakrä nuäre, akwa ji Ngöbökwé abko dirita era metre makwe, ye garera nie. ²² Ye aiseite nun tö kukwe ngwiantari mae abko krörö: ¿Emperador romanobo César abko ie nunkwe ja ütiä biandre ye abko dbe ya, ñakare ya niere nunye? niebare kwetre Jesuye.

²³ Angwane tö namani Jesu ngökai, ye gani Jesukwe btätre, käkwe niebare ietre:

²⁴ Ngwian ye mike tuadre kunti tie munkwe, niebare Jesukwe ietre.

Erere biani tuadre kwetre Jesuye angwane, Jesukwe niebare mda ietre:

¿Nire bä amne nire käi tä tikani ngwian nebtä? niebare kwe.

Angwane niebare kwetre ie:

Emperador César bä amne käi tä btä, niebare kwetre mda Jesuye.

²⁵ Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Jändrän emperadorekwe erere munkwe bian emperadoreye amne jändrän Ngöbökrä erere munkwe bian Ngöböye. Abko kore se, niebare kwe ietre.

²⁶ Jesukwe kukwe kani ngäbti kuin ni jökrä okwäbti, yebtä abko töi ñan namani krütare amne, kukwe kwani ñakare ietre Jesu kitakrä ngise, aiseite namanintre kwekbe jökrä.

Ni krütani rükadreta nire ya abko ngwianintari Jesuye

(Mateo 22.23-33; Marcos 12.18-27)

²⁷ Yebti nitre saduseo nikani ruäre ja tuakäre Jesube. Nitre saduseo ye abko ni krütanikrütani mikadreta nire Ngöbökwé abko ñan nämane mike era, aiseite jatani kukwe ngwentari Jesuye, käkwe nieba ie:

²⁸ Dirikä, Ngöbökwé tikamna krörö täräbtä nunkrä Moiséye: Ni iti tädre gure akwa, ngäbäkre ñakare kwetre amne ni ye krütadre angwane, merire rabadre kaibe. Meri ye abko yäräkwe diandre jae mda. Yebti ngäbäkre rabadre kwetre angwane, ngäbäkre ye abko rabadre niara etba krütani ngobo kwrere abko tikani täräbtä Moisékwé nunkrä.

²⁹ Ne aiseite nun tö nibi kukwe ne ngwiantari krörö mae: Bati nitre ja etbarebe nämane

ni kükü. Nitre ye etba mubai käkwe ja mikani gure, akwa ngäbäkre ngämi nebe kwetre angwane, ni ye krütani. ³⁰ Merire namani ie abko namani yära mda yebe, akwa nin ngämi ngäbäkrei ngibiare angwane, brare krütani kän arato. Meri ye namaninta kaibe bobukäre. ³¹ Namani yära mdara jire ben, akwa nin ngämi ngäbäkrei ngibiare angwane, krütani kän arato. Ye kwrere nikani nakenkä janknu ja täritäri. Abti nitre ni kükü ye krütani jökrä meri ye kisete, akwa nin ngäbäkrei ngibiabare jire iti kwe. ³² Abti mrä meri ye krütani abko kukwe nakaninkä kore nieta. ³³ Akwa ni krütani rükadreta nire mata niere, aisete ni brare ni kükü, ben meri ye namani jökrä, abti niaratre ni kükü ye rükadreta nire jökrä angwane, meri ye rabadi nire nän mukore abko niere nunye, niebare kwetre Jesuye.

³⁴ Angwane Jesukwe niebare mda ietre:

Kä ne ngwane, ni brare amne ni merire käta ja mike gure, ³⁵ akwa kä mrä, ni rükadreta nire angwane, nire nire tuen ütiäte Ngöböye nünakäre kärekäre jabe abko ni merire, brare käkwe ñan ja mikadre gure. ³⁶ Ni ñan krütadre mda, akwa ni rabadre angeletre Ngöbökre kwrere. Erere arato, ni rükadita nire angwane, ni rabadi Ngöbö odeire jökrä, aisete ni rabadi ja etbare amne ja ngwaire, aisete ñan ja mikadre gure.

³⁷ Akwa kri chi namani jutra ngitiekä, ye kanti ni rükadreta nire era metre abko Moisékwe bä mikani, käkwe niebare: Ni Dänkien Ngöbö abko Ngöbö Abrahamkwe, Isaakwe amne Jacobokwe, niebare kwe. ³⁸ Ye abko, Abraham, Isaac amne Jacob krütanina abti Ngöbökre niebare kore Moiséye. Ngöbö abko ñan ni ngwäkäre Ngöböi akwa Ngöbö abko ni nire Ngöböi gare nie. Ye aisete Abraham, Isaac amne Jacob tä nüne janknu Ngöbö ngwärekre abko gare nie. Abko kore se, niebare Jesukwe.

³⁹ Ye ngwane, Kukwe Biani Ngöbökre Moiséye dirikätre nämane yete, btä käi namani nuäre, ñobtä ñan angwane ni rükadreta nire abko era kräke. Yebtä abko niebare kwetre: Dirikä, makwe blitaniri kuin krübäte, niebare kwetre Jesuye.

⁴⁰ Angwane kä jürä namani ni jökräbtä, käkwe kukwe ngwianintari ñakare mda Jesuye ja gakäre ben.

¿Nirekri Ni Dianinkä Ngöbökre däredre?

(Mateo 22.41-46; Marcos 12.35-37)

⁴¹ Yebti Jesukwe kukwe ngwianintari krörö mda nitre Saduseo yeye:

¿Ñobtä Ni Dianinkä Ngöbökre abko däredre jrei David tukwekri nieta munkwe ⁴² amarebti David ara jire käkwe kukwe tikani krörö tära Salmobtä?:

Ti Dänkien Ngöbö käkwe nieba ti Dänkienye:

Kä bäri ütiäte kri ti küde ruenkri, ne kanti jakwe täke nete.

⁴³ Ye kanti ma raba abti tikwe ma rüe mikadi jökrä ma ngoto täni, *Salmos 110.1* niebare Davikwe Ni Dianinkä Ngöbökre yebtä. ⁴⁴ David ara jire käkwe ja Dänkien niebare Ni Dianinkä Ngöbökrebtä, ¿se ñobtä abko Ni Dianinkä Ngöbökre abko jatadre Davikri nieta munkwe se? Tita ngwentari kore, ñobtä ñan angwane nita Dänkien niere ñakare jire ni mräkä bäri mrä nikä yeye, niebare Jesukwe.

Jesukwe ni mikani mokre Kukwe Biani Ngöbökre Moiséye dirikätre ngäniene

(Mateo 23.1-36; Marcos 12.38-40; Lucas 11.37-54)

⁴⁵ Ni jökrä nämane Jesu kukwei nuen angwane, batibe Jesukwe niebare mda nitre ja töitikaka benye:

⁴⁶ Kukwe Biani Ngöbökre Moiséye dirikätre, ye ngäniene munkwe ja ngibia kuin, ñobtä ñan angwane niaratre tä dän nga ütiäte kri kite jabtä, bti ni jökrä käkwe köbö ngwiandretari käne ietre kä jändrän rürümoinkrä ye kántita temen, ie töta nebe. Erere arato, ja täkrä ni ütiäte ütiäte kräke sinagocate, kanti töta nebe rabai tākānintbe amne ja täkrä ni ütiäte ütiäte kräke, kanti tätre nebe tākānintbe. Erere arato, niaratre nūbaita bietabtä angwane, ja täkrä ni ütiäte ütiäte kräke, kanti tö tākāi temen. ⁴⁷ Erere arato, meri kän brare krütani abko kän tätre ju denkä abti tätre bike kuin, käta blite raire Ngöböbe, akwa yebtä Ngöbökre mikadi ja tare nike krübäte, aisete munkwe ja ngibia

kuin Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséyé dirikätre ngäniene. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

21

Meri bobre käkwe sentabo ngöra kubu biani Ngöbökrä
(*Marcos 12.41-44*)

¹ Ye ngwane abko, nitre ngwian bkäne krikri namani nüke ngwian kite kajate Ngöbökrä ju blitakrä Ngöböbe bäre Jesu okwäbti. ² Angwane meri bobre kän brare krütani abko jatani, käkwe ngwian sentabo kwrere kitani kubube arato kajate Jesu okwäbti. ³ Abtä Jesukwe niebare:

Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Meri bobre kän brare krütani se käkwe ngwian bini bäri kabre ni ngwian bkäne krikri se ngwä, ⁴ ñobtä ñan angwane niaratre käta ngwian namaninte ie aibe bien, akwa meri bobre ye abko käkwe ngwian ngöra nünankrä kwe erere bini jökrä, aisete niarakwe ngwian bini bäri kabre, niebare Jesukwe.

Dre rakadikä kä mrä känenkri
(*Mateo 24.1-28; Marcos 13.1-23*)

⁵ Angwane ju blitakrä Ngöböbe mikakrä bä nuäre amne, ni ruäre käkwe jändrän tuäretuäre biani Ngöböye, bti ju mikani tuäre, yebtä abko ni ruäre nämane blite mda. Abtä Jesukwe niebare ietre:

⁶ Köböitira jire ju tuata munkwe se juandi ngwarbe jire jökrä, aisete jä ketani jabti jabti se juandi jökrä temen, niebare Jesukwe.

⁷ Abtä nitre nämane yete käkwe niebare mda Jesuye:

Dirikä, ¿ju blitakrä Ngöböbe juandi ngwarbe nini makwe, ye abko rakadikä ñongwane nun tö gai? Arato kukwe ye kebera nakenkä abko bä mikadi ño nunye abko makwe niedre nunye, ie nun tö nibi, niebare kwetre ie.

⁸ Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Bäri käne abko, nitre ni ngökaka ye ngäniene munkwe ja ngibia kuin, ñobtä ñan angwane ni jatadi kwati ti käbti käkwe niedi krörö: Ti abko Ni Dianinkä Ngöbökwé ara tä nete amne, kä mrä nukera ja ken, niedi kwetre. Akwa niaratre ye abko ni ngökaka, aisete mun ñan rika niaratre jiebtä. ⁹ Erere arato, munkwe kukwe krörö gadi: Nitre tädi rüre jabe kwärikwäri ga munkwe angwane, munkwe ñan kä jürä ngwian jabtä, ñobtä ñan angwane kukwe ye abko rakadikä käne kore abko erere rabadi nakenkä, akwa ye ngwane kä mrä ñan jatadi jötrö, niebare Jesukwe.

¹⁰ Yebti Jesu nikani blite janknu, käkwe niebare:

Kä mrä ngämi nüke juta kwatirekwatire rabadi rüre jabe kwärikwäri amne nitre nünanka kä ketareketare te rabadi rüre jabe kwärikwäri amne, ¹¹ dobo rabadi nakaenkä kri krübäte, mrö nika rabadi kri krübäte amne bren nika rabadi krübäte kä ngrabare temen amne Ngöbökwé jändrän krikri krübäte mikadi tuadre käinta, abtä kä jürä rabadi kri ni kwatibtä.

¹² Akwa kukwe ye ngämi nakenkä, känenkri ni kwati jatadi mun rüere. Sinagoga nitre israelitakwe kantikänti mun jänäin kritobo ngwärekwäri kwetre, bti mun kitadi ngite kä teri kwetre. Erere arato, jrei amne gobran, ie mun kitadi ngise tödekabtä tibti. ¹³ Akwa ye ngwane, tikwe dre dre nuenbare abko kräke kä rabadi kuin munye blitakäre tibtä nitre ye ngwärekwäri. ¹⁴ Mun jä ngämi niken kritobo ngwärekwäri, känenkri munkwe ja kwetadi ño ja dokwäre, yebtä munkwe ñan töbika dikaro, ¹⁵ ñobtä ñan angwane tikwe ja kukwei töbtä kri mikadi gare munye blitakäre ja dokwäre, ye käkwe mun rüe kukwe ötadi jökrä angwane, rabaditre kwekbe jökrä mun käne.

¹⁶ Akwa ye ngwane abko, mun rün, mun meye, mun etba, mun ngwai, mun mräkä mda mda amne mun kukwe muko abko rikwitadi mun rüere, ye käkwe mun kämikadi ruäre. ¹⁷ Angwane ni jökrä mätä rabadi kri munbtä tödekabtä tibti. ¹⁸ Akwa mun ñan

riadrete, abkokäre Ngöbökwe mun ngibiadi kuin jökrä, ¹⁹ aisete munkwe nünanka dite jabtä angwane, mun rabadi dianintari, niebare Jesukwe.

²⁰ Yebti Jesukwe niebare krörö mda:

Nitre rükä raba tuen jökrä juta Jerusalén se bäre temen munye angwane abko, juta se juan kebera ngwarbe, ye rabara gare munye. ²¹ Ye ngwane mun tädre Judeate ye abko gitia mintokwäre amne nire nire tädre juta Jerusalénte abko gitia juta bäre mento amne, nire nire tädre Jerusalén bäre abko ñan rika ngitieta juta Jerusalénte, ²² ñobtä ñan angwane kukwe tä tikani Ngöbö Kukweibtä, ye rabadre bare jökrä, abkokäre Ngöbökwe nitre nünanka kä nebtä mikadi ja ngie nuen kri köbö ye näire. ²³ Akwa meri doboko doboko amne meri kwe ngäbäkre kiakia kianbtä, ye abko bobre jakän, ñobtä ñan angwane niaratre ñan raba ngitie jötrö, ¡ye abko ñan bobre jakän ya! Kä ye ngwane abko ja tare nika rabadi kri krübäte kä nebtä amne nitre israelita käkwe ja ngie nuadi kri krübäte. ²⁴ Ne aisete ni ruäre kämikadi ngitrabti amne ni ruäre abko jänäin ngite juta mda mdate angwane, nitre ñakare israelitare, kräke Ngöbökwe köbö kitani nuäi, ye näre juta Jerusalén mikadi ja ngoto täni kwetre.

Jesukristo jatadita

(Mateo 24.29-35,42-44; Marcos 13.24-37)

²⁵ Kä mrä angwane, Ngöbökwe sribi kri ñan tuabare nuendi abko bä mikadi kwe ñänänbtä, söbtä amne mukebtä. Angwane ni kä nebtä töi rabadi ngwarbe kwäräkwarä amne mren rabadi romon krübäte, aisete ngö rabadi nebe kri krübäte. Yebtä abko, ni jökrä rabadi töbike kri. ²⁶ Erere arato, ni kwati rabadi nekwetekä krübäte amne kä rabadi nötöte bti, ñobtä ñan angwane kukwe rakadikä ño kä nebtä abko rabaditre töbike, ñobtä ñan angwane jändrän jökrä käinta se rabadi grükekä ye abko jürä rabadi kri ni kwatibtä. ²⁷ Angwane ti Ni Kä Nebtä Ngobo abko jatadi tuen ja di kri bä nuärebtä mütabti kä käinbti sete abko ni jökrä käkwe tuadi. ²⁸ Ne aisete, kukwe nini tikwe ye erere rabara nakenkä mun okwäbti angwane, munkwe kä ngwian nuäre jabtä, ñobtä ñan angwane Ngöbö kebera nüke mun tiketeta, aisete munkwe kä ngwian nuäre jabtä, niebare Jesukwe.

²⁹ Ye btäräbe, kukwe yebtä Jesukwe kukwe bä mikani krörö mda, käkwe niebare:

Higokrie amne kri mda mda, ye mika ñäräre munkwe, btä munkwe töbika. ³⁰ Kri ye tä mutu ngitiekä angwane, kä töre tärä kite nüke ja ken munta gain, ³¹ ye kwrere arato kukwe nini tikwe ye jata nakenkä jökrä mun okwäbti angwane, Ngöbö kebera nüke gobrane ye rabara gare munye. ³² Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Nitre nünanka kä nebtä ngämi krüte jökrä, ye känenkri kukwe nini tikwe ye erere rakadikä jökrä. ³³ Mdakäre abko, kä käinta se btä kä temen ne abko Ngöbökwe gadikä jökrä, angwane rikadi ta, akwa ti kukwei abko rabadi kärekäre, niebare Jesukwe.

³⁴ Yebti Jesukwe niebare mda:

Munkwe ja ngibia au, munkwe ñan ja töi mika jändrän diän diän nuenbtä amne, munkwe ñan dröba nika amne munkwe ñan töbika jändrän kä nebtä ye aibeptä, ñobtä ñan angwane munkwe ñan ja ngibiadre au ne ngwane, mun kwandre jäme köbö ye näire aisete. ³⁵ Amne jändrän ngwarbe tä niken jäme, bti batibe tä neme kö okwäte, ye kwrere mun ñan tädre jäme, abkokäre munkwe mokre jabti, ñobtä ñan angwane nire nire kä nebtä tädi jäme, tädi ti ngibiare ngäbti ñakare angwane, ti jatadita. ³⁶ Akwa kärekäre mun abko käkwe ja mika biare ti ngibiare ngäbti amne munkwe blita Ngöböbe jakrä angwane, kukwe jatadi taretare yebtä munkwe kwäräbedi jökrä amne, mun rabadi biare rabakäre ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne ngwärekri. Abko kore se, niebare Jesukwe.

³⁷⁻³⁸ Kä ye ngwane abko, käre köbö kwatirekwatire Jesu namani dirire ju blitakrä Ngöböbe ye bäre amne, ni kwati namani nüke dekä niara kukwei nuen, akwa deo abko Jesu nämane niken kibien Ngitio Olibo kanti.

22

Jesu rüe tö namani kain ngite tiebe

(Mateo 26.1-5,14-16; Marcos 14.1-2,10-11; Juan 11.45-53)

¹ Kä ye ngwane, bieta Te Lebadura Ñakare Bante kweta nämane Ngöbö mikakäre ütiäte. Bieta ye arabe kädian nämane Pascua* abko erere köbö jatanina nüketa ja ken. ² Angwane nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre abko käkwe Jesu müre ketadre ño abko namanintre ngibiaretari kisere, akwa ni nämane kwati nekete Jesukri abko jürä namani btätre. ³ Angwane nitre ja töitikaka Jesube ni jätäbti nibu, ye ngätäite ni iti kädian nämane Judas Iscariote abko btä Satana nikani. ⁴ Ne aise te nikani nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre kánti amne nitre ju blitakrä Ngöböbe guardia dänkientre kánti angwane, Jesu kitadre ngise kwe ietre kámikadre abko nikani kädriere bentre. ⁵ Angwane kä namani nuäre kri btätre, käkwe ngwian bian braibare Judaye, ⁶ ye abko nukaninbti Judaye angwane, Judakwe kitadre ngise ño rüeye ni mda mda okwä bäre abko Judas namani ngibiare kisere jae mda.

Jesukwe mröbare mrä nitre ja töitikaka benbe

(Mateo 26.17-29; Marcos 14.12-25; Juan 13.21-30; 1 Corintios 11.23-26)

⁷ Nebti bieta Te Lebadura Ñakare Bante Kweta nämane ye nükani mda. Köbö ye näire kordero kámika nämane kwetadre Pascua köböite abko köböi nukaninta. ⁸ Abtä Jesukwe Pedro amne Juan káräbare, bti niebare kwe ietre:

Mun nän mrö sribere kwetadre Pascuate, niebare kwe ietre.

⁹ Niaratre käkwe niebare mda Jesuye:

¿Nunkwe mrö sribedre mdente, ie ma tö nibi? niebare kwetre ie.

¹⁰ Angwane Jesukwe niebare mda ietre:

Mun rika nebe jutate. Ye kánti ni brare tädi iti ñö ngwena kantrate abko rükadi ngätäi munbe ji ngrabare. Ni ye rika mdente gwä, kánti mun rika. ¹¹ Mun rika nebe gwi angwane, munkwe nie krörö ju bkänkäye: Dirikäkwe mrö Pascua köböikrä kwetadi nitre ja töitikaka benbe abkokrä käta ükaninte mdente, ngwiantarimna kwe, munkwe nie kore ie. ¹² Angwane ju mikani bobu jabtí käin, te kä kri tädira ükaninte biare mrökrä, kánti mun jänäin kwe. Ye kánti munkwe mrö sribe biare nunkrä amne jändrän jökrä ükate biare. Abko kore se, niebare kwe ietre.

¹³ Ye erere bkänä nikanintre angwane, Jesukwe kukwe niebare ño ño ietre, erere kwani ietre, kánti mrö sribebare kwetre kwetadre Pascuate.

¹⁴ Ye erere, mrö käi nükani angwane, Jesu nikani, namani tákänintbe mesabtä nitre niara kukwei ngwiankabe angwane, ¹⁵ niebare kwe ietre:

Ti ngämi krüte, känenkri bäri ti tö namani mrö Pascuakrä ne kwetai munbe gwaire abko erere käi nüra mtare. ¹⁶ Ti tö namani mrö Pascuakrä ne kwetai kore munbe, ñobtä ñan angwane Ngöbö ngämi gobrane ni ngätäite, känenkri tikwe ñan mrö Pascuakrä ne kwetadreta jire mda, akwa batibe kukwe bä mikata mrö Pascuakrä nebti rabadi bare angwane, tikwe kwetadita, niebare Jesukwe nitre ja töitikaka benye.

¹⁷ Bti uba döi nämane basote diani kisete kwe, kuin niebare btä kwe Ngöböye, bti niebare kwe nitre ja töitikaka benye:

Uba döi ne ñaen ja täritäri munkwe, ¹⁸ ñobtä ñan angwane Ngöbö ngämi gobrane ni ngätäite, ye känenkri tikwe ñan uba döi ñadreta jire mda abko ti tö nibi niei munye, niebare Jesukwe ietre.

¹⁹ Yebti Jesukwe ban diani kunti kisete, kuin niebare btä kwe Ngöböye, bti ötaninbtä kwe, bti biani kwe nitre ja töitikaka benye, käkwe niebare ietre:

* 22:1 Pascua. Nitre israelita käkwe Pascua köböi mikani ütiäte, ñobtä ñan angwane kira nitre israelita nämane ngite kä Egiptote angwane, Ngöbökwé tikaninte Pascua köböibtä. Pascua abko käta “niken bäre ta” niere. Köbö yebtä angele ni kámikaka nikani nitre israelita bäre ta amne kámikani ñakare kwe, aise te Ngöbökwé köbö Pascua mikamna ütiäte nitre israelitaye.

Ban ne abko ti ngätä ara. Ne mden abko tita bien müre ketadre mun kräke. Käre munkwe ban ne kweta kore ti ngwiankrä töre jae, niebare Jesukwe.

²⁰ Ye kwrere arato, uba döi nämane basote abko Jesukwe diani kisete, käkwe niebare nitre ja töitikaka benye:

Uba döi ne abko ti däräe tikwe ara. Ti krütadi angwane, ti däräe rimiadite munkrä, köböire Ngöbökwé kukwe ükaditeta btin munbe, ye mden abko uba döi ne tä bä mike. ²¹ Akwa ni ti kitaka ngise ti rüeye abko tä mröre ketetibe tibe mesabtä nete. ²² Ne abko, ji ükaninte Ngöbökwé ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne käne ye erere tikwe mikadre täte jökrä, jakwa ni ti kitaka ngise abko ñan bobre jakän ya! niebare Jesukwe.

²³ Angwane nitre ja töitikaka Jesube namani niere jae kwärikwäri:

¿Nirekwe niara kitadi ngise rüeye ruen? namanintre niere.

¿Nire bäri ütiäte?

²⁴ Ye ngwane abko, nitre ja töitikaka Jesube mden bäri ütiäte abko btä nikani ja kwete. ²⁵ Abtä Jesukwe niebare ietre:

Nitre Ngöbö mikaka ngwarbe jae ye mikata jreire abko tä nebe ja bä mike krübäte ni mda mda okwäte. Erere arato, nitre mikata ni mda mda dänkiene abko krübäte arato, akwa ni se bäri moto kuin, nieta btä abko käita nebe juto btätre. ²⁶ Akwa mun ngätäite abko ñan rabadre bare kore, ñobtä ñan angwane ni bati mikata sribi ngwarbe nuene, ye kwrere nire nire rabadre bäri ütiäte mun ngätäite abko rabadi ni bati ye kwrere. Erere arato, mun mden rabadre ji dokwäte abko käkwe ja mika ni klaboré kwrere. ²⁷ Ye abko, ti bike kukwe niere munye: ¿Nita tākänintbe mröre mesabtä angwane, ni mrö mikaka mesabtä, ni nibu ye abko mden bäri ütiäte? Ni mrökä mesabtä abko bäri ütiäte ni sribikä mrö sribekä ye kräke raba ruen tie, akwa ni sribikä ye kwrere tita mun ngätäite nete, erere munkwe nüna arato.

²⁸ Tikwe ja tare nikaba angwane, käre mun nämä ketetibe tibe, ²⁹ aisete ti Rünkwe kä biani gobrankrä tie, ye kwrere tita bien munye arato, ³⁰ tikwe gobrandi Ngöböbe, ye kanti munkwe mrödre amne munkwe dö ñadre ketetibe tibe ti kukwe muko kwrere, abkokäre tita kä gobrankrä bien munye. Ye ngwane, mun ja töitikaka tibe ye abko rabadi tākänintbe kürä kwä jätäbti kubu yehti. Ye kanti abko juta keta jätäbti ketebu nitre israelitakwe abko kräke munkwe kukwe ükadite siba tibe, niebare Jesukwe ietre.

Pedro käkwe Jesu rükandite, niebare Jesukwe

(Mateo 26.31-35; Marcos 14.27-31; Juan 13.36-38)

³¹ Yehti ni Dänkien käkwe niebare mda:

Simón, Satana tö mun jökrä nuaité krübäte ja käne, käkwe mun köböi käräba Ngöböye, ³² akwa makwe tödekadre janknu Ngöböbti, abkokäre tikwe blitaba Ngöböbe makrä Simón. Ne aisete ma töi rikwitata ti kukwäre angwane, makwe ma mräkä mda mda nete se die mika nünenkä dite jabtä, niebare Jesukwe Simónye.

³³ Abtä Simónkwe niebare mda ie:

Ti Dänkien, ma kitadre ngite ya o ma kämikadre ya, ye kanti tita juto biare niken gwaire mabe, niebare kwe Jesuye.

³⁴ Abtä Jesukwe niebare mda ie:

Pedro, ti bike kukwe era erere niere mae abko krörö: Antlan ngämi ngwäne dekä, ye känenkri ti gare ñakare mae, makwe niedi bämä jire. Abko kore se, niebare Jesukwe ie.

Kä taretare kite jötrö

³⁵ Yehti nitre ja töitikaka Jesube, ie Jesukwe niebare:

Tikwe mun juanba Ngöbö Kukwei kädriere angwane, mun ñan rikadre ngwian ngwena jae amne, mrö, sabato ye ñan järıkadre munkwe jae, tikwe nieba munye. ¿Ye ngwane munkwe ja tare nikani jändrän ye miare ya? niebare Jesukwe ietre.

Angwane, Ñakare, niebare kwetre.

³⁶ Abtä Jesukwe niebare ietre:

Kore tikwe mun juanba akwa, mtare abko ngwian tärä munkwe angwane, mun jata ngwena jae amne mun jata mrö ngwena jae arato, akwa mun mdenkwe ngitra ñakare abko käkwe dän jakwe rürümoin, bti munkwe ngitra köka jae, ñobtä ñan angwane kä taretare kite munkrä, ñobtä ñan angwane ³⁷ Ngöbö Kukweita tikani krörö tibtä:

Ni ngututu kwrere jire niara namani tuen ni mda mdaye, *Isaías 53.12*
abko tikani kira tibtä, ye abko rabadre bare täte jökrä tibtä. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

³⁸ Abtä nitre ja töitikaka ben käkwe niebare ie:

Ni Dänkien, ngitra tärä kumu nikwe nete, niebare kwetre.

Angwane Jesukwe niebare ietre:

Kada kete munkwe. Tikwe dre nini ñan nü gare munye, niebare kwe ietre.

Jesu nikani blite Ngöböbe Getsemani

(Mateo 26.36-46; Marcos 14.32-42)

³⁹ Yebti Jesu nämane niken käre Ngitio Olibo kánti, ye erere nikaninta mda angwane, nitre ja töitikaka ben ni jätäbti iti nikanintre jökrä ben. ⁴⁰ Namaninta ngitiobti angwane, niebare kwe ietre:

Kukwe taretare kite mun nuente ja käne angwane, munkwe ñan ja mikadre ngite, abkokäre munkwe blita jakrä Ngöböbe, niebare Jesukwe ietre.

⁴¹ Yebti jä kitata tä niken mate nuäi temen, ye näre Jesu nikani mentokwäre se kwrere, kánti namani ngukudokwäbti temen blitakäre Ngöböbe, ⁴² käkwe niebare ie:

Ti Rün, kukwe kite tare ti rüere ti mikakrä ja tare nike, ye ma tö diain ti bäre ne ngwane, makwe dian ti bäre, akwa ma tö dreye tikrä, ye erere raba bare tibtä amne ñan ti töi abko erere rabadre bare, niebare kwe Rün Ngöböye.

⁴³ [Ye btäräbe angele nämane kä käinbti, nükani Jesu die mike. ⁴⁴ Angwane Jesu namani ja tare nike bäri krübäte, akwa bäri namani blite ja dibti Ngöböbe, aisete krübärie namani ngitiekä abko namani näkäenkä krikri be däri kwrerekwrere abko namani niken mate temen.]†

⁴⁵ Yebti Jesukwe blitabare ünän Ngöböbe angwane, nikaninta nitre ja töitikaka ben ye kánti amne niaratre namani ulire krübäte, aisete nämane kibien kuin jökrä, btä Jesu namaninta. ⁴⁶ Abtä niebare kwe ietre:

¿Ye ñobtä munta kibien? Diablu jatadi mun nuente ja käne angwane, munkwe ñan ja mikadre ngite, abkokäre näin krö, blite jakrä Ngöböbe, niebare Jesukwe ietre.

Jesu kani ngite

(Mateo 26.47-56; Marcos 14.43-50; Juan 18.2-11)

⁴⁷ Jesu nämane ñäke kore nitre ja töitikaka benye, te batibe ni mda nükani kwati kánti. Nitre ye ngätäite abko, ni iti ja töitikaka Jesube kädian nämane Judas abko nämane näin ji ngwena käne, nikani nebe Jesu kánti angwane, krötabare Jesu ken kwe, Jesu demainkäre ngwärebtä. ⁴⁸ Akwa Jesukwe niebare ie:

Judas, ¿ti, Ni Kä Nebtä Ngobo ne ma tö nibi demaine kore kitakäre ngise ñan ñan? niebare kwe ie.

⁴⁹ Angwane nitre ja töitikaka Jesube mda mda okwäbti kukwe ye nikani nakenkä angwane, niebare kwetre Jesuye:

Ni Dänkien, nun bike nitre se tikekä ngitrabti, niebare kwetre.

⁵⁰ Yebti ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien, kwe ni klaboré nämane abko olo küde ruenkri tikaninkära ta ie ni itikwe se kwrere. ⁵¹ Akwa Jesukwe niebare ietre:

Nitre ye tuemetre, niebare Jesukwe.

Bti ni klaboré ye olobtä Jesukwe kise mikani angwane, namaninta kuin batibe. ⁵² Yebti nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne guardia ju blitakrä Ngöböbe ngibiabtikä amne nitre unbre ji dokwäte nikani Jesu kaen ngite, ye ie Jesukwe niebare:

† 22:44 Kukweta tikani corcheta ngätäite abko ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuinbtä.

¿Nobtä abko bäsi ni gokä kri krübäte rüere ngitra jäta niken amne krito jäta niken, kwrere jire mun kite ngwena ti rüere ti kakäre ngite ye? ⁵³ Ju blitakrä Ngöböbe kánti käre ti nämane nebe ketetibe munbe angwane, mun ti kaen ñakare ngite amarebti mtare mun kite kore ye. Akwa mtare diablu tä dikekä kä ikote, diebti kä nūra munkrä, aise te mun nüke ti kaen ngite kore mtare, niebare Jesukwe ietre.

Pedro käkwe Jesu rükaninte

(Mateo 26.57-58,69-75; Marcos 14.53-54,66-72; Juan 18.12-18,25-27)

⁵⁴ Yebti Jesu kani ngite, jänikani nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien juete angwane, Pedro nikani bä mente jiebti se kwrere. ⁵⁵ Jesu jänikani ngite, ye kánti namanintre angwane, ni ruäre käkwe ñukwä bukaninte ju bäre, bti namanintre tākänintbe ñukwä bäre temen mda angwane, Pedro nükani, namani tākänintbe siba niaratre ngätäite ñukwä träse. ⁵⁶ Angwane meri sribikä nämane ñukwä träse yete abko ie Pedro jatabare tākänintbe ñukwäbtä amne okwä namani kwekbe btä, käkwe niebare:

Ni se nämane dikekä Jesube arato, niebare kwe ie.

⁵⁷ Abtä Pedrokwe ja rükaninte, käkwe niebare:

Niara gare ñakare tie. ¿Ye ño abko mata ñäke kore ye?

⁵⁸ Yebti bä derare angwane, ni mdara jire okwä namani Pedrobtä, käkwe niebare:

Mata nekete arato Jesube, niebare kwe ie.

Angwane Pedrokwe niebare ie:

Tita nekete ñakare niarabe. Makwe ñan ñäkä ngwarbe, niebare kwe ie.

⁵⁹ Yebti kä nikani ñänä okwä krati näre ta mda angwane, ni mdara jire jatani ñäke kisere Pedroye, kä namani niere:

Ni ne abko Galileabo, aise te niara ne nämane näin siba Jesube, namani niere.

⁶⁰ Angwane Pedrokwe niebare:

Drebtä mata blite ñan nebe nüke gare tie, niebare kwe.

Pedro nämane ja rükente kore, ye btäräbe antlankwe ngwänänbare se kwrere

⁶¹ angwane, ni Dänkien nikwitaninte, käkwe Pedro mikani ñäräre ja käne angwane, ni Dänkien käkwe kukwe niebare krörö Pedroye abko nukaninta töre ie: Antlan ngämi ngwäne, känenkri makwe ti rükandite bämä jire, niebare ni Dänkienkwe ie, ye nukaninta töre ie. ⁶² Angwane nikani mentokwäre, käkwe ja müaibare kri kä bäre mento.

Nitre guardia käkwe Jesu mikani yakrä jae

(Mateo 26.67-68; Marcos 14.65)

⁶³⁻⁶⁴ Jesu jänikani ngite, ye kánti nitre mikani Jesu ngibiabtikä abko käkwe dän kukwän mäkäni Jesu okwäbti, bti namanintre mete amne namanintre mike yakrä jae, kä namani niere ie:

Nirekwe ma miti niere metre, namanintre niere Jesuye.

⁶⁵ Erere arato, namanintre ñäke kämekäme amne taretare Jesuye, mikakäre ene jae.

Jesu jänikani Sanedrin ngwärekri

(Mateo 26.59-66; Marcos 14.55-64; Juan 18.19-24)

⁶⁶ Yebti kä jatani ngwen dekä angwane, nitre nämane sribire Sanedrinbtä abko nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre käkwe ja ükaninkrö jökrä amne, ye ngwärekri Jesu jänikani. Namani kánti angwane niebare kwetre ie:

⁶⁷ Ma abko Ni Dianinkä Ngöbökwé ara ne ngwane, niere nunye, niebare mda kwetre Jesuye.

Angwane Jesukwe niebare:

Tikwe jän niedre munye angwane, munkwe ñan ti kukwei mikadre era. ⁶⁸ Erere arato, tikwe kukwe ngwiandretari munye angwane, munkwe ñan ti kukwei kadre ngäbti.

⁶⁹ Akwa mtare Ngöbö Di Kri Jändrän Jökrä Nuenkrä ye küde ruenkri kä ni ütiäte krikrä, kánti Ni Kä Nebtä Ngobo rabadi tākäninte gobrane Ngöböbe gwaire, niebare Jesukwe.

⁷⁰ Angwane ni jökrä käkwe niebare mda Jesuye:

¿Mata niere kore, aisete ma Ngöbö Odei bkänä ñan ñan? niebare kwetre ie.

Angwane Jesukwe niebare mda ietre:

¿Mun ara jire kätä ti Ngöbö Odei niere, ye aisete ñan ye kwrere bkänä ya? niebare kwe ietre.

⁷¹ Angwane niebare kwetre:

Niarakwe ñäri kore, käkwe ja miri ngite au, nikwe kukwe nuri. ¿Se abko ni mdara jire kändre blite mda rüere ya? niebare kwetre jae kwärikwäri.

23

Jesu jänikani Pilato ngwärecri

(Mateo 27.1-2,11-14; Marcos 15.1-5; Juan 18.28-38)

¹ Yebti ni jökrä nämane yete abko nikani Jesu ngwena mda Pilato ngwärecri.

² Angwane nikani Jesu kite ngise krörö Pilatoye:

Ni noko tä kukwe miketbe blo nun israelita rüere abko nunkwe gaba btä. Nunkwe ñan ja ütiä biandre emperador romanoboye tä niere. Mdakäre abko, niara Ni Dianinkä Ngöbökwé amne niara abko jrei tä niere emperador rüere, niebare kwetre Pilatoye.

³ Abtä Pilatokwe niebare Jesuye:

¿Ma abko jrei nitre israelitakwe bkänä ya? niebare kwe.

Jesukwe niebare Pilatoye:

Jän. Era metre ti ara, niebare kwe ie.

⁴ Angwane nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne ni mda mda, ie Pilatokwe niebare:

Ni ne ja mike ngite ñakare abtä ñan kämikadre, nibi tuen tie, niebare kwe ietre.

⁵ Akwa ni jökrä namani ja nike kisere, kä namani niere ie:

Ni noko tä kukwe dirire abko kätä nun kwite jökrä ja rüere kwärikwäri. Käne nikani dirire Galileate sere, abti mtare kite nüke dirire arato Judeate nere, namanintre niere Pilatoye.

Jesu jänikani jrei Herodes Antipas ngwärecri

⁶ Jesukwe sribi nuenbare kena Galileate niebare, ye jarabare Pilatoye angwane, Jesu abko Galileabo ya ngwianintari kwe. ⁷ Jesu abko Galileabo gani kwe amne, kä ye kanti Herodes nämane gobrane arato aisete kukwe ükadrete nitre Galileabokrä, aisete Herodes nämane Jerusalén, ye kanti Pilatokwe Jesu juani. ⁸ Jesu jatabare Herodeye angwane, käi namani nuäre Herodebtä, ñobtä ñan angwane kä raire nämane ni kukwei nuen blite Jesubtä, aisete tö namani ja tuai ben amne tö namani Jesu tuai sribi kri ñan tuabare nuene keteti ja okwäbti, ⁹ käkwe kukwe ngwianintari kabre ie. Akwa Jesukwe ñan kukwe kani ngäbti jire chi. ¹⁰ Kä ye kanti abko, nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre nämane siba yete abko namani Jesu kite ngise kisere Herodeye. ¹¹ Angwane Herodes btä rükä namani Jesu mike ngwarbe amne namani mike yakrä jae, käkwe dän bäri kuin kita nämane jabtä jreikwe, kwrere kitani kwetre Jesubtä. Bti Herodekwe juaninta Pilato kanti, ñobtä ñan angwane namani tuen ngite ñakare ie aisete. ¹² Ne känenkri abko, Herodes nämane ja rüere Pilatobe akwa, ja mäkäninta kwetre köbö ye näire.

Jesu kitani ngite müre ketadre

(Mateo 27.15-26; Marcos 15.6-15; Juan 18.39-19.16)

¹³ Yebti Pilatokwe nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne nitre ütiäte ütiäte ükaninkrö nitre israelita mda mdabe, ¹⁴ käkwe niebare ietre:

Ni ne nämane kukwe miketbe gobran romanobo rüere, abtä mun ki ngwena tie nete, munkwe nini. Akwa tikwe kukwe ngunintari ie mun okwäbti amne, kukwe btä munta kite ngise abko erere ja mike ngite ñakare tuen tie. ¹⁵ Erere arato, Herodeye kuni ngite ñakare, aisete juninta jirekäbe kwe tie nete. Ni ne ja mike ngite ñakare. ¿Se ñobtä müre ketadre? ¹⁶ Aisete ti bike kwata metamna köbti jirekäbe, bti tikwe tikaditeta. Abko kore se, niebare Pilatokwe ietre.

¹⁷[Bieta Pascuate abko, käre gobran romanobo käkwe ni ngite tikadrete.]* ¹⁸Pilatokwe blitaba kore, abtä ni jökrä namani ngrente, kä namani niere:

¡Barrabás tiketeta nunkrä amne ni ye abko ngwena müre ketadre! namanintre niere.

¹⁹Barrabás ye abko nämane kukwe miketbe gobran romanobo rüere amne niarakwe ni mda kämikani arato. Abtä nämane kitani ngite kä teri abko ni jökrä namani tikatemna.

²⁰Akwa Pilato abko tö namani Jesu tikaiteta, käkwe ñäkäbareta bobuta ietre. ²¹Akwa niaratre käkwe ngratebare bäri ja dibti mda, kä namanintre niere:

¡Müre kete krusobtä! ¡Müre kete krusobtä! namanintre niere.

²²Abtä Pilatokwe niebareta bämäkäre ietre:

¿Drebtä ni nekwe ja mikani ngite? Niara ja mike ngite ñakare nibi tuen tie. ¿Se abko drebtä müre ketadre? Aisete ti bike kwata metamna köbti jirekäbe, bti tikwe tikaditeta, niebare kwe.

²³Akwa ni jökrä namani Jesu kämikamna kisere krusobtä, kä namani ngrente bäri krikri. Te Pilato töi kwitani kwetre Jesu rüere, aisete tö nämane dreye, erere namanina kwetre. ²⁴Ne aisete, niaratre tö namani dreye, ye erere Pilatokwe köböi biani ietre.

²⁵Angwane niaratre namani Barrabás tikatemna, ye erere nuenbare kwetre. Barrabás ye abko nämane kukwe miketbe gobran romanobo rüere amne ni kämikani kwe, abtä nämane ngite kä teri abko Pilatokwe tikaninteta amne nitre israelita tö namani Jesu kämikai abko erere kämikamna Pilatokwe.

Jesu metani krusobtä

(Mateo 27.32-44; Marcos 15.21-32; Juan 19.17-27)

²⁶Abti Jesu jänikani mda müre ketadre krusobtä angwane, ni Cirenebo kädian nämane Simón nämane Jerusalén bäre, jataninta, nükani ngätäi bentre ji ngrabare angwane, kruso mikani Simón kötärä nitre rükäkwe abko nikani ngwena Jesu jiebti. ²⁷Ye ngwane ni nikani kwati jiebti angwane, meri nikani kwati siba abko namani uliere krübäte. Abtä nämane näin müen krikri be Jesu jiebti. ²⁸Abtä Jesukwe mikani ñäräre ja käne, käkwe niebare ietre:

Mun merire Jerusalénbo, munkwe ñan ti müai, akwa munkwe ja müai au amne munkwe ngäbäkre jakwe müai jakrä, ²⁹ñobtä ñan angwane kä taretare jatadi angwane, niedi krörö nitre merirebtä: Meri kaibe ngäbäkre ngibiare ñakare amne ngäbäkre mike ñakare kianbtä abko btä käta nuäre kri niedi, ñobtä ñan angwane ngäbäkre ñakare munkwe krütadre munkän kukwe taretare näire aisete. ³⁰Ye ngwane abko ni jökrä rabadi niere ngitioye:

Ngitio ngidien järäre nunbti amne nun doboi mike nun rüe ngäniene, *Oseas 10.8* rabadi niere. ³¹¿Ye abko ti kri niki kwrere btä tätre kukwe nuene käme kore se abko mun israelita kri nötare kwrere abko btä ñan nuendre kwetre arato ya? niebare Jesukwe meritre yeye.

³²Jesu jänikani müre ketadre krusobtä angwane, ni mda käkwe ja mikani ngite abko jänikani nibu kämikadre gwaire ben krusobtä. ³³Ye erere käkä Calavera kánti Jesu jänamani angwane, metani krusobtä amne ni ja mikaka ngite metani kruso mda mdabtä arato abko nikani iti küde ruenkri amne iti küde ngeberekri. ³⁴Angwane Jesukwe niebare Ngöböye:

Ti Rün, nitre tä ja mike ngite ti rüere ne makwe dian bti ta amne makwe ñan mika ja ngie nuen ti dokwäre, ñobtä ñan angwane niaratre tä dre nuene gare ñakare metre ietre, niebare Jesukwe.

Angwane nitre rükä abko käkwe ja gani dän Jesukwe ñäkätbekrä jabti. ³⁵Ye ngwane ni nämane kwati okwä Jesubtä angwane, nitre ütiäte ütiäte nitre israelita ngätäite namani Jesu mike ngwarbe jae, kä namani niere jae kwärikwäri:

Niarakwe ni mda mda dianintari, aisete niara abko Ni Dianinkä Ngöbökwé bkänä ne ngwane, ja diandretari au krusobtä mento kwe, namani niere Jesubtä.

* 23:17 Versículo 23.17 ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuinbtä.

³⁶ Erere arato, nitre rükä romanobo namani Jesu mike yakrä, kä namani krötö Jesu ken amne namani uba ñöi dime bien ñadre ie, ³⁷ kä namani niere:

Ma ñakare Jrei nitre israelitakwe bkänä, ñobtä ñan angwane kore ne ngwane, makwe ja diandretari au mento, namanintre niere Jesuye.

³⁸ Angwane Jesu dokwä kánti käin abko kukwe tikani krörö kri kukwänbtä abko nämane mikani “NI NE ABKO JREI NITRE ISRAELITAKWE” abko namani tikani. ³⁹ Angwane ni kukwe käme nuenkä nämane mikaninkä krusobtä käin, ye abko iti namani ñäke diänbe Jesuye arato, kä namani niere:

Ma abko ñakare Ni Dianinkä Ngöbökwé bkänä, ñobtä ñan angwane kore ne ngwane, makwe ja diandretari au amne makwe nun diandretari arato, namani niere Jesuye.

⁴⁰ Abtä ni iti mda nämane krusobtä käin arato ye käkwe niebare kukwe muko yeye:

¿Mata ja tare nike ja kwrere ni nokobe, akwa Ngöbö jürä ñakare mabtä ñan ñan? ⁴¹ Ni nibu ne käkwe ja mikani ngite abtä nita ja ngie nuen ye tä dbe. ¿Akwa ni noko ja mike ngite ñakare, akwa tä ja tare nike, se tuen mae ya? niebare kwe ie.

⁴² Bti niebare mda kwe Jesuye:

Jesu, ma raba gobrane angwane, makwe ti ngwianta töre jae amne makwe ti die mika, niebare kwe ie.

⁴³ Jesukwe niebare mda ie:

Era metre mtare ma rabadi kä kuinte tibe, niebare kwe ie.

Jesu krütani

(Mateo 27.45-56; Marcos 15.33-41; Juan 19.28-30)

⁴⁴⁻⁴⁵ Yebti ñänä ruäre angwane, kä ngidianinte mda amne kä namani iko jökrä temen nebebe ñänä okwä krämä dere, aisete ñänä trä namani ñakare. Erere arato, dänkwän ngetbo, bti ju blitakrä Ngöböbe nämane ñäkänintbe, ye nianinkäbe ötöbu ta se kwrere.

⁴⁶ Angwane Jesukwe ngratebare kri, käkwe niebare:

¡Ti Rün, ti bike ja üai mike gare mae! niebare kwe.

Ye btäräbe krütani. ⁴⁷ Jesu krütani kore nitre rükä romanobo dänkien okwäbti angwane, Ngöbö käikitaninkä kwe, käkwe niebare:

Ni ne abko ni metre amne ngite ñakare bkänä ñan ñan, niebare kwe.

⁴⁸ Ye ngwane ni nämane kwati yete okwäbti kukwe nakaninkä kore. Abtä moto namani ulire, kä nikani ja mete mäträte, nikaninta mentokwäre. ⁴⁹ Angwane nitre ja getaka getaka Jesube amne nitre merire merire Galileabo nikani siba Jesube abko namanintre bä mente temen se kwrere okwä Jesubtä.

Jesu doboi mikani

(Mateo 27.57-61; Marcos 15.42-47; Juan 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Ye ngwane abko, ni iti sribikä Sanedrinbe kädian nämane José nünanka juta Arimateate kä Judeate nämane. José ne abko moto kuin amne nämane nüne metre Ngöbö ngwärekre. Erere arato, Ngöbö rükadre gobrane ni kwe ngätäite diribare Jesukwe abko José nämane ngibiare kisere amne, Sanedrin käkwe kukwe nuenbare Jesubtä, ye ñan namani dbe kräke. ⁵² Ye mden kisete, Jesu krütani angwane, niara nikani, käkwe Jesu ngwäkä käräbare Pilatoye. Erere Pilatokwe köböi biani ie angwane, ⁵³ José nikani, Jesu ngwäkä diani krusobtä timon kwe, mrianinte kwe dän bäri ütiäte kädianta lino ye te, bti kä nämane muani jækwatate ni doboi mikakrä akwa, ni doboi mika ngämi te, ye kánti Jesu doboi mikani kwe. ⁵⁴ Köbö ye ngwane abko, nitre israelita nämane jändrän ükete biare köbö jadükakrä ngibiakäre ngäbti, erere köbö jadükakrä jatanina nüke. ⁵⁵ Angwane José nikani Jesu doboi mike angwane, nitre merire Galileabo nikani siba Jesu mukore nebe Jerusalén, ye abko Jesu doboi mikadi mdente Josékwe abko nikani tuen angwane, Jesu doboi mikani mdente metre, ye tuani kwetre. ⁵⁶ Bti nikaninta, namaninta gwi angwane, ñö rä bäne amne kri ngwäri mnü rä bäne sribebare kwetre mikakäre Jesu ngwäkä ngrabare. Yebti kukwe nämane ükaninte ño Ngöbökwé köbö jadükakräbtä, ye erere nitre merire ye käkwe jadükani.

24

*Jesu nükaninta nire**(Mateo 28.1-10; Marcos 16.1-8; Juan 20.1-10)*

¹ Akwa ñänä jatani gökökä krire käin bämante dekä angwane, nitre merire ye nikaninta dobohti mda, kä nikani ñö rä bäne amne kri ngwäri mnü rä bäne sribebare kwetre ye ngwena mikadre Jesu ngwäkä ngrabare. ² Namanintre dobohti angwane, jä mikani kä mkäte Jesu dobohti ye namanina dianinkä mento amne ñakare täte, btä namanintre. ³ Angwane nikanintre nikren kä mkäte nguse se kwrere angwane, jjo! ni Dänkien Jesu ngwäkä kwani ñakare nguse ietre. ⁴ Yebtä abko töi ñan namani krütare. Ye btäräbe ni btä dän ngwen bürere namanintre nünaninkä nibu niaratre ken, btä okwä namani. ⁵ Angwane kä jürä namani kri btätre, abtä nikaninbe mate ngukudokwähti temen, käkwe ja okokrä mikani dobohtä temen. Akwa angele nibu ye käkwe niebare meritre yeye:

¿Ñobtä munta näin ni nire känentari müürkrä ngätäite ye? ⁶ ¡Ni känantarita näin munkwe, ye nürate nire, aiseite ñakare nete! Niara nämane Galilea munbe angwane, dre niebare kwe, ye munkwe ngwianta töre jae abko krörö: ⁷ Ni Kä Nebtä Ngobo ne kitadi ngise nitre kukwe kämekäme nuenkäye, bti niaratre käkwe müre ketadi krusobtä, akwa mukirare angwane, rükadita nire, niebare kwe munye, niebare kwetre meritreye.

⁸ Angwane batibe Jesu kukwei nükaninta töre meritre yeye angwane, ⁹ nämane dobohti, nikaninta Jerusalén. Namaninta gwi angwane, kukwe nakaninkä ño ño, ye erere niebare jökrä kwetre nitre Jesu kukwei ngwianka ni jätähti iti yeye amne ni mda mdaye. ¹⁰ Nitre merire nükanini kukwe ngwena nitre Jesu kukwe ngwiankaye abko María Magdalabo, Juana, Santiago meye kädian nämane María, amne meri mda mda abko nükanini kukwe ngwena. ¹¹ Akwa nitre Jesu kukwei ngwianka abko ie meritre ye namani tuen ñäke ngwarbe, aiseite ñan tö namani kukwei mikai era. ¹² Akwa Pedro abko nikani betekä dobohti, namani yete käkwe nikrabare nguse amne, dän te Jesu mrianinte aibe nämane nguse, btä okwä namani angwane, nikaninta akwa kukwe nakaninkä, yebtä töi ñan namani krütare mda.

Ji juta Emaús kukwäre, kánti Jesukwe blitabare ni nibu ben

¹³ Jesu nükaninta nire, ye näire nitre nänkä ben nikani nibu juta Emaús kukwäre. Emaús ye abko nämane kilometro krä jätähti krati Jerusalén bäre mento, kánti nikanintre. ¹⁴ Nikanintre angwane kukwe nakaninkä ño ño Jesubtä, yebtä nikani blite jökrä ji ngrabare. ¹⁵ Niaratre nämane näin blite jabe kwärikwäri angwane, Jesu ara jire käkwe krötabare ken amne nikani gwaire bentre mda. ¹⁶ Jesu namani tuen ietre, akwa Ngöbökwä ñan Jesu mikani gare ietre. ¹⁷ Angwane Jesukwe niebare ietre:

¿Mun ye tä näin dre kädriere ji ngrabare ye? niebare kwe ietre.

Abtä namanintre nünaninkä moto ulire. ¹⁸ Angwane ni iti kädian nämane Cleofas käkwe niebare Jesuye:

¿Ni nämane kwati ngätäite ma nämane siba Jerusalén angwane kukwe rakakaba mukira, ye abko ma aibe ie gare ñakare ya? niebare kwe ie.

¹⁹ Jesukwe niebare mda ie:

Dre nakaninkä niere tie, niebare kwe ie.

Niara käkwe niebare mda ie:

Kukwe rakakaba Jesu Nazarebohtä. Niara abko ni Ngöbö kukwei niekä amne di kribti nämane sribi kri nuene amne nämane blite kuin Ngöbö Kukweibtä abko Ngöbö amne ni jökrä namani nütüre btä. ²⁰ Akwa nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne nitre ütiäte ni israelita ngätäite käkwe kitani ngise nitre romanoboye müre ketadre amne metadre krusobtä abko erere nuenbare kwetre btä. ²¹ Niarakwe ni israelita dianditari nitre romanobo ngoto täni amne ni rabadi tikaninte abko nun nämane nütüre, aiseite nun nämane tödeke bti akwa, köbömära kukwe rakakaba kore btä nun okwähti.

²² Akwa mtare nitre merire tä nun ngätäite niki dekä doboibti angwane, nüta, käkwe nun ngwini nikenkä, ²³ ñobtä ñan angwane janintre doboibti amne, Jesu ngwäkä kuni ñakare ietre, akwa Jesu nürate nire, nini ietre angeletrekwe abko nü niereta gwi abtä nun nekwekä. ²⁴ Angwane nun kukwe muko ruäre niki doboibti kukwe ye mike ñäräre, akwa nitre merire käkwe dre nini, ye kwrere täni bkänä btä nibitre, akwa Jesu turi ñakare kwetre abko tä nakenkä. Abko kore se, niebare kwetre Jesuye.

²⁵ Angwane Jesukwe niebare mda ietre:

¡Mun ye ño amarebti mun töi braibe dikaro amne, nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira abko mun ñan tä mike era! ²⁶ ¡Ni Dianinkä Ngöbökwé ne mika ngämi ütiäte Ngöbökwé, känenkri ja tare nikadre kri kwe, nieta kore Ngöbö Kukweibtä, ye gare ñakare munye ya? niebare kwe ietre.

²⁷ Yebti tärä tikani Moisékwé nebebe tärä tikani kira nitre Ngöbö kukwei niekäkwé abko nämáne blite ño ño Jesubtä, yebtä Jesukwe blitabare. ²⁸ Yebti juta kánti nikanintre ye kánti namani angwane, Jesu jatani niken janknu ta bä mikani kwe, ²⁹ akwa niaratre abko namani Jesu ketete nebe jabe jirekäbe, kä namani niere ie:

Kä kitera dere amne kä kite iko, aiseite ma raba jirekä nunbe nete, namani niere ie.

Ye erere Jesu nikani, namani gwi bentre.

³⁰ Yebti namanina tákänintbe mesabtä angwane, Jesukwe ban diani kunti kiseté, käkwe kuin niebare btä Ngöböye, bti ñäkänintbe kwe, käkwe biani ietre. ³¹ Ye ngwane Jesu ara namani bentre gani kwetre, akwa Jesu abko käkwe ja ganinkäta okwäte. ³² Abtä niebare kwetre jae kwärikwäri:

¡Niara ki blite ji ngrabare nibe Ngöbö Kukweibtä angwane, kä nibi nuäre krübäte nibtä, aiseite ni nibi grükekä jökrä ngrabare niara kukwei nuare ñan ñan? namani niere jae kwärikwäri.

³³ Yebti jötrö ngwarbe Cleofas amne kukwe muko kwe nikaninta ja jiebti Jerusalén. Nikanintre nebebe Jerusalén angwane, nitre Jesu kukwei ngwianka ni jätäbti iti nämáne ja ükaninkrö ni mda mdabe, ³⁴ ye käkwe niebare Cleofas amne kukwe muko kwe ngäbti:

¡Jesu nükaninta nire bkänä! Niarakwe ja miri tuadre Simónye, niebare kwetre ietre.

³⁵ Angwane Cleofas amne kukwe muko kwe btä kukwe nakaninkä ño ji ngrabare abko niebare jökrä kwetre. Erere arato, Jesukwe ban ñäkänintbe bti angwane, Jesu nükaninta gare ietre, niebare kwetre.

Jesukwe ja mikani tuadre nitre ja kukwei ngwiankaye

(Mateo 28.16-20; Marcos 16.14-18; Juan 20.19-23)

³⁶ Kukwe nakaninkä ño ño btätre, yebtä nämáne blite, btäräbe Jesu nükaninbe niaratre ngätäite se kwrere, käkwe köbö ngwianintari krörö ietre:

Kä jäme Ngöbökwé raba munbtä, niebare kwe ietre.

³⁷ Angwane ni üaibe namani tuen ietre namanintre nütüre, aiseite namanintre nekwetekä krübäte. ³⁸ Abtä Jesukwe niebare ietre:

¡Ñobtä munta töbike ngwarbe kwäräkwärä amarebti mun nibi nekwetekä krübäte dikaro ye? ³⁹ Ti abko Jesu ara. Ti kise amne ti ngoto träin mike ñäräre munkwe amne, ti nuenbtä munkwe amne ti mike ñäräre munkwe, ñobtä ñan angwane ti ngätä amne ti kroko tärä, ye tuen angwane, ti ñakare ni üai gadi munkwe, ñobtä ñan angwane ni üai abko ngätä amne kroko ñakare, niebare kwe ietre.

⁴⁰ Niebare kore kwe ietre, ye btäräbe ja kise amne ja ngoto mikani tuadre kwe ietre.

⁴¹ Akwa niaratre btä kä namani nuäre krübäte amne töi ñan namani krütare, aiseite namanina Jesu tuenta, akwa ñan namani nebe era kräke. Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

¡Mrö tärä munkwe nete ya? niebare kwe ietre.

⁴² Angwane gwa kukwani nämáne kwetre abko oto biani kwetre Jesuye. ⁴³ Jesukwe kani ngäbti, bti kwetani kwe niaratre okwäbti. ⁴⁴ Bti niebare kwe ietre:

Ti ngämi krüte, känenkri ti nämáne mun ngätäite angwane, kukwe rakadrekä ño ño tibtä abko tikwe nieba munye, mden erere namani bare tibtä. Kukwe Biani Ngöbökwé

Moiséye tä tikani tibtä amne nitre Ngöbö kukwei niekä käkwe tä rä tikani tibtä amne Salmobtä tä rä nämáne tikani ño tibtä, ye erere rabadi bare jökrä, tikwe nieba, mden erere namanina bare, niebare Jesukwe ietre.

⁴⁵ Yebti Jesukwe niaratre töi tikani Ngöbö Kukweibtä mda, ⁴⁶ käkwe niebare krörö ietre:

Ngöbö Kukweita tikani krörö tibtä: Ti, Ni Dianinkä Ngöbökwé krütadi akwa köbömära angwane rükadita nire. ⁴⁷ Angwane ni kä jökräbti käkwe kukwe käme kitadre temen, bti Ngöbö kadre ngäbti kwetre, Ngöbökwé niaratre ngite kukwe käme nuenbtä diandrekä mento btä abkokäre, ye abko tä tikani kore tibtä Ngöbö Kukweibtä. Kukwe ye diri rikadre ti käbti käne Jerusalén, bti kä mda mdabti. ⁴⁸ Ne aisete kukwe nakaninkä ño tibtä, munkwe tuani ja okwä jenbti, ye munkwe kädrie ni mda mdabe. ⁴⁹ Angwane ti Rünkwe ni köböi mikani munye abko tikwe juandi täte munbtä, akwa niara di kä käinbti rükadre täte jökrä munbtä, ye abko munkwe ngibia Jerusalén nete, aisete mun raba jökrä nete. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

Ngöbö nikani Jesu ngwenante kä käinbti

(Marcos 16.19-20)

⁵⁰ Abti Jesu nikani ngwena juta Jerusalén bäre mento angwane, nikani nebe juta Betaniate. Ye kánti Jesukwe kise kaninkä käin ja di biankäre ietre. ⁵¹ Jesu nämáne ja di bien kore ietre, btäräbe Jesu jänikani kä käinbti se kwrere. ⁵² Yebti niaratre abko käkwe Jesu käikitaninkä yete, bti kä namani nuäre btätre amne nikaninta Jerusalén. ⁵³ Yebti ju blitakrä Ngöböbe, kánti namanintre Ngöbö käikitekä käre köbö kwatirekwatire abko nakaninkä kore se. Ne ngöra.

Kukwe Kuin Jesubtä Tikani Juankwe Juan

Tärä ne abko tikani Juankwe. Juan nikani Jesu mukore nitre ja töitikaka ni jätäbti iti mda mdabe. “Ni iti ja töitikaka Jesube abko Jesu nämane tarere kri,” abko tä tikani Juan 13.23; 19.26; 20.2; 21.7,20,24 ye kánti. Ni ja töitikaka Jesube btä tä blite, ye abko Juan ara nütüta. Juan abko ni israelita amne Jesukwe niara btä etba kwe Santiago käräbare ja töitikakäre jabe. Niara btä Santiago abko gwa gaka amne nämane nüne Nö Okwä Kri Galilea ken. Juankwe tärä ne tikani kä 80-90 angwane nütüta.

Ñobtä Juankwe tärä ne tikani abko Juan ara käkwe mikani gare nie Juan 20.30-31 kánti kukwe krörö tä tikani: “Ni Dianinkä Ngöbökwé abko Jesu ara amne niara abko Ngöbö Odei, ye abko rabadre era munkrä amne munkwe tödekadre bti, abkokäre tikwe kukwe ne tikani,” abko Juankwe tikani. Ngöbö abko Jesu Rün ara abko Juankwe mikani ütiäte tärä nebtä. Erere arato, Jesu amne Ngöbö, Jesu Rün, abko tä ketetibe gwaire abko Juankwe mikani ütiäte tärä nebtä.

Juan namanina unbre angwane, nitre romanobo käkwe niara kitani ngite kä butu kädianta Patmos yete. Juan nämane nüne yete ngwane, Jesukristo käkwe tärä kädianta Apocalipsis tikamna ie. Erere arato, tärä kädianta 1 Juan, 2 Juan amne 3 Juan abko tikani kwe arato.

Kristo jatani kä nebtä

¹ Kena dekä, kä ne däte ngämi, känenkri ni kädekata Kukwe nämänena. Niara nämane nüne Ngöböbe amne niara abko Ngöbö ara arato. ² Kena dekä kä ne däte ngämi, känenkri niara nämane ketetibe Ngöböbe. ³ Niara köböire Ngöbökwé jändrän jökrä dätebare amne jändrän ñakare jire chi abko niarakwe dätebare ñakare.

⁴ Niara di nämänena ni mikakäre nire Ngöbökrä amne niara abko ñotra ni jökrä kräke abko krörö: ñotra käta ji metre mike gare nie kä ikote, ye kwrere niarakwe ji Ngöbökwé mikani gare nie. ⁵ Nita nüne mente Ngöböye amne nita nüne kä iko diablukwe te abko kräke ni kädekata Kukwe ye tä trä ngitiekä amne kä iko abko di ñakare kä trä ye ötatekrä.

⁶ Bati ni nämane iti abko kädian nämane Juan Bautista. Ni ye abko Ngöbökwé juani ⁷ blitakäre käne angwane, kukwe gare ño ie ni ñotra kwrere yebtä, ye erere niedre kwe, ni jökrä käkwe tödekadre ni yebti abkokäre. ⁸⁻⁹ Juan ye abko juani käne Ngöbökwé blitakäre ni ñotra kwrere yebtä, akwa Juan abko ñakare ni ñotra kwrere. Akwa ñotra era metre tä trä ngitiekä ni jökräbtä ji metre Ngöbökwé mikakäre gare ietre, ye abko jatanina nuke abko Juan jatani niere käne.

¹⁰ Ni kädekata Kukwe ye abko käkwe jändrän jökrä amne ni jökrä dätebare, akwa nükani kä nebtä nitre töi kämekäme ngätäite angwane, niara abko ni jökrä ye dätekä ara abko ñan nükani gare ietre. ¹¹ Nükani nüne mräkä kwe israelita ngätäite, akwa mräkä kwe käkwe kani ngäbti ñakare. ¹² Akwa nire nire käkwe niara kani ngäbti käkwe tödekani bti, ye abko ie kä biani kwe rabakäre Ngöbö ngäbriänkäre. ¹³ Nitre tä Ngöbö ngäbriänkäre ye abko ñan ni därebare rün btä meyekwe, köböire tätre Ngöbö ngäbriänkäre. Erere arato, ñan rün btä meye töi köböire tätre Ngöbö ngäbriänkäre amne ñan ni brare tö namani meriye abko köböire tätre Ngöbö ngäbriänkäre, akwa ja töi jenbti Ngöbökwé mikani ja ngäbriänkäre.

¹⁴ Ni kädekata Kukwe ye nämane Ngöbö kánti. Ngöbökwé juani ni ngätäite, nükani däreere ni kwrere amne, ngrabare namani ni kwrere amne nünabare kwe ni ngätäite nete. Niara ütiäte kri bä nuäre, ye abko nunkwe tuaba. Niara abko Ngöbö Odei itibe amne Ngöbö niara Rün käkwe mikani ütiäte kri abko nunkwe tuaba. Ngöbökwé niara mikani ütiäte kri abko kwe niara moto namani kuin ni jökrä kräke amne kukwe era erere mikani gare kwe nie. ¹⁵ Niara ye mdenbtä Juankwe blitabare angwane, nikani ngrente krikri be, käkwe niebare krörö:

Ni se mdenbtä tikwe blitaba angwane, tikwe nieba krörö: Ni mda jatadi ti jiebti abko bäri ütiäte ti ngwä, ñobtä ñan angwane niara abko nämanena nüne bäri käne tikrä, tikwe nieba, niebare Juankwe Jesubtä.

¹⁶ Niarata ni tarere kri krübäte ja moto kuinbti, ye mdenbtä abko jändrän kuin biani kwe nie ja täritäri abko krörö: ¹⁷ Kukwe Biani Ngöbökwe nuendre nie, ye abko biani mekera kwe Moisés köböire, ye abko jändrän kuin biani ngwarbe käne Ngöbökwe nikrä; akwa Ngöbö moto kuin ni kräke käta ni tarere amne tä kukwe era erere mike gare nie, ye abko namani bare era metre nikrä Jesukristo köböire, ye abko jändrän mdara jire bäri kuin biani ngwarbe kwe nikrä. ¹⁸ Ne abko, ni ñakare jire iti käkwe Ngöbö tuani ja okwä jenbti, akwa Ngöbö Odei itibe tare kri kwe tä nüne ketetibe Rün kwebe. Niara abko Ngöbö ara arato abko käkwe Ngöbö mikani gare nie.

Ja ñakare Ni Dianinkä Ngöbökwe abko Juankwe niebare

(Mateo 3.11-12; Marcos 1.7-8; Lucas 3.15-17)

¹⁹ Juankwe blitabare Jesubtä angwane, kukwe nakaninkä krörö btä: Bati nitre israelita ji dokwäte nämane Jerusalén käkwe nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre amne nitre levita ju blitakrä Ngöböbe ye ngibiabtikä juani ruäre, Juan abko Ni Dianinkä Ngöbökwe ya, ñakare ya ngwentari ie. Ye erere nikanintre nebe Juan kanti, käkwe ngwianintari kore ie angwane, Juan käkwe kukwe niebare metre krörö ietre:

²⁰ Ti abko ñakare Ni Dianinkä Ngöbökwe, niebare kwe ietre.

²¹ Abtä niebareta kwetre Juanye:

¿Ma abko nire amarebti? ¿Ni Ngöbö kukwei niekä kira juandre mda Ngöbökwe Ni Dianinkä Ngöbökwe känenkri kädian nämane Elías abko mare ya? niebare kwetre mda Juanye.

Angwane Juankwe niebare mda:

Ti abko ñakare Elías, niebare kwe ietre.

Angwane niaratre nikani kukwe ngwentari kisere mda Juanye, käkwe niebare ie:

¿Ngöbökwe ja kukwei niekä mdara jire Moisés kwrere juandre nieta Ngöbö Kukweibtä, ye abko ma ara ya? niebare kwetre.

Ñakare, niebare Juankwe ietre.

²² Abtä niebareta kwetre Juanye:

Ma abko nire, ye makwe niedre nunye, ñobtä ñan angwane nitre nun juanka, kräke nun rikadre kukwe ngwenante, aisete ma abko nire ye makwe niedre au jakrä abko erere nunkwe niedre, niebare kwetre Juanye.

²³ Abtä Juankwe niebare mda ietre:

Kira ni Ngöbö kukwei niekä kädian nämane Isafás käkwe niebare krörö:

Ni iti tä niken ngrente krikri kä kaibete, käta niken niere:

Ji ükateta kuin metre jrei kri kräke, ye kwrere jire ja mika juto ni Dänkien käne munkwe. *Isafás 40.3*

Ni btä Isafákwe blitabare abko ti ara, niebare Juankwe ietre.

²⁴ Angwane nitre bariseo juani ruäre abko namani yete siba ²⁵ käkwe kukwe ngwianintari krörö mda Juanye:

Ma abko ñakare Ni Dianinkä Ngöbökwe, ma ñakare Elías amne ma ñakare ni Ngöbö kukwei niekä Moisés kwrere mata niere, ¿se ñobtä abko mata ni mda mda ngökö ñöte se? ¿Nirekwe kä biani mae ni ngökakäre ñöte se? niebare kwetre ie.

²⁶ Juankwe niebare mda ietre:

Tita mun ngökö ñö aibe te, akwa mun ngätäite nita iti abko gare ñakare munye. ²⁷ Ni ye abko jatadi ti jiebti amne, ni klaboré aibe käta sandalia tikete ni mdakrä, * akwa ti abko bäri ene ruen tie, aisete ti abko ja ñan rükadre töre jire chi tie sandalia tikete ni ye ngotobtä, niebare kwe.

* 1:27 sandalia tikete. Jesu näire ni klaboré kökani ni mdakwe abko bäri ene. Niaratre aibe nämane sandalia ni mdakwe tikete, aisete Juan nämane ja bä mike bäri ene ni klaboré ngwä.

²⁸ Kukwe ye abko nakaninkä jökrä kore kākä Betábara kánti Ñö Jordánbtä kä driri, Juan nämáne ni ngökö ñöte ye kánti.

Jesu abko Kordero Ngöbökwé

²⁹ Yebti jändrinane angwane, Jesu jatani Juan kukwäre, ye jatabare Juanye angwane, niebare kwe ni jökräye:

Kordero Ngöbökwé† kite tuen sete se. Se mike ñäräre munkwe. Ni se mden ni ngite kukwe kämekäme nuenbtä Ngöbö rüere diankaka nibtä. ³⁰ Ni se mden, btä ti nämáne blite, kākwe nieba krörö: Ni mda jatadi ti jiebtí abko bäri ütiäte ti ngwä, ñobtä ñan angwane niara abko nämánena nüne bäri käne tikrä, tikwe nieba angwane, ³¹ niara abko Ngöbö Odei ara ñan nämáne gare tie, akwa rükadre gare juta israelitaye, abkokäre Ngöbökwé ti juani ni ngökö ñöte, niebare Juankwe.

³² Erere arato, Juankwe kukwe niebare metre Jesubtä krörö:

Ngöbö Üai Deme nämáne kä käinbti jataba ütú kwrere timonkwäre, rikaba mate niarabtä, tikwe tuaba. ³³ Akwa ye ngwane, niara abko Ngöbö Odei ngämi nüke gare tie, akwa Ngöbö ti juanka ni ngökö ñöte, ye kākwe niebare krörö tie: Ngöbö Üai rika timonkwäre angwane, raba mate nirebtä ma okwäbti, ni ye abko kākwe Ngöbö Üai Deme mikadi nüne nibtä, nieba kwe tie. ³⁴ Ye erere tikwe Ngöbö Üai tuaba nüke btä, aiseite niara abko Ngöbö Odei ara tita niere. Abko kore se, niebare Juankwe.

Jesukwe nitre ja töitíkaka ben käräbare

³⁵ Yebti jändrinane angwane, Juan nämáne ni ngökö ñöte, ye kánti namaninta angwane, nitre nänkä Juanbe namani nibu ben yete. ³⁶ Ye btäräbe Jesu jatani tuen dikekä Juanye se kwrere angwane, Juankwe niebare:

¡Kordero Ngöbökwé kite tuen sere se! niebare kwe nitre nibu ye okwäbti.

³⁷ Juankwe niebare kore, ye jarabare nitre nibu yeye angwane, nikani Jesu jiebtí mda.

³⁸ Jesukwe mikaninta ñäräre ja jiebtí, kākwe niebare ietre:

¿Mun ye tö nibi dreye? niebare kwe ietre.

Angwane nitre nibu ye kākwe niebare mda:

Dirikä, ¿mata nüne mdente? niebare kwetre ie.

³⁹ Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Tita nüne mdente brän tuen, niebare kwe ietre.

Ye erere nikanintre angwane, Jesu nämáne mdente ye abko tuani kwetre. Angwane ye näire ñänä okwä namanina kräbkä dere amne niaratre namani Jesu kánti ye näire dere.

⁴⁰ Ni nibu kākwe Juan kukwei nuani, nikani Jesu jiebtí, ni ye abko iti kädian nämáne Andrés. Andrés ye abko Simón Pedro etba. ⁴¹ Andrés nikaninta angwane, nikaninbe etba Simón känentari. Simón kwanintari ie angwane, niebare kwe ie:

Ni Dianinkä Ngöbökwé kädianta Kristo griegore, ye abko kwanba nunye, niebare Andrékwe Simónye.

⁴² Yebti nikani Simón ngwena nebe Jesu kánti. Simón ye jatabare Jesuye angwane, Jesukwe niebare ie:

Ma abko Simón. Ma Jonás ngobo, akwa mtare mentokwäre ma kä rabadi Cefas arato. Abko kore se, niebare Jesukwe Simónye. (Cefas abko kätä “já” niere kukwe arameore abko Pedro nieta griegore.)

Jesukwe Felipe amne Natanael käräbare ja töitíke jabe

⁴³ Yebti jändrinane Jesu tö namani rikai kä Galileate, ye erere nikani mda. Namani yete angwane, namani ngätái Felipebe angwane, niebare kwe ie:

Jakwe. Brän tibe, niebare kwe ie.

† 1:29 Kordero Ngöbökwé. Jesu bä mikani kordero kwrere, ñobtä ñan angwane bäri käne, Ngöbökwé kordero kämikamna nitre israelitaye kukwadre Ngöböye ja ngite ütiäre Pascua näire. Jesu nukani ja biankäre müre ketadre ni ngite ütiäre. Erere arato, kordero abko kwekbe, rüre ñakare ja dokwäre, ye kwrere Jesu nämáne arato. Kukwe nebtä ñäke Isaías 53.7; Jeremías 11.19.

⁴⁴ Felipe ye abko Betsaidabo. Andrés amne Pedro abko Betsaidabo arato. ⁴⁵ Jesukwe Felipe ngwiani jabe, yebti Felipe nikani Natanael kánene mda. Kwani ie angwane, niebare krörö kwe ie:

Ni Dianinkä Ngöbökwe, ye kwanba nunye. Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, yebtä Moisékwe tärä tikani niarabtä. Erere arato, nitre Ngöbö kukwei niekä mda mda käkwe tärä tikani niarabtä arato. Ni ye abko José Nazarebo ngobo. Niara abko kä Jesu, ye mden abko kwanba nunye, niebare kwe Natanaeliye.

⁴⁶ Abtä Natanaelikwe niebare mda:

¡Jo! Juta Nazaret käme. ¿Yete abko jändrän kuin jatadre ya? niebare kwe Felipeye.

Angwane Felipekwe niebare mda ie:

Jakwe, brän. Makwe tua ja okwä jenbti, niebare kwe ie.

⁴⁷ Erere Natanael jatani nüke ja ken se kwrere, ye jatabare Jesuye angwane, Jesukwe niebare ie:

Ni israelita töi era metre kite nüke nete. Niara ne abko ni ngökö ñakare, niebare Jesukwe ie.

⁴⁸ Abtä Natanael käkwe niebare mda Jesuye:

¿Mdente ti nukani gare mae amarebti mata niere kore tie ye? niebare kwe ie.

Angwane Jesukwe niebare ie:

Felipe ngämi nüke ma kärere, ye känenkri tikwe ma turi tákänintbe higo krie täni sete, niebare Jesukwe mda ie.

⁴⁹ Abtä Natanael käkwe niebare Jesuye:

¡Dirikä, era bkänä ma abko Ngöbö Odei amne ma Jrei nitre israelitakwe! niebare mda kwe ie.

⁵⁰ Abtä Jesukwe niebare mda ie:

¿Higo krietäni tikwe ma turi tákänintbe, tikwe nini mae, ye aibebtä ti kukwei nibi era makrä ya? Makwe ti tuadi jändrän bäri krikri nuene mda abko tita niere mae, niebare Jesukwe ie.

⁵¹ Yebti Jesukwe niebareta mda:

Ti bike kukwe era erere niere krörö munye: Kä käinbti se munkwe tuadi tikani amne angele rabadi kite timonkwäre amne rabadi nikenta kukwäne abko rabadi nüke ti Ngöbö Odeibtä, Ngöböta tibe mikakäre gare abko Ngöbökwe bä mikadi tuare munye. Abko kore se, niebare kwe ietre.

2

Jesukwe ñö kwitani uba döire

¹ Yebti mukirare angwane, ni iti käkwe ja mikani gure juta Canáte kä Galileate. Ye kánti Jesu meye nämane arato amne, ² Jesu käräbare arato nitre ja töitikaka benbe, ni iti nämane ja mike gure ye kánti. ³ Jesu nämane yete angwane, uba döi krütani. Abtä Jesu meye käkwe nieba ie:

Uba döi küre jire jökrä, nieba kwe Jesuye.

⁴ Abtä Jesukwe nieba meyeye:

Mama tikwe, kä kitani ti käne abko ngämi nüke tie. ¿Ye ñobtä abko mata niere kore tie? nieba kwe ie.

⁵ Angwane nitre nämä uba döi dräire, ye ie Jesu meye käkwe nieba:

Niarakwe dre nuemna munye, ye erere munkwe nuen jökrä, nieba kwe ietre.

⁶ Kä ye kánti abko jä dätebare ñö ngwäre nämä kwä ti. Ye abko te nitre israelita nämane ñö köbötikakrä ja mikakäre dbe Ngöbö ngwärekre üke. Jä dätebare ñö ngwäre ye kwatirekwatire te ñö nämane niken bäsi galon Krä gre bti Krä jätä jätä jire abko nämä yete. ⁷ Angwane nitre sribikä yete, ie Jesukwe nieba:

Jä dätebare ñö ngwäre tä yete, ye te ñö keka munkwe, nieba Jesukwe.

Ye erere sribikä käkwe ñö kekaba jändrän ye iti iti jökrä. ⁸ Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Mtare ñö den ruäre, mun rika ngwena. Nita mikani ji dokwäte bietabtä, ye ie munkwe bian, nieba kwe ietre.

Ye erere sribikätre käkwe nuenbare jökrä. ⁹ Angwane ñö nikwitani uba döire Jesu diebti ye ni ji dokwäte bietabtä käkwe bänän nuaba, akwa uba döi ye jatani mdenkri abko ñan rababa gare ie. Akwa nitre sribikä käkwe ñö diani ye aibe ie namani gare. Angwane ni ji dokwäte bietabtä, ye käkwe uba döi bänän nuaba, bti ni ja mikaka gure ye käräba kwe, ¹⁰ käkwe nieba ie:

Ni jökrä käta uba döi bäri kuinkuin keke käne ñadre, bti ni nübaibare bietabtä ye tärä uba döi ñaen kabre, ye ngwane uba döi ñakare kuin bianta mrä ñadre nie. Akwa ma abko käkwe uba döi bäri kuin abko ürü ñadre mrä. Ye abko bäri kuin, nieba kwe ni ja mikaka gure yeye.

¹¹ Jesukwe ñö kwitani uba döire juta Canáte Galilea ye abko sribi kri ñan tuabare nuenba kena Jesukwe Ngöbö nämane ben mikakäre gare. Yebtä abko Jesu ütiáte kri bä mikaba tuadre angwane, nitre ja töitikaka ben käkwe tödekaba niarabti. ¹² Yebti Jesu rikaba juta Capernaúmte mda angwane, niara meye rikaba siba ben. Erere arato, niara etbantre amne nun ja töitikaka ben rikaba siba, akwa nünanteba bä jötrö kwe juta Capernaúmte.

*Nitre jändrän rürümoinkä abko Jesukwe juantari
(Mateo 21.12-13; Marcos 11.15-18; Lucas 19.45-46)*

¹³ Abti bieta kädianta Pascua nitre israelitakwe abko jatabara nüke ja ken, aiseite Jesu rikaba juta Jerusalénte mda. ¹⁴ Angwane Jesu rikaba ju blitakrä Ngöböbe kánti. Ju ye bäre temen nitre nämä nbi, obeja amne ütü rürümoinke kukwadre Ngöbö käikitakakäre. Erere arato, nitre ngwian kwitakakwitaka nämä tákänintbe mesabtä kä ye kánti arato, ¹⁵ btä Jesu okwä rababa. Angwane Jesukwe kö kánänba ruäre, bti kö ye mäkäteba kwe, bti rikaba nitre ye juentari jökrä obeja amne nbi kwekwe ben gwaire ju blitakrä Ngöböbe ye bäre mento se kwrere. Amne nitre ngwian kwitakakwitaka abko kán ngwian kitakaba jökrä tementa kwe se kwrere. Erere arato, mesa bti ngwian nämä mikani ye kwitakaba jökrä temen kwe kán. ¹⁶ Angwane nitre ütü rürümoinkä abko ie nieba krörö kwe:

Jändrän noko denkä jökrä mento nete. ¡Ju ti Rünkwe ye munkwe ñan mika jändrän rürümoinkrä jae! nieba kwe ietre.

¹⁷ Angwane nun ja töitikaka Jesube, ie kukwe nämane tikani krörö Jesubtä Ngöbö Kukweibtä abko rükabata töre: “Tita ju makwe tarere kri krübäte Ngöbö, aiseite tita mokrere bti,” abko rükabata töre nunye.

¹⁸ Nitre jändrän rürümoinkä juantariba jökrä kore Jesukwe angwane, nitre israelita ji dokwäte dokwäte nämä yete, käkwe nieba ie:

Makwe jändrän nuni kore se abko nirekwe kä biani mae kukwe se nuenkrä, ye bä mike tuadre nunye nete, nieba kwetre Jesuye.

¹⁹ Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Ju blitakrä Ngöbökwé ne abko dikente jökrä munkwe, bti mukirare angwane, tikwe mikadita täte, nieba kwe ietre.

²⁰ Abtä nitre israelita ye käkwe nieba mda Jesuye:

¡Joo! Kä gre ketebu bti kwä ti jire sribibare amne ju noko namani bare. ¿Se abko mukirare amne makwe mikareta jökrä täte mata niere ya? nieba kwetre Jesuye.

²¹ Akwa Jesu abko käkwe ñäkäba kore, ye abko ja ngrabare bä mikaba kore kwe ju blitakrä Ngöbökwébtä. ²² Akwa Jesu kámikaba bti rükabata nire angwane, niarakwe blitaba ye nitre ja töitikaka ben, ie niara kukwei rükabata töre angwane, Ngöbö Kukwei tikani ye rababa era kräke amne Jesu kukwei mikaba era kwetre arato.

²³ Angwane Jesu nämä Bieta Pascuabtä Jerusalén, ye ngwane sribi kri ñan tuabare Jesu rababa nuene kabre Ngöbö nämane ben mikakäre gare, aiseite ni kwati käkwe niara kukwei mikaba era, käkwe tödekaba bti. ²⁴ Akwa Jesu abko ie ni töi ñö ñö amne nita ja töi kwite jötrö gare jökrä, aiseite nitre nämä yete, yebti Jesu nämä tödeke ñakare. ²⁵ Erere

arato, ni moto ño ño gare jökrä Jesuye, aisete ni moto ño ño, ye ni ñakare jire iti kä rababa mike gare ie.

3

Jesukwe blitabare Nicodemobe

¹ Kä ye ngwane bati, ni bariseo ütiäte kri nämane iti abko kädian nämane Nicodemo. Niara nämä sribire Sanedrinbe nitre israelitakrä. ² Ni ye abko nikani deo Jesu kánti mda, kákwe nieba ie:

Dirikä, mata sribi kri ñan tuabare nuene, yebtä abko Ngöbökwé ma juani dirire nunye abko nüke gare nunye, ñobtä ñan angwane ni btä Ngöbö di ñakare ñan raba sribi nuene jire chi ja di jenbti au, mata nuene ye kwrere, nieba kwe Jesuye.

³ Abtä Jesukwe nieba mda ie:

Ti bike kukwe era erere niere mae abko krörö: Ni brare ya, merire ya ñan däredreta bobukäre Ngöbö köböire angwane, Ngöbökwé ñan gobrandre bti, aisete ñan nünandi kärekäre kwe Ngöböbe, nieba kwe ie.

⁴ Angwane Nicodemokwe nieba mda Jesuye:

¿Ni tärä nebe unbre ti ne kwrere abko däredreta ño amarebti mata niere kore tie ye? ¿Ni unbre ti ne kwrere ñan rabadre nikenta bobuta meyebtä, bti därereta bobu kore!

⁵ Angwane Jesukwe nieba mda ie:

Ti bike kukwe era erere niere mae abko krörö: Ni brare ya, merire ya ñan däredreta bobukäre ño köböire amne Ngöbö Üai köböire angwane, Ngöbökwé ñan gobrandre bti.

⁶ Nita därerere ni rün, ni meye kä nebtäkwe, ye abko nita därerere niaratre kwrere; akwa nita därerere bobuta Ngöbö Üai köböire ye abko ni üai, ni töi amne ni moto tä neme btin.

⁷ Akwa ti bike kukwe niere mae abko krörö: Ni jökrä däredre bobuta Ngöbö köböire, tita niere, nebtä makwe ñan töbika kri dikaro. ⁸ Ne abko, Ngöbö Üai abko müreta mate ye kwrere, ñobtä ñan angwane müre töta neme matai mdente mdente, ye kánti tä mate. Ye abko, müre ngö tä ruen nie, akwa müre tä kite mdenkri amne tä niken mdente, ye tä nüke gare ñakare nie. Ye kwrere arato, nita därerere bobukäre Ngöbö köböire amne Ngöbö Üai tä sribire ño ño ni itire itire btä, ye tä nüke gare ñakare ni mda mdaye, akwa sribi kwe abko tuata btä, nieba kwe Nicodemoye.

⁹ Angwane Nicodemo kákwe nieba mda Jesuye:

¿Ño köböire kukwe ye rabadre bare amarebti mata niere ye? nieba kwe Jesuye.

¹⁰ Jesukwe nieba mda ie:

¿Ma dirikä kri nitre israelita ngätäite abko ie kukwe ne nüke gare ñakare ya? ¹¹ Ti bike kukwe era erere niere mae: Kukwe gare kuin tie Ngöböbtä, yebtä tita blite amne tikwe kukwe tuani ja okwä jenbti, ye tita niere munye, akwa ti kukwei mikata era ñakare munkwe. ¹² Akwa kukwe kä nebtä btä tita blite mabe, ye abko tare ñakare, aisete rükadre gare mae, akwa ti kukwei ñan tä nebe era makrä. ¿Ye abko, kukweta nakenkä kä käinbti, yebtä tikwe blitadre abko makwe mikadre era ño ye? ¹³ Ni ngämi niken jire iti neme Ngöbö kánti kä käinbti abko raba blite kukwe yebtä, akwa ti Ni Kä Nebtä Ngobo kä käinbti jatani nüke kä nebtä, aisete ti raba blite kukwe nebtä mabe.

¹⁴ Mdakäre abko, kira bronse sribebare tbire* abko Moisékwé kaninkä kribtä käin kä kaibete nitre israelita bren bren kákwe mikadre ñäräre angwane, Ngöbökwé diandretari angwane ñan krütadre, ye kwrere ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne rabadi kaninkä kribtä käin, ¹⁵ nire nire kákwe tödekadre tibti abko Ngöbökwé dianditari angwane, nünandi kärekäre kwe Ngöböbe, abkokäre ti ne rabadi kaninkä kribtä käin.

¹⁶ Ye kwrere ni Kä Nebtä Ngobo rabadi kaninkä käin, ñobtä ñan angwane Ngöbö ara kákwe ni jökrä tarebare kri krübäte, kákwe ja Odei itibe biani müre ketadre kräke, ni jökrä kákwe tödekadre Ngöbö Odei yebti angwane, ñan rabadre ganinte kärekäre Ngöbö okwä bäre mento, akwa nünandre kärekäre kwe Ngöböbe, abkokäre Ngöbökwé juani,

* 3:14 bronse sribebare tbire. Dre nakaninkä abko tä tikani Números 21.4-9 yebtä.

¹⁷ ñobtä ñan angwane ñan Ngöbökwé ja Odei juani ni kukwe kämekäme nuenkä Ngöbö rüere mikakäre ja tare nike, akwa niara köböire rabadre dianintari, abkokäre juani kwe.

¹⁸ Nire nire käkwe tödekadre Ngöbö Odeibti, ye abko ñan juandre kä ja tare nikakrä kánti Ngöbö okwä bäre mento, akwa nire nire tä tödeke ñakare Ngöbö Odei itibe ye bti abko Ngöbökwé kukwe úkaninante kräke amne juandi kwe kä ja tare nikakrä ye kánti, ñobtä ñan angwane ñan tä tödeke Ngöbö Odeibti aisete.

¹⁹ Ngöbökwé kukwe úkaninte kore ni juankäre kä ja tare nikakrä kánti, ñobtä ñan angwane Ngöbö Odei nukani ñotra kwrere kä nebtä Ngöbö mikakäre gare nie, akwa ni ruäre namani kä iko tarere, tö namani nünai janknu kä ikote, kukwe kämekäme nuenkäre janknu Ngöbö rüere, aisete ñotra ye ñan kani ngäbti kwetre. ²⁰ Ye abko, ni jökrä töi kämekäme abko mätäta neme ñoträbtä amne ñan töta neme rikai ñotra träte. Kukwe kämekäme nuenta kwetre Ngöbö rüere ye ñan gadre ni mda mdakwe, abkokäre töta neme ja rükainte kore kä ikote. ²¹ Akwa nire nire tä Ngöbö Kukwei kuin metre ye nuene era metre abko tä niken jäme neme ñotra träte, niarakwe sribi kuin nuenbare Ngöbö köböire, ye ni jökrä käkwe gadre nuäre, abkokäre tä niken jäme ñotra träte.

Juan Bautista käkwe blitabare Jesubtä

²² Abti Jesu näma Jerusalén, rikabata nun ja töitikaka benbe kä Judea kántita, kánti rababa nünentbe bä jötrö nunbe angwane, nun näma ni mda mda ngökö ñöte ben.

²³ Angwane Juan Bautista abko nämane ni ngökö ñöte arato kä Enónte känime kä Salim ken, ñobtä ñan angwane kä ye kánti abko ñö okwä nämane kabre. Ye ngwane, ni nämane kite köbö kwatirekwatire amne Juan namani ngökö ñöte. ²⁴ Ye ngwane abko, Juan kita ngämi ngite kä teri angwane, kukwe ye rakakaba kore. ²⁵ Akwa ja bä mikadre ño dbe ñöbti Ngöbö ngwärekre diribare nitre israelitakwe, ye bti ni ruäre nänkä Juanbe abko käkwe ja kwetani nitre israelita ruäre ben. ²⁶ Bti nikani, käkwe niebare Juanye:

Dirikä, ni näma iti mabe Ñö Jordánbtä sekri sete, btä makwe blitaba, ni ye abko tä ni mda mda ngökö ñöte arato amne ni jökrä nibi niken niara kánti, niebare kwetre ie.

²⁷ Abtä Juankwe niebare ietre:

Ngöbökwé ñan jändrän biandre angwane, ni ñan rabadre jändrän bkäne, ²⁸ aisete munkwe ti kukwei nuaba, kukwe era erere tikwe nieba krörö: Ti abko ñakare Ni Dianinkä Ngöbökwé, akwa Ni Dianinkä Ngöbökwé ye rükadre abko känenkri ti juani kwe, tikwe nieba metre munye. ²⁹ Ye bti ti bike kukwe bä mike jabtä amne Jesubtä munye abko krörö: Ni iti tä niken ja mike gure angwane, ni ja mikaka gure ye abko ni merire rabadre ben, ye abko kwe. Akwa ni ja mikaka gure ye kukwe muko tä känime käkwe ni ja mikaka gure ye kukwei nuadre blite angwane, kä rabadre nuäre kri krübäte btä. Ye kwrere kä nena nuäre kri tibtä mtare, ñobtä ñan angwane Jesu abko ni ja mikaka gure kwrere amne ti abko kukwe muko kwrere aisete. ³⁰ Niara rika neme bäri ütiäte, ie Ngöbö tö amne ti abko jatadre nementa ütiäte ñakare, ie Ngöbö tö arato. Abko kore se, niebare Juankwe ietre.

³¹ Jesu kä känbti jatani abko bäri ütiäte ni jökrä bti ta; akwa ni därebare kä temenbtä Juan Bautista kwrere, ye ie kukwe kä temenbtä aibe gare, aisete jändrän kä temenbtä aibe bti blitata kwe. Akwa ni kä känbti jatani ye abko bäri ütiäte ni jökrä bti ta. ³² Ni kä känbti jatani käkwe jändrän tuani amne kukwe nuani kwe kä känbti, ye bti tä blite, akwa ni kwati ñan tä niara kukwei mike era. ³³ Akwa nirekwe niara kukwei mikadre era angwane, Ngöbö abko tä kukwe era metre niere abko mikata gare ni mda mdaye, ³⁴ ñobtä ñan angwane ni juani Ngöbökwé, ye abko tä Ngöbö kukwei era niere, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé ja Úai mikani täte jökrä btä, aisete tä blite kore. ³⁵ Ni juani Ngöbökwé abko Ngöbö Odei amne, Ngöböta ja Odei tarere amne jändrän jökrä mikani gare kwe ie. ³⁶ Ye aisete, nire nire käkwe tödekadre Ngöbö Odeibti ye käkwe nünandi kärekäre Ngöböbe, akwa nire nire käkwe trö kwitadre Ngöbö Odeiyé ye abko käkwe ñan nünandre kärekäre Ngöböbe, akwa Ngöbökwé mikadi ja ngie nuen tare krübäte kärekäre.

4

Jesukwe blitabare meri Samariabobe

¹ Yebti ni rababa niken bāri kwati mda Jesu jiebti amne Jesu rababa ni ngökö bāri kwati ñöte Juan Bautista ngwä abko gani nitre bariseokwe. ² (Akwa Jesu ara jire abko nāma ni ngökö ñakare ñöte, akwa nun ja töitikaka Jesube abko nāma ni ngökö ñöte Jesu diäre.) ³ Nitre bariseo kākwe kukwe gani kore Jesubtä, ye gaba ni Dänkienkwe angwane, niara nāma kā Judeate, kānti kā mikakaba kwe, bti rikabata Galileate mda. ⁴ Akwa rikadre kā Samariate ta, ⁵ aisete juta kā Sicar kā Samariate, kānti Jesu rikaba nebe. Kira abko Jacobokwe kā biani ngobo Joséye, ye abko nāma kānime juta Sicar ken ⁶ amne, ñö okwä Jacobokwe nāma yete, ye kānti Jesu rikaba. Akwa Jesu rababa dräre dikaka kisete, abtä rababa tākānintbe ñö okwä ye kānti. Ñānā jataba nūke ruäre kāin angwane, Jesu rababa tākānintbe yete. ⁷⁻⁸ Akwa nun ja töitikaka ben abko rikaba mrö kökö jae jutate, aisete Jesu nāma kaibe yete. Ye btārābe meri Samariabo jataba nūke iti ñö okwäte yete ñö den jae angwane, Jesukwe niebare ie:

Ñö ngwen chi tomnane tie, niebare kwe meri yeye.

⁹ Akwa ni israelita abko ja gete ñakare jire chi nitre Samariabobe, aisete meri ye namani töbike kri Jesu kukweibtä, kākwe niebare krörö mda ie:

Nitre israelita tā ja gete ñakare jire chi nun Samariabobe, ¿ye ñobtā abko ma israelita amarebti ti Samariabo abko ie ma kite ñö kārere ñadre jae ye? niebare kwe Jesuye.

¹⁰ Abtä Jesukwe niebare mda ie:

Jändrän kuin tā makrä Ngöbökwē amne nireta blite mabe, ye rabadre gare mae angwane, makwe ñö nire* kärekwē ye kārädre tie amne tikwe biandre mae, niebare Jesukwe ie.

¹¹ Angwane meri ye kākwe niebare Jesuye:

Jändrän ñakare ñö diankkrä mae amne ñö okwä noko mente nguse, ¿se abko ñö nire kärekwē makwe diandre mdente tikrä se? ¹² Mdakäre abko, nun mräkā kira Jacob kākwe ñö okwä noko mikaninte nunkrä amne niarakwe ñö noko ñani. Erere arato, niara ngābriānkā amne jändrän kwekwe kākwe ñö noko arabe ñani. ¿Akwa mtare abko ja ruen bāri Jacobokrā mae ya? niebare kore kwe mda ie.

¹³ Abtä Jesukwe niebare mda ie:

Ni jökrā kätä ñö noko ñaen abko ie tomna tā nementa. ¹⁴ Akwa ñö bianta tikwe ye abko nire nire kākwe ñadre abko ie tomna ñan rabadreta jire mda, ñobtā ñan angwane tikwe ñö biandre abko ñadre kwe, ñö ye abko rabadi neen kärekwē btä, kākwe mikadi nūne kärekwē Ngöböbe, niebare kwe meri yeye.

¹⁵ Angwane meri ye kākwe niebare mda Jesuye:

Tomna ñan rabadreta mda tie amne ti ñan jatadreta ñö mda denta jire chi nete, abkokäre ñö nire kärekwē bianta makwe, mata niere, ye ari bien tie, niebare kwe ie.

¹⁶ Angwane Jesukwe niebare mda ie:

Nān ma kwārāi kārere, ben ma jatata nete, niebare kwe ie.

¹⁷ Abtä meri ye kākwe niebare mda ie:

Ti kaibe. Ti kwārāi ñakare, niebare kwe Jesuye.

Jesukwe niebare ie:

Ma kaibe, ma kwārāi ñakare makwe nini, ye abko kukwe era erere nini kuin makwe, ¹⁸ ñobtā ñan angwane makwe ja kwārāi mikanina nirike jire amne, mtare mata ni brare mdara jire ben, akwa munkwe ñan ja mikani gure metre, aisete ma gure ñakare, makwe nini metre kore, niebare kwe meriye.

¹⁹ Jesukwe ñākābare kore meri yeye angwane, meri ye kākwe niebare mda ie:

Ti Dänkien, ma abko ni Ngöbö kukwei niekā era metre nibi tuen tie. ²⁰ Akwa nun mräkā Samariabo kirakira kākwe Ngöbö kākitaninkā ngitio nebti, akwa nun rikadre Ngöbö kākitekā juta Jerusalente abko mun israelita tā niere, niebare kwe Jesuye.

* 4:10 Ñö nire kätä nūne kärekwē Ngöböbe bā mike.

kisere ie, ye erere Jesu rababa köböbu juta Sicar yete. ⁴¹ Angwane ni kwati kākwe niara kukwei nuaba, abtä ni kwati kākwe tödekaba bti. ⁴² Angwane nieba krörö kwetre meri yeye:

Mtare ñan kukwe nieba makwe jabtä nunye aibe köböire niara mikata era nunkwe, akwa nun ara jire kākwe niara kukwei nuri blite, aisete niara abko ni jökrä töi kämekäme Ngöbö rüere Diantarikä abko nena gare era metre nunye, amne niarabti nunta tödeke, nieba kwetre meri yeye.

Sribikä jreikrä abko ngäbäkre kwe Jesukwe mikaninta quinta

(Mateo 8.5-13; Lucas 7.1-10)

⁴³ Yebti kä rikaba köböbu ta angwane Jesu nämä juta Sicar, rikabata kä Galileate mda. ⁴⁴ (Akwa käre Jesu ara jire nämä niere krörö jabtä: Ni Ngöbö kukwei niekä abko mikata ütiäte ñakare ja käite, nämä niere.)

⁴⁵ Akwa Jesu rababa kä Galileate angwane, nitre nünanka yete kākwe kaba ngäbti kuin, ñobtä ñan angwane niaratre janbare arato Bieta Pascuabtä Jerusalén angwane, Jesukwe sribi kri ñan tuabare nuenbare ye abko tuani jökrä kwetre amne tö namani tuai mda, aisete kaba ngäbti kuin kwetre.

⁴⁶ Jesu rikaba nebe juta Canäte kä Galilea yete. Juta Canä kanti Jesukwe ñö kwitani uba döire, ye kanti rababata. Angwane abko ni nämä iti sribikä ütiäte kri jreikrä abko kän ngäbäkre nämä bren dikaro juta Capernaúnte. ⁴⁷ Angwane Jesu nämä kä Judeate abko nukaninta kä Galileate abko sribikä ütiäte jreikrä ye kākwe gani angwane rikaba ja tuakäre Jesube. Rükaba Jesu kanti, ñobtä ñan angwane ngäbäkre kwe nämä bren jume dikaro amne jatanina krüte, aisete rababa Jesu ngwen kisere neme ja gwiriete ngäbäkre ye mikakäreta quinta. ⁴⁸ Abtä Jesukwe nieba ni jökrä nämä yete ie:

Sribi ñan tuabare nuenta tikwe, Ngöböta tibe bä mikakrä, ye ñan rabadre bare Ngöbö diebti tie angwane, mun nünanka nete ye kākwe ñan tödekadre jire chi tibti, nieba kwe ietre.

⁴⁹ Akwa sribikä ütiäte jreikrä ye kākwe nieba mda Jesuye:

Nane ngäbäkre tikwe krüta tikän, ye känenkri brän jötrö ti kanti, nieba kwe ie.

⁵⁰ Angwane Jesukwe nieba mda ie:

Ma ngobo rabadita quinta, aisete nänta ja gwiriete, nieba kwe ie.

Angwane ni ye kākwe Jesu kukwei mikaba era, aisete rikabata ja jiebti. ⁵¹ Nämäne dikekä ji ngrabare ja jue kukwäre angwane, nitre sribikä kwe jatani, nükani ngätai ben, kākwe niebare ie:

¡Ngäbäkre makwe nibirate quinta! niebare kwetre ie.

⁵² Abtä niarakwe niebare mda:

Kä nuäi angwane ja ki ruenta mobe ie, niebare kwe.

Jändrin, ñänä okwä krati dere angwane, drangwan rikaba btä, niebare kwetre ie.

⁵³ Angwane ñänä okwä ye näre dere Jesukwe niebare krörö ngäbäkre rün yeye: Ma ngobo rabadita quinta, niebare kwe ie, ye abko nukaninta töre ie amne niara btä mräkä kwekwe erere kākwe tödekani jökrä Jesubti.

⁵⁴ Ne abko Jesu nämä kä Judeate, rükabata Galileate angwane, sribi kri ñan tuabare nuenba bobukäre kwe Ngöbö nämä ben bä mikakäre.

5

Jesukwe ni bren mikaninta quinta ñö okwä Betesda kanti

¹ Yebti köbö mdara jire te, nitre israelita jatata bieta mda nuene Ngöbö käikitakakrä angwane, Jesu rikabata Jerusalén mda. ² Angwane Jerusalén yete abko jukweta kwati abko kädianta Jukwe Obejakwe. Käñime jukwe ye ken ñö okwäta kwati abko kädianta Betesda hebreore amne jukäta kwärike ñö okwä ye bäre temen. ³ Jukä ye täni ni bren bren nämä kwati abko krörö: Ni okwä kä drünente, ni nakwente amne ni ruen ñakare ngrabare aisete dikekä ñakare abko nämä kitanintbe tementa yete. [Ñö ye abko nämä ngibiare kisere, ⁴ ñobtä ñan angwane nane nane angele nämä kite timonkwäre, kä

nāmane ñö mike ngrenkä angwane, ni bren rikadre käne ñöte abko rabadreta quinta, aiseite nāmane ñö ngibiare kisere.]*⁵ Ni bren bren ye ngätäite abko ni nāma iti abko nikani bren kä kwä gre bti kwä jätäbti kwä kwära abko nāma siba. ⁶Ni ye nāma kitanintbe temen yete, btä Jesu okwä rababa angwane, kä raire niara nikani bren nike abko ben nāmane nüke yete abko Jesukwe gaba btä angwane, nieba kwe ie:

¿Ma tö rabaita quinta ya? nieba Jesukwe ie.

⁷ Angwane ni bren ye kākwe nieba mda Jesuye:

Ti Dänkien, ñö okwä se tä kite ngrenkä batire batire kukwäne angwane, ni mda ñakare ti mikaka te, aiseite käre ti töta neme rikai ñö okwä nokote angwane, ni mda tärä niken käne te, aiseite käre tita nemente ye, nieba kwe ie.

⁸ Angwane Jesukwe nieba mda ie:

Nāin krö, jänkwata makwe ye den kisete, ben ma rika dikekä, nieba Jesukwe ie.

⁹ Ye btäräbe ni ye rababata quinta batibe, kākwe jänkwata jakwe dianba kisete, bti rikaba dikekä kwäräkwarä se kwrere. Akwa ye näire abko köbö jadükakrä te ni ye rababata quinta. ¹⁰ Ye aiseite ni bren rababata quinta, ye ie nitre israelita ji dokwäte kākwe nieba:

Köbö jadükakrä mtare, ye te makwe jänkwata makwe ye ngwiandre ñakare jire, ¿ye ñobtä mata ngwena ye? nieba kwetre ie.

¹¹ Abtä ni ye kākwe nieba nitre israelitaye:

Ni ti mikakata quinta kākwe nini krörö tie: Jänkwata makwe ye den kisete, ben nän dikekä, nini kwe tie, erere tita nuene, nieba kwe ietre.

¹² Angwane nitre israelita ji dokwäte ye kākwe nieba mda ni ye:

¿Jänkwata makwe ye den kisete, bti nän dikekä, ye nirekwe nini mae? nieba kwetre ie.

¹³ Akwa nirekwe mikabata quinta abko ñan rababa gare ie, ñobtä ñan angwane Jesukwe niara mikaninta quinta angwane, ni nāma kwati, ye kanti Jesukwe kä mikakaba kä bube ngware. ¹⁴ Yebti ni bren mikabata quinta Jesukwe ye nāma ju blitakrä Ngöböbe kanti abko kwanba Jesuye angwane, Jesukwe mäträba btä, kākwe nieba ie:

Tuen, mtare ma nenante quinta Ngöbö diebti, akwa nane kukwe mda rakaka bäri tare mabtä, ye ngäniene makwe ñan ja mika ngite Ngöbö rüere mda, nieba kwe ie.

¹⁵ Angwane batibe Jesukwe niara mikaninta quinta, ye abko rikaba, kākwe niebare nitre israelita ji dokwäte ye.

Ngöbö Odei köböire ni raba nüne käreäre Ngöböbe

¹⁶ Ye kwrere Jesu nāma sribi nuene köbö jadükakrä näire, abtä nitre israelita ji dokwäte rababa nāin kisere Jesu rüere. ¹⁷ Akwa blitaba kwetre Jesube angwane, Jesu abko kākwe nieba krörö ietre:

Ti Rün tikwe tä sribire käre abti kä nüke mtare abko erere tita sribire arato, nieba kwe ietre.

¹⁸ Nebtä abko bäri nitre israelita ji dokwäte tö rababa Jesu müre ketai mda, ñobtä ñan angwane köbö jadükakrä ye abko Jesu ñan namani mike ütiäte jae, namanintre nütüre. Bärire mda abko, Ngöbö abko ja Rün jakwe Jesu rababa niere, yebtä abko Jesu nāma ja mike Ngöböre abko dokwäre tö rababa Jesu müre ketai.

¹⁹ Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Kukwe era erere ti bike niere munye: Ti, Ngöbö Odei ne ñan raba jändrän nuene jire chi ja töi jenbti, akwa ti Rüntra dre dre nuene, ye erere ti Ngöbö Odei tä nuene, ñobtä ñan angwane jändrän jökrä nuenta ti Rünkwe ye erere tita nuene. ²⁰ Ye ñobtä ñan angwane ti Rün käta ti niara Odei tarere amne ti Rün käta dre dre nuene, ye erere tä mike gare jökrä tie. Ye abko, ni bren mikaninta quinta tikwe, yebti ta sribi bäri krikri ñan tuabare munkwe abko ti Rünkwe mikadi tuadre munye ti köböire, abtä mun ñan töi rabai krütare.

²¹ Ti Rün käta ni krütani miketa nire amne tä nebe nünenta, ye kwrere arato ti, Ngöbö Odei ne tö rabadre nire nire mikaita nire, ye erere tikwe mikadita nire. ²² Ti Rün käta

* 5:4 Kukweta tikani corcheta ngätäite abko ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuin btä.

kukwe ükete ñakare ni kä nebtä kräke, akwa ti Ngöbö Odei ne kisete sribi mikani kwe, kukwe ükatekäre kä mrä angwane ni kä nebtä kräke, ²³ ni jökrä käta ti Rün mike ütiäte kri, ye kwrere ti, Ngöbö Odei ne mikadre ütiäte kri kwetre amne käikitadrekä kri kwetre arato, abkokäre kä biani kwe tie kukwe ükatekäre. Ye abko, nire nire käkwe ñan ti Ngöbö Odei ne mikadre ütiäte jae, ye ngwane ti Rün käkwe ti juani ye mikata ütiäte ñakare kwetre arato.

²⁴ Kukwe era erere ti bike niere mda munye abko krörö: Tita blite ye nire nire tä kukwe nuen amne tä ketete ja olote amne ni ti juanka, yebti tä tödeke, ni ye abko tä neme nünenta kärekäre Ngöböbe amne Ngöbökwé ñan juandi kä ja tare nikakrä kanti, ñobtä ñan angwane niara ngämi tödeke tibti, känenkri nämäne ni ngwäkäre kwrere, akwa tödekabtä tibti nükani nire kena. ²⁵ Akwa kukwe mdara jire era erere ti bike niere munye abko kä kitera nüke mtare angwane, ni ngwäkäre ie ti Ngöbö Odei kukwei jaradi angwane, nire nire käkwe ti Ngöbö Odei kukwei nuadre, bti tödekadre kwe tibti, ye abko rabadi nüne kärekäre Ngöböbe, ²⁶ ñobtä ñan angwane Ngöbö di tärä ni mikakrä nire, ye kwrere arato kä biani kwe tie ni mikakäreta nire. ²⁷ Erere arato, kä biani täte jökrä kwe tie kukwe ükatekäre ni mda mda kräke, ñobtä ñan angwane ti abko Ni Kä Nebtä Ngobo, aisete kä biani kwe tie sribi ne nuenkäre.

²⁸ Tita kukwe niere, yebtä munkwe ñan töbika krübäte dikaro, ñobtä ñan angwane kä jatadi köböitira jire abko te ni krütani doboi mikani, ie ti Ngöbö Odei ne kukwei jaradi doboiti angwane, ²⁹ rükadita nire jökrä. Akwa nire nire käkwe sribi nuenbare kuin Ngöbökrä abko rükadita nire nünakäre kärekäre Ngöböbe amne, nire nire käkwe kukwe nuenbare käme Ngöbö rüere abko rükadita nire ja tare nikakäre kärekäre Ngöbö okwä bäre mento. ³⁰ Mdakäre abko, ti ñan raba kukwe nuene jire chi ja töi jenbti, aisete ti Rünta kukwe ükatemna ño tie ni mda mda kräke, ye erere tita ükete. Amne tita kukwe ükete kuin metre, ñobtä ñan angwane ti ñan tö kukwe nuein jire chi ja töi jenbti kä ngwiankrä nuäre jabtä, akwa ti tö ti Rün ti juanka moto mikai nuäre, aisete niara töta neme dreye, ye erere tita nuene.

Kukwe niebare Jesu kräke

³¹ Mdakäre abko, ti aibe käkwe blitadre jakrä au, ye ngwane ti kukwei ñan rabadre tuen metre munye, ³² akwa ti Rün arato tä kukwe era erere niere tikrä arato. Niara abra tä kukwe niere metre tibtä abko gare kuin tie.

³³ Ye abko, bati munkwe ni juani kukwe ngwentari Juan Bautistaye angwane, Juankwe blitabare kuin era metre kukwe erabtä tikrä. ³⁴ Ye abko, ñan ni mda mda käkwe blitadre tikrä abko ütiäte tikrä, aisete Juankwe blitabare abko tita niereta. Akwa Juankwe kukwe niebare tibtä, ye munkwe mikadre era, köböire mun rabadre dianintari, abkokäre tita Juan kukwei niereta munye. ³⁵ Juan abko nükani ñotra kwrere abko trä namani ngitiekä mun ngätäite, kä namani kukwe era erere niere tibtä angwane, bä jötrö mun tö namani käi ngwen nuäre jökrä jabtä Juan kukwei nuare abti mun ñan tö namani kukwei nuai mda.

³⁶ Akwa ni mda mda blitaka bäri kuin tikrä Juan ngwä abko nere: Ti Rünkwe sribi nuemna bätäkä ngwarbe tie, ye erere tita nuene. Ye abko, ti Rünkwe ti juani era metre abko sribi ye käta bä mike tibtä. ³⁷ Erere arato, ti Rün ti juanka ye abko tä blite metre tikrä. Akwa mun abko käkwe ñan ti Rün kukwei nuabare jire chi amne niara bä ño abko mun tuen ñakare amne ³⁸ ti Rün kukwei neketete ñakare munbtä, ñobtä ñan angwane ti juani ti Rünkwe abkolti mun ñan tä tödeke, aisete ti Rün kukwei ñan tä neme munbtä. ³⁹ Ye abko, munta ja töitike krübäte Ngöbö Kukweibtä, ñobtä ñan angwane ye köböire mun rabadre nüne kärekäre abko munta nütüre, akwa Ngöbö Kukwei ara käta blite tibtä, ⁴⁰ akwa ti nebti mun ñan tö tödekai nünakäre kärekäre Ngöböbe.

⁴¹ Mdakäre abko, ni mda mda käkwe ti mikadre ütiäte, käkwe ti käikitadrekä, ye abko ñakare ütiäte tikrä, ⁴² akwa mun abko gare kuin jökrä tie abko krörö: Munta Ngöbö tarere ñakare, ye gare kuin tie munbtä, ⁴³⁻⁴⁴ ñobtä ñan angwane mun abko tä ja käikitekä kwärikwäri amne Ngöbö itibe käkwe mun käikitadrekä, yebtä munta töbike ñakare,

aisete ¿mun rabadre tödeke ño tibti? Ni mda mda jatadre kukwe ükaninte au niere mun moto mikakäre nuäre, ye abko munkwe kadre ngäbti jäme jötrö, akwa ti abko jatani ti Rün käbti, niara kukwei niere metre munye angwane, mun ñan tö ti kain ngäbti.

⁴⁵ Akwa kä mrä angwane, ti näin mun kite ngite ti Rün ngwärekre munkwe ñan nütü tibtä, ñobtä ñan angwane Moisés, btä munta ja töi mike, Moisés ye ara käkwe mun kitadi ngite ti Rün ngwärekre, ⁴⁶⁻⁴⁷ ñobtä ñan angwane mun ñan tö tödekai tibti. Akwa Moisés käkwe tärä tikani tibtä abko munta mike ñakare era jae. Ye ti abko kukwei mikadre era ño jae munkwe amarebti Moisékwe tärä tikani tibtä ye mikadre era munkwe, ye ngwane munkwe ti kukwei mikadre era jae arato amne munkwe tödekadre tibti, ñobtä ñan angwane Moisékwe tärä tikani tibtä. Abko kore se, nieba Jesukwe nitre israelita ji dokwäteye.

6

Jesukwe ni mili krärike bukani

(Mateo 14.13-21; Marcos 6.30-44; Lucas 9.10-17)

¹ Abti bati Jesu rikabata Galilea mda. Abti Jesu rikabata Ñö Okwä Kri Galilea kwäräkri. (Ñö okwä ye arabe kädianta Tiberias arato). ² Angwane ni rikaba kwati Jesu jiebtü, ñobtä ñan angwane Jesu rababa sribi kri ñan tuabare nuene Ngöbö nämane ben bä mikakäre, kä rababa ni bren bren miketa quinta nitre ye okwäbti, yetari rikaba Jesu jiebtü. ³ Angwane Jesu rikaba ngitiobtä mintokwäre, kánti rababa tákänintbe temen nun ja töitikaka benbe. ⁴ Kä ye ngwane abko bieta nitre israelitakwe kädianta Pascua, ye köböi jatabara nüke ja ken.

⁵ Akwa Jesu rababa tákänintbe dirire ietre. Yebti niara käkwe nikraba angwane, ni nämä näin kwati jiebtü, yebtä okwä rababa angwane, nieba kwe Felipeye:

¿Ni kwati se kräke nikwe ban kökadre mdente, mata nütüre? nieba kwe ie.

⁶ Jesu abko käkwe dre nuendi abko rababara gare kuin ie, akwa Felipekwe dre niedre abko Jesu tö rababa gai, käkwe nieba kore ie. ⁷ Angwane Felipekwe nieba Jesuye:

Ngwian ganaindre sö Krä kwä jire rabadre nikwe akwa, ngwian ye näre ñan rabadre täte jire chi mrö kökakra biandre kiakia nitre kwati seye, nieba kwe ie.

⁸ Ye btäräbe Simón Pedro etba Andrés ja töitikaka Jesube arato käkwe nieba Jesuye:

⁹ Ngäbäkreta iti nete abko kwe sebada bainta kunrike amne gwa nötare tä krobu kwe, akwa ¿se abko rabadre täte ño nitre kwati bti se? nieba kwe ie.

¹⁰ Abtä Jesukwe nieba mda:

Nitre ye rabadre tákänintbe jökrä temen niere ietre munkwe, nieba kwe.

Angwane kä ye kánti abko kä mikäre temen, kánti nitre ye rababa tákänintbe jökrä. Nitre brare brare aibe nämä mili krärike jire yete. ¹¹ Angwane ban nämä kunrike ngäbäkrekwe, ye Jesukwe dianba kisete, kuin nieba btä kwe Ngöböye, bti nitre nämä tákänintbe temen, yebti dräiba kwe. Erere arato, gwa dräiba kwe amne ni itire itire tö rababa mröi nuäi nuäi, ye erere bianba kwe ietre. ¹² Yebti nitre ye rababa trine trine jökrä angwane, Jesukwe nieba nun ja töitikaka benye:

Ban oto nebete se ñan rikadre ngwarbe jire chi, abkokäre ükekrö jökrä munkwe, nieba kwe.

¹³ Ye erere bkänä, sebada bain oto rabateba, ye nunkwe ükakra kutia krikri kwä jätäbti kubu jire.

¹⁴ Sribi kri ñan tuabare nuenba Jesukwe Ngöbö nämane ben mikakäre gare, ye abko nuenbare kwe nitre kwati ye okwäbti angwane, niaratre rababa niere jae kwärikwäri:

Ni Ngöbö kukwei niekä rükadre kä nebtä niebare Moisékwe abko ara tä nete ñan ñan, rababa niere jae kwärikwäri.

¹⁵ Akwa niaratre tö namani Jesu ngwiain kisere mikakäre jreire, ye gaba btätre Jesukwe. Abtä Jesu rikabata jirekäre nementa ngitiobti minti rabakäre kaibe yete.

Jesukwe dikakabare ñöbti

(Mateo 14.22-27; Marcos 6.45-52)

¹⁶ Yebti kä jataba iko angwane, nun ja töitikaka Jesube abko jatabata motokwäre nüketa ñö okwä kánti. ¹⁷ Ye kánti ru nämä krati, te nun rükaba. Jesukwe nun juanba juta Capernaúmte abko erere ru yete nun rankwaba, bti nun rikaba ñö okwäbti. Nun rikaba angwane, kä rababara iko, akwa Jesu ngämi nüketa rute. ¹⁸ Nun rikaba, ye btäräbe müre jataba mate ribi ja dibti, kä rikaba ñö kitekä nekwäre sekwäre angwane, ¹⁹ nun abko rikabara mobe ñöbti, bäsi kilometro krärike, Krä ti näre angwane, Jesu nämä dikekä ñöbti. Jesu nämä dikekä ñöbti, ye jataba nuke ru ken nun kánti, btä nun okwä rababa. Abtä kä jürä rababa kri nunbtä. ²⁰ Angwane Jesukwe nieba mda nunye:

Tita näin, aisete mun ñan rekwetaka tibtä, nieba kwe.

²¹ Angwane kä rababa nuäre nunbtä Jesu kare ngäbti rute. Ye btäräbe nun rababa ñö köräbti juta Capernaúmte.

²² Yebti jändrinane angwane, ru nämä kratibe abko te nun ja töitikaka Jesube rikaba, akwa Jesu abko rikaba ñakare rute nunbe, ye abko nitre kwati rababa ñö okwä kwäräkri ye käkwe gaba. ²³ Ye btäräbe ru mda mda nämä juta Tiberiate abko nükani neme känime, Jesukwe kuin nieba banbtä, bti dräiba kwe, ye ken ru namani. ²⁴ Angwane Jesu nämä ñakare yete amne nun ja töitikaka ben nämä ñakare yete, ye nitre kwati käkwe gaba angwane, rankwaba arato rute, rikaba arato juta Capernaúm kukwäre Jesu känentari.

Jesu abko ban ni mikakäre nüne kärekäre

²⁵ Ye erere bkänä, rikaba nebe ñö okwä kwäräkri, kánti Jesu kwanba ietre angwane, nieba kwetre ie:

¿Dirikä, ma nükani ñongwane nete? nieba kwetre ie.

²⁶ Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Ti bike kukwe era erere niere munye. Sribi kri ñan tuabare tikwe nuenba mun okwäbti Ngöböta tibe bä mikakäre, abkotari munta ti känentari ñakare. Akwa tikwe mun bukaba trine trine bante, aibetari munta näin ti jiebti abko ti tö nibi niei munye. ²⁷ Akwa mrö tä niken ngwarbe jötrö te tikwe mun bukaba, ye kräke munkwe ñan sribi, akwa mrö käkwe ni mikadre nüne kärekäre Ngöböbe, ye kräke munkwe sribi. Mrö ni mikakrä nüne kärekäre, ye abko ti Ni Kä Nebtä Ngobo aibe käkwe biandre munye, ñöbtä ñan angwane ti abko dbe Ngöbö ti Rün ngwärekre abko Ngöbö ti Rün käkwe bä mikanina tibtä, nieba Jesukwe ietre.

²⁸ Abtä nitre ye käkwe nieba mda Jesuye:

¿Nunkwe sribi mden nuendre, ie Ngöbö tö abko nun tö gai? nieba kwetre ie.

²⁹ Angwane Jesukwe nieba ietre:

Ti abko juani Ngöbökwé. Tibti munkwe tödekadre, ie Ngöbö tö, aisete ye aibe nuendre munkwe, nieba kwe ietre.

³⁰ Abtä nieba mda kwetre Jesuye:

¿Sribi mden mden ñan tuabare makwe bä mikadre tuare nunye, Ngöböta mabe mikakäre gare nunye, abtä nunkwe tödekadre mabti? ¿Amne sribi mden nuenta makwe abtä nun rabadre tödeke mabti? ye niere nunye. ³¹ Makwe nuendre krörö ruen nunye: Nun mräkä kirakira nämä dikekä kä kaibete angwane, mrö kä mana kwetani kwetre abko sribi kri ñan tuabare Moisékwé nuenbare. Kukwe yebtä abko nieta krörö Ngöbö Kukweibtä:

Ban kä käinbti kä mana bini kwetadre nie, *Exodo 6.14*
abko Ngöbö Kukwei käta niere. ¿Ye kwrere makwe nuendre arato ya? nieba kwetre Jesuye.

³² Angwane Jesukwe nieba ietre:

Ti bike kukwe era erere niere munye. Moisékwé ban kä käinbti biani ñakare kwetadre munye, akwa Ngöbö ara käkwe biani Moisés köböire. Akwa mtare ti Rün käta ban era metre kä käinbti bien mun kräke, ³³ ñöbtä ñan angwane ban era metre bianta Ngöbökwé ni jökrä kräke, ye abko ni kä käinbti jatani kä nebtä abko tä mun mike nüne kärekäre, ye abra ban era metre, nieba kwe mda ietre.

³⁴ Abtä nieba kwetre mda Jesuye:

Dänkien, makwe ban ye bian käre köbö kwatirekwatire nunye, nieba kwetre ie.

³⁵ Angwane Jesukwe nieba ietre:

Ti abko ban käta ni mike nüne kärekäre Ngöböbe. Nire nire tä kite tie amne tä tödeke tibti, ni ye ñan rabadreta mröi jire chi mda. Erere arato, nire nire käta tödeke tibti abko ie tomna ñan rabadre jire chi mda. ³⁶ Akwa ye abko tikwe kukwe niebarera munye, erere ti bike niereta munye abko krörö: ti tuata munkwe, akwa mun ñan tö tödekai tibti. ³⁷ Akwa nire nire bianta tie ti Rünkwe, ye abko tä kite tie tödekakäre tibti amne, nire nire tä kite tie, ye abko tita ngibiare kuin jakrä amne tita juentarita ñakare jire chi mento. ³⁸ Ye abko ñan ti kä käinbti jatani kä nebtä kukwe nuenkäre ja töi jakwebti, akwa ti Rün käkwe ti juani, ye abko tö dreye abko erere ti jatani mike täte. ³⁹ Amne ti Rün käkwe ti juani abko käkwe nire nire biandre tie, ye abko ñan riadrete jire iti tikän amne kä mrä angwane tikwe mikadreta nire nünakäre kärekäre Ngöböbe abko ie ti Rün tö, ⁴⁰ ñobtä ñan angwane nire nire käkwe ti Ngöbö Odei mikadre ñäräre kuin amne tödekadre tibti kwe abko käkwe nünandi kärekäre amne, köbö mrä angwane tikwe mikadita nire abko ie ti Rün tö abko erere tita nuene, nieba Jesukwe.

⁴¹ Ti abko ban kä käinbti jatani kä nebtä, nieba Jesukwe, yebtä abko nitre israelita ji dokwäte rikaba ñäke jökrä Jesu rüere mda, ⁴² käkwe nieba krörö:

¿Jesu noko abko ñan José ngobo ya? Niara rün amne meye gare kuin nie. ¿Se ñobtä nämane kä käinbti abko jatani kä nebtä nibi niere mtare se! rababa niere Jesu rüere.

⁴³ Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Kwekbe munkwe. Munkwe ñan ñäkä kore ti rüere. ⁴⁴ Ti Rün käkwe ti juani, ye ñan jatadre ni ngwena tie angwane, ni ñan jatadre jire iti ja töi jenbti tie, akwa ni ye tä kite tie abko tikwe mikadita nire nünakäre kärekäre Ngöböbe köbö mrä angwane. ⁴⁵ Ye mden kisete, nitre Ngöbö kukwei niekä kira käkwe tarä tikani btä nieta krörö:

Ngöbökwé ni jökrä töi tikadi,

Isaías 54.13

nieta Ngöbö Kukweibtä. Ne aisete nire nire tä ti Rün kukwei nuen amne ti Rün käkwe töi tikadre, ye abko tä kite tie. ⁴⁶ Ye abko, ni ñakare jire iti kä nebtä käkwe ti Rün tuani, akwa ti jatani Ngöbökre ne aibe käkwe ti Rün tuani. ⁴⁷ Ne aisete, ti bike kukwe era erere niere munye: Nire nire käkwe tödekadre tibti ye abko käkwe nünandi kärekäre Ngöböbe. ⁴⁸ Ti abko ban käta ni mike nüne kärekäre. ⁴⁹ Mun mräkä kirakira käkwe mana kwetani kä kaibete, akwa ye nämane ni mike nüne ñakare kärekäre, aisete niaratre krütani jökrä. ⁵⁰⁻⁵¹ Akwa ti abko ban kä käinbti jatani kä nebtä ara tä nete amne nire nire käkwe ban ne kwetadre abko ñan krütadre kärekäre, akwa nünandi kärekäre kwe. Akwa ban biandi tikwe kwetadre, ye abko ti ngätä tikwe ne biandi tikwe. Angwane ni jökrä rabadre nünenta kärekäre, abkokäre tikwe ja ngätä ne ara jire biandi müre ketadre.

⁵² Yebtä abko, nitre israelita ji dokwäte rikaba ñäke jae kwärikwäri Jesu rüere, käkwe nieba:

¿Ni se käkwe ja ngätä biandre kwetadre ño nie amarebti nibi ñäke kore se? rababa niere.

⁵³ Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Ti bike kukwe era erere niere munye, btä ti bike kukwe bä mike krörö munye: Nire nire tä kite tie, ye abko tä ti ngätä kwete kwrere amne nire nire tä tödeke tibti, ye abko tä ti däre ñaen kwrere. Angwane ti Ni Kä Nebtä Ngobo ye munkwe ñan ngätä kwetadre amne munkwe ñan däre ñadre angwane, munkwe ñan nünandre kärekäre Ngöböbe. ⁵⁴ Ne aisete, nire nire käkwe ti ngätä kwetadre amne ti däre ñadre kwe kore, ye abko käkwe nünandi kärekäre Ngöböbe angwane, tikwe mikadita nire köbö mrä näire, ⁵⁵ ñobtä ñan angwane ti ngätä abko mrö era metre amne ti däre abko tomna era metre. ⁵⁶ Ne aisete, nire nire jatadre tie, käkwe ti ngätä kwetadre amne nire nire käkwe tödekadre tibti, käkwe ti däre ñadre, ni ye abko käkwe nünandi ketetibe tibe amne tikwe nünandi ketetibe ben arato. ⁵⁷ Ti Rün käkwe ti juani, ye tä nüne amne niara köböire tita nüne, ye kwrere arato nire nire käkwe ti ngätä kwetadre mrö kwrere, ni ye abko käkwe nünandi kärekäre ti köböire. ⁵⁸ Ti ngätä ne abko ban kä käinbti jatani kä nebtä. Yebtä tita blite

amne kukwe bä mike. Ban ne abko ñakare mana kwetani mun mräkä kirakirakwe ye kwrere, ñobtä ñan angwane niaratre käkwe mana kwetani, akwa krütani jökrä. Akwa ban btä tita blite, ye abko nire nire käkwe kwetadre ye abko tödeka tibti abko tita niere angwane, nünandi kärekäre kwe Ngöböbe. Abko kore se, nieba Jesukwe.

⁵⁹ Kukwe ye abko Jesukwe diriba jökrä sinagogate juta Capernaúmte.

Ni kwati nänkä Jesube rikaba Jesubtä mento

⁶⁰ Jesukwe diriba kore, ye ni kwati nänkä ben käkwe kukwe nuaba angwane, nieba kwetre:

¿Ni se käkwe blitaniri se abko tare krübäte ni kräke, se nirekwe niara kukwei mikadre täte se? rikaba niere jae kwärikwäri.

⁶¹ Niaratre rababa blite kore Jesu rüere, ye gaba Jesukwe angwane, nieba mda kwe ietre:

¿Tikwe blitaniri ye nibi mate tare munbtä ya? ⁶² ¿Ti Ni Kä Nebtä Ngobo nämane nüne käne, kánti rikadreta kä käinbti mun okwäbti, ye ngwane munkwe töbikadre ño btä?

⁶³ Ngöbö Üai käta ni mike nüne kärekäre Ngöböbe amne, jändrän jökrä kä nebtä ni ngätä kwrere, ye abko ütiäte ñakare, ñobtä ñan angwane ñan raba ni mike nüne kärekäre Ngöböbe. Ye abko, kukwe btä tita blite Ngöbö Üai köböire amne kukwe nini tikwe, ye munkwe mikadre era jae, käkwe tödekadre tibti angwane, munkwe nünandi kärekäre Ngöböbe. ⁶⁴ Akwa mun ruäre tä nete abko ñan tö tödekai tibti, aisete mun ñan tö ti kukwei mikai era. Abko kore se, nieba Jesukwe ietre.

Jesu abko käkwe ñäkäba kore, ñobtä ñan angwane nire nire käkwe ñan tödekadre bti, ye nämánena gare käne ie. Erere arato, ni iti käkwe niara kitadi ngise rüeye, ye nämánena gare käne ie, aisete ñäkäba kore kwe. ⁶⁵ Yebti Jesukwe nieba mda ietre:

Mun töi kore, ye mden kisete tikwe nini krörö: Ti Rün käkwe ñan ni biandre tie, ye ngwane ni ñan jatadre jire iti tie ja töi jakwebti, tikwe nini munye, nieba Jesukwe.

⁶⁶ Ye ngwane mentokwäre ni kwati nämä näin Jesu jiebti käkwe kä mikakaba btä amne ñan rababa dikekä mda ben. ⁶⁷ Angwane nun ja töitikaka ni jätäbti nibu, ie Jesukwe nieba:

¿Mun tö nibi näinta mento tibtä arato ya? nieba kwe nunye.

⁶⁸⁻⁶⁹ Angwane Simón Pedro käkwe nieba:

Ti Dänkien, ma kukwei abko kukwe ni mikakrä nire kärekäre amne, ma abko Ni Deme Ngöbökwé ye nena gare nunye amne nunkwe mikanina era jae. ¿Se abko nun rikadre nireye mda se? nieba kwe Jesuye.

⁷⁰ Abtä Jesukwe nieba mda ie:

Mun ni jätäbti nibu käkwe ja töitikadre tibe, abkokäre tikwe mun dianinkä, akwa mun iti abko diablu kwrere jire, nieba kwe nunye.

⁷¹ Jesukwe ñäkäbare kore ye abko Simón Iscariote ngobo kä Judas nämä ja töitike siba Jesube abko käkwe Jesu kitadi ngise rüeye, abkobtä nieba kore kwe. Akwa Judas abko ni ja töitikaka Jesube arato nun ni jätäbti nibu ngätäite.

7

Jesu nikani bieta Ju Bäbtä

¹ Yebti Jesu nämä dikekä kwäräkwärä dirire kä Galileate. Niara ñan tö rababa rikaita nebe kä Judeate, ñobtä ñan angwane nitre israelita ji dokwäte nämä ngibiare yete müre ketare. ² Ye ngwane abko, bieta nitre israelita kädianta Ju Bäkrä jatabare nüke ja ken.

³ Abtä Jesu etbakantre käkwe nieba ie:

Mata sribi kri ñan tuabare nuene nete, ye nitre nänkä ma jiebti tä nüne kä Judeate ye käkwe tuadre, abkokäre nän nebe bietabtä Judeate. Akwa ma ñan raba Galileate nete, ⁴ ñobtä ñan angwane ni rabadre ütiäte ni mda mda ngätäite, ie ni töta nebe, ye abko ñan nita nebe jändrän nuene kaibe tiebe, aisete mata sribi kri ñan tuabare nuene Galilea nete, ye ma rika nuene ni jökrä ngwärekri Jerusalén arato, nieba kwetre Jesuye.

⁵ (Jesu etbakantre abko ñan nämáne tödeke bti, aisete ñäkäbare kore kwetre ie.)

⁶ Akwa Jesukwe nieba mda ietre:

Kä kitani ti käne erere ngämi nuke tie, akwa mun abko kräke köbö jökrä kuin nänkrä bietabtä Jerusalén. ⁷ Ni mda mda käkwe ñan bätä ngwiandre munbtä, ñobtä ñan angwane mun töi ja kwrere niaratrebe. Akwa ti abko btä bätä ngwianta kwetre, ñobtä ñan angwane niaratre tä kukwe nuene kämekäme Ngöbö rüere, ye abko käme tita niere metre ietre, abtä mätä tibtä, aise te ti ñan rikadre. ⁸ Akwa mun abko rüe ñakare, aise te mun rika bietabtä amne ti abko kä kitani ti käne Ngöbökwé abko ngämi nuke, aise te ti ñan rikadre bieta yebtä. Abko kore se, nieba kwe etbakantreye.

⁹ Jesukwe nieba kore etbakantreye, bti niara rababa kä Galileate yete ¹⁰ angwane, etbakantre rikaba jökrä bietabtä. Ye bti Jesu rikaba köre bietabtä arato, akwa rikaba kä bube tiebe, ñan rikaba ni jökrä ngwäre kri. ¹¹ Angwane Jesu ngämi nuke Jerusalén bietabtä, känenkri nitre israelita ji dokwäte abko rababa Jesu känentari kisere nekwäre, sekwäre bieta yete, kä rababa niere:

¿Ni ngututu ngwarbe ye tä mdente ruen? rababa niere.

¹² Akwa ni näma kwati bietabtä, ye rababa blite tiebetiebe jökrä Jesubtä. Ni ruäre rababa niere:

Ni ye abra moto kuin, rababa niere.

Akwa ni ruäre abko rababa niere:

Ñakare. Ni ye ñakare kuin amne tä näin ni ngökö jirekäbe, rababa niere tiebe Jesubtä.

¹³ Akwa ni jökrä, btä nitre israelita ji dokwäte ye jürä rababa, aise te rababa blite tiebetiebe jabe kwärikwäri amne ñan rababa blite ja ngwäre kri jökrä Jesubtä.

Jesukwe diribare bieta näire

¹⁴ Ye bti bieta ötöbu ta angwane, ju blitakrä Ngöböbe ye bäre Jesu rikaba amne rikaba dirire. ¹⁵ Angwane nitre israelita ji dokwäte töi ñan rababa krütare kukweibtä, kä rababa niere:

¿Ni noko jananbare ja töitike ñakare dirikä krikri be, se ño kánti abko Ngöbö Kukwei gare krübäte dikaro ie se? rababa niere Jesubtä.

¹⁶ Abtä Jesukwe nieba ietre:

Tita kukwe dirire, ye abko ñakare tikwe, akwa ni ti juanka abko kukwei dirita tikwe.

¹⁷ Ne aise te Ngöbö ti juanka tö dre ye, ye erere nire nire tä biare mikakäre täte, ni ye abko ie ti kukwei rükadi gare metre angwane, tita kukwe dirire, ye Ngöbö kri ya o tita kukwe dirire ja töi jenbti au abko rükadi gare ie. ¹⁸ Ye abko, nire nire tö ja mikai ütiäte abko käta blite ja töibti au aibe, akwa nire nire tä sribire ni niara juanka mikakäre ütiäte, ni ye abko tä kukwe era erere niere amne ñan tä kukwe ngwarbe niere jire. Ye erere tita dirire. ¹⁹ Moisés abko käkwe Ngöbö kukwei biani nuendre munye ye abko era ñan ñan. Akwa ni ñakare jire iti mun ngätäite käta kukwe ye mike täte metre. ¿Ye ñobtä mun tö ti müre ketai? nieba Jesukwe ietre.

²⁰ Abtä nitre näma kwati yete ye käkwe nieba mda:

¿Nire tö nibi ma müre ketai amarebti mata ñäke kore ye? ¿Ye ñan üai käme tä mabtä, kisete mata ñäke kore ya! nieba kwetre Jesuye.

²¹ Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Tikwe sribi kri ñan tuabare nuenba käkwe ni mikabata quinta batibe köbö jadükakrä näire, abtä mun ñan töi rababa krütare amne mun rababa romon tikrä. ²² Akwa ja ñäräkrä mikadre ja kwatabtä abko Moisés kwe nuemna munye, aise te Moisés kukwei mikakäre täte, munta ni ñäräkrä mike kwatabtä köbö jadükakrä näire. Ye abko ñan Moisés kwe nuemna kena, akwa Ngöbökwé nuemna kena nitre israelita mräkä känekäneye, ye bti Moisés kwe nuemnanta munye. ²³ Mun ñan töta nebe Moisés kukwei kitai temen, aise te ngäbäkre tä däre re abti ñäräkrä mikadre kwatabtä niebare Moisés kwe amne, köbö kwäirare ye tä nuke köbö jadükakrä näire akwa, munta ngäbäkre ñäräkrä mike kwatabtä, ye abko sribi, akwa munta nuene. ¿Ye ñobtä abko tikwe ni bren mikaninta kuin täte jökrä köbö jadükakräte abko btä mun romon tikrä? ²⁴ Mun tö raba kukwe ükaite tikrä angwane, kukwe ño ño nuenta tikwe erere tuen ño munye, abtä munta ti kite ngise

ngwarbe. Ye abko munkwe ñan nuendre jire chi mda, akwa kukwe era metrebti munkwe kukwe ükadrete. Abko kore se, nieba Jesukwe nitre israelita ji dokwäteye.

¿Jesu abko Ni Dianinkä Ngöbökwe ya?

²⁵ Angwane nitre israelita ruäre nünanka Jerusalén rababa niere jae kwärikwäri:

¿Ñan ni se känäntarita nitre ji dokwätekwe müre ketadre yera, ²⁶ amarebti tuen dirire ni jökrä ngwärekre sete se, akwa nitre ji dokwäte ñan nebe ñäke jire chi ie! ¿Ni se abko Ni Dianinkä Ngöbökwe ara juani Ngöbökwe abko nibira era nitre ji dokwätekrä ya ño amarebti ñan nebe ñäke ie se? ²⁷ Ni se jatani mdenkri garera nie, akwa Ni Dianinkä Ngöbökwe jatadi angwane, jatadi mdenkri ñan rabadi gare nie, aiseite ni se abko ñakare Ni Dianinkä Ngöbökwe ruen nunye, rababa niere Jesubtä.

²⁸ Jesu näma dirire ju blitakrä Ngöböbe kántita angwane, nitre kukwei jaraba kore ie angwane, Jesukwe ñäkäba ja dibti, käkwe nieba:

Ti gare kuin munye bkänä amne, ti jatani mdenkri, ye gare kuin jökrä munye, munta nütüre ñan ñan. Akwa ñan ti jatani ja töi jenbti amne Ngöbökwe ti juani era metre. Niara gare ñakare munye, ²⁹ akwa ti abko jatani niarakri amne ti juani kwe, aiseite niara gare tie. Abko kore se, nieba Jesukwe.

³⁰ Yebtä ni ruäre tö rababa Jesu kain ngite, akwa niara müre ketadre abko käi ngämi nüke, aiseite nitre ye käkwe ñan kise mikaba jire chi btä. ³¹ Akwa ye ngwane abko, ni kwati käkwe tödekaba Jesubti abko rababa niere:

Ni Dianinkä Ngöbökwe rükadre angwane, sribi kri ñan tuabare abko ñan nuendi bäri kuin kwe ni se ngwä, raba ruen nunye, rababa niere Jesubtä.

³² Nitre tödekaka Jesubti rababa blite tiebe kore, ye kukwei jarabare nitre bariseoye. Abtä nitre bariseo btä nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre käkwe guardia ju blitakrä Ngöböbe ngibiabtikä juanba Jesu kaen ngite. ³³ Angwane Jesukwe nieba mda:

Tikwe nünandi bä jötrö mda mun ngätäite nete. Yebti ni ti juanka, kánti ti näinta.

³⁴ Angwane mun rabadi ti känentari kisere, akwa ti ñan kwandretari munye, ñobtä ñan angwane ti tädi, ye kánti mun ñan rabadre, nieba Jesukwe ietre.

³⁵ Yebtä abko, nitre israelita ji dokwäte rababa niere jae kwärikwäri:

¿Ni se abko näin mdente amarebti ñan kwandretari nie, tä niere se? ¿Nitre israelita tä nüne juta jenenante kwäräkwärä nitre ñakare israelitare ngätäite, kánti näin ya ño ruen? o ¿Nitre ñakare israelitare, ie näin dirire ya? Dre nuendi metre kwe ruen ³⁶ amarebti nini krörö kwe nie: Mun rabadi ti känentari kisere, akwa ti ñan kwandretari munye, ñobtä ñan angwane ti tädi, ye kánti mun ñan rabadre niken, nini kwe nie, ¿se abko dre nini kore kwe se? rababa niere Jesubtä.

Jesukwe Ngöbö Üai bä mikani ñö nire kwrere

³⁷ Yebti bieta Ju Bä köböi mrä abko köbö bäri ütiäte, ye näire Jesu rababa nünaninkä krö ju blitakrä Ngöböbe kántita angwane, ñäkäba jume ja dibti kwe, käkwe nieba mda:

Mun mden ie tomna nibi angwane, mun jakwe tomna ñaen tie amne, ³⁸ nire nire käkwe tödekadre tibti abko btä ñö nire rabadi neen käre, nieta Ngöbö Kukweibtä ye kwrere, nieba Jesukwe.

³⁹ Jesukwe blitaba kore angwane abko Ngöbö Üai bä mikaba ñö nire kwrere kwe. Akwa blitaba kwe angwane, Ngöbö Üai ngämi nüke nitre tödekaka Jesubti yebtä, ñobtä ñan angwane Jesu ngämi nikenta kä känbti, kánti Ngöbökwe Jesu mikani ütiäte kri. (Akwa Ngöbökwe Jesu mikani ütiäte kri, yebti abko Jesukwe Ngöbö Üai juani nüne nitre ja töitikaka Jesubti yebtä.)

⁴⁰ Jesukwe blitaba ye abko nitre näma yete, ye ngätäite ni ruäre käkwe Jesu kukwei nuaba angwane, rababa niere:

Ni Ngöbö kukwei niekä rükadre niebare Moisékwe ara tä nete ñan ñan, rababa niere.

⁴¹ Akwa ni mda mda abko rababa niere:

Era metre Ni Dianinkä Ngöbökwe ara noko, rababa niere.

Akwa ni mda abko rababa niere:

Ni noko abko Galileabo, aisete niara abko ñan Ni Dianinkä Ngöbökwé, ñobtä ñan angwane Ni Dianinkä Ngöbökwé abko ñan jatadre nitre Galileabokri. ⁴² Ye abko, Ni Dianinkä Ngöbökwé jatadi jrei David tukwe mräkäkri amne David abko därebare juta Belénte, ye arabe kánti Ni Dianinkä Ngöbökwé jatadi arato abko nieta kore Ngöbö Kukweibtä, nieba ni ruärekwé.

⁴³ Yebtä abko ni jökrä töi rababa bä jene jene Jesubtä. ⁴⁴ Ni ruäre abko tö rababa rikai Jesu ngwena ngite, akwa nuenba ñakare kwetre. ⁴⁵ Ye mden kisete, guardiatre juani Jesu kaen ngite, ye rikabata kise tökare nebata bariseotre ye kánti amne nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre ye kánti angwane, niaratre käkwe niebare guardiatre yeye:

Nunkwe ni kamna ngite, ¿ye ñobtä mun ñan ki ngwena? nieba kore kwetre guardiaye.

⁴⁶ Abtä guardiatre käkwe niebare mda ietre:

¡Ni blite nuäre nuäre ni ye kwrere nunkwe ñan tuabare jire abko erere ni ye tä blite! Abtä nun ñan ki ngwena, niebare kwetre.

⁴⁷ Angwane nitre bariseo ye käkwe niebare mda guardiatreye:

¿Munkwe ja ngökamna kwäräbe ie arato ñan ñan? niebare kwetre ietre.

⁴⁸ ¿Nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne nitre bariseo tärä iti kätä tödeke ni yebti mun okwäbti ya? ¡Ñakare jire! ⁴⁹ Nitre se kätä niara mike ütiäte, ie Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye gare ñakare jire chi ye abko btä Ngöböta ngürün mike, ye namanintre niere guardiatreye.

⁵⁰ Abtä bati ni bariseo kädian nämane Nicodemo jananbare blite deo Jesube ye käkwe nieba:

⁵¹ Kukweta ükaninte ni ngätäite kätä niere krörö: Ni iti käkwe dre nuenbare abtä kitadre ngite, ye niara ngämi blite au jakrä, ni ñan raba kite ngite abko tä ükaninte kore, nieba Nicodemokwe. ⁵² Abtä niaratre käkwe nieba romone Nicodemoye mda:

¿Ma abko ni ngututu käme Galileabo arato ya? Ngöbö Kukwei kätä dre niere, yebtä makwe ja töitika angwane, ni Galileabo ñakare jire iti Ngöbö kukwei niekä abko rükadi gare mae, nieba kwetre Nicodemoye.

Meri iti käkwe ja mikani ngite tiebe

⁵³ [Yebti ni jökrä rikabata ja gwiriete.

8

¹ Akwa Jesu abko rikaba Ngitio Olibobti. ² Yebti jändrinane dekä angwane, ju blitakrä Ngöböbe ye kántita Jesu rikabata angwane, ni kwati jataba nüke niara ken kukwei nuakäre angwane, niara rababa täkänintbe temen, kä rikaba dirire ietre. ³ Ye btäräbe Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre amne nitre bariseo rükaba meri ngwena iti Jesu kánti. Meri ye abko nämane ja mike gure kaibe gore abko kwani ietre abko rükaba ngwena. Meri ye abko mikaba nünaninkä kwetre ni jökrä ngwärekre Jesu kánti.

⁴ Angwane nieba kwetre ie:

Dirikä, meri ne tä ja mike gure kaibe gore akwa, kuni jabtä nunye abko nun ki ngwena mae nete. ⁵ Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye, yebtä Moisékwe meri ne kwrere kämikamna jäbti. ¿Akwa ma abko kätä dre niere meri kore btä? nieba kwetre Jesuye.

⁶ Niaratre abko rababa kukwe ngwentari kore ie ja gakäre ben, ñobtä ñan angwane Jesukwe ñäkädre blo, yebtä abko kukwe käme kwandre ietre kitakrä ngise abkokäre. Akwa Jesu abko rababa nünaninkä krö, bti rababa täkänintbe ngürebtä, kä rikaba tärä tike kisebti dobrobtä temen. ⁷ Akwa nitre ye rababa kukwe ngwentari janknu Jesuye meri yebtä. Abtä Jesukwe niaratre mikaba ñäräre ja käne, käkwe nieba ietre:

Mun mden mden ja mike ngite ñakare jire chi Ngöbö rüere abko käkwe meri ye tākä käne jäbti, nieba Jesukwe ietre.

⁸ Yebti Jesu rababata täkänintbe ngürebtä, rikaba tärä tiketa dobrobtä temen nitre ye okwäbti. ⁹ Akwa Jesukwe ñäkäba kore ietre, yebtä abko niaratre rikaba kä mkekä itire itire ja täritäri, akwa nitre bäri unbre unbre ara jire käkwe kä mikakaba käne, bti ni bäri

bati bati rikabata mento mrä. Jesu abko rababa kaibe meri yebe. ¹⁰ Niara naninkrö krö, bti meri ye mikaba ñäräre ja käne kwe, käkwe nieba ie:

¿Nitre ma kitaka ngise abko ame jökrä nete? ¿Ni ñakare jire iti käkwe ma kiti ngite ñan ñan? nieba Jesukwe ie.

¹¹ Angwane meri ye käkwe nieba mda ie:

Ni ñakare jire iti käkwe ti kiti ngite se abko, nieba kwe Jesuye.

Angwane Jesukwe nieba mda ie:

Tikwe ñan ma kitadre ngite arato, aisete nänta. Akwa mtare mentokwäre makwe ñan ja mika ngite janknu mda. Abko kore se, nieba kwe meri yeye.]*

Jesu abko ñotra ni jökrä kräke

¹² Yebti Jesukwe nieba mda ni kwati näma yete yeye:

Ti abko ñotra ni jökrä kräke. Nire nire jatadre ti jiebti abko kwe ñotra trä rabadi die mikakäre amne ñan nünandi jire chi mda kä ikote kwe, nieba kwe.

¹³ Yebtä abko, nitre bariseo käkwe nieba mda Jesuye:

Mata nete kätä blite au jakrä, aisete ma kukwei ye abko tuen ñakare metre, nieba kwetre ie.

¹⁴ Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Tita blite au jakrä akwa, ti abko kukwei ütiäte amne metre, ñobtä ñan angwane ti mdente jatani, ye gare kuin tie. Erere arato, ti näinta mdente gare kuin tie, akwa mun abko ie gare ñakare jire chi. ¹⁵ Nitre kä nebtä tä kukwe ükete ño ni kitakäre ngite, ye kwrere munta kukwe ükete tikrä, akwa ti abko tä kukwe ükete ñakare ni kitakäre ngite.

¹⁶ Akwa nane tikwe kukwe ükarete ni kitakäre ngite, ye ngwane tikwe kukwe ükadrete era metre, ñobtä ñan angwane ñan tita kukwe ükete kaibe ja töi jenbti, akwa ti Rün käkwe ti juani abko kätä kukwe ükete ti ben gwaire, aisete tita kukwe ükete kuin metre.

¹⁷ Angwane Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye mun kräke, btä nieta krörö: Ni nibu käkwe blitadre ja kwrere ni kitani ngise rüere, ye ngwane niaratre nibu kukwei rabadre ütiäte abko nieta. ¹⁸ Ye abko tä dbe, aisete ti ara jire tä blite au jakrä amne ti Rün käkwe ti juani abko tä blite tikrä arato, nieba Jesukwe.

¹⁹ Abtä nitre bariseo käkwe nieba mda Jesuye:

¿Ma rün abko tä mdente? nieba kwetre ie.

Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Ti abko nire gare ñakare metre munye amne ti Rün gare ñakare munye arato. Ti abko nire rükadre gare munye angwane, ti Rün rükadre gare munye arato. Abko kore se, nieba kwe ietre.

²⁰ Jesukwe ñäkäba kore angwane abko näma dirire ju blitakrä Ngöböbe ye bäre. Jesu näma dirire, ye kántita abko kaja näma abko te ngwian kita nämane Ngöbökrä, kánti Jesu näma, käkwe kukwe diriba kore. Akwa Ngöbökwé kä kitani angwane Jesu müre ketadre, ye ngämi nüke ie, aisete ñan kaba ngite kwetre müre ketakäre.

²¹ Bti Jesukwe niebata mda ietre:

Ti bike nikenta amne mun abko rabadi ti känentari kisere, akwa mun ngite ye ben gwaire mun krütadre jökrä. Ti näin mdente, ye kánti mun ñan raba neme jire ti kánti, nieba kwe nitre bariseoye.

²² Angwane nitre israelita ji dokwäte rababa niere jae kwärikwäri:

¿Niara tö kite ja müre ketai au ya ño amarebti, ti bike niken ye kánti mun ñan raba, nini kwe ye? rababa niere jae kwärikwäri.

²³ Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Mun abko tä nüne kä temen nebtä, akwa ti abko kä käinbti sete jatani; mun abko tä nüne Ngöbö rüere, akwa ti abko rüre ñakare Ngöbö rüere. ²⁴ Ye mden kisete, kukwe kämekäme munta nuene Ngöbö rüere, yebtä mun krütadi. Ti abko ni ño tita niere

* 8:11 Kukweta tikani corcheta ngätäite abko ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuin btä.

munye, ye munkwe ñan mikadre era jae angwane, mun krütadi angwane, mun rabadi ngite Ngöböye kärekäre, tikwe nini munye ye kwrere, nieba Jesukwe ietre.

²⁵ Angwane niaratre käkwe nieba mda ie:

¿Ma abko nire? nieba kwetre Jesuye.

Jesukwe nieba mda ietre:

Ti jataba nüke angwane, ti abko nire tikwe nieba käne munye abti kä nüke mtare.

²⁶ Ye abko, kukwe tärä kabre abko tikwe kädriedre munbe. Erere arato, kukwe tärä kabre abko tikwe ükarete munkrä, akwa ni ti juanka käta kukwe era erere niere abko tita kukwe nuen, ye erere tita niere nitre nünanka Ngöbö rüere ie, nieba Jesukwe.

²⁷ Akwa Jesukwe blitaba ni niara juanka yebtä angwane abko näma blite Rün kwebtä abko ñan rükaba gare ietre. ²⁸ Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Munkwe Ni Kä Nebtä Ngobo ne kadikä krusobtä käin angwane, ti abko ni ño tita niere munye, ye abko rükadi gare tibtä munye. Erere arato, tita jändrän nuene ñakare ja töi jenbti, akwa ti Rün käkwe dre diribare tie, ye erere tita nuene abko rükadi gare tibtä munye. ²⁹ Ni ti juanka ye abko tä tibe amne ti Rün tä ti mikete ñakare kaibe, ñobtä ñan angwane dre tuen kuin ie abko erere tita nuene, kä mikakäre nuäre btä, aiseite ñan tä ti mikete kaibe. Abko kore se, nieba Jesukwe ietre.

³⁰ Jesukwe blitaba kore angwane, ni kwati käkwe tödekaba bti.

Nitre israelita abko Abraham mräkä tä nütüre jabtä

³¹ Yebti nitre israelita käkwe tödekaba Jesubti, ye ie Jesukwe nieba mda:

Munkwe nünandikä kärekäre ti kukweibtä ne ngwane, mun rabadi ja töitikaka era metre tibe. ³² Ye ngwane, kukwe era metre Ngöböbtä rükadi gare munye amne kukwe era yebti mun rabadi tikaninte, nieba Jesukwe ietre.

³³ Abtä nieba mda kwetre Jesuye:

Nun därebare Abraham mräkäkri amne ni mda mda nebe ñakare nun dänkiene. ¿Se ñobtä abko mun rabadreta tikaninte, mata niere se? nieba kwetre Jesuye.

³⁴ Jesukwe nieba mda ietre:

Ti bike kukwe era erere niere munye: Nire nire käta kukwe kämekäme nuene Ngöbö rüere, ni ye abko kukwe kämekäme tä bkäne amne dänkiene, aiseite niara abko ni klabore kwrere kukwe kämekäme kräke. ³⁵ Ye abko, ni klabore ye ñan raba nüne kärekäre gwi bkänkä mräkäbe, ñobtä ñan angwane bkänkä raba rürümoine ni mdaye. Akwa ni klabore bkänkä, ye ngäbriänkä aibe käkwe nünandre kärekäre gwi rünbe. ³⁶ Ne aiseite Ngöbö Odei käkwe mun tikadrete ne ngwane, mun rabadi tikaninte era metre.

³⁷ Mun därebare Abraham mräkäkri, ye garera tie, akwa mun tö ti müre ketai, ñobtä ñan angwane tita kukwe niere, ye mun ñan tö kain ngäbti. ³⁸ Tikwe dre dre tuaba ja okwä jenbti ti Rün kanti, ye erere btä tita blite. Ye kwrere arato, munkwe mun rün kukwei nuani blite ño, ye erere munta nuene arato, nieba Jesukwe ietre.

³⁹ Abtä nieba mda kwetre Jesuye:

¿Nun rün kira abko Abraham abko mräkäkri nun därebare! nieba kwetre Jesuye.

Akwa Jesu abko käkwe nieba mda ietre:

Mun däredre Abraham mräkäkri bkänä akräke niarakwe nünabare ño, ye erere munkwe nünandre arato. ⁴⁰ Akwa ye kwrere ñakare, aiseite kukwe diribare tie Ngöbökwä abko erere tita niere era metre munye. Abtä mun tö ti müre ketai. Akwa Abraham abko rabadre nüne mtare angwane, niarakwe ñan kukwe kore nuendre jire chi abko erere mun tö nuein tibtä. ⁴¹ Ye abko, mun rün tä dre nuene, ye erere munta nuene arato, nieba Jesukwe ietre.

Abtä nieba kwetre Jesuye:

Ni ja mikaka gure bati bati abko kwe nun därebare ñakare amne nun rün abko era metre. Nun rün abko itibe abko Ngöbö, nieba kwetre Jesuye.

Diablu mräkä

⁴² Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Ngöbö mun Rün era metre bkänä akräke ti rabadre tare munkwe, ñobtä ñan angwane ti jatani Ngöbökre amne tita mun ngätäite nete. Ye ñan ti jatani ja töi jenbti akwa, Ngöbökre ti juani abkokänti tita nete. ⁴³ Akwa mun abko ñan tö ti kukwei kain ngäbti, aiseite tita blite abko ñan tä nüke gare munye. ⁴⁴ Ye abko, mun rün era metre munkwe abko diablu amne niara tä mun bkäne, aiseite mun abko niara kwrere amne niara töta nebe dreye, ye erere mun tö nuein. Kena abti kä nüke mtare, diablu abko ni kämikaka amne niara ñan tä kukwe era metre niere jire chi bati. Tä blite angwane, kukwe era nieta ñakare jire kwe, angwane tä blite nierare, ñobtä ñan angwane niara abko ni ngökaka amne käne kira niarakwe kukwe niebare ngwarbe. ⁴⁵ Mun abko mun rün diablu kwrere käta kukwe ngwarbe tarere, aiseite ti abko käta kukwe era erere niere munye angwane, mun ñan tö ti kukwei mikai era. ⁴⁶ Ti kukwe käme nuene ñakare Ngöbö rüere, aiseite ni ñakare jire mun ngätäite nete kä raba ti kite ngise kukwe kämenbtä, aiseite tita kukwe era erere niere munye, ¿se ñobtä abko mun ñan tö ti kukwei mikai era? ⁴⁷ Akwa nire nire era metre Ngöbökre abko tä Ngöbö kukwei kaen ngäbti, akwa mun abko ñakare era metre Ngöbökre, aiseite mun ñan tö ti kukwei kain ngäbti. Abko kore se, nieba Jesukwe nitre israelitaye.

Ja bäri kri Abrahamkrä niebare Jesukwe

⁴⁸ Yebtä abko nitre israelita käkwe nieba mda Jesuye:

Ma abko ni ngututu Samariabo amne üai käme tä mabtä, nunta niere ye abko era bkänä ñan ñan, nieba kwetre.

⁴⁹ Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Üai käme ñakare jire tibtä, akwa tita ti Rün mike ütiäte jae amne mun abko käta ti mike ngwarbe jae. ⁵⁰ Ñan munkwe ti mikadre ütiäte abko känänta au tikwe jakrä, akwa ni tärä iti abko tä ti mike ütiäte amne niara abko kukwe ükatekä ni jökrä kräke. ⁵¹ Ti bike kukwe era erere niere munye: Nire nire käkwe ti kukwei mikadre täte abko ñan krütadi, nieba Jesukwe.

⁵² Angwane nitre israelita ji dokwäte käkwe nieba mda ie:

Mtare üai käme tä mabtä nunta niere, ye abko era nüra gare metre nunye mabtä, ñobtä ñan angwane Abraham amne nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira krütani jökrä amarebti nire nire käkwe ti kukwe mikadre täte abko ñan krütadi, mata niere ye. ⁵³ ¿Ma abko bäri ütiäte nun mräkä Abrahamkrä ya? Ñakare jire raba ruen nunye, ñobtä ñan angwane Abraham krütani amne nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira krütani jökrä. ¿Ma abko nire amarebti ja nibi ruen bäri mae niaratrekrä ye? nieba romone kwetre Jesuye.

⁵⁴ Jesu käkwe nieba mda ietre:

Tikwe bikadre kri ja mikakäre ütiäte au, ye ngwane tikwe ja mikadre ütiäte ngwarbe, akwa ti Rün ara käta ti mike ütiäte. Ti Rün ye mden abko Ngöbö munkwe munta niere, akwa mikata ñakare ütiäte munkwe. ⁵⁵ Ngöbö ye abko gare ñakare munye, akwa ti abko ie niara gare kuin. Ne aiseite niara gare ñakare tie, tikwe niedre, ye ngwane ti rabadre ni ngökaka mun kwrere arato, akwa niara gare kuin tie bkänä amne tita niara kukwei mike täte. ⁵⁶ Ti köböi mikani ye abko mun mräkä käne Abraham tö namani tuai, aiseite namani töbike ti köböibtä angwane, kä namani juto btä. Yebti ti rükadre köbö ño te abko Abrahamkwe tuani angwane, kä namani nuäre krübäte btä, nieba Jesukwe.

⁵⁷ Yebtä abko, nitre israelita käkwe nieba mda Jesuye:

¡Jo! Nin kä ngämi gre ketebu bti kwä jätä mae. ¿Ma ye abko käkwe Abraham tuani mata niere ya? nieba kwetre Jesuye.

⁵⁸ Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Kukwe era erere ti bike niere munye: Abraham ngämi därerere, ye känenkri ti nämanena nüne. Abko kore se, nieba kwe nitre israelita ji dokwäteye.

⁵⁹ Abtä nitre israelita ye käkwe jä dianba kisete Jesu kämikakäre, akwa nitre nämanena yete, ye ngätäite Jesukwe ja rükanteba, bti ju blitakrä Ngöböbe bäre Jesu näma, ye kanti Jesukwe kä mikakaba tiebe amne rikabata mentokwäre.

9

Ni okwä kä drümente abko Jesukwe mikaninta quinta

¹ Abti bati Jesu rikaba ji ngrabare angwane, ni näma iti jite btä Jesu okwä rababa. Ni ye abko okwä kä drümente. Niara abko därebare kore, aisete kä tuen ñakare ie abko näma jite. ² Abtä nun ja töitikaka Jesube käkwe nieba ie:

¿Dirikä, ñobtä ni se därebare okwä kä drümente kore? ¿Niara meye amne rün käkwe ja mikani ngite Ngöbö rüere ya? o ¿Niara ara jire käkwe ja mikani ngite au Ngöbö rüere abtä därebare kore ya? nieba nunkwe Jesuye.

³ Angwane Jesukwe nieba mda nunye:

Ñan niara meye amne rün käkwe ja mikani ngite Ngöbö rüere, abtä därebare kore. Erere arato, ñan niarakwe ja mikani ngite abtä därebare kore. Akwa Ngöbö diebti sribi kri ñan tuabare rabadre bare, abkokäre niara därebare kore. ⁴⁻⁵ Tita kä nebtä mun ngätäite nete angwane, ti abko ñotra ni jökrä kräke, aisete tita mun ngätäite nete angwane, ni ti juanka ye kräke nikwe sribidre kä trä ngwenbti, ñobtä ñan angwane ti järíkadi munkän angwane, kä jatadi kä iko kwrere, ye näire ni ñan rabadre sribire jire chi mda, nieba Jesukwe.

⁶ Jesukwe blitaba kore, yebti tö rababa kukwe ye bä mikai, käkwe ni ye mikaba quinta krörö: käli kitaba temen kwe, mritaba dobrobe kwe, bti dobro ye jüanteba ni ye okwäbtä kwe, ⁷ bti nieba kwe ie:

Ñö okwä Siloé, ye te nän ja okwä bätete, nieba kwe ie.

(Siloé ye abko “juani” nieta kukwe hebreore.) Ye erere ni ie kä tuen ñakare ye rikaba, käkwe ja okwä bätäninte, bti nikaninta ja gwiriete angwane, kä namaninta tuenta ie.

⁸ Abtä nitre nünanka känimekänime niara kenta temen amne nitre kä nämane niara tuen ngwian kärerere käre, ye namani niere jae kwärikwäri:

¿Ni noko nämane nebe tākänintbe jite ngwian kärerere yera? rababa niere.

⁹ Angwane ni ruäre namanintre niere:

Niara ara se, namanintre niere.

Akwa ni mda mda abko namani niere:

Ñakare, akwa ni mda bäsi niara bä kwrere se, namanintre niere.

Akwa ni ye ara jire käkwe niebare:

Ti ne ara nämane ngwian kärerere jite ye, niebare kwe.

¹⁰ Angwane ni mda mda käkwe niebare ie:

¿Ñö köböire kä nena tuen mae mtare? niebare kwetre ie.

¹¹ Niara käkwe niebare mda:

Ni kädekata Jesu ye käkwe dobro mriti, bti jününite ti okwäbtä kwe amne nini krörö kwe tie: Ñö okwä Siloé, ye kánti nän amne makwe ja okwä bätäte, nini kwe tie. Ye erere ti niki, käkwe ja okwä bätrite angwane, kä nibibe tuen tie, niebare kwe ietre.

¹² Angwane ni bariseo mda mda ye käkwe niebare mda ie:

¿Ni kädekata makwe ye abko tä mdente? niebare kwetre ie.

Niara käkwe niebare mda:

Niara tä mdente gare ñakare tie, niebare kwe ietre.

Nitre bariseokwe ñäkäbare Jesu rüere

¹³⁻¹⁴ Jesukwe dobro mritaba kälibe, bti ni okwä kä drüente ye okwäbtä jüanteba kwe angwane, kä rababa tuenta ie, ye abko Jesukwe nuenba köbö jadükakrä näire. Yebtä abko ni okwä kä drümente Jesukwe mikabata quinta ye järíkaba mda nitre bariseo ngwäreki.

¹⁵ Angwane ñö köböire namaninta quinta niebare kwetre ie. Niara käkwe niebare ietre:

Dobro mriti kwe, jününite ti okwäbtä kwe, bti tikwe ja okwä bätrite amne mtare kä nibi tuen tie, niebare kwe ietre.

¹⁶ Abtä nitre bariseo ruäre namani niere:

Ni sribi ye nuenkä abko ñan jatani Ngöbökrä, ñobtä ñan angwane tä köbö jadükakrä mike ütiäte ñakare jae, namani niere.

Akwa bariseo ruäre abko namani niere:

¡Ni ngite Ngöbö rüere ñan rabadre sribi kri ñan tuabare nuene ni noko kwrere! namanintre niere.

Yebtä abko namanintre ja kwete kwärikwäri Jesubtä. ¹⁷ Bti ni okwä kä ikote ie kä namani tuen, ye ie niebareta mda kwete:

¿Ni käkwe kä mikani tuenta mae, ni ye abko ni ño nieta makwe? niebare kwete ie.

Niara käkwe niebare mda:

Niara abko ni Ngöbö kukwei niekä tita niere, niebare kwe ietre.

¹⁸ Akwa ni ye abko därebare amne okwä kä drünente, aiseite kä tuen ñakare ie, akwa okwä namaninta quinta, aiseite kä namani tuen ie, ye abko nitre israelita ji dokwäte ñan tö namani mikai era, abtä ni okwä kä drünente ye meye btä rün käräbare kwete.

¹⁹ Ni ye meye btä rün nükani angwane, niebare kwete ietre:

¿Ni ne abko, mun ngobo munkwe bkänä ya? ¿Erere arato, därebare angwane, kä tuen ñakare ie bkänä, munta niere ya? Ño köböire kä tuen ie mtare, ye niere nunye, niebare kwete ietre.

²⁰ Angwane ni ye meye amne rün käkwe niebare mda:

Niara abko nun ngobo munkwe bkänä. Erere arato, därebare angwane, kä tuen ñakare ie bkänä, ²¹ akwa ño köböire kä tuen ie mtare, ye abko gare ñakare nunye. Erere arato, nirekwe kä mikani tuenta ie, ye gare ñakare nunye, aiseite munkwe ngwiantari niaraye. Niara abko nena ünän, aiseite dre dre nakaninkä btä, ye niarakwe niedre au jakrä munye, niebare kwete nitre israelita ji dokwäteye.

²² Ni ie kä tuen ñakare ye meye amne rün, btä nitre israelita ji dokwäte jürä namani, aiseite nieba kore kwete, ñobtä ñan angwane Jesu abko Ni Dianinkä Ngöbökwé, ye nirekwe niedre, ni ye abko kitadrekä sinagoga bäre mento abko nitre israelita ji dokwäte käkwe ükaninte kore, ye abko jürä namani ni ye meyebtä amne rünbtä. ²³ Ne aiseite niara meye amne rün käkwe niebare: Niara nena ünän, aiseite kukwe nakaninkä ño ño btä, ye munkwe ngwiantari ie amne niarakwe niedi au munye, niebare kwete.

²⁴ Angwane ni okwä nämane kä ikote käne, ye nitre israelita ji dokwäte käkwe käräbareta bobuta, bti niebare kwete ie:

Ngöbö okwäbti kukwe era erere niere nunye, ñobtä ñan angwane Jesu ye abko ni ngututu kukwe kämekäme nuenkä Ngöbö rüere, ye gare kuin nunye, niebare kwete ie.

²⁵ Ni ye käkwe niebare mda:

Niara abko ni kukwe kämekäme nuenkä ya abko gare ñakare tie, akwa ti okwä nämane kä ikote amne niara köböire kä tuen kuin tie mtare. Ye aibe gare tie, niebare kwe ietre.

²⁶ Abtä nitre israelita ji dokwäte käkwe niebare mda ie:

¿Dre nuenbare kwe mabtä? ¿Ño köböire kä mikani tuen kwe mae? niebare kwete ie.

²⁷ Abtä niarakwe niebare:

Kukwe gare tie, erere tikwe ninina jökrä munye, akwa munkwe ñan ti kukwei miri era. ¿Se drekäre tikwe kukwe arabe niedreta bobuta munye, ie mun tö nibi ye? ¿Mun tö nibi ja getai arato Jesube ya amarebti mun nibi kukwe ngwentari janknu kore tie ye? niebare kwe ietre.

²⁸ Angwane nitre israelita ji dokwäte rikaba ngren ngren ni yehti, käkwe niebare ie:

Ma abra ja getaka Jesu yebe, akwa nun abko tä nekete Moisékri. ²⁹ Ngöbökwé blitabare Moisébe, ye gare kuin nunye, aiseite nunta nekete niarakri. Akwa Jesu ye abko jatani mdenkri abko gare ñakare jire chi nunye, niebare kwete ni yeye.

³⁰ Abtä ni ye käkwe niebare mda ietre:

¡Rä jire niara jatani mdenkri gare ñakare munye, yehti ti töi ñan nebe krütare mda! Akwa ti abko okwä mirita quinta kwe amne kä nibi tuen tie, ³¹ aiseite ni kukwe kämekäme nuenkä Ngöbö rüere käta ja di kärere Ngöböye sribi kri ñan tuabare nuenkäre abko ie Ngöböta ja di bien ñakare, ye gare kuin nie. Akwa nire nire tä Ngöbö mike ütiäte amne tä Ngöbö Kukwei mike täte aibe die mikata Ngöbökwé sribi kri ñan tuabare nuenkäre, ye abko garera nie arato. ³² Erere arato, ni därebare okwä kä drünente ti kwrere abko ni mdara jire käta kä mike tuen ie, ye abko ni ngämi kukwe nuen jire chi. ³³ Ne aiseite, Jesu

ñan jatadre Ngöbökri, akräke sribi ütiäte kri ñan tuabare ye kwrere ñan rabadre bare jire chi ie Ngöbö diebti, niebare kwe.

³⁴ Abtä nitre israelita ji dokwäte käkwe niebare mda ie:

Kukwe kämekäme kri krübäte Ngöbö rüere mabtä, aisete ma därebare abti kä nüke mtare ma ngite kri Ngöbö rüere. ¿Ma ye abko tö kite dirire nunye mtare ñan ñan? niebare kwetre ie.

Bti ni ye juantariba künken kwetre.

Nitre israelita ji dokwäte abko ie kukwe metre Ngöböbtä gare ñakare

³⁵ Yebti ni ie kä mikani tuenta Jesukwe, ye kitani künken sinagoga bäre mento gaba Jesukwe. Yebti Jesu rababa ngätäi ben angwane, Jesukwe nieba ie:

¿Ni Kä Nebtä Ngobo bti mata tödeke ya? nieba kwe ie.

³⁶ Angwane niarakwe nieba mda:

Ti Dänkien, nire abko Ni Kä Nebtä Ngobo makwe niedre tie angwane, tikwe tödekadi bti, nieba kwe Jesuye.

³⁷ Jesukwe nieba mda ie:

Ti ara tuata makwe, ti ne mden ben mata blite, nieba kwe ie.

³⁸ Ye btäräbe ni ye rababa ngukudokwäbti Jesu ngwärekre, Jesu mikakäre ütiäte, käkwe nieba:

Tita tödeke mabti ti Dänkien, nieba kwe Jesuye.

³⁹ Yebti Jesukwe nieba mda:

Ti jatani kä nebtä kukwe rabadre ükaninte ni jökrä kräke amne, ni ie kukwe metre Ngöbökre gare ñakare amne ni ie kä tuen ñakare ye kwrere abko ie kä rabadre tuen angwane, kukwe metre Ngöbökre rabadre gare ie, abkokäre ti jatani. Erere arato, nire nire ie kä tuen kuin tä nütüre, aisete kukwe metre Ngöbökre garera ie tä nütüre, ni ye abko tä ja ngökö au abko ie kä ñan rabadre tuen, abkokäre ti jatani, nieba Jesukwe ie.

⁴⁰ Yebtä abko nitre bariseo näma ruäre Jesube yete käkwe nieba ie:

¿Kukwe metre Ngöböbtä gare ñakare nunye arato, aisete nun okwä kä drünente amne kä tuen ñakare nunye abko mata niere nunye ya? nieba kwetre mda Jesuye.

⁴¹ Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Mun okwä tädre kä drünente angwane, kä ñan rabadre tuen munye, akräke kukwe käme Ngöbö rüere, ye munkwe nuendre ñakare amne mun ñan rabadre ngite Ngöböye; akwa kukwe metre Ngöbökre garera kuin munye, aisete kä tuen kuin munye munta niere au jabtä, aisete mun ngite janknu Ngöbö rüere. Abko kore se, nieba Jesukwe nitre bariseoye.

10

Obeja ngibiaka era metre gare kuin obejaye

¹⁻³ Yebti Jesukwe nieba mda:

Ti bike kukwe era erere niere munye. Ni obeja ngibiaka era metre abko käre tä ni mda mikete jukwebtä obeja ngibiare deo jakrä. Ye mden kisete, obeja ngibiaka ye tä nüke angwane, ni jukwe ngibiaka tä jukwe tike ie angwane, obeja ngibiaka ye tä niken obeja kä deke kratirekratire ja täritäri. Niara kukwei gare obejaye, aisete obeja kwe tä niken jiebti amne tä niken ngwena ki bäre mento mikä känene. Akwa ni obeja ngibiaka ñakare era metre abko tä nakwen kibti ta, ñobtä ñan angwane niara abko gokä, aisete tä kite tiebe kibti ta. Akwa ni obeja ngibiaka era metre bkänä abko tä nüke jukwebtä obeja kwe kärere. ⁴ Yebti obeja kwe tarä niken jökrä ki bäre mento angwane, niara tä niken käne amne obeja tä niken jiebti, ñobtä ñan angwane niara abko kukwei gare kuin obeja kweye. ⁵ Akwa ni gare ñakare obejaye abko ngäniene obeja tä ngitie jirekäbe amne ñan tä niken jiebti, ñobtä ñan angwane niara abko kukwei gare ñakare obejaye, aisete obeja tä ngitie, nieba Jesukwe nitre bariseoye.

⁶ Jesukwe blitaba kore jabtä, käkwe nitre bariseo bä mikaba ni gokä kwrere, ye abko dre bä mikaba kore kwe ñan rükaba gare nitre bariseoye.

⁷ Angwane Jesukwe niebata mda:

Ti bike kukwe era erere niereta mda munye abko krörö: Ti abko jukwe kwrere abko kánti obeja jatadre. ⁸ Ni jökrä nükani ti känenkri ja Ni Dianinkä Ngöböke niere abko nitre ni ngökaka amne gokä, akwa obeja era metre tikwe abko käkwe kukwei nuani ñakare. ⁹ Ti abko jukwe kwrere, aiseite nire nire rükadre ti köböire ki teri Ngöbö kánti, ye abko rabadi dianintari. Ne aiseite, obeja tä niken ki teri, bti tä nikenta ki bäre mento amne mikä kuin tä kwen kwetadre ietre, ye kwrere nire nire rikadre ti köböire Ngöbö kánti abko ie jändrän kuin kwandre. ¹⁰ Akwa ni gokä tä kite gore, ni kämike amne jändrän jökrä juankäre ngwarbe nikän; akwa ti abko jatani ni mikakäreta nire Ngöböbe amne ni rabadre nüne bäri kuin kärekäre, abkokäre ti jatani.

¹¹ Mdakäre abko, ti abko ni obeja ngibiaka kuin kwrere. Ni obeja ngibiaka kuin abko tä biare ngataen obeja kräke, obeja diantarikäre. ¹² Akwa ni ngwian ganainkä jae obeja ngibiabtä abko lobo tä kite tuen ie obeja kukwäre angwane, tä ngitie lobo ngäniene amne tä obeja mikete kaibe, ñobtä ñan angwane niara abko ñakare obeja ngibiaka amne obeja ye ñakare kwe, aiseite tä mikete lobo ye amne lobo tä niken obeja kwete amne tä obeja juentari kratikrati kwäräkwärä. ¹³ Ni ngwian ganainkä obeja ngibiabtä ye abko tä ngitie lobo ngäniene amne tä obeja mikete kaibe, ñobtä ñan angwane niara töita ja kwata ngibiabtä, akwa obeja ngibiadre ye abko ütiäte ñakare kräke, aiseite tä ngitie kore.

¹⁴⁻¹⁵ Mdakäre abko, ti ni obeja ngibiaka kuin kwrere, ñobtä ñan angwane ti gare kuin ti Rün ye amne ti Rün gare kuin tie, ye kwrere obeja tikwetikwe erere gare kuin tie amne ti gare kuin ietre arato. Ti abko obeja ngibiaka kuin kwrere, aiseite ti gatadi obeja tikwe kräke. ¹⁶ Mdakäre abko, nitre ñakare israelitare ngätäite obeja mda mda tärä tikwe, akwa tä ñakare ki kwatibe teri obeja tikwe tikwe nitre israelita ngätäite ben gwaire. Akwa ti jatadre obeja ye ngwena arato mikakäre ki teri obeja nitre israelita ben gwaire, amne obeja ye käkwe ti kukwei nuadre amne ti kukwei mikadre täte kwetre angwane, rabadre nüne ki kwatibe teri jökrä amne niaratre ngibiaka rabadi itibe arato abko ti ara. ¹⁷ Ti abko bike ja kwata bien müre ketadre, ti rabadita nire bobukäre abkokäre, aiseite ti Rün tikwe käta ti tarere. ¹⁸ Tikwe ñan ja biandre müre ketadre, ye ngwane ni ñakare jire iti käkwe ti müre ketadre ja töi jenbti. Ti ara jire käta ja bien müre ketadre au, aiseite ti müre ketai, akwa ti abko di tärä ja bien müre ketadre amne ti di tärä ja mikakäre nünenta, ye abko ti Rün käkwe nuemna tie, erere tita nuene. Abko kore se, nieba Jesukwe nitre israelitaye.

¹⁹ Jesukwe blitaba kore, ye kukwei nuaba nitre israelitakwe angwane, niaratre töi rababa bä jene jene jökrä. ²⁰ Ne aiseite ni kwati rababa niere:

Üai käme tä btä, aibe käta kä kwitekä dokwäbti, aiseite tä ñäke kore. ¿Se drekäre munta kukwe mike ütiäte se? nieba kwetre.

²¹ Akwa ni ruäre abko rababa niere:

Nire nire btä üai käme tä ye abko ñan raba blite jire chi ni se kwrere. Mdakäre abko, ni ie kä tuen ñakare abko ie üai käme tä kä mike tuenta ñakare jire chi, rababa niere jae kwärikwäri.

Nitre israelita ji dokwäte käkwe tödekani ñakare Jesubti

²² Kä ye ngwane abko kä tibo, kä nüire angwane, ju blitakrä Ngöböbe Jerusalén abko mikaninta dbe Ngöbö ngwäreki mekera abko nitre israelita nämane ngwenta töre jae, aiseite nämane jökrä bietabtä Jerusalén.* ²³ Angwane Jesu nämane dikekä ju blitakrä Ngöböbe ye bäre jukä kädianta Jukä Salomónkwe kántita mda angwane, ²⁴ nitre israelita ji dokwäte jataba ruäre, käkwe ja ükäröba Jesu bäre, käkwe nieba ie:

Ma abko nire metre abko ñan tä nüke gare nunye, aiseite nun moto iko töbikabtä kore, aiseite ma abko Ni Dianinkä Ngöböke ara ya abko niere gwängwarbe nunye, nieba kwetre Jesuye.

²⁵ Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

* 10:22 Bieta ye abko kädianta Hanuca mtare.

Ti abko nire, ye tikwe niebarera munye, akwa munkwe ñan ti kukwei mikani era amne mun ñan tä tödeke tibti. Ye abko, sribi ñan tuabare tita nuene ti Rün diebti niarata tibe bä mikakäre, ye abko tä ti mike gare metre, ²⁶ akwa mun ñan tö tödekai tibti, ñobtä ñan angwane mun abko ñakare obeja tikwe, aiseite munta nuene kore. ²⁷ Akwa obeja tikwetikwe abko ie ti kukwei gare kuin, käta ti mike täte amne, niaratre gare kuin tie arato, aiseite obeja tikwe erere tä niken ti jiebti obejata niken ngibiaka jiebti ye kwrere. ²⁸ Amne tikwe obeja tikwetikwe mikadi nüne kärekäre Ngöböbe amne Ngöböke ñan juandi ja okwä bäre mento kä ja tare nikakrä ye kanti. Erere arato, ni mda di ñakare jire diankakrä ti kiseti. ²⁹ Ye abko, ti Rün di kri käkwe obeja biani tie, aiseite ni mda di ñakare jire obeja ye diankakrä ti Rünkän. ³⁰ Ye kwrere ti Rün btä ti, nun abko töi ja kwrere amne nunta ketetibe, nieba Jesukwe nitre israelita ji dokwäteye.

³¹ Yebtä abko nitre israelita ji dokwäte käkwe jä dianba kiseti Jesu kämikakäre jäbti. ³² Abtä niarakwe nieba mda ietre:

Ti Rün diebti tikwe jändrän kuinkuin nuenbare kabre ni mda mda die mikakäre, akwa kukwe kuin nuenbare tikwe, ye mden namani blo mun kräke abko dokwäre mun tö nibi ti kämikai jäbti ye? nieba Jesukwe ietre.

³³ Abtä nitre israelita ji dokwäte käkwe nieba mda Jesuye:

Ñan makwe jändrän kuin nuenbare abko dokwäre nun tö ma kämikai jäbti, akwa mata ñäke ngwarbe Ngöbö rüere amne ma ngwarbe nun kwrere käta ja mike Ngöböre au. Yebtä nun tö ma kämikai jäbti, nieba kwetre ie.

³⁴ Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Ye abko, Ngöbö Kukwei yebtä Ngöböke kukwe niebare krörö:

Mun abko ngöbötire, tikwe nieba munbtä,

Salmos 82.6

abko Ngöböke niebare, tä tikani niara Kukweibtä. ³⁵ Ngöbö Kukweita tikani kore, ye abko ni ñan raba rükente jire chi abko garera nie amne, ni jökrä ie Ngöböke ja Kukwei biani abko ngöbötire niebare kwe ie, ³⁶ aiseite ¿se ñobtä abko tita ja Ngöbö Odei niere abko nibi blo munkrä se? Ngöböke ti dianinkä ja Odeire, käkwe ti juani nitre kukwe nuenkä kämekäme Ngöbö rüere ye ngätäite, tita niere aiseite ¿se ñobtä abko tita ja Ngöbö Odei niere angwane tita ñäke ngwarbe Ngöbö rüere abko munta niere tie? ³⁷ Ti abko Ngöbö Odei tita niere, akwa tikwe ñan sribi ti Rünkwe nuendre angwane, munkwe ñan ti kukwei mikadre era; ³⁸ akwa tikwe sribi ti Rünkwe nuendre, ye ngwane nane mun ñan tö ti kukwei aibe mikai era abko tä dbe. Akwa tita sribi ti Rünkwe nuene era metre, aiseite yebti munkwe tödeka, ti Rünta ketetibe tibe amne tita ketetibe ben ye rükadre gare metre munye, abkokäre munkwe tödeka sribi ti Rünkwe nuenta tikwe yebti.

³⁹ Abtä nitre israelita ji dokwäte tö rababa Jesu kain ngite bobukäre, akwa Jesu gitiaba kän.

⁴⁰ Angwane Jesu rikabata Ñö Jordánbtä, Juan Bautista nämane ni ngökö ñöte, ye kanti Jesu rababa nünentbe. ⁴¹ Angwane ni kwati rikaba kanti ja tuakäre ben, kä rababa niere:

Sribi kri ñan tuabare abko Juankwe nuenbare ñakare, akwa kukwe nieba kwe Jesubtä abko kukwe era erere nieba kwe ñan ñan abko ni kwati rababa niere.

⁴² Angwane ni kwati nämä yete käkwe tödekaba Jesubti.

11

Jesu kukwe muko Lázaro krütani

¹⁻² Kä ye ngwane ni iti kädian nämane Lázaro nämä nüne juta Betaniate abko namani bren jume. Juta Betania yete abko Marta amne María nämä nüne ngwai Lázarobe. María ye mden abko käkwe ñö rä bäne kekaba ni Dänkien ngotobti, bti ni Dänkien ngoto rötaba ja dokwä drüenbti kwe. ³ Lázaro namani bren jume, aiseite ngwai nibu ye mden käkwe ni mda juanba niere krörö Jesuye: Ni Dänkien, ma kukwe muko kuin makwe, mata tarere ye bren abko juanba niere kwetre Jesuye.

⁴ Erere bkänä ni ye nikani, rükaba mate Jesu kanti angwane, Jesukwe kukwei nuaba kore, bti nieba kwe:

Bren ye kisete niara ñan krütadre janknukäre akwa, bren ye köböire Ngöbö di kri amne ti Ngöbö Odei di kri rabadi mikani tuadre, nieba Jesukwe.

⁵ Jesu abko kwe Marta, María amne Lázaro nämane tare kri, ⁶ akwa Lázaro bren nie rükaba ie angwane niara nämä, ye kánti rababa köböbu mda.

⁷ Bti nitre ja töitikaka ben ie nieba kwe:

Bräntä kä Judeate, nieba kwe.

⁸ Abtä nun ja töitikaka Jesube käkwe nieba mda ie:

Dirikä, nitre israelita ji dokwäte tö rababa ma kämikajäbtä kä Judeate, ye abko käi ngämi niken raire ta. ¿Kä ye kánti abko ma tö nibira rikaita bobuta ya? nunkwe nieba ie.

⁹ Abtä Jesukwe nieba mda nunye:

¿Kä ngwen abko tä neme ñänä okwä krä jätäbtä krobu ñan ñan? Ne aisete nita dikekä kä ngwenbti angwane, kä tuen kuin nie, aisete ni ngotota ritete ñakare, ñobtä ñan angwane kä trä ngwen kä nebtä yehti abko kätä nebe tuen kuin ja käne nie. ¹⁰⁻¹¹ Akwa nire erere rikadre dikekä deo, ye ngwane kä ñan rabadre tuen ie, aisete ngoto rabadre ritete. Tita niere kore, ñobtä ñan angwane ti abko kä trä ngwen kwrere amne tita nete angwane, kä tärä sribikrä. Ni kukwe muko Lázaro nikani kibien, akwa ti bike niken gaenkröta, nieba Jesukwe nunye.

¹² Angwane nun ja töitikaka ben käkwe nieba mda ie:

Kiterate quinta, aisete tä kibien, nunkwe nieba ie.

¹³ Akwa Lázaro abko krütanina abko Jesu nämä niere nunye, akwa Lázaro nikani kibien bkänä abko Jesu nämä niere, nun rababa nütüre. ¹⁴ Abtä kukwe era erere nieba metre kwe nunye krörö:

Lázaro kürera, ¹⁵ akwa tita ñakare kánti angwane küre, ye abko käi nibi nuäre tibtä, ñobtä ñan angwane Lázaro küre, ye köböire kukwe mda rakadikä abko rabadi bäri kuin munkrä abko käkwe mun die mikadi tödeke bäri tibti, aisete brän Lázaro tuen, nieba Jesukwe nunye.

¹⁶ Angwane ni iti ja töitikaka Jesube kädian nämane Tomás arabe kädian nämane “Munkin” abko käkwe nieba nun ja töitikaka Jesube mda mdaye:

Ni kämikadre gwaire niarabe kä Judeate, abkokäre brän siba ben, nieba kwe.

Jesukwe Lázaro ngwai moto mikani nuäre

¹⁷ Ye erere Jesu rikaba, rikaba nebe juta Betaniate mda angwane, Lázaro doboi mikani abko käi nikanina köböbkä jire ta angwane, Jesu rikaba neme. ¹⁸ Juta Betania abko nämä känime Jerusalén ken, bäsi kilometro krämä näre. ¹⁹ Ne aisete nitre israelita ji dokwäte rikaba kwati yete basare Martaye amne Maríaye moto ketabtäkäre kä mikakäreta nuäre btätre, ñobtä ñan angwane ngwai Lázaro krütani kän aisete.

²⁰ Angwane Jesu rikaba neme juta ken, ye gaba Martakwe angwane, jataba ngäbti, akwa María abko rababa gwi. ²¹ Marta rikaba Jesu kánti angwane, nieba kwe Jesuye:

Ti Dänkien, ma tädre nete akräke ti ngwai ñan krütadre tikän, ²² akwa mtare makwe dre dre kärädre Ngöböye, erere biandi jökrä kwe mae, ye abko gare kuin tie, nieba kwe ie.

²³ Abtä Jesukwe nieba mda ie:

Ma ngwai rükadita nire, nieba kwe Martaye.

²⁴ Angwane Martakwe nieba mda:

Kä mrä angwane, ni krütani krütani rükadita nire, ye näire Lázaro rükadita nire arato, ye abko gare kuin tie, nieba kwe Jesuye.

²⁵ Abtä Jesukwe nieba ie:

Ti abko ni krütanina mikakata nire amne ti abko ni mikaka nüne ketetibe Ngöböbe. Nire nire käkwe tödekadre tibti abko krütadi era metre, akwa rükadita nire amne, ²⁶ nire nire tä nüne käkwe tödekadre tibti abko ñan krütadre kärekäre Ngöbö okwä bäre mento. ¿Ne abko era makrä ya Marta? nieba Jesukwe ie.

²⁷ Angwane niarakwe nieba mda ie:

Jän, ti Dänkien. Ma abko Ni Dianinkä Ngöbökwé amne ma Ngöbö Odei abko rükadre kä nebtä, ye abko tita mike era jae, aiseite tita tödeke mabti, nieba kwe Jesuye.

²⁸ Martakwe blitaba kore Jesube, yebti Marta rikaba etba María kärere, käkwe nieba tiebe krörö ie:

Dirikä tä nete, käkwe ma käräniri, nieba kwe ie.

²⁹ Martakwe nieba kore Maríaye, ye btäräbe María rükaba dikekä krö, jataba niken ja tuakäre Jesube. ³⁰ Akwa Jesu ngämi neme jutate, aiseite Marta rükaba ngäbti, ye kánti nämä juta bäre. ³¹ Angwane nitre israelita nämä gwi Marta amne María kánti kä mikakäreta nuäre btätre abko okwäbti María rükaba dikekä krö, bti rikaba jötrö, angwane nitre israelita ye rikaba jökrä jiebtí, ñobtä ñan angwane María rikaba müen dobohti rababa nütüre, aiseite rikaba kore María jiebtí. ³² Akwa Jesu nämä, ye kánti María jataba nüke angwane, María rikaba ngitiekä ngukudokwäbti temen Jesu ngotobtä Jesu mikakäre ütiäte, käkwe nieba ie:

Ti Dänkien, ma tädre nete akräke ti ngwai ñan krütadre tikän, nieba kwe Jesuye.

³³ Angwane María btä nitre israelita rükaba Maríabe, ye rababa müen jökrä Jesu okwäbti. Abtä Jesu rababa ulire amne moto rababa дәre krübäte, ³⁴ käkwe nieba mda ietre:

¿Munkwe Lázaro doboi mikani mdente? nieba kwe.

Angwane niaratre käkwe nieba:

Jakwe tuen nete ti Dänkien, nieba kwetre mda.

³⁵ Angwane Jesukwe müaba arato. ³⁶ Abtä nitre israelita käkwe nieba:

Lázaro nämäne tare kri kwe tuen, rababa niere.

³⁷ Akwa ni ruäre abko rababa niere:

Ni ie kä tuen ñakare niara se käkwe kä mikani tuenta ie. ¿Se abko Lázaro ñan krütäre, abkokäre jändrän mdara jire nuendre kwe kräke abko ñan rabadre bare ie ya? rababa niere Jesu rüere.

Jesukwe Lázaro mikaninta nire

³⁸ Angwane Jesu moto rababata дәre, käkwe krötäba Lázaro doboi kukwäre angwane, kä mkä te Lázaro doboi mikani, yebti jä oto kwata kri nämä mikani. ³⁹ Angwane Jesukwe nieba:

Jä oto ye denkä mento dobohti yete, nieba kwe.

Abtä Lázaro ngwai Marta käkwe nieba Jesuye:

Ti Dänkien, kä nena köböbkä jire niara krütani amne doboi mikani, aiseite rä nena kure, nieba kwe ie.

⁴⁰ Abtä Jesukwe nieba mda ie:

¿Makwe tödekadre tibti angwane, Ngöbö di kri bä nuäre ye makwe tuadi, tikwe ñan nini mae ya? nieba Jesukwe ie.

⁴¹ Angwane jä oto ye diankaba mento. Ye btäräbe Jesukwe nikraba kä käinbti, käkwe nieba:

Ti Rün tikwe, tikwe blitaniri mabe amne mata biare ti die mike, yebtä ti tö kuin niei mae. ⁴² Käre tita blite mabe ja di kärere mae angwane, mata nuene ye gare kuin tie, akwa makwe ti juani ye abko nitre tä nete noko, kräke rabadre era, abkokäre tita blite kore mabe, nieba Jesukwe Rünye.

⁴³ Jesukwe blitaba ünän jökrä kore, ye btäräbe ngrateba kri kwe, käkwe nieba:

¿Lázaro, jakweta künken kä mkä ye bäre mento! nieba kwe.

⁴⁴ Ye btäräbe Lázaro nämä nguse, ye kise amne ngoto nämä mrianinte jökrä дәnte abko erere jataba kä mkä yete mentokwäre angwane, ngwäre abko nämä mrianinte jökrä jatabata kä mkäte mento. Angwane nitre nämä yete, ye ie Jesukwe nieba:

Tikete, bti tuemetre dikekä, nieba kwe.

Erere nuenba kwetre.

Jesu rüe tö namani kain ngite tiebe

(Mateo 26.1-5; Marcos 14.1-2; Lucas 22.1-2)

⁴⁵ Jesukwe Lázaro mikabata nire, ye abko nitre israelita nämä Marta amne María mukore ye kákwe tuaba angwane, niaratre kwati kákwe tödekaba Jesubti. ⁴⁶ Akwa ni mda mda kákwe tödekani ñakare Jesubti abko rikaba nitre bariseo kánti angwane, Jesukwe Lázaro mikabata nire ño, ye abko niebare jökrä kwetre nitre bariseoye. ⁴⁷ Abtä nitre bariseo amne nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre kákwe nitre sribikä Sanedrinbtä käräbare gätäkäre, bti niebare jae kwärikwäri kwetre:

Ni kädékata Jesu kätä sribi kri ñan tuabare nuene kabre ni ngätäite. ¿Sebtä abko nikwe dre nuendre? ⁴⁸ Nikwe tuadremetre sribi nuene janknu kore angwane, ni jökrä rabadi tödeke bti. Yebtä abko nitre romanobo tä nun dänkiene jatadi, kákwe ju blitakrä Ngöböbe nikwe se juandi ngwarbe jökrä amne, juta israelita nikwe noko juandi ngwarbe jökrä kwetre arato, niebare kwetre.

⁴⁹ Abtä ni iti kädian nämane Caifás abko nämane sribire nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkiene kä ye näire abko kákwe niebare ietre:

¡Mun töi ñakare! ⁵⁰ Ni gadrekä jökrä juta israelita nete, ye abko rabadre bäri tare, akwa ni itibe krütadre ni jökrä täte amne ni jökrä kräke, ye abko rabadre bäri kuin munkrä abko btä munta töbike ñakare, niebare Caifákwe.

⁵¹ Caifás abko kákwe ñäkäbare kore, ye abko ñan niebare ja töi jenbti kwe, akwa kä ye ngwane niara nämane nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkiene, aisete Jesu krütadre nitre israelita täte abko niebare Ngöbö Üai köböire kwe. ⁵² Ye abko ñan Jesu krütadre nitre israelita aibe täte amne kräke, akwa Ngöbö ngäbriänkätre nämane kä ketareketare te kwäräkwarä abko rabadreta ükaninkrö jökrä ketetibe nitre Ngöbö ngäbriänkätre juta israelita ben gwaire, abkokäre Jesu krütadre, aisete Caifákwe niebare kore. ⁵³ Ne aisete köbö ye näire mentokwäre nitre sribikä Sanedrinbtä kákwe ja töi mikani gwaire jökrä Jesu müre ketakäre.

⁵⁴ Abtä Jesu ñan rabadre dikekä ja ngwärekre jökrä nitre israelita ji dokwäte ngätäite angwane, juta kä Efraín nämä känime kä kaibe ken, ye kánti Jesu rikaba amne rababa nünentbe yete nitre ja töitikaka benbe.

⁵⁵ Kä ye ngwane abko, bieta Pascua nitre israelitakwe abko köböi jatabara nüketa ja ken, aisete nitre israelita kwati nünanka Jerusalén bäre rikaba neme Jerusalén ja mikakäre dbe Ngöbö ngwärekre bieta Pascua känenkri, rabadre neme ju blitakrä Ngöböbe kánti Pascua mikakäre ütiäte jae, abkokäre rikaba. ⁵⁶ Angwane nitre ye rababa näin jökrä Jesu känentari, kä rababa niere krörö jae kwärikwäri ju blitakrä Ngöböbe ye kánti:

¿Munta töbike ño? ¿Jesu rükai bietabtä nete ruen ya? rababa niere jae kwärikwäri.

⁵⁷ Angwane nitre bariseo amne nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre kákwe nieba krörö ni jökräye:

Jesu tä mdente raba gare munye angwane, munkwe mika gare jötrö nunye amne nunkwe kadi ngite, nieba kwetre.

12

*Meri iti kákwe ñö rä bäne kekani Jesubti
(Mateo 26.6-13; Marcos 14.3-9)*

¹ Yebti köbö ti Pascua känenkri, Jesu rikaba Lázaro kánti juta Betaniate mda. Lázaro ne mden abko krütani, akwa Jesukwe mikaninta nire abko kánti Jesu rikaba. ² Jesu rababa yete angwane, mrö sribeba kwetadre Jesu mikakäre ütiäte angwane, Marta nämä mrö dräire amne Lázaro abko nämä tákänintbe siba mesabtä mröre Jesube. ³ Angwane María jataba kri ngwäri rä bäne kä nardo ngwena bäsi botea otare jire. Nardo ye abko ütiäte kri amne ñan nämane mritani jire ñöbe abko María jataba ngwena, bti Jesu mikakäre ütiäte Maríakwe nardo ye kekaba Jesu ngotobti, bti Jesu ngoto rötatabata ja dokwä drüenbti kwe. Angwane kä rä rababa bäne jökrä gwita temen nardo ye kisete.

⁴ Angwane ni iti ja töitikaka Jesube kä Judas Iscariote kákwe Jesu kitadre ngise ye kákwe nieba:

⁵ ¡Jo! ¡Ngwian ganaindre bäsi kä kwati jire btä kri ngwäri rä bäne se rürümoindre abko bti ni bobre bobre die mikadre bä amarebti ñan rürümoiri se! nieba kwe.

⁶ Judas käkwe ñäkäba kore, akwa ñan ni bobre bobre ruentari tare ie, aiseite ñäkäba kore kwe. Akwa niara abko gore, aiseite ñäkäba kore kwe. Niara abko ngwian ngibiaka nunkrä, akwa nämä ngwian ye goire ruäre nunkän, aiseite ñäkäba kore kwe. ⁷ Abtä Jesukwe nieba mda Judaye:

Niarakwe ti mikadre biare doboi mikadre, abkokäre nämäne kri ngwäri ye üke tikrä, aiseite tuemetre kaibe. Makwe ñan nika. ⁸ Mdakäre abko, nitre bobre bobre abko tädi käre mun ngätäite nete, aiseite mun tö raba die mikai ñongwane, erere munkwe die mika, akwa ti abko ñan tädi kärekäre munbe nete. Abko kore se, nieba Jesukwe.

⁹ Yebti Jesu nämä juta Betaniate abko gaba nitre israelitakwe angwane, ni kwati jataba Jesu kanti. Niaratre ye abko ñan jataba Jesu aibe tuakäre, akwa Lázaro krütani, mikaninta nire Jesukwe ye abko jataba tuakäre arato. ¹⁰ Abtä nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre käkwe kukwe ükateba Lázaro kämikakäre arato, ¹¹ ñobtä ñan angwane Lázaro krütani akwa Jesukwe mikabata nire, aiseite Lázaro köböire ni israelita kwati käkwe tödekaba Jesubti amne ñan rababa nekete mda nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre yekri. Abtä kukwe ükateba kore kwetre Lázaro rüere.

Jesu nikani nebe Jerusalén

(Mateo 21.1-11; Marcos 11.1-11; Lucas 19.28-40)

¹² Ye näire, ni rababara kwati krübäte juta Jerusalénte bieta Pascua mikakäre ütiäte amne, jändrinane Jesu jatabara ji ngrabare Jerusalén kukwäre abko nitre kwati ye käkwe gaba. ¹³ Angwane datile krikä tikakaba kwetre, ben jataba Jesu kakäre ngäbti jrei kwrere, kä rababa ngrente krikri be krörö ie:

¡Hosana! ¡Ma abko Jrei nitre israelitakwe!

Ni Dänkien Ngöbö käkwe ma juani.

Ma kite ni Dänkien Ngöbö käbti, aiseite nunta ma käikitekä,

Salmos 118.25

abko nitre israelita rababa niere Jesu ngäbti.

¹⁴ Angwane Jesu nämä näin buro ngäbälibti, rikaba neme Jerusalén mda Ngöbö Kukweita niere ye kwrere:

¹⁵ Mun nünanka juta Siónte* nete, mun ñan rekwetaka, ñobtä ñan angwane Jrei munkwe kite buro ngäbälibti, ye mike ñäräre munkwe, *Zacarías 9.9*

abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä abko erere Jesukwe nuenbare.

¹⁶ Akwa ye näire nun ja töitikaka Jesube abko ie kukwe ye ñan rükaba gare, akwa Ngöbökwé Jesu mikaba ütiäte, rikaba ngwenante kä käinbti angwane, batibe kukwe rakakaba ye abko nämä tikani jökrä Ngöbö Kukweibtä abko erere nakaninkä btä abko rükabata töre nunye.

¹⁷ Jesu jataba burobtí, ye ngwane abko Lázaro krütani nämäne doboi mikani nguse abko Jesukwe käräbata künken amne Jesukwe mikaninta nire, ye abko nitre tuakatuaka rababa niere ni mda mdaye. ¹⁸ Ne aiseite ni kwati jataba Jesu ngäbti, ñobtä ñan angwane Jesukwe sribi kri ñan tuabare nuenba, Ngöbö nämäne ben bä mikakrä abko gaba kwetre, aiseite rababa kite jökrä Jesu ngäbti. ¹⁹ Akwa nitre bariseo abko rababa niere jae kwärikwäri:

¡Ni jökrä nibi niken niara jiebti, ne aiseite kitera ni ganaine kwäräbe, tuen sete se! ¿Sebti nikwe dre nuendi mda? rababa niere.

Jesu müre ketadi rüekwe, niebare kwe

²⁰ Angwane nitre rababa kwati Jerusalén Ngöbö mikakäre ütiäte jae bietabtä, ye ngätäite nitre griegore nämä ruäre abko ²¹ jataba nüke Felipe kanti. Felipe ye abko nünanka juta Betsaidate kä Galileate. Nitre ye jataba Felipe kanti, käkwe nieba ie:

Ja mräkä, nun tö nibi ja tuai Jesube, nieba kwetre ie.

* 12:15 Sión. Juta Jerusalén ara abko kädianta Sión arato.

²² Angwane Felipe rikaba kākwe nieba mda Andréye, bti niaratre nibu rikaba kākwe kukwe ye nieba jökrä Jesuye. ²³ Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Kä kitani Ngöbökwe ti Ni Kä Nebtä Ngobo mikakäre ütiäte abko käi nüra. ²⁴ Ye abko ti bike kukwe era erere niere munye. Trigo nurai nökata dobote, ye abko nita krüte bä mikata trigo nuraibtä. Ye abko trigo nurai ñan gütaadrete kore angwane, trigo nurai ye aibe rabadre kärekäre, akwa trigo nurai ye nökadre, bti gütaadrete amne mu rabadre niren angwane, ngwä rabadre kabre. Ti abko trigo nurai ye kwrere. Ti ñan krütaadre angwane, ti aibe rabai nüne kärekäre Ngöböbe, akwa ti krütaadre angwane, ni kwati jatadi nüne kärekäre Ngöböbe. ²⁵ Mdakäre abko, nire nire israelita ya, ñakare ya ie ja kwata ruentari tare, abtä ñan tö ja tare nikai ti kräke, ni ye abko kākwe ñan nünandi kärekäre Ngöböbe; akwa nire nire ie ja kwata ñan rabadre ruentari tare ja tare nikakrä kä nebtä tikrä, ni ye abko kākwe nünandi kärekäre Ngöböbe. ²⁶ Ne aisete nire nire tö sribire tikrä abko jata ti jiebtü amne ti tädi mdente erere, ye kanti sribikä tikwe tädi tibe. Erere arato, nire nire kākwe sribidre tikrä, ni ye abko Ngöbö ti Rün tikwe kākwe mikadi ütiäte. Abko kore se, nieba Jesukwe ietre.

²⁷ Yebti Jesu krütaadre abko btä nämä töbike kri, kākwe nieba:

¡Aingwaree, ti nibi nekwetekä krübäte dikaro ja jiebtü bäre! ¿Nebtä tikwe dre niedre se? ¿Tikwe niedre, Tata tikwe, kukwe kite tare krübäte ti rüere, ngäniene ti nibi nekwetekä, aisete den tibti ta, tikwe niedre ya? Ñakare, raba ruen tie, ñobtä ñan angwane ti jatani kukwe ne mikakäre täte aisete. ²⁸ Ti Rün tikwe, ja bä mike ütiäte ni jökrä okwäte, ie ti tö. Abko kore se, nieba Jesukwe.

Ye btäräbe ni kukwei rababa kä käinbti, kākwe nieba krörö:

Tikwe ja mikanina ütiäte, akwa tikwe ja mikadita ütiäte bobuta abko nieba kä käinbti sete.

²⁹ Angwane, nitre nämä yete, ie ni kukwei kä käinbti jaraba angwane, rababa niere:

Unsuni ngö käinta ye, rababa niere.

Akwa ni ruäre abko rababa niere:

Angele kä käinbti kākwe ñäri Jesuye ye, rababa niere.

³⁰ Angwane Jesukwe nieba ietre:

Ni kukwei jaraniri kä käinbti munye, ye abko mun die mikakrä tödeke tibti, akwa ñakare tikrä. ³¹ Ye abko, gwängwarbe kukwe rabadre ükaninte Ngöbökwe ni jökrä kä nebtä kräke abko käi kitera nüke. Erere arato, diablu tä ni jökrä dänkiene kä nebtä abko juantari mento abko käi kitera nüke arato. ³² Akwa ti ne ara rabadre kaninkä krusobtä käin angwane, ti ne ara jire kākwe ni jökrä kärädi jae, nieba Jesukwe.

³³ Jesu abko krütadi ño, ye mden tö rababa niei, kākwe blitaba kore. ³⁴ Abtä nitre nämä kwati yete, ye kākwe nieba Jesuye:

Ni Dianinkä Ngöbökwe abko kākwe nünandi kärekäre, ye abko Ngöbö Kukwei tä niere amne Ni Dianinkä Ngöbökwe amne ni Kä Nebtä Ngobo abko ni itibe, akwa Ni Dianinkä Ngöbökwe ñan krütaadre, aisete, ¿ye ñobtä abko Ni Kä Nebtä Ngobo kadikä krusobtä käin, mata niere ye? ¿Nire abko Ni Kä Nebtä Ngobo amarebti btä mata ñäke kore ye? nieba kwetre Jesuye.

³⁵ Abtä nitre nämä kwati yete, ie Jesukwe nieba mda:

Ti abko ñotra kwrere amne jändrän jökrä Ngöbö rüere amne ti rüere, ye abko kä iko kwrere. Ti abko ñotra tä mun ngätäite nete, akwa ñotra ye abko rabadi bä jötrö mda mun ngätäite nete, aisete ñotra tä munbe nete angwane, munkwe dikaka ñotra trä yete, kä iko kākwe ñan mun ganaindre abkokäre, ñobtä ñan angwane nire nire tä dikekä kä ikote ye abko tä niken mden kukwäre ñan tä neme gare ie. ³⁶ Ti abko ñotra tä mun ngätäite nete. Mun rabare nüne ti kwrere, abkokäre tita nete mun ngätäite angwane munkwe tödeka tibti. Abko kore se, nieba Jesukwe.

Jesukwe blitaba ünän jökrä kore, yebti Jesu rikabata, kākwe ja rükantebata bobuta nitre israelita ji dokwäteye.

Ni kwati kākwe tödekani ñakare Jesubti

³⁷ Jesukwe sribi kri ñan tuabare nuenba kabre nitre israelita okwäbti Ngöbö nämane niarabe mikakäre gare ietre, akwa ñan tö namani tödekai jire chi Jesubti, ³⁸ ye abko ni Ngöbö kukwei niekä kädian nämane Isaías käkwe tikani krörö abko erere namani bare niaratrebtä:

Ti Dänkien, ¿kukwe dirita nunkwe, ye nirekwe mikadi era?

¿Amne ma di kri ye abko makwe mikani tuadre nireye?

Isaías 53.1

abko tikani kore Isaías nitre israelitabtä.

³⁹ Ye mden kiseti, nitre israelita kwati ñan namani tödeke Jesubti. Mdakäre abko, Isaías arabe käkwe kukwe mda tikani krörö btätre arato abko nere:

⁴⁰ Ngöbökwä kä trä ötaninte niaratre okwäte, niarata dre nuene niaratre okwäbti ñan jatadre metre ietre abkokäre.

Erere arato, Ngöbökwä niaratre töi ganinte, kukwe ño ño ñan rabadre nüke gare ietre abkokäre.

Ye kwrere ñan jatadreta ti kukwäre angwane, tikwe ñan mikadreta quinta diantarikäre,

Isaías 6.10

abko Isaías tikani täräbtä nitre israelitabtä. ⁴¹ Isaías abko käkwe Jesu di kri bä nuäre tuani, aiseti nämane blite btä, käkwe niebare kore nitre israelitaye kira.

⁴² Nitre israelita kwati käkwe tödekaba ñakare Jesubti, akwa nitre israelita kwati mda abko käkwe tödekaba bti. Erere arato, ni ruäre ji dokwäte abko käkwe tödekaba Jesubti siba, akwa ñan tö rababa niei ja ngwärekri jökrä, ñobtä ñan angwane nane nitre bariseo käkwe gadre amne kitadrekä sinagoga bäre mento abko jürä rababa btätre, aiseti nämane tödeke Jesubti abko ñan rababa niere, ⁴³ ñobtä ñan angwane nitre kä nebtä käkwe mikadre ütiäte jae abko ie tö rababa bäri amne, Ngöbökwä mikadre ütiäte jae, ye abko rababa ütiäte ñakare kräke.

Jesukwe diribare ünän ja ngwärekri jökrä

⁴⁴ Yebti Jesukwe ngrateba kri, käkwe nieba:

Nire nire käkwe tödekadre tibti, ye abko ñan tödekadre ti ne aibebti kwe, akwa ti Rün tikwe käkwe ti juani, yebti tödekadre kwe arato. ⁴⁵ Erere arato, nire nire käta ti tuen, ye tä ti Rün ti juanka tuen arato, ñobtä ñan angwane niarata dre dre nuemna tie aibe tita nuene. ⁴⁶ Nire nire tä nüne kä ikote amne Ngöbö gare ñakare ie, käkwe tödekadre tibti abko ñan nünandi mda kä ikote kwe, ñobtä ñan angwane rükadre ño Ngöbö kánti rükadre gare ie, abkokäre ti jatani ñotrare mun ngätäite kä nebtä. ⁴⁷ Akwa nire nire käta ti kukwei nuen, akwa ñan tä mike täte amne ñan tä mike era jae, ye kräke tikwe ñan kukwe ükadrete au, ñobtä ñan angwane ñan ti jatani kukwe ükete ni rüere juantarikäre Ngöbö okwä bäre mento, akwa ti jatani ni diantarikäre niaratre ngite ngäniene.

⁴⁸ Akwa nire nire tä bätä ngwen tibtä amne kukwe dirita tikwe ñan tä mike ütiäte jae, ye abko ñan tikwe kukwe ükadite kräke amne ñan tikwe kitadi ngite Ngöböye. Akwa munkwe ñan ti kukwei mikadre era, ye ngwane ti Rün käkwe kukwe ükadite munkrä kä mrä angwane, ⁴⁹ ñobtä ñan angwane tita blite, ye abko ñan tita niere ja töi jenbti, akwa ti Rün tikwe käkwe ti juani ye abko tä dre niemna tie abko erere tita dirire munye. ⁵⁰ Ti Rün kukwei, ye abko nire nire käkwe mikadre era jae abko rabadi nüne kärekäre ti Rün Ngöböbe abko gare kuin tie, aiseti tita kukwe niere ye abko ti Rün tikwe tä niemna tie, erere tita niere. Abko kore se, nieba Jesukwe.

13

Jesukwe nitre ja töitikaka ben ngoto bätäninte

¹ Yebti bieta Pascua jatabara nüke angwane, Jesukwe kä mikarekä kä nebtä amne, rikareta kä käinbti niara Rün kánti, ye abko kä nükanina abko nämänena gare Jesuye angwane, nitre jen Jesukwe nämane kä nebtä abko Jesu nämä tarere, ye abko tareba täte jökrä kwe. ² Nun jataba mröre dere, akwa nun ngämi mröre, känenkri Simón ngobo Judas Iscariote abko diablukwe töi mikabara Jesu rüere, Jesu kitakäre ngite. ³ Akwa Jesu abko, ie Rünkwe jändrän jökrä mikanina gare nämänena gare ie amne, niara jatani Ngöböki

amne rikadita Rün kánti, ye abko nämanena gare ie arato. ⁴ Ne aisete, batibe rababara tákänintbe mröre mesabtä, akwa rükaba dikekäta krö, kákwe dän tikateba jabtä, bti dän kukwän chi makäteba kwe ja mrökarabtä, ⁵ bti ñö kekaba unkwente kwe, bti rikaba nun ja töitikaka ben ye ngoto bätete, ni klaboré kákwe nuendre ye kwrere amne, dän kukwän nämane niara mrökarabtä, yebti rikaba nun ngoto bä rötöta se kwrere. ⁶ Jesu rikaba nebe Simón Pedro kánti ngoto bätätekäre angwane, Pedrokwe nieba ie:

Ti Dänkien, ¿ni klaboré käta ni ngoto bätete, kwrere jire ma bike ti ngoto bätete tie ya? nieba kwe ie.

⁷ Abtä Jesukwe nieba mda ie:

Tita dre nuene ñan nebe nüke gare mae mtare, akwa abti rükadi gare mae, nieba kwe Simón Pedroye.

⁸ Angwane Pedrokwe nieba mda Jesuye:

¡Tikwe ñan ma tuametre ja ngoto bätete jire chi! nieba kwe ie.

Abtä Jesukwe nieba mda ie:

Tikwe ñan ma ngoto bätärete ne ngwane, ma ñan rabadre jen tikwe, nieba kwe ie.

⁹ Angwane Simón Pedro kákwe nieba mda ie:

Ti Dänkien, kore ne ngwane, ñan makwe ti ngoto aibe bätäte, akwa makwe ti kise amne ti dokwä bätäte arato, ie ti tö nibi, nieba kwe ie.

¹⁰ Akwa Jesukwe nieba mda ie:

Nita jüben krire, bti nita niken känime, ye ngwane ni ngoto aibe tä nebe dobrore, aisete ni ngoto aibe bätärete, ñobtä ñan angwane ni ngrabare abko tärä nebe merebe jökrä amne mun abko nena merebe, akwa era metre mun jökrä ñakare merebe, nieba Jesukwe.

¹¹ Jesukwe nieba kore, ñobtä ñan angwane nirekwe kitadi ngise ye abko nämä gare kuin ie, aisete nieba kore kwe Judas Iscariotebtä.

¹² Jesukwe nun ja töitikaka ben ngoto bätäteba ünän jökrä, bti Jesukwe dän kitabata jabtä, bti rababata tákänintbe mesabtä, kákwe nieba:

¿Ñobtä tikwe mun ngoto bätärite ye nü gare munye ya? nieba Jesukwe nunye.

¹³ Yebti Jesukwe nieba mda nunye:

Ti abko Dirikä amne ti mun Dänkien munta niere tie, ye abko kukwe era erere munta niere, ñobtä ñan angwane ti abko Dirikä amne ti mun Dänkien bkänä. ¹⁴ Ti Dirikä amne ti mun Dänkien kákwe mun ngoto bätärite jökrä ni klaboré kwrere ne ngwane, ye kwrere munkwe ja mika bobre ni klaboré kwrere, kákwe ja ngoto bätädrete jae kwärikwäri, tikwe nuni ye kwrere. ¹⁵ Tikwe ja miri bobre ni klaboré kwrere mun jökrä kräke, ye kwrere munkwe nuendre jakrä kwärikwäri, abkokäre tikwe kukwe bä miri kore mun okwäbti. ¹⁶ Ye abko, ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Ni klaboré ye ñakare bäri ütiäte niara bkänkä kräke. Erere arato, ni ni mda kukwei ngwianka ye abko ñakare bäri ütiäte ni niara juanka ye kräke. ¹⁷ Ne aisete tikwe kukwe nuni mun kräke, ye nü gare munye angwane, munkwe nuendre kwrere jakrä kwärikwäri arato ne ngwane, kä rabadi nuäre munbtä amne Ngöbökwe ja di biandi munye.

¹⁸ Akwa tita kukwe niere, ye abko ñakare mun jökrä kräke, ñobtä ñan angwane tikwe mun mden mden dianinkä jen jakrä ye abko gare kuin tie, akwa Ngöbö Kukwei tä tikani ye abko rabadre bare, abkokäre ni iti kákwe kukwe nuendi krörö btä kukweta tikani:

Ni iti tä mröre siä kwatibe te tibe abko nikwitani ti rüere,

Salmos 41.9

abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä, ye erere rakadikä.

¹⁹ Kukwe ye abko ngämi nakenkä, känenkri tita niere munye, kukwe ye kwrere rabara nakenkä mun okwäbti angwane, TITA abko munkwe mikadre era, abkokäre tita niere munye. ²⁰ Mdakäre abko, ti bike kukwe era erere niere mda munye abko krörö:

Tita ni juen, ye nire nire kákwe kadre ngäbti, ni ye abko käta ti ne ara jire kaen ngäbti amne, nire nire käta ti kaen ngäbti, ni ye abko käta Ngöbö ti juanka ara jire kaen ngäbti. Abko kore se, nieba Jesukwe nun ja töitikaka benye.

*Judas Iscariote kākwe Jesu kitadi ngise, niebare Jesukwe
(Mateo 26.20-25; Marcos 14.17-21; Lucas 22.21-23)*

²¹ Jesukwe blitaba kore, ye btäräbe Jesu ñan moto rababa neme nuäre, rababa ruen ie angwane, Judakwe niara kitadi ngise abko nieba metre krörö kwe:

Mun iti tä nete kākwe ti kitadi ngise ti rüeye ti müre ketakäre, ye abko ti bike niere metre munye, nieba Jesukwe.

²² Abtä nun ja töitikaka ben rababa ja mike ñäräre kwärikwäri, akwa Jesu nämä ñäke nirebtä, ye ñan rababa nūke gare nunye. ²³ Abtä ni iti ja töitikaka ben abko Jesu nämä tarere kri abko nämä tākänintbe känime mesabtä mröre Jesu ken angwane, ²⁴ nirebtä nämä blite ni ye kākwe ngwiandretari Jesuye abko Simón Pedro kākwe nieba kisebti ie.

²⁵ Ye erere bkänä, ni ye kākwe gitakaba Jesu kukwäre, kākwe nieba ie:

Ti Dänkien, ¿nirekwe ma kitadi ngise? nieba kwe ie.

²⁶ Angwane Jesukwe nieba mda ie:

Ti bike ban oto mike tibo mrö ñöite abko tikwe biandi nireye amne ni ye ara, nieba kwe.

Ye btäräbe Jesukwe ban oto mikaba tibo, bti Simón ngobo Judas Iscariote, ie bianba kwe. ²⁷ Judas kākwe ban oto kaba ngäbti Jesuye, ye btäräbe Satana rükaba btä angwane, Jesukwe nieba ie:

Makwe dre nuendi, ye nuene jötrö, nieba kwe ie.

²⁸ Jesukwe ñäkäba kore Judaye, akwa ñöbtä ñäkäba kore kwe ie, nun mda mda ja töitikaka ben nämä mröre mesabtä, ie ñan rükaba gare.

²⁹ Akwa Judas abko nämä ngwian nunkwe ngibiare, aisete Jesukwe juani jändrän kökö bietakrä ya o ngwian biamna kwe ie ni bobre bobreye abko nun ruäre rababa nütüre.

³⁰ Akwa Jesukwe ban bianba Judaye angwane, Judakwe kaba ngäbti, ye btäräbe Judas rikaba Jesu kite ngise rüeye. Ye ngwane kä rababara iko jökrä.

³¹ Judas rikaba mentokwäre, yehti Jesukwe nieba:

Mtare ti, Ni Kä Nebtä Ngobo, mun tarekä kri abko di kri bä nuäre rabadi mikani tuare amne Ngöbö mun tarekä di kri bä nuäre rabadi mikani tuare Ni Kä Nebtä Ngobo köböire.

³² Ye abko, ti Ngöbö Odei kākwe Ngöbö di kri bä nuäre mikadi tuare, ye kwrere arato Ngöbö kākwe ti Ngöbö Odei di kri bä nuäre mikadi tuare arato, ye abko Ngöbö kwe nuendi jötrö.

³³ Mdakäre abko, mun ngäbäkre kiakia tare kri tikwe, mun ye ben tikwe ñan nünandre raire mda. Ti näin angwane, mun rabadi ti känentari kisere, akwa tikwe kukwe nieba nitre israelita ji dokwäteye, erere ti bike niere munye: Ti näin mdente, ye kanti mun ñan raba niken gwaire tibe. ³⁴ Akwa ti bike kukwe bien nuendre btin munye, ne erere munkwe nuen abko krörö: Mun ja töitikaka tibe kākwe ja tare kwärikwäri. Tita mun tarere ño, ye kwrere munkwe ja tare kwärikwäri. ³⁵ Munkwe ja taredre kwärikwäri tita niere munye, ne kwrere munkwe ja taredre ne ngwane, mun abko ja töitikaka tibe ye rabadi gare ni jökräye, nieba Jesukwe nunye.

*Pedro kākwe Jesu rükandite, niebare Jesukwe
(Mateo 26.30-35; Marcos 14.26-31; Lucas 22.31-34)*

³⁶ Angwane Simón Pedro kākwe nieba mda ie:

Ti Dänkien, ¿ma näin mdente? nieba kwe ie.

Jesu kākwe nieba mda ie:

Ti näin mdente, ye kanti ma ñan raba niken jire chi tibe mtare, akwa abti ma näinta ti jiebti arato, nieba kwe ie.

³⁷ Abtä Pedrokwe nieba mda Jesuye:

Ti Dänkien, ¿tita juto biare krütakäre makrä! ¿Se ñöbtä abko ti ñan rabadre mabe gwaire mtare, mata niere se? nieba kwe ie.

³⁸ Ye ngwane Jesukwe nieba mda ie:

¿Mata biare krüte tikrä bkänä ya? Ti bike kukwe era erere niere mae abko krörö: Antlan ngämi ngwäne, ye känenkri ti gare ñakare mae, makwe niedi bämä jire, nieba kwe Pedroye.

14

Jesukwe nitre ja töitikaka ben moto mikani jäme

¹ Yebti Jesukwe nieba mda:

Kukwe yebtä mun ñan rekwetaka ja jiebtu, akwa munkwe tödeka Ngöböbtu amne munkwe tödeka tibti arato, ² ñobtä ñan angwane ti Rün tikwe, kánti kä tärä kabre nünankrä. Kä ñakare kore, ne ngwane tikwe niedre munye, akwa kä tärä amne ti bike niken kä ükete biare munkrä. ³ Ye erere ti näinta kä ükete munkrä, yebti ti jatadita mun tuenta, kä näin mun ngwena jabe angwane, ti tädi ti Rün kánti, ye kánti mun tädi ketetibe tibe, abkokäre ti näin mun ngwena. ⁴ Mdakäre abko, ti näin mdente, ye kánti ji garera kuin munye, nieba Jesukwe nun ja töitikaka benye.

⁵ Abtä Tomákwe nieba Jesuye:

Ti Dänkien, ma näin mdente gare ñakare nunye, ¿se abko ji rabadre gare ño nunye amarebtu mata niere kore ye? nieba kwe ie.

⁶ Angwane Jesukwe nieba mda:

Ti abko ji ngöräbe, köböire ni jökrä raba nüke ti Rün kánti amne, ti aibe abko kukwe era erere mikaka gare Ngöböbtu amne ti aibe abko ni mikaka nire käreäre, aise te ti ne aibe köböire ni rabadre ti Rün kánti. ⁷ Ti abko nire metre gare munye ne ngwane, ti Rün garera munye arato. Mun jatani ja töitike tibe abti kä nüke mtare munta ti Rün tuen tibtä amne ti Rün nena gare munye mtare, nieba kwe nunye.

⁸ Angwane Felipe abko kákwe nieba mda ie:

Ti Dänkien, ma Rün mike tuadre nunye aibe kwe nun rabadi dbe, nieba kwe Jesuye.

⁹ Abtä Jesukwe nieba mda Felipeye:

Felipe, ¿tikwe nünabarera raire munbe nete, akwa ti abko ni ño, ye ngämi nüke gare mae ya? Nire nire käta ti tuen, ye abko tä ti Rün tuen arato. ¿Ye ñobtä abko tikwe ti Rün mikadre tuadre munye, mata niere tie ye? ¹⁰ ¿Ti tä ketetibe ti Rünbe amne ti Rün tä ketetibe tibe, ye abko ñakare era makrä ñan ñan? Akwa tita kukwe niere munye, ye abko ñan tita niere ja töi jenbtu, akwa ti Rün tä nüne ketetibe tibe käta sribi jakwe nuene ti köböire. ¹¹ Ye abko, tita ketetibe ti Rünbe amne ti Rün tä ketetibe tibe, ye mika era munkwe; akwa ne ñan raba neme era munkrä ne ngwane, sribi kri ñan tuabare nuenta tikwe, yebtä ti kukwei mika era munkwe. ¹² Mdakäre abko, ti bike kukwe era erere niere munye: Nire nire käta tödeke tibti, ye abko sribi kri nuenta tikwe, ye kwrere nuendi kwe arato. Akwa mtare ti bike nikenta ti Rün kánti, aise te ni ye kákwe sribi bäri kri nuendi Ngöbö diebtu. ¹³ Ye abko, mun tö raba dre dre käräi ti Rün ye ti kábti, ye abko tikwe nuendi mun kräke, ye köböire ti Rün di kri bä nuäre rabadre mikani ütiäte kri ti Ngöbö Odei köböire, abkokäre tikwe nuendi mun kräke. ¹⁴ Ye abko, mun tö raba kukwe ño ño käräi tie ti kábti angwane, tikwe nuendi mun kräke.

Jesukwe Ngöbö Üai juandi, niebare kwe

¹⁵ Yebti Jesukwe nieba mda nunye:

Munta ti tarere era metre bkänä ne ngwane, tita kukwe nuemna ye erere munkwe mikadre täte ¹⁶⁻¹⁷ angwane, mun Die Mikaka mdara jire juandre ti Rünkwe ti täte munkrä abko tikwe kärädi ie. Mun Die Mikaka mdara jire ye abko Ngöbö Üai. Niara abko kukwe era erere niekä, ye abko ti Rün tikwe kákwe juandi angwane, rabadre käreäre munbe abkokäre. Akwa nitre nünanka Ngöbö rüere abko ñan raba mun Die Mikaka ye kaen ngäbtu jire chi, ñobtä ñan angwane niaratre ie Ngöbö Üai tuen ñakare amne gare ñakare ietre arato, aise te ñan raba kaen ngäbtu; akwa mun abko ben Ngöbö Üai mun Die Mikaka tä nüne amne niara garera munye, ñobtä ñan angwane tä nüne tibtä aise te. Nebti niara rabadi nüne munbtä.

¹⁸ Mdakäre abko, ti bike nikenta, akwa mun ñan rabadre uli kwrere nete, ñobtä ñan angwane ti jatadita rabakäre munbe. ¹⁹ Akwa nitre nünanka Ngöbö rüere käkwe ñan ti tuadreta jire mda abko köböi nukera känime, akwa mun abko käkwe ti tuadita amne tita nüne kärekäre, abtä munkwe nünandi kärekäre arato. ²⁰ Akwa munkwe ti tuadita, köbö ye näire tita ketetibe ti Rünbe amne munta ketetibe tibe amne tita ketetibe munbe abko munkwe gadi. ²¹ Ye abko, tita kukwe bien nuendre, ye nire nire tä kaen ngäbti abko erere tä mike täte, ni ye tä ti tarere era metre bkänä abko bä mikata kwe. Nire nire käta ti tarere kore, ni ye abko ti Rün tikwe käkwe taredi amne ti ara jire käkwe taredi arato, käkwe ja mikadi gare metre ie, nieba Jesukwe nun ja töitikaka benye.

²² Abtä Judas (akwa ñakare Judas Iscariote, akwa Judas mdara jire) ye käkwe nieba mda Jesuye:

Ti Dänkien, ¿ñobtä makwe ja mikadita tuadre nun aibeye amne ñakare ni jökräye mata niere ye? nieba kwe ie:

²³ Angwane Jesukwe nieba mda:

Nire nire käta ti tarere ye abko tä ti kukwei mike täte amne ti Rün käkwe taredi. Erere arato, ti Rün amne ti, nun jatadi ja gwirie mike ni yebtä. ²⁴ Akwa nire nire tä ti tarere ñakare, ni ye abko tä ti kukwei mike täte ñakare. Ti kukwei nuata munkwe, ye abko ñan ti kukwei jen tikwe abko tita niere, akwa ti Rün ti juanka abko kukwei nieta tikwe munye.

²⁵ Ye abko, ti tä munbe nete angwane, tita kukwe ne niere jökrä munye kore, ²⁶ akwa mun Die Mikaka Ngöbö Üai Deme juandre ti Rünkwe ti käfti, ye rükadi nüne munbtä angwane, kukwe era Ngöböbtä ütiäte munkrä, erere diridi jökrä kwe munye. Erere arato, tita kukwe niere munye, ye mikadita töre jökrä kwe munye.

²⁷ Mdakäre abko, kä jäme jen tikwe ti bike mikete munbtä, ye abko ñan nitre nünanka kä nebtä käta kä jäme bien, kwrere jire ti bike bien munye, aiseite mun ñan rekwetaka ja jiebtä amne munkwe ñan kä jürä ngwian jabtä. ²⁸ Ti abko bike nikenta, akwa ti rükadita munbe nete, tikwe nini, ye munkwe kukwei nurira. Ye abko, munta ti tarere era metre bkänä ne ngwane, ti bike nikenta kä käinbti ti Rün kanti, tikwe nini munye, ye käi rabadre nuäre munbtä, ñobtä ñan angwane ti Rün abko bäri kri tikrä aiseite. ²⁹ Ye abko, tita kukwe niere ne ngämi nakenkä, känenkri tita kukwe jökrä niere munye, akwa rakadrekä angwane, ti kukwei rabadre era munkrä, käkwe tödekadre metre tibti, abkokäre tita niere käne kore. ³⁰ Akwa gwängwarbe kä ñan nebera blitakrä kabre dikaro munbe tie, aiseite tikwe ñan blitadre kabre mda munbe, ñobtä ñan angwane Satana tä nitre nünanka Ngöbö rüere dänkiene abko kitera ti rüere. Satana abko tä ñakare jire chi ti dänkiene. ³¹ Akwa tita ti Rün tarere abko nitre nünanka Ngöbö rüere ie rabadre gare metre amne ti Rün tä dre nuemna tie, erere tita nuene täte jökrä, ye rabadre gare ietre arato, abkokäre kukwe ye rakadikä kore.

Ne aiseite, näin krö. Brän. Ari kä mkekä nete, nieba Jesukwe nunye.

15

Nikwe nünandre ketetibe Ngöböbe niebare Jesukwe

¹ Yebti Jesukwe ja bä mikaba uba kökräi kwrere amne nitre tödekaka bti abko bä mikaba uba küdei kwrere kwe, käkwe nieba mda nunye:

Ti abra uba kökräi era metre kwrere amne ti Rün abko sribikä uba kökräi yebtä kwrere. ² Ye abko, uba küdei mden mden ngwä neme ñakare btä, ye abko ti Rün tä tikekä ta; akwa uba küdei ngwä neme kabre kabre btä, ye abko niarata mutu kiakia aibe tikekä, bti tä bäsekä kuin merebe abko ngwä rabadre bäri kabre btä abkokäre. ³ Mun abko ie tikwe kukwe niebare, ye munkwe mikani era, käkwe tödekani tibti, aiseite kukwe ye köböire mun nena merebe, ngite ñakare Ngöbö ngwäreki. ⁴ Mun abko raba nekete janknu ketetibe tibtä amne ti rabadi nekete janknu ketetibe munbtä arato, ñobtä ñan angwane uba küdei tä neketaninte uba kökräibtä aibe angwane ngwäta neme btä; akwa uba küdei kaibe mento uba kökräi bäre, ye ñan ngwä raba neme jire chi btä. Ye kwrere

arato, munta ñakare ketetibe tibe, akwa tä ti bäre mento ne ngwane, mun ñan rabadre sribi kuin nuene tikrä amne ni ñakare jire mda käkwe tödekadre tibti mun köböire.

⁵ Ti abko uba kökräi era metre kwrere amne mun abko uba küdei kwrere. Nire nire tä nüne ketetibe tibe amne tita nüne ketetibe ben, ni ye abko käkwe sribi kuin nuendi tikrä, köböire ni mda mda käkwe tödekadi Ngöböbti, ye abko uba ngwäta nebe kabre uba küdei kuinbtä ye kwrere. Akwa mun tädre kaibe ti bäre mento angwane, sribi kuin ütiäte Ngöbökrä ñan rabadre bare jire chi munye. ⁶ Ye abko, nire nire käkwe ñan nünandre ketetibe tibe, ye abko kitadrekä Ngöbö okwä bäre mento amne, uba küdekrä tikakata tä neme nõtare amne ükäröta ketetibe jökrä, bti kukwata, ye kwrere jire Ngöbökwä ni ye kitadi ja okwä bäre mento ja tare nikakäre kärekäre. ⁷ Akwa mun abko käkwe nünandre käre ketetibe tibe amne tita kukwe dirire munye, yebtä munkwe nünandrekä era metre ne ngwane, mun tö raba dre dre käräi Ngöböye, erere munkwe kärä amne biandi kwe munye. ⁸ Mdakäre abko, uba ngwäta neme kabre, ye kwrere munkwe sribi kuinkuin nuendi, köböire ni kwati käkwe tödekadre Ngöböbti abko rabadi uba ngwä kabre kwrere, yebtä abko mun ja töitikaka tibe abko rabadi gare metre amne ti Rün rabadi käikitaninkä kri.

⁹⁻¹⁰ Ti Rünta ti tarere, ye kwrere tita mun tarere arato. Angwane ti Rün kukwei mikata täte metre tikwe, abtä ti Rünta ti tarere kärekäre tä nüke gare kärekäre tie, ye kwrere jire munkwe ti kukwei mikadre täte ne ngwane, tita mun tarere kärekäre rabadre nüke gare kärekäre munye arato. ¹¹ Ye abko, munkwe kä ngwiandre bäri nuäre gwaire jabtä tibe amne kä nuäre rabadre täte jökrä munbtä, abkokäre tita blite kore munbe. ¹² Angwane ti kukwei mikadre täte munkwe abko krörö: Tikwe mun tarebare, ye kwrere munkwe ja tare kwärikwäri. ¹³ Nire tä ja mike müre ketadre kukwe muko diäre, ye ngwane tä kukwe muko tarere era metre abko bä mikata. ¹⁴ Tita dre dre nuemna abko erere munta nuene ne ngwane, mun abko ti kukwe muko tikwe abko bä mikata munkwe. ¹⁵ Ye abko, mun ni klaboré tikwe abko tikwe ñan niedre mda, ñobtä ñan angwane ni klaboré abko bkänkä tä dre dre nuene, ye gare ñakare ie, akwa ti Rün tä dre dre niere tie, erere tita mike gare jökrä munye, aisete mun abko ti kukwe muko tikwe, tita niere. ¹⁶ Mdakäre abko, ñan munkwe ti dianinkä ja töi jenbti au dirikäre jae, akwa tikwe mun dianinkä ja töitikakäre jabe amne, tikwe mun mikani juandre kwäräkwärä sribire jakrä abko köböire ni mda mda jatadre kabre tödeke tibti abkokäre. Ye aisete, uba ngwäta neme kabre btä, ye kwrere sribi munkwe rabadre abko köböire ni kwati rabadre tödeke kärekäre tibti, abkokäre tikwe mun dianinkä jakrä. Erere arato, tita dre dre nuemna munye, ye kwrere munkwe nuendre ne ngwane, munkwe jändrän ño erere kärädre ti Rünye ti käbti angwane, biandi kwe munye. ¹⁷ Akwa tita kukwe nuemna munye abko krörö: Munkwe ja tare kwärikwäri abko tita niereta munye, nieba Jesukwe.

Ni jökrä töi Ngöbö rüere abko mätä kri nitre ja töitikaka Jesube yebtä

¹⁸⁻¹⁹ Yebti Jesukwe nieba mda:

Nitre nünanka Ngöbö rüere ye ben ketetibe mun tädre, akräke mun rabadre tare kri kwetre. Mun nämane niaratre ngätäite, akwa tikwe mun dianinkä jen jakrä, aisete mtare mun ñan nena nitre nünanka Ngöbö rüere kwrere, aisete tä bätä ngwen munbtä. Nitre nünanka Ngöbö rüere abko käkwe bätä ngwiani käne tibtä, aisete bätä ngwiandi kwetre munbtä arato, ye abko rabadre gare munye. ²⁰ Akwa tikwe kukwe nini krörö munbtä, ye munkwe ngwianta töre jae: Ni klaboré ye abko ñakare bäri ütiäte niara bkänkäbti ta, tikwe nini munye. Ne aisete ni ruäre tä näin kisere ti jiebti ti mikakäre ja tare nike, ye kwrere arato nändi mun jiebti kwetre mun mikakäre ja tare nike tödekabtä tibti; akwa ni ruäre käkwe ti kukwei mikani ütiäte, ye abko käkwe mun kukwei mikadi ütiäte arato. ²¹ Tödekabtä tibti nitre nünanka Ngöbö rüere käkwe kukwe nuendi bätäkä ngwarbe mun rüere, ñobtä ñan angwane Ngöbö ti juanka abko gare ñakare ietre, aisete nuendi kore kwetre munbtä.

²² Ye abko, ti ñan rükadre blite bentre Ngöböbtä akräke kukwe nuenta kwetre, yebtä rabadre ngite ñakare. Akwa ti nükanina blite Ngöböbtä bentre, aisete niaratre ja mike

ngite ñakare abko ñan raba niere jire chi jabtä. ²³ Nire nire tä bätä ngwen tibtä, ye abko tä bätä ngwen ti Rünbtä arato. ²⁴ Erere arato, sribi kri ñan tuabare, ni mda mdakwe ñan nuenbare jire abko erere ti nükani nuene niaratre ngätäite Ngöböta tibe mikakäre gare, sribi ye abko ti ñan rükadre nuene akräke niaratre tä ja mike ngite, yebtä rabadre ngite ñakare. Akwa sribi kri ñan tuabare tikwe nuenbare abko tuani ja okwä jenbti kwetre, akwa tätre bätä ngwen janknu tibtä amne ti Rünbtä arato. ²⁵ Akwa Ngöbö Kukwei krörö rabadre bare, abkokäre niaratreta bätä ngwen kore tibtä amne ti Rünbtä:

Ti ja mike ngite ñakare rüere,

akwa tä bätä ngwen tibtä,

Salmos 35.19; 64.4

abko tä tikani niaratrebtä.

²⁶ Akwa Ngöbö Üai tä ti Rün kanti. Niara abko mun Die Mikaka amne tikwe niara juandi munbtä. Ngöbö Üai ye abko kukwe era metre niekä Ngöböbtä amne jändrän jökräbtä abko jatadi ti Rünkri, aiseite kukwe era erere niedi tibtä kwe munye, ti mikakäre gare munye. ²⁷ Erere arato, tikwe sribi kömikanintbe kena angwane, mun nämane siba tibe abti kä nüke mtare, aiseite munkwe kukwe era erere niedi tibtä ni mda mdaye arato, ti mikakäre gare ietre.

16

¹ Munkwe tödekadre janknu tibti amne munkwe ñan ti gbiarekäta, abkokäre tita kukwe ne niere munye. ² Nitre nünanka Ngöbö rüere käkwe mun kitadikä sinagoga bäre mento, mun ñan rikadre gätäre ketetibe bentre mda abkokäre. Bärire mda abko, kä jatai angwane, nitre ye käkwe mun müre ketadi, akwa niaratre tädi sribi kuin nuene Ngöbökrä rabadi nütüre. ³ Nitre nünanka Ngöbö rüere abko ie ti Rün gare ñakare amne ti gare ñakare ietre arato, aiseite nuendi kore kwetre munbtä. ⁴ Tita kukwe niere munye, ye kwrere rabadre nakenkä munbtä angwane, tikwe kukwe niebarera käne munye, ye abko munkwe ngwiandreta töre jae, abkokäre tita niere mtare munye.

Sribi Ngöbö Üaikwe

Käne ti jatani sribi kömiketbe angwane, ti nämane ketetibe munbe abti kä nüke mtare, aiseite tikwe kukwe ye nieba ñakare käne munye. ⁵ Akwa mtare Ngöbö ti juanka, kanti ti bike nikenta rabakäre ketetibe ben, akwa ti bike nikenta mdente mun ngämi ngwentari metre tie. ⁶ Angwane ti bikera nikenta, tikwe nini, abtä mun moto nibi nötöte jirekäbe ja jiebtä au, aiseite mun nibi ulire ulire jökrä. ⁷ Akwa ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Ti rikareta ti Rün kanti ye abko bäri kuin munkrä, ñobtä ñan angwane ti ñan rikadreta ne ngwane, Ngöbö Üai mun Die Mikaka ñan rükadre nüne munbtä, akwa ti näinta ne ngwane, tikwe niara juandi nüne munbtä. ⁸ Ngöbö Üai mun Die Mikaka rükadi angwane, nitre nünanka Ngöbö rüere abko ngite Ngöbö ngwärekre, ye abko mikadi gare kwe ietre amne niaratre ñakare metre Ngöbö ngwärekre mikadi gare kwe ietre arato. Erere arato, nitre nünanka Ngöbö rüere abko kräke Ngöbökwé kukwe ükadite juankäre ngwarbe kä ja tare nikakrä kanti abko Ngöbö Üai käkwe mikadi gare ietre, ye ngäniene niaratre käkwe tödekadre tibti, abkokäre kukwe mikadi gare kore ietre. ⁹ Ye abko, nitre nünanka Ngöbö rüere abko ngite Ngöböye abko Ngöbö Üaikwe mikadi gare ietre, ñobtä ñan angwane niaratre tä tödeke ñakare tibti. ¹⁰ Angwane niaratre tä bike metre amne ti abko metre ye ñakare era kräke abko Ngöbö Üaikwe mikadi gare ietre ti diäre, ñobtä ñan angwane ti bike nikenta ti Rün kanti kä käinbti, kanti munkwe ñan ti tuadita mda. ¹¹ Erere arato, nitre nünanka Ngöbö rüere abko kräke Ngöbökwé kukwe ükadite juankäre ngwarbe kä ja tare nikakrä kanti abko Ngöbö Üai käkwe mikadi gare ietre, ñobtä ñan angwane Satana tä niaratre dänkiene abko kräke Ngöbökwé kukwe ükaninante mikakäre ja tare nike kärekäre kä ja tare nika kanti.

¹² Mdakäre abko, kukwe mda mda tä kabre tikwe niedre munye, akwa tikwe niedre jökrä angwane, rabadre bäri tare munkrä mtare, aiseite tikwe ñan niedre. ¹³ Akwa Ngöbö Üai kukwe era metre Ngöbökwé mikaka gare, ye rükadi nüne munbtä angwane, kukwe era metre jire jökrä tibtä tä dre niere abko niarakwe mikadi gare munye, ñobtä ñan

angwane Ngöbö Üai ye käkwe ñan blitadi au jabtä, akwa Ngöbökwé kukwe ño ño niemna tibtä ie, ye aibe mikadi gare kwe munye. Erere arato, kukwe rakadikä ño ja täritäri abko mikadi gare kwe munye arato. ¹⁴ Mdakäre abko, ti abko ütiäte kri amne ti di kri bä nuäre, ye abko mikadi gare kwe munye, ñobtä ñan angwane jändrän tikwe abko niarakwe mikadi gare munye aisete. ¹⁵ Niara rükadi jändrän tikwe mike gare munye tita niere munye, ñobtä ñan angwane jändrän jökrä tä ti Rünkwe, ye abko jen tikwe arato, aisete Ngöbö Üai rükadi jändrän tikwe mike gare munye tita niere.

Nitre ja töitikaka Jesube, btä kä rabadi nuäre Jesu tuareta

¹⁶ Akwa mtare bä jötrö munkwe ñan ti tuadreta mda, akwa yebti bä jötrö munkwe ti tuadita mda, nieba Jesukwe nun ja töitikaka benye.

¹⁷ Angwane nun ruäre ja töitikaka Jesube kä rababa niere jae kwärikwäri:

¿Niara tö nibi dre niei nie amarebti nibi ñäke kore nie se? Bä jötrö nikwe ñan tuadreta, nini kwe, yebti bä jötrö angwane nikwe tuadita bobuta, nini kwe. Erere bike nikenta Rün kánti, nini kwe. ¹⁸ ¿Se abko tö nibi dre niei nie amarebti, bä jötrö, nibi niere se? ¿Se abko dre nieta kwe amarebti ñan nebe nüke gare jire chi nie? rababa niere jae kwärikwäri.

¹⁹ Yebtä abko nun tö rababa kukwe ngwiandretari Jesuye abko Jesukwe gaba nunbtä, käkwe nieba nunye:

Bä jötrö munkwe ñan ti tuadreta, tikwe nini, bti bä jötrö munkwe ti tuadita, tikwe nini munye, ¿ye abko dre nini tikwe abko munta ngwentari jae kwärikwäri ñan ñan? ²⁰ Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Kä kebera nüke angwane, bä jötrö munkwe ja müaidi amne mun moto rabadi nötöte, akwa nitre nünanka Ngöbö rüere abko btä kä rabadi nuäre krübäte. Mun moto rabadi nötöte ja jiebti, akwa yebti kä rabadita nuäre munbtä, aisete kä ulire ye käi rikwitadikäta jötrö munbti. ²¹ Yebtä abko ti bike kukwe bä mike krörö: Meri tä kite ja ngibiare angwane, ja tare nikadi kri kwe ngäbäkre ngibiabtä, ye tarä neme gare ie, aisete tä neme ulire. Akwa ngäbäkre tarä därerere kwe angwane, tä ja tare nike krübäte ye käita nikwitekäta jökrä bti, ñobtä ñan angwane ngäbäkre tä därerere kwe ye abko käita neme nuäre krübäte btä, aisete ja tare nikata kwe, ye abko käita nikwitekä bti. ²² Ye kwrere arato, munta ulire mtare ñobtä ñan angwane ti näinta, akwa ti jatadita mun tuenta angwane, kä rabadita bäri nuäre munbtä, akwa kä nuäre ye abko ni mda mda käkwe ñan diandrekäta jire chi munkän. Ti rükadita mun ngätäite abko käi rabadi bäri nuäre munbtä. ²³ Ye ngwane mentokwäre munkwe ñan kukwe ngwiandretari mda tie, akwa ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: mun tö dreye, ye erere munkwe kärä ti Rünye ti käbti angwane, biandi jökrä kwe munye. ²⁴ Mun jataba ja töitike tibe kena abti kä nüke mtare mun ngämi jändrän kärere jire chi ti Rünye ti käbti, akwa mtare mentokwäre munkwe jändrän kärä ie ti käbti angwane, biandi kwe munye. Yebtä kä nuäre rabadi täte jökrä munbtä.

²⁵ Tita kukwe bä mike mtare munye, btä tikwe blitaniri, akwa kä jatadi köböiti angwane, tikwe ñan kukwe bä mikadre mda munye, akwa tikwe blitadi metre ta ti Rünbtä munbe. ²⁶ Ne aisete ti näinta ti Rün kánti, ye ngwane mentokwäre tikwe ñan jändrän kärädre munkrä ti Rünye, akwa mun ara jire käkwe jändrän kärädi au jakrä ti Rünye ti käbti, ²⁷ ñobtä ñan angwane munta ti tarere amne ti jatani Ngöbökwé abko munkwe mikani era jae. Yebtä abko ti Rün ara jire käta mun tarere, aisete jändrän käräta munkwe ti käbti abko ti Rün käkwe biandi munye. ²⁸ Ti näma ti Rün kánti. Ti jataba nüne mun ngätäite kä nebtä, akwa mtare abko ti bike kä mikekäta kä nebtä, aisete ti bike nikenta ti Rün kánti, nieba Jesukwe.

²⁹ Angwane nun ja töitikaka Jesube käkwe nieba mda ie:

Mtare mata blite era metre amne mata kukwe bä mike ñakare mda, ³⁰ aisete mtare nun ngämi kukwe ngwentari mae, känenkri nun bike dre dre ngwentari, ye garera mae, nibi tuen nunye amne, munkwe ñan kukwe ngwiandretari jire mda mae abko nibi tuen nunye, aisete ma jatani Ngöbökwé abko nibira era munkrä, munkwe nieba Jesuye.

³¹ Abtä Jesukwe nieba mda nunye:

¡Mtare ti kukwei nibi era munkrä ñan ñan, akwa ne känenkri ñakare ya! ³² Mtare kä nükera gwängwarbe angwane, mun näin iti iti jene jene kwäräkwärä amne munkwe ti mikadite kaibe. Akwa ti Rün tikwe käkwe ñan ti mikadite kaibe akwa tädi tibe, aisete ti ñan rabadre kaibe. ³³ Tita kukwe ne niere jökrä kore munye, mun rabadre nüne ketetibe tibe angwane, kä jäme Ngöbökwe rabadre munbtä abkokäre. Akwa mun tädi nüne kä nebtä nitre nünanka Ngöbö rüere ngätäite angwane, munkwe ja tare nikadi kri tödekabtä tibti, akwa kukwe jökrä Ngöbö rüere kä nebtä abko tikwe ganaibarera kwäräbe, aisete munkwe nünanka dite jabtä amne munkwe ñan kä jürä ngwian jabtä. Abko kore se, nieba Jesukwe nun ja töitikaka benye.

17

Jesukwe ja di käräbare Ngöböye jakrä

¹ Jesukwe blitaba ünän jökrä kore, bti nikraba kä käinbti kwe, käkwe nieba Ngöböye:

Tata, ti krütadre, bti ti rükadreta nire abko makwe kä kitani ti käne, ye erere nüra, aisete ti ma Odei ne käkwe ma mikadre ütiäte kri jae, abkokäre makwe ti ma Odei ne mika ütiäte kri jae, ² ñobtä ñan angwane nitre nünanka ma rüere kä nebtä, ngätäite makwe ni dianinkä ruäre abko makwe biani tie ni ye rabadre nüne kärekäre kä käinbti, abkokäre ni jökrä nünanka kä nebtä ye makwe mikani gare jökrä täte ti ma Odei neye. ³ Akwa nitre biani tie makwe, ye rabadre nüne kärekäre, abkokäre ma abko Ngöbö itibe era metre rabadre gare kuin ietre amne ti Jesukristo juani makwe kä nebtä, ye abko rabadre gare kuin ietre, ye aibe köböire rabadre nüne kärekäre mabe.

⁴ Mdakäre abko, tikwe ma mikani ütiäte kri kä nebtä amne makwe sribi biani nuendre tie, ye erere namani bare täte jökrä tie. ⁵ Ne aisete, kä ne däte ngämi, känenkri ti näma ma kanti angwane, ti nämane mikani ütiäte kri ma ben gwaire, ye kwrere makwe ti mikata ütiäte kri bobuta ma ben gwaire Tata.

Jesukwe ja di käräbare Ngöböye nitre ja töitikaka ben kräke

⁶ Mdakäre abko, nitre nünanka ma rüere, ngätäite makwe ni dianinkä ruäre abko makwe biani tie. Niaratre ye abko ie tikwe ma mikanina gare kuin amne niaratre ye abko makwe jökrä, akwa makwe biani tie amne ma kukwei kani ngäbti kwetre, käkwe mikani era jae. ⁷ Mtare jändrän jökrä bianta tie makwe, ye abko tä kite makri nena gare kuin ietre, ⁸ ñobtä ñan angwane makwe ja kukwei biani tie, ye abko tikwe diribarera ietre amne kani ngäbti kwetre. Ne aisete ti jatani makri, ye nükani gare metre ietre amne makwe ti juani abko mikani era kwetre, käta tödeke tibti. ⁹ Makwe niaratre biani tie amne niaratre abko makwe, aisete tita ja di kärere kräke mae, akwa nitre nünanka ma rüere ye kräke ti ja di kärere ñakare mae mtare, ñobtä ñan angwane niaratre abko ñakare makwe aisete. ¹⁰ Mdakäre abko, jändrän jökrä tikwe ye abko makwe arato amne jändrän jökrä makwe abko tikwe arato. Ye abko, ni biani tie makwe ye köböire ti abko ütiäte kri nena gare. ¹¹ Erere arato, tikwe ñan nünandi mda kä nebtä, akwa nitre biani tie makwe, ye rabadi nüne kä nebtä amne ti abko näin nünenta mabe.

Tata, ma abko deme. Ma kä ütiäte kri, ye mden makwe biani tie arato, yebti makwe niaratre ngibia kuin, ma btä ti tä ketetibe, ye kwrere niaratre rabadre nüne ketetibe gwaire arato, abkokäre makwe niaratre ngibia kuin. ¹² Ye abko, ma kä ye mden makwe biani tie arato amne, ti tä nüne niaratrebe kä nebtä angwane, ni biani tie makwe ye tita ngibiare ma käbti, amne ni biani tie makwe ye abko ñan nikaninta jire iti mento tikän. Akwa ma kukwei tä tikani Judas Iscariotebtä ye rabadre bare, abkokäre niara tä nianinte tikän amne rabadi mento mabtä kärekäre kä ja tare nikakrä ye kanti.

¹³ Mtare ti bike nikenta ma kanti Tata, akwa ti tä kä nebtä angwane, nitre ja töitikaka tibe biani tie makwe abko kräke tita ja di kärere mae. Yebtä abko kä nuäre kri tibtä, ye kwrere kä rabadre bäri nuäre btätre abko tita kärere mae kräke. ¹⁴ Mdakäre abko, tikwe ma kukwei diribare ietre, akwa nitre nünanka ma rüere, kwrere tita nüne ñakare jire ma rüere amne, ye kwrere nitre ja töitikaka tibe ñan nena nüne ma rüere, aisete nitre nünanka ma rüere tä bätä ngwen btätre. ¹⁵ Akwa ye ngäniene, ñan makwe nitre

ja töitikaka tibe ye diandrekä kä nebtä abko tita ribere mae, akwa makwe ngibiadre rüe Satana ngäniene abko tita ribere mae. ¹⁶ Ti abko ñakare nitre nünanka ma rüere kwrere, ye kwrere nitre ja töitikaka tibe abko ñan nena nüne ma rüere, aisete bätä ngwianta btäre.

¹⁷ Akwa nitre ja töitikaka tibe käkwe nünandre bäri deme amne sribidre bäri metre kwetre makrä, abkokäre makwe niaratre kwita käre köbö kwatirekwatire ma kukwei era metre yebti. ¹⁸ Angwane nitre nünanka ma rüere, ngätäite makwe ti juani kä nebtä, ye kwrere arato tita nitre ja töitikaka tibe juen niaratre ngätäite. ¹⁹ Tita ja mike jenena nünakäre makrä amne sribikäre makrä, ye kwrere niaratre rabadre mikani jenena makrä nünakäre deme amne sribikäre makrä.

Ni jökrä tödekaka Jesubti, kräke Jesukwe ja di käräbare Ngöböye

²⁰ Mdakäre abko, ñan nitre biani tie makwe noko aibe kräke tita ja di kärere mae, akwa niaratre näin kukwe kuin tibtä niere ni mda mdaye, ye abko nire nire käkwe tödekadi tibti niaratre kukwei köböire, nitre ye kräke tita ja di kärere mae arato. ²¹ Ma ti Rün tikwe töita ketetibe tibe amne tita ketetibe mabe, ye kwrere nitre tödekaka tibti tibti, ye makwe die mika ja töi mike gwaire jökrä nünakäre kuin jabe kwärikwäri, abkokäre tita ja di kärere mae kräke. Nitre tödekaka tibti tibti ye rabadre ketetibe nibe arato abko köböire makwe ti juani kä nebtä, ye rabadre era nitre nünanka ma rüere ye kräke, abkokäre tita ja di kärere mae kräke. ²² Mdakäre abko, makwe ti mikani ütiäte kri, ye kwrere tikwe niaratre mikani ütiäte arato, ye köböire abko niaratre töi rabadre ketetibe jökrä ño ti amne mata ketetibe gwaire ye kwrere abko krörö: ²³ Tita nüne niaratrebtä amne mata ketetibe tibe, ye kwrere jire niaratre rabadre ni itibe kwrere nünakäre makrä. Ye abko, makwe ti juani kä nebtä amne mata ti tarere, ye kwrere mata nitre tödekaka tibti tarere, ye rükadre gare nitre nünanka ma rüere yeye, abkokäre nitre tödekaka tibti ye töi rabadre ketetibe jökrä ni itibe kwrere abko tita ribere mae.

²⁴ Tata tikwe, nitre ja töitikaka tibe amne ni mda mda käkwe tödekadi tibti, ye makwe biani tie, aisete ti tädre mdente, ye kanti tädre siba tibe, ie ti tö. Amne makwe ti mikani ütiäte kri, käkwe ja di kri bä nuäre biani tie, ye niaratre käkwe tuadre arato, ie ti tö, ñobtä ñan angwane kä ne däte ngämi, känenkri ma nämane ti tarere aisete.

²⁵ Tata, käre mata kukwe era metre erere nuene amne, nitre nünanka ma rüere abko ie ma gare ñakare, akwa tie ma gare kuin, amne makwe ti juani ye abko nena gare nitre ja töitikaka tibe nokoye. ²⁶ Amne tikwe ma mikanina gare ietre, akwa tikwe ma mikadi gare janknu ietre ma Ūai köböire, ye köböire abko nita ja tarere kwärikwäri, ye kwrere jire niaratre käkwe ja taredre kwärikwäri arato amne, ti ara jire rabadre nüne niaratrebtä, abkokäre tikwe ma mikadi gare janknu ietre. Abko kore se, nieba Jesukwe niara Rün Ngöböye.

18

Jesu kani ngite

(Mateo 26.47-56; Marcos 14.43-50; Lucas 22.47-53)

¹ Jesukwe kukwe nieba ünän jökrä kore, bti ngurun kä Cedrón, ye kwärä nakriri Jesu rikaba nun ja töitikaka benbe. Jesu rikaba ye kanti abko olibo krie nämane nökan, kanti Jesu rikaba nun ja töitikaka benbe. ² Jesu nämänena gätäre bäre bäre kä ye kanti nun ja töitikaka benbe, aisete Judas, Jesu kitaka ngise kämikadre, ye ie kä ye nämänena gare arato. ³ Ne aisete, batibe Judas jataba nitre krörökrörö jie ngwena: nitre rükä romanobo kwati amne guardia ju blitakrä Ngöböbe ngibiabtikä abko nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne nitre bariseo käkwe juani. Nitre jataba nüke Judabe ye abko nämä näin jändrän rükrä ngwena kisetekisete. Erere arato, nämä näin ñukwä amne ñotra ngwena kisetekisete.

⁴ Akwa Jesu abko, btä kukwe rakadikä ño ño, ye garera ie, aisete nieba kwe ietre: ¿Munta näin nire känene ye? nieba kwe ietre.

⁵ Niaratre kākwe nieba mda Jesuye:

Jesu Nazarebo kánänta nunkwe, nieba kwetre ie.

Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Ti ara tä nete, nieba Jesukwe ietre.

Angwane Judas, Jesu kitaka ngise kāmikadre ye nāma nūnaninkä siba nitre ye ngätäite.

⁶ Angwane, Ti ara tä nete nieba Jesukwe, ye btäräbe nitre rükaba kwati Jesu rüere ye kākwe nāntebata ja jiebtä angwane, rikaba jökrä temen se kwrere. ⁷ Angwane Jesukwe niebata mda ietre:

¿Munta näin nire känene ye? niebata kwe ietre.

Angwane niaratre kākwe niebata Jesuye:

Jesu Nazarebo kánänta nunkwe, niebata kwetre ie.

⁸ Abtä Jesukwe niebata mda ietre:

Ti ara tä nete, tikwe nini munye. Akwa munta näin ti känene ne ngwane, nitre ja töitikaka tibe noko aibe munkwe tuametre nikenta jirekäbe, nieba Jesukwe ietre.

⁹ Kukwe ye rakakaba kore, ñobtä ñan angwane Jesukwe blitaba krörö Ngöböbe abko rabadre bare abkokäre: “Nire nire biani tie makwe, ye abko ñan riataba jire iti tikän,” nieba kwe, erere rababa bare.

¹⁰ Angwane Simón Pedro nāma yete kākwe ngitra jabtä diankaba kwatate, bti ni iti kä Malco olo küde ruenkri tikakaba ta kwe ie. Malco ye abko nāmane klabore ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkienkwe abko olo tikakaba Simón Pedrokwe. ¹¹ Abtä Jesukwe nieba Pedroye:

Ngitra ye miketa kwatate yete. Ti Rün ara jire kite ti mike jändrän tare krübäte nuene, ¿se abko tikwe ñan nuendre ya? nieba kwe ie.

Jesu jänikani Anás kánti

(Mateo 26.57-58; Marcos 14.53-54; Lucas 22.54)

¹² Bti nitre rükä romanobo amne dänkien kwetre btä guardia ju blitakrä Ngöböbe ngibiabtikä rükaba ye abko kākwe Jesu kaba ngite, bti makäteba kwetre, ¹³ bti järäkaba käne kwetre nebe Anás kánti. Anás ye abko Caifás köbrän. Anás abko kākwe sribibarera nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien kwrere, akwa kä ye ngwane abko Caifás nāmane nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkiene. ¹⁴ Bati Caifás ne mden kākwe niebare krörö Jesubtä nitre israelitaye: Ni israelita ñan krütadre jökrä, abkokäre ni itibe krütadre ni israelita jökrä kräke amne täte, niebare kwe.

Pedrokwe Jesu rükaninte käne

(Mateo 26.69-70; Marcos 14.66-68; Lucas 22.55-57)

¹⁵ Jesu järäkaba ngite angwane abko Simón Pedro btä ni ja töitikaka Jesube rikaba iti mda siba Jesu jiebtä. * Angwane ni ja töitikaka Jesube rikaba iti Jesu jiebtä, ye abko nāmanena gare nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien yeye, aisete rikaba ju bäre ki teri Jesube. ¹⁶ Akwa Pedro abko rababa nūnaninkä ki jukweibtä. Abtä ni gare kuin nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkienye, ye rikaba, kākwe blitaba meri jukwe ngibiabtikä yete ben angwane, rikaba Pedro ngwena ju bäre ki teri arato. ¹⁷ Angwane meri ye kākwe nieba Pedroye:

¿Ma abko ja töitikaka ni se ben arato ñan ñan? nieba kwe ie.

Abtä Pedrokwe nieba ie:

Ñakare. Tita ja töitike ñakare ben, nieba kwe.

¹⁸ Ye ngwane abko, kä rababa tibo krübäte, aisete nitre klabore amne guardia ju blitakrä Ngöböbe ngibiabtikä kākwe ñukwä bukateba, bti nāma trāse angwane, Pedro nāma ñukwä trāse siba niaratrebe yete.

Kukwe ngwianintari Jesuye

(Mateo 26.59-66; Marcos 14.55-64; Lucas 22.66-71)

* 18:15 Ni ja töitikaka Jesube nikani Simón Pedrobe ye abko Juan kākwe tärä ne tikani nütüta.

¹⁹ Angwane Anás kākwe sribibarera nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien kwrere, ye mden rikaba kukwe ngwentari Jesuye nitre ja töitikaka benbtä amne kukwe ño diri nämane Jesukwe, ye abko rikaba ngwentari. ²⁰ Angwane Jesukwe nieba ie:

Nitre israelita tä ja ükekrö sinagogate amne ju blitakrä Ngöböbe kánti abko ie käre tita dirire amne tita blite ni jökrä ngwärekre, aiseite tita blite ñakare gore nitre ja töitikaka tibe aibe ben. ²¹ ¿Se ñobtä abko tita kukwe ño dirire abko ma kite ngwentari ti ara jire ie ye? Nitre ti kukwei nuaka nuaka ye ben tikwe blitabare kukwe mden mdenbtä ye gare kuin jökrä ietre, aiseite makwe kukwe ye ngwiantari ietre, nieba Jesukwe Anáye.

²² Jesukwe ñākāba kore, yebtä abko guardia ju blitakrä Ngöböbe ngibiabtikā kākwe Jesu metaba tokobee ja kāne, kākwe nieba ie:

¿Nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien abko ie mata ñāke kore ya? nieba kwe ie.

²³ Jesu kākwe nieba mda ie:

Tikwe kukwe nini, ye mden blo abko niere tie. ¿Akwa tikwe kukwe nini ye tä dbe ne ngwane, ñobtä mata ti mete niere tie? nieba Jesukwe ie.

²⁴ Angwane Jesu nämā mākāninte abko Anākwe juanba mda nebe dānā Caifās kánti. Caifās abko nämā nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkiene kā ye ngwane abko kánti Jesu juanba kwe.

Pedrokwe Jesu rükaninte bobu, bāmā

(Mateo 26.71-75; Marcos 14.69-72; Lucas 22.58-62)

²⁵ Akwa Anás nämāne kukwe ngwentari Jesuye angwane abko, Pedro abko nämā ñukwā trāse yete angwane, ni iti kākwe nieba ie:

¿Ma abko ñakare ja töitikaka ni se ben arato ya? nieba kwe ie.

Angwane Pedrokwe ja rükanteba, kākwe nieba:

Tita ja töitike ñakare ben yeri, nieba kwe.

²⁶ Yebti ni klaborē nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien krāke, akwa ni olo tikakaba kwārā ie Pedrokwe abko mrākā kākwe nieba Pedroye:

¿Ma ye täni siba ben olibo nurai kánti sete tikwe turi, nibi ruen tie ya? nieba kwe ie.

²⁷ Akwa Pedro abko kākwe ja rükantebata, ye btärābe antlankwe ngwānānba, Jesukwe nieba ie, ye kwrere rakakaba.

Jesu jānikani Pilato ngwärekre

(Mateo 27.1-2,11-14; Marcos 15.1-5; Lucas 23.1-5)

²⁸ Jesu nämā Caifās kánti, bti jārikaba mda gobran romanobo ngwärekre angwane kā jatabara ngwen. Akwa nitre israelita ji dokwāte ñan rikaba Jesu ngwena nebe gwi gobran kánti, ñobtä ñan angwane nitre ñakare israelita, kánti niaratre rikadre nebe gwi angwane, kukwe nämāne ūkaninte nitre israelitakwe nūnankrā dbe Ngöbö ngwärekre, ye rüere ja mikadre ngite kwetre amne ñan rabadre dbe Ngöbö ngwärekre abtä ñan rabadre mrö bieta Pascuakrä kwete siba, abtä ñan rikaba gwā. ²⁹ Abtä Pilato jataba blite bentre ju bäre, kākwe nieba ietre:

¿Drebtä munta ni ne kite ngite? nieba kwe.

³⁰ Angwane nitre israelita ji dokwāte kākwe nieba:

Ni ne ja mike ngite ñakare, akrāke nun ñan jatadre ngwena jire chi müre ketadre mae nete, nieba kwetre.

³¹ Abtä Pilatokwe nieba mda ietre:

Ni noko ngwenante, bti kukweta ūkaninte ño mun ngätäite ni kitakäre ngite, ye kwrere munkwe kukwe ūkate krāke au, nieba kwe mikakäre yakrä jae.

Akwa nitre israelita ji dokwāte kākwe nieba mda Pilatoye:

Ni ngite abko nunkwe müre ketadre ye abko mun romanobokwe köböi biani ñakare nunye, aiseite nun ñan raba ni mda müre kete, nieba kwetre.

³² Ja krütadi ño nieba Jesukwe, ye erere rababa bare köbö ye näire. ³³ Yebtä Pilato rikaba gwā, kākwe Jesu kārāba, bti niebare kwe ie:

¿Ma abko jrei nitre israelitakwe bkänä ya? niebare kwe ie.

³⁴ Abtä Jesukwe niebare mda ie:

¿Mata kukwe ngwentari tie ja töibti ya o ni mdakwe blitabare tibtä mabe, aisete mata kukwe ngwentari kore tie? niebare kwe Pilatoye.

³⁵ Angwane Pilatokwe niebare Jesuye:

Ti abko ñakare israelita, aisete ma jrei nitre israelitakwe ya, ñakare ya, ye abko ñakare ütiäte tikrä, akwa nitre nünanka ma käite amne nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dankientre käta ma kite ngite müre ketadre tie, aisete drebtä makwe ja mikani ngite niere tie, niebare kwe ie.

³⁶ Abtä Jesukwe niebare mda Pilatoye:

Ni kä nebtä tä jreire, ye kwrere ti ñan rabadre jreire. Ti rabadre jreire niaratre kwrere, akräke rükä tädrera sribikä tikrä abko käkwe rüdre ti dokwäre amne ti ñan kadre ngite nitre israelitakwe. Ye mden kisete, ti abko ñakare jrei kä nebtä kwrere, niebare kwe.

³⁷ Abtä Pilatokwe niebare mda Jesuye:

¿Ma abko jrei bkänä ñan ñan? niebare kwe ie.

Angwane Jesukwe niebare ie:

Ti abko jrei makwe nini, ye kwrere bkänä, aisete ti därebare kä nebtä amne nitre nünanka kä nebtä abko ie ti jatani kukwe era erere niere, aisete nire nire tä nekete kukwe erabtä abko käta ti kukwei kaen ngäbti amne tä mike täte, niebare mda Jesukwe.

³⁸ Angwane Pilatokwe niebare mda Jesuye:

¿Kukwe mden abko era? niebare kwe.

Pilatokwe kukwe ngwianintari kore Jesuye, bti Pilato rikabata ju bäre bliteta nitre israelita ji dokwätebe, käkwe nieba ietre:

Ni ne ja mike ngite ñakare nibi tuen tie. ³⁹ ¿Akwa bieta Pascua näire tikwe ni ngite tikadrete iti abko nuenta käre, aisete jrei nitre israelitakwe ne tikadrete tikwe, ie mun tö nibi ya? nieba Pilatokwe.

⁴⁰ Angwane nitre israelita jökrä rababa ngrente, kä rababa niere krörö:

¡Ni ye ñan tikate makwe! ¡Barrabás ye tikete! rababa niere.

Barrabás ye abko nämane rü miketbe gobran romanobo rüere abko tikadrete, rababa niere Pilatoye.

19

Jesu kitani ngite müre ketadre krusobtä

(Mateo 27.15-31; Marcos 15.6-20; Lucas 23.13-25)

¹ Abtä Pilato nikani käkwe Jesu kwata metamna köbti nitre rükäye. Erere nuenbare kwetre. ² Angwane Jesu bä rabadre jrei kwrere, abkokäre nitre rükä käkwe kri tukwä sribebare koronare abko mikani kwetre Jesu dokwäbti, bti dän bä tain drüne kitani kwetre Jesubtä mikakäre yakrä jae. ³ Bti namani niken känime Jesu ken, kä namani niere:

Jrei israelitakwe, ma raba nüne raire näre, namanintre niere Jesu mikakäre yakrä jae.

Bti namanintre Jesu mete tokobee ngwärebtä. ⁴ Yebti Pilato jataba ju bäre, käkwe nieba nitre israelita ji dokwäteye:

Jesu ja mike ngite ñakare nibi tuen tie, aisete ti ki ngwenante munye nete tuen, nieba Pilatokwe ietre.

⁵ Erere bkänä, Jesu jäjataba ju bäre angwane, kri tukwä sribebare koronare nämä dokwäbti amne dän bä tain drüne kitani btä abko te järebäba ju bäre angwane, Pilatokwe nieba:

Ni ne ti bike miketa mun kisete abko tä nete ne, nieba kwe ietre.

⁶ Angwane nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dankientre amne guardia ju blitakrä Ngöböbe ngibiabtikä okwä rababa Jesubtä angwane, rikaba ngrente krikri be, kä rababa niere:

¡Müre kete krusobtä! ¡Müre kete krusobtä! rababa niere.

Abtä Pilatokwe nieba mda ietre:

Niara ngite ñakare nibi tuen tie, akwa mun tö müre ketai ne ngwane, ngwenante munkwe müre keta krusobtä, nieba kwe mikakäre yakrä jae.

⁷ Angwane nitre israelita ji dokwäte käkwe nieba mda Pilatoye:

Kukweta ükaninte keteti Ngöbökwé nun israelita ngätäite, ye rüere niarata ja mike ngite, ñobtä ñan angwane niarata ja Ngöbö Odei niere, ye abko kukweta ükaninte nun ngätäite abko rüere tä ja mike ngite, aisete müre ketadre, rababa niere kore.

⁸ Jesu abko ja Ngöbö Odei nämáne niere, ye jarabare Pilatoye angwane, bäri kä jürä namani btä. ⁹ Abtä nikaninta gwä, käkwe niebare Jesuye:

¿Ma abko kä mdenbo era metre? niebare kwe ie.

Akwa Jesu abko namani kwekbe, ñäkäbare ñakare kwe Pilato käre. ¹⁰ Abtä Pilatokwe niebare ie:

¿Ti di tärä ma bien müre ketadre krusobtä amne ti di tärä arato ma tikatekäreta, ye gare ñakare mae ya amarebti ma ñan tö nibi ti kukwei kain ngäbti ye? niebare kwe ie.

¹¹ Angwane Jesukwe niebare mda Pilatoye:

Ngöbökwé ñan kä biandre mae ti müre ketadre, akräke ma di ñan rabadre jire chi ti bien müre ketadre, aisete nitre ti kitaka ngise mae müre ketadre, niaratre ye abko bäri ngite krübäte Ngöböye makrä, niebare Jesukwe ie.

¹² Ye ngwane mentokwäre abko Pilato namani kä känene jae Jesu tikatekäreta, akwa nitre israelita ji dokwäte rababa ngrente, kä rababa niere:

¿Makwe ni ye tikaditeta ne ngwane, ma ñakare ja kukwe mukore emperadorebe! Mdakäre abko, nire tö ja mikai jreire Jesu kwrere, ni ye abko emperador rüere, rababa niere Pilatoye.

¹³ Nitre ji dokwäte rababa ñäke kore, ye jaraba Pilatoye angwane, rikaba Jesu ngwena ju bäre, bti kürä nämá gwi ja täkräre kukwe ükatekrä, yehti Pilato rababa tákänintbe. Kä te Pilato rababa tákänintbe ye abko kädian nämáne Gabata. Gabata abko Kä Jäkwatäre nieta hebreore abko kánti Pilato nämáne tákänintbe. ¹⁴ Kä ye ngwane abko, köbö ja mikakrä biare köbö jadükakrä ngäbti bieta Pascua angwane, ye näire bäsi ñänä ruäre angwane Pilatokwe nieba krörö nitre israelita ji dokwäte yeye:

Jrei munkwe tä nete noko, nieba kwe.

¹⁵ Abtä nitre israelita ji dokwäte käkwe ngrateba bäri kri mda, kä rababa niere:

¿Ngwena mento, ngwena mento müre ketadre krusobtä! rababa niere.

Abtä Pilatokwe nieba mda ietre:

¿Tikwe jrei munkwe biandre müre ketadre krusobtä, ie mun tö nibi ñan ñan? nieba kwe.

Angwane nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre käkwe nieba Pilatoye:

Emperador romanobo aibe tä jreire nunkwe. Nebti jrei mda ñakare jire nunkwe, nieba kwetre mda ie.

¹⁶ Angwane nitre israelita ji dokwäte ye moto mikakäre jäme, Pilatokwe Jesu bianba müre ketadre krusobtä rükätre romanoboye.

Jesu metani krusobtä

(Mateo 27.32-44; Marcos 15.21-32; Lucas 23.26-43)

Erere bkänä, nitre rükä rikaba Jesu ngwena müre ketadre krusobtä. ¹⁷ Jesu järeikaba angwane, rikaba kruso ngwena jakrä au käkä “Ni Dokwä Kroko Käi” nie nämáne abko kánti. Kä ye arabe abko kädianta Gólgota hebreore. ¹⁸ Kä ye kánti Jesu metabá krusobtä angwane, ni nibu metabá Jesubtä kwärikwäri müre ketadre, aisete Jesu rababa ni nibu ye ngätäite. ¹⁹ Angwane drebtä Jesu kitaba ngite, ye Pilatokwe tikamna krörö kri kukwänbtä: “JESU NAZAREBO NERE ABKO JREI NITRE ISRAELITAKWE” abko tikamna Pilatokwe, bti mikamna krusobtä käin kwe. ²⁰ Ye erere mikaba krusobtä käin angwane, nitre israelita kwati rababa ñäke tärä okwä yehtä, ñobtä ñan angwane känime juta Jerusalén köräbtä Jesu müre ketaba krusobtä. Erere arato, tärä okwä mikaba krusobtä käin, ye abko nämá tikani hebreore, latinore amne griegore, ni kwati rabadre ñäke btä

abkokäre. ²¹ Pilatokwe tärä tikamna kore, yebtä abko nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre käkwe niebare Pilatoye:

Jrei nitre israelitakwe, ye makwe ñan tika kore, akwa niarata bike jrei nitre israelitakwe, ye abko makwe tika kore, niebare kwetre Pilatoye.

²² Akwa Pilato abko käkwe niebare mda ietre:

Tikwe kukwe tikamna, ye erere rabadi tikani. Tikwe ñan kwitadre jire, niebare kwe ietre.

²³ Akwa nitre rükä romanobo abko käkwe Jesu metaba krusobtä, yebti dän Jesukwe ñäkäbtiba ketabkä kwetre, bti dianba ötati jene jene kwe jakrä. Akwa dän nga dikani ötati nükebe temen Jesu nämane kite jabtä, abkobtä ²⁴ nitre rükä romanobo käkwe nieba jae kwärikwäri:

Dän ne abko nikwe ñan ngiandrekä kiakia, aisete ari ja gaen btä. Nirekwe ganandi abko kwe rabadi, nieba kwetre.

Ye kwrere bkänä nuenbare kwetre. Ye kwrere abko, Ngöbö Kukwei nämane tikani kira krörö Jesubtä abko rababa bare:

Dän tikwe dräibare jökrä jabti kwetre amne, dän nga tikwe abko btä ja gani kwetre, *Salmos* ^{22.18}

nieta Ngöbö Kukweibtä abko erere nuenbare nitre rükä romanobokwe.

²⁵ Angwane kruso btä Jesu nämä metani käin, kruso yebtä Jesu meye María nämä yete etbabe. Erere arato, Cleofas nän muko kädian nämane María nämä siba amne María Magdalabo nämä arato kruso ken yete Jesu mukore. ²⁶ Angwane Jesu okwä rababa meyebtä angwane, ti ja töitikaka Jesube abko Jesu nämane tarere kri abko nämä meye ken, abkobtä Jesu okwä rababa angwane, Jesukwe nieba meye:

Mama tikwe, ma ngobo makwe abko tä yete mabe ye, nieba kwe ie.

²⁷ Bti ti ja töitikaka Jesube, ie Jesukwe nieba:

Ma meye makwe abko tä yete mabe, ye makwe ngibia, nieba kwe tie.

Jesukwe ñäkäba kore tie, ye näire mentokwäre tikwe Jesu meye kaba ngäbti ja gwiriete ngibiakäre.

Jesu krütani

(Mateo 27.45-56; Marcos 15.33-41; Lucas 23.44-49)

²⁸ Jesukwe ñäkäba ünän kore, yebti sribi jatani neme bare jökrä ie, ye abko nämane gare ie, aisete sribi mikani nuendre ie nämane tikani Ngöbö Kukweibtä abko rabadre bare täte, abkokäre nieba kwe:

Tomna nibi tie, nieba kwe.

²⁹ Angwane kä ye kanti uba ñöi dime nämä kantra chi kwati abko nitre rükä romanobo rikaba, käkwe jändrän dän kukwän kwrere ye mritakaba jökrä uba ñöi dime yete, bti makäteba kwetre hisopo krie küdebtä, bti mikaba Jesu kadate kwetre. ³⁰ Jesukwe uba ñöi dime ye ñaba ünän angwane, nieba kwe:

Sribita ti kisete, erere nibira bare täte jökrä tie, nieba kwe.

Ye btäräbe, Jesukwe ja dokwä gibia kaba timonkwäre, käkwe ja üai mikabata Ngöbö kisete angwane krütaba.

³¹ Köbö ye abko, köbö ja mikakrä biare köbö jadükakrä kräke amne, köbö jadükakrä ye nämane Pascua näire, aisete bäri ütiäte. Ye mden kisete, nitre israelita ji dokwäte rikaba niere krörö Pilatoye:

Nitre tä krusobtä se krütadre jötrö, abkokäre ngüre ötarebtä, bti diandreta timon doboi mikadre, nieba kwetre.

³² Ye erere bkänä, nitre rükä romanobo rikaba käkwe ni iti ngüre ötabtäba käne, bti ni mda nämä krusobtä käin Jesu ken abko ngüre ötabtäba kwetre arato. ³³ Yebti rikaba Jesu ngüre ötöbtä mda angwane, Jesu krütanina, btä okwä rababa, abtä Jesu ngüre ötabtäba ñakare kwetre. ³⁴ Akwa ni rükä iti käkwe Jesu däkäteba bukobti kronante ta. Ye btäräbe däri amne ñö betakaba Jesu kronante ta. ³⁵⁻³⁷ Kukwe ye abko rakakaba kore tikwe tuaba ja okwä jenbti abko erere tita niere, aisete kukwe era erere tita niere. Tita niere munye,

ñobtä ñan angwane Ni Dianinkä Ngöbökwé abko btä kukwe rakadrekä kore abko nämáne tikani kira Ngöbö Kukweibtä abko erere rikaba neme bare krörö Jesubtä:

Niara kroko ötaninbtä ñakare krati ie, *Salmos 34.20*
nieta Ngöbö Kukweibtä. Mdakäre abko, nieta krörö:

Buko betadikä niara kronante ta nitre nünanka Jerusalén okwäbti, *Zacarias 12.10*
nieta arato Ngöbö Kukweibtä. Ye erere rababa bare Jesubtä ti okwäbti, aise te mun jökrä käkwe kukwe ne mikadre era amne tödekadre Jesubti, abkokäre tita niere munye.

Jesu doboi mikani

(Mateo 27.57-61; Marcos 15.42-47; Lucas 23.50-56)

³⁸ Jesu krütaba, ye bti José Arimateabo käkwe ja köböi käräba Pilatoye Jesu ngwäkä ngwiankäre doboi mikadre. José ye abko nämáne dikekä siba Jesube, akwa nitre israelita ji dokwäte jürä rababa btä, aise te nämä nekete tiebe Jesukri. José ye mden käkwe ja köböi käräba Pilatoye, ye erere rükabtiba Pilatoye angwane, José rikaba Jesu ngwäkä ngwena doboi mikadre. ³⁹ Erere arato, Nicodemo rükaba blite bati deo Jesube, Nicodemo ara rükaba José Arimateabobe, kä jataba mirra krie ngwäri sribebare mnüne amne kri kädianta aloe sribebare mnüne, ye abko mritani ketetibe kwe abko nämä rä bäne rükaba ngwena kabre, bäsi siä kwä kükü bti kwärä mikadre Jesu ngwäkäbtä, ñan rä rabadre kure abkokäre. ⁴⁰ Angwane José btä Nicodemo käkwe kri ngwäri mnü ye mikaba dän ütiäte kri kädianta lino btä abko te Jesu ngwäkä mriateba kwetre, nitre israelita tä ni doboi mike ño, ye kwrere nuenba kwetre. ⁴¹ Ye bti Jesu müre ketaba krusobtä, ye ken abko nura nämáne nökanika kabre angwane, kä ye kanti abko kä muani btin jäkwatate ni doboi mikakrä nämä kwati abko te ni doboi mika ngämi abko nämä yete, ⁴² abko te Jesu doboi mikaba, ñobtä ñan angwane kä mkä ye abko nämä känime juta Jerusalén yete amne köbö jadükakrä nitre israelitakwe abko jataba nüke angwane, ñan rabadre sribi ye nuene, aise te Jesu doboi mikaba jötrö kä ye kanti.

20

Jesu nükaninta nire

(Mateo 28.1-10; Marcos 16.1-6; Lucas 24.1-12)

¹ Ye bti köbö kena bämänte dekä, María Magdalabo rikaba dobo bti. Kä nämä iko dekä angwane rikaba. Ye bti nikani nebe dobo bti angwane, jä kri mikani kä mkä bti, ye abko nämänena dianinkä mento, btä okwä namani. ² Angwane nikani betekä gwäkäre nebeta Simón Pedro kanti amne ti ja töitikaka Jesube abko Jesu nämä tarere kri ye kanti, käkwe nieba nunye:

¡Ni Dänkien ngwäkä jänikani dobo bti mentokwäre amne mikani mdente mda ñan nebe gare jire chi nunye! nieba kwe nunye.

³ Abtä Pedro amne ti rikaba mda Jesu doboi tuen. ⁴ Nun nibu rikaba betekä gwaire, akwa ti rikaba betekä bäri jötrö Pedrokrä, aise te rababa käne dobo bti. ⁵ Ti rababa dobo bti, käkwe ja mikateba timonkwäre, bti tikwe nikraba nguse amne dän te Jesu mrianinte aibe nämä nguse, btä ti okwä rababa, akwa ti ñan rikaba nebe kä mkäte nguse. ⁶ Ye bti Simón Pedro rikaba nebe köre ti jie bti angwane, rikaba nebe kä mkäte nguse angwane, dän kukwän te Jesu mrianinte ye aibe kwanba ie. ⁷ Mdakäre abko, dän kukwän mdara jire, te Jesu dokwä mrianinte, ye abko nämä mrianinkä kuin, nämä mikani jenena dän kukwän bäri kri ye bäre mento abko kwanba ie arato. ⁸ Ye bti ti rababa käne dobo bti abko rikaba nikren kä mkäte nguse arato angwane, kukwe nakaninkä ño ño Jesubtä tikwe tuaba jökrä angwane, tikwe tödekaba bti. ⁹ Akwa ye känenkri, Jesu rükadreta nire tä tikani Ngöbö Kukweibtä, ye abko ñan nükanika gare metre nun ja töitikaka Jesube ie, aise te nun ñan nämä mike era. Akwa tikwe tuaba angwane, batibe rababa era tikrä, käkwe tödekaba bti. ¹⁰ Ye bti nun nibu ja töitikaka Jesube ye rikabata gwä nebeta ja gwiriete.

Jesukwe ja mikani tuadre María Magdalaboye

(Marcos 16.9-11)

¹¹ Angwane María rikabata nebata doboti Pedro amne ti jiebti. Abti Pedro amne ti rikabata gwä angwane, María aibe namani müen doboti. Niara namani müen kore, käkwe ja mikaninte timonkwäre nikrakäre kä mkäte nguse. ¹² Angwane angele nämane nibu nguse, btä okwä namani. Angeletre ye abko btä dän ngwen bürere jökrä abko nämane tākānintbe nguse. Jesu dokwä nämane, yekri angele nämane iti amne Jesu ngoto, yekri abko angele nämane iti mda abko btä María okwä namani. ¹³ Angwane angeletre ye käkwe niebare Maríaye:

¿Mata dre müaire ti mräkä? niebare kwetre ie.

Angwane María käkwe niebare mda:

Ti Dänkien ngwäkä jänikani tikän amne mikani mdente ñan nebe nūke gare tie, aisete tita müaire ye, niebare kwe angeleye.

¹⁴ Maríakwe niebare kore, ye btäräbe nikrabareta ja trökri kwe angwane, Jesu nämane känime ken, btä okwä namani. Akwa Jesu ara nämane yete abko ñan nūkani gare Maríaye. ¹⁵ Akwa Jesukwe niebare ie:

¿Mata dre müaire ti mräkä? ¿Nire känāntarita näin makwe? niebare kwe ie.

Akwa ni ye abko nämane nura ngibiare, María namani nütüre, aisete niebare kwe ie:

Ma nikani ti Dänkien ngwäkä ngwena ne ngwane, makwe mikani mdente mda, ye makwe nie tie, ti mräkä, amne ti näin tuenta, niebare kwe ie.

¹⁶ Abtä Jesukwe niebare mda ie:

¡María! niebare kwe ie.

Ye btäräbe María nikwitaninte, käkwe niebare hebreore Jesuye:

¡Rabuni! niebare kwe. (Ye abko “Dirikä tikwe” niebare kwe.)

¹⁷ Angwane Jesukwe niebare mda ie:

Ti ngāmi nikenta ti Rün kanti kä känbti, aisete makwe ñan ti ketate, akwa nānta ti mräkätre ja tōitikaka tibe ye kanti amne makwe nie krörö ietre: Ti bike nikenta ti Rün amne mun Rün kanti kä känbti. Erere arato, Ngöbö tikwe amne Ngöbö munkwe, kanti ti bike nikenta, tikwe nini, ye abko makwe nie kore ietre. Abko kore se, niebare Jesukwe Maríaye.

¹⁸ Ye erere bkänä, María nikaninta, namaninta gwi angwane, Dänkien tuani kwe ye tanba kwe nun ja tōitikaka Jesube yeye. Erere arato, Jesukwe blitabare ño ño ben, ye erere nieba jökrä kwe nunye.

Jesukwe ja mikani tuadre nitre ja tōitikaka benye

(Mateo 28.16-20; Marcos 16.14-18; Lucas 24.36-49)

¹⁹ Yebti köbö kena bāmānte ye arabe näire nun ja tōitikaka Jesube nāma ja ūkaninkrö gwi, akwa nane nitre israelita ji dokwäte käkwe nun kadre ngite arato abko jürä rababa nunbtä, aisete nun nāma ja ūkaninkrö, ye kanti nunkwe jukwe dikaba jabtī, akwa batibe Jesu rababa gwi amne rababa nūnaninkä nun ja tōitikaka ben ye ngätāite, käkwe nieba nunye:

Kä jāme Ngöbökwē raba munbtä, nieba kwe nunye.

²⁰ Jesukwe ñākāba kore, ye btäräbe klabo träin kisebtä amne buko träin kronante mikaba tuadre kwe nunye angwane, kä rababata nuäre krübāte nunbtä nun Dänkien tuareta. ²¹ Angwane Jesukwe niebata mda nunye:

Kä jāme Ngöbökwē raba munbtä. Ti Rün käkwe ti juani ño, ye kwrere ti bike mun juen arato, nieba kwe nunye.

²² Ye btäräbe müre tākāba kwe nunbti, käkwe nieba nunye:

Ngöbö Ūai Deme kaen ngäbti munkwe. ²³ Nire nire ngite abko diandrekä btä munkwe niedi ie, ye erere Ngöbökwē dianinkära btä; akwa nire nire rabadi ngite kärekwäre munkwe niedi ie, ye abko Ngöbökwē ñan ngite diandrekä btä, nieba Jesukwe nun ja tōitikaka benye.

Bti Jesukwe kä mikakaba. ²⁴ Jesu rükabata kena nun ja tōitikaka ben ngätāite, ye näire abko ni iti ja tōitikaka ben kädian nāma Tomás abko nāma ñakare nunbe yete. Tomás ye

mden abko kädian nämä “Munkin” abko nämä ñakare angwane Jesu rükabata. ²⁵ Yebti Tomás rükabata angwane, nun ja töitikaka Jesube käkwe nieba ie:

Nunkwe ni Dänkien turi mtare, nunkwe nieba ie.

Akwa Tomás abko käkwe nieba mda nunye:

Tikwe ñan klabo träin tuadre kisete amne tikwe ñan kise kräkia mikadre klabo träinte, erere arato buko träin kronante, te tikwe ñan kise mikadre, ne ngwane tikwe ñan mun kukwei mikadre era jire chi, nieba kwe nunye.

²⁶ Abti bämän krati mda nun ja töitikaka Jesube nämä ja ükaninkröta jökrä bämante angwane, Tomás nämä siba yete angwane, nunkwe jukwe dikaba arato, akwa batibe Jesu rababa gwi amne rababa nünaninkä nun ngätäite, käkwe niebata nunye:

Kä jäme Ngöbökwé raba munbtä, nieba kwe nunye.

²⁷ Yebti nieba kwe mda Tomásye:

Tomás, kise mike tie nete amne ti kise träin ne mike ñäräre, bti ti krona träin ne te kise krien tie, bti kukwe ñan tä nebe era makrä, ye kwrere makwe ñan nuen mda, käkwe kukwe tibtä ye mika era jae, nieba Jesukwe ie.

²⁸ Angwane Tomás kwe ngrateba kri, käkwe nieba Jesuye:

¡Ma abko ti Dänkien tikwe amne Ngöbö tikwe! nieba kwe ie.

²⁹ Angwane Jesukwe nieba mda ie:

Mata ti tuenta ja okwä jenbti, aisete ti ara abko makwe miri era, käkwe tödiri tibti ñan ñan; akwa nire nire tä ti tuen ñakare akwa tä ti kukwei mike era jae amne tä tödeke tibti, ni yebtä abko kä rabadi bäri nuäre krübäte amne Ngöbökwé ja di biandi ietre, nieba Jesukwe Tomásye.

³⁰ Jesu abko nämäne sribire nun ja töitikaka benbe kä nebtä angwane, Ngöbö di nämä ben ye bä mikakrä abko sribi ñan tuabare nuenba kabre mda kwe nun ja töitikaka ben okwäbti, akwa ye abko tikwe tikaba ñakare jökrä tärä nebtä. ³¹ Akwa munkwe kukwe kuin Jesubtä mikadre era jae amne Ni Dianinkä Ngöbökwé abko Jesu ara amne niara abko Ngöbö Odei, ye abko rabadre era munkrä amne munkwe tödekadre bti, abkokäre tikwe kukwe ne tikani. Mdakäre abko, munkwe tödekadre Jesubti, ye köböire munkwe nünandre kärekwé, abkokäre tita kukwe ne tike.

21

Nitre ja töitikaka Jesube käkwe gwa gani kabre

¹ Jesukwe ñäkäba kore Tomásye. Abti Jesukwe ja mikabata tuadre mda nun ja töitikaka benye ñö okwä kri kädianta Tiberias ye köräbtä. Ñö okwä kri ne arabe kädianta Galilea arato, kánti kukwe rakakaba krörö: ² Simón Pedro nämä Tomásye yete. Tomás ye arabe kädian nämä “Munkin” abko nämä yete. Erere arato, Natanael nünanka juta Canáte kä Galileate amne Zebedeo ngobo nibu, btä nun ja töitikaka Jesube nämä nibu mda yete.

³ Angwane Simón Pedro käkwe nieba nunye:

Ti bike niken gwa gaen, nieba kwe.

Angwane nunkwe nieba Pedroye:

Nun bike niken siba mabe, nieba nunkwe.

Ye erere bkänä, rikaba, rankwaba rute amne rikaba gwa gaen. Akwa ye näire deo kábä rababa ñakare jire gwabtä. ⁴ Abti kä jataba ngwen dekä angwane, batibe Jesu rababa ñö okwä köräbti yete, akwa Jesu ara nämä yete, ye abko ñan rükaba gare nunye. ⁵ Angwane Jesu käkwe nieba nunye:

¿Gwa tärä munkwe ya ti mräkätre? nieba kwe.

Nunkwe nieba ie:

Gwa ñakare nunkwe, nunkwe nieba Jesuye.

⁶ Abtä Jesukwe nieba mda nunye:

Krade kiteta ñöte küde ruenkri rubtä timon yete munkwe angwane, mun kábä rabadi, nieba kwe nunye.

Ye erere nunkwe nuenba angwane, gwa rababa kratibe dikaro kradete, aisete krade ñan rababa nākāita kukwāne nebeta rute nunye. ⁷ Angwane ti ja tōitikaka Jesube abko Jesu nāmāne tarere kri abko kākwe nieba Pedroye:

¡Ni Dänkien ara tā ñö köräbti se! tikwe nieba.

Tikwe nieba kore, ye jaraba Simón Pedroye angwane, jötrö ngwarbe dän kitaba jabtä kwe, bti rankwaba ñöte, rikaba jübenkā nebe Jesu kánti. ⁸ Angwane nun mda mda ja tōitikaka Jesube abko rikaba ru ngwena janknu nebe ñö köräbtä. Akwa gwa rababa kabre kradete, ye abko nun rikaba jáke bätärekā bätärekā nebe ñö köräbtä. Nun nāma bā kānime bāsi metro sientō krati nāre ñökrā ken, aisete rababa gwa ngwena nebe ñö köräbtä. ⁹ Abti rababa ñö köräbtä jate, rankwaba timon angwane, ñukwā oto nāma bukaninte kwati kwanba nunye. Ñukwā yebti abko gwa nāma mikani krati amne ban nāma mikani arato. ¹⁰ Angwane Jesukwe nieba nunye:

Gwa naka munye, ye ngwen ruäre kukwadre nete, nieba kwe nunye.

¹¹ Angwane jötrö Simón Pedro rikaba rute káin, kā rikaba krade ngwena nebe jate. Gwa krikri be nāma kradete, ye tanba angwane, gwa nāma sientō krati bti gre ketebu bti krä jätäbti krämā (153) kradete. Gwa nāma kabre kore, akwa krade rötateba ñakare.

¹² Yebti Jesukwe nieba mda nun ja tōitikaka benye:

Mun jakwe mröre, nieba kwe.

Ye erere nun rikaba, akwa Jesu abko ni Dänkien ara abko rababa gare nunye, aisete Jesu abko nire ye abko ja ñan rükaba tōre nunye ngwentari ie. ¹³ Yebti Jesukwe krötāba nun ken, kākwe ban amne gwa dianba kisete, bti bianba kwe nunye kwetadre. ¹⁴ Ne ngwane abko Ngöbökwe Jesu mikaninta nire, yebti Jesukwe ja mikaba tuare bāmākāre nun ja tōitikaka benye.

Jesukwe blitabare Simón Pedrobe

¹⁵ Nunkwe mröba ünän jökrā angwane, Jesukwe nieba Simón Pedroye:

Simón, Jonás ngobo, ¿mata ti tarere bāri ni mda mda noko ngwā ya? nieba kwe ie.

Angwane Pedrokwe nieba mda ie:

Jän, ti Dänkien. Ma tare kri tikwe ye garera mae, nieba kwe Jesuye.

Angwane Jesukwe nieba mda ie:

Nitre tödekaka tibti tā obeja ngäbāli kwrere, ye makwe buka, nieba kwe Pedroye.

¹⁶ Yebti Jesukwe niebata bobuta ie:

Simón, Jonás ngobo, ¿mata ti tarere era metre ya? nieba kwe ie.

Angwane Pedrokwe niebata Jesuye:

Jän, ti Dänkien. Ma tare kri tikwe, ye garera kuin mae, nieba kwe ie.

Angwane Jesukwe nieba mda ie:

Nitre tödekaka tibti tā obeja kwrere, ye makwe ngibia, nieba kwe ie.

¹⁷ Yebti bāmākāre Jesukwe niebata mda Pedroye:

Simón, Jonás ngobo, ¿mata ti tarere era metre ya? nieba kwe ie.

Jesukwe kukwe arabe ngwiantariba bāmā jire ie, abtä moto rababa ulire, kākwe nieba Jesuye:

Ti Dänkien, kukwe gare jökrā mae, aisete ma tare kri tikwe, ye gare kuin mae, nieba kwe ie.

Abtä Jesukwe nieba mda ie:

Nitre tödekaka tibti tā obeja kwrere, ye makwe buka, nieba kwe ie.

¹⁸ Yebti Jesukwe nieba mda ie:

Ti bike kukwe era erere niere krörö mae: Ma nāmāne bati angwane, ma nāmāne ja dātere, bti ma tö nāmāne nebe rikai mdente erere, kánti ma nāmāne niken. Akwa ma rabara unbre angwane, makwe ja küde aibe ngökādite amne ni mdakwe dän kitadi mabtä amne, ma ñan tö nāin abko kánti ma jänāin, nieba Jesukwe Pedroye.

¹⁹ Jesukwe nieba kore Pedroye, ye abko Pedro krütadi ñö krusobtä abko Jesu tö rababa niei biare ie, abkōkāre nieba kore kwe ie. Erere arato, Pedro krütadre, yebti abko Ngöbö

rabadre käikitaninkä kri abko Jesukwe mikaba gare ie, käkwe nieba kore ie. Yebti Jesukwe nieba mda Pedroye:

¡Makwe dikaka janknu ti jiebti, ie ti tö! nieba kwe ie.

²⁰ Jesu amne Pedro nämä dikekä ñö köräbäre, ye btäräbe Pedrokwe nikrabata ja jiebti angwane, ti ne mden Jesu nämä tarere, ye rükaba niaratre jiebti abko btä Pedro okwä rababa. Ti nämä tākänintbe känime Jesu ken mröre mrä Jesube Pascua näire angwane, tikwe nieba Jesuye: ¿Ti Dänkien, nirekwe ma kitadi ngise ma rüeye müre ketadre? tikwe nieba Jesuye abko rükaba Jesu amne Pedro jiebti. ²¹ Ti ne mden abko rikaba tuen Pedroye angwane, Pedrokwe nieba Jesuye:

¿Ti Dänkien, niara sebtä abko dre rakadikä? nieba kwe Jesuye.

²² Abtä Jesukwe nieba Pedroye:

Ti tö rabadre ni se mikai nüne janknu angwane, tädre nire angwane ti jatadreta kä nebtä, aise te ye ñan rabadre ütiäte makrä. Akwa ma abko käkwe dikaka janknu ti jiebti, nieba kwe ie.

²³ Jesukwe nieba kore Pedroye, yebtä abko ti ñan krütadre jire abko ja mräkätre ruäre tödekaka Jesubti kä rababa niere jae kwärikwäri. Akwa Jesukwe ñan nieba kore, akwa nieba krörö kwe: “Ti tö rabadre ni se mikai nüne janknu angwane, tädre nire angwane ti jatadreta kä nebtä, ye ñan rabadre ütiäte makrä,” nieba Jesukwe. ²⁴ Ti abko btä Jesukwe blitaba Pedrobe abko kätä tärä ne tike amne, tikwe kukwe tuaba Jesubtä ja okwä jenbti erere tita niere metre, aise te kukwe ne abko era metre erere abko gare nie. ²⁵ Jesu nämä sribire kä nebtä angwane, sribi kri namani bare kabre mda ie, aise te kukwe ye tikadre jökrä ja täritäri täräbtä angwane, tärä ye käi rabadre ñakare kä nebtä, raba ruen tie. Abko kukwe nakaninkä kore Jesubtä. Abko kore se. Ne ngörä.

Sribi Nitre Jesu Kukwei Ngwianka Kōböire Los Hechos de los Apóstoles

Tärä ne abko Lucakwe tikani ni kädian nämane Teófilo ye ara kräke. Tärä tikani käne kräke abko Kukwe Kuin Jesubtä Tikani Lucakwe. Ye mden kisete, ni tärä ne tikaka abko Lucas ara tä gare nie. Niarakwe tärä Lucas tikani käne, abti tärä Hechos ne tikani kwe. Jesu abko nikaninta kä käinbti, yebti Jesukwe sribi nuenbare ño ño Ngöbö Üai kōböire kä nebtä nitre Jesu kukwei ngwiankabti abko Lucas tä mike gare tärä nebtä. Kukwe ne tä tikani krörö Hechos 1.8 yebtä: “Mun rabadi dite, kä näin kukwe kuin tibtä ye niere juta Jerusalénte amne kä Judeate amne kä Samariate. Erere arato, mun näin kukwe kuin ye niere kä jökräbti temen” abko tä tikani. Bäre käne Ngöbökwē sribibare ño ño Pedro kōböire Jerusalénte, Judeate amne Samariate abko Hechos tä niere. Yebti Pablo abko kākwe kukwe kuin Jesubtä mikani gare kä jökräbti temen abko Lucas kākwe mikani gare. Tärä nebtä abko, Jesukristo abko ni Diantarikä ni jökrä kräke abko Lucas tä mike gare.

Lucas abko ni kräkä bianka. Pablo nikani kukwe kuin Jesubtä mike gare abko ben Lucas nikani bäre bäre arato. Ye mden kisete, Ngöbökwē sribibare ño ño Pablo kōböire abko Lucakwe tuani ja okwä jenbti abko erere tikani täräbtä kwe.

KUKWE NAKANINKÄ KÄNEKÄNE JESU KUKWEI NGWIANKABTÄ (1.1-26)

Jesu nikaninta kä käinbti

¹⁻² Ti mräkä Teófilo, tikwe tärä tikani käne mae, yebtä tikwe tikaba krörö: Ngöbö ngämi niken Jesu ngwenante kä käinbti känenkri Jesu nikani sribire kena angwane, dre dre nuenbare kwe amne dre dre diribare kwe abko tikwe tikani käne täräbtä makrä. Erere arato, ni dianinkä kwe ja kukwei ngwianka, ye abko kākwe dre dre nuendre abko niebare kwe ietre Ngöbö Üai Deme kōböire abko tikwe tikani käne täräbtä makrä. ³ Jesu krütani, yebti nūkaninta nire. Ne abko niara nūkaninta nire bkänä rabadre gare metre, abkokäre ja mikani tuadre bäre bäre kōbö gre ketebu kwe niara kukwei ngwianka yeye. Angwane Ngöböta gobrane ño ni kwe ngätäite, abkobtä blitabare kwe bentre. ⁴ Angwane bati Jesu nämane bentre angwane, niebare krörö kwe ietre:

Ngöbö ti Rün kākwe ja Üai Deme kōböi mikani munye, btä tikwe blitaba munbe, ye munkwe ngibia Jerusalénte. Munkwe ñan kä mikaka jire Jerusalénte abko tita niere munye, ⁵ ñobtä ñan angwane Juankwe ni ngökani ñö aibe te ni mikakäre jenena Ngöbökrä, akwa Ngöbökwē ja Üai Deme juandi nūnakäre munbtä, aisete munkwe ngibia Jerusalén yete. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

Ngöbö nikani Jesu ngwenante kä käinbti

⁶ Yebti nitre Jesu kukwei ngwianka kākwe niebare mda Jesuye:

Dänkien, ¿rei nämane kira nun ngätäite nete, ye kwrere ma bike gobrane nun israelita ngätäite nete ya? niebare kwetre Jesuye.

⁷ Jesukwe niebare mda ietre:

Ti rabadre gobrane ñongwane amne kōbö mdente, ye abko ti Rün käta ükete au tikrä amne, ye ñan rabadre gare munye. ⁸ Akwa kukwe krörökrörö abko rabadre gare munye: Ngöbö Üai Deme rükadi nüne munbtä, kākwe ja di biandi munye angwane, mun rabadi dite, kä näin kukwe kuin tibtä ye niere juta Jerusalénte amne kä Judeate amne kä Samariate. Erere arato, mun näin kukwe kuin ye niere kä jökräbti temen, ye abko rabadre gare käne munye. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

⁹ Jesukwe blitabare ünän kore bentre angwane, niaratre okwä nämane Jesubtä. Ye btäräbe Ngöbökwē Jesu kaninkä käin, nikani ngwena mütate ta käin amne nianinkäbe niaratre okwäte, nin jatabareta mda ietre.

¹⁰ Jesu namani niken kä käinbti, ye abko nikani nenkä ño niaratre okwäbti abko jiebtu okwä nämáne kwekbe. Ye btäräbe ni btä dän ngwen bürere namanina nünaninkä nibu niaratre ken, ¹¹ käkwe niebare ietre:

Mun Galileabo, okwäbti Ngöbö niki Jesu ngwenante kä käinbti abko jiebtu mun okwäta. ¿Se ñobtä mun okwäta jiebtu? Jesu ye mden Ngöbö niki ngwenante kä käinbti mtare, ye kwrere jatadita bobuta, niebare kwe ietre.

Matías dianinkä sribikäre Jesu kukwei ngwianka

¹² Kä ye ngwane abko, nitre Jesu kukwei ngwianka nämáne Ngitio Olibobti, nikaninta Jerusalén. Ji Ngitio Olibo nebebe Jerusalén ye abko bäsi kilometro krati, kánti nikaninta.

¹³ Nikani nementa jutate angwane, ju käin ninkri, kánti nämánentre nüne, ye kánti nikani nebata. Ye kánti Pedro, Juan, Santiago btä Andrés; Felipe btä Tomás; Bartolomé btä Mateo; Alfeo ngobo Santiago btä Simón (ne arabe kä Zelote) amne Santiago mda ngobo Judas abko nämáne arato. ¹⁴ Ye kánti, meri ruäre, ben nämáne ja ükekrö käre blitakäre Ngöböbe amne, Jesu meye María amne Jesu etbakantre, ben nämáne blite Ngöböbe arato.

¹⁵ Kä ye ngwane abko batira jire ni tödekaka Jesubti nämáne ja ükaninkrö bäsi gre keta ti jire, ye ngätäite Pedro namani nünaninkä, käkwe niebare:

¹⁶ Ja mräkä, Judas nikani Jesu rüe jie ngwena Jesu kaen ngite, ye abko Ngöbö Üai Deme köböire nämáne tikani kira Ngöbö Kukweibtä jrei Davikwe. Ye rabadre bare, mden erere namanina bare mtare. ¹⁷ Judas abko nämáne nibe ketetibe amne nämáne sribire nibe gwaire, niebare Pedrokwe.

¹⁸ (Akwa Judas ye mden abko käkwe kukwe nuenbare käme Jesu rüere, ye abko ütiä biani ie. Mdenbti kä kökani kwe jakrä. Abti kä ye kánti, niara nikani ngitiekä dokwäre temen amne büle ngetrani angwane, ngänkrä nakwani jökrä künken. ¹⁹ Ye abko, nitre nünanka Jerusalén käkwe gani angwane, kä ye kädiani Acéldama kwetre. Ye abko “Kä Därire” nieta niaratre kukwe arameore.)

²⁰ Pedrokwe niebare:

Kukwe rakadrekä kore, ye mden abko nämáne tikani krörö Davikwe tärä Salmobtä: Ju niarakwe, kánti kä raba kaibe ngwarbe jökrä amne, ni mda ñan raba nüne jire niara täte. *Salmos 69.25*

Erere arato, kukwe nebtä Davikwe kukwe tikani mda abko krörö: Sribi kwe abko raba ni mda kisete, *Salmos 109.8*
tikani kore kira Davikwe.

²¹ Ne aisete, ni Dänkien Jesu nämáne nüne ni ngätäite nete angwane, ni ruäre tä näin siba nibe, ne käre nämáne näin ketetibe nibe ²² kena angwane Juankwe Jesu ngökani ñöte abti kä nükebe Ngöbö nikani Jesu ngwenante kä käinbti. Nitre tä näin kore nibe, ye ngätäite nikwe ni diandrekä iti sribikäre jabe Judas täte, Jesu nukaninta nire kädriekäre gwaire nibe abko rabadre kuin. Abko kore se, niebare Pedrokwe ietre.

²³ Ye erere bkänä, ni mikani nibu jite kwetre diandrekä mikakäre sribire abko nere: Ni iti abko kädian nämáne José, arabe kädian nämáne Barsabás amne arabe kädian nämáne Justo arato. Amne ni mda abko kädian nämáne Matías mikani kwetre jite arato. ²⁴⁻²⁵ Nebti blitabare krörö kwetre Ngöböbe: Ni Dänkien Jesu, Judas Iscariote käkwe ja mikani ngite, kánti sribi kwe namani ie amne, Ngöbökwé üai juani mdente, ye kánti nikani. Mtare nire rabadre ma kukwei ngwianka Judas täte, ye abko makwe mika gare nunye, ñobtä ñan angwane ni moto ño gare kuin jökrä mae, aisete nitre nibu ngätäite, nire rabadre abko makwe mika gare nunye, niebare kwetre Ngöböye. ²⁶ Yebti nire rabadre sribire abko Ngöbökwé mikadre gare ietre, abkokäre jä kitani kwetre* gakäre angwane, jä yebti abko Ngöbökwé Matías mikani jite. Ye ngwane mentokwäre, Matías namani Jesu kukwei ngwianka siba ni ni jätäbti iti yebe.

KUKWE KUIN JESUBTÄ NIEBARE JUTA JERUSALÉNTÉ (2.1–8.3)

* 1:26 jä kitani kwetre. Proverbios 16.33 yebtä ñäke.

2

Ngöbö Üai Deme nükani

¹ Bieta kädian nämane Pentecostés* ye abko köböi nukaninta angwane, nitre tödekaka Jesubti nämane ja ükaninkrö jökrä ja kanti. ² Te batibe müreta kite mate bäri ribi krübäte ngöta neme, ye kwrere jire kä ngö jatani kä käinbti timonkwäre abko ngö nükani mate gwita temen niaratre nämane tākānintbe jökrä ye kanti. ³ Angwane jändrän bä namani ñukwä jutra kwrere niatebare abko nikani mate jene jene ni itire itire btä gwita temen. ⁴ Ye btäräbe Ngöbö Üai Deme namani täte jökrä btätre. Angwane ni kukwei jenena bätäkä ngwarbe btä ja töitikani ñakare kwetre abko erere bti namanintre blite, Ngöbö Üai namani kukwe tike ño, ye kwrere namani blite jökrä.

⁵ Kä ye ngwane abko nitre israelita nünanka kä jökräbti temen kä nämane Ngöbö mike ütiäte abko nämane nünentbe Jerusalente Ngöbö käikitakakäre Pentecostés näire. ⁶ Angwane nitre tödekaka Jesubti namani blite bätäkä ngwarbe, kukwe ye jarabare nitre israelitaye angwane, dre namani nakenkä ñan namani nuke gare ietre, kākwe ja ükaninkrö kwati ni kukwei nuakäre, ñobtä ñan angwane nitre nämane yete, ye kukwe ño ño abko erere nitre tödekaka Jesubti namani blite. ⁷ Yebtä abko, ni jökrä kākwe ja ngwiani nikenkä amne töi ñan namani krütare jökrä, kä namani niere krörö jae kwärikwäri:

¡Nitre noko abko ñan Galileabo jökrä ya, ⁸ amarebti nibitre blite ni kwrere amne kukwe nibi nuke gare nie se! ⁹ Nita nete ne abko, Partobo, Medobo, ni Elambo, ni Mesopotamiabo, ni Judeabo, ni Capadociabo, ni Pontobo tä nete. Erere arato, ni nünanka kākä Asiate tä nete. ¹⁰ Mdakäre abko, ni Frigiabo, Panfiliabo amne ni Egiptobo tä nete amne, ni nünanka kä Libiate juta Cirene ken tä nete. Erere arato, ni nünanka juta Romate tä siba nete abko ¹¹ ruäre därebare ni israelitakri, akwa ruäre abko kākwe Ngöbö nitre israelitakwe kani ngäbti Ngöbö jen kwe kwrere, köböire namani nekete jakri nitre israelitabe abko tä nete. Erere arato, ni nünanka kä butubti Cretate amne, ni kä Arabiabo tä nete. ¿Se ño abko sribi kri nuenbare Ngöbökwä, btä nibitre blite ni jökrä kukwere se? ni jökrä namani niere kore jae kwärikwäri.

¹² Yebtä abko, ni jökrä ñan töi namani krütare amne töbikadre ño mda kwetre ñan namani nuke gare ietre, kä namani niere jae kwärikwäri:

¿Dreta nakenkä nete amarebti ni jökrä nibi blite bätäkä ngwarbe kore se? namanintre niere mda.

¹³ Akwa ni ruäre abko nämane nitre tödekaka Jesubti mike yakrä, kä namani niere:

¡A, ngwarbe nibitre dröbare jökrä, aisetä tätre kore se! namanintre niere.

Pedro kākwe blitabare Jesubtä

¹⁴ Ye btäräbe nitre ni jätäbti iti Jesu kukwei ngwianka mda mda, ben Pedro namani nünaninkä krö, kākwe ñākābare jume ja dibti krörö:

Ti mräkä israelita amne ni mda mda tä nüne Jerusalén nete abko ie dre dre tä nakenkä rabadre gare, aisetä ti bike kukwe niere, neye olo ketete kuin munkwe: ¹⁵ Nitre ne tä dröbare mun nibi nütüre btä, akwa ye kwrere ñakare, ñobtä ñan angwane ñänä okwä krä ökänbe krire dekä. Se ño abko rabadre dröbare jökrä, aisetä niaratre ñan tä dröbare.

¹⁶ Akwa kukwe ne tä nakenkä nete mtare, abkobtä Ngöbö kukwei niekä Joel kākwe tikani krörö:

¹⁷ Ngöböta niere krörö munye:

Kä mrä angwane, ni nünanka kä ketareketare te kwäräkwärä, btä tikwe ja Üai Deme mikadi täte.

Ne aisetä mun ngäbriänkä merire, brare kākwe ti kukwei niedi amne, ni brare bati bati abko ie jändrän tikwe rabadi tuen köböre kwrere.

Amne ni unbre unbre abko tikwe mikadi köböre jändrän tikwebtä arato.

¹⁸ Erere arato, ni merire, brare sribikä tikrä, yebtä tikwe ja Üai mikadi täte angwane, niaratre kākwe ti kukwei niedi arato.

* 2:1 Pentecostés. Bieta Pentecostés, ye näire nitre israelita nämane kuin niere Ngöböye nura ngwä kenabtä. Levítico 23.15-21, yebtä ñäke.

¹⁹ Mdakäre abko, kä käinbti, kä temenbtä abko tikwe sribi kri ñan tuabare mikadi tuadre amne, jändrän btä ni töi ñan krütai abko tikwe nuendi okwäbti abko krörö:

Däri rabadi tuen, ñukwä jutra rabadi tuen kri amne ngübü rabadi tuen krikri krübäte.

²⁰ Erere arato, ñänä gidiadite iko jökrä. Sö abko bä rabadi därire jökrä.

Ne abko, ni Dänkien köböi bä nuäre ütiäte kri abko känenkri kukwe rakadikä kore.

²¹ Akwa nire nire käkwe ja di kärädre ni Dänkienye rabakäre dianintari, ni ye abko Ngöbökwé dianditari, nieta kore Ngöbökwé *Joel 2.28-32*

abko tikani Joelikwe, niebare Pedrokwe.

²² Yebti Pedrokwe niebareta mda:

Mun israelita, ie ti bike kukwe niere, aisete olo ketate kuin ti kukweiye munkwe: Jesu Nazarebo abko ni brare juani Ngöbökwé rabadre era munkrä, abkokäre Ngöbökwé ja di biani ie sribi kri ñan tuabare nuenkäre bätäkä ngwarbe mun ngätäite. Niarakwe sribibare kore abko garera kuin munye. ²³ Ni ye abko, kräke kukwe nämane ükaninte Ngöbökwé, aisete erere nikani nakenkä krörö btä: Ni iti käkwe kitani ngite mun kisete, bti ni moto kämekäme käkwe mun die mikani kämike krusobtä. ²⁴ Akwa Ngöbö ara jire käkwe mikaninta nire, ñobtä ñan angwane gata ñan rabadre niara ganaine janknu jire chi. ²⁵ Ngöbökwé niara mikadita nire, yebtä abko jrei Davikwe tärä tikani krörö kira:

Ti nämane ti Dänkien tuen käre ja ken tibe.

Niara tä ti ken ti küde ruenkri ti die mikakäre, aisete tikwe ñan kä jürä ngwiandre jire jabtä.

²⁶ Ne aisete kä juto tibtä amne kä nuäre tibtä Ngöbö käikitakakäre.

Mdakäre abko, ti krüte angwane, Ngöbökwé ti ngätä ngibiadi kuin, yebti tita tödeke,

²⁷ ñobtä ñan angwane ti krüte angwane, makwe ñan ti ngätä tuadimetre ni krütani ngätäite dobote Ngöbö.

Erere arato, ni Deme makwe, ye makwe ñan ngwäkä tuadimetre ngütekä.

²⁸ Amne ji mdenbti ti rikadre nünakäre käreäre mabe, ye abko makwe mikani gare tie, aisete ti rabadita ma ngwärekre amne makwe kä mikadita nuäre tibtä ma tuareta.

Salomos 16.8-11

Ne abko Davikwe tikani kore Jesubtä.

²⁹ Ja mräkätre, ti bike kukwe era metre niere krörö munye, ye ie olo ketete munkwe: Ni mräkä kira David käkwe kukwe tikani, David ye abko krütani, doboi mikani, amne ngwäkä ngütaninkä amne doboi tä kä ne kanti Jerusalén nete. ³⁰ Akwa David abko ni Ngöbö kukwei niekä, aisete ni iti niara mräkäkri abko Ngöbökwé mikadi gobrane niara täte, ye nämane gare ie, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé köböi mikani ie. ³¹ Ne mden kisete, Ni Dianinkä Ngöbökwé ye abko rükadreta nire amne ñan gütadrekä abko Ngöbökwé mikanina gare ie käne. ³² Mden erere, mtare Ngöbökwé Jesu mikaninta nire. Jesu mikaninta nire, ye mden abko nunkwe tuaba ja okwä jenbti amne nunta niekäre metre mtare. ³³ Ngöbökwé mikaninta nire, abti Ngöbökwé mikani ütiäte kri, käkwe mikani tākänintbe ja küde ruenkri angwane, ja di kri mikani niara kisete kä käinbti kwe. Bti Ngöbö Üai Deme köböi mikani kwe nunye, ye abko Ngöbökwé biani ie arato amne, niara abko käkwe mikaba nüne täte nunbtä. Ye mden munkwe turi mtare amne munkwe kukwe nuri arato ye. ³⁴ Ye abko, David tukwe ñan nämane blite jabtä gare nie, ñobtä ñan angwane niara doboi tä Jerusalén nete, amne Ngöbö ñan nikani niara ngwena kä käinbti, akwa David arabe käkwe kukwe tikani krörö:

Ti Dänkien Ngöbökwé niebare ti Dänkienye:

Kä bäri ütiäte kri ti küde ruenkri, ne kanti jakwe täke nete.

³⁵ Ye kanti ma raba abti tikwe ma rüe mikadi jökrä ma ngoto täni. *Salomos 110.1*

Ye abko namani tikani kore Davikwe, akwa tikani ñakare kwe jabtä amne, Jesu Ni Dianinkä Ngöbökwé abko btä tärä tikani kwe.

³⁶ Ne aisete, mun israelita, ie kukwe era metre rabadre gare abko erere ti bike niere: Jesu juani müre ketadre krusobtä munkwe, Jesu ye mden abko Ngöbökwé mikani

Dänkiene amne mikani ni Dianinkä kwrere kwe arato. Ne abko raba gare munye kore. Abko kore se, niebare Pedrokwe ietre.

³⁷ Pedrokwe blitabare nitre kwati olote kore, ye abko matani tare motobtä amne, ja namani ruen ngite krübäte Ngöbö ngwärekre ietre, käkwe kukwe ngwianintari krörö Pedroye amne Jesu kukwei ngwianka mda mdaye:

Ja mräkä, mtare nunkwe dre nuendre niere nunye, niebare kwetre.

³⁸ Abtä Pedrokwe niebare mda ietre:

Munkwe kukwe nuenbare käme Ngöbö rüere, ye kite temen jökrä, bti munkwe tödeka Jesubti. Yebti mun jata ja mike ngökare ñöte Jesukristo käbti. Angwane munkwe ja mikani ngite, ye Ngöbökwé diandikä jökrä munbtä, käkwe ja Üai Deme mikadi nüne munbtä arato, ³⁹ ñöbtä ñan angwane Ngöbökwé ja Üai Deme köböi mikani, ye abko munkrä amne mun ngäbriänkäkrä, erere arato ni kä jökräbti kärädre ni Dänkienkwe ye kräke, niebare Pedrokwe ietre.

⁴⁰ Pedrokwe blitabare kore angwane, kukwe mda mda ribebare bäri mda kwe ietre, niaratre töi diankrä amne mikakrä mokre abko krörö:

Ngöbökwé ñan mun mikadre ja tare nike nitre kukwe kämekäme nuenkä ben gwaire, abkokäre mun rabadre dianintari Ngöbö diebti abko tita ribere munye, niebare kwe ietre.

⁴¹ Ye kwrere bkänä, kukwe diribare Pedrokwe, ye ni kwati käkwe kani ngäbti amne ngökani ñöte Jesu käbti. Köbö ye näire abko, ni mda mda namani tödeke Jesubti abko namani mili krämä jire (3,000) abko namani ja gete nitre tödekaka Jesubti yebe.

Nitre tödekaka Jesubti nämane nüne krörö jabe kwärikwäri

⁴² Angwane kukwe diribare nitre Jesu kukwei ngwiankakwe, yebtä niaratre namani ja kite köbö kwatirekwatire amne namanintre jändrän jakwe dräire jabti kwärikwäri. Erere arato, namanintre ja ükekrö ju kwatirekwatire te mröre gwaire Jesu ngatani ngwiankäreta töre jae amne blitakäre Ngöböbe. ⁴³ Nitre Jesu kukwei ngwianka namani sribi kri nuene amne, sribi ñan tuabare namani nuene ni kwati okwäbti Jesu di namani bentre bä mikakäre. Yebtä abko, ni jökrä ñan töi namani krütare jökrä. ⁴⁴ Angwane nitre tödekaka Jesubti abko töi namani ketetibe jökrä, kä namani jändrän jakwe jakwe dräire jabti kwärikwäri ni tödekaka Jesubti bobre bobre die mikakäre. ⁴⁵ Erere arato, namanintre kä jakwe amne jändrän jakwe rürümoine, bti ni bobre bobre, ie ngwian biandre nuäi nuäi, ye näre nikanintre bien ni itire itire ie. ⁴⁶ Mdakäre abko, ju blitakrä Ngöböbe te namanintre ja ükekrö köbö kwatirekwatire amne, ju kwatirekwatire te mrö dräi namani angwane, kä namani neme nuäre btätre mröre ketetibe ja moto jämenbti. ⁴⁷ Angwane namanintre Ngöbö käikitekä amne, ni jökrä namanintre mike ütiäte. Mdakäre abko, köbö kwatirekwatire, nire nire namani neme dianintari abko ni Dänkien Jesu namani mike ketetibe nitre tödekaka niarabtibe.

3

Pedrokwe ni ngüre bren mikaninta quinta

¹ Abti bati, kä mikani blitakrä Ngöböbe ñänä okwä krämä näre dere, ye ngwane Pedro amne Juan nikani mda ju blitakrä Ngöböbe ye kanti blitakäre Ngöböbe. ² Angwane ju blitakrä Ngöböbe, ye kanti jukwe nämane kwati abko kädian nämane Jukwe Bä Nuäre. Jukwe ye kanti abko, ni därebare ngüre bren nämane iti. Ni ye abko käre jänämane niken köbö kwatirekwatire nebe yete ngwian käräkäre nitre nämane niken yete yeye abko erere ni ngüre bren nämane yete. ³ Angwane Pedro jatanina nemente jukwete ta Juanbe, rikakäre ju blitakrä Ngöböbe ye kanti angwane, ni ngüre bren ye okwä namani btätre, käkwe ngwian käräbare ietre jakrä. ⁴ Abtä Pedro amne Juan okwä namani kwekbe ni yebtä, bti Pedrokwe niebare ie:

Nun mike ñäräre, niebare kwe ie.

⁵ Angwane niaratrekwe ngwian biandi ie namani nütüre, käkwe okwä ketaninte kwekbe btä bkänä. ⁶ Akwa Pedro abko käkwe niebare krörö mda ie:

Ngwian amne oro ñakare jire chi tikwe biandre mae, akwa jändränta tikwe, erere ti bike bien mae: Jesukristo Nazarebo ye käbti näin krö, nän dikekä, niebare kwe ie.

⁷ Pedrokwe ñäkäbare kore ie, ye btäräbe kani küde ruenkribti kwe, käkwe ganinkrö krö. Ye btäräbe ni ye ngüre namaninta dite jökrä ie se kwrere. ⁸ Angwane ni ngüre bren ye käkwe ja tākāninte kāinta, nūkaninbe dikekä krö amne nikani dikekä kwäräkwarä. Bti nikani siba Pedrobe amne Juanbe ju blitakrä Ngöböbe ye kanti, akwa nikani angwane, nikani ja tākete kāintabe nekwäre sekwäre Ngöbö kākitekerekä kwärä. ⁹ Namani ja tākete kwäräkwarä Ngöbö kākitekä, ye ni jökrä käkwe tuani angwane, ¹⁰ tōi ñan namani krütare btä, ñobtä ñan angwane ni nämāne tākānintbe ngwian kārere Jukwe Bā Nuārebtä nämāne tuen amarebti niara ara nämāne näin dikekä aise.

Pedrokwe blitabare Jesubtä

¹¹ Ni ngüre bren namaninta quinta, ye namani Pedro amne Juan gibiekä ñakare angwane, ni kwati ñan tōi namani krütare. Angwane ni namaninta quinta nämāne Pedro amne Juanbe ju blitakrä Ngöböbe bäre jukä kädian nämāne Jukä Salomónkwe, ye kanti ni jökrä nikani betekä ni ye tuakäre. ¹² Ni nämāne ja ükekrö kwati dikaro, ye jatabare Pedroye, abtä nitre ye ie Pedrokwe niebare:

Mun israelita, ¿ye ñobtä abko mun ñan tōi nibi krütare kore yere? ¿Ñobtä mun okwä nibi jökrä kore nunbtä? ¿Nunkwe ni ne mirita quinta ja di jenbti o nun köböire nibi dikekäta, munta nütüre nunbtä ya? Mdakäre abko, ¿nunta nüne bäri deme amne bäri metre Ngöbö ngwärekre, aise.

nun di nibi niara mikakrä quinta, munta nütüre ya, amarebti mun okwä nibi kore nunbtä yere? ¹³ Ngöbö mikani ütiäte Abrahamkwe, Isaakwe, Jacobokwe amne ni mräkä kira kirakwe, Ngöbö ye mden abko käkwe sribikä jakwe Jesu mikani bäri ütiäte ja ngwärekre. Jesu ye mden munkwe biani müre ketadre Pilatoye. Pilato tō rababa tikaiteta, akwa munkwe trö kwitani ie. ¹⁴ Akwa ni Deme amne Metre ne ñan tikadrete, mun rababa niere Pilatoye amne, ni ni kāmikaka abko tikadrete mun rababa niere kore ie. ¹⁵ Ni ni mikaka nüne ne abko munkwe müre ketani kore, akwa Ngöbökwē mikaba nüketa nire. Niara nūkaninta nire abko nunkwe tuaba ja okwä jenbti, aise.

nunta niere. ¹⁶ Ni ngüre bren ne abko gare munye. Ye abko käkwe tödekani kwatibe Jesubti, mden köböire ngüre nibita dite jökrä ie. Niarakwe ja tōi miri kwatibe Jesubtä angwane, Jesukwe niara die miri tödeke jabtī, mden köböire nibita quinta täte jökrä, nibi tuen munye ye kwrere.

¹⁷ Ja mräkä, mun amne nitre ji dokwäte mun ngätäite käkwe Jesu müre ketani angwane, mun nämāne dre nuene metre ñan nämāne gare munye. ¹⁸ Akwa Ni Dianinkä jen jakrä Ngöbökwē abko käkwe ja tare nikadre amne kāmikadre, niebare Ngöbökwē ja kukwei niekä kirakira köböire, mden erere Ngöbökwē mikani neme bare. ¹⁹ Munkwe kukwe nuenba kore, yebtä mun moto raba ulire amne munkwe tödeka Ngöböbti, Ngöbökwē mun ngite ye diandrekä jire jökrä mento munbtä amne, kä rabadi nuäre munbtä amne mun moto rabadi jäme Ngöbö ngwärekre abkokäre. ²⁰ Angwane Jesu Ni Dianinkä kira Ngöbökwē munkrä, Ngöbökwē juandre munkrä, abkokäre munkwe kadre ngäbti. ²¹ Akwa gwängware abko, Jesukristo rabadre nüne kä kāinbti, ñobtä ñan angwane Ngöbö ngämi jändrän jökrä üketeta kuin amne miketa kuin, ye känenkri Jesu ñan rükadreta, ni Ngöbö kukwei niekä deme kirakira käkwe niebare ye kwrere. ²² Yebtä abko, Moisékwē niebare krörö Jesubtä:

Ni Ngöbö kukwei niekä ti kwrere abko Ngöbökwē diandikä iti mun ngätäite blitakäre jakrä munbe.

Ni ye käkwe dre niedi, ye erere munkwe kukwei mika täte jökrä, ²³ ñobtä ñan angwane ni Ngöbö kukwei niekä, ye nire nire käkwe ñan kukwei mikadre täte, ye erere abko munkwe kāmikadre diankakäre ja ngätäite, *Deuteronomio 18.15,18,19* niebare kore Moisékwē.

²⁴ Ye abko, kukwe nakaninkä ño Jesubtä kä ne näire, ye rakadrekä abko nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira Samuel näire mentokwäre käkwe niebare jökrä. ²⁵ Amne Ngöbökwē kukwe ükaninte ni Dianinkä kwe juandre abko niebare kwe nitre niara kukwei

niekä köböire. Erere arato, Ngöbökwé kukwe ükaninte mun mräkä kirakirabe, ye abko rababa bare kä ne näire munkrä, ñobtä ñan angwane kukwe niebare Ngöbökwé Abrahamye, ye abko rababa bare kä ne näire abko krörö:

Ma mräkä köböire ni kä jökräbti temen kä nebtä, ie tikwe ja di biandi, *Génesis 12.3; 22.18* niebare Ngöbökwé Abrahamye.

²⁶ Ngöbökwé sribikä kwe juani kä nebtä angwane, juani käne mun israelita ngätäite kwe ja di biankäre munye, munkwe kukwe kämekäme kitadre jire jökrä temen, abkokäre juani käne kwe munye. Abko kore se, niebare Pedrokwe ni kwati yeye.

4

Pedro btä Juan käkwe blitabare Sanedrin ngwärekre

¹ Pedro amne Juan nämäne blite kore ni kwatibe angwane, batibe nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre nükani mda guardia ju blitakrä Ngöböbete dänkien amne nitre saduseo ruäre nükani arato. ² Niaratre abko namani romon, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé Jesu mikaninta nire ne abko käkwe ni krütanikrütani mikadreta nüne arato bä mikani abko Pedro amne Juan namani dirire. ³ Abtä Pedro amne Juan kani ngite kwetre. Angwane kä namanina dere dikaro, abtä kitani ngite kä teri kwetre nebe jändrinane. ⁴ Akwa ye ngwane abko, kukwe diribare Pedrokwe amne Juankwe, ye ni kwati käkwe kukwe nuani angwane, mikani era kwetre, käkwe tödekani Jesubti, aisete nitre tödekaka Jesubti namani bäri kwati mda. Tanbare angwane, ni brarebe namani mili krärike (5,000) jire.

⁵ Yebti jändrinane, nitre israelita ji dokwäte, nitre unbre ji dokwäte amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre käkwe ja ükaninkrö kwati mda Jerusalén. ⁶ Ye ngwane ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien kädian nämäne Anás nämäne amne, mräkä brare brare kwe kädian nämäne Caifás, Juan amne Alejandro nämäne siba. ⁷ Namani ja ükaninkrö jökrä angwane, Pedro amne Juan ngwiamna kwetre neme ja kanti. Ye erere jänamanina kanti angwane, mikaninta nünaninkä ja ngwärekre kwetre, käkwe niebare krörö ietre:

¿Nirekwe ja di biani mun yeye amne, nire käbti munkwe ni ngüre bren ye mikaninta quinta? niebare kwetre Pedroye amne Juanye.

⁸ Batibe Ngöbö Üai Deme namani täte Pedrobtä abko diebti Pedro käkwe niebare mda: Mun ji dokwäte amne mun unbre töbtä töbtä, ye ie ti bike niere krörö: ⁹ Ni ngüre bren, kisete nämäne bren abko kräke nunkwe jändrän kuin nuenbare amne namaninta quinta, ye abko nunkwe mikaninta quinta ño abko mun tö gai, ne ngwane ti bike niere metre munye abko krörö: ¹⁰ Jesukristo Nazarebo müre ketamna krusobtä munkwe abko Ngöbökwé mikaninta nire. Jesu ye mden käbti amne diebti nunkwe ni ngüre bren ne mikaninta quinta, ye abko nun tö niei metre mun ütiäte krikri yeye amne nitre israelita jökräye arato. ¹¹ Jesu ye abko,

Jä ütiäte kri ju mikakrä metre abko mun ju mikaka käkwe kitaninkä, akwa jä ye abko ni Dänkien käkwe mikani bäri ütiäte ju mikakrä metre, *Salmos 118.22* abko tikani kore Jesubtä tärä Salmobtä.

¹² Ne mden aisete, Jesu aibe ni diantarikä. Nebti Ngöbökwé ni mda mikani ñakare jire kä nebtä ni diantarikäre. Abko kore se, niebare Pedrokwe.

¹³ Pedro amne Juan, btä kä jürä namani ñakare blitare, ye namani tuen nitre ji dokwäteye angwane, niaratre käkwe ja töitikani ñakare amne bobre amarebti namani blite kore, ye abko ñan namani nuke gare nitre yeye aisete, töi ñan namani krütare btätre, akwa nitre ne käkwe dikakabare Jesube abko gani btä kwetre. ¹⁴ Akwa ni ngüre bren namaninta quinta, ye nämäne nünaninkä siba yete niaratrebe, aisete dre niedre kwetre rüere ñan namani nuke gare ietre. ¹⁵ Abtä Pedro amne Juan käkwe kä mikadrekä, rikadre ju bäre, niebare kwetre ietre, bti niaratre namani blite jabe kwärikwäri gwi, ¹⁶ kä namani niere jae kwärikwäri:

¿Nitre nibu sebtä, nikwe dre nuendre? Sribi ütiäte kri ñan tuabare nuenbare kwetre, ye abko ni kwati nünanka Jerusalén nete, ie nena gare, aiseite ni ñan raba rükente jire. ¹⁷ Akwa kukwe ne ñan kädrie rikadre janknu ja täritäri, abkokäre ari niaratre rätekä. Nikwe rätädikä ne ngwane, mtare mentokwäre ñan blitadre mda kwetre Jesu käfti, niebare kwetre jae kwärikwäri.

¹⁸ Bti Pedro amne Juan käräbareta gwä kwetre, käkwe niebare ietre:

Munkwe ñan blita amne, munkwe ñan diri jire chi mda Jesu käfti, niebare kwe ietre.

¹⁹ Abtä Pedro amne Juan käkwe niebare mda ietre:

Ngöbö okwäfti dre nuendre nunkwe abko bäri kuin, yebtä töbike kuin munkwe, bti munkwe nieta nunye. ¿Nunkwe mun kukwei mikadre täte amne Ngöbö abko nunkwe ñan kukwei mikadre täte ya? ye abko bäri kuin ya abko munkwe nie nunye. ²⁰ Akwa nun bike Ngöbö mike täte aiseite, kukwe nakaninkä ño ño Jesubtä nunkwe tuaba ja okwä jenbti amne dre dre niebare kwe abko nunkwe kukwe nuaba, ye abko nunkwe kädriedi janknu. Abko kore se, niebare Pedrokwe amne Juankwe.

²¹ Angwane nitre ji dokwäte sribikä Sanedrinbe ye käkwe Pedro amne Juan rätäninkäta jirekäbe, bti tikaninte kwetre, ñobtä ñan angwane kukwe nakaninkä, yebtä abko ni jökrä namani Ngöbö käikitekä, aiseite Pedro amne Juan mikadre ja ngie nuen ño kwetre ñan namani nuke gare ietre, ñobtä ñan angwane ni jökrä jürä namani btätre aiseite. ²² Ni jökrä nämene Ngöbö käikitekä, ñobtä ñan angwane ni ngüre bren namaninta quinta Jesu di kribti, ye abko ie kä nikanina gre ketebu jire ta angwane namaninta quinta aiseite.

Nitre tödekaka Jesubti käkwe ja di käräbare Ngöböye

²³ Pedro amne Juan tikaninteta angwane, nikaninta nebata mräkä tödekaka Jesubti käfti angwane, nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien btä nitre unbre ji dokwäte käkwe dre dre niebare ietre, ye erere niebare jökrä kwetre mräkäye. ²⁴ Niaratre käkwe Pedro amne Juan kukwei nuani ünän jökrä, bti ja töi mikani gwaire kwetre, kä nikani blite krörö Ngöböbe:

Ni Dänkien Ngöbö, makwe kä käfta amne kä tementa dätebare. Erere arato, makwe mren dätebare amne jändrän jökrä tä nüne käfta, tementa, mrente makwe dätebare. ²⁵ Ma Üai Deme köböire nun mräkä kira sribikä makwe David käkwe ma kukwei niebare krörö:

¿Ñobtä nitre ñakare israelitare tätre neme romon jökrä Ngöbö rüere?

¿Ñobtä nitre israelita abko tä kukwe miketbe ngwarbe kore Ngöbö rüere?

²⁶ Nitre jreire btä nitre gobranka käta ja ükekrö rükäre jökrä ni Dänkien Ngöbö rüere amne Ni Dianinkä jen kwe rüere arato, *Salmos 2.1-2*

niebare Davikwe.

²⁷ Angwane makwe dre niebare David köböire abko metre garera nunye, ñobtä ñan angwane ye kwrere nena nakenkä bkänä Ngöbö, ñobtä ñan angwane Jesu sribikä deme makwe, ye makwe dianinkä jenena sribikäre jakrä, ye rüere abko jrei Herodes amne gobran Poncio Pilato käkwe ja ükaninkrö ni menteninbe amne nitre israelitabe. ²⁸ Ye abko, ma diebti makwe kukwe ükaninte kira amne rakadrekä kore makwe niebare kira David köböire, mden erere namani bare jökrä ietre ma rüere Ngöbö. ²⁹ Ye kwrere arato, mtare tätre nun rätekä amne tätre kada ketamna nunye, ye tuen mae ni Dänkien Ngöbö amne, makwe ja di bian nun sribikä makwe neye, kä jürä ñan rabadre jire chi nunbtä blitakäre ma kukweibtä. ³⁰ Erere arato, Jesu sribikä deme makwe, ye käfti makwe ni bren bren mikata quinta amne, sribi ñan tuabare mda mda raba bare ma diebti nun köböire abko nunta ribere mae Ngöbö. Abko kore se, niebare kwetre Ngöböye.

³¹ Blitabare ünän kore kwetre Ngöböbe, ye btäräbe kä käfti namanintre gätäre ye käkwe grükakabare. Angwane Ngöbö Üai Deme di kri namani jökrä btätre amne, kä jürä namani ñakare btätre Ngöbö Kukwei kädriere gwärere.

Nitre tödekaka Jesubti käkwe jändrän biani jae kwärikwäri

³² Nitre tödekaka Jesubti nämene kwati, ye abko töi namani ja kwrere jökrä. Angwane jändrän kwekwe abko ñakare namanintre ja mike bkäne kaibe, akwa namanintre ni

mda mda mike bkäne siba. ³³ Erere arato, ni Dänkien Jesu nükaninta nire ye abko nitre Jesu kukwei ngwianka namani kädriere bäri ja di ngöi jökrä mda amne, Ngöbö namani ja di bien kri ja moto kuinbti ietre. ³⁴ Kä ye ngwane, nitre tödekaka Jesubti, ye ngätäite ni namani ñakare jire iti jändrän mdei nike, ñobtä ñan angwane ni kä bkänkä amne ju bkänkä abko namani rürümoine, bti namanintre nüke ngwian ye ngwena, ³⁵ bti namanintre bien nitre Jesu kukwei ngwianka yeye, bti nire nire nämane mrö nike amne nämane jändrän mda mda mdei nike, yebti nämane ngwian dräire. Ye erere ngwian biandre ni itire itire ye erere namanintre bien ietre.

³⁶ Ye kwrere abko, ni levita kä José, Chiprebo käkwe nuenbare. (José ne arabe abko nitre Jesu kukwei ngwianka kädiani Bernabé. Ne niaratre kukwere abko “Ni kä mikakata nuäre nibtä” nieta.) ³⁷ Niara ne mden käkwe kä jakwe rürümoinbare, bti ngwian biani kwe nitre Jesu kukwei ngwiankaye dräidre nitre tödekaka Jesubti mda mda nämane jändrän mdei nike yebti.

5

Kukwe nakaninkä Ananíabtä amne Safirabtä

¹ Ni mda nämane yete abko kädian nämane Ananías. Niara amne merire kwe Safira käkwe kä jakwe rürümoinbare arato. ² Akwa ni ye abko käkwe ja töi mikani ruäre meri kwebe, käkwe ngwian ye diani ruäre ta jae, bti biani jökrä kwe namani bä mike jabtä nitre Jesu kukwei ngwianka yeye. ³ Abtä Pedrokwe ñäkäbare krörö ie:

¿Ananías, ñobtä makwe Satana turimetre nüke ja töibtä amarebti, ngwian biani kä ütiäre mae abko makwe dianinkä ruäre ta jae, abti ma tö nibi Ngöbö Üai Deme ngökai yere? ⁴ ¿Kä ye ñan makwe ya? ¿Amne makwe rürümoiniri angwane, ngwian ye ñan makwe arato ya? ¿Ye ñobtä makwe kukwe nuni kore ni ngökakrä amarebti mata Ngöbö ara jire ngökö yere? niebare kore Pedrokwe Ananíaye.

⁵⁻⁶ Angwane batibe Ananías nikani ngitiekä ngwäkäre temen se kwrere, Pedro kukwei nuare. Ye btäräbe ni bati bati jatani, käkwe mrianinte, bti nikanintre ngwena doboi mikadre. Kukwe nakaninkä Ananíabtä, ye nire nire käkwe gani angwane, Ngöbö jürä namani kri btätre. ⁷ Yebti kä nikani ñänä okwä krämä näre ta angwane, Ananías nän muko Safira nikani gwäkäre mda. Akwa kukwe nakaninkä Ananíabtä, ye abko gare ñakare ie, aiseite nikani neme jáme gwi. ⁸ Angwane Pedrokwe niebare ie:

¿Munkwe kä rürümoiniri nuäi metre, erere munta niere tie yera? niebare kwe ie.

Angwane, ¡jänri! Nunkwe rürümoinbare kore, ¿abko ño? niebare kwe Pedro käre.

⁹ Abtä Pedrokwe niebare mda ie:

¿Ye ñobtä abko, mun raba ni Dänkien Üai Deme ngökö ya, ñakare ya abko mun tö nibi gai, käkwe ja töi miri ruäre ni ngökakrä yere? Ni bati bati jani ma kwäräi mrö doboi mike abko kitera tuenta sete se. Se arabe näinta ma ngwena doboi mikadre arato mtare, niebare Pedrokwe ie.

¹⁰ Ye btäräbe Safira nikani ngitiekä ngwäkäre Pedro ngotobtä temen se kwrere. Angwane nitre bati bati jataninta gwäkäre, ye ie Safira kwani ngwäkäre temen, nikaninta ngwena doboi mikadre ja ken brare mröbe. ¹¹ Kukwe nakaninkä kore, ye abko nitre tödekaka Jesubti amne ni mda mda käkwe gani angwane, Ngöbö jürä namani kri btätre kukwe nuene blo Ngöbö rüere.

Nitre Jesu kukwei ngwianka käkwe ni kwati mikaninta quinta

¹² Abti kukwe Jesubtä abko era metre, ye mikakäre era nitre Jesu kukwei ngwianka namani sribi kri ñan tuabare nuene Jesu diebti abko namanintre bä mike tuadre ni kwati okwäbti. Erere arato, nitre tödekaka Jesubti nämane ja ükekrö jukä kä Salomón kánti ju blitakrä Ngöböbe ye bäre. ¹³ Angwane nitre Jesu kukwei ngwianka ye mika namani ütiäte jae ni kwatikwe, akwa kukwe nakaninkä Ananías amne Safirabtä, yebtä ni ruäre btä jürä namani, aiseite ñan tö namani reketai niaratrebe. ¹⁴ Akwa ye ngwane ni kwati merire, brare nikani tödeke Jesubti, aiseite ni tödekaka Jesubti namani bäri kwati mda. ¹⁵ Sribi kri ñan tuabare nuen nämane kabre, abtä ni kwati namani mräkä bren bren mike jän

kwatabti amne jamankate namani kite ngwena mikadre jibtä jibtä, ñobtä ñan angwane Pedro jatadre ji yehti angwane, mikadreta quinta kwe, akwa ñakare ne ngwane, Pedro trä aibe matadre ni bren bren yehtä abkokäre. ¹⁶ Erere arato, nitre nünanka känimekänime juta Jerusalén bäre temen abko namani nüke kwati mräkä bren bren ngwena amne, ni ruäre bren üai käme kisete, ye namani nementa quinta jökrä Jesu diehti nitre Jesu kukwei ngwianka ye köböire.

Nitre israelita krikri käkwe nitre Jesu kukwei ngwianka kitani ngite

¹⁷ Yehtä abko, ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien amne ni mda mda nämane nekete nitre saduseokri, ye namani mokrere krübäte mda, ¹⁸ käkwe nitre Jesu kukwei ngwianka ye kamna ngite jökrä, bti ni ngite ngite kita nämane ngite jökrä ye käi kanti kitani ngite kwetre. ¹⁹ Akwa batibe deo, angele nükani iti, käkwe jukwe tikani nitre Jesu kukwei ngwianka yehti se kwrere angwane, dianinta kwe ju bäre mento, käkwe niebare ietre:

²⁰ Ju blitakrä Ngöböbe, ye kanti mun nän. Mun rabata yete angwane, nünandre ño Ngöböbe Jesu köböire, ye abko munkwe diri täte jökrä ni jökräye. Abko kore se, niebare angelekwete ietre.

²¹ Ye kwrere bkänä, jändrinane dekä angwane, angelekwete ño ño niebare ietre ye erere nikaninta ju blitakrä Ngöböbe ye kanti angwane, namaninta dirire.

Angwane ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien amne ni mda mda nämane ben yete, ye käkwe nitre unbren ji dokwäte nitre israelita ngätäite ye käräbare jökrä gätäbtä jae, bti nitre Jesu kukwei ngwianka nämane ngite, ye tuamna kwetre. ²² Erere bkänä, guardia ju blitakrä Ngöböbete ye nikanintre neme nitre Jesu kukwei ngwianka nämane ngite kä teri ye kanti angwane, nitre ye kwani ñakare ietre. Abtä jötrö ngwarbe nikani kukwe ngwenante, ²³ käkwe niebare ietre:

Ju ni ngitekrä abko, bti jukwe täni dikani kuin amne, guardia ni ngite ngibiabtikä täni nünaninkä jökrä jukwebtä, jukwe ye ngibiarehti, btä nun nibi. Akwa munkwe jukwe tiri angwane, ni ñakare gwi amne, kä kuni tökare nunye, niebare kwetre.

²⁴ Angwane guardia ju blitakrä Ngöböbete dänkien amne nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre käkwe guardia kukwe nuani angwane, ja ngwiani nikenkä kwetre, kä namanintre töbikere krörö: ¡Kukwe ne abko nakaka, nehti dre rakadikä mda! namanintre nütüre. ²⁵ Ye btäräbe ni jatani betekä iti, käkwe niebare ietre:

Nitre kitani ngite jändrin munkwe, ye tä dirire jökrä ni kwatiye ju blitakrä Ngöböbe kanti sete, niebare kwe ietre.

²⁶ Angwane guardia dänkien nikani guardiabe nitre Jesu kukwei ngwianka ye tuen. Nikani ngwena akwa, ye ngwane mikanintre ja tare nike ñakare kwetre, ñobtä ñan angwane nane ni nämane kwati yete kukwe nuen abko käkwe takadre jähti kämikakäre abko jürä namani btätre, aisehte nikanintre ngwena ngwebti. ²⁷ Namanintre ju blitakrä Ngöböbe kanti angwane, nitre Jesu kukwei ngwianka jänikani Sanedrin ngwäreki angwane ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien käkwe ñäkäbare ietre:

²⁸ Ni btä munta dirire, yehtä abko munkwe ñan diridre jire chi mda, munkwe nieba munye. ¡Se ñobtä abko mun tä dirire kore amarehti mtare mun nena dirire ni jökräye Jerusalén nete! Abti ni ye krütani abkobtä nun mikata ngite munkwe arato se, niebare kwe ietre.

²⁹ Abtä Pedro amne nitre Jesu kukwei ngwianka mda mda käkwe niebare mda:

Nunkwe Ngöbö mikadre täte, akwa mun abko ñan kukwei mikadre täte nunkwe, ³⁰ ñobtä ñan angwane Jesu metamna krusobtä munkwe amne munkwe müre ketamna akwa, Ngöbökwete mikaninta nire. Ngöbö ye mden abko ni mräkä kirakira nämane mike ütiäte. ³¹ Ngöbö ye ara käkwe Jesu mikaninta nire amne nikani ngwenante kä käinhti, käkwe mikani takänintbe ja küde ruenkri mikakäre ütiäte amne, mikani Ni Jökrä Jie Ngwianka amne Ni Diantarikä. Jesu ne köböire abko nitre israelita käkwe kukwe kämekäme kitadre jökrä temen amne Jesukwe ni ngite ye diandrekä mento nibtä, abkokäre mikani ütiäte jae kwe kä käinhti. ³² Ne mden abko munkwe tuaba ja okwä jenhti

abko erere nunta niere. Erere arato, nitre Ngöbö mikaka täte nun kwrere abko ie Ngöböta ja Üai bien amne kukwe ne abko metre abko Ngöbö Üai Deme käta bä mike metre nunbe gwaire arato. Abko kore se, niebare kwetre.

³³ Yebtä abko Sanedrin mätä namani kri mda Pedrobtä amne Jesu kukwei ngwianka mda mdabtä, aisete tö namanintre kämikai.

³⁴ Akwa Sanedrin ngätäite yete abko ni bariseo nämane iti abko kädian nämane Gamaliel. Ni ye abko Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikä kuin amne, ni jökrä nämane mike ütiäte jae. Gamaliel ye namani nünaninkä, käkwe nitre Jesu kukwei ngwianka juamna ken ju bäre. ³⁵ Bti niebare krörö kwe:

Ja mräkä israelita, nitre ne, btä mun tö dre nuein, yebtä munkwe töbika kuin ja käne, ³⁶ ñobtä ñan angwane bati kä nera ni iti kädian nämane Teudas jatani ja mike jite ni ütiäte kwrere ni ngätäite. Angwane ni sientö kräbkä jire namani nekete niarabe nitre romanobo rüere. Akwa niara kämikani nitre rükä romanobokwe angwane, ni kwati rikaba ben nikaninta iti iti jökrä kwäräkwärä. Ye kanti sribi kwe krütani, ye munkwe ngwian töre jae. ³⁷ Abti kä nikani bä raire ta angwane nitre romanobo käkwe ni kä tikamna täräbtä mda. Ye ngwane abko ni Galileabo kädian nämane Judas käkwe ja mikani jite ni ütiäte kwrere mda. Angwane ni kwati namani nekete niarabe nitre romanobo rüere arato. Akwa niara kämikani nitre rükä romanobokwe arato. Angwane nitre reketaka niarabe nikaninta iti iti jökrä kwäräkwärä. Ye abko namani bare kore ni nibu yebtä. ³⁸ Akwa mtare ti tö niei krörö munye: Nitre se munkwe tuametre kaibe amne, munkwe ñan niaratre nika jire chi abko ti tö nibi niei munye, ñobtä ñan angwane kukwe ni kä nebtäkwe ne ngwane, näin ta arato. ³⁹ Akwa sribi Ngöbökwé era metre ne ngwane, munkwe ñan ganaindre jire chi, ñobtä ñan angwane batibe mun tädre rüere Ngöböbe. Abko kore se, niebare Gamalielikwe mräkäye.

Ye erere Gamalielikwe nitre Sanedrin töi mikani jakri, aisete kukwei mikani täte mräkä Sanedrinkwe. ⁴⁰ Akwa nitre Jesu kukwei ngwianka nämane ju bäre, ye käräbareta gwä kwetre, bti kwata metani tröbtä köbti kwetre töi diankrä amne, ñan blitamna jire chi mda Jesubtä ietre, bti tikaninteta kwetre.

⁴¹ Nitre Jesu kukwei ngwianka abko nikaninta angwane, kä namani nuäre krübäte btätre, ñobtä ñan angwane niaratre namani ütiäte Ngöbö ngwärekre ja tare nikabtä Jesu kräke, aisete kä namani nuäre btätre. ⁴² Abti Sanedrin kukwei mikani täte ñakare kwetre amne, Jesu Ni Dianinkä Ngöbökwé abko kukwe kuin ye abko nitre Jesu kukwei ngwianka namani dirire bäri mda köbö kwatirekwatire ju blitakrä Ngöböbe kanti amne ju mda mdate Jerusalén yete.

6

Ni ni die mikaka dianinkä ni kükü

¹ Kä ye ngwane, nitre tödekaka Jesubti nikani niren bäri kwati mda. Angwane köbö kwatirekwatire nire nire nämane mrö nike abko bti namani mrö dräire. Akwa nitre israelita kukwe griegore tödekaka Jesubti nikani ñäke nitre kukwe hebreore rüere, ñobtä ñan angwane meri kukwe griegore, kän brare krütani abko ñan die mika namani kuin era metre mröbtä köbö kwatirekwatire. ² Abtä nitre Jesu kukwei ngwianka ni jätäbti nibu käkwe nitre tödekaka Jesubti ükaninkrö kwati, bti niebare kwetre ietre:

Nun rabadre mrö dräire jirekäbe nete, abtä kukwe kuin Jesubtä abko nunkwe ñan diridre mda, ye abko ñan rabadre kuin. ³ Ne aisete ja mräkä, ni töbtä töbtä btä Ngöbö Üai Deme tä täte, bti munta tödeke abko känä ni kükü ja ngätäite munkwe. Ni ye abko nikwe mikadi sribi ye nuene. ⁴ Angwane nun abko käkwe blitadi janknu Ngöböbe amne nunkwe Ngöbö kukwei kuin Jesubtä diridi janknu arato. Abko kore se, niebare kwetre.

⁵ Ye abko nükaninbti ni jökräye aisete, ni dianinkä ni kükü kwetre abko nere: Ni iti kädian nämane Esteban dianinkä kwetre. Esteban abko nämane tödeke kwatibe Ngöböbti amne Ngöbö Üai Deme nämane täte btä. Erere arato, Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón, Parmenas dianinkä amne ni iti juta Antioquíabo kädian nämane Nicolás dianinkä arato. Nicolás ne abko ñakare israelita akwa ja töi mikani kwatibe Ngöbö mikakäre täte

reketakäre nitre israelitabe. ⁶ Nebti ni dianinkä ni kükü ye abko jänikani mda nebe nitre Jesu kukwei ngwianka ye ngwärekri, angwane niaratre käkwe ja di käräbare kräke Ngöböye, kise mikare kwärä btitre sribi rabadre kisete bä mikakäre.

⁷ Kukwe ükaninte kore kwetre, abtä kukwe kuin Jesubtä nikani gare bäri ni kwatiye amne, nitre tödekaka Jesubti namani niren bäri mda juta Jerusalénte. Angwane ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre namanintre tödeke kwati krübäte Jesubti arato.

Esteban kitani ngite Jesu rüekwe

⁸ Yebti Ngöbö namani ja moto mike bäri kuin Estebankrä, käkwe ja di biani kri ie abko köböire namani sribi kri ñan tuabare nuene bätäkä ngwarbe ni kwati okwäbti Jerusalén. ⁹ Angwane abko sinagoga nämane kwati abko te nitre juta Cirenebo amne juta Alejandríabo tikaninte bkänkäkwe amne nitre kä Ciliciate amne kä Asiate erere nämane ja ükekrö. Jesu abko Ni Dianinkä Ngöbökwé abkoptä nitre ye nikani ja kwete Estebanbe. ¹⁰ Akwa Esteban abko ie Ngöbö Üai namani ja di bien, aisete Jesu abko Ni Dianinkä Ngöbökwé bä mikani metre, aisete namani ni kwati kada kete kwäräbe jökrä.

¹¹ Abtä Esteban nämane ñäke blo Moisés rüere amne Ngöbö rüere ni mdakwe niedre Esteban rüere, abkokäre nitre ye käkwe ni känäbare ruäre, bti ngwian biani tiebe kwetre ietre blita ütiäre ngwarbe Esteban rüere. ¹² Erere bkänä, nikani blite ngwarbe Esteban rüere. Yebtä abko, ni kwati nünanka juta Jerusalénte namani romon jökrä Estebankrä. Erere arato, nitre unbre ji dokwäte amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre namani romon jökrä, käkwe Esteban kamna ngite, bti jänikani Sanedrin ngwärekri kwetre. ¹³ Angwane ni mdara jire känäbare blitakäre ngwarbe kwetre Esteban rüere, käkwe niebare krörö:

Käre ni ne tä ñäke blo ju deme blitakrä Ngöböbe noko rüere amne tä ñäke blo Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye rüere arato. ¹⁴ Mdakäre abko ju blitakrä Ngöböbe, se Jesu Nazarebo jatadi, käkwe juandi ngwarbe jökrä amne, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye nikrä abko kwitadi jökrä kwe arato tä niere kore abko käre nunta kukwe nuen ñäke kore, niebare kore kwetre Esteban rüere.

¹⁵ Angwane abko, nitre ütiäte krikri amne ni mda mda nämane tākänintbe yete, ye käkwe Esteban mikani ñäräre angwane, Esteban ngwäre namani tuen angele ngwäre kwrere jire ietre.

7

Estebankwe blitabare ja dokwäre

¹ Angwane ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien käkwe niebare mda Estebanye:

Mata ñäke blo ju blitakrä Ngöböbe rüere amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye rüere nieta, ¿se abko era bkänä ya? niebare kwe Estebanye.

² Angwane Esteban käkwe niebare krörö mda:

Mun ti mräkä amne mun ti ruaitre tikwe, olo ketete ti kukweiye munkwe: Abraham ni mräkä kira ngämi niken nüne juta Harán, ye känenkri Ngöbö di kri käkwe ja mikani gare ie kä Mesopotamia kánti, ³ käkwe niebare ie:

Kä makwe amne ma mräkä, yebtä kä mikekä amne ti bike kä mike tuadre mae, ne kánti nän nüne, niebare Ngöbökwé ie.

⁴ Ye erere bkänä, Abrahamkwe kä mikaninkä kä Caldeate, Mesopotamia yete amne nikani nüne juta Haránte mda. Abti Abraham rün krütani angwane, kä te munta nüne mtare, nete Ngöbö jatani Abraham ngwenante nüne. ⁵ Akwa Ngöbökwé ñan kä biani jire chi jen jakrä Abrahamye nünankrä. Akwa Abraham krütadre angwane, Abraham bküntre ja täritäri abko ietre Ngöbökwé kä ne biandi jen jakrä, Ngöbökwé niebare Abrahamye. Kä ye ngwane abko, ngäbäkre ñakare Abrahamkwe, akwa Ngöbökwé niebare kore ie. ⁶ Mdakäre abko, Abraham bküntre käkwe nünandi ni menteni kwrere kä jenenante amne ni kä ye kánti käkwe mikadi klaboré jae amne ngwianditre ja tare nike kwetre kä sientö kräbkä (400) jire, niebare kore Ngöbökwé Abrahamye.

⁷ Akwa Ngöbökwe niebare krörö arato Abrahamye: Juta kanti ma bküntre mikadi klabore jae, juta ye abko tikwe mikadi ja ngie nuen ma bküntre dokwäre. Yebti ma bküntre näinta mentokwäre angwane, rükadita ti käikitekäta Canaán nete, niebare kwe Abrahamye. ⁸ Ngöbökwe kukwe ükaninte kore Abrahambe angwane, Ngöbökwe ja ñäräkrä mikamna ja kwatabtä ie. Ye mden kisete, Abraham ngobo Isaac därebare, bti kwäirare angwane, ñäräkrä mikani kwatabtä kwe. Erere arato, Isaakwe nuenbare ngobo Jacobobtä amne, Jacob käkwe nuenbare kwrere arato ngäbriänkä ni jätäbti nibu btä. Ni ni jätäbti nibu, yekri juta Israel keta jätäbti ketebu jatani.

⁹ Ni ruai mrö känekäne Jacobokri abko namanintre mokrere etba Josébe, käkwe José rürümoinbare angwane, bkänkä nikani ngwena Egipto. Akwa Ngöbö nämene Josébe, ¹⁰ ye käkwe José die mikani ja tare nikabtä. Angwane José mikani töbtä kwe, ye köböire abko namani tuen kuin sribikäre jrei Faraónye, aisete jrei Faraón Egiptobo käkwe mikani gibrane Egipto amne ja gwirie mikani gare ie arato.

¹¹ Abti mrö nika namani krübäte Egipto amne Canaán arato. Angwane bäsi mrö krütani jökrä ni ruai mrö känekäne kän. ¹² Akwa mrö nämänena Egipto abko gani Jacobokwe angwane, Jacobokwe ngäbriänkä juani käne mrö kökö. Jacob ngäbriänkä ye abko ni ruai mrö känekäne. ¹³ Abti Jacobokwe ngäbriänkä juani mrö kököta bobukäre angwane, Josékwe ja mikaninta gare etbakantreye amne, José mräkä mdenkri nükani gare Faraónye arato. ¹⁴ Abti José rün Jacob amne mräkä mda mda järekadre jökrä etbakantrekwe Egipto, niebare Josékwe ietre. Ye erere, José mräkä ni gre ketamä bti ni jätäbti nirike (75) nikani jökrä neme Egipto. ¹⁵ Jacob jänikani neme nüne kore Egipto, kanti nünabare kwe mräkäbe. Abti Jacob krütani kä ye kanti. Erere arato, Jacob ngäbriänkä krütani jökrä Egipto arato. ¹⁶ Abti jänikaninta jökrä doboi mikadre juta Siquem. Abrahamkwe kä kökani ja doboi mikakrä Hamor ngoboje juta Siquemte, ye kanti namani doboi mikani.

¹⁷ Abti Ngöbökwe kä Canaán biandre Abraham bküntreye, niebare Ngöbökwe Abrahamye, ye abko köböi jatani nüke ja ken angwane, nitre israelita namanina niren bäri kwati krübäte Egipto. ¹⁸ Angwane jrei mdara jire namani gibrane Egipto. Jrei ye abko, ie José gare ñakare. ¹⁹ Mden kisete jrei ye käkwe ni mräkä ngökani amne ni mräkä kirakira mikani ja tare nike kri kwe, käkwe ngäbäkäre brare därebe därebe kitakamna ju bäre meyeye amne rünye kämikakäre. ²⁰ Kä ye ngwane abko Moisés därebare. Moisés ye abko därebare bä nuäre krübäte, aisete meye amne rün käkwe ngibiabare tiebebee sö krämä jire gwi. ²¹ Yebti ngibiadre ño tiebe mda kwetre ñan namani nüke gare ietre angwane, kitaninkä jirekäre kwetre. Akwa jrei ngänkän, ie Moisés kwani amne diani kwe jakrä, bti ngibiabare ja ngobo jen kwrere kwe. ²² Nitre töbtä krikri Egiptobo, ben Moisékwe ja töitikani, aisete Moisés namani blite kuin amne namani jändrän jökrä nuene kuin arato.

²³ Abti kä gre ketebu Moiséye angwane, tö namani rikaita basare mräkä israelitaye, erere nikani mda. ²⁴ Akwa nikani nebe mräkä kanti angwane, ni Egiptobo nämene iti ni israelita ngötikekä, btä Moisés okwä namani. Abtä Moisés nikani, käkwe ni Egiptobo ye kämikani ni israelita dokwäre. ²⁵ Nebtä abko, Moisés köböire Ngöbökwe nitre israelita dianditari abko rükadi gare mräkäye, namani nütüre. Akwa nitre israelita käkwe ñan töbikabare kore. ²⁶ Yebti jändrinane, Moisés nikani basareta mräkä israelitaye bobuta angwane, ni israelita jakwebe nämene ja mete kwärikwäri, btä Moisés namani. Akwa niaratrekwe ja mäkädreta, abkokäre Moisékwe niebare krörö ietre: Mun ja mräkäre. ¿Se ñobtä abko munta ja mete kore kwärikwäri yere? niebare kwe ietre.

²⁷ Angwane ni iti mräkä ja metaka käkwe Moisés kitaninkä ja käne se kwrere, bti niebare kwe ie: ¿Nirekwe ma mikani nun dänkiene nun ngätäite amne, nirekwe ma mikani kritobore nunkrä amarebti ma kite ñäke kore tie yere? ²⁸ Mdakäre abko, ¿makwe ni Egiptobo kämikaba iti jändrin, kwrere ma tö nibi ti kämikai arato mtare ya? niebare kwe Moiséye. ²⁹ Ni ye käkwe ñäkäbare kore Moiséye, yebtä abko Moisékwe ni Egiptobo kämikani namani gare ni jökräye gani Moisékwe, aisete ngitiani amne nikani

kä Madián kánti. Kä ye kánti Moisés namani gure amne, niara ngäbriänkä ngibiabare nibu merirekwe. Akwa niara abko käkwe nünabare ni menteni kwrere kä ye kánti.

³⁰ Abti Moisékwe nünabarera kä gre ketebu Madián. Angwane bati Moisés nämane kä kaibete ngitio Sinaí kánti angwane, batibe kri chi namani jutra ngitiekä abko te angele namani ja mike tuare Moiséye. ³¹ Kri chi namani jutra ngitiekä Moisés okwäbti, yebtä Moisés ñan töi namani krütare, käkwe krötabare bäri känime tuakäre bäri kuin. Angwane Ngöbö kukwei jarabare krörö ie: ³² Ti abko Ngöbö ma mräkä känekänekwe—Abrahamkwe, Isaakwe amne Jacobokwe, niebare Ngöbökwé Moiséye. Abtä jürä namani krübäte Moisébtä amne, namani grükekä jökrä ngrabare, aise te ñan tö namani nikren kri chi yebtä.

³³ Angwane Ngöbökwé niebare Moiséye: Kä deme kánti mata nete, aise te sabato tikete ja ngotobtä, niebare kwe ie. ³⁴ Bti Ngöbökwé niebare mda Moiséye: Nitre israelita tä ja tare nike krübäte dikaro nitre Egiptobo kisete tuen tie amne, tätre ja müaire, ye abko kukweta ruen tie arato. Ye mdenbtä abko, ti ki nete niaratre tikatekäreta, aise te jakwe, ti bike ma juenta Egipto ma mräkä die mike, niebare Ngöbökwé ie.

³⁵ Ye känenkri abko, nitre israelita käkwe Moisés kani ngäbti ñakare ja ngätäite, käkwe niebare ie: ¿Nirekwe ma mikani nun dänkiene amne kritobore nun ngätäite yere? niebare kwetre Moiséye. Akwa Ngöbö abko käkwe Moisés juaninta nitre israelita dänkiene amne niaratre kökatarikä ye abko angelekwe mikani gare Moiséye kri chite ñukwä jutrate. ³⁶ Moisés ye mden käkwe ni mräkä kirakira dianinkäta Egipto angwane, sribi kri ñan tuabare nuenbare kwe Egipto. Erere arato, sribi kri ñan tuabare namani bare ie Mren Tainte amne, kä gre ketebu sribi kri ñan tuabare nuenbare kwe kä kaibete ni mräkä kirakira okwäbti. ³⁷ Moisés ne arabe käkwe niebare krörö nitre israelitaye: Ni Ngöbö kukwei niekä ti kwrere abko Ngöbökwé diandikä iti mun ngätäite blitakäre jakrä munbe, niebare kwe. ³⁸ Erere arato, nitre israelita nämane jökrä kä kaibete Sinaí angwane, angele nämane Ngöbö kukwei niere Moiséye ni mräkä kirakira kräke, aise te nikwe nünandre ño abko Ngöbökwé niebare, ye mden abko niebare kwe Moiséye. Ye mden namani ni kräke arato.

³⁹ Ngöbökwé jändrän jökrä ne nuenbare nitre mräkä kirakira kräke, akwa niaratre käkwe Moisés kukwei mikani täte ñakare jire amne Moisés kani ngäbti ñakare kwetre arato. Angwane tö namanintre näinta nebata Egipto amne namani töbike bäri Egiptobtä.

⁴⁰ Ye mden kisete, Moisés nikani ngitio Sinaí bti angwane abko ni mräkä kirakira käkwe niebare Aarónye: Moisés noko mden käkwe nun dianinkäta Egipto, jatani nun ngwenante, akwa dre nakaninkä btä abko gare ñakare nunye mtare, aise te makwe ngöbötre mda mda sribedre nun jie ngwianka, ie nun tö, niebare kwetre Aarónye.

⁴¹ Erere bkänä, jändrän ngwarbe sribebare krati kwetre ngöbö ngwarbere abko bä namani nbi ngäbäli brai bä kwrere, bti jändrän kämikani kwetre ngöbö ngwarbe ye mikakäre ütiäte jae. Erere arato, ngöbö ngwarbe sribebare ja kise jenbti kwetre, ye abko käi ngwiani nuäre kwetre jabtä jändrän se mikakäre ütiäte ngöbö kwrere. ⁴² Yebtä abko Ngöbökwé kä mikaninkä btätre amne tuanimetre muke kä känbti mike ngöböre jae kwe. Ye mden abko nitre Ngöbö kukwei niekä Amós käkwe tikani krörö taräbtä:

Ngöböta niere krörö:

Mun israelita käkwe dikakabare kä gre ketebu kä kaibete angwane, jändrän ngwarbe kämikani ñakare ti käikitakakäre metre, akwa kämikani kwetre ngöbö ngwarbe ye käikitakakäre.

Erere arato, munkwe jändrän mda mda biani ñakare tie ti mikakäre ütiäte metre, akwa biani kwetre ngöbö ngwarbe ye mikakäre ütiäte jae.

⁴³ Akwa ju mikani chi abko te ngöbö ngwarbe kä Moloc nämane, aibe mun nämane niken ngwena jabe kwäräkwärä.

Erere arato, jändrän dätebare muke bä kwrere munkwe ngöbö ngwarbe Renfán bä mikakrä, aibe mun nämane niken ngwena arato.

Ngöbö ngwarbe sribebare kore munkwe ja kise jenbti abko mun namani mike ütiäte jae.

Ye mdenbtä abko tikwe mun juandi ja ngie nuen mobe kä kaibete kä Babilonia bäre mento, nieta Ngöbökwe. *Amós 5.25-27*

Ye abko tä tikani kore Ngöbö Kukweibtä.

⁴⁴ Mdakäre abko, ju nuäre ngwiandre blitakrä Ngöböbe nämene ni mräkä kirakirakwe amne, Ngöbökwe ja kukwei biani Moiséye, ye abko nämene ükani kajate ju yete arato. Ju ye abko mikadre nuäi abko Ngöbökwe mikani tuadre Moiséye, erere mikani kwetre. ⁴⁵ Ju nuäre ngwiandre blitakrä Ngöböbe, ye abko Ngöbökwe biani jakrä ni mräkä kirakiraye. Niaratre nämene näin Josuébe kä Canaánte angwane, kä dianinkä nitre nünanka Canaán kán kwetre amne, Ngöbökwe niaratre rüe ye juanintari käne. Ye ngwane nikani ju ye ngwena jabe arato. Ju ye abko nämene kwetre nebe jrei David näire. ⁴⁶ Ngöbö abko kwe jrei David namani tare kri, aiseite Ngöbö mikani ütiäte Jacobokwe, ye kräke jrei David tö namani ju mikai kwati nünankrä, ⁴⁷ akwa jrei David ngobo Salomón abko käkwe ju mikani nünankrä Ngöböye.

⁴⁸ Akwa ju mikata ni kä nebtäkwe abko te Ngöbö Kri Kä Käinbti ñan rabadre nüne jire chi. Ne aiseite ni Ngöbö kukwei niekä Isaías köböire Ngöbökwe niebare krörö:

⁴⁹⁻⁵⁰ Ti abra tä gobrane kä käinbti amne kä temenbtä.

Tikwe jändrän jökrä dätebare au.

¡Se abko nirekwe ju mikadre kuin nünankrä tie!

¡Nirekwe kä ükadrete kuin jadükakrä tie! niebare kore Ngöbökwe, *Isaías 66.1-2*
nieta Ngöbö Kukweibtä, niebare Estebankwe.

⁵¹ Yebti Estebankwe niebare krörö mda:

¡Mun käre dokwä ribi jökrä! Mun olo tarä Ngöbö kukwei nuare amne mun moto tarä Ngöbö tarekäre, akwa ni ñakare israelita tä nüne Ngöbö rüere, kwrere jire munta nüne, aiseite käre munta rüere Ngöbö Üai Deme rüere. Mun mräkä kirakira nämene dre dre nuene Ngöbö rüere, kwrere jire munta nuene arato mtare. ⁵² Mun mräkä kirakira käkwe ni Ngöbö kukwei niekä niekä ngwiani ja tare nike kri jökrä. Erere arato, Ni Era Metre rükadre abko ni Ngöbö kukwei niekä niekä käkwe niebare, yebtä abko mun mräkä kirakira käkwe kämikani. Abti Jesu abko Ni Era Metre ye nukanina bkänä akwa, munkwe kitani ngise, bti munkwe kämikani arato. ⁵³ Ngöbökwe ja kukwei biani Moiséye munkrä angeletre köböire, akwa mun ñan tä mike täte jire chi, niebare Estebankwe Sanedrinye.

Esteban kämikani jäbti

⁵⁴ Estebankwe ñäkäbare kore, yebtä abko bäri Sanedrin moto namani romon Estebankrä, kä namani tu ukwebee jabtä Esteban rüere mda. ⁵⁵ Akwa Esteban abko, btä Ngöbö Üai Deme namani täte, käkwe nikrabare kä käinbti angwane, Ngöbö bä nuäre krübäte jatabare ie amne, Jesu abko mikanina bäri ütiäte Ngöbökwe amne mikanina bäri dite Ngöbökwe jändrän jökrä bti ta kä käinbti, btä Esteban okwä namani, ⁵⁶ käkwe niebare krörö:

Jukwe kä käinbti tä tikani nibi tuen tie amne, Ni Kä Nebtä Ngobo abko mikanina bäri ütiäte Ngöbökwe abko tä nünankä krö Ngöbö kise ruenkri nibi tuen tie. Se mike ñäräre munkwe, Estebankwe niebare ietre.

⁵⁷ Angwane Sanedrin käkwe kise mikani jökrä ja olobti amne ngrarete kwärä, nikani betekä jökrä Esteban rüere, ⁵⁸ käkwe Esteban dianinkä juta Jerusalén bäre mento, bti nitre blitaka ngwarbe Esteban rüere abko käkwe dän kwekwe mikaninte ngibiadre ni bati kädian nämene Saulo yeye, bti nikanintre Esteban täke jäbti kämikakäre. ⁵⁹ Esteban tākä namani jäbti angwane, blitabare krörö kwe jakrä Ngöböbe:

Ti Dänkien Jesu, ti üai kaen ngäbti ja kánti yete, niebare kwe.

⁶⁰ Ye btäräbe namani ngukudokwäbti temen, käkwe ñäkäbare ja dibti krörö:

Ti Dänkien, nitre kukwe nuenkä käme tibtä, ne makwe ñan mika ja ngie nuen ti dokwäre abko tita ribere mae kräke, niebare kwe se kwrere.

Estebankwe ñäkäbare kore, ye btäräbe krütani.

8

¹ Esteban täkä namani kore jäbti kämikakäre ye abko namani tuen dbe Sauloye.

Nitre gätäkä Jesu käbti namani ja tare nike bätäkä ngwarbe

Köbö yebtä abko, nitre gätäkä Jesu käbti nämane Jerusalén abko rüe nikani mike ja tare nike bätäkä ngwarbe tödekabtä Jesubti, ye ngäniene ni kwati nikani kwäräkwärä kä Judeate amne kä Samariate. Akwa nitre Jesu kukwei ngwianka aibe abko namani Jerusalén. ² Esteban kämikani, yebti ni ruäre nämane tödeke era metre Ngöböbti, ye käkwe Esteban doboi mikani amne müaibare krübäte kwetre. ³ Ye ngwane abko Saulo tö namani nitre gätäkä Jesu käbti juain ngwarbe jökrä, aiseite nitre ye jiebti Saulo namani näin kisere ju kwatirekwatire te. Namani ni merire, ni brare jäke tementa ju bäre, bti namani kite ngite jökrä kä teri tödekabtä Jesubti.

KUKWE KUIN JESUBTÄ KÄDRIEBARE JUDEATE AMNE SAMARIATE (8.4–9.43)

Felipe nikani kukwe kuin Jesubtä niere Samaria kanti

⁴ Nitre tödekaka Jesubti nämane Jerusalén ngitiani, ye abko namani niken mdente erere, kantikanti namanintre kukwe kuin Jesubtä ye kädriere mda. ⁵ Nitre ye ngätäite abko ni tödekaka iti Jesubti kädian nämane Felipe abko nikani nebe juta bäri ütiäte Samariate, kanti nikani blite ni mda mdabe Kristo Jesubtä. ⁶ Felipe namani blite angwane, ni jökrä namani olo ketete kwekbe, ñobtä ñan angwane namani blite Jesubtä amne namani sribi kri ñan tuabare nuene okwäbti Jesu die bä mikakäre abko krörö: ⁷ Ni kwati btä üai käme nämane abko namani niken mento btä. Üai käme ye namani niken mento nibtä angwane, namani ngrente kri krübäte, bti namani niken mento angwane, ni ye namani nebeta quinta. Erere arato, ni ruäre ruen ñakare ngrabare amne ni ruäre abko ngüre ya, küde ya ngrötani abko namani nebeta quinta jökrä Jesu diebti Felipeye. ⁸ Yebtä abko kä namani nuäre kri ni jökräbtä juta yete.

Kukwe nakaninkä Simón Mago yebtä

⁹ Akwa kä Samariate yete abko ni nämane iti. Ni ye abko kädian nämane Simón. Simón ye abko käre nämane sukiare amne nitre Samariabo ngökani krübäte kwe, ñobtä ñan angwane niara nämane ja mike ni ütiäte kri kwrere. ¹⁰ Ne aiseite nitre ütiäte krikri amne ni bobre bobre kwati namanintre olo ketete kwekbe jökrä niara kukwei nuakäre, kä namanintre niere:

Ngöbö di kri tä ni nebtä, namanintre niere.

¹¹ Kä raire Simón nämane sukiare kri amne, sribi yebtä ni kwati ñan töi namani krütare, aiseite ni kwati namani nekete ben.

¹² Akwa Ngöbö amne Jesukristo nämane gibrane ño ni ngätäite, ye diri nikani Felipekwe angwane, nitre ye käkwe kukwe kuin Jesubtä kani ngäbti jökrä, bti Felipekwe ni merire, brare ngökani ñöte Jesu käbti. ¹³ Erere arato, sukia Simón ara jire käkwe kukwe kuin Jesubtä ye mikani era amne ngökani ñöte Jesu käbti arato. Yebti Simón nikani dikekä Felipe mukore kwäräkwärä angwane, sribi kri ñan tuabare Felipe nämane nuene Jesu diebti, yebtä abko Simón ñan töi namani krütare mda.

¹⁴ Ngöbö kukwei kuin Jesubtä mikani era nitre Samariabokwe, ye abko nitre Jesu kukwei ngwianka nämane Jerusalén käkwe gani angwane, Pedro juani Juanbe kwetre nebe Samaria kukwe tuenbti. ¹⁵ Erere bkänä, Pedro amne Juan nikani nebe Samaria mda angwane, nitre Samariabo btä Ngöbö Üai Deme rükadre, abkokäre blitabare kwetre Ngöböbe kräke, ¹⁶ ñobtä ñan angwane nitre Samariabo käkwe tödekani Jesubti, ye abko ngökani jirekabe ñöte Jesu käbti akwa, Ngöbö Üai Deme ngämi nüke btätre. ¹⁷ Yebti Pedro amne Juan käkwe kise mikani btitre angwane, batibe Ngöbö Üai Deme nükanu btätre. ¹⁸ Pedro amne Juan namani kise mike nibti angwane, Ngöbö Üai Deme namani nüke btätre Simón okwäbti, yebtä abko Simón tö namani ngwian biain Pedro amne Juanye di ye ütiäre, ¹⁹ käkwe niebare krörö ietre:

Tikwe kise mikadre nibtä angwane, Ngöbö Üai Deme rükadre btä arato, abkokäre ja di kri ye bien tie arato, niebare Simónkwe.

²⁰ Abtä Pedrokwe ñäkäbare krörö mda Simónye:

Ngwian makwe ye ben ngöi ma rika kä ja tare nikakrä kánti, ñobtä ñan angwane jändrän kuin bianta ngwarbe Ngöbökwé nie abko ma tö nibi kökai ngwianbti. ²¹ Ye aisete ma moto ñakare kuin Ngöbö ngwärekwé, tuen tie. Yebtä abko, ma ñan rabadre sribi Ngöbökwé nuene jire chi nunbe. ²² Akwa ma töi käme, ye makwe kita temen amne makwe ja di kärä Ngöböye angwane, mata ja mike ngite, ye abko nane Ngöbökwé diandrekäta mabtä. ²³ Tita niere kore mae, ñobtä ñan angwane ma moto romon krübäte amne ma töita kukwe kämekäme aibebtä nibi tuen mabtä tie. Abko kore se, niebare Pedrokwe Simónye.

²⁴ Abtä Simónkwe niebare mda ie:

Kukwe rakadrekä blo tibtä, munkwe nini tie, ye kwrere ñan rabadre bare tibtä, abkokäre blite tikrä ni Dänkienbe, niebare kwe Pedroye amne Juanye.

²⁵ Yebti Pedro amne Juan käkwe kukwe kuin ni Dänkien Jesubtä kädriebare ünän kä yete, bti nikaninta juta Jerusalén kukwäre angwane, nikani kukwe kuin Jesubtä ye kädriere kä kiakiate niken ji ngrabare Samariate abti nikani nebete Jerusalén.

Felipekwe blitabare sribikä ütiäte Etiopiabobe

²⁶ Abti angelekwe niebare Felipeye:

Felipe, ji niken Jerusalén btä kä kaibete tä neme juta Gaza, yebti nänta, niebare angelekwe ie.

²⁷ Erere bkänä, Felipe nikani mda angwane, ni Etiopiabo ütiäte kri mikani kaibe, monsoi neme ñakare jatabare Felipeye. Jreina Etiopiabo kädian nämane Candace abko kräke ni Etiopiabo ye nämane ngwian ngibiare abko ben Felipe namani ngätäi. Ni ye abko jananbare Ngöbö käikitekä Jerusalén, ²⁸ bti jataninta ja jiebti ja käite angwane, Felipe namani ngätäi ben ji ngrabare. Ni ye abko kareta jākä nämane mdäkwe abko te niara nämane tākänintbe amne, ni Ngöbö kukwei niekä kädian nämane Isaías käkwe tärä tikani, yebtä niara nämane ñäke angwane, namani ngätäi Felipebe. ²⁹ Angwane Ngöbö Üai Deme käkwe niebare Felipeye:

Kareta jākäta mdäkwe ye ken krötö jötrö, niebare Ngöbö Üaikwe ie.

³⁰ Ye erere bkänä, Felipekwe krötabare jötrö kareta ken angwane, tärä Isaías btä ni Etiopiabo nämane ñäke, ye kukwei jarabare Felipeye. Abtä Felipekwe niebare mda ie:

¿Tärä btä mata ñäke, ye tä nüke gare mae ya? niebare kwe ie.

³¹ Angwane ni ye käkwe niebare mda Felipeye:

¿Kukwe ne dirikä ñakare tie, se rükadre gare ño tie? mata nütüre, niebare kwe Felipeye.

Bti Felipe käräbare täketbe karete kwe jabe. ³² Tärä btä nämane ñäke abko nere:

Kordero jäta niken kämikadre, kwrere jire niara jänikani.

Erere arato, kordero jäta niken drüen tikadrekä tä neme kwekbe, ye kwrere niara nämane kwekbe amne ñäkäbare ñakare ja dokwäre kwe.

³³ Niara mikani ngwarbe ni mda mdäkwe akwa, ja mike ngite ñakare, akwa ngite niebare. Niara ngämi ngäbäkre bkäne, känenkri kämikani kwe, aisete bküntre ñakare jire. *Isaías*

53.7-8

Kukwe ne mdenbtä nämane ñäke abko jarabare Felipeye.

³⁴ Angwane ni Etiopiabo ye käkwe niebare Felipeye:

Ni Ngöbö kukwei niekä ye abko nämane blite jabtä ya, o nämane blite ni mdara jire btä, ye abko makwe niedre tie abko ti tö nibi ribei mae, niebare kwe Felipeye.

³⁵ Angwane tärä btä ni Etiopiabo nämane ñäke, ye ara jire btä Felipekwe blitabare käne ben. Erere arato kukwe mda mdabti, Felipekwe kukwe kuin Jesubtä mikani gare ie. ³⁶ Yebti nämane näin ji ngrabare, te nikani mate ñöbtä mda. Angwane ni Etiopiabo ütiäte kri ye käkwe niebare Felipeye:

Nete ñö tärä, aisete ¿makwe ti ngökadre ñöte nete abko rabadre ño? niebare kwe ie.

³⁷ [Angwane Felipekwe niebare mda ie:
Kukwe kuin Jesubtä, ye mata mike era bkänä ne ngwane, rabadre kuin, niebare ie Felipekwe.

Abtä niarakwe niebare Felipeye:

Jesukristo abko Ngöbö Odei ye abko era tikrä, niebare kwe.]*

³⁸ Ye btäräbe kareta mikamna nünenkä kwe, bti nikanintre nebe ñöbtä angwane, Felipekwe ngökani ñöte. ³⁹ Yebti jatanintre nüketa jate angwane, Ngöbö Üai nikaninbe Felipe ngwena ni Etiopiabo ye okwä bäre mento, aisete Felipe tuaninta ñakare mda kwe. Akwa niara abko btä kä namani bäri nuäre amne, nikaninta ja gwiriete. ⁴⁰ Akwa Felipe abko, batibe namanime mobe juta Azotote. Ye kánti nikani kukwe kuin Jesubtä dirire juta kwatirekwatire te. Abti nikani nebe juta Cesareate.

9

Saulokwe tödekani Jesubti (Hechos 22.6-16; 26.12-18)

¹ Kä ye ngwane abko, Saulo namani jadüke ñakare, gata kábä mike nitre ja töitikaka ni Dänkien Jesukwe rüere, aisete Saulo nikani ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien ye kánti, ² kákwe tärä käräbare ie ngwiandre sinagoga kwatirekwatire ye dänkientreye juta Damascote. Ni merire amne ni brare kwandre näin Ji Jesukwebti Sauloye juta Damasco ne ngwane, niara di rabadre ngwiankrä ngite Jerusalénte, abkokäre tärä käräbare kwe. ³ Ye erere bkänä, tärä bianina ie, abti nikani juta Damasco. Nikani, nikani, nikani mate ja ken juta Damasco. Te batibe ñotra trä dirare kä käinbti jatani. Ye abko trä niabare dirare jökrä Saulo bäre temen. ⁴ Angwane Saulo nikaninbe ngitiekä temen amne, btäräbe ni kukwei jarabare krörö ie:

¿Saulo, ñöbtä mata näin kisere kore ti jiebti ti mikakäre ja tare nike yere? niebare kwe.

⁵ Angwane Saulo kákwe niebare mda:

¿Ma abko nire ti Dänkien? niebare kwe.

Ye btäräbe ni ye kákwe niebare mda Sauloye:

Ti abko Jesu ara, aisete nitre tödekaka tibti jiebti mata näin kisere mikakäre ja tare nike, ye ñan niaratre jiebti mata näin, akwa ti ne ara jire jiebti mata näin. [¿Ye ñöbtä mata kukwe nuene käme ja rüere au! niebare mda kwe ie.

⁶ Angwane Saulo abko namani grükekä jökrä ngrabare amne kä jürä namani krübäte btä, kákwe niebare:

¿Tikwe dre nuendre, ie ma tö nibi ti Dänkien? niebare kwe.]*

Angwane ni Dänkien kákwe niebare mda ie:

Näin krö, bti ma rika nebe juta Damascote. Ye kánti makwe dre nuendre, erere niedi mae, niebare kwe Sauloye.

⁷ Angwane nitre nämene näin Saulobe, ye ie ni kukwei jarabare akwa, ni jatabare ñakare ietre. Yebtä abko kä jürä namani krübäte btätre amne namanintre nünaninkä kwekbe jökrä. ⁸ Yebti Saulo nämene temen, nükani dikekäta krö, kákwe okwä ngianinte ngwane, kä namani iko okwäte amne kä namani tuen ñakare ie, aisete nitre nänkä ben ye kákwe kani küdebtü, nikanintre ngwena nebe juta Damascote. ⁹ Ye kánti Saulo namani köbömä jire angwane, kä namani tuen ñakare ie. Angwane köbö ye näire ja bänbare kwe ñöye amne mröye arato.

¹⁰ Juta Damasco yete abko, ni tödekaka Jesubti nämene nüne iti. Ni ye abko kädian nämene Ananías. Ananías ye abko, ie ni Dänkienkwe ja mikani tuare köböre kwrere mda, kákwe niebare krörö ie:

¿Ananías! niebare kwe ie.

Jötrö Ananíasakwe niebare:

¿Ye dre, ti Dänkien? niebare kwe mda.

* 8:37 Kukweta tikani corcheta ngätäite ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuinbtä. * 9:6 Kukweta tikani corcheta ngätäite ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuinbtä.

¹¹ Angwane ni Dänkien käkwe niebare ie:

Ji kädianta Ji Metre, yebti nän amne, ma rika nebe ni kädianta Judas ye gwiriете. Ma raba ju yete angwane, ni juta Tarsobo kädianta Saulo abko tä yete, ye ngwiantari makwe. Niara tä blite Ngöböbe amne ¹² ni iti kä Ananías niki nebe niara kánti, käkwe kise miri bti, kä mikakäre tuenta ie abko nibi tuen köböre kwrere ie, aisete nän kánti, niebare ni Dänkienkwe Ananíaye.

¹³ Ni Dänkien kukwei jarabare kore Ananíaye angwane, niebare krörö kwe:

Ti Dänkien, nitre deme makwe nünanka Jerusalén abko ni ye tä mike ja tare nike krübäte, ye abko ni kwati kätä niere tie. ¹⁴ Mdakäre abko, nitre tödekaka mabti tä nüne nete abko järekadre ngite kwe Jerusalén, abkokäre tärä käräbare kwe nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkienye, ye erere tärä biandi ie mikakäre ütiäte. Yebti jatani nuke nete. ¿Se abko ti rikadre ño kánti se? niebare Ananíakwe.

¹⁵ Akwa ni Dänkien käkwe niebareta mda Ananíaye:

Nitre kä mdabti ñakare israelitare abko ie ni nekwe ti mikadi gare, abkokäre tikwe dianinkä. Erere arato, nitre ñakare israelitare ngätäite jrei tärä, ye ie ti mikadre gare kwe arato, abkokäre tikwe dianinkä. Mdakäre abko, niara arabe rikadre ti miketa gare nitre israelitaye arato, abkokäre tikwe dianinkä jenena jakrä, aisete nän kánti, tita niere mae Ananías. ¹⁶ Ni ne käkwe ja tare nikadi kri tikrä, ye abko tikwe mikadi gare ie arato, niebare ni Dänkienkwe Ananíaye.

¹⁷ Ye erere bkänä, Ananías nikani Saulo kánti. Namanina yete angwane, nikani gwä, käkwe kise mikani Saulobti, bti niebare krörö kwe ie:

Ti mräkä Saulo, Jesu käkwe ja mikani tuare mae ji ngrabare, ye mden käkwe ti juni nete. Kä rabadre tuenta mae amne Ngöbö Üai Deme rabadre täte mabtä, abkokäre ni Dänkien Jesu ara käkwe ti juni ma kánti nete, niebare Ananíakwe Sauloye.

¹⁸ Ye btäräbe jändrän gwa drukwata kwrere nämane Saulo okwäte abko betaninkä mento, namani ruen ie angwane, kä namani tuenta kuin ie. Yebti nikani amne Ananías käkwe gökani ñöte. ¹⁹ Yebti Saulokwe mröbare mda amne namaninta dite ngrabare.

Saulo käkwe blitabare Jesubtä Damascote

Nebti Saulokwe nünabare bä jötrö mda juta Damascote nitre tödekaka Jesubtibe. ²⁰ Ye btäräbe sinagoga kántikánti Saulo nikani niere krörö:

Jesu abra Ngöbö Odei era metre, nikani niere.

²¹ Yebtä abko nitre Saulo kukwei nuaka nuaka ñan töi namani krütare btä, kä namani niere:

Nitre tödekaka Jesubti, jiebtä ni noko nämane näin kisere Jerusalén yete. Erere arato, niara jatani nete nitre tödekaka Jesubti kaen ngite ngwiankäre nebebe Jerusalén biandre nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre ye dänkientreye kitakäre ngite. ¿Se ño abko tä blite kore mtare se? ni jökrä namani niere kore.

²² Akwa Saulo abko namani blite bäri ja dibti amne, Jesu abko Ni Dianinkä Ngöbökwä bkänä abko Saulo namani bä mike metre jökrä. Yebtä abko, nitre israelita nämane nüne Damasco käkwe dre niedre Jesubtä Sauloye abko ñan namani nuke gare ietre.

²³ Abti kä nikanina raire ta angwane, batibe nitre israelita käkwe ja töi diani kwärikwäri Saulo kämikakäre. ²⁴ Akwa Saulo rätäkä namani nitre israelitakwe, ye abko Saulokwe gani, akwa juta jukwebtä, ye kánti nitre israelita namani niara kraire jite dibire rare kämikakäre. ²⁵ Akwa nitre ja töitakä Saulobe käkwe Saulo mikani kutia krite, bti gibianinkä kibti ta timon kwetre deo, bti Saulo ngitianinta.

Saulo mikani gare nitre Jesu kukwei ngwiankaye Jerusalén

²⁶ Abti Saulo nikani nebata Jerusalén angwane, nitre tödekaka Jesubti, ben Saulo tö namani ja getai. Akwa ni jökrä btä niara jürä namani, ñobtä ñan angwane Saulokwe Jesu kani ngäbti arato, ye abko ñan namani nebe era kräke, aisete kä jürä namani btätre. ²⁷ Akwa ni tödekaka Jesubti kädian nämane Bernabé abko nikani Saulo ngwena, bti mikani gare kwe nitre Jesu kukwei ngwiankaye. Angwane Saulo nikani Damasco angwane, Dänkien Jesukwe ja mikani tuadre ji ngrabare ie. Erere arato ni Dänkien käkwe

blitabare ben amne, kä jürä namani ñakare Saulobtä blitakäre Jesubtä juta Damascote, niebare Bernabékwe nitre Jesu kukwei ngwiankaye. ²⁸ Yebti nitre Jesu kukwei ngwianka kákwe Saulo kani ngäbti amne, nitre ye ben Saulo namani nüne Jerusalén. Angwane namanintre niken gwaire kwäräkwarä amne kä jürä namani ñakare btä blitare Jesubtä. ²⁹ Nitre israelita kukwe griegore, ben Saulo namani blite Jesubtä amne namani ja kwete bentre, akwa niaratre ye abko tö namani Saulo kämikai arato. ³⁰ Ye abko Saulo mräkätre tödekaka Jesubti kákwe gani angwane, nikanintre Saulo ngwena ngitie nebe juta Cesareate. Ye kánti abko, Saulo juaninta kwetre nebeta ja käite juta Tarsote. ³¹ Yebti abko, nitre gätäkä Jesu käbti nämane nüne kä Judeate, Galileate amne Samariate ye abko namanintre nüne jäme jökrä amne Ngöbökwé die mikani nüne dite kukwe kuin Jesukwe nebtä. Erere arato, namanintre Dänkien Jesu mike ütiäte jae amne Ngöbö Üai Deme namani die mike angwane, ni kwati jatani mda tödeke Jesubti siba.

Pedro abko kákwe Eneas mikaninta quinta Jesu diebti

³² Pedro abko nämane näin basare kwäräkwarä mräkä Jesu käbtiye angwane, nikani arato juta Lidate mda ja tuakäre nitre deme Ngöbökwé nämane nüne juta yete yebe. ³³ Pedro namani juta Lidate angwane, ni iti kädian nämane Eneas, kánti Pedro nikani. Ni ye abko, kä kwä kwära namani ruen ñakare ngrabare abko kisete nämane bren. Abtä nämane jänbtibe, btä Pedro namani. ³⁴ Angwane Pedrokwe niebare Eneaye:

Eneas, Jesukristo tä ma miketa quinta, aisete näin krö. Jän makwe ye ükete au jakrä, niebare kwe ie.

Ye btäräbe Eneas nükaninbe dikekä krö. ³⁵ Eneas namaninta quinta kore, ye abko ni kwati nünanka juta Lidate amne nitre nünanka kä Sarónte kákwe tuani angwane, kukwe kuin ni Dänkien Jesubtä kani ngäbti kwetre arato.

Jesu diebti Pedrokwe Dorcas mikaninta nire

³⁶ Kä ye ngwane abko, meri tödekaka Jesubti nämane nüne iti juta Jopete. Meri ye abko kädian nämane Tabita. (Kukwe Tabita ne abko Dorcas nieta griegore.) Meri ne abko käre nämane jändrän kuin nuene ni mda mdakrä amne käre nämane ni bobre bobre die mike arato. ³⁷ Akwa kä ye ngwane Dorcas näkäni bren jume amne krütani. Dorcas krütani angwane, jükaninte, bti ngwäkä jänikani nebe ju käin ninkri yete, kánti mikani gwi kwetre uliekäre. ³⁸ Juta Jope ye abko nämane känime juta Lida ken. Pedro nämane juta Lida ye kánti gani nitre tödekaka Jesubtikwe juta Jopete angwane, ni juani nibu kwetre Pedro kärere. Ye erere ni nibu ye nikani, namani Pedro kánti, kákwe niebare ie:

Brän jötrö nunbe juta Jopete abko nunta ribere mae, niebare kwetre Pedroye.

³⁹ Ye erere bkänä, Pedro nikani bentre. Namanintre juta Jopete angwane, Dorcas ngwäkä nämane mikani gwi, ye kánti nikani Pedro ngwena amne, meri kän brare krütanikrütani nämane yete abko müare kwärä ja ükaninkrö jökrä Pedro bäre kwetre, bti Dorcas nämane nüne angwane, Dorcakwe dän ño ño dikani ni bobre bobre kräke, erere namani mike tuare jökrä Pedroye. ⁴⁰ Akwa Pedro abko kákwe juani jökrä ju bäre, bti namani ngukudokwäbti temen blite Ngöböbe. Pedrokwe blitabare ünän Ngöböbe, bti Dorcas ngwäkä mikani ñäräre kwe, kákwe niebare krörö ie:

¡Tabita, näin krö! niebare kwe ie.

Btäräbe Tabitakwe okwä ngianinte amne okwä namani Pedrobtä se kwrere, bti namani tükänintbe. ⁴¹ Angwane Pedrokwe kani küdebtí, ganinkrö krö kwe. Tabita namani nünaninkä krö angwane, nitre tödekaka Jesubti nämane yete amne meri kän brare krütanikrütani nämane yete ju bäre, ye Pedrokwe käräbareta gwä, bti meri nükaninta nire, ye mikani tuadre kwe ietre. ⁴² Meri mikaninta nire Pedrokwe ye abko nitre kwati nünanka juta Jopete kákwe gani angwane, ni kwati kákwe tödekani Jesubti arato. ⁴³ Yebti ni sribikä iti nbi kwatabtä kädian nämane Simón nämane nüne arato juta Jopete, ye kánti Pedro namani nüne bä raire mda.

KUKWE KUIN JESUBTÄ NIEBARE NITRE ÑAKARE ISRAELITARE NGÄTÄITE (10.1–28.31)

10

Corneliokwe Pedro käräbare

¹ Kä ye ngwane abko, juta Cesareate ni nämane iti kädian nämane Cornelio. Ni ye abko rükä romano amne, nämane mikani nitre rükä kädian nämane Batallon Italiano ye dänkiene. ² Cornelio amne mräkä kwekwe nämane Ngöbö tarere amne nämane Ngöbö mike ütiäte arato. Erere arato, Cornelio käre nämane ngwian bien kabre nitre israelita bobreye die mikakrä amne käre nämane blite Ngöböbe arato. ³ Bati ñänä okwä krämä näre dere angwane, batibe kukwe namani tuen köböre kwrere krörö ie: Angele Ngöbökwé jatani, nükani gwi niara kánti, namani tuen metre kwrere ie, kä namani niere ie:

¡Cornelio! niebare ie angelekwe.

⁴ Angwane Cornelio okwä namani kwekbe angelebtä amne kä jürä namani krübäte btä, käkwe niebare mda:

¿Ma tö nibi dreye, ti dänkien? niebare kwe.

Angwane angelekwe niebare ie:

Mata blite Ngöböbe amne mata jändrän bien nitre bobre bobre die mikakrä, ye abko gare kuin Ngöböye. Abtä Ngöbö tö ma die mikai mtare. ⁵ Ne aisete makwe ni mda mda juandre jötrö nebe juta Jopete. Ni kädianta Simón, arabe ie Pedro nieta, ye kärere nüke ja kánti nete. ⁶ Niara tä nünentbe Simón mdara jire kánti mren köräbti. Simón ye abko sribikä nbi kwatabtä. Abko kore se, niebare angelekwe Corneliöye.

⁷ Yebti angele blitaka Corneliöbe, ye nikaninta angwane, Corneliokwe sribikä kwekwe käräbare nibu amne ni rükä kä namani Ngöbö tarere arato amne namani Cornelio die mike sribibtä käräbare iti kwe. ⁸ Bti angelekwe dre niebare ie, ye erere niebare jökrä kwe ietre, bti juani kwe juta Jopete Pedro tuen.

Ngöbökwé kukwe mikani tuen köböre kwrere Pedroye

⁹ Yebti jändrinane ñänä jatanina nüke ruäre angwane, nitre juani Corneliokwe ye abko namani mate ja ken juta Jopete angwane, Pedro abko nikani jubti käin blitakäre Ngöböbe.

¹⁰ Angwane mrö namani krübäte Pedroye, tö namanina mröi akwa, mrö sribe nämane krire kräke angwane, Ngöbökwé jändrän mikani tuare köböre kwrere krörö ie: ¹¹ Kä käinbti ngitiani, namani tuen ie amne, yete ta dän kwata kri nämane mäkäninte körä kräbkä btä kwärikwäri abko gibianinkä timon, nükani mate dobobtä temen okwäbti. ¹² Dän kwata kri yete abko jändrän ngwarbe ngoto kräbkä kräbkä bätäkä ngwarbe nämane. Erere arato, jändrän yorekä tementa tementa bätäkä ngwarbe nämane amne nukwä bätäkä ngwarbe nämane arato abko namani tuen Pedroye. ¹³ Ye btäräbe Ngöbö kukwei jarabare krörö ie:

Pedro, jändrän nibi tuen mae yete, ye nän kämike kwetadre jae, niebare kwe ie.

¹⁴ Pedro käkwe niebare mda:

Ti Dänkien, jändrän mden mden ñan dbe kwetadre makwe niebare, ye erere tita kwete ñakare, akwa jändrän ñan dbe kwetadre aibe tä dän kwata kri te, aisete tikwe ñan kwetadre, niebare Pedrokwe.

¹⁵ Ye btäräbe, Ngöbö kukwei jarabareta Pedroye, käkwe niebare ie:

Jändrän mikani dbe Ngöbökwé, ye dbe ñakare makwe ñan tö ngwian niere jire chi, niebare kwe ie.

¹⁶ Jändrän tuani Pedrokwe, ye abko kwetadre kwe niebare bämä jire ie, bti dän kwata kri ye jänikaninta kä käinbti niara okwäbti tuani kore kwe köböre kwrere. ¹⁷ Yebtä abko, Pedro namani töbike kri mda, ñobtä ñan angwane drekäre tuani köböre kwrere kwe abko ñan namani nüke gare ie, aisete namani töbike kri. Ye btäräbe ni juani Corneliokwe abko nükani jukwebtä käkwe Simón ngwianintari. ¹⁸ Yebti namanina jukwebtä Simón kánti angwane, ñäkäbare jume ja dibti krörö kwetre:

¿Ni kädianta Simón akwa, Pedro nieta ie arato, ye tä nüne nete ya? niebare kwetre.

¹⁹ Angwane Pedro abko nämáne töbika kukwe tuani kwe yebtä jubti käin angwane, Ngöbö Üai Deme kákwe niebare ie:

Pedro, ni nü nimä, käta näin ma känentari abko tä nokote. ²⁰ Ne aise te nänta jötrö timon amne ma rika bentre. Akwa makwe ñan töbika dikaro rikakäre bentre, ñobtä ñan angwane tikwe niaratre juni ma tuen, niebare Ngöbö Üaikwe ie.

²¹ Ye erere bkänä, Pedro nämáne jubti käin, jataninta timon, kákwe niebare nitre yeye:

Ti ne mden känänta munkwe ye. ¿Drekäre munta näin ti känene? niebare Pedrokwe ietre.

²² Angwane nitre ye kákwe niebare mda ie:

Nitre rükä dänkien kädianta Cornelio kákwe nun juanba ma tuen nete. Niara abko tä nüne metre Ngöbö ngwärekre amne tä Ngöbö mike ütiäte jae arato amne, nitre israelita kwati käta mike ütiäte jae amne tätre tarere arato. Cornelio ye mden kánti angele deme Ngöbökwé nükani, kákwe ma kárämna amne ma rikadre niara gwiriete amne, makwe dre niedre abko niarakwe kukwe nuadre abkokäre, niebare kwetre Pedroye.

²³ Angwane Pedrokwe káräbare gwä. Ye kánti kibiabare kwetre.

Pedro nikani Cornelio kánti

Yebti jändrinane, Pedro nikani bentre angwane, ja mräkätre tödekaka Jesubti nünanka juta Jopete nikani ruäre Pedro mukore siba. ²⁴ Yebti jändrinane angwane, Pedro nikani mate juta Cesareate. Cornelio abko nämáne ngibiare amne, Corneliokwe mräkä kwekwe amne kukwe muko kwekwe ükaninkrö kwati, ben nämáne Pedro ngibiare ngäbti angwane, Pedro nikani nebe. ²⁵ Pedro nikani mate gwäkäre se kwrere angwane, Corneliokwe kani ngäbti, kákwe ja mikani ngukudokwäbti temen Pedro mikakäre ütiäte jae. ²⁶ Akwa Pedro kákwe niebare Cornelioye:

Ti abko ja kwrere mabe, aise te makwe ñan ti mika ütiäte Ngöbö kwrere jae. Näinta krö, niebare kwe ie.

²⁷ Yebti blitare kwärä, nikanintre gwä angwane, ni nämáne ja ükaninkrö kwati gwi Pedro ngibiare ngäbti, btä Pedro namani. ²⁸ Angwane Pedrokwe niebare krörö ietre:

Ni menteni, ñakare israelita mun kwrere, ben nun israelita ti ne kwrere kákwe ñan ja getadre jire chi amne ñan rikadre jire juete abko tä ükaninte kore nunkwe, ye gare kuin munye ruen tie. Akwa ni menteni ñakare israelitare abko ñakare dbe Ngöbökrä abko tikwe ñan niedre jire abko Ngöbökwé mikaba gare tie. ²⁹ Ye mden kisetete, ti káräbare nüke nete nieba tie angwane, ti jataba jirekäbe. Tikwe ñäkäba ñakare mda, bti ti jataba, aise te ¿drekäre munkwe ti káräbare nüke nete abko ti tö nibi gai mda? niebare Pedrokwe ietre.

³⁰ Abtä Cornelio kákwe niebare mda ie:

Mäkäira ñänä okwä ne näre angwane, ti nämáne blite Ngöböbe ñänä okwä krämä näre dere ja juete nete angwane, batibe ni rükaba iti ti kánti. Ni ye abko btä dän trä ngitiekä rükaba ti kánti, ³¹ kákwe nieba krörö tie: Cornelio, mata blite Ngöböbe, ye abko jarabare Ngöböye amne, mata ni bobre bobre die mike ño, ye abko garera ie arato, ³² aise te makwe ni mda juandre nebe juta Jopete. Ni kädianta Simón, arabe ie Pedro nieta, ye kárere nüke ja kánti nete. Niara tä nünentbe Simón mdara jire kánti mren köräbti. Simón ye abko sribikä nbi kwatabtä, nieba kwe tie. ³³ Ye kwrere bkänä, jötrö tikwe nitre nimä se juanba ma kárere amne, ma jatani ja moto kuinbti, ye abko käi nibi nuäre tibtä. Mtare nita jökrä ketetibe Ngöbö ngwärekre nete amne, makwe dre niedre nunye niebare ni Dänkienkwe mae, ye erere nunta biare ma kukwei nuakäre, niebare Corneliokwe Pedroye.

³⁴⁻³⁵ Angwane Pedro nikani blite, kákwe niebare mda:

Ni jökrä ütiäte ja kwrere Ngöbökrä, aise te tä ni kitete ñakare ni mda mda ngätäite, akwa ni nünanka juta mdente mdente käta Ngöbö mike ütiäte jae amne tä nüne metre abko Ngöböta juto biare kaen ngäbti jökrä, ye abko nena gare tie mtare. ³⁶ Kukwe ye abko Ngöbökwé mikani gare nun israelitaye abko krörö: Jesukristo ni jökrä Dänkien ye köböire ni jökrä rabadre ja mäketä amne nünenta jäme jökrä. ³⁷ Ye rabadre gare, abkokäre Juan

Bautista jatani ja ngökamna ñöte nie angwane, dre nakaninkä kä Galileate niken nebe kä Judeate jökrä, ye gare kuin munye abko krörö: ³⁸ Jesu Nazarebo, ie Ngöbökwe ja di biani kri amne Ngöbökwe ja Üai Deme mikani täte btä abko diebti nämane näin jändrän kuin nuene amne ni bren bren nämane ja tare nike diablu ngoto täni abko mikaninta kuinta kwe. Ngöbö nämane Jesube abko diebti jändrän ye namani bare ie, ye abko gare kuin munye arato.

³⁹ Jesukwe sribi ño ño nuenbare nun israelita käite amne juta Jerusalénte, ye abko nun Jesu kukwei ngwianka käkwe tuani ja okwä jenbti. Jesu müre ketani krusobtä nitre israelitakwe, ⁴⁰ akwa köbömäkäre angwane, Ngöbökwe mikaninta nire, bti Ngöbökwe mikani tuadre nun ngätäite. ⁴¹ Akwa Ngöbökwe ñan mikani tuadre nitre israelita jökräye, akwa nun dianinkära kena Ngöbökwe, nunye Ngöbökwe Jesu mikani tuadre. Jesu nukaninta nire, abti nun ne aibe käkwe mröba amne tomna ñaba ketetibe ben amne, nun aibe Ngöbökwe tuanimetre tuen. ⁴² Ngöbökwe niara mikani Kritobore ni nire kräke amne ni krütani kräke, ye abko nun juanba niere kwe ni jökräye. ⁴³ Jesu ne mdenbtä abko nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira käkwe blitabarera angwane, niebare krörö kwetre: Nire nire ngite kukwe käme nuenbtä abko käkwe tödekadre Jesubti angwane, Ngöbökwe niara ngite diandikä btä Jesu köböire, niebare kwetre, Pedro namani niere.

Ngöbö Üai Deme nükani kena nitre ñakare israelitarebtä

⁴⁴ Pedro nämane blite kore angwane, batibe nitre Pedro kukwe nuaka nuaka, yebtä Ngöbö Üai Deme nükani se kwrere. ⁴⁵ Nitre ñakare israelitare, ie Ngöbökwe ja Üai Deme biani arato, yebtä abko nitre israelita tödekaka Jesubti nükani siba Pedro mukore, ye ñan töi namani krütare btätre, ⁴⁶ ñobtä ñan angwane ni jökrä namani blite kukwe jenenanbti btä ja töitikani ñakare kwetre amne namanintre Ngöbö käikitekä jökrä okwäbti. Yebtä abko, Ngöbö Üai Deme nükani btätre gani kwetre. ⁴⁷ Angwane Pedrokwe niebare mda:

Nun israelita, ie Ngöbökwe ja Üai Deme biani, ye kwrere Ngöbökwe bini arato nitre neye, aisete nikwe niaratre ngökadre ñöte Jesu käbti ruen tie, niebare Pedrokwe.

⁴⁸ Bti Cornelio amne mräkä kwekwe amne kukwe muko kwekwe btä Ngöbö Üai Deme nükani, ye Pedrokwe ngökamna jökrä ñöte Jesukristo käbti ni mda mdaye. Erere ngökanintre ñöte kwetre, bti Pedro rabadre nüne köböbu, köbömä mda bentre abko ribebare kwetre Pedroye.

11

Dre nakaninkä Cornelio kánti abko Pedrokwe niebare

¹ Pedro ngämi nüketa Jerusalén, ye känenkri nitre ñakare israelita käkwe Ngöbö kukwei kuin Jesubtä kani ngäbti arato, ye abko gani nitre Jesu kukwei ngwianka mda mdakwe amne nitre tödekaka Jesubti nämane nüne kä Judeate ye käkwe gani arato.

² Abtä Pedro nikani nebeta Jerusalén angwane, nitre israelita ruäre tödekaka Jesubti nünanka kä Judeate namani ñäke Pedro rüere, ³ käkwe niebare krörö Pedroye:

Nitre ñakare israelitare abko gwiriete ni israelita ñan janandre basare jire chi nita niere. ¡Se ñobtä abko ma jananbare mröre ketetibe nitre se ben gwaire! niebare kwetre ie.

⁴ Abtä kukwe nakaninkä ño ja täritäri, ye erere Pedro nikani niere jökrä abko krörö:

⁵ Ti nämä juta Jopete blite Ngöböbe angwane, jändrän dän kwata kri mäkäninte kwärikwäri körä ketabkä btä, kwrere jire nämane kä käinbti, rababa kite nüke ti nämä ye kánti abko tikwe tuaba köböre kwrere. ⁶ Akwa jändrän yete abko dre nämane ti tö rababa tuai, käkwe mikaba ñäräre kuin angwane, jändrän ñakare dbe kwetadre nikwe aibe nämä te abko krörö: Jändrän ngwarbe ngoto kräbkä kräbkä bätäkä ngwarbe nämä te. Erere arato, jändrän ngwarbe känsenta bätäkä ngwarbe nämä te. Mdakäre abko, jändrän yorekä tementa amne nukwä bätäkä ngwarbe nämä te arato, btä ti okwä rababa.

⁷ Ye btäräbe Ngöbö kukwei jaraba krörö tie: Pedro, jändrän nibi tuen mae yete, ye nän kämike kwetadre jae, nieba kwe tie. ⁸ Abtä tikwe nieba krörö ie: Ti Dänkien, jändrän mden mden ñan dbe kwetadre makwe niebare kira, ye erere tikwe ñan kwetabare jire chi,

aisete tikwe ñan kwetadre, tikwe nieba ie. ⁹ Angwane Ngöbö kä käinbti käkwe niebata krörö mda tie: Jändrän mikani dbe Ngöbökwé, ye dbe ñakare makwe ñan tö ngwian niere jire chi, nieba kwe tie. ¹⁰ Ngöbökwé ñakäba bämä jire kore tie. Yebti dän kwata kri ye järikabata kä käinbti ti okwäbti.

¹¹ Ye btäräbe, ni Cesareabo juani nimä ti tuen, ye rababara mate jukwebtä ti kánti.

¹² Angwane tikwe ñan kä jürä ngwiandre niken bentre, Ngöbö Üai Deme käkwe nieba tie. Ye erere ti rikaba bentre amne, ti mräkä ni ti tä tibe nete noko rikaba siba tibe. Nun rikaba nebe juta Cesareate angwane, ni nämä iti yete kánti nun rikaba jökrä nebe gwi. ¹³ Angwane ni ye käkwe angele tuani ño köböre kwrere abko rikaba niere nunye, käkwe nieba krörö: Angele rükaba nünaninkä nete, käkwe nieba krörö tie: Ni kädianta Simón akwa, Pedro nieta ie arato abko tä juta Jopete, ye ni mda juen kärere jötrö nüke ja kánti nete, ¹⁴ ñobtä ñan angwane Ngöbökwé ma dianditari ño ma mräkäbe gwaire abko niarakwe niedi mae, abkokäre makwe kärä, niebare angelekwe ie, nieba kwe nunye. ¹⁵ Angwane kukwe kuin Jesukristobtä ye ti rikaba niere krire ietre angwane, btäräbe Ngöbö Üai Deme rükaba ño kena nibtä, ye kwrere rükaba btätre arato ti okwäbti se kwrere. ¹⁶ Ye ngwane ni Dänkien Jesu käkwe blitaba nibe abko rükaba töreta tie krörö: Juankwe ni ngökani ñö aibe te akwa, mun abko ie Ngöbökwé ja Üai Deme biandi nünakäre munbtä, niebare kore ni Dänkienkwe nie. ¹⁷ Ye mdenbtä abko, ni israelita käkwe tödekani ni Dänkien Jesukristobti abko ie Ngöbökwé ja Üai Deme biani, ye kwrere biani kwe nitre ñakare israelitareye arato, ¿se tikwe ja mikadre ño Ngöbö rüere? ti rababa nütüre, niebare Pedrokwe.

¹⁸ Yebtä abko, ja mräkätre Jerusalénbo namani ñäke Pedro rüere ye käkwe Pedro kukwei nuani ünän angwane, namanintre kwekbe kada ketani jökrä amne, nikanintre Ngöbö käikitekä mda, käkwe niebare:

¡Nitre ñakare israelitare rabadre nüne kärekwé Ngöböbe, abkokäre Ngöbö tä kä bien ietre kukwe käme kitakäre temen amne tödekakäre Jesubti ñan ñan! namanintre niere.

Nitre ñakare israelitare kwati käkwe tödekani Jesubti juta Antioquíate

¹⁹ Esteban kämikani, yebti nitre israelita tödekaka Jesubti nünanka Jerusalén abko ni israelita mda mda namani mike ja tare nike krübäte tödekabtä Jesubti. Abtä ngitiani jökrä kwäräkwärä. Ruäre nikani Fenicia, ruäre abko nikani Chipre amne ruäre nikani juta Antioquíate. Nikanintre ye kántikánti nikani kukwe kuin Jesubtä ye niere mräkätre israelitaye akwa, ni ñakare israelitare abko ie niebare ñakare kwetre. ²⁰ Akwa nitre nünanka Chipre amne juta Cirenete tödekaka Jesubti arato abko nikani ruäre juta Antioquíate, ye abko käkwe kukwe kuin ni Dänkien Jesubtä niebare nitre ñakare israelitareye arato. ²¹ Angwane ni Dänkien Jesu namani die mike kri, ye mdenbtä abko ni kwati käkwe ja töi kwitaninta amne namanintre tödeke ni Dänkienbti. ²² Ye abko nitre gätäkä Jesu kábti nämane Jerusalén käkwe gani angwane, Bernabé juani tuakäre kwetre Antioquíate mda. ²³ Ye erere bkänä, Bernabé nikani, namani juta Antioquíate angwane, nitre tödekaka Jesubti nünanka Antioquíate abko kräke Ngöbökwé ja moto mikani kuin namani tuen Bernabéye. Ye abko käi namani nuäre kri btä, käkwe ja töi mikamna kwatibe janknu Jesubtä nitre tödekaka btin Jesubti yeye niaratre die mikakäre. ²⁴ Bernabé ne abko ni moto kuin amne, Ngöbö Üai Deme nämane täte btä amne nämane tödeke kwatibe Jesubti arato. Ne aiseite niara nämane kukwe kuin Jesubtä niere angwane, ni kwati namani tödeke ni Dänkienbti mda.

²⁵ Abti Bernabé nikani juta Tarsote mda Saulo känene. ²⁶ Saulo kwani ie angwane, nikani ngwena sribire jabe juta Antioquíate. Ye kánti gätäbare kä kwati täte kwetre nitre tödekaka Jesubti ben, niaratre die mikakäre amne Ngöbö Kukwei diribare kwetre ni kwatiye arato. Juta Antioquíate ne mden kánti abko nitre tödekaka Jesubti kädiani Kristiano kena.

²⁷ Kä ye ngwane abko, nitre Ngöbö kukwei niekä nämane Jerusalén abko nikani ruäre nebe juta Antioquíate. ²⁸ Nitre ye abko, iti kädian nämane Agabo. Bati nämane gätäbtä angwane, namani nünaninkä krö amne, Ngöbö Üai Deme köböire niebare krörö kwe:

Nitre romanobo tä gobrane, ye kántikánti mrö nikadi kri krübäte kä ngrabare temen, niebare kwe.

Ye erere bkänä, emperador Claudio nämane gobrane angwane abko mrö nika namani krübäte kä ngrabare temen. ²⁹ Abtä nitre tödekaka Jesubti nämane juta Antioquíate ye kákwe ja töi mikani ngwian juen ja mräkätre tödekaka Jesubti nünanka kä Judeate ye die mikakäre. Ye erere ni itire itire, ie ja namani nüke töre ngwian bien nuäi, ye erere namanintre bien. ³⁰ Ngwian úkaninkrö kore ja mräkätre die mikakäre, ye abko Bernabé amne Saulo nikani ngwena biandre nitre tödekaka Jesubti jie ngwianka yeye dräidre ni jökräbti.

12

Santiago kámikani amne Pedro abko kitani ngite

¹ Kä ye ngwane abko, nitre gätäkä Jesu kábtí Jerusalén abko ruäre jrei Herodes Agripa namani kite ngite kä teri mikakäre ja tare nike tödekabtä Jesubti. ² Angwane Juan etba Santiago abko jrei Herodekwe kámikamna ngitrabti, ye erere Santiago kámikani. ³ Santiago kámikani kore, ye abko namani dbe nitre israelitakrä, namani tuen jrei Herodeye, aisete Pedro kamna ngite kwe arato. Pedro kani ngite ye ngwane abko bieta kádianta Pascua näire ban te lebadura ñakare kweta nämane, ye näire Pedro kani ngite. ⁴ Pedro kani ngite angwane, jrei Herodekwe kitamna ngite kä teri mda. Ye kánti guardia mikani nibkä nibkä, bäbkä ja tärítäri Pedro ngibiarebti. Yehti bieta Pascua rikadre ta angwane, Pedro mikadre ni jökrä ngwärekre kukwe úkatekäre btä amne kámikakäre, Herodes namani nütüre. ⁵ Ne aisete Pedro nämane ngite kä teri angwane, guardia namani ngibiare kuin ñan gitiadre abkokäre. Akwa nitre gätäkä Jesu kábtí abko namani jadüke ñakare, ja di kärere Ngöböye Pedrokrä.

Angele kákwe Pedro tikaninteta

⁶ Herodekwe Pedro mikadre ni jökrä ngwärekre kukwe úkadrete kámikakäre, ye kánenkri deo angwane, kadena nämane kitani krobu niara küdebtä amne kadena arabe nämane mäkáninte guardia nibubtä. Guardia nibu ye ngätäite niara nämane kibien kuin temen angwane, jukwebtä abko guardia nämane nibu arato jukwe ngibiarebti. ⁷ Angwane batibe angele ni Dánkienkwe nükani gwi, Pedro nämane ye kánti angwane, kä trä ngitianinkä ngwen jökrä gwita temen, Pedro nämane ngite ye kánti. Angwane angele ye kákwe Pedro nuaninbtä kronabtä, kákwe ganinkrö, bti niebare kwe ie:

Näin jötrö krö, niebare kwe ie.

Ye btäräbe, kadena nämane kitani Pedro küdebtä ye ngitianintbe jökrä Pedro küdebtä se kwrere. ⁸ Angwane angele ye kákwe niebare mda Pedroye:

Ja ngwä kite jötrö amne sabato kite jötrö ja ngotobtä, niebare kwe ie.

Ye erere Pedrokwe nuenbare. Angwane angele kwe niebareta mda ie:

Dän ngetbo tä mda makwe, ye kita jabtä arato, bti ma jata ti jiehti, niebare kwe ie.

⁹ Ye erere bkänä, Pedro nikani angele jiehti. Akwa Pedro nämane näin era metre angelebe ya abko ñan namani nüke gare ie, ñobtä ñan angwane nämane angele tuen köböre namani ruen ie. ¹⁰ Akwa guardia nämane káne jukwebtä bäre nikani ta, bti guardia mda nämane jukwe mdara jire kánti, ye bäre nikani ta, bti jukwe jierore nämane mikani jite ji ken, ye kánti Pedro namani angelebe angwane, jukwe ye ngitianinbe au angwane, jukwe namani tikani, yete ta Pedro nikani angelebe. Yehti nikani bä mente se kwrere angwane, angele kwe Pedro mikaninte kaibe.

¹¹ Angwane batibe angele nükani era metre bkänä gani Pedrokwe angwane, niebare krörö kwe:

Herodes amne nitre israelita ji dokwäte tö kukwe nuein káme tibtä abko ngániene ti Dánkienkwe angele juni ti tikete, ne abko era metre bkänä ñan ñan, Pedro namani niere jae au.

¹² Pedro tikaninteta, ye gani kwe angwane, nikani nebe María juete. María ye abko ni kädian nämane Juan amne arabe kädian nämane Marcos abko meye. Ye kánti Pedro

nikani. Kä ye kánti abko, ni nämáne ja úkekrö kwati blite Ngöböbe Pedrokrä. ¹³ Pedro nikani nebe ki jukweibtä, kákwe ñákábare gwákäre amne, nire nämáne ñáke jukwebtä abko meri sribikä bati kädian nämáne Rode nikani tuen. ¹⁴ Angwane Pedro kukwe nükani gare ie, ye abko käi namani nuäre krübäte btä, aise te jukwe tikadre kwe Pedroye näre abko nikaninta betekäta jirekábe nementa gwi, kákwe niebare:

¡Pedro tä jukwebtä! niebare kwe.

¹⁵ Abtä nitre nämáne gwi ye kákwe niebare mda ie:

¡Ma ngwarbe kä kwitekä jabtí nete! niebare kwe ie.

Akwa ja nämáne kukwe era niere, meri ye namani niere ietre. Abtä niebare krörö mda kwetre:

Angele Pedro ngibiaka aibe tä näin. Ye ñan niara ara jire tä näin, namanintre niere.

¹⁶ Akwa Pedro abko namani ñáke janknu jukwebtä amne, ni mda mda nikani, kákwe jukwe tikani, bti Pedro nämáne yete bkänä, btä okwä namani angwane, töi ñan namanintre krütare btä. ¹⁷ Akwa niaratre kákwe kada ketadre niebare Pedrokwe kisebti ietre, ye erere namanintre kwekbe jökrä angwane, ni Dänkienkwe tikaninteta ño abko niebare kwe. Yebti niebare krörö kwe:

Kukwe nakaka ño tibtä, tikwe nini munye, ye erere munkwe nie jökrä Santiagoye amne ja mräkä tödekaka Jesubti mda mdaye arato, niebare kwe.

Yebti kä mikaninkä kwe yete amne nikani kä mdabti ngitie Herodes ngäniene.

¹⁸ Yebti kä jatani ngwen dekä angwane, kä namani nokre jabtä nitre rükäkwe, ñobtä ñan angwane Pedro jrainbare ñan namani nuke gare ietre, aise te namanintre ja mike ngite jirekábe kwärikwäri. ¹⁹ Angwane Herodekwe Pedro kánántarimna ietre, akwa ñan kwanintarita ietre, abtä niaratre mikani ngite mda Herodekwe, bti kämikamna kwe.

Herodes krütani

Yebti Herodes nämáne kä Judeate, abti nikani neme juta Cesareate mda. ²⁰ Herodes ngämi niken juta Cesareate, känenkri niara namani romon nitre nünanka juta Tirote kräke amne nitre nünanka juta Sidón te kräke, aise te namani ja kwete bentre. Abtä nitre ütiäte ütiäte nünanka juta kubute ye kákwe ja töi diani rikakäre gwaire Herodes kánti juta Cesareate kukwe ukete ben, ñobtä ñan angwane nitre Tirobo amne nitre Sidónbo nämáne mrö kökö jae kä Herodekwe kánti, aise te tö namanintre kukwe ukete. Ye erere bkänä, ni sribikä ütiäte nämáne sribire iti Herodekrä abko kädian nämáne Blasto abko ben nitre Tirobo amne Sidónbo kákwe blitabare, ye köböire abko Herodes rabadre ja mäketä jáme bentre, abkokäre blitabare kwetre Blastobe. ²¹ Yebtä abko, Herodekwe gätä köböi kitani mda kräke. Ye erere gätä köböi nükani angwane, Herodekwe dän bäri nuäre, ütiäte kri kitani jabtä ja jreire bä mikakrä, bti namani tákänintbe ja täkrä gobrankräbti angwane, kukwe niebare kwe ietre. ²² Angwane Herodes kukwe nuaka nuaka ye nikani ñáke jume ja dibti niara moto mikakäre jáme jakrä, kä namani niere krörö:

Ni tä blite se ñan ni ngwarbe akwa, ngöbö ara nü iti, kätä blite se, namanintre niere kore ie.

²³ Ye btäräbe angele ni Dänkienkwe kákwe Herodes mikani bren, ñobtä ñan angwane Herodes mikani ütiäte ngöbö kwrere jae ni mda mdakwe, ye namani dbe Herodekrä amne Ngöbö era metre abko mikani ütiäte ñákare kwe. Yebtä angelekwe mikani bren angwane, ngin aibe kákwe Herodes kitaninkä ja tubtä. ²⁴ Niara krütani kore, ye täbti Ngöbö Kukwei nikani niren bäri mda kä ye kántita temen amne, Ngöbö Kukwei diri namani kä jökräbti arato kä ye kántita.

²⁵ Abti Bernabé amne Saulo kákwe sribibare ünän jökrä Jerusalén, bti nikaninta juta Antioquíate. Nikaninta angwane, nikani Juan ngwena jabe. Juan ye mden abko kädian nämáne Marcos arato abko jänikani kwetre jabe.

¹ Nitre gätäkä Jesu kábti nämáne juta Antioquíate, ye ngätäite nitre Ngöbö kukwei niekä nämánena amne nitre Ngöbö Kukwei dirikä nämánena abko kädian nämáne krörökrörö: Bernabé, Simón (Simón ne mden abko kädian nämáne Chen arato), Lucio juta Cirenebo amne Manaen. Manaen ne abko rirabare gwaire jrei Herodes Antipabe. (Jrei Herodes Antipas ne abko kákwe gobranbare Galilea). Angwane Saulo nämáne arato. ² Batira jire niaratre nämáne ja úkaninkrö Ngöbö káikitakakäre amne ja báinkäre Ngöbökrä angwane, batibe Ngöbö Úai Deme kákwe niebare krörö ietre:

Bernabé amne Saulo tikwe káräbarera sribi nuene jakrä, ye kräke niaratre denkä jenena munkwe juankäre sribi ye nuene, niebare Ngöbö Úai Demekwe.

³ Angwane blitabare únän kwetre Ngöböbe amne ja bänbare únän kwetre Ngöbökrä, bti kise mikani kwetre Bernabébtí amne Saulobti ja di biankäre ietre, bti juani kwetre mda.

Bernabé btä Saulo kákwe blitabare Jesubtä Chiprete

⁴ Abti Ngöbö Úai Deme kákwe Bernabé amne Saulo juani kore angwane, nikanintre nebe mren köräbti juta Seleucia. Ye kánti nakwani rute, bti nikani kä butubti Chipre. ⁵ Ye ngwane abko Juan nikani siba Bernabébe amne Saulobe niaratre die mikakäre. Juan ne mden abko kädian nämáne Marcos arato. Nikanintre nebe mren köräbti juta Salaminata, Chipre kánti angwane, sinagoga nämáne Salamina, ye kántikánti nikanintre blite Ngöbö kukwei kuin Jesubtä.

⁶ Niaratre kákwe dikakabare jökrä kä butubti Chiprete Ngöbö kukwei kuin Jesubtä niekäre. Abti nikani nebe juta Pafote mda. Kä ye kánti abko ni israelita sukiare nämáne iti. Ni ye abko ni ni ngökaka, akwa nämáne ja mike ni Ngöbö kukwei niekä kwrere. Ni ye abko kädian nämáne Bar-Jesu abko ben Bernabé amne Saulo namani ngätäi. ⁷ Chipre yete ni iti kädian nämáne Sergio Paulo nämáne gobrane emperador romano kräke. Amne Sergio Paulo abko ben ni kwrere ye nämáne ja gete. Gobran ne abko töbtä krübäte abko tö namani Ngöbö kukwei nuai, kákwe Bernabé amne Saulo káräbare blite jabe Ngöbö kukweibtä. Erere nukanintre kánti. ⁸ Akwa ni kwrere ne arabe kädian nämáne Elimas arato abko ñan tö namani gobran Sergio tuai tödeke Ngöböbtí, kä namani Ngöbö Kukwei mikamna ütiäte ñakare kisere gobran Sergioye. ⁹ Angwane Saulo abko arabe kädian nämáne Pablo arato btä Ngöbö Úai Deme namani täte, kákwe okwä ketaninte kwekbe ni kwrere yebtä, ¹⁰ kákwe niebare krörö ie:

Ma ni ngökö. Ma töi käme. Ma diablu kwrere amne käre mata ja mike jändrän kuinkuin rüere. Mata rüere ni Dänkien kukwei kuin era metre rüere, ye abko ñan rabadre bare jire chi mae, mata nütüre aisete, ¹¹ mtare ni Dänkien Jesu kákwe ma mikadi ja ngie nuen krörö: Ni Dänkien bike ma okwä mike kä ikote, aisete kä ñan rabadi tuen mae, ne ben makwe nünandi bá raire kore. Abko kore se, niebare Pablokwe Elimaye.

Ye btäräbe, kä ngidianinte iko Elimas okwäte amne kä namani iko jökrä okwäte se kwrere. Angwane ni mdakwe kadre küdebtí rikadre ngwena, ie niara tö namani, ñobtä ñan angwane kä namani tuen ñakare ie aisete. ¹² Elimas namani kä ikote kore gobran okwäbtí, yebtä abko kukwe kuin ni Dänkien Jesubtä dirí namani, yebtä gobran ñan töi namani krütare, kákwe Ngöbö kukwei Jesubtä mikani era abko kukwe nakaninkä kore Bernabé amne Pablobtä kä butubti Chiprete.

Saulo btä Bernabé kákwe kukwe kuin Jesubtä niebare juta Antioquia kä Pisidiate

¹³ Nebti Pablo amne kukwe muko mda mda nämáne näin ben abko nakwani rute mren köräbti juta Pafote mda, bti nikani juta Pergete kä Panfiliate. Ye kánti Juan Marcos kákwe kä mikaninkä btätre, kä nikaninta ja jiebtí nebeta Jerusalén. ¹⁴ Pablo nämáne kukwe muko mda mdabe juta Pergete, bti nikani ta angwane, nikani nebe juta Antioquia kä Pisidiate mda. Ye kánti köbö jadükakrä nitre israelitakwe nükani angwane, nikanintre sinagogate, kánti nämáne tákänintbe. ¹⁵ Abti Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye amne tarä tikani nitre Ngöbö kukwei niekákwe, yebtä ñakäbare únän jökrä angwane, nitre ji dokwäte sinagogate kákwe niebare krörö ietre:

Ja mräkätre, kukwe tärä munkwe niedre ja mräkätre die mikakrä ne ngwane, kä tärä blitakrä munye mtare, niebare kwetre.

¹⁶ Angwane Pablo namani nūnaninkä krö amne, ni jökrä kākwe niara kukwei nuadre abko niebare kisebti kwe ietre, bti niebare krörö kwe ietre:

Mun israelita amne mun ñakare israelitare tä nete arato käta Ngöbö mike ütiäte jae, olo ketete ti kukweiye munkwe. ¹⁷ Ngöbö ni israelitakwe kākwe ni mräkä kirakira dianinkä jen jakrä, bti ni mräkä kirakira nämane nūne ni menteni kwrere kä jenenante Egipto abko mikani niren kwati kwe. Abti ja di kribti Ngöbö ara jire kākwe ni mräkä dianinkäta kä Egiptote mento. ¹⁸ Abti ni mräkä kirakira kākwe nūnabare blo kä gre ketebu jire kä kaibete, akwa Ngöbö moto namani romon ñakare jötrö kräke. ¹⁹ Angwane ni mräkä kirakira, ye köböire Ngöbökwē juta keta kükü jire juani ngwarbe Canaán, bti kä ye biani kwe ni mräkä kirakiraye jakrä. ²⁰ Niaratre nikani nūne Egipto abti nūkaninta nūne Canaán ye abko bäsi kä sientö kräbkä bti kä gre ketebubti kwä jätä (450) nikani ta, niebare Pablokwe.

Pablokwe niebareta mda:

Yebti Ngöbökwē nitre rükä jie ngwianka mikani gobrane mda ni mräkä kirakira ngätäite. Ne abko namani kore nebebe Ngöbö kukwei niekä Samuel näire. ²¹ Yebti ni mräkä kirakira kākwe jrei käräbare Samuēliye mda abko rabadre gobrane niaratre ngätäite abkokäre. Ye erere bkänä, Ngöbökwē Saúl tukwe mikani jreire kä gre ketebu jire niaratre ngätäite. Saúl ne abko Cis ngobo. Cis ne abko jatani Benjamín mräkäkri. ²² Abti Ngöbökwē Saúl dianinkä mento angwane, David tukwe mikani jreire mda Saúl täte kwe amne, Ngöbökwē niebare krörö Davibtä: Isaí ngobo David ne abko kākwe nūnandre ño, ie ti tö, erere tä nūne amne, dre nuendre kwe, ie ti tö, erere tä biare nuene arato, niebare Ngöbökwē btä. ²³ David ne mden mräkäkri ni Diantarikä iti kädianta Jesu jatani ni israelita kräke. Jesu ne mden abko Ngöbökwē köböi mikani nitre israelita diantarikäre, ²⁴ aiseite Jesu ngämi sribi kömiketbe, känenkri ni kä Juan jatani. Angwane nitre israelita kākwe kukwe kämekäme kitadre jire jökrä temen, bti tödekadre Ngöböbtä, bti ja ngökadre ñöte kwetre abko Juan namani niere ietre. ²⁵ Yebti kä jatani neme braibe nūnankrä Juanye angwane, Juankwe niebare krörö: Ti Ni Dianinkä Ngöbökwē, munta nütüre tibtä akwa, ye ñakare kore. Akwa ni jatadi iti ti jiebti abko bäri ütiäte tikrä, aiseite ja nūke töre ñakare tie sandalia tikete niara ngotobtä ye abko Ni Dianinkä Ngöbökwē ara, niebare Juankwe.

²⁶ Ja mräkätre därebare ja täritäri Abrahamkri amne mun ñakare israelitare käta Ngöbö mike ütiäte jae, Ngöbö kukwei kuin Jesubtä ne abko Ngöbökwē juani nikrä. ²⁷ Jesu abko ni Dianinkä juani Ngöbökwē nūkani gare ñakare nitre nūnanka Jerusalénye amne nitre ji dokwäte Jerusalénbo yeye. Erere arato, nitre Ngöbö kukwei niekä kākwe kukwe niebare Ni Dianinkä Ngöbökwēbtä btä ñäkäta niken köbö jadükakrä näire bämän kratirekratire, aiseite rükadre gare ietre. Akwa ye abko nūkani gare ñakare ietre arato, aiseite Jesu kitani ngite müre ketadre kwetre angwane, kukwe rakadrekä ño Ni Dianinkä Ngöbökwēbtä nämane tikani, btä ñäkäta niken bämän kratirekratire ye abko niaratre ara jire kākwe mikani neme bare jökrä. ²⁸ Kukwe kwani ñakare ietre Jesu kitakrä ngite müre ketadre akwa, Pilatokwe Jesu müre ketamna abko namani ribere Pilatoye. ²⁹ Erere bkänä, Pilatokwe Jesu müre ketamna angwane, Jesu krütani ye btäräbe Ngöbö Kukwei nämane tikani ño Ni Dianinkä Ngöbökwēbtä, ye erere namani bare. Jesu krütani angwane, dianinta krusobtä timon, bti doboi mikani. ³⁰ Akwa Ngöbökwē niara mikaninta nire. ³¹ Yebti nitre kākwe dikakabare Jesube kä Galileate nebebe juta Jerusalén, ye ie Jesukwe ja mikaninta tuadre bäre bäre, aiseite niaratre Jesu tuakatuaka ye mden abko tätre kukwe era erere niekä ni mräkä israelitaye mtare. ³² Ne mden kisete, kukwe kuin Jesubtä nunta näin niere munye abko krörö: Ngöbökwē kukwe ükaninte jabe kwärikwäri ni mräkä kirakirabe, ³³ nita nūne mtare ne abko ni mräkä kirakira bkün ja täritäri amne, Ngöbökwē ja kukwei mikani täte nibe. Ngöbökwē Jesu mikaninta nire angwane, kukwe ükaninte kwe, ye namani bare jökrä, ye mden tä tikani Salmos krobubtä krörö:

Ma abko ti Odei jen tikwe. Ti ma rün makwe mtare,
abko tä tikani kore Salmos krobubtä.

Salmos 2.7

³⁴ Ngöbökwe Jesu mikadita nire ne abko niebarera kwe, aisete Jesu ñan ngwäkä gütadrekä, ye mden abko tikamna täräbtä kwe:

Tikwe ja kukwei kuin deme biani ja die biankäre Daviye, ye abko tikwe mikadi täte jökrä munkrä,
abko tä tikani Ngöbö kukweibtä.

Isaías 55.3

³⁵ Ne mden kisete tärä mdara jire btä tä tikani krörö:

Ni Deme makwe, ye makwe ñan ngwäkä tuadimetre ngütekä,
abko tikamna kore täräbtä Daviye Ngöbökwe.

Salmos 16.10

³⁶ Akwa Davikwe kukwe ye tikani angwane, ñan tikani jabtä kwe gare kuin nie, ñobtä ñan angwane Davikwe sribidre ño niebare Ngöbökwe ie, ye erere sribibare kwe. Yebti niara krütani angwane, doboi mikani mräkä känekäne ngätäite amne niara ngwäkä ngütaninkä jökrä, aisete kukwe ye ñan nämane tikani Davibtä gare kuin nie. ³⁷ Akwa Jesu mikaninta nire Ngöbökwe ye abko ngwäkä ngütaninkä ñakare, ³⁸ aisete Jesu aibe köböire Ngöböta ni ngite kukwe käme nuenbtä denkä mento nibtä abko nun tö mikai gare mtare munye ja mräkätre. ³⁹ Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, ye mikabtä täte Ngöbö ñan namani mun ngite denkä munbtä amne, mun ñan namani tuen kuin metre Ngöböye. Akwa ni jökrä käkwe tödekadre Jesubti abko ñakare ngite mda ja ngwärecri abko Ngöbökwe niedre btä abko rabadre gare munye, abkokäre nunta blite Jesubtä munbe, ⁴⁰ ñobtä ñan angwane nitre Ngöbö kukwei niekä käkwe tärä tikani kira abko erere ñan rakadrekä munbtä, abkokäre munkwe mokredre jabti, kukwe tikani krörö ne ngäniene:

⁴¹ Mun Ngöbö Kukwei mikaka ngwarbe jae ye käkwe sribi tikwe mika ñäräre kuin, bti munkwe töbika kuin btä arato, abti mun krüta mrä,
ñobtä ñan angwane mun näire tikwe jändrän nuendi, ye abko ni mda mdakwe niedi munye akwa, ñan mikadi era munkwe,
abko tä tikani kore. Abko kore se, niebare Pablokwe.

Habacuc 1.5

⁴² Bti Pablo amne Bernabé jatani nikenta ju bäre angwane, jatadre bliteta kukwe nebtä bämän mdabtä köbö jadükakräte abko ni jökrä namani ribere ietre. ⁴³ Yebti gätä ngidianinkä angwane, nitre israelita kwati amne nitre ñakare israelitare kwati käkwe ja mikani ketetibe nitre israelitabe Ngöbö mikakäre täte, käkwe tödekani Jesubti abko namani nekete jökrä Pablobtä amne Bernabébtä. Angwane niaratre abko käkwe ja mräkätre tödekaka krire Jesubti, ye kitani bäre bäre nünenkä dite Jesubtä, ñobtä ñan angwane Ngöbökwe ja moto mikani kuin niaratrekrä, yebtä nünandrekä dite kwetre, niebare Pablokwe amne Bernabékwe ietre.

⁴⁴ Yebti köbö jadükakrä bämän mdabtä nükani angwane, bäsi ni jökrä nünanka kä ye kanti käkwe ja ükaninkrö Ngöbö kukwei kuin ni Dänkienbtä kukwe nuakäre. ⁴⁵ Akwa ni kwati ñakare israelitare nükani ja ükekrö namani tuen nitre israelitaye angwane, niaratre namani mokrere krübäte, aisete Pablo nämane kukwe dirire, ye rüere nikanintre ñäke bäri diänbe Pablo rüere. ⁴⁶ Angwane Pablo amne Bernabé, btä kä jürä namani ñakare blitakäre, käkwe niebare krörö ietre:

Mun israelita, ie nunkwe Ngöbö kukwei kuin Jesubtä mikadre gare käne, ye abko Ngöbökwe mikani nun kisete kore. Akwa munta trö kwite Ngöbö kukweye, abtä munkwe nünandre kärekäre Ngöböbe, akwa ja ruen ütiäte ñakare munye nüne kärekäre Ngöböbe, aisete nitre ñakare israelitare abko ie nun näin Ngöbö kukwei niere jirekäbe mda, ⁴⁷ ñobtä ñan angwane Ngöbökwe nun juani sribi ne nuene angwane, nunkwe sribidre krörö nieba kwe nunye:

Nitre ñakare israelitare tä nüne kä jökräbti temen abko rabadre dianintari jökrä,
abkokäre tikwe ma mikani ñotra kwrere niaratrekrä,
niebare kore Ngöbökwe nunye, niebare Pablokwe amne Bernabékwe nitre israelitaye.

Isaías 49.6

⁴⁸ Pablo amne Bernabé käkwe blitabare kore, yebtä abko nitre ñakare israelitare btä kä namani nuäre amne Ngöbö kukwei mikani ütiäte kwetre. Angwane nire nire mikani

nünakäre käre käre jabe Ngöbökwé, ye erere kákwe tödekani Jesubti. ⁴⁹ Yebti Ngöbö kukwei kuin Jesubtä ye kädriebare jökrä kä ngrabare temen juta Antioquia Pisidia bäre temen. ⁵⁰ Akwa kä ye kánti abko, meri ruäre nämáne Ngöbö mike ütiäte jae nitre israelitabe abko ben nitre israelita ütiäte ütiäte kákwe blitabare Pablo amne Bernabé rüere. Erere arato, nitre ji dokwäte nünanka kä ye kánti abko ben blitabare kwetre arato. Angwane nitre ye abko kákwe ja töi mikani rüre Pablo rüere amne Bernabé rüere, niaratre juantarikäre kä ye bäre mento. ⁵¹ Abtä Pablo amne Bernabé kákwe dobro mnü ja ngotobtä ngrükaninte nitre israelita ye ngwäre keri, ñobtä ñan angwane niaratre nämáne kukwe nuene blo abko ñan namani dbe Pablokrä amne Bernabékrä abko bä mikani kwetre ie, bti nikanintre juta Iconio mda. ⁵² Angwane nitre kákwe kukwe kuin Jesubtä kani ngäbti abko btätre Ngöbö Üai Deme namani täte amne kä namani bäri nuäre btätre arato.

14

Pablo btä Bernabé kákwe blitabare Jesubtä juta Iconiote

¹ Abti Pablo amne Bernabé nikani nebe juta Iconiote angwane, köbö jadükakrä näire nikanintre sinagoga yete, kánti blitabare nuäre kwetre kukwe kuin Jesukwe yebtä. Abtä ni israelita kwati kákwe tödekani Jesubti. Erere arato, ni ñakare israelitare kwati kákwe tödekani bti. ² Akwa nitre israelita ñan tö namani tödekai bti abko kákwe nitre ñakare israelitare moto mikani romon ja mräkätre tödekaka Jesubti rüere. ³ Akwa Pablo amne Bernabé namani nüne raire Iconiote angwane, ñan namani rüe jürä ngwen jabtä akwa, namanintre kukwe kuin Jesubtä niere janknu. Angwane ni Dänkien namani ni tarere ja moto kuinbti namanintre niere ni jökräye angwane, kukwe niebare kwetre ye rabadre era ni mda mdakrä, abkokäre ni Dänkien namani niaratre die mike, kä namani sribi kri ñan tuabare nuene niaratre köböire. ⁴ Akwa ye ngwane abko nitre nünanka juta Iconiote abko kákwe ja ñäkänintbe mda, aise te ni ruäre namani nekete nitre israelita tödekaka ñakare Jesubti yekri amne ni ruäre abko namani nekete Jesu kukwei ngwiankakri. ⁵ Abtä nitre israelita tödekaka ñakare Jesubti amne nitre ñakare israelitare kákwe ja töi mikani kwatibe nitre gobrankabe Pablo amne Bernabé mikakäre ja tare nike amne kämikakäre jäbti. ⁶ Akwa Pablo amne Bernabé kämika brai nämáne, ye gani kwetre angwane ngitiani juta Listrate amne Derbete. Juta ye abko nämáne kákä Licaoniate, ye kántita temen Pablo amne Bernabé ngitiani. ⁷ Angwane Ngöbö kukwei kuin Jesubtä ye kädriebare kwetre kä ye kántita arato.

Pablo amne Bernabé kákwe blitabare Jesubtä juta Listrate amne juta Derbete

⁸ Abti bati Pablo amne Bernabé nämáne juta Listrate angwane, ni nakwente nämáne iti juta yete. Ni ye abko därebare ngüre bren, aise te nämáne dikekä ñakare kröta abko nämáne tákänintbe siba yete. ⁹ Pablo nämáne blite angwane, niara nämáne kwekbe Pablo kukwei nuen. Te batibe, Pablo okwä namani kwekbe btä angwane, Jesukwe mikadreta quinta, bti namani tödeke kwatibe namani tuen Pabloye. ¹⁰ Angwane Pablokwe ñäkäbare jume ja dibti krörö ie:

¡Näin krö amne nünenkä metre krö! niebare kwe ie.

Ye btäräbe, ni ye kákwe ja tákäninte kánta, nukaninbe dikekä krö, bti nikani dikekä kwäräkwärä ni mda mda okwäbti se kwrere. ¹¹ Pablokwe ni ngüre bren mikaninta quinta kore, ye jatani ni jökräye angwane, namani ngrente krikri ja kukwe Licaoniare, kä namani niere krörö:

¡Ngöbötre nikwe nikwitani ni bä kwrere abko nükani ni ngätäite mtare! namanintre niere.

¹² Bernabé abko ngöbötre jire jökrä dänkien kädian nämáne Júpiter niebare kwetre amne Pablo abko nämáne blite, aise te niara abko ngöbö kädian nämáne Mercurio* niebare kwetre ie. ¹³ Abtä ni blitaka ngöbö Júpiterebe ni mda mdakrä abko kwe ju

* 14:12 Júpiter amne Mercurio. Júpiter abko ngöbötre dänkien abko nitre romano nämáne nütüre. Amne Mercurio abko ngöbö mda abko Júpiter nämáne juen kukwe mikakäre gare ni mda mdaye abko nitre romano nämáne nütüre.

nämane känime jite juta bäre abko jatani nbi kwane ngwena kämikadre ietre niaratre mikakäre ütiäte jae. Erere arato, jatani kri blü dätebare koronare ngwena kräke mikakäre ütiäte jae. Ne kwrere niara amne ni jökrä tö namani jändrän kukwai Bernabé amne Pablo mikakäre ütiäte ngöbö kwrere jae.

¹⁴ Nitre Jesu kukwei ngwianka Bernabé amne Pablo mika tö namani ütiäte ngöbö kwrere ni jökräkwe, ye gani kwetre angwane, ñakare namani tuen dbe ietre, ye bä mikakäre dän ngianinkä jabtä kwetre se kwrere, bti nikanintre betekä ni mda mda ngätäite tata, ngrarete kwärä kä nikanintre niere krörö:

¹⁵ Ja mräkä, nun abko ñakare ngöbö, akwa nun ja kwrere munbe. ;Se ñobtä mun tö nibi nun mikai ütiäte kore jae se! Munta ngöbötre ngwarbe mike ütiäte jae, ye mikadre jökrä temen munkwe, abkokäre nun jatani Ngöbö kukwei kuin Jesubtä mike gare munye. Ngöbö nire kä käinta amne kä tementa dätekä, arabe käkwe mren dätebare amne jändrän jökrä tä nüne kä käinta, kä tementa amne mrente dätebare kwe arato. Ngöbö ye aibe munkwe kadre ngäbti, abkokäre nun jatani Ngöbö kukwei kuin mike gare munye. ¹⁶ Kira abti kä nüke mtare, ni jökrä tö namani dre nuein, erere Ngöbökwé tuanimetre nuene jökrä. ¹⁷ Akwa Ngöbö abko moto kuin, aise te käre jändrän kuin nuenbare kwe ja mikakrä gare munye abko krörö: Ngöbö ara käta ñü mike näkäen temen munkrä amne, nura jökrä abko Ngöböta ngwä mike neme kuin munkrä. Ye kwrere Ngöbö ara käta mrö bien kabre kwetadre munye, kä tädre nuäre munbtä abkokäre, niebare kore Pablokwe.

¹⁸ Akwa Pablokwe ñäkäbare kore, ye abko bäsi namani ütiäte ñakare nitre ye kräke. Ye aise te tö namanintre jändrän kämikai Bernabé amne Pablo mikakäre ütiäte, akwa ye abko namani tare krübäte dokwä täke kän, akwa mrä abko dokwä täkäni kwetre abko nakaninkä kore.

¹⁹ Abti nitre israelita nünanka juta Antioquía Pisidiate amne Iconiote nükani juta Listrate ye käkwe ni mda mda töi kwitani Pablo amne Bernabé rüere angwane, nikani Pablo täke jäbti kwäräkwarä se kwrere, bti Pablo krütanina namani tuen ietre angwane, jäkäni mento juta bäre kwetre. ²⁰ Akwa nitre tödekaka Jesubti käkwe ja ükaninkrö Pablo bäre temen angwane, Pablo nükaninta krö, bti nikaninta nebete jutate. Abti jändrinane angwane, Pablo nikani juta Derbete mda Bernabébe abko kukwe nakaninkä kore btätre juta Listrate.

Pablo amne Bernabé nikanintre ja jiebti juta Antioquía, Sirate

²¹ Pablo amne Bernabé käkwe kukwe kuin Jesubtä diribare juta Derbete, ye kánti ni kwati käkwe kukwe kuin Jesubtä ye mikani era. Abti Pablo amne Bernabé nikaninta ja jiebti nebete juta Listrate, Iconiote amne juta Antioquíate. ²² Niaratre nikani juta kwatirekwatire te, ye kántikánti nitre tödekaka Jesubti kitani nünenkä dite kwetre Jesubtä amne, Ngöbö ngämi gobrane nibti kä käinbti, ye känenkri nikwe ja tare nikadi kri kä nebtä, niebare kwetre. ²³ Erere arato, Pablo amne Bernabé käkwe ni mikani nitre tödekaka Jesubti jie ngwianka juta kwatirekwatire kánti, bti nitre tödekaka Jesubti amne nitre ni jie ngwianka abko kräke blitabare kwetre Ngöböbe amne ja bäinbare kwetre Ngöbökrä angwane, ni Dänkien, bti nämane tödeke ye ie Pablo amne Bernabé käkwe ja mräkätre mikani gare, bti nikanintre.

²⁴ Pablo amne Bernabé nikani kä Pisidia kánti ta, bti nikani nebe kä Panfiliate. ²⁵ Kä ye kánti, kukwe kuin Jesubtä diribare kwetre juta Pergete. Abti nikaninta nebe juta Ataliate mren köräbti. ²⁶ Ye kánti nikani rute angwane, nikaninta juta Antioquía, Sirate. Juta Antioquía ne mden kánti nitre gätäkä Jesu käbti käkwe niaratre juani sribire Ngöbö moto kuin ye köböire. Sribi ye mden abko namanina bare ietre angwane jataninta. ²⁷ Pablo amne Bernabé nükaninta juta Antioquía, Sirate angwane, ja mräkätre tödekaka Jesubti kä ye kánti ükaninkrö jökrä kwetre, bti ni Dänkienkwe kukwe nuenbare kuin kräke, ye erere niebare jökrä kwetre ietre amne, nitre ñakare israelitare, kräke ni Dänkienkwe kä biani arato tödekakrä Jesubti abko niebare kwetre ietre. ²⁸ Yehti Pablo amne Bernabé namani nüne raire mda nitre tödekaka Jesubtibe juta Antioquía, Sirate. Ne abko nakaninkä kore Pablobtä amne Bernabébtä.

15

Gätäbare kri Jerusalén

¹ Kä ye ngwane abko, ni nämane nüne Judeate abko nikani ruäre nebe juta Antioquíate abko nikani dirire krörö ja mräkätre tödekaka Jesubtiye:

Ja ñäräkrä mikadre ja kwatabtä niebare Moisékwe, se kwrere mun jökrä ñakare israelitare käkwe ñan nuendre ne ngwane, Ngöbökwé ñan mun diandretari jire chi, namanintre dirire kore.

² Yebtä abko, Pablo amne Bernabé namani ja kwete krübäte nitre yebe. Abtä mrä angwane, nitre tödekaka Jesubti käkwe Pablo, Bernabé amne ni mda mda dianinkä ja ngätäite, bti juani kwetre Jerusalén blite nitre Jesu kukwei ngwianka mda mdabe amne nitre ni jie ngwianka nämane Jerusalén yebe. ³ Nitre tödekaka Jesubti juta Antioquíate käkwe Pablo amne Bernabé juani ni mda mdabe, ye erere bkänä nikanintre. Angwane nikani kä Fenicia kánti ta amne kä Samaria kánti ta angwane, Ngöbö era metre mikani era kwetre, ye abko niebare jökrä kwetre. Yebtä nitre tödekaka Jesubti nünanka kä Fenicia kánti amne Samaria kánti, btä kä namani nuäre krübäte Pablo amne Bernabé kukwe nuare. ⁴ Bti Pablo amne Bernabé nikani mate Jerusalén. Angwane nitre gätäkä Jesu kábti, nitre Jesu kukwei ngwianka mda mda amne nitre ni jie ngwianka ye käkwe ja úkaninkrö jökrä angwane, Ngöbökwé dre dre nuenbare niaratre köböire abko niebare jökrä kwetre ja mräkätreye. ⁵ Angwane batibe ni bariseo tödekaka Jesubti nämane ruäre yete abko namanintre nünaninkä krö, käkwe niebare krörö:

Ja mräkätre ñakare israelitare káta tödeke Jesubti abko ñäräkrä mikadre jökrä kwatabtä amne, kukwe mikani nuendre Moisékwe abko niaratrekwé mikadre táte ni kwrere niedre ietre abko nunta nütüre. Abko kore se, niebare kwetre.

⁶ Abti nitre Jesu kukwei ngwianka amne nitre ni tödekaka Jesubti jie ngwianka käkwe ja úkaninkrö jenena blitakäre kukwe yebtä. ⁷ Blitabare raire kwetre angwane, Pedro namani nünaninkä krö, käkwe niebare krörö kukwe yebtä:

Ja mräkätre, Cornelio amne mräkä kwékwe ñakare israelitare, ie ti rikadre kukwe kuin Jesubtä niere amne, niaratre käkwe tödekadre Jesubti, abkokäre Ngöbökwé ti dianinkä mun ngätäite, ye gare kuin munye. ⁸ Amne ni jökrä töi ño gare jökrä Ngöböye. Ngöbö ye ara käkwe niaratre kani ngäbti, ye bä mikakrä ja Úai Deme biani kwe nie, ye kwrere biani kwe ietre arato. ⁹ Ye abko, Ngöbö ñan tá nitre ñakare israelitare mike ñäräre bäri bä káme ni israelitakrä, akwa ni ja kwrere jökrä Ngöbö ngwärekwé, ñobtä ñan angwane nitre ñakare israelitare tödekani Jesubti angwane, Ngöbökwé niaratre ngite dianinkä btätre arato. ¹⁰ Ye garera munye, aiseté ¿se ñobtä abko mun tö Ngöbö moto mikai romon, amarebti Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye abko ni mräkä kirakira die namani ñakare mikakrä táte amne, mtare ni die ñakare mikakrä táte arato, abko nitre ñakare israelitare käkwe mikadre táte jökrä, ie mun tö se? ¹¹ Ye abko ñakare kuin, ñobtä ñan angwane ni Dänkien Jesu moto kuin, ye köböire niarata ni israelita dentari, ye gare kuin nie mtare. Ye kwrere nitre ñakare israelitare káta tödeke bti abko Ngöböta dentari ni kwrere arato. Ne mden kisete, nikwe ñan nitre ñakare israelitare mikadre ja ñäräkrä mike ja kwatabtä amne nikwe ñan mikadre Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye mike táte. Abko kore se, niebare Pedrokwe.

¹² Pedrokwe blitabare ünán kore, bti ni jökrä namani kwékwe amne, Ngöbökwé sribi kri ñan tuabare nuenbare ño Bernabé amne Pablo köböire ja kukwei mikakäre útiáte nitre ñakare israelitare ngätäite abko ni jökrä namani kukwe nuen. ¹³ Bernabé amne Pablo käkwe blitabare ünán jökrä kore angwane, Santiago abko käkwe niebare krörö mda:

Ja mräkätre, ti kukwei nuen munkwe. ¹⁴ Nitre ñakare israelitare tarebare ño kena Ngöbökwé angwane, niaratre ngätäite ni dianinkä jen jakrä kwe mikakäre juta jakwere, nini Simón Pedrokwe nie. ¹⁵ Ne mden abko nämane tikani kore nitre Ngöbö kukwei niekä kirakirakwe, mden erere tá tikani krörö Ngöbö Kukweibtä:

¹⁶ Ni Dänkien Ngöbö käkwe niebare kore:

David btä mräkä kwékwe ja tärítäri nämane gobrane akwa, juani ngwarbe rüekwe.

Akwa ti jatadita angwane, tikwe ükadita amne ju ngwarbe ükateta kuin täte, ye kwrere tikwe ükaditeta, kákwe David mrákä mikadi gobrane mda David täbtä.

¹⁷ Ye abko tikwe nuendre nitre ñakare israelitare nünanka kä mda mda kánti mden tikwe diandikä jen jakrä rabadi ti kánentari abkokäre, ¹⁸ niebare ni Dänkien Ngöbökwe. Ni Dänkien Ngöbökwe ja kukwei niebare kira, ye mden abko kitera mike bare mtare, *Amós 9.11-12*

ne mden abko mikanina gare kwe nie ja kukwei köböire.

¹⁹ Ne aisete tita töbike krörö, erere ti bike niere. Nitre ñakare israelitare këta Ngöbö kaen ngäbti, niaratre ye kötära nikwe ñan kukwe taretare mikadre nuendre ietre ruen tie, aisete Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, ye abko nikwe ñan mikamna täte ietre.

²⁰ Akwa kukwe krörö tikadre tärbtä juandre kräke abko rabadre dbe ruen tie: Käne, jändrän jökrä bianta ngöbö ngwarbeye mikakäre ütiäte jae, ye abko ñan kwetadre kwetre amne ñan ja mikadre gure bati bati kwetre, niedre ietre. Erere arato, jändrän müre nótaninkä köte däríe ngöi, ye ñan kwetadre jire kwetre, niedre ietre. Mrákäre abko jändrän däríe ñan kwetadre kwetre arato abko aibe niedre ietre, ²¹ ñöbtä ñan angwane Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, ye abko nitre ñakare israelitare raba kukwe nuen bämän kratirekratire, ñöbtä ñan angwane kira abti kä nüke mtare juta kwatirekwatire te nitre ñakare israelitare ngätäite Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, yebtä ni kwati tä ñäke sinagogate bämän kratirekratire köbö jadükakrä näire. Ne aisete kukwe ye garera ietre. Ye mdenbtä abko, tära tikadre jirekabe juandre ja mräkätreye ruen tie. Abko kore se, niebare Santiagokwe.

Tära juani kwetre nitre ñakare israelitare tödekaka Jesubtiye

²² Ye kwrere bkänä, nitre Jesu kukwei ngwianka amne nitre ni tödekaka Jesubti jie ngwianka kákwe ja töi mikani gwaire nitre tödekaka Jesubtibe, kákwe ni mda mda dianinkä juandre Pablobe amne Bernabébe nebe juta Antioquíate. Ni dianinkä juandre bentre abko nere: Judas, ni ne arabe kädian nämáne Barsabás arato amne ni mda abko kädian nämáne Silas. Nitre nibu ne abko ütiäte nitre tödekaka Jesubti ngätäite Jerusalén ²³ abko ietre tära biani ngwiandre. Tära ye abko btä kukwe tikani krörö:

Mun ñakare israelitare tä nüne juta Antioquíate, kä Siriäte amne kä Ciliciäte, mun ye abko ja mrákäre nunbe, aisete nun Jesu kukwei ngwianka amne nun nitre tödekaka Jesubti jie ngwianka këta köbö kuin juen munye. ²⁴ Ja mrákä, ni ruäre ja ükärökä ketetibe nunbe nete abko nunkwe juani ñakare, akwa nikani ja töi jenbti, këta dirire munye amne tä mun nike krübäte amne tä mun töi kwite ngwarbe kwäräkwärä abko nunkwe gani nete. ²⁵ Ye mdenbtä abko, Bernabé amne Pablo, nun mrákä tare kri nunkwe, abko ben nunkwe ja mräkätre nete juandre ruäre nebe mun kánti yete blitakäre munbe abko rabadre bäri kuin rababa tuen nunye. Ye erere rababa dbe nun jökrä kräke. Bernabé amne Pablo, ²⁶⁻²⁷ ne abko nämáne biare krütakäre tödekabtä ni Dänkien Jesukristobti. Ye abko, nunkwe Judas amne Silas dianinkä ja ngätäite nete juandre nebe mun kánti yete, aisete nunta niaratre juen blite gwärere munbe tära juanta nunkwe nebe, ²⁸ ñöbtä ñan angwane kukwe mdara jire ñan mikadre mun kötära abko namani tuen kuin Ngöbö Üai Demeye amne nunye, akwa kukwe mda kuinkuin nuendre munkwe, ie nun tö amne Ngöbö Üai Deme tö abko krörö: ²⁹ Jändrän kämikani kukwadre ngöbö ngwarbeye, ye munkwe ñan kweta. Erere arato, jändrän däríe amne jändrän müre nótaninkä köte däríe ngöi abko munkwe ñan kweta. Erere arato, munkwe ñan ja mika gure bati bati abko ie nun amne Ngöbö Üai Deme tö.

Munkwe kukwe ne mikadre täte ne ngwane, munkwe nünandi era metre. Ne ngöra. Ne abko tikani ja mräkätrekwe tärbtä.

³⁰ Nebti ni nibu ye juani kwetre Bernabé amne Pablo mukore tära mike Antioquíate, ye erere nikanintre. Namani juta Antioquíate angwane, nitre tödekaka Jesubti ye ükaninkrö jökrä kwetre, bti tära biani kwetre ietre ñäkäkäre btä. ³¹ Nitre ye kákwe ñäkäbare tära yebtä angwane, kukwe namani tuen kuin ietre niaratre die mikakäre abko käi namani nuäre kri btätre. ³² Erere arato, Judas amne Silas abko Ngöbö kukwei niekä arato, aisete

blitabare kwetre Ngöbö kukweibtä, ye abko käkwe ja mräkätre tödekaka Jesubti die mikani kri arato. ³³ Yebti kä nikani bä raire ta angwane, nitre Judas amne Silas juanka, ye kánti rikadreta Jerusalén, abkokäre ja mräkätre Antioquíabo käkwe niebare ietre:

Mun rikata kuin jäme Ngöbö diebti, niebare kwetre ietre.

³⁴ [Akwa Silas abko tö namani rabai, aisete nikaninta ñakare.]* ³⁵ Angwane abko, Pablo btä Bernabé namani juta Antioquíate, kä nikani kukwe kuin ni Dänkienkwe dirire gwaire ja mräkätre mda mdabe amne, nikani kukwe kuin Jesubtä kädriere ni mda mdabe.

Pablo btä Bernabé käkwe ja kwetani Juan Marcobtä

³⁶ Yebti kä nikani bä raire ta angwane, Pablokwe niebare krörö Bernabéye:

Juta kwatirekwatire te nikwe kukwe kuin ni Dänkienbtä kädriebare ja mräkätrebe, yebti niaratre tä ño mtare abko gare ñakare nie, aisete bränta basare ietre, niebare kwe ie.

³⁷ Angwane ni iti kädian nämane Juan, arabe kädian nämane Marcos abko Bernabé tö namani ngwainta siba jabe käne kwrere. ³⁸ Akwa Marcos rikadreta siba abko ñan namani tuen dbe Pabloye, ñobtä ñan angwane nämamentre Ngöbö kukwei niere käne angwane, Marcokwe kä mikaninkä btätre juta Panfiliate. Yebti Marcos nikani sribire ñakare mda bentre, aisete ñan rikadreta siba, ie Pablo tö namani. ³⁹ Marcos rikadreta siba ñan nukaninbti Pabloye, ye abko namani blo Bernabékrä. Abtä nikanintre jene jene kwäräkwarä krörö: Bernabé nikani rute Marcobe, bti nikani rute nebebe kä butubti Chiprete. ⁴⁰ Akwa Pablo abko käkwe Silas ngwiani jabe. Angwane ja mräkätre tödekaka Jesubti käkwe mikani gare Ngöbö moto kuin yeye, bti juani kwetre. ⁴¹ Pablo nikani Silabe angwane, nikanintre gürere kä Sirate ta, bti nikani kä Ciliciate ta, kántikánti nikani nitre gätäkä Jesu käfti die mike nüne käre Jesukrä.

16

Pablokwe Timoteo ngwiani sribire jabe

¹ Pablo namani juta Derbete, bti nikani nebe juta Listrate. Ye kánti ni tödekaka Jesubti kwani iti ie. Ni ye abko kädian nämane Timoteo. Timoteo meye abko meri israelita tödekaka Jesubti, akwa Timoteo rün abko griego. ² Akwa ja mräkätre Listrabo amne Iconiobo abko namani blite kuin Timoteobtä. ³ Angwane Pablo tö namani Timoteo ngwianin siba ja mukore, akwa Timoteo rün griego nämane gare ni jökräye, aisete nitre israelita käkwe ñan ñäkädre blo Timoteo rüere, abkokäre Pablokwe ñäräkrä mikani käne kwatabtä. ⁴ Yebti juta kántikánti namanintre niken, ye kánti nitre Jesu kukwei ngwianka amne nitre ni jie ngwianka Jerusalénbo käkwe kukwe ükaninte nuendre nitre ñakare israelitare Kräke, bti juani kwetre, ye kwrere namanintre dirire. ⁵ Ye abko namanintre ja mräkä tödekaka Jesubti die mike tödeke bäri Jesubti amne, köbö kwatirekwatire ni kwati mda namani Jesu kukwei kaen ngäbti.

Pablokwe ni Macedoniabo tuani köböre

⁶ Abti sribi namani bare yete angwane, Pablo amne ni mda mda nämane niken mukore ye rikadre kukwe kuin Jesubtä niere kä Asiate, ye abko Ngöbö Üai Deme käkwe dokwä tákani ben. Abtä niaratre nikani menteninta temen angwane, nikani kä Frigia kánti ta amne kä Galacia kánti ta nikani. ⁷ Bti nikanintre, namani känime brontera kä kädian nämane Misia ken, ye kánti tö namani rikai mda kä Bitiniate, akwa Jesu Üai käkwe ñan tuanimetre niken arato. ⁸ Abtä nikanintre jirekäbe jibe bti ta Misia bäre temen, bti nikaninta angwane, nikani mate mren köräbti juta Troate. Kä ye kánti ru nämane nebe.

⁹ Niaratre nämane juta Troate angwane, batibe deo Pablokwe köböbare krörö: Ni nünanka kä Macedoniate nämane iti abko namani nünaninkä krö, kä namani ribere krörö ie: Jakwe Macedonia kánti nun die mike, ni ye namani niere kore Pabloye. ¹⁰ Kä jataba ngwen dekä angwane, Pablokwe köböbare kore niebare kwe angwane, Pablo, Silas, Timoteo amne ti Lucas tärä ne tikaka, nunkwe ja mikaba juto rikakäre Macedonia,

* 15:34 Versículo 34 ye abko ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuinbtä.

ñobtä ñan angwane Ngöbö nämane nun kärere kukwe kuin Jesubtä mikakäre gare kä Macedoniate abko gaba nunkwe.

Meri iti kä Lidia käkwe tödekani Jesubti juta Filipote

¹¹ Nun nämä juta Troate, ye kánti nun rankwaba rute angwane, nun rikaba metre ta nebe kä butubti Samotraciate. Ye kánti nunkwe kibiaba, bti jändrinane angwane, nun rikaba nebe juta Neápolite mda, kánti nun rikaba jate. ¹² Ye kánti nun rikaba gürere juta Filipote mda. Juta Filipos ne abko juta ütiäte kä Macedoniate abko kánti nitre romanobo nämane nüne kwati arato. Ye kánti nun rababa nüentbe bä raire.

¹³ Abti köbö jadükakrä näire, nun rikaba juta bäre mento angwane, nun rikaba nebe ñö köräbti. Ye kánti abko, kä nämane nitre israelitakwe blitakrä Ngöböbe, nun rababa nütüre, aiseite nun rikaba yete. Ye kánti nun rababa takänintbe angwane, nitre merire merire aibe käkwe ja ükaninkrö kwati yete abko ben nunkwe blitaba kukwe kuin Jesukwebtä. ¹⁴ Meri nämane ja ükaninkrö, ye ngätäite abko meri nämä iti abko kädian nämane Lidia. Lidia ye abko juta Tiatirabo, akwa nämane dän bäri kuin amne ütiäte bä tain rürümoine juta Filipote. Meri ye abko nämane Ngöbö mike ütiäte, aiseite nämä Ngöbö kukwei nuen, aiseite Pablo nämä blite Jesubtä angwane, Ngöbökwé niara töi mikaba tödeke Jesubti. ¹⁵ Yebti Lidia amne mräkä kwekwe btä sribikä kwekwe ngökaba jökrä ñöte Jesu käbti nunkwe angwane, Lidiakwe ribeba krörö nunye:

Tita tödeke bkänä Jesubti munta nütüre tibtä ne ngwane, brän jadüke ti juete, nieba kwe nunye.

Ye käkwe nun ketateba nebe yete.

Pablo amne Silas kitani ngite kä teri

¹⁶ Yebti kä blitakrä Ngöböbe kánti nun rikabata angwane, meri bati btä üai käme nämane, kä nämane mike sukiare abko ben nun ngätäba ji ngrabare yete. Meri ye abko klabore. Dre dre rakadrekä abko nämane niere amne bkänkä nämane ngwian den kabre niara köböire. ¹⁷ Meri bati ye abko rikaba Pablo jiebtí amne nun jiebtí, kä rikaba ngrente krikri krörö nun jiebtí:

¡Ngöbö Kri Kä Käinbti kräke nitre ne tä sribire amne, ni rabadre dianintari ñö tätre näin niere munye! meri ye rababa näin ngrente kore.

¹⁸ Ye abko nuenba raire kwe köbö kwatirekwatire, abtä bati Pablo moto ñan rababara neme nuäre meri ye kukwe nuare kore angwane, batibe Pablo rikwitateba, käkwe nieba üai käme nämane meribtä yeye krörö:

Jesukristo käbti nän mento meri nebtä, tita niere mae, nieba Pablokwe ie.

Ye btäräbe üai käme ye käkwe kä mikakaba meri yebtä.

¹⁹ Akwa meri ye bkänkätre käkwe ñan ngwian diandre mda niara köböire gaba kwetre angwane, Pablo btä Silas reketateba ietre, kä rikaba ngwena nebe kritobo ngwärekwri juta te ruäre, ni mda mda nämane jändrän rürümoine, ye kánti jirikaba kwetre. ²⁰ Pablo amne Silas jirikaba kritobo nibu ye ngwärekwri kwetre angwane, mikaba tuadre kwetre ietre, bti nieba kwetre mda:

Nitre israelita nibu ne nükani kukwe dirire nete abko käta kä ngwen nokre krübäte gobran rüere ni ngätäite nete, ²¹ ñobtä ñan angwane kukwe bä jene dirita kwetre abko ni ñan rabadre kaen ngäbti amne ni ñan rabadre nuene jire chi, ñobtä ñan angwane ni abko romanobo, nieba kwetre ie.

²² Angwane ni jökrä rababa romon Pablokrä amne Silakrä. Nitre kritobore abko käkwe dän tikatemna Pablobtä amne Silabtä, bti kwata metamna kritobti kwetre. ²³ Ye kwrere bkänä, Pablo amne Silas kwata metaba bäre bäre, bti kitaba ngite kä teri angwane, ni nitre ngite ngibiabtikä ye käkwe niaratre ngibiadre kuin, ñan gitiadre abkokäre, nieba kwetre ie. ²⁴ Ni nitre ngite ngibiabtikä, ie Pablo amne Silas ngibiamna kuin. Ye kwrere bkänä, Pablo amne Silas kitaba bäri gwirikri kwe, bti ngüre mikani krite kwe kä teri.

²⁵ Akwa kä jatanina ruäre deo angwane, Pablo btä Silas nämane blite Ngöböbe amne nämane kantare Ngöböye se kwrere angwane, ni mda mda nämane ngite arato abko nämane kukwe nuen. ²⁶ Ye btäräbe abko dobo nakaninkä kri krübäte, kä namani ju ni

ngitekrä ye ngrükete krübäte, käkwe jukwe tikaninbe batibe jökrä amne kadena nämane kitani nitre ngite ngitebtä, ye ngitianintbe jökrä btätre se kwrere. ²⁷ Yebti ni nitre ngite ngibiabtikä nukaninta ngwäte, käkwe nikrabare amne, jukwe nämane tikani jökrä, btä okwä namani. Angwane nitre nämane ngite kä teri yete, ye abko ngitianina jökrä namani nütüre, käkwe ngitra kwatate diani ja kämikakäre au, ²⁸ akwa Pablokwe ñäkäbare ja dibti krörö ie:

Nun tä jökrä nete. Makwe ñan ja kämika, niebare kwe ie.

²⁹ Angwane ni nitre ngite ngibiabtikä ye käkwe ñotra käräbare, erere ñotra biani ie amne, nikani betekä neme gwi amne kä jürä namani krübäte btä, aibe kisete namani grükekä jökrä ngrabare, nikani namani kitanintbe Pablo amne Silas ngotobtä temen.

³⁰ Bti Pablo amne Silas ngwiani kwe ju bäre, bti niebare kwe ietre:

¿Ja mräkä, tikwe ja nuendre amne ti rabadre dianintari? niebare kwe ietre.

³¹ Abtä niaratre käkwe niebare mda ie:

Tödeke ni Dänkien Jesubti angwane, ma rabadi dianintari, ma mräkäbe gwaire jökrä, niebare kwetre ie.

³² Angwane Ngöbö kukwei kuin ni Dänkienbtä ye kädriebare ben kwetre amne niara mräkä nämane nüne ben gwi yebe arato. ³³ Köbö ye näire deo, ni nitre ngite ngibiabtikä ye käkwe Pablo amne Silas ngwiani ja kanti, käkwe träin bätäninte ietre. Yebti ni nitre ngite ngibiabtikä ye ngökani ñöte Pablokwe amne Silakwe mräkä kwekwe ben gwaire jökrä. ³⁴ Bti Pablo amne Silas ngwianinta ja gwiriete kwe, kanti bukani kwe angwane, ni nitre ngite ngibiabtikä amne mräkä kwekwe käkwe tödekani Ngöböbti ye abko käi namani bäri nuäre btätre.

³⁵ Abti jändrinane dekä, Pablo amne Silas tikadreteta abko nitre kritobore käkwe guardia juani niere ni nitre ngite ngibiabtikä yeye. ³⁶ Ye kwrere bkänä, ni nitre ngite ngibiabtikä käkwe niebare mda Pabloye:

Nitre kritobore käkwe mun tikatemnata tie, aisete mun raba nikenta. Mun rika kuin amne jäme, ie ti tö, niebare kwe ietre.

³⁷ Akwa Pablo käkwe niebare krörö mda guardiatreye:

Nun nibu ne abko romanobo, akwa nunkwe ja mikani ngite ya, ñakare ya abko ngwianintari ñakare, akwa nun kwata metaba ja ngwärekre jökrä, bti nun kitaba ngite kä teri nete. ¿Abti mtare nitre kritobore tö nun tikaiteta tiebe ya? Akwa ñakare kore. Nitre kritobore ye ara jire jata nun tiketeta au abko ie nun tö, niebare Pablokwe ietre.

³⁸ Pablokwe dre niebare, ye erere guardiatre käkwe niebare kritobotreye angwane, niaratre nekwetaninkä, ñobtä ñan angwane Pablo amne Silas abko ni romanobo niebare ietre, aisete niaratre ngite ya, ñakare ya, ye abko ngämi ngwentari metre, känenkri ñan kwata metadre abko erere nuenbare kwetre. Yebtä abko kä jürä namani btätre. ³⁹ Ye mden kisete nikanintre, käkwe ja ngite niebare gwärere Pabloye amne Silaye. Bti Pablo amne Silas nämane ngite kä teri ye dianinta ta kwetre amne rikadreta jötrö juta ye bäre mento, niebare kwetre ietre. ⁴⁰ Pablo amne Silas nämane ngite kä teri, bti tikaninteta angwane, nikaninta nebata Lidia juete. Ye kanti ja mräkätre tödekaka Jesubti nämane abko ben blitabare kwetre niaratre die mikakäre nüne Jesukrä, yebti nikani kä mdabti abko nakaninkä kore se.

17

Pablo nükani juta Tesalónicate Silabe

¹ Abti Pablo amne Silas nikaninta angwane, nikani juta Anfípolis kanti ta amne nikani juta Apolonia kanti ta arato. Yebti nikani nebe juta Tesalónicate mda. Ne kanti sinagoga nämane kwati nitre israelitakwe. ² Gätä yebtä Pablo nämane niken käre kä ketareketare temen, ye kwrere nikaninta juta Tesalónicate angwane, köbö jadükakrä bämän krämä jire Pablokwe blitabare Jesubtä nitre israelitabe niaratre töi diankäre tödeke Jesubti abko krörö: ³ Ni Dianinkä Ngöbökwé abko krütadi, akwa rükadita nire abko nämane tikani kira Ngöbö Kukweibtä, ye abko Pablo namani bä mike ietre. Erere arato, namani niere krörö:

Tita blite Jesubtä munbe, niara abko Ni Dianinkä Ngöbökwé ara, Pablo namani niere.

⁴ Angwane nitre israelita kwati kākwe ja tōi kwitani Jesubtä, kākwe tödekani bti, amne nitre griego kwati kä nämane Ngöbö mike ütiäte jae amne meri kwati ütiäte ütiäte kākwe tödekani bti arato. Yebtä niaratre nämane nekete Pablo amne Silakri. ⁵ Yebtä abko, nitre israelita kwati, kräke kukwe kuin Jesubtä ye ñan namani era, ye abko namani mokrere Pablobe amne Silabe, ñobtä ñan angwane ni kwati nämane nekete ben, aiseite niaratre kākwe ni diän diän amne krene krene nämane dikekä ngwarbe krö ji ngrabare ye känäbare kwetre, bti ben gwaire kä mikani nokre kwetre juta ngrabare. Nikani betekä nebe Jasón juete Pablo amne Silas känene. Niaratre kwandre ietre ne ngwane, rikadre ngwena ni jökrä ngwärekre abkokäre. ⁶ Akwa Pablo amne Silas kwani ñakare ietre yete. Abtä Jasón amne ja mräkä mda mda tödekaka Jesubti nämane Jasónbe gwi, ye neketaninte ietre, nikani jäke amne kitekä ja käne, nikani nebe ngwena juta gobranka ngwärekre, kä namani ngrente krörö:

Ni nükani nete ne käta kukwe miketbe blo gobran romanobo rüere kä jökräbti temen, erere nükaniina ni ngätäite nete mtare. ⁷ Nitre ye abko Jasónkwe kani ngäbti ja juete. Niaratre jökrä tä emperador kukwei kite temen amne jrei mda tärä kädianta Jesu tätre niere kore, namanintre niere.

⁸ Yebtä abko nitre juta gobranka amne ni mda mda, kräke ñan namani dbe, aiseite ni jökrä namani ja ngwen ruen tare kukwe yebtä. ⁹ Akwa Jasón amne nitre tödekaka Jesubti mda kākwe ja ütiä biamna, bti tikaninteta gobrankwe.

Pablo amne Silas nikani juta Bereate

¹⁰ Yebti kä jatanina iko angwane, nane nitre israelita jatadreta Pablo amne Silas kāmike, ye ngäniene ja mräkätre tödekaka Jesubti kākwe Pablo amne Silas juani jötrö ngwarbe ngitie nebe juta Bereate mda. Namani yete abti sinagoga nitre israelitakwe nämane yete abko kanti nikani blitakäre Jesubtä bentre. ¹¹ Angwane nitre israelita nämane juta Bereate abko bäri moto jame nitre israelita Tesalónicabokrä, aiseite kukwe kuin Jesubtä diri nämane Pablokwe amne Silakwe, ye käi namani nuäre btätre kare ngäbti. Akwa Pablo amne Silas namani kukwe dirire, ye abko era ya abko tö namanintre gai, aiseite köbö kwatirekwatire namani ja töitike Ngöbö Kukweibtä. ¹² Angwane nitre israelita kwati kākwe tödekani Jesubti. Erere arato, nitre merire merire griegore ütiäte ütiäte amne ni brare brare griegore kwati kākwe tödekani bti arato. ¹³ Akwa Pablo nämane Ngöbö kukwei kuin Jesubtä dirire juta Bereate, ye gani nitre israelita Tesalónicabokwe angwane, nikani nebe juta Bereate, kä nikani ni kwati moto mike romon Pablo rüere. Yebtä abko kä namani nokre batibe. ¹⁴ Akwa ja mräkätre tödekaka Jesubti juta yete kākwe Pablo juaninta jötrö mda juta ye bäre mento amne Pablo nikani motokwäre mren kukwäre, akwa Silas amne Timoteo abko namani juta Bereate. ¹⁵ Angwane nitre tödekaka Jesubti nikani Pablo mukore, ye abko jananbare Pablo mikete juta Atenate. Yebti jataninta ja jiebti amne Pablokwe ja kukwei juani krörö ietre:

Silas amne Timoteo jata jötrö nuke ti jiebti nete, munkwe nie ietre, niebare Pablokwe ietre.

Pablokwe blitabare Jesubtä juta Atenate

¹⁶ Pablokwe Silas amne Timoteo käräbare jötrö ja jiebti, bti namani ngibiare juta Atenate. Juta ye kanti abko, jä sribebare ngöbö ngwarbere nämane kabre. Abtä Pablo moto namani ulire krübäte ngöbötire ngwarbe ye tuare. ¹⁷ Yebtä abko, nitre israelita amne ni griegore nämane Ngöbö mike ütiäte, ye ben Pablo namani blite jabe kwärikwäri kukwe kuin Jesukwebtä sinagoga nitre israelitakwe yete. Erere arato, jändrän rürümoin nämane ye kanti Pablo namani blite arato Jesubtä köbö kwatirekwatire nitre nämane ja ükaninkrö yete yebe. ¹⁸ Erere arato, nitre töbtä krikri ye nämane ni iti kädian nämane Epicúreo tukwe ye kukwei mike ütiäte abko nükani blite Pablobe. Erere arato, ni mda mda abko kädian nämane estoicos, ye abko nükani blite ben. Drekäre nita nüne kä nebtä amne dre abko era metre, yebtä abko niaratre nämane ja töitike. Niaratre ye ngätäite abko ni ruäre namani ñäke krörö Pablobtä mikakäre yakrä jae:

¡Ni ngwarbe kä jäme dokwäbti tä näin blite ngwarbe kwäräkwärä se drebtä tä blite dikaro kore sel namanintre niere.

Angwane ni ruäre abko namani niere:

Ngöbö chui menteninkwe mikaka gare kwrere se, namanintre niere Pablobtä.

Namanintre ñäke kore, ñobtä ñan angwane Pablo namani blite kukwe kuin Jesubtä yebtä amne, ni krütadre akwa, ni rükadreta nire nie namani Pablokwe. Yebtä Pablo namani tuen töi ñakare ietre, aisete namanintre ñäke kore. ¹⁹ Abtä Pablo jänükani kwetre junta kädian nämane Areópago ye ngwärecri. Angwane niebare krörö kwetre Pabloye:

Kukwe ño btin dirita näin makwe nunye, ye makwe mika gare bäri mda nunye abko ie nun tö. ²⁰ Kukwe bä jene btä mata blite, ye abko dre nieta makwe abko nun tö nibi gai bäri mda, niebare kwetre Pabloye.

²¹ (Ye abko, nitre Atenabo amne ni menteni menteni nämane nüne Atenas abko, käre tö nämane nebe kukwe btin btin kukwe nuai amne dre nämane nakenkä btin btin aibehtä nämane ja näkwite, aisete namani kukwe ngwentari kore Pabloye.) ²² Kukwe ngwianintari kore kwetre angwane, Pablo namani nünaninkä krö niaratre ngätäite, käkwe niebare krörö ietre:

Mun Atenabo, munta ngöbötre munkwe mike bäri ütiäte, ye abko tuen kuin munbtä tie, ²³ ñobtä ñan angwane kä jökrä kantikänti munta gätäre ngöbötre munkwe kräke, kanti tita niken angwane, bati kukwe nämane tikani krörö jäbtä tikwe tuaba: NGÖBÖ GARE ÑAKARE NIE ABKO KRÄKE KÄ NETA NETE, nämane tikani kore tikwe tuaba. Akwa ye abko tä dbe, ñobtä ñan angwane Ngöbö gare ñakare munye, akwa munta käikitekä, Ngöbö ye mden abko ti bike mike gare munye.

²⁴ Ngöbö kä temen ne dätekä amne jändrän jökrä tä nüne kä temen nebtä dätebare kwe arato. Niara abko kä käinta Dänkien amne kä temen ne Dänkien, aisete ju mikata ni kä nebtäkwe, te niarata nüne ñakare, ñobtä ñan angwane bäri chi kräke. ²⁵ Mdakäre abko, ni kä nebtäkwe jändrän nuendre kräke abko tä ribere ñakare nie, ñobtä ñan angwane ñan tä jändrän mdei nike jire chi, akwa niara käta kä bien nünankrä nie amne tä müre bien nie amne jändrän jökrä mda mda bianta kwe nie. ²⁶ Erere arato, ni dätebare itibe kwe, ye mdenkri abko ni nena keta kabre kä nebtä, ye rabadre nüne kä jökräbti temen kä nebtä abkokäre. Erere arato, nikwe nünandre kä kobe amne nikwe nünandre mdente mdente metre, ye abko ükaninte kwe ni jökrä kräke. ²⁷ Ngöbökwé kukwe ükaninte kore ni jökrä rabadre Ngöbö aibe känenentari amne Ngöbö kändretari angwane, nane kwandretari nie abkokäre. Niara tä känime ni jökrä ken. Niara ñan tä mente nie. ²⁸ Ne aisete “Ngöbö köböire nita nüne amne niara arabe köböire nita dikekä kwäräkwärä,” niebare ni griego itikwe. Ye mden kisete, ni tärä tikaka mun ngätäite nete käkwe tärä tikani, btä niebare krörö kwe: “Ni abko Ngöbö ngäbriänkä kwe,” abko tikani kwe täräbtä.

²⁹ Ni Ngöbö ngäbriänkäre, aisete Ngöbö nikwe abko oro, plata amne jä sribebare ngöböre ye nikwe ñan nütüdre, ñobtä ñan angwane Ngöbö ye abko ñan jä ngwarbe sribebare ja töi jenbti ni kä nebtäkwe abko nikwe nütüdre Ngöböbtä. ³⁰ Kira abti kä nüke mtare, ni jökrä töi nämane mräme kore Ngöböbtä. Akwa niaratre töi mräme Ngöböbtä, abtä kä nämane ja mike ngite, aisete Ngöbökwé mikani ja ngie nuen ñakare kukwe yebtä. Akwa mtare ni nünanka kä jökräbti temen abko käkwe kukwe käme kitadre jökrä temen amne tödekadre Ngöböbti kwetre abko Ngöböta niere kore nie, ³¹ ñobtä ñan angwane mtare Ngöbökwé köbö kitanina kukwe ükatekäre kuin era metre ni jökräbe, aisete Ngöbökwé ni dianinkä iti, köböire niarakwe kukwe ükadite ni jökräbe. Ni ye abko ni ngite Ngöbö rüere ya, ñakare ya abko niedi metre kwe ni jökrä kräke. Ni ye mden abko krütani akwa, Ngöbökwé mikaninta nire, niarakwe ni ye dianinkä sribi ye nuenkä bä mikakäre, niebare Pablokwe.

³² Ni krütani akwa rükadreta nire niebare Pablokwe, yebtä abko ni ruäre namani Pablo kukwei mike yakrä jae amne, ni ruäre abko namani niere:

Nebti nun rükadita ma kukwei nuenta bobuta mda, namani niere mda Pabloye.

³³ Angwane Pablokwe kä mikaninkä niaratre ngätäite. ³⁴ Akwa ni ruäre nikani siba ben abko käkwe tödekani Jesubti. Nitre ye ngätäite abko ni iti kädian nämane Dionisio käkwe

tödekani Jesubti. Niara abko sribikä ütiäte kri Junta Areópagobe arato. Erere arato, ni merire iti kákwe tödekani Jesubti abko kädian nämáne Dámaris. Angwane ni mda mda kákwe tödekani Jesubti arato abko nakaninkä kore Pablobtä juta Atenate.

18

Pablokwe sribibare juta Corintote

¹ Pablo nämáne juta Atenate. Yebti nikani mda nebe juta Corintote. ² Juta yete abko, ni israelita kädian nämáne Aquila nämáne nüne. Aquila ne abko ni Pontobo, akwa nämáne nüne juta Romate kä Italia kánti merire kwe Priscilabe. Niaratre nibu ye abko nükani krire juta Corintote, ñobtä ñan angwane nitre israelita nämáne nüne Roma abko kákwe kä mikadrekä jökrä juta yete, niebare emperador romanobo Claudiokwe. Ye mdenbtä abko, Aquila amne Priscila nämáne juta Corintote angwane kwani Pabloye. ³ Pablo abko jändrän kwata sribekä jure, ye kwrere niaratre nämáne sribere arato, aiseite Pablo namani nüne niaratrebe sribikäre ketetibe bentre. ⁴ Angwane köbö jadükakrä bämän kratirekratire Pablo namani niken sinagoga nitre israelitakwe yete amne, nitre israelita btä nitre griegore abko ben Pablo namani blite kisere Jesubtä. Niaratrekwe kukwe kuin Jesubtä ye mikadre era, abkokäre Pablo namani blite kore bentre.

⁵ Abti Silas amne Timoteo nämáne kä Macedonia kánti abko namani Pablo jiebti mda. Ye ngwane mentokwäre Pablokwe ja töi mikani kwatibe kukwe kuin Jesubtä ye niere amne, Ni Dianinkä Ngöbökwé abko Jesu ara abko Pablo namani bä mike metre jökrä nitre israelita ye okwäte. ⁶ Akwa nitre israelita kwati abko jatani nebe romon Pablokrä kukwe diribtä, kä namani ñäke diänbe ie. Ye abko ñan namani dbe Pablokrä, abtä dän jabtä bä ngrükaninte kwe niaratre rüere, niebare kwe:

Munkwe ja ngie nuadi, yebtä abko mun ara jire rabadi ngite au, aiseite ti ñan rabadre ngite mun dokwäre, ñobtä ñan angwane sribi nuendre tikwe, erere tita nuene, akwa mun ñan tö kain ngäbti. Ye mden kisete, mtare mentokwäre nitre ñakare israelitare, ie ti bike niken kukwe kuin Jesubtä ne dirire mda. Abko kore se, niebare Pablokwe.

⁷ Bti sinagoga nitre israelitakwe, te Pablo nämáne dirire, akwa nikaninta amne ni iti kädian nämáne Tisio Justo nämáne nüne känime sinagoga ye kwäräkri abko kánti Pablo nikani dirire mda. Tisio Justo ye abko Ngöbö käikitakaka, kánti Pablo nikani. ⁸ Ye ngwane abko, ni iti kädian nämáne Crispo nämáne mikani sinagoga ye dänkiene abko kákwe kukwe kuin ni Dänkienkwe mikani era, kákwe tödekani Jesubti mräkä kwekwe ben gwaire jökrä. Erere arato, nitre Corintobo kwati kákwe kukwe kuin Jesubtä kukwe nuani amne tödekani kwetre Jesubti amne ngökani ñöte.

⁹ Bati kä ye ngwane deo, ni Dänkien nükani blite köböre kwrere Pablobe, kákwe niebare krörö ie:

Pablo, makwe ñan kä jürä ngwian jabtä amne, kukwe kuin tibtä ye ma rika niere janknu. Makwe ñan kada keta jire chi, ¹⁰ ñobtä ñan angwane tita mabe amne ni jen tikwe abko tä nüne kwati Corinto nete arato, aiseite ni mda ñan rabadre kukwe nuene jire blo mabtä. Abko kore se, niebare ni Dänkienkwe Pabloye.

¹¹ Ye mden kisete, Pablokwe nünabare jáme kä kwati bti ötare nitre Corintobo ngätäite, kákwe Ngöbö kukwei diribare ietre.

¹² Abti bati Jesukwe kukwe niebare Pabloye, ye namani bare krörö: Ni iti kädian nämáne Galión namani gobrane kä Acayabti gobran romanobo kräke angwane, nitre israelita kákwe ja ükaninkrö Pablo rüere, kä nikanintre ngwena nebe gobran ngwäreki.

¹³ Angwane niebare krörö kwetre Galiónye:

Ngöbö mikadre ütiäte bä jene abko ni ne tä näin niere ni jökrä töi kwitakäre, aiseite kukweta ükaninte ño gobran romanobokwe nuendre nie, ye rüere tä dirire, niebare kwetre Galiónye.

¹⁴ Yebtä abko Pablo jababare blite au jakrä, akwa Galión ara jire kákwe ñäkäbare käne mda nitre israelitaye:

Ni ne kākwe ja mikani ngite krübāte angwane, kukwe nuenbare kwe ni mda rüere ne ngwane, tikwe mun israelita kukwei nuadre. ¹⁵ Akwa niara tā kukwe dirire amne ni kā ño ño amne, kukwe ükaninte ño nuendre mun israelitaye, aibebtä tā blite. Ye abko munkwe ükate ja ngätāite, ñobtä ñan angwane ti ñan tö ja mikai kukwe munkwete ta, niebare kore Galiónkwe.

¹⁶ Bti nitre israelita ye kitamnanta jökrā künken gobrankwe. ¹⁷ Angwane ni nämāne mikani sinagoga dänkiene kädian nämāne Sóstenes, ye neketaninte nitre griegoye amne nikanintre mete ja kāne kwäräkwärä se kwrere gobran Galión ngwärekre. Akwa Galión abko namani töbikaire ñakare amne namani kwekbe jirekābe.

Pablo nikaninta juta Antioquía, Siriate

¹⁸ Yebti Pablo namani nüne bā raire mda juta Corintote. Abti köbö ngwianintari mrā kwe ja mräkātre tödekaka Jesubtiye, bti nikani juta Cencreate Corinto ken, kánti nakwani rute rikakāre kā Siriate mda. Ye ngwane abko, Priscila amne Aquila nikani siba ben. Akwa Pablo ngāmi niken rute, ye kānenkri abko ja kukwei biani kwe Ngöböye, ye bā mikakāre abko ñan namani ja dokwā drüen tikekā, akwa kukwe mikani bare tāte kwe, aisete ja dokwā drüen tikaninkā jökrā kwe jae Cencreate, bti nikaninta rute. ¹⁹ Ru nikani, nikani, bti nikani mate juta Efesote angwane, Pablokwe Priscila amne Aquila mikaninte, bti niara abko nikani sinagoga nitre israelitakwete. Ye kánti nitre israelita nämāne ja ükaninkrö abko ben Pablokwe blitabare Jesubtä. ²⁰ Angwane Pablo rabadre bāri raire yete, ie nitre israelita tö namani, kā namani ketete, akwa ñan nükāninbti ie. ²¹ Ye aisete, köbö ngwianintari mrā kwe ietre, kākwe niebare krörö:

Ti rükadreta basare munye nete, ie Ngöbö tö ne ngwane, nikwe ja tuaita, niebare kwe ietre.

Bti Pablo nakwaninta rute, nikaninta juta Efeso bāre mento. ²² Angwane ru nikani, nikani, bti nikani nebe juta Cesareate mda. Ye kánti nikani jate, kā nikani Jerusalén köbö ngwentari ja mräkātre tödekaka Jesubti Jerusalénbo yeye. Yebti nikani ta nebe juta Antioquía, Siriate mda.

Apolos kākwe sribibare juta Efesote

²³ Yebti kā nikanina bā raire ta angwane, Pablo nikaninta basareta kwäräkwärä amne, nikani juta kwatirekwatire te kā Galacia kánti amne kā Frigia kánti ja mräkātre tödekaka Jesubti die mike nüne käre Jesukrä.

²⁴ Kā ye ngwane abko, ni israelita nükāni iti juta Efesote. Niara abko kädian nämāne Apolos. Akwa Apolos ye abko ni juta Alejandríabo abko nämāne blite kuin amne ja töitikani kuin Ngöbö Kukweibtä kwe arato. ²⁵ Erere arato, Ji ni Dänkienkwe diribarera kuin ie amne, kā namani nuäre btā kukwe kuin Jesubtä dirire kuin era metre. Akwa kukwe diribare Juan Bautistakwe aibe nämāne gare ie. ²⁶ Ye aisete, bati sinagoga nitre israelitakwe kánti Apolos nämāne dirire angwane, kukwei nuani Priscilakwe amne Aquilakwe. Yebti Priscila amne Aquila nikani Apolos ngwena jenena temen, bti Ji Ngöbökwē mikani gare bāri metre mda kwetre ie. ²⁷ Abti Apolos tö namani rikai kā Acayate mda angwane, ja mräkātre tödekaka Jesubti kākwe niara die mikani niken Ngöbö diebti amne ja mräkātre tödekaka Jesubti Acayate kākwe Apolos kadre ngäbti kuin, abkokāre tārā tikani ja mräkākwe ngwiandre ie. Ye erere Apolos nikani, namani Acaya angwane, ja mräkātre tödekaka Jesubti ye die mikani kri kwe. Ngöbö moto kuin köböire ja mräkākwe tödekani Jesubti abko die mikani Apolokwe abko krörö: ²⁸ Jesu abko Ni Dianinkā ñakare Ngöbökwē abko nitre israelita nämāne dirire, akwa ni jökrā ngwärekre, Jesu abko Ni Dianinkā Ngöbökwē ara abko Apolos namani bā mike metre tārā Ngöbökwēbti, aisete nitre israelita ñan rabadre kukwe ye rükente abko nakaninkā kore kā Acaya kánti.

¹ Abti Apolos nämane juta Corintote angwane, Pablo nämane kä Galacia kánti amne kä Frigia kánti, nikani mintrinta temen ngudre ngrabare amne nikani nebe juta Efesote mda. Ye kánti bati nitre ja töitikaka Jesu kukweibtä nämane ruäre abko ben namani ngätäi. ² Angwane niebare kwe ietre:

¿Munkwe tödekani Jesubti, ye ngwane Ngöbö Üai Deme nükani munbtä ya? niebare kwe ietre.

Angwane niaratre kákwe niebare mda Pabloye:

Nunkwe ñan ni kukwei nuabare blite Ngöbö Üai Deme btä, niebare kwetre.

³ Angwane Pablokwe niebareta krörö mda ietre:

¿Se abko, nirekwe mun ngökani ñöte? niebare Pablokwe ietre.

Angwane niaratre kákwe niebare mda:

Ja ngökadre ñöte diribare Juan Bautistakwe, ye kwrere nunkwe nuenbare, niebare kwetre ie.

⁴ Abtä Pablokwe niebare mda ietre:

Ni jökrä kä nämane kukwe kámekáme kite jökrä temen amne nämane Ngöbö mike täte, ye bä mikakäre Juan nämane ni ngökö ñöte. Akwa ni mdara jire jatani niara jiebtí abko bti tödekadre, niebare kwe. Ni ye abko Jesu ara, btä blitabare kore Juankwe, niebare Pablokwe ietre.

⁵ Pablokwe blitabare, ye jarabare ja mräkätre yeye angwane, ngökanintre jökrä ñöte kwe ni Dänkien Jesu kábti. ⁶ Angwane Pablokwe kise mikani btitre, ye btäräbe Ngöbö Üai Deme nukaninbe btätre angwane, namani blite kukwe jenenanbti btä ja töitike ñakare ñakare amne namanintre Ngöbö kukwei niere arato. ⁷ Nitre namani yete ye abko bäsi ni brare be ni jätäbti nibu näre nämane ja úkaninkrö abko btä kukwe nakaninkä kore.

⁸ Abti sö krämä jire Pablo namani niken sinagoga nitre israelitakwe te köbö jadükakrä näire. Angwane kä jürä namani ñakare btä blitare Ngöböbtä amne, ni Dänkienta gobrane ño ni kwekwe ngätäite abko ni mda mda kákwe mikadre era, abkobtä Pablo namani blite kisere bentre niaratre töi kwitakrä Jesukri. ⁹ Akwa sö krämä nikani ta angwane, ni ruäre kákwe ja dokwä mikani ribi abko kräke Pablo kukwei ñan namani era, aisete ni jökrä okwäbti namanintre ñäke blo Ji Btin ye rüere. Abtä Pablokwe kä mikaninkä btätre sinagogabtä amne, nitre ja töitikaka kukwe kuin Jesukwebtä aibe Pablokwe ngwiani jabe amne nikanintre nebe kwela Tiranokwete. Ye kánti Pablo namani dirire köbö kwatirekwatire ietre. ¹⁰ Pablokwe diribare kore kä kubu jire kä ye kánti, aisete nitre israelita amne nitre ñakare israelitare nämane nüne kwati kä Asiate, ye kákwe kukwe kuin ni Dänkien Jesubtä kukwei nuani kuin jökrä.

¹¹ Kä ye ngwane abko, Ngöbökwé sribi kri ñan tuabare nuenbare kri krübäte Pablo köböire, ¹² aisete dän kukwän ja dokwä amne ja ngüre jue mriatekrä namani neketekä jirekäbe Pablobtä, ye abko jänamani niken amne mika namani ni bren brenbti angwane, ni bren ye namani nebeta quinta batibe Ngöbö diebti amne, üai käme namani ni brenbtä, ye namani niken jötrö ngwarbe mento btä arato, aisete namani nebeta kuin jökrä.

¹³ Akwa bati kukwe nakaninkä krörö: Ni israelita ruäre nämane näin kwäräkwärä üai kámekáme juentari ni mda mdabtä abko tö namanintre sribi nuein ni Dänkien Jesu kábti, kä namanintre niere krörö üai käme: Jesu ye, btä Pablota kukwe dirire, Jesu ye kábti nän mento ni nebtä, namanintre niere üai käme. ¹⁴ Ni israelita iti blitaka ni mda mda diäre Ngöböbe dänkien kädian nämane Esceva abko ngäbriänkä ni kükü kä nämane üai käme juentari kore. ¹⁵ Akwa bati ni ni kükü ye nämane ni bren gwiriete üai käme juantarikäre kore angwane, batibe üai käme kákwe niebare krörö ietre:

Jesu garera kuin tie amne Pablo abko nire garera tie arato, akwa ¿mun abko nire amarebti kite ti juentari kore ye? niebare kwe ietre.

¹⁶ Ye btäräbe, ni btä üai käme nämane ye nakwani nitre yebtä, kä nikani mete ja dibti kwäräkwärä se kwrere, kákwe niaratre mikani bren jökrä ngrabare amne, ngitiani bütiere jökrä ju ye kánti mentokwäre amne namani träinträin jökrä ngrabare. ¹⁷ Abtä nitre israelita amne nitre ñakare israelitare nünanka juta Efesote kákwe kukwe ye gani

angwane, kä jürä namani kri btätre. Ne kwrere ni Dänkien Jesu kä nikani nebe bäri ütiäte kä ngrabare temen.

¹⁸ Kä ye ngwane abko, ni kwati käkwe tödekani Jesubti, käkwe kukwe nuenbare kämekäme aune ngürün mikani ni mdabtä ja kukweibti, ye namani nüke niere metre ja ngwärekre jökrä. ¹⁹ Erere arato, ni kwati kwrarekwrare amne ni kwati nämane ja mike sukiare abko käkwe taräkwata ja töitikakrä kwetre rabakäre kwrare amne sukiare, ye ükaninkrö jökrä, bti jatani ngwena, bti kukwani jökrä kwetre ni jökrä okwäbti. Tära kukwani kwetre ye abko ngwian kitaninkä, nuäi btä kwetre abko tanbare angwane, ngwian ganinte 50 mili kwetre tarä yebtä. ²⁰ Ye kwrere kukwe kuin ni Dänkienkwe nikani niren bäri mda amne Ngöbö di kri nikani neme gare ni jökräye arato.

²¹ Kukwe nakaninkä kore, yebti Pablo jatani yäketa basare ja mräkätreye Macedoniate amne Acayate mda. Ye kanti rikadre neme mda Jerusalén. Jerusalén kanti abko rikadre ta neme juta Roma niebare kwe. ²² Akwa niara ngämi niken, ye känenkri sribi muko kwe juani nibu käne kwe nebe kä Macedonia kanti. Nitre juani nibu Pablockwe ye abko Timoteo amne Erasto juani käne kwe, akwa Pablo abko namani bä raire mda kä Asiate.

Ngöbö ngwarbe mikaka era käkwe rübare Pablobe

²³ Kä ye ngwane abko, Ji Btin diribare Pablockwe, yebtä abko ni ruäre Efesobo namani ngüdrekä krübäte ja ngätäite, ²⁴ ñobtä ñan angwane ni iti kädian nämane Demetrio nämane plata sribere ju ngöbö Dianakwe bä kwrere abko käkwe kukwe mikanintbe Pablo rüere, aisete ni jökrä namani ngüdrekä kore. Demetrio ye abko nämane plata sribere kia nuärebe abko btä nämane ju ngöbö Dianakwe bä mike nuäre. Yebti abko nämane ngwian ganaine kabre amne nitre sribikä niara kwrere nämane ngwian ganaine kabre arato. ²⁵ Ne aisete ni mda mda nämane sribire ja kwrere Demetriobe abko Demetriokwe ükaninkrö jökrä ja kanti, bti niebare kwe ietre:

Ja mräkä, sribi nikwe, nebti nita nüne kuin, ye garera munye. ²⁶ Akwa ni nükani iti nete kädianta Pablo. Ye nena gare munye amne munta tuen. Niara ye abko tä näin niere krörö: Jändrän sribeta ngöböre ni kä nebtäkwe abko ñakare ngöbö era metre, tä niere. Yebti tä ni kwati töi kwite jakri, ne ñan ni juta Efesote nete aibe töi kwitata kwe amne, ni kä Asiate abko töi kwitata kwati krübäte kwe arato. ²⁷ Ye abko, kukwe tare krübäte nikrä, ñobtä ñan angwane jändrän rürümointa nikwe, ye juandi ngwarbe jökrä kwe nikän. Erere arato, ju ngöbö Dianakwe mikata ütiäte kri jae, ye kwrere ñan mika rabadre ütiäte mda. Ne aisete, ngöbö Diana ñan mikadre ütiäte mda, akwa mikadre ngwarbe jae nitre Asiabokwe amne, ni kä jökräbti kräke rabadre ütiäte ñakare mda arato ruen tie, niebare Demetriokwe.

²⁸ Abtä nitre Demetrio kukwe nuaka moto namani romon krübäte, käkwe ngratebare krikri krörö:

¡Diana ngöbö nitre Efesobokwe aibe ütiäte kri! namanintre niere.

²⁹ Yebtä abko, ni jökrä kwe kä namani nokre juta Efesote angwane, ni Macedoniabo nämane näin nibu Pablo mukore kädian nämane Gayo amne Aristarco, ye abko neketaninte nitre yeye, bti nikani jake, nikani kitekä ja käne nebe kä gätäkrä ye kanti. ³⁰ Abtä Pablo tö namani rikai kä ye kanti ñäkäkäre nitre yeye akwa, ja mräkätre tödekaka Jesubti käkwe ñan Pablo gibianinkä niken yete. ³¹ Erere arato, Pablo kukwe muko ruäre nämane sribire gobrane kä Asiate käkwe kukwe juani krörö Pablockrä: Kä gätäkrä ye kanti ma ñan rikadre abko niemna kwetre Pabloye.

³² Akwa gätä nämane, ye kanti abko ni jökrä namani ñäke ngwarbe ja te tata kwäräkwärä, ñobtä ñan angwane ni jökrä nämane kä mike nokre, akwa drekäre ja ükaninkrö kwetre abko ñan nämane gare ni kwatiye akwa, nämane siba yete. ³³ Abtä nitre israelita käkwe ja mräkä iti kädian nämane Alejandro kitaninkä nebe blite ni jökrä ngwärekre nitre israelitakrä. Angwane dre niedre abko ni ruäre käkwe niebare Alejandroye. Angwane ni jökrä rabadre kwekbe amne, Alejandrokwe blitadre nitre israelitakrä abko niebare kisebti kwe ni jökräye. ³⁴ Akwa Alejandro abko ni israelita gani nitre ñakare israelitare Efesobokwe btä angwane, ñan tö namani niara kukwei nuai,

aisete namani ngrente krikri bäsi ñänä okwä krobu näre krörö: ¡Diana nitre Efesobokwe aibe ütiäte kri! namanintre niere.

³⁵ Abtä ni mikani sribire alcalde kwrere nitre romanobokwe juta Efesokrä käkwe nitre ye kukwe ötani jökrä, bti niebare krörö kwe ietre:

Mun nünanka juta Efesote nete, ngöbö merire ütiäte kri Diana abko kwe juta nete amne niara bä ara jire mikani jäbtä nämane kä käinbti abko nükani temen kä nebtä, ye abko ni nünanka juta nete tä mikani ngibiabtikä, ye garera ni kä jökräbti yeye. ³⁶ Ye aiseite ni mda ñan rabadre kukwe ye rükente jire chi, aiseite mun rabadre kwekbe jirekäbe amne munkwe ñan jändrän nuen ngwarbe okwä kware. ³⁷ Ni nibu jänü munkwe nete noko käkwe kukwe blo nuenbare ñakare ju ngöbö Dianakwe rüere amne ñäke ñakare arato ngöbö Diana rüere.

³⁸ Akwa Demetrio amne sribikä mda mda niara kwrere, kwe kukwe tärä ni mda mda rüere ne ngwane, ju tärä kukwe ükatekrä kritobo krikri ngwärecri, aiseite niaratre rikadre kukwe kwe ngwana nebe kritobo krikri ngwärecri amne ja kweta kwärikwäri kwetre kukwe jen kwe yebtä. ³⁹ Akwa mun tö blitai kukwe mda mdabtä ne ngwane, kukwe ye järikadre nebe gätäte amne blitadre ja ngwärecri jökrä btä abko tita niere munye, ⁴⁰ ñobtä ñan angwane kukwe nakaka mtare, sebtä nita ngüdrekä ngwarbe amne nita kä mike nokre niedre nibtä, abtä ni rabadre ngite nitre romanobo okwäbti amne kukwe ñan kwandre niedre nie jabtä. Erere arato, ¿ñobtä nita ngüdrekä amne ñobtä nita kä mike nokre ngwiandretari nie, yebtä nikwe dre niedre? Abko kore se, niebare kwe ietre. ⁴¹ Yebti ni jökrä juaninta kwe ja gwiriete gwiriete kwäräkwärä.

20

Nitre tödekaka Jesubti kä Macedoniate amne kä Acayate, ie Pablo nikaninta basare

¹ Kä namani nokre juta Efesote, ye täbti Pablokwe nitre tödekaka Jesubti käräbare jökrä ja kánti, käkwe blitabare amne niaratre kitani nüne janknu Jesukrä. Yebti Pablokwe köbö ngwianintari mrä ietre, bti nikani Macedonia mda. ² Pablo namani Macedonia angwane, nikani basare kä jökräbti temen ja mräkätre tödekaka Jesubti Macedoniate yeye, käkwe blitabare kabre ja mräkätre yebe kä mikakäre nuäre btäre. Abti Pablo nikani nebe kä Acaya, Grecia kánti mda. ³ Namani Grecia, ye kánti nünabare sö krämä kwe. Abti jatanina niken rute rikakäre kä Sirate angwane, nitre israelita nämane kämika braire abko gani kwe. Abtä nikaninta jirekäbe güre ja jiebtä Macedonia kánti ta. ⁴ Ye ngwane abko ja mräkätre rikaba ruäre Pablo mukore abko nere: Sópater nikani. Sópater ye abko ni juta Bereabo. Niara abko Pirro ngobo kwe. Erere arato, Aristarco btä Segundo Tesalónicabo rikaba. Mdakäre abko, Gayo juta Derbebo amne Timoteo, Tíquico btä Trófimo kä Asiabo rikaba siba Pablo mukore nebebe Macedonia kánti. ⁵ Ye kánti ja mräkätre ye abko rikaba käne rute, rababa nun ngibiare juta Troate. ⁶ Akwa nun abko käkwe Pascua mikaba niken ta juta Filipote. Pascua rikaba ta, täbti nun rankwaba rute juta Filipote angwane, nunkwe nuaba köbörice jire amne, nun rikaba ngätäi ja mräkätre rikaba käne rute yebe juta Troate. Kä ye kánti nun rababa bämän krati.

Ni iti kädian nämane Eutico mikaninta nire juta Troate

⁷ Yebti köbö kena bämänte, nunkwe ja ükäröba jökrä mrökäre jabe Jesu ngatani ngwiankäreta töre jae amne, nitre tödekaka Jesubti, ie Pablo nämä dirire. Pablo rababarata yäketa jetbe se kwrere, aiseite rikaba blite janknu abko kä jataba nüke ruäre deo. ⁸ Angwane kukwe rakakaba krörö: Ju mikani komä jabtä kukwäne abko kánti nun nämä amne, ju mrä käin ninkri, kánti nun nämä ja ükaninkrö amne, ñotra nämä mikani kabre gwita temen, kánti nun nämä. ⁹ Angwane ni bati kädian nämane Eutico abko nämä siba yete, akwa nämä tākänintbe bentanante ni kukwe nuen. Pablokwe blitaba raire, aiseite köbö namani krübäte Eutico okwäte. Rikaba kibien nguseta bentanante yete, kánti betakaba timon ju komä jabtä kukwäne kánti nun nämä mrä käin ninkri, ye kánti Eutico betakaba timon, aiseite rikaba ngitiekä ngwäkäre temen. Yebti gakröbata amne

rababa kwekbe. ¹⁰ Angwane Pablo rikabata timon, käkwe ni bati ye ngwäkä ketaba jabtä ja kisete, bti nieba krörö kwe ja mräkätreye:

Ni ne tä nire, aisete mun ñan rekwetaka jiebti, nieba kwe ietre.

¹¹ Yebti Pablo rikabata kukwäne rababata gwi angwane, nunkwe mröba gwaire Jesu ngatani ngwiankäreta töre jae. Angwane Pablo rikaba blite janknu, aisete kä rükaba ngwen ie blitabtä. Yebti dekä angwane rikabata. ¹² Akwa ni betakaba timon ye abko nämä nire amne jirikabata mräkäkwe, aisete kä rababa nuäre krübäte ja mräkätrebtä yete. Ne abko rakakaba kore juta Troate.

Pablokwe köbö ngwianintari mrä ja mräkä juta Efesoboye

¹³ Yebti nun rankwaba rute amne nun rikaba nebe käne juta Asónte Pablo ngäbti. Nun janama Pablo tuen ngäbti kore, ñobtä ñan angwane niara tö rababa näin güreer jateta temen abko erere rikaba. ¹⁴ Ne aisete nun rababa ngätäi ben juta Asónte angwane, rankwaba rute nunbe, bti nun rikaba nebe juta Mitilenete mda. ¹⁵ Yebti jändrinane angwane, nun rikaba ta angwane, nun rikaba känime kä butu kädian nämane Quío ngware ta. Abti jändrinane angwane, nun rikaba mate mren köräbti juta Samote. Yebti nun rikaba mate kä Trogilio kánti. Abti jändrinane angwane, nun rikaba mate juta Miletote. ¹⁶ Nun rikaba jötrö kore, ñobtä ñan angwane Pablo ñan tö namani rabai neketebtä raire dikaro kä Asiate, aisete nun ñan rikaba juta Efesote. Pablo tö rababa rikai jötrö nebe Jerusalén, ñobtä ñan angwane Pentecostés köböi, btä niara tö rababa kwain arato juta Jerusalén, aisete nun rikaba metre ta kore.

¹⁷ Pablo nämä juta Miletote angwane, nitre ni tödekaka Jesubti jie ngwianka Efesote abko Pablokwe ni juanba iti niaratre kärere nüke ja kánti. ¹⁸ Erere bkänä, nitre tödekaka Jesubti jie ngwianka ye rükaba nun kánti angwane, nieba krörö kwe ietre:

Ti rükaba kena mun ngätäite kä Asiate nete abti kä nüke mtare tikwe nünanba ño mun okwäbti ye töre kuin munye abko krörö: ¹⁹ Nitre israelita käre nämä kukwe miketbe taretare ti rüere, kä nämä ti nike krübäte akwa, käre ti nämä sribire ja moto jämenbti ni Dänkienkrä mun ngätäite. Ti nämä bike tidrä ni mda mdabtä amne ti nämä ja müaire arato. ²⁰ Akwa tikwe kada ketaba ñakare, käkwe kukwe kuin mun die mikakrä, ye abko tikwe diriba täte janknu munye, amne ti nämä dirire ja ngwärekre jökrä amne ju kwatirekwatire te munye. ²¹ Ne mden aisete, nitre israelita amne ni ñakare israelitare käkwe kukwe käme kitadre temen amne jatadreta Ngöböye, käkwe tödekadre ni Dänkien Jesubti abko ti nämä dirire ietre abko erere ti nämä sribire mun ngätäite.

²² Mtare Ngöbö Üai käta ti juenta Jerusalén, aisete ti bike nikenta akwa, dre rakadikä tibtä yete abko gare ñakare tie. ²³ Akwa juta kwatirekwatire te ti näin abko ti kitadi ngite kä teri amne tikwe ja tare nikadi krübäte abko Ngöbö Üai Deme käta niere, ne aibe gare kore tie. ²⁴ Akwa kukwe kuin Jesubtä, mden käta Ngöbö ni tarekä ja moto kuinbti niere, ye tikwe kädriedre ni jökräbe abko sribi mikani ti kisete ti Dänkien Jesukwe, ye aibe abko ti tö mikai neme bare täte jökrä kä ngwiane nuäre jabtä, aisete tita nüne ya, ñakare ya abko ütiäte ñakare tikrä.

²⁵ Mtare Ngöböta gobrane ño ni kwekwe ngätäite, ye tikwe diribare munye. Mun ye abko käkwe ñan ti tuadreta mda abko gare kuin tie. ²⁶ Ye aisete nire nire kä Asiate käkwe ñan Ngöbö kukwei mikani era jae, abtä ja ruen ngite ñakare tie, ²⁷ ñobtä ñan angwane Ngöböta kukwe miketbe ño ni diantarikäre Jesu köböire abko tikwe niebare jökrä munye amne tikwe kukwe era erere rükaninte ñakare munye arato. ²⁸ Ne aisete munkwe ja ngibia au amne, nitre tödekaka Jesubti kökani Ngöbökwé Jesu däriebti jakrä abko Ngöbö Üai Deme käkwe mun mikani ngibiaka, ye munkwe ngibia kuin arato, ²⁹ ñobtä ñan angwane ti näinta, abti lobo romon tä kite obeja kämike kwetadre jae, ye kwrere jire ni jatadi bätäkä ngwarbe nitre tödekaka Jesubti rüere juankäre ngwarbe. ³⁰ Ne abko ni ruäre mun ngätäite akwa, jatadi ni ngökö arato, nitre tödekaka Jesubti diankäre jakri, ye abko gare kuin tie. ³¹ ;Ye aisete munkwe mokre jabtä! Kä komä jire, dibire rare müare

kwärä, tikwe mun mikaba mokre kukwe ne kwrere känenkri, ye abko mun itire itire käkwe ngwianta töre jae.

³² Ja mräkätre, mtare ti bike mun mike gare Ngöböye. Erere arato, ti bike mun mike gare kukwe kuin Ngöbökwé yeye. Ngöböta ni tarere ja moto kuinbti, ye abko niara kukwei kuin tä mike gare nie. Kukwe kuin Ngöbökwé ye raba mun die mike nüne bäri dite Ngöbökrä amne, nitre mikani deme Ngöbökwé, kräke Ngöbökwé kukwe ükaninte die mikakäre kä mrä angwane, ye ben gwaire mun die mikadi siba kwe abko kukwe kuin Ngöbökwé tä mike gare nie. ³³ Ti nämä Ngöbö Kukwei dirire mun ngätäite angwane, tikwe ñan ngwian amne dän ni mda mdakwe ribeba jae. ³⁴ Akwa tikwe sribiba ja kise jenbti jakrä amne, ni mda mda nämä sribire tibe, ye kräke tikwe sribiba, ye gare kuin munye. ³⁵ Ne aisete sribidre ño jen jakrä amne ni mda mdakwe jändrän ñakare abko die mikadre bti, ye abko tikwe diriba munye. Kukwe ne kwrere, btä ni Dänkien Jesu käkwe blitabare bati, ye abko tädre töre käre nie, abkokäre niebare krörö kwe: Nita jändrän bien ni mdaye, btä kätä neme bäri nuäre nibtä ni jändrän kaka ngäbti ye ngwä, niebare ni Dänkienkwe. Abko kore se, nieba Pablokwe ietre.

³⁶ Pablokwe blitaba ünän jökrä kore, bti rababa ngukudokwäbti temen, käkwe blitaba Ngöböbe ja mräkätre nämä ben yete yebe. ³⁷ Angwane müare kwärä, ni jökrä käkwe küde kitaba mrä Pablo ngärä, kä rababa Pablo demaine ngwärebtä kwärikwäri. ³⁸ Akwa Pablo ñan tuadreta mda nieba kwe, yebtä abko ni jökrä moto rababa ulire ulire. Nebti rikaba Pablo mukore nebe ru kánti.

21

Pablo nikani Jerusalén

¹ Ja mräkätre Efesobo rababa nunye angwane, nun rankwabata rute, bti nun rikaba metre nebe kä butu kädian nämäne Cos kánti. Bti jändrinane nun rikaba ta nebe juta Rodate. Ye kánti nun rikaba mda nebe mren köräbti juta Pátarate. ² Pátarate yete abko, ru nämä krati mda abko jatäba niken kä Fenicia kánti abko te nun rankwaba mda. ³ Angwane nun rikaba amne kä butu Chipre yebtä nun okwä rababa amne, nun rikaba janknu ta kä butu Chiprete, ye rabakaba nun küde ngeberekri amne, nun rikaba mate juta Tiro kä Sirate angwane, tribe mikateba kwetre yete. ⁴ Juta yete ja mräkätre tödekaka Jesubti kwanba nunye amne, nun rababa bämän krati niaratrebe yete. Angwane Ngöbö Üai Deme köböire Pablo ñan rikadre nebe Jerusalén abko ja mräkä ye rababa niere kisere Pabloye. ⁵ Akwa kä rikaba bämän krati ta angwane, nun jatäba yäketa angwane, ja mräkätre yete merire, brare amne ngäbäkre kwekwe rikaba jökrä nun mukore neme mren köräbti juta bäre mento. Ye kánti nun rababa ngukudokwäbti temen, käkwe blitaba Ngöböbe. ⁶ Bti nunkwe köbö ngwiantariba mrä jae kwärikwäri angwane, nun rankwabata rute amne ja mräkätre abko rikabata jökrä ja gwiriete.

⁷ Nun nämä juta Tirote, bti nun rikaba ta amne nun rikabata mrä rute mrenbti amne nun rababa juta Tolemaida. Ye kánti nun rikaba jate nebe jutate amne, ja mräkätre tödekaka Jesubti nämä yete abko, ie nunkwe köbö ngwiantariba, bti nun rababa kibien yete. ⁸ Jändrinane dekä, nun rikaba gürere ta nebe juta Cesareate mda. Angwane ni kukwei kuin Jesubtä kädriekä ni mda mdabe nämä iti yete abko kädian nämäne Felipe, kánti nun rababa. Felipe ye abko ni dianinkä ni kükü ni mda mda die mikaka juta Jerusalénte ye mden abko nämäne yete, kánti nun rababa. ⁹ Felipe abko ngänkän bati kaibekaibe nämä nibkä gwi. Niaratre abko Ngöbö kukwei niekä.

¹⁰ Nun rababara raire yete angwane, ni Ngöbö kukwei niekä kä Judeabo kädian nämäne Agabo rükaba nun kánti. ¹¹ Rükaba nun ngwärekre noko kwrere, käkwe dän kukwän ja makätekrä ötöbu ta nämäne Pablobtä, ye diankaba kwe, bti ja kise amne ja ngoto makäteba jökrä kwe, bti nieba krörö kwe:

Dän kukwän ja makätekrä ne bkänkä abko nitre israelita käkwe makädite krörö Jerusalén, bti biandi nitre ñakare israelitareye kitadre ngite abko nieta kore Ngöbö Üai Demekwe. Abko kore se, nieba Agabokwe.

¹² Agabokwe blitaba kore, ye kukwei jaraba nunye amne ja mräkätre Cesareaboye angwane, Pablo ñan rikadre Jerusalén abko nun rababa ribere kisere ie. ¹³ Akwa Pablo käkwe nieba krörö mda nun käre:

Ti mäkädrete kräke tita biare. Erere arato, ti müre ketadre Jerusalén ti Dänkien Jesu dokwäre, kräke tita juto biare arato. ¿Ye ñobtä mun nibi müen amarebti mun nibi ti moto mike bäri ulire mda yere? nieba kwe nunye.

¹⁴ Pablo toi rikwitaba ñakare nunye, abtä rababa jirekäbe nunye amne nunkwe nieba krörö mda:

Ni Dänkien tö dreye, ye erere raba bare, nunkwe nieba.

¹⁵ Abti nunkwe ja mikaba juto jökrä, bti nun rikaba Jerusalén. ¹⁶ Angwane ja mräkätre Cesareabo tödekaka Jesubti rikaba ruäre nun mukore. Niaratre ye abko rikaba nun ngwena nebe ni iti kädian nämane Mnason juete, kánti nun rababa. Mnason ne abko ni Chiprebo amne, nitre tödekaka Jesubti ngätäite niarakwe tödekani bäri käne Jesubti ni mda mda ben gwaire arato.

Pablo nükani Jerusalén, kánti gätäba Santiagobe

¹⁷ Yebti nun rikaba nebe Jerusalén. Angwane ja mräkätre tödekaka Jesubti, btä kä rababa nuäre nun kare ngäbti. ¹⁸ Abti jändrinane angwane, Pablo rikaba nunbe basare Santiagoye. Nun rikaba Santiago kánti amne, ja mräkätre tödekaka Jesubti jie ngwianka nämä ja ükaninkrö jökrä yete, kánti nun rababa. ¹⁹ Angwane Pablokwe köbö ngwiantariba jökrä ietre, bti sribi Pablokwe ye köböire Ngöbökwere dre nuenbare nitre ñakare israelitare ngätäite, ye Pablokwe nieba jökrä ja täritäri ietre. ²⁰ Pablokwe blitaba kore, yebtä abko ja mräkätrekwe Ngöbö käikitakaba, bti nieba krörö kwetre Pabloye:

Ja mräkä, nitre israelita mili kabre käta tödeka Jesubti nete tä tuen mae. Ye abko Kukwe Biani Ngöbökwere Moiséye abko erere mikadre täte jökrä, tätre niere. ²¹ Akwa Kukwe Biani Ngöbökwere Moiséye abko nitre israelita nünanka kä mdabti nitre ñakare israelitare ngätäite käkwe ñan mikadre täte abko mata dirire ietre abko ni mda mda käta niere ngwarbe ma rüere ietre. Erere arato, ngäbäkre brare kiakia abko ñäräkrä mikadre ñakare kwatabtä mata niere amne, nitre israelita tä nüne ño, ye kwrere ñan nuendre mda, mata niere abko ni mda mda käta niere ngwarbe ma rüere ietre arato.

²² ¿Aisete nikwe dre nuendre kukwe ye bä mikakrä ngwarbe? Ma nükantina nete gadi ja mräkätrekwe. ²³ Aisete makwe jändrän krörö nuendre abko rabadre bäri kuin ruen nunye: Ni brare nibkä tä nun ngätäite nete käkwe ja kukwe biani Ngöböye abko erere mikadre täte kwetre. ²⁴ Ni ye abko ma rika ngwena jabe, ben makwe ja mika dbe Ngöbö ngwäreki, Moisékwe nuemna ño ye kwrere amne, jändrän kukwadre Ngöbö käikitakakäre, ye makwe ütiä bian jökrä kräke. Niaratre käkwe kukwe nuendre täte jökrä, ye bä mikakäre niaratrekwe ja dokwä drüen mikadi tikadrekä jökrä. Makwe nuendre kore kräke, ne köböire blitata ngwarbe ma rüere gadi ni jökräkwere mabtä. Erere arato, Kukwe Biani Ngöbökwere Moiséye abko mata mike täte, ye abko gadi kwetre arato. ²⁵ Akwa nitre ñakare israelitare käkwe tödekani Jesubti abko kräke nunkwe kukwe ükaninte ño, ye erere nunkwe juanina kräke abko krörö: Ngri biani ngöbö ngwarbe mikakrä ütiäte ñan kwetadre kwetre. Ngri däre amne jändrän kämikani köbti ñan kwetadre kwetre arato. Mdakäre abko, ñan ja mikadre gure bati bati kwetre. Ne abko nunkwe tikani kore kräke, aisete kukwe ne aibe mikadre täte kwetre. Abko kore se, niebare Santiagokwe Pabloye.

²⁶ Ye erere bkänä, Pablo nikani ni nibkä ye ngwena jabe. Abti jändrinane, ja mikani dbe gwaire bentre kwe, bti ja kukwei biani kwetre Ngöböye, ye rabadre bare ñongwane amne, jändrän biandre kwetre kämikadre Ngöböye ja kukwei mikani täte bä mikakäre, ye abko biandre ñongwane kwetre abko nikani niere ju blitakrä Ngöböbe ye kánti.

Pablo kitani ngite kä teri

²⁷ Yebti kä jatanina niken bämän krati ta ietre ja mikakrä dbe angwane, batibe nitre israelita nünanka kä Asiate nämane ruäre, ye ie Pablo jatabare ju blitakrä Ngöböbe kánti

angwane, jötrö ngwarbe ni jökrä moto mikani romon kwetre Pablo rüere. Ye btäräbe nakwani jökrä Pablotä,²⁸ kä namani ngrente krörö:

¡Mun israelita ye erere jakwe jökrä nun die mike nete! Ni ne mden tä dirikä kä jökräbti temen, kukwe dirire blo juta nikwe rüere amne, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye, ye rüere tä ñäke blo arato. Mdakäre abko, nitre ñakare israelitare jänükani kwe ju deme blitakrä Ngöböbe kánti nete arato, kä mikakäre deme ñakare. Ye mden kisete, mun israelita tä nete, ye erere jakwe jökrä nun die mike kite künken ju bäre mento nete, namanintre ngrente.²⁹ Namanintre ngrente kore, ñobtä ñan angwane ni ñakare israelitare Efesobo kädian nämáne Trófimo abko ben Pablo tuani dikekä kwetre dekä juta ngrabare, aisete Pablo nükani ngwena nebe ju blitakrä Ngöböbe kánti, namanintre nütüre, aisete namani ñäke kore.

³⁰ Abtä ni jökrä kwe kä namani nokre. Angwane ni mda mda jatani betekä, nükani mate, ye ie Pablo neketaninte, nikani Pablo kitekä ja käne kwäräkwärä ju blitakrä Ngöböbe bäre mento se kwrere, bti jukwe dikaninta jötrö jite kwetre.³¹ Bti jatanina Pablo kämike angwane, nitre israelita namani krübäte jökrä, kä namani kä mike nokre Jerusalén abko kukwe jänükani rükätre romanobo dänkien kriye.³² Angwane rükätre dänkien kri ye käkwe rükä kwekwe ükaninkrö jötrö ngwarbe rükätre dänkien mda mdabe, bti nikanintre betekä nebe nitre nämáne kä mike nokre ye kánti. Rükätre dänkien kri nükani mate rükätrebe, ye jatabare ietre angwane, Pablo metani ñakare mda kwetre.

³³ Angwane rükätre dänkien kri ye käkwe krötabare Pablo ken, käkwe Pablo kani ngite, bti mäkätémna kadena krobubti kwe nitre rükäye, bti niebare krörö kwe:

¿Ni ne abko nire amne tä dre nuene? niebare kwe ietre.

³⁴ Angwane ni jökrä namani ñäke ngwarbe ja te tata nekwäre sekwäre, aisete ni kukwei namani nokre. Yebtä Pablo abko ni ño amne dre namani nakenkä metre ñan nükani gare rükätre dänkien kri yeye. Abtä Pablo ngwiamna jirekäbe kwe kitadre ju nitre rükäkwe kánti.³⁵ Ye kwrere bkänä, Pablo jänikani, jänikani nebe kalerabtä ju nitre rükäkwe kánti angwane, ni namani nakwen Pablo jiebtä kämikakäre, abtä nitre rükä käkwe Pablo kaninkä kánti niaratre ngäniene,³⁶ ñobtä ñan angwane ni jökrä nikani Pablo jiebtä, ye abko namani ngrente kri, kä namanintre niere:

¡Ni ye kämike, ni ye kämike! namanintre ngrente.

Pablokwe blitabare jakrä

³⁷ Yebti Pablo jatanina niken gwä angwane, niebare krörö kwe rükä dänkien kri yeye:

¿Ti rabadre blite chi mabe ya? niebare kwe ie.

Angwane rükä dänkien kri ye käkwe niebare mda ie:

¿Blita gare griegore mae ñan ñan? niebare kwe Pabloye.

³⁸ ¿Ni Egiptobo nükani iti Jerusalén nete, ne käkwe ni mili kräbkä töi kwitani gobran romanobo rüere, bti nikani ngwena kä kaibete rükäre gobran romanobo rüere abko ma ñakare ya? niebare rükä dänkien krikwe Pabloye.

³⁹ Angwane Pablokwe niebare ie:

Ti abko israelita nünanka juta Tarsote, juta ütiäte kri kä Cilicite ye kánti, akwa makwe kä bian chi tie blitakrä ja mräkätre nokobe, ie ti tö nibi, niebare Pablokwe ie.

⁴⁰ Angwane nitre rükä dänkien kri ye käkwe kä biani Pabloye blitakrä amne, Pablo namani nünaninkä krö kalerate angwane, ni jökrä rabadre kwekbe niara kukwe nuen niebare kisebti kwe ietre. Ye erere ni jökrä namani kwekbe angwane, Pablo nikani blite hebreore, käkwe niebare krörö:

22

¹ Ti mräkätre amne ti ruaitre tikwe, ti bike blite au jakrä, aisete ti kukwei nuen kuin munkwe.

² Pablo abko namani blite niaratre kukwere hebreo bentre, yebtä namani bäri kwekbe jökrä Pablo kukwei nuen angwane, niara nikani blite janknu krörö:

³ Ti abko israelita. Ti därebare juta Tarsote kä Ciliciate, akwa ti rirabare Jerusalén nete amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye, yebtä abko tikwe ja töitikani metre täte jökrä Gamalielibe. Erere arato, käre ti töita sribibtä Ngöbökrä, munta sribire ño mtare, ye kwrere ti töita. ⁴ Ne aisete, kena ni merire amne ni brare nämane niken Ji nebti, ye ti nämane gain angwane, ti nämane niken kisere jiebtä. Ti nämane kaen ngite, bti ti nämane kite ngite kä teri kämikakäre. Ne abko ti nämane nuene kore kena. ⁵ Tita kukwe niere munye ne abko ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien amne nitre unbre ji dokwäte ie gare kuin jökrä, aisete niaratre raba blite metre kukwe nebtä, ñobtä ñan angwane ni mräkätre israelita Damascobo nämane tödeke Jesubti, ye rüere tikwe tärä käräba ietre, bti ti rikaba ja mräkätre tödekaka Jesubti ye kaen ngite, bti ti jatadre ngwena nüke Jerusalén nete mikakäre ja tare nike, abkokäre ti rikaba.

⁶ Akwa ti rikaba ji ngrabare, ti rababara mate ja ken juta Damascobe amne ñänä rükabara ruäre käin. Ti nämä näin jäme angwane, batibe kä trä gitiaba ngwen bürere ti bäre temen. ⁷ Angwane ti rikaba mate temen amne ni kukwei jaraba krörö tie: ¿Saulo, ñobtä mata näin kisere kore ti jiebtä ti mikakäre ja tare nike yere? nieba tie. ⁸ Angwane tikwe nieba: ¿Ma abko nire ti Dänkien? tikwe nieba. Angwane ni kukwei jaraba tie, ye käkwe nieba krörö tie: Ti abra Jesu Nazarebo. Ti ne mden jiebtä mata näin kisere ti mikakäre ja tare nike ye, nieba kwe tie. ⁹ Ye ngwane abko ja mräkätre nämane näin ti mukore, ye ie kä trä jataba, akwa ni kukwei ye rükaba gare ñakare ietre. ¹⁰ Angwane ti abko käkwe nieba krörö mda: ¿Tikwe dre nuendre, ie ma tö nibi ti Dänkien? tikwe nieba. Angwane ti Dänkien käkwe nieba tie: Näinta krö, bti ma rika janknu nebe Damasco. Ye kanti kukweta ükaninte ño nuendre mae abko ni tädi iti yete käkwe niedi jökrä mae, nieba kwe tie. ¹¹ Akwa kä trä gitiaba ngwen dikaro, ye käkwe kä otateba ti okwäte, aisete kä rababa tuen ñakare tie. Abtä ja mräkätre nämä näin tibe, ye käkwe ti kaba küdebtä, bti rikaba ti ngwena nebe Damasco.

¹² Juta Damascote yete abko ni iti kädian nämane Ananías nämane nüne. Niara abko nämane nüne metre Ngöbö okwäbtä amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye, ye abko niara nämane mike täte kuin. Ye mdenbtä abko, nitre israelita nünanka juta Damascote nämane blite kuin jökrä niarabtä. ¹³ Ananías ye abko jataba ti kanti, rükaba angwane nieba kwe tie: Ti mräkä Saulo, kä raba tuenta mae, nieba kwe tie. Ye btäräbe kä trä gitiakaba ti okwäte, käkwe niara mikaba ñäräre. ¹⁴ Angwane nieba mda kwe tie: Ngöbö mika nämane ütiäte ni mräkä kirakirakwe, Ngöbö ye arabe tö dre nuein abko rabadre gare mae, abkokäre ma dianinkä kwe. Amne Jesu abko Ni Era Metre abko makwe tuadre, abkokäre ma dianinkä kwe. Erere arato, Ngöböta blite ja kada jenbti, ye abko kukwei jaradre mae, abkokäre ma dianinkä kwe jakrä. ¹⁵ Makwe dre dre tuani amne makwe niara kukwei nuani ño ño, ye erere makwe niedi ni jökrä ngwärekre arato. ¹⁶ Ne aisete gwängware näin krö, bti ma rika ja mike ngökadre ñöte amne tödeka makwe ni Dänkienbti angwane, Ngöbökwé ma ngite kukwe kämekäme nuenbtä bätädrete jökrä mabtä, nieba niarakwe tie. Ye erere tikwe nuenba.

¹⁷ Yebti ti rükabata Jerusalén nete angwane, ju blitakrä Ngöböbe, kanti ti rikaba blite Ngöböbe amne ye kanti, köböre kwrere tikwe kukwe tuaba krörö: ¹⁸ Ni Dänkien tuaba tikwe, käkwe nieba krörö tie: Mata blite tibtä ye abko ñan mikadre era nitre Jerusalénbokwe, aisete gwängwarbe makwe kä mikaka Jerusalén nete, nieba kwe tie. ¹⁹ Abtä tikwe niebare: Ti Dänkien, sinagoga kantikanti ti nämane niken, kä nämane nitre tödekaka mabtä kaen ngite, bti ti nämane kite ngite kä teri amne ti nämane mete arato. ²⁰ Erere arato, sribikä makwe Esteban nämane blitaka makrä, ye kämikani amne ti nämä yete arato amne, niara kämikadre abko rababa dbe tikrä, aisete nitre niara kämikaka, kräke ti nämane dän ngibiare. Ye mdenbtä nitre Jerusalénbo käkwe ti kukwei mabtä mikadre bäri ütiäte jae ruen tie, tikwe nieba ti Dänkienye. ²¹ Akwa ti Dänkien käkwe nieba krörö tie: Nitre ñakare israelitare tä nüne mente temen, ye kanti ti bike ma juen, aisete nän jötrö, nieba kwe tie, niebare Pablokwe.

²² Pablo juani ni Dänkienkwe nitre ñakare israelitare ngätäite niebare kwe, yebtä abko ni jökrä ñan tö namani Pablo kukwei nuai mda, kä namani ngrente krikri be amne, namani niere:

¡Ni ye käkwe ñan nünandre mda! ¡Niara denkä kä nebtä! namanintre niere romone.

²³ Ni jökrä namani ngrente janknu kore amne, namani dän jabtä ngrükete amne namani dobro mnü kite käintabe romone. ²⁴ Abtä nitre rükä dänkien kri käkwe Pablo kitamna ju nitre rükäkwe kanti angwane, Pablokwe kukwe era erere niedre, abkokäre Pablo kwata metadre niebare kwe, ñobtä ñan angwane ni jökrä namani ñäke Pablo rüere, yebtä abko niebare kore kwe.

²⁵ Akwa Pablo mäkäninante biare kwata metadre angwane, ni rükä dänkien nämane yete, ye ie Pablokwe niebare krörö:

¡Ni romano jä ngämi nebe kritobo ngwärekri, ye känenkri kwata metadre, ye abko köböi bianina munye ya? Ñakare ruen tie, niebare Pablokwe.

²⁶ Pablokwe ñäkäbare kore, ye jarabare rükä dänkienye angwane, nikani jötrö, käkwe niebare rükä dänkien bäri kriye:

Ni ne abko romano aisete, ¡makwe dre nuendi mda btä? niebare kwe ie.

²⁷ Angwane nitre rükä dänkien kri käkwe krötabare Pablo ken, käkwe niebare ie:

¡Ma abko ni romano bkänä ya? niebare kwe ie.

Angwane Pablokwe niebare mda ie:

Jän, ti abko romano, niebare kwe ie.

²⁸ Nitre rükä dänkien kri käkwe niebare mda Pabloye:

Ti tö namani rabai romanore angwane, tikwe ja ütiä biani kri, köböire ti namani ni romanore, niebare kwe.

Abtä Pablokwe niebare mda ie:

Akwa ti abko därebare romanore, niebare kwe.

²⁹ Yebtä abko, nitre rükä namani biare Pablo kwata metakäre, yebtä kä jürä namani, käkwe kä mikaninkä jökrä Pablobtä. Erere arato, Pablo abko romano gani rükä dänkienkwe angwane, Pablo mäkäninte kwetre kadenanbti, yebtä abko kä jürä namani kri btätre, ñobtä ñan angwane ni romano ngämi kwen ngite, känenkri ñan mäkädrete jire chi aisete.

Pablo jänikani Sanedrin ngwärekri

³⁰ Jändrinane angwane, drebtä nitre israelita nämane Pablo kite ngise abko nitre rükä dänkien kri tö namani gai metre, käkwe kadena tikaninte Pablobtä, bti nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien ye ie ja ükkrömna jökrä kwe amne, ni mda mda nämane sribire Sanedrinbe, ie ja ükkrömna jökrä kwe. Bti Pablo nämane kä teri diamna ju bäre kwe, bti mikani ni jökrä ngwärekri mda kwe.

23

¹ Angwane Pablokwe Sanedrin mikani ñäräre kwekbe ja käne, käkwe niebare krörö ietre:

Ja mräkätre, ti nämane nüne kena, erere tita nüne abti kä nüke mtare amne ja ruen ngite ñakare Ngöbö ngwärekri tie, niebare kwe.

² Angwane nitre nämane känime Pablo bäre temen, ye ie Ananíakwe Pablo metamna kada mkäte ta. Ananías ne abko, ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien abko käkwe Pablo metamna, ³ akwa Pablo käkwe ñäkäbare tare mda ie:

¡Mata ja bä mike kuin! Ngöbökwé ti ngie mikadi ma rüere. Mata tükänintbe yete, ye tö kukwe ükaite tibe Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye yebti bä amarebti, ¡ye ñobtä Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye abko rüere ma tö nibi ti mete yere! niebare kwe Ananíaye.

⁴ Abtä nitre nämane yete ye käkwe niebare Pabloye:

¡Ñobtä ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien, ie mata ñäke kore yere? niebare kwetre Pabloye.

⁵ Angwane Pablokwe niebare mda:

Ja mräkä, ni noko abko ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien abko gare ñakare tie, aisete tikwe ñari kore ie, ñobtä ñan angwane tarä Ngöböke käta niere krörö: Ni gobranka juta makwebti, rüere makwe ñan ñäkädre blo, nieta Ngöbö Kukweibtä, niebare Pablokwe.

⁶ Yebti nitre nämane sribire Sanedrinbe abko ruäre saduseo amne ruäre abko bariseo, ye gani Pablokwe. Angwane Pablokwe ñäkäbare jume ja dibti, käkwe niebare:

Ja mräkä, ti abra bariseo. Ti mräkä abko bariseo jökrä akwa, ni krütani rükadreta nire abko tita mike era jae, ye mdenbtä abko ti mikata ngite mtare, niebare Pablokwe.

⁷ Pablokwe ñäkäbare kore, yebtä abko nitre bariseo amne nitre saduseo nikani ja kwete kwärikwäri. Abtä nitre nämane gätäbtä, ye käkwe ja ñäkänintbe jene jene mda, ⁸ ñobtä ñan angwane ni krütani ñan rükadreta nire abko nitre saduseo käta niere. Erere arato, angele amne üai ñakare, tätre niere. Akwa nitre bariseo abko käta kukwe ye mike era jökrä, aisete namani ja kwete jökrä kore. ⁹ Angwane ni jökrä namani ngrente amne Kukwe Biani Ngöböke Moiséye dirikätre nämane ruäre abko nämane nekete nitre bariseokri abko namani nünaninkä krö käkwe niebare:

Ni neta ja mike ngite ñakare, ñobtä ñan angwane nane ni üai nükani blite ben o angele nükani blite ben kukwe nebtä, niebare nitre bariseokwe.

¹⁰ Akwa ni jökrä namani kä mike nokre krübäte. Yebtä nitre rükä dänkien kri, btä kä jürä namani krübäte, ñobtä ñan angwane nane Pablo dikandrete oto kiakia jökrä ja ñäte ni jökräkwe, ye abko jürä namani btä. Abtä nitre rükä juani ruäre kwe nebe Pablo tuen, bti Pablo jänikaninta kitadreta ju nitre rükäkwe kanti bobuta.

¹¹ Yebti deo, ni Dänkien Jesu nükani ja mike tuadre Pabloye, käkwe niebare ie:

Pablo, makwe ñan kä jürä ngwian jabtä, ñobtä ñan angwane makwe blitabare tibtä Jerusalén nete, ye kwrere makwe blitadi tibtä juta Romate sete arato, niebare ni Dänkienkwe ie.

Nitre israelita käkwe kukwe mikanintbe Pablo kämikakäre

¹²⁻¹³ Abti jändrinane, nitre israelita ni gre ketebu jire käkwe ja töi mikani gwaire Pablo kämikakäre, käkwe ja kukwei biani krörö ja rüere Ngöböye: Ni ngämi Pablo kämike, känenkri nikwe ñan mrödre amne nikwe ñan tomna ñadre, niebare kwetre jae kwärikwäri amne Ngöböye. ¹⁴ Bti nikaninta mda nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien kanti amne nitre unbre ji dokwäte kanti, käkwe niebare ietre:

Nun ngämi Pablo kämike, känenkri nunkwe ñan mrödre jire abko nunkwe ja kukwei biani kore ja rüere Ngöböye. ¹⁵ Ne aisete mun sribikä ütiäte krikri Sanedrinte ye käkwe Pablo käräta jetbe rükätre dänkien kriye amne, kukwe ño metre abko Pablokwe niedre nete, abkokäre munta kärere nüke ja ngwärekri, munkwe nie. Akwa Pablo ngämi nüke mun kanti nete, ye känenkri nunkwe kämikadi, niebare kwetre.

¹⁶ Akwa Pablo kämika brai namani, ye Pablo nüräkwe gani angwane, Pablo nämane ngite, ye kanti nikani niere Pabloye. ¹⁷ Blitabare ünän kwe Pablobe, angwane nitre rükä dänkien nämane yete Pablokwe käräbare, bti niebare kwe ie:

Ni bati ne tö kukwe ütiäte kri niei dänkien kriye, aisete ngwena nebe niara kanti, niebare Pablokwe ie.

¹⁸ Ye erere bkänä, rükätre dänkien nikani Pablo nürä ye ngwena nebe rükätre dänkien kri kanti, käkwe niebare ie:

Ni kädianta Pablo tä ngite ye käkwe ti käräniri, bti ti juni ma kanti kwe ni bati nebe, ñobtä ñan angwane ni ne abko tö kukwe ütiäte kri niei mae, aisete ti juni kwe nüke ma kanti nete, niebare kwe.

¹⁹ Angwane nitre rükä dänkien kri ye käkwe Pablo nürä kani küdebtä, nikani ngwena jenena temen, käkwe niebare krörö ie:

¿Ma tö nibi dre niei tie? niebare kwe ie.

²⁰ Angwane Pablo nürä käkwe niebare:

Nitre israelita käkwe ja töi mikani gwaire Pablo käräkäre mae jetbe nebe nitre sribikä Sanedrinte ye ngwärekri, kukwe era erere ngwiantarikäre ja täritäri Pabloye, nieta kwetre. ²¹ Akwa makwe ñan niaratre kukwei mika era, ñobtä ñan angwane ni gre

ketebu bti bäre mda tädi ja rükaninte jibtä Pablo kraire jite. Niaratre käkwe ñan Pablo kämikadre angwane, ñan mrödre kwetre amne ñan tomna ñadre kwetre, niebare ja rüere kwetre Ngöböye, aisete makwe dre niedi ye abko niaratre tä biare ngibiare ngäbti, niebare Pablo nüräkwe.

²² Angwane rükätre dänkien kri käkwe ni bati ye juaninta, akwa kukwe ye abko ñan niedre jire ni mda mdaye kwe, niebare kwe ie.

Pablo jänikani nebe gobernador Félix kanti

²³ Yebti rükätre dänkien kri käkwe rükä dänkien käräbare nibu, bti niebare kwe ietre: Nitre rükä känene sientu krobu abko rika güre amne, rükä ni gre ketamä bti ni jätä abko rika mdäbti amne ni sientu krobu abko rika buko nga ngwena kisete rikakäre juta Cesareate ñänä okwä krä ökän deo, niebare kwe ietre.

²⁴ Erere arato, rükä dänkien kri käkwe mdä mikamna biare krati nänkrä Pabloye amne Pablo järükadre kuin nebe gobernador Félix ngwärekri abko niebare dänkien krikwe kore.

²⁵ Angwane tarä tikani krörö kwe gobernador Félikrä:

²⁶ Nantöre Félix. Ma gobernador ütiäte kri, kräke ti Claudio Lisias kätä tarä ne tike.

²⁷ Nitre israelita käkwe ni ne kani ngite angwane, tö namani kämikai, akwa ni ne abko romano tikwe gaba angwane ti janama denkäta nitre israelita kisete rükätre tikwebe.

²⁸ Erere arato, drebtä niara kita nämane ngise abko ti tö rababa gai, kä rikaba ngwena nebe Sanedrin ngwärekri. ²⁹ Angwane kukwe ükaninte nuendre kwetre abko ni ne ñan tä mike täte, abtä tätre kite ngise akwa, ni ne käkwe ja mikani ngite ñakare, aisete kukwe ye dokwäre ni ñan raba niara kämike jire chi. Erere arato, ñan rabadre ngite jire chi kukwe ye dokwäre ruen tie. ³⁰ Akwa mtare nitre israelita tö niara kämikai abko tikwe gani, aisete tita juen jirekäbe nebe ma kanti. Erere arato, nitre niara kitaka ngise abko rikadre nebe ma kanti blitakäre niara rüere mabe, abkokäre tita juen, tikani rükätre dänkien krikwe taräbtä.

³¹ Nitre rükä dänkien kri ye käkwe dre niebare rükätreye, ye erere nuenbare kwetre, kä nikanintre Pablo ngwena deo nebe juta Antípatrite. ³² Yebti jändrinane angwane, kukwe nakaninkä ñakare btätre, aisete rükätre nämane näin güre, ye nikaninta ja jiebtu nebeta ja kanti amne rükätre nämane näin mdäbti mdäbti aibe nikani janknu Pablobe. ³³ Nikanintre nebe juta Cesareate angwane, tarä biani kwetre gobernadoreye, käkwe Pablo mikani gare ie arato. ³⁴ Abti gobernador käkwe ñäkäbare ünän jökrä taräbtä, bti niebare kwe Pabloye:

¿Ma kä mdenbo? niebare kwe ie.

Angwane, Ja Ciliciabo, niebare Pablokwe ie.

³⁵ Abtä niarakwe niebare mda Pabloye:

Nitre ma kitaka ngise rükadi nete angwane, batibe tikwe ma kukwei nuadi, niebare kwe ie.

Yebti Pablo mikani ngibiadre kwe ju kri jrei Herodekwete abko nakaninkä kore.

24

Pablokwe blitabare ja dokwäre gobernador Félix ngwärekri

¹ Abti kä nikanina köböröke ta angwane, ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien kädian nämane Ananías nikani nebe Félix kanti amne nitre unbre ji dokwäte nikani ruäre ben. Erere arato, ni iti blitaka ni mdakrä kädian nämane Tértulo nikani siba nebe gobran Félix kanti Pablo kitakäre ngite gobranye. ² Pablo jänükani niaratre ngwärekri angwane, Tértulo nikani niere krörö gobernador Féliye Pablo rüere:

Ti dänkien bäri ütiäte kri, mata gobrane kuin nete, yebtä ti tö kuin niei mae, ñobtä ñan angwane mtare ni israelita tä nüne jäme ma köböire. Erere arato, ma töbtä, aisete mata sribire kuin, abko köböire makwe jändrän keta kabre ükaninte juta nikwete nete.

³ Ne aisete, jändrän ne abko nunta kaen ngäbti käre amne kä jökräbti arato, aisete nun tö kuin niei mae sribi jökräbtä. ⁴ Akwa ti ñan tö kä diainkä dikaro makän, aisete ti bike blite chi mabe amne makwe ti kukwei nua ja moto jämenbti abko ti ribere mae.

⁵ Ni ne abko tä ni jökrä nike krübäte gobran romanobo rüere amne, kä jökräbti temen niarata näin nitre israelita ñäketbe jene jene amne, nitre reketaka ni Nazarebokri abko bti niarata mikani ji dokwäte abko kwanba nunye. ⁶ Mdakäre abko niara tö rababa ju Ngöbökwé dain jändrän kämenbti. Abtä nunkwe kaba ngite, [kukwe ükaninte nuendre nunkwe tä niere, ye kwrere. ⁷ Akwa nitre rükä dänkien kri Lisias käkwe diankabata jötrö amne romone nun kisete, bti Pablo kitaka ngise juamna blite mabe nete.]* ⁸ Akwa mtare nunta kite ngite ma ngwärekwé nete, aisete kukwe ne abko era ya, ñakare ya abko makwe ngwiantari au ie. Abko kore se, niebare Tértulokwe.

⁹ Kukwe niebare Tértulokwe, ye abko nitre israelita nämáne yete käkwe era niebare arato. ¹⁰ Angwane Pablokwe blitadre niebare kisebti ie gobernadorekwe amne Pablokwe niebare krörö:

Kä raire mata mikani kukwe ükatekä juta nebe, aisete kä nibi nuäre tibtä blite jakrä ma ngwärekwé nete. ¹¹ Köbö jätäbti kubube ti rikaba Jerusalén yete Ngöbö käikitakakäre. Ye abko era ya abko makwe ngwiantari au gadre jae. ¹² Ti nämáne nete angwane, nitre ti kitaka ngise, ie ti kwanba ja kwete ñakare ni mda mdabe. Erere arato, ti köböite ni kwati ñan käta kä ngwen nokre ju blitakrä Ngöböbete amne, sinagoga kwatirekwatire te amne kä mdabti juta Jerusalénte. ¹³ Ne aisete nitre ne ñan tä ti kite ngise kukwe erabtä amne tätre ni ngökö ngwarbe ti rüere.

¹⁴ Akwa kukwe era erere ti bike niere metre abko krörö: Ngöbö mikani ütiäte ti mräkä kirakirakwe, Ngöbö ye arabe kräke tita sribire Ji Btinbti mtare. Ye mden abko kukwe ngwarbe nieta kwetre. Erere arato, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye, ye abko tita mike era jökrä amne nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira käkwe Ngöbö Kukwei tikani kira, ye tita mike era jökrä arato. ¹⁵ Mdakäre abko, ni kuin amne ni käme krütanikrütani abko Ngöbökwé mikadita nire abko, bti nitre noko tä tödeke, ye kwrere bti tita tödeke arato. ¹⁶ Aisete ja rabadre ruen ngite ñakare tie Ngöbö ngwärekwé amne ni mda mda ngwärekwé, abkokäre käre tita nüne kuin metre.

¹⁷ Akwa kukwe rakakaba krörö tibtä juta Jerusalénte: Kä raire ti nämáne dikekä kä mdabti. Abti ti jatabata Jerusalén ngwian ngwena biankäre nitre israelita bobre bobre kräke amne jändrän biankäre Ngöböye. ¹⁸⁻¹⁹ Kä ye ngwane, kukwe ükaninte nuendre, erere ti nämáne nuene, aisete ti rababa dbe Ngöbö ngwärekwé. Amne ti nämáne ju blitakrä Ngöböbe ye kánti angwane, ni israelita nünanka kä Asiate rükaba ruäre ti kánti, aisete ye näire ni nämáne ñakare kwati tibe amne ni nämáne kä mike ñakare nokre arato angwane, nitre Asiabo rükaba. Niaratre ye abko käkwe ti kitaba ngite käne, aisete rabadre nüke nete ti kite ngite amne rabadre ti ngite niere ruen tie. ²⁰ Ñakare ne ngwane ti rababa Sanedrin ngwärekwé angwane, drebtä tikwe ja mikani ngite, ye nitre nete noko käkwe niedre metre arato mae. Akwa nuenba ñakare kwetre. ²¹ Akwa ti nämáne niaratre ngätäite angwane, tikwe ñäkäba jume ja dibti, käkwe nieba krörö:

Ni krütani abko Ngöbökwé mikadita nire abko tita mike era, yebtä munta kukwe ükete tikrä mtare, tikwe nieba kore. Nebtä aibe nitre noko tö ti kitai ngise ruen tie. Abko kore se, niebare Pablokwe Féliye.

²² Gobernador Félix abko, ie Ji Btin gare kuin, aisete Pablokwe ñäkäbare kore, yebtä abko kukwe Pablokwe tuanimetre ükadrete köbö mdabti kwe, käkwe niebare krörö nitre israelitaye:

Nitre rükä dänkien kri Lisias rükadi ti kánti nete, käkwe kukwe ño niedi metre tie angwane, tikwe kukwe munkwe tuadi kánti. Abko kore se, niebare Félikwe ietre.

²³ Abti Félikwe nitre rükä dänkien juani Pablo kiteta ngite kä teri akwa, kä biandre ruäre dikakakrä Pabloye amne Pablo kukwe muko, ie kä biandre nüke basare Pabloye niara die mikakäre, niebare Félikwe.

²⁴ Yebti köbö mdara jire te, Félix jatani merire kwe Drusilabe. Drusila abko meri israelita abko ben Félix jatani, käkwe Pablo kärämna angwane, tödekadre ño Kristo Jesubti abko Pablokwe niebare ie, niara käkwe Pablo kukwei nuani. ²⁵ Akwa nünandre

* 24:7 Kukwe ne ñan tä tikani manuscrito kira bäri kuinkuinbtä.

ño metre Ngöbö ngwärekre amne, ni ñan rankwadre jötrö jändrän käme jiebti amne mra Ngöbö rükadi kritobore ño nibtä abko niebare Pablokwe Féliye. Yebtä abko, Félix nekwetaninkä, käkwe niebare Pabloye:

Nänta jötrö. Kä rabadita ngwarbe tie angwane, tikwe ma kärädita mda, niebare kwe Pabloye.

²⁶ Akwa Pablokwe ngwian biandre ja ütiäre Féliye abko ie Félix tö namani, aiseite käre namani nuke Pablo kärere blite jabe. ²⁷ Pablo namani ngite kä kubu angwane, käre kukwe namani nakenkä kore. Yebti Félix ñan namani gobernador mda, aiseite ni iti mda kädian nämane Porcio Festo namani gobernador Félix täte, akwa Félix abko tö namani rabai kuin jabtä nitre israelita krikri be, aiseite Pablo tuanimetre ngite kwe.

25

Pablokwe blitabare jakrä Festo ngwärekre

¹ Festo nikani nebe kä Judeate sribikäre gobernador kwrere. Juta Cesareate, ye kánti namani köbömä, bti nikani juta Jerusalénte köbö ngwiantarikäre nitre israelita ji dokwäteye. ² Namani Jerusalén angwane, ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne nitre israelita ji dokwäte nikani, käkwe Pablo kitani ngise ie. ³ Ja moto kuinbti Festokwe Pablo juandreta Jerusalén kukwe ükatekäre yete abko ribebare kisere kwetre ie, ñobtä ñan angwane niaratre nämane Pablo kämika braire ji ngrabare, abkokäre namani kärereta ie. ⁴ Akwa Festo abko käkwe niebare ietre:

Pablo rabadi ngite janknu juta Cesareate amne ti ara jire kebera yäketa arato nebeta juta yete. ⁵ Niara käkwe ja mikani ngite krübäte bkänä ne ngwane, mun ji dokwäte dokwäte nete, ye ara jire rikadre tibe nebe sete, niara kitakäre ngise tie sete abko rabadre bäri kuin. Abko kore se, niebare kwe ietre.

⁶ Yebti Festo namani köbö kwä amne köbö jätä näre mda juta Jerusalénte, bti nikaninta juta Cesareate. Jändrinane angwane ja täkrä gobrankrä, bti nämane tükänintbe, käkwe Pablo ngwiamna nebe ja kánti. ⁷ Erere bkänä, Pablo nikani gwäkäre angwane, nitre israelita nämane Jerusalén, nükanina Festobe, ye käkwe krötabare Pablo ken, käkwe Pablo kitani ngise kukwe kämekäme bätäkä ngwarbe btä. Akwa kukwe era erere kwani ñakare Pablo rüere ietre.

⁸ Angwane Pablo abko käkwe ñäkäbare au jakrä:

Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye nuendre nitre israelitaye, ye rüere ti ja mike ngite ñakare. Erere arato, ju blitakrä Ngöböbe amne emperador romanobo rüere, ti ja mike ngite ñakare arato, niebare Pablokwe Festoye.

⁹ Akwa nitre israelita ñan moto rabadre romon Festokrä, abkokäre tö namani niaratre näkwitai, abkokäre niebare krörö kwe Pabloye:

¿Ma tö rikai nebe Jerusalén, kánti tikwe kukwe ükadite makrä ya? niebare kwe ie.

¹⁰ Pablokwe niebare mda ie:

Ma kukwe ükatekä emperador käfti abko ngwärekre tita nete. Ne kánti makwe kukwe ükadrete tikrä, ñobtä ñan angwane ti ja mike ngite ñakare nitre israelita rüere, ye gare kuin mae. ¹¹ Akwa nane tikwe ja mikani ngite era bkänä, dokwäre ti kämika tö rabadre angwane, tita juto biare krüte. Akwa tikwe ja mikani ngite ñakare nitre israelita rüere ne ngwane, ni mda ñan raba ti bien jire chi kämikadre nitre israelita seye, aiseite emperador ara jire käkwe kukwe ükate tikrä, ie ti tö, erere tita ribere mae. Abko kore se, niebare kwe Festoye.

¹² Abtä nitre töbtä töbtä nämane yete niara die mikakäre, ye ie Festokwe kukwe ngwianintari, bti niebare kwe mda Pabloye:

Ma abko romanobo, aiseite emperador ara jire käkwe kukwe ükadrete makrä abko mata ribere tie aiseite, ma näin niara kánti juta Romate jirekäbe, kukwe makwe ye ükatekäre. Abko kore se, niebare Festokwe.

Festokwe ja di käräbare Pablobtä jrei Agripaye

¹³ Yebti köbö nikanina bä raire ta angwane, jrei Agripa nikani ngwai Berenicebe nebe Cesareate köbö ngwiantarikäre Festoye. ¹⁴ Ye kánti namaninta nüne bä raire Festo kánti angwane, Festokwe blitabare kukwe Pablokwebtä jrei Agripabe, kákwe niebare ie:

Ni iti mikaninte ngite Félikwe abko tä ngite nete. ¹⁵ Ti nämä Jerusalén angwane, ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne nitre israelita unbre ji dokwäte kákwe ni ye kitaba ngite ti ngwärekre amne müre ketamna kwetre tie. ¹⁶ Abtä tikwe nieba krörö ietre: Ni kitata ngite abko ngämi ja kwete gwärere ni niara kitaka ngitebe, ye känenkri ni ngite ye kämikadre ñakare jire abko tä ükaninte kore nun romanobo ngätäite, tikwe nieba ietre. ¹⁷ Niaratre jatabata tibe nete, ye mdenbtä abko jändrinane tikwe nitre kukwe ükatekä mda mda tibe käräba jötrö, bti tikwe ni ngite ye ngwiamna nüke ja kánti nete. ¹⁸ Akwa kukwe nuenbare blo kwe, btä mika nämäne ngite, ti nämäne nütüre, ye kwrere btä nitre niara kitaka ngite kákwe niara mikaba ngite ñakare ti ngwärekre. ¹⁹ Akwa Ngöbö mikadre täte ño, yebtä nämäne ja kwete amne ni kädian nämäne Jesu abko krütani akwa tä nire abko Pablo namani niere, ye aibehtä mika rababa ngite.

²⁰ Tikwe kukwe ye ükadrete ño ñan rababa nüke gare tie. Abtä Pablo rikadreta jirekäbe Jerusalén, kánti tikwe kukwe ükadrete kräke ya abko tikwe ngwiantariba ie mda. ²¹ Akwa emperador abko kákwe kukwe ükadrete kräke nieba kwe, aiseite tä ngite nete. Abti tikwe juandi nebe emperador kánti, niebare Festokwe Agripaye.

²² Angwane Agripakwe niebare mda Festoye:

Ti tö ni ye kukwe nuai arato, niebare kwe.

Amne Festokwe niebare ie:

Jetbe makwe niara kukwei nuadi, niebare mda kwe ie.

Pablokwe blitabare jrei Agripa ngwärekre

²³ Ye erere bkänä, jändrinane Agripa amne Berenice kákwe ja ükaninte kuin ja bä mikakäre ütiäte, bti nitre rükä dänkien krikri amne nitre gobranka gobranka juta Cesareate, ye ben nikanintre gwaire nebe gwi kä kukwe ükatekrä ye kánti. Angwane Festokwe Pablo ngwiamna nebe ye kánti. ²⁴ Bti niebare kwe ni jökräye:

Jrei Agripa amne mun ütiäte ütiäte tä ja ükaninkrö ketetibe nunbe nete, ni iti tä ngite abko jänüra mun ngwärekre nete tuen munkwe. Nitre israelita Jerusalénbo amne Cesareabo kwati tä nüke ni ne mike ngite ti ngwärekre nete, käta nebe ngwänenkä krikri be, käta nebe niara müre ketamna tie. ²⁵ Akwa ni ne ja mike ngite ñakare, aiseite müre ketadre ñakare tä nebe tuen tie. Akwa emperador kákwe kukwe ükadrete kräke abko ribebare kwe tie, aiseite tikwe juandi jirekäbe nebe emperador kánti. ²⁶ Akwa kukwe era erere ñakare tikadre tie juandre ti dänkien emperadoreye ni nebtä, aiseite ti ki ngwena mun ngwärekre nete amne jrei Agripa ngwärekre, ne kánti abko jreikwe kukwe ngwentari ie amne dre niedi kwe abtä kukwe kwandi tie tikakäre emperadoreye, ²⁷ ñobtä ñan angwane ni juandre ngite akwa, drebtä rikadre ngite abko niedre ñakare, ye abko ñan tuen dbe tie, niebare Festokwe ni jökräye.

26

¹ Angwane Agripakwe niebare Pabloye:

Mtare ma raba blite jakrä, niebare kwe ie.

Ye btäräbe Pablokwe kise kaninkä käin, kákwe niebare krörö:

² Jrei Agripa, ma ütiäte kri. Ma ye ngwärekre kä nibi nuäre tibtä blitare jakrä, aiseite kukwe ño ño btä nitre israelita tätre ti mike ngite, ye abko käi nibi nuäre tibtä niere mae, ³ ñobtä ñan angwane ma ti dänkien ütiäte kri, akwa nitre israelita tätre nüne ño, ye garera kuin mae amne, drebtä tätre ja kwete jabe kwärikwäri, ye garera kuin mae arato, aiseite makwe ti kukwei nua jäme abko ti bike ribere mae.

⁴ Ti nämäne bati abti kä nüke mtare, tikwe nünabare ño ja käite amne Jerusalénte, ye abko gare kuin jökrä ietre. ⁵ Erere arato, kä raire ti gare ietre, aiseite ti ne abko bariseo kena, ye gare kuin nitre israelitaye. Ye erere niaratre raba niere metre tibtä, ñobtä ñan

angwane nitre bariseo abko bāri tā Ngöbö Kukwei mike tāte era metre jökrā abko erere ti nāmane mike tāte arato. ⁶ Kukwe mikata ütiāte nitre bariseokwe, ye tita mike ütiāte jae, abtä nitre israelita tā ti mike ngite mtare abko krörö: Ngöbökwē ni krütani mikadita nire abko kukwe niebare metre kwe ni mrākā kirakiraye, yebti tita tödeke arato nitre bariseo jökrā kwrere, abtä ti mikata ngite. ⁷ Mdakäre abko, Ngöbökwē jändrän köböi mikani kira ni mrākā israelita juta keta jätäbti ketebuye, ye mden ngibiata ngäbti kisere kwetre, kätä sribi nuene Ngöbökrā amne Ngöbö käikitekä kore köbö kwatirekwatire dibire rare, ye arabebti tita tödeke arato, abtä nitre israelita kätä ti mike ngite mtare ma ngwärekrei jrei Agripa. ⁸ ¿Se ñobtä abko ni krütani mikadreta nire Ngöbökwē abko mun ñan tā mike era se?

⁹ Käne ti ne ara jire kākwe kukwe nuendre bätäkā ngwarbe Jesu Nazarebo rüere, ti nāmane nütüre. ¹⁰ Ye erere tikwe nuenbare Jerusalén. Nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre nāmane ja di bien tie abko käfti tikwe nitre tödekaka Jesubti kitani ngite kwati kä teri. Erere arato, nitre tödekaka Jesubti kāmika nāmane ti okwäbti angwane, nāmane nükebti tie arato. ¹¹ Mdakäre abko, nitre tödekaka Jesubti kākwe ñäkädre blo Jesu rüere, abkokäre ti nāmane mike ja tare nike krübäte. Ne abko sinagoga kwatirekwatire te ti nāmane nuene kore angwane, ti moto nāmane nebe romon krübäte kräke, aisete ti nāmane niken mobe juta mda mdate ni menteni ngätäite nitre tödekaka Jesubti ye jiebti.

¹² Ye erere, bati ti rikaba juta Damascote angwane, nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre kākwe ja di bianba tie abko käfti ti rikaba. ¹³ Akwa ti rikaba ji ngrabare angwane, kukwe rakakaba tibtä abko ti bike niere mae jrei abko krörö: Ti nāma dikekä ji ngrabare juta Damasco kukwäre angwane, ñänä ruäre käin angwane, batibe kä trä gitiaba dirare kä käinbti se kwrere. Kä trä ye abko rababa bāri dirare ñänä träkrā abko rikaba mate jökrā nun bäre temen ti kukwe muko tikwebe. ¹⁴ Angwane nun rikaba ngitiekä jökrā temen. Ye btäräbe ni kukwei jaraba krörö hebreore tie: ¿Saulo, ñobtä mata näin kisere ti jiebti ti mikakäre ja tare nike kore yere? ¿Ye ñobtä mata kukwe nuene käme ja rüere au? abko ni kukwei jaraba kore tie.

¹⁵ Angwane tikwe nieba: ¿Ma abko nire ti Dänkien? tikwe nieba. Angwane ti Dänkien kākwe nieba krörö mda tie: Ti abko Jesu ara. Ti ne mden jiebti mata näin kisere mikakäre ja tare nike ye. ¹⁶ Akwa näinta krö, tita ja mike tuare mae, ma mikakäre sribire jakrä amne blitakäre jakrä. Ne aisete makwe dre turi mtare tibtä amne makwe dre tuadi mda tibtä, yebtä makwe blitadi tikrä. ¹⁷ Angwane nitre israelita btä nitre ñakare israelitare, ngätäite ti bike ma juen akwa, tikwe ma ngibiadi niaratre ngäniene. ¹⁸ Nitre israelitare amne nitre ñakare israelitare, kanti ti bike ma juen abko makwe kä trä tikadrekä okwäte kukwe kuin Ngöbökwēbtä. Niaratre rabadre dikekä ñakare mda kä iko diablukwete akwa, rabadre dikekä Ngöbö trä ngwente, ñan nünandre mda kwetre Satana ngoto täni akwa, rabadre nüne Ngöböbe amne tödekadre tibti kwetre abko köböire Ngöbökwē niaratre ngite diandrekä jökrā btä amne, ni deme Ngöbökwē abko ben rabadre nüne ketetibe, abkokäre tita ma juen kanti, nieba ti Dänkien Jesukwe tie.

¹⁹ Ne aisete jrei Agripa, kukwe kä käinbti jataba köböre kwrere tie, ye tikwe ñan kitaba temen akwa, tikwe mikaba tāte. ²⁰ Ye mden kisete, nitre israelita amne ni ñakare israelitare kākwe kukwe käme kitadre temen, bti Ngöbö kadre ngäbti kwetre abko ti rikaba niere ietre. Erere arato, Ngöbö kani ngäbti kwetre abko bā mikadre sribi kuin nuenbti kwetre, ti rikaba niere ietre. Kukwe ne abko ti rikaba niere käne juta Damascote abti Jerusalénte. Yebti ti rikaba niere kä ketareketare te kä ngrabare Judeate. ²¹ Ye mdenbtä abko, nitre israelita kākwe ti kaba ngite ju blitakrä Ngöböbe ye kanti, bti tö rababa ti kāmikai. ²² Akwa käre Ngöböta ti die mike abti kä nüke mtare, aisete ti tā nünaninkä dite mtare. Ne aisete ni bobre bobre amne ni ütiāte krikri, ie tita Ngöbö kukwei mike gare jökrā. Akwa kukwe rakadrekä ño niebare nitre Ngöbö kukwei niekä kirakirakwe amne Moisékwē, ye aibe tita niere, aisete tita kukwe bā jene dirire ñakare. ²³ Ni Dianinkä Ngöbökwē abko krütadre akwa, rükadreta nire käne ni jökrā kä nebtä

ngätäite amne, niara arabe kākwe blitadi ni diantaribtä ni mräkä israelitaye amne nitre ñakare israelitareye, kukwe ne mden abko ti nämane dirire. Abko kore se, niebare Pablokwe.

²⁴ Pablokwe ñäkäbare kore ni krütani nükanina nire btä angwane, ye namani tuen jene jene Festoye. Abtä niarakwe ngratebare kri, kākwe niebare:

Pablo, makwe ja töitikani kabre krübäte abko kisete kä jäme ma dokwäbti ñan ñan, niebare kwe ie.

²⁵ Abtä Pablokwe niebare mda Festoye:

Festo, ma abra ni ütiäte kri, käta kä jäme ti dokwäbti niere tie, akwa ye kwrere ñakare, ñobtä ñan angwane kä ruen kuin tibti. Kukwe era erere tita niere metre amne ²⁶ kukwe nieta tikwe ne gare kuin jökrä jrei Agripa seye. Ye mdenbtä abko tita blite niara ngwärecri, ñobtä ñan angwane kukwe ne abko ñan nakaninkä kaibe kä kaibete, akwa nakaninkä ni jökrä ngwärecri, aisete gare jökrä ie, ye abko gare kuin tie. ²⁷ Ne aisete ni Ngöbö kukwei niekä niekä kākwe kukwe niebare, ye era makrä ti dänkien Agripa ruen tie. Mata mike era ruen tie, niebare Pablokwe Agripaye.

²⁸ Abtä Agripakwe niebare mda Pabloye:

Jötrö ngwarbe ma tö nibira ti töi kwitai tödeke Jesubti ñan ñan, niebare kwe ie.

²⁹ Angwane Pablokwe niebareta Agripaye:

Jötrö ngwarbe ya, raire ya, Ngöbö diebti ñan ma ti dänkien aibe rabadre tödeke Jesubti, akwa ni jökrä tä ti kukwei nuen nete noko rabadre tödeke siba Jesubti ti kwrere näre. Akwa ñan rabadre mäkäninte kadenanbti ti kwrere abko rabadre bäri kuin, niebare kwe.

³⁰ Angwane jrei Agripa btä gobernador Festo nükanini krö Berenicebe amne ni mda mda nämane bentre yete yebe, ³¹ nikani mento kä bäre, kä nikani blite krörö jabe kwärikwäri:

Ni ne ja mike ngite ñakare, se drebtä kämikadre. Erere arato, kukwe nuenbare ñakare blo, abtä tädre ngite kä teri nete, namani niere jae kwärikwäri.

³² Angwane Agripakwe niebare Festoye:

Ni ne kākwe ñan kukwe ükatemna au jakrä emperadoreye akräke niara tikadrete. Akwa niara ara jire kākwe kukwe ükatemna kore, aisete ni ñan raba tikete, niebare kwe ie.

27

Festokwe Pablo juani rute juta Roma

¹ Yebti köbö kitani nun juankrä Italia, ye rükaba angwane, Pablo btä ni mda mda nämä ngite arato abko mikaba gare ni ngite ngibiabtikä dänkien kädian nämane Julio yeye. Julio abko nämane sribire batallon kädian nämane Batallon Augusta yebe. ² Nun juanba Italia kukwäre angwane, ru juta Adramitiobo nämä krati mren köräbti abko jataba niken provincia Asiate mren köräbti abko te nun rankwaba. Angwane abko, Aristarco nünanka juta Tesalónicate, kä Macedoniate ye nämä näin siba nunbe abko ben nun rikaba.

³ Yebti jändrinane angwane, nun rikaba nebe juta Sidónte. Ye kánti Juliokwe jändrän kuin nuenba Pablokrä, kākwe Pablo tuametreba basare kukwe muko tödekaka Jesubtiye amne niaratre kākwe Pablo kadre ngäbti ja juete abkokäre. ⁴ Abti nun nämä Sidón, kánti nun rikaba ta angwane, nun rikaba rute akwa, müre rababa mate ribi nun ngäbti, abtä kä butu Chiprete btä kwäräkrita nun rikaba müre ngäniene. ⁵ Angwane nun rikaba mren köräbti niken Cilicia bäre temen amne Panfilia bäre temen, bti nun rikaba nebe juta Mirate, kä Liciate. ⁶ Ye kánti nitre rükä dänkien, ie ru Alejandríabo kwanba krati. Ru ye abko jataba niken Italia abko te nun juanba mda kwe, nun rikadre janknu mentokwäre abkokäre. ⁷ Ye erere nun rikaba angwane, nun rikaba bätärekä, aisete nun rababa raire mrenbti amne nämä tare krübäte nänkrä müre ngäbti. Abti nun rikaba mate juta Gnido ngware ta. Kä ye ngwane abko müre nämä mate nun ngäbti, aisete nun rikaba niken kä Salmón, Cretate ngware ta angwane nun rikaba bä känime menteninta temen niken kä butu Cretate bäre temen. ⁸ Amne nun rikaba janknu, akwa nunkwe dikakaba tare krübäte mren köräbare mötarita temen. Abti kä mren köräbti kädian nämane Ñö Körä Kuin Rukrä, kánti nun rikaba nebe, känime juta Lasea ken.

⁹ Ye ngwane nun jataba bäri bätäre amne, kä ja bäinkrä Ngöbökrä nitre israelitakwe sö septiembretä rikabara ta amne kä ñüre jatabara nuketa känime, aise te kä namani krübäte rikakäre rute mrenbti. Abtä Pablokwe nieba krörö nitre ru bkänkäye amne nitre ru ngwiankaye:

¹⁰ Ja mräkä, kä nena krübäte nänkrä mrenbti, aise te nane ru amne tribe rika ngwarbe munkän amne nane ni müre reketadre mrente arato nibi tuen tie, aise te ni ñan rikadre janknu mentokwäre näre, niebare Pablokwe.

¹¹ Akwa nitre rükä dänkien käkwe ru bkänkä kukwei mikani bäri era amne ru ngwianka kukwei mikani bäri era kwe arato, aise te Pablo kukwei mikaba ütiäte ñakare kwe. ¹² Akwa kä ñüre näire ñö köräte kä ye kanti abko ñakare kuin rabakäre, aise te ni jökrä tö namani rikai ta nebe mren köräbti juta Fenicete. Fenice ne abko ni nämane nebe mren köräbti Cretate amne, nämane nebe tuen ngwitäräkri amne mötarikri arato, kanti kä ñüre angwane, müre mate ribi ñakare, aise te nun rikaba nebe yete.

Kä nämane krübäte mrenbti

¹³ Yebti müre mötarikri rababa mate bä räre angwane, nun rikadre janknu mentokwäre nitre ru ngwianka rababa nütüre, aise te rikaba ru ngwena bä känime mren köräbare niken kä butu Cretate kanti temen. ¹⁴ Nun rikaba, yebti bä jötrö angwane, batibe müre kä driri kädian nämane Euroclidón jataba mate ribi krübäte rubtä, ¹⁵ ye kä rikaba ru mniente ngwarbe kwäräkwärä nunbe se kwrere angwane, ru rababa neketebtä ñakare mentokwäre müre ngäbti nunye, aise te nunkwe ja tuametreba ngwiandre rube ngöi müre yeye. ¹⁶ Müre rikaba nun ngwena kore rube angwane, kä butu chi kädian nämane Clauda, ye ngüre bäre temen nun rikaba angwane, müre rababa mate bä räre yete, akwa ja tare nikare kwärä nunkwe ru chi nämane mäkäninte krati ru kribtä, ye nitre ru ngwianka dianbata kwe ru krite. ¹⁷ Ru kiakia dianbarata kän kwe, bti ru kri abko ñan juandre ngwarbe ñökwe amne mürekwe, abkokäre mäkäteba jökrä bäre ta köbti. Nebti, üman kabre jabtä kädian nämane Sirte abko te nane ru rabadrekä abko käi rababa tare okwätetre, aise te nitre ru ngwianka käkwe dänkwän kwata kri ru mikakrä niken bätärekä amne metre ta ye kitaba timon mrente bti ru tuametreba ngwiandre müre aibeye kwetre. ¹⁸ Yebti jändrinane angwane, müre nämä mate ribi krübäte, aise te tribe nämä rute, ye kita rikaba ruäre timon mrente kwetre. ¹⁹ Yebti mukirare angwane, jändrän mda mda ru ngwiankrä nämä rute, ye nitre ru ngwianka käkwe kitaba jökrä mrente ja kise jenbti au, ru ñan rikadre nguse abkokäre. ²⁰ Yebti köbö raire te nunkwe ñänä tuaba ñakare amne muke jataba ñakare nunye arato amne müre rababa mate ribi nunbtä janknu se kwrere, aise te nun krütadre jökrä rababa ruen nunye, aise te nunkwe ñan nünandre mda, nun rababa nütüre.

²¹ Nun nämä ja tare nike kore, ye ngwane abko kä raire nunkwe mröba ñakare. Abtä batibe Pablo rababa nünaninkä ni jökrä ngwärekri, käkwe nieba krörö:

Ja mräkä, ti tö kukwe niei munye abko krörö: Munkwe ti kukwei mikadre täte angwane, mun rabadre janknu Cretate, akräke jändrän nikwe se rikadre ngwarbe ñakare nikan amne, ni riadrete ñakare arato. ²² Akwa mtare ja die mike munkwe, ñobtä ñan angwane ru ne rikadi ngwarbe jökrä akwa, ni ñan krütai jire iti abko ti tö nibi niei munye. ²³ Ye gare tie, ñobtä ñan angwane Ngöbö ti bkänkä, kräke tita sribire, Ngöbö ye ara käkwe angele kwe juni iti nüke ti kanti deo, ²⁴ käkwe nini krörö tie: Pablo, makwe ñan kä jürä ngwian jabtä, ñobtä ñan angwane ma rabadi emperador ngwärekri juta Romate kukwe makwe ükatekäre, aise te ma köböire ni jökrä tä rute mabe, ye Ngöbökwé ngibiadibti, aise te ñan krütadre jire iti, nini angele kwe tie. ²⁵ Ne mden kisete ja mräkä, angele kwe kukwe nini tie, ye erere Ngöbökwé ngwiandi bare ja täritäri, abkobti tita tödeke. ²⁶ Akwa ru ne abko näin ngwarbe kä butubti. Ye kanti ni näin jökrä timon, kanti ni rabai, nieba Pablokwe nunye.

Ru nikani ngwarbe kä butubti

²⁷ Bati deo kä rikabara bämän krobu ta angwane, ru ngwian nämä mürekwe nekwäre, sekwäre janknu mren Adriático kanti angwane, batibe kä ruäre deo nun rababa bä ja

ken kä jateye, rababa ruen nitre ru ngwiankaye. ²⁸ Angwane mren namani nuäi nguse abko ñäkäba kwetre amne, mren ye abko nämä mente nguse, aiseite rababa ngwra gre jire. Abtä rikaba bä mente mda se kwrere angwane mren ñäkäbata bobuta angwane, mren rababa ngwra jätäbti ngwrarike nguse. ²⁹ Angwane nane ru matadre jäkwatate abko jürä rababa nitre ru ngwiankabtä, käkwe jä kitaba kobkä jire mrente ru körekri ru ketabtäkäre. Yebti kä rabadre tuen ietre amne kä rabadre ngwen jötrö abko rababa ribere Ngöböye. ³⁰ Akwa ye ngwane abko nitre ru ngwianka tö rababa gitiai ru chi yete, akwa jatanintre jä ükete ru känenkri abko rababa bä mike, akwa tö rababa gitiai kore rute mentokwäre. ³¹ Akwa Pablo käkwe gaba angwane, nieba krörö kwe nitre rükä dänkienye amne nitre rükäye:

Nitre ru ngwianka noko ñan rabadre rute nete, ne ngwane mun ñan rabadita jate akwa mun krütadi jökrä, niebare Pablokwe.

³² Abtä ru chi nämäne mäkäninte krati gitiakrä jae nitre ru ngwiankakwe, yebtä nitre rükä käkwe kö tikaninkä angwane, ru kiakia ye nikani mrenbti.

³³ Yebti kä jatanina ngwen ja ken dekä angwane, ni jökrä käkwe mrödre niebare Pablokwe ietre, käkwe niebare krörö mda:

Bämän krobura jire, dre rakadikä nibtä abko munta ngibiare jirekäbe abtä bäsi munta mröre ñakare, ³⁴ aiseite mtare munkwe mrödre abko ti tö nibi ribei munye, ñobtä ñan angwane nita nete ne ñan rabadre bren jire chi iti, aiseite mun tö tä nünanbtä ne ngwane, munkwe mrö kweta ja dikrä ye abko rabadre bäri kuin, niebare kwe. ³⁵ Niarakwe ñäkäbare kore, ye btäräbe ban diani kwati kisete kwe, bti kuin nieba kwe btä Ngöböye ni jökrä okwäbti, bti rikaba kwete mda. ³⁶ Yebti ni jökrä, moto rababa jäme amne mröba jökrä kwetre arato. ³⁷ Ru te nun nämä näin, ye abko te ni nämä sientu krobu bti gre ketamä bti ni jätäbti ni ti (276) jökrä käkwe mröba. ³⁸ Nunkwe mröba ünän jökrä kore, bti ru rabadre bäri juto, abkokäre trigo nämä rute, ye kitaba jökrä timon mrente.

³⁹ Yebti kä rababara ngwen dekä angwane, kä jate jataba nunye akwa, nun nämä mdente ñan rababa nüke gare nitre ru ngwiankaye. Akwa mren niken ñö köräbti rababa tuen kuin mren köräbti jate, ye kukwäre rikaba ru ye ngwena mda, ⁴⁰ käkwe kö jäbtä ye tikakaba, bti jä kobkä mikateba kwetre mrente amne, ru kökwitatekrä abko jue tikaba kwetre, bti vela abko kakabata käin mürete kwetre ru känenkri, angwane ru rikaba mate ja ken mren köräbti. ⁴¹ Ru rikabara mate ja ken mren köräbti se kwrere angwane, üman nämä kabre jabtä ye te ru ison rikaba ne nguse, kanti rabakaba ümante. Ru ison känenkri rabakaba dime ümante, aiseite rababa juen ngitiekä ñakare mda. Angwane ru körekri abko btä mren rababa nüke mate dite krübäte, ye abko rikaba ru dikente kiakia jökrä.

⁴² Angwane nane nitre ngite rikadre jübenkä mrenbti amne gitiadre abko jürä rababa nitre rükäbtä, aiseite tö rababa nitre ngite kämikai jökrä yete. ⁴³ Akwa nitre rükä dänkien tö rababa Pablo ngibiai, aiseite nitre rükä ñan tuametreba kwe nitre ngite kämike, käkwe nieba:

Nireye jübaka gare abko rankwa jökrä mrente, bti rika jübenkä nebe käne jate. ⁴⁴ Amne ni mda mda abko rikadre kri otobti amne ru oto kiakiabti köre, nieba kwe.

Ye erere nun rikaba angwane, nun rababa kuin jökrä jate.

28

Dre nakaninkä Pablobtä kä butu kädianta Maltate

¹ Nun rababara kuin jökrä jate kore angwane, kä butu kanti nun rababa ye abko kädian nämäne Malta, nieba nitre nünanka yete kwe nunye. ² Angwane nitre nünanka kä butubti yete abko käkwe nun kaba ngäbti bäri kuin jökrä. Nü rababa näkäen temen, aiseite kä rababa tibo krübäte nunbtä, yebtä nitre nünanka yete ye käkwe ñukwä bukateba kri, bti nun käräba kwetre ñukwä träse siba. ³ Ye ngwane abko Pablokwe ngi nöta nöta ükäröba ruäre, nämä kite ñukwäte angwane, batibe tbi nämä krite yete abko gitiaba ñukwä käi ngäniene, rikaba käkwe Pablo kwetaba kisebtä amne ribraba jökrä

Pablo kisebtä se kwrere. ⁴ Tbi kwe Pablo kwetaba kore nitre nünanka yete ye okwäbti angwane, rababa niere jae kwärikwäri:

Ni ne ni kämikaka bkänä, aisete nane müre neke ñakare mrente, akwa ngöbötire ara jire btä ñan kwärabedre kwe mda, rababa niere Pablobtä.

⁵ Akwa Pablo abko käkwe tbi ngrükateba ja kisebtä, bti kitaba ñukwäte kwe amne niara namani bren ñakare köbti. ⁶ Akwa Pablo kise rikadi nüen ñongwane amne ñongwane näin ngitiekä ngwäkäre temen abko ni jökrä rababa ngibiare. Akwa kä rikaba raire ta angwane Pablo nämä jäme, rababa bren ñakare. Yebtä abko, ni jökrä toi rikwitabata bä jene amne, Pablo abko ni ngöböre rababatre niere.

⁷ Kä ye kanti abko, ni ütiäte kri kä butubti yete kädian nämäne Publio abko nämäne kä bkäne känime yete, kanti nun nämä. Publio ne abko kä butu Malta ye gobranka nitre romanobokrä. Niara abko käkwe nun kaba ngäbti kuin amne nun bukaba köbömä jire kwe. ⁸ Ye ngwane abko Publio rün bren drangwan kisete amne grie kisete, abtä nämä jänbti temen abko Pablo rikaba basare kanti, käkwe blitaba Ngöböbe kräke, kise mikare kwära bti amne rababata quinta Ngöbö diebti. ⁹ Publio rün rababata quinta kore angwane, ni mda mda bren bren nünanka kä butubti yete, ye rükaba kwati amne Pablokwe mikabata quinta jökrä Ngöbö diebti. ¹⁰ Yebtä niaratrekwe nun mikani ütiäte kri jae bätäkä ngwarbe, abti nun jataba niken ta kä rikaba rute angwane, jändrän mda mda bianba kabre nunye ngwiandre jabtä.

Pablo nükani juta Romate

¹¹ Nun rababa kä butubti, ye kanti nun rababa sö krämä angwane, ru Alejandríabo nämä yete kä ñüre mike niken ta abko jataba niken ta Italia kukwäre abko te nun rikaba. Ru ye abko btä ngöbötire kädian nämäne Cástor amne Pólux bä nämäne mikani känenkri abko te nun rikaba. ¹² Ru te nun rikaba, ye rikaba nun ngwena nebe mren köräbti juta Siracusate kä butu Siciliate. Ye kanti nun rababa köbömä. ¹³ Yebti nun rikaba ta angwane, nun rikaba nebe mren köräbti juta Regiote, Italia. Abti jändrinane angwane, müre rababa mate mötarikri. Yebti mukirare angwane, nun rikaba nebe mren köräbti mda juta Puteolite. ¹⁴⁻¹⁵ Ye kanti ja mräkätire tödekaka Jesubti nämä ruäre, käkwe nun ketateba nünentbe bämän krati jabe. Ye erere nun rababa bämän krati kanti. Abti nun rikaba güre ta juta Roma kukwäre. Angwane abko, juta Romate yete nun rabadre, niebare ja mräkätireye, aisete nun ngämi nebe juta Romate, känenkri nikani nun ngäbti nebe kä kädian nämäne Foro Apiote amne kä kädian nämäne Ju Komä jadükakrä ni basakaye. Ye kanti nikani nun ngäbti, aisete ja mräkätire ye nämä nun ngibiare ngäbti, btä Pablo okwä rababa angwane, kuin niebare kwe btätire Ngöböye amne ja rababa ruenta dite ie niaratre tuare. Abti nun rikaba güre ta angwane, nun rababa juta Romate. ¹⁶ Nun rababa juta Romate angwane, Pablo kitani ngite ñakare kä teri, akwa tuanimetre nüne kaibe ju mdate, akwa ni rükä mikaba iti niara ngibiabtikä.

¹⁷ Pablo rababa juta Romate, bti kä rikaba köbömä ta angwane, Pablokwe nitre israelita ütiäte ütiäte nünanka Roma yete kärämna gätäbtä jae. Ye erere rükaba jökrä amne Pablokwe nieba krörö ietre:

Ja mräkä, ti tö kukwei niei munye abko krörö: Ti kukwe nuene ñakare blo ja mräkätire israelita rüere. Erere arato, kukwe ükaninte ño ni mräkä kirakirakwe, ye rüere ti ja mike ngite ñakare. Akwa nitre israelita käkwe ti kitaba ngite nitre romanobo kisete Jerusalén sete. ¹⁸ Ti kitaba ngite angwane, nitre romanobo käkwe kukwe ngwiantariba ünän jökrä tie, abti tö rababa ti tikaiteta, ñobtä ñan angwane ti ja mike ngite ñakare abtä ti kämikadre kwetre, ye abko gaba kwetre, abtä tö rababa ti tikaiteta. ¹⁹ Akwa nitre israelita ji dokwäte, ie kukwe ye ñan rükabtiba. Abtä emperador käkwe kukwe ükadrete jirekäbe tikrä abko tikwe ribeba mda. Kukwe ñakare tikwe ni mräkätire ti käite rüere akwa, tikwe kukwe ribeba kore jakrä. ²⁰ Ne mdenbtä abko, tikwe mun kärämna gätäbtä jae blitakäre kukwe nebtä munbe, ñobtä ñan angwane kukwe bti nitre israelita tä tödeke, arabebti tita tödeke arato, ye mdenbtä tita ngite mäkäninte kadenanbti nete. Abko kore se, niebare Pablokwe ietre.

²¹ Abtä nitre israelita ütiäte ütiäte ye käkwe niebare mda ie:

Nitre israelita nünanka Judeate abko tärä juen ñakare ma rüere nunye. Erere arato, ja mräkätre Judeabo tä nüke ruäre nete käta blite ñakare blo ma rüere nunbe. ²² Akwa ma abko tä töbike ño abko nun tö nibi kukwe nuai, ñobtä ñan angwane kukwe btin dirita mda, ye rüere abko ni käjökräbti tä ñäke blo, aiseté makwe blitadre btä, ie nun tö, niebare kwetre Pabloye.

²³ Abtä gätä köböi kitani kwetre mda. Ye erere gätä köböi nükani angwane Pablo nämáne nüne, ye kánti ni nükani ja ükaninkrö kwati. Angwane Ngöböta gobrane ño ni ngätäite abkobtä Pablokwe blitabare bentre köböiti kä de. Moisés käkwe dre niebare Jesubtä amne nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira käkwe dre tikani Jesubtä, ye abko rabadre era nitre israelitakrä, abkokäre Pablo namani kädriere bentre. ²⁴ Pablo namani blite kore ye abko ni ruäre kräke namani era amne ni ruäre abko käkwe ñan mikani era. ²⁵ Angwane niaratre ñan töi namani nebe ja näre angwane, namani nikenta angwane, Pablokwe niebare mda ietre:

Mun kore, ye mden kisete Ngöbö Üai Deme köböire ni Ngöbö kukwei niekä Isaías käkwe niebare krörö mun mräkä kirakiraye munbtä:

²⁶ Nän niere krörö nitre israelita neye:

Munkwe ti kukwei nuadi blite bäri, akwa tita dre niere ñan rükadi gare munye.

Erere arato, tita sribi nuene mun okwäbti, ye abko munkwe tuadi bäri, akwa drekäre tita sribi ye nuene abko ñan jatadre munye,

²⁷ ñobtä ñan angwane juta ne käkwe ja dokwä mikani ribi ti kukwei kräke, aiseté ñan tö namani ti kukwei nuai, käkwe ja olo gu dikani ti kukwei ngäniene amne, sribi tikwe ñan jatadre ietre, abkokäre ja okwä jue mikani kwetre.

Mdakäre abko, ti kukwei ñan rükadre gare ietre amne tikwe ñan diandretari, abkokäre nuenbare kore kwetre, *Isaías 6.9-10*
abko tikani kore Isaíaskwé munbtä.

²⁸ Ne aiseté mtare mentokwäre Ngöböta juto biare nitre ñakare israelitare dentari amne, niaratre abko käkwe Ngöbö kukwei nuadi, käkwe kadi ngäbti, ye abko rabara gare munye, niebare Pablokwe ietre.

²⁹ [Pablokwe ñäkäbare kore, yebtä abko nitre israelita namani nikenta akwa, namanintre ja kwete krübäte kwärikwäri kukwe yebtä.]* ³⁰ Abti ju ütiä bian nämáne Pablokwe nünankrä jae juta Romate, ye kánti Pablokwe nünabare ngite ju yete kä kubu täte amne, nire nire nämáne nüke basare ie, ye niara nämáne kaen ngäbti ja kánti ju yete.

³¹ Angwane Ngöbö nämáne gobrane ño ni kwekwe ngätäite, yebtä Pablo namani dirire jáme. Erere arato, Pablo namani blite ni Dänkien Jesukristobtä amne niara kada keta namani ñakare blitabtä Jesukristobtä. Ne abko nakaninkä kore. Ne ngörä.

* 28:29 Kukwe corcheta ngätäite ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuinbtä.

Tärä Tikani Pablokwe Nitre Romanobokrä Romanos

Tärä ne tikaka abko Pablo. Niara nämane nüne juta Corinto kä 57 angwane, tärä ne tikani kwe nütüta. Bäreni niara tö namani rikai basare nitre tödekaka Jesubti nünanka Romate yeye, akwa kä ñan namani kwen ie nänkrä. Ye mden kisete, tärä ne tikani kwe nitre tödekaka Jesubti nünanka juta Romate kräke, Jesukristo käkwe dre dre nuenbare kräke mikakäre gare ietre. Bäsi niaratre jökrä abko ñakare israelitare, akwa niaratre yekri ni israelita tödekaka Jesubti nämane gätäre ben arato. Nitre israelita tödekaka Jesubti ye abko nämane bike kri nitre tödekaka Jesubti ñakare israelitare yebtä, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé nitre israelita dianinkä käne aisete. Ye mden kisete kukwe namani nokre nitre tödekaka Jesubti ngätäite Roma yete.

Ne aisete, ni jökrä israelita ya, ñakare ya abko ja kwrere jökrä Ngöbö ngwärekri, ye abko Pablo tö namani mikai gare tärä nebti. Bäreni käne abko, ni jökrä käkwe Ngöbö mikani ngwarbe jae, aisete ngite Ngöbö ngwärekri abko Pablokwe mikani gare ietre. Yebti, Ngöbö kukwei kuin Jesubtä, ye aibehti Ngöböta ni israelita amne ni ñakare israelitare dentari ja kwrere jökrä abko Pablo tö namani mikai gare ietre. Erere arato, nita tödeke Jesubti, ye aibe köböire ni ñakare ngite mda Ngöböta niere nibtä amne tä ni kaen ngäbti abko Pablo tö namani mikai gare metre. Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye, ye mikabtä täte abko Ngöbökwé ni kadre ngäbti abko nitre israelita nämane nütüre, akwa ñakare kore Pablokwe niebare ietre. Ni ñan raba jändrän nuene jire chi Ngöbö moto mikakäre nuäre jakrä, abtä Ngöbökwé ni diandretari, akwa tödeka Jesubti, aibe köböire Ngöböta ni dentari abko Pablota niere tärä nebtä.

Pablota köbö kuin juen

¹ Ti Pablo abko ni klaboré Kristo Jesukwe. Ti ne mden käta köbö kuin juen munye. Ti käräbare Ngöbökwé Jesu kukwei ngwianka amne ti dianinkä jenena Ngöbökwé ja kukwei kuin Jesubtä mikakäre gare. ² Ngöbökwé ja kukwei kuin Jesubtä ne mikadi gare abko niebare kira kwe ja kukwei niekä niekä köböire, ye mden abko tä tikani Ngöbö Kukwei Demenbtä. ³⁻⁴ Ngöbö kukwei kuin abko tä blite Ngöbö Odei Jesukristo ni Dänkienbtä. Niara därebare ni bobre, di ñakare kä nebtä kwrere jrei David tukwe mräkäkri. Amne Ngöbökwé mikaninta nire angwane, mikani ütiäte kri kwe amne niara abko Ngöbö Odei Di Kri abko Ngöbökwé mikani gare ja Üai Deme köböire. ⁵ Jesukristo ne köböire Ngöbökwé ja moto mikani kuin tikrä, käkwe ti mikani ja kukwei ngwianka. Angwane ti mikani sribikä jakrä kwe nitre ñakare israelitare kä jökräbti temen käräkäre tödeke Jesukristobti amne Jesukristo mikakäre täte. ⁶ Nitre käräbare Ngöbökwé rabakäre Jesukristokwe, ye ngätäite mun nünanka juta Romate tä siba rabakäre Jesukristokwe. ⁷ Ngöböta mun tarere amne mun käräbare kwe nünakäre deme jakrä. Mun ye abko kräke Ngöbö ni Rün nikwe amne Jesukristo ni Dänkien raba ja moto mike kuin amne raba kä jäme mike mun jökräbtä, ie ti tö.

Pablo tö näin basare juta Romate

⁸ Bäreni käne ti mräkätre, Jesukristo köböire tita kuin niere Ngöbö tikweye mun itire itire btä, ñobtä ñan angwane munta tödeke Jesukristobti abko kädrieta kä jökräbti temen. ⁹⁻¹⁰ Tita sribire Ngöbökrä ja di ngöi jökrä. Tita kukwe kuin niara Odeibtä mike gare angwane, käre tita blite ben angwane, munta nuke töre käre tie abko gare kuin ie. Tita blite Ngöböbe angwane, Ngöbö tö ne ngwane, kä biandre kwe tie nebe basare mun kanti yete abko käre tita kärere Ngöböye. ¹¹ Tita blite kore ben, ñobtä ñan angwane bäreni ti tö mun tuai angwane, ti köböire Ngöbö Üai rabadre ja di bien munye, mun moto mikakäre nuäre amne mun mikakäre nüne bäreni dite Ngöbökrä, abkokäre ti tö näin mun kanti yete. ¹² Ye abko, ñan mun aibe rabadre dite Ngöböbtä, ie ti tö, akwa nikwe ja die mikadre

kwärikwäri abko ie ti tö. Munta tödeke Jesukristobti amne tita tödeke bti arato, yebti nikwe ja die mikadre abko ie ti tö.

¹³ Ti mräkätre, ti namanina yäke bäre bäre nebe basare munye yete, akwa käre kukwe mda mda tä nebe ti jiete, abtä ti ngämi nebe mun kanti. Ti mräkätre tikwe, nitre ñakare israelitare nünanka kä mda kanti, tikwe ngwiani tödeke Jesubti, ye kwrere ti tö rikai nitre mun kanti yete ngwiain tödeke Jesubti arato, abkokäre ti tö rikai nebe Roma yete. ¹⁴ Jata nebe ruen kore tie, ñobtä ñan angwane rürümon ütiä kri tibti Ngöbökwe ruen tie, aiseite nitre griegore amne nitre ñakare griegore, nitre töbtä amne nitre ñakare töbtä abko ¹⁵ ie ti tö Ngöbö kukwei kuin Jesubtä mikai gare kisere abko erere ti tö näin niere mun nünanka juta Romate yeye. ¹⁶ Ngöbö kukwei kuin Jesubtä ye tita gaire ñakare, ñobtä ñan angwane kukwe kuin Jesubtä ye abko Ngöbö di kri ni diantarikrä. Ye abko nire nire käta Ngöbö kukwe kuin Jesubtä ye mike era jae, käta tödeke kwatibe Jesubti abko Ngöböta dentari, aiseite Ngöbö kukwei kuin Jesubtä abko Ngöbö di kri ni diantarikrä—nitre israelita ara jire käne, yebti ni mda mda ñakare israelitare abko Ngöböta dentari kore arato. ¹⁷ Kukwe kuin Jesubtä abko Ngöbö di kri ni diantarikrä, ñobtä ñan angwane ni ngite ñakare mda Ngöböta niere abko mikata gare kukwe yebti. Nire nire käta tödeke kwatibe Jesubti, ni ye aibe ngite ñakare mda Ngöböta niere. Ne aiseite tödeka kwatibe Jesubti aibe ütiäte, mden erere tä tikani krörö Ngöbö Kukweibtä:

Tödeka kwatibe Ngöböbti, ye köböire ni ngite ñakare mda nieta Ngöbökwe. Ni ye aibe käkwe nünandi Ngöböbe. *Habacuc 2.4*
abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä.

Ngöbö moto romon tä mike gare

¹⁸ Mdakäre abko, ni jökrä käta kukwe nuene kämekäme amne tä kukwe diän diän nuene bätäkä ngwarbe, erere tä ja mike ngite Ngöbö rüere. Erere arato, ni ye käta kukwe käme nuene angwane, tä kukwe era metre Ngöböbtä ketebti jökrä. Ni ye rüere Ngöbö kä käinbti käta ja moto romon mike gare. ¹⁹ Ngöböta ja moto romon mike gare kore, ñobtä ñan angwane kukwe rabadre gare nuäre Ngöböbtä erere gare kuin ni jökräye, ñobtä ñan angwane Ngöbö ara jire käkwe mikani gare krörö: ²⁰ Kena dekä abti kä nüke mtare jändrän dätebare Ngöbökwe, ye mdenbti kukwe tiebe tua ñakare Ngöböbtä abko tä nüke gare nie amne Ngöbö abko Ngöbö ño tä nüke gare nie arato. Ye mden kisete jändrän jökrä dätebare Ngöbökwe kena, yebtä nita töi ngitiekä kuin metre angwane, Ngöbö di kri rabadi kärekäre amne niara abko Ngöbö era metre rükadre gare nie. Ne aiseite ni kukwe kämekäme nuenkä ñan raba ja ngite ñakare niere jire chi Ngöböye, ²¹ ñobtä ñan angwane Ngöbö nämanena gare ietre, akwa ñan mikani ütiäte Ngöbö kwrere kwetre. Erere arato, jändrän nuenbare Ngöbökwe kräke, yebtä kuin niebare ñakare kwetre ie, akwa jändrän ngwarbe ütiäte ñakare abko jiebti nikanintre töbike ngwarbe mda amne, niaratre nikani töbike kukwe diän diän aibeitä.

²² Ja töbtä kri nämanentre niere, akwa ni töi ñakare kwrere jire namani, ²³ ñobtä ñan angwane Ngöbö nünanka kärekäre, ne krüte ñakare amne di kri bä nuäre abko mikani ütiäte ñakare kwetre, akwa ni ngwarbe kä nebtä tä krüte abko bä sribebare ngöböre kwetre jae. Erere arato, nukwä, jändrän ngwarbe ngwarbe känsenta, gwita amne jändrän yorekä tementa abko bä sribebare ngöböre kwetre jae. ²⁴ Niaratre töi käme kore, ye mdenbtä abko Ngöbökwe gibianinkä kaibe jae, amne kukwe kämekäme mdei nämane krübäte niaratre töibtä, ye jiebti Ngöbökwe tuanimetre niken abko erere nikani ja mike gure bati bati amne kukwe diän diän mda mda nuen nämane.

²⁵ Niaratre nikani kukwe ñakare era metre ye jiebti abko krörö: Jändrän dätebare Ngöbökwe abko mikani ütiäte ngöböre jae kwetre amne käikitaninkä Ngöbö täte kwetre, akwa Ngöbö Jändrän Dätekä era metre ara jire abko mikani ütiäte ñakare kwetre amne käikitaninkä ñakare kwetre. Akwa Ngöbö ye aibe abko rabadre käikitaninkä kärekäre. Abko kore se. Amen. ²⁶ Ye mdenbtä Ngöbökwe gibianinkä kaibe jae, kukwe gaidre kri ye aibe mdeita nebe krübäte ietre. Ne aiseite meri käkwe ja mikadre gure ni brare ben abko mikanintbe Ngöbökwe nitre merire kräke, ye abko nitre merire käkwe mikani ngwarbe,

kä nikani bike brare jae kwärikwäri. ²⁷ Ne kwrere arato, ni brare käkwe ja mikadre gure ni merire ben abko mikanintbe Ngöbökwe akwa, ye abko kitani temen nitre brarekwe. Abti nitre brare ruäre abko ja mdeita neme krübäte kwärikwäri ietre, käta kukwe käme gaidre kri nuene jabtä kwärikwäri. Ye dokwäre abko, Ngöbö ara jire käta mike ja ngie nuen metre.

²⁸ Ngöbö nämanena, ye nämane gare ni jökräye, akwa ñan tö namani mikai ütiäte janknu, abtä Ngöbökwe gibaninkä kaibe jae töbike kukwe kämekäme aibehtä amne, kukwe käme ñan nuendre abko erere nuendre kwetre abkokäre. ²⁹ Ye erere tätre kukwe diän diän nuene bätäkä ngwarbe, amne kukwe bätäkä ngwarbe blo blo tätre nuene. Erere arato, tätre töbike kaibe jändrän kuinbtä jakrä amne töita jändrän ngututüre aibehtä. Erere arato, jändrän ni mdakwe abko ie töta nebe bäri kabre jakrä amne, ni ni mda kämikaka, ni ngüdrekä ngwarbe, ni ni ngökö ngwarbe, ni diän diän amne ni blitaka ngwarbe ni mda rüere. ³⁰ Amne tätre ñäke diän diän ni mda mda rüere amne mätä kri Ngöböbtä tätre ja mike ütiäte ni mda mdabtä, jata nebe ruen kri ietre au, käta bike kri ni mda mdabtä, tätre kukwe kämekäme miketbe btin mda Ngöbö rüere amne ñan tätre meye amne rün kukwei mike täte. ³¹ Erere arato, Ngöbö tö dreye abko ñan tö mikai gare jae amne ñan tätre ja kukwei mike täte amne, tätre ni mda mda tarere ñakare amne ni mda mda ruentari tare ñakare ietre. ³² Ni jökrä kukwe nuenkä korekore abko dokwäre krütadre kärekäre amne rabadre Ngöbö okwä bäre mento kärekäre abko Ngöbökwe mikanintbe metre kore, ye abko gare kuin ni jökräye. Akwa tätre kukwe nuene kämekäme janknu. Erere arato, ni mda mda tä nebe kukwe nuene kämekäme kore okwäbti abko käita neme nuäre btätre tuare.

2

Ngöböta kukwe ükete metre ni jökrä kräke

¹ Akwa ma abko ni israelita, mata bike deme, käta nitre ñakare israelitare kite ngise kukwe käme nuenbtä. Akwa ma abko ngite ñakare Ngöbö ngwärekri, ye makwe ñan nütü jabtä, ñobtä ñan angwane mata ni mda mda kite ngise, akwa mata ja miketa ngite au arato, ñobtä ñan angwane ni mda mda tä ja mike ngite, ye kwrere jire mata ja mike ngite siba. ² Akwa ni ja mikaka ngite, ye rüere Ngöböta kukwe ükete amne, kukwe era metre btä tä kukwe ükete, ye gare kuin nie. ³ Akwa ma abko tä ni mda mda kite ngise kukwe käme nuenbtä angwane, mata ja mike ngite ja kwrere niaratrebe, yebtä abko Ngöbökwe kukwe ükadite munkrä, ye näire ni mikadi ja ngie nuen kwe angwane, makwe kwäräbedi abko makwe ñan nütü jabtä. ⁴ Ngöbö bäri moto kuin abko mata mike ngwarbe jae angwane, mata dre dre nuene btä Ngöböta neme romon ñakare jötrö makrä. Akwa makwe kukwe kämekäme kitadre temen amne makwe tödekadre bti, abkokäre Ngöböta ja moto mike kuin makrä, käta ma ngibiare raire, ¿ye abko mata gain ñakare? ⁵ Akwa ma tä töbike kore angwane, ma tä ja dokwä mike ribi Ngöbökrä amne, ma ñan tö ja töi kwitaita Ngöbö kukwäre, aisete Ngöbökwe ni mikadi ja ngie nuen, ye ngäbti mata Ngöbö mätä ükekrö bäri jakrä. Ye näire Ngöbökwe kukwe ükadite era metre ni jökrä kräke angwane, ⁶ ni itire itire tä dre dre nuene, ye erere Ngöbökwe ütiä biandi krörö nie: ⁷ Ni ruäre rabadre käikitaninkä Ngöbökwe amne rabadre mikani ütiäte jae Ngöbökwe amne tö rabai nüne kärekäre Ngöböbe, abtä ja töi mikani kwatibe jändrän kuin nuene kärekäre Ngöbökrä, ni ye abko Ngöbökwe mikadi nüne kärekäre. ⁸ Akwa ni ruäre abko käta töbike jändränbtä kaibe jakrä, käta trö kwite kukwe era metre Ngöbökwe yeye amne tä nekete kukwe kämenkri, ni ye abko btä Ngöbö mätä rabadi kri, käkwe mikadi ja ngie nuen. ⁹ Ne aisete ni kukwe nuenkä kämekäme erere käkwe ja tare nikadi kri amne moto rabadi nötöte krübäte ja jiebtä arato ja tare nikabtä, ye abko nitre israelita ara jire käkwe ja tare nikadre käne kore. Erere arato, nitre ñakare israelitare käkwe ja tare nikadre. ¹⁰ Akwa nire nire käkwe jändrän nuenbare kuin kärekäre Ngöbökrä abko Ngöbökwe käikitadikä, käkwe mikadi ütiäte amne mikadi nüne jäme kwe, ye abko nitre israelita kräke käne amne nitre ñakare israelitare kräke arato. ¹¹ Ye kwrere Ngöbökwe kukwe ükadite ni jökrä kräke,

ñobtä ñan angwane ni ja kwrere jökrä Ngöbökrä amne ñan Ngöböta nitre israelita tarere bäri nitre ñakare israelitare kräke.

¹² Nitre ñakare israelitare abko ie Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye gare ñakare, käta ja mike ngite, ye abko Ngöbökwé mikadi ja ngie nuen, akwa ñakare Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye yebti; akwa nitre israelita abko ie Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye gare bäri kuin, käta mike ñakare ütiäte jae amne, tä ja mike ngite, nitre ye abko Ngöbökwé mikadi ja ngie nuen Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye yebti. ¹³ Ngöbökwé kukwe ükadite kore, ñobtä ñan angwane ñan nita Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye kukwei nuen jirekäbe abko köböire ni ñakare ngite mda Ngöböta niere nibtä; akwa Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye nita mike täte metre ta abko köböire ni ñakare ngite mda Ngöböta niere nibtä. ¹⁴ Nitre ñakare israelitare abko kwe Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ñakare, akwa kukwe ye tä dre nuemna, erere nitre ñakare israelitare tä nuene nierare ja töi jenbti angwane, kukwe nuenta kwetre ye abko kukwe biani nuendre Ngöbökwé nie ara jire kwrere. ¹⁵⁻¹⁶ Ye ñobtä ñan angwane Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye käta dre nuemna, ye erere nitre ñakare israelitare tätre nuene nierare ja töi jenbti angwane, kukwe ye tä niaratre töibtä tätre bä mike, aisete ñongwane tätre ja mike ngite amne ñongwane tätre ja mike ngite ñakare tä nuke gare au jabtä ietre. Ne aisete Jesukristo köböire Ngöbökwé kukwe ükadite ni jökrä kräke, ye näire kukweta kaibe tiebe nitre ñakare israelitarekwe, yebti abko Ngöbökwé ükadite kräke. Angwane niaratre käkwe ja mikani ngite angwane, töi käme ara jire käkwe niaratre kitadi ngite o niaratre töi metre käkwe bä mikadi metre Ngöbö ngwärekre. Ne abko Ngöbö kukwei kuin Jesubtä dirita tikwe käta niere.

Nitre israelita amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye

¹⁷ Mata ja israelita niere amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye, bti mata tödeke amne, mata ja gete Ngöböbe, bti ja ruen ütiäte kri mae. ¹⁸ Erere arato, makwe dre dre nuendre nünakäre metre, ie Ngöbö tö, ye garera mae, ñobtä ñan angwane Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye käta mike gare mae. ¹⁹ Abtä nitre ñakare israelitare, ie Ngöbö gare ñakare abko ma raba niken jie ngwena Ngöböye, ruen mae. Erere arato, nitre ie Ngöbö gare ñakare abko okwäte ma raba kä trä tikekä ngwiankäre Ngöböye, ruen mae. ²⁰ Mdakäre abko, nitre ñakare israelitare töbtä ñakare Ngöböbtä abko, ie Ngöbö gare ñakare abko ie ma raba dirire, ruen mae. Erere arato, nitre ñakare israelitare töi mräme Ngöböbtä ngäbäkre kwrere abko ma raba töi tike Ngöböbtä ruen mae, ñobtä ñan angwane Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye käta ma töi tike amne tä kukwe era metre Ngöböbtä mike gare mae, aisete mata töbike kore jabtä.

²¹ Akwa ma abko israelita, aisete ma rabadre Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirire nitre ñakare israelitare yeye mata nütüre, erere mata nuene. ¿Ye ñobtä abko ma ara jire ñan tä kukwe ye dirire käne au jae? ¿Niaratrekwe ñan godre dirita makwe ietre amarebti mata gore! ²² Erere arato, meri ni mdakwe ñan mikadre ja ken, mata dirire nitre ñakare israelitareye, amarebti ma ara jire käta meri ni mda mdakwe mike ja ken kän. Mdakäre abko, ngöbö ngwarbe tä neme tuen käme krübäte mae amarebti jändrän ütiäte ütiäte tä ngöbö ngwarbe juete abko mata goire. ²³ Erere arato, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye tä makwe, bti mata bike kri, akwa Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye, ye ñan mikata täte metre makwe, aisete kukwe ye arabe bti mata Ngöbö mike ngwarbe jae. ²⁴ Ye mden kisete, Ngöbö Kukwei tä tikani krörö mabtä:

Mun israelita ye mden köböite nitre ñakare israelitare tä ñäke blo Ngöbö rüere. *Isaías*

52.5; Ezequiel 36.22

abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä mun israelitabtä.

²⁵ Mdakäre abko, mata ñäräkrä mike ma kwatabtä, Ngöböta ma bkäne bä mikakäre, akwa ti tö kukwe niei krörö mae: Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye, ye mata mike täte era metre jökrä, ye aibe angwane ñäräkrä mikani kwatabtä abko ütiäte Ngöbö ngwärekre; akwa Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye ma ñan tä mike täte jökrä, ye ngwane ñäräkrä mikani ma kwatabtä abko ñakare ütiäte Ngöbökrä. Amne ni ñakare israelitare ñäräkrä

ñakare kwatabtä, ye kwrere jire ma tä nebe Ngöbö ngwärekre. ²⁶ Akwa ni ñakare israelitare abko käkwe Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye mikare täte jökrä angwane, ñäräkrä mikani ñakare kwatabtä, akwa nitre israelita ñäräkrä mikani kwatabtä, kwrere jire bä rabadre Ngöbö ngwärekre. ²⁷ Ye abko, era metre ma abko israelita, aisete ñäräkrä mikani ma kwatabtä amne mata Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye bkäne, akwa mata mike ñakare täte, aisete ni ñakare israelitare ñäräkrä mikani ñakare kwatabtä, akwa Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye mikata täte kwe, ni ye abko käkwe ma kitadi ngite, ²⁸ ñobtä ñan angwane nita därere ni mräkä israelitakri, ye aibe köböire ñan nita nebe israelitare era metre Ngöbö ngwärekre. Erere arato, ni ñäräkrä mikani kwatabtä, ye ñan aibe köböire abko nita nebe ñäräkrä mikani era metre Ngöbö ngwärekre, ²⁹ ñobtä ñan angwane ni töi kuin amne ni moto kuin Ngöbö ngwärekre, ni ye abko ni israelita era metre Ngöbö ngwärekre amne, ni töi kuin era metre ye abko käta ni ñäräkrä mikani ni kwatabtä kwrere. Ne aisete ni ñäräkrä era metre ni kwatabtä abko Ngöbö Üai tä nuene ni töibtä, käta ni töi mike kwatibe Ngöböbtä, ye abko ñan Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye tä tikani taräbtä, ye käta ni töi mike kore. Ne aisete ni töita mikani kwatibe Ngöböbtä kore Ngöbö Üai köböire, ye abko ñan ni mda mdakwe käikitadikä, akwa Ngöbö ara jire käkwe ni ye käikitadikä, käkwe mikadi ütiäte jae.

3

Ngöböta ja kukwei mike täte era metre

¹ Ye abko, ma därebare ma mräkä israelitakri amne ñäräkrä mikanina ma kwatabtä ye ütiäre Ngöbökwé ñan ma mikadre metre ja ngwärekre, aisete ma abko israelita amne, makwe ñäräkrä mikani ma kwatabtä, ¿ye abko ütiäte makrä ya? ² ¡Jänri, ye abko ütiäte kri! Kukwe keta kabre btä ye ütiäte, ñobtä ñan angwane käne Ngöbökwé tödekani nitre israelitabti, käkwe ja Kukwei biani ietre. ³ Yebti ¿dre rakadrekä mda? Nitre israelita ruäre käkwe Ngöbö kukwei mikadi täte, niebare kwetre Ngöböye. Abti ja kukwei kitaninta temen kwetre. ¿Yebtä abko Ngöbökwé ja Kukwei mikadi täte niebare ni mräkä israelita kirakiraye, ye Ngöbökwé kitadita temen niaratre kwrere arato ya? ⁴ ¡Ñakare jire! ¡Ngöbökwé ñan ja kukwei kitadre jire chi temen! Ni jökrä rabadre ni ngökö, käkwe ja kukwei kitadre temen, akwa Ngöbö abko käre tä kukwe niere, erere tä mike täte jökrä. Ne aisete Ngöbö Kukwei käta niere krörö:

Ma kukwei abko raba mikani era Ngöbö amne mata kukwe ükete nikrä angwane, ma kukwei era metre rükadi gare mabtä, *Salmos 51.4*
abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä.*

⁵ Akwa ni ruäre tä ñäke ngwarbe krörö Ngöbö rüere: Nita ja mike ngite Ngöbö rüere angwane, Ngöbö abko bäri metre ta mikata gare btä amne Ngöbö käikitakata bäri. Kore ne ngwane, Ngöbökwé ni mikadre ja ngie nuen angwane, Ngöböta kukwe nuene blo abko ni ruäre tä niere ngwarbe. ⁶ Akwa ni ñan raba ñäke jire chi kore Ngöböbtä, ñobtä ñan angwane Ngöbö ñakare kukwe ükete era metre ni israelitakrä, käkwe ni mikadre ja ngie nuen kukwe kämekäme dokwäre, ¿se abko kukwe ükadrete ño kwe ni ñakare israelitare kä jökräbti kräke, mikakäre ja ngie nuen se? Akwa niara abko era metre, aisete tä kukwe ükete kore ni israelitakrä arato. ⁷ Erere arato, ni ruäre käta niere ngwarbe krörö: Tikwe blitadre ngwarbe ni ngökakäre, ye ngwane Ngöbö moto bäri kuin amne Ngöbö di kri bä nuäre mikata gare tibtä angwane, ¿se ñobtä abko ti ngite, aisete Ngöbökwé ti mikadre ja ngie nuen? abko ni ruäre tä niere. ⁸ Ye abko ngwarbe era metre, akwa nane rabadre metre, ye ngwane jari kukwe kämekäme nuene ye köböire Ngöbö di kri bä nuäre mikadre gare bäri abkokäre! abko rabadre kuin. Ye abko dirita kore tikwe abko ni ruäre tä niere tibtä ti bä mikakäre käme, akwa ye dokwäre Ngöbökwé nitre ye mikadi ja ngie nuen era metre.

Ni ñakare jire iti metre amne ngite ñakare Ngöbö ngwärekre

* 3:4 Meri kädian nämane Betsabé, ben jrei David käkwe ja mikani ngite, abti Salmos 51 tikani kwe ja ngite niekäre Ngöböye.

⁹ ¿Nikwe dre niedre mrä? ¿Ni israelita ne abko bäri kuin era metre nitre ñakare israelitare ngwä abko Ngöböta nütüre ya? ¿Ñakare jire! ñobtä ñan angwane ni israelita ya, ñakare ya akwa ni jökrä ngite ja kwrere Ngöbö ngwärekre, ye mden abko nunkwe bä mikanina. ¹⁰ Ye mden erere Ngöbö Kukweita niere arato abko krörö:

Ni ñakare jire iti era metre Ngöbö ngwärekre.

¹¹ Ni ñakare jire iti abko ie kukwe gare era metre Ngöböbtä.

Ni ñakare jire iti käta Ngöbö känentari.

¹² Ni jökrä käkwe trö kwitani Ngöböye, bti nikani ji blobti amne nikaninta kukwe kämekäme nuene ja kwrere jökrä Ngöbö rüere.

Ni ñakare jire iti kukwe kuin nuenkä.

Ni ñakare jire iti.

Salmos 14.1-3; 53.1-3

¹³ Mdakäre abko, ni krütani doboi mikani, bti jue diandrekäta amne rä kure, ye kwrere jire ni töi käme abko erere blitata käme kwe.

Erere arato, ni tüdrä abko tä blite ngwarbe ni mda mda ngökakäre.

Salmos 5.9

Tbi tu krübäte käta ni mike bren, ye kwrere jire ni ñäke taretare krübäte käta ni mda mda juen ngwarbe.

Salmos 140.3

¹⁴ Erere arato, ni kada abko tä biare ñäkäkäre blo ni mda mda rüere amne käre nita blite romone.

Salmos 10.7

¹⁵ Ni jökrä tä juto biare ni mda mike bren amne ni mda kämike.

¹⁶ Nitre ye abko tä jändrän jökrä juen ngwarbe amne tä ni mda mike ja tare nike.

¹⁷ Nünandre jäme Ngöböbe amne ni mda mdabe, ye abko gare ñakare ietre. *Isaías 59.7-8*

¹⁸ Ne aisete, ni ñakare jire iti kä nebtä käta Ngöbö jürä ngwen jabtä, käta Ngöbö mike ütiäte jae.

Salmos 36.1

¹⁹ Ye kwrere abko Ngöbö Kukweita ni ngite mike gare nie kore. Mdakäre abko, kukwe ye tä nitre ñakare israelitare aibe kite ngite, makwe ñan nütü, ñobtä ñan angwane mun israelita abko kräke Ngöbökre ja Kukwei biani mun ngite mikakäre gare munye abko gare kuin nie. Ye mden kisete, kä mrä angwane, Ngöbökre kukwe ükadite nikrä angwane, ni jökrä israelita amne ñakare israelitare ye rabadi kada ketani amne rabadi kwekbe jökrä, ñobtä ñan angwane ngite ñakare, ye ñan rabadre niere Ngöböye, ²⁰ ñobtä ñan angwane ni ñakare jire iti käkwe Kukwe Biani Ngöbökre Moiséye mikadre täte jökrä abko ütiäre ngite ñakare mda Ngöbökre niedre btä. Akwa Kukwe Biani Ngöbökre Moiséye ye köböire ni jökrä abko kukwe kämekäme nuenkä abtä ngite Ngöbö ngwärekre tä nüke gare nie.

Tödeka kwatibe Jesubti aibe köböire ni ngite ñakare mda Ngöböta niere

²¹ Akwa mtare, ñokwe ni ngite ñakare mda Ngöböta niere abko niarakwe mikanina gare ni jökräye. Akwa ñan Kukwe Biani Ngöbökre Moiséye ye köböire Ngöböta ni ngite ñakare mda niere nibtä abko Kukwe Biani Ngöbökre Moiséye käta niere metre amne, Ngöbö kukwei mda mda tikani nitre Ngöbö kukwei niekäkwe käta niere arato. ²² Ni jökrä israelita ya, ñakare ya, akwa tä tödeke era metre Jesukristobti abko erere ngite ñakare mda Ngöböta niere btätre. Ne abko Ngöböta nuene ja erebe ni jökrä kräke, ²³ ñobtä ñan angwane ni jökrä käta ja mike ngite Ngöbö rüere, abtä Ngöböta kukwe nuemna nie, ye abko ni jökrä ñan tä mike täte metre jire chi. Ye aisete ni ñakare jire iti abko metre Ngöbö kwrere. ²⁴ Akwa Kristo Jesu krütani krusobtä angwane, niarakwe ni kökanintarita ni tikatekäre, ye köböire ni jökrä tödekaka Jesukristobti abko ngite ñakare mda Ngöböta niere ja moto kuinbti amne ñan tä ni ngite ütiä kärere jire chi nie. ²⁵ Ngöbö ara jire käkwe Kristo Jesu biani müre ketadre ni kwati ngwärekre angwane, Kristo Jesu däräie käkwe Ngöbö töi kwitani, aisete Ngöbö mätä kri ni ngite ngite rüere ñakare mda, amne Kristo Jesu däräie käkwe Ngöbö moto mikaninta jäme nikrä. Ye ngwane abko, Kristo däräiebti Ngöbökre ni ngite dianinkä mento nibtä, yebti nikwe tödekadre kwatibe. Mdakäre abko, Ngöbö abko metre ta, käta kukwe ükete metre nikrä, ye mikakäre gare, Ngöbökre Kristo Jesu biani müre ketadre kore, ñobtä ñan angwane Jesukristo müre keta ngämi, känenkre Ngöbökre ni mikadre ja ngie nuen täte jökrä kukwe kämekäme dokwäre, akwa

nuenbare ñakare kwe. ²⁶ Erere arato, niarata kukwe ùkete metre ni jòkrä kräke mtare, ye rabadre gare nie, abkokäre Kristo Jesu biani kwe müre ketadre ni jòkrä kräke. Ngöbö rabadre kukwe ùkete metre ni jòkrä kräke amne rabadre nitre tödekaka Jesubti ngite denkä mento btä arato, abkokäre nuenbare kore kwe.

²⁷⁻²⁸ Ngöbökwé sribi kuin nuenbare kore nikrä, ¿yebti ni abko bäri metre au, bti nikwe bikadre kri sribi jen nikwebti ya? ¡Ñakare jire! Jändrän ñakare bikakrä kri nie, ñobtä ñan angwane ñan Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye abko mikani täte jòkrä metre nikwe abko ütiäre ni ngite ñakare mda Ngöböta niere amne ni kaen ngäbti, akwa tödeka kwatibe Jesukristobti, ye köböire ni ngite ñakare mda Ngöböta niere amne tä ni kaen ngäbti. ²⁹ Ti bike kukwe mda ngwentari abko krörö: ¿Ngöbö ye abko, Ngöbö kaibe nitre israelita aibe kräke ya? amne ¿ni mda mda ñakare israelitare abko ñakare Ngöbö ye bkäne siba ya? ¡Ñakare jire! Ngöbö abko Ngöbö ni kä jòkräbtikwe, aiseite ni israelita amne ni ñakare israelitare arato abko Ngöböta kaen ngäbti, ³⁰ ñobtä ñan angwane Ngöbö abko itibe. Nebti Ngöbö mda ñakare jire. Nire nire tödekaka Ngöböbti abko ñakare ngite mda abko Ngöböta niere btä. Mden kisete, ni israelita ñäräkrä tarä kwatabtä ya, ni ñakare israelitare ñäräkrä ñakare kwatabtä ya, ye ñan mikata ñäräre Ngöbökwé nibtä. ³¹ ¿Ne aiseite nita tödeke Jesubti, abtä Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye abko ütiäte ñakare nikrä ya? ¡Ñakare jire! ñobtä ñan angwane nita tödeke Jesubti, ye ngwane Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye tä nebe bare täte jòkrä nibtä.

4

Abrahamkwe tödekani Ngöböbti

¹ ¿Mdakäre abko, nikwe dre niedre ni mräkä käne Abrahamtä? ¿Ño köböire ni ngite ñakare mda Ngöböta niere, abkobtä dre nukani gare Abrahamye? ² Abraham käkwe jändrän kuin nuendre au ja di jenbti abko ütiäre niara ngite ñakare Ngöbö ngwärekri, ye ngwane rabadre bike kri, akwa namani bare ñakare kore ie, aiseite ñan namani bike kri Ngöbö ngwärekri. ³ Ne aiseite, Ngöbö Kukwei käta niere krörö btä:

Abrahamkwe tödekani Ngöböbti,

aiseite Ngöbökwé niara ngite kukwe käme nuenbtä dianinkä mento btä angwane, ngite ñakare mda Ngöbökwé niebare. *Génesis 15.6*

abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä.

⁴ Ye abko nita sribire angwane, sribi bkänkä käta sribi ütiä bien nie, ye abko ñan tä bien ngwarbe ja moto kuinbti nie, akwa nita sribire abko ütiä bianta kwe nie. ⁵ Akwa ni ñan raba sribi nuene jire chi abko ütiäre Ngöbökwé niedre nie: Ma ngite ñakare mda ti ngwärekri. Akwa ni ngututu ngite ngite Ngöbö rüere käta Ngöbö mike era amne tä tödeke Ngöböbti, ni ye abko ngite ñakare mda Ngöböta niere. ⁶ Ñan jändrän kuin nuenbare nikwe Ngöbö moto mikakäre jame jakrä abko ütiäre ni ngite ñakare mda Ngöböta niere akwa, tödekabtä Ngöböbti abko köböire ni ngite ñakare mda Ngöböta niere. Ni ye abko btä käta neme nuäre krübäte abko jrei David tukwe käkwe tikani arato abko krörö:

⁷ Nireta Ngöbö kukwei kite temen, bti tä ja mike ngite ja töibti Ngöbö rüere amne käta kukwe käme nuene Ngöbö rüere,

akwa Ngöböta ngite denkä jòkrä btä, ni ye abko btä kä rabadre bäri nuäre.

⁸ Erere arato, ni ngite Ngöbö ngwärekri akwa, ye dokwäre ni Dänkien Ngöböta mike ñakare ja ngie nuen, ni ye abko btä kä rabadre bäri nuäre, *Salmos 32.1-2*
abko tikani Davikwe.

Ñan ñäräkrä mikani kwatabtä abkobtä Abraham ngite ñakare Ngöbö ngwärekri

⁹ Mdakäre abko, ni ngite ñakare mda Ngöböta niere, niebare Davikwe, ¿ye abko ni ñäräkrä mikani kwatabtä aibe kräke ya o ni ñäräkrä ñakare kwatabtä abko kräke arato ya? Abrahamkwe tödekani Ngöböbti, aibehtä ngite ñakare mda niebare Ngöbökwé btä, ye nita niere aiseite tita kukwe ngwentari kore. ¹⁰ ¿Akwa Abraham ñäräkrä mikanina

kwatabtä angwane, niara ngite ñakare mda niebare Ngöbökwe btä ya o ngämi ñäräkrä mike ja kwatabtä, ye känenkri niebare kwe btä ya? ¿Ñongwane Abraham ngite ñakare mda Ngöbökwe niebare btä? ¡Abraham ngämi ñäräkrä mike ja kwatabtä, känenkri ngite ñakare mda Ngöbökwe niebare btä! ¹¹ Abti Abrahamkwe ñäräkrä mikani ja kwatabtä. Abrahamkwe tödekani Ngöböbti, abtä ngite ñakare mda Ngöbökwe niebare btä, ye mden bä mikakäre Ngöbökwe ñäräkrä mikamna ja kwatabtä Abrahamye. Ne aisete ni ñäräkrä ñakare kwatabtä, akwa tä tödeke Jesukristobti abko tä tödeke Ngöböbti Abraham kwrere, aisete Abrahamta nebe rün kwrere arato. Ye aisete ni ñäräkrä ñakare kwatabtä akwa tä tödeke Ngöböbti, yebtä abko ngite ñakare mda Ngöböta niere. ¹² Erere arato, ni mräkä israelita ñäräkrä kwatabtä, ye käta tödeke Ngöböbti arato, ye abko tä tödeke Ngöböbti Abraham kwrere, aisete Abraham tä niaratre rün kwrere arato.

Ñan Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye mikabtä täte abko ütiäre Abraham ngite ñakare

¹³ Mdakäre abko, Abraham amne Abraham mräkätre ja täritäri rabadi kä jökrä bkäne Ngöbökwe niebare ietre, ye abko ñan Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye mikabtä täte abko Ngöbökwe niebare ietre, akwa Abrahamkwe tödekani kwatibe Ngöböbti angwane, ngite ñakare mda Ngöbökwe niebare btä. Abtä niara amne mräkätre ja täritäri rabadi kä jökrä bkäne niebare Ngöbökwe ie. ¹⁴ Ne ñan ñobtä ñan angwane Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye nita mike täte jökrä abko ütiäre ni rabadre kä ne bkäne jökrä, ye ngwane ni rabadre kä ganaine au ja di jenbti, aisete tödeka Ngöböbti abko ütiäre ñakare jire chi. Erere arato, Ngöbökwe jändrän bian braibare nie ne rabadre ütiäre ñakare arato, ¹⁵ ñobtä ñan angwane Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye kitabtä temen nita neme ngite Ngöbö ngwärekri, dokwäre Ngöbökwe ni mikadre ja ngie nuen kri; akwa kukwe biani nuendre ye ñakare angwane, ni ñan raba kukwe ye kite temen ja töi jenbti, erere ja mike ngite ñakare.

¹⁶ Ne aisete, Ngöbökwe kä köböi mikani Abrahamye amne Abraham mräkätre ja täritäriye ye abko rabadre ütiäre, abkokäre Ngöbökwe biani ngwarbe ie. Ye abko tödekabtä Ngöböbti, aibe köböire Ngöbökwe Abraham mikadi kä bkäne abko köböi mikani kore kwe ie. Ye abko, ñan nitre israelita Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye mikaka täte aibe kräke Ngöbökwe kä ye köböi mikani, akwa ni jökrä israelita ya, ñakare ya käta tödeke Ngöböbti Abraham kwrere, ye kräke Ngöbökwe kä köböi mikani kore arato. Ne aisete Abraham abko ni jökrä israelita ya, ñakare ya rün kwrere. ¹⁷ Mden erere, Ngöbö Kukwei tä niere krörö:

Tikwe ma mikani juta kwati bätäkä ngwarbe rünre kä nebtä, *Génesis 17.5*
niebare Ngöbökwe Abrahamye. Ngöbö ni krütanikrütani mikaka nire amne, jändrän ñäre ñakare abko Ngöböta mike nire, Ngöbö ye mden abko bti Abrahamkwe tödekani.

¹⁸⁻¹⁹ Ngöbö ye mden käkwe niebare krörö Abrahamye:

Muke kabre ñan tanre, ye kwrere jire ma bkün rabadi kä nebtä. *Génesis 15.5*
niebare Ngöbökwe ie. Ye ngwane abko, Abraham ñan di namanina ngäbäkre ngibiare namani nütüre, ñobtä ñan angwane kä namanina bäsi sientu krati ie aisete. Erere arato, merire kwe Sara namanina unbre, kise mriani jabtä, aisete ñan rabadre ngäbäkre ngibiare, namani nütüre, akwa Ngöbökwe kukwe niebare ie, yebti tödekani kwe amne mikani era kwe. ²⁰ Ngöbökwe kukwe niebare Abrahamye, ye namani era kräke angwane, tödekani bäri Ngöböbti kwe amne, ñan Ngöbö kukwei mikani ngwarbe jae kwe, käkwe Ngöbö käikitaninkä, ²¹ ñobtä ñan angwane Ngöbö abko di nämäne täte ja kukwei mikakäre täte, ye abko namani era Abrahamkrä. ²² Abrahamkwe tödekani kore Ngöböbti, ye mdenbtä abko ngite ñakare mda abko Ngöbökwe niebare btä amne kani ngäbti kwe. ²³ Abrahamkwe tödekani Ngöböbti, yebtä ngite ñakare mda niebare Ngöbökwe btä abko tikani tärbtä, ye ñan tikani niara aibe kräke, ²⁴ akwa Ngöbö Jesu mikakata nire nitre ngwäkäre ngätäite, Ngöbö yebti nirekwe tödekadre, ni ye abko ngite ñakare mda Ngöbökwe niedi amne kadi ngäbti kwe. Ni ye kräke kukwe ye nämäne tikani. ²⁵ Jesu ye abko biani Ngöbökwe müre ketadre ni ngite diankakäre mento nibtä, ñobtä ñan angwane

ni nämane ngite Ngöböye kukwe käme nuenbtä amne, ni ngite ñakare mda, ye Ngöbö rabadre niere nibtä, abkokäre Ngöbökwé mikaninta nire.

5

Nita nüne jáme Ngöböbe abko käita neme nuäre nibtä

¹ Nikwe tödekani Jesukristobti ye köböire ni ngite ñakare mda niebarera Ngöbökwé, aisete nita ja mäketä jáme Ngöböbe ni Dänkien Jesukristo köböire. ² Nikwe tödekani bti angwane, niarakwe ni mikani krötö Ngöbö moto kuin ye ken amne mtare Ngöbö moto kuin täte jökrä nigrä amne Ngöbökwé ni mikadita bäsi ja kwrere, ye nita ngibiare kisere abko käita neme nuäre nibtä. ³ Ye abko ñan jändrän aibe käita nuäre nibtä, akwa nita ja tare nike bätäkä ngwarbe abko käita bäri nuäre nibtä arato, ñobtä ñan angwane ja tare nika ye abko käta ni mike nünenkä bäri dite janknu mda, nikwe ñan Jesu gibiadrekä jire abkokäre. ⁴ Erere arato, nita nebe nünenkä bäri dite tödekabtä Jesubti, ye käta ni töi mike bäri metre Ngöbö okwäte amne ye käta ni die mike Jesu ngibiare ngäbti kisere bätärekä, käi ngwiane nuäre jabtä bäri mda. ⁵ Ñan nita Jesu ngibiare ngäbti ngwarbe abko gare kuin nie, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé ja Üai Deme biani nie amne, Ngöböta ni tarere kri ja moto kuinbti abko Ngöbö Üai Deme tä mike gare nie.

⁶⁻⁷ Ye abko, bäsi ni ñakare jire iti abko tä biare ja mike müre ketadre ni metre diäre. Nane ni mda käkwe jändrän bäri kuin nuenbare nigrä angwane, nikwe ja mikadre müre ketadre ni ye diäre. Akwa ni nämane nüne Ngöbö rüere amne ni di ñakare ja diantarikrä au angwane, kä bäri kuin, ye näire Kristo Jesu nukani amne krütani ni diäre amne ni kräke. ⁸ Ye mdenbtä abko, Ngöböta ni tarere kri tä mike gare krörö nie: Ni nämane kukwe nuene kämekäme Ngöbö rüere abtä ni nämane ngite Ngöbö ngwärekri, ye ngwane Kristo krütani ni diäre amne ni kräke.

⁹ Mtare Kristo krütanina ni kräke, ye köböire ni ngite ñakare mda Ngöbökwé niebarera. Yebtä mtare bäri Kristo köböire ni rabadi dianintari amne, Ngöbökwé ñan ni mikadre ja ngie nuen kä mrä angwane, ¹⁰ ñobtä ñan angwane ni nämane ja rüere Ngöböbe angwane, Ngöbö Odei krütani ye köböire niara ara jire käkwe ja mäkaninta nibe, aisete mtare bäri Ngöbökwé ni mikanina ja mäketä jabe, aisete Kristota nire, käta ni mike nüne kärekäre jabe, ye mdenbtä ni rabadi dianintari. ¹¹ Ne abko, ni rabadi dianintari mrä, ñan ye aibehtë nita kuin niere Ngöböye amne käita neme nuäre nibtä, akwa nita Ngöbö ara käi ngwen nuäre jabtä ni Dänkien Jesukristo köböire. Niara köböire nita ja mäkaninta Ngöböbe mtare.

Adán amne Kristo

¹² Mdakäre abko, kena ni itibe kädian nämane Adán abko käkwe ja mikani ngite Ngöbö rüere angwane, kukwe käme Ngöbö rüere nukani kä nebtä amne kukwe käme köböite ni jökrä nikani krüte, ñobtä ñan angwane ni jökrä käkwe ja mikani ngite Ngöbö rüere arato. ¹³⁻¹⁴ Akwa ñan ja mikani ngite kwetre ja kwrere Adánbe. Adán näire abti kä nüke Moisés näire, Ngöbö ngämi ja kukwei bien Moiséye nuendre nie, ye känenkri kukwe käme Ngöbö rüere namanina kä nebtä, aisete ni jökrä nämane gata ngoto täni, aisete nämane krüte. Akwa Adánkwe Ngöbö kukwei ara jire kitani temen, ye kwrere nuenbare ñakare kwetre, ñobtä ñan angwane niaratre abko ie Ngöbö ngämi ja kukwei bien nuendre, aisete ñan ja mikani ngite kwetre Adán kwrere, ñobtä ñan angwane kukwe bian ngämi nuendre nie, känenkri nita nebe tuen ngite ñakare kukwe yebtä. Adánkwe ja mikani ngite, ye köböite ni jökrä namani ngite Ngöbö ngwärekri, akwa ye kwrere ni mdara jire abko Jesukristo rükadre kukwe kuin nuene ni jökrä kräke abko bä mikani Adánbtä.

¹⁵ Akwa Adánkwe ja mikani ngite, yebti ta abko Ngöbökwé jändrän bäri ütiäte kri nuenbare nigrä, ñobtä ñan angwane ni itibe Adán käkwe ja mikani ngite, ye köböite ni kwati nikani krüte amne namani mente Ngöböye. Akwa ja moto kuinbti Ngöbökwé jändrän kuin nuenbare ngwarbe nigrä ni itibe Jesukristo moto kuin köböire, ye abko bäri ütiäte kri amne kuin ni kwati kräke. ¹⁶ Ye abko ti bike niereta bobukäre: Ni itibe Adán käkwe ja mikani ngite amne Ngöbökwé jändrän kuin nuenbare ngwarbe nigrä,

jändrän ketebu ye abko ñakare ja kwrere, ñobtä ñan angwane ni itibe Adán, köböite Ngöbökwé ni jökrä mikani ja ngie nuen. Akwa ni kwati kukwe nuenkä kämekäme käkwe ja mikani ngite kabre krübäte Ngöbö rüere abko kräke Ngöbökwé jändrän kuin nuenbare ngwarbe Jesukristo köböire. Yebtä abko ni ngite ñakare mda Ngöböta niere. ¹⁷ Ye abko, ni itibe Adán käkwe ja mikani ngite abko köböite ni jökrä namani gata ngoto täni, aiseite nämane krüte amne namani mente Ngöböye. Ye kwrere arato, Ngöbökwé jändrän kuin nuenbare ngwarbe nikrä ja moto kuinbti, ye abko bäri ütiäte kri, aiseite ni mikadita metre ja ngwärekre kwe nikwe nünandre kärekäre ni itibe Jesukristo köböire abkokäre.

¹⁸ Ni itibe Adán käkwe ja mikani ngite batibe Ngöbö ngwärekre, dokwäre Ngöbökwé ni jökrä mikani ja ngie nuen. Ye kwrere arato, ni itibe Jesukristo käkwe jändrän nuenbare kuin metre krusobtä, ye köböire ni jökrä tödekaka Jesubti abko ngite ñakare mda abko Ngöböta niere. ¹⁹ Ni itibe Adán käkwe Ngöbö kukwei kitani temen, ye köböite ni kwati nikani kukwe nuene kämekäme. Abtä namani ngite Ngöbö ngwärekre, akwa ye kwrere arato, ni itibe Jesukristo käkwe Ngöbö kukwei mikani täte jökrä, käkwe ja biani müre ketadre abko köböire ni kwati ngite ñakare mda Ngöbökwé niedi.

²⁰ Nita kukwe käme nuene bäri Ngöbö rüere rabadre gare bäri metre nie, abkokäre Ngöbökwé ja kukwei biani Moiséye. Akwa kukwe kämekäme nuen namani bäri, yebti ta Ngöbökwé ja moto mikani bäri kuin nikrä. ²¹ Ye aiseite ni jökrä nämane gata ngoto täni angwane, kukwe käme ye mdei nämane niaratre dänkiene, erere nämane ja mike ngite kärekäre, ye kwrere arato mtare Ngöböta ja moto mike bäri kuin nikrä amne ni ngite ñakare mda Ngöböta niere, käta kä bien nünankrä kärekäre nie ni Dänkien Jesukristo köböire.

6

Kukwe kämekäme ñan tä ni dänkiene mda

¹ Ngöbökwé kukwe kuin nuenbare kore ni jökrä kräke Jesukristo köböire ni ngite diankakäre nibtä, ¿nebti Ngöbökwé ja moto mikadre bäri kuin ni kräke, abkokäre nikwe kukwe nuendre bäri kämekäme janknu ja mikakäre ngite ya? ² ¡Ñakare jire! Nikwe ñan ja mikadre ngite jire chi mda, ñobtä ñan angwane nikwe tödekani Jesubti angwane, ni namani ni krütani kwrere Ngöbö ngwärekre amne, kukwe kämekäme ñan tä ni krütanikrütani dänkiene mda gare nie, ñobtä ñan angwane ni ngwäkä ñan raba ja mike ngite mda Ngöbö rüere. Ye mden kisete, ¿kukwe kämekäme ñan tä ni tödekaka Jesubti dänkiene mda, se abko nikwe kukwe kämekäme nuendre janknu Ngöbö rüere ya? ¡Ñakare jire! ³⁻⁴ Ni jökrä tödekaka Kristo Jesubti namani ngökani ñöte, ye abko tä ni krütani gwaire Jesube amne tä ni doboi mikani gwaire Jesube bä mike. Yebti nikwe ja töi kämekäme amne kukwe kämekäme mikaninte ja jiebtä abko nikwe bä mikani, ye garera munye. Erere arato, Kristo Rün käkwe niara mikaninta nire ja di kri bä nuärebti, ye kwrere ni rabadre nüne btin Kristo ben gwaire, abkokäre ni krütani Kristo ben gwaire, bti ni doboi mikani ben gwaire arato. ⁵ Ni krütani ketetibe gwaire Kristobe, aiseite Ngöbö diebti Kristo nükaninta nire, ye kwrere Ngöbökwé ni mikadi nüne btin. Abti kä mrä angwane, Ngöbökwé ni mikadita nire nünakäre kärekäre jabe.

⁶ Ne aiseite, ni ngämi tödeke Jesubti, känenkre ni nämane töi ngitiekä kukwe kämekäme aibehtä, ye abko Kristo metani krusobtä angwane, Ngöbökwé ni töi kämekäme ye metani gwaire krusobtä ben kwrere, ni töi kämekäme juankäre ngwarbe, kukwe käme ñan rabadre ni dänkiene mda ni ngrabare yebti, nikwe ñan ja töi kämekäme mikadre täte mda abkokäre. ⁷ Ye abko, ni krütani ñan raba kukwe käme nuene mda Ngöbö rüere amne kukwe käme ñan tä niara dänkiene mda. Ye kwrere, ni tödekaka Jesubti abko krütani gwaire Jesube, ne aiseite kukwe käme ni töibtä, btä ni nämane töi ngitiekä, ye ñan tä neme ni dänkiene mda amne Ngöbökwé ni tikaninte kukwe käme ye kisete.

⁸ Nikwe tödekani Kristobti angwane, ni krütani gwaire ben amne, Ngöbökwé Kristo mikaninta nire, ye kwrere ni mikadita nüne gwaire ben arato abko gare kuin nie. ⁹⁻¹⁰ Kukwe gare metre nie abko krörö: Kristo krütani ye abko krütani batibe ni ngite

diankakäre mento nibtä, bti Ngöbökwe mikaninta nire, aise te kukwe kämekäme ñan raba niara nuente mda. Yebti ñan krütadita jire mda, ñobtä ñan angwane gata ñan raba niara dänkiene mda, ñobtä ñan angwane Ngöbökwe mikaninta nire amne mtare tä nüne Ngöbö mikakäre ütiäte. ¹¹ Kristo Jesu krütani batibe, yebti ñan krütadita jire mda, ye kwrere mun krütanina ben gwaire, aise te munkwe töbikadi ñakare mda kukwe kämekämenbtä abko munkwe nütü jabtä, akwa munta nünenta ketetibe Kristo Jesube Ngöbökrä abko munkwe nütü jabtä. ¹² Ye mdenbtä, mun ngrabare mden krütai, ye ie munkwe ñan kä bian kukwe kämekäme nuenkäre mda Ngöbö rüere. ¹³ Munkwe ñan kä bian mda ja ngrabareye kukwe kämekäme nuenkäre, akwa ni krütani mikaninta nire Ngöbö diebti käta töi ngitiekä jändrän kuin nuenbtä, ye kwrere munkwe ja mika Ngöbö kisete angwane, mun ngrabare ye munkwe mika jökrä Ngöbö kisete jändrän kuin nuenkäre niaräkrä, ¹⁴ ñobtä ñan angwane mtare abko kukwe käme mdei tä mun töibtä ñan tädi mun dänkiene mda, ñobtä ñan angwane mun ñan tä Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye ngoto täni mda, akwa Ngöbökwe ja moto mikani kuin mun kräke Jesukristo köböire, käta mun die mike kukwe kämekäme mikete ja jiebti.

Nikwe nünandre ni klaboré kwrere Ngöbökrä

¹⁵ Mtare ni ñan tä nüne Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye mikakäre täte mda, tikwe nini angwane, Ngöbökwe ja moto mikani kuin nikrä abko köböire nita nüne tikwe nini, ye aise te ¿nikwe kukwe käme nuendre bäri ja mikakäre ngite ya? ¡Ñakare jire! ¹⁶ Ne ñobtä ñan angwane nita ja mike klaboré ni bkänkä kräke, ye ngwane ni tarä nebe biare ni ye kukwei mikakäre täte, aise te nita sribire ni bkänkä ye kräke angwane, nita niara kukwei mike täte. Ye kwrere arato kukwe kämekäme tä ni dänkiene ye abko käta ni mike mente kärekäre Ngöböye. Akwa nita ja mike klaboré Ngöbö kukwei kuin mikakäre täte, ye ngwane nita ngite ñakare mda Ngöböta niere, ye abko gare munye ruen tie. ¹⁷ Akwa mtare tita kuin niere Ngöböye munbtä, ñobtä ñan angwane käne mun ngämi tödeke Jesubti, känenkri mun nämane klaboré kukwe kämekäme kräke, akwa mtare kukwe kuin diribare munkwe, erere munkwe kani ngäbti amne munta mike täte ja töi ngöi jökrä, yebtä tita kuin niere Ngöböye. ¹⁸ Käne kukwe kämekäme nämane mun dänkiene, akwa Ngöbökwe mun tikaninte amne mun mikanina sribikäre jakrä kwe kukwe era metre nuenkäre.

¹⁹ Mun abko töi braibe Ngöbö Kukweibtä, aise te kukwe rükadre gare metre munye, abkokäre ni klaboré btä tita kukwe bä mike kore munye. Ni klaboréta ja ngrabare bien sribikäre ja töi ngöi jökrä bkänkä mikakäre täte, ye kwrere mun nämane ja ngrabare bien ja töi kämekämeye, mden nämane mun kite kukwe kämekäme nuene, erere mun nämane kukwe kämekäme nuene bäri diän diän mda ja täritäri. Akwa mtare abko, munkwe ja ngrabare mika sribi kuin nuenkäre Ngöbökrä angwane, mun rabadi nüne bäri deme Ngöbökrä. ²⁰ Kukwe kämekäme nämane mun dänkiene, kräke mun nämane sribire ni klaboré kwrere kukwe kämekäme nuenkäre, angwane mun nämane sribire ñakare kukwe kuinbtä Ngöbökrä. ²¹ ¿Akwa kukwe kämekäme nuen nämane munkwe, ye ütiäre dre nükani munye amarebti kukwe nuenbare munkwe, abkobtä munta nebe ja gaire ye? Kukwe kämekäme nuen nämane munkwe, ye ütiäre mun nämane krüte abti mrä angwane mun rabadre mento kärekäre Ngöböye. ²² Akwa mtare mun namanina tikaninte Ngöbö diebti, aise te kukwe kämekäme ñan tä mun dänkiene mda angwane, Ngöbökwe mun mikanina klaboré jakrä sribi kuin nuenkäre jakrä, ye abko bäri ütiä rükadi kuin krörö munye: Munkwe nünandi kuin deme Ngöbökrä abti mrä angwane, munkwe nünandi kärekäre ben. ²³ Akwa kukwe kämekäme nuenta nikwe abko ütiäre nita krüte amne nita mente kärekäre Ngöböye, akwa ja moto kuinbti Ngöböta ni mike nüne kärekäre jabe ni Dänkien Kristo Jesu köböire, ye abko tä nuene ngwarbe ni kräke amne ñan tä ütiä kärere nie.

¹ Ti mräkätre, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye gare kuin munye ruen tie, aisete nita nüne angwane, kukwe biani nuendre ye abko ütiäte nikrä, akwa ni krütadre angwane, rabadre ngwarbe nikrä abko garera munye. ² Kukwe biani nuendre ye abko ti bike bä mike krörö munye: Meri tä ja mike gure angwane, brare kwe tädre nire angwane, kukwe biani nuendre nie, yehti tä ja mäkäninte kwärikwäri, akwa kwäräi kwe krütadre kän, ye ngwane rabadre tikaninte amne ñan rabadre mäkäninte mda kwäräi kwebe, kukwe biani nuendre yehti. ³ Ne aisete meri gure amne kwäräi kwe tädre nire, akwa niara rabadre ni brare mdabe, ye ngwane ja mikadre ngite kwe Ngöbö rüere. Akwa meri ye kwäräi kwe krütadre kän, ye ngwane rabadre tikaninte kukwe biani nuendre yeye, aisete ja mikadre gure kwe angwane, ñan ja mikadre ngite kwe.

⁴ Ti mräkätre, mun ngämi tödeke Jesubti, känenkri mun nämane mäkäninte Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye yebe amne mun nämane mike täte kärekäre, merita gure käta näin käre brarebe ye kwrere. Akwa Jesukristo krütani angwane, mun nämane ketetibe ben abko erere mun krütani kwrere arato, aisete munta tikaninte Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye yehti. Mtare Kristo nükaninta nire abko tä mun bkäne, mun rabadre kukwe kuin nuene Ngöbö moto mikakäre nuäre. ⁵ Kukwe kämekäme mdei nämane ni dänkiene angwane, ni kukwe kämekäme nuenkä kwrere ni nämane nüne angwane, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye käkwe ni töi tikani bäri mda kukwe käme nuene ni ngrabarehti. Akwa kukwe käme nuen nämane nikwe, ye ütiäre abko gata aibe nämane nüke nie amne nämane ni mike mente kärekäre Ngöböye. ⁶ Akwa mtare Ngöbökwé ni tikaninte Kukwe Biani Kwe Moiséye ye kisete amne ni ñan tä kukwe ye mike täte mda, aisete Ngöbökwé kukwe ükaninte btin nünankrä nie ja Üai köböire, ye erere ni raba sribire Ngöbökrä. Ni nämane sribire Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye mikakäre täte, erere ni ñan tä mike täte mda mtare ja mikakäre metre au.

Kukwe käme mdei nie abko rüere nita rüere

⁷ ¿Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye abko käta ni töi tike bäri mda kukwe kämekämenbtä tikwe nini, yehti Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye abko kukwe käme kwrere ya? ¡Ñakare jire! akwa Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye ñakare, akräke kukwe mden mden nuenta tikwe abko käme Ngöbö ngwärekre ñan rabadre gare jire chi tie abko krörö: Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye käkwe ñan niedre, “Jändrän ni mdakwe, ye ma ñan tö raba ie jakrä,” ñan niedre kore, ye ngwane ti tö rabadre jändrän ni mdakwe ie jakrä abko käme Ngöbö ngwärekre ñan rabadre gare tie. Akwa Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye aibehti tä nüke gare tie. ⁸ Akwa Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye käta niere kore, ye käkwe kä biani ti töi kämeye, aisete jändrän bätäkä ngwarbe ni mdakwe, ie ti tö rababa jakrä. Käne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye arabe käkwe kä biani kukwe kämeye ti kite kukwe kämekäme bätäkä ngwarbe jiehti. Akwa Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye gare ñakare nie angwane, kukwe kämekäme abko käme Ngöbö ngwärekre gare ñakare metre tie. ⁹ Bati Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye gare ñakare tie angwane, ti nämane nüne kuin ti nämane nütüre. Ja nämane nebe ruen ngite ñakare tie Ngöbö ngwärekre, akwa Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye nukani gare tie, ye käkwe ti ngite Ngöbö ngwärekre kukwe kämekäme nuenbtä mikani gare batibe tie. Kukwe namani gare kore tie angwane, ti nämane nianinte, mente Ngöböye nukani gare tie. ¹⁰ Ne aisete Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye käkwe ti mikadre nüne kärekäre Ngöböbe, ti nämane nütüre, akwa era metre ti nämane mente Ngöböye mikani gare kwe tie, ¹¹ ñobtä ñan angwane Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye mikabtä täte ti rabadre ja mike metre au Ngöbö ngwärekre ti nämane nütüre. Yehti abko kukwe kämekäme tibtä käkwe ti ngökani, abti ti ngite Ngöbö ngwärekre nukani gare tie, aisete ti nämane mente Ngöböye abko kukwe ye arabe käkwe mikani gare metre tie. ¹² Akwa Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye abra deme amne jändrän ni mdakwe ie ni ñan tö rabadre jakrä, tikwe nini, kukwe ye biani nuendre ye abko deme era metre amne kuin abko ti tö niei mrä kore.

¹³ Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye abko kuin deme, ¿akwa ye köböite abko ti rabadre mente kärekäre Ngöböye tita niere ya? ¡Ñakare jire! Kukwe kämekäme ti töibtä abko mdeita nebe tie, ye käkwe ti mikani kukwe käme nuene bäri mda abko köböite ti rabadre mente kärekäre Ngöböye. Akwa kukwe kämekäme nuenbare tikwe abko era metre käme krübäte Ngöbö ngwärekre, ye abko nükani gare metre tie Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye köböire. Ne aisete, Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye abko kuin deme, akwa kukwe ye köböire kukwe kämekäme abko bäri käme krübäte era metre nükani gare tie. ¹⁴ Kukweta kore ñobtä ñan angwane Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye abra jatani Ngöbökre garera nie, akwa ti abko moto käme abko ti tö bä mikai krörö: Ni klaboré ñan raba jändrän nuene jire chi keteti ja töi jenbti, akwa tä bkänkä aibe kukwei mike täte, ye kwrere ti abko ni klaboré kwrere, aisete kukwe kämekäme tä ti töibtä abko mdeita nebe tie aibe mikata täte tikwe. ¹⁵ Ñobtä tita kukwe kämekäme nuene ñan tä nebe nuke gare tie, ñobtä ñan angwane ti töta nebe jändrän kuin nuein, erere tita nuene ñakare; akwa kukwe kämekäme btä ti mätä kri, ara jire tita nuene. ¹⁶ Akwa kukwe kämekäme nuenta tikwe, ye abko ti ñan tö nuein era metre angwane, Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye abko kuin deme abko era tikrä abko tita bä mike jabtä. ¹⁷ Ne aisete, tita kukwe nuene kämekäme, ye ñan tita nuene ja töi jenbti au, akwa kukwe kämekäme tä ti töibtä abko mdeita nebe tie, ye tä ti kite nuene abkokänti tä nebe bare tie. ¹⁸ Ti moto amne kukwe kämekäme mdeita ti töibtä, ne käme jökrä, aisete jändrän kuin ñakare tibtä, ye gare kuin tie. Mden kisete ti töta nebe jändrän kuin nuein, akwa erere ñan tä nebe bare jire chi tie. ¹⁹ Ti töta nebe jändrän kuin nuein abko erere ñan tä nebe bare tie, akwa kukwe kämekäme Ngöbö rüere ti ñan tö nuein, ara jire tä nebe bare tie. ²⁰ Mtare ti töta nebe jändrän kuin nuein abko erere ñan tä nebe bare tie, akwa ye ñan tita nuene ja töi jenbti au akwa, kukwe kämekäme tä ti töibtä abko mdeita nebe tie abko käta ti kite kukwe kämekäme nuene, erere tita nuene.

²¹ Ye mdenbtä abko, kukweta nakenkä krörö tibtä: Ti töta nebe jändrän kuin nuein akwa, kukwe kämekäme ara jire tä nebe käne ti jiete. ²² Akwa ti töite nete abko Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye tä nebe tuen kuin nuäre nuendre tie, ²³ akwa tibtä nete abko kukweta nakenkä mda mda käta ti töi miketa bä jene, ye abko kukwe käme tä ti töibtä, ye mdeita nebe tie abko käta rüere jändrän kuin ti tö nuein yebe, aisete ni ngite kä teri ñan raba kwäräbere au, ye kwrere jire tita kukwe kämekäme kisete. ²⁴ ¡Aingwaree, ti bobre jakän! Käre tita ja mike ngite ti ngrabare nebti abtä tita mente Ngöböye. ¿Ne kisete nirekwe ti tikadrete se? ²⁵ ¡Ngöbö aibe abko ie tita kuin niere ni Dänkien Jesukristo köböire, ñobtä ñan angwane niarakwe ti tikadite!

Nebti kukwe mrä abko nuke gare krörö tie: Ti tö Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye aibe mikai täte, akwa kukwe kämekäme tä ti töibtä abko mdeita nebe tie abko käta ti mike kukwe kämekäme nuene.

8

Mtare nita nüne Ngöbö Üai diebti

¹ Akwa mtare, ni jökrä tä tödeke Kristo Jesubti abko Ngöbökre ñan kitadre ngite jire chi mda amne ñan mikadre ja ngie nuen jire chi, ² ñobtä ñan angwane kukwe kämekäme nämane mun töibtä kä nämane mun mike ja mike ngite Ngöbö rüere abtä Ngöbökre mun mikadre ja ngie nuen, ye ngäniene abko Ngöbö Üai käkwe mun tikaninte, käkwe mun mikani nüne btin, sribi nuenbare Kristo Jesukwe krusobtä ye köböire. ³ Kukwe kämekäme ni töibtä abko mdeita nebe nie, ye kisete Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye ñan di namani täte ni tikatekäre, ñobtä ñan angwane ni di ñan namani kukwe ye mikakäre täte. Akwa Ngöbö aibe di namani tikatekäre, käkwe ja Odei Jesu juani kä nebtä. Ni jökrä abko kukwe käme nuenkä, akwa niara därebare ja kwrere nibe. Ye kwrere Ngöbökre juani nuke krütakäre nikrä amne ni ngite Ngöbö ngwärekre ye ütiä biankäre krusobtä ni diäre amne ni täte. ⁴ Ngöbökre Jesu juani krüte kore ni kräke, ye köböire abko kukwe kuin era metre biani nuendre nie Ngöbökre abko tä nebe bare nikrä mtare,

abkokäre Ngöbökwe ja Odei juani. Ne aisete kukwe kämekäme tä ni töibtä abko mdeita nebe nie, yebtä abko ni tödekaka Jesubti ñan tä ja kite mda, akwa Ngöbö Üai tö dreye, erere nita nuene.

⁵ Mdakäre abko, nire nire tödekaka ñakare Jesubti käta töbike kukwe kämekäme aibebtä amne aibe mdeita nebe ie abko erere tä nuene. Akwa Ngöbö Üai tö dreye, yebtä nire nire tä ja töi mike kwatibe, ni ye abko tä Ngöbö Üai kukwei mike täte. ⁶ Kukwe kämekäme tä ni töibtä amne mdeita nebe nie, ye erere nita niken jiebtä abko tä niken ni ngwena mente Ngöböye abtä Ngöböta ni mike ja ngie nuen. Akwa nita töbike jändrän kuin Ngöbö Üaikwebtä abko käta niken ni jie ngwena, ye ngwane nita nüne kärekäre Ngöböbe amne nita nüne jäme Ngöböbe arato. ⁷ Akwa nire nire tödekaka ñakare Jesubti töi kämekäme abko mdeita nebe ie, aisete tä nakwen janknu jiebtä. Ni ye abko tä ja rüere Ngöböbe, ñobtä ñan angwane kukwe biani Ngöbökwe nuendre nie, ye niara ñan tö mikai täte amne, niara di ñakare kukwe ye mikakäre täte arato. ⁸ Ye mden kisete, kukwe kämekäme tä ni tödekaka ñakare Jesubti ye töibtä amne kukwe kämekäme ye mdeita nebe ie, aisete tä nakwen janknu jiebtä, ni ye abko ñan raba jändrän kuin nuene jire chi abtä Ngöbö raba käikitekä.

⁹ Akwa mun abko, kukwe kämekäme nämane mun töibtä, kä nämane mun mike kukwe kämekäme nuene, akwa ye kwrere munta nüne ñakare mda, ñobtä ñan angwane Ngöbö Üai tä nüne munbtä mtare ne ngwane, Ngöbö Üai tä mun kite nüne Ngöbökrä. Nire nire btä Kristo Üai tä nüne ñakare, ni ye abko ñakare ni jen Kristokwe. ¹⁰ Era metre mun ngrabare yebti munkwe kukwe nuenbare kämekäme Ngöbö rüere, ye dokwäre mun krütadi, akwa Kristo tä nüne munbtä mtare ne ngwane, mun üai käkwe nünandi kärekäre Ngöböbe, ñobtä ñan angwane munkwe tödekani Jesubti angwane, mun ngite ñakare mda niebare Ngöbökwe munbtä. ¹¹ Angwane Ngöbökwe Jesu mikaninta nire abko Üai arabe tä nüne munbtä, ye ngwane Ngöbö Kristo mikakata nire arabe käkwe mun ngrabare ye mikadita nire arato niara Üai köböire kä mrä angwane. ¹² Ne aisete ti mräkätre, kukwe kämekäme nämane ni töibtä abko mdei nämane nebe nie, ye kwrere nikwe ñan nünandre jire chi mda, ¹³ ñobtä ñan angwane kukwe kämekäme tä mun töibtä, ye munkwe nuendi janknu amne ñan kitadre temen munkwe, ye ngwane mun rabadi mente Ngöböye amne Ngöbökwe mun mikadi ja ngie nuen kä mrä angwane; akwa kukwe kämekäme nuenta munkwe ja ngrabarebti, ye munkwe kitadre temen Ngöbö Üai diebtä, ye ngwane munkwe nünandi kärekäre Ngöböbe.

¹⁴ Ye abko, nire nire jie ngwianta Ngöbö Üaikwe, ni ye abko Ngöbö ngäbriänkä kwe abko raba gare munye, ¹⁵ ñobtä ñan angwane Ngöbö Üai tä mun itire itire btä, ye abko käkwe ñan Ngöbö käi mikadita tare mun okwäte, ni klaboré ütiäte ñakare käta bkänkä jürä ngwen jabtä ye kwrere; akwa Ngöbö Üai käta mun mike Ngöbö ngäbriänkäre amne Ngöbö Üai ye mden köböire Ngöbö abko ni Rün nikwe käita nebe nuäre nibtä, käta ¡Abba! ¡Tata tikwe! niere Ngöböye. ¹⁶ Ye abko, ni tödekaka Jesubti abko Ngöbö ngäbriänkä era metre abko Ngöbö Üai ye arabe tä mike gare nie amne, ¹⁷ ni Ngöbö ngäbriänkä bkänä ne ngwane, jändrän kuinkuin biandre Ngöbökwe Kristoye, ye ni rabadi bkäne siba Kristobe gwaire. Akwa Ngöbökwe jändrän kuinkuin nuendre ni kräke siba, abkokäre Kristokwe ja tare nikani, ye kwrere nikwe ja tare nikadi arato tödekabtä Kristobti.

Ngöbökwe jändrän kuinkuin nuendi ni kräke abko nita ngibiare ngäbti kisere

¹⁸ Tödekabtä Kristobti nita ja tare nike mtare ye abko tare krübäte bkänä, akwa jändrän kuinkuin nuendi Ngöbökwe ni kräke ye abko bäri ütiäte nikä ruen tie. ¹⁹ Ni ne abko Ngöbö ngäbriänkätre. Amne ni rabadre bä mikani era metre kä mrä angwane, ye abko jändrän jökrä dätebare Ngöbökwe käta ngibiare kisere, ²⁰ ñobtä ñan angwane Ngöbökwe jändrän jökrä dätebare, abti drekäre Ngöbökwe jändrän jökrä dätebare abko erere namani bare ñakare btä. Ye ñan jändrän ketareketare tö namani dreye ja töi jenbti, erere namani bare akwa, Adán amne Eva käkwe Ngöbö kukwei kitani temen krire kena, bti Ngöbö ara jire käkwe ükaninte kore, aisete kukwe namani bare kore jändrän jökräbtä.

²¹ Jändrän jökrä dätebare Ngöbökwe tä ngadaen amne tä niken ngwarbe, abtä tätre ja tare nike, ye kwrere ñan rabadre nakenkä mda btä abko tä ngibiare kisere. Ye kwrere arato, ni Ngöbö ngäbriänkä abko kräke Ngöbökwe kukwe kuin nuäre nuendi, käkwe ni ngrabare kwitadi, ñan krütadre mda abkokäre, ye abko jändrän dätebare Ngöbökwe tä ngibiare kisere arato.

²² Ngöbökwe jändrän jökrä kwitadi ye ngibiabtä kisere abko jändrän dätebare Ngöbökwe abko tä ja tare nike, käta täkekä jabe bäsi merita niken ja ngibiare käta ja tare nike ngäbäkre ngibiabtä, ye kwrere jire kira abti kä nüke mtare jändrän jökrä tä ja tare nike, ye gare kuin nie. ²³ Ye abko ñan jändrän mda mda dätebare Ngöbökwe aibe käta täkekä jabe akwa, nitre tödekaka Jesubti käta ja tare nike kore, käta täkekä jabe arato, ñobtä ñan angwane ni ngrabare btin krüte ñakare mda biandi Ngöbökwe nie, ye nita ngibiare ngäbti kisere, abtä nita täkekä jabe mtare. Akwa Ngöbökwe ni kanina ngäbti ja ngäbriänkä kwrere, akwa ye rabadre bare täte angwane, Ngöbökwe ni ngrabare btin biandi nie, ye mikakäre era, abkokäre ja Üai biani kwe nie. ²⁴ Ngöbökwe ni dianintari näire mentokwäre ni ngrabare btin biandre mda kwe nie abko nita ngibiare kisere. Ye abko, jändrän tärä nebe ni kisete, ye abko ngibiata ñakare mda, ²⁵ akwa jändrän ngämi nebe ni kisete abko nita ngibiare kisere, ye abko rükadre nie, abkokäre nikwe ngibiadre jame bätärekä abti rükadre ni kisete.

²⁶ Ngöbökwe kukwe nuendi kuin nikrä abko nita ngibiare kisere, ye abko käta ni die mike. Ye kwrere arato, jata nebe ruen bobre di ñakare nie blitakäre Ngöböbe amne nikwe dre niedre Ngöböye ñan tä nebe nüke gare nie, yebtä abko Ngöbö Üai käta ni die mike blite Ngöböbe, käta täkekä jabe blitare kwärä ja kukwei jenbti Ngöböbe amne, kukwe Ngöbö Üaikwe abko ni ñan raba niere jire ja kukwe jenbti. ²⁷ Akwa Ngöbö abko ie ni töi ño ño gare kuin metre jökrä, amne Ngöbö Üai töta nebe dre dre kärere nikrä Ngöböye, ye garera jökrä Ngöböye, ñobtä ñan angwane Ngöbö tö dreye, ye kwrere Ngöbö Üai tä blite juta deme Ngöbökwe ye kräke.

Jändrän jökrä ni rüere, ye nita ganaine kwäräbe

²⁸ Ni jökrä käräbare Ngöbökwe jakrä mikakäre ja odeire käta Ngöbö tarere, kräke Ngöbökwe kukwe ükaninte Kristo köböire abko erere ngwiandi bare kwe, abkokäre kukwe kuin rakadrekä btätre ya o kukwe tare rakadrekä btätre ya, akwa Ngöböta ükete kuin kräke abko krörö: ²⁹ Kena dekä Ngöbö ngämi ni dätäre, känenkri nire nire rabadre nüne kärekäre ben ye namanina gare ie, erere mikanintbe kwe kwitakäre bäsi ja Odei jen kwe Jesukristo kwrere. Ye abko Ngöbö Odei jen kwe rabadre bäri ütiäte etbakantré kwati ngätäite abkokäre. ³⁰ Erere arato, nire nire kräke Ngöbökwe kukwe mikanintbe kore abko erere käräbare kwe diantarikäre jakrä, ye abko ngite ñakare mda niebare kwe amne kani ngäbti kwe amne, ni ye abko mikadi nüne jabe kwe kä nuärete arato.

³¹ Ngöbökwe kukwe kuin nuenbare keta kabre kore ni kräke Jesukristo köböire, tikwe nini ¿yebtä nikwe dre niedre mda? Ngöböta ni tarere kore amne tä kukwe nuene kuin kore ni kräke, ye ngwane ni amne jändrän mda mda ñakare jire rabadre ni ganaine, ³² ñobtä ñan angwane Jesu abko Ngöbö Odei jen kwe, aisete tare kri Ngöbökwe, akwa namani ruentari tare ñakare ie, käkwe biani müre ketadre ni jökrä kräke, ¿ye abko jändrän mda mda kwe abko niarakwe ñan biandre ngwarbe nie ja moto kuinbti ja Odei ben gwaire ya? ¿Jänri, Ngöbökwe jändrän jökrä kwe biandi nie! ³³ Ngöbö ara jire käkwe ni dianinkä jakrä amne ni ngite ñakare mda niebare kwe, aisete ni ñakare jire iti raba ni kite ngise Ngöböye abko Ngöbökwe kukwei mikadre era. ³⁴ Mdakäre abko, Kristo Jesu krütani ni kräke, bti nükaninta nire amne tä kä bäri ütiäte te Ngöbö kise ruenkri, käta blite käre Ngöböbe ni kräke, ¿ye abko ni mda tädrera käkwe ni kitadi ngise Ngöbö ngwärekre ya? ¿Ñakare jire! ³⁵ ¿Kristo käta ni tarere kri, ye abko nirekwe töi kwitadre amne niara ñan rabadre ni tarere mda? Ni ñakare jire iti amne jändrän ñakare jire kä raba Kristo töi kwite ni rüere. Ye aisete, nikwe ja tare nikadre tödekabtä Jesubti ya o ni mda käkwe rüdre krübäte ni rüere ya amne kukwe jatadre krübäte ni rüere ya o ni rabadre mrö nike ya o

dän ñan rabadre nie ya amne ni rüe jatadre krübäte ya o ni kāmika tö rabadre tödekabtä Jesubti ya, akwa ɔyebtä Kristokwe ñan ni taredre mda ya? ɔÑakare jire! Niarakwe ni taredi janknu. ³⁶Ye abko nikwe ja tare nikadre tödekabtä Jesubti rabadre gare metre nie, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukwei käta ni bä mike obeja kwrere, käta niere krörö nißtä: Obeja jäta niken biare kāmikadre,

ye kwrere jire nunta mikani biare kāmikadre käre.

Ne aisete, tödekabtä mabti,

käre nun rätäkäta gatabti köbö kwatirekwatire,

Salmos 44:22

abko nieta Ngöbö Kukweibtä.

³⁷Akwa Ngöbö ni tarekä kri, ye köböire nita kukwe bätäkä ngwarbe ye ganaine kwäräbe jökrä. ³⁸⁻³⁹Tita nütüre kore, ñobtä ñan angwane jändrän ñakare jire kä raba Ngöbö töi kwite abtä niara ñan raba ni tarere mda, ye abko gare kuin tie, ñobtä ñan angwane ni krütadre ya o ni tädre nüne ya, akwa Ngöbökwé ni taredre janknu. Erere arato, angele köböire amne üai kämekäme köböire Ngöbökwé ñan ni kitadrekä ja okwä bäre mento, akwa ni taredre janknu kwe. Mdakäre abko, kukwe mtare amne kukwe jatadi ni rüere, ye abko ñan raba Ngöbö töi kwite abtä niara ñan raba ni tarere mda, akwa Ngöbökwé ni taredre janknu arato. Erere arato, jändrän kä käinbti ya o jändrän bäri mente nguse sete kä raba Ngöbö töi kwite abtä niara ñan raba ni tarere mda. Ne aisete Kristo Jesu köböire Ngöbökwé ni taredi kärekäre amne jändrän ñan raba Ngöbö töi kwite jire chi abtä ñan rabadre ni tarere mda.

9

Ja töi jenbti Ngöböta ni denkä jakrä

¹⁻³Mdakäre abko ti mräkätre, ti moto ulire krübäte amne ti motota nötöte käre, ñobtä ñan angwane ti mräkätre israelita tikwe ye abko kākwe tödekadre Kristobti abko köböire rabadre dianintari, ie ti tö bäri. Ngöbökwé ngürün mikadre tißtä, abtä ti ne ara jire rabadre mikaninkä Ngöbö okwä bäre mento ja ngie nuakäre kärekäre amne ti mräkätre tikwe rabadre dianintari, ie ti töta nebe, ne abko Kristo Jesu ngwärekwé tita kukwe era erere niere. Ñan tita ni ngökö gare tie, ñobtä ñan angwane tita mun ngökö ñakare abko Ngöbö Üai Deme käta mike gare tie, aisete tita kukwe era erere niere kore. ⁴Tita niere kore, ñobtä ñan angwane nitre israelita jatani jökrä Israelikri amne Ngöbökwé kani ngäbti ja ngäbriänkä kwrere. Erere arato, Ngöbö nämäne ja di kri bä nuäre ye mike tuare ietre amne kukwe ükaninte bätäkä ngwarbe kwe bentre. Erere arato, ja kukwei biani kwe Moiséye kräke. Mdakäre abko, nitre israelita kākwe jändrän kukwadre Ngöbö käikitakakäre ju blitakrä Ngöböbe kanti abko Ngöbökwé ükaninte bentre. Ngöbökwé kukwe mda mda nuendre nitre israelitakrä abko niebare metre kwe ietre arato. ⁵Erere arato, ni mräkä kirakira ütiäte krikri, yekri niaratre jatani arato amne niaratrekwé Ni Dianinkä Ngöbökwé abko Jesukristo ara därebare arato. Jesukristo abko Ngöbö ara jire amne tä jändrän jökrä gobrine. Niara abko raba käikitankä kärekäre. Abko kore se. Amen.

⁶Ngöbökwé jändrän kuin nuenbare kore nitre israelitakrä, akwa niaratre kwati kākwe trö kwitani Kristoye, kākwe ñan mikani ütiäte jae, ɔyebtä abko Ngöbökwé ñan ja kukwei mikani täte ya? Ñakare jire, ñobtä ñan angwane ñan nitre israelita jökrä därebare ni israelitakri abko Ngöböta tuen israelitare era metre ja ngwärekwé. ⁷Erere arato, ñan ni jökrä därebare Abrahamkri abkötä Abraham ngäbriänkä era metre Ngöbö ngwärekwé abko gare nie, ñobtä ñan angwane Abraham ngäbriänkä nämäne kwati, akwa Ngöbökwé niebare krörö Abrahamye:

Ma ngäbriänkä era metre abko jatadi ma ngobo Isaac aibekri,

Génesis 21:12

niebare Ngöbökwé ie.

⁸Ye mdenbtä abko, ñan nita därere ni mräkä mdenkri abko käta ni mike Ngöbö ngäbriänkäre abko niebare Ngöbökwé Abrahamye Isaabtä käta mike gare nie, akwa Ngöbökwé ngäbäre köböi mikani Abrahamye abkokri ni därebare ja täritäri, ni ye abko

Abraham bkün era metre. ⁹ Ye erere, bati Ngöbökwe ngäbäkre biandre Abrahamye abko niebare krörö kwe ie:

Kä krörö kä mdate ti rükadita angwane, ngäbäkre rabadira Sarakwe, *Génesis 18.10,14* abko Ngöbökwe nuendre Abrahamkrä, niebare kwe ie Isaabtä. Ye aisete Ngöbökwe Isaac dianinkä jakrä amne ñan Ismael dianinkä jakrä nämane gare Abrahamye.

¹⁰ Akwa kukwe ye abko ñan aibe nakaninkä kore akwa, kukwe mdara jire nakaninkä abko köböire nita däreere ni mräkä mdenkri abko ñan tä ni mike Ngöbö ngäbriänkäre abko tä nüke gare nie abko krörö: Rebeca ngobo munkine kädian nämane Esaú amne Jacob, ye abko därebare rün itibe Isaakri. ¹¹⁻¹³ Akwa niaratre nibu ngämi däreere amne ngämi kukwe kuin nuene amne ngämi jändrän käme nuene Ngöbö rüere, ye känenkri Ngöbökwe niebare Rebecaye:

Ngäbäkre mubai abko rabadi sribikä etba mrä kräke, *Génesis 25.23*
niebare Ngöbökwe Rebecaye.

Ye mden erere Ngöbökwe niebare abko tä tikani krörö Ngöbö Kukweibtä:
Tikwe Jacob tarebare,

akwa Esaú abko tikwe tarebare ñakare, *Malaquías 1.2-3*
abko niebare Ngöbökwe. Ye mden abko namanina kwatibe kore, ñobtä ñan angwane Ngöböta kukwe miketbe ño ño, töta nebe nire nire diainkä jakrä ja töi jenbti ye erere tä denkä, ye abko ñan nita jändrän kuin nuene ya o nita jändrän käme nuene Ngöbö rüere abko Ngöböta mike ñäräre, käta ni denkä jakrä, akwa Ngöbö töta nebe nire diainkä jakrä, erere tä denkä.

¹⁴ ¿Ne aisete, Ngöbö abko kukwe ükatekä blo nikwe niedre ya? ¡Ñakare jire! ¹⁵ ñobtä ñan angwane bati kira Ngöbökwe niebare krörö Moiséye:

Ti tö rabadi nire nire ngwiain ruentari tare jae, ye erere rabadi ruentari tare tie amne, ti tö rabadi ja moto mikai kuin nire nire kräke, ye erere kräke tikwe ja moto mikadi kuin, *Exodo 33.19*

niebare Ngöbökwe Moiséye. ¹⁶ Kukwe ye abko käta kukwe krörö mike gare nie: Ye abko ñan ni töta nebe dreye amne ñan nita jändrän nuene ja di ngöibti abko köböire nita nebe ruentari tare Ngöböye, akwa ja töi jenbti nita nebe ruentari tare Ngöböye.

¹⁷ Erere arato, Ngöbökwe ñäkäbare Faraónye abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä, käta niere krörö:

Ma köböire ti di kri rabadre gare kä jökräbti temen, abkokäre tikwe ma mikani jreire Egipto nete, *Exodo 9.16*

niebare Ngöbökwe Faraónye. ¹⁸ Kukwe ye abko käta kukwe krörö mike gare nie: Ngöbö töta nebe nire nire ngwiain ruentari tare jae, erere tä nebe ruentari tare ie amne, Ngöbö töta nebe nire nire dokwä mikai ribi ja kukweikrä, erere tä dokwä mike ribi. Ye mden abko bä mikani kwe.

¹⁹ Akwa kukwe nebtä ni ruäre käkwe niedre tie: ¡Ngöbö töta nebe dre dre nuein nibtä, erere tä neme bare nibtä, se ñobtä abko nita nebe ngite Ngöböye se! ni ruäre käkwe niedre kore. ²⁰ Akwa tita niere kore ni yeye: ¿Mun abko dätebare Ngöbökwe, ye ñobtä abko mun tö ñäkäi kore Ngöbö rüere ye? Ni kantra dätekä abko, ie kantra raba niere: ¿Drekäre makwe ti dätebare kore se? ¿niedre kantrakwe ie ya? ¡Ñakare jire! ²¹ ñobtä ñan angwane ni kantra dätekä ye tö rabadre dobro ye дәtei ño ño ja töi jenbti, erere raba nuene. Ye mden kisete, dobrobti ni kantra dätekä ye raba kantra дәtere jändrän ütiäte kräke, akwa dobro ye arabebti raba kantra дәtere arato jändrän ütiäte ñakare kräke. Ye kwrere arato, Ngöbökwe ni dätebare, aisete tö rabadre dre dre nuein nibtä erere raba nuene.

²² Ne aisete, nitre kukwe kämekäme nuenkä Ngöbö rüere, kräke Ngöbökwe kukwe ükaninte mikakäre ja ngie nuen, aisete ñan tö namani mikai ja ngie nuen jötrö, akwa ngibiabare raire kwe, ye abko Ngöbö raba nuene ja töi jenbti. ²³ Erere arato, Ngöbökwe ni ngibiabare raire kore, käkwe ñan ni ye mikani ja ngie nuen jötrö, ñobtä ñan angwane niara töta nebe ja di kri bä nuäre mikai tuadre nitre tödekaka Jesubti yeye. Ngöbökwe nitre tödekaka Jesubti dianinkä kira jakrä, käkwe ngwiani ruen bobre jae, mikakäre nüne

kärekäre jabe kä bäri nuäre te. ²⁴ Ngöbökwe ni käräbare jakrä abko ruäre nitre israelita ngätäite, ruäre abko nitre ñakare israelitare ngätäite. ²⁵ Ngöbökwe ni kärädre kore abko tä tikani krörö Ngöbö Kukweibtä tärä Oseabtä:

Nitre ñakare juta jen tikwe abko batira jire rabadi juta jen tikwe abko tikwe niedi nitre yebtä.

Erere arato, nitre tita tarere ñakare metre mtare abko batire jire tita tarere arato abko tikwe niedi btä, *Oseas 2.23*
niebare Ngöbökwe.

²⁶ Erere arato, Ngöbökwe niebare mda tärä Oseabtä:

Mun ñakare juta jen tikwe, tikwe niebare munye.

Kä ye kanti tikwe nieba kore munye, akwa kä ye arabe kanti tikwe niedi krörö:

Mun abko Ngöbö nire ngäbriänkätre, tikwe niedi munbtä, *Oseas 1.10*
abko tä tikani tärä Oseabtä.

²⁷ Akwa nitre israelita ngätäite abko ni ruäre aibe rabadre dianintari abko Ngöbökwe niebare ietre kira abko tä tikani krörö tärä Isafabtä:

Nitre israelita rabadre bäri kwati abtä ñan rabadre tanre üman mren köräbare kwrere, akwa niaratre braibe rabadi dianintari,

²⁸ ñobtä ñan angwane ni Dänkien Ngöbö käkwe kukwe ükaninte ño nibtä, erere kebera mike täte metre, bti ja töi kwitadi ñakare jire chi kwe, *Isaías 10.22-23*
abko nieta tärä Isafabtä.

²⁹ Ye mden abko Ngöbökwe niebare käne Isaías ara köböire arato abko krörö:

Ni Dänkien Di Kri Jändrän Jökrä Nuenkä käkwe ñan ni mräkä israelita mikadrete nüne ruäre, akräke Ngöbökwe nitre Sodomabo amne Gomorrabo ganinkä jökrä, ye kwrere ni israelita rabadre arato, *Isaías 1.9*
niebare Ngöbökwe Isaías köböire.

Nitre israelita käkwe tödekani ñakare Jesubti

³⁰ Ye kwrere Ngöbökwe nitre ñakare israelita diandretari kwati abko niebare kwe akwa, nitre israelita braibe rabadre dianintari abko Ngöbökwe niebare kira, ¿sebtä abko nikwe dre niedre? Niaratre abko ngite ñakare mda niebare kwe, ye abko nitre ñakare israelitare nämane känentari ñakare jakrä, akwa tödekabtä Jesubti niaratre ngite ñakare mda niebare kwe btätre amne kadre ngäbti kwe abko Ngöbökwe mikani gare ietre.

³¹ Akwa nitre israelita abko rabadre ja mike metre au ja di jenbti Ngöbö ngwärekre Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye mikabtä täte, ye abko nitre israelita nämane känentari kisere, akwa yebtä niaratre abko metre ja ngwärekre abko Ngöbökwe niebare ñakare amne ñan kani ngäbti kwe. ³² ¿Se ñobtä Ngöbökwe nuenbare kore? Ye ñobtä ñan angwane Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye mikabtä täte ja di jenbti au abko köböire niaratre ñakare ngite mda abko Ngöbökwe niedre abko aibe nitre israelita nämane mike era jae, akwa tödekani ñakare kwetre Ngöböbti. Ye mden kisete, ngite ñakare mda abko Ngöbökwe niebare ñakare ietre. Nitre israelita käkwe tödekani bäri ja di jenbti ja mikakäre metre au Ngöbö ngwärekre amne ñan tö namani tödekai Jesubti. Jesu ye abko jä kwrere btä ni kwati tä ngoto ritete. ³³ Ye rakadrekä abko nämane tikani kira Ngöbö Kukweibtä, kanti Ngöbökwe Jesukristo bä mikani jä kwrere abko krörö:

¡Munkwe mika ñäräre!

Tita jä mike jite mun Siónbo ngätäite.

Jä ye abko rabadi ñakare ütiäte mun kräke, aisete jä yebtä ni kwati ngoto ritadite amne ñan tödekadi kwetre bti.

Akwa nire nire käkwe tödekadre ni yebti abko Ngöbökwe ñan mikadi ja ngie nuen, aisete ñan rabadre ja gaire, *Isaías 8.14; 28.16*

abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä ni Dänkien Jesukristobtä.

10

¹ Ti mräkätre, kukweta nakenkä kore nitre israelitabtä, akwa nitre israelita ye rabadre dianintari, ie ti tö krübäte, aisete tita blite kräke Ngöböbe, ² ñobtä ñan angwane niaratre

tä Ngöbö mike ütiäte kri jae, aise te tãtre mokrere Ngöböbti, akwa Ngöbö mikadre ütiäte ño metre kwetre abko erere nüke gare ñakare ietre. ³ Nita tödeke Jesubti aibe angwane ni ngite ñakare mda abko Ngöböta niere nibtã, ye abko ñan nukani gare ietre amne, niaratre töta nebe ja mikai metre au Ngöbö ngwãrekri, aise te Ngöbökwẽ kukwe mikanintbe ni mikakrã metre ja ngwãrekri Jesukristo köböire, ye mikata ütiäte ñakare kwetre. ⁴ Akwa Kukwe Biani Ngöbökwẽ Moiséye, ye Kristo kãkwe mikani tãte jökrã, aise te mikani nebe bare tãte jökrã kwe ni krãke amne, tödeka Kristobti aibe köböire ni rabadre era metre Ngöbö ngwãrekri, abkokãre mikani nebe bare tãte jökrã kwe ni krãke.

⁵ Kukwe Biani Ngöbökwẽ Moiséye ye mikabtã tãte nire nire tö rabai metre Ngöbö ngwãrekri abko krãke Moisékwẽ kukwe tikani krörö:

Kukwe Biani Ngöbökwẽ Moiséye, ye nirekwe mikadre tãte jire jökrã abko köböire nünandi kwe, *Levítico 18.5*

abko tã tikani Moisékwẽ Ngöbö Kukweibtã. Akwa ni ñan raba kukwe ye mike tãte kore,

⁶ aise te nita tödeke Jesubti, köböire ni ngite ñakare mda abko Ngöböta niere nibtã, ni ye krãke Ngöbö Kukwei kãta niere krörö: Makwe ñan töbika krörö: “¿Nire näin kã kãinbti”

Kristo kãnti, niara kãrereta kã nebtã ni die mikakãre? Ye kwrere makwe ñan töbika, ñobtä ñan angwane Kristo nukãnina kã nebtã aise te. ⁷ Erere arato, makwe ñan töbika krörö: “¿Nire näin nguse kã nakebtã ni krütanikrütani ngätãite,”

Kristo rükadreta nire ni die mikakãre? Ye kwrere munkwe ñan töbika, ñobtä ñan angwane Kristo krütãnina bti Ngöbökwẽ mikanina nire ni krãke. ⁸ Akwa kukwe bti ni rabadre dianintari abko tã kãnime mun ken. Kukwe ye abko krörö: Tödekadre Kristobti aibe köböire ni ngite ñakare mda Ngöböta niere abko dirita nunkwe. Yebtã Ngöbö Kukwei tã niere krörö:

Kukwe ye abko tã kãnime mun ken abko mun raba niere ja kada jenbti amne, mun töibti mun raba mike era jae, *Deuteronomio 30.14*

abko Ngöbö Kukwei tã niere. ⁹ Kukwe mun diantarikrã abko tã ja ken munbe, ñobtä ñan angwane Jesu abko ma Dãnkien makwe niedre ja kada jenbti amne Ngöbökwẽ Jesu mikaninta nire, yebti makwe tödekadre amne makwe mikadre era ja töibti angwane, ma rabadi dianintari. ¹⁰ Ye abko, Jesu mikata era ja töibti amne tödekata bti, yebtã ni ngite ñakare mda abko Ngöböta niere nibtã amne, Jesukristo abko ni Dãnkien nita niere ja kada jenbti, ye ngwane nita nebe dianintari. ¹¹ Yebtã abko Ngöbö Kukwei tã niere krörö arato: Nire nire kãkwe tödekadre niarabti abko ñan rabadre mikani ja ngie nuen, aise te ñan rabadre ja gaire, *Isaías 28.16*

abko nieta Ngöbö Kukweibtã. ¹² Nieta kore, ñobtä ñan angwane ni israelita ya o ni ñakare israelitare akwa ni ja kwrere jökrã Ngöbö ngwãrekri. Ye aise te ni ñakare bã jene jene amne ni Dãnkien Kristo abko ni jökrã Dãnkien amne, nire nire kãta ja di kãrere ie rabakãre dianintari ye erere die mikata kri kwe ¹³ abko gare metre nie, ñobtä ñan angwane nieta krörö Ngöbö Kukweibtã:

Nire nire kãkwe ja di kãrãdre ni Dãnkienye rabakãre dianintari, ni ye abko Ngöbökwẽ dianditari, *Joel 2.32*

abko nieta Ngöbö Kukweibtã.

¹⁴ ¿Akwa ni tödekaka ñakare Kristobti kãkwe ja di kãrãdre ño Ngöböye jakrã? Erere arato, ¿ni ni kukwei nuen ñakare blite Kristobtä abko tödekadre ño kwe bti? ¿Amne ni ñakare kukwe kuin Kristobtä niere, ye abko nikwe kukwe Kristobtä kukwei nuadre ño?

¹⁵ Mdakãre abko, ¿ni juanta ñakare kukwe kuin Jesubtä niere ni mdaye, ye abko rikadre blite ño kukwe kuin yebtã? Ye mdenbtã abko, Ngöbö Kukweita niere krörö:

Ni kukwe kuin ngwianka tã kite nüke, ye abko kãita nebe nuãre krübãte nibtã niara tuare, *Isaías 52.7*

abko nieta Ngöbö Kukweibtã.

¹⁶ Kukwe kuin Kristobtä ye niebare nitre israelitaye, akwa ni kwati kãkwe ñan mikani era, kãkwe tödekani ñakare Jesubti. Kukwe rakadrekã kore abko Ngöbökwẽ niebare kira krörö Isaías köböire:

Ni Dãnkien, nunkwe kukwe kuin niebare, ye bãsi ni ñakare jire kãkwe mikani era, *Isaías 53.1*

abko nieta Ngöbö Kukweibtä sribi nunkwebtä. ¹⁷ Ye abko, kukwe kuin Kristobtä, ye nita kukwe nuen angwane, nita kite tödeke Kristobti. Kukwe kuin ye abko Kristobtä.

¹⁸ Akwa ti raba ngwentari munye: ¿Nitre israelita ye kákwe kukwe kuin Kristobtä kukwei nuani metre ya, ñakare ya? Jänri, niaratrekwé kukwe kuin ye kukwei nuani. Ye mdenbtä abko, Ngöbö Kukwei kätä niere krörö:

Nitre kukwe kuin ngwianka, ye nikani kukwe kuin ye ngwena kä jökräbti temen amne, kukwe kuin ye abko niaratre nikani ngwena kä ketareketare te jökrä kwäräkwarä,

Salmos 19.4

abko nieta Ngöbö Kukweibtä. ¹⁹ Akwa ti tö kukwe ngwaintarita mda munye abko krörö: ¿Kukwe kuin niebare nitre israelitaye, ye abko ñan nükani gare metre ietre ya? Käne Moisékwe niebare krörö nitre israelitabtä:

Juta ñakare jen tikwe, ye ben tikwe mun israelita mikadi mokrere.

Erere arato, juta ie ti nuke gare ñakare mtare, juta ye kräke tikwe mun israelita mikadi romon,

Deuteronomio 32.21

²⁰ ñobtä ñan angwane kukwe niebare Ngöbö Kukweibtä Isaiákwe abko tä nakenkä mtare abko krörö:

Juta mda mda ñakare israelitare nämane ti känentari ñakare abko ie ti kwani.

Amne juta nämane ti kärere ñakare abko ie tikwe ja mikani gare,

Isaías 65.1

abko nieta Ngöbö Kukweibtä nitre ñakare israelitarebtä, ñobtä ñan angwane niaratre kwati tä tödeke Jesubti aisete. ²¹ Akwa nitre israelitabtä abko Isaiákwe niebare krörö:

Juta ne ñan tä ti kukwei mike täte amne, dokwä ribi ti kukwei ngäbti,

akwa ti nämane biare kise ngianinte köbö kwatirekwatire niaratre ngäbti,

Isaías 65.2

niebare Ngöbökwé Isaiás köböire.

11

Ngöbökwé nitre israelita dianinkä braibe jakrä

¹ Kukwe yebtä, ti rabadre kukwe ngwentari krörö: ¿Nitre ñakare israelitare, kräke Ngöbökwé ja moto mikani kuin, yebtä abko juta israelita abko ie Ngöbökwé trö kwitani ya? Ñakare jire, ñobtä ñan angwane ti abko israelita. Ti därebare Abrahamkri amne ti därebare juta Benjamín mräkäkri arato. ² Käne abko, Ngöbö ngämi kä ne dätere, ye känenkri Ngöbökwé juta israelita diandikä juta jen jakwe kwrere abko mikanintbe kwe, aisete mtare Ngöbökwé ñan trö kwitani juta jen kweye. ¿Ye abko era metre abko kukwe nakaninkä ni Ngöbö kukwei niekä kädian nämane Elíabtä abko kätä bä mike abko gare ñakare munye ya? Bati Elías nämane blite Ngöböbe angwane, niebare krörö kwe nitre israelita kitakäre ngite Ngöböye:

³ Ti Dänkien, nitre ma kukwei niekä abko kämikanina jökrä jreikwe.

Erere arato, ñukwä grä jändrän kukwäkrä mae ye dikaninte jökrä kwetre.

Mtare ti aibe tä nire kaibe, akwa niaratre tö ti kämikai arato,

1 Reyes 19.10,14

niebare Elíakwe Ngöböye. ⁴ Abtä Ngöbökwé niebare mda ie:

Nitre israelita kwati ngämi nebe ngukudokwäbti temen ngöbö ngwarbe Baal ngwärekwé, akwa tä ti mike era janknu abko tikwe dianinkä mili krä kükü jenena jakrä, aisete

ma ñakare tä kaibe,

1 Reyes 19.18

niebare Ngöbökwé Elíaye. ⁵ Ye kwrere arato mtare, Ngöbökwé nitre israelita dianinkä ruäre jen jakrä ja moto kuinbti, kätä tödeke Jesubti. ⁶ Ja moto kuinbti Ngöbökwé nitre israelita dianinkä ruäre jen jakrä, ye abko ñan jändrän kuin nuenbare kwetre abko ütiäre Ngöbökwé dianinkä jakrä, akwa Ngöbö ara jire kákwe ja moto mikani kuin, köböire ni dianinkä kwe jakrä. Akwa nikwe jändrän kuin nuendre abko ütiäre Ngöbökwé ni diandrekä jakrä, ye ngwane ñakare Ngöböta ni denkä jakrä ja moto kuinbti.

⁷ ¿Yebtä abko, nikwe dre niedre mda? Nitre israelita rabadre metre Ngöbö ngwärekwé ja di jenbti abko niaratre namani känene kisere, akwa erere ñan namani bare. Akwa nitre israelita dianinkä jakrä Ngöbökwé abko kätä tödeke Jesubti angwane, niaratre abko ngite ñakare mda Ngöböta niere, akwa nitre israelita mda mda abko Ngöbö ara jire kákwe

dokwä mikani ribi. ⁸ Ye kwrere kukwe rakadrekä abko Ngöbökwé niebare kira abko tä tikani krörö Ngöbö Kukweibtä:

Ni kwata ruen ñakare, kwrere jire Ngöbökwé mun töi mikani abko erere mun tä abti kä nüke mtare.

Ngöbökwé mun okwä mikani, akwa kukwe era metre Kristobtä tuen ñakare munye.

Erere arato, mun olo mikani Ngöbökwé, akwa ni kukwei kuin Kristobtä ruen ñakare mtare munye, *Deuteronomio 29.4; Isaías 29.10*

abko nieta Ngöbö Kukweibtä nitre israelita kwati btä.

⁹ Erere arato, Davikwe niebare krörö niara rüebtä Ngöböye, erere tä nakenkä mtare nitre israelita kwati btä:

Jändrän jökrä kuin mrö kwrere, ye abko rikwitadreta niaratre rüere näre.

Yebtä abko rabadre ritete abtä mikadre ja ngie nuen näre.

¹⁰ Erere arato, kä ñan rabadre tuen ietre, abkokäre okwä raba kä ikote näre amne, ñan rabadre jändrän nuen kä, abkokäre trö raba tänene käreäre näre, *Salmos 69.22-23*

abko niebare Davikwe. Ye kwrere tä nakenkä mtare nitre israelita kwati btä.

Ngöbökwé nitre ñakare israelitare dianintari arato

¹¹ Mtare ti bike kukwe mda ngwentari krörö: ¿Nitre israelita nikani janknu temen rabakäre käreäre Ngöbö okwä bäre mento ya? Ñakare jire, ñobtä ñan angwane nitre israelita käkwe ñan Ngöbö kukwei mikani täte, käkwe trö kwitani ie, ye köböire abko ni mda mda ñakare israelitare abko namani dianintari Ngöbökwé arato, nitre israelita rabadre mokrere Ngöböbti abkokäre. ¹² Akwa nitre israelita tä kukwe kuin Jesubtä kite temen, köböire tä ja mike ngite au Ngöbö rüere mtare, ye köböire abko ni mda mda ñakare israelitare tä jändrän kuinkuin Ngöbökwé bkäne kabre Jesukristo köböire. Akwa mrä nitre israelita käkwe tödekadre täte jökrä Jesubti angwane, jera metre Ngöbökwé ni jökrä die mikadre bäri kri mda ñan ñan!

¹³ Akwa mun ñakare israelitare abko ie ti bike niere krörö: Mun ye ie Ngöbö ara jire käkwe ti juani ja kukwei ngwena, aisete tita sribi ne mike bäri ütiäte jae, ¹⁴ ñobtä ñan angwane tita sribire munbe angwane, ti mräkätre israelita tikwe jatadre mokrere munbe, ye köböire abko ti rükadre ngwenante Ngöböye amne rabadre dianintari arato abkokäre. ¹⁵ Ye abko, Ngöbökwé nitre israelita tuanimetre angwane, Ngöbökwé jändrän kuin krübäte nuenbare ni mda mda ñakare israelitare kä jökräbti kräke, käkwe kä biani ietre ja mäkäkäreta jabe Jesu köböire. ¿Ye abko nitre israelita jen Ngöbökwé käkwe tödekadre Jesubti angwane, Ngöbökwé kadreta ngäbti abko Ngöbökwé ñan jändrän bäri kuin krübäte nuendre kräke ya? ¡Jänri! Ngöbökwé mikadre nüne käreäre jabe, ¹⁶ ñobtä ñan angwane arina mritata, bti diankata chi jenena Ngöbökrä, ye abko tuen deme amne ütiäte Ngöböye, ye ngwane arina mda tä nebe deme amne ütiäte jökrä arato. Ye kwrere abko nitre israelita mräkä känkäne abko arina chi dianinkä jenena kwrere amne nitre israelita jökrä abko arina mda kwrere abko krörö: Ngöbökwé nitre israelita mräkä känkäne Abraham, Isaac amne Jacob mikani jenena deme jakrä, ye köböire nitre israelita jökrä tä mikani jenena, Ngöbökwé kukwe kuin nuendre kräke abkokäre. Ye kwrere arato, kri ngätri tä mikani kuin deme jenena, ye ngwane kri küde tä neme kuin deme jökrä arato. Ye abko Ngöbökwé nitre israelita känkäne mikani deme jenena jakrä kri ngätri kwrere, ye köböire nitre israelita mda mda ja täritäri tä mikani jenena Ngöbökwé, kukwe kuin nuenkäre kräke arato.

¹⁷ Yebtä abko, ti bike kukwe mda bä mike krörö: Nitre israelita abko olibo krie kwrere, akwa olibo krie ye abko küde tikaninkä ruäre. Olibo krie küde tikaninkä ye täte abko olibo krie ngwarbe känsenta küde mikani. Olibo krie ngwarbe känsenta ye abko ma ñakare israelitare ara. Olibo küde era metre tikaninkä abko täte ma mikani, ye mden köböire abko namani neketaninkä olibo ngätri era metre btä amne olibo nire abko ara jire btä ma namani siba, käta ma die mike. Olibo ngätri era metre abko nitre israelita mräkä känkäne Abraham, Isaac amne Jacob ara. ¹⁸ Akwa yebtä makwe ñan bika kri olibo küde

era metre btä, ñobtä ñan angwane makwe bikadre kri angwane, ñan olibo ngätri tä nire ma köböire akwa, ma abko tä nire olibo ngätri köböire, ye makwe ngwianta töre jae.

¹⁹ Akwa mun ruäre ñakare israelitare käkwe niedre mda: Olibo küde era metre tikaninkä abko täte ti mikani, munkwe niedre kore bikakäre kri, ²⁰ ye abko tä dbe. Akwa nitre israelita abko olibo küde era metre, käkwe ñan tödekani Jesubti abtä Ngöbökwe tikaninkä amne ma abko käkwe tödekani Jesubti, aibe köböire Ngöbökwe ma mikani olibo küde era metre ye täte. Ne aisete, makwe Ngöbö jürä ngwian jirekäbe jabtä angwane, makwe ñan bika kri, ²¹ ñobtä ñan angwane nitre israelita abko olibo küde era metre, akwa tödekani ñakare kwetre Jesubti, ye abko Ngöbökwe diani ñakare niaratrebtä ta, aisete jma bärira jire käkwe ñan tödekadre janknu Jesubti angwane, Ngöbökwe ñan diandre jire mabtä ta!

²² Yebtä abko, makwe nikra kuin ja käne, ñobtä ñan angwane Ngöbö abko moto kuin, akwa motota nebe romon arato. Ye mden kisete, nitre israelita namani ritete nikani temen, ñobtä ñan angwane kukwe kuin Jesubtä mikani ñakare era jae kwetre, ye kräke Ngöbö moto namani romon angwane, ja moto mikani kuin kwe makrä. Akwa makwe nünandre ño, ie Ngöbö tö ye kwrere makwe nuna käre angwane, Ngöbö moto rabadi kuin käre makrä, akwa makwe ñan nünandre Ngöbö töi erere, ye ngwane ma tikadikäta olibo kriebtä arato. ²³ Mdakäre abko, nitre israelita ñan tä Ngöbö kukwei Jesubtä mike era jae, ye mikadre temen kwetre angwane, tödekadre Jesubti kwetre angwane, Ngöbökwe ketarekäta olibo krie metrebtä, ñobtä ñan angwane Ngöbö di tarä olibo küde ye ketarekäta olibo kriebtä. ²⁴ Mun abko olibo krie ngwarbe känsenta abko küde tikaninkä, bti ketaninkä olibo küde era metre ye täte jye abko nitre israelita olibo küde era metre tikaninkä abko Ngöbökwe ñan mikadreta täte olibo kriebtä ya? jJanri! Niaratre abko olibo küde era metre, aisete bäri Ngöbökwe ketarekäta täte.

Nitre israelita rabadi dianintari

²⁵ Ja mräkätäre, Ngöbökwe kukwe ükaninte kore mun ñakare israelitarebtä amne nitre israelitabtä, ye abko kukwe ükaninte kira tiebe Ngöbökwe ni kräke, akwa mtare Ngöböta mike gare nie, ye abko btä mun ñakare israelitare ñan tädre töi ngitiekä ngwarbe kwäräkwärä abtä bikadre kri nitre israelitabtä, abkokäre tita mike gare munye abko krörö: Mun ñakare israelitare rabadre tödeke täte jökrä Kristobti, abkokäre nitre israelita ruäre dokwä ribi, käkwe trö kwitani Jesukristoye. ²⁶ Akwa kukwe ye rabadi bare kore angwane, nitre israelita rabadi dianintari, erere rabadi dianintari jökrä abko rakadikä kore tä gare nie, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukweita blite krörö btä:

Ni Diantarikä tä Siönte abko jatadi nitre israelita dentari, ye käkwe Jacob mräkä ngite Ngöbö rüere diandikä jökrä btä.

²⁷ Nitre israelita ngite ye diandikä jökrä kore btätäre angwane, Ngöbökwe kukwe ükaninte kira nitre israelitabtä ye rabadi bare, *Isaías 59.20-21; 27.9* abko nieta Ngöbö Kukweibtä.

²⁸ Akwa mtare ti mräkätäre, nitre israelita kwati tä Ngöbö kukwei kuin Jesubtä ye rüere, abtä tätre ja rüere Ngöböbe. Ye mden köböire abko nitre israelita tä kä bien mun ñakare israelitareye tödekakäre Kristobti mtare. Akwa Ngöbökwe nitre israelita mräkä känekäne Abraham, Isaac amne Jacob ye dianinkä jakrä amne kukwe ükaninte kwe bentre, yebtä abko Ngöbö tä nitre israelita tarere janknu arato, ²⁹ ñobtä ñan angwane Ngöböta jändrän bien nie, ye abko ñan tä denkäta nikän. Erere arato, tä ni kärere diantarikäre, yebti ñan tä ja kukwei kiteta temen, aisete tä ja kukwei mike täte jökrä, aisete Ngöböta nitre israelita tarere janknu. ³⁰ Angwane mun ñakare israelitare abko mekera mun nämane Ngöbö kukwei mike ñakare täte, akwa mtare nitre israelita käta Ngöbö kukwei kuin Jesubtä mike ñakare täte, ye köböire abko tätre kä bien munye, mun rabadre ruentari tare Ngöböye, käkwe mun diandretari Jesu köböire abkokäre.

³¹ Ye kwrere arato, nitre israelita ñan tä Ngöbö kukwei kuin Jesubtä mike täte mtare, ye köböire abko mun rabadre ruentari tare Ngöböye abkokäre. Ye mdenbtä, mrä nitre israelita rabadi ruentari tare Ngöböye, ñobtä ñan angwane Ngöböta mun ñakare israelitare ngwen ruentari tare jae mtare. ³² Ne aisete, ni jökrä rabadre tödeke Jesubti

amne rabadre ruentari tare Ngöböye, käkwe dianditari, abkokäre Ngöbökwé ni jökrä israelita ya, ñakare ya tuanimetre ja dokwä mike ribi amne ñan Ngöbö kukwei Jesubtä mikadre täte kwetre abko Ngöbökwé nuenbare kore, akwa ye köböire abko ni israelita ya, ñakare ya akwa Ngöbö rabadre ngwen ruentari tare jae amne rabadre dianintari, abkokäre Ngöbökwé nuenbare kore.

Pablota Ngöbö käikitekä

³³ Yebtä abko, ti tö kukwe niei krörö Ngöböbtä: ¡Jo! Ngöbö abra kwe jändrän kuinkuin tärä kabre krübäte nigrä, amne Ngöbö abra töbtä kri krübäte, käkwe jändrän kuinkuin mikanintbe ja töi jenbti ni kräke. Ye aise te Ngöböta töbike ño ño, ye ni ñan raba niere jire chi amne Ngöbö töi ji mdenbtä ye ni ñakare jire iti ie rabadre gare. ³⁴ Ne aise te, ¿ni Dänkien töi ño, ye tä gare ni mda mdaye ya? ¡Ñakare! ¿Angwane ni mda mda raba Ngöbö töi tike ya? ¡Ñakare! ³⁵ Mdakäre abko, ¿ni tärä iti käkwe jändrän biani käne ni Dänkienye abko ütiä biandreta kwe ie ya? ¡Ñakare! ³⁶ Ñöbtä ñan angwane jändrän jökrä tä kite Ngöbökre amne jändrän jökrä tä niara köböire amne jändrän jökrä abko jen Ngöbökwé, aise te ¡Ngöbö aibe raba käikitaninkä kärekäre! Abko kore se. Amen.

12

Ni kwitanina btin Ngöbökwé, erere nikwe nünandre

¹ Ngöbökwé ni ngwiani ruentari tare kore jae, käkwe jändrän kuin nuenbare bätäkä ngwarbe ni kräke, ye mden kise te ti mräkätre tikwe, jändrän kämikata Ngöbö käiki-takäre abko bianta ngöi ie, ye kwrere munkwe ja ngrabare mika ngöi jökrä Ngöbökrä amne munkwe nüna kuin deme Ngöbö aibe kräke amne, dre tuen dbe Ngöböye, ye erere munkwe nuen abko ti tö nibi niei kisere munye. Munkwe nuendre kore angwane, munkwe Ngöbö mikadi ütiäte amne munkwe käikitadikä era metre. ² Erere arato, nitre moto kämekäme tä nüne ño kä ne ngwane, ye kwrere munkwe ñan nüna mda. Akwa mun rabadre kwitani Kristo kwrere, abkokäre munkwe Ngöbö tuametre ja töi kwite btin. Ye ngwane Ngöbö tö dre ye, ye rüka gare munye amne jändrän kuin Ngöbökrä amne jändrän nuäre Ngöbökrä amne jändrän era metre Ngöbö okwäbti, Ngöbö tö dre ye, ye rüka gare munye.

³ Ni kwitanina Ngöbökwé käkwe nünandre krörö abko ti bike niere munye. Ngöbökwé ja moto mikani kuin tikrä, käkwe ti mikani Jesu kukwei ngwianka, aise te ti bike kukwe niere krörö mun itire itireye: Munkwe ñan bika kri ni mda mdabtä, akwa munkwe töbika era metre au jabtä, ñöbtä ñan angwane Ngöbökwé mun itire itire mikani tödeke ja kwrere jabtä, aise te ye kwrere munkwe nüna. ⁴ Ni abko itibe akwa ni kiakia ngrabare abko kabre, akwa ni kiakia ngrabare ye ñan tä sribi ketetibe nuene, akwa tä sribi bätäkä ngwarbe nuene ni ngrabare die mikakäre. ⁵ Ye kwrere arato, ni itire itire tödekaka Kristobti tä nekete niarakri abko ni kwati, akwa ni abko Kristo ngrabare itibe, aise te nita nekete gwaire jakri ja die mikakäre kwärikwäri. ⁶ Akwa ni itire itire, ie Ngöbö tö namani ja di biain sribi ño ño nuenkäre, ye erere biani kwe nie. Ye aise te, Ngöbökwé ja di biani ni itiye ja kukwei niekäre ni mda mdaye angwane, ni ye käta tödeke ño Ngöböbti, ye kwrere Ngöbö kukwei niedre. ⁷ Erere arato, Ngöbökwé ja di biani ni mdaye sribikäre ni mda mda die mikakrä angwane, sribidre kuin kräke kwe. Amne Ngöbökwé ja di biani ni mdaye ja kukwei dirikäre, ye kwrere diri janknu kwe ni mda mdaye. ⁸ Erere arato, Ngöbökwé ja di biani ni mdaye ni mda mda kitakäre nüne bäri Ngöbökrä, ye kwrere kita nüne bäri Ngöbökrä kwe. Erere arato, Ngöbökwé ja di biani ni mdaye jändrän biankäre ngwarbe ni mda mdaye angwane, jändrän bian ja moto kuinbti kwe. Erere arato, Ngöbökwé ja di biani ni mdaye rabakäre ji dokwäte nitre gätäkä Jesu käbti ngätäite angwane, sribi ye nuen kuin täte jökrä kwe. Erere arato, Ngöbökwé ja di biani ni mdaye ni bobre bobre amne ni ja tare nikaka nikaka die mike angwane, kä rabadre nuäre btä sribi ye nuenkäre.

Nikwe ni mda mda taredre

⁹ Kukwe mda ti bike niere munye abko krörö: Munkwe ja tare era metre kwärikwäri. Erere arato, munkwe bätä ngwiandre kri krübäte kukwe kämekäme yebtä amne munkwe kukwe kuinkuin ye ketadrete dime ja kisete. ¹⁰ Ni ja etbare käta ja tarere, ye kwrere munkwe ja taredre kwärikwäri amne, munkwe ñan ja mikadre ngwarbe jae kwärikwäri, akwa munkwe ja mikadre bäri ütiäte jae kwärikwäri. Yebtä munkwe ja kitadre bäri. ¹¹ Mdakäre abko, sribi jökrä jiebtu mun rankwadre kisere, akwa munkwe ñan kä ngwiandre krene jabtä amne munkwe sribidre ja di ngöi jökrä ni Dänkienkrä.

¹² Erere arato, Ngöbökwé jändrän kuin nuendi munkrä, ye abko munkwe käi ngwiandre nuäre jabtä, akwa mun raba ja tare nike angwane, munkwe nünandrekä dite jabtä amne ja tare nika yebtä munkwe ñan ngra ngradre akwa, munkwe blitadre janknu Ngöböbe. ¹³ Nitre tödekaka Jesubtu käta jändrän mdei nike, ye abko munkwe die mikadre. Erere arato, nitre basaka kadre ngäbtu kuin, ye jiebtu mun rankwadre kisere.

¹⁴ Mdakäre abko, nire nire tä näin kisere mun jiebtu mun mikakäre ja tare nike tödekabtä Jesubtu, ye kräke munkwe ja di kärä Ngöböye amne munkwe ñan ngürün mika btä ja dokwäre. ¹⁵ Erere arato, nire nire btä käta nuäre, ye ben munkwe kä ngwiandre nuäre gwaire jabtä amne, nire nire tä ulire amne tä ja müaire abko ben munkwe ja müaidre gwaire siba.

¹⁶ Erere arato, munkwe nünandre jäme jabe kwärikwäri amne munkwe ñan bikadre krikri, akwa munkwe ja getadre jäme ni bobre bobre ben amne ja ñan rabadre ruen bäri töbtä ni mda mdabtä munye.

¹⁷ Mdakäre abko, ni mda mdakwe kukwe nuen käme mun rüere, akwa munkwe ñan kukwe nuenta käme btä ja dokwäre, akwa dre dre tuen kuin ni jökräye, ye jiebtu mun rankwa. ¹⁸ Erere arato, munkwe ja die mikadre käre nünakäre jäme ni jökräbe.

¹⁹ Ti mräkätre tare tikwe, ni mdakwe kukwe nuen käme mun rüere angwane, munkwe ñan ja ngie mika au, akwa munkwe mun rüere ye tuametre Ngöbö kisete, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukwei käta niere krörö:

Ni mikadre ja ngie nuen, ye abko tä ti kisete.

Ne aisete ni kukwe nuenkä kämekäme mun rüere, ye dokwäre tikwe mikadi ja ngie nuen, [Deuteronomio 32.35](#)

niebare ni Dänkienkwé. ²⁰ Ne aisete, nikwe Ngöbö Kukwei mikadre täte krörö:

Ma rüere, ie mrö raba angwane, makwe buka.

Erere arato, tomna raba ie angwane, makwe tomna bian ie.

Yebtä abko rabadre ja gaire amne ngwäre kwata rabadre tain bürere jökrä ie ja gäibtä, abkokäre makwe nuen kore. [Proverbios 25.21-22](#)

abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä. ²¹ Ye abko, makwe ñan ja ganaimna kukwe kämeye, akwa makwe kukwe kuin nuen ma rüekrä, köböire makwe kukwe käme ganaindi.

13

Nitre gobranka kukwei mikadre täte

¹ Mdakäre abko, ni jökrä tä nebe gobrane ye abko Ngöbö ara jire tä mike. Ni ñakare jire iti abko tä ja mike gobrane ja töi jenbtu, aisete nikwe nitre gobranka mikadre täte. ² Ye aisete nire nire tä nebe nitre gobranka rüere, ye abko Ngöbö kukwei ara jire rüere nita rüere, aisete nire nire tä rüere nitre gobranka rüere ye abko käkwe ja ngie nuadi. ³ Ye abko, ni töi kuin era metre abko kräke ñan nitre gobranka tä mikani jürä ngwiandre, akwa nitre kukwe kämekäme nuenkä abko kräke gobranta mikani jürä ngwiandre ie. ¿Ye aisete gobran ñan jürä rabadre mabtä, ie ma tö ya? Gobran jürä ñan rabadre mabtä, ie ma tö ne ngwane nüna kuin era metre amne makwe ñan ja mika ngite angwane, nitre gobranka käkwe ma mikadi ütiäte, ⁴ ñobtä ñan angwane nitre gobranka tätre sribire Ngöbökrä jändrän kuin nuenkäre makrä. Akwa makwe nünandre käme abtä makwe ja mikadre ngite gobran rüere, ye ngwane abko gobran jürä rabadre mabtä, ñobtä ñan angwane ñan ngwarbe nitre gobranka ye tä ni mike ja ngie nuen. Nitre gobranka ye abko tä sribire Ngöbökrä, kukwe kämekäme nuenkä mikakäre ja ngie nuen Ngöbö täte. ⁵ Ye mden kisete,

ni jökrä käkwe nitre gobranka mikadre täte. Ye abko ñan ni mikadre ja ngie nuen kwe abtä mikadre täte, akwa ja ñan rabadre ruen ngite nie Ngöbö ngwärekre, abkokäre nikwe mikadre täte.

⁶Nitre gobranka ye tä sribire Ngöbökrä amne tä sribi ye nuene köbö kwatirekwatire, aisete mun jökrä tä ja ütiä bien ietre. ⁷Ye mdenbtä abko, gobran itire itire, ie dre biandre ja ütiäre, ye erere bian ie munkwe, aisete nireye rürümon ütiä biandre ño ño, ye ie ja ütiä biandre metre. Erere arato, nire nire jürä ngwiandre, ye erere munkwe jürä ngwian amne, nire nire mikadre ütiäte jae, erere munkwe mika ütiäte jae.

Ja taredre kwärikwäri

⁸Munkwe ñan ja ütiä ya o rürümon ütiä mika jire chi jabt, akwa käre rürümon ütiä tädre ketetibe mun itire itire bti abko munkwe ja taredre kwärikwäri, ñobtä ñan angwane nire nire kätä ni mda mda tarere ye abko kätä Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye mike täte jökrä. ⁹Ye abko Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye kätä niere krörö: Ma gure ne ngwane, makwe ñan ja mika gure bati bati ni mdabe, makwe ñan ni kämika, makwe ñan go, makwe ñan jändrän ni jenenankwe ribe jae. Ye abko, kukwe ketetibe mda munkwe mikadre täte ne ngwane, kukwe jökrä biani nuendre nie Ngöbökwé ye rabadre bare munye. Kukwe keteti mda ye abko krörö:

Mata ja tarere au,

ye kwrere makwe ni mda mda tare arato,

Levítico 19.18

¹⁰ñobtä ñan angwane nire nire kätä ni mda tarere ye abko ñan tä kukwe nuene käme rüere. Ne aisete nita ja tarere kwärikwäri, ye ngwane Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye tä nebe bare täte jökrä nie.

¹¹Munkwe ni mda mda taredre kore, ñobtä ñan angwane ni Dänkien Jesukristo jatadita ni diantarikäre abko köböi nukera. Munkwe ñan nüna ni kibiaka kwrere, ñobtä ñan angwane Jesukristo jatadita abko köböi nukerate bäri ja ken, munkwe tödekani Jesubti krire ye kräke. ¹²Kä ne ngwane abko kä iko kwrere amne ni jökrä kätä kukwe nuene kämekäme, akwa kä iko ye kitera niken ta amne Jesu kebera nuketa, ye abko kä ngwen kwrere kitera nüke. Ye mdenbtä abko, ari kukwe kämekäme kite temen amne ari ja töi mike kwatibe kukwe kuin nuene. Ye kwrere ni rabadi juto biare ni Dänkien kaen ngäbti, ni rükä tä ja mike juto niara rüe kraire jabt ye kwrere. ¹³Ne aisete, jändrän nuenta era metre kä ngwenbti, ye kwrere nikwe nünandre era metre. Akwa ni ñan rikadre kä ngwen nuäre ngwarbe jabtä kwärikwäri amne, ni ñan rika dröbare. Erere arato, nikwe ñan ja mikadre gure bati bati amne nikwe ñan ja näkwitadre ngwarbe kukwe kämekäme btä; nikwe ñan rüdre ngwarbe jabe kwärikwäri amne ni mda rabadre jändrän bkäne, yebtä nikwe ñan mokredre jire ben. ¹⁴Munkwe ñan nüna kore amne ñan kukwe kämekäme mdei ngwian jae munkwe amne, munkwe töbika ñakare btä, akwa ni Dänkien Jesukristo käkwe nünabare ño kä nebtä amne blitabare ño kä nebtä kwe, ye kwrere munkwe nüna amne munkwe blita ni mda mdabe.

14

Ja kadre ngäbti kwärikwäri

¹Mdakäre abko, kukwe diribare Jesukwe mröbtä, yebtä töbikata jene jene. Akwa kukwe ye mikakäre era abko ni mräkä di braibe kätä ngri kwete ñakare, ni ye abko munkwe ka ngäbti kuin amne tä töbike ño, yebtä munkwe ñan kita ngite, ²ñobtä ñan angwane jändrän jökrä abko dbe kwetadre niebare ni Dänkien Jesukwe abko ni ruäre tä nütüre, akwa ni ruäre abko di ñakare kukwe ye mikakäre era abko kätä ka bätäkä ngwarbe aibe kwete. ³Ye abko ni ruäre kätä jändrän jökrä kwete ye ñan käkwe ni mda mda ngri kwete ñakare ye mika ngwarbe jae. Erere arato, ni ruäre ñan tä jändrän jökrä kwete ye käkwe ñan ñäkä jire ni jändrän jökrä kwetaka yebtä, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé ni nibu ye kani ngäbti, aisete ni ye käkwe ja kadre ngäbti kuin arato. ⁴Ni ruäre kätä jändrän jökrä kwete abko sribikä ni Dänkien Jesukwe, jakwa ñobtä mata blite bkänkä kwrere amarebti ni sribikä bkänkä kräke abko rüere mata ñäke ye? Sribikä bkänkä kräke

ye abko tä nüne kuin ya, ñakare ya akwa ye tä gare bkänkäye, aisete ni ye käkwe nünandi kuin bkänkä okwäbti, ñobtä ñan angwane ni Dänkien Jesu di kri abko käkwe mikadi kuin.

⁵ Mdakäre abko, nitre israelita käta köbö jadükakrä mike bäri ütiäte köbö mda mdakrä, ye kwrere jire ni ruäre mun ngätäite tä köbö ruäre mike bäri ütiäte köbö mda mda kräke, akwa ni mda abko ie köbö kwatirekwatire tä nebe tuen ja kwrere jökrä. Ne aisete ni itire itire käta töbike ño ye abko dbe raba ruen ie, ne ngwane mika era kwe. ⁶ Ni ruäre abko tö köbö ruäre mikai jenena ütiäte jae, ye abko tä mike ütiäte jae ni Dänkien mikakäre ütiäte jae. Erere arato, ni ruäre käta kuin niere Ngöböye, bti tä jändrän jökrä kwete, ye abko tä kwete Ngöbö mikakäre ütiäte jae. Mdakäre abko, ni ruäre ñan tä ngri kwete, ye abko tä ja üke bän ngri yeye, akwa tä nuene Ngöbökrä, käta kuin niere Ngöböye amne tä mike ütiäte jae arato. ⁷ Ne aisete ni tödekaka Jesubti ñakare jire iti käta nüne au jakrä. Erere arato ni tödekaka Jesubti ñakare jire iti abko tä krüte au jakrä, ⁸ ñobtä ñan angwane nita nüne ye abko nita nüne ni Dänkien kräke. Erere arato, ni krütadre angwane, ni krütadre ni Dänkien kräke, niara mikakäre ütiäte jae, aisete nita nire ya, ni krütadre ya, akwa ni Dänkienta ni bkäne. ⁹ Ni Dänkien rabadre ni bkäne, abkokäre niara krütani, bti nukaninta nire rabakäre ni krütani amne ni nire Dänkiene.

¹⁰ ¿Kore ne ngwane, se ñobtä ma mden kräke ngri ñakare dbe kwetadre käta ñäke ma mräkä jändrän jökrä kwetaka rüere? Erere arato, ¿se ñobtä ma jändrän jökrä kwetaka käta ñäke ma mräkäbtä mikakäre ngwarbe töbikabtä bä jene kore? Mrä ni rabadi jökrä Ngöbö ngwärekri angwane, kukwe ükadite kwe nibe, aisete ¿se ñobtä mata ñäke ma mräkä rüere kitakäre ngise ye! ¹¹ Kukwe kore ye mdenbtä Ngöbö Kukwei käta niere krörö:

Tita nüne, aisete ti ne ngwärekri ni jökrä rabadi ngukudokwäbti temen ti mikakäre ütiäte jae amne, ti Ngöbö aibe käikitadikä kwetre, niebare ni Dänkienkwe, *Isaías 45.23* abko nieta Ngöbö Kukweibtä. ¹² Ye mden kisete, ni itire itire käkwe dre dre nuendi, ye abko nikwe niedi au jökrä jakrä ni Dänkienye.

¹³ Ye mden kisete, munkwe ñan ñäkadre jire jabtä kwärikwäri, akwa nikwe töbikadre kuin ja käne, käkwe ñan kukwe mikadre ni mräkä tödekaka Jesubti ye jiete abtä ja mikadre ngite kwe Ngöbö rüere. ¹⁴ Akwa ni Dänkien Jesu nämene nüne kä nebtä angwane, kukwe diribare kwe abko kukwe era metre gare kuin tie abko krörö: Jändrän jökrä kwetadre abko ñakare jire käme Ngöbö ngwärekri, aisete munta jändrän jökrä kwete abko tä töbike era metre tuen tie, akwa ni ruäre abko ie jändrän ruäre ñan tuen dbe kwetadre, ye abko ñakare dbe niarakrä. ¹⁵ Akwa mtare mun abko tä mrö ño ño kwete, ye ñan tuen dbe mun mräkäye, akwa munta kwete janknu okwäbti, abtä jata nebe ruen ngite ie, ye ngwane munta mun mräkä tarere ñakare. Ne aisete munta mrö ño ño kwete, ye köböite munkwe ñan mun mräkätre, kräke Kristo krütani, ye mikata ja mike ngite Ngöbö rüere. ¹⁶ Ne aisete, munkwe ñan kä bian jire chi ñäkäkäre blo mrö kuin kwetadre ye rüere, ¹⁷ ñobtä ñan angwane Ngöböta gobrane nibti amne Ngöbökrä abko jändrän kwetadre amne ñadre abko ñakare ütiäte. Akwa ni jökrä bti Ngöböta gobrane abko tä nüne era metre jabe kwärikwäri amne tä nüne jame jabe kwärikwäri amne kä tädre bäri nuäre nibtä Ngöbö Üai Deme köböire, ye abko ütiäte Ngöbökrä, ¹⁸ ñobtä ñan angwane nire nire tä nüne kore sribikäre Kristokrä ye käta kä mike nuäre Ngöböbtä amne tä nebe tuen dbe ni mda mda okwäte arato.

¹⁹ Ye aisete, jändrän jökrä käta ni die mike nüne jame jabe kwärikwäri amne tä ni die mike gwaire jökrä, ye abko ari känentari bäri ja käne. ²⁰ Angwane makwe ñan sribi Ngöbökwete tä mun jökrä ngätäite juan ngwarbe mrö aibehtä. Akwa kukwe era metre abko nere: mrö jökrä abko kuin deme amne dbe kwetadre Ngöbökwete niebare. Akwa mrö ñan tuen dbe kwetadre ni mräkäye abko nikwe kwetadre okwäbti abtä ja mikadre ngite kwe Ngöbö rüere, ye abra käme. ²¹ Ne aisete nikwe ngri kwetadre amne nikwe uba döi ñadre, köböite ni mräkä käkwe ja mikadre ngite Ngöbö rüere ne ngwane, nikwe ñan ngri kwetadre amne nikwe ñan uba döi kwaka ñadre, ye abko rabadre bäri kuin. Erere arato,

jändrän mden mden nikwe nuendre käkwe ni mräkä mikadre ja mike ngite Ngöbö rüere, ye abko nikwe ñan nuendre jire chi mda.

²² Ne aisete dre tuen kuin mae, yehtë abko makwe töbika kaibe jakrä Ngöbö ngwärecri amne ñan kwetamna amne ñan ñamna ni mda mdaye. Ye mdenhtë abko nieta krörö: “Nire nire tä tikaninte, käta kukwe mden mike era, erere tä nuene amne jata nebe ruen ngite ñakare Ngöbö ngwärecri, ni ye abko htä käta nebe nuäre.” ²³ Akwa jändrän ño ño kwetadre amne ñadre ye ñan tä nebe tuen dbe ie, akwa bti ta tä kwete, ye ngwane tä ja mike ngite Ngöbö ngwärecri, ñobtä ñan angwane jändrän kwetadre abko ñan tä nebe nuke gare metre ie akwa tä nuene, ye ngwane tä ja mike ngite, aisete jändrän jökrä nuendre, ye abko era metre ya, ñakare ya, akwa nita nuene, ye ngwane nita ja mike ngite.

15

¹ Akwa ni jändrän jökrä kwetaka abko di tärä kukwe diribare Jesukwe mröhtë mikakäre era täte jökrä, angwane ni mräkä di braibe käta ngri kwete ñakare, ye abko nikwe kadre ngäbti amne nikwe ñan töbikadre jändrän kuin känkäre kaibe au jakrä ja mikakäre nuäre. ² Ni jökrä käkwe jändrän kuin nuendre ni mräkä tödekaka Jesubti mda mda kräke, niara moto mikakäre nuäre amne ja die mikakäre kwärikwäri, ³ ñobtä ñan angwane Kristo ara jire käkwe ñan jändrän kuin känäbare kaibe au jakrä ja mikakäre nuäre, akwa Ngöbö Kukwei namani tikani niarhtë, ye erere namani bare krörö ie:

Ñäkä nämane bätäkä ngwarbe ma rüere Ngöbö, ye abko nikani jökrä ti kötära, *Salmos 69,9*

abko tä tikani Kristobtä. ⁴ Kukwe jökrä tikani kore Ngöbö Kukwehtë, ye abko tikani ni töi tikakrä amne kukwe tikani kira, ye abko htä nikwe nünandrekä dite käre amne tä kä mike nuäre nihtë, ye köböire ni rabadre tödeke kärekäre Ngöböhti, abkokäre namani tikani kira kore. ⁵ Angwane Ngöbö ni mikaka nünenkä dite käre amne kä mikaka jäme ni motobtä käkwe mun die mika ja töi mike ja näre jökrä, Kristo Jesu tö ie ye kwrere, ⁶ mun töi rabadre kwatibe jökrä, käkwe Ngöbö ni Dänkien Jesukristo Rün kwe ye käikitadrekä gwaire jökrä abkokäre.

⁷ Kristokwe mun itire itire kani ngäbti kuin, ye kwrere munkwe ja ka ngäbti kuin kwärikwäri Ngöbö rabadre käikitaninkä abkokäre. ⁸ Mdakäre abko, ti tö kukwe krörö nieita munye: Ngöbökwete kukwe ükaninte nitre israelita mräkä känkäre ben, ye mikakäre bare täte Kristo nükani ni klaborer kwrere nitre israelitakrä, ye köböire abko Ngöbö tä ja kukwei mike täte abko bä mikani kore kwe. ⁹ Erere arato, nitre ñakare israelitare namani ruentari tare Ngöböye, aisete Ngöbö käikitadrekä kwetre, abkokäre Kristo nükani Ngöbö Kukwei mike bare. Kukwe yehtë Ngöbö Kukwehta tikani krörö:

Tikwe ma käikitadikä nitre ñakare israelitare ngätäite amne tikwe ka niedi ma mikakäre ütiäte. *2 Samuel 22.50; Salmos 18.49*

¹⁰ Angwane tärä mda kanti abko nieta krörö:

Mun ñakare israelitare ye käkwe kä ngwian bäri nuäre jabtä juta Ngöbökwete ye ben gwaire. *Deuteronomio 32.43*

¹¹ Amne tärä mdara jire Ngöbö Kukwehtë abko nieta krörö:

Mun ñakare israelitare juta kwatirekwatire te ye käkwe ni Dänkien Ngöbö käikitaka gwaire jökrä. *Salmos 117.1*

¹² Erere arato, Isaías käkwe kukwe tikani krörö Jesukristobtä:

Isaí bkün jatadi iti, ye abko rabadi gobrane nitre ñakare israelitarehti angwane tödekadi kwetre bti, *Isaías 11.10*

abko tikani kore Isaíaskwete.

¹³ Angwane Ngöbö tödekakrä nikwe ye käkwe kä mika bäri nuäre munhtë amne mun mika nüne jäme kwe, munta tödeke bti ye ngwane. Erere arato, Ngöbökwete jändrän kuin nuendre mda munkrä, yehtë munkwe ja töi mika ngibiare bätäre Ngöbö Üai Deme di kri ye köböire.

Sribi Pablockwe nitre ñakare israelitare ngätäite

¹⁴ Ti mräkätre tikwe, mun moto nena kuin krübäte ni mda mdakrä amne, kukwe bätäkä ngwarbe nena gare kabre munye amne mäträre metre jabtä kwärikwäri ye garera kuin munye abko nena gare tie. ¹⁵ Akwa tita tärä tike, nebtä abko kukwe ruäre ñan käi rikwitadrekä munbti, abkokäre tita tärä ne tike era metre gwärere munye. Tita tärä tike kore, ñobtä ñan angwane Ngöbökwe ja moto mikani kuin tikrä, käkwe ti mikani sribire kore. ¹⁶ Ye aisete, mtare tita sribire Kristo Jesukrä nitre ñakare israelitare ngätäite. Erere arato, nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre käta jändrän kämike, bti tä mike gare Ngöböye, ye kwrere tita sribire nitre ñakare israelitarebe, käta niken Ngöbö kukwei kuin Jesubtä ngwena ietre, abti niaratre tä Ngöbö kukwei kuin ye kaen ngäbti angwane, tita niaratre mike gare Ngöböye amne tä nebe dbe Ngöbö ngwärekre amne Ngöbö Üai Deme käta mike deme jenena Ngöbökrä.

¹⁷ Tita sribi nuene kore Ngöbökrä, yebtä abko ja rabadre ruen ütiäte kri tie Kristo Jesu köböire ruen tie. ¹⁸ Akwa ti abko ie ja nüke töre ñakare blite kukwe mda mda bä jene btä angwane, Kristo ara jire käkwe dre dre nuenbare ti köböire amne ñokwe ti mikani nitre ñakare israelitare ngwena tödeke Jesubti, ye aibebtä ti tö blitai, aisete namani bare ja kukweibti tie amne nämane bä mikani arato. ¹⁹ Ne aisete tikwe Ngöbö kukwei kuin Kristobtä diribare, ye abko sribi kri ñan tuabare, bti nämane mikani era metre Ngöbö Üai Deme diebti. Ngöbö kukwei kuin Kristobtä, ye abko tikwe mikani gare kuin täte jökrä niken juta Jerusalénte amne juta mda mdate nebe kä Ilíriate. ²⁰ Ngöbö kukwei kuin Jesubtä kädrie ngämi, käi kánti käre ti töta nebe rikai Ngöbö kukwei ngwena, ñobtä ñan angwane ni mdakwe sribi kömikanintbe, ye kánti ti ñan tö sribire ni mda jiebti. ²¹ Ne aisete Ngöbö Kukwei tikani kira rabadre bare, abkokäre tita sribire jirekäbe kore. Ngöbö Kukwei ye abko tä niere krörö:

Ni mda mda ñakare israelitare abko ie kukwe nie ñakare niarabtä abko ie rükadi gare. Angwane ni mda mda ñakare israelitare abko olote blita ñakare niarabtä abko ie niara rükadi gare,

Isaías 52.15

abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä. ²² Ye mden kisete, nitre ñakare israelitare, ben ti nämane sribire kore kä mda mda kánti, abtä ti ngämi nebata basare munye. Tikwe ja köböi kitani bäre bäre niken mun kánti yete, akwa kukwe namani ti jiete.

Pablo tö näin basare juta Romate

²³ Akwa mtare tita sribire, ye kánti tikwe sribibarera ünän jökrä angwane, ti tö namani rikai basare munye yete, ye abko käi nikanina kabre ta, ²⁴ aisete ti näin España, ye ngwane ti tö rikai nebe basare jire mun kánti yete. Ti rabadi bä jötrö mun kánti Roma yete akwa, kä rabadi nuäre tibtä mun tuare. Yebti munkwe ti die mikadre abko bti ti näin, ruen tie.

²⁵ Akwa gwängwarbe abko ja mräkätre nete käkwe jändrän biani ja mräkätre tödekaka Jesubti Jerusalénbo kräke abko ti bike niken bien ietre, aisete ti bike nikenta käne Jerusalén, ²⁶ ñobtä ñan angwane ja töi jenbti ja mräkätre Macedoniabo, Acayabo käkwe ngwian ükaninkrö juandre ni bobre bobre ja mräkätre tödekaka Jesubti Jerusalénbo ngätäite kräke. ²⁷ Niaratrekwe ngwian ükaninkrö ja töi jenbti ja mräkätre Jerusalénbo kräke, akwa era metre niaratre rabadre jändrän ye nuene nierare, ñobtä ñan angwane nitre ñakare israelitare, ben nitre israelita käkwe jändrän jökrä kuin Ngöbökwé nikä dräibare jabtä niaratre die mikakäre, ye kwrere arato nitre ñakare israelitare käkwe nitre israelita tödekaka Jesubti die mikadre arato jändrän jakwebti ruen tie. ²⁸ Ne aisete ti näin Jerusalén, käkwe ngwian biandi ünän jökrä ja mräkätreye, yebti ti näin España mda angwane, ti näin basare jire mun kánti yete. ²⁹ Akwa ti rabadi yete angwane, jändrän kuin Kristokwe, yebti nikwe ja die mikadi kwärikwäri ye abko gare kuin tie.

³⁰ Ti mräkätre, ni Dänkien Jesukristo köböire amne Ngöbö Üai ni mikaka ja tarere kwärikwäri, ye köböire munkwe ja geta gwaire tibe sribi tare krübäte tikrä nebtä amne munkwe blita tikrä Ngöböbe. ³¹ Angwane nitre israelitare käta tödeke ñakare Jesubti tä nüne Judea, ne ngäniene Ngöbökwé ti ngibiadre abko munkwe ribe ie tikrä. Erere arato, ti näin ngwian ngwena ja mräkätre Jerusalénbo kräke, ye abko niaratrekwe kadre ngäbti kuin abko munkwe ribe Ngöböye arato. ³² Yebti Ngöbö tö ne ngwane, kä rabadi nuäre kri

tibtä rikare ja tuen munbe amne tikwe jadükadre basare kwärä munye yete. ³³ Ngöbö kä jäme bianka nie, ye raba mun jökrä ben. Abko kore se. Amen.

16

Pablota köbö kuin juen mrä

¹ Mrä abko, ti mräkä merire Febe bike niken mun kanti. Niara abko nitre tödekaka Jesubti die mikaka abko tä nüne juta Cencreate. Ye mden bike niken mun kanti. ² Ne aisete ni Dänkien köböire ni tödekaka Jesubti tä ja kaen ngäbti, ye kwrere munkwe niara ka ngäbti angwane, kukwe mda mda kwe, btä munkwe die mika, ñobtä ñan angwane niarata ni kwati die mike amne ti ara jire die mikata krübäte kwe abti kä nuke mtare arato, aisete munkwe die mika.

³ Amne Priscila btä brare kwe Aquila abko sribi muko tikwe Kristo Jesukrä, ye kräke tita köbö kuin juen abko munkwe nie ietre. ⁴ Niaratre nibu ye abko bäsi krütani ti diantarikäre. Yebtä abko ñan ti aibe tä kuin niere ietre, akwa ni mräkä jökrä ñakare israelitare käta tödeke Kristo Jesubti kä ketareketare temen käta kuin niere Ngöböye btätre siba. ⁵ Mdakäre abko, nitre tödekaka Jesubti tä ja ükekrö Priscila amne Aquila gwiriete, ye kräke tita köbö kuin juen abko munkwe nie ietre.

Erere arato, ti kukwe muko tare kri tikwe Epeneto, kräke tita köbö kuin juen, munkwe nie ie. Niara ye abko käkwe tödekani bäri käne Kristobti provincia Asiate. ⁶ Amne María käkwe sribibare kri munkrä, ye kräke tita köbö kuin juen arato, munkwe nie ie. ⁷ Erere arato, ti mräkätre israelita Andrónico amne Junias nämene ngite gwaire tibe kä teri amne, niaratre ütiäte kri nitre Jesu kukwei ngwianka ngätäite amne niaratre käkwe tödekani bäri käne Kristobti ti ngwä. Niaratre ye kräke tita köbö kuin juen arato, munkwe nie ietre. ⁸ Amne Amplias ti kukwe muko tare tikwe ni Dänkien köböire, ye kräke tita köbö kuin juen arato, munkwe nie ie. ⁹ Erere arato, Urbano sribi muko munkwe Kristokrä ye kräke tita köbö kuin juen, amne Estaquis tare tikwe, ye kräke tita köbö kuin juen, munkwe nie ietre. ¹⁰ Mdakäre abko, Apeles käta tödeke kwatibe Kristobti, ye abko bä mikani kwe ja tare nikabtä, niara ye kräke tita köbö kuin juen arato, munkwe nie ie. Erere arato tita köbö kuin juen Aristóbulo mräkäkrä, munkwe nie ietre. ¹¹ Amne ti mräkä israelita nünanka ti käite Herodión, kräke tita köbö kuin juen, munkwe nie ie. Erere arato, Narciso mräkä käta ni Dänkien mike era, kräke tita köbö kuin juen, munkwe nie ietre. ¹² Mdakäre abko, Trifena amne Trifosa käta sribire ni Dänkien kräke, niaratre ye kräke tita köbö kuin juen, munkwe nie ietre. Erere arato, Pérsida tare nikwe ye käta sribire kri ni Dänkien kräke, niara ye kräke tita köbö kuin juen arato, munkwe nie ie. ¹³ Amne Rufo tä Ngöbö kukwei mike era abtä ütiäte kri Ngöbö ngwärekre abko kräke tita köbö kuin juen, munkwe nie ie. Erere arato, Rufo meye namani ti meye kwrere tikrä abko kräke tita köbö kuin juen arato, munkwe nie ie. ¹⁴ Mdakäre abko, tita köbö kuin juen Asíncrito kräke amne Flegonte kräke, erere arato tita köbö kuin juen Hermas kräke, Patrobas kräke amne Hermes kräke amne ja mräkätre mda mda tödekaka Jesubti tä ja gete bentre, kräke tita köbö kuin juen, munkwe nie ietre. ¹⁵ Erere arato, tita köbö kuin juen Filólogo kräke, Julia kräke amne Nereo kräke, erere arato Nereo ngwai merire, kräke tita köbö kuin juen, munkwe nie ietre. Amne Olimpas kräke tita köbö kuin juen amne ja mräkätre tödekaka Jesubti tä bentre yete, ye kräke tita köbö kuin juen jökrä, ye abko munkwe nie kore ietre.

¹⁶ Akwa mun abko käkwe ja demain era metre kwärikwäri Ngöbö käbti abko tita niere munye. Ja mräkätre jökrä tä gätäre Kristo käbti nere temen tä köbö kuin juen mun jökrä kräke.

¹⁷ Ti mräkätre, mräkäre abko kukwe mda ti tö niei munye abko krörö: Ngöbö kukwei kuin Jesubtä diribare munye abko munkwe kani ngäbti, kukwe ye rüere ni mda mda jatai dirire bä jene mun mikakäre rüere jabe kwärikwäri amne mun mikakäre Kristo gibiekäta. Ni ye kwrere ngäniene munkwe nikra kuin ja käne amne munkwe ñan ja geta jire chi bentre, ¹⁸ ñobtä ñan angwane niaratre ñan tä sribire ni Dänkien Kristokrä akwa, tä sribire au jakrä, käta ñäke nuäre nuäre dirikäre, ye käta nitre mokrere ñakare jabti ngökö, aisete

munkwe mokre jabti. ¹⁹ Amne mun jökrä käta dirikätre munye mike täte, ye abko bäri käi nuäre tibtä, akwa yebtä munkwe ñan dirikätre blo mikadre täte arato, akwa mun rabadre töbtä jändrän kuinquin nuenkäre, ie ti tö, akwa kukwe kämekäme ñan rükadre gare munye, abkokäre munkwe ñan ja kitadre btä, ie ti tö. ²⁰ Ye abko munkwe nuendre kuin kore, ye ngwane Ngöbö kä jäme bianka nie, ye käkwe Satana mikadi tükarekä jötrö ngwarbe ja ngoto täni munye. Erere arato, ni Dänkien Jesu käkwe ja moto mika kuin mun jökrä kräke.

²¹ Mdakäre abko, sribi muko tikwe Timoteo käta köbö kuin juen mun kräke. Erere arato, Lucio, Jasón amne Sosípater ti mräkätre israelita käta köbö kuin juen mun jökrä kräke. ²² Amne ti kä Tercio, ti ne abko Pablokwe mikani tärä ne tikaka jakrä juandre munye, ti ne käta köbö kuin juen mun kräke ni Dänkien käbti arato. ²³ Amne Gayo käta kä bien nitre tödekaka Jesubtiye ja gwiriete, ye erere tita mtare Gayo gwiriete nete, Gayo ye käta köbö kuin juen mun kräke. Erere arato, Erasto ngwian ngibiabtikä juta Corinto nete käta köbö kuin juen mun jökrä kräke amne, ni mräkä Cuarto käta köbö kuin juen mun jökrä kräke arato.

²⁴ [Amne ni Dänkien Jesukristo käkwe ja moto mika kuin mun jökrä kräke. Amen.]*

²⁵ Ngöbö kukwei kuin Jesukristobtä tita näin mike gare, ye köböire Ngöbökwé mun mika nünenkä dite abko ie ti tö, aisete ari Ngöbö käikitekä, ñobtä ñan angwane kukwe ye nämäne kaibe tiebe Ngöbökwé, akwa niara tö namani mikai gare nie. Ngöbö ngämi kä ne dätäre, känenkri kukwe ye mikanintbe kwe, bti ükani kaibe tiebe kwe, ²⁶ akwa nitre Ngöbö kukwei niekä käkwe tärä tikani abko köböire Ngöbö nena mike gare nie, ye abko Ngöbö nünanka kärekäre käkwe mikanintbe kore, erere namani bare. Ne aisete mtare nitre ñakare israelitare kä jökräbti temen, ie Ngöbökwé kukwe tiebe ye mikani gare kuin amne niaratre käkwe Ngöbö kukwei mikadre era, käkwe tödekadre Jesubti amne mikadre täte kwetre, abkokäre mikani gare ietre. ²⁷ Ne aisete, Ngöbö itibe töbtä ye aibe raba mikani ütiäte kri kärekäre Jesukristo köböire. Abko kore se. Amen. Ne ngörä.

---

* 16:24 Kukweta tikani corcheta ngätäite ñan tä tikani manuscrito bäri kuinquinbtä.

Tärä Tikani Käne Pablokwe Nitre Corintobokrä 1 Corintios

Pablo nämane sribire juta Efesote angwane, niarakwe tärä ne tikani nitre tödekaka Jesubti nünanka juta Corintote ye kräke. Pablo näire juta Corinto ye abko juta bäri ütiäte kākä Grecia ye kanti. Ni mili 650 nämane nüne yete amne nitre ye ngätäite abko ni mili 400 abko ni klabori ni mdakwe. Pablo ara kākwe kukwe kuin Jesubtä diribare käne juto Corinto yete abko tä tikani Hechos 18.1-21 yebtä.

Pablokwe tärä ne tikani, ñobtä ñan angwane ni iti kädian nämane Cloé abko mräkä nükani basare Pabloye juta Efesote angwane, nitre tödekaka Jesubti nämane ja kwete krübäte Corinto yete amne ni kwati nämane kukwe nuene diän diän abko niebare kwe Pabloye. Erere arato, nitre tödekaka Jesubti Corinto yete kākwe tärä juani Pabloye angwane, kukwe ngwianintari kwetre ie, ye abko Pablo tö namani kukwe ye kain ngäbti, aisete tärä ne tikani kwe nitre tödekaka Jesubti nünanka Corinto töi diankäre amne die mikakäre.

Kukwe kwati abko, juta Corinto yete ni kwati nämane ngöbö ngwarbe mike ütiäte jae. Nitre tödekaka Jesubti ngämi tödeke Jesubti, känenkri niaratre nämane ngöbö ngwarbe keta kabre mike ütiäte jae, kä nämane jändrän kämikani ngöbö ngwarbeye abko ngrie kwete ni mda mdabe, ngöbö ngwarbe ye mikakäre ütiäte jae. Kukwe yebtä Pablota blite tärä nebtä.

Erere arato, ju blitakrä ngöbö ngwarbebe, ye kanti meri bti kä ngwarbe nämane abko ben nitre brare nämane neme. Ni brare brare kākwe tödekani Jesubti angwane, dre dre nuendre kwetre ñan nämane gare ie, aisete ni gure gure kākwe nünandre ño amne ni gure ñakare kākwe nünandre ño, yebtä Pablota blite tärä nebtä arato.

Mdakäre abko, ni ruäre nükani gätäre nitre tödekaka Jesubtibe juta Corintote, kä nämane kukwe dirire blo Ngöböbtä abkobtä Pablokwe kukwe tikani arato.

Pablota köbö kuin juen

¹⁻² Ti Pablo käta köbö kuin juen munye ti mräkä Sóstenebe. Ngöbö tö namani ti mikai sribire Kristo Jesu kukwei ngwianka, erere ti käräbare kwe. Ngöböta mun gätäkä Jesukristo käfti juta Corintote ye bkäne amne mun ye ie tita tärä ne tike. Kristo Jesu köböire Ngöbökwé mun käräbare jakrä nünakäre deme. Ni kä jökräfti käta tödeke ni Dänkien Jesukristobti, käta ja di kärere ie, ye ben gwaire Ngöbökwé mun käräbare jakrä. Jesukristo abko ni Dänkien nikwe amne niaratre Dänkien arato. ³ Ngöbö ni Rün nikwe amne ni Dänkien Jesukristo kākwe ja moto mika kuin munkrä amne mun mika nüne jäme kwetre, ie ti tö.

Pablota kuin niere Ngöböye kräke

⁴ Ja mräkätre, käre tita kuin niere Ngöböye munkrä, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé ja moto mikani kuin munkrä Kristo Jesu köböire. ⁵ Ngöbökwé mun mikani ja di bkäne bätäkä ngwarbe krörö ja moto kuinbti: ja di biani kwe munye angwane, ütiä käräbare ñakare kwe munye, kākwe mun mikani dite blitakäre bätäkä ngwarbe niara kukweibtä amne mun mikani töbtä kukwe bätäkä ngwarbebtä kwe. ⁶ Ngöbökwé ja di biani kri kore munye, ñobtä ñan angwane kukwe kuin Kristobtä diribare tikwe, ye rabadre era mun kräke, ie Ngöbö tö namani, aisete ja di biani kri kore kwe munye. ⁷ Ngöbökwé ja di biani kore munye, aisete munta ni Dänkien Jesukristo köböi ngibiare ngäbti angwane, munta Ngöbö die mdei nike ñakare mda. ⁸ Jesukristo jatadita, ye näire mun ñan rabadre ngite niara ngwärekre, abkokäre Ngöbökwé mun mikadi nünenkä dite jabtä niara ngibiare ngäbti. ⁹ Ngöböta kukwe niere, erere tä mike täte metre jökrä. Ngöbö ye mden kākwe mun käräbare nüne kuin ketetibe ja Odei Jesukristo ni Dänkienbe.

Ñan rüdre jabe kwärikwäri

¹⁰ Ti mräkätre, ni Dänkien Jesukristo käbti ti tö kukwe ne ribei kisere munye abko nere: Kukwe jökrä rükabti ruäre mun jökräye, munkwe ñan ja diandrekä jenena amne munkwe nünandre jáme jabe kwärikwäri abkokäre. Erere arato, munkwe töbikadre ja kwrere jökrä amne ja rabadre ruen ja kwrere jökrä munye, käkwe ja töi mikadre ja näre jökrä, abkokäre kukwe jökrä rükabti ruäre mun jökräye. ¹¹ Ti mräkätre tikwe, munta ja rüere kwärikwäri abko Cloé mräkä rükaba kukwe ngwena tie, ye mdenbtä tita kukwe ne niere munye. ¹² Munta ja rüere krörö tita niere: mun ruäre käta niere: ¡A! Tita nekete Pablokri. Mun ruäre abko käta niere: Tita nekete Apolokri, amne mun ruäre abko tä niere: Tita nekete Pedrokri, amne mun ruäre abko käta niere: Tita neke Kristokri. Abtä munta ja rüere, nieba kwetre tie.

¹³ Yebtä abko ti tö kukwe ngwaintari munye. Munta ja denkä jene jene ni mdakri, ¿ye kwrere Kristota ya? ¡Ñakare! ¿Ti Pablo ne metani krusobtä mun kräke ya? ¡Ñakare! ¿Mun ngökani ñöte ti Pablo ne käbti ya? ¡Ñakare jire! Ne aisete ti ñakare ütiäte abkokri munta ja denkä jene jene. ¹⁴ Tikwe Crispo amne Gayo aibe ngökaba ñöte, nebti mun mda mda tikwe ngökaba ñakare ñöte. Yebtä tita kuin niere Ngöböye, ¹⁵ ñöbtä ñan angwane ye kwrere mun ngökani ñöte ti käbti mun ñan rabadre niere jire chi bikakäre kri. ¹⁶ ¡An! Tikwe Estéfanos mräkä aibe ngökaba ñöte arato, yebti tikwe ni mda mda ngökaba ñakare ñöte ruen tie. ¹⁷ Tikwe ni mda mda ngökaba ñakare ñöte, ñöbtä ñan angwane Kristokwe ñan ti juani ni mda mda ngökakäre ñöte, akwa bäri ti juani kukwe kuin jabtä niere kwe. Erere arato, ñan ti juani kwe kukwe kuin Jesubtä niere nuäre nuäre bikakäre töbtä, ñöbtä ñan angwane tikwe blitadre kore angwane, Kristo krütani krusobtä ninkrä dirita tikwe abko kukwe di kri ni diantarikrä abko tikwe bä mikadre ütiäte ñakare mun okwäte aisete, ye ngäniene tikwe ñan blitaba kore.

Kukwe töbtä Ngöbökwé ñakare ja kwrere kukwe töbtä ni kä nebtäkwe

¹⁸ Nire nire tä nüne Ngöbö rüere, abtä tä nianinte abko kräke Jesu krütani krusobtä diantarikäre, ye abko tä nebe tuen kukwe ngwarbe kwrere ietre; akwa nire nire rabai dianintari abko kräke Jesu krütani krusobtä ni diantarikäre, ye abko kräke kukwe kuin, ñöbtä ñan angwane kukwe ye abko Ngöbö di kri ni diantarikrä abko garera nie. ¹⁹ Ngöbö Kukwei arato käta niere ja kwrere abko krörö:

Nitre töbtä abko tikwe töi juandi ngwarbe jökrä, amne nitre töi ngitiekä krikri ñan rabadi töi ngitiekä mda, aisete ni töbtä kri riadikä jökrä, *Isaías 29.14*
abko Ngöbö Kukwei tä niere nitre bikaka töbtä yebtä.

²⁰ Kore ye ngwane, ¿ni töbtä era metre tärä ya? amne, ¿Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre era metre tärä ya? amne, ¿ni töbtä era metre ja kwetaka kukwe kä nebtä btä abko tärä ya? ¡Ñakare jire! Kukwe dirita ni yekwe bä töbtä, akwa era metre kukwe ye abko kukwe ngwarbe abko Ngöbökwé mikani gare, ²¹ ñöbtä ñan angwane ni bikaka töbtä töbtä, ie Ngöbö ñan nukani gare rabakäre dianintari ja töi jenbti. Ye abko, Ngöbö bäri töbtä era metre tö namani dre dre nuein abko erere kukwe mikanintbe kwe. Akwa kukwe kuin Jesubtä diribare nunkwe abko tä nebe tuen kukwe töbtä ñakare kwrere ni bikaka töbtä töbtäye, akwa kukwe yebti nire nire tä tödeke Jesubti abko tä nebe dianintari. ²² Nitre israelita töta nebe sribi kri ñan tuabare tuai Ngöbö diebti amne nitre ñakare israelitare abko tä näin kukwe töbtä töbtä jiebti. ²³ Akwa Kristo müre ketani krusobtä ni diantarikäre, ye abko nunta näin mike gare ni jökräye. Akwa ye tä nebe mate tare nitre israelitabtä amne nitre ñakare israelitare abko ie tä nebe tuen kukwe ngwarbe kwrere. ²⁴ Akwa Kristo müre ketani krusobtä ye köböire Ngöböta ja di kri amne ja töi töbtä kri ye mike tuare, ye abko tä gare metre nitre israelita amne nitre ñakare israelitare käräbare Ngöbökwé rabakäre dianintari yeye. ²⁵ Kukwe kuin Ngöbökwé Jesubtä tä nebe tuen kukwe töbtä ñakare kwrere ni bikaka töbtäye, akwa kukwe kuin Jesubtä ye abko bäri töbtä kukwe jökrä ükaninte kä nebtä bti ta. Erere arato, kukwe kuin Ngöbökwé Jesubtä tä nebe tuen ngwarbe, di ñakare nitre bikaka töbtäye, akwa kukwe ye abko bäri dite ni jökrä dite dite kä nebtä bti ta.

²⁶ Ti mräkätre, Ngöbökwe mun käräbare jakrä angwane, mun nämane ño, yebtä töbikadre munkwe, ñobtä ñan angwane ni töbtä kä nebtä, ye kwrere mun kwati ñakare töbtä kri. Erere arato, mun kwati ñakare di krikri gobran kwrere. Erere arato, mun kwati ñan därebare ni ütiäte krikri mräkäkri. ²⁷ Akwa Ngöbökwe ni töi ñakare mun kwrere dianinkä jakrä ni töbtä bä mikakäre ngwarbe. Erere arato, ni di ñakare kä nebtä mun kwrere abko Ngöbökwe dianinkä jakrä, ni dite krikri bä mikakäre ngwarbe. ²⁸ Erere arato, ni tuen ngwarbe, ütiäte ñakare jire mun kwrere abko Ngöbökwe dianinkä jakrä, ni ütiäte ütiäte kä nebtä mikakäre ngwarbe. ²⁹ Ne kwrere ni ñakare jire iti, abko ie ja rabadre ruen ütiäte abtä Ngöbökwe mikadre metre ja ngwärekri, abkokäre Ngöbökwe ni mun kwrere dianinkä jakrä. ³⁰ Akwa Ngöbö ara jire käkwe mun mikani ketetibe Kristo Jesube amne Ngöbö ara käkwe Kristo mikani kukwe töbtäre nikrä abko krörö: Kristo köböire ni ñakare ngite mda ja ngwärekri Ngöböta niere nibtä amne Ngöböta ni kaen ngäbti amne nita tuen deme niara ngwärekri amne tä ni tikete kukwe kämenbtä arato. ³¹ Ne aisete, Ngöbö Kukwei käta niere, kwrere nikwe töbikadre abko krörö: Nire nire tö ja käikitakä au käkwe ni Dänkien Ngöbö käikitaka jirekäbe, *Jeremías 9.24* ye abko tä tikani kore Ngöbö Kukweibtä.

2

¹ Ti mräkätre, Ngöbö kukwei kuin Jesukristobtä, yebtä ti janama blite munbe angwane, ñan tikwe blitaba kukwe töbtä töbtäbti amne ñan tikwe blitaba kukwe nuäre nuärebti ni töbtä kwrere ja mikakäre ütiäte mun okwäte, ² ñobtä ñan angwane ti nämä mun ngätäite yete angwane, Jesukristo müre ketani krusobtä ni diantarikäre, ye aibebtä tikwe ja töi mikani blitakäre munbe. ³ Akwa ti nämä mun ngwärekri yete angwane, ti di rababa ñakare amne, kä jürä rababa kri tibtä amne ti rababa grükekä jökrä ngrabare. ⁴⁻⁵ Akwa munkwe tödekadre Jesubti Ngöbö Üai di kri köböire amne ñan munkwe tödekadre kukwe töbtä töbtä nuäre nuäre ni töbtäkwe yebti, abkokäre kukwe kuin Jesubtä, yebtä tikwe blitaba munbe. Angwane ñan kukwe töbtä töbtä nuäre nuäre, bti tikwe blitaba munbe mun töi kwitakäre Ngöbö kukwäre, akwa Ngöbö Üai di kri ara jire bti tikwe kukwe kuin Jesubtä mikaba gare metre mun okwäte.

Kukwe töbtä Ngöbökwe tä nüke gare Ngöbö Üai köböire

⁶ Akwa ni tödekaka Jesubti ünän ünän Ngöbö Kukweibtä ne ben nita kukwe töbtä era metre mike gare, akwa kukwe ye abko ñan kukwe töbtä kä nebtä kwrere. Erere arato, ñan kukwe mikani ütiäte ni ütiäte ütiäte kä nebtäkwe, btä tita blite. Ni ye abko kitera niken ta. ⁷ Akwa kukwe kuin töbtä Jesukristobtä mikani gare nunkwe abko nämane ükani kaibe tiebe Ngöbökwe, akwa mtare mikanina gare kwe nie. Ngöbö ngämi kä ne dätere, känenkri niarakwe kukwe ye mikanintbe ni tödekaka Jesubti mikakäre ütiäte kri jabe gwaire. ⁸ Kukwe ne mden abko nitre gobranka kä ne ngwane, ie ñan nükanini gare, ñobtä ñan angwane rükadre gare ietre, ye ngwane ni Dänkien bä nuäre kri ñan müre ketadre kwetre krusobtä. ⁹ Yebtä Ngöbö Kukwei käta niere krörö:

Jändrän ñan tuabare ni mdakwe amne, ñan kukwe nuabare ni mdakwe amne, ñan töbikabare btä ni mdakwe,
ye abko Ngöböta ükete ni niara tarekä tarekä kräke, *Isaías 64.4*
abko nieta Ngöbö Kukweibtä.

¹⁰ Ni Ngöbö tarekä tarekä, ie Ngöbökwe jändrän ye mikani gare ja Üai köböire, ñobtä ñan angwane kukwe kaibe tiebe Ngöbökwe abko tä gare jökrä Ngöbö Üaiye, aisete Ngöbö Üai käkwe jändrän Ngöbökwe mikani gare nie. ¹¹ Ye abko, nita töbike ño kaibe, ye gare kaibe nie, akwa ni mdaye gare ñakare. Ye kwrere arato, Ngöbö töi ño, ye gare kaibe Ngöbö Üai aibe ie, aisete Ngöbö Üaikwe kukwe tiebe Ngöbökwe mikani gare nie. ¹² Akwa Ngöbökwe ja Üai biani nie angwane, ñan biani kwe kukwe kä nebtä mikakäre gare nie, akwa ja moto kuinbti Ngöbökwe jändrän kuin biani nie, ye abko rükadre gare nie, abkokäre Ngöbökwe ja Üai biani nie. ¹³ Amne jändrän kuin biani nie Ngöbökwe, yebtä nunta blite. Ne ñan kukwe ükaninte ni töbtäkwe, btä nunkwe ja töitikani au, bti

nunta blite jändrän Ngöbökwebtä, akwa Ngöbö Üai tä dre niere, ye erere nunta mike gare Ngöbö Üai köböire. ¹⁴ Ye abko, nire nire btä Ngöbö Üai ñan tä nüne abko ñan tä kukwe diribare Ngöbö Üaikwe kaen ngäbti, ñobtä ñan angwane kukwe töbtä ñakare kwrere tuen ietre. Erere arato, kukwe diribare Ngöbö Üaikwe ñan tä nüke gare ietre, ñobtä ñan angwane kukwe ye abko tä nüke gare Ngöbö Üai aibe köböire nie. ¹⁵ Akwa ni btä Ngöbö Üaita abko ie jändrän kabre Ngöböbtä tä nüke gare, aiseite ni ye abko di tärä töi ngitiekä jändrän kabrebtä akwa, nire nire abko btä Ngöbö Üaita ñakare abko di ñakare kukwe niere jire ni jen Ngöbökwere rüere, ¹⁶ ñobtä ñan angwane Ni Dänkien Ngöbö töi ño gare ñakare nie, aiseite ni di ñakare niara töitikakrä, *Isaías 40.13* abko Ngöbö Kukwei käta niere.

Akwa Ngöbö Üaita nüne ni nitre tödekaka Jesubti btä, aiseite Kristo töi ño abko tä nüke gare nie.

3

Pablota mäträre nitre Corintobtä

¹ Ti mräkätre, tikwe blitaba munbe angwane, ni ünän ünän Ngöbö Kukweibtä tä kä bien Ngöbö Üaiye ja jie ngwianka, ben blitadre ño, ye kwrere tikwe blitaba ñakare munbe. Akwa ni tä kä bien ñakare Ngöbö Üaiye ja jie ngwianka metre, ben blita ño, kwrere jire tikwe blitaba Kristobtä munbe. Erere arato, ngäbäkcre kiakia ben blita ño, kwrere jire tikwe blitaba Kristobtä munbe. ² Ngäbäkcre kiakia tä kian aibe duen amne ñan raba mrö ribi ribi kwete, ye kwrere jire kukwe taretare Kristobtä, yebtä ñan tikwe blitaba munbe amne kukwe nuäre nuäre, btä tikwe blitaba munbe, ñobtä ñan angwane kukwe taretare ni ünän ünän Ngöbö Kukweibtä kräke, btä tikwe blitadre munbe abko ñan rükadre gare munye rababa tuen tie. Ye kwrere mtare kukwe taretare, btä ti ñan raba blite munbe, ³ ñobtä ñan angwane munta kä bien ñakare Ngöbö Üaiye ja jie ngwiankrä abko erere mun tä nüne mtare. Ye mden kisete, mun tä mokrere amne mun tä ja rüere jabe kwärikwäri, ye abko ¿munta kä bien ñakare Ngöbö Üaiye ja jie ngwiankrä ya ño yere? Ni mda mda, ie Ngöbö gare ñakare tä töbike, kwrere jire mun tä töbike. ⁴ Ne aiseite mun tä niere krörö: Tita nekete Pablokri, nieta ni ruärekwere. Ni mda abko käta niere: Tita nekete Apolokri, abko kore mun tä ja kwete kore kwärikwäri ne ngwane, ni mda mda, ie Ngöbö gare ñakare tä töbike, kwrere jire mun tä töbike.

⁵ ¿Akwa yebti abko Apolos abko ütiäte ya? ¿Amne ti Pablo abko ütiäte ya? ¡Ñakare! ñobtä ñan angwane nun abko sribikä jirekäbe Ngöbökwere. Nun ne mden käkwe kukwe diribare munye, köböire munkwe tödekani Jesubti amne, nun Dänkienkwe sribi ño ño mikani nun itire itire kisete, ye aibe nunta nuene krörö: ⁶ Mun abko tire Ngöbökwere kwrere. Tikwe Ngöbö Kukwei nieba munye, ye abko nura nökata kwrere namani munbtä amne, Apolos abko ñö metakaka nurabti kwrere nukani kukwe dirire munye. Akwa Ngöbö ara jire abko käkwe ja kukwei mikani niren munbtä. ⁷ Ne aiseite ni nura nökata amne ni ñö metakaka nurabti abko sribikä ja kwrere. Akwa Ngöbö abko käta nura mike niren, aiseite Ngöbö aibe ütiäte. ⁸ Ni nura nökata amne ni ñö metakaka nurabti abko sribi ketetibe kwetre, akwa ni itire itire käta sribire ño, ye erere Ngöbökwere ütiä biandi jene jene nie. ⁹ Ne aiseite, nun abko sribikä jen Ngöbökwere amne nunta sribire munbe, akwa mun abko tire Ngöbökwere, aiseite munkwe ñan nun mika ütiäte amne mun ñan reketa nunkri.

Erere arato, mun abko ju Ngöbökwere amne, ¹⁰ ti abko ni töbtä ju mikabtä kwrere. Ja moto kuinbti Ngöbökwere ja di biani tie. Di yebti ürä kä te ruäre, ye tikwe mikani käne ju mikakrä, erere tikwe ju kömikani kore. Ju kömikani tikwe, ürä yebti ni mda mda tä ju mike janknu mda. Akwa ni itire itire käta ju mike ño, ye käkwe sribidre era metre, ¹¹ ñobtä ñan angwane ürä krati nökanina tikwe kä te ruäre ju mikakrä ye abko Jesukristo ara. Yebti ni ñan raba ürä mda nökö jire. ¹² Ürä mikanina jukrä, yebti ni rabadre oro, plata, amne jä ütiäte ütiäte mike jure, ye abko nita kukwe dirire metre Jesukristobtä kwrere. Erere arato, kri kukwän, mikä amne trärä ni raba mike jure arato,

ürä nökanina yebti, ye abko kukwe bä töbtä aibe dirita ni mda mdakwe mun ngätäite ye kwrere. ¹³ Akwa Ngöbökwe kukwe ükadite ni jökrä kräke kä mrä, ye näire abko nikwe sribibare ño abko gadi era metre jökrä, ñobtä ñan angwane Ngöbö jatadi ñukwä kwrere angwane, ni itire itire käkwe sribibare kuin ya, ñakare ya abko rabadi gare Ngöbö diebti, ¹⁴ aisete ni itire itire käkwe jändrän mikani jure ñan rukwadre ne ngwane, Ngöbökwe ütiä biandi ie. ¹⁵ Akwa kukwe diribare blo, käkwe jändrän blo blo mikani jure ye rukwadre ne ngwane, sribi kwe rikadi ngwarbe kän. Angwane ni iti käta ngitie ñukwä ngäniene, käta kwäräbere, ye kwrere kwäräbedi kwe amne rabadi dianintari, akwa sribi kwe abko rukwadi kän.

¹⁶ ¡Akwa mun abko ju Ngöbökwe amne Ngöbö Üaita nüne munbtä, ye gare ñakare munye ya ño amarebti ye! ¹⁷ Ne aisete nirekwe mun mikadre ja denkä jene jene abko erere ju Ngöbökwe ye juandre ngwarbe kwe Ngöbökan, ni ye abko Ngöbökwe juandi ngwarbe arato, ñobtä ñan angwane ju Ngöbökwe abko deme amne ütiäte kräke amne mun abko ju Ngöbökwe ye ara.

¹⁸ Munkwe ñan ja ngöka krörö au: Mun mden mden, ie ja ruen töbtä kukwe kä nebtäbti käkwe ja töi kwita amne munkwe ja mikata ni töbtä ñakare kwrere angwane, mun rabadi töbtä era metre Ngöbö ngwärekre. ¹⁹ Munkwe nuendre kore, ñobtä ñan angwane kukwe tuen töbtä nitre kä nebtäye, ye tuen töbtä kri munye, akwa kukwe ye abko töbtä ñakare Ngöbökrä. Ye aisete Ngöbö Kukwei btä nieta krörö: Nitre tä bike töbtä käta kukwe ükete bätäkä ngwarbe, kukwe ye arabe Ngöböta kiteta niaratre dokwäbtä mikakäre ngite. ²⁰ Erere arato nieta: Kukwe tuen bäri töbtä ni kä nebtäye, abkobtä ni töbtä töbtä tä töbike, ye abko kukwe ngwarbe, ütiäte ñakare gare kuin ni Dänkienye, nieta Ngöbö Kukweibtä. ²¹ Ye mden kisete, munta nire nire mike ütiäte jae, yebtä munkwe ñan bikadre kri, ñobtä ñan angwane mun tärä jändrän jökrä bkäne amne jändrän jökrä abko munkrä abko krörö: ²² Ti Pablo amne Apolos amne Pedro, nun abko Ngöbökwe biani munye sribikäre mun die mikakrä, aisete nun abko munkwe. Erere arato, kä temen, te munta nüne abko mun die mikakrä amne, munta nüne angwane jändrän jökrä ye abko munkwe amne, mun krütadre angwane, mun tädi jändrän jökrä bkäne janknu. Mdakäre abko, dre dre tä nakenkä mtare amne dre dre rakadrekä köbö mdabti ye abko mun die mikakrä arato. ²³ Ye kwrere jändrän jökrä abko munkwe amne mun abko Kristokwe amne Kristo abko Ngöbökwe.

4

Nitre Jesu kukwei ngwianka

¹ Ye abko, nun Jesu kukwei ngwianka abko sribikä jirekäbe Kristokrä amne, kukwe nämane kaibe tiebe Ngöbökwe Kristobtä, ye abko Ngöbökwe mikani nun kisete dirikäre ni mda mdaye, aisete nun abko sribi ye nuenkä munkwe nütü kore nunbtä. ² Akwa jändrän mikata ni kisete sribikäre kore angwane, ni yebti bkänkätä tödeke abko bä mikadre kwe jabtä. ³ Akwa munkwe töbikadre ño tibtä amne sribi tikwebtä amne, ni mdakwe töbikadre ño tibtä, ye abko ñakare bäri ütiäte tikrä. Erere arato, ti ara käta töbike ño jabtä au, ye ütiäte ñakare tikrä arato. ⁴ Ti ne abko, ie ja ruen ngite ñakare, akwa ñan ti töi metre jökrä tita niere, akwa ti Dänkien aibe käkwe ti ngite ya ño niedre tibtä abko tita niere. ⁵ Ne aisete munkwe ñan töbika jire ni mda rüere kitakäre ngise kä ne ngwane, akwa kukwe rükaninte tiebe nikwe amne ni töi ño ño, ye ni Dänkien jatadita angwane mikadi gare jökrä kwe, aisete ye ngibia munkwe angwane, kä mrä ni itire itire käkwe dre dre nuenbare abkobtä Ngöbökwe kukwe ükadite kräke, ye abko ngibia munkwe.

⁶ Ti mräkätre, tita kukwe ne tike kore Apolobtä amne jabtä mun die mikakäre, munkwe ja töitikadre nunbtä angwane, kukwe krörö nieta ni kwatikwe rükadre gare metre munye: Kukwe tä tikani Ngöbö Kukweibtä, ye aibe mikadre täte munkwe. Munkwe kukwe ye mikadre täte ne ngwane, ja ñan rabadre ruen bäri kri ni mdabtä, käkwe ni iti mikadre ütiäte amne ni mda abko mikadre ngwarbe. ⁷ Munkwe ñan bikadre kri ni

mda mdabtä, ñobtä ñan angwane ¿nirekwe mun mikani bäri ütiäte ni mda mdakrä? Mun abko ja kwrere ni mda mdabe. ¿Amne jändränäta munkwe, ye mden abko Ngöbökwé biani ñakare munye? Jändrän jökrä munkwe abko Ngöbökwé biani munye, ¡ye ño abko nükani ja di jenbti munye, munta nütüre!

⁸ Jändrän ie mun töta nebe, erere nena jökrä munkwe amne mun nena jändrän Ngöbökwé bkäne kabre amne mun nena jreire kaibe Ngöböbe munta nütüre jabtä, aise te nun Jesu kukwei ngwiankatre abko ngwarbe, ütiäte ñakare ruen munye. ¡Mun rabadre jreire bkänä näre, ye rabadre bäri kuin nunkrä, ñobtä ñan angwane nun rabadre jreire munbe siba! Akwa ñakare kore. ⁹ Akwa bäsi ni ngite ütiäte ñakare mikani kämikadre, ye jäta niken ngite mikata mrä köre, kwrere jire Ngöbökwé nun Jesu kukwei ngwianka mikani abko ruen tie. Amne bäsi ni mikani kämikakäre, kwrere jire nunta angele tre okwäbti amne ni jökrä okwäbti, tuen kore tie.

¹⁰ Mdakäre abko, sribibtä Kristokrä nunta nebe tuen töi ñakare ni mda mdaye, akwa munta ketetibe Kristobe, aise te jata nebe tuen töbtä munye. ¡Nun abko di ñakare, akwa mun abko dite dite tä nebe ruen munye! ¡Mun mikata ütiäte akwa, nun abko mikata ütiäte ñakare! ¹¹ Mekera abti kä nüke mtare, nunta mrö nike. Nun Jesu kukwei ngwianka tä tomna nike amne dän ngututüre chekacheka nunkwe. Nun mikata ene ja kise te ni mdakwe amne ju ñakare jen nunkwe. ¹² Erere arato, nunta neme dräre sribire ja kise jenbti mrökrä jae. Ni mda mda tä ñäke taretare nunye, akwa nunta ja di kärere kräke Ngöböye. Sribibtä Jesukrä nun rüe tä näin kisere nun jiebti, akwa nunta neme kwekbe jirekäbe. ¹³ Ni mda mda käta kukwe känene ngwarbe nun rüere akwa, nunta kukwe kaen ngäbti ja moto kuinbti. Erere arato, jändrän käme kitakata, kwrere jire nunta nebe tuen ni mda mdaye abti kä nüke mtare.

¹⁴ Tita tärä tike kore munye, ye abko ñan mun rabadre ja gaire abkokäre tita tike, akwa mun tare kri tikwe, aise te ngäbäkre nikwe btä mäträta, ye kwrere tita mäträre munbtä, ¹⁵ ñobtä ñan angwane nane mun tödekaka Jesubti, kräke ni rabadre mili Krä jätä dirikäre Kristobtä munye, akwa ni mun rün kwrere abko ñakare mda. Ti ara käkwe kukwe kuin Jesubtä mikani gare käne munye, ye köböire mun nikani nüne ketetibe Kristo Jesube angwane, ti ne aibe mun rün kwrere. ¹⁶ Ye aise te tita nüne ño, ye kwrere munkwe nüna abko tita ribere kisere munye. ¹⁷ Ne aise te, ti ngobo tare tikwe ni Dänkien käbti Timoteo tä näin metre ni Dänkienbe abko tikwe juanba nebe mun kanti yete. Tita nüne ño Kristo Jesu ngwäre kri, ye kwrere tita nünamna ni mda mdaye kä ketareketare temen nitre gätäkä Jesu käbtiye, ye abko Timoteokwe mikadita töre munye, abkokäre tikwe juanba.

¹⁸ Akwa mun ngätäite yete abko, ti ñan rikadreta jire ni ruäre tätre nütüre, aise te tä jäme amne tä bike krikri. ¹⁹ Akwa ti rikadreta basare munye yete, ie ti Dänkien tö ne ngwane, bä jötröra ti näin nebe mun kanti yete. Ye ngwane, nire nire ie ja ruen bäri ütiäte krikri abko käta ñäke, akwa Ngöbö di tärä kri ni yebtä ya tikwe tuadi, ²⁰ ñobtä ñan angwane ni bti Ngöböta gobrane ye ngätäite kukwe nuäre nuäre jirekäbe abko ñakare ütiäte akwa, Ngöbö di krita nibtä ye abko ütiäte. ²¹ Ye abko, ¿ti rikadre ño nebe mun kanti, ie mun tö? ¿Ti rikadre romone mäträkäre munbtä, ie mun tö ya? o ¿ti moto jäme, bti ti rikadre nebe, ie mun tö ya?

5

Ni iti nämane meyekrä mike jabe abko juandretari

¹ Ti mräkäre, mun ngätäite yete nita iti abko meyekrä rünbe tä mike jabe abko tikwe gaba. Nitre tödekaka ñakare Jesubti käta kukwe käme diän diän ye kwrere nuene ñakare jire abko erere nuenta mun ngätäite yete. ² Yebtä mun moto rabadrera ulire amne ni kukwe käme nuenkä meyekräbe kore tä mun ngätäite, ye juandretarira ja ngätäite munkwe, akwa mun abko tä bike krikri jirekäbe, ñobtä ñan angwane munta nekete bäri ja ken Ngöbökre, aise te kukwe käme kore abko ñan tä mun mike ngite Ngöböye abko munta nütüre jabtä. ³ Tita ñakare ketetibe munbe yete akwa, ti töi abko tä ketetibe munbe,

aisete tita ketetibe munbe kwrere kākwe kukwe ukatebara ni kukwe nuenkā kāme kore btā. ⁴ Ne aisete munkwe gātādi Jesu kābti angwane, ti tōi tā ketetibe munbe, erere arato ni Dānkien Jesu die tādi munbe angwane, ⁵ ni kukwe nuenkā kāme meyekrābe ye munkwe mika gare Satanaye, niarakwe ja tare nikadre kri, akwa mrā Jesu jatadita angwane, niara ūai rabadre dianintari abkokāre munkwe mika gare kore Satanaye.

⁶ Tita niere kore, űobtā űan angwane munta bike krikri btā, akwa ye abko kāme. Lebadura abko kāta kukwe kāme bā mike, aisete lebadura mikata chi arinante abko tā niken jōkrā arinante ta. ⁷ Ni kukwe nuenkā kāme ye abko lebadura kwrere, kākwe mun tōi mikadre kāme jōkrā. Ye ngāniene munkwe ni ye juantari mento angwane, arina btin mikata sribedre banre, te lebadura űakare, ye kwrere mun rabadi deme. Akwa era metre mun nena arina btin kwrere, űobtā űan angwane kordero Pascuakrā kāmikata ni ngite diankakāre, ye kwrere Kristo krūtanina ni ngite diankakāre nibtā, aisete niara abko Kordero nikwe. ⁸ Pascua nāire abko ju kwatirekwatire, kānti arina te lebadura tā gwi, ye abko kitakata jire jōkrā ju bāre, ye kwrere kukwe kāme diān diān ye nikwe űan tuadremetre ja ngātāite, űobtā űan angwane Kristo krūtanina nikrā, akwa nikwe nūnandre era metre amne űan nikwe ni mda ngōkadre angwane, ni rabadi arina btin kwrere.

⁹ Mdakāre abko, tikwe tārā mdara jire tikaba munye, btā tikwe nieba krōrō munye: Ni merire brare bti kā ngwarbe, ye tā ja mike gure bati bati abko ben munkwe űan ja getadre jire, tikwe nieba. ¹⁰ Akwa ye abko, űan ni tōdekaka űakare Jesubti abkobtā tikwe tārā tikaba kore munye amne, űan ni jāndrān jenena ribekā jae amne űan nitre ni ngōkō amne űan nitre jāndrān ngwarbe mikaka ngōbōre jae abkobtā tikwe tārā tikaba kore munye. űan tikwe tārā tikaba ni korekorebtā, űobtā űan angwane ni korekore tōdekaka űakare Jesubti, ben munkwe űan ja getadre ne ngwane, munkwe űan nūnandre kā nebtā mda niaratre ngātāite. ¹¹ Akwa nitre tōdekaka Jesubti tā niere, akwa tā kukwe nuene kāmekāme, kāta ja mike gure bati bati, tā jāndrān jenena ribere jirekābe jakrā, tā jāndrān ngwarbe mike ngōbōre jae, tātre kukwe kēnene ngwarbe ni mda mda rūere amne, tā drōbare amne tā gore, ni ye kwrere abko ben munkwe űan ja getadre amne nin munkwe mrōdre jire ketetibe ben abko tikwe nieba munye. ¹²⁻¹³ Ni űakare tōdekaka Jesubti abko krāke űan tita kukwe ukatekā. Ngōbōkwe kukwe ukadite bentre. Akwa nitre tōdekaka Jesubti tā mun ngātāite, krāke mun nena kukwe ukete, aisete ni kukwe kāme nuenkā meyekrābe, ye munkwe dianka mento ja ngātāite yete.

6

Nitre tōdekaka Jesubti űan rikadre ja ngwena kritoboye

¹ Kukwe mda btā ti tō nibi blitai munbe arato. Kukweta neme ja rūere kwārikwāri munkwe angwane, kritobo tōdekaka űakare Jesubti, kānti munta niken ja ngwena, jye űobtā mun űan tā niken kukwe ngwena jirekābe nitre tōdekaka Jesubtiye ukatekāre jakrā ja ngātāite amarebti se! ² Kā mrā angwane, nitre tōdekaka Jesubti kākwe kukwe ukadite nitre űakare tōdekaka Jesubti yekrā, jye gare űakare munye ya! űMunkwe kukwe ukadite kore ni mda mdakrā amarebti kukwe kiakia tā nakenkā kā ne ngwane abko ja űan nūke tōre munye ukete jakrā ye? ³ Mdakāre abko, nikwe kukwe ukadite angeletrekrā arato. űYe aisete ni di tārā tāte kukwe kiakia kā nebtā ukatekāre jakrā! ⁴ Ye aisete, jāndrān munkwe btā munta rūre jabe kwārikwāri angwane, nitre tōdekaka űakare Jesubti abko ie munta niken kukwe mike ukadrete jakrā, ye kwrere munkwe űan nuendre jire chi. ⁵ Mun rabadre ja gaire kri, abkokāre tita kukwe ne niere munye. űNi tōbtā tōdekaka Jesubti űakare jire iti mun ngātāite kākwe kukwe ukadrete ja mrākātrekrā ya? Ni tōbtā tārā mun ngātāite kākwe kukwe ukadrete ruen tie. ⁶ Akwa mtare ja mrākā iti tōdekaka Jesubti kāta niara mrākā Jesu kābti kite ngise kritoboye akwa, űkritobo tōdekaka űakare Jesubti ngwārekri munta niken ja ngwena kwārikwāri!

⁷ Munta rūre jirekābe jabe kwārikwāri, aisete nane kritobo kākwe kukwe ukadrete kuin makrā, akwa era metre ma ganandre űakare Ngōbō ngwārekri, űobtā űan angwane

munta Jesu mike ngwarbe ni jökrä ngwärecri. Ye abko kukweta neme mun rüere angwane, mun rabadre neme kwekbe jirekäbe abko rabadre bäri kuin. Erere arato, jändrän goita munkän angwane, mun rabadre neme kwekbe jirekäbe abko rabadre bäri kuin, ⁸ amarebti mun ara jire käta kukwe nuene käme mun mräkäbtä käta jändrän goire mun mräkä kän. ⁹⁻¹⁰ Abtä ti tö mun mikai mokre abko krörö: Jesu jatadita abti Ngöbö rabadi gobrane, ben ni kukwe käme nuenkä ñan rabadi, ye garera munye. Munkwe ñan ja ngökamna, ñobtä ñan angwane Ngöbö rabadi gobrane, ben ni ja mikaka gure bati bati ñan rabadre jire. Erere arato, ni jändrän ngwarbe mikaka ngöböre jae, ni gure akwa tä ja mike gure tiebetie ni mdabe amne, ni brare bikaka merire jae kwärikwäri amne ni gokä, ni kábäre amne ni dröbaka, ni blitaka ngwarbe ni mda mda rüere amne, ni jändrän diankaka ni mda mdakän, ye käkwe ñan nünandre kärekäre Ngöböbe. ¹¹ Käne, mun ngämi tödeke Jesubti, känenkri mun ruäre nämene nüne kore, akwa mtare Ngöbökwé mun ngite dianinkära munbtä, käkwe mun mikani jenena nünakäre deme amne metre jakrä amne mun ñakare ngite mda ja ngwärecri niebare kwe munbtä amne mun kani ngäbti kwe ni Dänkien Jesukristo käbti amne Ngöbö Üai Deme köböire.

Nikwe ñan ja mikadre gure bati bati

¹² Mun ngätäite munta niere: Ti tö rabadre dre dre nuein, ye erere Ngöböta kä bien tie nuene jökrä, munta niere. Akwa jändrän jökrä nuendre abko ñakare kuin ni die mikakrä. Ne aisete, nane ti rabadre jändrän jökrä nuene, akwa jändrän nuendre, ye abko ñan tikwe mikadre ja dänkiene. ¹³ Mdakäre abko, munta niere: mrö abko ni bülekrä amne ni büle abko mrökrä, munta niere. Ye abko era, akwa kä mrä angwane, Ngöbökwé mrö amne ni büle juandi ngwarbe jökrä. Akwa ni ngrabare abko ñakare ni büle kwrere. Ni ngrabare abko ñakare ja mikakäre gure bati bati, akwa ni ngrabare abko nünakäre metre ni Dänkienkrä amne ni Dänkien abko käta ni ngrabare mike ütiäte jae. ¹⁴ Ye abko tä gare nie, ñobtä ñan angwane ja di jenbti Ngöbökwé ni Dänkien mikaninta nire, ye kwrere ni mikadita nire ni ngrabare ben gwaire, aisete ni ngrabare ütiäte ni Dänkienkrä gare nie. ¹⁵ Mun ngrabare ye abko Kristo kiakia ngrabare ye garera kuin munye, aisete ¿Jesu kiakia ngrabare ye abko meri bti kä ngwarbe abko ben mikadre ketetibe ya? ¡Ñakare jire! ¹⁶ Meri bti kä ngwarbe abko ni brare tä mike jabe angwane, niaratre nibu tä neme ni itibe kwrere abko gare kuin nie, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukweita blite ni merire, brare käta ja mike gure yebtä angwane tä niere krörö:

Niaratre ni nibu,

ye abko rabadi ni itibe kwrere,

Génesis 2.24

nieta Ngöbö Kukweibtä, aisete meri bti kä ngwarbe abko ni brare tä mike jabe angwane, niaratre nibu tä neme ni itibe kwrere, ye garera kuin munye. ¹⁷ Akwa nita tödeke ni Dänkienbti abko ben ni üaita neme ketetibe niara Üaibe.

¹⁸ Ye mdenbtä, meri mden mden ben mun tö ja mikai gure bati bati, ye ngäniene mun gitia, ñobtä ñan angwane kukwe bätäkä ngwarbe btä nita ja mike ngite, ye abko tä ni ngrabare bäre mento, akwa nita ja mike gure bati bati, ye abko ja mikata ngite ja ngrabare rüere au. ¹⁹ Ye abko mun brare käkwe ñan nuendre jire chi, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé ja Üai biani mun itire itireye, aisete Ngöbö Üaita nüne mun itire itire btä, aisete mun itire itire abko ju nünankrä Ngöbö Üai Demekwe, ¿ye gare ñakare munye ya? Ne aisete mun tö dre dre nuein ja ngrabarebti, ye abko mun ñan raba nuene, ñobtä ñan angwane mun ñakare ja bkänkä au, ²⁰ ñobtä ñan angwane Ngöbökwé mun kökani jakrä, aisete mun ngrabare amne mun üai, yebti munkwe Ngöbö mika ütiäte.

7

Ja mikadre gure ya, ñakare ya abkobtä Pablockwe diribare

¹ Mtare abko, munkwe kukwe ngwianintari täräbti tie, yebtä ti bike mun kukwei kaen ngäbti krörö: Munta kukwe ngwentari krörö: ¿Ni brare brare käkwe ñan ja mikadre gure ni mdabe töi kwe rüere abko rabadre bäri kuin ya, ñakare ya? abko munta ngwentari tie.

² Ti abko tä niere krörö: Ni kwati merire brare tä ja mike ngite jabe kwärikwäri mun ngätäite, aisete ye ngäniene ni brare gure gure käkwe kibia meri jen kwebe. Erere arato, ni merire gure gure käkwe kibia brare jen kwebe. ³ Ye abko, ni brare käkwe ñan ja kábäi merire kwe kán akwa kibiadre kwe ben amne, ni merire käkwe ñan ja kábäi kwäräi kwe kán, akwa kibiadre kwe ben, ⁴ ñobtä ñan angwane ni merire ñan tä nebe ja ngrabare bkáne au akwa, kwäräi kwe tä nebe niara ngrabare bkáne arato. Erere arato, ni brare ñan tärä nebe ja ngrabare bkáne au akwa, merire kwe tä nebe niara ngrabare bkáne arato. ⁵ Ne aisete ni brare amne ni merire tä jabe, ye käkwe ñan ja kábäi jakán kwärikwäri. Akwa nane mun tö raba kä diainkä jenena blitakäre Ngöböbe, käkwe ja töi mikadre ruäre blitakäre Ngöböbe, ye ngwane mun ñan tö raba kibiai jabe ne ngwane, munkwe ñan kibia jabe. Akwa yehti mun rika kibienta jabe, ñobtä ñan angwane nane ja bänbtä jae kwärikwäri Satanakwe mun töi mikadre ja mike ngite. ⁶ Tita kukwe niere, ne kwrere mun tö nuein ne ngwane, tä dbe akwa ñan tita nuemna munye, ⁷ ñobtä ñan angwane ni jökrä rabadre kaibe ti kwrere abko rabadre bäri kuin, tita nütüre, akwa ni itire itire, ie Ngöböta ja di bien jene jene, aisete ni jökrä ñan raba neme kaibe ti kwrere.

⁸ Mdakäre abko, ni brare bati gure ñakare ya o ni brare kán meri krütani ya amne meri kán brare krütani, käkwe ñan ja mikadreta gure amne, rabadre kaibe ti kwrere, ye rabadre bäri kuin ruen tie abko ti tö niei munye. ⁹ Akwa mun ñan raba neme nuäre nüne kaibe ne ngwane, munkwe ja mikata gure jirekäbe, ñobtä ñan angwane mun ñan tädre neme ngware jirekäbe jabe, ye abko rabadre bäri kuin ruen tie.

¹⁰ Mdakäre abko, ni gure gure, ie tita kukwe nuemna krörö, ne abko ñan ti kukwei akwa, ni Dänkien ara jire nämane nüne kä nebtä angwane, niarakwe kukwe nuemna abko krörö: Ni merire käkwe brare kwe tuametre ñakare jire, ¹¹ akwa nane ni merire käkwe brare kwe tuametre ne ngwane, raba kaibe jirekäbe. Akwa tö raba ja mikaita gure ne ngwane, ja mäkäta kwe brare kwebe. Ye kwrere arato, ni brare käkwe merire kwe tuametre ñakare jire abko ti tö niei munye.

¹² Ni mda mda abko, ie ti bike kukwe mda niere. Kukwe ne abko ni Dänkienkwe diribare ñakare btä akwa, tita niere krörö munye: Ni mräkä brare tödekaka Jesubti tä gure ni merire ñakare tödekaka Jesubti ben, akwa meri kwe tö nünai janknu ben ne ngwane, meri kwe ye ñan tuametre kwe. ¹³ Erere arato, ni mräkä merire tödekaka Jesubti tä gure ni brare ñakare tödekaka Jesubti ben, akwa brare kwe tö nünai janknu ben ne ngwane, brare kwe ye ñan tuametre kwe, ¹⁴ ñobtä ñan angwane meri tödekaka Jesubti, ye köböire nane brare kwe ñan tä tödeke Jesubti, ye käkwe tödekadre Jesubti, abkokäre Ngöbökwé mikani jenena jakrä. Erere arato, brare tödekaka Jesubti, ye köböire nane meri kwe ñan tä tödeke Jesubti, ye käkwe tödekadre Jesubti, abkokäre Ngöbökwé mikani jenena jakrä. Ye kwrere ngäbäkre munkwe ñan tä tuen ngite Ngöböye, akwa nane tödekadre kwe Jesubti arato, abkokäre Ngöbökwé mikani jenena jakrä arato.

¹⁵ Akwa nane ni ja kwäräire iti ñan tä tödeke Jesubti abko tö raba ja tuaimetre ni tödekaka Jesubti ben, ne ngwane ja tuametre kwetre. Munkwe nuendre kore angwane, ni mräkä brare amne ni ngwai Jesu käfti rabadreta kaibe jirekäbe, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé ni käräbare nünakäre jäme jabe kwärikwäri. ¹⁶ Ne aisete, mun merire tödekaka Jesubti, ye köböire mun kwäräi ñakare tödekaka Jesubti ye rabadre dianintari ya ño gare ñakare munye. Erere arato, mun brare tödekaka Jesubti, ye köböire meri munkwe tä tödeke ñakare Jesubti, ye rabadre dianintari ya ño gare ñakare munye, aisete munkwe nüandre janknu jabe abko rabadre bäri kuin.

¹⁷ Akwa mun nämane nüne nirebe angwane Ngöbökwé mun käräbare jakrä, ye ben munkwe nüna janknu, ñobtä ñan angwane ni Dänkien Kristo käkwe kukwe mikanintbe kore munkrä, ye abko nitre gätäkä Jesu käfti kä ketareketare temen, kräke tita kukwe ukete nuendre kore. ¹⁸ Ye abko, ni Dänkienkwe kukwe mikanintbe kore ni kräke, ne aisete mun ruäre abko ñäräkrä mikanina mun kwatabtä angwane, Ngöbökwé mun käräbare jakrä ne ngwane, munkwe ñan töbika ja kwata miketa täte. Erere arato, mun ñäräkrä mikani ñakare mun kwatabtä abko angwane, Ngöbökwé mun käräbare jakrä ne ngwane,

mun ñan ja ñäräkrä mika ja kwatabtä, ¹⁹ ñobtä ñan angwane ni ñäräkrä tä rä ni kwatabtä ya, ñakare ya, yebti abko ni ñan tä neme dianintari, aiseite ñakare bäri ütiäte. Akwa nita Ngöbö Kukwei mika täte ya, ñakare ya, ye abko bäri ütiäte kri. ²⁰ Ne aiseite mun nämane nüne ño angwane, Ngöbökwé mun käräbare jakrä, ye kwrere munkwe nuna.

²¹ Ye abko, ma nämane ni klaboré ni mdakwe angwane, ma käräbare Ngöbökwé jakrä, yebtä makwe ñan töbika dikaro, akwa ma rabadreta tikaninte raba tuen mae ne ngwane, makwe ñan tuametre niken ja bäre. ²² Akwa ma nämane klaboré ni mdakwe angwane, Ngöbökwé ma käräbare nüne ketetibe ni Dänkien Kristobe, yebtä makwe ñan töbikadre dikaro, ñobtä ñan angwane mtare mata tikaninte ma ngitebtä amne ni Dänkien käta ma bkäne. Ye kwrere arato, ma ñan nämane klaboré ni mdakwe angwane, Ngöbökwé ma käräbare jakrä ye ngwane, ma abko klaboré Kristokwe mtare. ²³ Ngöbökwé mun kökani jakrä, aiseite munkwe ñan ja mikata klaboré ni mda mdakwe. ²⁴ Ne aiseite ti mräkätre, mun nämane nüne ño angwane, Ngöbökwé mun käräbare jakrä, ye kwrere munkwe nuna janknu.

¿Ni kaibekaibe käkwe ja mikadre gure ya, ñakare ya?

²⁵ Mtare, meri kaibekaibe abkobtä ti tö blitai, yebtä abko ni Dänkien käkwe kukwe diribare ñakare, akwa ni Dänkienkwe ti ngwiani ruentari tare jae, aiseite tita töbike ño ye abko ütiäte, abtä munkwe tödekadre ti kukweibti ruen tie. ²⁶ Nita nüne ne näire kukwe taretare tä nakenkä krübäte ni rüere, aiseite mun brare kaibekaibe tä nüne ño mtare, ye kwrere munkwe nünandre janknu abko rabadre bäri kuin tuen tie. ²⁷ Akwa mata gure ne ngwane, makwe ñan meri makwe tuametre; akwa ma gure ñakare ne ngwane, makwe ñan meri känä jakrä. ²⁸ Akwa mun brare brare käkwe ja mikadre gure ne ngwane, munkwe ñan ja mikadre ngite Ngöbö rüere. Erere arato, meri kaibekaibe käkwe ja mikadre gure angwane, ja mikadre ngite ñakare kwetre Ngöbö rüere. Akwa nita ja mika gure abko kisete kukweta kite kri mda, ye abko ñan rakadrekä munbtä, abkokäre tita niere kore.

²⁹ Ti mräkätre, ñobtä tita niere krörö: Ni Dänkien kebera kiteta amne kä kitera neme braibe ni käne, aiseite ni gure gure käkwe nuna ni kaibekaibe kwrere sribikäre Ngöbökrä. ³⁰ Erere arato, ni bti kä drangwane drangwane abtä tä neme ulire ulire, yebtä ñan töbika kri kwe, akwa nünandre janknu kwe Ngöbökrä; nire nire käta kä ngwen nuäre jabtä, yebtä ñan töbika kri kwe, akwa nünandre janknu kwe Ngöbökrä; ni jändrän kökaka kökaka abko ñan töbikadre kri jändrän yebtä kwe, akwa nünandre janknu kwe Ngöbökrä; ³¹ nire nire tä jändrän kä nebtä bkäne, yebtä ñan töbikadre kri kwe, akwa nünandre janknu kwe Ngöbökrä, ñobtä ñan angwane nünandre Ngöbökrä abko bäri ütiäte jändrän jökrä ngwä, ñobtä ñan angwane kä tuata nikwe ne abko näin jökrä ta aiseite.

³² Akwa munkwe ñan töbikadre dikaro kukwe batakä ngwarbebtä, aiseite tita blite kore munbe. Ye abko, ni brare kaibe käta töbike bäri jändrän ni Dänkienkwe yebtä amne, ni Dänkien moto mikadre ño nuäre kwe, yebtä tä töbike. ³³ Amne ni brare gure abko tä töbike bäri jändrän kä nebtä btä, aiseite merire kwe moto mikadre ño nuäre kwe, yebtä tä töbike. ³⁴ Ye kwrere töita jändrän ketebu btä. Ye kwrere arato, meri kwäräi ñakare kwe amne meri kaibekaibe tä töbike bäri jändrän ni Dänkienkwe yebtä, käta ja ngrabare amne ja üai mika deme ni Dänkienkrä. Amne meri gure gure abko jändrän kä nebtä, btä tä töbike bäri, aiseite kwäräi moto mikadre ño nuäre kwe, btä tä töbike bäri arato. ³⁵ Ne ñan ti tö kukwe tare mikai mun kötärä, käta ja mikamna gure ñakare munye, akwa munkwe sribidre jäme ni Dänkienkrä amne kukwe mda mda ñan rabadre mun jiete abko ie ti tö, käta niere kore munye.

³⁶ Mdakäre abko, ni ruäre kwe meri bati, ben tä mikani jakrä kwärikwäri, ye ben tö ja mikai gure ne ngwane, ja mika gure kwe, ñobtä ñan angwane meri ye nena ünän amne ja mikadre gure kwe abko käi nena ie. Ne aiseite ja mikadre gure kwe raba ruen ie angwane, dre nuendre abko rabadre bäri kuin raba ruen ie, erere nuen kwe, aiseite ni tö raba ja mikai gure, käkwe ja mika gure. Yebtä abko ñan ja mikadre ngite kwe Ngöbö rüere. ³⁷ Akwa ni mda abko kwe meri bati ben tä mikani jakrä kwärikwäri, ye ben ñan

tö raba ja mikai gure amne ni mdakwe ñan töi diandre rabakäre kaibe, akwa tä töbike kwatibe kore ja töi jenbti, ne ngwane ja ñan mika gure kwe jirekäbe abko rabadre dbe. ³⁸ Ne aisete, meri ben ni brare tä mikani jakrä kwärikwäri ye ben ja mikadre gure kwe abko rabadre kuin, akwa ñan ja mikadre gure ben kwe abko rabadre bäri kuin.

³⁹ Mdakäre abko, ni merire gure gure abko brare kwe tä nüne, ye ngwane brare ñan tuametre kwe, akwa brare kwe krütadre kän ne ngwane, rabadreta kaibe ja mikakäreta gure, akwa ni tödekaka Jesubti aibe ben ja mikadreta gure kwe. ⁴⁰ Akwa ja ñan mikadreta gure kwe angwane, kä tädre bäri nuäre btä ruen tie. Ne abko Ngöbö Üai tä tibtä, aisete tita töbike kore, ye abko kuin ruen tie.

8

Ju blitakrä ngöbö ngwarbebe, ye kánti mrödre ñakare

¹ Jändrän kämikata ngöbö ngwarbe mikakäre ütiäte abko ngrie kwetadre ya, ñakare ya, abkobtä munkwe kukwe ngwianintari tie, yebtä ti bike blite mda. Mun jökrä käta niere krörö kukwe nebtä: Kukweta ükaninte ño era metre Ngöbökwé abko garera kuin jökrä nunye, munta niere jabtä. Akwa tita niere krörö: Kukweta ükaninte ño tä nüke gare kuin nie, nita nütüre angwane, nita nebe bike kri. Akwa nita ni mda mda tarere abko bäri ütiäte Ngöbökrä, ñobtä ñan angwane nita ni mda mda tarere angwane, nita die mike abko tita nütüre. ² Ni ruäre, ie kukweta ükaninte ño nena gare kuin tä nütüre, ye ngwane kukwe era metre ngämi nebe gare täte ietre. ³ Akwa nire nire käta Ngöbö tarere, ni ye abko gare kuin Ngöböye.

⁴ Jändrän kämikata ngöbö ngwarbe mikakäre ütiäte, jändrän ye abko ngrie kwetadre ya, ñakare ya, btä ti bike blite mda. Era metre ngöbö ngwarbe ñakare jire amne era metre Ngöbö tärä itibe, ye gare kuin nie. ⁵ Akwa kä käinbti ya, kä temenbtä ya, yete ngöbötre tärä abko ni ruäre käta niere. Ye kwrere bkänä, ni ñakare tödekaka Jesubti, kräke ngöbö tärä kwati amne dänkien tärä kwati arato. ⁶ Akwa ni tödekaka Jesubti abko kräke Ngöbö tärä itibe. Niara abko ni Rün amne niarakwe jändrän jökrä dätebare amne nita nüne niarakrä. Erere arato, ni Dänkienta itibe ni kräke abko Jesukristo. Jesukristo ye mden köböire jändrän jökrä dätebare Ngöbökwé amne niara mikani ni dätekä kwe arato.

⁷ Akwa mun ngätäite ni tödekaka Jesubti ruäre abko ie kukwe ye gare ñakare, ñobtä ñan angwane niaratre ngämi tödeke Jesubti, känenkri nämane ngöbötre ngwarbe ye mike ütiäte jae, amne jändrän kämika nämane kukwadre ngöbö ngwarbe mikakäre ütiäte, bti jändrän ye ngrie kweta nämane ju blitakrä ngöbö ngwarbebe yete. Ne aisete mtare ngöbötre ngwarbe tärä era metre nütüta janknu kwetre, abkokänti niaratre tä niken ngri kukwani ngöbö ngwarbeye ye kwete, tätre ngöbö ngwarbe mike ütiäte nütüta kwetre amne, töi braibe Jesubtä ñobtä ñan angwane kukwe metre ngöbö ngwarbebtä ngämi gare metre ietre, aisete jötrö ngwarbe jata nebe ruen ngite ietre ngri ye kwetabtä. ⁸ Akwa nita mröre, yebtä ñan Ngöböta ni kaen ngäbti bäri, aisete nikwe mrödre ye käkwe ñan ni mikadre kuin Ngöbö ngwärekre. Erere arato, nikwe ñan mrödre, ye käkwe ñan ni mikadre käme Ngöbö ngwärekre.

⁹ Ye mdenbtä, mun abko kräke ngöbö ngwarbe tärä ñakare era metre, aisete jändrän jökrä tuen dbe kwetadre, ye käkwe ñan ni mda mda töi braibe Jesubtä ye mikadre ja mike ngite. Ne aisete, mun ngämi niken mröre ju blitakrä ngöbö ngwarbebe yete, känenkri munkwe töbika kuin ja käne. ¹⁰ Ye ñobtä ñan angwane mun ie kukwe gare kuin abko käbti ju blitakrä ngöbö ngwarbebe, kánti nane mun rikadre mröre angwane, ni ruäre tödekaka Jesubti kräke ngöbö ngwarbe tärä amne töi braibe Jesubtä käkwe mun tuadre angwane, mröre ngöbö ngwarbe mikakäre ütiäte abko dbe nütüdre, aisete tö rabadre näin ngri ngöbö ngwarbe mikakäre ütiäte ye kwetai. ¹¹ Ye angwane kukwe gare mae, ye käkwe ma mräkä Jesu käbti töi braibe amne di ñakare bökan Jesubtä ye mikadi ja mike ngite, yebtä abko riadrete. Kristo krütani niarakrä arato, aisete ma köböite niara ñan rikadre ji blobti. ¹² Mun mräkä Jesu käbti töi braibe Jesubtä, rüere munkwe ja mikadre ngite kore, ye ngwane Kristo ara jire rüere munta ja mike ngite arato. ¹³ Ne aisete jändrän kämikani

kukwadre ngöbö ngwarbe mikakäre ütiäte abko ngrie, ye tikwe kwetadre käkwe ti mräkä Jesu käfti mikadre ja mike ngite, ye ngwane ngri ye tikwe ñan kwetadre jire chi mda, ti mräkä käkwe ñan Jesu tuadremetre abkokäre.

9

Pablo abko Jesu kukwei ngwianka era metre niebare kwe

¹ ¿Ti mräkätre, ti abko di ñakare kukwe nuene ja töi jenbti ya? ¿Jänri, ti di tärä! ¿Ti ñakare Jesu kukwei ngwianka era metre abko mun ruäreta nütüre ñan ñan? ¿Jänri, ti abko Jesu kukwei ngwianka era metre! ¿Tikwe ni Dänkien Jesu tuaba ñakare ya? ¿Jänri, tikwe tuaba! ¿Sribi tikwe köböire mun ara jire käkwe tödekani Jesubti ya? ¿Jänri, munkwe tödekani Jesubti sribi tikwe köböire! ² Nane ni mda mdakrä ti ñakare Jesu kukwei ngwianka era metre, akwa munkrä abko ti Jesu kukwei ngwianka era metre rükadre gare munye, ñobtä ñan angwane munta nekete ni Dänkien Jesubtä, ye abko käta ti Jesu kukwei ngwianka era metre bä mike.

³ Nitre ñäkäkä blo ti rüere abko ie ti tö niei krörö: ⁴ ¿Nitre Jesu kukwei ngwianka mda mda, ye ngätäite nun ne aibe abko käkwe ñan mrö amne tomna ribedre munbtä sribi ütiäre ya? ¿Jänri, nun raba jändrän ye ribere munbtä! ⁵ Erere arato, ¿ni Jesu kukwei ngwianka mda mda, ni Dänkien etbakantre amne Pedro arato tä niken meri kwekwe ngwena jabe, ye kwrere nun ñan raba niken meri tödekaka Jesubti ngwena ja nän mukore ya? ¿Jänri, nun tö rabadre, ne ngwane nun raba meri jakwe ngwena jabe! ⁶ Mdakäre abko, ¿Bernabé amne ti, nun ne aibe käkwe sribi mda mda nuendre mrökrä jae ya? ¿Ñakare jire!

⁷ Yebtä ti bike kukwe bä mike krörö munye: ¿Nitre rükä käta sribire gobränkärä, ye käta sribi ütiä bienta au jae ya? ¿Ñakare jire! ¿Amne ni uba nökaka ñan tä uba ngwä kwete ya? ¿Jänri, tä nökö kwetadre jae! Erere arato, ¿ni obeja ngibiaka käta kian kwainte, ye ñan tä ñaen ya? ¿Jänri, tä obeja ngibiare kian ñadre jae! ⁸ Ne abko ñakare ni kä nebtä aibe tä töbike kore abko erere tita niere, akwa Ngöbö Kukwei tikani Moisékwe käta niere arato, ⁹ aisete Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye btä tä tikani krörö: Buey trigo münantekä, ye munkwe ñan kö kita ngwärebtä abko tä tikani kore. ¿Ye abko, Ngöbö töi nämane buey aibe die mike, käkwe kukwe niebare kore ya? Ñakare. ¹⁰ Ngöbö töi nämane ni ne die mike arato, käkwe niebare kore. Ni ne kräke Ngöbökwé ja kukwei tikamna, ñobtä ñan angwane ni nura nökaka amne ni nura ngwä ötake abko rabadre mrö bkäne tätre nütüre, aisete tä sribi nuene. ¹¹ Ye kwrere arato, Ngöbö kukwei kuin Jesubtä nunkwe nökani nura kwrere mun ngätäite, ye ütiäre abko nunkwe jändrän munkwe mätäidre munbtä abko ñakare blo, ¹² ñobtä ñan angwane ni mda mda akwa käta jändrän mätäire munbtä angwane, nun bärira jire käkwe jändrän mätäidre munbtä.

Akwa nun jändrän mätäire ñakare munbtä abti kä nüke mtare, ñobtä ñan angwane nun ñan tö jändrän nuein jire chi ja mikakäre ngite ni mda mda okwäfti abtä trö kwitadre kwe Ngöbö Kukwei kuin Kristobtä yeye, akwa ni jökräkwe kadre ngäfti jäme, abkokäre nunta ja tare nike bätäkä ngwarbe Ngöbö kukwei mikabtä gare munye. ¹³ Angwane abko mrö bianta Ngöböye, ye ruäre ni sribikä ju blitakrä Ngöböbete käta mrö den jae sribi ütiäre ju yete, ye garera munye. Erere arato, ni jändrän kukwaka Ngöböye käta ngri den ruäre nünankrä jae. ¹⁴ Ye kwrere arato, ni Dänkien käkwe kukwe ükaninte krörö ni niara kukwei mikaka gare kräke: Nire nire tä näin Ngöbö kukwei kuin Jesubtä mike gare, ye köböire nünandre kwe, niebare ni Dänkienkwe.

¹⁵ Ye kwrere ti di tärä jändrän mätäikä munbtä, akwa tikwe ñan jändrän mätäiba munbtä, niebare ni Dänkienkwe ye kwrere. Erere arato, ñan munkwe jändrän biandre tie, abkokäre tita tärä ne tike munye. Tikwe jändrän mätäidre munbtä jakrä, ye känenkri ti krütadre abko rabadre bäri kuin tikrä, aisete tita sribi nuene kore, ye abko bäri käi nuäre tibtä, aisete ni mda ñan raba ti töi kwite jene mda. ¹⁶ Ne aisete, tita kukwe kuin Jesubtä dirire, yebti ñan tita bike kri, ñobtä ñan angwane sribi ye abko Ngöbökwé mikani ti kisete, aisete tikwe ñan nuendre angwane jaingwaree, ti bobre jakän! ¹⁷ Tikwe kukwe

kuin Jesubtä ye diridre ja töi jenbti akräke tikwe ütiä mätäidre munbtä, akwa sribi mikani ti kisete Ngöbökwe, erere tita nuene, aisete tita ütiä kärere ñakare, ñobtä ñan angwane ti sribikä Kristokwe jirekäbe aibe aisete. ¹⁸ Akwa tita kukwe kuin Jesubtä dirire ngwarbe, ye abko sribi ütiä kwrere tikrä. Amne tita ütiä mätäire ñakare munbtä, ye abko sribi ütiä kwrere tikrä arato. Ye abko bäri käi nuäre tibtä, ñobtä ñan angwane kukwe kuin Jesubtä dirita tikwe, ye käbti ti ñan tö nünai.

¹⁹ Ne mden kisete, ni ñakare jire iti kä nebtä käta sribi tikwe ne ütiä bien tie, aisete tita ñakare klabore, akwa ni kwati jatadre Kristoye, abkokäre tita ja mike klabore ni jökrä kräke abko krörö: ²⁰ Nitre israelita ngätäite ti nämane angwane, tikwe ja mikani niaratre kwrere ganainkäre Kristokrä. Amne nitre israelita käta Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye mike täte abko ngätäite ti nämane angwane, tikwe ja mikani Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye mike ütiäte ganainkäre Kristokrä. Akwa era metre Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, ye ñan mikata ütiäte tikwe ja mikakäre metre Ngöbö ngwärekre, akwa nitre kukwe mikaka ütiäte ütiäte jatadre tödeke Kristobti, abkokäre tikwe ja mikani niaratre kwrere.

²¹ Akwa ni mda mda käta Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye mike ñakare ütiäte abko ngätäite ti nämane nebe angwane, tikwe ja mikani niaratre kwrere. Akwa ti abko tä Ngöbö Kukwei mike ütiäte, ñobtä ñan angwane kukwe biani nuendre nie Kristokwe abko erere tita mike täte. ²² Angwane ni ie Kristo gare ñakare kuin abko ngätäite tikwe ja mikaba ni ie Kristo gare ñakare kuin kwrere, niaratre ganainkäre Kristokrä. Tita ja mike ni mda mda kwrere, ye köböire abko ni ruäre rabadre dianintari, abkokäre tita nuene. ²³ Ye abko, Ngöbö kukwei kuin Jesubtä, kräke tita sribi nuene ne köböire Ngöbökwe kuin nuendre tikrä abkokäre.

²⁴ Ti bike kukwe mda bä mike krörö munye: Nitre tä ja gaen angwane, ni kwati tä neen akwa, ni itibe tä ganane abko ütiäre jändrän bianta ie. Ye kwrere arato, Ngöbökwe jändrän biandre munye, ne ngwane ni niaka tä nüne ño ganakäre, ye kwrere munkwe nüna. ²⁵ Nitre ja gaka tä niken ja mike biare ja gakäre angwane, jändrän ño ño käme kräke, ye ie tä ja üke bäin ganakäre, akwa jändrän tä niken ngwarbe jötrö abko ganainkäre tädre ja mike juto kore. Akwa Ngöbökwe jändrän kuin ütiäte biandre nie abko ganainkäre nita ja die mike jändrän ño ño käme ni kräke, ye ie nita ja üke bäin ganakäre. ²⁶ Ne aisete ti abko ñan tä näin betekä okwä kware amne ñan tita kuso braire ngwarbe kä tökarete kwäräkwarä. ²⁷ Akwa tita ja ngrabare ara jire mike ja tare nike amne tita ja ngrabare ne mike ja kukwei mike täte, ñobtä ñan angwane tikwe diribare ni mda mdaye abti mrä ti ütiäte ñakare ñan niedre tie Kristokwe, abkokäre tita ja ngrabare mike ja tare nike.

10

Pablokwe nitre Corintobo mikani mokre

¹ Ti mräkätre, ti tö kukwe nakaninkä nitre israelitabtä mikaita töre munye abko krörö: Ni mräkä israelita kirakira nämane Egipto, nikaninta angwane, namani dikekä jökrä müta Ngöbökwe täni amne nikani jökrä Mren Tainte ta arato. ² Niaratre namani dikekä müta Ngöbökwe täni amne nikani Mren Tainte ta, ye abko namani ngökani ñöte amne namani mikani ketetibe Moisébe kwrere, Ngöbö nämane ben niaratre ngibiakäre bä mikakäre, nita ngökani ñöte amne mikani ketetibe Jesube, niarata ni dänkiene bä mikakäre ye kwrere. ³ Angwane mrö biani Ngöbökwe, arabe kwetani jökrä kwetre kä kaibete amne, ⁴ ñö biani tomnane Ngöbökwe, arabe ñani jökrä kwetre, ñobtä ñan angwane ñö mikani neen jäkwatate käin Ngöbökwe, ye ñani kwetre, ñan krütadre tomna miare abkokäre. Kristo ara jire jäkwata ye kwrere abko nämane näin bentre, ñobtä ñan angwane mrö amne ñö biani Ngöbökwe niaratre ngrabare die mikakäre, ye abko Kristo nämane die mike nüne Ngöbö ngwärekre bä mike, aisete Kristo abko jäkwata kwrere, kä nämane juto biare nitre israelita mike nüne Ngöbö ngwärekre. ⁵ Akwa bäsi niaratre

jökrä kākwe ñan Ngöbö mikani ütiäte, aiseite Ngöbö namani romon kräke, abtä bäsi jökrä krütani bätärekä ja täritäri kä kaibete ji ngrabare temen.

⁶ Kukwe nakaninkä kore nitre israelita kirakirabtä, ye abko ja töikrä nie. Yebtä abko, nikwe ñan ja töi mikadre kukwe käme diän diän nuenbtä ño niaratre kākwe nuenbare ye kwrere abko krörö: ⁷ Bäre käne nitre israelita kirakira ruäre kākwe ngöbö ngwarbe mikani ütiäte jae, ye abko tä tikani krörö Ngöbö Kukweibtä:

Niaratre namani tākänintbe temen, mröre, tomna ñaen ngöbö ngwarbe mikakäre ütiäte jae, bti nikanintre ja mike gure bati bati, *Exodo 32.6*

abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä, ye kwrere munkwe ñan ngöbötire ngwarbe mika ütiäte jae. ⁸ Bobukäre abko, niaratre ruäre nikani ja mike gure bati bati ngöbö ngwarbe mikakäre ütiäte jae, abtä Ngöbö mätä namani btätire abko dokwäre ni krütani mili gre bti krämä (23,000) köböitibe, aiseite munkwe ñan ja mikadre gure bati bati niaratrekwe nuenbare ye kwrere. ⁹ Bämäkäre abko, nitre israelita kākwe kukwe nuendre käme Ngöbö rüere angwane, ni Dänkien kākwe mikadre ja ngie nuen ya, ñakare ya abko nitre ruäre tö namani gai. Abtä Ngöbökwere tbi juani, kākwe kwetani, abtä namanintre bren tbiti amne krütani. Ne aiseite munkwe ñan töbika amne nikwe ñan ja gadre Kristobe, nitre israelitakwe nuenbare ye kwrere. ¹⁰ Mräkäre abko, ni ruäre kākwe ñäkäbare Ngöbö rüere, dokwäre Ngöbökwere angele ni kämikaka juani, kākwe niaratre kämikani, aiseite nikwe ñan ñäkädre Ngöbö rüere, niaratre kākwe nuenbare ye kwrere.

¹¹ Ye abko, ni tödekaka Jesubti, kräke kukwe kuin ne nämäne tikani kira Ngöbö Kukweibtä abko tä neme bare kä mrä ne näire, aiseite kukwe nakaninkä jökrä kore nitre israelita kirakirabtä ja töikrä nie, yebtä nikwe töbikadre ja käne, abkokäre tä tikani Ngöbö Kukweibtä. ¹² Ne aiseite nire nire käta bike kri, ie ja nena ruen dite Jesu kukweibtä, ne abko kākwe ja ngibia kuin amne ja ñan tuametre nötadre temen kwe. ¹³ Akwa kukwe krörökrörö ngwiandre töre jae munkwe: Kukwe kämekäme tä kite ni jökrä nuente ja käne, kwrere arato kite mun rüere. Akwa kukwe bäri tare jatadre mun rüere angwane munkwe nünandrekä dite jabtä, ñobtä ñan angwane Ngöböta ja kukwei mike täte amne, tä juto biare mun die mike, aiseite kukwe bäri tare kākwe mun nötadre temen, ye ngäniene munkwe kwäräbedre ño abko Ngöbökwere mikadi gare munye, mun rabadre nünenkä dite abkokäre.

Mrö ngöbö ngwarbe juete abko Pablokwe dokwä tākäni

¹⁴ Ne aiseite, ti mräkätire tare tikwe, munkwe ñan ngöbö ngwarbe mika jire chi ngöböre jae amne ye ngäniene mun gitia. ¹⁵ Mun abko ni töbtä töbtä munta nütüre jabtä ruen tie, aiseite tita kukwe era erere niere rükadre gare munye abtä munkwe töbika. ¹⁶ Nita mröre Kristo ngatani ngwiandre töre jae angwane, uba döi, btä nita kuin niere Ngöböye, bti nita ñaen angwane, jändrän jökrä nuenbare Ngöbökwere Kristo däriebti ni kräke abko nita den jakrä ben gwaire. Erere arato, ban kuntibe dikanteta oto kiakia, bti nita kwete, ye abko nita ja gete ketetibe gwaire Kristo ngrabarebe abko nita bä mike, ¹⁷ ñobtä ñan angwane ban kuntibe mun jökrä tä kwete, aiseite ban oto kiakia kabre jatani ban kuntibete, ye kwrere mun abko ni kabre akwa ni ngrabare itibe kwrere.

¹⁸ Ye abko, nire nire käta mröre ngöbö ngwarbe käikitakakäre abko ñan tä mröre ketetibe ngöbö ngwarbebe abko munta nütüre akwa, nitre israelita tä dre nuene mika ñäräre munkwe: Niaratre käta jändrän kämike kukwadre Ngöbö käikitakakäre, bti ben gwaire tä kwete yete Ngöbö ngwärekre. ¹⁹ Ne abko, ñan ngöbö ngwarbe ütiäte Ngöbö kwrere tita niere abko mun raba nütüre. Erere arato, ñan ngri kukwani ngöbö ngwarbe mikakäre ütiäte abko bäri ütiäte ngri mda mdakrä tita niere abko mun raba nütüre. ²⁰ Akwa nitre ñakare tödekaka Jesubti käta jändrän kämike kukwadre jändrän kädianta jirekäre ngöbö ngwarbe yeye, ye abko ñan tä bien Ngöbö era metre yeye, akwa era metre tä bien üai käme bikaka ngöböre yeye abko tita niere, aiseite munkwe ñan ja getadre jire chi üai kämenbe, ie ti tö, ²¹ ñobtä ñan angwane mun ñan raba dö ñaen siä kwatibe te ni Dänkien Jesube amne üai kämenbe. Erere arato, mun ñan raba mröre mun mräkä Jesu käbti ben gwaire Jesu ngatani ngwiandre töre jae niara mikakäre ütiäte jae amne

mröre nitre tödekaka ñakare Jesubti ben gwaire üai käme mikakäre ütiäte jae. ²² Nikwe nuendre kore, yebtä ni Dänkien mätä rabadre kri nibtä, ñobtä ñan angwane ni rabadre Jesu bä mike ngwarbe nitre tödekaka ñakare Jesubtiye. Erere arato, ni Dänkien bäri dite nikrä abko jürä rabadre nibtä, aisete nikwe ñan ja getadre jire chi üai kämenbe.

Ni tödekaka Jesubti raba ngri mda kwete, niebare Pablokwe

²³ Mdakäre abko munta niere krörö tie kukwe nebtä: Ni tö rabadre dre dre nuein mröbtä, erere tä dbe Ngöbökrä abko munta niere. Ye abko era, akwa jändrän jökrä abko ñakare kuin nuendre abko tita niere. Erere arato, munta niere krörö: Ni tö rabadre dre dre nuein, erere ni raba nuene, akwa ti abko käta niere krörö: Jändrän jökrä nita nuene ye abko ñakare kuin ni mda mda die mikakrä abko tita niere. ²⁴ Ne aisete, nikwe ñan töbikadre jändrän kuin nuenbtä kaibe jakrä, akwa nikwe töbikadre jändrän kuin nuenbtä ni mda mdakrä.

²⁵ Ne aisete, kä ngri rürümoinkrä, kanti munkwe ngri ño ño köka, ye erere munkwe kweta jäme. Akwa ngri ye biani ngöbö ngwarbe mikakäre ütiäte ya, ñakare ya, ye munkwe ñan ngwiantari, ñobtä ñan angwane nirekwe biani rürümoindre abko ñakare ütiäte, ²⁶ ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukwei tä niere krörö:

Kä temen ne amne jändrän jökrä tä kä nebtä abko ni Dänkien Ngöböta bkäne, *Salmos 24.1* aisete munkwe ñan töbika dikaro btä.

²⁷ Nane ni ñakare tödekaka Jesubti käkwe mun nübai mröre jabe, ye kanti mun tö raba näin amne, mrö ño ño mika kwetadre kwe, ye munkwe kweta kä bube jirekäbe amne, mrö ye jatani mdenkri, munkwe ñan ngwiantari. ²⁸ Akwa nane ni tädre yete käkwe niedre krörö munye: Ngri ne biani ngöbö ngwarbe mikakäre ütiäte, nie kwe munye angwane, munkwe ñan kweta jirekäbe ni kukwe niekä ye okwäbti, niara töi mikakäre nuäre. ²⁹ Ne abko, munkwe ñan ni mda töi mikadre bä jene Kristo rüere, abkokäre munkwe ñan ngri ye kwetadre tita niere, akwa ne ñan mun töi ño ngri kwetabtä, abkobtä tita blite. Ne aisete tikwe dre nuendre, ye abko tä dbe tikrä, akwa ni mda mdakwe ñan ti mikadre ngite kukwe nuenta tikwe yebtä, ³⁰ ñobtä ñan angwane jändrän jökrä kwetata tikwe, btä tita kuin niere Ngöböye, ne aisete tita jändrän kwete, yebtä ni mda mda käkwe ñan ñakädre blo ti rüere.

³¹ Ne aisete, munkwe mrö ya, munkwe tomna ña ya, munkwe dre dre nuen, erere munkwe nuen jökrä Ngöbö rabadre käikitaninkä abkokäre. ³² Akwa ni israelita amne ni ñakare israelitare, okwäbti munkwe ñan kukwe nuen abtä ja mikadre ngite krübäte kwetre Kristo rüere, abtä ñan tö rabadre tödekai Jesubti. Erere arato, nitre tödekaka Jesubti, okwäbti munkwe ñan kukwe nuen, abtä ja mikadre ngite krübäte kwetre Kristo rüere. ³³ Amne ti abko käre tö ni mda mda moto mikai nuäre, aisete käre tita jändrän kuin känene ñakare au jakrä, akwa ni mda mda rabadre dianintari arato, abko ie ti tö, aisete tita jändrän kuin känene bäri ni mda mdakrä.

11

¹ Ye abko, Kristo käkwe nübare ño, ye kwrere tita nüne, aisete tita nüne ño, ye kwrere munkwe nüna.

Nitre merire käkwe dre nuendre gätäte

² Ti mräkä, käre tita töre munye amne kukwe diribare tikwe munye, erere munta mike täte jökrä, yebtä tita mun käikitekä. ³ Akwa kukwe rükadre gare metre munye, ie ti tö abko krörö: Ni dokwäta ni ngrabare mike nüne, ye kwrere Kristo tä ji dokwäte ni brare jökrä kräke amne ni brare abko tä ji dokwäte ni merire kräke amne Ngöbö abko tä ji dokwäte Kristo kräke. ⁴ Ye aisete, ni brare rikadre blite Ngöböbe amne rikadre Ngöbö kukwei niere gätäte käkwe dän kitadre ja dokwäbti angwane, Kristo tä ji dokwäte niarakrä abko mikata ütiäte ñakare kwe. ⁵ Akwa meri abko rikadre blite Ngöböbe amne rikadre Ngöbö kukwei niere gätäte ni jökrä ngwärekre angwane, dän ñan kitadre ja dokwäbti kwe ye ngwane, ja dokwä mikata ütiäte ñakare kwe angwane, meri dokwä mikata mutiolire ye kwrere jire bäta neme, ⁶ ñobtä ñan angwane meri ñan tö dän kitai

ja dokwäbti blitakäre Ngöböbe amne Ngöbö kukwei niekäre gätäte angwane, tö ja gaire ruen tie. Kore ne ngwane, ja dokwä mikadre mutiolire jirekäbe rabadre ja gaire bäri abkokäre. Akwa dokwä mikadre mutiolire, ye gaidre kräke ne ngwane, dän kita ja dokwäbti kwe.

⁷ Akwa ni brare abko käkwe ñan ja dokwä jue mika, ñobtä ñan angwane ni brare abko dätebare bäsi ja kwrere Ngöbökwé amne ni brare käkwe nünandre Ngöbö mikakäre ütiäte. Akwa ni merire abko käkwe ja dokwä jue mikadre, ñobtä ñan angwane ni merire dätebare Ngöbökwé ni brare bä mikakäre ütiäte, ⁸ ñobtä ñan angwane ni brare ñan jatani merikri, akwa meri abko jatani ni brarekri. ⁹ Erere arato, ñan Ngöbökwé ni brare dätebare ni merire kräke, akwa ni merire dätebare ni brare kräke Ngöbökwé. ¹⁰ Ne aiseite ni merire käkwe ja dokwä jue mikadre brare kwe bä mikakäre ütiäte amne angeletre kisete ni merire käkwe ja dokwä jue mikadre arato.

¹¹ Ye abko era metre, akwa ni tödekaka Jesubti ngätäite abko, ni brare tä nüne ni merire köböire, aiseite tare nüne kaibe ni brare kräke amne, ni merire tä nüne ni brare köböire, aiseite tare nüne kaibe. ¹² Ye abko, kira kena ni merire dätebare ni brarekri ye abko era bkänä akwa, ni brare abko tä däre ni merirekri amne, ni jökrä amne jändrän jökrä abko jatani Ngöbökwé. ¹³ Ne abko ni merire rikadre blite Ngöböbe gätäte angwane, ja dokwä jue mikadre ñakare kwe ye abko tä dbe ya, abkobtä munkwe töbika. ¹⁴ Akwa ni brare käkwe ja dokwä drüen ngibiadre nga, ye abko tuen gaidre kri abko erere kukweta ükaninte ni ngätäite. ¹⁵ Akwa ni merire abko käkwe ja dokwä drüen ngibiadre nga, ye abko tä nebe tuen kuin nuäre, ñobtä ñan angwane ni merire abko ie dokwä drüen biani nga Ngöbökwé ja dokwä jue mikakrä. ¹⁶ Akwa nane mun ruäre tö raba ja kwetai tibe kukwe nebtä ye abko raba gare munye, akwa nun amne ni mda mda gätäkä Jesu käfti kä mda mdate, ie kukwe mda mda bä jene tärä ya abko gare ñakare nunye, aiseite nitre merire tä gätäte angwane, tä blite Ngöböbe amne Ngöbö kukwei niere angwane, dän kitadre dokwäbti kwetre. Abko kore se.

Mrö Jesu ngatani ngwiankrä töre jae, btä Pablockwe blitabare

¹⁷ Ti mräkätre, kukwe mda btä tita tärä tike munye, nebtä abko ti ñan bike mun käikitekä, ñobtä ñan angwane munta gätäre Jesu käfti, ye nin tä mun die mike tödeke bäri Jesubti, akwa tä mun die gaenkä bäri. Yebtä abko, tita tärä tike krörö mda munye: ¹⁸ Munta ja ükekrö gätäkäre Jesu käfti angwane, munta ja ñäketbe jene jene, ye niebare käne tie amne ruäre tä nebe era tikrä. ¹⁹ Munta ja ñäketbe jene jene, ye abko rakadrekä kore ruen tie, ñobtä ñan angwane ye kwrere mun mden mden tä tödeke era metre Jesubti rükadre gare abkokäre. ²⁰ Akwa munta gätäre Jesu käfti angwane, munta mröre, ye abko ñan munta mröre ni Dänkien ngatani ngwiankrä töre jae era metre, ²¹ ñobtä ñan angwane mröta niken Jesu ngatani ngwiankrä töre jae angwane, mun ngwian bkänkä krikri ara jire tä niken mrö jakwe kweteta käne amne ni ruäre abko tä neme mröi. Erere arato, ni ruäre tä dö ñaen kabre amne tä neme dröbare. ²² ¿Ju munkwe ñakare mrökrä amne dö ñakrä käne ya? ¿Se ñobtä munta nitre Ngöbökwé mike ngwarbe kore jae amne nitre bobre bobre tödekaka Jesubti abko munta mike ja gaire kore se! ¿Munta kukwe nuene kore, sebtä tikwe dre niedre munye? ¿Tikwe mun käikitadrekä ya? ¿Ñakare jire! Kukwe kore btä tikwe ñan mun käikitadrekä jire chi.

²³ Ye abko, ti Dänkien käkwe diribare tie abko erere tikwe diribareta munye abko krörö: Ni Dänkien Jesu kitani ngise, ye näire deo, ban diani kunti kisete kwe, ²⁴ käkwe kuin niebare btä Ngöböye, bti ötaninbtä kwe, käkwe niebare krörö: Ban ne abko ti ngätä tikwe. Ne mden abko tita bien müre ketadre mun kräke. Käre munkwe ban kweta kore ti ngwiankrä töre jae, niebare kwe. ²⁵ Ye kwrere arato, mröbare ünän jökrä kwetre angwane, uba döi basote diani kisete kwe, bti niebare krörö kwe: Uba döi ne abko kukwe ükaninte btin Ngöbökwé abko rabadre bare täte jökrä ti däriebti ye bä mikakrä. Ne aiseite munkwe uba döi ña batire batire ti ngwiankrä töre jae, niebare ni Dänkienkwe. ²⁶ Ne aiseite, ni Dänkien jatadreta, ye ngibiare kwärä munkwe ban kweta amne munkwe uba

döi ña angwane, ni Dänkien krütani ni täte amne ni kräke abko mun tädi bä mike batire batire abti ni Dänkien jatadi nuketa.

²⁷ Ne aisete, ban kwetata amne uba döi ñata ni Dänkien ngatani ngwiankrä töre jae, akwa tä ni mräkä Jesu käbti mda mda mike ngwarbe jae, ye nirekwe kwetadre kore angwane, ja mikadre ngite kwe ni Dänkien ngrabare rüere amne ni Dänkien däre rüere arato. ²⁸ Ye mden kisete, mun rika ban kwete amne uba döi ñaen ni Dänkien ngatani ye ngwiankrä töre jae, känenkri munta ja mike ngite kore mun mräkä Jesu käbti rüere ya, abkobtä munkwe töbika kuin käne, ²⁹ ñobtä ñan angwane ban kwetadre amne uba döi ñadre ni Dänkien ngatani ngwiankrä töre jae, akwa nita ni Dänkien ngrabare ara jire mike ngwarbe, ye ngwane, ja rüere nita ja mike ngite au Ngöböye, dokwäre Ngöböke ni mikadi ja ngie nuen. ³⁰ Ye mden kisete mun kwati bren amne mun di ñakare amne ni ruäre abko krütanina. ³¹ Ne aisete, nikwe dre nuendre, yebtä nikwe töbikadre kuin ja käne au angwane, ni Dänkien käkwe ñan ni mikadre ja ngie nuen. ³² Akwa ni Dänkien käta ni mike ja ngie nuen, ye abko tä ni töi den kore mtare, niarakwe ñan ni mikadre ja tare nike ni ñakare tödekaka Jesubti ben gwaire kä mrä angwane, abkokäre tä ni töi den kore mtare.

³³ Ne aisete ti mräkäre tikwe, mun rika gätäre mrökäre ni Dänkien ngatani ngwiankrä töre jae angwane, munkwe ja ngibia ngäbti kwärikwäri, abti munkwe mrö kweta ketetibe gwaire jökrä. ³⁴ Akwa ni ruäre, ie mrö raba krübäte angwane, mrö kweta kwe ja gwiriete, bti jata gätäbtä. Ye kwrere gätädre kwe abtä Ngöböke ñan mikadre ja ngie nuen. Kukwe mda mda tä ükarete abko ti näinta nebe mun kanti yete angwane, tikwe ükadite jökrä.

12

Ngöbö Üaita ja di bien bätäkä ngwarbe

¹ Ti mräkäre, Ngöbö Üaita ja di bien bätäkä ngwarbe ja moto kuinbti nitre tödekaka Jesubti itire itireye, btä munkwe kukwe ngwianintari tie täräbtä. Kukwe yebtä mun ñan töi rabadre mräme, akwa ye abko rabadre gare metre munye, ie ti tö abko krörö: ² Bäre käne abko, mun ngämi tödeke Jesubti, känenkri ngöbö ngwarbe, ye jiebtä mun nämane ja ngwiamna ni mda mdaye, ye gare kuin munye. Ngöbö ngwarbe ye abko blite ñakare. ³ Ye aisete, mtare kukwe rabadre gare krörö munye, ie ti tö: Nire nire käta blite Ngöbö Üai köböire ñan raba niere: ¡Ngürün raba Jesubtä näre! abko ñan raba niere jire. Erere arato, Ngöbö Üai Deme köböire aibe ni raba niere: ¡Jesu abko Dänkien Ngöbö! abko ni raba niere kore, ye abko rabadre gare munye.

⁴ Mdakäre abko, nitre tödekaka Jesubti abko bti Ngöbö Üaita ja di dräire bätäkä ngwarbe jene jene, akwa Ngöbö Üai itibe käta ja di bien kore. ⁵ Erere arato, sribi tärä bätäkä ngwarbe Ngöbökrä, akwa sribi ye abko nuenta ni Dänkien itibe köböire amne niara kräke. ⁶ Ye kwrere arato, sribita neme bare bätäkä ngwarbe ni mda mdakrä, akwa Ngöbö itibe käta sribi ngwena bare ni köböire amne niara tä ja di mike ni jökräbtä abko krörö:

⁷ Ni itire itire, ie Ngöbö Üai käta ja di bien ja moto kuinbti ni jökrä die mikakäre abko krörö: ⁸ Ni iti, ie Ngöbö Üai käta kukwe töbtä mike gare blitakäre btä amne, ni mdaye abko Ngöbö Üai arabe käta ja di bien kukwe keta kabreta ükaninte ño ño rabadre gare. ⁹ Erere arato, Ngöbö Üai arabe käta ja di bien ni mdaye tödekakrä kwatibe Ngöböbti amne, Ngöbö Üai arabe käta ja di bien bätäkä ngwarbe ni mdaye ni bren bren mikakäreta kuinta. ¹⁰ Ni mdaye abko Ngöbö Üaita ja di bien sribi kri ñan tuabare bätäkä ngwarbe nuenkäre amne, ni mdaye abko ja di bianta Ngöbö kukwei niekäre nitre Ngöbö kukwei niekä kwrere amne, ni mdaye abko ja di bianta üai käme mikata nuke gare amne Ngöbö Üai era metre mikata nuke gare ie arato. Erere arato, Ngöbö Üai käta ja di bien ni mdaye blitakäre kukwe jenenanbti btä ja töitikani ñakare kwe amne, ni mda abko ie ja di bianta kukwe jenena ye rükadre gare, abkokäre Ngöbö Üai käta ja di bien ie. ¹¹ Di jökrä bätäkä ngwarbe ne abko Ngöbö Üai itibe ye ara käta bien nie, akwa tä ütiä kärere ñakare nie.

Ngöbö Üai töta neme ja di biain ño ño nie, ye erere tä dräire ni tödekaka Jesubti itire itire bti.

Jesu ngrabare itibe akwa kiakia ngrabare kabre

¹² Ñobtä Ngöbö Üai käta ja di bien bätäkä ngwarbe jene jene abko ti bike bä mike ni ngrabarebtä. Mun tödekaka Jesubti abko ti bike bä mike ni kiakia ngrabare kwrere abko nere: Ni ngrabare abko itibe, akwa ni kiakia abko kabre amne, ni kiakia ngrabare kabre, ye tä ni itibe ngrabare. Ye kwrere, Kristo ngrabare itibe, akwa nitre tödekaka Jesubti itire itire tärä kabre abko niara kiakia ngrabare. ¹³ Ne aisete, era metre ni abko bätäkä ngwarbe jene jene. Ruäre abko ni israelitare amne ruäre abko ñakare israelitare; ruäre klabore amne ruäre abko klabore ñakare, akwa ni jökräbtä Ngöbö Üai itibe nükani täte ni mikakäre Jesukristo ngrabare itibe kwrere amne, Ngöbö Üai itibe abko ni jökrä käkwe kani ngäbti. ¹⁴ Era metre ni ngrabare itibe akwa, ni kiakia ngrabare abko tärä kabre ni ngrabare mikakrä täte.

¹⁵ Ye abko ti bike bä mike krörö: Ni ngoto käkwe niedre, ¡A! Ti ñakare ni kise, aisete tita ni ngrabare bäre mento, niedre kwe, ¿ye ngwane rabadre ni ngrabare bäre mento ya? ¡Ñakare! ¹⁶ Erere arato, ni olo käkwe niedre, ¡A! Ti ñakare ni okwä, aisete tita ni ngrabare bäre mento, niedre kwe, ¿ye ngwane rabadre ni ngrabare bäre mento ya? ¡Ñakare! ¹⁷ Ye abko, ¿ni ngrabare rabadre ni okwärebe jökrä angwane, ni kukwei jaradre ño nie? Erere arato, ¿ni ngrabare rabadre ni olorebe jökrä angwane, jändrän rä rabadre ruen ño nie? ¹⁸ Akwa ni kiakia ngrabare, ye Ngöbö tö namani mikai mdente mdente, erere mikani kwe au ja töi jenbti. ¹⁹ Akwa ni kiakia ngrabare rabadre ketetibe ja bä kwrere jökrä angwane, ni ngrabare ñan rabadre kuin täte. ²⁰ Ye mden aisete, ni kiakia ngrabare tärä kabre bätäkä ngwarbe, akwa ni ngrabare abko itibe, btä ni kiakia ngrabare tä ketetibe jökrä. Ye kwrere Ngöbökwé kukwe mikanintbe munbtä arato.

²¹ Ye aisete, ni okwä ñan raba niere ni kiseye: ¡A! Ma ütiäte ñakare nünankrä tie, ñan raba niere kore. Erere arato, ni dokwä ñan raba niere ni ngotoye: ¡A! Ma ütiäte ñakare nänkrä tie, ñan raba niere kore, ²² ñobtä ñan angwane ni kiakia ngrabare tä nebe tuen di ñakare nie, akwa ye abko bäri ütiäte nikrä. ²³ Amne ni kiakia ngrabare ñan tä nebe tuen nuäre nie, ye nita ükete bäri nuäre. Erere arato, ni kiakia ngrabare, btä nita ja gaire, ye ni ñan tö mikai tuare ni jökräye, abkokäre nita ngwä kite bäri kuin amne nita ja jue mike kuin bäre bäre, ²⁴ akwa ni ngrabare tuen kuinquin abko ngibiata ñakare kore nikwe amne nita ja jue mike ñakare arato. Ye abko, Ngöbökwé ni ngrabare ükaninte, ni kiakia ngrabare tuen ütiäte ñakare nie rabadre mikani bäri ütiäte nikwe. ²⁵ Erere arato, ni kiakia ngrabare ñan rabadre ja ñäketbe jene jene, akwa ni kiakia ngrabare mden mden tuen ütiäte amne mden mden tuen ütiäte ñakare, ye töi rabadre ja di mikabtä kwärikwäri, abkokäre Ngöbökwé ükaninte kore. ²⁶ Ne aisete, ni kia ngrabare keteti tä ja tare nike angwane, ni ngrabare tä ja tare nike jökrä gwaire. Ye kwrere arato, ni kia ngrabare keteti mikata ütiäte angwane, ni ngrabare jökrä btä käta nebe nuäre gwaire jökrä.

²⁷ Ye kwrere mun jökrä gwaire abko Kristo ngrabare ara amne, ni kiakia ngrabare tärä, ye kwrere mun itire itire tä Jesu ngrabare kiakiare. ²⁸ Ye aisete, nitre gätäkä Jesu käbti ngätäite Ngöbö tö namani ni krörökrörö tuai abko erere mikani kwe abko krörö: Mtare Jesu kukwei ngwianka mikani käne kwe. Bobukäre abko, nitre Ngöbö kukwei niekä. Bämäkäre abko, nitre Ngöbö Kukwei dirikä mikani kwe. Yebti nitre sribi kri ñan tuabare nuenkä, nitre ni bren bren mikaka quinta amne, nitre ni mda mda die mikaka amne, nitre ni mda mda jie ngwianka, amne nitre blitaka kukwe jenenanbti, ye abko mikani jökrä kore nitre gätäkä Jesu käbti ngätäite. ²⁹ Ye abko, ñan ni jökrä tä Jesu kukwei ngwianka amne ñan ni jökrä Ngöbö kukwei niekä amne ñan ni jökrä tä Ngöbö Kukwei dirikä amne, ñan ni jökrä tä sribi kri ñan tuabare nuene. ³⁰ Erere arato, ñan ni jökrä ni bren bren mikakata quinta amne, ñan ni jökrä tä blite kukwe jenenanbti amne, ñan ni jökrä abko ie kukwe jenena tä nüke gare niekäre ni mda mdaye. ³¹ Akwa Ngöbö Üai di bäri ütiäte ütiäte mun die mikakäre, ye munkwe känantari kisere jakrä.

Ja taredre kwärikwäri abko bäri ütiäte

Akwa jändrän bäri kuin ütiäte Ngöbö Üai di bätäkä ngwarbe ye kräke, jiebti ti bike ji tike käne abko krörö:

13

¹ Ni kukwe bätäkä ngwarbe kä nebtä, erere ti rabadre blite amne angeletre kukwe ño ño, erere ti rabadre blite, akwa tita ni mda mda tarere ñakare ne ngwane, balinkwata ngö kri ngwarbe, kwrere jire ti rabadre amne bandereta ngö mikata ngöbö ngwarbe mikakrä ütiäte, kwrere jire ti rabadre ngwarbe. ² Erere arato, Ngöbö Üai köböire ti di rabadre Ngöbö kukwei niekäre amne Ngöbö Üai köböire kukwe tiebetiebe Ngöbökwere rabadre gare jökrä tie amne, Ngöbö Üai köböire kukwe kabre bätäkä ngwarbe tä ükaninte ño rabadre gare jökrä tie amne Ngöbö Üai köböire tita tödeke kwatibe Ngöböbti, köböire ti rabadre ngitio kri juen nebe kä mdabti, akwa tita ni mda mda tarere ñakare ne ngwane, ti ütiäte ñakare jire. ³ Mdakäre abko, jändrän tädre tikwe, erere tikwe dräidre jire jökrä ni bobre bobrebtü amne, tikwe ja ne ara jire biandre kukwadre sribi Ngöbökwekrä, akwa tita ni mda mda tarere ñakare ne ngwane, ¿tikwe dre ganaindre jakrä?

⁴ Nita ni mda mda tarere metre abko nere: Nita ni mda mda tarere angwane, nita jändrän jökrä ngibiare bätäkä ni mdabtä amne nita ja moto mike kuin ni mdakrä. Nita ni mda mda tarere angwane, ñan nita nüne ni ja ribare kwrere jändrän jökräbtä jändrän diankakäre jakrä amne, ñan nita ja bä mike ütiäte amne ñan nita bike kri. ⁵ Nita ni mda mda tarere angwane, ñan nita ñäke diän diän ni mdaye mikakäre ja gaire amne ñan nita jändrän kuin känene kaibe jakrä. Erere arato, nita ni mda mda tarere angwane, ñan nita nebe romon jötrö ngwarbe ni mdakrä amne ñan ni mätäta neme kärekäre ja dokwäre ni mdabtä. ⁶ Mdakäre abko, nita ni mda mda tarere angwane, kukwe diän diän Ngöbö rüere amne ni mda mda rüere, ye käita neme nuäre ñakare nibtä, akwa kukwe kuin era metre abko käita nebe nuäre nibtä. ⁷ Nita ni mda mda tarere angwane, nita juto biare jändrän jökrä ni rüere kaen ngäbti ni mda mda ngibiakrä amne, nita tödeke janknu Ngöböbti amne ni mda mdabti. Erere arato, nita ni mda ngibiare bätäkä jändrän jökräbtä amne nita di krüte ñakare jändrän jökräbtä.

⁸ Nita ja tarere kwärikwäri ye abko rabadi kärekäre, akwa kukwe niebare nitre Ngöbö kukwei niekäkwere abko köböitira jire näin ta amne, ñan blita rabadre kärekäre kukwe jenenanbti Ngöbö Üai köböire. Erere arato, ni ye ie kukwe kabre tä ükaninte tä gare Ngöbö Üai köböire, ye näin ta, ⁹ ñobtä ñan angwane ni ye ie kukweta neme gare braibe amne, ni Ngöbö kukwei niekä ye abko gare ñakare täte. ¹⁰ Ne aisete, ni Dänkien Jesu rükadita angwane, kukwe era erere mikadi gare täte kwe nie, aisete kukwe ñakare täte era metre Ngöböbtä, ye ñan rabadi ütiäte mda. ¹¹ Ye abko, ti bike bä mike krörö: Ti nämane chi angwane, ti nämane blite, ti nämane töbike amne ti nämane töi ngitiekä ngäbäkre chi kwrere. Akwa ti namanina ünän angwane, jändrän ngäbäkre chikwe namani jökrä ja jiebti tie. Ye kwrere, kukweta gare mtare tie abko kukwe braibe amne, Jesu rükadita angwane, rabadi jökrä ja jiebti tie. ¹² Mdakäre abko, ti bike bä mike jene mda abko krörö: Mtare jändrän jökrä tuen ñakare kuin nie, aisete ñäi ngututüre te jändrän bä tuen diore kwrere, aibe tuen diore nie, ye kwrere kukwe keta kabre gare ñakare metre nie mtare, akwa köböitira jire nikwe ja tuadi gwärere Ngöböbe angwane, kukwe rabadi gare metre nie. Mtare abko ti töi braibe Ngöböbtä, akwa köböitira jire Jesu rükadita angwane, ti gare kuin metre Ngöböye mtare, ye kwrere Ngöbö rükadi gare tie. ¹³ Ye abko, jändrän ketamä rabadre ütiäte kärekäre abko krörö: tödekadre kwatibe Ngöböbti, Kristo jatadreta ye ngibiadre ngäbti amne ja taredre kwärikwäri. Akwa jändrän ketamä, ye ngätäite abko ja taredre kwärikwäri abko bäri ütiäte.

14

Kukwe jökrä nieta gätäte rükadre gare ni jökräye

¹Ja taredre kwärikwäri, ye jiebti mun rankwa kisere janknu. Erere arato, Ngöbö Üai di bätäkä ngwarbe, ye känántari munkwe jakrä, akwa Ngöbö Üai di Ngöbö kukwei niekäre, ye abko bäri känántari munkwe, ²ñobtä ñan angwane ni blitaka kukwe jenenanbti ye abko tä blite Ngöbö aibe ben amne ñakare tä blite nitre gätäkä yebe. Niarata kukwe ütiäte ükani tiebe jenena niere Ngöbö Üai diebti, akwa kukwe ñan tä nebe nüke gare ni mda mdaye gätäte. ³Akwa ni Ngöbö kukwei niekä abko tä blite nitre gätäkä Jesu käbti kukwere angwane, kukwe dirita kwe ye tä nitre gätäkä Jesu käbti die mike nüne bäri Jesukrä, amne tä töi den näin janknu Jesube amne tä kä mike nuäre btätre. ⁴Akwa ni blitaka kukwe jenenanbti Ngöbö Üai diebti abko tä blite angwane, tä ja die mike au, akwa ni Ngöbö kukwei niekä tä blite nitre gätäkä Jesu käbti die mike jökrä. ⁵Mun jökrä rabadre blite kukwe jenenanbti näre, akwa munkwe Ngöbö kukwei niedre abko ie ti tö bäri, ñobtä ñan angwane Ngöbö kukwei niedre ye abko bäri ütiäte blitadre kukwe jenenanbti ye kräke. Akwa ni blitaka kukwe jenenanbti tä dre niere, ye kwitadre nitre gätäkä Jesu käbti kukwere niaratre die mikakäre, ne ngwane rabadre kuin.

⁶Ti mräkätre, ti bike kukwe bä mike mda munye abko krörö: Ti rikadre basare munye angwane, Ngöbö Üai diebti kukwe jenena nüke gare ñakare munye, bti tikwe blitadre munbe, ye käkwe ñan mun die mikadre jire chi nüne bäri Jesukrä, ñobtä ñan angwane kukwe jenena ye gare ñakare munye. Akwa Ngöbökwé kukwe tiebe mikani gare tie, ye tikwe niedre munye mun kukwere amne, kukwe töbtä Ngöbö Kukweibtä, yebtä tikwe blitadre munbe mun kukwere amne tikwe Ngöbö kukwei niedre munye, ye käkwe diridre munye mun kukwere, ye abko rabadre mun die mike nüne bäri Jesukrä. ⁷Erere arato, drü bätäkä ngwarbe abko käta kukwe ye bä mike arato abko krörö: Tolero jükadre ngwarbe amne arpa tädre ngwarbe, ye ngwane dre jükata metre amne dre tädäta metre ñan rükadre gare nie. ⁸Erere arato, ¿nitre rükä, kräke trombeta jükata mikakäre juto rikakäre rüre, akwa ñan jükadre metre angwane, ja mikadre ño juto kwetre? ⁹Ye kwrere tä nakenkä munbtä. ¿Kukwe nüke gare kuin, bti munkwe ñan blitadre, ye abko munta dre niere abko rükadre gare ño ni mda mdaye gätäte? Mun kukwei ñan rükadre gare, ye ngwane munta blite kaibe ngwarbe kwäräkwärä. ¹⁰Mdakäre abko, ni kukwei tärä keta kabre kä nebtä, akwa ni kukwei kwatirekwatire, bti dre nieta abko tä mike gare. ¹¹Akwa ni mdakwe ñäkadre ja kukwere akwa, dre niedre kwe tie ñan rükadre gare tie, ye ngwane ti rabadre chui menteni kwrere kräke amne, niara rabadre chui mentenine tikrä arato. ¹²Ne aisete, mun tö Ngöbö Üai di tuai bätäkä ngwarbe jakrä, ye abko kuin, akwa mun di rabadre nitre gätäkä Jesu käbti die mikakäre bäri abko munkwe kärä kisere jakrä Ngöböye.

¹³Ne aisete, Ngöbö Üai diebti nire nire käkwe blitadre kukwe jenenanbti angwane, Ngöbö Üai käkwe ja di biandre mae kukwe ye kwitakäre mun kukwere, munta dre niere rükadre gare munye abko munkwe kärä Ngöböye. ¹⁴Ti mräkätre, Ngöbö Üai diebti tikwe blitadre kukwe jenenanbti Ngöböbe, ye ngwane tita blite ja üai aibebti Ngöböbe, akwa ñakare tita blite ja töibti. ¹⁵¿Yebtä abko, tikwe ja nuendre? Tikwe blitadre Ngöböbe angwane, tikwe blitadre ben ja üai aibebti kukwe jenenanbti. Erere arato ja üaibti amne ja töibti ben gwaire ja kukwere tikwe blitadre ben arato. Erere arato, tikwe kantadre Ngöböye kukwe jenenanbti ja üai aibebti, erere arato ja üaibti amne ja töibti ben gwaire ja kukwere arato. ¹⁶Makwe ñan nuendre kore ne ngwane, ma tädre Ngöbö käikitekä ja üaibebti kukwe jenenanbti angwane, ni tödekaka Jesubti mda mda, ie kukwe makwe ñan tä nüke gare tädre gätäbtä ma kukwei nuen, käkwe ma kukwei nuadre, ye ngwane niara ñan raba ja töi mike gwaire mabe kuin niekäre Ngöböye, ñobtä ñan angwane mata dre niere ñan rükadre gare ie aisete. ¹⁷Ye aisete, nane mata blite bä nuäre Ngöböbe amne mata kuin niere ie kukwe jenenanbti, akwa rabadre tuen ngwarbe ni mda mdaye amne mata die mike ñakare.

¹⁸Ye abko, Ngöbö Üai käkwe ja di biani tie, aisete kukwe jenenanbti tita blite bäri kabre mun ngwä, yebtä tita kuin niere Ngöböye. ¹⁹Akwa gätäte abko, bäri ti töta neme kukwe niei kwärikebe ja kukwere, kukwe ye rükadre gare kuin ni jökräye abko rabadre

bäri kuin, ñobtä ñan angwane kore kukwe dirita tikwe rükadre gare metre ni mda mdaye aisete. Akwa tikwe kukwe niedre mili kwä jätä kukwe jenenanbti, ye abko ñan rükadre gare, aisete ni mda mda ñan die mikadre kore kwe. ²⁰ Ti mräkätre, blitadre ni kukwe jenenanbti amne Ngöbö kukwei niedre ño, yebtä munkwe ñan töbika ngäbäkre kiakia kwrere, akwa jändrän kämekäme Ngöbö rüere, yebtä ngäbäkre kiakia tä töbika ñakare, erere mun töi raba ngäbäkre kiakia kwrere. Amne ni ünän ünän käkwe töbika kuin ja käne, ye kwrere munkwe töbika blite ni kukwe jenenanbti yebtä amne Ngöbö kukwei niebtä arato, ²¹ ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukweita tikani krörö kukwe jenenanbtä:

Ni menteni kukwe bä jene, bti tikwe blitadi nitre israelitabe niaratre mikakäre mokre, ñobtä ñan angwane ni menteni, ye köböire ti bike nitre israelita mike ja tare nike. Amne ni nünanka kä mdate, yebti tikwe blitadi nitre israelitabe, akwa ti kukwei ñan mikadre ütiäte kwetre, niebare ni Dänkien Ngöbökwé, *Isaías 28.11-12* abko nieta Ngöbö Kukweibtä.

²² Ne aisete, nita blite kukwe jenenanbti, ye abko ni ñakare tödekaka Jesubti, kräke blitata kore abko Ngöböta yete niaratre ngätäite bä mikata, aisete ye abko ñakare ni tödekaka Jesubti kräke. Akwa Ngöbö kukwei nieta ye abra ni tödekaka Jesubti kräke amne Ngöböta ja moto mike kuin kräke bä mikata, aisete ye abko ñan blitata ni ñakare tödekaka Jesubti kräke. ²³ Tita niere kore, ñobtä ñan angwane nitre tödekaka Jesubti tä ja ükekrö jökrä gätäbtä Jesu käbti angwane, ni jire jökrä tädre blite kukwe jenenanbti, ye btäräbe ni ie Ngöbö Kukwei gare ñakare rikadre nebe yete amne ni ñakare tödekaka Jesubti rikadre nebe arato angwane, mun jökrä dokwäbti kä jäme nitre ñäkäkä bä jene kore ngöbötre ngwarbe käikitakakäre kwrere jire rabadre nütüre munbtä. ²⁴ Akwa mun jökrä tädre Ngöbö kukwei niere angwane, ni ñakare tödekaka Jesubti amne ni ie Ngöbö Kukwei gare ñakare rükadre gätäte, käkwe mun kukwei nuadre ja kukwere angwane, mun kukwei rabadi era kräke amne, mun jökrä tädi dre niere, ye rükadi gare ie amne rabadi töbika jabtä au, ja rabadre ruen ngite ie Ngöbö ngwärekre amne, ²⁵ kukwe kämekäme tä kaibe töibtä ye abko rabadre kä merete jökrä Ngöbö ngwärekre, rabadre ruen ie amne, rabadi ngukudokwäbti temen Ngöbö mike ütiäte jae. Ye ngwane, Ngöböta era metre bkänä mun ngätäite niedi kwe, käkwe tödekadi Ngöböbti, aisete munkwe Ngöbö kukwei niedre abko bäri ütiäte blita kukwe jenenanbti ye kräke.

Ni jökrä käkwe blitadre itire itire ja täritäri

²⁶ Ne aisete, ti mräkätre, munta gätäre Jesu käbti angwane, munkwe dre nuendre abko ti bike niere munye abko krörö: Ni ruäre käkwe kanta, ni ruäre abko käkwe Ngöbö kukwei diri amne, ni mda abko ie Ngöbökwé kukwe tiebe mikani gare abko mika gare kwe amne, ni mda abko käkwe blita kukwe jenenanbti amne ni mda abko käkwe kukwe jenena ye kwita mun kukwere ni mda mda kräke. Akwa jändrän jökrä, ye munkwe nuen ja die mikakäre kwärikwäri. ²⁷ Akwa mun rika blite kukwe jenenanbti, ye ngwane ni nibu, ni nimä aibe käkwe blita itire itire ja täritäri, akwa ñakare gwaire jökrä batibe. Angwane kukwe jenena ye kwitadre mun kukwere. ²⁸ Akwa ne kwrere ni ñakare kukwe jenena ye kwitaka mun kukwere, ye ngwane ni blitaka kukwe jenenanbti ye käkwe ñan blita ni jökrä okwäbti gätäte, akwa blita kaibe kwe Ngöböbe.

²⁹ Ne kwrere arato, nitre Ngöbö kukwei niekä abko tärä, ye ngwane ni nibu, ni nimä käkwe Ngöbö kukwei nie itire itire ja täritäri amne, nitre Ngöbö kukwei niekä ye tä Ngöbö kukwei niere metre ya abko ni mda mda käkwe mika ñäräre. ³⁰ Akwa nane nita tākänintbe temen yete, ye ie Ngöbökwé ja kukwei tiebe mika gare ni jökrä kräke mda angwane, ni Ngöbö kukwei niekä käne ye käkwe kada keta jirekäbe, käkwe kä biandre ni mda yeye. ³¹ Ne kwrere ni jökrä käkwe nuendre angwane, ni itire itire ie kä rabadre Ngöbö kukwei niere ye abko käkwe nitre gätäkä Jesu käbti ye töi tikadi amne die mikadi nüne bäri Ngöbökrä. ³² Akwa nire nire ie ja di bian Ngöbö Üaikwe Ngöbö kukwei niekäre, nitre ye abko di tärä ja töi ngibiare blitakäre jäme ja täritäri amne ñakare batibe jökrä gwaire, ³³ ñobtä ñan angwane Ngöbö abko Ngöbö jäme, akwa ñakare Ngöbö kä

ngwiankrä nokre ni töi kwitakäre kwäräkwärä aisete. Ye kwrere nitre gätäkä Jesu käbti kä ketareketare temen käta nuene kore, aisete munkwe nuendre kore arato.

Kukwe nitre merire kräke

³⁴ Kukwe mdara jire ti bike niere abko krörö: Nitre tödekaka Jesubti tä gätäre Jesu käbti, ye kanti nitre merire käkwe ni kukwei nua kä bube jirekäbe, ñobtä ñan angwane nitre merire käkwe ñan blitadre gätäte abko Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye käta niere, ye kwrere nitre merire raba kwekbe ni kukwei nuen. ³⁵ Akwa nitre merire tö raba kukwe ño ño gai angwane, ngwiantari kwe kwäräiye ja gwiriete, ñobtä ñan angwane nitre tödekaka Jesubti tä gätäre Jesu käbti, ye kanti merikwe blitadre abko gaidre kri.

Kukwe nämane nakenkä gätäte, yebtä Pablokwe blitabare mrä

³⁶ Angwane Ngöbö Kukwei ye abko jatani kena mun köböire munkwe ñan nütü. Erere arato, ñan mun aibe käkwe Ngöbö Kukwei kani ngäbti, mun raba nütüre. ³⁷ Mun mden ie ja ruen Ngöbö kukwei niekä amne Ngöbö Üai tä täte munbtä raba ruen munye, ye ngwane tita kukwe tike tärä nebtä ne abko ñan tita nuemna akwa, ni Dänkien käta nuemna era metre, ye rükadi gare munye. ³⁸ Akwa ñan rükadre gare munye angwane, munkwe trö kwitadre ni Dänkienye, ye ngwane ni Dänkienkwe trö kwitadi munye arato. ³⁹ Ne aisete ti mräkätre tikwe, Ngöbö Üai di rabadre munkrä Ngöbö kukwei niekäre, ye abko munkwe känäntari kisere amne, nire nire rika blite kukwe jenenanbti, ye munkwe ñan dokwä takä kän. ⁴⁰ Akwa munkwe jändrän jökrä nuen kuin era metre jökrä ja täritäri.

15

Jesu nükaninta nire era metre

¹ Ti mräkätre, mtare kukwe kuin Jesubtä tikwe mikani gare munye, ye ti tö mikaita töre munye. Ngöbö kukwei kuin Jesubtä, ye mden munkwe kani ngäbti amne mun tä näin janknu btä mtare. ² Ye kwrere munkwe nändre janknu kore ne ngwane, Ngöbö kukwei kuin Jesubtä tikwe diribare munye, ye köböire mun rabadi dianintari. Akwa munkwe ñan nändre janknu ne ngwane, munkwe kukwe kuin Jesubtä mikani era jae akwa ngwarbe. ³ Kukwe mikata ütiäte Jesubtä ni jökräkwe diribare tie abko erere tikwe diribare munye abko krörö: Kristo krütani ni ngite Ngöbö rüere ye diankakäre nibtä abko nämane tikani kore Ngöbö Kukweibtä, ye kwrere nakaninkä. ⁴ Erere arato, Kristo doboi mikani, abti köbömäkäre Ngöbökwe mikaninta nire abko nämane tikani kore Ngöbö Kukweibtä, ye kwrere nakaninkä. ⁵ Yebti Kristokwe ja mikani tuadre Pedroye, bti ja mikaninta tuadre kwe nitre ja töitikaka ben ni jätäbti nibu yeye.

⁶ Abti ja mräkätre Jesu käbti sientö krärike jire, ie ja mikani tuadre batibe jökrä kwe. Ja mräkätre Kristo tuakatuaka ye tä nüne kwati akwa, ruäre abko krütanina. ⁷ Yebti ja mikani tuadre kwe Santiagoye amne nitre niara kukwei ngwianka mda mdaye. ⁸ Mrä, Kristokwe ja mikani tuadre tie arato, aisete ngäbäkre däredre käi ngämi nüke angwane, tä däre kame, ye kwrere nakaninkä tibtä.

⁹ Ye mden kisete, nitre Jesu kukwei ngwianka jökrä, ye ngätäite ti abko bäri ütiäte ñakare. Ti abko Jesu kukwei ngwianka ñan niedre tibtä, ñobtä ñan angwane nitre gätäkä Jesu käbti, jiebti ti nämane näin kisere mikakäre ja tare nike. ¹⁰ Akwa tita ño mtare ne abko Ngöbökwe ja moto mikani kuin tikrä abko köböire tita kore. Ngöbökwe ja moto mikani kuin tikrä, ye abko ñakare nuenbare ngwarbe kwe, ñobtä ñan angwane tita sribire bäri nitre Jesu kukwei ngwianka mda mda ngwä, ye abko ñan tikwe nuenbare kaibe ja di jenbti, akwa Ngöbökwe ja moto mikani kuin tikrä käkwe ti die mikani. ¹¹ Akwa tikwe sribibare bäri ya o niaratre ya abko ñakare ütiäte, akwa kukwe bäri ütiäte abko ti amne nitre Jesu kukwei ngwianka mda mda käkwe kukwe diribare ja kwrere jökrä, ye mden abko munkwe mikani era.

Nitre tödekaka Jesubti abko Ngöbökwe mikadita nire era metre

¹² Akwa Kristo mikaninta nire Ngöbökwe abko nunta dirire, ¿ye ñobtä abko ni krütanikrütani ñan rükadreta nire abko mun ruäreta niere? ¹³ Ni krütanikrütani ñan

rükadreta nire, ye ngwane Ngöbökwe Kristo mikaninta nire ñakare arato. ¹⁴ Amne Ngöbökwe Kristo mikaninta nire ñakare, ye ngwane kukwe dirita nunkwe abko ngwarbe, ütiäte ñakare. Erere arato, munta tödeke ngwarbe Kristobti. ¹⁵ Ngöbökwe Kristo mikadreta nire ñakare bkänä, akräke nun rabadre kukwe ngwarbe niekä Ngöböbtä, ñobtä ñan angwane Ngöbökwe Kristo mikaninta nire ñakare, akwa mikaninta nire kwe nun tädre niere, ye ngwane nun tädre ñäke ngwarbe Ngöbö rüere. Mdakäre abko, ni krütanikrütani ñan rükadreta nire bkänä, ye ngwane Ngöbökwe Kristo mikaninta nire ñakare arato, ¹⁶ ñobtä ñan angwane ni krütanikrütani ñan rükadreta nire bkänä, ye ngwane Ngöbökwe Kristo mikaninta nire ñakare arato. ¹⁷ Erere arato, Ngöbökwe Kristo mikaninta nire ñakare, ye ngwane munta tödeke ngwarbe bti amne mun tä ngite janknu Ngöböye abti kä nüke mtare. ¹⁸ Mdakäre abko, Ngöbökwe Kristo mikaninta nire ñakare, ye ngwane nitre tödekaka Kristobti krütanikrütani ye abko ñakare dianintari, akwa tä nianinte janknukäre arato. ¹⁹ Kore ne ngwane, nikwe nünandre kä nebtä aibe kräke nita tödeke Kristobti ne ngwane, ni jökrä ngätäite, ni abko bäri bobre jakän.

²⁰ Akwa Ngöbökwe Kristo mikaninta nire, ye abko era bkänä amne, Ngöbökwe nitre tödekaka Jesubti krütanikrütani mikadita nire bkänä, abkokäre Jesu mikaninta nire ni jökrä tödekaka niarabti ye känenkri. ²¹ Ngöbökwe nitre tödekaka Jesubti krütanikrütani mikadita nire arato abko gare krörö nie: Kena ni iti kä Adán käkwe ja mikani ngite Ngöbö rüere, ye köböite ni jökrä tä krüte, ye kwrere arato ni itibe köböire Ngöbökwe ni tödekaka Jesubti krütanikrütani erere mikadita nire. ²² Ye abko, Adán köböite ni jökrä kä nebtä tä krüte, ye kwrere arato Kristo köböire Ngöbökwe ni jökrä tödekaka Kristobti mikadita nire. ²³ Akwa Ngöbökwe kukwe ükaninte, erere rabadi bare ja täritäri abko krörö: Ngöbökwe Kristo mikaninta nire käne, yehti Kristo jatadita angwane, ni kwekwe tödekaka niarabti abko rükadita nire mda abko rabadi bare ja täritäri. ²⁴ Kristo jatadita angwane, üai käme tä dänkiene nibtä kä nebtä amne jändrän mda mda üai käme kwrerekwrere abko gadikä jire jökrä kwe. Abti kä mrä angwane, gobran mikanina gare Ngöbökwe ie, ye mikadita Rün Ngöbö kisete kwe. ²⁵⁻²⁷ Ngöbökwe jändrän jökrä mikani gare Kristoye, aisete Kristo rabadi gobrane abti rüe jökrä ye mikadi ja ngoto täni kwe. Yehti Kristokwe gata mikadi mrä ja ngoto täni ne abko Kristo rüe mrä ganaindi kwe. Akwa jändrän jökrä rabadi Kristo ngoto täni tita niere ne abko, ñakare tita blite Ngöbö ara jire btä, ñobtä ñan angwane Ngöbökwe jändrän jökrä mikani gare Kristoye. ²⁸ Ne aisete jändrän jökrä rabadi Kristo ngoto täni angwane, Kristo Ngöbö Odei ara jire käkwe ja mikadita gare Ngöböye, ñobtä ñan angwane Ngöbökwe jändrän jökrä mikani Kristo ngoto täni. Ye ngwane, Ngöbö aibe rabadre gobrane jändrän jökräbti.

²⁹ Mdakäre abko, ¿ni krütanikrütani ñan rükadreta nire ni ruäre tä niere, se drekäre abko ni ruäre tä ja ngökö ñöte ni krütani diäre? ¿Se ñan tä ja ngökö ngwarbe ñöte ya!

³⁰ Erere arato, ¿Ngöbökwe ñan ni krütanikrütani mikadreta nire angwane, drekäre köbö kwatirekwatire nunta ja kite kukwe krübätete? ³¹ Ye abko, munta näin Kristo Jesu ni Dänkienbe, ye käita nebe nuäre tibtä era metre. Ye kwrere jire, era metre käre köbö kwatirekwatire tita kä krübätete rätäninkä gatabti. ³² Ye abko, jändrän ngwarbe romon romon, ben rüdre, kwrere jire tikwe rübare nitre krübäte krübäte ben juta Efeso nete, ¿ye tikwe nuendre ngwarbe ja mikakäre kri, ye ngwane dre rükadre tie rübtä kore? ¿Ngöbökwe ñan ni krütanikrütani mikadreta nire angwane, ye ñan tikwe rüdre ngwarbe ya? Ngöbökwe ñan ni krütanikrütani mikadreta nire angwane,

¿Nane ni krütadre jetbe, aisete ari mröre kri, ari dö ñaen kabre!

abko ni ruäre tä niere. ³³ Akwa munkwe ñan ja ngökamna kukwe yehtä, ñobtä ñan angwane “ni kukwe muko diän diän ben ni töi kuin metre tä ja gete angwane, ni töi kuin metre abko tä neme diän arato,” nieta era metre, aisete munkwe ñan ja ngökamna kore. ³⁴ Akwa munkwe töbikata kuin ja käne, käkwe ñan ja mika ngite mda, ñobtä ñan angwane mun ruäre, ie Ngöbö gare ñakare. Yehtä mun rabadre ja gaire, abkokäre tita ñäke kore munye.

Ni rükadita nire angwane, ni ngrabare rabadi ño

³⁵ Mdakäre abko, mun ruäre käta kukwe ne ngwentari krörö jae kwärikwäri: ¿Ni krütanina se abko rükadreta nire ño sere? ¿Ni krütani rükadreta nire angwane, rabadi ño ngrabare ruen? abko munta ngwentari jae. ³⁶ ¿Ye ño abko mun töi ñakare dikaro käta kukwe ngwentari kore jae ye! Ye abko ti bike nura bä mike ni ngrabarebtä. Nura nökata ye gütdarete ñakare angwane, mu ñan rükadre. ³⁷ Ye abko, trigo nurai amne nura mda mda nökata, ye abko ñan nura mu ara jire nökata, akwa nura ara jire nökata. ³⁸ Yebti nura ketareketare Ngöbö töta nebe mu mike niren ño ño, erere tä mike niren jene jene, aiseite ñakare ja kwrere jökrä ngrabare. ³⁹ Jändrän jökrä abko ñakare ja kwrere jökrä ngrabare garera nie abko krörö: Ni, jändrän ngwarbe, nukwä amne gwa ye abko bä jene jene jökrä ngrabare. ⁴⁰ Ye kwrere arato, jändrän kä käinbti amne jändrän kä temenbtä abko bä ñakare ja kwrere jökrä, akwa bä jene jene. Akwa jändrän kä käinbti abko bä nuäre nuäre, ye abko bä jen kwetre. Erere arato, jändrän kä temenbtä abko bä nuäre nuäre, akwa bä ye abko bä jen kwe. ⁴¹ Erere arato, ñänä trä ñakare ja kwrere sö träbe amne muke abko trä bä jene jene arato. Erere arato, muke kwatirekwatire abko trä tärä bä jene jene.

⁴² Ye kwrere, ni krütanikrütani mikadita nire Ngöbökwé angwane, rakadikä kore arato nibtä: Ni ngätä tä niken ngwarbe abko doboi mikata, akwa Ngöbökwé ni mikadita nire angwane, ni ngätä niken ngwarbe ñakare jire chi mda abko biandi kwe nie. ⁴³ Ni ngrabare käme bobre doboi mikata, akwa Ngöbökwé ni mikadita nire angwane, ni rabadi bä nuäre ngrabare. Erere arato, ni ngrabare di ñakare ye doboi mikata akwa, Ngöbökwé mikadita nire angwane, ni rabadi bäri dite ngrabare. ⁴⁴ Erere arato, ni ngrabare kä nebtä ne abko jatani dobokri abko doboi mikata, akwa Ngöbökwé ni ngrabare mikadita nire angwane, ni ngrabare kä käinbtikri biandi kwe nie. Erere arato, ni ngrabare jatani dobokri tärä ne ngwane, ni ngrabare kä käinbtikri ye tärä arato.

⁴⁵ Ye mden kisete Ngöbö Kukwei tä niere krörö:

Ni käne kädian nämane Adán abko Ngöbökwé mikani nire, *Génesis 2.7*
akwa Adán mrä kädianta Kristo ne abko Üai kwe köböire tä ni miketa nire. ⁴⁶ Akwa ni ngrabare nünakäre kärekäre kä käinbti, ye abko ñakare käne nikwe akwa, ni ngrabare nünakäre kä nebtä abko rabadre käne nikwe, yebti ni ngrabare nünakäre kä käinbti rabadre nikwe mda. ⁴⁷ Ni dätebare käne kä Adán abko dobro temen ne dätebare, akwa ni mda abko Kristo ye abko kä käinbti jatani. ⁴⁸ Ne aiseite, ni kä nebtä abko dobro dätebare nire abko bä namani ño ngrabare, ye kwrere ni jökrä bä ja täritäri; akwa ni kä käinbti bä ño ngrabare, ye kwrere Ngöbökwé ni krütanikrütani mikadita nire angwane, ni ngrabare bä rabadi arato. ⁴⁹ Ne aiseite, dobro dätebare nire abko kwrere ni bäta ja täritäri mtare kä nebtä, ye kwrere Ngöbökwé ni mikadita nire angwane, ni kä käinbti kä Kristo bä ño ngrabare, ye kwrere ni ngrabare bä rabadi arato.

⁵⁰ Yebtä abko, ti tö niei krörö munye ti mräkätre tikwe: Ngöböta gobrane, ye kanti ni ngrabare tä niken ngwarbe ye ñan raba nebe nüne jire chi, ñobtä ñan angwane kä käinbti ye kanti jändrän ñakare jire tä niken ngwarbe raba neme. ⁵¹ Akwa kukwe nämane tiebe kaibe Ngöbökwé kira, ye mikanina gare kwe nie mtare abko ti bike niere, aiseite ti kukwei nuen munkwe: Nitre tödekaka Jesubti ñan krütadre jökrä angwane niara jatadita, akwa Ngöbökwé ni jökrä kwitadi. ⁵² Trombeta jükadi ngö rabadi kä mrä mikakäre gare angwane, nitre tödekaka Jesubti jökrä rikwitadi jötrö ngwarbe Ngöbö diebti, nita okwä kwata metete jötrö ngwarbe, ye kwrere jire ni rikwitadi batibe jökrä se kwrere. Trombeta ngö rabadi, ye ngwane nitre tödekaka Jesubti krütanikrütani abko rükadita nire jökrä amne ñan krütadreta mda amne, ni tödekaka Jesubti tädi nire nire abko Ngöbökwé kwitadi jökrä arato.

⁵³ Ni ngrabare tä niken ngwarbe, ne täte abko ni ngrabare niken ngwarbe ñakare abko rabadi nikwe. Erere arato, ni ngätä tä ngataen, ne täte abko ni ngätä ngataen ñakare rabadi nikwe. ⁵⁴ Ni rikwitadi jökrä kore angwane, Ngöbö Kukwei tä tikani krörö rabadi bare:

Gata, Ngöbökwé ma ganaibarera,

aisete ma ñan rabadre jire chi mda, aisete ni ñakare jire iti krütadre mda. *Isaías 25.8*

⁵⁵ Aisete Gata, ¿ma di kri abko tä mdente?

¿Tbi tu krübäte kwrere jire, ma krübäte, ye abko tä mdente, Gata?

Oseas 13.14

abko nieta Ngöbö Kukweibtä. ⁵⁶ Ne aisete kukwe kämekäme nuenta nikwe Ngöbö rüere abtä nita krüte, ne abko tbi tu krübäte kwrere amne, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye köböire kukwe kämekäme tä sribire abko kätä ni kukwe kämekäme nuenkä mike gare nie. ⁵⁷ Akwa ni Dänkien Jesukristo, köböire Ngöböta ni die mike kukwe kämekäme ganaine amne gata ganaine. Yebtä abko nikwe kuin niedre Ngöböye.

⁵⁸ Ne aisete ti mräkätre tare tikwe, munkwe tödeka ni Dänkienbti, yebtä munkwe nünanka dite jabtä käre köbö kwatirekwatire. Mdakäre abko, sribi ni Dänkienkwe, yebtä munkwe ja kita ja di ngöibti, ñobtä ñan angwane ñan munta sribire ngwarbe kräke.

16

Ja mräkä tödekaka Jesubti kräke ngwian ükaninkrö

¹ Kukwe mdara jire abkobtä ti tö nibi blitai munbe abko krörö: Nitre Ngöbökwé, kräke ngwian ükäröta munkwe, ye abko ja mräkätre tä gätäre Jesu käfti kä Galaciate käkwe ngwian ükärekrö ño tikwe niebare ietre, ye kwrere munkwe nuen abko krörö: ² Käre bämän kratirekratire bämänte, munkwe ngwian mika biare jenena biandre ngwarbe ja mräkätrekrä. Ngwian amne jändrän nükani nuäi mun kisete, ye erere munkwe dianka biare jenena, bti munkwe üka. Yebti ti rikadre nebe yete angwane, munkwe ñan ngwian ükärekrö ye näire. ³ Mdakäre abko, ti näin nebe yete angwane, nire nire tädi mikani biare munkwe juandre Jerusalén, nitre ye abko kräke tikwe tarä tikadi, bti tikwe juandi ngwian ükäröta, ye munkwe bian ja mräkätre bobre bobreye Jerusalén. ⁴ Akwa nane ti rikadre Jerusalén ye abko rabadre dbe ne ngwane, ja mräkätre juandre munkwe ngwian mike Jerusalén ye näin tibe.

⁵ Tita juta Efesote nete, akwa ti näin angwane, ti näin käne kä Macedoniate. Yebti ti näin nebe mun kánti Corintote yete. ⁶ Ye kánti ti rabadi nünentbe bä raire munbe ruen tie, akwa nane kä ñüre näire ti rabadi yete ruen tie. Yebti ti jatadi niken mdente angwane, munkwe ti die mikadi rikakäre ta, abkokäre ti rabadi yete. ⁷ Ti ñan tö näin gwängwarbe, ñobtä ñan angwane ti ñan tö ja tuai jötrö munbe dikarekä kwärä, aisete ni Dänkien tö ne ngwane, ti rabadi nünentbe bä raire munbe yete ja tuakäreta munbe. ⁸ Akwa gwängware abko, ti rabadre Efeso nete nemebe köbö Pentecostés näire, ⁹ ñobtä ñan angwane ni kwati tä ja rüere tibe, akwa gwängware kä tarä kri amne kuin sribikrä tie ni Dänkienkrä nete, aisete ti rabadi bä raire mda nete. ¹⁰ Akwa nane Timoteo rüka mun kánti yete angwane, rabadre jäme mun ngätäite, abkokäre munkwe ka ngäbti kuin, ñobtä ñan angwane tita sribire, ne kwrere niarata sribire arato ni Dänkienkrä. ¹¹ Ne aisete, mun ñakare jire iti käkwe niara mika ngwarbe jae, akwa jatadre jäme ta, abkokäre munkwe die mika, ñobtä ñan angwane tita niara amne ja mräkätre mda mda ngibiare ngäbti.

¹² Angwane ti mräkä Apolos abko rikadre ja mräkätre mda mdabe basare munye abko tikwe ribeba kisere ie, akwa ye ngwane niara ñan tö rababa rikai, aisete ñan rikaba, akwa nebti kä tädira ie angwane, näin nebe basare munye yete.

¹³ Angwane mun abko käkwe ñan dikaka okwä kware amne munkwe nünanka dite tödekabtä ni Dänkienbti. Erere arato, munkwe ja die mika kri nünenkä dite Satana rüere. ¹⁴ Angwane munkwe jändrän jökrä nuen, ye abko munkwe nuen ja moto kuinbti ni mda mda tarere kwärä.

¹⁵ Ja mräkätre, käne Estéfnas amne mräkä kwe aibe käkwe kukwe kuin Jesubtä kani ngäbti käne kä Acaya yete angwane, niaratre nikaninbe sribire nitre tödekaka Jesubti kräke, ye tä töre munye ruen tie. ¹⁶ Ne aisete, niara amne ni mda mda sribikrä niaratre kwrerekwrere abko munkwe kukwei mika ütiäte jae, ie ti tö. Erere arato, ni mda mda tö sribire ni Dänkienkrä, ye munkwe mika ütiäte jae. ¹⁷ Estéfnas rükaba Fortunatobe amne Acaicobe ti kánti nete, ye abko käi nuäre kri tibtä, ñobtä ñan angwane niaratre käkwe ti

moto mikaninta jäme mun diäre. ¹⁸ Ne kwrere arato, ti moto amne mun moto tä jäme niaratre köböire ruen tie, aise te ni niaratre ne kwrere abko munkwe mikadre ütiäte jae.

Kukwe mrä Pablokwe

¹⁹ Ti mräkätre, ja mräkätre gätäkä Jesu käbti kä Asiate nete käta köbö kuin juen mun kräke. Erere arato, Aquila amne Priscila btä ja mräkätre mda mda tä ja ükekrö niaratre gwiriete ye käta köbö kuin juen kri mun jökrä kräke ni Dänkien käbti. ²⁰ Ja mräkätre jökrä nete tä köbö kuin juen mun jökrä kräke. Munkwe ja demain kwärikwäri ja moto kuinbti.

²¹ Ti Pablo ne mden käta kukwe mrä ne tike ja kise jenbti munkrä, ti ara käta tärä ne tike rükadre gare munye abkokäre. ²² Nire nire ñan tä ni Dänkien tarere, yebtä Ngöbökwé ngürün mikadre näre, käkwe kitadrekä kärekäre ja okwä bäre mento. ;Ni Dänkien, ma jata jötrö, ie ti tö! ²³ Ni Dänkien Jesu käkwe ja moto mika kuin mun jökrä kräke. ²⁴ Ti Pablo käta mun jökrä tarere kärekäre Kristo Jesu käbti. Abko kore se. Ne ngörä.

Tärä Tikani Bobukäre Pablokwe Nitre Corintobokrä 2 Corintios

Pablo nämane sribire kä Macedonia kánti angwane tärä 2 Corintios ne tikani kwe nitre tödekaka Jesubti nünanka juta Corinto yete amne Corinto bäre temen kräke. Tito sribi muko Pablokwe nämane Corinto, nukaninta Pablo kánti angwane, kukwe kri nitre tödekaka Jesubti ngätäite Corinto yete abko Titokwe niebare Pabloye. Ye mden kisete Pablokwe tärä ne tikani. Kukwe nämane nakenkä abko krörö: Nitre bikaka Jesu kukwei ngwianka ütiäte kri nükani Corinto yete, ye abko nitre tödekaka Jesubti nämane kaen ngäbti. Nitre ye abko dirikä blo arato. Niaratre nämane bike kri Pablobtä amne nämane Pablo bä mike bobre, ütiäte ñakare abko erere nämane nitre Corintobo tödekaka Jesubti ngökö. Pablo nämane nitre tödekaka Jesubti tarere kri amne ñan tö namani nitre Corintobo tuai niken ji blobti nitre ni ngökaka jiebti. Ye mden kisete, Pablokwe tärä ne tikani nitre tödekaka Jesubti mikakäre mokre nitre ni ngökaka ngäniene amne mäträkäre btä ja moto kuinbti. Erere arato, niara abko Jesu kukwei ngwianka era metre rabadre gare metre ietre abko niebare kwe ietre.

Mdakäre abko, Pablo ngämi tärä ne tike, känenkri niarakwe ngwian käräbare biankäre nitre bobre bobre tödekaka Jesubti Jerusalén yete yeye. Ngwian ye abko Pablo nämane den jakrä abko nitre ni ngökaka nämane niere, akwa ñakare kore, Pablokwe niebare. Ja rikadre basare jötrö ietre, Pablokwe niebare, aisete nitre tödekaka Jesubti nünanka Corinto yete käkwe ngwian biandre janknu niara ngäbti ngwiankäre Jerusalén.

Pablota köbö kuin juen

¹ Ti Pablo käta tärä ne tike. Ngöbö tö namani ti mikai Jesukristo kukwei ngwianka abko erere tita sribire kräke. Ti ne mden käta köbö kuin juen ti mräkä Timoteo ben gwaire mun nünanka juta Corintote käta gätäre Ngöbö käbti, ye kräke nunta köbö kuin juen. Erere arato, mun nünanka kä jökräbti temen kä Acayate, kräke nunta köbö kuin juen. ² Ngöbö ni Rün nikwe amne ni Dänkien Jesukristo käkwe ja moto mika kuin munkrä amne mun mika nüne jäme kwetre, ie ti tö.

Pablota Ngöbö käikitekä

³ Ngöbö ni Dänkien Jesukristo Rün aibe raba käikitaninkä ni jökräkwe. Nita nebe ruentari tare kärekäre ie amne kukwe jire jökrä nikwe, btä niara tä ni die mike amne tä kä miketa nuäre nibtä. ⁴ Nita ja tare nike bätäkä ngwarbe angwane, Ngöböta ni die mike amne tä kä miketa nuäre nibtä, ni mda mda tädre ja tare nike ño ño angwane, ni rabadre ni ye die mike amne kä miketa nuäre btä abkokäre. ⁵ Ngöböta nuene kore, ñobtä ñan angwane Kristo käkwe ja tare nikani kri krübäte, ye kwrere ja tare nika tä krübäte ni kisete. Erere arato, Kristo köböire Ngöbökwé ni die mikadi kri krübäte amne kä mikadita nuäre kwe nibtä. ⁶ Ye abko, mun rabadre die mikani Ngöbökwé amne kä rabadreta nuäre munbtä amne mun rabadre dianintari, abkokäre nunta ja tare nike sribi Jesukristokwe ye dokwäre. Ngöböta nun die mike amne tä kä miketa nuäre nunbtä, nunkwe mun die mikadre amne nunkwe kä mikadreta nuäre munbtä siba angwane, nunta ja tare nike, ye kwrere mun tädre ja tare nike tödekabtä Jesubti angwane, munkwe nünandrekä dite jabtä, abkokäre Ngöböta nun die mike amne tä kä miketa nuäre nunbtä. ⁷ Ye abko, munta ja tare nike gwaire nunbe, ye kwrere arato Ngöbökwé mun die mikadre amne kä mikadreta nuäre kwe munbtä gwaire nunbe gare nunye, aisete mun rabadi dianintari metre gare kuin nunye.

⁸ Ti mräkätre, tita tärä tike kore munye, ñobtä ñan angwane provincia Asiate kukwe rakakaba taretare krübäte nun rüere, ye abko rabadre gare munye, ie ti tö. Jä oto doboko rika ngitiekä nibti, käkwe ni ketate temen, ye kwrere jire kukwe jataba doboko krübäte nun rüere, käkwe nun di gakaba jökrä amne, nunkwe ñan nünandre mda rababa ruen nunye. ⁹ Angwane nun krütadre era metre rababa ruen nunye, akwa kukwe rakakaba

kore nunbtä, ye köböire abko nunkwe ñan tödekadre ja di jenbti au akwa, Ngöbö ni krütanikrütani mikakata nire, ye aibebti nunkwe tödekadre abko rükaba gare nunye. ¹⁰ Amne Ngöbökwé nun diantariba gata ye ngäniene, ye kwrere kukwe jatadita nun rüere angwane, Ngöbökwé nun dianditarita gata ngäniene. Ngöbökwé nun ngibiadi kärekwé abkobti nunta tödeke, ¹¹ amne munta blite Ngöböbe, yebti mun rabadre nun die mike kri. Ye abko, mun kwati tä blite Ngöböbe nunkrä ne ngwane, nun die mikata Ngöbökwé, ye rükadi gare munye angwane, ni kwati käkwe kuin niedi Ngöböye nunbtä.

Ñobtä Pablo ñan nikani basare nitre Corintoboye

¹² Mdakäre abko, kukwe krörökrörö abko nun tö mikai gare bäri munye: Ngöbö diebti nunkwe nünanba deme ni mda mda ngätäite kä nebtä amne mun bäri, ben nunkwe nünanba kore abti kä nüke mtare. Erere arato, Ngöbö diebti nunkwe ni mda mda ngökani ñakare jire, ye abko gare kuin nunye amne jata nebe ruen ngite ñakare jire chi nunye Ngöbö ngwärekwé, ñobtä ñan angwane ñan ni kä nebtä töi abko erere nunta näin, akwa Ngöböta ja moto mike kuin nunkrä abko diebti nunta näin kore. Ye mdenbtä nun tö ja dikaire. ¹³ Amne nunkwe tärä tikani munye, ye abko munkwe ñäkädre btä amne rükadre gare kuin munye abko erere nunkwe tikani, aisete tärä yebtä munkwe ñäkä amne, rükadi gare kuin jökrä munye abko tita nütüre. ¹⁴ Angwane nun abko tä nüne ño, ye nukanina gare ruäre munye, akwa mtare rükadre gare täte munye, ie ti tö, ni Dänkien Jesu jatadi nüketa angwane, ja rabadre ruen ütiäte nunbti munye, ye kwrere arato ja rabadre ruen ütiäte munbti nunye ni Dänkien Jesu ngwärekwé abkokäre.

¹⁵⁻¹⁶ Ti nämä tödeke kore munbti, aisete ti näin Macedonia angwane, ti näin käne nebe basare munye yete, ti nämä nütüre abko erere tikwe nieba munye. Erere arato, ti jatadreta ja jiebti angwane, ti rükadre basareta jire munye yete, ti nämä nütüre. Tikwe basadi bobu kore munye, abti munkwe ti die mikadre nikenta nebe Judeate ti nämä nütüre, akwa ti ñan rababa basare munye yete. ¹⁷ ¿Tikwe köbö kitaba basakrä munye, yebti tikwe töbikabare ñakare kuin ja käne munta nütüre ya? Mdakäre abko, ¿tita kukwe kubu niere kukwe kwatibe kräke amne ti töi abko tä jändrän mdabtä, aisete tita jän niere, akwa tita ni ngökö abko munta nütüre tibtä ya?

¹⁸ Ngöböta ja kukwei bien kwatibe, bti tä mike täte, ye kwrere nunta kukwe kuin Jesubtä niere munye angwane, nunta blite kwatibe, aisete ñan nunta “jän” niere, yebti nunta “ñakare” niereta batibe munye, ¹⁹ ñobtä ñan angwane kukwe kuin Jesukristo Ngöbö Odeibtä abko Silvano, Timoteo amne ti käkwe mikani gare munye angwane, nunkwe ñan niebare krörö munye: Nane Ngöbö kukwei Jesubtä abko era, nane era ñakare abko nunkwe niebare ñakare kore munye. Akwa Ngöbö kukwei Jesukristobtä abko kukwe era erere niebare kwatibe nunkwe munye, aisete nunkwe blitabare ñakare ketebu batibe. Ngöbökwé ja kukwei mikadre täte, yebtä “jänri” niebare kwatibe kwe Jesukristobtä abko erere rabadi kärekwé, ²⁰ ñobtä ñan angwane Ngöbökwé ja kukwei biani kabre kukwe nuenkäre ni kräke abko mikani bare täte jökrä Kristo köböire kwe. Ye mden kiseté, nita Ngöbö käikitekä angwane, Ngöbökwé ja kukwei mikani täte Kristo köböire, yebtä nita “Amen,” niere abko erere raba bare kore nita niere Ngöböye Kristo Jesu köböire. ²¹ Ti mräkätre, Ngöbö ara jire käkwe nun amne mun mikani nünenkä dite ketetibe gwaire Kristobtä. Ye abko, Ngöbö ara jire käkwe ni mikani deme jenena jakrä. ²² Erere arato, Ngöböta ni bkäne abko bä mikani krörö kwe: Niarakwe ja Üai Deme mikani nüne nibtä, angwane jändrän tärä bäri mda kwe nikrä abko mikani gare nie arato, ye köböire abko Ngöböta jändrän mda mda ngibiare ni kräke abko tä mike gare nie.

²³ Tita kukwe era erere niere munye, ye abko gare kuin Ngöböye, aisete ti rikadre Corinto mun kánti yete ti nämä nütüre, akwa ti ngämi niken, ñobtä ñan angwane mun tare kri tikwe, aisete ti ñan tö ñäkäita taretare munye, aisete ti ngämi niken. Tita kukwe niere munye, nebtä tita mun ngökö ne ngwane, Ngöbö ara jire raba niere ti rüere mun ngökabtä kore. ²⁴ Mun abko tä tödeke Kristobti, yebtä abko ñan nunta ja mike mun dänkiene, akwa nunta sribi nuene jirekäbe gwaire munbe abko käkwe kä mikadre bäri

nuäre munbtä, abkokäre nunta sribire kore, ñobtä ñan angwane mun nena nünenkä dite jabtä tödekabtä Kristobti aiseite.

2

¹ Ti tö rababa kä mikai bäri nuäre munbtä, aiseite ti ñan tö rababa näin ñäkäkäre taretare munye bobukäre mun moto mikakäre ulire, aiseite ti ngämi nebeta basare munye. ² ¿Tikwe mun moto mikadre ulire, ye ngwane ñan mun moto mikani ulire tikwe, ye ara käkwe kä mikadre nuäre tibtä ya? ¡Jänri! Mun ye aibe raba kä mike nuäre tibtä. ³ Tikwe tärä tikaba tare kore munye, ñobtä ñan angwane munkwe kä mikadre nuäre tibtä näre abko munkwe ti moto mikadre ulire rababa ruen tie, ñobtä ñan angwane mun ñan tö namani ti kukwei mikai täte, aiseite ti ñan tö rababa rikai yete. Ti rikadre yete angwane, munkwe kä ngwiandre nuäre gwaire jabtä tibe rababa ruen tie, akwa tikwe tärä tikaba jirekäbe kore munye. ⁴ Ti näma tärä ye tike munkrä angwane, ti töi ñan rababa krütare munbtä amne, ti moto rababa nötöte krübäte mun jiebtä amne ti rababa mun müaire krübäte jakän tärä ye tikare kwärä, akwa tikwe tärä tikaba taretare kore munkrä, ye abko ñan tikwe tikaba mun moto mikakäre ulire, akwa mun tare kri tikwe, ye rükadre gare munye, ie ti tö rababa, aiseite tikwe tärä tikaba kore.

Ni kukwe käme nuenkä kadreta ngäbti

⁵ Mdakäre abko, ni iti käkwe ti moto mikani ulire, ye abko ñan ti ne aibe moto mikani ulire kwe, akwa bäri mun moto mikani ulire kwe arato ruen tie. ⁶ Akwa ni ja mikaka ngite, btä mun kwati käkwe mäträbare krübäte, ye abko namanina dbe, ⁷ aiseite mtare kukwe btä ja mikani ngite kwe, ye munkwe dianka bti ta amne, munkwe die mikata amne kä mikata nuäre btä munkwe, niara ñan moto rabadre ulire dikaro abkokäre. ⁸ Amne munta ni ja mikaka ngite ye tarere kri abko munkwe bä mikata tuadre ie abko ti tö ribei kore munye. ⁹ Kukwe nämane nakenkä mun ngätäite yete, abtä tikwe tärä tikaba munye, ye abko tita kukwe niere abko erere munkwe mikadre täte jire jökrä ya ño abko ti tö rababa gai, käkwe tärä tikaba kore. ¹⁰ Ye abko, nire nire tä ja mike ngite, akwa munta denta bti ta, ni ye abko tita ngite den bti ta arato, aiseite ni ye käkwe ja mikani ngite ño erere ne ngwane, tikwe diandi bti ta arato mun die mikakäre nüne metre Kristo ngwärekri, ¹¹ ñobtä ñan angwane Satana käre tä juto biare kukwe miketbe ni rüere, ye abko garera nie, aiseite Satanakwe ñan ni ngökadre ni ja mikani ngite yebtä, abkokäre nikwe ja ngite diandre jabtä ta kwärikwäri.

Kukwe ükaninte btin Ngöbökwé, kräke Pablota sribire

¹² Tikwe tärä tikaba kore munye, bti ti rikaba nebe juta Troate kukwe kuin Kristobtä mikakäre gare angwane, Ngöbökwé kä bianba kuin tie sribikäre ni Dänkien Kristokrä. ¹³ Akwa ti ñan rababa nebe nuäre, ñobtä ñan angwane ti mräkä Tito ñan kwanba tie juta Troate, aiseite ja mräkätäre tödekaka Jesubti Troate, ie tikwe köbö ngwiantariba, bti ti rikaba Macedonia mda.

¹⁴ Tita kuin niere Ngöböye, ñobtä ñan angwane Kristo krütani krusobtä angwane, ni ganainbare kwe Ngöbökrä amne Ngöbökwé ni dianinkä sribikäre jakrä Kristo köböire. Ni ganainbare rübtä abko tä näin ni ganainkä jiebtä, ye kwrere mtare nunta näin Kristo jiebtä. Nun köböire abko Ngöböta kukwe kuin Kristobtä mike gare ni mda mdaye, aiseite jändrän rä bäne, ye kwrere kukwe kuin ye rä kite niken kä jökräbti temen. ¹⁵ Ne aiseite Kristokwe nünabare ño, käkwe ja tare nikani, ye kwrere tita nüne. Ye abko, Kristo namani kuin dbe Ngöbö ngwärekri, ye kwrere tita Ngöbö ngwärekri, jändrän rä bäne ye kwrere. Amne ni mda mda rabadre dianintari ya, ñakare ya, akwa jändrän rä bäne ye tä näin jökrä ni ngätäite kä ngrabare temen, ye kwrere jire tita niaratre okwäte. ¹⁶ Akwa nire nire rabadi nianinte, ye ie abko ti rabai tuen jändrän ngwäkäre rä käme kwrere, akwa nire nire rabadi dianintari Ngöbökwé, ni ye ie ti rabai tuen jändrän rä bäne kwrere, ñobtä ñan angwane tita kukwe kuin Jesubtä mike gare ietre aiseite. ¡Sribi ye abko ni ñakare jire chi rabadre nuene ja di jenbti au ñan ñan! ¹⁷ Ye abko ni kwati tä näin Ngöbö kukwei kuin dirire ngwian diankrä jae, ye kwrere tita näin ñakare, akwa ti abko tä näin Ngöbö

kukwei mike gare era metre. Ni juani Ngöbökwe tä blite era metre töi kuinbti, ye kwrere tita blite Kristobtä Ngöbö okwäbti Kristo köböire.

3

¹ Tita sribire kuin Ngöbökrä rükadre gare metre munye, abkokäre tita blite kore, ¿yebtä abko ti kiterate ja käikitekä au tuen munye ya? ¿O ni ruäre kukwei mikadre ütiäte, abkokäre tä tärä kärere ngwiandre jabtä, ye kwrere ti rikadre ngwena munye, munta nütüre ya? ¿O ni ruäre kukwei mikadre ütiäte kä mdabti, abkokäre tä tärä kärere munye, ye kwrere tikwe tärä kärädre munye ja kukwei mikakäre ütiäte ni mda mdaye ya? Ñakare jire chi munkwe biandre, ñobtä ñan angwane ni mda tä biamna munye, ² akwa tärä ye kwrere abko ütiäte ñakare tikrä, ñobtä ñan angwane mun ara jire tä tärä ti kukwei mikakrä ütiäte ye kwrere tikrä. Käre munta töre tie amne tita mun tarere bäri. Ye abko, ni mda mda käta mun mike ñäräre angwane, munta tödeke Kristobti sribi tikwe köböire abko tä nuke gare ietre. Mdakäre abko, tita mun tarere ño, ye abko tä tuen ni jökräye, aisete tärä ni kukwei mikakrä ütiäte btä ñäkäta, ye kwrere jire munta ni jökrä ngwäreki. ³ Amne sribi tikwe köböire munkwe tödekani Kristobti, aisete mun abko tärä ni kukwei mikakrä ütiäte kwrere tikrä, ye abko ni jökrä raba tuen, aisete Kristo ara jire käkwe mun mikani tärä ye kwrere abko tita mike tuadre ni mda mdaye. Mdakäre abko, mun abko ñakare tärä tikata plumabti kwrere, ñobtä ñan angwane tärä ye kwrere abko nire ñakare, akwa Ngöbö nire abko Üai ara jire käkwe mun mikani tärä ye kwrere. Erere arato, mun abko ñakare tärä okwä tikani jä otobtä Ngöbökwe biani Moiséye kira ye kwrere. Akwa mun nire ye ara jire töi abko Ngöbökwe mikani tärä kwrere sribi nunkwe köböire.

⁴ Amne Kristo köböire nunta tödeke kri Ngöböbti, aisete kukwe nieta nunkwe jabtä ne abko era metre abko erere nunta niere. ⁵ Ye abko ñan nun di tärä täte jökrä bikakäre kri sribi nunkwebti, akwa Ngöbö diebti sribi Kristokrä tä nebe bare nie. ⁶ Ne aisete, kukwe ükaninte btin Ngöbökwe Kristo köböire, ye mikakäre gare ni mda mdaye, Ngöbö ara käkwe ja di biani nunye. Akwa kukwe ükaninte btin ye abko ñakare tä ükaninte Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye kwrere, akwa Ngöbö Üai ara jire tä sribire kukwe btin yebti, käta ni mike nüne kärekäre Ngöböbe. Akwa Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye abko nikwe ñan mikadre täte jökrä angwane, tä ni kite ngise amne tä ni mike kärekäre Ngöbö okwä bäre mento.

Kukwe ükaninte btin Ngöbökwe abko bäri ütiäte kri

⁷ Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, ye nikwe ñan mikadre täte jökrä angwane, ni kitadre ngise kwe amne ni rabadre kärekäre Ngöbö okwä bäre mento. Kukwe ye abko nämane tikani jäbtä abko Ngöbökwe biani Moiséye kira angwane, Ngöbö trä namani bä nuäre ye abko trä namani jökrä Moisés ngwärebtä. Yebti Moisés jataninta gwäkäre angwane, Ngöbö trä ye jatani nebeta bä diore Moisés ngwärebtä, akwa nitre israelita ñan namani Moisés tua kä ngwärebtä Ngöbö trä kisete. ⁸ Se abko kukwe ükaninte btin Ngöbökwe angwane, Ngöbö Üai ara käta sribire nibtä, ¿se abko ñan bä rabadi bäri nuäre ya? ¡Jänri, bäri rabadi nuäre! ⁹ Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, ye abko ñan mikata täte ne ngwane, tä ni kite ngise jirekäbe, akwa Ngöbökwe biani angwane, Ngöbö trä namani bä nuäre, se abko Ngöbökwe kukwe ükaninte btin, yebti ni ngite ñakare mda Ngöböta niere amne tä ni kaen ngäbti nieta nie ¿se abko ñan bä rabadi bäri nuäre krübäte ya? ¡Jänri! ¹⁰ ñobtä ñan angwane Ngöbökwe kukwe ükaninte käne nitre israelitabe angwane, kukwe biani Moiséye angwane, kä trä namani bä nuäre; akwa mtare kukwe ükaninte btin Ngöbökwe ye nikwe mikadre ñäräre angwane, kä trä rabadi tuen bäri nuäre nie, kä trä namani nuäre käne yebti ta. ¹¹ Ngöbökwe kukwe ükaninte käne nitre israelitabe abko biani kwe Moiséye, kukwe ye abko jatani niken bätärekä ta abko Ngöbökwe biani Moiséye angwane, kä trä namani bä nuäre, aisete Ngöbökwe ükaninte btin nibe Kristo köböire abko rabadi kärekäre, ¿se abko ñan bäri ütiäte, aisete trä rabadi dirare kärekäre ya? ¡Jänri, bäri trä rabadi dirare kärekäre!

¹² Kukwe ükaninte btin Ngöbökwe ye rabadi kärekäre amne trä rabadi dirare käre, ye gare metre nunye, aiseite tita blite ja di ngöi jökrä kukwe yebtä ni jökrä ngwärekrei. ¹³ Akwa ñan tita blite ni jökräbe Moisés kwrere. Ngöbö trä bä nuäre namani Moisés ngwärebtä, ye abko jatani trä nenkäta amne trä jatani nebe diore Moisés ngwärebtä abko nitre israelita käkwe ñan tuadre, abkokäre Moisékwe dän kukwän kitani ja ngwärebti. ¹⁴ Akwa Ngöbö ara jire käkwe nitre israelita dokwä mikani ribi, aiseite kira abti kä nüke mtare Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, yebtä nitre israelita tä ñäke angwane, dän kukwän ni okwäbti kisete käta nebe tuen ñakare nie, ye kwrere jire käta nebe nitre israelita töibti. Niaratre töi mräme tä dän kukwän kwrere niaratre okwäbti, ye abko dianka ngämi, ñobtä ñan angwane niaratre käkwe tödekadre Kristobti angwane, Kristo aibe käkwe jändrän ye diandrekä btätre, niaratre rabadre töi ngitiekä metre abkokäre. ¹⁵ Ye mden kisete, kira abti kä nüke mtare, Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, yebtä nitre israelita tä ñäke angwane, dän kukwän ni okwäbti kisete käta nebe tuen iko nie, ye kwrere käta nebe nitre israelita töibtä, aiseite Ngöbö kukwei ñan tä nüke gare ietre. ¹⁶ Akwa nita ja töi kwite ni Dänkien kukwäre, käta tödeke Jesubti angwane, ni töi mräme abko tä dän kukwän kwrere ni töibtä ye abko ni Dänkien tä denkä mento nibtä, ¹⁷ ñobtä ñan angwane ni Dänkien tä, ye kanti Ngöbö Üai tä ben amne nire nire, btä ni Dänkien tä Ngöbö Üaibe, ye kanti nita tikaninte. ¹⁸ Ne aiseite ni jökrä töi mräme mräme abko nämane dän kukwän ni ngwärebtä, kä nämane ni okwä jue mike, ye abko ni Dänkien käkwe dianinkära mento nibtä. Ne aiseite kä trä tä nebe tuen ñäite, ye kwrere jire ni Dänkien Kristo trä bä nuäre tä kite tuen nibtä mtare ni mda mdaye. Ye ñobtä ñan angwane ni Dänkien Üai tä niken ni kwite bäri köbö kwatirekwatire ni mikakäre bäsi ja kwrere ni Dänkienbe, aiseite köbö kwatirekwatire ni Dänkien trä bä nuäre ye tä kite tuen bäri mda nibtä.

4

Jändrän ütiäte kri

¹ Ye abko, Ngöbökwe ja moto mikani kuin ti kräke, käkwe sribi bäri ütiäte biani tie, ye tita naente ñakare nuene. ² Akwa kukwe käme gaidre kri nuenta kaibe tiebe, ye abko tikwe kitani jökrä temen amne ñan tita näin kukwe miketbe ni mda mda ngökakrä. Erere arato, ñan tita näin Ngöbö Kukwei mrite kukwe mda mdabe dirikäre; akwa kukwe era erere tita niere kwatibe, aiseite Ngöbö ngwärekrei ti töi ño ño amne tita nüne ño ño, ye erere tä nüke gare ni jökräye. ³ Akwa nane Ngöbö kukwei kuin Kristobtä mikata gare tikwe, yebtä ni ruäre töi mräme, aiseite nüke gare ñakare ietre, ne ngwane ni riadite kärekäre Ngöbö okwä bäre mento, ye aibe ie ñan rükadre gare, ⁴ ñobtä ñan angwane niaratre ñan tä tödeke Kristobti, aiseite ni rüe Satana tä ngöböre kä nebtä käkwe niaratre töi mikani ngwarbe kä drünente ta amne, Ngöbö kukwei kuin Kristobtä trä ngitiekä dirare abko ñan jatadre ietre amne Kristo abko ja kwrere Ngöböbe abko ñan jatadre ietre, abkokäre töi mikani kä drünente kore. ⁵ Amne ti abko tä Ngöbö kukwei kuin Kristobtä mike gare angwane, ñan tita blite kuin jabtä au, akwa Jesukristo ni Dänkien, ye aibe mikata gare tikwe. Mdakäre abko, tita Jesu tarere, aiseite ti abko sribikä munkrä, aibe tita niere jabtä, ⁶ ñobtä ñan angwane kena dekä Ngöbökwe kä ne dätebare angwane, kä nämane iko jökrä angwane, Ngöbökwe niebare: Kä trä raba ngwen, niebare kwe, ye erere kä trä namani, aiseite Ngöbö ye ara käkwe kä trä kwe mikani trä ngitiekä ti töibtä angwane, kukwe kuin Kristobtä mikani gare tie. Ngöbö trä dirare bä nuäre tä trä ngitiekä Jesukristobtä, ye abko tikwe mikadre gare ni mda mdaye, abkokäre Ngöbökwe kä trä tikaninkä ti töibtä.

⁷ Ye abko, jändrän ütiäte kri mikata ñakare dobro unkweinte, akwa kore tä nakenkä nunbtä abko krörö: Ngöbö di kri bä nuäre, ütiäte kri, bti nunta sribire, ye abko tä nunbtä. Akwa tä kite Ngöbökre amne ñan nunkri, ye rabadre gare ni jökräye, abkokäre nun abko di ñakare amne nun ngrabare abko därebe amne mutro dobro sribebare unkwenre kwrere, akwa nunbti Ngöböta sribire. ⁸ Ye abko, kukwe tarä kri nun kisete, akwa ñan

kukwe ye käta ji dike nun jiete; erere arato töbika kukwe kri nun kisete, akwa ñan yebtä nunta naente. ⁹ Mdakäre abko, nun rüe tätre näin kisere nun jiebti, akwa Ngöböta nun mikete ñakare kaibe amne, nun nitata temen nun rüekwe, akwa niaratre ñan tä nun gaenkä. ¹⁰ Ye abko, nunta niken mdente erere ye kánti, Jesu kämikani, ye kwrere bäsi nun kämikata kore, Jesuta nire kärekäre abko käta nun ngibiare amne nun mikadita nire kwe, ye bä mikakäre nunbtä. ¹¹ Ne aisete, nun tä nüne, ye ngwane nun rüe tö nun kämikai Ngöbö kukwei kuin Jesubtä diri dokwäre, akwa nun ngrabare gatadre, nebtä Jesu tä nire kärekäre, ye bä rabadi arato, abkokäre nunta ja tare nike kore. ¹² Ne abko, nun rüe tö nun kämikai kore Ngöbö kukwei kuin Jesubtä diri dokwäre, ye köböire abko munkwe tödekani Jesubti abko rabadi nüne kärekäre Ngöböbe.

¹³ Ngöbö Kukwei käta niere krörö:

Tikwe tödekani kwatibe Ngöböbti abko erere tikwe blitabare btä, *Salmos 116.10* abko tä tikani kore Ngöbö Kukweibtä. Ye mden kwrere, nun abko käta tödeke kwatibe Ngöböbti, abtä nunta blite Jesubtä, käta sribire, ¹⁴ ñobtä ñan angwane Ngöbö käkwe ni Dänkien Jesu mikaninta nire, ye ara käkwe nun mikadita nire munbe gwaire Jesu köböire, abti näin ni ngwena nebe ja ngwärekri kä käinbti, ye abko gare kuin nunye, aisete nunta biare ja tare nike Jesukrä. ¹⁵ Kukwe tä nakenkä jökrä kore nunbtä, akwa ye abko kuin munkrä, ñobtä ñan angwane Ngöbö moto kuin rukai gare ni kwatiye mun kánti angwane, ni kwati rabadi kuin niere Ngöböye angwane, Ngöbö rabadi käikitaninkä bäri mda.

¹⁶ Ne mden kisete, nun naente ñakare sribi nuene Ngöbökrä. Nun ngrabare ye abko kite niken ngwarbe janknu mentokwäre, akwa nun üai abko Ngöböta kwite bäri btin köbö kwatirekwatire. ¹⁷ Ne aisete, nunta nüne kä nebtä angwane, nunta ja tare nike, akwa ye jötrö amne ñakare tare, aisete gwä näin ta. Ja tare nika kore, ye ütiäre abko jändrän bäri ütiäte kri Ngöbökwere rabadi kärekäre nunkwe. ¹⁸ Ne mden kisete, jändrän tuen kä nebtä, yebtä nunta okwä ketete ñakare, akwa jändrän kuin Ngöbökwere tuen ñakare, yebtä nun töita, ñobtä ñan angwane jändrän tuen nie kä nebtä, ye abko tä jötrö, gwä näin ta, akwa jändrän kuin Ngöbökwere tuen ñakare, ye abko rabadi kärekäre, aisete bäri ütiäte.

5

Ngöbökwere ni ngrabare biandi btin nie

¹ Mdakäre abko, ju nuäre ngwiandre tä niken ngwarbe jötrö, ye kwrere ni ngrabare tä jötrö kä nebtä. Akwa ju nuäre ngwiandre tä niken ngwarbe, ye kwrere ni ngrabare ne näin ngwarbe angwane ni krütadi, ye ngwane ni ngrabare btin abko ju bäri kuin niken ngwarbe ñakare ye kwrere abko Ngöbökwere biandi nie kä käinbti abko te ni näin nüne. Ju ye abko mikani ñakare ni kä nebtäkwe abko te ni näin nüne kärekäre. ² Ni ngrabare tä ju nuäre ngwiandre kwrere ni kräke, te nita nüne angwane, nita täkekäbe jabe ja tare nika kisete, ñobtä ñan angwane Ngöbökwere ni kwitadre jötrö ju mdate kä käinbti angwane, ni ngrabare biandre btin kwe nie, ie ni tö bäri, ³ ñobtä ñan angwane ni ngrabare tä dän kwrere nibtä ni üaikrä, ne rikadre ngwarbe angwane, Ngöbökwere ni ngrabare biandi btin nie kä käinbti, ni ñan rabadre ni bütiere kwrere abkokäre. ⁴ Ni ngrabare tä niken ngwarbe jötrö, ye abko ju nuäre ngwiandre kwrere amne nita nüne te kä nebtä angwane, nita täkekäbe jabe kukwe taretare kisete. Akwa ni ñan tö ja tuai ni bütiere kwrere, aisete Ngöbökwere ni ngrabare mdara jire biandre btin nie abko ie ni tö. Ni ngrabare btin biandre nie Ngöbökwere, ye abko rabadre kärekäre, käkwe ni ngrabare tä krüte ye gadrekä jökrä. ⁵ Amne Ngöbö ara jire käkwe ni dätebare nünakäre kärekäre jabe, aisete Ngöbökwere ni ngrabare btin köböi mikani nie, yebtä ja kukwei mikadi täte jökrä kwe bä mikakäre abko ja Üai Deme biani kwe nie.

⁶ Ye mden kisete, nita nebe ulire ñakare nüne ni ngrabare nebti, akwa nita tödeke käre Ngöböbti. Akwa ni ngrabare nebti ni tä nüne kä nebtä angwane, ni tä nüne mente Ngöböye, aisete nita nüne ñakare ni Dänkien Jesu kánti. ⁷ Akwa mtare jändrän tuen ñakare nie Ngöbö kánti, bti nita tödeke nünane kwärä kä nebtä, akwa jändrän tuen nie, yebti nita tödeke ñakare. ⁸ Ye abko, Ngöbökwere ni ngrabare btin biandi nie, bti nita

tödeke, yebtä abko ti töta nebe ja ngrabare ne mikaite jötrö rikakäre nüne käreäre ni Dänkien Jesube kä käinbti. ⁹ Ye mden kisete, ni tädre nüne janknu ja ngrabare nebti kä nebtä ya o ni rikadrera nüne kä käinbti ya, akwa käre nita dre dre nuene, yebtä ni tö ni Dänkien moto mikai nuäre, ¹⁰ ñobtä ñan angwane batira jire ni jökrä rabadi Kristo ngwärekre, kanti kukwe ükadite kwe nikrä angwane, ni nämane nüne kä nebtä kärke jändrän kuin nuenbare ya o jändrän käme nuenbare, ye erere Kristo kärke ütiä biandi nie, aisete ni itire itire kärke dre nuenbare, ye erere ütiä rabadi kisete.

Ngöböta ja mämeta nibe abko Pablokwe mikadre gare

¹¹ Ye mden kisete, nita ni Dänkien mike ütiäte jae, aisete nita sribire ni jökrä töi kwitakäre Ngöbökre, niaratre kärke tödekadre Jesubti abkokäre. Tita sribire era metre, ye abko gare kuin Ngöböye, ye kwrere arato rabadre gare kuin munye abko ie ti tö. ¹² Ye abko, ñan ti tö ja käikitaikäta au, käta blite kore, akwa ja rabadre ruen ütiäte mda bati munye sribi tikwe köböire, abkokäre tita blite kore. Akwa nitre dirikä blo tä yete mun ngätäite abko tä näin sribi kwekwe aibe käikitekä au, akwa töi ño amne moto ño Ngöbö ngwärekre abko tätre mike ütiäte ñakare, ye okwäbti abko munkwe sribi tikwe mikadre ütiäte, abkokäre tita blite kore. ¹³ Akwa sribitä Ngöbökrä käta nebe tuen jäme ti dokwäbti, ye abko Ngöbökrä; akwa kä ruen kuin ti dokwäbti, ye abko mun die mikakrä nüne Kristokrä. ¹⁴ Tita kore ñobtä ñan angwane Kristota nun tarere, ye käta ti kite nüne Kristo kräke ja di ngöi jökrä, ñobtä ñan angwane Kristo krütani ni jökrä täte, aisete ni ngwäre käta töbike ñakare mda kukwe kämekämenbtä, ye kwrere jire ni jökrä tödekaka Jesubti kärke trö kwitadre kukwe kämeye amne, ñan nünandre jakrä kwetre, ye abko tä gare metre tie, aisete tita nüne kore Kristo kräke. ¹⁵ Kristo abko krütani ni jökrä kräke, aisete nikwe ñan nünandre jire chi mda jakrä, akwa Kristo krütani nikrä, abti Ngöbökre mikaninta nire, ye aibe kräke nikwe nünandre, abkokäre krütani ni jökrä kräke.

¹⁶ Kristo krütani ni jökrä kräke, ye mden kisete ni tödekaka ñakare Jesubti käta töbike ño ño ni mda mdabtä, ye kwrere nita töbike ñakare mda mtare. Käne ni ngämi tödeke Kristobti angwane, Kristo abko ni ngwarbe ni mda mda kwrere ni nämane nütüre btä, akwa mtare nita töbike ñakare kore mda. ¹⁷ Ne aisete nire nire tä ketetibe Kristobe abko töita nebe ni btin kwrere amne, jändrän jökrä kira kämekäme nämane btä, ye abko nikanina ta. Ye täte Ngöbökre ni kwitanina btin ketetibe Kristobe, aisete ni töita nebe btin mda. ¹⁸ Sribi jökrä, ye abko sribi Ngöbökre amne Ngöbö ara jire kärke ni mikani ja mämeta jabe Kristo köböire. Erere arato, ni jökrä kärke ja mäkdreta Ngöböbe, ye abko tikwe mikadre gare ni mda mdaye abko sribi ye mikani ti kisete kwe abko krörö: ¹⁹ Kristo krütani ni kräke, ye köböire Ngöbö ara jire namani ja mämeta ni jökräbe amne, nita tödeke Kristobti, ye ngwane Ngöböta ni ngite niara rüere denkä mento nibtä. Amne Ngöbö tö ni tuai ja mämeta jabe, ye abko ti mikani niekä kwe ni mda mdaye. ²⁰ Ne aisete, Kristo ara jire kärke ti juani blite niara käbti amne niara diäre amne, Ngöbö ara jire kärke blitadre, ye kwrere jire Ngöböta kukwe ribere ti köböire munye. Kristo diäre tita kukwe krörö ribere kisere munye: Munkwe ja mäkdreta Ngöböbe, ye abko tita mätaire munbtä Kristo käbti. ²¹ Kristo kärke ja mikani ngite ñakare jire chi Ngöbö rüere, akwa Ngöbökre niara mikani ngite ni kwrere, niara köböire ni rabadre tuen metre Ngöbö ngwärekre abkokäre.

6

¹ Mtare ti abko sribikä Ngöbökre, aisete tita ribere krörö munye: Ngöbökre ja moto mikani kuin munkrä abko munkwe kanina ngäbti, akwa mtare munkwe ñan trö kwita ie, ² ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukwei käta niere krörö:

Kä kuin näire munkwe ja di käräbare tie angwane, tikwe mun kukwei kani ngäbti.

Erere arato, köbö ye näire mun rabadre dianintari, ye angwane tikwe mun die mikani kärke mun dianintari,

Isaías 49.8

abko nieta kore Ngöbö Kukweibtä. Ne aisete mtare abko kä kuin nüra munkrä amne mun rabadre dianintari abko köböi nüra mtare.

Pablokwe ja tare nikani kri

³ Nunta sribire ye rüere ni mda mdakwe ñan ñäkädre blo, abkokäre nunta nüne ñakare blo ni mda mda okwäbti. ⁴ Akwa nun abko sribikä era metre Ngöbökwé abko nunta bä mike krörö jabtä: Nunta ja tare nike kri krübäte angwane, nunta ja tare nika ye mike niken bätäkä ta. Erere arato, nunta jändrän jökrä mdei nike kri amne kukwe bätäkä ngwarbe tä kite nun rüere kwärikwäri sribibtä Jesukristokrä abko kisete nunta ja tare nike. ⁵ Erere arato, kukwe kuin Jesukwe dokwäre nun kwata metata, nun kitata ngite kä teri amne, juta kwatirekwatire te ni kwati käta kä mike nokre nun rüere. Mdakäre abko, nunta sribire tare krübäte au jakrä amne nunta kibien ñakare sribibtä amne nunta mrö nike kri arato. ⁶ Mdakäre abko, nun sribikä era metre Ngöbökwé abko nunta bä mike krörö arato: nunta nüne deme Ngöbökrä amne kukwe kuin era metre Ngöbökwé Jesubtä abko gare kuin nunye. Erere arato, nun motota nebe romon ñakare jötrö jötrö nun rüe kräke, akwa nunta tarere bätäkä ja täritäri. Erere arato, Ngöbö Üai Deme tä nüne nunbtä, köböire nunta ni mda mda tarere era metre jökrä. ⁷ Amne nunta kukwe era metre Ngöbökwé niere amne, Ngöbö di kri tä nunbtä, ye köböire abko nun sribikä era metre Ngöbökwé abko nunta bä mike. Mdakäre abko, nunta nüne era metre Ngöbökrä ni mda mda okwäbti, ye abko jändrän rükrä kwrere amne jändrän ja ngibiakrä ni rüe ngäniene, kwrere tä nun kisete kwärikwäri abko bti nunta rüe nun rüebe. ⁸ Erere arato, batira jire nun mikata ütiäte jae ni mda mdakwe amne batira jire abko ñäkäta taretare nunye arato. Erere arato, batira jire ni mda mda tä blite kuin nunbtä, akwa batira jire abko blitata blo nun rüere ni mda mdakwe. Erere arato, nunta kukwe era erere niere, akwa nun bä mikata ni ni ngökaka kwrere. ⁹ Erere arato, nun abko gare kuin ni mda mdaye, akwa nun gare ñakare ietre tä niere; bäsi nun kämikata batire batire, akwa nun tä nüne; nun kwata metata krübäte, akwa nun kämikata ñakare. ¹⁰ Mdakäre abko, nun motota nebe ulire, akwa käre käta nebe bäri nuäre nunbtä. Erere arato, nun bobre, jändrän ñakare nunkwe, akwa nunta ni kwati mike jändrän Ngöbökwé bkäne kabre; nun jändrän kä nebtä bkäne ñakare, akwa nunta jändrän jökrä Ngöbökwé bkäne, ye kwrere nun abko sribikä era metre Ngöbökwé abko nunta bä mike jabtä.

¹¹⁻¹² Ti mräkätre Corintobo, nun nämä töbike ño, erere nunkwe niebare kwatibe munye amne, nunta mun jökrä tarere kri krübäte, akwa munta nun tarere ñakare metre. ¹³ Ye abko, ngäbäkre rün käta kukwe ribere ngobo kwe ie, ye kwrere ti bike ribere munye: Tita mun tarere kri abko ütiäre munkwe ti tare ja di ngöi jökrä abko ti tö ribei munye.

Nitre tödekaka ñakare Jesubti, ben ja mäkdre ñakare

¹⁴ Mdakäre abko, jändrän ngwarbe bä jene jene, ye ni ñan raba mämete krito kratibebtä mikakäre sribire gwaire abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä, ye kwrere arato nitre tödekaka ñakare Jesubti, ye ben munkwe ñan ja geta dikaro, ñobtä ñan angwane kukwe era metre Ngöbökwé abko ñakare ja kwrere jire chi kukwe käme yebe. Erere arato, kä iko abko ñakare jire chi kä ngwen kwrere, aisete ñan rabadre ketetibe jire chi. ¹⁵ Erere arato, Kristo abko töi ñakare ja näre Belialibe (abko Satana ara), ye kwrere arato nitre tödekaka ñakare Jesubti abko ñakare töi ja näre nitre tödekaka Jesubti ben. ¹⁶ Erere arato, mun tödekaka Jesubti abko ju Ngöbö nire kwe ye kwrere amne, mun ñan rabadre jire chi ketetibe ngöbötire ngwarbe ben mikakäre ütiäte jae, ne abko gare metre munye. Ni tödekaka Jesubti abko ju Ngöböbe kwrere gare nie, ñobtä ñan angwane Ngöbö ara jire käkwe niebare krörö ja Kukweibtä:

Tikwe nünandi amne tikwe dikadikä niaratre ngätäite amne, ti rabadi Ngöböre kräke amne niaratre rabadi juta jen tikwe, *Levítico 26.12; Jeremías 32.38*
abko nieta Ngöbö Kukweibtä. ¹⁷ Ne aisete ni Dänkien Ngöbö käta niere krörö nitre tödekaka Jesubtiye arato:

Nitre tödeke ñakare tibti, ye ngätäite nän mento amne kä mitekä munkwe. Amne jändrän dbe ñakare ti ngwärekre, yebtä munkwe ñan kise mika jire chi.

Munkwe nuendre kore ne ngwane, tikwe mun kadi ngäbti.

¹⁸ Amne ti rabadi mun Rün munkwe amne mun merire brare abko rabadi ti ngäbriänkäre tikwe, ye abko ni Dänkien Ngöbö Di Kri Jändrän Jökrä Nuenkrä käta niere kore, *2 Samuel 7.14; Isaías 52.11; Ezequiel 20.34,41* abko nieta Ngöbö Kukweibtä.

7

¹ Ti mräkätre tare tikwe, ni Dänkien käkwe jändrän kuin köböi mikani kore nie, ye mden kisete jändrän jökrä käta ni mike käme Ngöbö ngwärekre, ye ngäniene nikwe ja ngibiadre kuin deme Ngöbökrä. Ye abko, ni ngrabare amne ni üai abko nikwe ngibiadre deme jökrä amne, nita Ngöbö jürä ngwen jabtä, ye köböire abko ari ja töi mike kwatibe nünakäre bäri deme Ngöbökrä.

Nitre Corintobo käi namani nuäre Pablobtä

² Ti mräkätre, munkwe ti tareta, ñobtä ñan angwane ni ñakare jire iti mun ngätäite abko rüere tikwe kukwe nuenbare blo amne, ni ñakare jire iti nikani ji blobti nünakäre Ngöbö rüere ti köböite. Erere arato, ni ñakare jire iti mun ngätäite abko tikwe ngökani ngwianbtä. ³ Tita blite kore ye abko ñan tita blite blo mun rüere mun bä mikakäre käme, akwa tikwe kukwe niebare käne munye, ye erere ti tö nieita munye: Mun tare kri tikwe, aisete tita juto biare nüne amne krüte munbe gwaire. ⁴ Mun rikai janknu mentokwäre Jesukristo jiebtä ruen tie bäri, aisete tita blite kore munbe. Mun käi juto krübäte tibtä. Tita ja tare nike bätäkä ngwarbe, akwa ti töita nebe munbtä angwane, jata nebe ruen dite tie amne käta nebe nuäre krübäte tibtä.

⁵ Kukwe rakakaba mda tibtä abko ti bike niere munye: Ti rükaba Macedonia nete, ye näire mentokwäre tita jadüke ñakare jire amne, kukwe taretare tä kite ti rüere kwärikwäri. Yebtä abko, kä jüräta nebe kri tibtä, aisete tita nüne ñakare jäme abti kä nüke mtare. ⁶ Akwa Tito rükabata angwane, Ngöbö kä mikakata nuäre ni moto ulire btä, Ngöbö ye abko käkwe kä mikabata nuäre tibtä Tito köböire. ⁷ Ye abko, ñan Tito rükabata aibe käkwe kä mikabata nuäre tibtä, akwa munkwe kä mikani nuäre Titobtä arato, ye abko käi rababa nuäre tibtä. Ye abko, mun tö ti tuaita krübäte amne munkwe ja mikani ngite, yebtä mun motota ulire ti jiebtä amne munta töbike kri tibtä, ye nieba jökrä Titokwe tie abko bäri käi rababa nuäre tibtä mda.

⁸ Ti mräkätre, tikwe tära tikaba tare munye ye käkwe mun moto mikani ulire, akwa yebtä abko ja ruen ngite ñakare tie mtare. Tikwe tära tikaba tare munye, ye käkwe mun moto mikani ulire bä jötrö, yebtä bäsi ja rababa ruen ulire tie kena, ⁹ akwa mtare käi nuäre tibtä. Ye abko ñan tikwe tära tikaba munye, käkwe mun moto mikani ulire abko käi nuäre tibtä abko mun raba nütüre, akwa tikwe tära tikani munye, ye käkwe mun moto mikani ulire Ngöbö ngwärekre, ye köböire abko munkwe ja töi kwitaninta Ngöbö kukwäre käkwe kukwe käme nuen nämane munkwe, ye munkwe kitani temen, ye abko käi nuäre tibtä. Ne aisete, mun moto rabadre ulire kore, ie Ngöbö tö namani abko erere namani bare, aisete mun ñan nikani jire Ngöbö bäre mento nun köböite. ¹⁰ Ye abko, nikwe kukwe käme kitadre temen, abkokäre ere angwane Ngöböta ni moto mike bäri ulire, ye abko käta ni töi kwiteta Ngöbö kukwäre amne nita kukwe käme ye kite temen ni rabadre dianintari abkokäre. Ye mden kisete, ni motota nebe ulire kore, ye ngwane ja ñan rabadre ruen ngite nie. Akwa nitre tödekaka ñakare Jesubti motota nebe ulire, akwa ñan tä kukwe käme kite temen, ye abko rabadi kärekäre Ngöbö okwä bäre mento. ¹¹ Ngöbö tö namani mun tuai moto ulire, ye erere mun moto namani, ye köböire abko jändrän bäri kuin namani bare munye abko krörö: kukwe nämane nakenkä ti rüere, yebtä munkwe töbikabare kuin ja käne amne munkwe ti ngie mikani. Ni nämane rüere ti rüere, kräke mun moto namani romon amne nane Ngöbökre mun mikadre ja ngie nuen ti dokwäre, yebtä kä jürä namani munbtä arato. Akwa yebti abko mun tö namani ti tuaita amne mun namani mokrere tibti, käkwe ni ja mikaka ngite ti rüere ye mikani ja ngie nuen ti dokwäre. Munkwe jändrän jökrä nuenbare kore, ye köböire abko mun ja mike ngite

ñakare siba ti rüere abko munkwe bä mikani jabtä. ¹² Tikwe tärä tikaba tare munye, ye ngwane nirekwe ja mikani ngite amne nire rüere ja mikani ngite kwe, yebtä ñan ti töi näma, käkwe tärä tikaba munye, akwa Ngöbö ngwärekre munta ti tarere ño, ye abko rabadre gare metre, abkokäre tikwe tärä tikaba kore munye. ¹³ Ye angwane, munta ti tarere abko munkwe bä mikani jabtä, ye abko käi nuäre kri tibtä mtare.

Mdakäre abko, munkwe kä mikaba nuäre tibtä, yebti ta abko kä nuäre kri Titobtä rükabata, ye abko bäri käi rababa juto tibtä amne, mun jökrä käkwe Tito die mikani, aisete kä namaninta nuäre krübäte btä, ye abko bäri käi juto tibtä. ¹⁴ Tito ngämi niken mun kanti yete, känenkri ti näma mun mike ütiäte jae, tikwe nieba ie. Ye kwrere bkänä munkwe ñan ti mikani ja gaire Tito okwäbti. Ye abko, ti näma munbe Corinto yete angwane, tikwe kukwe era erere aibe niebare munye, ye kwrere ti näma mun bä mike ütiäte Titoye, ye erere mun kwani ie. ¹⁵ Tito janama mun kanti yete angwane, mun jökrä käkwe kani ngäbti kuin amne munkwe mikani bäri ütiäte jae, käkwe niara kukwei mikani täte, ye abko tä nuke töreta ie, aisete mtare Titota mun tarere bäri mda. ¹⁶ Ti raba tödeke kwatibe munbti, ye abko käi nuäre kri tibtä!

8

Ngwian biandre ja moto kuinbti

¹ Ti mräkätre, mtare ti bike blite kukwe mdabtä abko krörö: Nitre tödekaka Jesubti tä Macedonia nete abko kräke Ngöbökre ja moto mikani kuin, käkwe die mikani kri abko ti tö nibi niei munye. ² Tödekabtä Jesubti ja mräkätre nete käkwe ja tare nikani kri krübäte, akwa kä bäri nuäre krübäte btätre. Erere arato, niaratre bäri bobre bobre amne tä jändrän kabre mdei nike, akwa bäsi ni ngwian bkänkä krikri käta ngwian bien kabre, ye kwrere jire ngwian bianba ja moto kuinbti kwetre Ngöbökrä. ³ Ye abko, niaratre di nuäi nuäi, ye erere btä ngwian bianba kwetre, akwa ja moto mikani bäri kuin kwetre, käkwe ngwian biani bäri mda arato. Ja mräkätre käkwe ngwian bianba kore ti okwäbti, aisete tita niere kore munye. Erere arato, ja töi jenbti ⁴ ja mräkätre Macedonia nete tö rababa juta deme Ngöbökre die mikai ni tödekaka Jesubti nünanka kä mda mda kanti ben gwaire, aisete tikwe kä biandre ietre arato ngwian biankäre abko rababa ribere kisere tie. ⁵ Ye erere bkänä, niaratre di nuäi nuäi, yebti ta ngwian bianba bäri kabre kwetre, ye abko ngwian ñan biandre kore kwetre ti näma nütüre. Abti ngwian ye bäre mda abko niaratre ara jire käkwe ja mikaba au ni Dänkien Jesukristo kisete, bti nun kisete arato, Ngöbö tö namani ño, ye erere nuenba kwetre. ⁶ Ye mden kisete, Tito nämanena ngwian ükekrö käne, ye kwrere rikadreta ngwian ükekröta mun kanti yete abko tikwe ribeba ie. ⁷ Mun abko tä ji ngwena käne jändrän keta kabrebtä abko krörö: Ngöbö diebti mun nena tödeke kwatibe Ngöböbti amne mun nena blite nuäre nuäre Ngöbökrä. Erere arato, Ngöbökre mun mikanina töbtä amne mun tä juto biare ni mda mda die mikakäre. Amne ni mda mda taredre ño abko munkwe bä mikani mun okwäbti amne nukanina gare munye. Erere arato munta ni mda mda tarere. Ye kwrere arato, munkwe ji ngwian käne ja moto mikabtä kuin ngwian biankäre. ⁸ Ne abko ñan tita ngwian biamna kisere munye, käta niere kore, akwa nitre tödekaka Jesubti mda mda tä juto biare ngwian bien abko ti tö mikai gare munye, käta niere kore. Munta ti tarere era bkänä ya abko ti tö gai, käta kä bien kore arato munye, ⁹ ñobtä ñan angwane ni Dänkien Jesukristo ngämi nuke kä nebtä, känenkri niara nämane jändrän jökrä bkäne kä käinbti, akwa mun rabadre jändrän Ngöbökre bkäne kri, abkokäre niarakwe ja mikani bobre mun kräke, ye abko garera munye, aisete tita niere kore munye.

¹⁰ Mdakäre abko, munkwe ngwian biandre ño metre, yebtä tita töbike ño abko ti bike niere krörö munye mun die mikakäre: Kä känennte mun nikani ngwian ükekrö, ye ngwane nitre gätäkä Jesu käfti nere temen, ngätäite munkwe ja töi mikani sribi kuin ne nuene käne amne, ñan mun nikani ngwian ükekrö jirekäbe, akwa kä namani juto munbtä sribi ye nuenkäre, akwa ñan namani bare täte munye. ¹¹ Ne aisete, kä namani juto munbtä ngwian bien kena, ye kwrere munkwe kä mika juto jabtä sribi ye mikakäre bare täte

mtare. Ngwianta nuäi nuäi munkwe biandre, ye erere munkwe bian ja moto kuinbti, ¹² ñobtä ñan angwane ni töta nebe jändrän biain era metre ja moto kuinbti amne jändrän tä nuäi nuäi nikwe abko erere nita bien, ye abko dbe Ngöbökrä amne Ngöböta kaen ngäbti ja moto kuinbti nie arato. Jändrän ñakare nikwe, ye abko Ngöböta kärere ñakare nie.

¹³ Mdakäre abko, ñan munkwe jändrän munkwe biandre jire jökrä ni mda mda die mikakäre abti mun rabadre jändrän mdei nike abko tita niere, akwa mun amne ni mda mda rabadre jändrän bkäne ja kwrere jökrä, ie ti tö, aisete tita niere kore munye. ¹⁴ Mtare mun jändrän bkäne kabre krübäte abko ñan tä nebe krüte munye. Jändrän ye abko nitre tödekaka Jesubti nünanka juta Jerusalénte tä mdei nike, aisete kä tärä munye niaratre die mikakäre. Erere arato, köbö mdabti mun rabadre jändrän ño ño mdei nike amne niaratre rabadre jändrän ye bkäne kabre arato angwane, mun die mikadreta kwetre arato. Ye kwrere mun rabadre jändrän bkäne ja kwrere jökrä. ¹⁵ Kukwe yebtä Moisékwe kukwe tikani abko erere Ngöbö Kukwei käta niere krörö:

Ni ruäre käkwe mana ükaninkrö kabre, akwa kwetani jökrä kwetre angwane, namaninte ñakare ietre.

Amne ni ruäre abko käkwe mana ükaninkrö braibe, akwa namani täte ietre arato amne
mrö nikani ñakare kwetre, *Exodo 16.18*
abko nieta kore Ngöbö Kukweibtä.

Pablokwe Tito juaninta nebe Corinto

¹⁶ Ti mräkätre, tita mun tarere, aisete käre ti töita munbtä, ye kwrere Ngöbökwé Tito töi mikani mun tarere, aisete niara töita käre munbtä, yebtä abko tita kuin niere Ngöböye. ¹⁷ Tito abko töi nämä rikabtä basareta munye yete, aisete tikwe juanbata mun kánti yete angwane, ja näin nieba kwe tie, aisete ja töi jenbti Tito bike nikenta basare munye. ¹⁸ Angwane tita ja mräkä tödekaka Jesubti juen iti Tito mukore nebe mun kánti yete. Ja mräkä ye abko tä sribire kuin Ngöbö kukwei kuin yebtä, aisete ja mräkätre tödekaka Jesubti tä gätäre kä ngrabare temen Macedonia nete abko käta blite kuin jökrä niarabtä. ¹⁹ Mdakäre abko, ngwian bianta munkwe ja moto kuinbti, ye nun rikadre ngwena Jerusalén angwane, ja mräkä ye rikadre siba nunbe nun die mike, abkokäre nitre tödekaka Jesubti käkwe dianinkä sribi nuenkäre nunbe. Sribi nuenta nunkwe, ye abko ni Dänkien Jesu mikakäre ütiäte jae amne nun tö ni mda mda die mikai abko nunta bä mike, aisete ja mräkä dianinkä sribi nuenkäre kore nunbe abko tita juen Titobe yete. ²⁰ Nunta ngwian ükekrö ño ño, ye dokwäre ni mda mdakwe ñan ñäkädre blo nun rüere, ie ti tö, aisete tita ja mräkä mda juen kore Titobe. ²¹ Erere arato, ngwian biani, nebtä ñan nun tö jändrän jökrä nuein kuin metre ni Dänkien aibe okwäbti, akwa ni mda mda okwäbti arato, aisete tita ja mräkä ye juen kore Titobe.

²² Mdakäre abko, tita ja mräkä mdara jire juen Tito mukore amne ja mräkä mda yebe. Ni ye abko kä juto krübäte btä sribire abko tä bä mike tuadre bätäkä ngwarbe jabtä ti okwäbti amne, mtare bäri munkwe ja kukwei mikadi täte käkwe ngwian biandi abko ruen ie, aisete tita juen siba nebe yete. ²³ Angwane Tito abko btä ni mdakwe kukwe ngwiantari munye angwane, Tito abko sribi muko tikwe amne tä sribire gwaire tibe mun die mikakäre, munkwe nie kore. Ja mräkä nibu yebtä kukwe ngwiantari munye angwane, niaratre abko nitre gätäkä Jesu käbti Macedonia nete käkwe dianinkä juandre nunbe amne, niaratre tä Kristo mike ütiäte jae abko munkwe nie. ²⁴ Erere arato, nunta mun käikitekä, ye abko kukwe era erere nunta niere, ye kwrere rabadre gare ja mräkätre tödekaka Jesubti ie Macedonia nete, abkokäre munkwe ja moto mika kuin ja mräkä ye kräke amne, munkwe ñan ti mika ja gaire abko ti tö ribei munye.

9

¹ Munta ngwian ükekrö, yebtä tikwe ñan kukwe tikadre mda munye ruen tie, ² ñobtä ñan angwane bäri mun tö ngwian biain abko gare kuin tie. Kä känente jire abti kä nüke mtare mun nünanka kä Acayate tö ngwian biain bäri ja mräkätre die mikakrä abko tita niere ja mräkätreye Macedonia nete. Munta juto biare ngwian bien, abtä tita mun

käikitekä, ye abko tä ja mräkätre Macedoniabo die mike, aisete niaratre tö ja mräkätre die mikai bäri munbe gwaire. ³ Mun abko tä juto biare ngwian bien, yebtä tita mun käikitekä ja mräkätre nete okwäbti, akwa ti kukwei rabadre bäri ütiäte, abkokäre tita ja mräkä juen nibu Titobe yete ngwian ükekrö. Mun rabadre ja mike juto bkänä ngwian bien niaratre okwäbti, abkokäre tita juen, ⁴ ñobtä ñan angwane nunta tödeke krübäte munbti, käta mun käikitekä käre abti nane ja mräkätre Macedoniabo nete rikadre ruäre tibe nebe mun kanti angwane, munkwe ñan ngwian biandre täte jökrä, ye ngwane munkwe nun mikadre ja gaire angwane, nun tätre blite ngwarbe kuin munbtä, kwrere nun bä rabadre. Yebtä abko rabadre gaidre kri munkrä au abko känenkri tita mun mike mokre. ⁵ Ti ngämi niken, ye känenkri munkwe ngwian biandi munkwe niebare, ye erere munkwe mikadre biare abko ja mräkätre nimä ye rikadre niere munye abko rabadre bäri kuin munkrä ruen tie, aisete tikwe niaratre juanba käne basare munye yete. Munkwe ngwian biandre ja moto kuinbti, ie ti tö rababa amne ñan munkwe biandre kábäbti ta abko ie ti tö rababa, aisete tikwe niaratre juanba kore mun mike mokre.

Pablokwe ngwian bä mikani nurabtä

⁶ Ti bike ngwian bä mike nura kwrere mda, ne munkwe ngwian töre käre jae abko krörö: Nire nire käta nura nökö chi abko käta nura ngwä ötö chi amne, nire nire tä nura nökö kabre abko käta nura ngwä ötö kabre arato. Ye kwrere arato, munkwe jändrän biandre kabre Ngöbökrä, ye ngwane Ngöbökwé jändrän kuinkuin biandi kabre munye. ⁷ Ye abko, munkwe ngwian biandre nuäi nuäi btä munta töbiké, ye erere munkwe bian, akwa munkwe ñan biandre ja moto ulire bti amne ñan ni mdata biamna, ñobtä ñan angwane kä nuäre nibtä ngwian bien, ni ye abko Ngöböta tarere. ⁸ Munkwe jändrän biandre kore Ngöbökrä angwane, Ngöbökwé mun die mikadre kri, käkwe jändrän bätäkä ngwarbe biandre kabre munye amne, mun rabadre jändrän jökrä bkäne täte nünankrä. Ye angwane, jändrän yebti mun rabadre ni mda mda die mike, abkokäre Ngöbökwé biandre munye. ⁹ Kukwe yebtä abko Ngöbö Kukweita niere krörö:

Ni bobre bobre, ie Ngöbökwé jändrän biani kabre ngwarbe amne, käre Ngöböta ja moto
 mike kuin ni mda mdakrä, *Salmos 112.9*
 abko nieta Ngöbö Kukweibtä.

¹⁰ Ngöböta jändrän bien kore nie, yebtä ti bike ngwian bä mike nura kwrere abko krörö: Ngöbö abko tä nura bien nökadre amne, mrö kwetata nikwe abko Ngöbö ara käta bien. Ye mden kisete, Ngöbö ara jire käkwe nura biandi kabre munye nökadre amne Ngöbö ara jire käkwe mikadi niren, aisete mun di rabadi ja moto mikakrä kuin jändrän bien bäri Ngöbökrä, ye abko käkwe ni kwati die mikadi. ¹¹ Munkwe jändrän biandre kabre ni mda mda die mikakrä, abkokäre Ngöbö diebti mun rabadre jändrän bätäkä ngwarbe bkäne kabre amne, munkwe biandre ja moto kuinbti amne, ngwian ükakraöta munkwe abko munta bien ngwiandre nunye, ye rabadi ja mräkätre kisete angwane, käi rabadi nuäre btätre, käkwe kuin niedi Ngöböye. ¹² Ñobtä ñan angwane munta ngwian juen, ye rabadi ja mräkätre Jerusalénbo kisete angwane, jändrän ñakare kwetre, ye rabadi kisete angwane, bäri jändrän ye köböire abko rabadi kuin niere kabre Ngöböye, ¹³ ñobtä ñan angwane Ngöbö kukwei kuin Kristobtä abko mikata täte munkwe munta niere, ye mden erere munta mike täte, käta jändrän juen ja mräkätre Jerusalénbo kräke amne ni mda mda kräke. Munta ja moto mike kuin, käta jändrän bien kore, yebtä niaratre käkwe Ngöbö käikitadrekä. ¹⁴ Mdakäre abko, Ngöböta ja moto mike kuin mun jökrä kräke, aisete munta ja mräkätre die mike, yebtä abko niaratre tä mun tarere kri, käkwe blitadi Ngöböbe munkrä. ¹⁵ Ngöbökwé jändrän kuin ütiäte kri biani ngwarbe nie abko Jesukristo ara, yebtä abko kukwe ñan kwandre jire kwati bti ni raba kuin niere Ngöböye. Tita kuin niere Ngöböye Jesukristobtä.

¹ Kristo abko moto jãme ja mikaka bobre nibtã, ye kãbti abko ti Pablo bike kukwe ribere krörö munye: Tita nebe mun kãnti yete angwane, mun jürãta nebe tibtä, abti tita nebeta mente temen, kãta tãrã tike munye angwane, tita ja bã mike krübãte, munta niere tibtä. ² Ye abko ti nãinta basareta munye yete angwane, tita nüne ni tödekaka ñakare Jesubti kwrere, kãta jãndrãn ùkete jakrã au abko ni ruãre mun ngãtäite tã niere tibtä. Ni ye krãke, ti rükadre ja bã mike krübãte ruen tie, akwa ye abko ti ñãn tö nuein, aisete munkwe ñãn ti ngwian ja bã mike krübãte yete, kãkwe ti kukwei mikadre tãte mtare abko ti tö ribei munye. ³ Ti abko tã nüne kã nebtã mun kwrere bkãnä, akwa ñãn ni kã nebtã tã rüere, ye kwrere tita rüere Ngöbö rüere. ⁴ Ye abko, jãndrãn bti ni kã nebtã tã rüere, ye kwrere bti tita rüere ñakare, akwa Ngöbö di kri kãta jãndrãn jökrã ribi ribi niara rüere ye juen ngwarbe, ye aibebti tita rüere kukwe taretare ngwarbe ngwarbe rüere, aisete ni mda mda tã ti kite ngise ngwarbe abko kukwei tita bã mike ngwarbe. ⁵ Erere arato, Ngöbö kukwei ñãn rabadre gare ni mda mdaye, abkokãre nire nire kãta bike kri amne tã kukwe mike Ngöbö Kukwei rüere, ye ben tita blite kukwe kwetre bã mikakãre ngwarbe. Mdakãre abko, ni jökrã kãkwe tödekadre metre Kristobti, abkokãre tita ni jökrã töi kwite tödeke bti. ⁶ Erere arato, mun jökrã kãkwe Kristo mikadre tãte era metre angwane, nire nire ñãn tã Kristo kukwei mike tãte abko erere ti tãdi juto biare mike ja ngie nuen.

⁷ Kukweta ño era metre, yebtä munkwe töbika kuin ja kãne amne nire nire abko jen Kristokwe ruen era metre jabtã ie, ni ye abko ie ti jen Kristokwe arato abko rabadre gare metre. ⁸ Kristo kãkwe ja di biani tie, ye tita niere bãre bãre ja bã mikakãre ütiãte, akwa yebtä tita nebe ja gaire ñakare, ñobtä ñãn angwane Kristo kãkwe ja di biani tie mun die mikakãre nüne bãri metre Kristokrã amne, ñãn ja di biani kwe tie mun di kãintbekrã. ⁹ Tita tãrã tike munye, ye abko mun rekwetadrekã ti kãne, abkokãre tita tike, mun ñãn raba nütüre kore, ¹⁰ ñobtä ñãn angwane ni ruãre yete kãta niere krörö tibtä: Ti mobe temen kãta tãrã tike munye angwane, tita ñãke taretare munye amne tita kukwe taretare mike mun kötãrã, akwa tita nebe mun ngwãrekri angwane, ti ngwarbe, di ñakare amne, ti blite ñakare kuin ni töbtã kwrere, akwa tãrãbti abko tita ja bã mike krübãte abko tã niere tibtä. ¹¹ Akwa nire tã ñãke kore tibtä, ye abko ie kukwe krörö rabadre gare arato: Tita mobe mun okwã bãre angwane, tita kukwe taretare tike tãrãbtã munye abko nieta kore tibtä, akwa tita kukwe tike munkrã, ye nire nire kãkwe ñãn mikadre tãte angwane, ti rabadi yete mun ngwãrekri angwane, tita tãrã tike ño, ye kwrere arato tikwe ja mikadi mun ngwãrekri, aisete munkwe ñãn ja ngöka.

¹² Nitre ja dikaire au, ye abko ben ti ñãn raba ja gaen jire chi amne, ti ñãn raba ja bã mike jire chi niaratre kwrere, akwa niaratre abko kãta kukwe niere ngwarbe, kãta niken ja töi ñãke jakrã au amne tãtre ja bã mike ja kwrere kwãrikwãri, akwa tãtre dre nuene metre ñãn tã nebe gare ietre. ¹³ Akwa Ngöbökwẽ kã tãrã mikani nebe mdente sribikãre tie, yebti ta ti ñãn rikadre jire ja bã mikakãre ütiãte, nitre dirikã blo tã nuene ye kwrere, ñobtä ñãn angwane Ngöbö ara jire kãta kã tãrã mike sribikrã tie, aisete Ngöbö ara jire kãkwe kã biani tie abko köböire ti namani mun kãnti Corinto yete. ¹⁴ Ye mden kisete, Ngöbökwẽ kã tãrã mikani nebe mdente sribikrã tie, yebti ta tita niken ñakare, aisete Ngöbökwẽ kã biandre ñakare tie sribikãre mun kãnti yete angwane, ti ñãn rabadre nebe kãne mun kãnti yete. Akwa Ngöbökwẽ kã tãrã mikani nebe yete sribikãre tie, aisete ti namani Ngöbö kukwei kuin Kristobtä ngwena kãne munye yete. ¹⁵ Ngöbökwẽ kã tãrã mikani sribikrã tie, yebti ta tita niken ñakare ja kãikitakãre sribi ni mda mdakwe yebti. Akwa mun jatadre tödeke bãri mda Ngöböbti, abkokãre ti tö sribire bãri mda mun ngãtäite yete, akwa Ngöbökwẽ kã tãrã mikani mdente sribikrã tie, ye erere kãnti ti tö sribire. Erere arato, mun rabadre tödeke bãri Kristobti angwane, ti tö rikai bãri mentokwãre mda, ¹⁶ kukwe kuin Ngöbökwẽ Kristobtä mike gare ni mda mdaye arato. Akwa ni mda mda nebe dirire ñakare, ye kãnti ti tö rikai angwane, ti ñãn tö bikai kri sribi ni mda mdakwe yebti, aisete ni mda mda tã sribire, ye kãnti ti ñãn tö rikai. Ni mda mda nükanì mun ngãtäite kãta mun ngökö, ye kwrere ti ñãn tö nuein, ¹⁷ ñobtä ñãn angwane Ngöbö Kukwei kãta niere krörö: Nire nire tö ja kãikitakã au kãkwe ni Dãnkien Ngöbö kãikitaka jirekãbe, *Jeremías 9.24*

abko nieta Ngöbö Kukweibtä, ¹⁸ ñobtä ñan angwane nita ja käikitekä au, ye abko ñan tä ni mike ütiäte, akwa ni Dänkien ara jire tä ni käikitekä, ye abko bäri ütiäte kri.

11

Pablota blite nitre bikaka Jesu kukwei ngwianka yebtä

¹ Ni töi ñakare käta blite ngwarbe kwäräkwärä, ye kwrere ti bike blite munbe, akwa munkwe ti kukwei nua bätärekä abko ti tö ribei munye. ² Tita mokrere krübäte munbti, akwa tita mokrere munbti, ye abko tä kite Ngöböökri, ñobtä ñan angwane meri bati kaiibe deme abko rün tö ngibiai deme brarekrä, ye kwrere ti tö mun ngibiai deme nitre dirikä blo ye ngäniene, mun mikakäre ni brare itibe kisete. Ni brare kisete tikwe mun mikadre, ni ye abko Kristo ara. ³ Mtare, ja töi metrebti munta Kristo tarere metre, akwa kä jürä krübäte tibtä, ñobtä ñan angwane kira Satana käkwe ja bä mikani tbi kwrere abko nämane bäri töbtä ni ngökabti, käkwe Eva ngökani, nane ye kwrere munkwe ja ngökamna nitre dirikä bloye amne mun töi kwitadre kwetre amne mun töi ñan rabadre kwatibe Kristobtä abko jüräta nebe tibtä. ⁴ Tita niere kore munye, ñobtä ñan angwane Ngöbö kukwei kuin Jesubtä diribarera tikwe munye, yebti ni mda mda tä dirire bä jene munye Jesubtä, ye abko munta kaen ngäbti kuin amne munta kukwei mike ütiäte. Erere arato, Ngöbö Üai era metre kani ngäbti munkwe, yebti munta üai mda kaen ngäbti. Erere arato, Ngöbö kukwei kuin Jesubtä munkwe kanina ngäbti, yebti mtare munkwe Ngöbö kukwei mda kadre ngäbti nieta munye, erere munta kaen ngäbti. Ye mdenbtä tita niere kore munye. ⁵ Akwa nitre bikaka Jesu kukwei ngwianka krikri jatani ti jiebtä, yebtä ja ruen ñakare bobre tie. ⁶ Ti abko ie blita gare ñakare kuin ni mda mda ngwärekre nitre bikaka Jesu kukwei ngwianka krikri ye kwrere, akwa Ngöbö kukwei kuin Jesubtä ye abko gare kuin metre tie. Ye mden kisete, ti nämane mun kanti yete angwane, ti nämane dre dre nuene angwane, Ngöbö kukwei gare metre tie abko ti nämane bä mike jabtä mun okwäbti.

⁷ Mdakäre abko, tikwe Ngöbö kukwei kuin Jesubtä mikani gare munye angwane, mun rabadre ütiäte, abkokäre tikwe bikaba tidrä, käkwe sribi ütiä käräba ñakare munye. ¿Yebtä tikwe ja mikani ngite ya? Ñakare jire chi. ⁸ Ja mräkätre tödekaka Jesubti kä mda mda kanti, ye käkwe sribi ütiä biani kiakia tie, amne tikwe kani ngäbti ietre, ye köböire abko tikwe sribiba ngwarbe munbe. ⁹ Erere arato, ti nämane mun ngätäite yete angwane, ti nämane nebe jändrän mdei nike ruäre angwane, tikwe sribi mikani ñakare mun iti kisete, ñobtä ñan angwane jändrän mdei nika nämane tikwe abko ja mräkätre Macedoniabo nämane nüke angwane, nämane bien tie. Tikwe sribi mikani ñakare jire mun kisete, ye kwrere tikwe nuendi janknu. ¹⁰ Ti abko, ie kukwe era Kristobtä gare kuin, ye kwrere Ngöbö kukwei kuin Kristobtä tikwe mikani gare munye angwane, tikwe ütiä käräbare ñakare munye, yebtä abko ja ruen ütiäte kri tie, aiseite ni ñakare jire iti Acaya yete kä raba ti kada kete kukwe era ye niebtä. ¹¹ ¿Tita ñäke kore, yebtä abko tita mun tarere ñakare munta nütüre ya? Ñakare. Mun tare kri tikwe, ye abko gare kuin Ngöböye, aiseite mun tare ñakare tikwe, munkwe ñan nütü. ¹² Ni mda mda tä nüke dirire mun ngätäite, ye abko ie ja ñan rabadre ruen ütiäte ti kwrere, abkokäre tikwe ñan kä biandre jire chi ietre sribikäre ti kwrere amne tita sribire, ye kwrere tikwe sribidi janknu munbe. ¹³ Tita niere kore, ñobtä ñan angwane nitre ye abko ñakare Kristo kukwei ngwianka era metre amne niaratre abko ni ngökaka, akwa tätre ja bä mike Jesu kukwei ngwianka kwrere. ¹⁴ Akwa niaratre tä näin kore, ye abko ñakare kukwe bä jene, ñobtä ñan angwane Satana ara jire käta ja bä mike angele kä trä ngwente Ngöböökwe kwrere. ¹⁵ Ye mden kisete, sribikätre Satanakwe abko tätre ja bä mike ni sribikä metre Ngöböökwe ye kwrere, yebtä munkwe ñan töbikadre kri. Akwa niaratre tä näin ni ngökö kore, ye dokwäre Ngöböökwe mikadi ja ngie nuen mrä.

Pablota ja tare nike, btä tä ja käikitekä

¹⁶ Ti bike niereta bobuta krörö munye: Ti abko töi ñakare, ye munkwe ñan nütü jire chi tibtä, akwa ti töi ñakare munta nütüre janknu tibtä ne ngwane, ni töi ñakare, ye kwrere jire ti bike blite angwane, munkwe ti kukwei nua. Ti tö blitai ni töi ñakare kwrere ja käikitakakäre chi. ¹⁷ Tikwe ja käikitarekä kore, ye kwrere ti Dänkien Jesu käkwe ñan ja käikitadrekä, akwa ti bike blite kore ni töi ñakare kwrere ja töi jenbti au, ¹⁸ ñobtä ñan angwane ni tärä mun ngätäite käta ja käikitekä au, ni tödekaka ñakare Jesubti tä ja käikitekä au ye kwrere, aise ti bike ja käikitekä siba niaratre kwrere. ¹⁹ Mun abko töbtä kri amarebti nitre ni ngökaka töi ñakare tä mun kanti yete abko ie munta olo ketete jäme. ²⁰ Erere arato, tätre mun mike ja kukwei mike täte angwane, munta kaen ngäbti jäme. Mdakäre abko, tätre jändrän denkä ngwarbe munkän, tä mun ngökö amne tä bätä ngwen munbtä, tä mun mete ngwärbtä, akwa munta kaen ngäbti jäme. ²¹ Akwa ti abko käkwe ja mikani ñakare krübäte jire chi dirikä mda mda ye kwrere, akwa tikwe ja mikani bobre, di ñakare mun okwäbti yete, yebtä abko tita nebe ja gaireta.

Akwa nitre mun ngökaka tä ja käikitekä au, aise ti töi ñakare käta ja käikitekä, ye kwrere ti bike ja käikitekä krörö arato: ²² Niaratre abko hebreore amne ti hebreo arato. Niaratre abko israelita amne ti israelita arato. Niaratre därebare Abrahamkri amne ti därebare Abrahamkri arato. ²³ Mdakäre abko, ni töi ñakare käkwe blita, ye kwrere jire ti bike niere krörö mda: Niaratre abko sribikä Kristokwe tätre niere, akwa ti abko bäri sribikä Kristokwe niaratre ngwä abko ti bike bä mike krörö: Tikwe sribibare bäri tare nitre ni ngökaka tä mun ngätäite yete ye ngwä. Erere arato, sribibtä Kristokrä ti kitani ngite bäre bäre niaratre ngwä amne, ti kwata metani bäri niaratre ngwä arato amne bäre bäre bäsi ti krütani arato sribikäre Kristo kräke niaratre ngwä. ²⁴ Erere arato, bärike jire nitre israelita käkwe ti kwata metani bä grebti bä jätäbti bä ökän batire batire amne ²⁵ bämä jire nitre romanobo käkwe ti kwata metabä kri otobti amne bati ti tākāba jäbti ti kämikakäre. Erere arato, ti nämane näin rute mrenbti angwane, bämä ru rikaba ñöte nguse ti ngöi jökrä, ye ngwane köböiti dibire rare tikwe jübakaba mrenbti amne bäsi ti müre reketaba ñöte. ²⁶ Mdakäre abko, kukwe kuin Kristobtä tita ngwena ni mda mdaye, yebtä tikwe dikakabarera kabre kwäräkwärä amne dikakabtä kore ñö krikri jite käkwe ti rätäkāba bäre bäre amne nitre gokä käkwe ti rätäkāba bäre bäre ji ngrabare. Erere arato, nitre israelita mda mda tödekaka ñakare Jesubti ja rüere tibe ye käkwe ti rätäkāba amne nitre nünanka juta mda mdabti ye abko näma ti rätekä kri arato kukwe kuin Jesubtä diri dokwäre kore. Mdakäre abko, juta krikri te ni kwati käta ti rätekä. Erere arato, tita niken kä mdabti juta bäre mento amne tita niken mrenbti angwane, käre ti rätäkāta amne nitre dirikä ngwarbe mda mda, ye käre tätre ti rätekä arato kukwe kuin Kristobtä ngwian dokwäre ti rätäkāta kore. ²⁷ Erere arato, tikwe sribiba tare krübäte amne tikwe ja tare nikaba kri amne bäre bäre tikwe kibiaba ñakare sribibtä. Mdakäre abko, tikwe mrö nikaba krübäte amne tikwe tomna mdei nikaba kri arato. Bäre bäre tikwe mröba ñakare amne tikwe kä tibo nikaba bäre bäre amne bäre bäre dän ñan rababa tie amne tikwe ja бүtie nikaba arato. Kukwe kuin Kristobtä tita niken ngwena kwäräkwärä, yebtä abko tita ja tare nike kore. ²⁸ Kukweta nakenkä kore tibtä, ye bärire mda abko kukwe mda mda tä kite ti rüere, ye abko tribe doboko kwrere jire tä kite mate ti kötärä angwane, nitre gätäkä Kristo käbti, yebtä abko tita nebe töbrike kri mda krörö: ²⁹ Mun ruäre dita krüte näin janknu Kristobe, ye ngwane ti dita krüte munbe gwaire siba. Amne ni tödekaka Jesubti ye tä niken ji blobti ni mda köböite, ye ngwane ti motota nebe romon ni tödekaka Jesubti ye dokwäre.

³⁰ Amne tikwe ja käikitadrekä kore ne ngwane, ti bobre di ñakare, yebtä abko tikwe ja käikitadikä. ³¹ Amne Ngöbö, ni Dänkien Jesu Rün kwe aibe ni rabadre käikitekä kärekäre, ye okwäbti tita kukwe era erere niere abko gare kuin ie. ³² Mdakäre abko, ti näma juta Damascote angwane, gobran sribikä jrei Aretas kräke ye käkwe nitre rükä mikani jukwebtä jutate yete ti kakäre ngite, ³³ akwa nitre tödekaka Jesubti näma ruäre yete abko käkwe ti mikaba kutiate, käkwe ti gibiakaba bentanante ta timon kite ta juta yete angwane, tikwe kwäräbeba kore nitre rükä yebtä.

12

Ngöbökwe jändrän mikani tuare köböre Pabloye

¹ Kukwe rakakaba kore tibtä, akwa tikwe ja käikitadrekä au kukwe yebtä abko ñan rabadre ti mike bäri ütiäte ruen tie, akwa ni Dänkien Jesu käkwe kukwe mikani tuare bäre bäre köböre kwrere tie abko btä ti bike blite janknu abko krörö: ² Kä kwä jätäbti kobkära, ti näma tödeke Kristobti angwane, ni Dänkien mikani ti ngwena mobe käin nebe Ngöbö ara jire kanti kä käinbti. Ye kanti ti jänikani abko gare kuin tie, akwa ti nikani metre kore ya o ti üai aibe jänikani ya abko gare ñakare tie, akwa Ngöbö aibe ie gare. ³⁻⁴ Akwa ni Dänkien mikani ti ngwena nebe kä kuin deme Ngöbökwe kanti, ye abko mikani ti ngwena ño metre abko gare ñakare tie, akwa kä ye kanti tikwe kukwe kaibe tiebe kukwei nuaba amne kukwe ye abko ti ñan raba niereta jire chi. ⁵ Kukwe nakaninkä kore tibtä, yebtä tikwe bikadre kri, akwa yebtä ñan tikwe bikadi kri au, akwa ti bobre, di ñakare, yebtä abko tikwe bikadi kri. ⁶ Ye abko, tikwe kukwe tuaba, ye tikwe niedre ni mda mdaye bikakäre kri, ye ngwane tikwe ñan kukwe niedre jire ni töi ñakare kwrere ruen tie, ñobtä ñan angwane tikwe kukwe era erere niedre. Akwa ti ñan tö bikai kri au kukwe kore btä, ñobtä ñan angwane kukwe kore, yebtä ni mda mdakwe ti mikadre ütiäte Jesu kukwei ngwianka kwrere, ie ti ñan tö, akwa tita nüne metre amne tita Ngöbö Kukwei mike gare metre, yebtä ni mda mda käkwe ti mikadre ütiäte, ie ti tö.

⁷ Tikwe jändrän tuani, yebtä tikwe ñan bikadre kri, abkokäre tita ja tare nike krörö: Kri tukwä, ye kwrere jire tä nebe ruen ngritekä ti ngrabare tie, ye abko Ngöbö ara jire käkwe Satana tuanimetre jändrän juen ti mikakäre bren kore abko kisete tita ja tare nike. ⁸ Tita ja tare nike kore, ye abko ti Dänkien käkwe diandrekä tibtä abko tikwe ribebarera bämä jire ie, ⁹ akwa niarata niere krörö tie: Tita ma tarere ja moto kuinbti, ye aibe rabadre ütiäte makrä, ñobtä ñan angwane ni bobre di ñakare, yebtä abko ti di kri tuata, nieba ti Dänkienkwe tie. Ye mden kisete, ti bobre di ñakare, yebtä bäri ti tö rabadre ja käikitekä, Kristo di kri rabadre täte jökrä tibtä abkokäre. ¹⁰ Ye abko, tita nebe ruen bobre, di ñakare tie angwane, ni mda mda tä ñäke taretare tie amne tita jändrän bätäkä ngwarbe mdei nike, erere arato tita ja tare nike ni mda mda kisete amne, tödekabtä Jesubti tita ja tare nike bätäkä ngwarbe, ye abko käi nuäre kri tibtä, ñobtä ñan angwane tita nebe ruen bobre di ñakare tie, ye ngwane abko Kristo di tä nebe bäri kri tibtä, aisete käta nebe nuäre tibtä.

Pablota nitre Corintobo tarere kri

¹¹ Ni töi ñakare, kwrere jire tita ja bä mike mun okwäbti, akwa mun ara jire köböite tita nuene kore, ñobtä ñan angwane munkwe ti mikadre ütiäte, käkwe blitadre kuin tibtä, ye ngwane tikwe ñan ja bä mikadre jire chi ni töi ñakare kwrere. Ti abra ütiäte ñakare bkänä, ñobtä ñan angwane Kristo aibe ütiäte, akwa nitre tä ja bä mike Jesu kukwei ngwianka krikri, ye abko ñakare bäri ütiäte kri tikrä, aisete ja ruen ñakare bobre niaratrebtä tie. ¹² Ni Jesu kukwei ngwianka era metre abko tä bä mike sribi kwebti, ye erere tikwe bä mikani krörö mun okwäbti: Ngöbö tä tibe, ye bä mikakrä tikwe sribi kri ñan tuabare nuenba Ngöbö diebti amne, sribi kri nuenba tikwe, yebtä mun töi ñan rababa krütare. Tikwe nuenba kore angwane, tikwe nünankaba dite jabtä, käkwe ja tare nikaba bätärekä, yebtä abko ti abko Jesu kukwei ngwianka era metre abko tikwe bä mikaba. ¹³ Akwa tikwe sribiba mun ngätäite yete angwane, tikwe ja mräkätre gätäkä Jesu käfti kä mda mda kanti abko kötärä ti näma sribi mike, kä näma ti die mike, ye kwrere tikwe sribi mikaba ñakare mun kötärä. Ne aisete sribi kore, aibehtë mun ñakare ja kwrere ja mräkätre mda mdabe tita niere. Tita kukwe nuene kore ne raba mate tare munbtä amne, tita ja mike ngite mun rüere raba ruen munye ne ngwane, munkwe ti ngite ye dian jökrä jabtä ta.

¹⁴ Ti mräkätre, mtare ti nenante juto biare rikakäreta basare bämäkäre munye. Akwa ti näinta ne ngwane, tikwe ñan jändrän kärädita jire chi munye arato, ñobtä ñan angwane ngwian amne jändrän mda mda tä munkwe, ñan jändrän yetari tita niken mun kanti yete, akwa mun ye ara rabadre tödeke metre Kristobti, abkotari tita niken yete, ñobtä ñan angwane ti abko mun rün kwrere, amne ngäbäkre rün käta ngwian ükekrö ngäbäkre

kwekwe kräke amne, ñan ngäbäkre käta ngwian ükekrö rün btä meye kräke. ¹⁵ Ye mden kisete, ja moto kuinbti ti tö jändrän tikwe gainte jökrä munkrä amne, ti ne ara jire bike ja gaente au mun kräke, mun die mikakäre nüne bäri Kristokrä. Ti mräkätre, ¿tikwe mun taredre bäri mda ne ngwane, ti taredre bäri chi munkwe ya ño ruen?

¹⁶ Mdakäre abko, tita mun tarere kore, yebtä munta töbike ño abko erere munta töbike gare tie, akwa tikwe ngwian käräba ñakare munye, aisete tikwe sribi mikaba ñakare mun kötärä, ye abko dbe munkrä ruen tie. Akwa tikwe bikaba bäri töbtä, abkokänti munkwe ja dokwä mikani kö okwäte ti köböite abko ni ruäre tä niere tibtä. ¹⁷ Ne aisete ti bike kukwe ngwentari krörö munye: ¿Tikwe ni juani ruäre basare munye yete, ye köböire tikwe ngwian dianinkä munkän ya? Ñakare jire chi. ¹⁸ Erere arato, Tito rikadre basare munye yete abko tikwe ribeba ie, ye erere rikaba angwane, tikwe ja mräkä mda juanba ben nebe yete, ¿ye angwane Titokwe ngwian dianinkä munkän sribi ütiäre ya? Ñakare jire, ñobtä ñan angwane Tito amne ti, nun abko tä nüne ja kwrere amne nun töi ja kwrere arato, aisete nun jändrän denkä ñakare munkän sribi ütiäre.

¹⁹ Tita kukwe niere kore munye, yebtä abko munkwe ja mikani ngite, aisete nunta ja bä mike ngite ñakare mun ngwärekre, munta nütüre nunbtä, akwa ñakare kore, ñobtä ñan angwane nunta blite era metre Ngöbö ngwärekre amne ni jen Kristokwe käta blite, ye kwrere nunta blite. Jändrän jökrä nuenta munkwe, ye köböire abko mun jökrä rabadre niren kuin nünakäre bäri metre Kristokrä abko ie ti tö, ti mräkätre tare tikwe. ²⁰ Ti mräkätre, tita blite kore munbe, ñobtä ñan angwane ti rikadre nebe basare munye yete angwane, nane ti tö mun tuai nüne kuin Kristokrä, erere ñan kwandre tie abko jürä kri tibtä. Erere arato, mun tö rabadre ti tuai blite ño jabe, ye kwrere tikwe ñan blitadre munbe abko jürä tibtä arato. Mdakäre abko, nane munta rüre jabe kwärikwäri amne munta mokrere ni mdabe jändrän kwe dokwäre amne mun moto nebe romon jötrö abko jürä tibtä. Erere arato nane mun ruäre kábärekäbäre amne ni ruäre tä blite ngwarbe ni mda mda rüere, nane ni ruäre abko tä ni mda mda kädriere amne ni ruäre abko tä bike krikri amne ni ruäre tä nüne käme abko tä kä mike nokre, ye abko jürä kri tibtä arato. ²¹ Mdakäre abko, mun kwati käkwe ja mikani ngite, ye abko käi nikani raire ta, akwa nane mun ngämi kukwe käme ye kite temen amne, nane munta ja mike ngite janknu Ngöbö rüere krörö abko jürä nibi tibtä: Ni brare tä bike merire jae kwärikwäri amne meri tä bike brare jae kwärikwäri, erere arato munta ja mike gure tiebetiebe gore ni mda mdabe amne, kukwe kämekäme kore Ngöbö rüere aibe mdei munye, aisete ti näinta basare munye yete angwane, nane mun tädre ja mike ngite janknu kore, yebtä tikwe mun kwati müaidre jakän amne ti rabadre tuen bobre Ngöböye mun ngwärekre abko jüräta nebe tibtä arato.

13

Pablota nitre Corintobo mike mokre mrä

¹ Ti mräkätre, ti bike nikenta basare bämäkäre munye, akwa mun mda mda tä ja mike ngite Ngöbö rüere, ye kräke tikwe kukwe ükaite, ñobtä ñan angwane ni nibu ya, ni nimä ya käkwe blitadre ja kwrere niara rüere, ye ngwane niara ngite rabadi gare metre abko Ngöbö Kukwei käta niere. Ne aisete Ngöbö Kukwei käta kukwe niere, ye kwrere tikwe kukwe ükadite. ² Ti janama basare bobukäre munye yete angwane, tikwe mun mikani mokre ja ngwärekre yete abko erere tita mobe munye angwane, ti bike mun miketa mokre bobuta abko krörö: Ti näinta basare munye yete angwane, munkwe ja mikani ngite, ye abko tikwe ñan diandreta jire munbti ta, akwa tikwe mun mikadi ja ngie nuen, ³ ñobtä ñan angwane Kristo tä blite era metre ti köböire ya abko mun tö gai metre. Kristo abko tä ja mike di ñakare mun ngätäite abko mun ruäre tä niere, akwa Kristo abko tä ja di kri bä mike mun ngätäite. ⁴ Ye abko, era metre ni bobre di ñakare, kwrere jire Kristo kämikani krusobtä, akwa mtare tä nüne kärekre Ngöbö di kri köböire. Kristo di namani ñakare, ye kwrere ti di ñakare, akwa tita ketetibe Kristobe kore ne ngwane, Ngöbö di kri köböire tikwe nünandi sribikäre mun kräke.

⁵ Akwa munta tödeke kwatibe Kristobti ya, ñakare ya, yebtä munkwe ja trä tua kuin au amne, munta tödeke kuin metre ya, ñakare ya, ye munkwe mika ñäräre kuin jabtä au. Kristo Jesu tä nüne munbtä, akwa munta tödeke ñakare bti ruen munye ne ngwane, Kristo tä nüne ñakare bkänä munbtä. ⁶ Akwa tikwe ñan sribibare ngwarbe mun ngätäite yete, aisete era metre munta tödeke Kristobti, ruen tie. ⁷ Amne munkwe ñan kukwe kämekäme nuendre jire Ngöbö rüere abko tita ribere Ngöböye. Tita blite kore Ngöböbe munkrä, ye abko ñan tikwe sribibare kuin metre abko munkwe bä mikadre, ie ti tö akwa, munkwe jändrän kuin nuendre metre Ngöbökrä aibe ie ti tö, käta blite Ngöböbe munkrä. Tikwe sribibare ngwarbe tä nebe tuen ni ruäreye, akwa munkwe jändrän kuin nuendre abko tita ribere Ngöböye, ⁸ ñobtä ñan angwane kukwe era metre Kristobtä, ye rüere ti ñan raba kukwe mda nuene jire chi, akwa tikwe sribidre jirekäbe kukwe era metre ye kräke. ⁹ Ne aisete, ti dita nebe ruen ñakare tie, ye ngwane käta nebe nuäre tibtä, ñobtä ñan angwane mun abko rabadre dite dite nüne Kristokrä abko ie ti tö, ne aisete käta nebe nuäre tibtä. Mdakäre abko, Ngöbökwé mun mikadre nünenta kuin metre ja ngwärekri, ie ti tö, aisete tikwe blitadi janknu Ngöböbe mun jökrä kräke. ¹⁰ Ti mräkätre, ti ngämi niken basareta munye yete, känenkri tita tärä ne tike tare munye, mun mikakäre mokre, ñobtä ñan angwane ni Dänkien Jesu käkwe ja di biani tie, ye ñan biani kwe tie ni mda mda mikakäre ja ngie nuen, akwa ja di biani kwe tie ni mda mda die mikakäre nüne metre jakrä, aisete ti ngämi niken yete, känenkri tita mun mike mokre kore.

Kukwe mrä

¹¹ Ti mräkätre, ti bike kukwe niere mrä krörö munye: Munkwe kä ngwian nuäre kri jabtä, ie ti tö amne, munkwe ja töi mika nüne kuin metre Ngöbö ngwärekri. Erere arato, tita kukwe niere munye, ye erere munkwe mika täte amne, munkwe ja töi mika ja näre jökrä amne munkwe nüna jäme jabe kwärikwäri angwane, Ngöbö ni tarekä kri amne kä jäme bianka nie, ye tädi kärekäre munbe.

¹² Mdakäre abko, munta köbö ngwentari jae angwane, munkwe ja demain era metre kwärikwäri. ¹³ Ja mräkätre jökrä tödekaka Jesubti tä Macedonia nete käta köbö kuin juen munkrä.

¹⁴ Erere arato, ni Dänkien Jesukristo käkwe ja moto mika kuin munkrä amne Ngöbö käkwe mun taredre amne Ngöbö Üai Deme rabadre nekete ketetibe munbe, ie ti tö ti mräkätre. Abko kore se. Ne ngörä.

Tärä Tikani Pablokwe Nitre Galaciabokrä Gálatas

Pablo kákwe tärä ne tikani nitre tödekaka Jesubti nünanka kä ketareketare temen kä Galaciate ye die mikakäre. Bäsi nitre tödekaka Jesubti Galaciabo jökrä abko ñakare israelitare, aisete niaratre ngämi tödeke Jesubti, känenkri ñan nämáne Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye mike täte. Pablo nikani kukwe kuin Jesubtä mike gare kä ye kánti angwane, Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye mikabtä täte abko ni ñan rabadre dianintari abko Pablokwe diribare ietre.

Akwa niara nikanina, abti nitre israelita nükani ruäre Galacia yete nitre tödekaka Jesubti ngätäite abko namani dirire blo nitre tödekaka Jesubti ngökakäre. Nitre Galaciabo kákwe tödekadre Jesubti aibe köböire ñan rabadre dianintari metre, aisete Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, ye abko mikadre täte arato kwetre abko namani dirire ietre. Ye ngäniene Pablokwe tärä ne tikani nitre tödekaka Jesubti mikakäre mokre, ñobtä ñan angwane ni tödekaka Jesubti ruäre kákwe dirikätre blo kukwei mikani ütiäte jae. Pablo abko ñakare Jesu kukwei ngwianka era metre, ñobtä ñan angwane ñan nämáne Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye mike ütiäte abko nitre dirikätre blo nämáne niere Pablo rüere.

Jesukristo ara jire kákwe Pablo käräbare sribikäre ja kukwei ngwianka kwrere abko Pablokwe mikani gare ietre. Erere arato, tödeka Jesubti aibe köböire ni ngite ñakare mda Ngöböta niere amne tä ni kaen ngäbti abko Pablokwe niebare amne, ñan Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye mikabtä täte abko Ngöböta ni dentari, akwa ja moto kuin aibehti Ngöböta ni dentari nünakäre Ngöbö Üai köböire abko Pablota mike gare tärä nebtä.

Pablota köbö ngwentari

¹ Ti Pablo, ti ne abko Jesukristo kukwei ngwianka, akwa ñan ni mdakwe ti juani sribi ne nuene amne ñan ni mdakwe ti mikamna sribi ne nuene, akwa Jesukristo ara jire kákwe ti mikani ja kukwei ngwianka amne, Ngöbö Jesu Rün kwe kákwe Jesu mikaninta nire abko kákwe ti mikani Jesu kukwei ngwianka arato. ² Mun gätäkä Jesu käfti tä kä Galaciate, ye kräke tita köbö kuin juen, ti mräkä tödekaka Jesubti tä nete tibe ben gwaire. ³ Ngöbö ni Rün nikwe amne Jesukristo ni Dänkien kákwe ja moto mika kuin munkrä amne mun mika nüne jäme kwetre, ie ti tö. ⁴ Jesukristo kákwe ja mikani müre ketare ni ngite kukwe kämekäme nuenbtä ye diankakäre nibtä. Erere arato, kä käme ne ngwane, ye ngäniene ni rabadre dianintari, abkokäre Jesukristo kákwe ja mikani müre ketadre, Ngöbö ni Rün nikwe tö namani ye kwrere. ⁵ Ne aisete Ngöbö raba käikitaninkä kärekäre! Abko kore se. Amen.

Kukwe kuin Jesubtä ñakare jire mda

⁶ Kristo krütani ni kräke, ye köböire Ngöbökwe ja moto mikani kuin munkrä, kákwe mun käräbare jakrä, ye abko kukwe kuin Ngöbökwe era metre. Akwa nitre ni ngökaka nükani mun kánti amne, kukwe mdara jire bäri kuin tätre dirire abko mun kite kaen ngäbti mtare. Abtä Ngöbö mun käräkä abko mun kite gibiekäta jötrö ngwarbe, yebtä abko ti töi ñan tä nebe krütare mda. ⁷ Akwa kukwe kuin era metre abko ñakare jire mda. Akwa ni mdara jire tä mun töi kwite ngwarbe kwäräkwarä kukwe kuin Ngöbökwe Kristobtä rüere amne, tö kukwe kuin Kristobtä kwitai bä jene mun okwäte. ⁸ Akwa kukwe kuin Jesukristobtä diribare nunkwe munye, yebti ta ni mda ya, angele Ngöbökwe kä käinbti ya o ti ne ara jire ya abko jata kukwe mdara jire kuin niere, yebtä abko Ngöbökwe ngürün mika kärekäre näre. ⁹ Tikwe kukwe niebare käne abko erere ti bike niereta abko krörö: Kukwe kuin Jesubtä kanina ngäbti munkwe, yebti ni mdara jire jata blite kukwe kuin mdara jire btä angwane, Ngöbökwe ngürün mika kärekäre btä, rabadre Ngöbö bäre mento kä ja tare nikakrä kánti kärekäre abko tita niere kore.

¹⁰ ¿Tita blite tare kore munbe ni mda mda moto mikakäre nuäre jakrä, munta nütüre ya o ni mda mdakwe ti mikadre ütiäte, munta nütüre ya? ¿O Ngöbökwe ti mikadre ütiäte sribi tikwe nebtä abko jiebti tita nakwen, munta nütüre ya? Ñakare. Ti tö rabadre ni mda mda moto mikai nuäre jakrä, ye ngwane ti ñan rabadre sribire Kristokrä.

Ngöbö aibe käkwe Pablo mikani sribire

¹¹ Ti mräkätre tikwe, kukwe rabadre gare munye, ie ti tö abko krörö: Kukwe kuin Jesubtä mikani gare tikwe munye, ye abko ñan kukwe mikanintbe ni kä nebtäkwe. ¹² Erere arato, kukwe kuin Jesubtä ye ñan ni mdakwe niebare tie amne ñan tikwe ja töitikani btä ni mda mdabe, akwa Jesukristo ara jire käkwe mikani gare au tie abko rabadre gare bäri munye, ie ti tö.

¹³ Ti mräkätre, nitre israelita ye ngätäite ti ne töi nämane ño kena ye abko kädrie nämane krörö mun okwäbti ruen tie: Nitre Ngöbökwe tä gätäre Jesu käbti, ye rüere ti nämä niken kisere mikakäre ja tare nike kri. Bäri ti tö rababa gainkä jökrä. ¹⁴ Mdakäre abko, ti mräkätre israelita ti näire, ye kräke ti nämä Ngöbö mike täte bäri metre, aisete ti mika nämä bäri ütiäte nitre israelita krikrikwe, ñobtä ñan angwane ti mräkätre kirakira käkwe kukwe ükaninte nuendre nie Ngöbö mikakäre täte, ye abko ti nämä mike täte bäri metre jökrä.

¹⁵⁻¹⁶ Akwa ti ngämi därerere, känenkri Ngöbökwe ti dianinkä jenena jakrä. Erere arato, kä nämane nuäre Ngöböbtä ja Odei mike gare tie angwane, Ngöbökwe ja Odei mikani gare tie, käkwe ti käräbare tödeke bti. Mdakäre abko, nitre ñakare israelitare, ngätäite ti rikadre kukwe kuin Jesubtä niere, abkokäre Ngöbökwe ja Odei mikani gare tie. Ngöbökwe ti käräbare kore, ye ngwane tikwe ja di käräba ñakare ni mda mdaye. ¹⁷ Erere arato, nitre Jesu kukwei ngwianka bäri känekäne tikrä abko ben ti janama ja tuen ñakare Jerusalén, akwa tikwe tödekaba Jesubti, bti jötrö ngwarbe ti rikaba jirekäbe kä Arabiate. Yebti ti jatabata juta Damascote.

¹⁸ Abti kä rikabara komä ta angwane, ti rikaba Jerusalén ja tuakäre Pedrobe. Ye kánti ti rababa köbö jätäbti köbörrikebe. ¹⁹ Akwa Jerusalén yete abko, ni Dänkien etba Santiago aibe ben tikwe ja tuaba mda, akwa ni mda mda Jesu kukwei ngwianka abko tikwe tuaba ñakare jire mda. ²⁰ Ti mräkätre, Ngöbö okwäbti tita tärä tike munye ne abko kukwe era erere tita tike. ²¹ Yebti ti rikaba mda kä Sirate amne Ciliciate. ²² Ye ngwane, ja mräkätre gätäkä Kristo käbti kä Judeate abko ie ti gare ñakare era metre. ²³ Angwane blita nämane tibtä aibe nämane gare ietre abko krörö: Ni ye nämane näin kisere ni jiebti ni mikakäre ja tare nike, ni ye abko tä näin kukwe kuin Jesubtä mike gare mtare abko kukwei nuani kwetre tibtä. ²⁴ Abtä Ngöbö käikitaninkä kwetre tibtä.

2

Jesu kukwei ngwianka mda mda käkwe Pablo kani ngäbti kuin

¹ Yebti kä rikabata kwä jätäbti kobkä ta angwane, ti rikabata Bernabébe Jerusalén. Angwane ti rikaba Tito ngwena jabe arato. ² Ti rikadre abko Ngöbökwe mikaba gare tie, aisete ti rikaba. Ti rababa yete angwane, nitre ñakare israelitare, ngätäite ti nämane sribire ño kukwe kuin Jesubtä mikakäre gare, ye abko tikwe nieba kaibe nitre nämane tuen ütiäte krikri nitre tödekaka Jesubti yeye. Sribi nuenbare tikwe amne sribi nuenta tikwe, ye abko nane ti nämane sribire ngwarbe abko jürä nämane tibtä, aisete nitre ütiäte krikri ye nämane töbike ño sribi tikwebtä abko ti tö rababa gai era metre, abkokäre tikwe gätäba kaibe bentre.

³ Akwa ye ngwane abko, Tito nämane näin tibe. Tito abko ni ñakare israelitare. Niara ni griegore, aisete ñäräkrä ñakare kwatabtä. Akwa nitre ütiäte krikri ye käkwe ñan ja ñäräkrä mikamna jire ja kwatabtä ie. ⁴ Ye abko, nun abko nenante tikaninte Kristo Jesu köböire, aisete ñäräkrä nun kwatabtä abko ñakare ütiäte rabakäre ketetibe juta Ngöbökwebe. Akwa nun ne ngätäite abko ja mräkätre ruäre nämane bike tödekaka Kristo Jesubti kwrere abko nükani tiebe nun ngätäite, nunta töbike ño ñäräkrä kwatabtä

yebtä gain jakrä. Niaratre ye abko tö namani nun mikaita Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye miketa täte, abkokäre nükani tiebe nun ngätäite. ⁵ Akwa kukwe kuin era metre Jesukristobtä rabadre kärekäre munbtä, abkokäre nunkwe ñan ja tuametreba töi kwitadre jire chi ja mräkätre yeye.

⁶ Akwa nitre tuen ütiäte krikri nitre tödekaka Jesubti mda mdaye, ben tikwe blitaba sribi tikwebtä angwane, rababa tuen dbe ietre, aiseite kukwe mdara jire nuemna ñakare kwetre tie. Akwa nitre tuen ütiäte krikri, ye nämane sribire nirebe, yebtä tita töbike ñakare krübäte dikaro, ñobtä ñan angwane Ngöbö ngwärekre ni ja kwrere jökrä. ⁷ Angwane Ngöbökwé Pedro mikani kukwe kuin Jesubtä mikaka gare nitre israelitaye, ye kwrere Ngöbö ara jire käkwe ti mikani kukwe kuin Jesubtä mikaka gare nitre ñakare israelitare yeye, ye abko rükaba gare nitre tuen ütiäte krikriye, ⁸ ñobtä ñan angwane Ngöbö käkwe Pedro mikani Jesu kukwei ngwianka nitre israelitaye, kä namani sribire Pedro köböire amne, Ngöbö ye arabe käkwe ti mikani kukwe kuin Jesubtä ngwianka nitre ñakare israelitare yeye käta sribire ti köböire arato. ⁹ Ngöbö ara jire käkwe ti mikani kukwe kuin Jesubtä ngwianka amne, ti rabadre sribi nuene kuin, abkokäre Ngöbökwé ja moto mikani kuin tikrä abko rükaba gare Santiagoye, Pedroye amne Juanye. Ye mden kisete, nun kaba ngäbti kwetre sribi muko jakwe kwrere, käkwe kise ngökaba Bernabéye amne tie, kukwe dirita tikwe abko kukwe metre mikakäre gare. Niaratre nimä ye abko ürä dite dite käta nünenkä dite ju ketatekrä krö ye kwrere nämane nitre tödekaka Jesubti ngätäite amne, nun rikadre kukwe kuin Jesubtä ngwena nitre ñakare israelitare yeye amne niaratre nimä abko rikadre nitre israelita ngätäite abko rababa dbe kräke. ¹⁰ Akwa nitre bobre bobre abko nunkwe ngwiandre töre jae, käkwe die mikadre, aibe nieba kwetre nunye. Ye erere ti tö rababara nuein arato.

Pablokwé Pedro töi diani

¹¹ Akwa bati gätä yebti Pedro janama juta Antioquíate, ti nämä sribire ye kanti angwane, kukwe ñan nuendre abko erere rababa nuene. Abtä tikwe ñäkäba metre gwärere kukwe krörö btä ie: ¹² Nitre ñakare israelitare tödekaka Jesubti ñäräkrä ñakare kwatabtä abko ben Pedro rababa mröre jame ketetibe. Yebti ni ruäre juani Santiagokwe rükaba nun ngätäite yete. Nitre ye rükaba angwane, Pedro rababa ja denkä jenena amne ñan rababa mröre mda nitre ñakare israelitare yebe, ñobtä ñan angwane ni ruäre nämane niere krörö: Ni brare brare ñakare israelitare tödekaka Jesubti ye ngämi ñäräkrä mike ja kwatabtä, känenkri Ngöbökwé ñan kadre ngäbti era metre. Ye mden kisete, ni ye kwrere abko ben nitre israelita käkwe ñan ja getadre abko ni ruäre nämane niere. Akwa nane nitre nükani ye käkwe ñäkädre rüere mröbtä ketetibe nitre ñakare israelitare ñäräkrä ñakare kwatabtä ben abko jürä rababa Pedrobtä. ¹³ Pedro rababa kukwe nuene blo kore abko köböite nitre israelita mda mda tödekaka Jesubti Antioquíabo ye ie kukwe nuen nämä Pedrokwe, ye rükabtiba arato. Pedro rababa biketa kore, ye abko Bernabé käkwe ja ngwianbata nain ie siba arato.

¹⁴ Angwane kukwe kuin era metre Jesubtä käta nünamna ño, ye kwrere Pedro rababa nüne ñakare ti okwäbti. Angwane nitre tödekaka Jesubti ngwärekre jökrä tikwe ñäkäba krörö ie: Ma abko israelita akwa, nitre reketaka Santiagokri ngämi nuke nete, känenkri makwe ñan nünabare ni israelita kwrere, kä nämane mröre nitre ñakare israelitare tödekaka Jesubti ben gwaire. ¡Ye ñobtä abko nitre ñakare israelitare abko ma tö mikai nüne nitre israelita kwrere mtare se, käta ja denkä jenena niaratrebtä mento! ¹⁵ Ma btä ti, ni abko israelita, ye erere ni därebare amne ni abko ñakare kukwe kämekäme nuenkä ni ñakare israelitare kwrere abko ni israelita tä niere jabtä. ¹⁶ Akwa Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye, ye mikabtä täte Ngöbökwé ñan ni israelita mikadre metre ja ngwärekre, ye garera nie, akwa tödekabtä Jesukristobti aibe köböire ni ngite ñakare mda abko Ngöböta niere nibtä amne tä ni kaen ngäbti abko garera nie. Ye mdenbtä abko, ni ngite ñakare mda abko Ngöbökwé niedre nibtä amne ni kadre ngäbti kwe, abkokäre ni israelita ne ara jire käta tödeke Jesukristobti. Nita tödeke kwatibe Jesukristobti ye abko bäri kuin, amne ñan Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye mikabtä täte ni ngite ñakare mda Ngöböta niere

nibtä amne tä ni kaen ngäbti, ñobtä ñan angwane Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye mikabtä täte ni ñakare jire iti abko ie Ngöbökwe niedi: Ma ngite ñakare mda, niedi kwe, bti kadi ngäbti kwe.

¹⁷ Ne aisete tödeka Kristobti, ye aibe köböire ni ngite ñakare mda Ngöböta niere nibtä, abkobti nita tödeke, ye ngwane ti amne nitre israelita jire jökrä ngite arato Ngöbö ngwäreki nitre ñakare israelitare kwrere abko tä nüke gare tie. ¿Nebtä abko Kristo kätä nitre israelita mike kukwe kämekäme nuene niedre ya? ¡Ñakare jire! ¹⁸ Ye ñobtä ñan angwane tikwe nünabare käme Ngöbö rüere amne ti töi nämane Ngöbö rüere ye tikwe mikadre temen, bti ti arabe rikadre kaen ngäbtita, ye ngwane ti ne ara jire kätä ja miketa ngite. Ye kwrere Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, ye tikwe mikadre temen tödekakäre Jesubti, akwa ja töi jenbti ti rikadreta Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye kaen ngäbtita ja mikakäre metre Ngöbö ngwäreki, ye ngwane ti ne ara jire kätä ja miketa ngite. Ñan Kristo kätä ti mike ngite, ¹⁹ ñobtä ñan angwane tita ngite Ngöbö ngwäreki abko Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye käkwe mikani gare tie. Abtä Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, ye tikwe mikani temen tödekakäre Kristobti, ti rabadre nüne Ngöbökrä abkokäre. ²⁰ Kristo müre ketani krusobtä, ben gwaire ti krütani, aisete mtare tita nüne ñakare au jakrä ja töi jenbti akwa, Kristo tä nüne tibtä amne tä ti jie ngwena. Tita nüne ja ngrabare nebti mtare, akwa tita nüne tödekare kwärä Ngöbö Odeibti. Niara käkwe ti ara jire tarebare amne ja biani müre ketadre kwe tikrä. ²¹ Ngöbökwe ja moto mikani kuin kore tikrä, ye abko ti ñan tö mikai ngwarbe, ñobtä ñan angwane Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye mikabtä täte ni ngite ñakare mda Ngöbökwe niedre nibtä amne ni kadre ngäbti kwe, ye ngwane Kristo krütani nikä rabadre ngwarbe, ütiäte ñakare.

3

Tödekabtä Jesubti Ngöböta ni dentari

¹ ¡Mun Galaciabo, mun abko töi ñakare dikaro! Nunkwe kukwe diribare munye angwane, Jesukristo müre ketani krusobtä abko nunkwe mikaba gare metre ta mun okwäbti. ¿Ye ñobtä abko munkwe ja ngökamna ni mdaye? ² Munta töbiketa bä jene, yebtä ti tö kukwe ngwaintari krörö munye: ¿Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye mikabtä täte Ngöbö Üai nükani nüne munbtä ya? o ¿Kukwe nuani munkwe Kristobtä angwane, munkwe tödekani kwatibe bti abko köböire Ngöbö Üai nükani nüne munbtä ya? Ye niere tie munkwe. ³ Mun töi ñakare dikaro ya ño amarebti munkwe tödekani krire Jesubti angwane, mun namanina nüne Ngöbö Üai köböire abti mtare mun tö nünainta ja di jenbti, kä tö Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye mikaita täte ja mikakäre metre Ngöbö ngwäreki ye. ⁴ Munkwe tödekani Jesubti angwane, kukwe nakaninkä bätäkä ngwarbe munbtä, ¿ye abko ütiäte ñakare munta nütüre ya? Munkwe ja tare nikani tödekabtä Jesubti, ye abko ñakare ngwarbe raba ruen tie. ⁵ Mdakäre abko, Ngöböta ja Üai bien munye amne tä sribi kri ñan tuabare nuene mun ngätäite angwane, ¿ñobtä tä nuene? Ñan Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye mikabtä täte abko köböire Ngöböta sribi ye nuene, akwa kukwe kuin Jesubtä niebare munye angwane, munkwe tödekani Jesubti, ye aibehtä Ngöböta sribi nuene kore mun ngätäite.

⁶ Munkwe tödekani Jesubti, ye kwrere Abraham käkwe tödekani Ngöböbti abko köböire niara ngite ñakare mda Ngöbökwe niebare btä amne kani ngäbti kwe. ⁷ Ye mden kisete, nitre israelita kätä ja Abraham mräkä niere, ñobtä ñan angwane Abrahamkwe Ngöbö mikani täte metre nieta kwetre. Akwa era metre, Ngöbö ngwäreki, nire nire tä tödeke Ngöböbti Abraham kwrere, ye abko Abraham mräkä era metre raba gare munye, ⁸ ñobtä ñan angwane kä ne ngwane nitre ñakare israelitare mun kwrere käkwe tödekadi Jesubti angwane, niaratre ngite ñakare mda Ngöbökwe niedi btä amne kadi ngäbti kwe, ye nämánena gare kira Ngöböye, aisete kukwe kuin ni jökrä kräke, ye abko Ngöbökwe niebare käne Abrahamye kira abko tä tikani krörö Ngöbö Kukweibtä:
Ni kä jökräbti, ie tikwe ja di biandi ma köböire,

niebare Ngöbökwe Abrahamye. ⁹ Ne aise te Abrahamkwe tödekani Ngöböbti, ye kwrere abko nire nire tä tödeke Jesubti, ie Ngöböta ja di bien Abraham ben gwaire.

¹⁰ Akwa Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, ye nire nire tä mike täte ja mikakäre metre Ngöbö ngwärekre, yebtä abko ngürün ta nebe, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukwei käta niere krörö:

Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, ye nire nire käkwe ñan mikadre täte kuin jökrä ja täritäri käreäre abkobtä ngürün raba mikani, *Deuteronomio 27.26*

abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä. ¹¹ Ye mden kisete, Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye mikabtä täte ni ñakare jire iti abko tä nebe metre Ngöbö ngwärekre ye abko gare kuin nie, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukwei käta niere krörö:

Tödeka kwatibe Ngöböbti, ye köböire ni ngite ñakare mda nieta Ngöbökwe. Ni ye aibe käkwe nünandi Ngöböbe *Habacuc 2.4*

abko tä tikani kore. ¹² Akwa Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye abko ñan tä ni mike tödeke Ngöböbti, aise te Ngöbö Kukwei käta niere krörö:

Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, ye nirekwe mikadre täte jire jökrä abko köböire nünandi kwe, *Levítico 18.5*

abko tä tikani kore. ¹³ Ye abko, Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, ye ni ñan raba mike täte jire jökrä, abtä Ngöbökwe ngürün mikadre nibtä, akwa ngürün ñan rabadre käreäre nibtä, abkokäre Kristo krütani krusobtä, ye köböire ni kökanintarita kwe Ngöbökrä ngürün ye ngäniene abko gare nie, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukweita niere krörö:

Ni jökrä jākäta kribtä käin btä Ngöböta ngürün mike, *Deuteronomio 21.23*

nieta Ngöbö Kukweibtä. ¹⁴ Nitre ñakare israelitare abko ie Ngöbökwe ja di biandi abko Ngöbökwe köböi mikani Abrahamye, ye rükadre niaratre kisete Kristo Jesu köböire, abkokäre ni kökanintarita kwe Ngöbökrä. Erere arato, nikwe tödekadre Jesubti angwane, Ngöbökwe ja Üai juandre nüne nibtä, niarakwe köböi mikani Abrahamye ye rabadre bare, abkokäre Kristokwe ni kökanintarita Ngöbökrä.

Pablota kukwe bä mike

¹⁵ Ye abko ti mräkätre, ni ngätäite nita kukwe ükete ño jabe kwärikwäri, yebtä ti bike kukwe bä mike krörö mda munye: Ni iti tä kukwe ükete jabe kwärikwäri ni mdabe angwane, kukwe ükateta kwe, yebtä tä ja käi tike ja kukwei mikakäre täte. Yebti kukwe ükateta kwe ye abko ni ñan raba kukwe ye denkä mikakäre ngwarbe amne ñan ni raba kukwe mdara jire tike kukwe ye kwitakäre arato. ¹⁶ Ye kwrere Ngöbökwe kukwe ükaninte Abrahambe amne Abraham bkünbe. Tärä ye kanti, Ngöbö Kukwei ñan tä blite ni kwatibtä, akwa tä blite ni itibe btä, käta niere krörö: “ma bkünye”. Abraham bkün niebare Ngöbökwe Abrahamye, ye abko Kristo ara btä blitabare kore kwe. ¹⁷ Tita kukwe niere ye abko krörö: Ngöbökwe kukwe ükaninte Abrahambe, ye abko ükaninte era metre kwe mikakäre täte. Yebti kä nikanina sienta kräbkä bti kwä grebti kwä jätä (430) ta angwane, Ngöbökwe ja Kukwei Biani Moiséye, akwa Ngöbökwe kukwe ükaninte käne Abrahambe, ye abko Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye ñan raba denkä jire mento mikakäre ngwarbe, ñobtä ñan angwane kukweta ükaninte täte, ye abko ni ñan raba kukwe ye kwite, tikwe nini ye kwrere. ¹⁸ Ne aise te, Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, ye nikwe mikadre täte abko ütiäre Ngöbökwe ja di biandre nie, ye ngwane kukwe ükaninte Ngöbökwe Abrahambe ye rabadre ngwarbe, ütiäre ñakare mda. Akwa Ngöbökwe ja di biandre nie abko ükaninte kwe Abrahambe, ye abko biandre ngwarbe nie ja moto kuinbti niebare kwe Abrahamye. ¹⁹ ¿Angwane Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye abko drekäre biani kwe? Ni jökrä ngite Ngöbö ngwärekre, ye rabadre gare metre nie, abkokäre Ngöbökwe ja kukwei biani Moiséye. Ne aise te Abraham bkün köböi mikani ie Ngöbökwe, ye ngämi nüke, känenkri Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye nämane ütiäre. Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, ye abko angeletre Ngöbökwe nükani niere amne Moisés ye abko käkwe kukwe ye kani ngäbti nitre israelita mda mda kräke. ²⁰ Akwa ni itibe tä kukwe ükete ni mdabe, ye ngwane ni ñakare blitaka ni nibu kräke kwärikwäri, aise te Ngöbö itibe ara jire käkwe kukwe ükaninte au Abrahambe.

²¹ Ne aisete, ¿Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye abko tä rüre kukwe ükaninte kwe Abrahambe ye rüere ya? ¡Ñakare jire chi! ñobtä ñan angwane nane Ngöbökwe kukwe biani nuendre nie, ye mikabtä täte abko ütiäre nikwe nünandre kärekäre, ye ngwane kukwe ye mikabtä täte abko ütiäre ni ngite ñakare mda Ngöbökwe niedre nibtä arato.

²² Akwa ñakare kore, ñobtä ñan angwane ni ngite kä teri abko di ñakare ja tiketeta au, ye kwrere ni jökrä kä nebtä tä ngite kukwe käme ngoto täni, aisete di ñakare ja tikatekrä au. Akwa nikwe tödekadre Jesukristobti rabakäre dianintari amne rabakäre tikaninte, ye ngwane Ngöbökwe ja di biandre ni jökräye abko köböi mikani kwe Abrahamye, ye biandre kwe ni jökrä tödekaka Jesubtiye, abkokäre ni jökrä tä ngite kukwe käme ngoto täni.

²³ Käne Kristo ngämi nüke tödekakrä nie, känenkri bäsi Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye nämane ni ni ngite ngibiabtikä kwrere ni kräke. Akwa Kristo nükani angwane, ñan nämane ni ngibiarebti ni ngite kwrere mda. ²⁴ Erere arato, ni klaboré mikata ngäbäkre ngibiare amne töi den, ye kwrere jire Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye nämane ni kräke, ni jie ngwiankäre Kristoye, nikwe tödekadre Kristobti angwane, Ngöbö rabadre ni ngite denkä mento nibtä abkokäre. ²⁵ Akwa mtare Kristo tödekakrä nikwe nukanina, aisete mtare Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye tä ñakare ni ngibiabtikä mda, ²⁶ ñobtä ñan angwane tödekabtä Kristo Jesubti mun jökrä nena Ngöbö ngäbriänkäre, ²⁷ ñobtä ñan angwane mun namani ngökani ñöte angwane, Ngöbökwe mun mikanina ketetibe Kristobe. ²⁸ Ne aisete ma abko ni israelita ya, ñakare ya; ni klaboré ya, ñakare ya; ni brare ya o ni merire ya—ye abko ñakare ütiäte Ngöbö ngwärekre, ñobtä ñan angwane Ngöbökwe mun jökrä mikani ni itibe kwrere amne munta ketetibe jökrä Kristo Jesu ben gwaire. ²⁹ Mun abko Kristokwe, aisete mun Abraham bküntre amne Ngöbökwe ja di biandi Abrahamye amne bkünye niebare kwe ie, ye abko mun nena bkäne siba arato.

4

¹ Yebtä abko, ti tö kukwe mda bä mikai munye abko krörö: Ngäbäkre kiakia abko kräke jändrän rünkwe tä neme jökrä. Akwa ngäbäkre ngämi ünän, känenkri niara tö rabadre dre dre nuein jändrän yebtä abko ñan raba nuene, aisete tä neme ni klaboré kwrere. ² Rün tä käi kite käne, ye kwrere kä ngämi nüke ie, ye känenkri rünta ni ruäre mikete niara ngibiare amne jändrän kwekwe ngibiarebti kräke. Ni ye abko ngäbäkre käkwe kukwe mikadre täte. ³ Ye kwrere arato, kukwe nämane nakenkä nibtä abko krörö: Ngöbö ngämi Jesu juen kä nebtä nikrä, känenkri Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye Ngöbökwe mikani ni ngibiare ngäbäkre ngibiaka kwrere amne ni nämane nüne ni klaboré kwrere. ⁴ Akwa kä kuin era metre niara Odei juankrä abko käi kitani Ngöbökwe, ye erere nükani angwane, Ngöbökwe juani. Niara nükani därere merikwe amne Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye nükani mike täte jökrä ni mda mda kwrere, ⁵ nitre israelita Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye mikaka täte ye kökatarikäreta Ngöbökrä, Ngöbö rabadre ni mike ja ngobore jen kwe abkokäre. ⁶ Mtare mun tödekaka Jesubti nena Ngöbö ngäbriänkäre, aisete Ngöbökwe ja Odei Üai juani nüne nibtä amne niara Üai tä nibtä, ye mden käta ngrente krörö Ngöböye: ¡Abba, Tata! ⁷ Ne aisete mtare mun ñakare ni klaboré kwrere mda, akwa mun abko nena Ngöbö ngäbriänkäre, aisete jändrän tä Ngöbökwe niara ngäbriänkäre kräke, ye abko mun rabadi bkäne arato.

Pablota töbike kri nitre Galaciabobtä

⁸ Mdakäre abko, käne mun ngämi tödeke Jesubti, känenkri Ngöbö gare ñakare munye angwane, mun nämane jändrän ngwarbe mike ngöböre jae amne mun nämane ni klaboré kwrere kräke. ⁹ Akwa mtare Ngöbö era metre nena gare munye—o ti bike niere krörö jirekäbe, Ngöbökwe mun käräbare jakrä, aisete mun nena gare Ngöböye mtare—aisete ¿ye ñobtä abko üai käme ngwarbe di ñakare ye ngoto täni mun tö ja mikaita klaboré, ¹⁰ amarebti munta köbö ütiäte köbö jadükakrä kwrere mike ütiäte jae ja mikakäre metre Ngöbö ngwärekre? Erere arato, ¿se ñobtä amarebti munta sö ngidien, kä ruäre ütiäte amne kä kwatire kwatire mike ütiäte ja mikakäre metre Ngöbö ngwärekre! ¹¹ Yebtä abko

nane tikwe ngoto nikani ngwarbe sribire mun ngätäite tä nebe ruen tie, aise te kä jürä kri tibtä mtare.

¹² Ti mräkätre, ti tö kukwe krörö ribei kisere munye: Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, ye ti nämane mike täte jökrä ja mikakäre metre Ngöbö ngwärekre, akwa ye kwrere tita mike ütiäte ñakare mtare, käkwe ja mikani mun ñakare israelitare kwrere. Ye kwrere arato, munkwe ja mikadre ti kwrere abko ti tö ribei munye. Ñan munkwe kukwe nuenbare käme jire tibtä, abtä tita niere kore munye ti mräkätre. ¹³ Akwa tikwe kukwe kuin Jesubtä mikaba gare kena munye, ye ngwane ti nämane bren abko käkwe ti mikaba neme yete, ye abko gare kuin munye. ¹⁴ Ti bren ye abko namani tare munkrä, akwa munkwe ñan bätä ngwiani tibtä angwane, munkwe ti kaba ngäbti kuin bäsi angele Ngöbökwe kwrere jire. Mdakäre abko, Kristo Jesu ara jire mun rababa ruen kaen ngäbti munye, aise te kä rababa nuäre munbtä. ¹⁵ ¿Kä rababa nuäre kri krübäte munbtä, ye abko munkwe nuenbare mda? Ti ne ara jire raba kukwe niere krörö mun kräke. Mun rabadre ja okwä denkä ti die mikakäre angwane, munkwe diandrekä, akwa era metre ye käkwe ti die mikadre ñakare, aise te munkwe nuenbare ñakare. ¹⁶ Akwa mtare, ¿tita kukwe era erere niere munye, nebtä abko ti kite nikwite mun rüere ya? Ñakare raba ruen tie.

¹⁷ Angwane ni mda mda tä nüke dirire munye, ye abko töita krübäte munbtä, akwa niaratre töi ñakare kuin munkrä, ñobtä ñan angwane munkwe ja töi mikadre niaratrebtä abko ie tö, aise te töta mun diainkä nunkän. ¹⁸ Ni mdakwe töbikadre munkrä ye abra kuin, akwa töbikadre jändrän kuinbtä mun kräke, ye abko ñan nuendre batibe, akwa nuendre kärekäre, akwa ñan ti tädre nete, aibe angwane ni mdakwe töbikadre munbtä. ¹⁹ Ti ngäbriänkätre kiakia tikwe, bäsi meri tä ja ngibiare tare, ye kwrere jire ti nämane ja tare nike käne munbtä. Mtare kukweta nakenkä mun ngätäite, köböite tita ja tare niketa mda munbtä amne mun ngämi näin metre Kristobe abko erere tikwe ja tare nikadi btä. ²⁰ Gwängwarbe ti tädre mun kanti yete, blitakäre bä jene munbe näre, akwa ti ñan raba neme, aise te tikwe dre nuendre, abkobtä ti töi ñan tä nebe krütare jirekäbe.

Kukwe bä mikata Agarebtä amne Sarabtä

²¹ Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, ye mun Galaciabo tö mikaita täte ja mikakäre metre Ngöbö ngwärekre, mun ye ie ti tö kukwe ngwiantari kwati krörö: ¿Kukweta nakenkä mun ngätäite, yebtä Ngöbö Kukweita dre niere, ye gare ñakare munye? abko munkwe nie tie. Kukwe ye gare ñakare metre munye ruen tie, aise te tita kukwe ngwentari kore munye. ²² Angwane kukwe yebtä abko nieta krörö: Abraham nämane meri nibu ben. Meri iti abko klabore meri era metre Abrahamkwe kräke. Meri klabore ye abko kädian nämane Agar abko kwe Abraham ngobo därebare iti. Meri mda abko meri era metre Abrahamkwe abko kädian nämane Sara abko kwe niara ngobo därebare arato. Sara abko ñakare klabore ni mdakwe. ²³ Akwa meri klabore abko kwe Abraham ngobo Ismael därebare, ye abko Abraham töi erere niara därebare. Akwa Sara, meri era metre Abrahamkwe klabore ñakare abko di ñakare ngäbäkre ngibiare meri mda mda kwrere. Ne aise te Ngöbökwe ngäbäkre köböi mikani Abrahamye erere därebare Sarakwe abko kädiani Isaac kwe.

²⁴⁻²⁵ Kukwe ye nakaninkä kira ye abko tä kukwe krörö bä mike nikrä: Meri nibu abko tä kukwe ükaninte ketebu Ngöbökwe nikrä bä mike: Agar abko tä Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye Ngitio Sinaí kanti bä mike. Agar abko klabore ni mdakwe, aise te bkänkä kukwei aibe mikata täte kwe. Ye kwrere jire, nitre israelita käta Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye mike täte abko klabore ni mdakwe kwrere, aise te nitre israelita abko Agar ngäbriänkätre kwrere. Ngitio Sinaí kä Arabia kanti, ye mden abko juta Jerusalén ara mtare kwrere, ñobtä ñan angwane nitre israelita nünanka Jerusalén tä klabore jökrä Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye ye kräke. ²⁶ Akwa nitre Ngöbökwe era metre tödekaka Jesubti abko tä tikaninte amne, juta Jerusalén tarä mda kä käinbti kräke. Niaratre abko klabore ñakare Sara kwrere, aise te nitre tödekaka Jesubti, ye abko Sara ngäbriänkätre kwrere, ²⁷ ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukwei käta juta Jerusalén bä mike meri ngäbäkre ngibiare ñakare Sara kwrere abko krörö:

Meri, ma ngäbäkre ngibiare ñakare, akwa makwe kä ngwian nuäre jabtä. Angwane meri ie ja tare nika ño ngäbäkre ngibiabtä gare ñakare, ye abko käkwe ngrate krikri kä ngwiane nuäre jabtä, ñobtä ñan angwane meri kwe ngäbäkre ñakare, abtä tuanimetre brarekwe, ye abko ngäbriänkä rabadi bäri kwati meri nünanka brarebe ye ngwä. Ne aisete, meri kwe ngäbäkre neme ñakare, ye käkwe kä ngwian nuäre jabtä, *Isaías 54.1* nieta Ngöbö Kukweibtä.

²⁸ Ti mräkätre, munkwe tödekani Jesubti, aisete mun abko Abraham ngäbriänkätre köböi mikani Ngöbökwé arato, aisete mun abko Isaac kwrere. ²⁹ Sara abko kise mriani jabtä, aisete ngäbäkre ñakare kwe, akwa Ngöbökwé ngäbäkre köböi mikani ie, erere ngäbäkre Isaac därebare Ngöbö Üai diebti. Akwa käne, meri klaboré abko kwe ngobo Ismael därebare, akwa ye abko Ngöbökwé köböi mikani ñakare, amne Ismael nämáne Isaac mike ja tare nike. Ye kwrere kukweta nakenkä mtare. Ngöbö Üai diebti nita tödeke Jesubti amne nitre Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye mikaka täte tä Ismael kwrere, käta ni mike ja tare nike tödekabtä Jesubti. ³⁰ Akwa Ngöbö Kukwei käta niere krörö kukwe yebtä abko ütiäte mtare mun kräke:

Ngöbökwé niebare Abrahamye:

Meri klaboré ye juentari ngobo kwe yebe, ñobtä ñan angwane meri klaboré ngobo ye käkwe ñan jändrän rünkwe dräidre jire chi jabti, meri klaboré ñakare tä nüne brare kwebe abko ngobobe, *Génesis 21.10*

abko Ngöbökwé niebare Abrahamye. ³¹ Ne aisete ti mräkätre, ni abko ñakare meri klaboré ngobo Ismael kwrere, akwa ni abko meri Sara klaboré ñakare ngobo kwrere, aisete nita klaboré ñakare.

5

Nita tikaninte Kristo köböire

¹ Nikwe nünandre ni tikaninte kwrere, abkokäre Kristo käkwe ni tikaninte. Ne aisete Kristokwe mun tikaninante, yebtä munkwe nünanka dite kärekäre amne munkwe ñan ja mikata ni klaboré kwrere Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ngoto täni, kukwe ye mikakäre täte, ja mikakäre metre Ngöbö ngwärekwé abko tita niere munye.

² Ti mräkätre, olo ketete ti kukweye munkwe. Ti Pablo kä bike niere krörö munye: Ni brare brare tödekaka Jesubti käkwe ja ñäräkrä mikadre ja kwatabtä, ye abko mun mden mden töta nebe nuein ja mikakäre metre Ngöbö ngwärekwé, ye ngwane Kristo krütani munkrä, ye ñan rabadre ütiäte mun kräke. ³ Ye abko ti bike niereta krörö mda munye: Ja ñäräkrä mikadre ja kwatabtä tä ükaninte, ye mun brare mden mden käkwe mika täte angwane, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye, ye erere munkwe mikadre täte jire jökrä angwane, ñan kukwe ketetibe mika täte munkwe. ⁴ Mdakäre abko, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye mikabtä täte mun tö rabai metre Ngöbö ngwärekwé, ye ngwane mun nikani Kristo bäre mento angwane, Ngöbökwé ja moto mikani kuin munkrä abko ie munkwe trö kwitani. ⁵ Akwa ni abko tä tödeke Kristobti, yebtä ni ngite ñakare mda Ngöbökwé niedi abko nita ngibiare kisere Ngöbö Üai köböire, ⁶ ñobtä ñan angwane nita tödeke Kristo Jesubti, ye köböire abko ni ñäräkrä mikani kwatabtä ya, ñakare ya, akwa ye abko ñakare ütiäte Ngöbökrä rabakäre metre niara ngwärekwé, akwa nita tödeke Jesubti aibe ütiäte kräke amne, nita tödeke era metre Jesubti abko käta ni kite ni mda mda tarere.

⁷ Mun nämáne näin kuin ji Jesukwe bti, ¿ye nirekwe kukwe mdara jire mikani mun jiete amarebti kukwe era metre Jesubtä abko mun ñan tö mikai täte ye? ⁸ Ngöbö käkwe mun käräbare jakrä ye ñan käkwe kukwe ye mikani mun jiete. ⁹ Kukweta nakenkä mun ngätäite ye abko lebadura bante kwrere abko krörö: Lebadura mikata chi arinante abko tä ngitie jökrä arina kabre te, ye kwrere jire kukwe dirita blo abko ni braibe tä mike ütiäte mtare, ye käita ngitie mun ngätäite, käta ni jökrä töi kwite. ¹⁰ Akwa mun abko töi tädi ja kwrere tibe ti Dänkien diebti, abkobti tita tödeke angwane, nire nire käta kukwe blo mike mun jiete ye abko Ngöbökwé mikadi ja ngie nuen mun nika dokwäre.

¹¹ Angwane ti mräkätre, ni brare brare käkwe ja ñäräkrä mikadre ja kwatabtä, ye ti tädre mike ütiäte janknu ja mikakäre metre Ngöbö ngwärekre amne, ti tädre nuemna ni mdaye, ye ngwane Kristo kämikani krusobtä ni kräke tita niere, yebtä nitre ñan rabadre romon tikrä amne ñan rabadre näin kisere ti jiebtä. ¹² Akwa nire nire tä näin kukwe mike mun jiete käta ja ñäräkrä mikamna ja kwatabtä munye, jye ara jire käkwe ja diandrete gwängwarbe näre! Abko kore se.

Ja taredre kwärikwäri

¹³ Ti mräkätre, Ngöbökwé mun käräbare rabakäre tikaninte, akwa munta tikaninte, yebtä abko mun töi rabadre ngitiekä kämekäme, ye jiebtä mun rikadre betekä, abkokäre munta tikaninte abko munkwe ñan nütü jire chi. Akwa munkwe ja taredre kwärikwäri, käkwe ja die mikadre kwärikwäri jändrän jökräbtä, ¹⁴ ñobtä ñan angwane Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye abko tä ükaninte ketetibe jökrä abko krörö:
Mata ja tarere au,

ye kwrere makwe ni mda mda tare arato, *Levítico 19:18*
abko nieta Ngöbö Kukweibtä. ¹⁵ Munkwe ja ngibia, ñobtä ñan angwane mun tädre rüre jabe kwärikwäri janknu amne mun tädre ja kwete kwärikwäri janknu, ye ngwane munkwe ja juandre ngwarbe, aiseite batibe mun ñan rabadre ja gete mda jabe kwärikwäri Jesu käbti, ye abko rabadre blo, aiseite ja taredre munkwe tita niere.

Ngöbö Üai amne kukwe kämekäme mdeita ni töibtä

¹⁶ Tikwe kukwe nini, yebtä abko ti bike kukwe mdara jire niere krörö munye: Munkwe kä bian Ngöbö Üaiye ja jie ngwiankrä nüne metre Ngöbökrä kärekäre angwane, kukwe kämekäme tä mun töibtä abko mdeita nebe munye, ye munkwe ñan nuendre, ¹⁷ ñobtä ñan angwane kukwe kämekäme tä mun töibtä abko mdeita neme munye, ye abko tä rüre Ngöbö Üai rüere, munkwe ñan kä biandre Ngöbö Üaiye ja jie ngwena abkokäre. Erere arato, kukwe kämekäme mdeita neme munye, ye rüere Ngöbö Üai tä rüre, kukwe kämekäme tä mun töibtä, ye munkwe ñan mikadre täte abkokäre. Ye erere kukwe kämekäme mdeita neme munye amne Ngöbö Üai tä nüne munbtä, ye tätre rüre jabe kwärikwäri. ¹⁸ Akwa Ngöbö Üai tä mun jie ngwena era metre bkänä ne ngwane, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye ngoto täni mun ñan rabadre klabore mda.

¹⁹ Ni mda mda töi kämekäme abko erere mdeita neme ie käta nuene, ye abko tä nüke gare kuin btätre, aiseite kukwe krörökrörö nuenta kwetre: tä ja mike gure bati bati, tätre kukwe kämekäme nuene jabtä kwärikwäri ja mikakäre nuäre amne, kukwe gaidre kri abko tätre gaire ñakare jire chi nukro kwrere. ²⁰ Erere arato, jändrän ngwarbe mikata ngöböre jae, ni kwrere, ni sukiare, ni ngürüne käta kukwe nuene blo ni mdabtä, ni mätäta neme käre ni mdabtä amne ni rüre käre ni mdabe, ni mokrere ni mdabe jändrän kwe dokwäre. Erere arato, ni moto nebe romon jötrö ngwarbe amne ni ni mda mda mike ja rüere kwärikwäri, ni dirire ni ñäkäbtikäre jene jene amne ni ni mda diankaka jakri. ²¹ Erere arato, ni mda jändrän bkäne abko dokwäre ni mätä btä, ni dröba nike käre amne ni mröre kabre krübäte amne, kukwe mda diän diän ne kwrere nuenta kwetre, ye abko gare kuin, aiseite kukwe kämekäme nuenkä kore, ni yebtä abko Ngöböta gobrane ñakare, aiseite ñan rabadre jire Ngöbö kanti kä käinbti abko tikwe nieba munye, mden erere tita niereta munye mtare.

²² Akwa Ngöbö Üai tä nüne nibtä angwane abko tä ni die mike kukwe krörökrörö nuene: nita ni mda mda tarere, käta neme bäri juto nibtä, nita nüne jäme Ngöböbe amne ni mda mdabe, nita jändrän jökrä ngibiare bätärekä, nita ni mda mda kaen ngäbti ja moto jämenbti, nita ja moto mike kuin ni mda mdakrä, nita ja kukwei amne Ngöbö Kukwei mike täte abtä tödekata nibti, ²³ amne nita bike tidrä ni mda mdabtä amne, ni töi kämekäme ye nita ketebtä au. Ye rüere abko kukwe ñakare jire kä nebtä. ²⁴ Nire nire nena Kristo Jesukwe abko käkwe kukwe kämekäme ni töibtä ye mikanina jökrä krusobtä Kristobe gwaire amne, kukwe kämekäme mikanina jökrä temen nikwe. ²⁵ Mtare ni nena nüne Ngöbö Üai köböire, aiseite ari kä bien Ngöbö Üaiye ja jie ngwiankrä arato. ²⁶ Akwa

nikwe ñan bikadre krikri jabtä kwärikwäri. Erere arato, nikwe ñan ja kwitadre ja rüere kwärikwäri amne jändrän ni mdakwe, dokwäre nikwe ñan bätä ngwiandre btä.

6

Nikwe ni mda mda die mikadre

¹ Mdakäre abko ti mräkätre, mun mräkä tödekaka Jesubti käkwe ja mika ngite, ye ga munkwe angwane, mun mden mden käta kä bien Ngöbö Üaiye mun jie ngwena metre ye käkwe mun mräkä die mika, niara rikadreta ji metrebti abkokäre. Akwa munkwe die mika ja moto jämenbti angwane, makwe ja ngibia kuin, ñobtä ñan angwane nane kukwe jatadre ma rüere amne makwe ja mikadre ngite arato, aisete makwe ja ngibia. ² Ye abko, kukwe mun itire itire kwe, ye ie munkwe kötä mika gwaire jökrä ja die mikakäre kwärikwäri kärekäre köbö kwatirekwatire. Munkwe ja die mikadre kore ne ngwane, nikwe nünandre ño ükaninte Kristokwe ye mikadi täte munkwe. ³ Akwa nire nire abko ütiäte ñakare, akwa ja rabadre ruen kri ie mräkä mda mdabtä mun ngätäite, aisete ñan tö kötä mikai gwaire, ye ngwane ni ye tä ja ngököta au. Ni ye käkwe ni mda mda die mikadre.

⁴ Ne aisete, ni itire itire tä sribi nuene ño, ye mika ñäräre kuin kwe, yebtä blita au kwe jakrä angwane, jändrän nuenta kuin kwe raba tuen ie, yebtä tö raba ja käikitekä ne ngwane ja käikitaka kwe, akwa ni mda mda tä sribi nuene ño, yebtä ñan ñäkä kwe, ⁵ ñobtä ñan angwane ni itire itire käkwe töbikadre tribe jen kwe ngwianbtä kuin metre.

⁶ Mdakäre abko, kukwe kuin Jesubtä ye nireta dirire munye, ni ye abko munkwe die mika jändrän jökrä kuinkuinbtä arato.

⁷ Angwane munkwe ñan ja ngöka au! Ni ñakare jire iti käkwe Ngöbö mikadre yakrä jae, ñobtä ñan angwane nita nura ño ño nökö, ye erere nita ngwä ötö, ⁸ ye kwrere nire nire töibtä kukwe kämekäme tä amne mdeita neme ie, erere tä nuene, ye abko nura nökata kwrere amne ye ütiäre abko rabadi kärekäre Ngöbö bäre mento, ye abko nura ngwä ötata kwrere. Akwa nire nire käta kä bien Ngöbö Üaiye ja jie ngwiankrä, erere tä näin Ngöbö Üai köböire, ye ütiäre abko rabadi nüne kärekäre Ngöböbe. ⁹ Aisete ni ñan rabadre dräre jire jändrän kuin nuene ni mda mdakrä, ñobtä ñan angwane ni ñan di krütadre jändrän kuin nuene ne ngwane, köböitira jire Ngöbökwä sribi nikwe ye ütiä biandi nie. ¹⁰ Ne aisete ni di tärä ne ngwane, käre ni tädre biare ni mda mda die mike, akwa ni mräkä tödekaka Jesubti ye abko bäri die mikadre käne.

Pablota kukwe niere mrä

¹¹ Ti mräkätre, mtare ti ara jire käta kukwe ne tike krikri ja kise jenbti mun kräke, ti ara jire käta tärä ne tike rabadre gare metre munye abkokäre. ¹² Tärä yebtä abko ti tö nieita krörö munye: Ni ruäre tä ja ñäräkrä mikamna kisere ja kwatabtä munye ja bä mikakäre kuin nitre israelita mda mda okwäte angwane, Kristo ngatani krusobtä nikrä aibe ütiäte ni diantarikäre, ye aibe niedre kwetre, abtä nane nitre israelitakwe mikadre ja tare nike abko jürä btätre, aisete tä ja ñäräkrä mikamna munye. ¹³ Akwa nitre israelita ñäräkrä mikani kwatabtä, ye abko ñan tä Kukwe Biani Ngöbökwä Moiséye ye mike täte jökrä, akwa mun abko käkwe ja ñäräkrä mikadre ja kwatabtä Kukwe Biani Ngöbökwä Moiséye ye mikakäre täte jökrä, ie niaratre tö. Yehti munkwe ja ñäräkrä mikadre ja kwatabtä angwane, rikadreta ja käikitekä munbti ni israelita mda mdaye, abkokäre tädre mun nike kisere kore.

¹⁴ Akwa ti abko, jändrän ñakare jire tikwe bti ti raba bike kri ja mikakäre ütiäte. Angwane ni Dänkien Jesukristo ngatani krusobtä nikrä, ye aibe ütiäte tikrä mtare, ñobtä ñan angwane Kristo ngatani krusobtä tikrä, ye köböire abko jändrän kä nebtä ütiäte ñakare tikrä amne ti abko ütiäte ñakare ni kä nebtä okwäte. ¹⁵ Ye abko, ni ñäräkrä mikani ni kwatabtä ya, ñakare ya, ye abko ñakare ütiäte Ngöbö ngwärekri, akwa ni dätebareta btin Jesukristo köböire, ye abko bäri ütiäte Ngöbökrä. ¹⁶ Angwane nünandre ño Jesukristo köböire tita niere, ne kwrere mun mden mden tä nüne, mun yebtä abko

kä jäme Ngöbökwé raba amne mun jökrä raba ruentari tare Ngöböye. Erere arato, nitre tödekaka Jesubti, yebtä kä jäme Ngöbökwé raba amne raba ruentari tare Ngöböye.

¹⁷ Mtare mentokwäre abko, ni mdakwe ñan ti nikadre jire chi mda diribtä, ie ti tö, ñobtä ñan angwane tita tödeke Jesubti, yebtä tikwe ja tare nikani kri abko träin tä jökrä ti ngrabare, ti sribikä Jesukwe bä mikakrä tibtä, aise te ti ñan nikadre, ie ti tö. ¹⁸ Ti mräkätre, ni Dänkien Jesukristo käkwe ja moto mika kuin mun jökrä kräke. Amen. Abko kore se. Ne ngöra.

Tärä Tikani Pablokwe Nitre Efesobokrä Efesios

Pablo käkwe tärä ne tikani angwane, niara nämäne ngite kä teri juta Romate kukwe kuin Jesubtä diri dokwäre. Ne nakaninkä ño abko tä tikani Hechos 28.14-31 yebtä. Pablokwe tärä ne tikani nitre tödekaka Jesubti nünanka juta Efeso amne Efeso bäre temen kräke. Juta Efeso abko juta ütiäte amne ju ngöbö ngwarbe mikakrä ütiäte jae nämäne kabre yete. Ju bäri ütiäte abko ngöbö ngwarbe kädianta Diana kräke (Hechos 19.23-31).

Pablo nämäne niken Jesu kukwei ngwena angwane, niara nükani juta Efesote, käkwe kukwe kuin Jesubtä mikani gare btin ietre abko tä tikani Hechos 18.18-21 yebtä. Akwa namani jötrö yete, bti nikani ta. Abti nükäninta bobukäre angwane, nünabare kä komä kwe Efesote, Ngöbö Kukwei dirikäre yete abko tä tikani Hechos 19 yebtä.

Nitre tödekaka Jesubti nünanka Efeso kanti abko kukwe ñakare bökän, btä Pablokwe kukwe tikani. Bäri, Ngöbökwä kukwe nuenbare keta kabre bätäkä ngwarbe ni kräke ja moto kuinbti, yebtä Pablokwe kukwe tikani kabre tärä nebtä. Nikwe nünandre ño ni Dänkien Jesukristo mikakäre ütiäte jae, btä Pablokwe blitabare tärä nebtä.

Jesukristo köböire Ngöbökwä ni jökrä, israelita amne ñakare israelita dianintari, käkwe mikani ja gete jabe. Kukwe mden mden btä nämäne rüre jabe kwärikwäri, yebtä ñan rüdre mda kwetre, ñobtä ñan angwane Ngöbökwä niaratre mikani ni itibe kwrere Jesukristo ben gwaire. Ngöbökwä ye nuendre abko niarakwe ngibiabare tiebe, akwa mtare mikata gare kwe Jesukristo köböire. Ngöbökwä nitre tödekaka Jesubti mikani ketetibe Jesukristobe, aiseite nünandre deme kwetre amne ja die mikadre kwärikwäri kwetre nünenkä dite Jesubtä, ñobtä ñan angwane üai kämekäme tärä kabre abko tä rüre nitre tödekaka Jesubti rüere, aiseite Pablokwe tärä ne tikani kukwe yebtä.

Pablota köbö ngwentari

¹ Ti Pablo käta tärä ne tike. Ngöbö tö namani ti mikai Jesukristo kukwei ngwianka abko erere tita sribire kräke. Mun deme deme tödekaka Kristo Jesubti käta nüne juta Efesote abko kräke tita köbö kuin juen. ² Ngöbö ni Rün nikwe amne ni Dänkien Jesukristo käkwe ja moto mika kuin munkrä amne, mun mika nüne jäme kwetre, ie ti tö.

Ja moto kuinbti Ngöbökwä ja di biani kri nie

³ Ngöbö, ni Dänkien Jesukristo Rün raba käikitaninkä, ñobtä ñan angwane jändrän jökrä kuinquin kä käinbti biani kwe nie, ñobtä ñan angwane nita ketetibe Kristobe aiseite. ⁴ Erere arato, kä däte ngämi känenkri Ngöbökwä ni dianinkä jakrä rabakäre ketetibe gwaire Kristobe. Ngöbökwä ni dianinkä kore jakrä nünakäre kuin deme amne ngite ñakare ja ngwärekre. Ngöbökwä ni tarebare, ⁵ aiseite köbö kitani kwe ni kakrä ngäbti ja ngobo jen kwrere Jesukristo köböire, ye abko niara tö namani nuein ja moto kuinbti amne käi namani nuäre btä ngwena bare. ⁶ Ngöbökwä ni tarebare kuin bä nuäre ja moto kuinbti, yebtä abko nikwe käikitadrekä käre. Niarakwe ni tarebare kuin bä nuäre ja moto kuinbti, ye mikani gare nie niara Odei tarebare kri kwe ye köböire. ⁷⁻⁸ Erere arato, Kristo krütani krusobtä, däräie nimianinte nikrä, ye köböire abko nita neme ketetibe Kristobe angwane, Ngöbökwä ni kökanintarita jakrä, käkwe ni tikaninte. Amne ni ngite niara rüere, ye dianinkä jökrä mento nibtä kwe. Ye abko Ngöbökwä nuenbare ja moto kuin nuäre yebti. Niara abko bäri töbtä amne kukwe jökrä tä nüke gare ie. ⁹ Kira Ngöbö tö namani kukwe mikaitbe ño tiebe, ye erere mikanintbe kwe, abti mikanina gare kuin kwe nie. Ye abko, Ngöbökwä ja moto mikani kuin amne, kukwe mikanintbe kore kaibe kwe angwane, tö namani kukwe ye ngwena bare abko erere namani bare ie Kristo köböire. ¹⁰ Kä kitani nuäi kwe abko erere käi nükani angwane, kukwe mikanintbe kwe, ye erere namani bare täte jökrä Kristo köböire. Kukwe mikanintbe Ngöbökwä ye abko krörö:

Jändrän jökrä kä käinbti amne kä temenbtä abko rabadre mikani gare jökrä täte Kristoye angwane, Kristo rabadre ji dokwäte jändrän jökräbti ta.

¹¹⁻¹² Kira Ngöbökwé köbö kitani ni kakrä ngäbti abko erere ni dianinkä jen jakrä kwe, ye köböire ni rabadre jen Ngöbökwé, abkokäre nitre israelita ara jire käta tödeke bäri käne Kristobti nitre ñakare israelitare känenkri, käkwe Ngöbö di kri bä nuäre ye käikitadrekä kärekäre, abkokäre Ngöbökwé kukwe mikanintbe ni diantarikäre jakrä. Ye abko Ngöbö tö namani nuein ño, erere nuenbare kwe. ¹³ Erere arato, Ngöbö kukwei kuin Kristobtä ni diantarikäre ye abko Ngöbö kukwei era metre, ye mun ñakare israelitare käkwe kukwei nuani angwane, munkwe kani ngäbti, käkwe tödekani Kristobti angwane, Ngöbökwé mun mikani ketetibe gwaire Kristobe. Yebti, Ngöbökwé ja Üai deme mikani nüne munbtä, ye abko tä ñäräkrä kwrere munbtä, mun jen Ngöbökwé mikakäre gare. Ngöbö Üai Deme ye mden abko Ngöbökwé köböi mikani kira. ¹⁴ Akwa Ngöbökwé ni diandretari täte jökrä amne ni rabadre juta jen Ngöbökwé täte jökrä amne ni rabadre Ngöbö di kri bä nuäre ye käikitekä kärekäre abko bä mikakrä Ngöbökwé ja Üai Deme biani nie. Yebtä abko ni rabadre kuin niere Ngöböye.

Pablota blite Ngöböbe

¹⁵ Mun abko tä tödeke kwatibe ni Dänkien Jesubti amne munta juta deme Ngöbökwé tarere, ye tikwe kukwei nuaba angwane, ¹⁶ ye näire mentokwäre tita blite Ngöböbe angwane, käre tita kuin niere ie munbtä. ¹⁷ Ngöbö ni Dänkien Jesukristokwe amne ni Rün bä nuäre ye ie käre tita kukwe ribere krörö munkrä: Ngöbökwé mun mikadre töbtä ja Üai köböire amne ja mikadre gare metre kwe munye ja Üai köböire, niara rükadre gare bäri kuin munye abkokäre. ¹⁸ Erere arato, tita kukwe mdara jire ribere krörö Ngöböye munkrä: Ngöbökwé mun käräbare jakrä, aisete mtare jändrän kuin ngibiata Ngöbökwé munkrä kä käinbti mden munta ngibiare kisere, ye rükadre gare metre munye, abkokäre Ngöbökwé kä trä tikadre mun töite. Erere arato, juta deme Ngöbökwé abko rabadi bä nuäre amne ütiäte kri Ngöbökrä abko rabadre gare munye, abkokäre niarakwe kä trä tikadre mun töite abko tita kärere munkrä Ngöböye. ¹⁹ Erere arato, Ngöbö di kri ñan krütare, ye mden abko tä ni tödekaka Jesubti die mikakrä, ye rabadre gare munye, abkokäre Ngöbökwé kä trä tikadre mun töite abko tita ribere ie. Ngöbö di kri tä mun kräke abko Ngöbökwé mikani tuadre, ²⁰ käkwe Kristo mikaninta nire ja di kribti amne kä bäri ütiäte, kanti Kristo mikani takänintbe ja küde ruenkri kä käinbti kwe ja di kri yebti. ²¹ Ye abko, üai käme jökrä amne angele jökrä Ngöbökwé tä dänkiene, käta gobrane, käta ja di kri mike gare, yebti ta Ngöbökwé Kristo mikani bäri ütiäte. Erere arato, jändrän jire jökrä tä kä ne ngwane amne jändrän jire jökrä jatadi kä mrä angwane, yebti ta Ngöbökwé Kristo mikani bäri ütiäte. ²² Mdakäre abko, Ngöbökwé jändrän jökrä mikani Kristo ngoto täni amne, nitre gätäkä Kristo käbti, ye kräke Ngöbökwé Kristo ara jire mikani dänkiene ji dokwäte niaratre dokwä kwrere, ²³ ñobtä ñan angwane nitre gätäkä Kristo käbti ye abko Kristo ngrabare kwrere amne Kristo ara btä Ngöbö tä nüne täte jökrä amne Ngöbö tä täte jändrän jökrä bti ta.

2

Ngöbökwé ni mikani nire Kristo ben gwaire

¹ Mdakäre abko, käne mun ñakare israelitare ngämi tödeke Jesubti, känenkri mun nämane kukwe nuene kämekäme Ngöbö rüere amne mun nämane ja mike ngite Ngöbö rüere. Ye mden kisete, mun nämane ni ngwäkäre kwrere Ngöbö ngwäreki. ² Mun nämane nüne kore angwane, ni töi kämekäme tä nüne ño kä nebtä Ngöbö rüere, ye kwrere jire mun nämane nüne. Amne Satana tä gobrane kä drünente, ye abko tö namani nebe mun tuai dre dre nuein abko erere mun nämane ja mike ngite. Erere arato, nitre Ngöbö Kukwei kitaka temen, ye ngätäite Satana ara tä sribire Ngöbö rüere abti kä nüke mtare. Satana ye mden nämane mun töi mike nüne ño abko erere mun nämane nüne kena. ³ Ye kwrere arato, nun israelita ngämi tödeke Jesubti, känenkri nun jökrä nämane

nüne mun kwrere siba angwane, kukwe kämekäme mdei nämane nebe nunye abko jiebti nun nämane nakwen. Amne nun ngrabare, ie kukwe kämekäme mdei nämane nebe angwane, nun nämane nuene. Erere arato, nun töi nämane ngitiekä kämekäme abko jiebti nun nämane nakwen. Nun nämane nüene kore, ye dokwäre abko Ngöbökwé nun mikadre ja tare nike kri krübäte ni mda mda kwrere, ye abko rabadre dbe, ñobtä ñan angwane nun nämane ja mike ngite, dokwäre Ngöbökwé nun mikadre ja ngie nuen kore.

⁴⁻⁵ Akwa Ngöbö abko bäri moto kuin käkwe ni tarebare kri krübäte abko krörö: Ni nämane ja mike ngite Ngöbö rüere, abtä ni nämane ni ngwäkäre kwrere, kä nämane mente Ngöböye, ye ngwane Ngöbökwé ni mikani nire Kristo ben gwaire. Ngöbö moto kuin, ye mden köböire abko mun ñakare israelitare namani dianintari. ⁶ Amne Kristo ben gwaire Ngöbökwé ni mikanina nire amne, kä bäri ütiäte kri kä känbti kánti Ngöbökwé Kristo mikani dänkiene, ye kánti ni mikanina tákänintbe Kristo Jesu ben gwaire. ⁷ Ngöbökwé kukwe nuenbare jökrä kore, ye abko kä mrä näire Kristo jatadita angwane, Kristo Jesu köböire Ngöbökwé ja moto mikani bäri kuin nikrä, ye niara rabadre bä mike kärekäre, ⁸ ñobtä ñan angwane Ngöbökwé ja moto mikani kuin munkrä käkwe mun dianintari, munkwe tödekani Jesubti angwane. Ye abko ñan jändrän kuin nuenbare munkwe abko ütiä nükani kore munye, akwa Ngöbö ara jire käkwe mun dianintari ngwarbe ja moto kuinbti. ⁹ Mdakäre abko, ñan munkwe sribi kuin nuenbare au jakrä abko ütiäre mun namani dianintari, ye abko ni ñakare jire iti rabadre bike kri, abkokäre Ngöbökwé kukwe mikanintbe kore, ¹⁰ ñobtä ñan angwane Kristo Jesu köböire Ngöbö ara jire käkwe ni dätebare kuin bä nuäre. Amne nikwe sribi kuin nuendre kärekäre ni mda mda die mikakäre abko Ngöbökwé ükaninte kira, ye kwrere nikwe nuendre, abkokäre Ngöbökwé ni dätebare kore Kristo köböire.

Ni jökrä tödekaka Kristobti abko Ngöbökwé mikani ketetibe gwaire Kristobe

¹¹ Ne aisete, Kristo ngämi krüte krusobtä, känenkri mun ñakare israelitare abko nämane nüene ño, ye munkwe ngwianta töre jae. Käne nitre israelita ñäräkrä mikani kwatabtä ni kä nebtäkwe abko nämane mun kä den “nitre ñäräkrä ñakare kwatabtä,” nämane niere munbtä, mun mikakäre ngwarbe jae. ¹² Kä ye ngwane abko Kristo gare ñakare munye amne mun nämane nüene jenena juta israelita bäre mento. Erere arato, Ngöbökwé kukwe ükaninte nitre israelitabe angwane, jändrän köböi mikani kwe ietre, ye abko nämane ñakare munkrä amne, ni mda ni diantarikä abko nämane ñakare jire tödekakrä munkwe. Erere arato, Ngöbö era metre ye abko gare ñakare munye.

¹³ Mun nämane nüene mente Ngöböye, akwa Kristo Jesu krütani krusobtä, därüe nimianinte, ye köböire abko mun nena krötö Ngöbö ken ketetibe gwaire Kristobe.

¹⁴ Kristo abko ni mikaka ja mäketä jabe kwärikwäri. Ni israelita amne ni ñakare israelitare mikani juta kwatibe kwe. Erere arato, nitre israelita amne nitre ñakare israelita mätä nämane kri jabtä kwärikwäri, ye abko ki nämane ni jiete kwärikwäri kwrere. Kristo krütani angwane, mätä kri ye abko kitani jökrä temen kwe. ¹⁵ Erere arato, Kristo krütani krusobtä angwane, ja ngrabare ye te niarakwe Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye mikani ütiäte ñakare mda ja mikakrä metre Ngöbö ngwärekwé. Nitre israelita amne nitre ñakare israelitare nämane ja rüere kwärikwäri, akwa Kristo krütani krusobtä niaratre mikakäre ketetibe gwaire ni itibe btin kwrere. Ye köböire abko juta ketebu ja rüere kwärikwäri abko mikani nüene jäme jabe kwärikwäri kwe. ¹⁶ Erere arato, Kristo krütani krusobtä, köböire juta ketebu mikani ketetibe gwaire ni itibe btin kwrere ye mikakäreta gwaire Ngöböbe amne, nitre israelita amne nitre ñakare israelitare nämane rüere Ngöbö rüere, akwa Kristo käkwe mikani ja mäketä Ngöböbe. ¹⁷ Kukwe kuin ni mikakrä nüene jäme jabe kwärikwäri abko Kristo jatani ngwena ni jökrä kräke, aisete mun ñakare israelitare nämane nüene mente Ngöböye amne nitre israelita nämane nüene ja ken Ngöböbe, ye kräke Kristo jatani kukwe kuin ngwena kore. ¹⁸ Ne aisete Kristo köböire ni ñakare israelitare amne ni israelita abko raba niken jäme nebe ni Rün ngwärekwé Ngöbö Üai itibe köböire.

¹⁹ Ye mden kisete, mun ñakare israelitare abko ñakare chui menteni kwrere Ngöbö ngwärekre mtare. Akwa nitre israelita abko juta deme Ngöbökwé, ye ben gwaire mun nena ütiäte amne nitre israelita abko Ngöbö ngäbriänkätre kwrere, ben mun nena ja mräkäre. ²⁰ Mdakäre abko, mtare mun abko ju kwrere amne, kukwe diribare nitre Jesu kukwei ngwiankakwe amne nitre Ngöbö kukwei niekäkwé, ye abko jä mikata ju ketabtäkrä dite krö. Kukwe diribare kwetre yebtä abko munta ja ketebtä dite amne, Jesukristo abko jä bäri ütiäte kri ju mikakrä jä mda mda ye ngwä, yebtä munta ja ketebtä dite arato. ²¹ Ye abko, ju mikata niken abko ketakata niken kiakia ja täritäri abti tä niken nebe bare, ye kwrere munta niren gwaire jökrä Kristo köböire abti ju deme Ngöbökwé tä mikani ketetibe gwaire ni Dänkienbe, ye kwrere mun rabadi. ²² Erere arato, Kristo köböire munta nekete jökrä jakri, ye köböire abko mun näin nebe ju Ngöbökwé kwrere abko te Ngöböta nüne ja Üai köböire.

3

Pablo juani sribire nitre ñakare israelitare ngätäite

¹ Ti Pablo tä sribire mun ñakare israelitare kräke. Kristo Jesu mikabtä gare mun ngätäite, dokwäre tita ngite kä teri nete. ² Ye abko, Ngöbökwé ja moto mikani kuin munkrä abko ti mikani niekä kwe munye, ye nena gare kuin munye ruen tie. ³ Ye abko tikwe tä rä tikaba chi käne munye, yebtä abko kukwe nämäne kaibe tiebe Ngöbökwé abko Ngöbökwé mikani gare tie abko tikwe tikaba munye. ⁴ Munkwe ñäkädre tä rä yebtä angwane, kukwe nämäne kaibe tiebe Ngöbökwé Kristobtä ye abko nena gare metre jökrä tie abko rükadi gare munye. ⁵ Kukwe ngibiabare kaibe tiebe Ngöbökwé ye abko mikani gare ñakare kwe nitre kirakiraye mekera, akwa mtare nitre deme deme Jesu kukwei ngwianka amne nitre Ngöbö kukwei niekä abko ie Ngöböta mike gare ja Üai köböire. ⁶ Angwane kukwe nämäne kaibe tiebe Ngöbökwé abko krörö: Ngöbö kukwei kuin Kristobtä, köböire Ngöböta nitre ñakare israelitare kärere jakrä, amne jändrän Ngöbökwé nämäne nitre israelitakrä abko nitre ñakare israelitare rabadre bkäne siba nitre israelitabe Kristo Jesu köböire. Erere arato, nitre ñakare israelitare abko rabadre ni itibe kwrere nitre israelitabe, amne jändrän köböi mikani Ngöbökwé nitre israelitaye, ye abko nitre ñakare israelitare rabadre bkäne siba arato, ne abko nämäne kaibe tiebe Ngöbökwé, akwa mtare nena gare nie.

⁷ Ngöbökwé ja moto mikani kuin tikrä amne ti ngwiani ruen bobre kwe jae, käkwe ti mikani sribire kukwe kuin nebtä. Erere arato, Ngöbö ara käkwe ja di kri biani ngwarbe tie sribi nuenkäre. ⁸ Ni bäri ütiäte ñakare nitre jen Ngöbökwé ngätäite, ye ngwä ti abko bäri chi amne bäri ütiäte ñakare, akwa kukwe kuin ütiäte kri ñan tanre Kristobtä, ye abko ti rikadre ngwena nitre ñakare israelitareye, abkokäre Ngöbökwé sribi biani tie. ⁹ Mdakäre abko, Ngöbö jändrän jökrä dätekä abko kwe kukwe nämäne kaibe tiebe kira, ye abko tikwe mikadre gare ni jökräye, abkokäre sribi ye biani kwe tie. ¹⁰ Amne nitre gätäkä Kristo käfti, ye köböire Ngöbö abko töbtä kri jändrän bätäkä ngwarbebtä abko rabadi gare üai käme ye amne angeletre Ngöbökwé tä gobrane yeye, ye mdenkäre Ngöbökwé sribi ne biani tie. ¹¹ Ye abko, Ngöbökwé kukwe mikanintbe kira, ye erere mikani nebe bare kwe ni Dänkien Kristo Jesu köböire amne, ¹² mtare nita ketetibe gwaire Kristo Jesube amne nita tödeke kwatibe Kristo Jesubti, ye mden kisete mtare kä jürä ñakare jire chi nibtä krötö Ngöbö ken Kristo köböire. ¹³ Ye mden kisete abko tita ja tare nike munkrä, akwa kukwe yebtä mun ñan raba ulire amne mun ñan di krüta abko ti tö ribei munye, ñobtä ñan angwane ja rabadre ruen bäri ütiäte munye, abkokäre tita ja tare nike kore munkrä.

Pablota ja di ribere Ngöböye

¹⁴ Ne mden kisete abko tita nebe ngukudokwäbtä temen ni Rün Ngöbö ngwärekre. ¹⁵ Ngöbö ni Rün nikwe käkwe mräkä kwekwe tä kä käinbti amne kä temenbtä dätebare. ¹⁶ Tita kukwe ribere krörö ni Rün ye munkrä: Ni Rün jändrän kuinkuin bä nuäre bkäne

kabre krübäte, jändrän yebti abko mun moto amne mun töi mikadre nünenkä dite kwe ja Üai köböire, ¹⁷ munkwe tödekadre kwatibe Kristobti, köböire niara rabadre nüne munbtä. Erere arato, Ngöböta mun tarere ño, ye kwrere mun rabadre ni mda mda tarere, yebti mun rabadre nüne abko tita ribere ni Rün Ngöböye munkrä. ¹⁸ Ye köböire abko Kristota ni tarere kri krübäte abko ni ñan raba ñäketbe jire chi ye abko rabadre gare täte jökrä munye, nitre deme deme tödekaka Kristobti ye ben gwaire abko tita ribere kore ni Rün Ngöböye munkrä. ¹⁹ Erere arato, ni töi mräme, aiseite Kristota ni tarere kri abko ñan raba nuke gare täte nie, akwa Kristo käta ni tarere bäri kri krübäte abko rükadre gare munye, ye köböire abko Ngöbö rabadre nüne täte munbtä abko tita ribere ni Rünye munkrä.

²⁰ Amne mtare, Ngöbö aibe raba käikitaninkä, ñobtä ñan angwane nita jändrän kärere Ngöböye amne, jändrän btä ni töita ñakare, yebti ta abko Ngöböta jändrän bien bäri kri krübäte nie, aiseite Ngöbö di kri tä nibtä, yebtä ari kuin niere Ngöböye. ²¹ Nitre gätäkä Jesu käbti abko ngätäite Ngöbö raba mikani ütiäte amne Kristo Jesu köböire Ngöbö raba käikitaninkä kärekäre. Abko kore se. Amen.

4

Nikwe nünandre btin ni itibe kwrere

¹ Tita ngite kä teri nete ti Dänkien dokwäre, ye mdenbtä abko ti tö ribei krörö munye: Ngöbökwé mun käräbare jakrä ye abko bäri ütiäte, aiseite ni käräta Ngöbökwé käkwe nünandre ño Ngöbö mikakäre bäri ütiäte, ye kwrere munkwe nuna abko krörö: ² Munkwe ñan bika kri, akwa munkwe bika tidrä era metre ni mda mdabtä amne munkwe nuna jame jabe kwärikwäri. Erere arato, kukwe ño ño amne ni ño ño erere btä munkwe ja ngibia bätärekä kwärikwäri amne, mun itire itire abko töi ñakare ja kwrere, akwa munkwe ja ka ngäbti kwärikwäri amne munkwe ja tare kwärikwäri. ³ Mdakäre abko, Ngöbö Üai Deme köböire munta ja mäke ni itibe kwrere, ye kwrere munkwe nünandre janknu, abkokäre munkwe nuna jame jabe kwärikwäri. ⁴ Nitre gätäkä Kristo käbti abko Kristo ngrabare, ye abko itibe amne Ngöbö Üai abko itibe amne Ngöbökwé ni käräbare jändrän jökrä kuin niarakwe tä mikani nikrä ye ngibiakäre kisere. ⁵ Amne ni Dänkien abko itibe abko Jesukristo ara amne, kukwe kuin niarabtä aibe era metre tödekakrä amne, ni ngökadre ñöte diribare Jesukwe aibe metre amne, ⁶ Ngöbö abko itibe amne niara abko ni jökrä tödekaka Jesubti Rün. Ngöbö abko bäri kri ni jökrä bti ta amne, ni jökrä tödekaka Jesubti, ye köböire tä sribire amne tä nüne btätre arato.

⁷ Akwa ni itire itire, ie Kristo tö namani ja di biain ño ño, ye erere ja di biani kwe ja moto kuinbti, akwa nin ütiä käräbare kwe nie. ⁸ Ye mden kisete Ngöbö Kukwei käta niere krörö:

Niara nikaninta kä käinbti angwane, ni kani ngite ngite kwe abko erere nikanini ngwena jökrä kä käinbti jabe, käkwe ja di biani ni kä nebtäye. *Salmos 68.18*

abko nieta Ngöbö Kukweibtä. ⁹ ¿Ye ñobtä abko nikaninta kä käinbti nieta? Niara abko nükani nüne käne kä temen nebtä, abti nikaninta kä käinbti, aiseite nieta kore. ¹⁰ Erere arato, niara nükani kä nebtä, arabe nikaninta kä bäri ütiäte kä käinbti yete, kä ketareketare kä käinbti amne kä temen nebtä rabadre gare ie gobrankäre bti, abkokäre nikaninta kä käinbti. ¹¹ Niara arabe käkwe sribi biani ni ruäre ye sribikäre nitre gätäkä Jesu käbti ngätäite abko krörö: ni ruäre mikani Jesu kukwei ngwianka kwe amne, ni mda abko mikani Ngöbö kukwei niekä kwe amne ni ruäre abko mikani Ngöbö kukwei kuin Jesubtä mikaka gare kwe amne, ni ruäre abko mikani ni tödekaka Jesubti ngibiaka amne dirikä kwe arato. ¹² Ni biani kore kwe juta deme Ngöbökwé mikakäre juto biare sribi bätäkä ngwarbe nuene Ngöbökrä, Kristo ngrabare rabadre niren nebe täte jökrä abkokäre. ¹³ Ye köböire abko ni rabadre tödeke gwaire jökrä Kristobti amne Ngöbö Odei kwe abko rabadre gare kuin nie angwane, Kristo nena ünän täte jökrä, ye kwrere ni rabadre nebe ünän täte jökrä, abkokäre sribi biani kore Kristokwe ni ruäre yeye.

¹⁴ Ni jökrä tödekaka Kristobti rabadre nebe ünän täte kore, ye ngwane abko ni ñan töi rabadre ngäbäkre kiakia kwrere mda. Ni ngäbäkre kiakia kwrere abko ie kukwe mda mda dirita niken angwane, töita nikwite jötrö kukwe mda mda ye jiebti, abti mrä nitre ni ngökaka käta kukwe dirire blo abko ie tätre ja ngökamna. Amne bäsi ru mrenbti juankata nebe mürekwe nekwäre sekwäre, ye kwrere jire tä nakenkä nitre ngäbäkre kiakia kwrere yebtä. Ye kwrere nikwe ñan nünandre mda. ¹⁵ Akwa kukwe era metre ye abko nikwe niedre ni mda mdaye, niaratre tarere kwärä angwane, Kristo ni dokwä, kwrere jire ni rikadre niren gwaire jökrä abti mrä ni rabadri ünän täte jökrä. ¹⁶ Ye abko, ni ngrabare tä niren kuin amne ni kiakia ngrabare tä neketaninkä kuin jökrä jabtä, ye kwrere jire nita niren kuin gwaire jökrä Kristo köböire. Ye mden kisete, nita kuin jökrä ngrabare gwaire Kristobtä, ye ngwane ni itire itire käkwe sribi jen kwe nuendre niara mräkä mda mda die mikakäre angwane, ni rikai niren kuin gwaire jökrä jabtä, käta niken ja tarere kwärikwäri.

Nikwe nünandre metre Ngöbö ngwärekre

¹⁷ Ye mden kisete, ti bike kukwe niere munye abko munkwe mika täte abko ti tö nibi niei munye ni Dänkien käbti abko krörö: Nitre ñakare israelitare tödekaka ñakare Jesubti töita ngwarbe kwäräkwärä abko erere tätre nüne, ye kwrere munkwe ñan nuna jire chi mda. ¹⁸ Erere arato, nitre ñakare israelitare töita kä ikote kukwe käme kisete amne Ngöbö ni mikaka nüne kärekäre, ie niaratre tä nüne mente, ñobtä ñan angwane Ngöbö gare ñakare jire chi ietre, ñobtä ñan angwane niaratre käkwe ja töi mikani ribi Ngöbökrä. ¹⁹ Ye abko, kukwe mden mden käme amne kukwe mden mden kuin gare ñakare ietre, aisete kukwe kämekäme bätäkä ngwarbe meribe amne brarebe, jiebti tätre nakwen amne, tätre ja gaire ñakare, käta kukwe kämekäme nuene jökrä, akwa kukwe käme ye mdei tä neme bäri janknu ietre.

²⁰ Akwa Kristo nukani gare munye angwane, munkwe ja töitikani ñakare nünakäre kore. ²¹ Kukwe kuin Jesubtä abko kukwe era metre amne kukwe kuin ye munkwe kukwei nuani angwane, niara tö mun tuai nüne ño, yebtä munkwe ja töitikani ruen tie. ²² Ye mden kisete, mun nämane nüne ño ño käne, ye abko munkwe kitadre jökrä temen amne dän käme tikateta jabtä, bti kitakata, ye kwrere kukwe nuen nämane käne munkwe, ye munkwe kitaka jökrä, ñobtä ñan angwane kukwe kämekäme nämane mun ngökö abko käkwe mun mikani nüne käme abko diribare munye. ²³ Amne mun töi nämane ño ño käne, ye abko Ngöbö Üai köböire mun töi rabadre kwitani ni btin kwrere abko diribare munye. ²⁴ Amne nita dän btin kite jabtä, ye kwrere mun rabadre ni btin kwrere. Ngöbö abko kukwe nuenkä metre amne niara abko deme, ye kwrere Ngöböta mun kwite btin abko diribare munye.

²⁵ Ne aisete mun nämane ni ngökö ye käkwe ñan ni ngöka mda, amne munkwe kukwe era erere nie jae kwärikwäri mun mräkäbe, ñobtä ñan angwane mun abko tä ni itibe kwrere Jesubtä aisete. ²⁶ Erere arato, mun moto raba romon, akwa munkwe ñan ja mika ngite amne mun moto romon, ye ben ngöi mun ñan rika kibien ²⁷ amne, munkwe ñan kä bian diabluye kore. ²⁸ Mdakäre abko, mun mden mden nämane gore ye käkwe ñan go mda amne ni mda mda käta jändrän mdei nike ye abko mun rabadre die mike, abkokäre munkwe sribi era metre ja kise jenbti jakrä.

²⁹ Erere arato, munkwe ñan blita kämekäme, akwa ni mda mda käkwe mun kukwei nuadre blite angwane, rabadre mate nuäre olote, käkwe die mikadre nüne bäri metre Jesukristo kräke, abkokäre kukwe kuinkuin aibebti blita munkwe. ³⁰ Amne munkwe ñan Ngöbö Üai Deme moto mika ulire. Ngöbökre ja Üai Deme mikani nüne munbtä ñäräkrä munbtä kwrere, mun abko jen Ngöbökre mikakäre gare munye. Kä mrä angwane, Ngöbökre mun dianditari jökrä täte, ye mikakäre gare metre munye, ja Üai biani kwe munye. ³¹ Mdakäre abko, jändrän krörökrörö munkwe kitaka jökrä mento jabtä: Mun mätä ni mdabtä amne mun moto romon jakrä kwärikwäri, erere arato mun moto ngadaen jötrö amne munta ngrente krikri romone amne munta ñäke ngwarbe taretare ni mda mdaye amne munta ñäke kämekäme bätäkä ngwarbe ni mda mda rüere, ye munkwe

kitaka jökrä mento jabtä. ³² Amne munkwe ja moto mika kuin jakrä kwärikwäri amne ja raba ruentari tare kwärikwäri munye amne, Ngöbökwä ni ngite dianinkä ño nibtä Kristo köböire, ye kwrere munkwe ja ngite dian jabti ta kwärikwäri arato.

5

¹ Mun abko Ngöbö ngäbriänkä amne mun tare kri kwe, aiseite munkwe ja töi mika nüne Ngöbö kwrere. ² Erere arato, Kristo käkwe ni tarebare kri, käkwe ja mikani müre ketadre krusobtä nikä. Angwane jändrän kukwata Ngöböye abko räta nebe kuin bäne bti, ye kwrere Kristo käkwe ja mikani müre ketadre nikä abko namani kuin Ngöbökrä, aiseite Kristo käkwe ni tarebare kore, ye kwrere munkwe ni mda mda tare arato.

³ Akwa ni deme Ngöbökwä käkwe nünandre ño, ye kwrere munkwe nuna abko krörö: ja mika gure bati bati bätäkä ngwarbe amne kukwe mda kämekäme meri amne brare ngätäite amne, jändrän jenena ie ni töta nebe jakrä, ye ñan kwandre jire chi mun ngätäite. ⁴ Erere arato, kukwe kämekäme diän diän, ye munkwe ñan dian kadate amne, ni töi ñakare tä blite kukwe ngwarbebtä, ye kwrere munkwe ñan blita jire chi. Amne kukwe ngwarbe kämekäme ni mikakrä kötö, yebtä munkwe ñan blita jire chi arato, ñobtä ñan angwane ni tödekaka Kristobti abko käkwe ñan blitadre jire chi kore, akwa munkwe kuin nie jirekäbe Ngöböye jändrän jökräbtä. ⁵ Ye ñobtä ñan angwane nire nire käta ja mike gure bati bati bätäkä ngwarbe amne tä kukwe mda mda nuene kämekäme bätäkä ngwarbe amne jändrän jenena ie töta nebe jakrä, ye abko jändrän ngwarbe mikata ngöböre kwe jae kwrere. Nitre ye btä Kristo amne Ngöbö tä gobrane abko ngätäite nitre jändrän kore nuenkä ñan rabadi nüne abko ti tö nibi niei metre munye. ⁶ Ne aiseite ni mda mda jata kukwe ngwarbe dirire kore, ye ie munkwe ñan ja ngökamna, ñobtä ñan angwane nitre ñan tä Ngöbö Kukwei mike täte kore, käta kukwe nuene kämekäme, ye dokwäre Ngöbökwä mikadi ja ngie nuen kri krübäte.

⁷ Ye mden kisete, munkwe ñan kukwe käme nuen jire chi bentre, ⁸ ñobtä ñan angwane mun ngämi tödeke Jesubti, känenkri mun nämäne nüne ngwarbe kä ikote, akwa mtare munta nekete ketetibe ni Dänkien Jesukristobe, aiseite munta nüne Ngöbö trä ngwente. Ye mden kanti ni nünanka Ngöbö trä ngwente käkwe nünandre, ye kwrere munkwe nuna kuin metre. ⁹ Ye ñobtä ñan angwane ni nünanka Ngöbö trä ngwente, ye köböire abko nita kite nebe moto kuin ni mda mdakrä amne nita kite nüne metre amne, nita kukwe era erere niere arato. ¹⁰ Mdakäre abko jändrän mden mden tuen dbe ni Dänkienye, ye munkwe mika ñäräre kuin ja käne abko erere munkwe nuna. ¹¹ Amne nitre nünanka kä ikote abko tä kukwe mikete ngwarbe, yebtä munkwe ñan ja kita siba bentre, akwa kukwe nuenta kämekäme kwetre, ye munkwe mika gare ja ngwäreki jökrä Ngöbö trä ngwente, ¹² ñobtä ñan angwane nitre Ngöbö Kukwei kitaka temen käta kukwe kämekäme nuene kaibe tiebe kä ikote, ye abko gaidre kri, aiseite ñan blitadre jire chi kukwe yebtä. ¹³ Akwa kukwe jökrä mikata gare Ngöbö trä ngwente, ye ngwane kukwe ño era metre abko tä nebe gare metre jökrä nie, ¹⁴ ñobtä ñan angwane jändrän jökrä mikata Ngöbö trä ngwente, ye abko Ngöbö trä tä mate btä abko käta trä mike arato. Ye mden kisete nieta krörö: Ma tödekaka ñakare Kristobti abko tä ni kibien kwrere, aiseite nüketa ngwäte. Erere arato, ni ngwäkäre kwrere mata, aiseite näinta krö amne, Kristo käkwe Ngöbö trä tikadikä ma okwäte abko nieta kore.

¹⁵ Ye mdenbtä abko, mun tödekaka Kristobti tä nüne ño, yebtä munkwe töbika kuin ja käne, käkwe ja ngibia. Erere arato, munkwe ñan nuna ni diän diän töi ñakare kwrere, akwa munkwe nuna ni töbtä kwrere ¹⁶ amne, kä ne näire kukwe käme nuenta bäri, aiseite munkwe nuna kärekäre Ngöbökrä amne munkwe ñan kä gate jire chi ngwarbe. ¹⁷ Erere arato, Ngöbö tö mun tuai nüne ño, ye rükadre gare munye, ie ti tö, aiseite nitre töi ñakare, ye kwrere munkwe ñan nuna. ¹⁸ Mdakäre abko, munkwe ñan dö kwaka ña dröbakäre, ñobtä ñan angwane ni döre abko käta nebe jäme dokwäbti amne, tä nebe diän krübäte, aiseite munkwe ñan dröba. Akwa köbö kwatirekwatire munkwe Ngöbö Üai tuametre nüne täte jökrä jabtä. ¹⁹ Erere arato, munkwe blita jabe kwärikwäri salmobtä, amne

ka ükaninte niedre Ngöböye, ye munkwe nie amne ka mda mda kuin niedre Ngöböye, ye munkwe nie, aisete munkwe ka nie amne Ngöbö käikitaka ja töibti munkwe. ²⁰ Käre munkwe kuin nie ni Rün Ngöböye jändrän jökräbtä ni Dänkien Jesukristo käbti.

Kukwe ni gure gure kräke

²¹ Mdakäre abko, munta Kristo mike ütiäte jae, aisete munkwe ja mika ütiäte jae kwärikwäri. ²² Mdakäre abko, meri gure gure abko käta ni Dänkien mike ütiäte ño jae käta kukwei mike täte, ye kwrere arato ni brare kwe ye abko mika ütiäte kwe jae, kukwe mikakäre täte, ²³ ñobtä ñan angwane nitre tödekaka Kristobti abko tä Kristo ngrabare kwrere amne Kristo abko tä ji dokwäte kräke, ye kwrere ni brare tä ji dokwäte meri kwe kräke. Kristo abko nitre tödekaka niarabti Diantarikä arato. ²⁴ Nitre tödekaka Kristobti abko tä Kristo kukwei mike ütiäte jae amne tä mike täte, ye kwrere arato meri gure käkwe brare kwe kukwei mikadre ütiäte jae mikakäre täte arato.

²⁵ Amne Kristo käkwe nitre tödekaka bti tarebare, käkwe ja biani müre ketadre kräke, ye kwrere jire mun brare gure gure käkwe meri munkwe tare. ²⁶ Kristo käkwe ja biani müre ketadre kore ni mikakäre merebe amne deme, ye abko mun namani ngökani ñöte Kristo käbti munkwe bä mikani jabtä amne munkwe tödekani niarabti munkwe niebare abko munkwe bä mikani jabtä arato. ²⁷ Erere arato, Kristo käkwe ja biani müre ketadre kore, ye köböire abko nitre tödekaka bti abko bä rabadre bäri nuäre amne jändrän kämekäme tiebe ñan rabadre jire btä. Erere arato, ñan rabadre ni kwata näkwain näkwain kwrere kukwe kämekäme kisete amne, jändrän mda mda kämekäme ñan rabadre jire nitre ye ngätäite, akwa Kristo tö namani tuai deme amne era metre ja ngwärecri, abkokäre ja biani müre ketadre kwe kräke.

²⁸ Kristo käkwe ni tarebare kore, ye kwrere arato ni brare brare käkwe meri kwe taredre. Amne niara tä ja ngrabare tarere au, ye kwrere meri kwe taredre kwe, ñobtä ñan angwane nire nire käta meri kwe tarere, ni ye abko tä ja tarere au. ²⁹ Ye abko ni ñakare jire iti käta bätä ngwen ja ngrabare btä au, akwa nita ngibiare kuin amne nita mröre ja ngrabare kräke. Ye kwrere arato, Kristo tä nuene nitre tödekaka niarabti kräke, ³⁰ ñobtä ñan angwane nitre jökrä tödekaka Kristobti abko Kristo ngrabare kwe amne ni itire itire abko Kristo kiakia ngrabare. ³¹ Ne aisete, Ngöbö Kukwei käta niere krörö: Ni brare käkwe ja mikadre gure angwane, rikadre nüne jenena rünbtä amne meyebtä mento merire kwebe.

Angwane ni nibu ye abko rabadi ni itibe kwrere, *Génesis 2.24*
 abko nieta kore. ³² Yebtä abko kukwe nebti jändrän ütiäte kri gare ñakare nie abko tä ükani tiebe Ngöbökwä abko tä nüke gare nie, akwa Kristo amne nitre tödekaka niarabti abko btä kukweta tiebe kore Ngöbökwä abko tita niere. ³³ Amne mun brare brare abko ie ti bike niereta bobukäre krörö: Mun itire itire käta ja tarere au, ye kwrere jire munkwe meri munkwe tare amne, mun merire merire abko käkwe ni brare munkwe mika ütiäte jae abko tita niereta kore munye.

6

Kukwe ngäbäkre kräke amne rün btä meye kwe kräke

¹ Mdakäre abko, mun ngäbäkrere, mun ye abko ni Dänkienkwe, aisete munkwe mun rün btä mun meye kukwei mika täte, ñobtä ñan angwane ye abko kuin ni Dänkien okwäbti. ²⁻³ Ngöbökwä ja kukwei ne biani Moiséye nuendre ngäbäkreye, ben gwaire jändrän bäri ütiäte köböi mikani käne kwe abko krörö: Munkwe nünandre jäme amne munkwe nünandre raire kä temen nebtä, abkokäre munkwe mun rün btä mun meye mika ütiäte jae, *Deuteronomio 5.16*
 abko nieta kore Ngöbö Kukweibtä.

⁴ Amne mun ngäbäkre rünre rünre abko käkwe ñan ngäbäkre munkwe moto mika romon kukwe batakä ngwarbe btä, akwa munkwe ngäbäkre munkwe töi tikadre amne munkwe ji kuin Ngöbökwä mikadre gare ño ietre abko ie ni Dänkien tö, ye kwrere munkwe nuen.

Kukwe ni klaboro kräke amne bkänkä kwe kräke

⁵ Mdakäre abko, mun klaboro käkwe mun bkänkä kukwei mika täte ja töi kuinbti. Erere arato, munta sribire Kristo ara jire kräke raba ruen munye, käkwe mun bkänkä mika ütiäte jae amne munkwe jürä ngwian era metre, munkwe Kristo mikadre täte ye kwrere. ⁶ Ye abko, ñan mun bkänkä okwäbti aibe munkwe sribi nuen kuin ja bä mikakäre kuin, akwa sribikä Kristokrä ye kwrere munkwe sribi amne Ngöbö tö dreye, ye erere munkwe nuen jökrä ja töi metrebti. ⁷ Ye abko, munkwe sribi ja di ngöi jökrä mun bkänkä kräke, ye abko ñan munta sribire ni kä nebtä kräke, akwa munta sribire ni Dänkien ara jire kräke munkwe nütü, käkwe sribi kore, ⁸ ñobtä ñan angwane ni klaboro ya o klaboro ñakare ya, akwa ni itire itire käkwe dre dre nuenbare kuin, ye abko ni Dänkien käkwe ütiä biandi nie, ye abko raba gare metre munye.

⁹ Mdakäre abko, ni klaboro käta sribire ja töi kuinbti bkänkä kräke, ye kwrere jire mun mden mden käta ni klaboro bkäne ye käkwe sribi ükadrete ja töi kuinbti kräke. Amne munkwe ñan rätäkä mikakäre ene, ñobtä ñan angwane mun amne niaratre abko tä sribire ni Dänkien itibe kräke. Ni Dänkien ye abko tä kä käinbti amne niara abko kräke ni ütiäte ja kwrere jökrä.

Jändrän rükrä Satana rüere

¹⁰ Mtare mentokwäre abko ni Dänkien di kri, yehti munkwe nuna dite köbö kwatirekwatire abko krörö: ¹¹ Jändrän jökrä bianta Ngöbökwä ja ngibiakrä ni rüe ngäniene, ye kite jabtä munkwe. Diablu ni ngökaka käkwe kukwe mikaditbe mun rüere, ye ngwane mun rabadre nünenkä dite jabtä diablu rüere, abkokäre kite jabtä munkwe, ¹² ñobtä ñan angwane ñan nita rüere ni kä nebtä rüere, akwa üai kämekäme tä dikekä kabre känta sete abko di kri amne tä kä käme iko kä jökräbti kä nebtä dänkiene amne gobrane ni ngätäite nete abko rüere nita rüere. ¹³ Ne aisete jändrän jökrä bianta Ngöbökwä ja ngibiakrä ni rüe ngäniene, ye den kisete munkwe amne köbö te kukwe taretare jatadi mun nuente ja käne, ye näire mun rabadre nünenkä dite jabtä mun rüebe, abkokäre munkwe ja mika juto biare rükäre kore. Yehti munkwe nünanka dite jabtä. ¹⁴ Ye aisete, nitre rükä käta koria mämete dime ja mrökarabtä ja mikakäre biare rükäre, ye kwrere munkwe kukwe era metre Ngöbökwä mämete jabtä rükäre Satana rüere. Erere arato, nitre rükä tä jändrän ribi mike ja mäträbtä ja ngibiakrä, ye kwrere munkwe nünandre era metre Ngöbökrä ye abko käkwe mun ngibiadre mun rüe Satana ngäniene. ¹⁵ Mdakäre abko, nitre rükä tä sandalia neketete kuin temen kite ja ngotobtä rükäre, ye kwrere munkwe ja ngoto mika juto biare niken Ngöbö kukwei kuin Kristobtä ye niere ni mda mdaye. Ngöbö kukwei kuin Kristobtä, ye tä ni mike ja mämeta jäme Ngöböbe. ¹⁶ Akwa jändrän jökrä ja ngibiakrä yehti ta abko tödeka kwatibe Ngöböbti, ye abko munkwe dian kisete nitre rükä tä jändrän ribi ngwen kisete ja ngibiakrä, ye kwrere munkwe nuendre kore. Ye köböire abko üai kämekäme käkwe kukwe kämekäme kitadi buko jutra ngitiekä kwrere mun rüere angwane, munkwe kukwe käme ganaindi kwäräbe. ¹⁷ Amne munta dianintari, ye abko jändrän ribi mikata ja dokwäbti ja dokwä ngibiakrä rüe ngäniene ye kwrere. Amne Ngöbö Kukwei abko tä ngitra kwrere Ngöbö Üaikwe. Ngöbö Kukwei yehti munkwe rü, nitre rükä tä rüe ngitrabtä ye kwrere. Jändrän jökrä rükrä ye munkwe dian kisete rükrä jae diablu amne üai käme kwe ye rüere. ¹⁸ Erere arato, munkwe blita kärekäre Ngöböbe amne, Ngöbö Üai köböire munkwe ja di ribe Ngöböye amne munkwe jändrän kärä kärekäre ie arato. Erere arato, munkwe mokre käre jabtä, akwa mun ñan rante blitare Ngöböbe, käkwe blita käre ben nitre deme deme kwe ye kräke.

¹⁹ Mdakäre abko, Ngöbö kukwei kuin Jesubtä nämäne tiebe ye abko tikwe niedre ño ño abko Ngöbökwä mikadre gare tie amne, kä jürä rabadre ñakare tibtä blitare, abkokäre munkwe blita Ngöböbe tikrä. ²⁰ Ngöbö kukwei kuin abko tikwe mikadre gare, abkokäre Ngöbökwä ti juani blitaka jakrä. Ngöbö kukwei ye mden dokwäre tita ngite kä teri nete mtare, akwa kä jürä ñan rabadre jire chi tibtä blite Ngöbö kukweibtä, abkokäre munkwe blita tikrä Ngöböbe.

Kukwe mrä

²¹ Mräkäre abko, Tíquico ni mräkä tare kri nikwe amne sribikä era metre ni Dänkienkwe abko tita juen nebe mun kánti yete. Tita ño nete amne tita dre dre nuene ye abko niarakwe niedi jökrä munye. ²² Erere arato, nunta ño nete ye niedre kwe munye abko käkwe kä mikadre juto munbtä, abkokäre tita juen nebe yete.

²³ Ngöbö ni Rün nikwe amne Jesukristo ni Dänkien käkwe ja mräkätre yete mika nüne jäme amne, munkwe ja taredre kwärikwäri tödekare kwärä kwatibe Ngöböbti abko ie ti tö. ²⁴ Amne nire nire kätä ni Dänkien Jesukristo tarere era metre kärekäre, ye abko kräke Ngöbö raba ja moto mike kuin arato. Abko kore se. Ne ngöra.

Tärä Tikani Pablokwe Nitre Filipobokrä Filipenses

Pablo käkwe tärä ne tikani angwane, niara nämane ngite kä teri juta Romate, kukwe kuin Jesubtä diri dokwäre. Ne nakaninkä ño abko tä tikani Hechos 28.14-31 yebtä. Akwa Pablo nikani Silas amne Timoteobe nebe juta Filipino kanti kukwe kuin Jesubtä mikakäre gare ietre angwane, ni kwati käkwe tödekani Jesubti. Ye abko tä tikani Hechos 16.12-40 yebtä. Abti niara nämane ngite nükani gare nitre tödekaka Jesubti nünanka juta Filipote yeye angwane, niaratre käkwe ngwian amne jändrän mda mda juani Pablo kräke ni iti kädian nämane Epafrodito köböire Pablo die mikakäre. Abtä Pablokwe tärä Filipenses ne tikani kuin niekäre ietre.

Mdakäre abko, Pablo namani ja tare nike, akwa kä namani nuäre btä abko mikani gare kwe nitre nünanka Filipino yeye, ñobtä ñan angwane nitre tödekaka Jesubti nünanka yete nämane ja tare nike arato tödekabtä Jesubti. Jesukristo käkwe nünabare ño, käkwe bikabare tidrä ni mda mdabtä, ye kwrere nitre tödekaka Jesubti käkwe nünandre ja die mikadre kwärikwäri nünenkä dite Jesubtä abko Pablokwe niebare ietre.

Mdakäre abko, Pablokwe nitre tödekaka Jesubti mikani mokre nitre israelita ruärebtä. Nitre israelita ruäre nämane niken kukwe dirire blo Jesukristobtä abko ngäniene ja ngibiadre Pablokwe niebare ietre. Tödeka kwatibe Jesubti, aibe köböire ni ñan rabadre dianintari nitre israelita ne nämane dirire, akwa ñakare kore Pablokwe niebare, aisete ja ngibiadre kuin niebare kwe.

Pablota köbö kuin juen

¹ Ti Pablo käta tärä ne tike amne Timoteo tä tibe nete. Nun ne abko sribikä Kristo Jesukwe. Mun deme Ngöbökwä tä ketetibe Kristo Jesube juta Filipote amne mun ni Ngöbökwä jie ngwianka amne nitre ni mda mda die mikaka, ye kräke nunta köbö kuin juen. ² Ngöbö ni Rün nikwe amne ni Dänkien Jesukristo raba ja moto mike kuin munkrä amne mun mika nüne jäme kwetre, ie ti tö.

Pablota kuin niere Ngöböye ja di käräre kwärä

³ Ja mräkätre, munta nüke töre batire batire tie angwane, tita kuin niere Ngöböye munbtä. ⁴ Erere arato, tita blite Ngöböbe angwane, käta neme bäri nuäre tibtä blitare Ngöböbe mun jökrä kräke, ⁵ ñobtä ñan angwane munkwe tödekani kena Jesubti angwane, mun nikani ti die mike kukwe kuin Jesubtä kädriere abti kä nükebe mtare. Yebtä käta neme bäri nuäre tibtä blitare Ngöböbe mun kräke. ⁶ Ye abko, Ngöbökwä sribi kuin kömikanintbe munbtä, sribi ye abko niara ara käkwe ngwiandi bare jökrä nebe Kristo Jesu jatadita kä mrä köbö ye näire, ye abko gare kuin tie. ⁷ Tikwe töbikadre kore mun jökräbtä abko kuin ruen tie, ñobtä ñan angwane mun tare kri tikwe. Ngöböta ja moto mike kuin tikrä ti die mikakäre, ben gwaire munta ti die mike arato, aisete tita ngite mäkäninte kadenanbti kä teri ya o tita kukwe kuin Jesubtä ngie mike amne bä mike ütiäte gobran ngwäreki, akwa ye kanti munta ti die mike. ⁸ Ne aisete nikwe ni mda mda taredre ño abko Kristo Jesu tä mike gare tie, yebti tita mun jökrä tarere kri, ye abko gare kuin jökrä Ngöböye.

⁹ Ne abko, tita ja di ribere krörö Ngöböye munkrä: Mun tödekaka Jesubti käkwe ja taredre kwärikwäri amne ni mda mda taredre bäri mda munkwe arato köbö kwatirekwatire. Erere arato, Ngöbö rükadre gare bäri munye amne mun jatadre neme bäri töbtä Ngöböbtä, dre abko kuin Ngöbö ngwäreki rükadre gare bäri metre munye abko tita ribere Ngöböye munkrä. ¹⁰ Tita ribere kore Ngöböye, ñobtä ñan angwane kukwe rükadre gare kore munye, ye köböire dre dre ütiäte nünankrä bäri metre Ngöbökrä rükadre gare munye amne mun rabadre nüne kuin deme amne, ni mda mda ñan rabadre mun kite ngise nebebe Kristo jatadita ye näire. ¹¹ Ne abko munkwe nuendre angwane,

mun rabadre nüne metre Ngöbö ngwärekre Jesukristo diebti, ye köböire Ngöbö rabadi käikitaninkä amne rabadi mikani ütiäte kri.

Kukwe kuin Jesubtä tä nüke gare ni kwatiye

¹² Ja mräkätre, mtare ti tö kukwe mda niei munye abko krörö: Kukweta nakenkä taretare tibtä, yebtä kukwe kuin Jesubtä kädrieta niken bäri janknu mentokwäre, ye abko rabadre gare munye abko krörö: ¹³ Tita ngite mäkäninte kadenanbti kä teri tödekabtä Kristobti, ye abko nükanina gare era metre nitre guardiare emperador gwiriete ie, amne ni kwati mda mda, ie nükanina gare arato. ¹⁴ Ti kitani ngite tä gare ti mräkätre tödekaka ni Dänkienbtiye nete, ye abko käta bäsi niaratre jökrä kite blite bäri mda kukwe kuin Ngöbökwere yebtä amne kä jürä ñakare btätre blitare.

¹⁵ Nitre ye ngätäite, ni ruäre tä kukwe kuin Kristobtä mike gare, akwa era metre tä mokrere tibe amne töita bikabtä kri tibtä, käta kukwe kuin Jesubtä mike gare ni mda mdaye. Akwa ni ruäre abko tä mike gare ja töi kuinbti. ¹⁶ Nitre ye tä ti tarere, aisete tätre kukwe kuin Kristobtä mike gare kore ja töi kuinbti, ñobtä ñan angwane Ngöbö ara jire käkwe ti mikani kukwe kuin ye ngie mikaka abko garera ietre. ¹⁷ Akwa ni tä mokrere tibe, ye abko tä kukwe kuin Kristobtä mike gare arato, akwa tätre bike kri au amne, ñan tä sribire ja töi metrebti. Tita ngite ne ngwane, niaratre töta kukwe mikaitbe bäri ti rüere, aisete käta näin kukwe kuin Jesubtä mike gare kore. ¹⁸ Akwa ye abko ñan mikata bäri ütiäte tikwe, ñobtä ñan angwane niaratre tä kukwe kuin Kristobtä mike gare töi kuinbti ya, ñakare ya abko tä dbe tigrä, ñobtä ñan angwane tätre kukwe kuin ye mike gare jirekäbe. Ye abko bäri ütiäte, aisete käita neme bäri nuäre tibtä.

Akwa kä rabadi bäri nuäre tibtä janknu, ¹⁹ ñobtä ñan angwane era metre tita ngite kä teri nete, akwa munta blite tigrä Ngöböbe amne Ngöböta Jesukristo Üai juen ti die mikakäre, aisete Ngöbökwere ti dianditari mrä abko gare kuin tie. ²⁰ Ti tädi kukwe ükatekä romanobo ngwärekre angwane, Ngöbökwere ñan ti tuadremetre Kristo Jesu rükente abko tita ribere ie. Erere arato, ti rabadre baliente, käkwe Kristo mikadre tuare ütiäte kri ni kwati ngwärekre Ngöbö diebti abko tita ribere Ngöböye. Akwa kukwe ükatekä romanobo käkwe ti tikadrete nünakäre janknu ya o ti juandre müre ketadre kwe ya, mden erere tä dbe tigrä, ²¹ ñobtä ñan angwane tita nire nünakäre Kristo aibe kräke, akwa ti müre ketadre ye abko rabadre bäri kuin tigrä. ²² Akwa ti tikadrete nünakäre janknu kä nebtä angwane, tikwe sribi kuinkuin nuendre bäri Ngöbökrä, aisete dre abko rabadre bäri kuin tigrä abko ñan nüke gare tie. ²³ Ye aisete, jändrän ketebu ne mden abko tikwe diandrekä jakrä abko tä neme tare tigrä töbike btä. Ti müre ketadre nitre romanobokwe tödekabtä Kristobti angwane, ti rikadre nüne Kristobe, ie ti tö bäri krübäte amne, ye abko rabadre bäri kuin tigrä. ²⁴ Akwa nitre romanobo käkwe ti tikadrete nünakäre janknu kä nebtä abko bäri kuin munkrä ruen tie. ²⁵ Ti tikadite nünakäre janknu mun jökrä die mikakäre näin bäri metre Jesube amne, kä mikakäre nuäre munbtä tödekabtä Jesubti, ye kräke ti rabadi mun jökräbe abko gare kuin tie. ²⁶ Angwane ti rabadita bobuta munbe ketetibe angwane, ti käi rabadita bäri nuäre munbtä amne, munkwe Kristo Jesu käikitadikä, aisete ti rabadre tikaninte rabakäre bobuta munbe abko tuen bäri kuin tie.

Kukwe kuin Kristobtä bä mikadre ütiäte

²⁷ Akwa kukwe ketetibe bäri ütiäte nuendre munkwe abko ti bike niere krörö munye: Kukwe kuin Jesubtä rabadre ütiäte ni mda mda okwäte, abkokäre munkwe nüna kuin metre. Munkwe nünandre kore ne ngwane, ti rabadita ja tuenta munbe ya, ñakare ya, o tikwe ni kukwei nuadita munbtä jirekäbe, akwa kukwe krörökrörö rabadi gare tie: Mun tä nünenkä dite jabtä töi ketetibe jökrä, ye köböire munta ja die mike kwärikwäri kukwe kuin Kristobtä mikakäre gare bäri. ²⁸ Erere arato, munkwe ñan ja ngwian nikenkä mun rüe käne, ñobtä ñan angwane niaratre tä rüere mun rüere, ye abko käta kukwe krörö mike gare: Niaratre juandi ngwarbe jökrä Ngöbökwere, ye abko tuen kuin btätre, akwa mun abko Ngöbökwere dianditari, ye abko tuen gare kuin munbtä arato. ²⁹ Ye abko, Ngöbö moto kuin, ye köböire munkwe tödekani Jesukristobti. Akwa ñan munkwe tödekadre jirekäbe bti, akwa Ngöbö moto kuinbti munkwe ja tare nikadre kräke abko kuin munkrä

arato abko rabadre gare munye. ³⁰Ye mden kisete mun amne ti, nita ja tare nike ja kwrere Jesukristo dokwäre mtare. Nita ja tare nike, ye mden kwrere tikwe ja tare nikani mun okwäbti ti näma kena juta Filipote, ye kwrere tita ja tare nike nete abko kukwe nuata mda bati munkwe kore.

2

Nitre tödekaka Jesubti käkwe nünandre Jesu kwrere

¹ Ti mräkätre, munta ketetibe Kristobe, aise te ja motota neme ruen nuäre nuäre munye amne, Ngöböta mun tarere, ye tä mun moto mike jäme. Erere arato, Ngöbö Üai tä munbtä abko tä mun mike ketetibe jökrä amne, mun ruentari tare Ngöböye amne Ngöböta ja moto mike jäme mun kräke abko gare tie. ² Ye mden kisete, munkwe kä mikadre bäri nuäre tibtä, abkokäre munkwe nüna krörö: Munkwe ja töi mika ja näre jökrä. Munkwe ja tare ruäre kwärikwäri. Munkwe nüna jäme jökrä jabe kwärikwäri. Erere arato, jändrän ketetibe btä munkwe töbika gwaire jökrä. ³ Munkwe ñan jändrän nuen jire kaibe jakrä amne ja dikaikäre, akwa bika tidrä ni mda mdabtä amne ni mda mda mika bäri ütiäte jakrä. ⁴ Mdakäre abko, munkwe ñan töbika jändrän kuinbtä kaibe jakrä akwa, munkwe töbika jändrän kuinbtä ni mda mdakrä arato.

⁵ Ye kwrere Kristo Jesu käkwe töbikabare jabtä amne ni mda mdabtä amne nünabare kore kwe, aise te ye kwrere munkwe töbika amne nüna munkwe arato abko krörö:

⁶ Kristo abko Ngöbö arabe arato, akwa rabadre ütiäte janknu Ngöbö kwrere, yebtä abko ñan namani töbike kaibe jakrä amne namani ruentari tare ñakare ie.

⁷ Ye mden kisete, Kristo abko Ngöbö arabe, akwa niara käi ütiäte ütiäte kri abko mikaninte kwe ja töi jenbti, käkwe ja dikaibare ñakare amne, ja mikani ütiäte ñakare kwe abko krörö:

Ni klaboré kwrere jire nämane kä nebtä. Erere arato, niara därebare angwane, nämane ni kä nebtä kwrere.

⁸ Mdakäre abko, niara namani tuen ni kä nebtä kwrere ni jökräye amne namani bike tidrä ni jökräbtä, käkwe Ngöbö kukwei mikani täte jökrä amne ja biani müre ketadre kwe Ngöbö kukwei mikakäre täte metre.

Akwa ñan müre ketani nuäre, akwa müre ketani krübäte krusobtä.

⁹ Ye kwrere Jesukwe ja mikani ütiäte ñakare.

Ye mdenbtä Ngöbökwé mikani bäri ütiäte ni jökrä amne jändrän jökrä bti ta amne, ni käi bäri ütiäte abko Ngöbökwé biani ie arato.

¹⁰ Ye mden kisete, Jesu ye ngwärekri ni jökrä amne jändrän jökrä kä käinbti, kä temenbtä amne dobo täni abko rabadi ngukudokwäbti niara mikakäre ütiäte jae,

¹¹ Jesukristo abko Dänkien Ngöbö niedre ie angwane, Ngöbö ni Rün rabadi mikani ütiäte kri arato.

Ngöbö kukwei mikadre täte

¹² Ne aise te ti mräkätre tare tikwe, ti nämane mun kánti juta Filipos yete angwane, käre mun nämane Ngöbö kukwei mike täte, ye kwrere arato mtare tita mobe munye akwa, munta Ngöbö kukwei mike täte bäri era metre. Akwa ni dianinantari Ngöbökwé käkwe Ngöbö kukwei mikadre täte ño, ye kwrere munkwe sribi Ngöbö kukwei mikakäre täte jökrä, Ngöbö mikare ütiäte kri kwära, Ngöbökwé mun dianinantari bä mikakrä metre.

¹³ Munkwe nuendre, ñobtä ñan angwane Ngöböta sribire munbtä mun töi mikakäre biare sribi kuin nuenkäre amne, Ngöböta sribire mun mikakäre dite sribi kwe ye ngwiankäre bare.

¹⁴ Jändrän jökrä nuenta munkwe, yebtä munkwe ñan ñäkä jabtä kwärikwäri amne, munkwe ñan ja kweta kwärikwäri. ¹⁵ Munkwe nünandre kore angwane, kukwe ñan kwandre jire ni mda mdaye mun kitakrä ngise amne mun töi amne mun moto rabadre metre abkokäre. Ye kwrere, munkwe nünandre Ngöbö ngäbriänkätre töi kuin metre kwrere nitre moto kämekäme amne diän diän ngätäite. Sö amne muke tä trä ngitiekä kä käinbti deo, ye kwrere jire munta kä trä Ngöbökwé mike tuare nitre kämekäme

amne diän diän ngätäite kä nebtä. ¹⁶ Ne aiseite Ngöbö kukwei kuin käta ni mike nüne kärekäre, ye munkwe ketate dime kiseite niekäre ni jökräye. Munkwe nünandre kore ne ngwane, Kristo jatadita ye näire mun käi rabadi nuäre tibtä, ñobtä ñan angwane tikwe ñan ngoto nikani ngwarbe sribire mun ngätäite abko tikwe gadi aiseite. ¹⁷ Munta tödeke Ngöböbti abtä munta sribi kuin nuene Ngöbökrä. Ye abko, jändrän kämikata kukwadre Ngöböye niara käikitakakrä ye kwrere. Amne tita sribire mun ngätäite, ye dokwäre nane ti kämikadre, ye ngwane jändrän biani kukwadre Ngöböye, bti dö kekata, ye kwrere ti rabai Ngöbö ngwärekre. Akwa ye abko Ngöbö moto mikakrä nuäre amne, ye kwrere jire tikwe mun käi ngwianre nuäre gwaire jabtä. ¹⁸ Ne aiseite, munkwe kä ngwian nuäre gwaire jökrä jabtä tibe ja tare nikabtä kore.

Timoteo amne Epafrodito juandi jötrö Pablokwe

¹⁹ Ja mräkätre, ni Dänkien Jesu tö, ne ngwane bä jötrö ti tö Timoteo juain nebe mun kanti yete, ñobtä ñan angwane niara rabadreta mun kanti angwane, kä rabadi nuäre munbtä niara tuare. Abti niara rükadreta kukwe ngwenante kuin munbtä tie, ye abko käkwe kä mikadre nuäre tibtä arato, abkokäre tikwe juandi. ²⁰ Tikwe Timoteo juandi, ñobtä ñan angwane tita mun tarere metre, ye kwrere Timoteo aibe käta mun tarere, aiseite tikwe niara juandi mun kanti mun die mikakäre. ²¹ Ni kwati mda abko käta töbike jändrän jakwebtä au, akwa Kristo Jesu tö dreye, yebtä töbikata ñakare kwetre. ²² Akwa Timoteo abko käta nüne metre, ye garera mun jökräye, ñobtä ñan angwane ni ngobo nikwe käta ni die mike ño sribibtä, ye kwrere jire Timoteokwe ti die mikani kukwe kuin Jesubtä mike gare ni mda mdaye, ye garera munye arato. ²³ Ne aiseite kukwe rabai ño tikrä nete gadi tikwe angwane, tikwe Timoteo juandi nebe mun kanti yete. ²⁴ Amne ti abko tä ngite kä teri nete, akwa ti Dänkien Jesu diebti, bä jötrö ti tikadrete angwane, ti näin nebe mun kanti arato abko tita nütüre.

²⁵ Akwa gwängwarbe abko, ti mräkä Jesu käbti Epafrodito, sribi muko tikwe amne ti die mikaka tikwe, ye abko munkwe juani ti die mikakrä nete abko ti bike juenta nebeta mun kanti. ²⁶ Niara abko tä ulire mun miare amne, niara namani bren abko gani munkwe, yebtä abko bäri tä töbike kri mda. ²⁷ Epafrodito abko namani bren jume bkänä amne bäsi krütani akwa, namani ruentari tare Ngöböye, aiseite Ngöbökwé mikaninta quinta amne krütani ñakare. Tita ulire nete, ne bäre ti ñan rabadre ulire mda, abkokäre ti namani ruentari tare arato Ngöböye niarabe gwaire, aiseite niara krütani ñakare. ²⁸ Ye mdenbtä abko, tita niara juenta jötrö ngwarbe nebeta mun kanti, kä rabadreta nuäre munbtä niara tuareta abkokäre amne, ti ñan tädre töbike kri janknu arato, abkokäre tita juenta. ²⁹ Ne aiseite kä raba nuäre munbtä niara kare ngäbti ni mräkä nikwe kwrere ni Dänkien käbti. Ye kwrere arato, ni Epafrodito ne kwrerekwrere, ye abko munkwe mika ütiäte jökrä arato, ³⁰ ñobtä ñan angwane Epafrodito bäsi krütani sribibtä Kristokrä amne, ja kwata namani ruentari tare ñakare ie angwane, bäsi krütani sribibtä tikrä, sribi ñan rabadre bare jire munye tikrä, mden abko niara nämane nuene, abtä ja bren nikani kore kwe.

3

Dre nuenta ja di jenbti abkobtä bikadre kri ñakare

¹ Ti mräkätre tikwe, munkwe ni Dänkien käi ngwian bäri nuäre jabtä. Ti bike kukwe niere munye, ne kwrere tikwe tikanina munye akwa, tare ñakare tikrä tiketa mda munye, ñobtä ñan angwane kukwe ne kuin mun die mikakrä mun rüe ngäniene ruen tie, aiseite tita tiketa munye. ² Ja mräkätre, nitre israelita käta Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye nuendre nie mikamna täte munye amne, käta ja ñäräkrä mikamna ja kwatabtä munye, ye ngäniene munkwe ja ngibia kuin, ñobtä ñan angwane niaratre abko ni ngututu kämekäme krübäte amne niaratre abko sribi diän diän nuenkä amne niaratre abko ni kwata tikakaka ngwarbe, aiseite nitre ye ngäniene munkwe ja ngibia kuin. ³ Näräkrä mikata ja kwatabtä, ye abko käta ni jen Ngöbökwé era metre bä mike nieta kwetre. Akwa ye abko ñakare metre, ñobtä ñan angwane ni abko ni jen Ngöbökwé era metre gare krörö

nie: Nita sribire Ngöbökrä amne nita niara käikitekä Ngöbö Üai köböire amne, nita Kristo Jesu aibe bä mike ütiäte kri. Erere arato, jändrän tuen ni ngrabarebtä, yebti nita tödeke ñakare amne jändrän nuenta au jakrä abko ni ñan tö bä mikai ütiäte kri, aibehti ni ne mden abko ni jen Ngöbökwere era metre gata nibtä. ⁴ Akwa ti tö rabadre ja bä mikai ütiäte kri ne ngwane, jändrän nuenta au jakrä, yebti ti rabadre ja bä mike ütiäte kri ruen tie.

Nitre ye abko tä jändrän nuene au jakrä ja mikakäre metre Ngöbö okwäte, ja bä mikakäre ütiäte kri. Akwa ti bäri käkwe kukwe nuenbare kuin täte abti ja rabadre ruen ütiäte kri tie abko krörö: ⁵ Ti därebare angwane, kwäirare ti ñäräkrä mikani ti kwatabtä amne, ti abko israelita, amne ti därebare juta Benjamínkri amne ti abko hebreo era metre. Erere arato, ti nämane nekete nitre bariseokri, aiseite kukwe biani Ngöbökwere nuendre nie, ye abko ti nämane mike täte bäri metre nitre bariseo kwrere. ⁶ Ne aiseite Kukwe Biani Ngöbökwere Moiséye nuendre nie, yebti ti nämane mokrere krübäte, aiseite nitre tödekaka Jesubti abko rüere ti nämane näin kisere mikakäre ja tare nike. Erere arato, Kukwe Biani Ngöbökwere Moiséye nuendre nie, ye erere ti nämane mike täte bäri, aiseite ti nämane nüne bäri metre, ni mda mda nämane nütüre tibtä, aiseite ti bäri käkwe ja bä mikadre ütiäte kri.

⁷ Akwa Kristo rabadre mikani kri ti köböire, abkobtä jändrän jökrä nämane ütiäte kri kena tikrä, ye abko tuen ütiäte ñakare tie mtare. ⁸ Ne bärire mda abko, ti Dänkien Kristo Jesu rükadre gare bäri kuin tie ne abko bäri ütiäte tikrä. Ye mden kisete, jändrän jire jökrä mda mda, ye tuen ütiäte ñakare tie ti Dänkien kwrere, aiseite niara kräke tikwe jändrän jökrä tuanimetre ja jiehti. Jändrän jökrä ye mden abko tuen jändrän ngwarbe rä kure kwrere tie, aiseite tita mikete, ti Dänkien Kristo Jesu rükadre gare bäri kuin tie amne, ⁹ ti rabadre nüne bäri ketetibe Kristobe abkokäre. Tikwe ja töi mikani Kukwe Biani Ngöbökwere Moiséye ye mike täte, akwa ñan ye köböire ti ngite ñakare mda Ngöbökwere niebare tibtä amne ti kani ngäbti kwe, akwa tödeka kwatibe Jesubti, ye aibe köböire ti ngite ñakare mda Ngöbökwere niebare tibtä amne ti kani ngäbti kwe. ¹⁰ Erere arato, Kristo rükadre gare metre ta tie, ie ti tö abko krörö: Ja di kribti Ngöbökwere Kristo mikaninta nire, niara di ye abko ie ti tö jakrä arato nünankrä Kristokrä. Erere arato, niarakwe ja tare nikani ño, ye kwrere ti tö ja tare nikai arato ni mda mda ngwiankäre Ngöböye. Ne kwrere arato, niarakwe ja biani müre ketadre ni mda mda kräke, ye kwrere ti tö ja biain müre ketadre ni mda mdakrä arato amne, ¹¹ Ngöbökwere ti mikadita nire niara kwrere, ie ti tö, abkokäre ti tö nünai bäri ketetibe Kristobe.

¹² Nebtä abko ñan ti nena jändrän jökrä ye bkäne, tita niere. Erere arato, Ngöbökwere ni mikadi era metre kä käinbti, ye erere ti nena era metre ñan tita niere, akwa dreakäre Kristo Jesukwe ti käräbare käne, ye aibehtä ti töita, aiseite ye jiehti tita nakwen ja di ngöi jökrä. ¹³ Ti mräkätre, ne ñan ti nena jändrän jökrä bkäne täte jökrä ja di jenbti abko tita niere, akwa jändrän ketetibe btä tita ja töi mike kwatibe abko nere: Jändrän känekäne namani tie abko tita käikwitekä jabt, amne jändrän kuin tä ti käne Ngöbökwere abko jiehti tita nakwen janknu ja di ngöi jökrä. ¹⁴ Ne abko jändrän kuin kä käinbti biandre tie Ngöbökwere Kristo Jesu köböire abko erere ti rabadre bkäne, abkokäre Ngöbökwere ti käräbare nüne kä käinbti ben, aiseite tita nakwen kisere jiehti.

¹⁵ Ye abko, nire nire nena ünän tödekabtä Jesubti abko käkwe töbikadre ja kwrere jökrä tibe. Akwa kukwe mda tarä, btä mun ruäre ñan tä töbike ti kwrere ne ngwane, töbikadre ño abko Ngöbökwere mikadi gare munye arato. ¹⁶ Akwa nikwe nünandre ño Ngöbö ngwärekre nena gare nie, ye kwrere nikwe nünandre.

¹⁷ Ti mräkätre, nikwe nünandre ño abko erere tikwe nünanba mun okwäbti, ye kwrere mun jökrä käkwe nüna. Erere arato, nunkwe nünabare ño mun okwäbti, ye kwrere ni mda mda tä nüne ya abko munkwe mika ñäräre kuin abko erere munkwe nüna arato. ¹⁸ Tita niere kore, ñobtä ñan angwane ni ruäre abko ñan tä nüne kore. Ye mdenbtä tikwe blitabarera bäre bäre munbe akwa, müare kwärä ti tö nieita bobuta munye abko krörö: Kristo krütani krusobtä ni kräke abko nire nire käta mike ngwarbe jae ni jökrä okwäbti, ¹⁹ yebtä abko Ngöbökwere gadikä jökrä amne, jändrän nuenta käi ngwiandre nuäre jabtä

kwetre, aibe jiebti tä nakwen. Erere arato, kukwe kämekäme nuenta kwetre abtä rabadre ja gaire kwrere akwa, abkobti jata nebe ruen bäri ütiäte krikri ietre. Jändrän kä nebtä aibebtä tätre töbike. ²⁰ Akwa ni abko kä käinbti bkänkä, aisete ni kä käinbti bkänkä käkwe nünandre ño, ye kwrere nikwe nünandre amne, ni Dänkien Jesukristo ni Diantarikä tä kä käinbti jatadita abko ngibiata ngäbti nikwe. ²¹ Angwane ni ngrabare ngwarbe ne abko niarakwe kwitadi kuin bä nuäre niara ngrabare kwrere. Ye abko nita ngibiare amne, Jesukristo di kri jändrän jökrä mikakäre ja ngoto täni ye käkwe ni ngrabare kwitadi jökrä kore ja di kribti.

4

¹ Ne aisete ti mräkätre, munkwe nünanka dite ni Dänkienbtä abko tita niere munye. Mun tare kri tikwe. Ti tö ja tuaita kri munbe amne, mun abko tä sribi ütiä kwrere tikwe, ye abko käta kä mike nuäre kri tibtä ti mräkätre.

Pablota kukwe ükete Evodia amne Síntique kräke

² Angwane Evodia amne Síntique abko käkwe ja mäkäta ni ja mräkäre kwrere ni Dänkien käbti abko ti tö ribei kisere ietre. ³ Amne ma sribi muko tikwe abko käkwe ni ngwai nibu ye die mika ja mäketa abko tita ribere mae, ñobtä ñan angwane nun nämane sribire Clementebe amne sribikä mda mda nämane sribire tibe arato angwane, ti ngwai nibu ye käkwe sribibare kri gwaire nunbe kukwe kuin Jesubtä ye mikakäre gare, aisete makwe die mika, ie ti tö. Mun abko käkwe nünandi kärekäre kä käinbti, ye erere mun käi nena tikani jökrä taräbtä Ngöbökwé.

Pablota ni jökrä kite nüne bäri Ngöbö kräke

⁴ Ti mräkätre, käre munkwe ni Dänkien käi ngwian bäri nuäre jabtä. Käre munkwe käi ngwian bäri nuäre jabtä tita niereta mda munye. ⁵ Mun abko moto jäme ni mda mdakrä, ye rüka gare ni jökräye munbtä. Ni Dänkien nükerate ja ken, ⁶ aisete munkwe ñan töbika ngwarbe dikaro, akwa munkwe blita Ngöböbe jakrä amne, kukwe jökrä mike gare ie munkwe amne, ja di käräre kwärä munkwe kuin nie Ngöböye arato. ⁷ Munkwe nuendre kore angwane, Ngöbökwé kä jäme jakwe mikadi mun motobtä. Kä jäme Ngöbökwé abko ñan rükadre gare jire ni kä nebtäye. Kä jäme biandi Ngöbökwé munye, ye käkwe mun moto amne mun töi ngibiadibti kuin Kristo Jesu köböire, munkwe ñan töbikadre dikaro ngwarbe abkokäre.

⁸ Ti tö kukwe niei mrä munye ti mräkätre abko krörö: Kukwe era amne kukwe ütiäte, yebtä munkwe töbika. Erere arato, kukwe kuin amne dre abko deme Ngöbö ngwärekri, yebtä munkwe töbika. Amne kukwe mden bä nuäre nuäre amne kukwe mden tuen kuinkuin, yebtä munkwe töbika. Erere arato, jändrän jökrä kuinkuin amne jändrän kuin kä ngwiankrä nuäre jabtä Ngöbö ngwärekri, yebtä munkwe töbika. ⁹ Angwane tikwe kukwe diriba ño munye, tikwe mun töi dianba ño ño amne munkwe ti kukwei nuaba blite ño ño amne munkwe ti tuaba dre dre nuene, ye kwrere munkwe nuen janknu. Tita jändrän nuemna munye, ne kwrere munkwe nuendre ne ngwane, Ngöbö moto jäme ye tädi käre munbe.

Jändrän juani Pablo die mikakrä, btä Pablota kuin niere

¹⁰ Tita ti Dänkien käi ngwen bäri nuäre jabtä, ñobtä ñan angwane ti nükanu töreta munye, käkwe ti die mikaninta. Ne abko ñan ti käikwitaninkä jabtä munkwe abko tita niere akwa, kä raire munkwe ngwian juandre nireye tikrä ñan namani nüke gare munye, aisete mun nämane ti die mike ñakare, akwa mtare munkwe ti die mikaninta. ¹¹ Tita kukwe niere kore munye, ye abko ngwian amne jändrän ñakare tikwe, abtä tita niere kore akwa, ti abko kwe jändrän ño ño tädrera abko rabadre dbe tikrä abko garera tie. ¹² Nüna gare bobre tie amne nüna gare jändrän kabrebe tie. Arato, nünandre ño erere, kräke tita biare, ne abko garera tie, aisete ti tädre trine ya, ti tädre mröi ya abko btä tita töbike ñakare dikaro akwa, käta neme nuäre tibtä. Erere arato, jändrän tarä kabre tie ya, ñakare ya, yebtä tita töbike ñakare dikaro, akwa käta neme nuäre tibtä. ¹³ Kristo ti die mikaka, köböire ti raba jändrän jökrä nuene.

¹⁴ Akwa munkwe ti die mikani ja tare nika kanti nete, kawe ngwian juani ti die mikakare, ye abko bari kuin ruen tie. ¹⁵ Ti nama Macedonia munbe, bti tikwe ka mikateba, ka rikaba kukwe kuin Jesubta mike gare ka mdate angwane, mun Filipobo kawe todekani krire Jesubti, akwa nitre gatakä Jesu kabti ka Macedoniate, ye ngaitaite mun aibe kawe ti die mikaba. ¹⁶ Mdakare abko, ti nama juta Tesalonicate angwane, mun aibe kawe ngwian juanba bare bare ti die mikakare. ¹⁷ Ne abko ñan munkwe jandran juandre bari ngwarbe mda tikra abko tita niere akwa, mun rabadre jandran bkane bari mda Ngöbö ngwarekri abko ie ti tö, kata niere kore munye. ¹⁸ Ngwian amne jandran jokra bianta tie munkwe abko tikwe kani ngäbti, aiseite jandran tara tate tikwe mtare. Mdakare abko, munkwe ngwian biani Epafroditoye ngwiandre tikra abko niara nukani ngwena tie amne, jandraanta bari kabre tikwe mda. Ne aiseite munkwe ngwian juani tikra, ye abko namani kuin Ngöbökra amne, jandra ra bane bianta Ngöbökra nitre israelitakwe abko kai namani nuare Ngöböbta, abko erere kai namani nuare Ngöböbta kare ngäbti arato. ¹⁹ Ye abko, Kristo Jesu di kri jandra jokra bkane, ye köböire jandra ñakare munkwe abko Ngöbö tikwe kawe biandi munye. ²⁰ Amne Ngöbö ni Rün nikwe aibe raba kaikitaninka karekare. Ne abko raba bare kore. Amen.

²¹ Mrakare ti mrakatre, nitre nunanka deme deme Ngöbökwä tä juta Filipote, ie munkwe köbö ngwiantari tikra amne, ti mrakatre todekaka Jesubti tä tibe nete kata köbö kuin juen ja mrakatre yete krake arato. ²² Erere arato, nitre deme deme Ngöbökwä tä nete kata köbö kuin juen mun jokra krake akwa, ja mrakatre sribika emperador romanobokwe abko bari tä köbö kuin juen munkra. ²³ Ni Dankien Jesukristo kawe ja moto mika kuin mun jokra krake. Abko kore se. Amen. Ne ngöra.

Tärä Tikani Pablokwe Nitre Colosabokrä Colosenses

Pablo käkwe tärä ne tikani angwane, niara nämāne ngite kā teri juta Romate kukwe kuin Jesubtä diri dokwäre. Ne nakaninkä ño abko tä tikani Hechos 28.14-31 yebtä. Pablo ara käkwe kukwe kuin Jesubtä diribare ñakare juta Colosa yete. Ni iti kädian nämāne Epafra käkwe mikani gare ietre. Abti Pablo nämāne ngite kā teri juta Romate angwane, Epafra nikani basare ie, ye angwane kukwe kri Colosa kanti, niebare kwe ie.

Pablokwe tärä ne tikani rükäre Ngöbö kukwei kuin Jesubtä ye dokwäre, ñobtä ñan angwane ni ruäre juta Colosa yete kā namani kukwe dirire blo Jesukristobtä abko Epafra käkwe niebare ie. Ngöbökwē jändrän jökrä dätebare ñakare Jesukristo köböire abko nitre dirikä blo nämāne niere. Erere arato, Ngöbö ñan nämāne nüne täte jökrä Jesukristobtä abko nitre dirikä blo nämāne niere. Ye kwrere abko nitre dirikä blo nämāne Jesukristo bä mike ütiäte ñakare. Jesukristo täte abko nitre tödekaka Jesubti käkwe kukwe ütiäte nitre israelitakrä ye mikadre ütiäte jae abko dirikätre blo nämāne niere.

Kukwe ye dokwäre Pablokwe tärä ne tikani. Ngöbökwē Jesukristo mikani ni jökrä amne jändrän jökrä bti ta, aiseite niara aibe di tärä ni diantarikrä täte jökrä abko Pablokwe niebare. Erere arato, kukwe diribare ni kā nebtäkwe, ye abko ngwarbe amne di ñakare jire chi ni diantarikrä, niebare kwe ietre. Mdakäre abko, nikwe nünandre ño Ngöbö ngwärekre, yebtä Pablokwe diribare arato.

Pablota köbö ngwentari

¹⁻² Ti Pablo kätä tärä ne tike. Ngöbö tö namani ti mikai Jesukristo kukwei ngwianka abko erere tita sribire kräke. Ti ne mden kätä köbö kuin juen ti mräkä Timoteo ben gwaire mun nünanka juta Colosate ye kräke. Mun abko juta deme Ngöbökwē amne mun ti mräkätre tä nüne era metre Kristokrä. Ngöbö ni Rün nikwe raba ja moto mike kuin munkrä amne mun raba nüne jäme niara diebti, ie ti tö.

³ Nunta blite Ngöbö ni Dänkien Jesukristo Rün yebe angwane, käre nunta kuin niere munbtä Ngöböye, ⁴ ñobtä ñan angwane munta tödeke Kristo Jesubti amne, juta deme Ngöbökwē abko munta tarere jökrä arato, ye abko nunkwe kukwe nuaba, abtä nunta kuin niere Ngöböye. ⁵ Munta nüne kore, ñobtä ñan angwane kukwe kuin era metre Jesukristobtä diribare munye abko munkwe kukwei nuani angwane, jändrän kuinkuin nämāne ükani kā känbti mun kräke, ye abko nükani gare munye abkobti munta tödeke, kätä nüne kore. ⁶ Kukwe kuin Jesukristobtä, yebti bäri ni kwati tä tödeke kā jökräbti temen. Ye kwrere arato kukwe kuin Jesukristobtä, ye munkwe kukwei nuani mun kanti yete angwane, ni kwati käkwe tödekani Jesubti amne Ngöböta ja moto mike kuin era metre ni kräke, ye nükani gare munye. ⁷ Kukwe kuin Jesukristobtä ye abko nun mräkä Epafra tare nunkwe käkwe diribare munye. Epafra ye abko sribi muko nunkwe. Niara abra sribikä era metre Kristokwe abko tä sribire munbe yete. ⁸ Epafra ye mden abko rükaba kukwe ngwena nunye abko köböire munta ja tarere ño kwärikwäri Ngöbö Üai köböire abko nunkwe gaba.

⁹ Nunkwe kukwe gaba kore munbtä, ye näire mentokwäre käre nunta blite Ngöböbe munkrä, Ngöbö tö dreye munkrä, ye erere mikadre gare täte jökrä kwe munye abko tita ribere ie. Jändrän jökrä Ngöbökwē, yebtä mun mikadre töbtä kwe amne mun rabadre töi ngitiekä kuin Ngöbö Üai köböire abko tita ribere munkrä Ngöböye. ¹⁰ Amne munkwe nünandre kuin metre ni Dänkien mikakäre ütiäte ni jökrä ngwärekre amne, käre jändrän tuen kuinkuin ni Dänkienye abko erere mun rabadre nuene niara moto mikakäre nuäre abko krörö: Mun rabadre sribi kuinkuin nuene kabre amne Ngöbö rükadre gare ño metre, yebtä mun rabadre töi ngitiekä bäri, ie ti tö, kätä kukwe ribere kore Ngöböye. ¹¹⁻¹² Erere arato, Ngöbö di kri bä nuäre, yebti Ngöbökwē mun mikadre dite kri, munkwe ja tare nikadre angwane, mun rabadre nünenkä dite jabtä bätärekä abkokäre. Erere arato,

kä tädre bäri nuäre munbtä, käkwe kuin niedre ni Rün Ngöböye, abkokäre ja di kri bä nuäre, yebti Ngöbökwé mun mikadre bäri dite nünakäre kore niarakrä abko tita ribere ie munkrä. Juta deme Ngöbökwé, kräke Ngöböta jändrän kuinquin ngibiare kä käinbti, ye abko biandi kwe munye arato, abkokäre mun mikanina juto biare kwe jändrän ye kaen ngäbti kä trä ngwente kä käinbti juta deme Ngöbökwé ben gwaire. ¹³ Ni nämane nüne kä ikote Satana ngoto täni, akwa ye ngäniene Ngöbökwé ni dianintari amne Kristo niara Odei tare kri kwe, ye ie ni mikani gare kwe. Mtare niara Odeita gobrane nibti. ¹⁴ Ngöbö Odei ye köböire abko Ngöbökwé ni kökanintarita, käkwe kukwe kämekäme btä ni nämane ngite ye dianinkä jökrä nibtä mento.

Kristo abko bäri ütiäte jändrän jökrä bti ta

¹⁵ Ngöbö abko tuen ñakare, akwa Kristo abko ja kwrere Ngöböbe amne nünabare kä nebtä kwe angwane nikwe tuani. Kristo abko Ngöbö Odei mubai amne jändrän jökrä däte ngämi, känenkri Kristo nämänena. Niara abko Ngöbö Odei mubai amne jändrän jökrä Ngöbökwé abko niara kräke. ¹⁶ Niara köböire Ngöbökwé jändrän jökrä käinta amne tementa dätebare. Amne jändrän tuen nie amne jändrän tuen ñakare nie abko dätebare kwe niara köböire. Erere arato, üai jökrä tä dänkiene käta gobrane ja di krikti abko Ngöbökwé dätebare niara köböire arato. Jändrän jökrä namani dätebare kore niara köböire amne niara kräke arato. ¹⁷ Jändrän jökrä däte ngämi, känenkri Kristo nämänena amne niara diebti jändrän jökrä tä neketaninte amne ñan tä niken ngwarbe.

¹⁸ Mdakäre abko, ni jökrä tödekaka Kristobti abko Kristo ngrabare kwrere amne Kristo abko tä niaratre dokwäre. Erere arato, Kristo abko nämänena kena amne, ni krütanikrütani ye ngätäite niara ara nukaninta nire käne, niara rabadre bäri käne jändrän jökrä amne ni jökrä bti ta abkokäre. ¹⁹ Kä namani nuäre Ngöböbtä nünakäre täte jökrä Kristobtä ²⁰ amne Kristo köböire abko Ngöbökwé jändrän jökrä kä temenbtä amne kä käinbti käräbare ja mäketä jabe. Ye abko Kristo krütani krusobtä angwane, därise nimianinte, ye köböire Ngöbö moto namaninta jäme ni kräke, käkwe ja mäkaninta nibe.

²¹ Angwane mun abko nämane mente Ngöböye amne mun töi nämane ja rüere Ngöböbe, ñobtä ñan angwane mun nämane kukwe kämekäme nuene Ngöbö rüere. ²² Akwa Kristo käkwe ja tare nikani, krütani era metre krusobtä angwane namani ngwäkäre, ye köböire abko Ngöbökwé ja mäkaninta munbe, mun mikakäre deme, käme ñakare amne ngite ñakare ja ngwärekri. ²³ Akwa munkwe nünandre kore Ngöbökrä, abkokäre munta tödeke kwatibe, yebtä munkwe nünanka dite jabtä. Kukwe kuin Jesukristobtä, ye köböire Ngöbökwé jändrän kuin köböi mikani nie, yebtä mun ñan rika bätärekä bätärekä mento. Kukwe kuin Jesukristobtä ye mden abko munkwe kukwei nuani amne diribarera ni kwatiye kä jökräbti temen amne ti Pablo ne abko Ngöbökwé mikani kukwe kuin dirikä siba.

Pablota sribire ño

²⁴ Mdakäre abko, kukwe kuin Jesubtä tikwe mikaba gare munye abko dokwäre tita ja tare nike munkrä mtare, ye abko käi nuäre kri tibtä. Ye abko, nitre gätäkä Jesu käbti abko Kristo ngrabare kwrere, ye kräke ja tare nika Kristokwe rabadre bare täte ti ngrabare nebti, ie Kristo tö namani. ²⁵ Nitre tödekaka Kristobti, ye kräke Ngöbökwé ti mikani sribikä amne Ngöbökwé sribi mikani ti kisete, ye abko ti rikadre Ngöbö kukwei kuin Jesubtä ye mike gare täte jökrä munye, abkokäre sribi ye biani kwe tie. ²⁶ Ni kwati käkwe nünabare ja täritäri kira abti kä nüke mtare abko okwä bäre kukwe kuin ne nämane ükani kaibe tiebe Ngöbökwé, akwa mtare juta deme Ngöbökwé, ye ie Ngöbökwé kukwe tiebe ye mikanina gare. ²⁷ Amne juta deme Ngöbökwé nitre ñakare israelitare ngätäite, ie Ngöbökwé jändrän kuin bä nuäre ütiäte kri mikani gare. Kristo tä nüne munbtä mtare, ye mden abko nämane ükani tiebe Ngöbökwé kira, akwa mtare tä nüne munbtä, ye köböire abko mun näin nüne kä nuärete Ngöbö kanti, ye abko gare nie.

²⁸ Ne aisete nunta niken mdente erere, kanti nunta kukwe kuin Kristobtä mike gare ni jökräye. Erere arato, nun namani töbtä Ngöbö köböire, yebtä nunta mäträre ni jökräbtä

amne nunta dirire ietre, ye köböire abko nun rikadre ni jökrä ngwena nebe Ngöbö ngwärekre ünän täte jökrä Kristo köböire. ²⁹ Ye rabadre bare, abkokäre Kristo diebti tita sribire krübäte. Kristo di kri ye abko tä ti die mike sribi ne nuene.

2

¹ Ye abko, mun kräke tita sribire tare krübäte abti tita naente amne ja mräkätäre nünanka känime juta Laodiceate amne ja mräkä mda mda ie ti gare ñakare metre abko kräke tita sribire tare kri kore abko rabadre gare munye, abkokäre tita niere. ² Tita sribire kore, ye köböire abko ja rabadre ruen dite mun jökräye amne mun töi rabadre kwatibe ja tarere kwärikwäri, ye köböire abko kukwe Kristobtä nämane tiebe kaibe Ngöbökwé, ye abko rükadre gare metre täte jökrä munye, mun rabadre tödeke metre niarabti, abkokäre tita sribire kore munkrä. ³ Kukwe ütiäte kri amne kukwe töbtä amne kukwe ja töikrä, ye abko tä jökrä Kristokwe abko kwandi nie. ⁴ Amne ni mda mda jatadre mun kanti blite nuäre nuäre kukwe mdabtä, ye käkwe ñan mun ngökadre, abkokäre tita kukwe niere kore Kristobtä munye. ⁵ Ti abko tä ñakare ketetibe munbe yete bkänä, akwa ti töi tä ketetibe munbe amne, nünandre ño Kristo kräke abko erere munta nüne era metre amne, munta nünenkä dite jabtä, käta tödeke kwatibe Kristobti, ye abko käi nuäre kri tibtä.

Kukwe ükaninte ja mikakrä metre Ngöbö ngwärekre abko nikwe ñan mikadre täte

⁶ Ne aisete munkwe Jesukristo kani ngäbti ño ja Dänkiene, ye kwrere munkwe nüna janknu ketetibe ben. ⁷ Amne kri ngätri tä niken mente dobote nguse käta kri mike dite, ye kwrere munkwe ja töi mika kwatibe Kristobtä. Erere arato, ju mikata angwane, ürä nökata mente nguse abko kwe juta nebe dite, ye kwrere munkwe nüna ketetibe Kristobe tödekakäre kwatibe niarabti. Ngöbö Kukwei diribare ño ño munye abko erere munkwe mika täte. Angwane munkwe kuin nie kärekäre Ngöböye.

⁸ Mdakäre abko, munkwe mokre jabti, ñobtä ñan angwane ni ruäre tä näin kukwe ngwarbe dirire. Kukwe mikanintbe ngwarbe kira abko tätre dirire amne, kukwe ye tä kite üai käme di kri käta gobrane kä nebtä yekri abko tätre dirire mun ngökakäre, aisete munkwe ñan ja ngwian nain ietre, ⁹ ñobtä ñan angwane Kristo jatani nüne ni kwrere amne ngrabare tä abko btä Ngöbö ara jire tä nüne täte jökrä. ¹⁰ Munta ketetibe gwaire Kristobe, aisete jändrän jökrä Ngöbökwé tä munkwe amne munta jändrän jökrä Ngöbökwé mdei nike ñakare jire chi. Kristo abko tä üai käme di krikri dänkiene amne tä angeletre di krikri dänkiene arato. ¹¹ Mdakäre abko, ñäräkrä mikata ngäbäkre kwatabtä angwane, ngäbäkre kwata diankata btä, ye kwrere arato munkwe tödekani Kristobti angwane, mun namani mikani ketetibe ben. Ye ngwane Kristo köböire kukwe kämekäme mdei nämane munye, ye abko dianinkä mento kwe munbtä. ¹² Erere arato, mun ngökani ñöte Jesu käbti angwane, mun namani doboi mikani ketetibe gwaire Kristobe bä mikata, akwa Ngöbökwé Kristo mikaninta nire ja di kribti, yebti munkwe tödekani angwane, Ngöbökwé mun mikaninta nire Kristobe gwaire arato.

¹³ Ye abko, käne mun nämane kukwe nuene kämekäme Ngöbö rüere amne, kukwe kämekäme mdei munye, ye Ngöbö ngämi denkä mento munbtä angwane, mun nämane ni ngwäkäre kwrere Ngöbö ngwärekre. Akwa mtare Ngöbökwé mun mikaninante nire Kristo ben gwaire, käkwe mun ngite dianinkä jökrä mento munbtä. ¹⁴ Ye abko, ni nämane nüne Ngöbö rüere, abtä kukwe nämane ükaninte ni rüere, kä nämane ni ngite Ngöbö ngwärekre niere, ye abko Ngöbökwé metani krusobtä käin Kristo ben gwaire. Ye mden kisete Kristo krütani angwane, kukwe nämane ni ngite niere, ye Ngöbökwé juani ngwarbe Kristo ben gwaire, aisete namani ütiäte ñakare mda. ¹⁵ Erere arato, üai kämekäme dite krikri bti nämane gobrane, ye abko Ngöbökwé di dianinkä jökrä kän. Kristo köböire Ngöbökwé üai käme ye mikani ngwarbe ni jökrä ngwärekre. Abti ni rükä dänkien käta rüe ganaine rübtä, käta niken ni mda mda ngwena ngite ni jökrä ngwärekre, ye kwrere jire Kristo käkwe üai käme ganainbare kwäräbe, ye abko mikani gare ni jökräye, kä nikani ngwena ngite ni jökrä ngwärekre.

¹⁶ Ne mden kisete, munta mrö ño ño kwete amne munta tomna ño ño ñaen, yebtä ni mda mdakwe ñäkädre mun rüere abko, ie munkwe ñan olo ketate. Erere arato, bieta Ngöbö mikakrä ütiäte abko köböi, sö mräre nindrini köböi amne köbö jadükakrä, ye munta mike ütiäte ñakare jae, yebtä ni mda mdakwe ñäkädre mun rüere abko, ie munkwe ñan olo ketate, ¹⁷ ñobtä ñan angwane Ngöbökwé kukwe kuin nuendi Kristo köböire abko jändrän ye nämane bä mike jirekåbe, akwa kukwe era metre Ngöbökwé, ye abko Kristo jatani ngwena ni kråke, kåta bien nie. ¹⁸ Ngöböta jändrän kuin ngibiare munkrä garera munye, akwa ni ja bä mikaka bobre jatadre niere munye: Mun ñakare ütiäte rabakåre jändrän ye bkåne, niedre kwe munye, ye ngwane munkwe ñan ja olo ketate jire chi ie. Ni ja mikaka bobre ye kåta angeletre mike ütiäte jae Ngöbö tåte arato. Erere arato, Ngöböta jändrän mike tuare köböire kwrere ietre tå niere, akwa niaratre ñan tå nüne Ngöbö Üai Deme köböire, aisete töita kukwe ngwarbebtå, abti jata nebe ruen ütiäte krikri ietre. ¹⁹ Munkwe ñan ja olo ketadrete ietre, ñobtä ñan angwane nitre tödekaka Kristobti abko tå Kristo ngrabare kiakia kwrere amne Kristo abko tå ni dokwå kwrere abko btå nitre ye tå nekete ñakare mda. Akwa ni kiakia ngrabare tå ketetibe jökrå, ye kwrere ni rabadre nemenkå Kristobtä amne, ni rabadre niren Kristo köböire, ie Ngöbö tö, ye kwrere ni ye tå nekete ñakare mda Kristobtä, aisete munkwe ñan kukwei mika ütiäte.

²⁰ Munkwe tödekani Kristobti angwane, ni krütani kwrere mun namani ketetibe ben, aisete üai kåme tå gobrane kå nebtå, ye abko ñan nena mun dånkiene mda, se ñobtä abko nitre tödekaka ñakare Jesubti kwrere jire mun tå nüne amne kukwe ükaninte ngwarbe abko mun tå mike ja dånkiene abko krörö: ²¹ “Munkwe ñan kise mika jändrän sebtå” amne “Munkwe ñan jändrän se kweta” amne “Munkwe ñan jändrän se dian kisete” abko ni mdata nuemna munye angwane, munta kukwei mike ütiäte. ²² Akwa kukwe ükaninte nuendre kore amne jändrän kwetata kore, ye abko näin jökrå ta, ñobtä ñan angwane ni kå nebtå kåkwe kukwe ye ükaninte nuendre abko erere dirita, aisete näin jökrå ta amne, ñan rabadre ütiäte mda. ²³ Akwa kukwe ükaninte nuendre ni kå nebtåkwé, ye abko tuen töbtå kri bkånå, ñobtä ñan angwane nikwe nünandre metre Ngöbökrå abko tå niere. Erere arato, nikwe bikadre bobre amne nikwe ja kwata mikadre ja tare nike abko dirita kwetre, akwa ye köböire ni ñan raba kukwe kåme mdei juentari mento jabtå.

3

Kukweta ükaninte nünankrä deme

¹ Mdakåre abko, Ngöbökwé mun mikaninante nire Kristobe gwaire, aisete kå båri ütiäte kå kåinbti, kånti Kristo tå tåkånintbe Ngöbö küde ruenkri, ye kånti jändrän båri ütiäte tå munkrä, yebtä munkwe ja töi mika kwatibe kåre. ² Mdakåre abko, jändrän kåme kå nebtå, ye jiebtï munkwe ñan ja töi mika mda, akwa jändrän kuin tå kå kåinbti Kristo kånti, yebtä munkwe ja töi mika kwatibe, ³ ñobtä ñan angwane mun krütani ketetibe gwaire Kristobe amne munkwe nünandi kårekåre Kristobe, ye abko Ngöböta ngibiare munkrä. ⁴ Kristo abko mun mikaka nüne kårekåre Ngöböbe amne niara jatadita angwane, bä rabadi nuåre, ye kwrere mun bä rabadi nuåre arato niarabe gwaire.

⁵ Ne aisete kukwe kåmekåme mdei tå munye, ye kite jökrå temen munkwe abko krörö: munkwe ñan ja mika gure bati bati ni mda mdabe amne, mun merire brare kåkwe ñan kukwe nuen kåmekåme jabtå kwårikwåri. Mun tö rabai båri ni mda mike jabe, ye munkwe kita temen. Erere arato, kukwe kåmekåme tå mun töibtå amne mdeita nebe krübåte munye, ye munkwe kita temen amne munkwe ñan jändrän jökrå ribe kabre krübåte jae, ñobtä ñan angwane ni tö jändränye kabre kore abko kåta jändrän ye mike ngöböire jae Ngöbö tåte aisete. ⁶ Angwane ni kwati tå ja mike ngite kore, ye dokwåre Ngöbökwé mikadi ja ngie nuen kri krübåte. ⁷ Mun ngåmi tödeke Jesubti, kånenkri mun nämane nüne kore angwane, mun nämane ja kite kukwe kåmekåme ye nuene jökrå arato. ⁸ Akwa mtare kukwe krörökrörö kite jökrå temen munkwe: mun moto romon, mun måtå ni mdabtå amne kukwe mikatbe kåmekåme ni mda mda rüere amne mun ñåke ngwarbe diån diån ni mda mdabtå amne, mun ñåke diån diån ye kite jökrå temen munkwe. ⁹ Erere arato, munkwe ñan ja ngöka kwårikwåri, ñobtä ñan angwane mun

nämane nüene ño käne angwane, mun nämane dre dre nuene, ye abko munkwe kitanina jökrä temen ¹⁰ amne dän btin kita jabtä, ye kwrere jire mun nena ni btin kwrere. Köbö kwatirekwatire Ngöbö mun dätekä kitera mun kwite bäri ja kwrere, ye köböire abko Ngöbö rükadre gare bäri kuin munye. ¹¹ Ye mden kisete, Ngöbö ngwärekre ni ñakare israelitare ya o ni israelitare, ye abko ñakare ütiäte mda. Erere arato, ni ñäräkrä mikani kwatabtä nitre israelitata nuene ye kwrere ya o ñakare ya, ye ütiäte ñakare mda Ngöbö ngwärekre rabakäre dianintari. Erere arato, ni menteni ya, ni käme töi ñakare ya, ni klaboro ya, ñakare ya, ye abko ñakare ütiäte mda Ngöbö ngwärekre, akwa Kristo abko aibe ütiäte jändrän jökrä bti ta amne niarata nüene nibtä aibe ütiäte.

¹² Ngöbö käkwe mun dianinkä jenena jakrä amne mun abko deme amne Ngöböta mun tarere, aiseke munkwe nüna krörö: munkwe ni mda mda ngwian ruen bobre jae, munkwe ja moto mika kuin ni mda mdakrä amne, munkwe bika tidrä ni mda mdabtä. Erere arato, munkwe ja moto mika jäme amne munkwe jändrän jökrä ngibia bätärekä ja täritäri. ¹³ Erere arato, ni mda mda tä kukwe nuene mun rüere ne ngwane, munkwe ñan ja ngie mika amne, kukwe tärä ja rüere kwärikwäri munkwe ne ngwane, munkwe kukwe ye dian jabti ta kwärikwäri. Ye abko, ni Dänkien käkwe mun ngite diani munbti ta, ye kwrere munkwe nuen jakrä kwärikwäri arato. ¹⁴ Akwa jändrän jökrä kuin, ne bti ta abko munkwe ja tare kwärikwäri, ye köböire abko munkwe ja mäkädi era metre jabe kwärikwäri.

¹⁵ Mdakäre abko, mun jökrä abko tä ketetibe Kristo ngrabare kiakia kwrere amne, Ngöbökre mun käräbare jakrä nünakäre jäme jabe kwärikwäri, aiseke kä jäme Kristokwe, ye ie munkwe kä bian gobrane jabtä. Erere arato, jändrän jökräbtä munkwe kuin nie Ngöböye. ¹⁶ Erere arato, Ngöbökre mun mikani töbtä, yebti munta dirire jae kwärikwäri amne munta mäträre jabtä kwärikwäri arato angwane, Kristo kukwei kuin, yebtä munkwe töbika kärekäre. Erere arato, munkwe Ngöbö käi ngwian nuäre jabtä, käkwe salmos, himno nie käre Ngöböye amne, ka mda mda Ngöbö käikitakakrä, ye munkwe nie Ngöböye arato angwane, Kristo kukwei kuin, yebtä munkwe töbika kärekäre. ¹⁷ Angwane munkwe jändrän nuen ya o munkwe blita ya, akwa munkwe nuen jökrä ni Dänkien Jesu käbti, käkwe kuin nie Ngöbö ni Rün nikweye ni Dänkien Jesu köböire.

Nünandre ño ja gwiriete

¹⁸ Mdakäre abko, mun merire gure gure käkwe ni brare munkwe ye kukwei mika ütiäte jae, kukwe mikakäre täte, ni tödekaka ni Dänkien Jesubti käkwe nuendre ye kwrere. ¹⁹ Erere arato, mun brare gure gure abko käkwe meri munkwe ye tare amne, munkwe ñan mika ene ja kisete amne munkwe ñan bätä ngwian btä.

²⁰ Ngäbäkre, mun abko käkwe mun rün btä mun meye kukwei mika täte jändrän jökräbtä, ñobtä ñan angwane ye abko käita nebe nuäre ni Dänkienbtä. ²¹ Amne mun ngäbäkre rünre abko käkwe ñan ngra ngra ngäbäkrebti, niaratre moto mikakäre ulire dikaro.

²² Mun klaboro abko käkwe mun bkänkä kä nebtä kukwei mika täte sribi jökräbtä, akwa ñan mun bkänkä okwäbti aibe munkwe sribi nuendre kuin niara moto mikakäre nuäre, akwa munkwe sribi jire jökrä nuen kuin ja moto kuinbti mun Dänkien Jesu mikakäre ütiäte jae. ²³ Mdakäre abko, munkwe dre dre nuen, erere munkwe nuen kuin ja di ngöi jökrä amne, ñan munta sribire ni kä nebtä kräke, akwa munta sribire ni Dänkien Jesu ara jire kräke abko munkwe nütü käkwe sribi kore, ²⁴ ñobtä ñan angwane munkwe sribi nuendre kuin, ye ütiäre abko ni Dänkien käkwe jändrän kuin kä käinbti biandi munye abko gare munye. Ye abko, Kristo mun Dänkien era metre ara kräke munta sribire, aiseke munkwe sribi nuen kuin. ²⁵ Akwa nire nire käta kukwe nuene ni mda rüere, ye dokwäre abko Ngöbökre mikadi ja ngie nuen, ñobtä ñan angwane Ngöbö abko tä kukwe ükete ja kwrere ni jökrä kräke.

4

¹ Amne mun ni klaboré bkänkä, mun ye abko Bkänkä tärä kä käinbti arato abko mun Dänkien Jesukristo, ye abko munkwe ngwian töre jae, käkwe ni klaboré munkwe mika sribire kuin era metre jakrä amne munkwe ñan mika ene jae.

Blitadre kärekäre Ngöböbe

² Mdakäre abko, munkwe ja töi mika kwatibe blitakäre kärekäre Ngöböbe amne drebtä munkwe blitadre Ngöböbe, yebtä munkwe mokre jabtí, käkwe kuin nie Ngöböye. ³ Angwane kukwe nämáne ükani kaibe tiebe Ngöbökwé Kristobtä, ye abko tita mike gare, abtä tita ngite kä teri mtare. Kukwe ye abko tikwe mikadre gare bäri ni mda mdaye, abkokäre ni Dänkien käkwe kä biandre nunye, yebtä munkwe blita Ngöböbe munkrä. ⁴ Erere arato, kukwe kuin Kristobtä, ye tikwe mikadre gare ni mda mdaye angwane, rükadre gare kuin metre ietre abko erere tikwe mikadre gare, yebtä munkwe blita Ngöböbe tikrä. ⁵ Angwane nitre tödekaka ñakare Kristobti, ye okwäbti munkwe nüna töbtä amne, kä tädre munye blitakrä bentre Kristobtä angwane, munkwe blita btä amne, munkwe ñan kä juan ngwarbe ta. ⁶ Erere arato, käre munkwe blita ja moto jämenbti ni mda mdabe amne mun kukwei rabadi mate nuäre ni mda mda olote, ni mda mdakwe kukwe ngwiandretari ño ño munye Ngöböbtä, ye munkwe kukwe kadre ngäbti ño rabadre gare munye abkokäre.

Pablota köbö kuin juen

⁷ Mdakäre abko, ni mräkä Tíquico tare kri nikwe. Niarakwe ti die mikani kri krübäte amne tä sribire gwaire tibe ni Dänkien Jesu kräke. Niara näin nebe mun kánti yete angwane, dre dre tä nakenkä tibtä nete abko niedi jökrä kwe munye. ⁸ Amne nunta ño nete abko niedre kwe munye amne, kä mikadre nuäre kwe munbtä, abkokäre tita juen. ⁹ Amne Onésimo näin siba Tíquicobe nebe mun kánti yete. Onésimo ne abko tare kri munkwe amne ni raba tödeke niarabti. Mdakäre abko, niara mun mräkä Colosabo yete arato abko näin siba. Dre dre tä nakenkä nete abko niedi jökrä kwetre munye.

¹⁰ Amne ti kukwe muko Aristarco tä ngite siba tibe kä teri nete abko käta köbö kuin juen munkrä. Erere arato, Bernabé etbakrä Marcos abko käta köbö kuin juen munkrä. Marcos ne rika nebe mun kánti angwane, dre dre nuendre kräke abkobtä blitabarera munbe, aisete nane Marcos rika nebe basare mun kánti yete angwane, munkwe ka ngäbti kuin. ¹¹ Erere arato, ni iti kädianta Jesu abko ara kädianta Justo arato abko käta köbö kuin juen munye. Nitre tä sribire tibe gwaire kä gobrankrä ni Dänkien ye kräke, ngätäite nitre ne aibe abko israelitare. Niaratre ne abko käta kä mike nuäre kri tibtä nete. ¹² Amne Epafra sribikä Kristo Jesukrä abko käta köbö kuin juen munye arato. Epafra ne abko mun mräkä Colosabo yete amne Ngöbö tö dreye munkrä, ye erere munkwe nünandre käre amne, mun rabadre nünenkä dite era metre ni Dänkienbtä, abkokäre käre niarata blite Ngöböbe munkrä. ¹³ Amne Epafra abko tä sribire krübäte munkrä, ye abko tita tuen ja okwä jenbti, aisete tita kukwe era erere niere niarabtä munye, akwa ñan mun Colosabo yete aibe kräke tä sribire kore, akwa ja mräkätre tödekaka Jesubti tä juta Laodiceate amne juta Hierápolite abko kräke tä sribire krübäte arato. ¹⁴ Amne Lucas ni kräkä bianka abko tare kri nikwe, niara ye abko käta köbö kuin juen munkrä. Erere arato, Demas käta köbö kuin juen munkrä.

¹⁵ Angwane ja mräkätre tödekaka Jesubti tä juta Laodicea, kräke tita köbö kuin juen abko munkwe nie ietre tikrä. Erere arato, tita köbö kuin juen Ninfakrä amne ja mräkätre tä ja ükekrö niara juete, kräke tita köbö kuin juen abko munkwe nie ietre arato.

¹⁶ Tita tärä juen munkrä, nebtä munkwe ñäkä ünän jökrä angwane, munkwe juan nebe juta Laodiceate abko ja mräkätre yete käkwe ñäkädre btä arato abkokäre. Erere arato, tärä tikani tikwe tä ja mräkätre Laodiceabo kisete, ye jāraba mun kánti yete angwane, munkwe ñäkä btä arato.

¹⁷ Mdakäre abko, Arquipoye abko munkwe kukwe ne nie krörö tikrä: sribi mikani ma kisete ni Dänkienkwe, ye makwe nuen kuin täte abko munkwe nie kore ie tikrä.

¹⁸ Mräkäre abko, ti Pablo ti ne abko käta köbö kuin juen munye abko tita tike ja kise jenbti au munkrä, tita tärä ne tike rabadre gare munye abkokäre. Tita ngite mäkäninte kadenanbti nete, ye munkwe ngwian töre jae abko tita ribere munye. Ngöbökwe ja moto mika kuin mun jökrä kräke. Abko kore se. Ne ngöra.

Tärä Tikani Käne Pablokwe Nitre Tesalónicabokrä 1 Tesalonicenses

Tärä ne abko tikani Pablokwe kä 50-51 angwane, aisete tärä ne abko tikani bäri käne kwe. Pablo nikani Ngöbö kukwei kuin kädriere juta Tesalónicate angwane, nikani Silvanobe amne Timoteobe. Pablo namani Ngöbö Kukwei kuin kädriere juta Tesalónicate angwane, ni kwati namani romon kräke, abtä ngitiani, nikani nebe juta Atenate mda. Yebti Pablo tö namani rikai sribireta Tesalónicate nitre tödekaka Jesubti Tesalónicabo die mikakäre nüne bäri Jesukrä, akwa ñan nikaninta yete. Akwa nitre Tesalónicabo tödekaka Jesubti nämane ja tare nike nitre tödekaka ñakare Jesubti ye kisete, aisete Timoteo aibe juaninta Pablokwe tärä ne ngwena nitre Tesalónicabo die mike. Ye abko tä tikani Hechos 17.1-14 yebtä.

Pablokwe tärä juani abko tikani krörö kwe ja täritäri: nitre Tesalónicabo gätäkä Jesu käbti abko kräke Ngöbökwé jändrän kuin nuenbare, abtä Pablokwe kuin niebare Ngöböye. Erere arato, Ngöbö nämane bentre abko Pablokwe mikaninta töre ietre.

Bobukäre abko, Pablokwe nünabare ño nitre Tesalónicabo ngätäite amne niaratre tarebare ño kwe abko mikaninta töre kwe ietre. Pablokwe tärä tikani kore nitre Tesalónicabo die mikakäre nüne käre Jesukristokrä.

Bämäkäre abko, Pablokwe nitre Tesalónicabo töi diani nüne bäri Jesukristokrä. Mdakäre abko, ni tödekaka Jesubti tä krüte, btä dreta nakenkä abko niebare kwe ietre. Mräkäre abko, nikwe Jesukristo ngibiadre ngäbti ño kisere abko niebare kwe arato.

Pablota köbö ngwentari

¹ Mun gätäkä Jesu käbti tä nekete ni Rün Ngöbökwé amne ni Dänkien Jesukristokri käta nüne juta Tesalónicate, ye ie ti Pablo, Silvano amne Timoteo käta köbö ngwentari. Ngöbö raba ja moto mike kuin munkrä amne, mun raba nüne jäme Ngöbö diebti, ie nun tö.

Pablota kuin niere nitre Tesalónicaboye

² Ja mräkätre, käre nunta kuin niere Ngöböye mun jökräbtä amne, nunta blite Ngöböbe angwane, nunta blite ben munkrä. ³ Erere arato, nunta blite Ngöbö ni Rün nikwebe angwane, munta tödeke kwatibe Ngöböbti abtä munta sribi kuin nuene ni mda mdakrä abko käre tä nüke töre nunye. Erere arato, munta Ngöbö tarere abtä munta jändrän kuinkuin nuene ni mda mdakrä abko käre tä nüke töre nunye. Erere arato, munta ni Dänkien Jesukristo ngibiare ngäbti abtä munta nünenkä dite ja tare nikakäre tödekabtä Jesubti abko käre tä nüke töre nunye.

⁴ Ja mräkätre, Ngöböta mun tarere. Niarakwe mun dianinkä jen jakrä, ye abko gare kuin nunye, ⁵ ñobtä ñan angwane nun jataba kukwe kuin Jesukristobtä kädriere munbe angwane, ñan nunkwe blitabare jirekäbe, akwa nun köböire Ngöbökwé ja di kri mikani gare munye amne, Ngöbö Üai Deme käkwe sribi nuenbare kri mun ngätäite. Erere arato, kukwe ne abko era metre munkrä abko nämä gare munye. Ye mden kisete, Ngöbökwé mun dianinkä jen jakrä gare kuin nunye. Erere arato, nun nämä munbe angwane, nun nämä jändrän kuinkuin aibe nuene munkrä abko garera mun jökräye. ⁶ Ye abko, nun nämä nüne ño, erere arato ni Dänkienkwe nünabare ño, ye kwrere mun jatani nüne abko krörö: Munkwe kukwe kuin Jesubtä kani ngäbti, ye dokwäre mun nämä ja tare nike, akwa Ngöbö Üai Deme köböire kä namani bäri nuäre munbtä. ⁷ Ye mdenbtä abko, nitre gätäkä Jesu käbti nünanka kä Macedoniate amne kä Acayate, kräke mun nämane ütiäte kri, aisete munkwe nünabare ño, ye abko käkwe niaratre töitikani nünanbtä. ⁸ Erere arato, kukwe kuin ni Dänkienbtä, ye abko ñan nitre Macedoniabo amne Acayabo aibe ie gare akwa, mun köböire kukwe ye nena gare mente temen. Ye aisete ñan nunkwe kukwe ye mikadre gare amne batibe rabadi gare ni mda mdaye, ⁹⁻¹⁰ ñobtä ñan angwane nun nükani mun ngätäite angwane, munkwe nun kani ngäbti ño, ye abko garera ni mda mdaye. Erere arato, munkwe jändrän dätebare ngöbö ngwarbere tuanimetre ño, bti munkwe Ngöbö

nire era metre kani ngäbti ño sribikäre kräke, amne Jesu Ngöbö Odei tä kä käinbti abko munta ngibiare ngäbti abko nena gare ni mda mdaye abko erere tä niere nunye. Jesu ye abko müre ketani, bti Ngöbökwé mikaninta nire. Ngöbökwé ni mikadi ja ngie nuen, ye ngäniene Jesuta ni dentari.

2

Sribi Pablokwe nitre Tesalónicabobe

¹Ja mräkätre, nun janama mun kánti, ye abko ñan nun janama ngoto nike ngwarbe, ye gare kuin munye. ²Nun janama mun kánti, ye känenkri nun nämä juta Filipos angwane, nitre yete käkwe nun mikaba ja tare nike kri amne nun mikaba ngwarbe jae kwetre arato. Nun rüe rababa kwati mun kánti arato, akwa Ngöbökwé nun die mikaba ja kukwei kuin kädriere munbe, aiseite nunkwe ja moto mikaba kwekbe blitakäre munbe, ³ñobtä ñan angwane kukwe era erere nunkwe kädriebe amne, ñan nun nämä blite ja töi blobti. Erere arato, nun ñan tö rababa mun ngökai jire chi. ⁴Akwa Ngöbökwé tödekani nunbti sribi ne nuenkäre, käkwe nun mikani ja kukwei kuin kädriere abko erere nunta dirire. Ye abko nun ñan tö ni mda mda moto mikai nuäre diribtä kore, akwa Ngöbö aibe nun tö moto mikai nuäre, ñobtä ñan angwane Ngöbö aibe käta ni moto ño abko tuente aiseite. ⁵Ye mdenbtä, nunkwe ñan blitaba nuäre nuäre jire bati mun näkwitakäre. Erere arato, ñan nun janama bike kuin munbe ngwian diankäre jae munkän, ye gare kuin munye amne tuen kuin Ngöböye. ⁶Erere arato, ñan nun käikitadrekä munkwe amne ni mda mdakwe, abkokäre nunkwe Ngöbö kukwei kädriebe.

Nun abko Jesukristo kukwei ngwianka, aiseite nun rabadre sribi ütiä kärere munye, akwa nunkwe käräba ñakare munye. ⁷Akwa ngäbäkre chi därebe meye kwe tä ngibiare kianbtä abko ben meyeta blite jäme, kwrere jire nunkwe blitaba jäme munbe. ⁸Erere arato, mun tare bäri kri nunkwe, aiseite ñan nunkwe kukwe kuin Ngöbökwé aibe mikaba gare munye, amne nun töi ño ño abko käi rababa nuäre nunbtä mike gare jökrä munye, ñobtä ñan angwane mun tare kri nunkwe aiseite. ⁹Ja mräkätre, nun nämäne Ngöbö kukwei kuin Jesubtä kädriere munbe angwane, käre nun nämäne ganane mrökrä jae. Nun nämäne sribire tare dibire rare, ñobtä ñan angwane nun ñan tö namani sribi mikai mun kötärä, ye tä töre kuin munye, ruen nunye.

¹⁰Mdakäre abko, mun ngätäite nunkwe nünanba deme amne metre Ngöbö ngwärekre amne, ni mda mda ñan rababa ñäke blo nunbtä, ye munkwe tuani amne Ngöbökwé tuani arato. ¹¹⁻¹²Ye abko, ngäbäkre rün kwe käkwe töi dian amne die mika kwe, ye kwrere nunkwe mun töi diani jändrän kuin nuene amne, mun moto ulire angwane, nunkwe kä mikaninta nuäre munbtä, ye tä gare munye, ruen nunye. Erere arato, ni jen Ngöbökwé käkwe nünandre ño abko erere nunkwe nünamna munye. Kä nuäre te Ngöböta gobrane, ye kánti niarata mun kärere rabakäre siba jabe.

¹³Nun nämäne Ngöbö Kukwei kädriere munbe angwane, kukwe ye abko munkwe kani ngäbti Ngöbö Kukwei ara jire kwrere amne, ñan kukwe mikanintbe ni mdakwe, kwrere munkwe kani ngäbti. Yebtä abko, käre nunta kuin niere Ngöböye arato, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukwei ye abko tä sribire mun tödekaka Jesubti ye töibtä mtare. ¹⁴Ye abko ja mräkätre, nitre jen Ngöbökwé gätäkä Kristo Jesu käfti kä Judeate abko mräkä israelita käkwe ngwiani ja tare nike kri tödekabtä Jesubti, ye kwrere munkwe ja tare nikani tödekabtä Jesubti mun mräkä Tesalónicabo kisete. ¹⁵Kira abti kä nüke mtare nitre israelita tä ni juani Ngöbökwé blitakäre bentre kämike abko krörö: Nitre israelita abko käkwe ni Dänkien Jesu müre ketani. Ye kwrere Ngöbö kukwei niekä kira müre ketani kwati kwetre arato. Erere nun juanintari kä ye kánti kwetre arato. Yebtä Ngöbö moto ñakare nuäre kräke amne, niaratre tä ja rüere ni jökräbe abko krörö: ¹⁶Nitre ñakare israelitare rabadre dianintari, abkokäre nun töta nebe kukwe kuin Jesubtä kädriei bentre angwane, nitre israelita tätre neme ja rüere nunbe. Ne kwrere nitre israelita tä ja mike ngite bäri kabre krübäte. Yebtä abko Ngöbö moto gadadi, käkwe ngwiandi ja ngie nuen kri krübäte.

Pablo tö namani ja tuaita nitre Tesalónicabobe

¹⁷ Ja mräkätre, ni ngidianinkä jötrö ken jene jene ja okwä bäre mento angwane, ni nämane ja tuenta ñakare akwa, käre munta ja töibtä nunkwe amne, bäri nun tö namani rikai ja tuakäreta munbe arato. ¹⁸ Nun tö namani rikai mun kánti, akwa ti Pablo, ti ne bäri tö rababa rikai bäre bäre akwa, Satanakwe ji ötaba nun käne, aisete nun ñan namaninta mun kánti. ¹⁹ Nun tö rababa näin bäri, ñobtä ñan angwane Jesu rükadita angwane, mun tädi näin käre Jesube, bti nunta tödeke. Mun tädi näin käre Jesube angwane, Jesu rükadita näire, käi rabadi nuäre nunbtä amne ja rabadi ruen ütiäte sribi nunkwebtä nunye Jesu ngwärekri, aisete nunta tödeke bäri krübäte munbti. ²⁰ Ne aisete mun ütiäte kri nunkrä amne, mun käi nuäre kri nunbtä arato.

3

¹ Nun tö rababa mun tuai bäri, aisete nun ñan rababa neme nuäre, abtä nun aibe rabadi kaibe juta Atenas nete abko nunkwe ükateba kore angwane, ² nun mräkä Timoteo abko juanba nunkwe. Timoteo abko tä sribire Ngöböbe kukwe kuin Kristobtä kädriere. Nunkwe niara juanba mun töi ketabtäkäre Jesubtä amne, mun kitakäre nüne bäri Jesukrä. ³ Erere arato, kukweta nakenkä taretare mun rüere, yebtä munkwe ñan ja töi mikadre ngwarbe kwäräkwärä abkokäre nunkwe juanba, ñobtä ñan angwane nita ja tare nike tödekabtä Jesubti, ye tä käre ni jiete, ye garera mun jökräye. ⁴ Ye garera kore munye, ñobtä ñan angwane nun nämä munbe yete angwane, nikwe ja tare nikadi kri abko nunkwe nieba munye, mden erere tä nakenkä nibtä abko nena gare munye arato. ⁵ Ne mdenbtä abko, mun töi nämane Jesubtä ya abko ti Pablo ne tö rababa gai amne, ti ñan rababa neme nuäre, käkwe Timoteo juanba kukwe gain jakrä, ñobtä ñan angwane nane Satanakwe kukwe käme mikadre mun jiete mun nuatekäre ja käne, ye abko jürä rababa krübäte tibtä, amne nane nunkwe ngoto nikani kri ngwarbe abko jürä rababa tibtä arato.

Timoteo nukaninta Pablo kánti kukwe kuin ngwena

⁶ Akwa Timoteo janama Tesalónica mun kánti yete, rükabata angwane, mun tä tödeke kwatibe Jesubti amne, mun tä ja tarere kwärikwäri amne ni mda mda tarere, ye abko kukwe kuin järükaba kwe nunkrä. Erere arato, käre nunta nüke töre munye ja moto kuinbti amne, nun tö ja tuaita munbe, ye kwrere mun tö ja tuaita nunbe arato, nieba Timoteokwe nunye. ⁷ Ne mdenbtä abko kä rababa nuäre nunbtä amne, ja rababa ruen dite nunye ja mräkä, ñobtä ñan angwane nunta ja tare nike kri abtä jata nebe ruen diäne nunye akwa, mun abko tä tödeke Jesubti, ye abko bäri käi nuäre nunbtä. ⁸ Mdakäre abko, munta nünenkä dite ni Dänkien Jesu diebti ye gaba nunkwe abko käta nun die mike bäri mda. ⁹ Nebtä abko kukwe ñan tä nebe kwen jire mda nunye kuin niekäre Ngöbö nikweye munbtä. Erere arato, munkwe kä mikani nuäre kri nunbtä Ngöbö ngwärekri, yebtä abko nunkwe kuin niedre ño mda Ngöböye ñan tä nebe nüke gare nunye arato. ¹⁰ Ngöbökwä kä biandre nunye niken ja tuenta gwärere munbe ie nun tö, ñobtä ñan angwane dre dre ngämi gare munye, rabadre mun die mike tödeke bäri Jesubti, yebtä abko nun tö näin mun die mike bäri abko nunta ribere dibire rare Ngöböye.

Pablota blite Ngöböbe

¹¹ Tita blite krörö Ngöböbe mun kräke: Ngöbö ni Rün nikwe ara amne ni Dänkien Jesu käkwe nun jie tika nebeta mun kánti abko ie nun tö. ¹² Mdakäre abko, nunta mun tarere ño, ye kwrere ni Dänkien käkwe mun mikadre ja tarere bäri kwärikwäri amne, ni mda mda tarere bäri mda arato. ¹³ Erere arato, ni Dänkien Jesu jatadita nitre deme kwe ben, ye ngäbti Ngöbö ni Rün nikwe käkwe mun töi mika dite nünakäre metre amne deme ja ngwärekri abko ie nun tö. Abko kore se.

4

Ñan ja mikadre gure jire chi bati bati, akwa nünandre deme

¹ Mdakäre, ja mräkätre, munkwe nünandre metre kä mikakäre nuäre Ngöböbtä, ye munkwe diribarera munye abko erere munta nüne. Mtare munkwe nüna janknu kore köbö kwatirekwatire abko nun tö ribei munye ni Dänkien Jesu käbti, ² ñobtä ñan angwane ni Dänkien Jesu käkwe nun mikani kukwe dirire munye abko munkwe diriba munye, ye nena gare mun jökräye abko krörö:

³ Mun rikadre nüne bäri deme mda Ngöbökrä köbö kwatirekwatire, ie Ngöbö tö abko krörö: munkwe ñan ja mika gure jire chi bati bati. ⁴ Erere arato, mun töi raba ngitiekä ja mikabtä gure tiebe ni mda mdabe angwane, munkwe ja ngrabare ye näkwita au amne, munkwe nüna kuin deme amne ja mika ütiäte kwärikwäri munkwe. ⁵ Nitre ie Ngöbö gare ñakare abko tä ja gaire ñakare jändrän ngwarbe kwrere, ye kwrere munkwe ñan nüna. ⁶ Mdakäre abko, mun ja mräkäre Jesu käbti käkwe ñan kukwe nuen blo ja rüere kwärikwäri amne, munkwe ñan ja ngöka kwärikwäri ja mräkä merire, brare mikabtä ja ken bati bati, ñobtä ñan angwane ni kukwe nuenkä käme mräkä rüere kore abko ni Dänkienkwe mikadi ja ngie nuen abko munkwe niebara munye amne, munkwe mun mikabara mokre btä. ⁷ Ye abko, Ngöbökwä ñan ni käräbare ja mikakäre ngite kore ni mda mdabe akwa, Ngöbökwä ni käräbare nünakäre kuin deme jakrä. ⁸ Ne mden aiseite, nire nire mun ngätäite käkwe kukwe ne kitadre temen angwane, ñan ni kä nebtä kukwei kitadre temen kwe akwa, Ngöbö ja Üai Deme bianka nie, ye ara jire kitadre temen kwe.

⁹ Ja mräkätre, munta ja tarere kwärikwäri, yebtä abko nun ñan raba tärä tike munye, ñobtä ñan angwane Ngöbö ara käkwe mun töi tikani ja tarere kwärikwäri. ¹⁰ Munta ja mräkätre tödekaka Jesubti nünanka kä ngrabare temen Macedonia yete tarere jökrä bkänä. Ye abko kuin akwa, munkwe ja taredre bäri mda köbö kwatirekwatire abko nunta niere munye.

¹¹ Mdakäre abko, munkwe ja töi mika nünanbtä jäme amne, munkwe töbika bäri kukwe jakwebtä. Mdakäre abko, sribidre jen jakrä munkwe, niebare munkwe munye, ye kwrere munkwe sribi ja kise jenbti jakrä. ¹² Munkwe ne nuendre mun rabadre ütiäte nitre tödekaka ñakare Jesubti ye okwäbti abkokäre. Erere arato, munkwe nünandre kore jändrän jen jakwebti. Ye kwrere munkwe ñan jändrän ni mdakwe ngibiadi nünankrä jae abko ie nun tö.

Jesu jatadita nirekrä abko Pablokwe niebare

¹³ Mdakäre abko ja mräkätre, ni mda mda käta tödeke ñakare Jesubti abko ni mda ñakare tödekakrä kwetre, aiseite mräkäta krüte kän angwane, motota nötöte krübäte jiebti. Ye kwrere ñan rakadrekä munbtä, abkokäre ni tödekaka Jesubti tä krüte angwane, drete nakenkä btä abko nun tö mikai gare krörö munye: ¹⁴ Jesu müre ketani, bti nükäninta nire, ye abko garera nie amne era nikrä. Ye kwrere arato, ni tödekaka Jesubti krütanikrütani, ye abko Ngöbökwä mikadita nire rikakäre Jesube abko era nikrä arato. ¹⁵ Ni Dänkien Jesu ara käkwe kukwe diribare, erere nunta niere munye abko krörö: Ni Dänkien Jesu jatadita angwane, nitre tödekaka bti tä nüne, ye ñan rikadi ben ni krütanikrütani känenkri, ¹⁶ ñobtä ñan angwane ni tödekaka Jesubti krütanikrütani rükadita nire käne. Ni Dänkien Jesu ara jire jatadita kä käinbti timonkwäre angwane, ni kukwei jaradi kri kä käinbti timonkwäre. Erere arato, angele ütiäte kri abko kukwei jaradi amne, trombeta ngö kä käinbti abko kukwei jaradi ni Dänkien käne arato. Ye ngwane ni tödekaka Kristobti krütanikrütani, ye ara jire rükadita nire käne. ¹⁷ Yehti ni tä nüne nüne abko jänäin gwaire nitre yebe mütateta käin ni Dänkien Jesu ngäbti. Ye ngwane ni rabadi nüne kärekwäre ni Dänkienbe. ¹⁸ Ne aiseite munkwe blita kukwe nebtä ja die mikakäre kwärikwäri.

5

¹⁻² Mdakäre abko ja mräkätre, ni Dänkien Jesu jatadita ne abko rakadikä ñongwane ti rabadre niereta munye, akwa ti bike niere ñakare munye, ñobtä ñan angwane garera metre krörö munye: Ni gokä rükadre gore ñongwane gare ñakare ju bkänkäye, akwa batibe rükadre gore deo, ye kwrere jire ni tädi ni Dänkien ngibiare ngäbti ñakare

angwane, batibe jatadita. ³ Ne kwrere arato, meri ñan mobe bren kwe kisete, ye käkwe ja ngibiadre ñongwane metre gare ñakare ie, akwa batibe ja ngibia käi tä nüke ie, ye kwrere nitre tödekaka ñakare Jesubti tädi niere krörö: Mtare kukwe ñakare. Nita nüne kuin jäme, tädi niere. Ye ngwane ni Dänkien Jesu jatadita käkwe juandi ngwarbe jökrä amne ñan kwäräbedre jire kwetre.

⁴ Akwa mun abko ñan tä nüne kä ikote ja mräkätre, aisete ni Dänkien Jesu jatadita abko btä mun töita, aisete munta ngibiare ngäbti kisere mun ñan kwandre jäme ie. ⁵ Ye abko, mun jökrä tä nüne kä ngwente Ngöbö träte. Ñan nita nüne mente Ngöböye kä ikote amne ñan nita nekete kä ikokri. ⁶ Ne mden kisete ni tödekaka Jesubti käkwe ñan nünandre okwä kware, akwa ni tädre ngwäte niara ngibiare ngäbti amne nikwe ja ngibiadre kukwe kämekäme ngäniene. ⁷ Nita kibien abko tä kibien deo abko gare nie. Erere arato, ni dröbaka dröbaka tä dö ñaen kä ikote deo, ñobtä ñan angwane nitre tödekaka ñakare Jesubti abko, ietre Ngöbö gare ñakare, aisete ñan tä ni Dänkien Jesu ngibiare ngäbti. ⁸ Akwa nitre tödekaka Jesubti tä nekete kä ngwen yekri amne nikwe kukwe kämekäme bätäkä ngwarbe nuendre ñakare nitre dröbaka ye kwrere. Akwa ari töbike kuin ja käne kukwe kämekäme rüere. Erere arato, ari tödeke kwatibe Jesubti amne, ni rükä käta jändrän ribi mike ja mäträbti ja ngibiakäre, ye kwrere ari ja tarere kwärikwäri ja ngibiakäre. Ne kwrere arato, ni Dänkien Jesu jatadita ni diantarikäre, ye ngäbti abko ari niara ngibiare kisere, ño ni rükä käta sobro balinkwatere ribi mike ja dokwäbti ja ngibiakäre ye kwrere. ⁹ Nikwe nünandre kore, ñobtä ñan angwane ñan Ngöbökwä ni dianinkä ja ngie nuakäre akwa, niarakwe ni dianinkä jen jakrä ni diantarikäre ni Dänkien Jesukristo köböire. ¹⁰ Nita nire ya o ni krütarera ya, akwa ni rabadre nüne kärekäre ni Dänkien Jesukristobe, ne mdenkäre ni Dänkien Jesukristo krütani ni kräke. ¹¹ Ne aisete munkwe ja moto mika nuäre kwärikwäri nünakäre dite ni Dänkien Jesukristo kräke amne, munkwe ja mika bäri dite nünakäre ni Dänkien Jesukristo kräke. Ye abko munta nuene, akwa nuen janknu munkwe.

Nünandre ño jabe kwärikwäri

¹² Ja mräkätre, kukwe mda nun tö nibi ribei munye abko krörö: Nitre mun jie ngwianka käta sribire mun ngätäite amne tä mun töi tike era metre ni Dänkien Jesubtä, ni ye abko munkwe mika ütiäte jae. ¹³ Erere arato, sribi nuenta kwe, yebtä raba tare kri munkwe amne munkwe mika bäri ütiäte jae.

Mdakäre abko, munkwe nüna jäme jabe kwärikwäri, ie nun tö. ¹⁴ Mdakäre abko ja mräkätre, nire nire btä kä krene sribire, yebtä munkwe ñäkä ietre amne, nire nire moto ulire abko munkwe die mika kä mikakäreta nuäre btä. Erere arato, nire nire di krüte abko munkwe die mika. Erere arato, mun ñan moto raba romon jötrö jötrö ni mda mdakrä. ¹⁵ Mdakäre abko, munkwe ja mika juto kukwe ne nuene abko krörö: Ni mdakwe kukwe nuen blo mun rüere akwa, munkwe ñan ja ngie mika amne, munkwe jändrän kuin nuen jakrä kwärikwäri, ye kwrere munkwe nuen ni mda mda ñakare tödekaka Jesubti kräke.

¹⁶ Käre munkwe kä ngwian bäri nuäre jabtä. ¹⁷ Käre munkwe blita Ngöböbe. ¹⁸ Kukwe ño erere, btä munkwe kuin nie Ngöböye, ñobtä ñan angwane ni tödekaka Kristo Jesubti käkwe kuin niedre Ngöböye abko ie Ngöbö tö.

¹⁹ Mdakäre abko, sribi Ngöbö Üaikwe ñan dokwä täkä munkwe. ²⁰ Erere arato, ni Ngöbö kukwei niekä, ye ñan kukwei mika ngwarbe munkwe, ²¹ akwa tä Ngöbö kukwei niere metre ya, ñakare ya, ye mika ñäräre kuin munkwe amne, kukwe kuin nie kwe ne ngwane, munkwe kukwei mika era. ²² Erere arato, kukwe kämekäme bätäkä ngwarbe, ye ngäniene kä mikaka munkwe.

Kukwe niebare mrä Pablokwe

²³ Mräkäre abko, Ngöbö ni mikaka nüne jäme jabe kwärikwäri amne ni mda mdabe, Ngöbö ye ara käkwe mun die mika nüne kuin deme. Amne ni Dänkien Jesukristo jatadita, ne ngwane ja ñan rabadre ruen ngite niara ngwärekre munye, abkokäre Ngöbökwä mun üai amne mun ngrabare üka kuin kukwe kämekäme ngäniene. ²⁴ Ngöbö mun käräkä abra tä ja kukwei mike täte era metre amne kukwe ne rabadi bare täte jökrä ie.

²⁵ Ja mräkätre, munkwe blita Ngöböbe nunkrä. ²⁶ Erere arato, munkwe köbö ngwiantari jae angwane, munkwe ja demain era metre ja moto kuinbti. ²⁷ Mräkäre abko, munkwe ñäkä tärä nebtä ja mräkä mda mdakrä abko tita niere munye ni Dänkien käbti.

²⁸ Ni Dänkien Jesukristo raba ja moto mike kuin mun kräke. Ne abko kore. Ne ngöra.

Tärä Tikani Bobukäre Pablokwe Nitre Tesalónicabokrä 2 Tesalonicenses

Pablo nämane juta Corintote angwane, niarakwe tärä ne tikani juandre nitre gätäkä Jesu käfti nünanka juta Tesalónica kánti. Tärä 1 Tesalonicenses jänikani Silvanokwe amne Timoteokwe nebe Tesalónica yete, abti nūkaninta Pablo kánti juta Corintote. Yebti tärä ne tikani Pablokwe nitre Tesalónicabokrä. Jesukristo jatadreta ño amne jatadreta ñongwane abko Pablo tö namani dirii nitre tödekaka Jesubti Tesalónicabo yeye abko erere tikani kwe tärä nebtä. Niara tö namani kukwe tikai kore, ñobtä ñan angwane Jesu kebera nüketa, aiseite ñan sribidre jire chi mda mrö ganainkrä jae abko ni ruäre dirikätre blo nükani dirire Tesalónica yete. Nitre ruäre tödekaka Jesubti käkwe kukwe ye mikani era jae, aiseite ñan nämane sribire mda mrö ganaine jae.

Akwa Jesu ngämi nūke abko Pablo tö namani niei metre ie, aiseite tärä ne tikani juandre ietre. Jesukristo jatadita angwane, ni jökrä käkwe tuadi. Akwa ngämi nūke, känenkri ni jatai iti, kä rikai ni ngökö kwati krübäte amne rabai sribire Satana diebti arato. Jesukristo jatadita angwane, ni jökrä tödekaka ñakare bti abko Ngöbökwé mikadi ja ngie nuen kri abko Pablokwe niebare ietre.

Akwa Jesu ngämi nüketa, känenkri nitre tödekaka Jesubti nünanka juta Tesalónicate käkwe nünandre metre amne sribidre mrö ganainkrä jakrä kwetre abko Pablokwe niebare ietre.

Pablota köbö ngwentari

¹ Mun gätäkä Jesu käfti tä nekete ni Rün Ngöbökwé amne ni Dänkien Jesukristokri kätä nüne juta Tesalónicate, ye ie ti Pablo btä Silvano amne Timoteo kätä tärä ne tike. ² Ngöbö ni Rün nikwe amne ni Dänkien Jesukristo raba ja moto mike kuin mun kräke amne, mun raba nüne jäme niaratre diebti.

Pablota nitre tödekaka Jesubti mike ütiäte jae

³ Ja mräkätre, munta tödeke bäri mda Jesubti amne, mun itire itire kätä ja tarere bäri kwärikwäri, aiseite nunkwe kuin niedre kärekwäre munbtä Ngöböywe ruen nunye. ⁴ Abtä nitre Ngöbökwé tä gätäre, ye kánti nunta mun käikitekä abko krörö: Kukwe taretare tä nakenkä munbtä tödekabtä Jesubti abko kisete munta ja tare nike, akwa munta nünenkä dite jabtä amne Jesu rükente ñakare amne munta tödeke janknu Jesubti abko nunta niere ietre.

⁵ Ye abko, Ngöbö abra kukwe ükatekä era metre ni jökrä kräke abko bä mikata munkwe abko krörö: Munta ja tare nike tödekabtä Jesubti, aiseite niarata gobrane, ye kánti mun tädi biare nüne ben abko niarakwe niedi. ⁶ Akwa Ngöbö abra kukwe ükatekä metre aiseite, nire nire tä mun mike ja tare nike, ni ye abko Ngöbökwé mikadi ja tare nike mun dokwäre. ⁷ Erere arato, mun ja tare nikaka, ye abko Ngöbökwé mikadi jadüke nunbe gwaire. Ye abko, ni Dänkien Jesu tä kä käinbti abko jatadita angele dite dite kwe ben ñukwä jutrate, ye angwane ni mikadi jadüke Ngöbökwé. ⁸ Ni Dänkien Jesu jatadita angwane, nire nire ie Ngöbö gare ñakare amne ñan tä ni Dänkien Jesu kukwei kuin mike täte, ni ye abko niarakwe mikadi ja ngie nuen. ⁹ Ye angwane juandi ngwarbe kärekwäre kwe amne niaratre ñan rabadre jire chi ni Dänkien kánti amne ni Dänkien Jesu di kri bä nuäre ñan tuadre jire kwetre. ¹⁰ Akwa ni Dänkien Jesu jatadita angwane, ni deme kwekwe käkwe käikitadikä. Erere arato, nitre tödekaka niarabti töi ñan rabadi krüte niara tuare. Nitre ne ngätäite mun tädi siba, ñobtä ñan angwane kukwe kuin Jesubtä abko nunkwe niebare munye angwane, munkwe mikani era aiseite.

¹¹ Kukwe rakadikä kore gare kuin nie, aiseite käre nunta blite Ngöböbe munkrä amne, Ngöbökwé mun käräbare, yebtä mun die mikadre nüne niarakrä kwe abko nunta ribere ie. Erere arato, mun tö jändrän kuinkuin nuein, ye erere btä mun die mika kwe, jändrän ye mikakäre neme bare. Erere arato, munta tödeke Jesubti, ye köböire sribi jökrä btä

Ngöbö raba mun die mike abko nunta ribere ie. ¹² Nunta ribere kore Ngöböye ni Dänkien Jesu rabadre käikitaninkä mun köböire amne Ngöbö amne ni Dänkien Jesukristo kärke mun käikitadrekä ja moto kuinbti, abkokäre nunta blite kore Ngöböbe mun kräke.

2

Jesu jatadita, ye näire dre rakadikä

¹ Ja mräkätre, ni Dänkien Jesukristo jatadita angwane, niarakwe ni ükadikrö jökrä ketetibe jabe. Köbö ye ngibiare kwärä abko nun tö ribei krörö munye: ² Ni Dänkien rükadreta abko erere köböi nura, aisete ni Dänkien nürate ye abko Ngöbö Üaikwe mikani gare tie, ye ni mda mda jata niere munye, yebtä munkwe ñan ja töi kwita amne munkwe ñan kä jürä ngwian jire chi jabtä. Mdakäre abko, ni Dänkien rükadreta abko erere köböi nura, aisete ni Dänkien nürate abko munkwe diribare amne munkwe juani täräre abko ni mda mda raba niere, akwa nun abko kukwe ye kwrere niere ñakare. ³ Munkwe ñan ja ngökamna jire chi, ñobtä ñan angwane ni Dänkien Jesu rükadreta, ye känenkri ni kwati rikadi rüre Ngöböbe amne, ni jatadi iti Ngöbö rüre abko ni Ngöbö Kukwei kitaka temen abko rükadi. Akwa Ngöbökwé ni ye juandi ngwarbe mrä. ⁴ Ni ye abko Ngöbö rüe, aisete jändrän jökrä mikata Ngöböre amne mikata ütiäte ngöbö kwrere, ye ben niara rabadi ja rüre. Erere arato, rabadi ja mike bäri ütiäte jändrän jökrä ngöböre ye ngwä. Abtä ju blitakrä Ngöböbe, ye kanti ni ye näin kärke ja mikadi bäri kri Ngöböbti ta, kärke ja Ngöbö niedi.

⁵ Ye abko, tikwe nünabare mun ngätäite angwane, tikwe blitaba kukwe nebtä munbe, ¿ye töre ñakare munye ya? ⁶ Ni Ngöbö Kukwei kitaka temen ye abko rabadi mikani gare kä ngrabare temen, akwa köböta kitani Ngöbökwé, ye känenkri ni ye ñan rükadre ja mike gare, ñobtä ñan angwane jändrän keteti tä ketebtä. Jändrän ye abko jändrän ño garera munye. ⁷ Kä ne ngwane Satanata kukwe miketbe käme, ye abko nena näin kä ngrabare temen akwa, nita iti käta ni Ngöbö Kukwei kitaka temen ye ketebtä, akwa ni ye diandikä angwane, ⁸ ni Ngöbö Kukwei kitaka temen ye kärke ja mikadi gare kä ngrabare temen. Akwa ni Dänkien Jesu jatadita angwane, niarakwe müre tākādi ye kärke ni ye gadikä amne niara trä niadi bä nuäre ye kärke müre ketadi arato. ⁹ Akwa ni Dänkien Jesu ngämi nüketa, känenkri ni Ngöbö Kukwei kitaka temen ye kärke sribidi Satana diebti, aisete rabadi sribi kri ñan tuabare nuene amne di rabadi krübäte jändrän bätäkä ngwarbe nuenkäre akwa, ye abko bä rabadi sribi Ngöbökwé kwrere ni ngökakäre. Sribi kri, yebtä ni kwati töi ñan rabadi krütare. ¹⁰ Erere arato, kukwe käme nuendi bätäkä ngwarbe kwe, ni mden mden tä biare riatakäre ye ngökakäre. Nitre tä biare riatakäre tätre ja dokwä mike ribi, aisete ñan tö kukwe era metre Ngöbökwé tarei, abtä ñan rabadre dianintari amne riadite jökrä. ¹¹ Ne aisete Ngöböta niaratre töi kwite ngwarbe, ni ye rabadre kukwe ngwarbe mike era jae abkokäre. ¹² Ne abko ni jökrä btä käta neme nuäre kukwe diän diän nuene abko ñan tä kukwe era metre mike era jae, ni ye mden abko Ngöbökwé juandi ngwarbe jökrä.

Kukwe diribare Pablokwe abko ketadrete dime ja kisete

¹³ Mdakäre abko, ja mräkätre tare ni Dänkien Jesukwe, munkwe kuin niedre kärekäre munbtä Ngöböye, ñobtä ñan angwane mun rabadre dianintari, abkokäre kena dekä Ngöbökwé mun dianinkä jakrä. Sribi Ngöbö Üaikwe mun mikakrä nüne deme Ngöbökrä amne munta kukwe metre Jesubtä mike era jae, ye köböire Ngöbökwé mun dianintari. ¹⁴ Ye rabadre bare, abkokäre kukwe kuin diribare munkwe Jesubtä munye, köböire Ngöbökwé mun käräbare jakrä. Ni Dänkien Jesukristo bä nuäre, ye kwrere mun rabadi kwitani, abkokäre Ngöbökwé mun käräbare jakrä. ¹⁵ Ye mden kisete ja mräkätre, munkwe kukwe diribare gwärere munye amne, munkwe tikani täräre munye, ye munkwe ñan käikwitakata jire chi jabti amne, munkwe ketate dime ja kisete, ie nun tö. ¹⁶ Ni Dänkien Jesukristo btä Ngöbö ni Rün nikwe kärke ni tarebare amne jändrän kuin nuenbare ni kräke ja moto kuinbti kwetre, kärke kä mikani nuäre nibtä kärekäre amne ni die mikani

jändrän kuin kä käinbti ngibiakäre kisere. ¹⁷ Niaratre ara käkwe mun mika ruen dite munye amne mun die mika sribi kuin nuenkäre amne kukwe kuin niekäre abko ie nun tö.

3

Nitre tödekaka Jesubti käkwe blitadre Ngöböbe Pablokrä

¹ Ja mräkätre, mräkäre kukwe kuin ni Dänkien Jesubtä, ye nun rikadre ngwena jötrö kä jökräbti temen. Erere arato, kä namani nuäre munbtä kukwe kuin ye mikakäre ütiäte jae, ye kwrere ni mda mdakwe mikadre ütiäte jae, abkokäre munkwe blita Ngöböbe nunkrä. ² Erere arato, ni diän diän töi kämekäme Ngöbö rüere, ye ngäniene Ngöbökwere nun ngibiadre, abkokäre munkwe blita Ngöböbe nunkrä.

³ Ni Dänkien käta kukwe niere, erere tä mike täte. Niara ye ara käkwe mun die mikadi nüne jakrä amne, mun ngibiadi kwe ni rüe käme Satana ngäniene. ⁴ Nunkwe kukwe diribare munye, erere munta nuene, amne munkwe nuendi käre ruen nunye. ⁵ Ngöböta ni tarere ño, ye kwrere ni Dänkien Jesu raba mun die mike ja tarere kwärikwäri amne, Kristo käkwe ja tare nikani angwane, nünankabare dite kwe jabtä, ye kwrere niara raba mun töi tike nünenkä dite jabtä ja diebti, ie nun tö.

Ni jökrä käkwe sribidre

⁶ Ja mräkätre, mun mräkä mden mden tä nekete Jesukri, akwa kä krene btä sribire amne, kukwe diribare nunkwe tä mike ñakare täte, ni yebe munkwe ñan ja geta jire chi abko nunta niere munye ni Dänkien Jesukristo käbti. ⁷ Tita kukwe ne niere munye, ñobtä ñan angwane nunkwe nünabare ño mun ngätäite, ye kwrere munkwe nünandre garera munye abko krörö: Nun nämane mun kanti, ye ngwane nunkwe kä ngwiani krene ñakare jabtä. ⁸ Erere arato, nunkwe ñan mröbare ngwarbe ni mda mdakän, ñobtä ñan angwane nun ñan tö namani sribi mikai kri dikaro mun kötärä, kä nämane sribire dibire rare mrökrä jae. ⁹ Nunkwe mrö ribedre munye abko rabadre dbe akwa, sribidre ño jen jakrä abko nun tö namani bä mikai mun okwäbti, ne kwrere munkwe nuendre arato, abkokäre nunkwe sribibare kore mrökrä jae. ¹⁰ Mdakäre abko, nun nämane mun kanti yete angwane, nunkwe kukwe ükateba krörö munkrä: Nire nire ñan tö sribire käkwe ñan mrödre, nunkwe nieba.

¹¹ Akwa ni ruäre mun ngätäite abko tä dikekä ngwarbe krö kwäräkwärä, kä krene btä amne, ñan tö sribire. Käre tä ja mike kukwe ni mda mdakwe te ta abko nunkwe gaba. ¹² Ni ye kwrere kwrere abko käkwe sribi jame mrökrä jae abko nun tö niei ie amne, nunta mikamna sribire ni Dänkien Jesukristo käbti. ¹³ Akwa mun mda mda abko ñan raba dräre sribi kuin nuene.

¹⁴ Erere arato, tä rä juanta nunkwe, ne nire nire ñan tö raba mikai täte, ye abko mika ñäräre kuin munkwe, bti rabadre ja gaire, abkokäre munkwe ñan ja geta ben. ¹⁵ Akwa munkwe ñan mika ñäräre ja rüe kwrere amne, ni mräkä nikwe töi dian, ye kwrere munkwe töi dian jirekäbe.

Kukwe mrä ja mräkä Tesalónicabokrä

¹⁶ Ja mräkätre, ni Dänkien kä jame bianka ye käkwe mun moto mika nüne jame köbö kwatirekwatire kukwe bätäkä ngwarbe te abko nunta ribere Ngöböye. Ni Dänkien raba munbe.

¹⁷ Ti Pablo käta köbö ngwentari mrä munye amne tita kukwe mrä ne tike ja kise jenbti, tita kukwe tike ño rabadre gare munye abkokäre. Ne kwrere tita tä rä juen metre rabadre gare munye, abkokäre tita kukwe tike kore mrä. ¹⁸ Ni Dänkien Jesukristo raba ja moto mike kuin mun jökrä kräke. Ne abko kore. Ne ngörä.

Tärä Tikani Käne Pablokwe Timoteokrä 1 Timoteo

Ni nitre tödekaka Jesubti jie ngwianka, kräke Pablokwe tärä tikani ketamä. Ne mden ngätäite abko tärä ne tikani käne kwe Timoteoye. Tärä ne abko, ni nitre tödekaka Jesubti jie ngwianka töi diankrä sribibtä.

Timoteo abko sribi muko Pablokwe. Niara nämane bati angwane Pablokwe dianinkä sribikäre jabe. Niara nämane nüne juta Listrate, kä Asiate. Niara rün abko griego amne meye abko israelita. Pablokwe kukwe kuin Jesubtä mikani gare juta Listrate angwane, Timoteo käkwe tödekani Jesubti. Abti Pablo nükani bobukäre juta Listrate angwane, Timoteo dianinkä kwe sribikäre jabe abko tä tikani Hechos 16.1-4 yebtä. Yebti Timoteokwe sribibare raire Pablobe kukwe kuin Jesubtä mikakäre gare kä ketareketare temen. Abti Timoteo nämane nitre gätäkä Jesu käbti juta Efesote jie ngwena. Timoteo käkwe nünandre ño amne sribidre ño, btä Pablokwe tärä ne tikani Timoteo die mikakäre.

Mdakäre abko, ni ño mikadre ni nitre tödekaka Jesubti jie ngwianka amne die mikaka abko tikani kwe Timoteoye. Mdakäre abko, nitre tödekaka Jesubti nämane Efeso, ngätäite kukwe namani kri krübäte, ñobtä ñan angwane ni ruäre namani kukwe ngwarbe dirire abko nikani niren bäri mda. Timoteo abko käkwe kukwe ne ükadrete ño abko Pablokwe niebare ie.

Kukwe ne abko raba ni die mike kri mtare. Nikwe ni ño diandrekä sribikäre ni jie ngwianka kwrere abko tärä ne tä mike gare nie. Erere arato, ni ño diandrekä sribikäre nitre jie ngwianka die mikaka abko tärä ne tä niere. Mdakäre abko, ni nitre tödekaka Jesubti jie ngwianka käkwe nünandre ño amne sribidre ño abko 1 Timoteo ne tä niere nie.

Pablota köbö ngwentari Timoteoye

¹⁻² Ti Pablo käta tärä ne tike mae Timoteo. Ti ne abko Kristo Jesu kukwei ngwianka. Ngöbö ni Diantarikä amne Kristo Jesu, bti nita tödeke ye käkwe ti mikani ja kukwei ngwianka. Sribi tikwe ye köböire makwe tödekani Jesubti, aisetä ma abko ti ngobo tikwe kwrere Timoteo. Ngöbö ni Rün nikwe btä Kristo Jesu ni Dänkien raba ja moto mike kuin makrä amne ma raba ruentari tare ietre. Erere arato, ma raba nüne jäme niaratre diebti, ie ti tö.

Kukwe blo dirikätre, ietre Timoteokwe ñäkädre

³ Timoteo, ni nämä juta Efesote, bti ti jataba kite Macedonia nete angwane, ni ruäre nämä dirire blo abko ñan diridre kore mda kwetre makwe niedre ietre, abkokäre ma rabadre yete, tikwe nieba mae. ⁴ Kukwe mikanintbe ngwarbe kirakira aibebtä niaratre tä ja däkweite amne nire därebare mräkä ütiäte kirakri, btä kukwe ñan krütare, aibebtä tä ja däkweite abko ñan nuendre kore makwe niedre ietre, abkokäre ma rabadre yete. Kukwe mikanintbe ngwarbe kirakira, yebtä ni kwati tä neme ja kwete angwane, ñan tä ja kite sribi Ngöbökwä yebtä angwane, tödekadre ño metre Ngöböbti abko dirita ñakare. Akwa tödeka Ngöböbti, ye köböire Ngöböta sribire ni kwekwe ngätäite. Ye mden kisete, kukwe ngwarbe, yebtä ja däkwidre ñakare amne diridre ñakare abko makwe nie ietre. ⁵ Akwa ja taredre kwärikwäri kwetre, abkokäre makwe nie kore ietre. Ni töi deme bti nikwe ja taredre metre. Arato kukwe käme nuendre ñakare kwetre, ja rabadre ruen ngite ñakare Ngöbö ngwäreki abkokäre. Erere arato, nikwe tödekadre era metre Jesubti amne, ñan bike ni tödekaka Jesubti kwrere. Kore nikwe ja taredre kwärikwäri. ⁶ Ni ruäre ñan tä kukwe ye nuene mda, käta ja kwete jirekäbe kukwe ngwarbebtä. ⁷ Niaratre tö rabai Kukwe Biani Ngöbökwä Moiséye dirikätre, abtä jata kukwe ye dirire metre nieta kwetre, akwa kukwe ye tä dre niere metre abko ñan tä nuke gare ietre, aisetä tä dirire blo.

⁸ Kukwe Biani Ngöbökwä Moiséye, ye dirita metre ne ngwane, kukwe ye kuin ni die mikakrä garera nie. ⁹ Akwa Ngöbökwä ñan ja kukwei biani Moiséye ni nünanka metre ye kitakäre ngite. Akwa ni kukwe ye mikaka ngwarbe jae, kräke Ngöbökwä mikani, ni ngite

ye mikakäre gare ie. Erere arato, ni dokwä ribi ribi, ni rüre Ngöbö rüere, ni diän diän kukwe kämekäme nuenkä, ni Ngöbö jürä ngwen ñakare amne, ni Ngöbö kukwei mike ütiäte ñakare jae abko kräke Ngöbökwé ja kukwei mikani nuendre, ni ngite ye mikakäre gare ie. Mdakäre abko, ni ni rün btä ni meye kämikaka amne, ni ni mda mda kämikaka abko kräke Ngöbökwé ja kukwei mikani nuendre, ni ngite ye mikakäre gare ie. ¹⁰ Ne kwrere arato, ni merire, ni brare ja mike gure bati bati amne, ni brare bike merire, ni merire bike brare, ni ngäbäkre mikaka ja ken, arato ni ni mda mda rürümoinkä mikakäre klaboré amne, ni ni ngökaka amne ni blitaka ngwarbe ni mda mda rüere amne, ni kukwe nuenkä kämekäme Ngöbö kukwei metre rüere kore, mden kräke Ngöbökwé ja kukwei mikani nuendre, ni ngite ye mikakäre gare ie. ¹¹ Akwa Ngöbö Kukwei dirita metre, ye abko käta kukwe kuin nuäre Ngöböbtä niere metre. Angwane Ngöbö käikitadrekä ni jökräkwé. Kukwe kuin Ngöbökwé, ye mden Ngöbökwé ti mikani ngwianka ni jökräye.

Jesukristokwe kukwe nuenbare kuin Pablokrä

¹²⁻¹³ Ngöbökwé ti mikani sribire jakrä, ye mdenbtä tita ni Dänkien Kristo Jesu demaine. Niarakwe ja di biani tie sribi ne nuenkrä. Ti nämane tödeke ñakare Jesubti angwane, ti nämane ñäke blo niara rüere. Erere arato, nitre tödekaka niarabti, jiebti ti nämane näin kisere mikakäre ja tare nike amne, ti nämane rüre krübäte Jesukristo rüere. Akwa ti nämane tödeke ñakare bti, aise ti nämane kukwe ye nuene Ngöbö rüere nämane gare ñakare tie. Abtä Ngöbökwé ja ngie mikani ñakare, käkwe ti ngwiani ruen bobre jae amne tödekabare kwe tibti angwane, ti mikani ja kukwei ngwianka kwe. ¹⁴ Ni Dänkien käkwe ja moto mikani kuin krübäte tikrä amne kukwe kuin nuenbare kabre kwe tikrä amne ti die mikani kwe tödeke metre jabti. Erere arato, ti die mikani kwe ni mda mda tarere. Ne abko namani bare Kristo Jesu diebti.

¹⁵ Kukwe ne abra kukwe era metre abko rabadre era ni jökrä kräke abko nere: Kristo Jesu nükani kä nebtä ni kukwe kämekäme nuenkä dentari. Ni kukwe kämekäme nuenkä, ye ngätäite ti abko bäri käme. ¹⁶ Ye mden kisete, Ngöbökwé ti ngwiani ruen bobre jae. Ti nämane kukwe nuene bäri käme Jesu rüere ni mda mda ngwä akwa, Jesukwe ñan ja ngie mikani ti rüere angwane, ti ngibiabare raire kwe tödekakäre jabti. Ne köböire abko, Jesukristo tä ni tarere kri rükadre gare ni jökräye angwane, tödekadre kwetre Jesubti, ye angwane nünandre kärekäre ben, abkokäre Ngöbökwé ti ngwiani ruen bobre jae kore. ¹⁷ Mtare ti tö Ngöbö käikitaikä. Ngöbö abra gobranka kärekäre. Niara krüte ñakare amne tuen ñakare. Ngöbö mda ñakare jire, aise ti Ngöbö itibe aibe raba mikani ütiäte kärekäre jae amne raba käikitaninkä. Abko kore se. Amen.

¹⁸⁻¹⁹ Timoteo, ti ngobo tikwe, ma rabadre sribire ja di ngöibti Ngöbökrä, abkokäre tita kukwe nuemna kore mae. Ni Ngöbö kukwei niekä käkwe blitabare mabtä sribi makwebtä, ye kwrere tita kukwe nuemna mae. Erere arato, makwe nuna deme amne, kukwe käme nuen ñakare makwe abtä ja rabadre ruen ngite ñakare mae Ngöbö ngwärekre. Ni ruäre abko ñan tö namani ye nuein mda, aise ti nikani ji blobti. ²⁰ Ye mden abko nakaninkä Himeneobtä amne Alejandrobtä, abkokänti tikwe mikani gare Satanaye mda. Nebtä abko ñan ñäkadre blo Ngöbö rüere kwetre abkokäre.

2

Ngöbö mikadre ütiäte ño gätäte

¹ Timoteo, kukwe mdara jire btä ti tö blitai bäri käne mabe abko krörö: Nitre tödekaka Jesubti ye käkwe jändrän ribe Ngöböye amne blita kwetre Ngöböbe ni jökrä kräke. Erere arato, ja di kärä kwetre Ngöböye ni jökrä kräke amne kuin nie kwetre Ngöböye. ² Ne kwrere arato, ni gobranka krikri btä ni sribikä ütiäte ütiäte gobrankrä, ye kräke blita kwetre Ngöböbe, nikwe nünandre jäme amne deme Ngöbö ngwärekre, abkokäre blita kwetre Ngöböbe niaratrekrä. ³ Nita blite kore Ngöböbe, ye abko tä neme tuen kuin Ngöbö ni Diantarikäye amne käta neme nuäre btä. ⁴ Niara tö ni jökrä diantari amne, kukwe era metre Jesubtä rabadre gare ni jökräye, ie niara tö, ⁵ ñobtä ñan angwane Ngöbö itibe ni

jökrä kräke. Erere arato, ni itibe ni kwrere, aibe köböire ni jökrä raba ja mäketa Ngöböbe abko Kristo Jesu ara. ⁶ Kristo Jesu käkwe ja mikani müre ketadre ni jökrä kökatarikrä Ngöbökrä. Ye abko, köböi kitani Ngöbökwé, erere namani bare, niara tö namani ni jökrä diantari bä mikakäre. ⁷ Ni jökräkwe kukwe ne kadre ngäbti, abkokäre Ngöbökwé ti mikani kukwe ye kädriekä amne ngwianka nitre ñakare israelitareye abko kukwe metre Jesubtä diridre tikwe ietre abkokäre. Ne abra kukwe era erere tita niere; ñan tita ni ngökö.

Ni brare btä ni merire rabadre ño gätäte

⁸ Mdakäre abko, munta gätäre angwane, ni brare brare kä jökräbti käkwe nüna deme amne blita Ngöböbe angwane, küde kaka käin kwe blitakäre Ngöböbe abko ie ti tö. Ni brare brare tä blite Ngöböbe angwane, ñan rabadre romon ni mda mdakrä amne kukwe ñakare nikwe ni mda mda rüere abko blitadre kwe Ngöböbe.

⁹ Mdakäre abko, ni merire merire abko käta Ngöbö mike ütiäte jae, ye rükadre gare ni jökräye, abkokäre ñan ja ngwä kita kwetre ni mda mda okwä mikakäre ja jiebtí, akwa ja ükate kuin era metre kwetre, ie ti tö. Amne ñan ja dokwä söka bätäkä ngwarbe kwe, ni mda mda okwä mikakäre ja jiebtí. Erere arato, ñan jändrän orore orore kitadre bäri ja ngrabare, ñan jändrän tuäre tuäre amne dän ütiäte ütiäte kita kwetre jabtä. ¹⁰ Akwa sribi kuin nuendre ni mda mdakrä, ñobtä ñan angwane meri mden mden käta Ngöbö mike ütiäte jae käkwe ja kitadre sribi kuin nuene aiseté.

¹¹ Mdakäre abko, ni merire merire käkwe ni Ngöbö kukwei dirikä ye kukwei nuadre kä bube amne rabadre juto biare kukwe ye mike täte. ¹² Erere arato, nitre tödekaka Jesubti käta gätäre, ye kánti ni merire käkwe ñan diri jire ni brareye. Erere arato, ñan ja mikadre ni brare brare dänkiene, ie ti tö. Ni merire raba kwekbe, ¹³ ñobtä ñan angwane Ngöbökwé Adán dätebare käne. Abti Eva dätebare kwe aiseté. ¹⁴ Erere arato, Adán ngökani ñakare angwane, merire kwe Eva abko namani ngökani tbikwe. Ye kánti Evakwe ja mikani ngite Ngöbö rüere. ¹⁵ Akwa ni merire tä ngäbäkre ngibiare, ye ngwane tödekadre kwatibe kwe Ngöböbti angwane, ni mda mda taredre kwe. Erere arato, nünandre era metre kwe Ngöbö ngwärecri, ye köböire rabadi dianintari Ngöbökwé.

3

Ni tödekaka Jesubti jie ngwianka

¹ Mdakäre abko, kukwe ne abra kukwe era metre abko ti bike niere mae: Nire tö ja mikai nitre tödekaka Jesubti jie ngwianka, ye abko tö sribi kuin nuein. ² Nire erere tö sribi ye nuein abko käkwe nünandre krörö: Tädrera nüne metre ni mda mda okwäbti. Nebtä ni mda mdakwe ñan kädrie blo. Arato meri itibe kwe. Erere arato, ni töbike kuin ja käne amne ni nüne kwekbe amne, ni mda mdata mike ütiäte jae, ni ye kwrere käkwe sribidre. Erere arato, ni juto biare ni menteni kaen ngäbti ja juete amne, ni ie diri gare kuin käkwe sribidre. ³ Erere arato, ni dröbare ñakare amne, ni ngüdrekä ñakare käkwe sribidre amne, ni moto jäme btä ni romone ñakare amne, ni ngwian tarekä ñakare abko käkwe sribidre.

⁴ Mdakäre abko, ni ni mräkä jie tike kuin btä ngibiare kuin amne, tä ngäbäkre kwekwe tö den kuin abko erere ngäbäkreta kukwe mike täte, ni ye abko käkwe sribidre, ⁵ ñobtä ñan angwane ni ie mräkä jie tika gare ñakare kuin käkwe ñan nitre jen Ngöbökwé gätäkä Jesu käbti ngibiadre kuin aiseté. ⁶ Erere arato, ni tödekaka krire Jesubti ñan mikadre nitre tödekaka Jesubti jie ngwianka, ñobtä ñan angwane nane ni tödekaka krire Jesubti mikadre sribire angwane, rikadre bike kri ño diablu namani bike kri, kánti Ngöbökwé mikani ja ngie nuen, ye kwrere ñan rakadrekä, abkokäre ni tödekaka krire Jesubti käkwe ñan sribidre. ⁷ Erere arato, ni nitre tödekaka Jesubti jie ngwianka, ye abko nitre tödekaka ñakare Jesubti käta mike ütiäte jae, ni ye kwrere käkwe sribidre, ñobtä ñan angwane niara mikata ütiäte ñakare ne ngwane, niara mikadi yakrä jae angwane, diablukwe kukwe blo mikadre jiete angwane, nane ja mikadre ngite kwe.

Ni ni die mikaka

⁸ Ne kwrere arato, ni krörökrörö mikadre ni ni Ngöbökwe die mikaka: Ni mikata ütiäte jae ni mda mdakwe abko mikadre sribire. Arato ni ja kukwei kite ñakare temen amne, ni dröbare ñakare btä ni ni ngökö ñakare ngwian diankrä jae abko mikadre sribire.

⁹ Mdakäre abko, kukwe era Jesubtä mikani gare nie Ngöbökwe kata ngäbti kwe amne, tödekata bti metre; ñan bikata ni tödekaka Jesubti kwrere kwe abko mikadre sribire.

¹⁰ Erere arato, ni mikadre sribi ye nuene, känenkri tä nüne kuin ya, ñakare ya abko mikadre ñäräre käne. Yebti kukwe ñakare kwe, ne ngwane mikadre sribire ni ni die mikaka kwrere.

¹¹ Nitre merire mikata ütiäte jae ni mda mdakwe. Erere arato, meri töbike kuin ja käne amne, jändrän jökräbtä tödekadre bti, meri ye kwrere käkwe sribidre amne, meri näin blite ngwarbe kwäräkwärä ni mda mdabtä abko ñan mikadre sribire.

¹² Mdakäre abko, ni ni Ngöbökwe die mikaka, ni ye abko meri itibe kwe amne, ngäbriänkä kwekwe btä mräkä kwekwe jie tikadre kuin kwe btä ngibiadre kuin kwe.

¹³ Nire nire käta sribi ye nuene kuin, ye abko rabadre bäri ütiäte ni mda mda ngwärekre. Ye kwrere ñan rabadre Kristo Jesu gaire amne, Kristo Jesu köböire rabadre blite jäme Jesubtä ni mda mdabe.

¹⁴ Timoteo, ti tö näin ja tuakäreta mabe yete, akwa ye känenkri tita tärä ne tike mae, ¹⁵ ñobtä ñan angwane nane ti ñan rabata jötrö angwane, ni ja mräkäre Jesu käbti käkwe nünandre ño abko rabadre gare mae angwane, ma rabadre dirire ietre, abkokäre tita tärä tike mae. Ngöbö nikwe abko Ngöbö nire, amne ürä btä jä ju ketatekrä dite krö, ye kwrere nitre gätäkä Jesu käbti tä niara kukwei era metre mike ütiäte käre. ¹⁶ Kukwe era Jesubtä nämane tiebe, akwa mtare Ngöbökwe mikanina gare nie. Kukwe nämane tiebe ye abko bäri ütiäte kri nikrä abko köböire ni raba nüne deme Ngöbökrä. Kukwe ye abko nere: Jesukristo därebare angwane, ngrabare nämane ni kwrere.

Angwane Ngöbö Odei jen kwe bä mikani Ngöbö Üaikwe.

Angele Ngöbökwe käkwe tuani.

Abti kukwe kuin niarabtä diribare kä jökräbti temen.

Kukwe ye mikani era ni kwatikwe kä nebtä amne,

Ngöbö nikani ngwenante kä nuärete kä käinbti.

4

Pablota Timoteo tö den dirikätre blobtä

¹⁻² Mdakäre abko, Ngöbö Üai tä kukwe mike gare metre nie kä mräbtä abko krörö: Kä mrä angwane, ni ruäre käkwe Jesukristo gibiadikäta amne, üai käme ni ngökaka, ye jiebti rikadi. Üai käme ni ngökaka käkwe ni tödekaka Jesubti ngwiandi dirikätre blo mike ütiäte jae amne ngwiandi Jesu gibiekäta. Dirikätre blo abko ni bikaka kuin amne ni ngökaka, ie ja ruen ngite ñakare kukwe kämekäme nuenbtä, käkwe kukwe diribare ietre üai kämenkwe ye diridi ni mda mdaye. ³ Ye abko, ja mikadre gure ñakare abko ni ye jatadi niere. Erere arato, ni ye abko käkwe mrö ruäre dokwä tākādi. Mrö ruäre käme Ngöbö ngwärekre, aisete ñan kwetadre niedi kwetre. Akwa Ngöbökwe mrö dätebare ni kräke, aisete ni tödekaka Jesubti, ie Ngöbö kukwei era metre gare, käkwe mrö jökrä kadre ngäbti kwetadre jae, kuin niere kwärä Ngöböye btä. Mden kisete ni ñan raba mrö ruäre dokwä täke. ⁴⁻⁵ Mrö btä jändrän jökrä dätebare Ngöbökwe abko kuin niebare kwe, aisete ñan käi ngwiandre käme jabtä akwa, nikwe kuin niedre btä Ngöböye, amne Ngöbökwe mrö mikadi kuin biare kwetadre.

⁶ Makwe kukwe ye diri ja mräkätre tödekaka Jesubtiye angwane, ma rabadi sribikä kuin Jesukristokwe. Kukwe metre diribare Jesubtä, ye mata mike täte amne ja töitike btä. ⁷ Akwa kukwe kirakira diän diän amne kukwe mda mda mikanintbe ngwarbe, ye ie makwe ñan olo mika. Akwa makwe dre dre nuendre nünankrä deme Ngöbö ngwärekre, ye jiebti ma rankwa bäri, ⁸ ñobtä ñan angwane nita nakwenkä ja mikakäre biare amne dite ngrabare, ye abko kuin bkänä nikrä, akwa nikwe ja mikadre juto nünankrä kuin deme

Ngöbö ngwärekri, ye abko bäri ütiäte kri nikä mtare amne, nünakäre käre käre Jesube arato. ⁹ Aisete kukwe ne abra kukwe era metre abko rabadre era ni jökrä kräke, ie ti tö. ¹⁰ Ne mden kisete nita sribire ja di ngöi jökrä Ngöbökrä, ñobtä ñan angwane Ngöbö nire, bti nita tödeke. Niara abko ni jökrä Diantarikä akwa, niarata nitre tödekaka Jesubti ara jire dentari.

¹¹ Kukwe ne makwe nuemna ja mräkätreye amne makwe diri ietre. ¹² Ma abko bati Timoteo, aisete mata dirire angwane, nane ni ruäre tö rabai ma mike ütiäte ñakare jae, akwa makwe blita jäme amne nuäre ni mda mdabe. Erere arato, makwe nuna kuin metre, amne makwe ni mda mda taredre. Ye kwrere arato, makwe ja mika ngite ñakare ja mräkätre tödekaka Jesubti okwäbti, ne ngwane mata nüne ño rükadre gare nitre tödekaka Jesubtiye. Angwane ni jökrä tö rabadi nünai ma kwrere, käkwe nünandi kore, ne ngwane ma bati akwa, ma rabadi ütiäte ni mda mdakrä. ¹³ Timoteo ti ngämi nementa yete angwane, munta gätäre ye kanti makwe ñäkä käre Ngöbö Kukweibtä ja mräkätre kräke. Makwe Ngöbö Kukwei nie ietre amne makwe Ngöbö Kukwei diri ietre arato. ¹⁴ Ngöbö Üai käkwe ja di biani mae sribi ye nuenkäre, ye abko makwe ñan tuemetre ngwarbe jire chi, akwa yebti makwe sribi janknu. Ngöbö Üai köböire ni mda mda jie ngwianka käkwe kise mikani mabti angwane, kukwe niebare kwetre ma mikakäre biare sribi yekrä. Kä ye ngwane Ngöbö Üaikwe ja di biani mae, ma die mikakäre sribibtä. Ye mden kisete, makwe ñan tuemetre ngwarbe.

¹⁵ Kukwe yebtä ma rankwa bäri, ie ti tö. Yebtä makwe sribi bäri mda köbö kwatirekwatire, mata nüne bäri Ngöbökrä rabadre gare ni mda mdaye abkokäre. ¹⁶ Mata nüne ño, yebtä makwe töbika kuin ja käne amne, kukwe diri makwe, yebtä makwe töbika kuin ja käne arato. Ye erere makwe ja ngibia au ne ngwane, ni kwati ma kukwei nuaka abko Ngöbökwere dianditari siba mabe gwaire.

5

Timoteokwe ni töi diandre ño

¹ Mdakäre abko, ni unsunine unsunine abko käkwe ja mikadre ngite abtä töi diandre, ye ngwane makwe ñan ngra ngra bti, akwa ni rün nikwe mikata ütiäte jae, ye kwrere makwe ni unsunine unsunine kita nüne bäri Ngöbökrä. Ni bati bati abko ni etba nikwe btä mäträta, ye kwrere makwe mäträ btäre. ² Erere arato, ni meye mikata ütiäte ño jae, ye kwrere makwe meri unbre unbre mika ütiäte jae. Ni merire bati bati abko ni ngwai nikwe mikata ütiäte, ye kwrere makwe mika ütiäte. Angwane, makwe ñan ja mika ngite jire chi bentre.

Ni merire merire kän brare krütani die mikadre ño

³ Mdakäre abko, ni merire merire, kän brare krütani, aisete tä kaibe amne, mräkä ñakare ngibiaka, ye abko nitre tödekaka Jesubti käkwe ngibiadre abko makwe diri kore ietre. ⁴ Akwa meri kän brare krütani, ye ngäbriänkä btä bränkä tärä, ne ngwane ngibiadre kwetre. Meri ye käkwe niaratre ngibiabare ño, ye ütiäre ngibiadreta kwetre, ñobtä ñan angwane tuen bäri kuin Ngöböye aisete.

⁵ Meri kän brare krütani abko ngibiaka ñakare, akwa tä nüne kaibe era metre abko tä tödeke kwatibe Ngöböbti amne tä blite Ngöböbe dibire rare ja di kärere ie, meri ye kwrere abko die mikadre. ⁶ Akwa meri mda mda abko kän brare krütani, akwa tä kukwe nuene blo blo kä ngwiankrä nuäre jabtä jirekäbe, meri ye tä nire, akwa ni krütani, kwrere jire tä Ngöbö ngwärekri, ñobtä ñan angwane tä tödeke ñakare Ngöböbti. Meri ye abko ñan die mika. ⁷ Nitre tödekaka Jesubti btä ñan ñäkädre blo, abkokäre makwe diri kore ietre, ⁸ ñobtä ñan angwane ni tödekaka Jesubti akwa, ni mräkä jen nikwe, ye nita ngibiare ñakare, ne ngwane nita Ngöbö Kukwei kite temen. Erere arato, nita kukwe nuene bäri käme ni ñakare tödekaka Jesubti ye ngwä, ñobtä ñan angwane ni ñakare tödekaka Jesubti kätä mräkä kwekwe ngibiare.

⁹ Meri kän brare krütani abko tä nüne kaibekaibe abko kä tikadre täräbtä die mikadre abko nere: Meri ie kä gre ketamä (60) mentokwäre, kän brare krütani amne, brare

kwe ben nünabare käre kwe amne ñan ja mikani ngite kwe brare mdabe, meri ye abko kä tikadre täräbtä die mikakäre. ¹⁰ Meri kän brare krütanikrütani käkwe ngäbriänkä ngibiabare amne ni menteni kata ngäbti kuin kwe amne tä ni deme deme Ngöbökwe ye ngoto bätete kräke kakäre ngäbti kuin ja gwiriete, meri ye kwrere abko kä tikadre täräbtä die mikakäre. Erere arato, ni ja tare nikaka die mikata kwe amne tä sribi kuinkuin nuene bätäkä ngwarbe ni mda mdakrä, meri ye kwrere abko kä tikadre täräbtä die mikakäre.

¹¹⁻¹² Akwa meri bäri bati bati abko kä ngämi gre ketamä (60) ie, kän brare krütani amne tä kaibe, ye abko ñan kä tika täräbtä die mikakäre, ñobtä ñan angwane nane niara kä tikadre täräbtä die mikakäre angwane, ñan ja mikadre gure mda niedre kwe Jesuye, abti tö rabadreta ja mikaita gure bobuta, ye ngwane ja kukwei kitadreta temen kwe abtä rabadre ja mike ngite Jesu rüere, aisete ñan kä tikadre täräbtä die mikakäre. ¹³ Erere arato, meri bati bati kän brare krütani die mikadre angwane, kä rabadre krene btä angwane, rikadre blite ni mda mdabtä ju kwatirekwatire te. Arato rikadre ja mike kukwe jökräte siba amne kukwe btä ñan blitadre jire abko rikadre kädriere. ¹⁴ Mden kisete ni merire merire bati bati, kän brare krütani abko käkwe ja mikata gure, ngäbäkre ngibia kwe amne ju ngibia kuin kwe jakrä. Ne kwrere meri ye ñan kädriedre blo rüekwe abko ie ti tö. ¹⁵ Ye abko, meri bati bati, kän brare krütani namani kaibe abko ruäre käkwe Jesu tuanimetre, käta näin Satana jiebtä.

¹⁶ Meri kän brare krütani, ye abko nane nitre tödekaka Jesubti ngätäite mräkä merire tärä kän brare krütani amne tä nüne kaibe, ne ngwane mräkä kwekwe käkwe die mika. Ne kwrere nitre tödekaka Jesubti mda mda rabadre meri mda mda kän brare krütani amne ngibiaka ñakare ye die mike, sribi ñan rabadre kabre dikaro nitre tödekaka Jesubti kräke abkokäre.

Kukwe mda mda nitre jie ngwiankabtä

¹⁷ Mdakäre abko, ni ji ngwianka ye tä nitre tödekaka Jesubti jie ngwena kuin ne ngwane, nitre tödekaka Jesubti kwetre raba tare kri amne mika ütiäte kwetre jae. Erere arato, die mika kwetre mröbti amne ngwianbti. Akwa nitre jie ngwianka käta Ngöbö kukwei dirire bäri, ye abko mika bäri ütiäte amne die mikadre mröbti amne ngwianbti abko makwe diridre, ie ti tö. ¹⁸ Tita niere kore, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukweita niere krörö: “Buey trigo münantekä, ye munkwe ñan kö kita ngwärebtä,” nieta. Erere arato, “Ni sribikä, ie sribi ütiä biandre,” nieta kore Ngöbö Kukweibtä. Ne mden kisete makwe diri kore nitre jie ngwiankabtä.

¹⁹ Mdakäre abko, ni ni Ngöbökwe jie ngwianka käta ja mike ngite abko ni itibe jata niere angwane, makwe ñan kukwe mika era. Akwa ni nibu, ni nimä käkwe kukwe arabe nie mae angwane, kukwe ka ngäbti makwe. ²⁰ Angwane ni Ngöbökwe jie ngwianka mden mden tä ngite, ye ie makwe ñäkä gätäte nitre Ngöbökwe ye ngwärekre jökrä. Nebtä abko, ni mda mda btä kä jürä rabadre amne, ñan tö ngwiandre ja mikai ngite kwetre abkokäre.

²¹ Timoteo, Ngöbö btä Kristo Jesu amne angele dianinkä jakrä Ngöbökwe, ye ngwärekre ti bike kukwe ütiäte niere mae, ne erere makwe nuen abko krörö: Ni ma kukwe muko ya, ñakare ya tä sribire ji ngwianka kwrere, akwa nane kukwe raba kwetre makwe ga angwane, makwe tö dian amne makwe die mika ja kwrere jökrä, ie ti tö.

²² Erere arato, makwe ñan kise mika jötrö ngwarbe nibti mikakäre sribire ji ngwianka kwrere, akwa makwe töbika kuin käne niara mikakäre sribire, ñobtä ñan angwane nane makwe ni kukwe kämekäme nuenkä mikadre sribire, yebtä abko kukwe käme nükebti mae siba nütü rabadre mabtä. Makwe ja ngibia kuin deme kukwe kämekäme ngäniene.

²³ Timoteo, ma ngirie abko neme bren käre. Erere arato, bren mda mda tä neme mabtä. Ye kräke abko, makwe uba döi kwaka ña kiakia angwane, makwe ñan ñö aibe ña abko ti tö niei mae.

²⁴ Nitre tödekaka Jesubti abko ruäre käta kukwe nuene käme, mika ngämi ja ngwärekre, känenkri tärä neme gare ni jökräye; akwa ni ruäre abko tä kukwe nuene kämekäme mikata ja ngwärekre amne batibe neme gare. ²⁵ Ne kwrere arato, ni ruäre tä jändrän kuinkuin nuene abko tä neme gare ni jökräye; akwa ni ruäre abko tä jändrän kuinkuin

nuene tiebe abko gare ñakare. Abti kira erere angwane, tä niken neme gare ni jökräye. Ne mdenbtä abko, makwe töbika kuin ja käne abko ti tö nie mae Timoteo.

6

Nitre klaboré kákwe sribidre ño bkänkäkrä

¹ Mdakäre abko, nire nire abko tä klaboré ni mdakwe, ruäre abko tä ja tare nike, akwa bkänkä kukwei mika ütiäte kwetre jae, niarakwe ñan ñäkädre blo Ngöbö rüere amne kukwe dirita nunkwe ye rüere abkokäre. ² Akwa nane ni klaboré ye bkänkä käta tödeke Jesubti arato ne ngwane, ñan bkänkä mikadre ngwarbe kwe jae, ñobtä ñan angwane niara ja mräkäre Jesu käbti arato. Akwa bäri sribi kuin kwe bkänkäkrä, ñobtä ñan angwane tä niaratre mräkä Jesu käbti die mike amne tä tare kri kwe arato aise. Kukwe ne abko makwe diri amne nuemna nitre klaboré tödekaka Jesubti yeye.

Kukwe blo dirikätre tä nüne ño

³ Nire nire käta kukwe dirire blo amne kukwe diribare era metre ni Dänkien Jesukristokwe, ye tä kaen ngäbti ñakare, erere arato kukwe dirita era metre Ngöböbtä, ye tä kaen ngäbti ñakare, ⁴ ni ye abko töi ñakare, akwa tö bikabtä kri. Ye mden abko jatadi dirire bä jene abko krörö: Niara töta neme ja kwetai bäri kabre krübäte ni jökräbe kukwe ngwarbebtä. Ye mden kanti ni ruäre töta neme ja tuai ni mda kwrere, abtä tä bätä ngwen ni mdabtä jändrän dokwäre. Ne mdenbtä ni ruäre motota neme romon jakrä kwärikwäri amne ñäkäta niken diän diän jae kwärikwäri ja kukwe ñan mikata niken era jae kwärikwäri. ⁵ Erere arato, ni ye tä niken rüere käre jabe kwärikwäri. Ni ye abko töi käme, aise kukwe era metre Jesubtä dianinkä niaratrekän. Ngöböta nitre tödekaka Jesubti die mike ngwian gananbtä nieta kwetre, aise tä bike nüne metre ngwian diankrä jae.

⁶ Era metre Ngöböta nitre tödekaka Jesubti die mike, akwa nita nüne metre Ngöbö ngwäreki amne jändrän ño ño tä nikwe, ye käi tädre nuäre nibtä, ye abko bäri ütiäte ⁷ ñobtä ñan angwane ni därebare angwane, ni därebare bütiere, jändrän ñakare nikwe. Erere arato, ni krütadi angwane, ni ñan rikadre jändrän ngwena jire chi jabe. ⁸ Ne mden aise, mrö tarä kwetadre nie amne dän amne ju tarä nikwe, ye abko käi rabadre nuäre nibtä.

⁹ Ye abko käi rabadre nuäre nibtä, ñobtä ñan angwane ni mda abko jändrän ye tarä kwetre akwa, töta nebe rabai ngwian btä jändrän bkäne bäri kabre abko tä niken ja mike ngite. Erere arato, tätre niken ja dokwä mike kö okwä Satanakwete. Erere arato, jändrän bätäkä ngwarbe ye mdei tä neme ietre, ye käta kukwe taretare ngwena kräke amne mrä tä ni se juen ngwarbe. ¹⁰ Kukwe tä nakenkä kore ni yebtä, ñobtä ñan angwane nita ngwian tarere, ye abko tä niken ni mike kukwe nuene blo blo ngwian diankrä jae. Ni ruäre töi kore abko kákwe Jesu kukwei tuanimetre, abkokanti tä ja tare nike kri mtare.

Pablota Timoteo tö den mrä

¹¹ Akwa ma abko ni Ngöbökwé, aise ma gitia kukwe käme jökrä ye ngäniene amne nüna era metre Ngöbö ngwäreki, yebtä makwe ja kita. Nüna Ngöbökrä amne tödeka Ngöböbti jändrän jökräbtä, ye jiebtä ma rankwa. Erere arato, ni mda mda taredre, ye jiebtä ma rankwa angwane, makwe nünanke dite tödekabtä Jesubti. Erere arato, makwe blita ja moto jämenbti ni mda mdabe. ¹² Makwe tödekadre käre Ngöböbti, yebtä makwe nünanke dite jabtä rükäre kukwe kämekäme rüere. Makwe ja töi mikaba kwatibe Ngöböbtä angwane, makwe nieba ni kwati ngwäreki, ye ngwane Ngöbökwé ma käräbare nüne käräkäre jabe, aise makwe nünanke käräkäre Ngöböbe, ye makwe ketate dime kisete jakrä, ie ti tö Timoteo.

¹³ Mtare Ngöbö jändrän jökrä mikaka nire, ye ngwäreki amne, Kristo Jesu btä kä jürä namani ñakare, kákwe ja niebare metre Poncio Pilatoye, Kristo Jesu ye ngwäreki ti tö niei krörö mae Timoteo: ¹⁴ Jesukristo rükadita, ye känenkri niara kukwei mika täte jökrä makwe. Erere arato, makwe nünanke ño, ie niara tö, ye kwrere makwe nüna niara ngibiare ngäbti kwärä. ¹⁵ Ngöbö tö rabai Jesukristo juenta ñongwane, erere juandita

kwe angwane, niara rükadita. Ngöbö aibe gobran kri. Niara aibebtä käita neme nuäre metre. Erere arato, Ngöbö abko Jrei kri, jrei jire jökrä kä nebtä bti ta amne niara abko tä Dänkiene dänkin jökrä kä nebtä yehti ta. ¹⁶ Ngöbö aibe därebare ñakare amne krüte ñakare. Niarata nüne kärekäre, ñotra trä ngwen bürere te tä nüne. Ye kanti ni ñakare raba neme ja ken ben. Ni kä nebtä käkwe ñan Ngöbö tuabare gwärere amne Ngöbö ñan tuare nikrä arato. Ngöbö aibe raba ütiäte ni jökrä kräke kärekäre amne niara aibe di kri. Abko kore se.

¹⁷ Timoteo, ni ngwian bkänkä krikri, ye abko käkwe ñan bika kri amne, ñan ngwian kabre kwetre, yehti tödeka kwetre, makwe nie ietre, ñobtä ñan angwane ngwian tä niken ngwarbe jötrö amne, ni ñan raba ngibiare kärekäre. Akwa Ngöbö abko käta jändrän kuin bien kabre nie, kä mikakrä juto nibtä. Yehti ni ngwian bkänkä krikri käkwe tödeka Ngöböhti, makwe nie ietre. ¹⁸ Mdakäre abko, ni ngwian bkänkä krikri ye käkwe ñan ja mika kábäre, amne jändrän kuin nuen kabre kwe ni mda mdakrä ngwian kwetre yehti. ¹⁹ Nünandre kore kwetre angwane, rabadi jändrän kuin bkäne kabre kä känbti amne rabadi nüne kärekäre Ngöböbe, makwe nie kore ietre Timoteo.

²⁰ Timoteo, kukwe kuin Jesukristöbtä mikani gare mae, ye makwe ngibia kuin jakrä. Erere arato, kukwe ngwarbe diän dian ütiäte ñakare, ye makwe ñan ja olo mika ie. Mdakäre abko, nitre ruäre tätre dirire blo, akwa tä dirire kuin era metre tä nütüre au jabtä, akwa dirita blo kwetre. Ni dirikä blo ye kwrere abko, ben makwe ñan ja geta jire chi, ²¹ ñobtä ñan angwane ni ruäre käkwe kukwe blo ye mikani ütiäte jae, aisetä tä Jesu mike ütiäte ñakare mtare amne nikani dikekä Ngöböhti mento.

Ngöbö raba ja moto mike kuin makrä. Abko kore se. Ne ngöra.

Tärä Tikani Bobukäre Pablokwe Timoteokrä 2 Timoteo

Pablo nämane ngite kä teri juta Romate, bti kä 62-63 angwane tikaninteta. Yebti niara nikaninta bäbkäkäre kukwe kuin Jesubtä ngwenante kä ngrabare temen. Angwane tärä tikani kena kwe Timoteoye amne Titoye. Yebti kä 66-67 näre angwane, Nero namani gobrane emperador kwrere angwane, Pablo kitaninta ngite bobukäre kwe. Pablo namaninta ngite angwane, tärä ne tikani kwe Timoteoye. Kä ye angwane, Pablo mikani ngite bä jene, ñobtä ñan angwane käne niara nämane ngite gwi ja juete. Akwa kitani ngite bobukäre angwane, kä käme amne kä tibo kanti kitani ngite. Erere arato, Pablo mäkäninte kadenanbti. Nete Pablokwe sribibare mrä amne müre ketadi abko namani gare ie, aiseite kukwe tikani krörö kwe Timoteoye:

Bäri käne abko ja namani ruen kaibe Pabloye, abtä namani ulire, ñobtä ñan angwane niara kukwe muko Figelo amne Hermógenes käkwe kä mikaninkä btä. Erere arato, Demas amne ni mda mda käkwe kä mikaninkä btä, aiseite Timoteo jatadre niara die mike, ie niara tö namani.

Bobukäre abko, nitre tödekaka Jesubti namani ja tare nike emperador Nero kisete. Yebtä abko, Pablo namani töbike kri, käkwe Timoteo töi diani nünenkä dite jabtä kukwe Jesukwe yebtä. Erere arato, Timoteo käkwe kukwe kuin ye diridre janknu, niebare kwe ie. Mdakäre abko, Timoteo tädre biare ja tare nikakäre kukwe kuin Jesubtä ye dokwäre, niebare Pablokwe.

Nikwe nünandre ño metre Jesu kräke abko tärä ne tä niere nie. Erere arato, ni rabadre juto biare ja tare nikakäre tödekabtä Jesubti abko tärä ne tä niere nie. Tärä ne abko tikani mrä Pablokwe nütüta.

Pablota köbö ngwentari Timoteoye

¹ Ti Pablo käta tärä ne tike mae Timoteo. Ja töi jenbti, Ngöbökwé ti mikani Kristo Jesu kukwei ngwianka. Ni rabadre nüne kärekäre Ngöböbe Kristo Jesu köböire, niebare kira Ngöbökwé, ye mden abko tita niekäre mtare ni jökräye. ² Timoteo, ma ti ngobo jen tikwe kwrere. Ma tare kri tikwe. Ngöbö ni Rün nikwe btä Kristo Jesu ni Dänkien käkwe ja moto mika kuin makrä. Erere arato, ma raba ruentari tare ietre amne, makwe nuna jäme niaratre diebti abko ie ti tö Timoteo.

Pablokwe ja di käräbare Ngöböye Timoteokrä

³ Timoteo, ti mräkätäre kirakira käkwe sribibare era metre Ngöbökrä, ye kwrere tita sribire kräke amne, ja ruen ngite ñakare tie Ngöbö ngwärekre. Tita blite dibire rare Ngöböbe angwane, mata nüketa töre tie angwane, tita kuin niere ie makrä. ⁴ Ti jataba yäketa angwane, ma rababa ti müaire, ma okwä ñoi rababa nimiente ti okwäbti, ye tä nüketa töre tie amne, ti töta neme ma tuaita jötrö, kä ngwiankäreta nuäre jabtä. ⁵ Mata tödeke kwatibe Ngöböbti, ye tä nüketa töre tie arato Timoteo. Timoteo, ma mölöi Loida btä ma meye Eunice käkwe tödekani kwatibe Ngöböbti käne, ne kwrere arato mata tödeke kwatibe bti gare kuin tie.

Timoteokwe ñan Jesu gaidre

⁶ Mata tödeke kwatibe Jesubti, aiseite ti tö kukwe ngwiain töreta krörö mae: Tikwe kise mikaba mabti sribi mikakäre ma kisete angwane, Ngöbökwé ja di biani mae sribi jakwe nuenkrä. Ngöbö di ye abko makwe mika bäri ütiäte jae abko tita niere mae, ⁷ ñobtä ñan angwane Ngöbökwé ja Üai biani nie, ni die mikakäre nüne dite niarakrä amne, ni mda mda tarekäre, erere arato töbikakäre kuin ja käne. Ngöbö ñan tä ni mike kä jürä ngwen jabtä.

⁸ Ne aiseite ma ñan raba ja gaire jire chi blitakäre ni Dänkienbtä. Erere arato, tita ngite ni Dänkien Jesukristo kukwei diribtä, nebtä ma ñan raba ja gaire, akwa kukwe kuin Jesukristobtä, ye kräke makwe ja tare nikadre tibe gwaire Ngöbö diebti. ⁹ Ngöbö käkwe ni

dianintari amne ni käräbare nünakäre deme kwe. Ne ñan nikwe jändrän kuin nuenbare abko ütiäre Ngöbökwé ni dianintari, akwa kira Ngöbö ngämi kä ne dätere, känenkri niarakwe ni tarebare ja moto kuinbti angwane, ja töi jenbti kukwe mikanintbe au kwe, kukwe kuin nuene ni kräke Jesukristo köböire. ¹⁰ Ngöbökwé kukwe mikanintbe kore, mden abko bä mikanina kwe nie. Kristo Jesu ni Diantarikä nükani kä nebtä angwane, kukwe mikanintbe kira Ngöbökwé nükani gare nie. Kristo Jesu käkwe gata die juani ngwarbe. Erere arato, ni rabadre nüne kärekäre Ngöböbe, ye abko mikani gare kwe nie kukwe kuin jabtä ye köböire. ¹¹ Kukwe kuin Jesubtä, tita tike mae, ne mden abko Ngöbökwé ti mikani kädriere ni kwatibe. Erere arato, ti mikani kukwe kuin ye ngwianka kwe amne, ti mikani kukwe kuin ye dirikä kwe arato. ¹² Ne mdenbtä abko, tita ja tare nike mtare, akwa yebtä ti ja gaire ñakare, ñobtä ñan angwane ni gare kuin tie, bti tita tödeke. Jesukristo di kri bti tita tödeke, aiseite niara jatadita, ye ngäbti abko ti ngibiadi kuin kwe ño tikwe ribebare ie ye kwrere.

¹³ Timoteo, ma rabadre dirire metre, abkokäre tikwe kukwe diribare ño ño, ye kwrere makwe diri. Angwane makwe tödekadre kwatibe Kristo Jesubti amne, makwe ni mda mda taredre. ¹⁴ Kukwe kuin era metre Jesubtä mata dirire, yebti abko makwe kukwe ngwarbe ngwarbe krai. Ngöbö Üai Deme tä nüne nibtä abko diebti makwe kukwe ngwarbe krai.

¹⁵ Mdakäre abko, ti kani ngite angwane, nitre Asiabo nünanka Roma nete käta tödeke Jesubti, ye käkwe kä mikaninkä jökrä tibtä. Erere arato, nuenbare Figelokwe amne Hermógenekwe tibtä abko garera mae.

¹⁶ Ti nämane ngite, akwa Onesíforo abko rababa ti gaire ñakare amne, batire batire rababa nüke ti moto mike nuäre nete. Niara ye abko ni Dänkien ie raba ruentari tare tikrä näre. ¹⁷ Onesíforo nämane Roma nete angwane, namani ti känenentari kisere, namani jadüke ñakare abti ti kwantariba ie. ¹⁸ Amne ni nämane Efeso angwane, ni die mikaba kri kwe. Ye tä töre kuin mae ruen tie Timoteo. Ye abko, ni Dänkien Kristo Jesu rükadita, ye ngwane Onesíforo raba ruentari tare ie abko ie ti tö.

2

Timoteokwe nünandrekä dite jabtä ja tare nikakäre Jesu dokwäre

¹ Timoteo ma abko ti ngobo tikwe kwrere. Kristo Jesu tä ni tarere ja moto kuinbti, ye diebti makwe nünanka dite, ie ti tö. ² Erere arato, tikwe diribare ni kwati okwäbti angwane, makwe ti kukwei nuani, ye abko nire nire bti tödekadre amne rabadre Ngöbö kukwei dirire kuin, raba tuen mae, ye ie makwe kukwe ye dirita, niaratre käkwe diridreta ni mda mdaye ja täritäri abkokäre.

³ Timoteo, ma abko rükä Kristo Jesukwe, aiseite ni rükä tä biare ja tare nike, ye kwrere ma raba ja tare nike tibe tödekabtä Jesubti angwane, makwe nünanka dite Jesukrä. ⁴ Nitre rükä kuinquin tä ja kite ñakare jändrän mda mdabtä kä mikakäre nuäre dänkienbtä, ye kwrere makwe ñan ja kita jändrän mda mdabtä amne, sribi Kristo Jesukwe aibehtä makwe ja kita, kä mikakäre nuäre btä. ⁵ Erere arato, nitre jadakaka abko kräke kukweta ükaninte jadakakrä metre, akwa kukwe ye mikata ñakare täte ne ngwane, ñan tä ganane, aiseite korona bianta ñakare ietre. Akwa nitre jadakaka tä kukwe mike täte, köböire tä ganane angwane, korona bianta ie mikakäre ütiäte. Ye kwrere Ngöbökwé kukwe ükaninte, erere mata nuene, köböire Ngöbökwé korona biandi mae. ⁶ Erere arato, ni sribikä tirete käta sribire tare krübäte, aiseite nura öta näire, niara ara jire, ie biandre käne. Ye kwrere Ngöbökwé jändrän kuin biandre mae, abkokäre makwe sribi ja di ngöibti Kristo Jesukrä. ⁷ Timoteo, tita kukwe ketamä bä mike mae sribi Jesukristokwebtä, nebtä makwe töbika käre angwane, ni Dänkien käkwe mikadi gare jökrä mae abko gare tie.

⁸ Erere arato, kukwe krörö ne makwe ngwian töre käre jae: Jesukristo krütani, abti Ngöbökwé mikaninta nire. Niara abko jatani jrei David tukwe mräkäkri. Kukwe ye abko kukwe kuin Jesukristobtä mikata gare tikwe. ⁹ Ye mden dokwäre tita ja tare nike kri amne ni ja mikaka ngite kri mäkäteta kadenante, kwrere jire tita mäkäninte kadenante;

akwa Ngöbö kukwei abko ñan tä mäkäninte kadenante, ñobtä ñan angwane ni kwati tä kädriere. ¹⁰Ye mden kisete tita ja tare nike bätäkä ngwarbe. Ni dianinkä jakrä Ngöbökwé abko rabadre dianintari jökrä Kristo Jesukwe amne rabadre nüne käreäre kä nuärete, abkokäre tita ja tare nike bätäkä ngwarbe.

¹¹Kukwe ne abra kukwe era metre abko rabadre era ni jökrä kräke:
Nikwe tödekani Jesubti angwane, ni krütani ben,
ye kwrere arato nikwe nünandi ben.

¹²Nikwe nünandrekä dite jabtä ja tare nikakäre niara dokwäre,
ne ngwane niarakwe gobrandi, kanti nikwe gobrandi siba ben.
Akwa nikwe niara rükandrete ne ngwane,
ni rükandite kwe arato.

¹³Nikwe Jesukristo gibiarekäta akwa,
niara abko käkwe ja kukwei mikadi täte käre, ñobtä ñan angwane niara abko ñan
raba ja kukwei kite temen.

Sribikä kuinkuin tä sribire ño abko Pablokwe niebare

¹⁴Timoteo, nitre dirikä mda mda käkwe ñan ja kwetadre kukwe ngwarbe ngwarbebtä, tikwe nieba, erere makwe nieta ietre Ngöbö okwäbti abko erere nuendre kwetre, makwe nie ietre janknu, ñobtä ñan angwane ja kwetata ngwarbe, ye abko tä ni die mike ñakare amne, tä ni kukwe nuaka nuaka ngwianta Jesu gibiekäta, aisete ñan ja kwetadre abko makwe nie metre ietre. ¹⁵Erere arato, ni sribikä ütiäte Ngöbökwé käta Ngöbö kukwei metre Jesubtä dirire metre ta, abtä sribi gaire ñakare, ye kwrere ja di ngöibti makwe Ngöbö kukwei diri metre angwane, ma ñan raba sribi gaire Ngöbö ngwärecri Timoteo. ¹⁶Kukwe ngwarbe diän diän ütiäte ñakare, yebtä makwe ñan ja kita, ñobtä ñan angwane ni ñäke ngwarbe kore abko käre tä niken kukwe nuene bäri kämekäme mda. ¹⁷Erere arato, kukwe dirita kwetre ye tä niken niren ni kwati ngätäite abti mrä ni kwatita näin kukwe ngwarbe jiebtä. Ye mden kwrere abko dirita Himeneokwe amne Filetokwe. ¹⁸Kukwe era metre Jesubtä dirita ñakare kwetre. Ni krütani rükadrete nire abko erere namanina bare, tätre niere, ye käta ni ruäre mike Jesukristo gibiekäta. ¹⁹Akwa nitre tödekaka metre Jesubti abko käkwe ñan Jesu gibiaikäta, ñobtä ñan angwane nitre tödekaka Jesubti abko ürä kwrere. Ürä nökata kuin nguse angwane, ñan tä juen ngitiekä, aisete juta neme dite. Ye kwrere jire ni tödekaka metre Jesubti tä mikani Ngöbökwé abko btä kukweta tikani krörö: “Ni jen Ngöbökwé erere gare jökrä Ngöböye” amne, “Ni jökrä käta ja di kärere ni Dänkien Ngöböye, ye käta kukwe kämekäme kite temen,” abko tä tikani kore btätre. Nebtä Ngöböta ni jen kwe metre ngibiare kuin ñan Jesu gibiadrekäta abko tä gare nie.

²⁰Kukwe nebtä abko, ti bike kukwe mda bä mike mae Timoteo abko krörö: Ni jändrän bkänkä kri gwiriete ñan oro btä plata dätebare blatore amne basore aibe tä kwe amne, kri kukwän btä dobro dätebare blatore amne basore tä kwe arato. Akwa jändrän kuin orore btä platare abko tä ni ütiäte ütiäte kakrä ngäbti amne, kri kukwän btä dobro sribebare blatore amne basore, ye abko tä sribi ngwarbe ngwarbekrä gwita. ²¹Ye kwrere abko, nitre tödekaka Jesubti käkwe ja ngibiadre kuin deme nitre dirikä ngwarbe ngwarbe ngäniene ne ngwane, jändrän kuin ütiäte ye kwrere jire ni rabadi Ngöbö ngwärecri amne, ni mikadi kuin deme ni Dänkienkwe, sribi kuinkuin bätäkä ngwarbe nuenkäre jakrä.

²²Timoteo jändrän kämekäme mdei tä krübäte ni bati batiye abko ngäniene ma gitia. Akwa nüna metre Ngöbökrä, yebtä makwe ja kita amne tödeka kwatibe Ngöböbti amne ja taredre kwärikwäri, amne nüna jäme, ye jiebtä ma rankwa bäri nitre töi deme deme käta blite Ngöböbe yebe gwaire abko ie ti tö Timoteo. ²³Erere arato, kukwe ngwarbe, btä ja kwetata niken kwärikwäri, yebtä ni kwati tä niken neme romon jakrä abko garera mae, aisete kukwe ye kwrere btä makwe ñan ja kweta siba. ²⁴Ye abko, ni sribikä ni Dänkienkwe abko ñan tädre ja kwete ni mda mdabe, akwa ni dirikä ye abko tädre ja gete jäme ni jökräbe. Arato rabadre Ngöbö kukwei dirire kuin. Erere arato, ñan moto rabadre romon ja dokwäre. ²⁵Ja moto kuinbti, niarakwe niara rüe töi diandre, ñobtä ñan

angwane nane Ngöbökwe nitre ye töi kwitadre angwane, kukwe käme kitadre temen kwetre amne kukwe metre Jesubtä rükadre gare ietre. ²⁶ Angwane diablukwe niaratre kani ngite ja mikakäre täte ye gadre kwetre jabtä amne jatadre tödeke Jesubti, abkokäre töi diandre kore Timoteo.

3

Kä mrä angwane ni kwati rabadi nüne Ngöbö rüere

¹ Timoteo, kukwe mda rabadre gare mae abko krörö: Kä mrä angwane, kukwe rabadi nakenkä taretare krübäte, ² ñobtä ñan angwane ni kwati rabadi ja tarere kaibe au, amne rabadi ngwian tarere bäri. Erere arato, ni kwati rabadi ja käikitekä au amne rabadi bike kri ni mda mdabtä. Ni kwati käkwe ñäkädi diän diän gwärere ni mda mdaye amne, rün btä meye ñan kukwei mikadi täte kwetre. Ni mdakwe jändrän kuinkuin nuendi kräke akwa, ye rabadi tuen ütiäte ñakare ietre amne, Ngöbö rabadi ütiäte ñakare kräke arato. ³ Erere arato, ni kwati ñan rabadi ni mda mda tarere jire chi amne, kukwe nuenbare rüere, ye abko ñan diandi jabti ta kwetre. Erere arato, rabadi blite ngwarbe ni mda mda rüere, tö rabadi kukwe kämekäme nuene bätäkä ngwarbe, erere rabadi nuene jökrä, ñobtä ñan angwane ñan rabadi ja töi ketebtä. Erere arato, rabadi kukwe nuene blo ni mda mdabtä abko käi rabadi juto btätre, akwa jändrän kuin rabadi tuen käme ietre. ⁴ Erere arato, rabadi kukwe muko kwekwe kite ngite ngwarbe, kä jürä rabadi ñakare btä kukwe kämekäme nuene. Rabaditre bike bäri krikri ni mda mdabtä, tö rabadi kä ngwen nuäre jabtä, akwa Ngöbö taredi ñakare kwetre. ⁵ Nitre tödekaka era metre Jesubti, kwrere jire ja bä mikadi kwetre akwa, täditre kukwe nuene kämekäme, yebtä abko Ngöbö di kri mikadi ngwarbe kwetre. Ne mden kisete, kä mrä angwane kukwe jatadi nakenkä tare krübäte kore.

Timoteo, ni töi kämekäme ye kwrere ben makwe ñan tö ngwian ja gete jire, ⁶ ñobtä ñan angwane ni ye kwrere abko tä niken ni ngökakäre ju kwatirekwatire te kwäräkwärä, käta meri töbike ñakare ja käne ngökö jae. Ne abko raba nuene ñobtä ñan angwane meri ye abko ie jata neme ruen ngite krübäte Ngöbö ngwärekre amne, käre tä kä kwitekweite jabti. ⁷ Meri ye kwrere käre tätre ja töitike Ngöbö kukweibtä akwa, kukwe diribare blo Ngöböbtä, yebtä tätre ja töitike, aisete tödekadre era metre Jesubti abko ñan tä nüke gare jire chi ietre. ⁸ Nitre kukwe dirikä blo ye käre tä ja mike kukwe metre Jesubtä rüere, sukia nibu kädian nämane Janes btä Jambres namani Moisés rüere ye kwrere. Nitre ye töita ngwarbe kukwe kämekäme aibebtä amne tä tödeke ñakare mda Ngöböbti. ⁹ Akwa ni nibu namani Moisés rüere, btä kukwe nakaninkä ño, ye kwrere rakadikä nitre töi kämekäme btä, ñobtä ñan angwane töi ñakare, ye abko gadi ni jökräkwe btätre amne, ni kwati ñan rabadi nekete mda niaratrebe, ye raba gare mae Timoteo.

Pablokwe Timoteo töi diani

¹⁰ Akwa tikwe kukwe diribare mae amne, tikwe nünabare ño, ye garera mae. Erere arato drekäre ti nämane nüne kore amne, ti nämane tödeke ño Jesubti garera mae, amne ti nämane nebe romon ñakare jötrö garera mae. Erere arato, ti nämane ni mda tarere ño amne, ti nämane nünenkä dite ja tare nikakäre tödekabtä Jesubti ño garera mae. ¹¹ Erere arato, tikwe ja tare nikani jakän garera mae amne, juta Antioquíate amne juta Iconiote, erere arato juta Listrate tikwe ja tare nikani kri tödekabtä Jesubti abko garera mae. Tikwe ja tare nikani kri, akwa ti Dänkien Jesukristo käkwe ti dianinkä ti rüe kisete, ye abko garera mae arato. ¹² Ye abko, nire nire tö nünai kuin deme Kristo Jesukrä abko käkwe ja tare nikadi rüe kisete. Ne abko kukwe era tita niere mae Timoteo. ¹³ Akwa ni moto kämekäme, ni ngökaka abko näin kukwe nuene bäri kämekäme mda. Niaratre näin ni ngökö bäri amne, niaratre ngökadi krübäte ni mda mdakwe. Ne abko rabadi nakenkä kore ja täritäri.

¹⁴⁻¹⁵ Ngöbö Kukwei brendebare makwe, ye abko makwe mika täte amne mika ütiäte janknu makwe, ñobtä ñan angwane ni Ngöbö Kukwei dirikä mae abko ni ütiäte garera metre mae. Erere arato, ma nämane chi ngäbäkrere angwane, Ngöbö Kukwei deme ye

namanina gare mae, aisete makwe mika täte janknu. Nita tödeke Jesukristobti angwane, Ngöböta ni dentari, yehtë abko Ngöbö Kukwei tä ni mike töhtë. ¹⁶ Ngöbö Kukwei jökrä abko Ngöbökwé mikani gare metre nitre tära tikakaye, aisete kukwe ütiäte dirikrä amne kuin mäträkrä amne, kuin ni mda töi diankrä amne, kuin ni töitikakrä nüne metre Ngöbö ngwärecri. ¹⁷ Ne köböire abko nitre tödekaka Jesubti tä nüne Ngöbökrä ye tädre juto biare sribi kuinkuin bätäkä ngwarbe nuenkrä.

4

¹ Timoteo, Kristo Jesu rükadita kritobore ni nire kräke amne ni krütanina kräke. Erere arato rükadita gohrane. Ngöbö ngwärecri amne Kristo Jesu ye mden ngwärecri tita niere krörö mae: ² Makwe Ngöbö Kukwei nie ni mda mdaye. Ni mda mda tö raba ma kukwei nuai ya, ñakare ya, akwa ma raba juto biare Ngöbö kukwei niekäre. Amne ni mda tö dian makwe, amne makwe mäträ ni mda mdabtä. Erere arato, makwe ni mda mda kita nüne bäri Jesukrä amne, makwe diri metre ta ja moto jämenbti ietre abko tita niere mae. ³ Makwe nuendre, ñöhtë ñan angwane kä jatadi angwane, ni kwati ñan tö rabadi kukwe era Ngöböhtë ye kukwei nuai aisete. Kukwe ño ño niaratre tö rabadi kukwei nuai, ye erere kräke dirikätre ngwarbe ngwarbe kändi kwati kwetre dirikäre jae ja mikakrä nuäre. ⁴ Erere arato, Ngöbö kukwei era metre abko htä rabaditre kä mkekä amne kukwe mikanintbe ngwarbe kirakira ñakare era, ye aiehtë rabaditre ja däkweite. ⁵ Akwa ma abko, käre makwe töbika kuin metre ja käne amne makwe nünanka dite jabtä ja tare nika näire. Erere arato, ni mda mda, ie kukwe kuin Jesubtä gare ñakare abko ietre makwe mika gare amne sribi ño ño nuendre, ye makwe nuen kuin jökrä.

⁶ Ye abko makwe nuendre, ñöhtë ñan angwane ti abko müre keta kebera Jesu mikabtä täte, aisete ti kebera krüte jakän. ⁷ Ni rükä käta rüre kuin, ye kwrere jire tikwe ja di mikani sribikäre kuin Jesukrä. Sribi jökrä biani nuendre tie ti Dänkienkwe, ye abko tikwe nuenbarera jökrä amne tikwe ja töi mikani kwatibe Jesubtä, abti kä nüke mtare tie. ⁸ Ye mden kisete, ti krütadi angwane, ti Dänkien Jesu, Kritobo metre, käkwe sribi ütiä biandi kuin tie, käkwe ti mikadi kuin era metre. Ne ñan ti aibe ie, sribi ütiä biandi kwe amne, ni jökrä käta Jesu ngibiare kisere abko ie sribi ütiä biandi kwe amne mikadi kuin metre kwe arato.

Pablota jändrän kärere mrä Timoteoye

⁹ Timoteo, ma jata jötrö ti kanti nete ja tuakäreta tibe, ie ti tö, ¹⁰ ñöhtë ñan angwane Demas nämane tibe nete akwa, jändrän kä nehtë nämane tare bäri kwe, aisete kä mikaninkä kwe tibtä, nikani juta Tesalönicate. Crescente abko nikani kä Galaciate amne Tito abko nikani kä Dalmaciate. ¹¹ Aisete Lucas aibe tä tibe nete. Timoteo, ma jata angwane, makwe Marcos ngwian siba jabe; ben ma jata, ñöhtë ñan angwane Marcokwe ti die mikadre kri sribi Ngöbökwéhtë nete ruen tie, aisete ma jata ben. ¹² Tíquico abko tikwe juani juta Efesote. ¹³ Timoteo, ma jata angwane, dän ngetbo kä tibo kriere mikateba tikwe juta Troate, Carpo kanti, ye ma jata ngwena tikrä. Erere arato, täräta mikaninte ruäre tikwe, ye ma jata ngwena tikrä amne, kabra htä obeja kwata sribebare tääre tääre tä mikaninte tikwe yete, ye ma jata ngwena jökrä tikrä, ie ti tö bäri.

¹⁴ Alejandro abko sribikä jändrän jieröhtë, ye abko käkwe kukwe nuenbare käme krübäte ti rüere abko dokwäre ti Dänkien Jesukwe mikadi ja ngie nuen. ¹⁵ Mden kisete makwe mokre jabtä Alejandro yebe arato, ñöhtë ñan angwane kukwe kuinkuin Jesukristöhtë dirita nikwe, ye rüere niarata rüre krübäte.

¹⁶ Timoteo, ti järebaba kena kritobo romanobo ngwärecri angwane, ti mräkätre tödekaka Jesubti käkwe kä mikakaba jökrä tibtä, aisete ni rababa ñakare mda ja kwetaka ti dokwäre. Akwa Ngöbökwé ñan ti mräkätre mika ja ngie nuen näre. ¹⁷ Ti mräkätre tödekaka Jesubti käkwe ti mikateba kaibe, akwa ti Dänkien Jesukwe ja di bianba tie, nitre ñakare israelitare tödekaka ñakare Jesubti nämä yete, ye olote Jesu kukwei kuin ni diantarikrä abko ti rabadre kädriere abkokäre. Ye ngwane ti Dänkien Jesu käkwe ti ükaba gata ngäniene, aisete ye näire ti rüekwe ti müre ketaba ñakare. ¹⁸ Ne kwrere ti Dänkien

Jesukwe ti ükadi käre jändrän kämekäme ngäniene. Abti tä gobrane kä käinbti, ye kanti näin ti ngwena nüne jabe. Ni Dänkien Jesu aibe käikitadrekä kärekäre ni jökräkwe. Abko kore se. Amen.

¹⁹ Timoteo, tita köbö kuin juen Priscilakrä, Aquilakrä amne Onesíforo mräkäkrä, ye makwe nie ietre tikrä. ²⁰ Erasto abko rababa juta Corintote amne Trófimo abko rababa bren, abtä tikwe mikateba juta Miletote. ²¹ Timoteo, kä ñüre amne kä tibo, känenkri ma jata jötrö ti kanti nete, ie ti tö. Arato ni mräkä tödekaka Jesubti Eubulo, Pudente, Lino, Claudia btä ni mräkä mda mda juta Roma nete kätä köbö kuin juen makrä.

²² Ni Dänkien Jesukristo raba mabe amne Ngöbö raba ja moto mike kuin mun jökrä kräke. Abko kore se. Ne ngöra.

Tärä Tikani Pablokwe Titokrä Tito

Pablo nämane ngite kä teri juta Romate, tikaninteta angwane, tärä ne tikani kwe Titoye. Kä 63-65 angwane, Pablokwe tärä ne tikani. Titokwe kukwe kuin Jesubtä mikani era Pablo köböire gare nie. Abti Tito namani sribikä siba Pablobe Timoteo kwrere.

Pablo nämane ngite, yehti tikaninteta kena angwane, niara btä Tito käkwe sribibare Cretate. Yehti Pablo nikani kä mdabti angwane, Tito mikaninte sribire ja täte kwe.

Mren Mediterráneote, kä butu krikri nämane ketabkä. Ne mden ketati kädianta Creta. Tito amne Pablo näire ni Cretabo kwati namani nüne käme krübäte.

Ye angwane abko, ni ño diandrekä sribikäre ni nitre tödekaka Jesubti jie ngwianka amne ni nitre jie ngwianka die mikaka kwrere abkobtä Pablokwe tärä ne tikani Titoye, niara töi diankäre. Erere arato, nitre nämane ja mike kukwe kuin Jesubtä rüere ye abko kukwe ötadre ño, abkobtä Pablokwe töi diani.

Mdakäre abko, dirikätre blo jatadi abko Pablokwe niebare arato. Kukwe ne mdenbtä abko tärä ne raba ni die mike mtare arato.

Pablota köbö ngwentari Titoye

¹ Ti Pablo käta tärä ne tike mae Tito. Ti abko ni klaboré Ngöbökwé amne Jesukristo kukwei ngwianka. Ngöbökwé ti mikani sribire kore ni dianinkä kwe jakrä die mikakäre tödeke kwatibe jabti. Erere arato, kukwe era metre Ngöböbtä dirita nunkwe rükadre gare ni dianinkä Ngöbökwé yeye, abkokäre Ngöbökwé ti mikani sribire. Kukwe era metre Ngöböbtä ye tä ni die mike nüne Ngöbökrä. ² Erere arato, nita tödeke Ngöböbti, ñobtä ñan angwane niara ngämi kä ne dätere, känenkri ni dianinkä kwe jakrä, ye käkwe nünandi kärekäre ben niebare kwe. Ngöbö abko ja kukwei kite ñakare temen, aisete dre niebare kira kwe, ye erere rabadi bare. ³ Ngöbö kukwei kuin rabadre gare ni kwatiye abko köböi kitani Ngöbökwé, erere käi nukanina. Ye mden abko Ngöbö ni Diantarikä käkwe ti ara jire mikani dirire mtare.

⁴ Tito, nita tödeke ja kwrere Jesubti, aisete ni töita ketetibe. Ma ti ngobo tikwe kwrere. Ngöbö ni Rün nikwe amne Kristo Jesu ni Diantarikä raba ja moto mike kuin makrä, amne makwe nüna jäme niaratre diebti, ie ti tö Tito.

Titokwe dre nuendre Cretate

⁵ Tito, tikwe ma mikateba kä butubti Cretate angwane, kukwe ükate ngämi, ye makwe ükadrete jökrä, abkokäre tikwe ma mikateba. Erere arato, nitre tödekaka Jesubti juta kwatirekwatire te, ye kanti makwe ni mikadre niaratre jie ngwianka, tikwe nieba mae ye kwrere, abkokäre ma mikateba tikwe. ⁶ Nitre ni jie ngwianka abko ni nüne era metre, aisete kukwe ñakare kwe, btä ni mda mda raba kite ngise abko ni krörö mika sribire makwe: Ni gure itibe mika sribire makwe. Erere arato, ngäbriänkä kwekwé käta tödeke Jesubti amne tä nüne kuin, aisete ngäbäkre kwe diän diän amne dokwä ribi ribi ñan niedre btä. ⁷ Ngöböta sribi kwe mike nitre ji ngwianka kisete, aisete ni nüne era metre abko käkwe sribidre, ni mda mda ñan rabadre niara kite ngise abkokäre. Ne mden kisete, ni tö bikabtä kri amne ni btä kukwe ñan matare abko ñan mikadre sribire. Erere arato, ni dröbaka, ni ngüdrekä ngwarbe ngwarbe amne ni ni ngökö ngwian diankrä jae abko ñan mika sribi ne nuene makwe arato.

⁸ Akwa ni ni Ngöbökwé jie ngwianka abko tädrera juto biare ni menteni kaen ngäbti ja juete amne tädrera kukwe kuinkuin tarere. Erere arato, ni töbike kuin ja käne amne, nüne era metre amne, nüne deme Ngöbökrä amne, ñan tä nakwen jötrö jändrän jökrä jiebti, ni ye kwrere abko käkwe sribidre. ⁹ Mdakäre abko, Ngöbö kukwei metre diribare nunkwe, ye abko ketadrete dime ja kisete angwane, rabadre dirire metre ni mda mdaye, niaratre die mikakäre. Erere arato, ni ñäkäkä blo Ngöbö Kukweibtä, ye tö diandre metre kwe, abkokäre Ngöbö kukwei era metre ketadrete dime ja kisete.

¹⁰ Ni nüne kore makwe mika sribire, ñobtä ñan angwane nitre kwati dokwä ribi ribi kukwe metre Jesubtä kräke abko tä näin kukwe ütiäte ñakare dirire amne, tä näin ni ngökö ngwarbe. Nitre ne ngätäite abko nitre israelita kwati tä näin dirire blo siba abko käta ja ñäräkrä mikamna ja kwatabtä nitre israelita kwrere nitre tödekaka Jesubtiye rabakäre metre Ngöbö ngwärekre, nieta kwetre. ¹¹ Nitre ye abko kada ketadre dirikätre era metrekwe, ñobtä ñan angwane kukwe ñan diridre jire, ye abko tätre dirire ngwarbe. Ye mden kanti ni kwati käkwe ja töi kwitaninta ngwarbe kwäräkwarä mräkä kwekwe ben ngöi. Erere arato, tätre dirire blo ngwian diankäre jae ni ngökabti.

¹² Ni ni ngökaka kore, mdenbtä abko ngöbö ngwarbe kukwei niekä kira nünanka Cretate käkwe niebare mräkä niara käite btä krörö: Ni nünanka Cretate käre tätre ni ngökö, jändrän ngwarbe töi ñakare, kwrere jire tätre nüne amne, tätre mröre ere, akwa neme trine ñakare amne krenekrene arato, niebare kwe. ¹³ Ne abko, nitre Cretabo nämane nüne ño abko erere niebare metre kwe btäre kore. Ne aiseite kukwe kuin diribare Jesubtä nunkwe, yebtä nitre Cretabo tödekaka Jesubti käkwe ja töi mikadre era metre, abkokäre ñäkä metre ngwärebtä makwe. ¹⁴ Erere arato, nitre Cretabo tödekaka Jesubti käkwe ñan olo mikadre kukwe mikanintbe ngwarbe kirakira nitre israelitakwe yebtä, abkokäre makwe ñäkä ietre. Arato nitre kukwe era Jesubtä mikaka ngwarbe jae käta dre dre nuemna, ye ie nitre Cretabo tödekaka Jesubti käkwe ñan olo mikadre, abkokäre makwe ñäkä ietre. ¹⁵ Ye abko ni deme tödekaka Jesubti, kräke jändrän jökrä kuin deme, ñobtä ñan angwane Ngöbökwä dätebare; akwa ni ñakare tödekaka Jesubti abko kräke jändrän jökrä käme, jändrän ñakare jire kuin deme kräke, ñobtä ñan angwane niaratre abko töi diän amne, ja ruen ngite ñakare ietre kukwe diän diänbtä. ¹⁶ Nitre dirikä blo ye abko, ie Ngöbö gare tätre niere, akwa tätre kukwe nuene kämekäme. Yebtä abko, Ngöbö gare ñakare ietre bä mikata kwetre jabtä, ñobtä ñan angwane jändrän jökrä käita neme käme btäre. Niaratre dokwä ribi ribi amne, tä Ngöbö mike täte ñakare amne, jändrän kuin nuendre abko erere neme bare ñakare ietre.

2

Dre diridre

¹ Tito, Ngöbö Kukwei diridre ño era metre, ye kwrere makwe diri abko krörö: ² Ni brare unbren unbren ñan rankwa jötrö jändrän ngwarbe jiebtä amne, töbika kuin ja käne kwe amne, niara rabadre ütiäte, abkokäre nüna kuin kwe ni mda mda okwäbti abko makwe diri ietre. Erere arato, Jesukristo kukwei mika era kwe amne, raba ni mda mda tarere ja moto kuinbti. Erere arato, nane kukwe jata tare niara rüere angwane, nünanka dite kwe jabtä, makwe diri ietre Tito.

³ Ne kwrere arato, makwe diri krörö meri unbren unbreye: Meri unbren unbren abko käkwe nünandre deme Ngöbö mikakäre ütiäte jae amne, ñan blita ngwarbe kwetre ni mda mdabtä. Erere arato, ñan dröba kwe amne, nünandre ño kuin abko diri kwetre meri bati batiye abko krörö: ⁴ Meri bati gure gure käkwe brare kwe btä ngäbriänkä kwe taredre ño, ye jiebtä jie tika kwetre. ⁵ Mdakäre abko, meri bati gure gure käkwe töbika kuin ja käne ja ngibiakäre deme. Niaratrekwe ñan töbika ni brare mda mdabtä amne, ju ngibia kuin kwetre jakrä arato. Erere arato, ni mda mda die mika kwe amne, brare kwe kukwei mikadre täte kwe, ye jiebtä meri unbren unbren käkwe jie tika. Meri bati gure gure käkwe nünandre kore, ni mda mdakwe ñan ñäkädre blo Ngöbö Kukwei rüere abkokäre.

⁶ Ne kwrere arato, ni bati bati abko käkwe töbikadre kuin ja käne abko jiebtä makwe kita. ⁷ Akwa nünandre ño kuin, ye abko makwe nüna käne bä mikakäre nitre bati batiye. Ye erere, nünandre ño Ngöbö ngwärekre rükadre gare ietre. Erere arato, ma rika dirire angwane, kukwe kuin ütiäte dirita ye kwrere makwe diri era metre ietre. ⁸ Erere arato, ni mda mdakwe ñan kukwe kändandre ma rüere, abkokäre makwe kukwe era erere aibe diri. Ye ngwane, mun rüere rabadi ja gaire, ñobtä ñan angwane kukwe ñan kwandre ietre ñäkäkäre nitre tödekaka Jesubti ye rüere.

⁹ Mdakäre abko, nitre klaborere, yeye makwe diri krörö: Nitre klaborere abko käkwe bkänkä kukwei mika täte jändrän jökräbtä amne, ja moto mika jäme kwetre bkänkäkrä

amne, ñan ja kweta kwetre bkänkäbe abko makwe diri ietre. ¹⁰ Erere arato, ni klabore ye bkänkäkwe tödekadre bti, abkokäre sribi nuen kuin era metre kwetre amne ñan jändrän goidre kwetre kän abko makwe diri ietre. Ni klabore käkwe bkänkä mikadre ütiäte kore ne ngwane, kukwe dirita nunkwe Ngöbö ni Diantarikäbtä rabadi tuen bä nuäre ietre.

¹¹ Nitre tödekaka Jesubti käkwe nünandre kore, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé jändrän kuin nuenbare ja moto kuinbti nikrä, mden köböire tä biare ni jökrä dentari. ¹² Ngöbökwé jändrän kuin nuenbare ja moto kuinbti nikrä, ye käta kukwe krörö mike gare nie: Jändrän jökrä Ngöbö rüere, ye nikwe kitadre jökrä temen amne, kukwe kämekäme kä nebtä, ye nikwe ñan nuendre mda, akwa nikwe töbikadre kuin ja käne. Erere arato, nikwe ja töi mikadre kwatibe nünakäre deme Ngöbökrä kä ne ngwane. ¹³ Nikwe nünandre kore Jesukristo ngibiare ngäbti kwärä. Jesukristo abko Ngöbö nikwe amne ni Diantarikä nikwe. Niara ara rükadita kä trä ngwente angwane, kä rabadi nuäre nibtä, abkobti nita tödeke aune nita ngibiare kisere. ¹⁴ Jesukristokwe ja biani müre ketadre ni kräke ni kökatarikäre Ngöbökrä, nikwe ñan kukwe diän diän nuendre mda abkokäre. Erere arato, ni ngite kukwe kämente diankakra jökrä nibtä amne, ni rabadre juta jen kwe amne ni rabadre töbike jändrän kuin nuene, abkokäre ja biani müre ketadre kwe nikrä.

¹⁵ Kukwe ye abko, makwe diridre. Makwe ni mda mda die mika kukwe ne mike täte. Erere arato, Ngöbö diebti makwe ñäkä ni kukwe kämekäme nuenkäye, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé ma mikani ji dokwäte, aisete makwe ñan ni mda tuemetre ma mike ngwarbe jae.

3

Nitre tödekaka Jesubti käkwe jändrän kuin nuendre

¹ Mdakäre abko, nitre tödekaka Jesubti, ye käkwe gobran amne kritobo mika ütiäte jae amne kukwei mika täte kwetre. Erere arato, tädre biare jändrän kuin nuene. Ne abko, makwe ngwianta töre käre ietre. ² Mdakäre abko, ñan blitadre ngwarbe ni mda mdabtä kwetre. Erere arato, ñan rüdre ni mda mdabe akwa, nünandre jäme kwetre ni mda mdabe. Erere arato, ni mdakwe kukwe nuendre blo rüere angwane, ja ngie mikadre ñakare kwetre amne, ja getadre jäme ni jökräbe kwetre. Ne abko, makwe ngwianta töre käre ietre arato Tito. ³ Ngöbö gare ñakare nie angwane, ni töi ñakare, kwrere jire ni nämane nüne amne, ni nämane ja dokwä mike ribi Ngöbökrä. Arato kukwe ngwarbe diri nämane nie abko jiebti ni nämane näin ngwarbe siba amne jändrän kämekäme bätäkä ngwarbe abko mdei nämane nie, erere ni nämane nuene. Mdakäre abko, ni nämane töbike blo ni mda mdabtä amne jändrän ni mdakwe, ie ni tö nämane nebe jakrä. Erere arato, ni nämane bätä ngwen jökrä jabtä kwärükwäri.

⁴ Akwa Ngöbö ni Diantarikä käkwe jändrän kuin nuenbare nikrä amne ni jökrä tarebare kwe abko mikani gare kwe nie, ye ngwane ⁵ ni dianintari kwe. Ye abko, ñan nikwe jändrän kuin nuenbare, abko ütiäre Ngöbökwé ni dianintari, akwa ni nämane ruentari tare ie, aisete ni dianintari kwe. Ye ngwane ni nämane käme jändrän dobrore kwrere kukwe kämekäme kisete angwane, ni därebareta bobukäre Ngöbö Üai Deme köböire angwane, Ngöbökwé ni jükaninte kuin merebe ja Üai Deme köböire. ⁶ Ni dianintari kwe angwane, Jesukristo ni Diantarikä, köböire Ngöbökwé ja Üai Deme biani täte jökrä nie ja moto kuinbti. ⁷ Ngöbökwé ni dianintari angwane, niara nämane ni tarere. Yebtä ni ngite ñakare mda ja ngwärekre niebare kwe ja moto kuinbti abko köböire ni rabadre neme ngobo jen kwe abkokäre. Ye mdenbtä Ngöbökwé ni mikadi nüne kärekäre, yebti ni raba tödeke kwatibe mtare. ⁸ Kukwe ne abra kukwe era metre, aisete nitre tödekaka Jesubti, ye ben makwe blita käre kukwe nebtä, ie ti tö, ñobtä ñan angwane kukwe ne abko kukwe kuin ni jökrä kräke, aisete nitre tödekaka Ngöböbti tädre biare jändrän kuin nuene, abkokäre makwe blita käre ben kukwe nebtä.

⁹ Akwa kukwe mda abko ngwarbe amne tä ni die mike ñakare, aisete kukwe ni mräkä kirakirabtä amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye nuendre nie, yebtä makwe ñan ja

kweta, ñobtä ñan angwane kukwe ngwarbe ütiäte ñakare btä nita ja kwete, abtä rüta niken jabe kwärikwäri. ¹⁰ Akwa nitre tödekaka Jesubti ngätäite, nireta ja kwete kukwe ngwarbe yebtä amne tä nitre tödekaka Jesubti töi mike romon jakrä kwärikwäri, ye abko ie makwe ñäkä bati, bobu töi diankäre. Akwa nebti ma ñan kukwe mika täte kwe ne ngwane, ñan rikadre mda gätäbtä nitre tödekaka Jesubti yebe abko makwe nie ie, ¹¹ ñobtä ñan angwane ni ye abko töi ñakare metre amne, kukwe nuenta kämekäme kwe arabe käta niara mike ngite Ngöbö ngwärecri.

Pablota kukwe mrä niere Titoye

¹² Tito, tikwe Artemas ya o Tíquico juandi ma kánti Cretate yete, niaratre nibu ne mden raba ma kánti angwane, ma jata jötrö juta Nicópolis ti ngäbti ja tuakäre tibe, ñobtä ñan angwane kä ñüre näire ti tö nünai juta Nicópolis aisete. ¹³ Arato Zenas, ni blitaka ni mdakrä kritobo ngwärecri, btä Apolos, ye jata nikenta angwane, ma btä nitre tödekaka Jesubti käkwe die mika. Munkwe jändrän bian täte ietre, ñan ja tare nikadre kwetre abkokäre, ¹⁴ ñobtä ñan angwane nirekwe jändrän ñakare, ye abko nitre tödekaka Jesubti käkwe ja töitikadre jändrän kuin nuene ni die mikakäre. Ne kwrere nitre tödekaka Jesubti käkwe ñan nünandre ngwarbe abkokäre. ¹⁵ Nitre tödekaka Jesubti jökrä tä tibe nete käta köbö kuin juen mae Tito. Erere arato, nire nire käta nun tarere ma kánti yete, ye kräke nunta köbö kuin juen arato.

Ngöbö raba ja moto mike kuin mun jökrä kräke. Ne abko kore. Ne ngörä.

Tärä Tikani Pablokwe Filemónkrä Filemón

Pablo nämane ngite juta Romate angwane, niarakwe tärä ne tikani. Kä ye angwane abko niarakwe tärä Efesios, Filipenses amne Colosenses tikani arato. Pablokwe tärä ne tikani niara kukwe muko iti kädian nämane Filemón kräke. Filemón abko nünanka juta Colosa kánti. Niara abko käkwe ni kökani iti kädian nämane Onésimo sribikäre jakrä. Yebti Onésimo käkwe jändrän goibare Filemón kän, bti ngitiani, ñobtä ñan angwane ni gokä abko kämikadre abko kukwe nämane ükaninte kä ye angwane. Onésimo nikani nebe juta Romate, kánti Pablo nämane ngite kä teri kukwe kuin Jesubtä diri dokwäre. Pablo abko käkwe kukwe kuin Jesubtä niebare Onésimoye angwane, Onésimo käkwe tödekani Jesubti. Abtä tö namani näinta bkänkä Filemón kánti ja ngite niekäre ie. Ye mden kisete, Pablo käkwe tärä ne tikani Filemón kräke, Filemón moto mikakäre jame Onésimokrä. Jesukristo käkwe Filemón tarebare kri, käkwe ngite dianinkä mento btä, bti kani ngäbti kwe, ye kwrere Filemón käkwe Onésimo taredre amne niara ngite jändrän goibtä ye diandre jabti ta kwe, bti kadre ngäbti ja mräkä kwrere Jesukristo käfti kwe abko Pablokwe ribebare Filemónye tärä nebti.

Tärä nebtä abko Pablota jadenkä kukwe Onésimo yebtä, ñobtä ñan angwane kukwe Onésimo käta “kuin ütiäte sribikrä” niere griegore. Onésimo ngämi tödeka Jesubti angwane, niara ñakare ütiäte sribikrä, akwa tödekani Jesubti kwe, yebti tö namani sribire metre, aisete “kuin sribikrä”.

Pablota köbö kuin juen

¹ Ti Pablo, tita ngite kä teri tödekabtä Kristo Jesubti amne ti mräkä Timoteo tä tibe nete käta köbö kuin juen makrä Filemón. Filemón, ma abra nun kukwe muko amne sribi muko nunkwe, aisete ma tare kri nunkwe. ² Erere arato, nun mräkä merire Apia, kräke nunta köbö kuin juen amne rü muko nunkwe Arquipo abko kräke nunta köbö kuin juen arato. Mdakäre abko, ja mräkätäre tödekaka Jesubti tä gätäre ma gwiriete, ye kräke tita köbö kuin juen. ³ Ngöbö ni Rün nikwe btä ni Dänkien Jesukristo käkwe ja moto mika kuin munkrä amne mun mika nüne jame kwetre, ie ti tö.

Pablota kuin niere Ngöböye

⁴ Tita blite Ngöböbe angwane, mata nüke töre tie angwane, käre tita kuin niere Ngöbö tikweye mabtä, ⁵ ñobtä ñan angwane mata tödeke ni Dänkien Jesubti amne nitre deme deme Ngöbökwä abko mata tarere jökrä abko tita kukwe nuen, yebtä abko tita kuin niere Ngöböye mabtä kärekäre. ⁶ Mdakäre abko, dre dre kuin nuendre Kristo kräke, ye rabadre gare kuin mae, abkokäre nitre tödekaka Jesubti, ye ben gwaire ma reketadre jakri tödekare kwärä Jesubti, ye abko tita ribere Ngöböye makrä Filemón. ⁷ Amne mata ni mda mda tarere ye abko käi nuäre krübäte tibtä amne tä ti die mike krübäte arato, ñobtä ñan angwane juta deme Ngöbökwä abko mata kä miketa nuäre motobtä.

Pablota ja di kärere Onésimokrä

⁸⁻¹⁰ Ne aisete ti tö kukwe ribei krörö mae Onésimo kräke. Kristo käfti makwe dre nuendre abko ti rabadre ükete nuendre mae, akwa ti ñan tö kukwe nuein kore, aisete nita ja tarere kwärikwäri, yebti ti tö kukwe ribei krörö mae: Ti nena unsunine jakän amne mtare tita ngite kä teri kukwe kuin Jesubtä diri dokwäre amne, tita ngite kä teri, ne kánti Onésimo käkwe tödekani Kristobti ti köböire. Ne aisete Onésimo abko ti ngobo tikwe Kristo köböire amne ti abko niara rün kwrere, aisete ti bike ja di kärere krörö kräke mae: ¹¹ Käne Onésimo ngämi tödeke Jesubti, känenkri nämane klabore ngwarbe amne ütiäte ñakare makrä, akwa mtare niarata tödeke Jesubti, aisete niara rabadre klabore ütiäte kri makrä amne tikrä.

¹² Mtare tita juenta nebeta ma kánti yete. Niara abko ti ngobo jen tikwe kwrere, aisete tare kri tikwe. ¹³ Kukwe kuin Jesubtä diri dokwäre tita ngite kä teri, ne kánti Onésimo

rabadre ti die mikakäre ma täte, ie ti tö rababa bäri. ¹⁴ Akwa kukwe ngämi nükebti ja moto kuinbti mae, ye känenkri ti ñan tö jändrän nuein, aiseite tita Onésimo juenta jirekäbe mae yete. Ja moto kuinbti makwe niara tuadremetre neme nete ti die mikakäre abko ie ti tö amne, ñan tikwe kukwe niedre abko erere makwe nuendre abko ie ti tö, aiseite tita juenta kore ma kánti yete. ¹⁵ Onésimo abko ngitiani bä jötrö makän mentokwäre, ye abko nane tödekadre kwe Jesubti abko köböire rikadre nebete ma kánti angwane, nünandre kärekäre kwe mabe, abkokäre nakaninkä kore. ¹⁶ Akwa mtare abko niara ñan rabadreta klaboré jirekäbe makwe, akwa ma mräkä tare kri makwe ni Dänkien kábtí, ye kwrere rabadi makrä. Niara tareta kri tikwe, akwa makwe rabadi bäri tare ruen tie. Ye abko ñan klaboré makwe abtä makwe tare angwane, makwe tare ja mräkä kwrere ni Dänkien kábtí.

¹⁷ Ye abko, tödekabtä Jesubti mata ti kaen ngäbti ja mräkä kwrere ne ngwane, makwe ti kadre ngäbti ño ja gwiriete, ye kwrere makwe Onésimo kata ngäbti abko tita ribere mae. ¹⁸ Amne nane kukwe nuenbare blo mabtä kwe o rürümon ütiä bti makwe, ye abko makwe ütiä kärä tie ¹⁹ amne tikwe niara ütiä biandi jökrä mae ne abko ti Pablo kätä tärä tike ja kise jenbti kore mae. Ma abko bti rürümon ütiä kri tikwe, ñobtä ñan angwane makwe tödekani Jesubti ti köböire, aiseite makwe rürümon ütiä niarakwe biandre abko ti ñan tö nibi niei mae, kätä niere kore mae. ²⁰ Rürümon ütiä kri kore mabti tikwe, ye mdenbtä abko ni Dänkien kätä ni tarere, ye kábtí ti tö ja di käräi mae Onésimo kräke, ye kwrere makwe Onésimo kata ngäbti kä mikakäre nuäre tibtä, ni ja mräkäre Kristo kábtí ye kwrere. ²¹ Tita kukwe niere, ye erere makwe mikadi täte jökrä gare kuin tie amne tita ja di ribere mae Onésimobtä, yebti ta makwe kukwe mda mda nuendi bäri kuin kräke, ye gare kuin tie, aiseite tita tärä ne tike mae.

²² Mdakäre abko, munta ja di kärere tikrä Ngöböye, yebtä Ngöbökwé mun kukwei nuadi angwane, Ngöbö diebti ti rabadreta tikaninte angwane, ti tö näin basareta yete, aiseite makwe kä ükate biare keteti ti käne abko ti tö ribei mae.

²³ Amne ti kukwe muko Epafra tá ngite kä teri tibe gwaire nete tödekabtä Kristo Jesubti abko kätä köbö kuin juen munkrä. ²⁴ Erere arato, sribi muko tikwe Marcos, Aristarco, Demas amne Lucas kätä köbö kuin juen munye.

²⁵ Ni Dänkien Jesukristo kákwe ja moto mika kuin mun jökrä kräke. Abko kore se. Ne ngörä.

Tärä Tikani Nitre Hebreokrä Hebreos

Tärä ne tikani nitre israelita tödekaka Jesubti die mikakäre. Nitre israelita abko kädianta hebreo amne arabe kädianta judio arato. Niaratre abko juta kwatibe, akwa kädianta ketamä. Nirekwe tärä Hebreos ne tikani gare ñakare metre. Pablo käkwe tikani abko ni ruäre tä nütüre. Ni mda abko tä Bernabé niere amne ni mda abko tä Apolos niere, akwa nirekwe tikani abko gare ñakare metre nie. Nitre romanobo ngämi juta Jerusalén juen ngwarbe kä 70, ye känenkri tärä ne namanina tikani nütüta.

Nitre israelita tödekaka Jesubti, kräke tärä ne tikani niaratre die mikakäre nünenkä dite Jesukristobtä, ñobtä ñan angwane niaratre nämane ja tare nike tödekabtä Jesubti amne ni ruäre tö namani trö kwitai Jesukristoye Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye mikakäreta täte. Jesukristo di ñakare era metre niaratre die mikakäre, aiseite trö kwitadre ie abko ni ni ngökaka nämane dirire ietre. Ye mden kisete, ni tärä ne tikaka käkwe Jesukristo bä mikani krörö ietre: Jesukristo köböire abko Ngöböta ja mike gare bäri metre ta. Kira Ngöbökwé blitabare ja kukwei niekä niekä köböire, angele köböire amne Moisés köböire, akwa mrä blitabare bäri metre kwe ja Odei itibe Jesukristo köböire.

Mdakäre abko, Ngöbökwé kukwe ükadite btin nitre israelitabe abko Ngöbökwé niebare kira, kukwe btin ye abko namani bare Jesukristo köböire abko tärä ne tä mike gare. Erere arato, juta Jerusalén yete nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre nämane jändrän kämike köbö kwatirekwatire nitre israelita ngite ye diankakäre mento btä, akwa nuenbare kwetre köbö kwatirekwatire ñobtä ñan angwane jändrän ngwarbe di ñakare ni ngite diantarikrä mento nibtä. Akwa Jesukristo abko krütani batibe ni ngite diankakäre mento nibtä, ye abko namani ütiäte kärekäre Ngöbö ngwärekri, aiseite Jesukristo abko bäri kuin amne bäri ütiäte, aiseite niara aibehti nikwe tödekadre amne niara aibe jiehti ni rikadre. Mtare niarata Ngöbö ngwärekri kä käinbti blite Ngöböbe nikrä.

Jesukristo abko bäri ütiäte, aiseite nitre israelita tödekaka bti käkwe ñan trö kwitadre ie. Jesukristo köböire Ngöbökwé ji tikani btin ni kräke nebe Ngöbö kanti kä käinbti, aiseite ni rabadre juto biare ja tare nike tödekabtä Jesubti abko tärä ne tä mike gare nie. Nikwe Jesukristo rükandrete ne angwane, Ngöbökwé ni mikadre ja ngie nuen, Ngöbökwé nitre israelita nünanka kira mikani ja ngie nuen ye kwrere.

Ngöbökwé blitabare ja Odei Jesu köböire

¹ Ti mräkätre, nitre Ngöbö kukwei niekä,* köböire Ngöbökwé blitabare bäre bäre bätäkä ngwarbe ni mräkä kirakira ben. ² Akwa kä mrä ne ngwane abko Ngöbökwé blitabarera ünän täte nibe niara Odei jen kwe Jesukristo ye köböire. Ngöbökwé ja Odei mikani jändrän jökrä bkänkä amne niara köböire Ngöbökwé kä käinta amne kä temen dätebare. ³ Ngöbö Odei ye abko tä Ngöbö töi kuin bä nuäre mike gare nie. Erere arato, Ngöbö Odei abko ja kwrere Ngöböbe amne Ngöbö abko ño, ye abko tä bä mike metre ta nie. Mdakäre abko, Ngöbö Odei ye arabe tä jändrän jökrä ketete kuin ketetibe ja kukwei di kri köböire. Erere arato, kukwe kämekäme nibtä ye dianinkä jökrä mento nibtä kwe, käkwe ni bätäninte amne ni mikani merebe jökrä kwe, bti nikaninta kä käinbti, kanti Ngöbökwé mikani bäri ütiäte kri, ye bä mikakrä mikani tākänintbe kwe ja küde ruenkri.

Jesu abko bäri ütiäte angeletre ngwä

⁴ Amne Ngöbökwé mikani bäri ütiäte kri angeletre ngwä. Niara kädekani ño Ngöbökwé, ye abko namani bäri ütiäte angeletre jökrä bti ta abko namani bare kore.

⁵ Angele ñakare jire iti abko ie Ngöbökwé niebare krörö:

Ma abko ti Odei tikwe, ye abko tita mike gare ni jökräye mtare,

Salmos 2.7

* 1:1 nitre Ngöbö kukwei niekä btä blitata nete abko ni jökrä Ngöbö kukwei niekä, köböire Ngöbökwé blitabare Jesukristo känenkri. Ruäre abko Moisés, Jeremías, Isaiás, Oseas, Malaquías amne Juan Bautista.

niebare Ngöbökwe niara Odei Jesuye.

Erere arato, angele ñakare jire iti, ie Ngöbökwe niebare krörö:

Ti rabadre niara Rün jen kwe amne, niara rabadi ti Odei jen tikwe, *2 Samuel 7.14; 1*

Crónicas 17.13

abko Ngöbökwe niebare ñakare jire chi kore angelebtä. ⁶ Akwa tärä mda Ngöbö Kukweibtä, Ngöbökwe ja Odei mubai mikani gare ni jökräye angwane, niebare kwe:

Angele Ngöbökwe jire jökrä käkwe niara mika ütiäte jae, *Deuteronomio 32.43*

niebare Ngöbökwe. ⁷ Amne angelebtä abko Ngöböta niere krörö ja Kukweibtä:

Tita angele tikwe mike näin jötrö müre kwrere amne niaratre tä sribi nuene ñukwä jutra
kwrere tikrä, *Salmos 104.4*

nieta Ngöbökwe. ⁸ Akwa Ngöbö Odei Jesu abkobtä nieta krörö Ngöbö Kukweibtä:

Ngöbö, mata gobrane, ye rabadi käreäre amne, mata gobrane kuin era metre ni
jökräbtä.

⁹ Mata jändrän jökrä kuin tarere amne, jändrän jökrä kämekäme, yebtä ma mätä.

Ye mdenbtä abko Ngöbö makwe käkwe ma dianinkä jenena jakrä amne, kä nuäre mikani
täte jökrä mabtä abko köböire ma mikani bäri ütiäte kri ma kukwe muko mda
mda ngwä, *Salmos 45.6-7*

abko Ngöbökwe niebare niara Odei Jesubtä. ¹⁰ Erere arato, Ngöböta niere krörö btä:

Ti Dänkien, kena dekä makwe kä temen ne dätebare amne, ja kise jenbti makwe kä käinta
dätebare.

¹¹ Angwane kä ye abko näin jökrä ta, akwa ma abko tädi käreäre.

Dän tä kite ngututüre tä niken ngwarbe jökrä, ye kwrere kä temen, kä käinta näin
ngwarbe jökrä.

¹² Amne dän mriakata, ye kwrere makwe kä temen amne kä käinta mriadikä jökrä.

Amne nita dän mdara jire kite jabtä, ye kwrere makwe kä kwitadi jökrä.

Akwa ma abko tädi ja kwrere käreäre amne ma ñan krütadi jire chi, *Salmos 102.25-27*

abko Ngöböta niere ja Kukweibtä niara Odei Jesubtä. ¹³ Erere arato, Ngöbökwe niebare
krörö niara Odeiyé:

Kä bäri ütiäte kri ti küde ruenkri, ne kánti jakwe täke nete.

Ye kánti ma raba abti tikwe ma rüe mikadi jökrä ma ngoto täni, *Salmos 110.1*

niebare Ngöbökwe ja Odei Jesuye. Ye kwrere abko angele ñakare jire iti, ie Ngöbökwe
kukwe niebare kore, ¹⁴ ñobtä ñan angwane angele jökrä abko üai sribikä Ngöbökrä amne,
nire nire rabadre dianintari abko Ngöböta angele juen die mike.

2

Ni mikani mokre

¹ Ngöbökwe kukwe niebare kore ja Odeibtä, ye mden kisete Ngöbö kukwei nuaba
nikwe, ye ie nikwe olo ketadrete kwatibe bäri mda, ni ñan rikadre ji Ngöbökwe bäre
mento bätärekä ja täritäri abkokäre, ² ñobtä ñan angwane kira Ngöbökwe ja kukwei
niebare Moiséye angele köböire, ye abko Ngöbökwe mikamna täte metre amne nire nire
käkwe ja mikani ngite kukwe ye rüere, käkwe kukwe ye kitani temen abko ütiäre mikani
ja ngie nuen era metre Ngöbökwe. ³⁻⁴ Yehti Ngöbökwe kukwe niebare mda ni Dänkien
Jesu ara jire köböire ni diantarikrä amne ni Dänkien kukwe nuaka nuaka käkwe niebareta
jökrä nie angwane, kukwe ye abko kukwe metre mikani gare kwetre nie. Akwa kukwe ye
abko rabadre bäri ütiäte ni okwäte, abkokäre Ngöbö ara jire käkwe sribi kri ñan tuabare
nuenbare, niara nämane kukwe ye niekä niekä ben bä mikakrä. Erere arato, sribi kri btä
ni jökrä töi ñan namani krütare nuenbare kwe amne, Ngöbökwe ja di kri mikani tuadre
arato. Mdakäre abko, ja Üai Deme köböire Ngöbökwe ja di biani bätäkä ngwarbe nie,
niara tö namani ja di biain ño ño ni itire itire ie, ye kwrere biani kwe. Ngöbökwe ni
diandretari ye abko bäri ütiäte kri kore, aiseite nikwe ñan trö kwitadre kukwe yeye, abtä
ni ñan rabadre dianintari angwane, nikwe ñan kwäräbedre jire chi Ngöbö ngäniene.

Jesu namani ni kwrere

⁵ Mdakäre abko, kä mda btin dätedi Ngöbökwé btä nunta blite, ye abko ñan Ngöbökwé mikadi gare angeleye. ⁶ Akwa tärä keteti Ngöbö Kukweibtä ni iti käkwe niebare krörö: Ni kä nebtä abko bobre jakän.

¿Se ñobtä mata töbiké btä?

¿Se ñobtä abko mata tarere?

⁷ Makwe ni kä nebtä mikani bä bobre angele se kräke, akwa yebti makwe niara mikani bäri ütiäte kri angele ngwä, rabadre mikani ütiäte ni jökräkwé abkokäre.

⁸ Amne makwe jändrän jökrä mikani niara ngoto täni gobrankäre bti, *Salmos 8.4-6* abko niebare Ngöbö Odei Jesubtä. Ye abko, Ngöbökwé jändrän jökrä mikani niara ngoto täni, aisele jändrän ñakare jire keteti abko Ngöbökwé mikaninte niara ngoto bäre mento. Akwa gwängwarbe jändrän ruäre abko tä ñakare niara ngoto täni tä nebe tuen nie.

⁹ Akwa Jesu nämáne nüne kä nebtä angwane, Ngöbökwé mikani bäri bobre angele ngwä abko nita tuen. Akwa mtare Ngöbökwé mikanina bäri ütiäte kri käikitadrekä ni jökräkwé, ñobtä ñan angwane Ngöbö moto kuinbti niarakwe ja tare nikani amne krütani ni jökrä kräke amne ni jökrä täte.

¹⁰ Ngöbö abko jändrän jökrä dätékä amne jändrän ye abko jökrä Ngöbökrä. Ngöbö ye abko tö ja ngäbriänkätre tödekaka Jesubti tuai jökrä nebe kä nuärete jabe, aisele Jesukristokwe ja tare nikani ye köböire Ngöbökwé niara mikani biare täte Ji Ngwianka ni diantarikäre. ¹¹ Ye abko, Jesu ni mikaka kuin deme ye käta nitre tödekaka niarabti mike kuin deme. Niaratre btä Jesu ye abko Rün itibe, aisele Jesu tä nebe ja gaire ñakare ni ja etbare niere abko ¹² gare nie, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukweibtä abko Jesukwe niebare krörö Rün Ngöböye:

Ti mräkätre ben tikwe blitadi mabtä, amne nitre gätäkä ma käbti, ye ngwärekre tikwe ka niedi ma käikitakakäre, *Salmos 22.22*

abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä. ¹³ Erere arato nieta krörö:

Tikwe tödekadi metre Ngöböbti, *Isaías 8.17*

niebare Jesukwe Rün Ngöböye. Erere arato, niebare krörö kwe:

Ngöbökwé ja ngäbriänkätre biani tie abko ben tita nete, *Isaías 8.18*

nieta kore Ngöbö Kukweibtä.

¹⁴ Ngöbö ngäbriänkätre ye abko ngrabare ja kwrere jökrä, aisele Jesu därebare angwane, ngrabare namani ni kwrere. Diablu abko di tärä ni kämikakrä. Akwa Jesu därebare ni kwrere, niara krütani angwane, di rabadre diablu gatakäre amne ni tikatekäre. ¹⁵ Jesu krütani ni kwati tikatekäre, ñobtä ñan angwane ni klaboré käta bkänkä jürä ngwen, ye kwrere jire ni jökrä nämáne gata jürä ngwen käre abko kisete nämáne ja tare nike abko tikaninte kwe. ¹⁶ Ne aisele, ñan niara jatani angele die mikakäre kore, akwa jatani Abraham mräkä tödekaka Jesubti die mikakäre. ¹⁷ Ye mden kisete, niara rabadre sribire Ngöbökrä ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien kwrere amne, rabadre sribi ye ngwena bare täte jökrä, amne rabadre niara mräkä ngwen ruentari tare jae, abkokäre nükani därerere niara mräkätre kwrere. Mdakäre abko, jändrän kämika nämáne ni ngite ütiäre, ye kwrere niara jraindre ni ngite ngite diankakäre mento nibtä, abkokäre nükani därerere ni kwrere. ¹⁸ Niara ara jire käkwe ja tare nikani kri amne namani nuaninte ja käne kukwe kämenbti. Ye mden kisete, nire nire nuateta ja käne rüe Satanakwe abko niarata die mikaka arato.

3

Jesu abko bäri ütiäte Moisés ngwä

¹ Mdakäre abko ti mräkätre deme deme, mun ye abko Ngöbökwé käräbare jakrä. Kukwe nini tikwe, yebtä munkwe töbika kuin metre Jesubtä. Niara abko jatani Ngöbö Kukwei Ngwianka kwrere amne niara abko Ni Blitaka Ngöböbe Ni Mda Mda Diäre Dänkien abko bti nita tödeke kwatibe. ² Kira abko nitre israelita abko ju Ngöbökwé kwrere. Moisés abko nämáne sribire niaratre ngätäite amne Ngöbökwé sribi biani ie abko erere mikani täte jökrä kwe, käkwe sribi nuenbare kuin täte ju Ngöbökwé jire jökrä

te. Ye kwrere arato, Ngöbökwe Jesu mikani sribire angwane, Jesu käkwe Ngöbö mikani täte metre, käkwe sribi nuenbare kuin täte arato. ³ Akwa Jesu abko Ngöbökwe mikani bäri ütiäte Moisés bti ta, ñobtä ñan angwane ni ju mikaka ye abko mikata bäri ütiäte ju ara yehti ta. Jesu abko käkwe ju Ngöbökwe mikani, aiseite Ngöbökwe mikani bäri ütiäte Moisés ngwä. ⁴ Ju kwatirekwatire mikata ye abko ni tärä iti kätä mike, akwa Ngöbö abko käkwe jändrän jökrä dätebare. ⁵ Moisés abko sribikä jirekäbe amne sribi nuenbare kuin täte kwe ju Ngöbökwe te amne, Ngöbökwe dre dre niedi niara täbti abko bä mika nämane niara köböire. ⁶ Akwa Kristo abko Ngöbö Odei ara, aiseite niara abko tä ju Ngöbökwe dänkiene kuin metre. Ye abko, nitre tödekaka Kristobti abko Ju Ngöbökwe ara, bti Kristo tä dänkiene. Ye abko, nikwe nünandrekä dite Kristobtä amne Kristo jatadita abkobti nikwe tödekadre janknu ye ngwane, ni rabadre ju niarakwe janknu amne Kristo rabadre ni dänkiene janknu.

Nikwe ñan Ngöbö Kukwei kitadre temen

⁷ Ne mdenbtä abko, Ngöbö Üai Deme kätä niere krörö Ngöbö Kukweibtä: Ngöböta dre niere, ye munkwe kukwe nua mtare, ⁸ ne ngwane munkwe ñan ja dokwä mika ribi, mun mräkä kirakira käkwe ja dokwä mikani ribi Ngöbö rüere Moisés näire ye kwrere.

Niaratrekwe Ngöbö nuaninte ja käne kä kaibete, ye kwrere munkwe ñan nuen.

⁹ Kä kaibe yete tikwe sribi kri ñan tuabare nuenbare mun mräkä kirakira kräke amne, kä gre ketebu jire sribi kri ye tuani kwetre.

Akwa ti di nämane ti kukwei mikakrä täte ya, ñakare ya, ye abko tö namani tuai janknu, amne ja dokwä mikani ribi kwetre jirekäbe.

¹⁰ Ye mdenbtä abko nitre nünanka kä ye ngwane, kräke ti moto rababa romon, käkwe nieba krörö:

Nitre noko käre tä niken ngwarbe ji mdabti, amne ji tikwe, bti rikadre, ye gare ñakare ietre abti kä nuke mtare, tikwe nieba niaratrebtä.

¹¹ Abtä ti moto rababa romon krübäte, käkwe nieba krörö niaratre rüere:

Kä jadükakrä tikwe, ye kánti nitre ye ñan rükadre jire, tikwe nieba kore rüere, *Salmos 95.7-11*

niebare Ngöbö Üai Demekwe Ngöbö Kukweibtä.

¹² Ne aiseite ti mräkätre, mun itire itire käkwe ñan ja töi mika kämekäme amne, munkwe ñan ja dokwä mika ribi, käkwe ñan tödekadre mda Ngöböbti, käkwe trö kwitadre Ngöbö nire yeye. ¹³ Akwa “Mtare”^{*} kä ne tä ne ngwane, ja die mika kwärikwäri köbö kwatirekwatire munkwe, kukwe kämekäme käkwe ñan mun ngökadre jire iti amne mun ñan dokwä rabadre ribi Ngöbö rüere abkokäre. ¹⁴ Nikwe tödekani era metre Kristobti kena, ye kwrere nikwe nünandrekä dite jabtä nebebe kä mrä ye näire, ye ngwane ni rabadi ketetibe Kristobe kärekäre arato. ¹⁵ Ne aiseite Ngöbö Kukwei kätä niere krörö:

Ngöböta dre niere, ye munkwe kukwe nua mtare, ne ngwane munkwe ñan ja dokwä mika ribi, mun mräkä kirakira käkwe ja dokwä mikani ribi Ngöbö rüere Moisés näire,

Salmos 95.7-8

abko nieta Ngöbö Kukweibtä.

¹⁶ Ye abko, ¿nirekwe Ngöbö kukwei nuani abti namani rüere kore Ngöbö rüere? Nitre israelita nämane Egipto Moisés nikani ngwenante, ye mden abko namani rüere Ngöbö rüere. ¹⁷ ¿Amne nire kräke Ngöbö moto namani romon kä gre ketebu? Ye abko nitre israelita käkwe ja mikani ngite Ngöbö rüere, ye mden abko ngwäkä namani kitanintbe tementa kwäräkwarä kä kaibete. ¹⁸ Mdakäre abko, ¿nire ñan rükadre kä jadükakrä Ngöbökwe kánti niebare ie Ngöbökwe? Ye abko, nitre israelita käkwe Ngöbö kukwei mikani ñakare täte. Nitre ye mden abko ie Ngöbökwe ñakäbare kore. ¹⁹ Nitre israelita ye abko käkwe tödekani ñakare Ngöböbti, aiseite namani ñakare kä jadükakrä Ngöbökwe kánti abko gare nie.

* 3:13 Mtare. Nikwe Ngöbö kukwei mikadre täte abko bä mikata kukwe “Mtare” yehti.

4

Köbö jadükakrä tärä mtare juta Ngöbökwe kräke

¹ Ne aisete, kä jadükakrä Ngöbökwe köböi mikani nie, ye kánti kä tä rikakrä mtare, aisete nikwe ja ngibiadre kuin amne nikwe ñan ja mikadre ngite nitre israelita kirakira kwrere. Nane mun ruäre ñan rabadre kä jadükakrä ye kánti abko ngäniene tita niere kore, ² ñobtä ñan angwane kukwe kuin Ngöbökwe ye niebare kira nitre israelitaye, ye kwrere jire kukwe kuin Ngöbökwe Jesubtä niebare nie. Akwa kukwe nuani jirekäbe kwetre kira amne niaratre käkwe tödekani ñakare Ngöböbti, ye mdenbtä abko ñan namani kä jadükakrä Ngöbökwe kánti. Kukwe ñan rakadrekä kore munbtä abko ngäniene tita niere kore munye. ³ Akwa ni abko käkwe tödekani Kristobti, ye abko näin kä jadükakrä Ngöbökwe ye kánti, aisete kukwe niebare kira Ngöbökwe nitre israelitabtä ñan rakadrekä nibtä. Kä ye mdenbtä abko Ngöbökwe niebare krörö:

Ti moto rababa romon krübäte, käkwe nieba krörö niaratre rüere:

Kä jadükakrä tikwe, ye kánti nitre ye ñan rükadre jire, tikwe nieba kore rüere, *Salmos 95.11*

niebare Ngöbökwe ni mräkä kirakirabtä. Akwa kena dekä Ngöbökwe kä dätebare angwane, sribi nuenbare ünän jökrä kwe, bti jadükani kwe gare nie, ⁴ ñobtä ñan angwane köbö kükü abko btä Ngöbö Kukwei tä niere krörö tärä keteti kánti:

Ngöbökwe sribibare ünän jökrä, yehti köbö kükürare angwane jadükani kwe, *Génesis 2.2* abko nieta Ngöbö Kukweibtä. ⁵ Abti nitre israelita käkwe tödekani ñakare Ngöböbti, aisete Ngöbökwe niebare ja Kukweibtä abko ti bike niere bobuta abko krörö:

Kä jadükakrä tikwe, ye kánti nitre ye ñan rükadre jire,

Salmos 95.11

niebare Ngöbökwe.

⁶ Akwa kä jadükakrä Ngöbökwe ye tä janknu mda abko kánti ni ruäre rabadi niken, akwa nitre israelita kirakira ie kukwe kuin Ngöbökwe niebare, akwa kukwe ye abko kitani temen kwetre, abtä ñan nikani nebe kä jadükakrä Ngöbökwe ye kánti. ⁷ Ye mden kiseti, kä nikanina kira ta Josué täbti angwane, Ngöbökwe köbö jadükakrä mdara jire köböi kitani. Köbö btin mda ye abko kä “Mtare” niebare Ngöbökwe jrei David tukwe köböire abko krörö:

Ngöböta dre niere, ye munkwe kukwe nua mtare, ne ngwane munkwe ñan ja dokwä mika ribi,

Salmos 95.7-8

niebare Ngöbökwe jrei David köböire. ⁸ Ngöbökwe niebare kore, ñobtä ñan angwane Josué rabadre nitre israelita ngwena kä jadükakrä Ngöbökwe kánti era metre, akräke köbö jadükakrä tärä mda Ngöbökwe ñan niedre jire chi. ⁹ Akwa Josué ñan nikani nitre israelita ngwena nebe kä jadükakrä era metre kánti, aisete köbö jadükakrä tärä mda juta Ngöbökwe kräke, ¹⁰ ñobtä ñan angwane Ngöbökwe jändrän jökrä dätebare, yehti köbö kükü te jadükani kwe, ye kwrere jire nire nire rikadre kä jadükakrä Ngöbökwe ye kánti abko tä jadüke sribi kweye.

¹¹ Kira nitre israelita ruäre ñan nükani kä jadükakrä Ngöbökwe kánti, ñobtä ñan angwane Ngöbö kukwei kitani temen kwetre. Ye kwrere, mun ngätäite ni ñakare jire iti käkwe Ngöbö kukwei kitadre temen, köböite ñan rükadre kä jadükakrä Ngöbökwe ye kánti, abkokäre ari sribire ja di ngöi jökrä, ¹² ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukwei abko nire amne dite amne, ngitra tu grine jütte jabtä kwärikwäri abko tä jändrän tikekä därebe, yehti ta Ngöbö Kukwei bäri grine krübäte. Ni töi amne ni moto bäri kaibe ñäre ñakare abko Ngöbö Kukwei ye käta tikekä därebe amne ni töi ño ño kaibe nikwe amne nita töbibe ño ño ni mdabtä, ye abko Ngöbö Kukwei tä mike gare jökrä nie. ¹³ Jändrän jökrä dätebare Ngöbökwe, ye abko ñan raba ja rükente jire chi Ngöbö okwä bäre mento Ngöbö ngäniene. Jändrän jökrä tä bütiere Ngöbö ngwärekre, aisete Ngöbö abko ie nikwe ja niedi metre jökrä. Ngöbö ye mden okwä bäre ni ñan raba ngitie.

Jesu abko Ni Blitaka Ngöböbe Ni Mda Mda Diäre Dänkien era metre

¹⁴ Mdakäre abko, Jesu Ngöbö Odei ye ara jire tä ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien kri nikwe abko nikani nünenta kä käinbti, aisete ari tödeke kwatibe janknu

bti. ¹⁵ Ari tödeke kore bti, ñobtä ñan angwane Jesu ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien tä nikwe, ye abko ni di ñan rabadre nünandre mda Ngöbökrä angwane, ni rabadre ruentari tare ie, ñobtä ñan angwane kukwe kämekäme Ngöbö rüere käta ni nuente ja käne, ye kwrere nakaninkä bätäkä ngwarbe käne Jesubtä, akwa ja mikani ngite ñakare jire chi bati kwe. ¹⁶ Ne aisete, nikwe ñan kä jürä ngwiandre jabtä amne, brän krötö bäri kürä gobranchrä Ngöbökrä, bti Ngöbö tä tākāninte ye kanti. Ngöbö moto kuin ni tarekä, ye ken ari krötö angwane, ni rabadi ruen bobre ie amne, kukwe bätäkä ngwarbe tä kite ni rüere, angwane ni die mikadi kwe.

5

¹ Nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien ye abko diankata ni mda mda ngätäite amne, mikata blite Ngöböbe ni mda mda diäre amne ni mda mda kräke. Erere arato, niara tä jändrän bianka Ngöböye amne jändrän kukwaka Ngöböye ni ngite ngite ütiäre. ² Akwa ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien ye abko tä ja mike ngite ni mda mda kwrere arato. Ye mden kisete, ni mda mda töi ñakare käta ja mike ngite amne tä niken ji blobti, ni yebe rabadre blite jäme, ñobtä ñan angwane tä ja mike ngite niaratre kwrere. ³ Ye mden kisete, niarakwe jändrän kämikadre Ngöböye ja ngite ütiäre. Erere arato, jändrän kämikadre kwe juta Ngöbökrä israelita ye ütiäre.

⁴ Sribe ye abko ütiäre kri abko ni ñakare jire iti raba den kise aubti jae, akwa Ngöbö ara jire käta ni kärere abko erere kisete sribi ütiäre ye mikata kwe. Kira Moisés näire, Ngöbökrä Aarón käräbare sribi ne nuene abko erere mikani kwe niara kisete. ⁵ Ye kwrere arato, Kristo kākwe ñan ja mikani ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkiene au, akwa Ngöbö ara jire kākwe sribi bäri ütiäre kri ye biani ie, kākwe niebare krörö ie:

Ma abko ti Odei jen tikwe, ye abko tita mike gare ni jökräye mtare, *Salmos 2.7*
niebare Ngöbökrä Jesukristoye. ⁶ Erere arato, tärä mdara jire kanti Ngöbökrä niebare krörö ie:

Melquisedec nämane blitaka tibe ni mda mda diäre,

ye kwrere jire ma rabadi blitaka tibe ni mda mda diäre kärekäre, *Salmos 110.4*
niebare Ngöbökrä Jesukristoye, erere mikani ütiäre kri kwe, kākwe mikani blitaka jabe ni mda mda diäre dänkiene.

⁷ Jesu nämane nüne kä nebtä angwane, Ngöbö niara ngibiaka gata ngäniene, ye ben nikani blite angwane, namani ngrente krikri be, kä namani ja müaire amne, okwä ñöi namani näkäenkä kabre ie ja di käräbtä Ngöböye amne, Ngöbö kukwei mikani täte jökrä kwe, aisete Ngöbökrä kukwei nuani, kākwe mikaninta nire. ⁸ Jesu abko Ngöbö Odei bkänä, akwa ja tare nikani kwe, ye köböire Ngöbö kukwei mikadre täte ño abko nükani gare täte jökrä ie angwane, ⁹ Ngöbö jatani Jesu mike juto biare ne kwrere, aibe köböire ni jökrä Jesu mikaka täte abko kräke Jesuta ni diantarikä kärekäre. ¹⁰ Amne Ngöbökrä mikani ni blitaka jabe ni mda mda diäre dänkiene Melquisedec nämane sribire ño ye kwrere.

Trö kwitadre ñakare Jesukristoye

¹¹ Tikwe kukwe nini, yehtë kukwe mda mda tä kabre niedre munye, akwa tikwe niedre ño angwane, rükadre gare nuäre munye abko ñan tä nebe nüke gare tie, ñobtä ñan angwane kukwe dirita munye abko tä niken jökrä mun olo bäre. ¹² Era bkänä kä nikanina raire ta angwane, munkwe Ngöbö Kukwei nuani amne, mun rabadrera dirire ni mda mdaye bä amarebti kukwe dirita käne ni jökräye Ngöbö Kukweibtä abko diridreta bobuta munye. Se abko mun rabadrera ünän kākwe mrö ribi kwetadre bä amarebti bäsi ngäbäkre di ñakare käta kian aibe ñaen, kwrere jire mun tä nüne se, aisete kukwe dirita käne diridreta bobuta munye. ¹³ Tita niere kore munye, ñobtä ñan angwane ni kian aibe ñaen mun kwrere, ye abko ngäbäkre kianbtä kwrere amne ngäbäkre kianbtä, ie kukwe mden mden kuin metre Ngöbö ngwärekre gare ñakare, ye kwrere mun tä nüne. ¹⁴ Akwa ni ünän ünän abko käta mrö ribi ribi kwete. Nitre ye abko dre dre kuin amne dre dre

käme Ngöbö ngwärekri, yebtä ja töitikanina kabre kwetre, aisete tärä nebe gare ietre. Kwrere jire mun rabadre bä amarebti.

6

¹ Ne aisete, brän janknu mentokwäre rabakäre ünän Ngöbö ngwärekri. Mun rabadi ünän täte jökrä angwane, kukwe diribare känekäne munye Kristobtä, ye aibehtä mun ñan rabadre ja töitike kärekäre. Erere arato, ñan kukwe garera munye, ye aibe jiebtä mun tädre näin janknu abko krörö: Kukwe kämekäme bätäkä ngwarbe mun nämane nuene, kä nämane mun mike mente Ngöbö okwä bare mento, yebtä ñan mun tädre dirireta bobukäre. Erere arato tödekadre kwatibe Ngöböbti, ye abko ñan mun tädre dirire janknu.

² Erere arato, ja ngökadre ñöte Ngöbö käbti amne köbötikadre ño, ñan mun tädre kukwe ye dirire janknu. Mdakäre abko, kise mikadre ni mdabti Ngöbö die biandre ie, ñan yebtä mun tädre dirire käre. Mdakäre abko, Ngöbökwé ni krütanikrütani mikadita nire ño kä mrä näire amne Ngöbökwé kukwe ükadite ño ni kräke kä mrä näire, ñan yebtä mun tädre dirire janknu. ³ Akwa Ngöbö diebti ni rikai niren janknu mentokwäre rabakäre ünän abko tita niere munye, ⁴⁻⁶ ñöbtä ñan angwane ni ruäre, ietre Ngöbö mikanina gare amne jändrän kuin Ngöbökwé kä käinbti abko Ngöbökwé biandre ngwarbe ietre, ye namanina gare metre ietre, akwa nitre ye käkwe trö kwitadre Ngöböye angwane, ni mda ñan rabadre nitre ye töi kwiteta jire chi Ngöbö kukwäre. Erere arato, Ngöbö Üai Deme nükani nüne btätre amne Ngöbö kukwei nükani gare metre ietre amne, sribi kri ñan tuabare namani bare okwäbti arato, akwa niaratre käkwe trö kwitadre Ngöböye angwane, ni ye ñan rabadre töi kwiteta jire chi Ngöbö kukwäre kore. Kukweta nakenkä kore, ñöbtä ñan angwane kukwe kämekäme tatre niken niaratre mike trö kwite Ngöböye kore, yebti abko tä Ngöbö Odei müre keteta bobukäre kwrere jire tatre bä mike, amne tatre Ngöbö Odei Jesu mike yakrä ni jökräye. Ye abko tä tare krübäte kräke.

⁷ Nitre btä tikwe kukwe nini, ye abko ti bike bä mike krörö: Dobo bti ñüta näkäen käre amne nura kuinkuin aibe tä kite niren te, ye abko ni sribikä käta nura ngwä ötö kuin, yebtä abko Ngöböta dobo ye die mike amne tä ngibiare kuin. Ye kwrere tä nakenkä nibtä arato. ⁸ Akwa dobo bti ñüta näkäen käre abti kri mu ngwarbe kämekäme aibe tä kite niren, ye ngwane dobo ye tä nebe ütiäte ñakare. Abtä nane ngürün kebera nebe dobo yebtä. Abti mrä sribikä käkwe dobo kukwadi. Ye kwrere rakadikä nitre trö kwitaka Ngöböye yebtä.

⁹ Tita kukwe niere kore, akwa mun ti mräkätre tare tikwe, mun ye abko btä kukwe tare ye ñan rakadrekä ruen tie, ñöbtä ñan angwane munta näin ji metrebti rabakäre dianintari Ngöbökwé. Ye abko gare kuin tie, ¹⁰ ñöbtä ñan angwane Ngöbö abko töi metre aisete ñan tä ni kite ngise ngwarbe, amne munta Ngöbö tarere, käkwe ni jen Ngöbökwé die mikani abti kä nüke mtare munta die mike janknu, ye abko Ngöbökwé ñan käikwitadrekä jabti, käkwe mun die mikadi ruen tie. ¹¹ Munta ni jen Ngöbökwé die mike ja di ngöi jökrä, ye kwrere munkwe nuendre janknu abti Jesukristo jatadi nüketa, ie ti tö, jändrän kuin ngibiata munkwe Ngöböye, ye erere rabadi täte jökrä munkwe abkokäre. ¹² Ne aisete, munkwe ñan kä ngwian krene jabtä sribi Ngöbökwébtä, ie ti tö, akwa ni mda mda käta tödeke kwatibe Ngöböbti, käta jändrän köböi mikani ie Ngöbökwé ye ngibiare bätärekä jae abti tä nüke kisete, ye kwrere munkwe jändrän ngibia jae arato.

Ngöbökwé ja kukwei mikadi täte

¹³ Abraham abko käkwe tödekani kwatibe Ngöböbti, kwrere munkwe nünandre. Niarabtä kukwe nakaninkä krörö: Kira Ngöbökwé ngäbäkre köböi mikani ie angwane, ni mda ñakare bäri ütiäte Ngöbökrä, aisete Ngöbökwé ja kukwei mikadre täte era metre abko niebare ja käbti kwe, niebare krörö kwe Abrahamye:

¹⁴ Tikwe ja di biandi mae, aisete ma bkün däredi kwati ja täritäri, *Génesis 22.17* niebare Ngöbökwé. ¹⁵ Ye abko Abrahamkwe ngibiabare bätärekä abti Ngöbökwé ngäbäkre köböi mikani ie ye därebare. Ngöbökwé ja kukwei biani ie, ye erere namani bare.

¹⁶ Ye abko, ñobtä Ngöbökwe ja kukwei biani ja käfti kore abko ti bike bä mike krörö munye: Ni kä nebtä tä ja kukwei bien kwatibe, ye mikadre täte kwe, abkokäre tä ja kukwei bien ni bäri ütiäte niarakrä ye käfti. Ne aise te ni tarä ja kukwei bien kwatibe ni mda käfti, ye ngwane ni ye käkwe ja kukwei mikadi täte tä gare metre, aise te ni ñan raba ja kweteta jire chi mda kukwe yehtë. ¹⁷ Ngöbökwe jändrän köböi mikani, ye abko nire nire rabadre bkäne abko mikani gare metre kwe, yehti ja kukwei mikadre täte era metre abko niebare ja käfti Ngöbökwe Abrahamye. ¹⁸ Ngöbökwe kukwe ketebu niebare krörö Abrahamye: keteti abko ja kukwei biani ja käfti kwe. Ketebukäre abko, ñan ja kukwei kitadre jire chi temen kwe, akwa ja kukwei mikadre täte era metre kwe, niebare kwe Abrahamye. Jändrän ketebu ye abko ni ñan raba kwite jire chi, ñobtä ñan angwane Ngöbö abko ñan raba ni ngökö jire chi. Ngöbökwe nuenbare kore, ni tödekaka Jesubti ngitiani Ngöböye jändrän kuin köböi mikani kwe rabadre nikwe, ye käi rabadre nuäre nuäre nihtë abkokäre. ¹⁹ Nitre ru ngwianka abko këta jä doboko kite ñöte nguse ru ketatekrä dime, ñan rikadre mento abkokäre. Ngöbökwe jändrän köböi mikani nie, bti nita tödeke, ye abko jä doboko ye kwrere, ñobtä ñan angwane nita tödeke Ngöböhti ye abko këta ni mike nünenkä dite jhtë, ni ñan rikadre mento Ngöböye abkokäre. Nita tödeke kwatibe Ngöböhti, ye mden köböire ni nena nebe kä bäri deme Ngöbö kënti kä käinhti, ye abko nita näin dän ngetbote ta nebebe Kä Bäri Demente ju blitakrä Ngöböbe kënti ye kwrere. ²⁰ Kä bäri deme, ye mden kënti abko Jesu ara jire nikanina ji tike ni këne nebe yete. Ye abko, Melquisedec nämane blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre, ye kwrere jire Jesu abko ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien kërekäre kä bäri demente Ngöbö ngwäreki.

7

Melquisedec amne Jesu abko blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre

¹ Melquisedec ye abko nämane jreire juta Salemte. Niara abko ni blitaka ni mda mda diäre Ngöbö ütiäte kribe. Bati Abraham jananbare rüre, käkwe jrei ruäre ganainbare kwäräbe, bti jataninta nüke Salem angwane, Melquisedec nikani ngähti, käkwe ja di biani ie. ² Angwane Abrahamkwe jändrän dianinkä rühtë, ye ñäkänintbe keta jätä kwe, bti biani keteti kwe Melquisedeye. (Kukwe Melquisedec këta “Jrei kukwe ükatekä metre” niere hebreore. Akwa “jrei juta Salem” ye abko këta “Jrei kä jämente” niere hebreore arato.) ³ Melquisedec ye abko rün amne meye gare ñakare nie. Erere arato, mräkä kirakira gare ñakare nie. Mdakäre abko, niara därebare ñongwane amne krütani ya abkobtä Ngöbö Kukwei tä blite ñakare arato. Ne aise te, Melquisedec abko bä mikata bäsi Ngöbö Odei Jesu kwrere arato amne niara abko ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre kërekäre.

⁴ Melquisedec abko bäri ütiäte tuen munkwe. Melquisedec abko bäri ütiäte, aise te ni mräkä këne Abraham ara jire käkwe mikani ütiäte jae amne jändrän dianinkä kwe jrei mda mdakän rühtë abko biani keteti kwe Melquisedeye. ⁵ Akwa Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye abko këta niere krörö: Nire nire därebare Leví mräkäkri këta sribire ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre kwrere, ye aibe käkwe jändrän kärädre keteti jakrä abko nieta kore. Nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre ye abko israelita mräkä ara amne därebare Abrahamkri arato, akwa jändrän kärädre kore kwetre mräkäye abko nieta Ngöbö Kukwehtä. ⁶ Melquisedec abko ñan jatani Leví mräkäkri, akwa Abraham ara jire käkwe jändrän dianinkä rühtë ye abko kani ngähti keteti kwe Abrahamye. Bärire mda abko, Abraham abko ie Ngöbökwe jändrän köböi mikani akwa Melquisedec käkwe ja di biani Abrahamye. ⁷ Ye abko ni ie ja di bianta abko ñakare bäri ütiäte ni ja di bianka ie ye kräke abko garera ni jökräye, aise te Melquisedec abko bäri ütiäte Abrahamkrä gare nie. ⁸ Angwane nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre därebare Leví mräkäkri këta jändrän kaen ngähti keteti jakrä nitre israelitaye, ye abko ni kä nebtä, aise te tätre krüte. Akwa Melquisedec abko tä nire amne tä nüne janknu, kwrere jire blitata htä abko käkwe jändrän kani ngähti keteti Abrahamye. ⁹ Amne nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre därebare Levíkri këta jändrän kaen ngähti keteti jakrä, ye ara jire käkwe

jändrän biani keteti arato Melquisedeye Abraham köböire abko ni rabadre niere, ¹⁰ ñobtã ñan angwane Melquisedec jatani Abraham ngãbti angwane, Abrahamkwe jändrän biani keteti ie, ye ngwane Leví ngãmi dãrere, akwa nãmane ñãre ñakare Abrahambtã angwane, Abrahamkwe jändrän biani Melquisedeye, aisete Melquisedec abko bãri ütiãte Leví krãke amne Leví mrãkã ja tãritãri krãke arato.

Jesu abko Melquisedec kwrere

¹¹ Mdakãre abko, nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diãre dãrebare Levíkri kãta jändrän kukwe Ngöböye ni ngite ngite ütiãre. Angwane Kukwe Biani Ngöbökwẽ Moiséye, ye rüere nitre israelita nãmane ja mike ngite angwane, nãmane jändrän ngwena nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diãre yeye kukwadre Ngöböye ja ngite ütiãre. Akwa jändrän kukwata Ngöböye ni ngite ngite ütiãre ye kãkwe niaratre mikadre metre Ngöbö ngwãrekri akrãke Ngöbökwẽ ñan ni mda blitaka jabe ni mda mda diãre juandre jire mda. Akwa ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diãre dãrebare Levíkri nãmane jändrän kukwe ni ngite ngite ütiãre ye ñan namani ni mike metre Ngöbö ngwãrekri, aisete ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diãre Melquisedec kwrere juani Ngöbökwẽ amne ñan ni mda Aarón kwrere juani kwe, ¹² ñobtã ñan angwane ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diãre kwitadre jökrã, ye ngwane kukwe biani nuendre nie ja ngite ütiãre ye kwitadre arato. ¹³⁻¹⁴ Ni Dãnkien Jesu, btã Ngöbö Kukwei tã blite ye abko ñan jatani Leví mrãkãkri, akwa jatani Judã mrãkãkri. Judã mrãkãkri abko ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diãre jatadre abko Moisékwẽ niebare ñakare jire, akwa Jesu abko dãrebare Judã mrãkãkri abko gare metre nie amne niara abko blitaka Ngöböbe ni mda mda diãre nieta Ngöbö Kukweibtã. ¹⁵ Ye abko, ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diãre Melquisedec kwrere rükadre btin mda bkãnä, ne ngwane nunkwe kukwe nini abko rabadre tuen bãri metre nunye. ¹⁶ Ye abko, ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diãre nükanina mda era metre, akwa Ngöbökwẽ ñan mikani sribire ñobtã ñan angwane dãrebare Levíkri, akwa mikani sribire Ngöbökwẽ ñobtã ñan angwane niara abko ni di kri amne krüte ñakare aisete. ¹⁷ Ye gare nie, ñobtã ñan angwane ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diãre Melquisedec, yebtã Ngöbökwẽ niebare krörö:

Melquisedec nãmane blitaka tibe ni mda mda diãre,

ye kwrere jire ma rabadi blitaka tibe ni mda mda diãre kãrekãre, *Salmos 110.4*
niebare Ngöbökwẽ Jesukristoye abko tã tikani Ngöbö Kukweibtã.

¹⁸⁻¹⁹ Leví mrãkã blitaka Ngöböbe ni mda mda diãre, ie Ngöbökwẽ sribi biani nuendre kãne Moisés nãire, akwa sribi kwe namani ngwarbe, ñan namani ütiãte, ñobtã ñan angwane nikwe jändrän biandre ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diãre kukwakrã ni diãre ni ngite ye ütiãre niebare Ngöbökwẽ Moiséye, ye abko di namani ñakare ni mikakrã metre Ngöbö ngwãrekri. Ye mden kisete, kukwe ye namani ütiãte ñakare mda amne kukwe ye tãte abko Ngöbökwẽ kukwe mdara jire btin mikani Jesu köböire abko bãri ütiãte tödekakrã nie. Jesu ye mden köböire abko nita krötö ja ken Ngöböbe.

²⁰ Mdakãre abko, Jesu namani bãri ütiãte ye abko Ngöbö ara jire kãkwe ja kukwei mikadre tãte era metre abko ja kukwei biani kwatibe kwe Jesubtã. Akwa nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diãre dãrebare Levíkri abko Ngöbökwẽ mikani sribire arato, akwa niaratre krãke Ngöbökwẽ ja kukwe biani ñakare kwatibe kore. ²¹ Akwa ni Dãnkien Jesu krãke abko Ngöbökwẽ ja kukwei biani kwatibe, aisete Ngöbö Kukweibtã niebare krörö kwe Jesuye:

Ma abko blitaka tibe ni mda mda diãre kãrekãre, aisete ni Dãnkien Ngöbö kãkwe ja kukwei
biani kwatibe kore, niebare kwe, yehti ñan ja töi kwitadita jire chi kwe, *Salmos 110.4*

nieta kore Ngöbö Kukweibtã. ²² Ngöbökwẽ ja kukwei mikadi tãte niebare kwatibe kwe, ye mdenbtã kukwe mda ükaninte btin Ngöbökwẽ Jesu köböire ye abko bãri kuin kukwe ükaninte kãne Moisébe ye ngwã.

²³ Nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diãre dãrebare Levíkri ye abko kwati, kãkwe sribibare ja tãritãri, ñobtã ñan angwane tã krüte abko tãte mda nãmane neme sribire abti kã nüke mtare. ²⁴ Akwa Jesu abko tã nüne kãrekãre, niara krütadita ñakare mda, aisete

Jesu aibe rabadi blitaka kärekkäre Ngöböbe ni diäre amne ni mda ñan rabadi sribire jire chi niara täte. ²⁵ Ne aiseite, nire nire tä kite Ngöböye rabakäre dianintari Jesu köböire, ye abko Jesu di tärä diantarikrä täte jökrä kärekkäre, ñobtä ñan angwane Jesu abko tä nüne kärekkäre blitakäre kräke Ngöböbe aiseite.

²⁶ Ye abko ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien Jesu ye kwrere abko dbe nikrä abko erere namani, ñobtä ñan angwane Jesu abko deme, kukwe kämekäme ñakare btä amne ja mike ngite ñakare. Erere arato, nitre kukwe kämekäme nuenkä, ye kwrere nünabare ñakare kwe amne Ngöbökwé mikani bäri ütiäte ni jökrä ngwä kä käinbti sete. ²⁷ Ye abko, nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre därebare Levíkri ye abko ñakare ja kwrere Jesube, ñobtä ñan angwane käne niaratre nämane jändrän kämike kukwadre Ngöböye ja ngite ütiäre, abti nämane jändrän kämike kukwadre mda Ngöböye nitre israelita mda mda ngite ye ütiäre. Ye abko nämane nuene köbö kwatirekwatire, akwa Jesu abko käkwe ja ara jire biani müre ketadre au ni jökrä ngite ütiäre. Ye abko niarakwe nuenbare batibe amne ütiäte kärekkäre Ngöbö okwäte. ²⁸ Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye ye abko tä ni kukwe kämekäme nuenkä mike blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkiene. Abti Ngöbökwé ja Odei Jesu mikadi sribire niebare kwe. Ngöbökwé ja Odei Jesu ara mikani blitaka jabe ni mda mda diäre dänkiene. Ngöbö Odei Jesu ye abko Ngöbökwé mikani biare täte sribi ye nuenkäre kärekkäre.

8

Kukwe ükaninte btin Ngöbökwé nibe

¹ Ye abko, kukwe nieta tikwe abko krörö: Jesu abko ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien nikwe, ye abko kä bäri ütiäte kánti namani tákänintbe Ngöbö küde ruenkri kä käinbti sribi namani bare ie bä mikakäre. ² Kä bäri kuin deme era metre kä käinbti, ye kánti tä blitaka ni diäre, ye abko ju blitakrä Ngöböbe nuäre ngwiandre* nämane bä mike, akwa ju kä käinbti ye abko ñan ni kä nebtäkwe mikani, akwa ni Dänkien Ngöbö ara jire käkwe mikani au abko kánti Jesu tä blite Ngöböbe ni diäre.

³ Nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien abko mikata jökrä Ngöbökwé jändrän biankäre Ngöböye amne jändrän kukwakäre Ngöböye ni ngite ütiäre, ye kwrere arato Jesu käkwe jändrän biandre Ngöböye ni ngite ütiäre arato abko erere ja biani kwe müre ketadre krusobtä. ⁴ Akwa Jesu tädre janknu kä nebtä, ye ngwane abko niara ñan rabadre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre, ñobtä ñan angwane ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre därebare Levíkri tärä kwati, käta jändrän bien Ngöböye, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye käta nuemna ietre ye kwrere. ⁵ Ju blitakrä Ngöböbe, kánti nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre kä nebtä tä sribire. Ju ye abko käta jändrän kuin era metre kena kä käinbti abko bä mike jirekäbe ye gare nie, ñobtä ñan angwane kira ju blitakrä Ngöböbe nuäre ngwiandre ye Moisés nikani mike angwane, Ngöbökwé mäträbare btä, käkwe niebare krörö ie: Ju mikadre ño, tikwe bä mikaba tuadre mae Ngitio Sinaíbtí, yebtä makwe töbika amne, ju bä tuaba makwe, ye kwrere makwe mika, niebare Ngöbökwé ie. ⁶ Akwa Jesu abko ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien tä nikwe ye abko sribi bäri kuin biani ie Ngöbökwé amne, niara köböire Ngöbökwé kukwe mdara jire ükaninte btin nikrä abko bäri kuin kukwe ükaninte käne Ngöbökwé Moisés näire yekrä. Amne kukwe ükaninte btin, ye köböire abko jändrän bäri kuin köböi biani nie Ngöbökwé.

⁷ Ngöbökwé kukwe ükaninte käne nitre israelitabe Moisés näire ye rabadre kuin täte jökrä, ye ngwane Ngöbökwé ñan kukwe mdara jire ükarete btin ben. ⁸ Akwa kukwe ükaninte käne Ngöbökwé nitre israelitabe abko btä kukwe namani kri, ñobtä ñan angwane ye köböire niaratre ñan namani kuin metre, namani tuen Ngöböye, aiseite Ngöbökwé niebare krörö abko tä tikani niara Kukweibtä:
Ni Dänkien Ngöbö käta niere krörö:

* 8:2 ju blitakrä Ngöböbe nuäre ngwiandre. Ju ne abko kädianta tabernáculo suliare abko btä ma raba ñäke tärä Exodo 26-30.

Kä jatadi angwane, tikwe kukwe mdara jire ükadite btin nitre israelita Judá mräkä yebe amne nitre israelita mda mdabe.

⁹ Tikwe kukwe ükadite btin mda, ye abko ñan rabadre kukwe ükaninte käne tikwe nitre israelita mräkä känekäne ben Moisés näire ye kwrere.

Nitre israelita nämane Egipto angwane, ngäbäkre rün käta ngäbäkre kaen küdebti niara ngibiakäre,

ye kwrere tikwe nitre israelita kaba küdebti, ti rikaba ngwenante juta Egipto bäre mento.

Ye ngwane tikwe kukwe ükateba bentre, akwa niaratre käkwe ti kukwei kitani temen amne, ñan mikani täte kwetre amne tikwe trö kwitaba ietre.

Akwa kukwe ükadite btin, ye abko ñan rabadre kukwe käne kwrere, niebare ni Dänkienkwe.

¹⁰ Akwa yehti tikwe kukwe mdara jire ükadite btin nitre israelitabe abko krörö nieta ni Dänkienkwe:

Ti kukwei ñan käi rikwitadrekä jire btitre, ñobtä ñan angwane rabadi niaratre töite.

Ti rabadi Ngöbö jen niaratrekwe amne niaratre rabadi juta jen tikwe.

¹¹ Ye ngwane abko, ni ñan rabadi dirire jire chi mda ni kukwe mukoye amne ni mräkäye ni Dänkien mikakäre gare ietre, ñobtä ñan angwane ni ütiäte krikri amne ni ütiäte ñakare abko ie ti rabadi gare jökrä, aisete ñan rabadi dirire jae kwärikwäri.

¹² Mdakäre abko, nitre ye käkwe ja mikani ngite kri ti rüere, ye abko tikwe diandikä jökrä mento btäre.

Amne ja mikani ngite kwetre, ye ñan rükadita töre jire chi tie, *Jeremías 31.31-34* niebare kore ni Dänkienkwe. ¹³ Ye abko, Ngöböta kukwe mda btin ükete tä niere, ye ngwane kukwe ükaninte käne Moisés näire abko tä neme ütiäte ñakare nieta kwe amne, kukwe ütiäte ñakare tära neme ngwarbe abko näin nenkä jötrö.

9

Ju blitakrä Ngöböbe nuäre ngwiandre

¹ Ye abko, kukwe ükaninte käne Ngöbökwé nämane angwane, Ngöbö mikadre ütiäte ño ño abko Ngöbökwé ükaninte ja täritäri. Kä ye ngwane abko kä nämane mikani jenena kä nebtä, kanti Ngöbö käikitadrekä abko nämane ükaninte krörö: ² Ju blitakrä Ngöböbe nuäre ngwiandre ye mikani angwane, namani ñäkänintbe ketebu ja täritäri abko krörö: känime jukwe ken abko Kä Deme nämane. Kä Deme ye kanti abko ñotra grä nämane mikani amne mesa nämane kwati arato abko bti ban deme mikani Ngöbö ngwärecri. ³ Angwane kä bäri gwi nämane ñäkänintbe dän kukwän ngetbo ötöbu bti abko kädian nämane Kä Bäri Deme. ⁴ Kä ye kanti abko ñukwä grä orore kri ngwäri mnü rä bäne kukwakrä Ngöböye nämane amne kaja btä oro nämane ketaninkä bäre ta nämane yete abko Ngöbökwé kukwe ükaninte nitre israelitabe nämane bä mike. Erere arato, kaja orore ye teri abko kantra orore nämane mikani kwati. Kantra ye abko te mana nämane mikani. Mdakäre abko, kaja ye teri mökän Aarónkwe mu ngitianinkä* btä abko nämane. Erere arato, jä btä Ngöbökwé ja Kukwei biani nuendre Moiséye ye nämane mikani arato kaja ye teri. ⁵ Angwane kaja käri ye kanti Ngöbö nämane ni ngite denkä nibtä. Kaja käri yehti abko angele kä kerubine bä nämane mikani nibu abko nämane ngike metaninte ja ngäbti kwärikwäri kaja käribti ta, ye abko Ngöbö ütiäte kri nämane yete abko nämane bä mike kore. Ye abko, kukwe tä kabre mda jändrän nebtä, akwa gwängwarbe ti ñan raba blite metre jökräbtä ja täritäri.

⁶ Jändrän jökrä nämane ükaninte biare kore ju nuäre ngwiandre blitakrä Ngöböbe te, ye kanti nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre tä niken käre köbö kwatirekwatire kä ñäkänintbe kena gwi kädianta Kä Deme ye kanti, sribi kwe nuenkäre Ngöbökrä. ⁷ Akwa kä ñäkänintbe ketebukäre kä teri gwi kädianta Kä Bäri Deme, kä ye kanti abko nitre blitaka

* ^{9:4} Mökän Aarónkwe mu ngitianinkä. Ngöbökwé mökän Aarónkwe mikani mu ngitiekä, niarakwe Aarón dianinkä sribikä jakrä bä mikakäre. Näke Números 17.1-11 ye kanti.

Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien aibe tä niken batibe kä kwatirekwatire. Akwa tä niken kä ye kanti angwane, jändrän däräie jäta niken kwe metadrekä kaja yebti ta ja ngite ütiä biankrä Ngöböye amne ni mda mda tä ja mike ngite abko tä gain ñakare abko ütiä biankrä arato. ⁸ Kukwe kore ye mden köböire abko Ngöbö Üai Deme nämane kukwe krörö mike gare nie: Jesu ngämi nüke, känenkri ju blitakrä Ngöböbe kanti kä deme tä käne yete, ye ngwane ji niken Kä Bäre Demente, kanti Ngöböta abko tä dikani jite ni mda mda kräke. ⁹⁻¹⁰ Akwa kukwe ye abko tä kukwe bä mike jirekäbe nie kä ne ngwane abko krörö: Nitre israelita nämane nüke ju blitakrä Ngöböbe kanti jändrän bien kämikakrä Ngöböye ja ngite ütiäre. Erere arato, kukwe nämane ükaninte kabre mröbtä amne jändrän ñadre yebtä ja mikakäre dbe Ngöbö ngwärekre. Erere arato, nitre israelita nämane köböitike bätäkä ngwarbe amne nämane jüben bätäkä ngwarbe ja mikakäre dbe Ngöbö ngwärekre. Ngöbökwé ükaninte nuendre, ye kwrere nuenbare nitre israelitakwe, akwa nitre Ngöbö mikaka ütiäte kore jae, ye tä ja ngrabare aibe mike dbe Ngöbö ngwärekre, ñobtä ñan angwane jändrän yebti Ngöbö ñan tä ni töi kwite, aisete jata nebe ruen ngite janknu ietre, aisete Ngöbö ngämi kukwe mda ükete btin, ye känenkri abko kukwe ye ütiäte.

Kristo däräie bäre ütiäte Ngöbö ngwärekre

¹¹ Akwa mtare Kristo nükanina. Niara köböire Ngöbökwé kukwe mda ükaninante btin, aisete niara abko ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien nikrä amne jändrän kuinkuin tä nikrä Ngöbökwé, ye niara jatani bien nie. Erere arato, ju blitakrä Ngöböbe kä käinbti, ye kanti niara nikani gwi sribire ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien kwrere. Ju ye abra bäre kuin deme era metre ju blitakrä Ngöböbe kä nebtä ye ngwä. Ju kä käinbti ye ñan ni kä nebtäkwe mikani amne ñakare sribi ni kä nebtäkwe. ¹² Mdakäre abko, Kä Bäre Deme te Kristo nikani, ye abko ñan nikani chibo amne nbi ngäbäli däräie bien ni ngite ütiäre, nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien tä nuene kä nebtä ye kwrere, akwa niara krütani krusobtä batibe ni ngite ütiäre abko namani dbe amne ütiäte kri kärekäre Ngöbö ngwärekre. Ye köböire Kristo kärke ni dianinantari kärekäre, yebti Kä Bäre Deme te Kristo nikani batibe, ñobtä ñan angwane sribi namani bare täte ie aisete. ¹³ Ye abko, nitre israelita kätä nbi kwane däräie, chibo däräie metekä ni ngite ngitebti. Erere arato, nbi möre kukwata abko ngübrün metakata ni ngite ngitebti, ni ye ngite diankakäre mento btä, akwa ye abko kätä ni ngite denkä ñakare jire chi mento ni yebtä, akwa tä ni ngrabare aibe mike dbe Ngöbö ngwärekre. Niaratre töi amne moto tä nebe käme janknu. ¹⁴ Jändrän ngwarbe ütiäte ni ngrabare aibe mikakrä dbe Ngöbö ngwärekre, akwa Kristo däräie bäre ütiäte kri kärke ni mikadre deme era metre Ngöbö ngwärekre, ñobtä ñan angwane Ngöbö Üai tä nire kärekäre ye köböire Kristo ara jire kärke ja biani müre ketadre nikrä krusobtä. Kristo abko deme metre, ja mike ngite ñakare jire bati Ngöbö rüere, kärke ja biani Ngöböye ni ngite ütiäre. Ye mden kisete, kukwe kämekäme nuen nämane nikwe kä nämane niken ni ngwena Ngöbö okwä bäre mento, ye abko Kristo däräie kätä denkä jökrä ni töibtä amne Ngöbö nire nünanka kärekäre, ye kräke ni rabadre sribire, abkokäre Kristo däräie kätä ni mike deme Ngöbö ngwärekre.

¹⁵ Ye mden kisete, kukwe ükaninte btin Ngöbökwé nibe, ye abko Jesukristo aibe kätä mike ütiäte nikrä, kätä ni mike ja mäketä Ngöböbe. Ni käräbare Ngöbökwé rabadre nüne kärekäre ben, Ngöbökwé köböi mikani kore ietre ye kwrere, abkokäre Kristo abko ni mikaka ja mäketä Ngöböbe kukwe btin ye köböire. Ni jökrä kärke ja mikani ngite kukwe ükaninte käne Ngöbökwé ye näire, akwa Kristo krütanina niaratre diäre, niaratre tikatekäre kukwe kämekäme nuenbare kwetre yebtä, aisete Ngöbö raba mike nüne kärekäre jabe.

¹⁶ Yebtä abko, ti bike kukwe bä mike krörö: Ngäbäkre rün kätä tarä ükete jändrän jakwe dräikrä ngäbäkrebt. Ye abko ngäbäkre rün tä nire angwane, kukwe ükaninte taräbtä ye ñakare ütiäte. Akwa ngäbäkre rün ye krütadre tä gare metre, ye ngwane batibe tarä ye rabadre ütiäte. ¹⁷ Ne aisete ni tarä ükatekä ye tä nire angwane, tarä ye ñan rabadre ütiäte, akwa krütadre angwane, batibe tarä ye rabadre ütiäte. ¹⁸ Ye

mden kisete, kira Ngöbökwe kukwe ükaninte käne nitre israelitabe angwane, kukwe ye rabadre ütiäte, abkokäre jändrän gatadre abko däreie käkwe kukwe ye mikani ütiäte. ¹⁹ Ne aisete Ngöbökwe kukwe biani nuendre, ye Moisékwe niebare jökrä nitre israelitaye, bti obeja drüen dikani dänre bä tain Moisékwe diani kisete, käkwe hisopo krie küde ötaninkä krati, bti nbi amne chibo däreie mritani ñöbe abko te Moisékwe hisopo küde amne dän bä tain ye mritaninkä, bti metaninkä kwe kukwe biani Ngöbökwe Moiséye yebti amne nitre israelitabti arato. ²⁰ Angwane Moisékwe niebare ietre: Ngöbökwe kukwe ükaninte munbe, ye mden abko jändrän däreie ne köböire nibira ütiäte munkrä mtare, niebare kwe ietre. ²¹ Erere arato, ju blitakrä Ngöböbe nuäre ngwiandre, yebti Moisékwe jändrän däreie metaninkä amne, jändrän jökrä sribikrä ju yete abko bti jändrän däreie metaninkä kwe arato, ²² ñobtä ñan angwane bäsi jändrän jire jökrä ye mikadre dbe Ngöbö ngwäreki jändrän ngwarbe däreiebti amne, jändrän ñan kämikadre däreie mikakäre nibtä ne ngwane, ni ngite diankaka ñakare nibtä abko Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye käta niere.

²³ Ne aisete, ju blitakrä Ngöböbe nuäre ngwiandre amne jändrän mda tä ju yete abko jändrän däreie käta mike dbe Ngöbö ngwäreki. Akwa ju blitakrä Ngöböbe amne jändrän mda mda tä ju yete, ye abko tä Ngöbö kanti kä käinbti aibe bä mike, akwa Ngöbö kanti kä käinbti abko bäri ütiäte, aisete jändrän däreie abko ñakare ütiäte jändrän yekrä. Ye mden kisete, ni bäri ütiäte jändrän yekrä abko däreie aibe rabadre mike dbe Ngöbö ngwäreki, ²⁴ ñobtä ñan angwane ñan ju blitakrä Ngöböbe nuäre ngwiandre sribebare ni kä nebtäkwe te Kristo nikani. Ju blitakrä Ngöböbe nuäre ngwiandre kä nebtä ye abko jändrän ño tä kä käinbti Ngöbö kanti tä ükaninte ño abko bä mikata jirekabe nete, ñan ye kwrere te Kristo nikani, akwa Ngöbö kä käinbti ara jire, kanti Kristo nikani, aisete mtare Kristo tä Ngöbö ngwäreki kä käinbti amne tä blite nikrä Ngöböbe. ²⁵ Angwane nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien tä niken käre kä kwatirekwatire Kä Bäri Demente jändrän jenena däreie ngwena ni ngite ütiäre Ngöböye. Niara ñan tä ja däreie ngwena ni ngite ütiäre Ngöböye. Ye kwrere Kristo ñan nikani kä käinbti ja mike müre ketadre bäre bäre ni ngite ütiäre. ²⁶ Ye abko, jändrän kämika nämane käre ni ngite ütiäre, ye kwrere Kristokwe nuendre, ye ngwane kä dätebare kena Ngöbökwe abti kä nüke mtare Kristo krütadre bäre bäre ni ngite diankakäre mento nibtä; akwa ye kwrere nakaninkä ñakare. Kä mrä ne ngwane Kristo nükani, käkwe ja biani müre ketadre batibe amne käreie rabai ütiäte Ngöbö ngwäreki. Kristo ara jire käkwe ja biani müre ketadre au ni ngite diankakäre mento nibtä. ²⁷ Ye abko, ni jökrä krütadre batibe abko ükaninte kore Ngöbökwe nikrä, abti kritobo tä kukwe ükete, ye kwrere Ngöbökwe kukwe ükadite nikrä. ²⁸ Ye kwrere arato, Kristo käkwe ja biani müre ketadre batibe ni kwati ngite ye diankakäre mento btätre. Abti Kristo jatadita bobukäre kä nebtä angwane, ñan jatadita ni ngite diankakäreta nibtä akwa, nire nire tä ngibiare ngäbti, ye abko jatadi dentari.

10

Kristo käkwe ja biani müre ketadre batibe

¹ Ye abko, ju blitakrä Ngöböbe nuäre ngwiandre te jändrän biandre ja ütiäre niebare Ngöbökwe Moiséye, ye abko jändrän bäri kuin jatadre Kristo köböire abko bä mika nämane, akwa jändrän ye bä aibe amne ñakare era metre. Ye mden kisete, nitre nämane nüke Ngöbö käikitakakäre ye nämane niken jändrän arabe bien kämikadre janknu kä kwatirekwatire ja ngite ütiäre Ngöböye. Jändrän kämikani ye ñan raba ni ye mike metre Ngöbö ngwäreki. ² Ye abko, jändrän nuenta ja ngite ütiäre ju blitakrä Ngöböbe te, ye käkwe ni ngite diandrekä mento nibtä era metre, ye ngwane nitre Ngöbö käikitakaka nämane jändrän bien kämikakrä kore, ye ñan biandre kwetre ja täritäri ja ngite ütiäre, ñobtä ñan angwane niaratre ñan rabadre ngite mda Ngöbö ngwäreki amne ja ñan rabadre ruen ngite jire chi mda ietre. ³ Akwa jändrän bianta kämikadre ja ngite ütiäre Ngöböye, ye abko niaratre tä ja mike ngite Ngöbö rüere abko tä miketa töre ietre kä kwatirekwatire. ⁴ Niaratre tä nuene kore, ñobtä ñan angwane nbi kwane däreie amne

chibo dārie ye abko ñan raba ni ngite denkā jire chi mento nibtā, aise te jata nebe ruen ngite janknu ietre. ⁵ Ye mden kisete, Kristo jatani nūke kā nebtā angwane, niebare kwe Ngöböye abko tā tikani Ngöbö Kukweibtā abko krörö:

Jändrän ngwarbe kāmikata makrā amne nura ngwā bianta makrā, ni ngite diankakāre mento btā, ie ma ñan tō, aise te makwe ti mikani dārere ni kā nebtā kwrere.

⁶ Erere arato, jändrän kukwani makrā amne jändrän kāmikani makrā ni ngite diankakāre mento btā, ye abko kāi namani nuāre ñakare mabtā.

⁷ Abtā tikwe nieba krörö mae:

Ma kukwei tā tikani ño tibtā, ye kwrere tita nete ma kukwei mikakāre tāte Ngöbö, *Salmos 40.6-8*

niebare Kristokwe Ngöböye. ⁸ Kukwe Biani Ngöbökwē Moiséye ye kätä jändrän ngwarbe kāmikamna biandre Ngöböye, akwa kukwe yebtā Kristokwe niebare Ngöböye: Jändrän ngwarbe kāmikata mae amne nura ngwā bianta, ye abko ie ma ñan tō amne kāi namani nuāre ñakare mabtā. Erere arato, jändrän ngwarbe kukwata mae ni ngite diankakāre btā, ye abko ie ma ñan tō, niebare Kristokwe. ⁹ Yebti niebare krörö mda kwe Ngöböye: Ma kukwei tā tikani ño tibtā, ye kwrere tita nete ma kukwei mikakāre tāte Ngöbö, niebare Kristokwe. Ne aise te kukwe ūkaninte kāne, ye abko Ngöbökwē dianinkā mento abko tāte kukwe mda btin ūkaninte kwe. ¹⁰ Jesukristo kākwe Ngöbö kukwei mikani tāte, ja biani müre ketadre au kwe ni ngite diankakāre mento nibtā, ye mden köböire abko Ngöbökwē ni mikani deme ja ngwārekri, ñobtā ñan angwane Jesukristo krütani batibe amne ye abko ūtiāte kärekwere.

¹¹ Akwa kukwe ūkaninte kāne Ngöbökwē, yebti abko nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diāre tā nūnaninkā krö* sribi kwe nuene Ngöbökrā köbö kwatirekwatire. Köbö kwatirekwatire jändrän kāmikata kwetre ja tāritāri, akwa jändrän ye ja kwrere jökrā amne di ñakare jire chi ni ngite denkā mento nibtā. ¹² Akwa Jesukristo abko kākwe ja biani müre ketadre batibe ni ngite ūtiā biankāre amne ye rabai ūtiāte kärekwere. Yebti nikaninta kā kāinbti amne, kā bāri ūtiāte kānti namani tākānintbe Ngöbö küde ruenkri sribi namani bare tāte ie bā mikakāre. ¹³ Ye kānti abko Ngöbökwē Jesukristo rüe mikadi jökrā niara ngoto tāni abko tā ngibiare, ¹⁴ ñobtā ñan angwane Jesukristo kākwe ja biani müre ketadre batibe, ye köböire abko nire nire mikata deme bātārekā ja tāritāri Ngöbökwē ye abko Kristo mikani metre Ngöbö ngwārekri amne rabai metre kärekwere.

¹⁵ Kukwe ye abko era abko Ngöbö Ūai Deme kätä niere nie arato Ngöbö Kukweibtā abko krörö:

¹⁶ Akwa yebti kukwe rabadi ūkaninte btin krörö nieta ni Dänkienkwe:

Ti kukwei ñan kāi rikwitadrekā jire btitre, ñobtā ñan angwane rabadi niaratre töite.

¹⁷ Amne niaratre kākwe ja mikani ngite ti rüere, kākwe kukwe kāme nuenbare ti rüere, ye ñan rükadita töre jire chi mda tie, *Jeremías 31.33,34*

niebare Ngöbökwē. ¹⁸ Ye mden kisete, Ngöböta ni ngite denkā mento nibtā, aise te jändrän ñakare jire chi mda biandre kāmikakrā Ngöböye ja ngite ūtiāre.

Nūnandrekā dite jabtā

¹⁹ Ne aise te ti mrākātre, mtare Jesu krütani, dārie nimianinte nikrā, yebti Kā Bāri Deme Ngöbö kānti, ye kānti kā jürā ñakare jire chi nibtā niken rabakāre Ngöböbe, ñobtā ñan angwane Ngöbökwē kā biani nie niken niara kānti. ²⁰ Ni raba niken nebe Ngöbö kānti Kā Bāri Deme te, ñobtā ñan angwane Jesu kākwe ji tikaninta btin ni kāne nebe Ngöbö kānti amne ni rikadre ji yebti Jesube angwane, nikwe nūnandi kärekwere Ngöböbe. Ye abko, dān kukwān ngetbo nāmāne mikani jite Kā Deme amne Kā Bāri Deme ye ötöbu ta, ye kānti ta Kristokwe ji tikani ni kāne nebe Ngöbö kānti. Dān kukwān te ta Jesu nikani abko niara ngrabare ara jire. Niara krütani, ye ngwane ji tikani kwe nikrā. ²¹ Amne ni Blitaka Ngöböbe Ni Mda Mda Diāre kri tā nikwe kätä ni jen Ngöbökwē ngibiarebti. ²² Ne aise te, ja töi metrebti amne tödekabtā kwatibe Ngöböbti, ari krötö ja ken Ngöböbe, ñobtā

* 10:11 nūnaninkā krö. Nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diāre nāmāne nūnaninkā krö sribi nuenkāre, ye abko kätä sribi ngāmi nebe bare ietre bā mike.

ñan angwane Jesukristo kākwe ja dārie metaninkā ni tōi kāmēnbti, ye kākwe ni mikanina deme. Nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre nāmāne jūben nānkrā Ngöbö kānti, ye kwrere Jesukristo kākwe ni ngrabare jūkaninante, aiseite ari krötö Ngöbö ken. ²³ Mdakāre abko, Ngöbökwē jāndrān köböi mikani nie abko ngibiare ngābti, yebtā ari nūnenkā dite jabtā, ñobtä ñan angwane Ngöbökwē ja kukwei mikadi tāte metre, aiseite jāndrān köböi mikani kwe, ye erere rabadī bare, aiseite nikwe ñan ja tōi mikadre ngwarbe kwärākwärā amne nikwe tödekadre kwatibe Ngöböbti. ²⁴ Erere arato, ari ja kite ja tarere kwärīkwärī amne sribi kuin nuene jakrā kwärīkwärī. ²⁵ Mdakāre abko, nitre tödekaka Jesubti kätä gātāre abko kānti ni ruäre ñan tā kwen gātābtā, ye kwrere nikwe ñan nuendre, akwa Jesukristo ni Dānkien jatadita abko köböi nūkerate ja ken, ye gadre nikwe angwane, ari ja ūkekrö bāri gātābtā amne, ari ja die mike kwärīkwärī nāin gātābtā.

²⁶ Nikwe kukwe ye mikadre tāte, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukwei era metre Jesubtä garera nie, yehti ta ni tādre ja mike ngite janknu ja tōi jenbti Ngöbö rüere, ye ngwane jāndrān mda ñakare jire kāmikadre Ngöböye ni ngite diankakāre mento nibtā abko rabadre ūtiāte Ngöbökrā. ²⁷ Akwa Ngöbökwē kukwe ūkadite tare krübāte rüekrā abko köböi mikani kwe ietre, ye aibe ni rabadre ngibiare, ñobtä ñan angwane ñukwā jutra krikri kätä jāndrān jökrā gaenkā, ye kwrere jire Ngöbökwē niara rüe gadikā jökrā ja dokwäre. ²⁸ Ye abko, Kukwe Biani Ngöbökwē Moiséye abko nire nire kākwe kitani temen amne, niarakwe ja mikani ngite bkānā kukwe ye rüere abko ni nibu ya o ni nimā kākwe niara tuani nuene kore niedre kwetre rüere, ye ngwane ni ye ñan namani nebe ruentari tare, akwa kitani ngise kāmikadre. ²⁹ Se abko ni Ngöbö Odei bāri ūtiāte kri ye mikaka ngwarbe jae ni mda mda okwābti, kätä mike ūtiāte ñakare amne Ngöbö Odei dārie deme, mdenbti Ngöbökwē kukwe ūkaninte btin nibe, dārie ye mikata ūtiāte ñakare kwe, ūye dokwäre abko Ngöbökwē ñan ni mikadre ja ngie nuen bāri kri krübāte abko munta nütüre ya? Erere arato Ngöbö Ūai ni tarekā abko ni ye tā mike ngwarbe, ūye dokwäre abko Ngöbökwē ñan ni mikadre ja ngie nuen bāri kri krübāte abko munta nütüre ya? ³⁰ Ngöbökwē ni mikadre ja ngie nuen ye gare nie, ñobtä ñan angwane ni Dānkien Ngöbö kākwe niebare krörö abko tā tikani niara Kukweibtā:

Ti ara jire kākwe ni mda mda mikadi ja ngie nuen ja dokwäre, *Deuteronomio 32.35*
niebare Ngöbökwē. Bārire mda abko, niebare krörö mda kwe:

Ni Dānkien Ngöbö kākwe kukwe ūkadite juta jen kwe krāke angwane, mikadi ja ngie nuen kwe, *Deuteronomio 32.36*
niebare kwe. ³¹ Ne aiseite Ngöbö nire moto rabadre romon nikrā kākwe ni mikadre ja ngie nuen ja dokwäre, ye ngwane ñni bobre jakān!

³² Kukwe kore ñan rakadrekā munbtā, abkokāre mun jatani tödeke krire kena Kristobti angwane, kukwe nakaninkā krörö munbtā, ye munkwe ngwianta töre jae ja die mikakāre nūnanbtā dite Kristokrā: Munkwe ja tare nikani kri kena tödekabtā Kristobti, akwa munkwe nūnankabare dite jabtā. ³³ Angwane mun ruäre abko ie ñākābare kāmekāme amne taretare ni kwati ngwārekri amne, mun ruäre abko metani ni jökrā ngwārekri arato. Erere arato, ni ruäre nāmāne ja tare nike kore abko ben mun ruäre abko namani nekete jakri die mikakāre. ³⁴ Mdakāre abko, nitre tödekaka Jesubti kitani ngite kā teri ye abko namani ruentari tare munye amne, munkwe die mikani, ye munkwe ngwianta töre jae. Erere arato, tödekabtā Jesubti jāndrān jen munkwe abko dianinkā munkān, akwa munkwe rübare ñakare dokwäre amne kā namani bāri nuäre munbtā. Ye ñobtä ñan angwane jāndrān bāri kuin, niken ngwarbe ñakare tā kā kāinbti munkwe abko namani gare munye, aiseite mun namani jāme, ye abko munkwe ngwianta töre jae arato.

³⁵ Ne aiseite, Jesuta mun tarere amne, jatadita mun ngwiankāre kā kāinbti tā gare metre munye, ye abko munkwe ñan kita temen, akwa munkwe tödeka kwatibe janknu bti, ñobtä ñan angwane ye ūtiäre abko Ngöbökwē jāndrān kuin biandi kri munye. ³⁶ Ye abko, Ngöbökwē jāndrān kuin köböi mikani munye, ye rükadre mun kisete, abkokāre munkwe nūnandrekā dite bātārekā janknu ja tare nikakāre tödekabtā Jesubti, ³⁷ ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukwei kätä niere krörö Jesubtä:

Ni juandre Ngöbökwe ye abko gwängwarbe kebera nüke.

Kä ñan kitadre raire ta kwe, aiseite rükadi jötrö.

³⁸ Amne ni deme tikwe käta tödeke kwatibe tibti amne ñan ti rükandite kwe, akwa nire nire käkwe trö kwitadreta tie, ye abko käi rabadi nuäre ñakare tibtä, *Habacuc* 2.3-4

nieta kore Ngöbö Kukweibtä. ³⁹ Akwa ni abko ñan tä rikakäreta ja jiebt, aiseite Ngöbökwe ñan ni gadrekä, akwa ni abko tödekaka Jesubti, aiseite ni ne abko rabadi dianintari nünakäre käreäre Ngöböbe.

11

Tödeka Ngöböbti abko bäri ütiäte kri

¹ Tödeka ye abko jändrän ngibiata nikwe abko erere rükadi ni kisete abko nita mike era jae amne, jändrän tuen ñakare nie, akwa jändrän ye abko tärä era metre tä nebe ruen nie. ² Ye abko, ni mräkä kirakira käkwe tödekani kore Ngöböbti, ye namani tuen kuin Ngöböye abko Ngöbökwe niebare.

³ Erere arato, nita tödeke kwatibe Ngöböbti aibe köböire Ngöbökwe kä känta btä kä tementa dätebare ja kukweibtä abko tä nüke gare nie. Akwa jändrän tuen ñakare nie abkobti Ngöbökwe kä känta amne kä temen dätebare, ye abko tä nüke gare nie, nita tödeke Ngöböbti angwane.

⁴ Mdakäre abko, Abel käkwe tödekani kwatibe Ngöböbti, aiseite jändrän bäri kuin biani kwe Ngöböye etba Caín ye ngwä. Jändrän biani Abelikwe Ngöböye, ye Ngöbökwe kani ngäbti amne kuin niebare kwe btä. Angwane Abel nämane tödeke Ngöböbti, ye namani tuen kuin Ngöböye abko Ngöbökwe niebare. Ye abko, Abel krütanina, akwa tödekani kwatibe Ngöböbti kwe, yebtä abko kädrie tä mtare. ⁵ Enoc abko käkwe tödekani Ngöböbti, ye köböire abko Ngöbö nikani ngwena nire kä käinbti, aiseite batibe ñan kwani nitre nünanka yete yeye, ñobtä ñan angwane Ngöbö nikani ngwena nire kore. Ngöbö ngämi niken Enoc ngwena kä käinbti, känenkri Enokwe tödekani Ngöböbti, ye abko käi namani nuäre Ngöböbtä abko nieta Ngöbö Kukweibtä. ⁶ Ye abko, nita tödeke ñakare Ngöböbti angwane, ni ñan raba Ngöbö moto mike nuäre jire chi, ñobtä ñan angwane ni ngämi krötö Ngöbö ken, känenkri abko Ngöbö tärä, ye abko nikwe mikadre era, abti nikwe krötadre Ngöbö ken, amne nita niara känene abko ütiä biandi kwe nie, käkwe ni kadre ngäbti abko rabadre era nikrä arato.

⁷ Ngöbökwe ni jökrä gadrekä ñöte abko Ngöbökwe niebare Noéye angwane, Ngöbö ngämi nuene, akwa Noé nämane Ngöbö deme ye jürä ngwen jabtä, käkwe ru sribebare mräkä kwekwe dantarikrä, ñobtä ñan angwane Noé abko käkwe tödekani kwatibe Ngöböbti. Noé käkwe tödekani Ngöbö kukweibtä, ye köböire abko ni mda mda gadrekä Ngöbökwe abko niarakwe mikani gare ietre amne, tödekabtä Ngöböbti Noé namani tuen metre Ngöbö ngwärekre, niebare Ngöbökwe.

⁸ Abraham abko Ngöbökwe käräbare nüne Canaán angwane, Ngöbö kukwei mikani täte kwe, aiseite kä biandre Ngöbökwe ie, ye kanti nikani ñobtä ñan angwane tödekani Ngöböbti kwe. Mden kisete nämane nüne, ye kanti kä mikaninkä kwe, bti rikadre mdente ñan nämane gare ie, akwa nikani. ⁹ Erere arato, Abraham nämane tödeke Ngöböbti, aiseite Ngöbökwe kä köböi mikani ie, ye kanti nünabare ni menteni kwrere kwe ju nuäre ngwiandre te. Isaac amne Jacob, ie Ngöbökwe kä ye köböi mikani ja kwrere Abrahambe arato, käkwe nünabare ju nuäre ngwiandre te arato. ¹⁰ Abraham käkwe nünabare kore, ñobtä ñan angwane juta mikani Ngöbökwe abko te tö namani näin nüne käreäre Ngöböbe abko nämane ngibiare. Juta ye abko Ngöbö ara jire käkwe mikanintbe amne Ngöbö ara käkwe juta ye mikani abko Abraham nämane ngibiare.

¹¹ Mdakäre abko, Sara namanina kise mriani jabtä amne Abraham abko namanina unsunine, akwa Ngöbökwe ngäbäkre köböi mikani ietre, yebti tödekani kwatibe kwetre abko köböire ngäbäkre Isaac därebare kwetre Ngöbö diebti, ñobtä ñan angwane Ngöbökwe ngäbäkre köböi mikani ietre, ye erere Ngöbökwe ja kukwei mikadre täte jökrä,

yehti tödekani kwetre, aisete ngäbäkre namani kwetre. ¹² Abraham namanina unsunine amne di ñan namanina ngäbäkre ngibiare, akwa Ngöbökwe ngäbäkre köböi mikani ie, ye köböire abko Abraham ngäbriänkä namani kwati krübäte ja täritäri muke käinta se kwrere amne üman mren köräbäre kwrere, aisete ñan raba tanre.

¹³ Nitre ye abko krütani jökrä angwane, jändrän köböi mikani ietre Ngöbökwe, ye tuani ñakare ja kisete kwetre, akwa tödekani janknu Ngöböbti kwetre. Ye köböire abko jändrän köböi mikani ietre, ye namani era kräke amne kani ngäbti kwetre. Niaratre nämane nüne ni menteni kwrere amne, nämane nüne jötrö kä nebtä abko niebare jabtä kwetre ni mda mdaye. ¹⁴ Nire nire kukwe niekä kore ye abko tä kä mda känene Ngöbö kanti nünankrä jae abko bä mikata jabtä kwetre. ¹⁵ Nitre ye töi tätre kä jakwe aibebtä, akräke nämane nüne käne ye kanti rikareta, akwa ñan nikaninta, ¹⁶ ñobtä ñan angwane kä bäri kuin, ie niaratre tö namani amne, kä bäri kuin ye abko tä Ngöbö kanti kä käinbti. Ye mden kisete, nitre ye nämane Ngöbö tikwe niere Ngöböye, yehtä Ngöbö nämane ja gaire ñakare, ñobtä ñan angwane juta namanina ükaninte biare kräke Ngöbökwe.

¹⁷ Abraham abko käkwe tödekadre janknu Ngöböbti ya, ñakare ya, ye abko Ngöbö tö namani gai, aisete Abraham ngobo itibe Isaac abko Ngöbökwe müre ketamna ie. Abraham namani biare ngobo itibe müre kete, ñobtä ñan angwane niarakwe tödekani kwatibe Ngöböbti. Ngöbökwe Isaac köböi mikani Abrahamye amne, ¹⁸ Isaakri Abraham ngäbriänkä rabadi kwati Ngöbökwe niebare ie, akwa nikani ngobo müre kete, ¹⁹ ñobtä ñan angwane Ngöbö di nämanena ni krütani mikakäreta nire, erere ngobo kwe mikadreta nire kwe nämane gare ie, aisete nikani ngobo ngwena müre ketadre angwane, ni krütani rükata nire, kwrere jire Isaac namaninta nire Abraham kisete, Ngöbökwe Isaac kämikamna ñakare ie angwane.

²⁰ Abti Isaac abko käkwe tödekani Ngöböbti, aisete dre dre rakadrekä ngäbriänkä Jacobobtä amne Esaúbtä niara täbti, yehtä ja di biani kwe ietre.

²¹ Abti Jacob kebera krüte angwane, niara nämane tödeke Ngöböbti, köböire ja di biani kwe José ngobo nibu yeye. Angwane namani gitaninkä mökänbti, käkwe Ngöbö käikitaninkä.

²² Abti José abko jatanina krüte angwane, Ngöbö rikadre nitre israelita ngwenante Egipto bäre mento nebebe Canaán, niebare kwe mräkäye. Angwane José kroko jirikadreta doboi mikadre ja käite Canaán, yehtä abko kukwe ükaninte kwe arato, ñobtä ñan angwane nämane tödeke Ngöböbti.

²³ Abti Moisés abko därebare angwane, meye amne rün käkwe rükaninte sö krämä Faraón ngäniene, ñobtä ñan angwane niaratre nämane tödeke Ngöböbti. Faraón käkwe ngäbäkre brare brare nitre israelitakwe kämikamna jökrä, ye ngwane Moisés därebare. Akwa Moisés abko namani tuen bä nuäre meyeye amne rünye, abtä Faraón jürä namani ñakare Moisés meyehtä amne rünbtä, käkwe Moisés rükaninte, ñobtä ñan angwane nämane tödeke Ngöböbti.

²⁴ Abti Moisés abko namanina ünän angwane, ñan tö namani rabai Faraón ngänkän ngobo kwrere mda, ñobtä ñan angwane nämane tödeke Ngöböbti. ²⁵ Erere arato, kä ngwian nuäre jabtä ja mikakäre ngite Ngöbö rüere Faraón kanti, ye mikani ütiäte ñakare kwe jae amne bäri tö namani ja tare nikai mräkä israelita ben gwaire. ²⁶ Mdakäre abko, Kristo rabadre mikani ütiäte, abkokäre Moisés rabadre tuen ngwarbe ni mda mdaye, ye Moisés tö namani bäri, aisete jändrän kuinkuin ütiäte krikri Egipto yete, ye namani ütiäte ñakare kräke, ñobtä ñan angwane Ngöbökwe jändrän bäri kuin biandre ie tödekabtä Ngöböbti, yehtä Moisés töi nämane. ²⁷ Erere arato, Moisés nämane Egipto angwane nämane tödeke Ngöböbti, köböire nikani nitre israelita mda mda ngwenante Egipto bäre mento angwane, Faraón mätä namani btä, ye jürä ngwiani ñakare kwe, aisete Ngöbö tuen ñakare, akwa yehtä ja töi mikani kwe amne ja ñan namani ruen naente ie amne nikani janknu mentokwäre Egipto bäre mento. ²⁸ Erere arato, Moisékwe Pascua nuenbare amne jändrän däräie metakamna jukwehtä kwe nitre israelitareye, ñobtä ñan angwane Moisés nämane tödeke Ngöböbti, aisete jändrän däräie metakamna jukwehtä

kwe, angele ni kāmikaka kākwe ñan nitre israelita ngobo mubai kāmikadre jire iti abkokäre.

²⁹ Yebti nitre israelita abko nikani Mren Tainte ta angwane, kä namani nõtare kánti ta nikani, ñobtä ñan angwane nämane tödeke Ngöböbti; akwa nitre Egiptobo nikani Mren Tainte ta nitre israelita jiebti angwane, ñö nikaninta jökrä täte kākwe müre ketani jökrä.

³⁰ Abti ki mikani juta Jericóbti abko bäre nitre israelita kākwe dikakabare köbö kükü angwane, Ngöbökwé ki ye juani jökrä temen, ñobtä ñan angwane niaratre nämane tödeke Ngöböbti aisete.

³¹ Erere arato, juta Jericó yete abko nitre israelita jananbare kä tuenbti tiebe angwane, meri iti bti kä ngwarbe nämane nüne yete kädian nämane Rahab. Rahab abko kākwe tödekani Ngöböbti, aisete nitre kä tuabtikä ye kani ngäbti kuin kwe, aisete nitre nünanka juta Jericóte ye kāmikani nitre israelitakwe angwane, meri Rahab ye abko kāmikani ñakare kwetre ni mda mda ben gwaire.

³² Ne abko, nitre mda mda kākwe tödekani Ngöböbti, yebtä abko tikwe blitadre ja täritäri jökrä, ye ngwane kä ñan rabadre täte tie blitakrä btä. Tikwe blitadre Gedeónbtä, Barabtä, Sansónbtä, Jeftébtä, Davibtä, Samuelibtä amne ni mda mda Ngöbö kukwei niekä yebtä angwane, kä ñan rabadre täte tie blitakrä btä. ³³ Ni ruäre kākwe tödekani Ngöböbti, köböire kä dianinkä kwetre ni mda mdakän rübtä. Ruäre abko kākwe kukwe ükaninte kuin metre ni mda mdakrä amne jändrän köböi biani Ngöbökwé nükani ni ruäre kisete, ñobtä ñan angwane nämane tödeke Ngöböbti. Ni ruäre abko kākwe lion kada ketani, ñobtä ñan angwane nämane tödeke Ngöböbti. ³⁴ Erere arato, ni ruäre kākwe tödekani Ngöböbti abko köböire ñukwä jutra krübäte ötaninte kwetre amne, ni ruäre abko kāmika tö namani ngitrabti angwane kwäräbebare kwetre, tödeka Ngöböbti ye köböire. Erere arato, ni ruäre di jatani krüte rübtä, akwa tödeka Ngöböbti, ye köböire Ngöbökwé mikaninta dite, kākwe rüe ganainbare kwäräbe rübtä.

³⁵ Mdakäre abko, meri ruäre kākwe tödekani Ngöböbti abko köböire mräkä krütanikrütani abko Ngöbökwé mikaninta nire. Ni ruäre abko nämane tödeke Ngöböbti, aisete mika nämane ja tare nike angwane, ñan tikadreteta, ie tö namani, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé niaratre mikadita nire bobuta abko rabadre bäri kuin nämane nütüre, aisete nämane biare krüte. ³⁶ Amne ni mda abko mikani yakrä jae tödekabtä Ngöböbti amne kwata metani amne mäkäninte kadenanbti, bti kitani ngite kä teri, ñobtä ñan angwane nämane tödeke Ngöböbti. ³⁷ Ni mda abko nämane tödeke Ngöböbti, aisete kāmikani jäbti amne, ni mda abko tikaninkä ötöbu ta sierrabti amne ni mda abko kāmikani ngitrabti tödeka dokwäre Ngöböbti. Amne ni mda abko nämane nüne bobre, kä nämane obeja amne chibo kwata aibe kite jabtä abko te nämane dikekä nekwäre sekwäre abko nämane ja tare nike amne nämane moto ulire, tödeka Ngöböbti dokwäre. ³⁸ Nitre ye abko bäri ütiäte nitre Ngöbö rüe ye ngwä. Niaratre kākwe nünabare kä ketareketare te kä kaibete amne nämane nüne ngitio bäre temen. Erere arato, nämane nüne jäkwata mkäte amne kä mkä mda mdate kwäräkwärä, akwa niaratre jökrä nämane tödeke Ngöböbti.

³⁹ Akwa Ngöbökwé jändrän köböi mikani, ye nitre tödekaka Ngöböbti nünanka Jesu känenkri ye kākwe ñan tuani jire ja kisete, akwa nämane tödeke janknu Ngöböbti, yebtä abko nämane ütiäte kri Ngöbökrä. ⁴⁰ Ye abko, Ngöbökwé jändrän bäri kuin köböi mikani nikrä Kristo köböire, ñobtä ñan angwane ni aibe ben gwaire Ngöbö tö namani ni tödekaka bti nünanka kira ye mikai metre abko köböi mikani kwe.

12

Ngöböta ngäbriänkä kwekwe töi den

¹ Kore ni kwati kākwe tödekani era metre Ngöböbti ni känenkri. Ni ye abko käta ni die mike nüne Kristo kräke. Ye aisete ni yebtä ari töbike amne jändrän jökrä käta ni drätäkekä amne kukwe kämekäme Ngöbö rüere te nita nibrente, ye abko ari kite jökrä temen, bti kä kuin kukwäre nita neen, ye kukwäre ari ja die mike bäri niare janknu.

² Akwa nita tödeke Ngöböbti ye abko tä kite Jesu köböire amne Jesu ara jire kākwe ni

mikadi tödeke bäri kuin metre Ngöböbti, aisete Jesu yebtä ari ja okwä mike kwatibe. Jesu abko müre ketani krusobtä angwane, namani ja gaire ñakare krütabtä ninkrä krusobtä, ñobtä ñan angwane Jesu käkwe ja tare nikadre, yebti kä rabadreta bäri nuäre krübäte btä kä käinbti namanina gare ie, aisete namani biare ja tare nike. Ye erere bkänä, Ngöbö nikani Jesu ngwenante kä käinbti amne namani tākānintbe kürä gobrankrä Ngöbökwē ye küde ruenkri sete, ye abko Jesukwe sribi nuenbare täte jökrä abko tä bä mike.

³ Ne aisete nitre kukwe kämekäme nuenkä kisete Jesu käkwe ja tare nikani kri kore, yebtä munkwe töbika kuin ja käne, ñobtä ñan angwane ja tare nikadre ño abko Jesukwe bä mikanina nie. Mun ñan rabadre dräre amne mun ñan di krütadre ja tare nikabtä, abkokäre munkwe töbikadre Jesubtä. ⁴ Ye abko, munta rüre kukwe kämekäme rüere nünakäre deme Ngöbökrä gare tie, akwa mun ngämi krüte jire iti rübtä kukwe kämekäme rüere. ⁵ Munta ja tare nike, akwa Ngöbö Kukwei tä tikani munbtä abko raba mun moto miketa nuäre, ye käi nikwitaninkä munbti. Mun abko Ngöbö ngäbriänkä abko Ngöbö Kukwei tä niere krörö:

Ti ngobo tikwe, ni Dänkien käta mäträre munbtä, ngäbäkre jakwe kwrere, ye munkwe ñan mika ngwarbe jae.

Amne ni Dänkien käkwe mun ka olobti, yebtä mun ñan di krüta nünanbtä niarakrä,

⁶ ñobtä ñan angwane nire nire tareta ni Dänkienkwe, yebtä abko tä mäträre, amne nire nire kata ngäbti ja ngobo kwrere kwe abko tä kaen olobti, *Proverbios 3.11-12*

abko nieta Ngöbö Kukweibtä.

⁷ Ne aisete munta ja tare nike tödekabtä Jesubti, ye abko mäträta kore Ngöbökwē raba gare munye, ñobtä ñan angwane Ngöböta mun kaen ngäbti ja ngobo kwrere, aisete tä mäträre kore munbtä. ¿Mun ñan tä mäträre ngäbäkre munkwebtä ya? Jänri. ⁸ Ne aisete ni jökrä Ngöbö ngäbriänkäre abko btä Ngöböta mäträre. Ngöböta mäträre ñakare munbtä, ye ngwane mun ñakare Ngöbö ngäbriänkä era metre. ⁹ Bärire mda abko, ni nämāne kiakia ngäbäkrere angwane, ni rün kä nebtä nämāne mäträre nibtä, kä nämāne ni kaen olobti, abtä ni nämāne mike ütiäte jae. ¿Se abko ni Rün käta mäträre nibtä amne tä ni kaen olobti ni mikakäre nüne kärekäre jabe abko nikwe ñan mikadre ütiäte jae ya? Jänri, niara bäri mikadre ütiäte jae nikwe! ¹⁰ Ñobtä ñan angwane nita nüne jötrö kä nebtä, akwa ni rün nikwe nämāne mäträre nibtä amne nämāne ni kaen olobti jändrän mden mden nämāne nebe tuen dbe ie, ye erere nämāne mäträre nibtä. Akwa Ngöböta mäträre nibtä, käta ni kaen olobti, ye abko bäri kuin amne ütiäte ninkrä, ñobtä ñan angwane ye köböire abko ni rabadre deme Ngöbö kwrere. ¹¹ Ni mda tä mäträre nibtä, käta ni kaen olobti, ye näire abko tä nebe tuen tare nie bkänä, akwa kukwe btä mäträta nibtä ye tä nüke gare era metre nie angwane, tä ni die mike nüne era metre amne kuin jame Ngöbö ngwärekri. Ne aisete mäträta nibtä amne ni kata olobti, ye abko kuin ninkrä.

¹² Ne aisete nire nire küde tä nebe dräre ie amne ngüreta nebe di ñakare ie, ye kwrere mun di kitera krüte ja tare nikabtä ne ngwane, ja di miketa munkwe amne, ¹³ ji ükete kuin metre ja käne munkwe, ye köböire ni mda mda ngüre bren ie, kisete tä näin ni nakwente kwrere ye abko ngüre rabadreta kuin metre dikekä amne ñan di krütadre, abkokäre munkwe ja di mikata näin janknu Jesube.

Ñan trö kwitadre Ngöböye

¹⁴ Mdakäre abko, munkwe ja töi mika kwatibe nünakäre jame ni jökrä ben amne munkwe ja töi mika kwatibe nünakäre deme Ngöbökrä, ñobtä ñan angwane nikwe ñan nünandre deme, ye ngwane nikwe ñan ja tuadre ni Dänkienbe. ¹⁵ Erere arato, Ngöböta ja moto mike kuin munkrä, yebti mun ñan rabadrete jire iti, abkokäre munkwe ja ngibia. Erere arato, nane ni ruäre moto romon krübäte dikaro ni mdakrä, ye ngäniene munkwe ja ngibia kwärikwäri, ñobtä ñan angwane ni romon kore käkwe ñan kukwe käme ye kitadre temen, ye ngwane kri ngätri tä niren kri, ye kwrere ni moto romon abko rabai bäri romon krübäte amne, niara käkwe ni mda ngwiandre ja mike ngite ja kwrere, aisete munkwe ja ngibia kukwe ye ngäniene.

¹⁶ Mdakäre abko, munkwe ñan ja mika gure tiebe ni mda mdabe amne jändrän kuin deme, ye ie munkwe ñan trö kwita Esaúkwe nuenbare kira ye kwrere. Esaúkwe jändrän kuin rürümoinbare jakän etba Jacoboye. Esaú abko mubai, aisete niara die mikadre rünkwe, akwa mrö batibe btä jändrän kuin ye rürümoinbare kwe jakän Jacoboye. ¹⁷ Yebti dre nakaninkä Esaúbtä, ye garera munye abko krörö: Esaú abko mubai, aisete rünkwe ja di biandre ie abko tö namani, akwa rün käkwe ja di bianina Jacoboye, aisete trö kwitani jirekäbe kwe ie. Esaú käkwe jändrän ye müaibare kri krübäte, akwa ja ñan namani nuene kräke. Ne aisete Esaú käkwe trö kwitani jändrän kuin demeye, ye kwrere munkwe ñan nuendre.

¹⁸ Mdakäre abko, mun jatani tödeke Jesubti angwane, ñan jändrän tuen abko kukwäre mun jatani nitre israelita kwrere, ñobtä ñan angwane kira nitre israelita nükani Ngitio Sinaí kánti, ye kánti Ngöbökwé ja bä mikani ütiäte kri abko krörö: Ñukwä namani tuen jutra ngitiekä ietre amne kä namani tuen iko ietre amne kä namani tuen diore ietre amne kä namani tuen ñüre ietre. ¹⁹ Erere arato, drü kukwei jarabare ietre amne Ngöbö kukwei jarabare ietre. Nitre israelita käkwe Ngöbö kukwei nuani kore ye abko Ngöbökwé ñan ñäkädre mda ietre abko namani ribere, ²⁰ ñobtä ñan angwane Ngöbö namani kukwe ükete tare krübäte ye abko namani mate tare btätre Ngitio Sinaíbtä abko krörö: Nire nire käkwe ngoto mikadre Ngitio Sinaíbtä abko kämikadre jäbti, akwa ñan kämikadre jäbti ne ngwane, kämikadre bukobti, ye abko ni nire ya o jändrän ngwarbe, akwa kämikadre kore, Ngöbö namani niere, ye abko nitre israelita käkwe kukwe nuani. Akwa mun abko jatani tödeke Jesubti angwane, drü kukwei jarabare ñakare munye amne Ngöbö kukwei jarabare ñakare munye arato nitre israelita kwrere. ²¹ Jändrän krübäte nakaninkä Ngitio Sinaíbtä, ye abko nitre israelita käkwe tuani, aisete Moisés ara jire käkwe niebare krörö: Ti nibi nekwetekä krübäte Ngöböbtä, aisete ti nibi grükekä jökrä ngrabare, niebare kwe.

²² Akwa munkwe tödekani Jesubti angwane, mun jatani Ngitio Sionte. Ngitio ye kánti abko Ngöbö nire tä nüne amne ngitio ye abko juta Jerusalén kä käinbti ara abko kánti mun jatani. Kä ye kánti abko angele mili kabre tä ja ükaninkrö Ngöbö käikitekä. ²³ Amne Ngöbö ngäbriänkätre jire jökrä abko Ngöbö Odei mubai kwrere, ñobtä ñan angwane jändrän jire jökrä Ngöbökwé abko niaratrekrä abko käita tikani kä käinbti, niaratre käkwe nünandi kärekwäre Ngöböbe bä mikakäre abko tä ketetibe jökrä, ye kánti mun jatani, munkwe tödekani Jesubti angwane. Erere arato, Ngöbö kukwe ükatekä metre ni jökrä kräke abko ken mun jatani amne, nitre nünanka kuin metre Ngöbö ngwärekwäre abko Ngöbökwé mikani metre ja ngwärekwäre abko üai ye ken mun jatani arato munkwe tödekani Jesubti angwane. ²⁴ Amne Jesu köböire Ngöböta kukwe ükete btin nibe abko ken mun jatani amne Jesu däräie ni ngite diankakra mento nibtä, ye ken mun jatani. Jesu däräie ye abko ñakare Abel däräie kwrere, ñobtä ñan angwane Abel kämikani Caínkwé abko dokwäre Ngöbökwé mikani ja ngie nuen, akwa Jesu däräie abko köböire Ngöböta ni ngite denkä mento nibtä.

²⁵ Ne aisete ti mräkätre, mtare Ngöböta blite nibe, ye munkwe ñan kitadre okwä kwäre temen, ñobtä ñan angwane kira Ngöbökwé ñäkäbare Moisés köböire nitre israelitaye, ye niaratre käkwe ñan Ngöbö kukwei mikani täte, abtä Ngöbökwé mikani ja ngie nuen amne kwäräbebare ñakare kwetre. Mtare abko Ngöbö kä käinbti ara jire käta ñäke nie, ye ie nikwe trö kwitadre angwane, nikwe ñan kwäräbedre jire chi. ²⁶ Kira Moisés näire, Ngöbö kukwei käkwe kä temen ne ngwiani ngrenkä Ngitio Sinaí kánti, akwa mtare Ngöbö Kukwei käta niere krörö mda:

Tikwe kä temen ne ngwiandita ngrenkä bati mda, ye ngwane kä käinbti ngwiandi ngrenkä tikwe arato, *Hageo 2.6*
nieta Ngöbökwé. ²⁷ Ngöbökwé kä ngwiandi ngrenkä bati mda tä niere, ye abko jändrän jökrä dätebare abko Ngöbökwé diandikä jökrä mento juankäre ngwarbe kä mrä angwane abko Ngöböta mike gare nie. Ne aisete jändrän jökrä dätebare abko Ngöbökwé diandikä amne jändrän ñan diandrekä kä käinbti abko erere rabadi kärekwäre aibe rabadi mda.

²⁸ Amne kä ye kánti Ngöböta gobrane, ye ñan raba denkäta jire abko Ngöböta bien nie amne rabadi kärekäre nikrä. Yebtä abko, ari kuin niere Ngöböye amne ari Ngöbö käikitekä. Erere arato, ari Ngöbö mike ütiäte jae niara jürä ngwiane kwärä, Ngöbö tö ie, ye kwrere ari nuene, ²⁹ ñobtä ñan angwane Ngöbö nikwe abko krübäte amne ñukwä jutra krübäte kwrere, käkwe jändrän jökrä amne ni jökrä niara rüere juandi ngwarbe.

13

Kukwe mrä

¹ Ne aisete, munta ja tarere, ye kwrere munkwe ja tare janknu ni ja mräkäre tä ja tarere ye kwrere. ² Erere arato, ni menteni rüka mun kánti angwane, munkwe ka ngäbti kuin, ñobtä ñan angwane ni kabtä ngäbti kuin kore ni ruäre käkwe angele Ngöbökwé kani ngäbti ja juete abko ñan nämáne gare ietre. ³ Mdakäre abko, tödekabtä Jesubti ni ruäre tä ngite kä teri, ye munkwe ngwian ruentari tare jae amne munta ngite siba ben raba ruen munye, käkwe die mika. Erere arato, tödekabtä Jesubti ni ruäre mikani ja tare nike kri krübäte, ye munkwe ngwian töre jae amne munta ja tare nike siba ben raba ruen munye, käkwe die mika.

⁴ Mdakäre abko, mun merire brare gure gure käkwe ja mika ütiäte jae kwärikwäri amne munkwe nüna era metre jabe kwärikwäri, ñobtä ñan angwane ni gure, akwa tädre ja mike gure bati bati abko Ngöbökwé mikadi ja ngie nuen. Erere arato, ni merire brare ja mikaka ngite bätäkä ngwarbe jabe kwärikwäri abko Ngöbökwé mikadi ja ngie nuen arato.

⁵ Mdakäre abko, munkwe ñan ngwian tare dikaro amne jändrän ño ño tä munkwe, ye abko käi ngwian nuäre jabtä munkwe, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé niebare krörö:

Tikwe ñan ma mikadrete jire chi kaibe amne, tikwe ñan kä mikadrekä jire chi mabtä, *Deuteronomio 31.6*
niebare Ngöbökwé. ⁶ Ye mden kisete, nikwe tödekadre kwatibe Ngöböbti, käkwe niedre krörö:

Ti Dänkien Ngöbö abko ti die mikaka, aisete nire nire tö raba kukwe nuein blo ti rüere abko jürä ñakare tibtä, *Salmos 118.6-7*
ni rabadre niere.

⁷ Mdakäre abko, nire nire käkwe ji ngwiani mun käne, käkwe Ngöbö kukwei kuin Jesubtä mikani gare munye, ye abko munkwe ngwianta töre jae. Nitre mun jie ngwianka ye käkwe nü nabare ño mun okwäbti, amne tödekani ño Ngöböbti kwe, yebtä munkwe töbika ja käne amne munkwe nüna niaratre kwrere. ⁸ Jesukristo abko nämánena jändrän, ara tä mtare amne ara tädi kärekäre. ⁹ Ne aisete ni mda jata kukwe mda bä jene dirire munye, ye jiebtä mun ñan rankwa. Ye abko, kukwe ükaninte mröbtä, yebtä abko ni ruäre tä dirire, akwa kukwe ye mikabtä täte ni ñan rabadre ja mike metre Ngöbö ngwärekwé, aisete Ngöbö moto kuin käta ni tarere, yebtä ni rabadre nünenkä dite abko bäri kuin, aisete mun ñan rankwa kukwe mda mda jiebtä. ¹⁰ Ni tödekaka Jesubti abko kräke Jesu krütani krusobtä, akwa nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre tä sribire ju blitakrä Ngöböbe kánti, ye ñan raba sribi kuin nuenbare Jesukwe krusobtä ye bkäne jire chi, akwa nikrä abko ütiäte.

¹¹ Mdakäre abko, ju blitakrä Ngöböbe kánti nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien tä niken jändrän ngwarbe därie ngwena Ngöböye Kä Bäri Demente ni ngite diankakäre mento btä, akwa jändrän kämika nämáne kwetre ye abko ngwäkä nämáne kukwe juta bäre mento. ¹² Ye kwrere arato, Jesu krütani ni ngite diankakäre mento nibtä ja därie köböire ni mikakäre deme Ngöbökrä angwane, krütani juta Jerusalén bäre mento.* ¹³ Ne aisete, Jesu jänikani juta Jerusalén bäre mento angwane, ni mdakwe mikani ngwarbe jae, ye kwrere ni rikadre Jesube gwaire angwane ni mikadi ngwarbe

* 13:12 krütani juta Jerusalén bäre mento. Kira, nitre israelita käkwe niaratre ngite mikani jändrän ngwarbebtä, bti jändrän ye juani kwetre juta bäre mento ni ngite ngwiankäre mento bä mikakäre. Ye kwrere Jesu krütani juta bäre mento, niarake ni ngite dianinkä mento nibtä ye bä mikakäre. Näge Levítico 4.21; 16.20-28 yebtä.

jae arato, ye ngäbti ari ja mike juto, ¹⁴ ñobtä ñan angwane juta nünankrä kärekäre nie ñakare kä nebtä amne, juta mda jatadi btin abko nita näin känene janknu.

¹⁵ Ye abko, jändrän bianta kämikakrä Ngöbö käikitakakäre, ye täte ari Ngöbö käikitekä kärekäre Jesukristo köböire. Ngöbö käikitadrekä nikwe ja kadabti, ye abko jändrän bianta Ngöbö käikitakakäre kwrere. ¹⁶ Amne jändrän kuin nuendre ni mda mdakrä, ye munkwe ñan käikwitaka jabti, akwa nire nire käta jändrän mdei nike, ye abko ie munkwe jändrän jakwe bian niaratre die mikakrä. Ye abko jändrän bianta Ngöböye kwrere arato, aisete käita nebe nuäre Ngöböbtä.

¹⁷ Mdakäre abko, nitre mun jie ngwianka ye kukwei mika täte munkwe amne dre dre nuemna kwetre munye, yebtä abko munkwe ñan kukwei kita temen, ñobtä ñan angwane niaratre käre tä mun ngibiarebti. Erere arato, nitre mun jie ngwianka käkwe sribibare ño abko niedita jökrä kwetre Ngöböye. Erere arato, kä rabadre nuäre btätre sribire munkrä, abkokäre niaratre kukwei mikadre täte munkwe. Amne munkwe ñan sribi mika tare krübäte niaratre kisete, ñobtä ñan angwane ye ñan rabadre kuin munkrä.

¹⁸ Mdakäre abko, ja ruen ngite ñakare nunye Ngöbö ngwärecri amne nun tö jändrän jökrä nuene kuin metre, aisete munkwe blita Ngöböbe nunkrä. ¹⁹ Erere arato, Ngöbö diebti ti rabadre niken ja tuenta jötrö munbe yete, abkokäre munkwe blita bäri Ngöböbe tikrä abko ti tö ribei kisere munye. ²⁰⁻²¹ Ngöbö kä jäme bianka nie käkwe ni Dänkien Jesu mikaninta nire. Niara däräie köböire Ngöbökwé kukwe ükaninte btin mda nibe abko rabadi kärekäre. Jesukristo abko obeja ngibiaka kri kwrere, käta ni ngibiare kuin. Ngöbö ye abko käkwe mun mika biare jändrän jökräbtä, niara tö dre dre abko mun rabadre nuene kuin täte abkokäre. Amne nun abko btä Ngöbö tö dre dre nuein Jesukristo köböire, ye erere nuendi kwe. Kristo aibe mikadre ütiäte kärekäre nikwe. Abko kore se. Amen.

²² Mdakäre abko ti mräkätre tikwe, kukwe tikani chi braibe tikwe mun die mikakäre, ne munkwe ka ngäbti ja moto kuinbti abko ti tö ribei munye.

²³ Erere arato, ni mräkä Timoteo kitani ngite kä teri, akwa tikaninante abko ti tö nibi mikai gare munye. Niara rükadre jötrö ti kánti nete angwane, ti näin ngwena siba jabe nebe mun kánti yete basare munye.

²⁴ Mdakäre abko, nitre mun jie ngwianka tä yete, ye kräke tita köbö kuin juen, munkwe nie ietre tikrä. Erere arato, juta deme Ngöbökwé tä yete, kräke tita köbö kuin juen, munkwe nie ietre. Nitre nünanka Italia nete käta köbö kuin juen mun jökrä kräke yete.

²⁵ Ngöbökwé ja moto mika kuin mun jökrä kräke amne ja di bian kwe munye. Abko kore se. Ne ngöra.

Tärä Tikani Santiagokwe Santiago

Santiago käkwe tärä ne tikani. Niara abko Jesu etba nütüta. Mdakäre abko, niara nämane nüne juta Jerusalénte, kánti nämane ji dokwäte nitre tödekaka Jesubti ye kräke. Erere arato, nitre Jesu kukwei ngwianka käkwe gätäbare juta Jerusalénte blitakäre sribi Pablokwebtä angwane, Santiago nämane ji dokwäte. Hechos 15 ye kánti ma raba ñäke kukwe nebtä. Jesu etba Santiago, btä kukweta tikani Mateo 13.55, Santiago ye ara käkwe tärä ne tikani.

Nitre israelita kwati tödekaka Jesubti nämane nüne ni menteni kwrere kä ketareketare temen kä Israel bäre. Niaratre ye kräke Santiago käkwe tärä ne tikani. Tärä nebtä Santiago käkwe blitabare kukwe keta kabrebtä, akwa bäri käne abko Santiago tä niere krörö: Nita nüne kä nebtä angwane, nikwe ja tare nikadi tödekabtä Jesukristobti. Yebtä nikwe ñan töbikadre kri, ñobtä ñan angwane ja tare nika yebti Ngöböta ni die mike nüne bäri metre ja okwäbti. Nita ja tare nike angwane, nikwe kä ngwiandre nuäre jabtä abko Santiago käkwe niebare.

Mdakäre abko, nitre tödekaka Jesubti tä nüne ño amne tä dre dre nuene, ye abko käta niaratre tödekaka metre Jesubti ya, ñakare ya bä mike tuare ni jökräye, niebare Santiagokwe. Erere arato, nita blite ño ño jabe kwärikwäri abko ütiäte amne nikwe ñan ni jändrän bkäne krikri mikadre bäri ütiäte ni bobre bobre kräke, ñobtä ñan angwane nitre bobre abko ütiäte Ngöbö ngwärekre amne Ngöbökrä ni ja kwrere jökrä abko Santiago tä niere.

Mdakäre abko, ni ngwian bkänkä krikri käta ni bobre bobre mike ngwarbe jae, käta sribi ütiä bien ñakare metre ietre abko kräke kukwe kri, ñobtä ñan angwane ye dokwäre Ngöbökwä mikadi ja ngie nuen abko niebare Santiagokwe.

Santiagota köbö kuin juen

¹ Ti Santiago käta tärä ne tike. Ti abko sribikä Ngöbökwä amne ni Dänkien Jesukristokwe. Mun tödekaka Jesubti därebare juta nitre israelitakwe kwä jätäbti kubu yekri, käta nüne kä ketareketare temen kä Israel bäre temen, ye kräke tita köbö kuin juen.

Nünandrekä dite kärekäre

² Ti mräkätre tikwe, ñongwane erere mun raba ja tare nike bätäkä ngwarbe tödekabtä Jesubti, ye ngwane munkwe kä ngwian bäri nuäre jabtä, ³ ñobtä ñan angwane munta tödeke metre Ngöböbti ya, ñakare ya, ye trä tuakäre munta ja tare nike. Ja tare nika, ye köböire mun rabadre nünenkä dite käre tödekabtä Jesubti abko garera metre munye. ⁴ Munkwe ja tare nikadre bätärekä ja täritäri abti mun nena nünenkä dite raire era metre, ye köböire abko mun rabadre nüne metre Ngöbö ngwärekre ni ünän kwrere amne mun ñan rabadre jändrän kuin Ngöbökwä mdei nike. ⁵ Akwa munkwe dre dre nuendre, ye ñan raba nuke gare munye angwane, Ngöbökwä mun mikadre töbtä abko munkwe kärä ie angwane, mun mikadi töbtä kwe, ñobtä ñan angwane nire nire käta jändrän kärere ie, ye erere Ngöböta jändrän bien täte jökrä ie amne tä jändrän käbäire ñakare ni jökrä kän. Amne munta ja mike ngite, yebtä ñan rabai romon jire chi.

⁶ Akwa Ngöbökwä jändrän biandi nie, ye rabadre era ni kräke, käkwe ja töi mikadre kwatibe, käkwe jändrän kärädre ie amne nikwe ñan ja töi mikadre ngwarbe kwäräkwärä jändrän käräkäre ie, ñobtä ñan angwane ni ja töi kwite ngwarbe kwäräkwärä, ni ye abko ere ngwane tä tödeke Ngöböbti, ere ngwane ñakare. Ni ye abko mren gilen kitata müre ribikwe kwäräkwärä nekwäre sekwäre ye kwrere. ⁷⁻⁸ Ni ye abko tä tödeke Ngöböbti mtare amne jetbe tärä nebe tödeke jändrän mdabti, aisete töi ñakare kwatibe Ngöböbti, aisete ni ja töi kwite ngwarbe kwäräkwärä kore jändrän jökräbtä, ye abko ie ni Dänkien Ngöbö käkwe ñan jändrän biandre jire chi nütüdre kwe.

⁹ Mdakäre abko, ja mräkä tödekaka Jesubti mden mden tä nüne bobre abko ie ja rabadre ruen ütiäte, ñobtä ñan angwane tä jändrän jökrä Ngöbökwé bkäne. ¹⁰ Akwa ja mräkä ngwian amne jändrän bkäne krikri käkwe tödekani Ngöböbti amne ja mikani bobre kwe Ngöbö ngwärekre, ye abko btä kä raba nuäre, ñobtä ñan angwane ni ngwian amne jändrän bkäne krikri abko kri blü tä nebe jötrö ye kwrere abko krörö: ¹¹ Kri blü abko tä nebe tuäre, akwa ñänänta kite ngire, käta bä rötökä amne tä näkäenkä temen amne ñan tä nebe tuäre mda. Ye kwrere jire, ni ngwian amne jändrän bkänkä krikri käta sribi nuene, btäräbe ngwian amne jändrän kwekwe tä niken ngwarbe jötrö kän angwane, ñan rabadre ütiäte mda.

¹² Mdakäre abko, nire nire käta ja tare nike tödekabtä Jesubti amne tä nünenkä dite jabtä, ni yebtä abko kä rabadi bäri nuäre, ñobtä ñan angwane ja tare nika ye rikadre ta angwane, niarakwe Jesu rükaninte ñakare, ye ngwane Ngöbökwé jändrän kuin biandi ie, käkwe mikadi nüne kärekäre jabe, ni gananka ie korona bianta ye kwrere, ñobtä ñan angwane nire nire käta Ngöbö tarere amne tä Jesu rükente ñakare abko ie Ngöbökwé jändrän ye köböi mikani.

¹³ Mdakäre abko, mun mden mden ie kukwe kämekäme mdei jata mun nuatekäre ja käne, ye abko ñan Ngöböta mun nuente kukwe kämenbtä munkwe nütü, ñobtä ñan angwane kukwe kämekäme mdeita nebe ñakare jire chi Ngöböye, aiseite kukwe kämekäme ñan raba niara nuente jire chi ja käne. Erere arato, Ngöböta ni nuente ñakare jire chi kukwe käme nuenkäre, ¹⁴ akwa kukwe kämekäme käta ni nuente ja käne, ye abko kukwe käme mdei ni töibtä tä ni nuente ja käne, käta ni näkwite ja kukwäre. ¹⁵ Yebti kukwe kämekäme mdeita nebe nie, ye erere nita niken nuene angwane, nita ja mike ngite Ngöbö rüere angwane, kukwe kämekäme ye aibe jiebtä nita niken nakwen janknu. Nita ja mike ngite täte jökrä Ngöbö rüere, ye dokwäre abko nita krüte amne nita nebe kärekäre Ngöbö okwä bäre mento.

¹⁶ Ti mräkätäre tare tikwe, munkwe ñan ja ngökamna, ¹⁷ ñobtä ñan angwane Ngöbö sö dätekä amne ñänä, muke dätekä jökrä, Ngöbö ye ara jire käta jändrän jökrä kuin amne metre ni die mikakrä ye bien nie. Ngöbö abko ja kwrere kärekäre. Sö amne ñänä nikwite bä jene jene, ye kwrere Ngöbö nikwite ñakare, aiseite jändrän kuin metre bianta kwe nie, jändrän ye abko kä käinbti bianta kwe nie, aiseite Ngöbö ñan raba ni nuente kukwe kämekäme nuenkäre. ¹⁸ Ye abko, ja moto kuinbti Ngöbö tö namani ni mikai ja ngäbriänkäre, erere nuenbarera kwe ja töi jenbti kukwe kuin era metre Jesubtä köböire. Amne nura ngwä kena öta nämäne biandre Ngöböye, ye kwrere jire jändrän jökrä dätebare Ngöbökwé, ye ngätäite Ngöbökwé ni dianinkä käne jakrä ja ngäbriänkä kwrere.

Ni kukwei nuadre

¹⁹ Mdakäre abko, ti mräkätäre tare tikwe, kukwe krörö ne munkwe ngwianta töre jae: Mun jökrä käkwe ja olo mika juto biare Ngöbö Kukwei nuakäre, akwa mun ñan raba juto biare blite amne mun ñan raba romon jötrö ngwarbe, ²⁰ ñobtä ñan angwane ni moto romon abko käta nüne ñakare kuin metre Ngöbö ngwärekre, Ngöbö tö ie ye kwrere. ²¹ Ne aiseite, kukwe kämekäme diän diän tä kabre mun ngätäite, ye kite temen munkwe amne kukwe kuin Ngöbökwé nökanä nura kwrere munbtä, ye kaen ngäbti mikakäre täte ja moto jämenbti munkwe, ñobtä ñan angwane kukwe kuin Ngöbökwé ye abko di tära mun diantarikrä.

²² Akwa Ngöbö Kukwei kuin ye abko ñan munkwe kukwei nuadre jirekäbe, akwa kukwe ye abko tä dre dre nuemna, erere munkwe mika täte, ñobtä ñan angwane munkwe ñan mikadre täte ne ngwane, mun tädi ja ngökö au. ²³ Ye abko nire nire käta Kukwe kuin Ngöbökwé ye kukwei nuen jirekäbe, akwa dre dre nieta kwe abko tä mike ñakare täte, ni ye abko ni ja tuaka ñäite kwrere abko krörö: ²⁴ Ni ja tuaka ñäite käta ja ngwäre tuen kuin au, akwa tä nikenta mentokwäre angwane, btäräbe niara bä ño, ye tä nebe töre ñakare mda ie. ²⁵ Akwa Ngöbö Kukwei kuin era metre abko kuin ni tikatekrä, ye nire nire

käta nuene abko tä töbike kuin metre ja käne amne tä mike täte metre jökrä, ni ye käta jändrän kuinquin nuene, ye abko käi rabadi nuäre btä.

²⁶ Amne nane mun ruäre tä nekete Ngöbö Kukweibtä ruen munye, akwa mun kada nekete ñakare blitare amne munta ñäke krübäte ni mda mdabtä ne ngwane, munta ja ngökö au amne kukwe btä munta nekete ye abko tä nebe ngwarbe, ütiäte ñakare, ²⁷ ñobtä ñan angwane nire nire käta tödeke metre Jesubti abko tä nüne kuin amne deme Ngöbö ngwäreki amne tä kukwe krörökrörö nuene: ngäbäkre uli uli die mikadre. Erere arato, meri kän brare krütanikrütani käta ja tare nike bätäkä ngwarbe, ye abko die mikadre amne kukwe kämekäme kä nebtä ye ngäniene ja ngibiadre kuin deme. Nikwe nuendre kore, ye ngwane nita nekete era metre Ngöbö Kukweibtä.

2

Ñan ni iti mikadre bäri ütiäte ni mdakrä

¹ Ti mräkätäre tare tikwe, munta tödeke ni Dänkien Jesukristo bä nuärebti. Mun ye abko käkwe ñan ni iti mika bäri ütiäte ni mdakrä. ²⁻³ Ye abko ti bike bä mike krörö: Nane mun tädre ja ükaninkrö gätäbtä angwane, ni ngwian bkänkä kri rükadre abko kisebtä anio orore tädre amne dän kuin ütiäte tädre btä abko munkwe kadre ngäbti kuin, käkwe niedre ie: Kä bäri kuin ne kanti jakwe täke nete, munkwe niedre ie. Ye btäräbe ni bobre rükadre arato amne dän köliköli te rükadre angwane, munkwe niedre ie: Ma raba nünaninkä yete o ma raba tākänintbe temen ti ngotobtä, munkwe niedre ie, ⁴ ye ngwane munta ni iti mike bäri ütiäte jae ni mda yekrä amne munta kukwe nuene ja töi kämenbti kore ni mda rüere, aisete munkwe ñan ni mda mikadre bäri ütiäte ni mdakrä.

⁵ Ti mräkätäre tare tikwe, olo ketete ti kukweiyie munkwe: Nitre bobre bobre ni jökrä okwäbti, ni ye abko Ngöbökwé dianinkä jakrä tödekakäre Jesubti, ye köböire abko Ngöbö okwäbti niaratre tä jändrän bkäne bäri kabre nitre ngwian bkäne kabre kä nebtä ye kräke. Erere arato, kä kuin kanti Ngöböta gobrane, ye abko biandi kwe nitre bobre bobre käta Ngöbö tarere yeye, niarakwe jändrän kwe köböi mikani ietre ye kwrere. ⁶ Akwa mun abko tä nitre bobre bobre mike ngwarbe jae amne nitre ngwian bkänkä krikri abko munta mike ütiäte jae, ¿ye ñan nitre ngwian bkäne krikri ara tä mun mike ene ja kisete ya? ¡Jänri! ¿Erere arato, ñan niaratre ara tä mun jake jae kritobo ngwäreki ya? ¡Jänri! ⁷ Mdakäre abko, ¿Jesukristo kä kuin bä nuäre abko tä mun bkäne, ñan niara rüere nitre ngwian bkänkä krikri käta ñäke blo arato ya? ¡Se ñobtä abko munta niaratre mike ütiäte jae sel!

⁸ Ni Dänkien Gobranka kri käkwe kukwe biani nuendre nie, ye munkwe mikadre täte, ye ngwane munkwe kukwe nuendre kuin. Mden erere nieta krörö Ngöbö Kukweibtä: Mata ja tarere au,

ye kwrere makwe ni mda mda tare arato,

Levítico 19.18

abko nieta Ngöbö Kukweibtä. ⁹ Akwa munta ni iti mike bäri ütiäte ni mdakrä, ye ngwane munta ja mike ngite angwane, kukwe biani Ngöbökwé nuendre, ye rüere munta ja mike ngite, ¹⁰ ñobtä ñan angwane kukwe biani nuendre Ngöbökwé nie, ye ni iti tädre mike täte jökrä, akwa nane kukwe ye kitadre kwatibe temen kwe, ye ngwane ja mikadre ngite kwe kukwe biani nuendre jire jökrä ye rüere, ¹¹ ñobtä ñan angwane Ngöbö ara jire käkwe niebare krörö: Mun gure gure käkwe ñan ja mika gure tiebe ni mda mdabe. Erere arato niebare krörö kwe: Munkwe ñan ni mda kämika, niebare kwe. Ye mden kisete, ni gure käta ja mike gure ñakare tiebe ni mda mdabe, akwa ni mda kämikadre kwe, ye ngwane kukwe biani nuendre ye kitata jökrä temen kwe.

¹² Ye abko, Kristokwe kukwe biani nuendre ni tikatekäre, yebti Ngöbökwé kukwe ükadite nikrä, aisete munta blite ni mda mdabe amne munta kukwe nuene ben angwane, munkwe mikadre ütiäte jae ja kwrere jökrä. ¹³ Ye ñobtä ñan angwane Ngöbökwé kukwe ükadite kä mrä angwane, nire nire ie mräkä namani ruentari tare ñakare, ye abko ñan rabadre ruentari tare Ngöböye arato; akwa nire nire ie mräkä namani ruentari tare, ni ye abko Ngöbökwé kukwe ükadite kräke angwane, rabadi ruentari tare Ngöböye arato.

Sribi kuin nuenta, yebti nita tödeke Jesubti abko tuata nibtä

¹⁴ Mdakäre abko ti mräkätre tikwe, nita tödeke Jesubti ni tädre niere jirekäbe, akwa nita jändrän kuinkuin nuene ñakare ni mda mdakrä, ¿se abko nita tödeke Jesubti nita niere abko köböire ni rabadi dianintari ya? ¡Ñakare! Ye abko ti bike bä mike krörö munye:

¹⁵ Nane ni mräkä merire ya amne brare ya tädre ja бүtie nike amne tädre mrö nike. ¹⁶ Ja mräkä ye abko ie mun iti käkwe niedre: Ma rikata kuin, ie ti tö ti mräkä amne kä ñan rabadre tibo mabtä, abkokäre makwe dän kita jabtä amne makwe mrö kweta trinetrine, munkwe niedre ie. ¿Akwa dän amne mrö mdei nikata kwe, ye munkwe biandre ñakare ie amne, juandreta ngwarbe jirekäbe kise tökare ja jiebti, ye abko käkwe die mikadre ya? Ñakare, aiseite munkwe ñäkädre kore ie, ye abko rabadre ütiäte ñakare kräke. ¹⁷ Ye kwrere arato, nita tödeke Jesubti nita niere, akwa ni jändrän kuinkuin nuene ñakare tödeka Jesubti ye bä mikakrä, ye ngwane nita kukwe ütiäte ñakare niere ngwarbe kore.

¹⁸ Ye abko, ni rabadre niere krörö: Mata tödeke jirekäbe Jesubti, akwa ti abko tä jändrän kuin nuene jirekäbe ni mda mdakrä abko ni rabadre niere. Ye abko mata jändrän kuinkuin nuene ñakare ni mda mdakrä, ye ngwane mata tödeke Jesubti ñan jatai tie mabtä; akwa ti abko tä jändrän kuinkuin nuene ni mda mdakrä, yebtä abko tita tödeke Jesubti abko makwe tuadre tibtä.

¹⁹ Amne Ngöbö tärä itibe abko mata mike era jae, ye abko mata töbike kuin kore, akwa mata tödeke ñakare metre Ngöböbti, ye kwrere arato Ngöbö tärä itibe abko mikata era jae üai kämekämenkwe amne Ngöbö jürä tä nebe btätre, abtä tätre nebe grükekä Ngöbö ngäniene, akwa tätre tödeke ñakare Ngöböbti. ²⁰ ¿Ñobtä ma töi ñakare dikaro? Nita tödeke Ngöböbti nikwe niedre, akwa nita jändrän kuinkuin nuene ñakare ni mda mdakrä, ye ngwane nita tödeke ñakare Ngöböbti abko raba gare mae, ²¹ ñobtä ñan angwane ni mräkä kira Abraham nikani ngobo Isaac ngwena müre ketadre Ngöbö mikakäre ütiäte jae, ye ngwane tödekani kwe Ngöböbti, käkwe jändrän kuin nuenbare kore. Yebtä abko, ñakare ngite mda Ngöbökwie niebare btä. ²² Ne aiseite Abraham nämane tödeke era metre Ngöböbti abko bä mikani krörö kwe: nikani ngobo Isaac ngwena müre ketadre ñukwä gräbti Ngöbö mikakäre ütiäte jae. Niarakwe jändrän nuenbare kore, yebtä abko jatani tödeke täte metre Ngöböbti. ²³ Angwane Ngöbö Kukwei namani tikani krörö abko namani bare Abrahambtä:

Abrahamkwe Ngöbö kukwei mikani era,

yebtä abko Abraham ngite ñakare mda Ngöbökwie niebare btä, [Génesis 15.6](#)
abko nieta kore abko erere namani bare. Bärire mda abko Abraham abko Ngöbö kukwe muko nieta Ngöbö Kukweibtä arato. ²⁴ Ye mden kisete, ñan nita tödeke jirekäbe Ngöböbti aibe köböire ni ngite ñakare Ngöböta niere nibtä, akwa nita jändrän kuinkuin nuene ni mda mdakrä nita tödeke metre Ngöböbti bä mikakäre abko köböire ni ngite ñakare mda Ngöböta niere nibtä arato. Mden erere nuenbare Abrahamkwe, yebtä munkwe töbika kuin ja käne.

²⁵ Ye kwrere arato, meri iti bti kä ngwarbe kädian nämane Rahab käkwe jändrän kuin nuenbare krörö abtä ngite ñakare mda Ngöbökwie niebare: Nitre israelita nikani kä tuenbti tiebe juta Jericó kánti angwane, Rahab käkwe kä biani ietre ja gwiriete, abti die mikani kwe ngitieta tiebe ji mdabti. Yebtä abko Rahab namani tödeke metre Ngöböbti bä mikani kwe jabtä angwane, niara ngite ñakare mda Ngöbökwie niebare. ²⁶ Ne aiseite, mrä ti bike kukwe bä mike krörö: Ni üai ñakare nibtä angwane, nita nebe ngwäkäre, ye kwrere arato Ngöböta itibe nita mike ütiäte jae, akwa nita jändrän kuinkuin nuene ñakare ni mda mdakrä, ye ngwane nita tödeke ñakare metre bti.

3

Ni tüdrä abko krübäte

¹ Mdakäre abko, ti mräkätre tikwe, ñan ni kwati mun ngätäite tö rabadre ja mikai dirikä, ñobtä ñan angwane nun dirikä dirikä abko käta dre dre nuene amne nunta dre dre dirire, yebtä abko Ngöbökwie kukwe ükadite bäri tare nunkrä, ye abko garera munye, aiseite tita niere kore munye. ² Ni jökrä käta ja mike ngite bätäkä ngwarbe Ngöbö rüere.

Ye abko, nire nire kätä blite angwane, kukwe nieta kwe, yebtä tä ja mike ngite ñakare jire, ye ngwane ni ye abko ni metre amne raba ja ngrabare ngibiare arato kukwe kämekäme ngäniene. ³ Ye abko ti bike bä mike krörö munye: Mdä krikri akwa ni mikadre täte kwe, abkokäre breno chi mikata kadate ta. Yebti abko ni töta nebe mdä kri ye ngwiain mdente mdente, erere kánti tä niken. ⁴ Erere arato, ru krikri mrenbti yebtä töbika munkwe. Ru mrenbti abko bäri krikri amne müreta nebe mate bäri ribi amne tä ru kite mentokwäre, akwa kri kukwän chi ru kwitatekrä, yebti nitre ru ngwianka ye töta nebe ru ngwiain mdente mdente, erere kánti ruta niken. ⁵ Ye kwrere arato tä nakenkä krörö ni kadabtä: Ni tüdrä abko chi ni ngrabare yebtä, akwa tä biare bike bäri kri krübäte, ye abko ñukwä okwä chi käkwe kä tokwä krikri kukwadre kabre temen, ye kwrere jire ni tüdrä. ⁶ Amne kukwe nieta ni tüdräbti abko ñukwä jutra krübäte kwrere. Ni ngrabare kiakia ne ngätäite ni tüdrä abko bäri krübäte, ñobtä ñan angwane ni tüdräbti nita kukwe niere diän diän ni mda mda rüere angwane, nita ja mike ngite Ngöbö rüere. Erere arato, ni tüdräbti kukwe taretare krübäte tä nakenkä nibtä amne, ni rüe Satana abko tä ni tüdrä mike blite käme kore. Ni tüdrä ye köböite jändrän kabre bätäkä ngwarbe tä nakenkä blo nibtä. ⁷ Ni raba jändrän jökrä näkwite amne ni raba nebe dänkiene: jändrän ngibiata gwi, nukwä, jändrän yorekä tementa amne jändrän krikri mrente, ye ni töta nebe näkwitai amne dänkiene, erere nita nuene. ⁸ Akwa ni ñakare jire iti abko käkwe ja tüdrä näkwitanina amne namanina dänkiene, ñobtä ñan angwane ni tüdrä abko ñan tä ja tuemetre näkwitadre jire chi nie, aiseite kräkä krübäte kätä ni kämike, ye kwrere ni tüdrä.

⁹ Ye abko, ni tüdräbti nita Ngöbö ni Dänkien amne ni Rün nikwe käikitekä. Abti ni tüdrä ye arabebti abko ni mda mda dätebare bäsi ja kwrere Ngöböbe abko nita ngürün mike btä arato. ¹⁰ Ne aiseite ni kada kwatibe, yebti nita Ngöbö käikitekä amne ni kada ye arabebti nita ngürün mike ni mdabtä, ye abko nikwe ñan nuendre jire chi kore abko tita niere munye ti mräkätre tikwe. ¹¹ Ye abko ti bike bä mike krörö munye: Nö bänän tibo tä neen, ye ben gwaire ñö bänän kwaka tä neen ñakare. ¹² Erere arato, aseituna ngwäta neme ñakare higo kriebtä amne higo ngwäta neme ñakare uba kriebtä. Ye kwrere arato, ñö bänän mrene abko bänänta nebe ñakare tibo, aiseite ni kada kwatibe, yebti nikwe ñan blitadre kuin bati amne blo bati, ti mräkätre tikwe.

Ngöbö aibe raba ni die mike nüne töbtä

¹³ Mdakäre abko, nire nire abko töbtä kukwe Ngöbökwetä amne nire nire abko ie jändrän Ngöbökwetä tä neme gare, ni ye abko käkwe bä mika tuadre nünanbtä kuin ni jökrä ngwärekre amne, munkwe jändrän kuinkuin nuen ni mda mdakrä ja moto kuinbti amne ñan bikakäre kri, ñobtä ñan angwane kore ni töbtä kätä jändrän kuinkuin nuene Ngöbö mikakäre ütiäte. ¹⁴ Akwa nireta mokrere krübäte Ngöbö Kukweibti bikakäre kri, kätä rüere ja mikakäre ji dokwäte nitre tödekaka Jesubti ngätäite, ni ye abko kätä ja mike ngite Ngöbö rüere, ye abko ñan rükandrete kwe amne ñan bikadre kri kwe kore. ¹⁵ Ye abko, munta nüne töbtä kore tuen munye akwa, ye abko ñan tä kite Ngöbökre. Akwa ni moto käme amne ni töi diän diän abkokri tä kite amne diablu ara jire kätä ni kite kukwe ye jiebtä, ¹⁶ ñobtä ñan angwane ni mokrere krübäte jabe kwärikwäri amne ni jändrän nuene rükäre jirekäbe jabe kwärikwäri, ye kánti käre kä nokre nikwe ja rüere kwärikwäri amne kukwe kämekäme bätäkä ngwarbe nuenta Ngöbö rüere, aiseite kukwe bä töbtä kore abko ñan tä kite Ngöbökre.

¹⁷ Akwa kukwe töbtä era metre tä kite Ngöbökre abko bäri kätä ni mike nüne kuin deme Ngöbö ngwärekre amne tä ni mike nüne jäme. Erere arato, ni motota nebe kuin ni mda mdakrä amne nita nebe nuäre töi diandre. Erere arato, ni mda mda tä nebe ruentari tare nie amne ni jökrä nita kaen ngäbti ja kwrere jökrä amne, kore nita kukwe era erere niere amne nita jändrän kuinkuin nuene ni mda mdakrä. ¹⁸ Amne ni nünanka jäme, kätä ni mda mda die mike nüne jäme, ni ye abko tä nüne metre Ngöbö ngwärekre.

4

Ja mikadre bobre Ngöböbtä

¹ ¿Munta rüere amne munta ngüdrekä jabe kwärikwäri, ye abko ñobtä munta nüne kore gare munye ya? Munta nüne kore ñobtä ñan angwane kukwe käme tä mun töibtä, ye mden abko mdeita nebe munye amne tä ja di nuen munbe, käta mun mike nüne kore. ² Ne aisete jändrän mden mden ie mun töta nebe, akwa tä nüke ñakare mun kisete, abtä munta ni mda kämike jändrän ye diankäre jakrä. Erere arato, jändrän ie mun töta nebe jakrä, akwa ñan tä nebe nüke mun kisete, abtä munta nebe mokrere bti jabe kwärikwäri. Ye mdenbtä abko munta niken ngüdrekä amne munta niken rüere jabe kwärikwäri, akwa munta jändrän kärere ñakare Ngöböye jakrä, aisete ñan tä nebe mun kisete. ³ Mdakäre abko, munta jändrän kärere Ngöböye angwane, ñan tä nebe mun kisete, ñobtä ñan angwane munta jändrän kärere kukwe nuenkäre kämekäme amne kä ngwiankäre nuäre jabtä, aisete munta jändrän kärere abko Ngöbö ñan tä bien munye.

⁴ ¡Ye ñobtä abko käre munta trö kwite Ngöböye amne munta jändrän mda mda tarere niara täte! ¿Jändrän jökrä kämekäme tä Ngöbö rüere abko ben nita ja gete angwane, nita nebe ja rüere Ngöböbe abko gare ñakare munye ya? Nire nire käta ja gete kukwe kämenbtä, ye abko tä nebe ja rüere Ngöböbe. ⁵ Ye mdenbtä abko Ngöbö Kukwei tä niere krörö: Ngöbökwé ja Üai mikani nüne nibtä, ye abko bäri töta nebe ni tuai näin Ngöböbe, aisete tä ni tarere, käta mokrere nibti abko nieta Ngöbö Kukweibtä. ⁶ Akwa Ngöbö abko bäri tä ja moto mike kuin nikrä, käta ni tarere, ye Ngöbö Kukwei käta niere krörö: Nire nire käta bike kri Ngöböbtä abko rüere Ngöbö motota nebe romon.

Akwa nire nire käta bike tidrä Ngöbö ngwärekre abko kräke Ngöböta ja moto mike kuin, *Proverbios 3.34*
abko nieta Ngöbö Kukweibtä.

⁷ Ne aisete, bika tidrä Ngöböbtä munkwe. Amne munkwe nünanka dite jabtä rükäre diablu Satana rüere angwane, gitiadi munbtä. ⁸ Krötö känime Ngöbö ken munkwe amne Ngöbökwé krötadi känime mun ken arato mun die mikakäre. Mdakäre abko, nita köbötike amne ni kise tä nebe merebe, ye kwrere mun kukwe kämekäme nuenkä Ngöbö rüere ye käkwe nüna merebe Ngöbö ngwärekre. Erere arato, mun töi ñäkänintbe ketebu abko tö Ngöbö tarei kukwe kämekäme ben gwaire ye käkwe ja mika deme Ngöbö ngwärekre amne kukwe kämekäme mdeita nebe mun töite, ye abko kita temen munkwe. ⁹ Yebti mun moto raba ulire ja jiebtä amne, munkwe ja müai au käkwe ngrate krikri ja müaire, ñobtä ñan angwane mun ngite Ngöböye aisete. Erere arato, käta nuäre kötäre munbtä kukwe kämekäme nuenbtä, ye rikwita müare munye amne, käta nuäre munbtä kukwe kämekäme nuene, yebtä abko mun moto raba ulire. ¹⁰ Abti bika tidrä ni Dänkien ngwärekre munkwe amne niarakwe mun mikadi ütiäte ja ngwärekre.

¹¹ Ti mräkätre tikwe, munkwe ñan ñäkä ja rüere kwärikwäri, ñobtä ñan angwane nita ñäke ngwarbe ni mräkä rüere bä mikakäre ngite, ye ngwane nita blite Ngöbö Kukwei rüere, ñobtä ñan angwane nikwe ja mräkä taredre abko Ngöbö Kukwei tä niere. Nita blite Ngöbö Kukwei rüere angwane, nita mike ñakare täte. ¹² Ye abko, Ngöbö itibe käkwe kukwe biani nuendre nie amne niara aibe abko Kukwe Ükatekä ni jökrä kräke. Erere arato, niara aibe raba ni dentari amne raba ni kite ngite kärekäre, akwa ma ñakare kukwe ükatekä ni mda mdakrä. ¡Se ñobtä abko ma tö ma mräkä bä mikai ngite se!

Nikwe ñan bikadre kri

¹³ Mtare olo ketete ti kukweiye munkwe. Mun jändrän kökaka amne jändrän rürümoinkä abko tä niere krörö: Mtare ya o jetbe ni näin kä mdabti amne juta mdate. Ye kanti ni rabadi kä kwati angwane, nikwe jändrän kökadi amne nikwe jändrän rürümoindi ngwian diankrä kabre jae abko munta niere. ¹⁴ Akwa dre rakadikä munbtä jetbe, ye abko gare ñakare jire chi jabtä munye. Mütata kite jüben temen, bti jötrö ngwarbe tarä niken jökrä ta, ye kwrere munta nüne jötrö kä nebtä. ¹⁵ Ne aisete munkwe niedre jirekäbe

krörö: Ni Dänkien tö ne ngwane, ni tädi nüne amne nikwe sribi ne nuendi o nikwe sribi mda nuendi abko munkwe niedre jirekäbe kore.

¹⁶ Akwa mun abko tä bike krikri Ngöbö ngwäreki, kä tö sribi mikaitbe au ja töi jenbti, aisete tikwe sribi ne nuendi, bti tikwe sribi mda nuendi, munta niere janknu bikakäre kri, ye abko tuen käme Ngöböye. ¹⁷ Ye abko, nire nire ie jändrän kuin nuen gare, akwa ñan tä nuene abko tä ja mike ngite Ngöbö rüere.

5

Santiago tä nitre ngwian bkäne kri mike mokre

¹ Mun jändrän bkäne kabrekabre ye olo ketete ti kukweiye munkwe. Mun jändrän bkäne kabrekabre, ye rüere Ngöbökwé kukwe juandi tare krübäte, aisete ngrente krikri ja müaire munkwe. ² Jändrän kabrekabre munkwe, ye kebera niken ngwarbe jökrä munkän amne, dän ütiäte krikri munkwe, ye abko kä u kebera kwete jökrä munkän. ³ Erere arato, oro amne ngwian munkwe abko nena jialire jialire jökrä munkän abko erere tä niken ngwarbe jökrä amne ütiäte ñakare jire chi mda. Erere arato, mtare mun tä ngwian amne jändrän ükekrö kabre jae kore amne ñan tä ni mda mda die mike ngwian yehti, yehtä abko kä mrä angwane jiali tä neketaninkä orobtä amne ngwianbtä, ye ara jire käkwe mun kitadi ngise. Amne munta jändrän munkwe üke kaibe jakrä, ye dokwäre Ngöbökwé mun mikadi ja ngie nuen ñukwä jutrate. ⁴ Kukwe rakadikä kore munbtä, ñobtä ñan angwane nitre nura ngwä ötaka ötaka munkrä abko ie munkwe sribi ütiä biani ñakare. Yehtä niaratre tä ja di kärere Ngöböye, käta ñäke krikri Ngöböye mun rüere amne, sribikätre ye abko kukwei jarabare Ngöbö di kri yeye. Ye mdenbtä abko kukwe taretare jatadi mun rüere.

⁵ Mun jändrän bkäne kabrekabre käta nüne kuin nuäre kä nebtä amne munta kä ngwen nuäre jabtä, aisete mun nena köteköte. Bäsi nbi kötikata kwetadre abko tä neme köte amne kämikata, ye kwrere jire kukwe rakadikä munbtä kä mrä näire, Ngöbökwé niara rüe gadikä angwane, ⁶ ñobtä ñan angwane ni kwati bobre bobre ngite ñakare abko munkwe kitani ngite amne munkwe kämikani, akwa niaratre käkwe ñäkäbare ñakare ja dokwäre munye. Ye dokwäre abko Ngöbökwé mun mikadi ja ngie nuen.

Nikwe nünandrekä dite bätärekä

⁷ Akwa mun ti mräkätre abko ie ti bike niere krörö: Ni nura nökaka töta nebe nura ngwä kuin ötai angwane, tä kä nura öta näire ngibiare bätärekä ja täritäri amne tä kä ñüre ngibiare jäme bätärekä arato, ye kwrere ni Dänkien Jesu kebera nuketa, ye munkwe ngibia bätärekä abti jatadi nuketa. ⁸ Munkwe ni Dänkien ngibia bätärekä amne munkwe nünanka dite jabtä, ñobtä ñan angwane ni Dänkien kebera nuketa. ⁹ Ti mräkätre tikwe, nita nüke jukwebtä amne kebera kite gwä, ye kwrere ni Dänkien kukwe ükatekä nikrä nükerate. Ni Dänkien ye abko käkwe ñan mun mikadre ja ngie nuen, abkokäre munkwe ñan ñäkä ngwarbe jabtä kwärikwäri.

¹⁰ Mdakäre abko, ti mräkätre tikwe, nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira nämane blite ni Dänkien käbti, ye dokwäre ja tare nikani kri kwetre, akwa jändrän jökrä ngibiabare bätärekä kwetre, ye munkwe ngwianta töre jae amne munkwe nüna niaratre kwrere, ¹¹ ñobtä ñan angwane nire nire käta nünenkä dite jabtä ja tare nika näire ni Dänkienkrä, ni ye abko ie Ngöböta ja di bien amne käta nebe nuäre btä tä nebe ruen nie. Ni iti nünanka kira kädian nämane Job abko käkwe ja tare nikani tödekabtä Ngöböbti angwane, nünankabare dite jabtä kwe ja tare nika näire, ye abko munkwe kukwe nuani ruen tie. Amne mrä ni Dänkien käkwe kukwe kuinkuin nuenbare kräke amne mikani ütiäte ño kwe, ye gare kuin munye arato ruen tie. Ngöbö abko moto kuin nikrä amne nita nebe ruentari tare ie.

¹² Mdakäre abko ti mräkätre tikwe, ni mda mdakwe mun kukwei mikadre era, ie mun tö raba ne ngwane, munkwe ñan ja kukwei bian jändrän kä käinbti käbti o kä temen ne käbti o jändrän jökrä mda mda käbti ja kukwei mikakäre täte. Akwa mun tö jän niei angwane, munkwe jän nie jirekäbe angwane, munkwe ja kukwei mika täte; akwa mun

tö ñakare niei angwane, munkwe ñakare nie jirekäbe, ye ngwane munkwe ñakare nie kwatibe arato, Ngöböke ñan mun mikadre ja ngie nuen, abkokäre munkwe blita kore.

Ja di ribedre Ngöböye tödekare kwära bti

¹³ Mdakäre abko ti mräkätre, nane ni ruäre tödekaka Jesubti abkobtä kukwe kri tä nakenkä angwane, blita kwe jakrä Ngöböbe. Erere arato, nane ni ruäre btä käta nuäre ne ngwane, kanta kwe Ngöbö käikitakakäre. ¹⁴ Akwa nane ni ruäre tä bren mun ngätäite angwane, nitre ni jie ngwianka nitre gätäkä Jesu käbti ngätäite yete, ye munkwe kärä blite Ngöböbe kräke angwane, ni Dänkien käbti aseite kekadre kwetre ni bren yehti.

¹⁵ Ye abko, tödekadre kwatibe Ngöböhti kwe, käkwe blitadre Ngöböbe ni bren ye kräke angwane, ni bren ye jatadita mobe amne rabadita quinta Ngöbö diehti. Erere arato, nane ja mikani ngite kwe Ngöbö rüere, köböite tä bren ne ngwane, Ngöböke ngite ye diandikä mento btä arato. ¹⁶ Ne asete, munkwe ja mikani ngite Ngöbö rüere, ye munkwe nie jae kwärikwäri, bti munkwe blita Ngöböbe jakrä kwärikwäri angwane, Ngöböke mun mikadita quinta, ñobtä ñan angwane ni tödekaka kwatibe Ngöböhti käta blite Ngöböbe ja di käräkäre ie, ye köböire abko Ngöböta jändrän kri nuene.

¹⁷ Mden erere ti bike bä mike munye: Kira ni Ngöbö kukwei niekä nämane iti abko kädian nämane Elías. Niara abko ni mda mda kwrere, akwa tödekani kwatibe kwe Ngöböhti, käkwe blitabare ben angwane, Ngöböke ñan ñü mikadre näkäen temen abko ribebare kwe ie, ye erere ñü näkäni ñakare temen kä komä bti ötäre. ¹⁸ Abti blitabareta kwe Ngöböbe angwane, ñü mikadre näkäenta temen abko ribebare kwe ie, erere ñü näkäninta temen amne kri mu jatani nuketa mure jökrä arato.

¹⁹ Mdakäre abko ti mräkätre tikwe, nane mun ruäre käkwe trö kwitadre Ngöböye amne mun rikadreta ji blobti, akwa ni mda tödekaka Jesubti käkwe ngwiandreta Ngöbö kukwäre, ye köböire abko mun rabadre näinta Ngöböbe angwane, ²⁰ nire nire käta niken ni ngite ngite ye ngwenante Ngöbö kukwäre amne tä niken ngwenante ji kuinbti, ye köböire ni ngite ñan rabadre ja tare nike kärekäre Ngöbö okwä bäre mento, abkokäre tä dentari amne, Ngöböta ni ngite ngite denkä jökrä mento nibtä, ye raba gare munye. Abko kore se. Ne ngöra.

Tärä Tikani Käne Pedrokwe 1 Pedro

Simón Pedro käkwe tärä ne tikani. Nitre ja töitikaka Jesube, ye ngätäite Pedro nämane bäri ütiäte. Akwa Jesu kani ngite müre ketadre angwane, Pedro aibe käkwe Jesu rükaninte. Abti namani moto ulire krübäte amne ja töi mikani kwatibe kwe Jesu miketa täte. Pedro nämane nüne mdenete metre angwane tärä ne tikani kwe abko gare ñakare metre. Niara nämane juta Babiloniate abko niarakwe niebare 1 Pedro 5.13 ye kanti, akwa juta Babilonia nämane kubu jene jene. Erere arato, Babilonia nie nämane juta Roma btä arato, ñobtä ñan angwane ni kwati nünanka Roma abko nämane nüne käme krübäte Ngöbö rüere nitre nünanka juta Babilonia käkwe nünabare ye kwrere, aiseite niarakwe tärä ne tikani angwane, nämane nüne juta Romate abko bäri ni kwati tä niere.

Nitre tödekaka Jesubti nünanka kä ketareketare temen kä kädianta Ponto, Galacia, Capadocia, Asia amne Bitinia ye kräke Pedrokwe tärä ne tikani. Mtare kä ye abko kä Turquía. Nitre tödekaka Jesubti nämane ja tare nike, aiseite Pedro tö namani niaratre die mikai nüne deme kärekäre Jesu kräke ja tare nika näire, abkokäre tärä ne tikani kwe ietre. Erere arato, Ngöbö ara jire käkwe nitre tödekaka Jesubti dianinkä jakrä, aiseite bäri ütiäte Ngöbökrä. Ye mden kisetete, nitre tödekaka Jesubti käkwe ñan ja kwata taredre, akwa rabadre juto biare ja tare nike bätärekä Jesukristo kräke amne, Jesukwe ja tare nikani ye kwrere. Ja tare nikadre kwetre tödekabtä Jesubti angwane, kä rabadre nuäre btätre, ñobtä ñan angwane Ngöbö Üai Deme tä nüne era metre btätre abko Pedrokwe niebare.

Pedrota köbö kuin juen

¹ Ti Pedro abko Jesukristo kukwei ngwianka käta tärä ne tike munkrä. Mun dianinkä Ngöbökwete tä nüne ni menteni kwrere kä ketareketare te kä kädianta Pontote, Galaciate, Capadociate, Asiate amne Bitiniate, mun ye mden kräke tita köbö kuin juen. ² Kira kena Ngöbö ni Rün nikwe käkwe mun ara jire diandikä jakrä abko nämane gare ie abko erere mun dianinkä kwe jakrä, niara Üai Deme köböire. Ngöbö Üai ye abko käta mun mike deme. Ngöbökwete mun dianinkä jakrä, munkwe Jesukristo mikadre täte amne Jesukristo därebehti Ngöbö käkwe mun ngite diandrekä jökrä mento munbtä abkokäre.

Ngöbökwete ja moto mika bäri kuin mun jökrä kräke amne mun mika nüne jäme kwe, ie ti tö.

Pedrota Ngöbö käikitekä

³ Ari Ngöbö käikitekä. Niara abko ni Dänkien Jesukristo Rün. Jesukristo krütani, akwa Ngöbökwete mikaninta nire, ye köböire ni mikaninta därereta btin bobuta kwe, ñobtä ñan angwane niarakwe ni ngwiani ruentari tare kri jae. Ne aiseite nikwe nünandi kärekäre Jesukristo ben, yebti ni raba tödeke kwatibe era metre. ⁴ Amne jändrän kuin niken ngwarbe ñakare, jübente ñakare amne bä nikwite ñakare tä ükani Ngöbökwete kä käinbti nikrä, ye abko biandi kwe munye. ⁵ Erere arato, munta tödeke Ngöböbti, ye köböire abko Ngöböta mun ngibiare ja di kribti, yebti Jesukristo jatadita angwane, mun rabadi dianintari ünän täte. Ye abko tä mikani Ngöbökwete munkrä, ye erere rabadi mikani gare kä mrä, abkokäre Ngöböta mun ngibiare. ⁶ Yebtä käta nebe bäri nuäre munbtä, akwa bä jötrö munta ja tare nike bätäkä ngwarbe tödekabtä Jesubti. ⁷ Ñobtä munta ja tare nike kore abko krörö: Munta tödeke Ngöböbti, ye abko bäri ütiäte oro kwrere. Oro abko mikata ñukwäte, köböire oro metre ya, ñakare ya tä nüke gare, ye kwrere abko munta ja tare nike angwane, munta tödeke metre janknu Ngöböbti abko rükadi gare munbtä. Akwa munta tödeke metre janknu Ngöböbti, ye abko bäri ütiäte orobti ta, aiseite munta ja tare nike tödekabtä Jesubti angwane, munkwe tödekadre metre janknu angwane, Jesukristo jatadita angwane, mun käi rabadi nuäre btä amne mun mikadi ütiäte kwe arato.

⁸ Jesukristo abko munkwe ñan tuabare ja okwä jenbti, akwa munta tarere. Erere arato, mtare munta tuen ñakare, akwa munta mike era jae, käta tödeke bti, ye abko käita nebe bäri nuäre munbtä. Jesukristo käita nebe nuäre krübäte munbtä, aisete kukwe ñakare jire mda bti mun raba kä nuäre ye niere, ⁹ ñobtä ñan angwane mun rabadre dianintari, bti munta tödeke ye ken mun kitera nebe.

¹⁰ Ngöbökwé mun dianditari ja moto kuinbti, yebtä abko Ngöbö kukwei niekä kirakira käkwe blitabare amne Ngöbökwé nuendi ño, yebtä abko namani ja töitike amne nikanintre ngwentari ja täritäri. ¹¹ Mdakäre abko, Kristo müre ketadre, bti mikadreta nire amne rabadre mikani ütiäte kri kä käinbti, ye abko Kristo Üai namani mike gare kira ietre angwane, kukwe ye abko rakadrekä ño amne ñongwane, ye abko niaratre tö namani gai bäri. ¹² Akwa kukwe btä nitre Ngöbö kukwei niekä käkwe blitabare ye abko ñakare kräke, akwa kukwe kuin ye abko munkrä mtare abko Ngöbökwé mikani gare ietre. Kukwe ye abko mikanina gare munye mtare angwane, Ngöbö kukwei Jesukristobtä mikani gare munye ni mda mdakwe. Ngöbö Üai Deme di kri kä käinbti juani ara jire köböire niaratre käkwe kukwe ye mikani gare munye. Kukwe ye abko angele kä käinbti tö gai bäri arato.

Munkwe nüna deme

¹³ Ye mden kisete, munkwe ja mika juto nüne Ngöbökrä amne munkwe töbika kuin ja käne. Erere arato, Jesukristo jatadita, ye näire Ngöbökwé mun dianditari ünän täte ja moto kuinbti, yebtä munkwe ja töi mika kwatibe. ¹⁴ Käne mun ngämi tödeke Ngöböbti angwane, mun tö namani kukwe kämekäme nuein abko erere munkwe nuenbare, akwa mtare abko, mun nena Ngöbö ngäbriänkäre amne munta Ngöbö mike täte, aisete mun nämäne nüne käne, ye kwrere munkwe ñan nüna mda. ¹⁵ Akwa Ngöbö mun käräkä jakrä abko deme, aisete munta nüne ngwane, munkwe nüna deme niara kwrere, ¹⁶ ñobtä ñan angwane Ngöbö ara jire käkwe niebare krörö ja Kukweibtä:

Ti abko deme,

aisete munkwe nüna deme,
niebare kwe.

Levítico 11.44-45

¹⁷ Ye abko, munta blite Ngöböbe angwane, “Ti Rün” munta niere ie amne Ngöbö ye ara tä kukwe ükete nikrä angwane, ni jökrä tä ja kwrere Ngöbö okwäte, aisete nita dre dre nuene abko erere btä kukwe ükateta kwe. Ye mden kisete, munkwe nüna ni menteni kwrere kä nebtä amne munkwe Ngöbö mika ütiäte kärekäre jae, ¹⁸⁻¹⁹ ñobtä ñan angwane, mun mräkä kirakira nämäne nüne ngwarbe amne kukwe ütiäte ñakare, btä nämäne ja kite, ye kwrere mun jatani nüne siba niaratre täbti, akwa Ngöbökwé mun kökanintarita jakrä. Mun kökanintarita kwe, ye abko ñan oro amne ngwianbti mun kökanintarita kwe. Oro amne ngwian ye abko tä niken ngwarbe. Akwa kordero kuin deme, bren ñakare bian nämäne Ngöböye ja ngite ütiäre, ye kwrere Kristo käkwe ja biani müre ketadre krusobtä abko däriehti Ngöbökwé mun kökanintarita, ye nena gare kuin munye. ²⁰ Ye abko, Ngöbö ngämi kä ne dätere, ye känenkri Kristo mikanina biare kwe rükakäre kä nebtä, akwa kä mrä ne ngwane Ngöbökwé juani müre ketadre mun kräke. ²¹ Kristo köböire munta Ngöbö mike era jae, käta tödeke bti mtare. Kristo krütani ye abko Ngöbö ara jire käkwe mikaninta nire, bti nikani ngwenante kä käinbti, kanti mikani ütiäte kri kwe. Kristo ye mden köböire munta tödeke Ngöböbti amne munta ngibiare ngäbti kisere.

²² Mtare kukwe era metre Kristobtä mikata täte munkwe, ye köböire abko Ngöbökwé mun mikanina deme ja ngwäreki mun mräkä tarekäre era metre jökrä. Ne aisete ja di ngöi jökrä munkwe ja tare era metre kwärikwäri, ²³ ñobtä ñan angwane mun därebareta bobukäre. Mun meye amne mun rün tä krüte, yekri mun därebare käne, akwa Ngöbö Kukwei nire amne tä kärekäre, ye köböire mun därebareta. ²⁴ Ne aisete Ngöbö Kukwei käta niere krörö:

Ni jökrä kä nebtä abko tä mikä kwrere amne, ni kuin bä nuäre nuäre abko tä kri blü kwrere.

Mikä tä bä ngrötökä jötrö amne kri blü tä näkäenkä jötrö, ye kwrere nita jötrö kä nebtä,

²⁵ Akwa ni Dänkien Ngöbö abko Kukwei tä kärekäre,

Isaiás 40.6-8

abko nieta Ngöbö Kukweibtä. Ni Dänkien Kukwei ye mden abko Ngöbö kukwei kuin Jesukristobtä abko mikani gare munye.

2

¹ Ye mden kisete, kukwe käme bätäkä ngwarbe ni mda mda rüere, ye kite jökrä temen munkwe amne, ni ngöka bätäkä ngwarbe ye kite jökrä temen munkwe. Erere arato, ja bä mika kuin au, ye kite temen munkwe amne, jändrän ni mdakwe ie mun töta nebe jakrä amne ñäkä ngwarbe ni mda mda rüere, ye kite jökrä temen munkwe. ²⁻³ Ye abko, ni Dänkien moto kuin era metre nena gare täte munye, aisete ngäbäkre chi tä däre kätä nebe kian känene duadre jae abko te tä niren, ye kwrere jändrän jökrä Ngöbökwé kuin deme mun mikakrä niren, ye abko munkwe känántari kisere jae, Ngöbökwé mun dianintari ño rabadre nüke gare bäri munye abkokäre.

Jesukristo abko jä nire kwrere

⁴ Mdakäre abko, jä ütiäte kri mika nämane ju gräre, ye kwrere ni Dänkien Jesukristo abko ütiäte kri munkrä. Niara abko jä ütiäte ye kwrere, akwa niara abko nire. Niara ken munkwe kröta. Ni Dänkien abko ütiäte kri jä ütiäte kwrere, akwa nitre kä nebtä käkwe trö kwitani ie, akwa Ngöbökwé dianinkä jakrä amne ütiäte kri kräke. ⁵ Ye abko, Jesukristo köböire Ngöbökwé mun mikanina nire arato. Jä jue mikata ño, ye kwrere Ngöböta mun ükekrö ketetibe, käkwe ja Üai mikani nüne munbtä mun mikakäre ju kwrere jakrä, mun rabadre sribire niarakrä ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre deme kwrere amne, Jesukristo köböire mun rabadre jändrän kuin bien Ngöböye niara Üai diebti kä mikakäre nuäre Ngöböbtä. ⁶ Yebtä abko, Ngöbökwé niebare krörö abko tä tikani niara Kukweibtä: Tita ni mike iti Sión nete abko jä bäri ütiäte ju mikakrä kwrere.

Ni jä kwrere ne abko bäri ütiäte kri ju gräre, aisete tikwe dianinkä mikadre nete.

Aisete nire nire käkwe tödekadre ni yehti abko Ngöbökwé ñan mikadi ja ngie nuen, aisete ñan rabadre ja gaire, *Isaías 28.16*

abko niebare Ngöbökwé Jesukristobtä. ⁷ Angwane mun Ngöbö mikaka era jae abko kräke ni jä ütiäte kri kwrere abko ütiäte kri, akwa nire nire kätä tödeke ñakare Jesubti abkobtä Ngöbö Kukweita blite abko erere tä nebe bare krörö:

Jä ütiäte kri ju mikakrä metre abko nitre ju mikaka käkwe kitaninkä,

akwa jä ye abko ni Dänkien käkwe mikani bäri ütiäte ju mikakrä metre. *Salmos 118.22*

⁸ Mdakäre abko Ngöbö Kukwei tä niere krörö:

Niara abko jä kwrere btä ni mda mda ngoto ritadite angwane, näin ngitiekä temen jä yehti ta, erere Ngöbökwé mikadi ja ngie nuen, *Isaías 8.14*

nieta Ngöbö Kukweibtä ni Dänkien Jesukristobtä. Niaratre tä ngoto ritete kore Jesukristobtä, ñobtä ñan angwane ñan tö Ngöbö Kukwei Jesukristobtä mikai täte, dokwäre Ngöbökwé kukwe mikanintbe kira kräke, ye erere rabi bare btätre, käkwe ja ngie nuadi.

⁹ Akwa mun tödekaka Jesubti ara jire abko ja mräkäre dianinkä Ngöbökwé jakrä. Erere arato, ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre tä sribire jrei ngwärekre, ye kwrere Ngöbökwé mun mikani sribire jakrä. Amne mun abko juta deme Ngöbökwé. Mdakäre abko, mun abko jen Ngöbökwé. Niarakwe mun dianinkä kore jakrä angwane, jändrän kuinkuin nuenbare kri krübäte kwe munkrä, ye abko mun rikadre mike gare ni mda mdaye abkokäre. Mun nämane nüne kä ikote Ngöbö okwä bäre mento, akwa Ngöbö ara jire käkwe mun käräbareta nüne kä trä kuin bä nuäre jen kwe te. ¹⁰ Mdakäre abko, käne mun nämane ngwarbe, ütiäte ñakare juta kwrere, akwa munkwe tödekani Jesubti angwane, mun juta Ngöbökwé mtare. Erere arato, mun ñan nämane ruentari tare Ngöböye, akwa munkwe tödekani Jesubti angwane, mun ruentari tare kri ie.

¹¹ Ti mräkätre tare tikwe, ti bike kukwe ribere krörö munye: Munta nüne ni menteni kwrere kä nebtä, aisete kukwe käme mdeita nebe munye, kätä rüere mun rüere, ye käkwe ñan mun ganaindre, abkokäre munkwe ñan kä bian ie jabtä. ¹² Angwane nitre ie Ngöbö gare ñakare, ye okwäbti munkwe nüna kuin, ñobtä ñan angwane bäsi ni kukwe

kämekäme nuenkä btä ñäkä blo, ye kwrere jire tädre ñäke mun rüere mtare, akwa munkwe jändrän kuin nuendi niaratre okwäbti ne ngwane, Ngöbökwe kukwe ükadite ni jökrä kräke, ye ngwane niaratre käkwe Ngöbö käikitadrekä kukwe kuin nuenbare munkwe yebtä.

Gobran kukwei amne ni bkänkä kukwei mikadre täte

¹³ Mdakäre abko, ni Dänkien rabadre ütiäte ni mda mda okwäte, abkokäre ni jökrä tä mikani gobrane ji dokwäte, ye munkwe kukwei mika täte abko krörö: emperador romanobo tä bäri ji dokwäte, aiseite munkwe mika ütiäte jae. ¹⁴ Erere arato, gobran mda mda juanta emperadorekwe nitre kukwe kämekäme nuenkä töi diankäre amne ni jändrän kuin nuenkä abko mikakäre ütiäte, ye munkwe mika ütiäte arato, ¹⁵ ñobtä ñan angwane nitre töi ñakare käta blite ngwarbe mun rüere abko ngwärekrei munkwe jändrän kuin nuendre niaratre kukwei ötakäre abko ie Ngöbö tö. ¹⁶ Ngöbökwe mun ngite dianinkä mento munbtä käkwe mun tikaninte, akwa ye köböire munkwe ñan bika kuin, kukwe kämekäme nuenkäre janknu tiebe. Akwa ni klaboro Ngöbökwe käkwe nünandre ño, ye kwrere munkwe nüna. ¹⁷ Mdakäre abko, munkwe ni jökrä mika ütiäte jae: Munkwe ja mräkätre tödekaka Jesubti tare amne munkwe Ngöbö jürä ngwian amne emperador abko mika ütiäte munkwe.

¹⁸ Mdakäre abko, mun klaboro ni mda mdakwe, ye abko käkwe mun bkänkä kukwei mika täte jökrä amne munkwe mika ütiäte jae arato. Ye abko mun bkänkä moto kuin amne moto jäme, ñan ye aibe munkwe kukwe mikadre täte kore, akwa mun bkänkä moto kämekäme ye kukwei mika täte munkwe arato, ¹⁹ ñobtä ñan angwane ni ja mike ngite ñakare, akwa ni mikata ja ngie nuen ngwarbe amne, nita Ngöbö mike täte, aiseite nita nebe kwekbe jirekäbe ja tare nike bätärekä kore, ye abko tä nebe tuen kuin Ngöböye. ²⁰ Mun klaboro käkwe ja mikadre ngite abtä mun mikadre ja ngie nuen, yebtä abko tädre ja tare nike bätärekä, ye abko rabadre ütiäte ñakare, ñobtä ñan angwane mun mikadre ja ngie nuen metre kwe. Akwa munkwe jändrän kuin nuendre, dokwäre mun mikadre ja ngie nuen angwane, mun tädre ja tare nike kwekbe bätärekä, ye abko tä nebe tuen kuin Ngöböye, ²¹ ñobtä ñan angwane Kristo käkwe ja tare nikani kore käne munkrä, ye kwrere munkwe ja tare nikadre arato, abkokäre Ngöbökwe mun käräbare jakrä. Ne aiseite ja tare nikadre ño, ye abko Kristo käkwe bä mikani käne abko erere munkwe nuendre abko krörö:

²² Kristo käkwe ja mikani ngite ñakare Ngöbö rüere amne, ni mda mda ngökani ñakare kwe, *Isaías 53.9*
abko nieta Ngöbö Kukweibtä. ²³ Akwa niara rüe namani ñäke taretare ie angwane, namani kwekbe, ñäkäbare ñakare tare kwe ietre. Erere arato, mika namani ja tare nike krübäte angwane, rüe rätäninkä ñakare kwe amne Ngöbö abko kukwe ükatekä metre, ye aibe ie namani ja mike gare jirekäbe. ²⁴ Kristo ara jire käkwe kötä mikani au nikrä amne müre ketani krusobtä ni diäre, ye ngwane ni nämane ja mike ngite krübäte Ngöbö rüere abko dianinkä jökrä mento nibtä kwe. Ne köböire abko ni krütani käta ja mike ngite ñakare mda Ngöbö rüere, ye kwrere nikwe ñan ja mikadre ngite mda Ngöbö rüere amne nikwe nünandre kuin era metre, abkokäre Kristokwe ja biani müre ketadre au ni diäre. Erere arato, Kristo mikani träine ngrabare, bti krütani, ye köböire abko mun namaninta kuinta. ²⁵ Krütani kore munkrä, ñobtä ñan angwane obeja tä nente angwane, tä niken ngwarbe kwäräkwärä, ye kwrere mun nämane näin mente Ngöböye, akwa mtare mun jataninante Jesukristoye. Ni obeja ngibiaka tä obeja ngibiare kuin, ye kwrere Kristo tä mun ngibiare amne tä mokrere munbti.

3

Kukwe ni gure gure kräke

¹ Ne kwrere arato, mun merire gure gure käkwe ni brare munkwe kukwei mikadre ütiäte, ñobtä ñan angwane nane ni brare ruäre abko ñan tä tödeke Jesubti, akwa mika ütiäte jae munkwe amne munkwe nünandre kuin, ne ngwane ñan munta blite

Jesubtä ben abtä tödekadre bti kwe, akwa munta nüne kuin ye köböire jatadi tödeke bti, ² ñobtä ñan angwane Ngöbö käikitarekä kwärä munta nüne kuin deme ni brare munkwe okwäbti, ye köböire jatadi tödeke Jesubti. ³ Akwa munkwe ñan ja däte bätäkä ngwarbe ngrabare ja bä mikakäre nuäre amne, munkwe ñan ngwian gate ja dokwä sökakra bätäkä ngwarbe ja bä mikakäre nuäre. Erere arato, munkwe ñan jändrän orore tuäretuäre mika ja ngrabare ja bä mikakäre nuäre amne ütiäte amne, munkwe ñan dän kuinkuin ütiäte krikri kita jabtä ja bä mikakäre nuäre ngrabare. ⁴ Akwa munkwe ja moto mika kuin, käkwe nüna jame ja bä mikakäre nuäre. Ja töi amne ja moto mikadre kuin kore munkwe, ye ngwane mun bä rabadu nuäre kärekäre. Ja bä mikadre nuäre kore, ye abko ütiäte kri Ngöbö ngwärekri. ⁵ Ne kwrere arato meri deme deme nünanka kira tödekaka Ngöböbti nämane ja bä mike nuäre, kä nämane ja moto mike kuin amne jame ja bä mikakäre nuäre. Niaratre nämane brare kwe mike ütiäte jae amne nämane kukwei mike täte ⁶ Sara kwrere. Sara abko käkwe brare kwe Abraham kukwei mikani täte käkwe “ti dänkien” niebare ie. Mun merire merire abko käkwe nünandre metre kore amne munkwe ñan kä jürä ngwianre jabtä ne ngwane, mun rabai Sara kwrere.

⁷ Mun brare gure gure abko ie nüna rüka gare kuin meri munkwe yebe. Meri abko di ñakare ja kwrere munbe, aiseite munkwe mika ütiäte amne munkwe ngibia arato, ñobtä ñan angwane ja moto kuinbti Ngöbökwé mun brare käräbare nünakäre kärekäre jabe, ye kwrere Ngöbökwé meri ye käräbare arato nünakäre kärekäre jabe, aiseite munkwe meri munkwe ye mika ütiäte. Munkwe blitadre Ngöböbe angwane, Ngöbökwé mun kukwei kadre ngäbti, abkokäre munkwe nüna kore ben.

⁸ Mdakäre abko, mun jökrä käkwe nüna jame ketetibe jabe amne ja raba ruen ja kwrere jökrä munye ja die mikakäre kwärikwäri. Erere arato, ni ja mräkäre käta ja tarere, ye kwrere munkwe ja tare kwärikwäri. Erere arato, munkwe ja moto mika kuin jakrä amne munkwe bika tidrä jabtä kwärikwäri. ⁹ Ye abko, ni mdakwe kukwe nuen blo mun rüere angwane, munkwe ñan kukwe nuenta blo btä ja dokwäre. Erere arato, ni mdakwe ñäkä taretare munbtä angwane, munkwe ñan ñäkäta taretare btä ja dokwäre amne munkwe ja di kärä kräke Ngöböye jirekäbe, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé mun käräbare jakrä ja di biankäre munye Kristo köböire, aiseite munkwe ñan ja ngie mika. ¹⁰ Munkwe nünandre kore, ñobtä ñan angwane

Nire nire tö nünai kuin amne tö kä tuai nuäre jabtä,

ni ye abko käkwe ñan ñäkä taretare ni mda mdabtä amne ñan ni mda ngöka kwe.

¹¹ Erere arato, jändrän käme Ngöbö rüere, yebtä kä mikaka kwe amne jändrän kuin nuen kwe.

Mdakäre abko, ja töi mika kwatibe kwe nüne jame ni mda mdabe amne rankwa janknu kä jame ye jiebti arato, ¹² ñobtä ñan angwane ni nüne metre abko ni Dänkien tä ngibiarebti.

Erere arato, tä blite Ngöböbe angwane, niara tä biare kukwe kaen ngäbti.

Akwa ni kukwe nuenkä kämekäme Ngöbö rüere abko kräke Ngöbö motota nebe romon, *Salmos 34.12-16* abko nieta Ngöbö Kukweibtä.

¹³ ¿Ne aiseite munkwe ja kitadre jändrän kuin aibehtä, ye ngwane nirekwe kukwe nuendre blo mun rüere? Bäsi ni ñakare jire. ¹⁴ Akwa nane nünanbtä kuin, ye dokwäre ni mdakwe mun mika ja tare nike ne ngwane, Ngöböta ja di bien munye, jaiseite munkwe kä ngwian nuäre jabtä! Amne munkwe ñan ni ye jürä ngwian jabtä amne mun ñan rekwetaka käne arato, ¹⁵ akwa munkwe ja töi mika kwatibe Kristo mikakäre ütiäte ja Dänkien kwrere. Erere arato, ñobtä munta tödeke Kristobti, käta ngibiare ngäbti, ye ni mda mda ngämi kite ngwentari munye, känenkri munkwe ja mika juto biare kukwe kakäre ngäbti. Akwa ja moto jämenbti munkwe blita bentre amne munkwe ja mika bobre, käkwe ni mda mda mika ütiäte jae niaratre kukwei kare ngäbti. ¹⁶ Erere arato, ja ñan rabadre ruen ngite munye Ngöbö ngwärekri, abkokäre munkwe nüna kuin ni mda mda okwäbti, ñobtä ñan angwane munta tödeke Kristobti, abtä munta nüne metre,

yebtä ni ruäre tä ñäke blo mun rüere, ye abko rabadreta ja gaire, abkokäre munkwe nüna metre. ¹⁷ Tita niere kore, ñobtä ñan angwane jändrän kuin nuenbtä nikwe ja tare nikadre, ie Ngöbö tö ne ngwane, rabadre kuin nikrä ja tare nike kore; akwa nikwe ja tare nikadre jändrän käme nuen dokwäre, ye abko rabadre käme nikrä, ¹⁸ ñobtä ñan angwane Kristo ara jire käkwe ja tare nikani amne krütani ni ngite Ngöbö rüere diankakäre mento nibtä, ye abko nuenbare batibe kwe amne namani ütiäte kärekäre. Kristo abko ngite ñakare jire chi Ngöbö rüere, akwa niara krütani ni ngite ngite ngwiankäreta Ngöböye. Ye abko, Kristo müre ketani, akwa ngwäkä ye abko Ngöbö Üai käkwe mikaninta nire. ¹⁹⁻²⁰ Ye kwrere üai kämekäme nämane kira Noé näire käkwe ñan Ngöbö kukwei mikani täte abko nämane kitani ngite abko ie Kristo käkwe dre dre nuenbare amne dre dre nuendi kwe abko Kristo Üai jananbare mike gare. Noé nämane ru dätere angwane, nire nire jatadita Ngöböye abko Ngöbö nämane ngibiare bätäkä, akwa ye ngwane ni braibe namani dianintari. Ni ni kwäbe namani dianintari ñöbti Noébe. ²¹ Ñöbti niaratre namani dianintari kira, ye abko nitre tödekaka Jesubti ngökata ñöte bä mikani kwetre ye kwrere. Jesukristo krütani, bti Ngöbökwé mikaninta nire, ye köböire abko nita nebe dianintari abko ni ngökata ñöte tä bä mike. Akwa ni ngökata ñöte, yebti ñan ni rabadre merebe ngrabare, abkokäre ni ngökata ñöte. Akwa ni ngökata ñöte angwane, Ngöbökwé ni töi mikadre merebe abko nita kärere Ngöböye. ²² Amne Kristo mikaninta nire Ngöbökwé, yebti abko nikaninta kä käinbti amne tä kä bäri ütiäte te Ngöbö küde ruenkri sete amne, angele btä üai käme mda mda dite krikri, ye abko namani mikani jökrä Kristo ngoto täni.

4

Nünandre Ngöbökrä

¹ Mdakäre abko, Kristo käkwe ja tare nikani ja ngrabarebti, ne aise te munkwe ja mika biare ja tare nikakäre niara kwrere, ñobtä ñan angwane nire nire käkwe ja tare nikanina ja ngrabarebti, ye abko nämänena biare kukwe kämekäme kite temen nünakäre Jesukristo kräke abko erere nuenbare kwe. ² Ye mdenbtä, kukwe kämekäme mdei ie, yebtä ñan tä ja kite mda, akwa nünandre ño kwe, ie Ngöbö tö, ye kwrere tä nüne. ³ Nitre ie Ngöbö gare ñakare tö nünai ño, ye kwrere munkwe nünabare raire arato abko krörö: Mun nämane nüne nukro kwrere, jändrän käme aibe mdei nämane nebe munye, amne mun nämane mröre krikri, kä nämane dröbare amne, mun nämane dö ñaen kabre krübäte kä mikakäre nokre amne jändrän ngwarbe kämekäme abko mun nämane mike ütiäte ngöböre jae.

⁴ Akwa mtare abko, nitre ñakare tödekaka Jesubti käta kukwe kämekäme nuene kabre krübäte, ye ben munta dikekä ñakare gwaire mda, ye mdenbtä abko niaratre ñan töita nebe krütare munbtä, käta ñäke blo mun rüere mtare. ⁵ Akwa Ngöbö kukwe ükatekä ni nire kräke amne ni krütani kräke, ye ngwärekwé niaratre käta kukwe nuene kämekäme ye rükadi niere jökrä. ⁶ Ngöbö rabadre kukwe ükete metre ni kräke, abkokäre ni ngämi krüte, känenkri Ngöbö kukwei kuin Jesubtä mikani gare ietre. Nire nire käkwe tödekani Jesubti abko Ngöbökwé ñan mikani ja ngie nuen. Abti niaratre krütani ni jökrä kwrere, akwa niaratre üai namani nüne kärekäre Ngöböbe.

⁷ Kä mrä kitera nüke, aise te mun rabadre blite Ngöböbe, abkokäre munkwe töbika metre amne munkwe töbika kuin ja käne arato. ⁸ Bärire mda abko, nita ja tarere era metre kwärikwäri angwane, ni mdata ja mike ngite ni rüere angwane nita juto biare denkä jabti ta, aise te munkwe ja taredre kri kwärikwäri, ye abko bäri kuin. ⁹ Erere arato, munkwe ja ka ngäbti kuin kwärikwäri ja gwiriete, akwa yebti munkwe ñan ngra ngrata jabtä kwärikwäri. ¹⁰ Mdakäre abko, Ngöbökwé ja moto mikani kuin munkrä, käkwe ja di biani bätäkä ngwarbe munye abkobti munkwe sribidre, ye kwrere munkwe sribi kuin ni mda mdakrä, Ngöbökwé ja moto mikani kuin bätäkä ngwarbe munkrä, ye kwrere munkwe sribi abko krörö: ¹¹ Munkwe blita ni mda mdabe angwane, Ngöbö ara jire tä blite mun köböire ni mda ye die mikakäre, kwrere jire munkwe blita. Erere arato, munkwe sribi ni mda mda die mikakäre angwane, Ngöböta ja di bien ño munye, ye

erere bti munkwe sribi nuen ja di ngöi jökrä ni mda mdakrä, munkwe dre dre nuendre, yebti Ngöbö rabadre käikitaninkä Jesukristo köböire abkokäre. Ngöbö aibe abko rabadi käikitaninkä amne di rabadi kri kärekäre arato. Abko kore se. Amen.

Munkwe ja tare nikadi tödekabtä Jesubti

¹² Ti mräkätre tare tikwe, ñukwä jutra ngire tä ni kukwe tare, ye kwrere jire munta ja tare nike tödekabtä Jesubti, yebtä munkwe ñan töbika krübäte dikaro, ñobtä ñan angwane kukwe ye abko rabadi bare kore, aise te ñan raba tuen bä jene munye. ¹³ Akwa Kristo käkwe ja tare nikani ño, ye kwrere munta ja tare nike gwaire ben, ye abko munkwe käi ngwian nuäre jabtä, Kristo jatadita ja di kri bä nuärebti angwane, kä rabadre bäri nuäre munbtä niarabe gwaire abkokäre. ¹⁴ Erere arato, munta tödeke Kristobti, ye dokwäre ni mdakwe ñäkä taretare munye angwane, munkwe kä ngwian nuäre jabtä, ñobtä ñan angwane Ngöbö Üai bä nuäre tä nüne munbtä aise te. ¹⁵ Akwa nane mun raba ja tare nike angwane, ñan ni mda kämikabtä amne ñan gobtä mun tädre ja tare nike. Mdakäre abko, ñan ja mikabtä ngite bätäkä ngwarbe ni mda mda rüere amne ñan ja mikabtä kukwe jenenante ta, abtä mun tädre ja tare nike, ie ti tö. ¹⁶ Akwa mun abko tödekaka Kristobti, abtä munkwe ja tare nika ne ngwane, mun ñan raba ja gaire, akwa mun kädeka Kristobti angwane, munkwe Ngöbö käikitaka jirekäbe, ¹⁷ ñobtä ñan angwane mtare ni jen Ngöbökwä käta kukwe käme nuene Ngöbö rüere angwane, Ngöböta töi den käta mike ja tare nike. ¿Ye abko, ni tödekaka Kristobti ara jire btä kukwe tare rakadrekä kore, se abko nitre käta kukwe kuin Jesubtä mike ñakare täte abko kräke kukwe rabadi ño mrä? ¿Aitee, Ngöbökwä niaratre mikadi ja tare nike kri krübäte!

¹⁸ Mdakäre abko,

nitre nünanka metre Ngöbö ngwärekri, akwa töi diankäre Ngöböta mike ja tare nike, akwa mrä niaratre rabadi dianintari.

¿Kore ne ngwane nitre diän diän ja mikaka ngite Ngöbö rüere abko Ngöbökwä dianditari ya? Ñakare,

Proverbios 11.31

abko nieta Ngöbö Kukweibtä.

¹⁹ Ne aise te munkwe ja tare nikadre, ie Ngöbö tö ye erere munkwe ja tare nika ka ngäbti. Akwa Ngöbö mun dätekä, ye kise te munkwe ja mika amne niarakwe ja kukwei mikadi täte, käkwe mun dianditari amne mun rika jändrän kuinkuin nuene janknu.

5

Ñan bikadre kri, akwa ja mikadre bobre

¹ Mtare nitre ji ngwianka tä mikani ji dokwäte mun ngätäite, ye abko ti tö töi diain mda, ñobtä ñan angwane ti abko unbre arato amne tita sribire nitre ji dokwäte ye kwrere. Erere arato, Kristo käkwe ja tare nikani kri, ye tikwe tuaba ja okwä jenbti abko erere tita kädriere ni mda mdabe. Erere arato, Kristo jatadita angwane, rabadi ütiäte kri, ye ben gwaire ti rabadi mikani ütiäte arato abko gare kuin tie, aise te ² mun unbre unbre ji dokwäte, ye ie ti bike niere krörö: Nitre tödekaka Jesubti tä obeja kwrere Ngöbö ngwärekri amne tä mikani ngibiadre munye, ye abko munkwe ngibia kuin, akwa munkwe niaratre ngibia ja moto kuinbti, Ngöbö tö ie ye kwrere. Akwa munkwe ñan ja moto mika iko niaratre ngibiabtä. Erere arato, munkwe ñan niaratre ngibia ngwian ganankäre jae, akwa munkwe kä ngwian nuäre jabtä niaratre ngibiakäre. ³ Erere arato, nitre tä mikani ngibiadre munye, ye munkwe ñan ja mika dänkiene, akwa niaratre käkwe nünandre kuin, abkokäre mun ara jire käkwe nüna kuin niaratre okwäbti. ⁴ Abti Kristo, Obeja Ngibiaka Bäri Ütiäte Kri, ye jatadi nüketa angwane, korona bianta ni ganankaye, ye kwrere jändrän ütiäte biandi kwe munye, käkwe mun mikadi ütiäte kri amne ye abko ñan rikadi ngwarbe jire chi.

⁵ Erere arato, nitre unbre unbre tä ji ngwianka mun bati bati käne, ye munkwe kukwei mika täte. Erere arato, ja moto jämenbti mun jökrä käkwe bika tidrä jabtä kwärikwäri amne munkwe ñan bika kri jabtä, akwa munkwe ja mika ütiäte jae kwärikwäri, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukweita niere krörö:

Nire nire käta bike kri abko rüere Ngöbö motota nebe romon.

Akwa nire nire käta bike tidrä Ngöbö ngwäreki abko kräke Ngöböta ja moto mike kuin,

Proverbios 3.34

abko nieta Ngöbö Kukweibtä. ⁶ Kä jatadi angwane, Ngöbökwé mun mikadre ütiäte, abkokäre munkwe bika tidrä Ngöbö di kri yebtä. ⁷ Amne kukwe ño ño tä mun kisete, abtä munta töbike kri, ye munkwe kita jökrä Ngöbö kötärä, ñobtä ñan angwane Ngöbö töita käre munbtä.

⁸ Mdakäre abko, kwra lion ie mröta nebe angwane, tä niken ngwäne krikri, käta niken jändrän känene kwetadre jae, ye kwrere jire mun rüe diablu Satana tä näin ni känene juankäre ngwarbe, aisete munkwe töbika kuin ja käne amne munkwe mokre jabtä au.

⁹ Akwa munkwe tödeka kwatibe Ngöböbti amne munkwe nünanka dite jabtä rükäre mun rüe Satanabe, ñobtä ñan angwane munta ja tare nike, ye kwrere mun mräkä tödekaka Jesubti kä jökräbti temen tä ja tare nike arato. Yebtä munkwe töbika, käkwe nünanka dite jabtä. ¹⁰ Munkwe ja tare nikadi bä jötrö mda, yebti Ngöbö ja moto mikaka bäri kuin ni kräke käkwe ni käräbare nünakäre kärekäre kä nuärete kä käinbti Jesukristo köböire, Ngöbö ye ara jire käkwe mun mikadi juto biare nüne jakrä. Erere arato, mun mikadi nünenkä dite kwe amne ja di biandi kwe munye amne mun mikadi dikekä janknu kwe Jesukristobe arato. ¹¹ Ne aisete Ngöbö di raba kri jändrän jökrä bti ta kärekäre, ie ti tö. Abko kore se. Amen.

Kukwe mrä

¹² Mräkäre abko, ti mräkä Silvano abko tä tödeke era metre Kristobti tuen tie, aisete niara köböire tita tärä tike chi munye, mun die mikakäre. Ngöbökwé ja moto mikani kuin munkrä, käkwe jändrän kuin nuenbare munkrä abko rabadre gare munye arato, abkokäre tita tärä ne tike. Ngöböta mun tarere kore, yebtä munkwe nünanka dite dite.

¹³ Amne juta Roma nete, ne arabe kädianta Babilonia arato, ne kanti nitre tödekaka Kristobti tärä arato abko käta köbö kuin juen munkrä. Ngöbökwé mun dianinkä jakrä, ye kwrere niaratre dianinkä jenena jakrä kwe arato. Erere arato, Marcos, ti ngobo tikwe Ngöbö käbti käta köbö kuin juen munkrä. ¹⁴ Amne munta ja tarere kwärikwäri, ye bä mikakrä abko munkwe ja demain kwärikwäri köbö ngwianretari kwärä jae. Mun abko nena Kristokwe, yebtä kä jäme raba jökrä. Abko kore se. Ne ngöra.

Tärä Tikani Bobukäre Pedrokwe 2 Pedro

Simón Pedro käkwe tärä ne tikani. Pedro kebera krüte abko namanina gare ie, ye abko niebare kwe 2 Pedro 1.12-15. Pedro käkwe tärä ne tikani kukwe era metre Jesubtä mikakäreta töre nitre tödekaka Jesubtiye, niaratre käkwe nünandre deme amne nünandre janknu kwetre Jesu kräke abkokäre. Mdakäre abko ni ruäre bikaka tödekaka Jesubti rükadre nitre tödekaka Jesubti ngätäite niaratre ngökakäre abko Pedro tö namani mikaita töre ietre. Nitre ye abko ni ño amne tätre nüne ño abko Pedrokwe niebare ietre. Nitre ni ngökaka ye abko Ngöbökwe mikadi ja ngie nuen kri. Mräkäre abko, kukwe rakadrekä ño ño kä mrä abko Pedrokwe mikaninta töre arato. Kä mrä ye jatadre jötrö, aisete ja di ngöi jökrä nünandre deme Jesukristo mikakäre ütiäte abko Pedrokwe niebare.

Erere arato, Jesukristo jataita era metre, akwa Ngöböta ni jökrä ngwen ruentari tare jae amne tö ni jökrä tuai ja töi kwite niara kukwäre amne tö bäri ni kwati tuai tödeke niara Odei Jesukristobti, ye aisete ñan tö Jesukristo juainta gwängwarbe, akwa tä ni ngibiare bätärekä bätärekä abko Pedro tö namani mikai gare. Kukwe kabre 2 Pedrobtä abko ja kwrere tärä Judabe.

Pedrota köbö kuin juen

¹ Ti Simón Pedro, ti abko sribikä Jesukristokwe amne ti abko Jesukristo kukwei ngwianka arato. Ngöbö nikwe Jesukristo abko ni Diantarikä abko bti nunta tödeke, ye kwrere munta tödeke niarabti arato. Jesukristo abko ni metre, käkwe ni die mikani tödeke jabti. Mun ye abko kräke tita köbö kuin juen tärä nebtä. ² Angwane Ngöbö nükani gare munye amne Jesukristo nükani gare munye, aisete niaratre käkwe ja moto mika kuin mun jökrä kräke amne mun mika nüne jame kwetre, ie ti tö, käta tärä tike munye.

Ngöbökwe ni käräbare abko erere nikwe nünandre

³ Ngöbö nukanina gare nie, ye mden köböire ja di kribti jändrän jökrä ütiäte nünankrä metre biani kwe nie. Ja di kri bä nuärebtä amne ja moto kuinbti niarakwe ni käräbare jakrä. ⁴ Ja di kri bä nuäre amne ja moto kuin, ye köböire abko jändrän kuin ütiäte kri köböi mikani Ngöbökwe nie. Jändrän kuin, ye köböire abko jändrän kämekäme mdeita nebe nie käkwe ñan mun juandre ngwarbe, akwa munkwe kwäräbedre amne, Ngöbö tö mun tuai nüne ño, ye kwrere mun rabadre nüne, abkokäre jändrän kuin köböi mikani kore kwe nie.

⁵ Ye mden kisete munta tödeke kwatibe Jesubti, ye bärire mda abko nünandre kuin Ngöbökrä, ye jiebtä mun rankwa ja di ngöi jökrä; amne nuna kuin Ngöbökrä, ye bärire mda abko Ngöbö rükadre gare bäri kuin munye abko jiebtä mun rankwa; amne ⁶ Ngöbö rabadre gare bäri kuin munye, ye bärire mda abko ja ngibiadre kuin au kukwe kämekäme ngäniene, ye jiebtä mun rankwa. Erere arato, ja ngibia kuin au, ye bärire mda abko jändrän jökrä ngibiadre bätärekä, ye jiebtä mun rankwa; amne jändrän jökrä ngibia bätärekä, ye bärire mda abko nuna metre Ngöbökrä, ye jiebtä mun rankwa. ⁷ Erere arato, nuna metre Ngöbökrä, ye bärire mda abko nitre tödekaka Jesubti, ie ja rabadre ruentari tare kwärikwäri, ye jiebtä mun rankwa amne, ja rabadre ruentari tare kwärikwäri nie, ye bärire mda abko munkwe ja taredre kwärikwäri abko jiebtä mun rankwa. ⁸ Munkwe nünandre kore bäri mda köbö kwatirekwatire, ye ngwane ni Dänkien Jesukristo nükani gare munye, ye kräke munkwe jändrän kuin nuendi amne munkwe ñan nünandre ngwarbe. ⁹ Akwa jändrän jiebtä mun rankwadre tikwe nini, ye nire nire tä bkäne ñakare ne ngwane, ni ye abko tä nüne ni okwä kä ikote kwrere. Erere arato, ni ye tä töi ngitiekä ñakare metre, aisete kä tuen känime ja käne nie, kwrere jire tä nüne amne, niara nämane ja mike ngite käne Ngöbö ruere, ye abko ni Dänkien Jesukristo käkwe dianinkä mento btä amne bätäninte jökrä btä kwe, ye abko tä käikwitekä jabti.

¹⁰ Ne aisete ti mräkätre tikwe, Ngöbökwe mun käräbarera jakrä amne mun dianinkära jenena jakrä kwe, ye rabadre era munkrä, aisete jändrän ye jiehti mun rankwa kisere janknu, ñobtä ñan angwane munkwe ye nuendre ne ngwane, munkwe ñan ni Dänkien gibiadrekäta jire chi ¹¹ amne ni Dänkien, ni Diantarikä Jesukristo tä gobrane kärekäre, ye kanti Ngöbökwe mun kadi ngäbti kise kubu ja kanti sete.

Nire nire kukwei era metre abko ie olo ketadrete

¹² Ne aisete, kukwe era metre diribarera munye abko nena gare metre munye, yehti munta nünenkä dite, akwa tikwe mikadita töre käre munye. ¹³ Ti tä nüne kä nehti ne ngwane, tikwe kukwe ye mikadreta töre munye ruen tie, ¹⁴ ñobtä ñan angwane ti kebera krüte abko ni Dänkien Jesukristo kärke mikani gare tie, aisete tita niere kore munye. ¹⁵ Ti krütadrera, ye tähti kukwe ye tädre töre käre munye, abkokäre ti ngämi krüte, känenkri tikwe sribidi ja di ngöi jökrä kukwe ye mikakäreta töre janknu munye.

¹⁶ Ti mräkätre, ni Dänkien Jesukristo abko di kribti jatadita, ye abko nunkwe diribare munye. Ye abko ñan kukwe mikanintbe ngwarbe kira mun ngökakäre abko niebare nunkwe munye, akwa nunkwe ni Dänkien di kri bä nuäre tuaba ja okwä jenhti abko erere nunta niere. ¹⁷⁻¹⁸ Nun näma ngitio demenhti ni Dänkien Jesube angwane, Ngöbö ni Rün kärke ni Dänkien mikaba ütiäte kri abko trä rababa bä nuäre, ye nunkwe tuaba. Erere arato, kä ye kanti Ngöbö kukwei jaraba krörö kä käinhti nunye: “Ni ne abko ti Ngobo tikwe. Niara tare kri tikwe. Niara käi nuäre kri tibtä”, nieba Ngöbökwe kä käinhti, ye abko kukwe nuaba ja olo jenhti nunkwe arato.

¹⁹ Nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira kärke kukwe niebare ni Dänkienhti, ye mikaba bäri era nun okwäte. Ne aisete nitre Ngöbö kukwei niekä ni Dänkienhti abko munta tuente, yehti munkwe ja töitika kuin, ñobtä ñan angwane nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira kärke kukwe niebare ni Dänkienhti, ye abko ñotra trä kä ikote ye kwrere tä nunkrä mtare. Akwa ni Dänkien Jesu jatadita angwane, muke kri tä kite dekä käin, abti käta kite ngwen, ye kwrere ni Dänkien rükadita angwane, kä trä tikadikä jökrä kwe mun töite. ²⁰ Akwa kukwe krörökrörö rabadre gare metre munye: Nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira kärke Ngöbö kukwei niebare, ye abko tä dre dre niere abko niaratrekwe ükaninte ñakare jire au, ²¹ ñobtä ñan angwane nitre Ngöbö kukwei niekä era metre ye kärke ñan Ngöbö kukwei niebare jire chi ja töi jenhti au, akwa Ngöbö Üai Deme ara jire kärke niaratre jie ngwiani Ngöbö kukwei niere abko erere niebare kwetre.

2

Ngöbökwe nitre dirikä blo mikadi ja ngie nuen

¹ Akwa ni ja bä mikaka Ngöbö kukwei niekä nämanena kira nitre israelita ngätäite, ye kwrere arato rükai mun ngätäite. Niaratre ye abko töi käme, abkothi kukwe bäri blo diridi tiebe kwetre munye abko köböite ni ruäre kärke ni Dänkien Jesu tuadimetre. Ni Dänkien kärke nitre ja bä mikaka dirikä kwrere kökanintarita, akwa niaratrekwe rükandite. Niaratre kärke diridi blo munye, ye dokwäre abko Ngöbökwe niaratre mikadi ja ngie nuen bäri jötrö. ² Nitre ye kärke kukwe gaidre nuendi, akwa ye jiehti ni kwati näin. Ye köböite abko ji era metre ni Dänkienkwe abko rüere ni kwati kärke ñäkadi blo. ³ Mdakäre abko, nitre bikaka Ngöbö kukwei dirikä ye abko tö rabadi krübäte ngwianye, kärke kukwe ngwarbe tandi ngwian diankakäre munkän. Akwa kira Ngöbökwe niaratre mikadre ja ngie nuen abko köböi kitanina Ngöbökwe kräke, ye erere niaratre kärke ja ngie nuadi kri amne ñan kwäräbedre kwetre.

⁴ Ye abko, nitre ye kärke ñan kwäräbedre gare nie, ñobtä ñan angwane kira angele ruäre kärke ja mikani ngite Ngöbö rüere, ye Ngöbökwe dianinkä ñakare bti ta, akwa mäkaninte kadenante kwe, bti kitani ngite kwe kä bäri iko te kä ja tare nikakrä kanti. Abti mä angwane Ngöbökwe mikadi ja ngie nuen abko tä ngibiare yete. ⁵ Ye kwrere arato, nitre kirakira nünanka Noé näire nämane ja mike ngite Ngöbö rüere, ye Ngöbökwe dianinkä ñakare bti ta, akwa ñü juani kri temen kwe nitre moto kämekäme gakkäre

amne, Noé nämane nüne metre abko kwrere nämane dirire ni mda mdaye abko aibe namani dianintari mräkä ni kükü ben. ⁶ Ye kwrere arato, nitre nünanka juta Sodomate amne Gomorrare nämane kukwe nuene kämekäme Ngöbö rüere, ye dokwäre Ngöbökwé mikani ja ngie nuen, käkwe kukwani jökrä amne ngübrün aibe namani niaratre täbtä, ye abko nitre kukwe kämekäme nuenkä Ngöbö rüere abko btä kukwe rakadikä ño mrä abko Ngöbökwé bä mikani kore juta yebtä. ⁷ Nitre Sodomabo amne Gomorrabo, ye ngätäite abko Lot aibe nämane nüne metre Ngöbökrä, aiseite niara aibe namani dianintari. Akwa Lot nämane nüne yete angwane, nitre kukwe nuenkä käme, ye kisete Lot nämane nebe ulire krübäte, ⁸ ñobtä ñan angwane niara abko nünanka metre Ngöbökrä, akwa nämane nüne nitre ye ngätäite, aiseite köbö kwatirekwatire nitre ye nämane kukwe nuene kämekäme niara okwäbti amne niara nämane kukwe nuen, yebtä abko Lot nämane ja tare nike, abtä moto nämane iko kukwe tuare. ⁹ Ngöbökwé nitre nünanka era metre ye dianintari kore, ye mden kwrere ni jökrä nünanka era metre Ngöbökrä abko Ngöbökwé diandretari ño kukwe taretare ngäniene, ye abko gare kuin Ngöböye. Erere arato, nitre kukwe nuenkä kämekäme Ngöbö rüere abko Ngöböta ngibiare jenena mikakäre ja ngie nuen kä mrä, akwa mtare tätre mike ja tare nike arato. ¹⁰ Erere arato, nitre ie kukwe kämekäme aibe mdeita nebe amne tä nakwen jiebti, erere arato tätre bike kri amne tätre nitre dite ji dokwäte mike ngwarbe jae, ye abko ni Dänkien käkwe mikadi ja ngie nuen bäri kä mrä.

Nitre dirikä blo ye abko ja gaire ñakare bikakäre krikri ni mda mda okwäbti amne kä jürä ñakare btätre ñäke blo üai käme di kri ye rüere. ¹¹ Akwa angele sribikä Ngöbökwé abko bäri dite dite amne ütiäte krikri abko ie nin jata nuke töre jire chi ñäke üai käme dite krikri ye rüere ni Dänkien ngwäreki. ¹² Dirikätre blo ye abko bäsi jändrän ngwarbe kwrere, ñobtä ñan angwane niaratre töi ñakare amne tätre nüne okwäbti be jändrän ngwarbe kwrere. Erere arato, jändrän ngwarbe tä däre abko ie kömikata amne tä nebe köte, kanti tä ngataen, ye kwrere rakadikä nitre dirikä blobtä, abkokäre därebare amne jändrän nuke gare ñakare ietre abko rüere tätre ñäke diän diän, akwa jändrän ngwarbe tä ngataen köte, ye kwrere niaratre jraindi arato.

¹³ Mdakäre abko, niaratre käkwe kukwe nuenbare blo ni mda mda rüere, käta ni mda mda mike ja tare nike, ye dokwäre abko Ngöbökwé ja mikadi rüere abko käkwe mikadi ja tare nike. Nitre dirikä blo tä ja mike gure bati bati, ye abko käita nebe nuäre btätre amne ja gaire ñakare, aiseite tätre ja mike gure kä trä ngwenbti. Erere arato, tätre mröre munbe Jesu mikakäre ütiäte jae angwane, käta nebe nuäre btätre, akwa ngwarbe tätre ni ngökö, käta ja bä mike ni kuin kwrere mun ngätäite, akwa jändrän kämekäme btä nita nebe ja gaire, ye kwrere tätre nebe mun ngätäite. ¹⁴ Mdakäre abko, meri ñan jatare dirikätre bloye, okwäta nebe meribtä angwane, töi tarä nebe ie jakrä amne käre niaratre nebe dräre ñakare ja mike ngite Ngöbö rüere amne, meri ruäre töi braibe abko tätre näkwite kukwe käme nuenkäre jabe. Erere arato, jändrän ni mda mdakwe, ie töta nebe krübäte jakrä. Akwa mrä Ngöbökwé mikadi ja ngie nuen kärekäre. ¹⁵ Erere arato, nitre dirikä blo nikani ji kuin metre Ngöbökwé bäre mento, aiseite niaratre tä näin ngwarbe nianinte amne, Beor ngobo Ngöbö kukwei niekä kädian nämane Balaam tö namani kukwe nuein blo ngwian ganainkrä jae, ye kwrere jire nitre dirikä blo tä näin. ¹⁶ Angwane kukwe nuenbare käme kore Balaamkwe, yebtä Ngöbökwé mäträbare krörö btä: Buro abko blite ñakare, akwa Ngöbökwé mikani blite ni nire kwrere, käkwe ñäkäbare Balaamyé, aibe käkwe ji ötani Balaam käne angwane, ñan nikani Ngöbö kukwei niere ngwarbe janknu ngwian ganainkrä jae.

¹⁷ Mdakäre abko, dirikätre blo ye abko ñö okwä ngrötani kwrere amne müta juankata niken ja käne mürekwe ye kwrere, ñobtä ñan angwane tätre ni die mikakrä tä niere, akwa ñan raba ni die mike jire chi, aiseite tätre dirire blo, ye dokwäre abko kä bäri iko te Ngöbökwé kitadi ngite kärekäre abko tä mikanintbe kräke. ¹⁸ Niaratre tä blite kuin bä nuäre, akwa tätre blite ngwarbe amne, ni ruäre käkwe kwäräbebare krire nitre nünanka blobtä, abti nikani kukwe kämekäme kite temen, käkwe tödekani krire Jesubti, aiseite di

tä braibe näin metre Ngöböbe, ye abko niaratre tä näkwite ja kukwäre kukwe kämekäme nuenkäre ben, aise te kukwe kämekäme mdei ietre, yebtä tä ni ye näkwite kore. ¹⁹ Erere arato, nitre dirikä blo abko käkwe ni mda mda tikadrete tätre niere, akwa niaratre ara jire tä kukwe kämekäme ngoto täni, ñobtä ñan angwane jändrän ño ño erere kräke ni tä ni klaborerere, ni ye abko tä jändrän ye ngoto täni. ²⁰ Akwa nire nire ie ni Dänkien amne ni Diantarikä Jesukristo nukanina gare amne kukwe kämekäme kä nebtä, ye ngäniene kwäräbebarera kwe, abti tä niken nakwenta bobukäre kukwe kämekäme ye arabe jiebti, ye ngwane tä nibrenteta kukwe kämekäme te, aise te niara töita nikenta kukwe kämekäme ngoto täni amne tä nebe kukwe nuene bäri käme mda, aise te ngämi tödeke Jesubti angwane, nämäne kukwe käme nuene ñakare abko erere tä nuene bäri mda. ²¹ Nitre ye abko, ie ji kuin era metre ni Dänkienkwe ñan rükadre gare jire chi abko rabadre bäri kuin kräke abko namani gare ietre, abti tätre kukwe kuin deme biani nuendre diribare ietre abko tätre kiteta temen. ²² Akwa kukwe nieta abko erere namani bare ietre abko krörö:

Nukro tä yen, abti tä kweteta,

Proverbios 26.11

abko nieta Ngöbö Kukweibtä. Erere arato, mtü jukateta tä neme merebe, akwa yebti tä niken jübenta dobre te abko nieta. Nitre ye ie ji kuin era metre ni Dänkienkwe tä nüke gare, abti tä niken kukwe kämekäme nuene bobukäre, ye abko mtü ye kwrere abkobtä tä nakenkä kore.

3

Ngöbökwä kä ne gadikä

¹ Ti mräkätre tare tikwe, tita tarä tiketa bobukäre munye. Tarä ketebu nebti abko ti tö kukwe mikaita töre munye amne jändrän kuin deme deme btä munkwe töbikadre, abkokäre tita tike. ² Nitre deme Ngöbö kukwei niekä käkwe dre dre niebare kira, ye munkwe ngwian töre käre jae. Erere arato, ni Dänkien amne ni Diantarikä Jesukristo käkwe kukwe biani nuendre nie abko nitre Jesukristo kukwei ngwianka käkwe diribare munye, ye tädre töre käre munye abko ie ti tö, käta tarä ne tike munye.

³ Ti mräkätre, ti bike kukwe bäri ütiäte niere, nebtä munkwe töbika: Kä mrä angwane, ni jatadi ruäre abko kukwe kämekäme mdei ietre, ye aibe kräke nünandi kwetre amne jatadi Ngöbö Kukwei mike yakrä jae, ⁴ käkwe niedi krörö: ¿Kristo rükadita bobukäre kä nebtä niebare kwe abko ame? ¿Se ñan ngwarbe ni ngökata ya? Kristo ñan rükadreta, ñobtä ñan angwane ni mräkä känekäne krütanina jökrä, akwa Kristo ngämi nuketa amne kä dätebare ño kena abko erere kä tä ja täritäri abti kä nüke mtare, aise te ngwarbe ni ngökata, niedi kwetre. ⁵⁻⁶ Akwa niaratre tä töbike blo, ñobtä ñan angwane kena dekä ja kukweibti Ngöbökwä kä käinta dätebare amne kä tementa dätebare ñöbti, ye niaratre ñan tö mikai era. Abti Noé näire nitre kukwe nuenkä kämekäme Ngöbö rüere abko Ngöbökwä ganinkä jökrä ñöbti, aise te kä dätebare kena abti kä nüke mtare jändrän ñakare ja kwrere ja täritäri, ye abko ñan tö mikai era jae arato. ⁷ Akwa kä käinta amne kä tementa nita tuen mtare noko abko Ngöbö ara jire käkwe gadikä ñukwä jutrabti ja kukweibti amne, nitre kukwe nuenkä kämekäme Ngöbö rüere, ye abko Ngöbökwä gadikä ñukwä jutrabti kä käinta amne kä tementa noko ngöi jökrä, abkokäre Ngöbö tä kä ngibiare mtare.

⁸ Mdakäre abko, ti mräkätre tare tikwe, kukwe ne munkwe ngwian töre käre jae: Kä köböiti ye abko kä mili krati kwrere ni Dänkienkrä amne kä mili krati ye abko kä köböiti kwrere kräke. ⁹ Ne aise te, ni Dänkien käkwe köbö mikaninta, akwa ñan tä ja kukwei mike täte jötrö abko ni ruäre tä nütüre ni Dänkienbtä, akwa ni jökrä kukwe nuenkä kämekäme Ngöbö rüere, ye abko käkwe tödekadre jökrä Jesubti amne ñan rikadre ja tare nike Ngöbö okwä bäre mento, ie Ngöbö tö, aise te tä köbö kite bätärekä ja käne rükakäreta, ye abko munkwe ngwian töre jae. ¹⁰ Akwa batibe ni gokä tä nüke, ye kwrere jire ni Dänkien köböi rükai. Köbö ye näire ñukwä jutra rabadi kri krübäte abko ngö rabadi juuu, käkwe kä käinta se gadikä jökrä. Erere arato, jändrän jökrä bti Ngöbökwä kä dätebare, ye ñukwä

jutrakwe gadikä jökrä arato amne, jändrän jökrä tä kä nebtä, se abko rukwadi jökrä ñukwä jutrate kä temen noko ngöi jökrä.

¹¹ Ngöbökwe jändrän jökrä juandi ngwarbe kore ñukwä jutrabti, ne aisete munkwe nünandre bäri deme ni Dänkien aibe kräke, ¹² käkwe Ngöbö köböi ngibia ngäbti kisere amne, munkwe jändrän jökrä nuen kuin ja di ngöi jökrä Ngöbö köböi ye krötakäre bäri jötrö ja kukwäre. Köbö ye näire kä käinta se rukwadi jökrä ñukwäte amne jändrän jökrä bti Ngöbökwe kä temen ne dätebare abko güdadite jökrä ñukwä jutrate. ¹³ Akwa Ngöbökwe kä käinta amne kä tementa btin köböi mikani mda nie, ye abko nita ngibiare amne kä btin ye kanti abko ni nüne kuin era metre aibe käkwe nünandi.

¹⁴ Ne mden kisete ti mräkätre tare tikwe, kukwe rakadikä jökrä kore, ye ngibiare ngäbti kisere kwärä munkwe nüna deme amne munkwe ñan ja mika ngite amne munkwe nüna jame jabtä Ngöböbe amne ni mda mdabe. ¹⁵ Mdakäre abko, kukwe ne munkwe ngwian töre jae arato: Ni kwati rabadre dianintari, abkokäre ni Dänkien käta ni ngibiare bätärekä kore. Kukwe ye arabebtä ni mräkä tare kri nikwe Pablo käkwe tärä tikani munye arato amne Ngöbökwe niara mikani töbtä ruen tie. Tita kukwe tike munye, ye kwrere Pablota tike munye arato. ¹⁶ Akwa Pablokwe tärä tikani ketareketare, yebtä abko kukwe ruäre tare rükare gare, aisete nitre ie Ngöbö gare ñakare metre amne nitre töi mräme käta ja töi kwite jötrö jötrö, ye abko käta kukwe tikani Pablokwe kwite bä jene, abti tätre dirire blo. Ye kwrere arato, Ngöbö Kukwei mda mda kwitata kwetre, dokwäre Ngöbökwe mikadi ja ngie nuen abko känänta au jakrä kwetre.

¹⁷ Ne aisete, ti mräkätre tare tikwe, nitre dirikä blo jatadi ruäre tikwe niebare mun mikakäre mokre abko nena gare munye amne, nitre dirikä blo ye käkwe ñan mun ngökadre, abkokäre munkwe ja ngibia niaratre ngäniene. Erere arato, nitre moto kämekäme ye käkwe ñan mun kitadre ji blobti, abkokäre munta nünenkä dite jabtä, ye kwrere munkwe nünanka janknu, käkwe ja ngibia. ¹⁸ Angwane ni Dänkien ni Diantarikä nikwe Jesukristo ye munkwe mika gare bäri kuin jae amne ni Dänkien käta mun tarere ja moto kuinbti ye abko rüka gare täte jökrä munye. ;Ni Dänkien aibe raba käikitaninkä mtare amne kärekäre! Amen. Abko kore se. Ne ngörä.

Tärä Tikani Käne Juankwe 1 Juan

Ni ja töitikaka Jesube kädian nämane Juan käkwe tärä ne tikani. Niarakwe tärä mda mda tikani arato abko krörö: Kukwe Kuin Jesubtä Tikani Juankwe, 2 Juan, 3 Juan, Apocalipsis. Nitre tödekaka Jesubti nämane nüne juta kwatirekwatire te kākä Asiate, kräke tärä ne tikani. Mtare kä Asia abko kädianta Turquía. Juan namanina unbre angwane tärä ne tikani kwe.

Jesukristo köböire Ngöbö nämane nitre tödekaka Jesubti tarere kri krübäte, käkwe kukwe kuin bätäkä ngwarbe nuenbare kräke abko Juan tö namani mikai gare ietre tärä nebti, käkwe tikani. Erere arato, nitre tödekaka Jesubti käkwe ni mda mda taredre era metre, ñobtä ñan angwane nita ni mda mda tarere metre angwane, Ngöböta ni bkäne era metre tä nuke gare nie, niebare Juankwe.

Mdakäre abko, Juankwe tärä ne tikani nitre tödekaka Jesubti mikakäre mokre dirikätre blobtä. Jesukristo abko ñakare ni kwrere abko dirikätre blo nämane niere. Niara bä namani ni kwrere amne ngrabare aibe ni ngrabare kwrere dirikätre blo nämane niere, akwa niara ñakare ja kwrere nibe amne ñakare Ngöbö Odei abko dirikätre blo nämane niere. Nitre tödekaka Jesubti käkwe ñan olo ketadrete jire chi nitre yeye, ñobtä ñan angwane dirikätre kore abko ni ni ngökaka, niebare Juankwe. Kukwe era metre Ngöböbtä amne Ngöbö Odei Jesukristobtä, ye abko Ngöbö Üai käkwe mikadi gare abko Juankwe niebare abko erere tikani täräbtä.

Jesukristo abko Kukwe Ngöbökwere kwrere

¹ Ti Juan käta tärä ne tike munye. Kena dekä, kä ne däte ngämi, känenkri Jesukristo nämänena. Jesukristo ye abko nunkwe kukwei nuaba, nunkwe tuaba ja okwä jenbti amne nunkwe nuabtaba ja kise jenbti. Niara ye abko Kukwe kwrere nikrä, käta ni mike nüne kärekäre Ngöböbe abko nunta mike gare munye. ² Jesukristo nämänena kena ni Rün Ngöböbe, akwa Ngöbökwere juani nüne nun ngätäite nete angwane, nunkwe tuaba, aisete nunta blite btä munbe. Niara ni mikaka nüne kärekäre Ngöböbe abko nunta mike gare munye. ³ Nunkwe niara tuaba amne nunkwe kukwei nuaba abko erere nunta mike gare munye angwane, nunta ja gete era metre Ngöbö ni Rün nikwebe amne Odei kwe Jesukristobe, ye kwrere mun rabadre ja gete nunbe, abkokäre nunta kukwe era metre niarabtä ne mike gare munye, ⁴ kä rabadre nuäre täte jökrä munbtä, abkokäre nunta tärä ne tike munye.

Nünandre metre

⁵ Kukwe diribare Jesukristokwe nunye abko erere nunta mike gare munye abko krörö: Ngöbö abko ñotra kwrere amne kä iko ñakare jire chi btä.* ⁶ Ne aisete nita ja gete era metre Ngöböbe ni tädre niere, akwa ni tädre ja mike ngite käre Ngöbö rüere kä ikote, ye ngwane nita ni ngökö amne kukwe era metre Ngöbökwere käta nünamna metre nie, ye kwrere nita nüne ñakare. ⁷ Akwa ñotra trä dirare, te Ngöböta nüne deme amne metre, ye kwrere nita nüne deme amne metre ñotra träte ne ngwane, nita ja gete era metre jabe kwärikwäri amne, Ngöbö Odei Jesu krütani krusobtä nikrä angwane, ja därrie ianinte nikrä kwe, ye köböire Ngöböta ni ngite bätete jökrä nibtä, käta ni mike deme ja ngwärekre.

⁸ Akwa ni ja mike ngite ñakare Ngöbö rüere nikwe niedre ne ngwane, nita ja ngökö au amne nita ñäke ngwarbe, ñobtä ñan angwane Ngöbö Kukwei era metre ye gare ñakare nie. ⁹ Akwa nita kukwe nuene kämekäme abtä ni ngite Ngöbö ngwärekre, ye nikwe niedre metre jökrä Ngöböye ne ngwane, Ngöbökwere ni ngite diandrekä nibtä niebare kwe, aisete

* 1:5 Ngöbö abko ñotra kwrere amne kä iko ñakare jire chi btä. Ngöbö abko ñotra kwrere, ye abko käta Ngöbö abko deme, era metre amne moto kuin bä mike. Niarata kukwe käme nuene ñakare jire chi abko “kä iko ñakare jire chi btä” käta bä mike.

ja kukwei mikadi täte kwe amne Ngöbö abko metre, aiseite ni ngite ye diandikä jökrä nibtä mento kwe amne ni mikadi deme ja ngwärekre kwe. ¹⁰ Akwa ni ngite Ngöbö rüere, Ngöbökre niebarera nibtä, aiseite ni ja mike ngite ñakare Ngöbö rüere nikwe niedre, ye ngwane nita Ngöbö bä mike ni ni ngökaka kwrere. Erere arato, ni ja mike ngite ñakare nikwe niedre, ye ngwane niara kukwei abko nita mike ñakare ütiäte jae.

2

¹ Ti mräkätre, mun abko ti ngäbriänkätre tikwe kwrere. Munkwe ñan ja mikadre ngite Ngöbö rüere, abkokäre tita tära ne tike munye. Akwa nane ni iti tödekaka Jesubti käkwe ja mikadre ngite angwane, Ngöbökre niara ngite diandikä mento btä, ñobtä ñan angwane blitaka tära nikä ni Rün Ngöbö ngwärekre. Ni blitaka nikä ye abko Jesukristo ara. Niara abko Ni Era Metre. ² Jesukristo käkwe ja mikani müre ketadre krusobtä Ngöbö mäta kri diankakäre nibtä amne Ngöbö moto mikakäreta jäme nikä, erere arato ni ngite diankakäre nibtä. Ye abko ñan ni ne aibe kräke akwa, ni kä jökräbti temen kräke ja mikani müre ketadre kore kwe.

³ Ye abko, Ngöbökre kukwe biani nuendre nie, ye erere nita mike täte ne ngwane, Ngöbö nena gare metre nie abko rükadi gare jabtä nie. ⁴ Akwa nire nire käkwe niedre: Ngöbö nena gare tie, niedre kwe, akwa kukwe biani Ngöbökre nuendre nie abko mike ñakare täte ne ngwane, ni ye abko tä ni ngökö jirekäbe amne Ngöbö Kukwei era metre gare ñakare ie. ⁵⁻⁶ Akwa nire nire tä Ngöbö Kukwei mike täte angwane, ni ye abko tä Ngöbö tarere era metre bkänä. Ye abko, nire nire käta niere, tita nüne kuin metre Ngöböbe abko tä niere, ye ngwane Jesukristo käkwe nünabare ño kä nebtä, ye kwrere nünandre kwe arato. Nita nüne kore ne ngwane, nita nüne ketetibe Ngöböbe abko tä gare era metre jabtä nie.

⁷ Mdakäre abko ti mräkätre tare tikwe, kukwe biani nuendre Ngöbökre tita tike munye, ye abko ñakare biani btin abko tita tike, ñobtä ñan angwane mun jatani tödeke krire Jesubti angwane, munkwe ja taredre kwärikwäri abko niebarera munye, aiseite kukwe ne abko garera munye, aiseite ñakare btin munkrä. ⁸ Akwa kukwe ye abko kukwe btin kwrere abko tita tiketa munye. Kristokwe ni tarebare era metre, ye kwrere munta ja tarere era metre kwärikwäri, ñobtä ñan angwane Jesu jatani amne, jändrän kämekäme nämane Ngöbö rüere abko jatani jire jökrä kä ikokri ye abko kitera niken ta amne, Ngöbö trä kuin era metre kitera trä ngitiekä, ye mden abko kukwe btin, btä tita tära tike munye.

⁹ Ye abko, nire nire tä nüne deme amne metre Ngöbö träte tä niere, akwa tä bätä ngwen mräkäbtä, ni ye abko tä dikekä kä ikote Ngöbö rüere. ¹⁰ Akwa nire nire käta mräkä tarere era metre, ye abko tä nüne Ngöbö träte amne kukwe ñakare jire niara töite kä raba mike niken ngwarbe Ngöbö bäre mento. ¹¹ Akwa nire nire käta bätä ngwen mräkäbtä, ni ye abko tä nüne amne tä dikekä kä ikote, ñobtä ñan angwane nita dikekä ji ngrabare kä ikote angwane, käta neme tuen ñakare nie, ye kwrere ni ye tä nüne kä ikote, aiseite tä niken mento Ngöböbtä abko tuen ñakare ie.

¹² Ne abko, mun ngäbäkrere, ie tita tära ne tike, ñobtä ñan angwane Jesukristo krütani krusobtä, ye köböire Ngöbökre mun ngite dianikä jökrä munbtä, aiseite tita tära ne tike munye.

¹³ Mun tataretatare abko ie tita tära ne tike arato. Ngöbö ngämi kä ne dätere, känenkri Jesukristo nämanena. Jesukristo ye abko nükanina gare munye, aiseite tita tära ne tike munye.

Mun bati bati abko käta ni rüe Satana ngututu ganaine kwäräbe, aiseite tita tära ne tike munye.

Angwane mun ngäbäkrere abko ie ni Rün Ngöbö nükanina gare, aiseite tita tära ne tike munye.

¹⁴ Mun tataretatare abko Ngöbö ngämi kä ne dätere, känenkri Jesukristo nämanena. Jesukristo ye abko nükanina gare munye, aiseite tita tära ne tike munye.

Mun bati bati abko dite dite Ngöbö Kukweibtä. Ngöbö Kukwei tä käre mun töite amne munta ni rüe Satana ngututu ganaine kwäräbe, aiseite tita tära ne tike munye.

Ni ñan rankwadre jändrän kä nebtä jiebti

¹⁵ Mdakäre abko, jändrän kämekäme Ngöbö rüere kä nebtä, ye munkwe ñan tare jire chi, ñobtä ñan angwane nire nire tä jändrän Ngöbö rüere tarere, ni ye abko ñan tä ni Rün Ngöbö tarere, ¹⁶ ñobtä ñan angwane jändrän jökrä kämekäme Ngöbö rüere ye abko tä kite ñakare ni Rün Ngöbö kri, akwa jändrän jökrä kä nebtä tä Ngöbö rüere, yekri tä kite. Angwane jändrän kämekäme kä nebtä tä rüere Ngöbö rüere abko krörö: ja mika gure bati bati bätäkä ngwarbe abko mdeita nebe nie. Erere arato, jändrän tä nebe tuen kuin ni okwäye abko mdeita nebe nie amne, nita jändrän bkäne amne nita dre dre nuene, yebtä nita bike kri abko tä Ngöbö rüere kä nebtä. ¹⁷ Akwa jändrän jökrä kämekäme Ngöbö rüere mdeita nebe nie, ye abko rikadi jökrä ta, akwa Ngöbö tö dreye, erere nire nire tä mike täte, ni ye abko käkwe nünandi kärekäre Ngöböbe.

Nitre Kristo rüe, ye ngäniene nikwe ja ngibia

¹⁸ Ti mräkätre, mun abko ti ngäbriänkätre tikwe kwrere. Kä ne abko kä mrä. Kä mrä angwane, ni iti kädianta Kristo Rüe jatadi iti niebare, ye abko munkwe kukwe nuani, ye erere Kristo rüe nukanina kwati dirire mtare, ye mdenbtä abko kä mrä nukera abko tä gare nie. ¹⁹ Nitre Kristo rüe ye abko nämane ja ükekrö ketetibe nibe, akwa niaratre nämane tödeke ñakare era metre Jesubti, aiseite nämane nekete ñakare era metre nibe, aiseite nikani nibtä mento. Niaratre tädre tödeke era metre Jesubti angwane, tädre nekete era metre gwaire nibe akräke tädre ketetibe nibe; akwa nämane tödeke ñakare era metre Jesubti amne nämane nekete ñakare era metre nibe abko rükadre gare btä, abkokäre nikani jökrä jenena nibtä mento.

²⁰ Ye abko nitre Kristo rüe rükadre gare metre munye, abkokäre Kristo Ni Deme käkwe Ngöbö Üai mikani nüne munbtä, aiseite kukwe era metre nena gare mun jökräye. ²¹ Tita tärä ne tike munye ye abko ñan kukwe era metre gare ñakare munye abtä tita tike, akwa kukwe era metre nena gare kuin munye, aiseite tita tärä ne tike kore munye, ñobtä ñan angwane kukwe dirita ngwarbe, ye ñan tä kite kukwe era metrekri ye garera munye, abtä tita tärä ne tike kore munye. ²² Nire nire ni ngökaka abko ti bike niere munye. Jesu abko Ni Dianinkä ñakare Ngöbö kwe, ye nire nire tä niere, ni ye abko ni ngökaka amne ni ye abko Kristo rüe amne Ngöbö ni Rün nikwe mikata ütiäte ñakare kwetre. Erere arato, Jesu ye abko Ngöbö Odei abko mikata era ñakare kwe. ²³ Ne aiseite, nire nire kätä Jesu mike ñakare ütiäte Ngöbö Odei kwrere, ni ye abko ie Ngöbö ni Rün gare ñakare; akwa nire nire kätä Jesu mike ütiäte jae Ngöbö Odei kwrere, ni ye abko ie Ngöbö ni Rün nena gare era metre.

²⁴ Mdakäre abko, mun jatani tödeke krire Jesubti angwane, kukwe kuin Jesubtä diribare kena munye, ye munkwe ketate käre kisete jakrä. Munkwe nuendre kore ne ngwane, mun tädi nüne käre ketetibe Ngöbö Odeibe amne Ngöbö ni Rünbe arato. ²⁵ Ye abko, nikwe nünandre kore ketetibe bentre angwane, nikwe nünandi kärekäre ben, ye mden abko Jesukristokwe köböi mikani nie.

²⁶ Ye abko, ni ruäre tö mun ngökai, tö mun ngwiain ji blobti Ngöbö bäre mento. Ni yebtä abko tita tärä ne tike munye mun mikakäre mokre. ²⁷ Akwa Jesukristo käkwe Ngöbö Üai Deme mikani nüne munbtä, ye abko tä kukwe jökrä Ngöböbtä amne Kristobtä dirire munye amne, kukwe dirita Ngöbö Üaikwe munye, ye abra era metre amne tä ni ngökö ñakare. Ye aiseite, ni mdakwe diridre munye ye abko ñakare ütiäte munkrä, aiseite Ngöbö Üai käkwe diribare ño munye Kristobtä, ye kwrere munkwe nuna ketetibe Kristobe.

Ni tödekaka Jesubti abko Ngöbö ngäbriänkätre

²⁸ Mdakäre abko, mun ti ngäbriänkätre tikwe kwrere. Kristo rükadita angwane, niara jürä ñan rabadre nibtä amne ni ñan rabadre ja gaire niara ngwäre kri, akwa ja rabadre ruen jame nie niara ngwäre kri, abkokäre munkwe nuna käre ketetibe ben.

²⁹ Niara abko era metre, ye garera munye, aiseite nire nire kätä nüne era metre, ni ye abko Ngöbö ngäbriänkä.

3

¹ ¡Anchinaa! Ngöbö ni Rün nikwe käta ni tarere kri krübäte tuen munkwe abko krörö: ni abko Ngöbö ngäbriänkätre ara niarata niere nie mtare. Ye abko, nitre kä nebtä tä nüne Ngöbö rüere, ie Ngöbö gare ñakare, aisete ni abko Ngöbö ngäbriänkätre ñan tä nüke gare ietre arato. ² Ti mräkätre tare tikwe, ni abko nena Ngöbö ngäbriänkätre era metre bkänä, akwa ni rabadi ño mrä, ye abko Ngöbö ngämi mike gare. Akwa Jesukristo rükadita angwane, niara abko ño nikwe tuadi ja okwä jenbti, aisete ni rabadi niara kwrere arato. ³ Ye abko nire nire tö ja tuai Jesube, käta ngibiare ngäbti kisere, ni ye abko tä ja ngibiare bäri kukwe käme ngäniene nünakäre deme, Jesukristo kuin deme ye kwrere.

⁴ Akwa nire nire käta kukwe nuene kämekäme ja mikakäre ngite Ngöbö rüere, ni ye abko tä kukwe biani Ngöbökwé nuendre nie kite temen, ñobtä ñan angwane nita kukwe nuene kämekäme angwane, kukwe biani Ngöbökwé nuendre nie ye nita kite temen. ⁵ Akwa Jesukristo nükani kä nebtä ni ngite Ngöbö rüere ye diankakäre mento jökrä nibtä, ye abko nena gare munye amne, Jesukristo abko käkwe ja mikani ngite ñakare jire bati Ngöbö rüere. ⁶ Ye aisete, nire nire tä nüne ketetibe niarabe, ni ye abko ñan tä niken ja mike ngite janknu Ngöbö rüere; akwa nire nire käta ja mike ngite käre Ngöbö rüere, ni ye abko käkwe ñan Jesukristo tuabare amne gare ñakare ie.

⁷ Ti ngäbriänkätre tikwe, munkwe ñan ja ngökamna ni mda mdaye kukwe nebtä. Nire nire käta kukwe era metre nuene, ni ye abko ni era metre Ngöbö ngwärekre, ñobtä ñan angwane tä nekete Ngöbö era metre yekri. ⁸ Akwa nire nire käta kukwe nuene kämekäme, käta ja mike ngite Ngöbö rüere, ni ye abko tä kite diablukri, ñobtä ñan angwane kira kena abti kä nüke mtare, käre diabluta ja mike ngite Ngöbö rüere. Ngöbö Odei nükani kä nebtä sribi diablukwe bätäkä ngwarbe juankäre ngwarbe. ⁹ Nire nire Ngöbö ngäbriänkä abko ñan tä kukwe kämekäme nuene janknu ja mikakäre ngite, ñobtä ñan angwane Ngöbö Üai tä nura kwrere btä abko rikai Ngöbö ngäbriänkä töi kwite, Ngöböta töbike ño ye kwrere, aisete ñan raba ja mike ngite janknu Ngöbö rüere. ¹⁰ Nire nire Ngöbö ngäbriänkä amne nire nire diablu ngäbriänkä tä nüke gare krörö nie: Nire nire ñan tä jändrän kuin nuene ni mdakrä amne ñan tä mräkä tarere, ni ye abko ñakare Ngöbö ngäbriänkä.

Nikwe ja taredre kwärikwäri

¹¹ Mdakäre abko, mun nikani tödeke krire Jesubti angwane, kukwe diribare munye abko krörö: Nikwe ja taredre kwärikwäri abko diribare munye. ¹² Nikwe ja mikadre ngite ñakare Caín tukwe kwrere. Caín abko diablukwe, aisete moto käme diablu kwrere, käkwe etba Abel kämikani, ñobtä ñan angwane Caín moto käme, erere nämane kukwe nuene käme. Akwa Abel abko moto kuin, aisete nämane jändrän kuin nuene, ye dokwäre Caín moto nämane iko kräke amne namani bätä ngwen btä, käkwe kämikani. ¹³ Ne aisete ti mräkätre tikwe, munta jändrän kuin nuene, dokwäre nitre nünanka Ngöbö rüere Caín kwrere käta bätä ngwen munbtä angwane, yebtä munkwe ñan töbika dikaro, ¹⁴ ñobtä ñan angwane ni ngämi tödeke Jesubti, känenkri ni nämane ni ngwäkäre kwrere Ngöbö ngwärekre arato, akwa nikwe tödekani Jesubti, aisete mtare nita ni nire kwrere, ye abko nena gare metre nie, ñobtä ñan angwane mtare nita ni mräkä tarere aisete. Akwa nire nire ñan tä mräkä tarere, ni ye abko tä ni ngwäkäre kwrere. ¹⁵ Ye abko, nire nire tä bätä ngwen mräkäbtä, ni ye abko ni kämikaka Ngöbö okwäbti amne, ni ni kämikaka käkwe ñan nünandi kärekäre Ngöböbe, ye nena gare munye.

¹⁶ Akwa nikwe ja taredre ño kwärikwäri abko Jesukristokwe mikani gare krörö nie: Jesukristo käkwe ja biani müre ketadre nikrä, ye kwrere nikwe ja taredre kwärikwäri angwane, ni rabadre biare krüte ni mräkä kräke arato. ¹⁷ Ye abko ti bike bä mike krörö munye: Ni tödekaka Jesubti ngwian bkäne tädre iti amne niara mräkä bobre tädre siba, akwa ni ngwian bkäne ie rabadre ruentari tare ñakare, käkwe mräkä bobre ye die mikadre ñakare, ¿ni ye abko tä Ngöbö tarere ya? ¡Ñakare jire chi!

¹⁸ Mun ti ngäbriänkätre tikwe kwrere, nikwe ñan ni mräkä taredre kadabti be ni ngwian bkäne ye kwrere, akwa nikwe jändrän kuin nuendre ni mräkäkrä amne nikwe

ni mräkä taredre era metre arato. ¹⁹⁻²⁰ Mdakäre abko, ja rabadre ruen ngite nie Ngöbö ngwärekre angwane, Ngöböta ni bkäne era metre amne kukwe era metre Ngöbökre, btä nita nekete era metre, ye tä nüke gare krörö nie, ni rabadre nüne moto jäme blitakäre Ngöböbe: Ngöbö bäri töbtä ni ngwä amne ni moto amne ni töi ño ño abko gare metre ie.

²¹⁻²² Ne aisete ti mräkätre tare tikwe, ja rabadre ruen ngite ñakare nie Ngöbö ngwärekre ne ngwane, ni rükadi jäme Ngöbö ngwärekre blitakäre ben, ñobtä ñan angwane Ngöbö tö dreye, erere nita nuene amne, kukwe biani bätäkä ngwarbe nuendre nie Ngöbökre, erere nita mike täte, aisete nikwe dre dre ribedre ie, erere biandi jökrä kwe nie. ²³ Ye abko, kukwe bäri ütiäte biani keteti nuendre nie Ngöbökre abko nikwe tödekadre niara Odei Jesukristobti amne, Jesukristo käkwe ja taremna ño nie, ye kwrere nikwe ja taredre kwärikwäri. ²⁴ Ngöbökre kukwe ye biani nuendre nie, ye nire nire tä mike täte abko tä nüne ketetibe Ngöböbe amne Ngöböta nüne ketetibe ben. Ngöbökre ja Üai mikani nüne nibtä, ye mden köböire abko Ngöböta nüne ketetibe nibe abko tä nüke gare nie.

4

Üai mden mden köböire dirita abko mikadre ñäräre

¹ Ti mräkätre tare tikwe, ti bike kukwe mdara jire niere munye abko krörö: Ni jökrä jata dirire munye abko tä näin dirire Ngöbö Üai köböire jata niere, ni ye abko ie munkwe ñan ja ngwian nain jötrö ngwarbe, akwa tä näin dirire era metre Ngöbö Üai köböire ya, o üai käme köböire ya, ye abko munkwe mika ñäräre kuin, ñobtä ñan angwane ngöbö ngwarbe kukwei niekä tä näin kwati mtare üai käme köböire, aisete munkwe ja ngibia kuin. ² Ye abko, nire nire btä Ngöbö Üai tä era metre bkänä abko köböire tä dirire abko rükadre gare krörö munye: Jesukristo abko därebare era metre ni kä nebtä kwrere, ye nire nire käta mike era jae, erere tä niere, ni ye abra btä Ngöbö Üai tä era metre bkänä; ³ akwa Jesu därebare era metre ni kä nebtä kwrere, ye nire nire ñan tä mike era, akwa tä rükente ne ngwane, ni ye abko btä Ngöbö Üai ñakare amne niara abko tä näin Kristo Rüe üai kämenbti. Nitre dirikä kore jatadi abko niebarera, ye munkwe kukwei nuani, ye mden abko nükanina kä ketareketare temen, aisete munkwe ñan ja ngwian nain.

⁴ Ti mräkätre, mun abko ti ngäbriänkätre tikwe kwrere. Mun abko jen Ngöbökre, aisete nitre ni ngökaka abko munkwe ganainbare kwäräbe, ñobtä ñan angwane Ngöbö Üai tä munbtä abko bäri di kri üai käme Ngöbö rüere kä nebtä ye ngwä, aisete munkwe ganaibarera kwäräbe. ⁵ Jändrän jökrä tä Ngöbö rüere, yekri nitre ye tä nekete, aisete tä ñäke Ngöbö rüere amne nitre nünanka Ngöbö rüere abko tä olo ketete niaratre kukweiye. ⁶ Akwa ni abko, ni jen Ngöbökre, aisete nire nire ie Ngöbö gare abko tä olo ketete ni kukweiye; akwa nire nire ñan tä olo ketete ni kukweiye abko ñakare jen Ngöbökre. Ne aisete nire nire btä Ngöbö Üai era metre tä abko tä ni kukwei mike era; akwa nire nire btä üai käme ni ngökaka tä abko ñan tä ni kukwei mike era jae.

Ngöböta ni tarere, kwrere nikwe ni mräkä taredre

⁷ Ti mräkätre tare tikwe, Ngöbö aibe käta ni kite ni mda mda tarere, aisete ari ja tarere kwärikwäri. Nire nire käta mräkä tarere abko därebare Ngöbökre, aisete Ngöbö ngobo amne Ngöbö gare metre ie. ⁸ Ngöbö abko ni tarekä amne jändrän jökrä nuenta kwe abko tä nuene ni tarekäre, aisete nire nire ñan tä ni mda mda tarere, ni ye abko ie Ngöbö gare ñakare. ⁹ Ngöböta ni tarere ye abko bä mikani krörö kwe nie: Nikwe nünandre kärekäre Ngöböbe, abkokäre Ngöbökre ja Odei itibe juani kä nebtä. Ye kwrere Ngöböta ni tarere abko bä mikani kwe nie. ¹⁰ Erere arato, Ngöböta ni tarere kri abko krörö: Ñan nikwe Ngöbö tarebare käne abtä Ngöböta ni tarere, akwa Ngöbö ara jire käkwe ni tarebare käne, käkwe ja Odei juani krüte krusobtä ni kräke, Ngöbö mätä kri nibtä diankakäre mento amne Ngöbö moto mikakäre jäme ni kräke amne ni ngite Ngöbö rüere ye diankakäre mento nibtä, abkokäre krütani. ¹¹ Ne aisete, ti mräkätre tare tikwe, Ngöbökre ni tarebare kri kore, ye kwrere nikwe ja taredre kwärikwäri arato. ¹² Ni ngämi

Ngöbö tuen jire bati, akwa nita ja tarere kwärikwäri, ye ngwane Ngöböta nüne nibtä abko tuata nibtä, amne nikwe Ngöbö taredre ño metre, erere arato nikwe ni mda mda taredre metre abko tä nuke gare nie.

¹³ Mdakäre abko, nita nüne ketetibe Ngöböbe amne Ngöböta nüne ketetibe nibe, ye abko gare nie, ñobtä ñan angwane Ngöbökwé ja Üai mikani nüne nibtä. ¹⁴ Ye abko, ni Rün käkwe ja Odei juani ni jökrä diantarikäre, ye abko nunkwe tuani amne nunta mike gare ni jökräye. ¹⁵ Jesu abko Ngöbö Odei era metre, ye nire nire kräke tä nebe era, käta tödeke bti, ni ye abko tä nüne ketetibe Ngöböbe amne Ngöböta nüne ketetibe ben arato. ¹⁶ Ye abko Ngöböta ni tarere era bkänä, yebti nita tödeke amne nita mike era.

Ngöbö abko ni jökrä tarekä, aisete nire nire käta kä bien Ngöböye ja tarekäre, ni ye abko käta ni mda mda tarere amne tä nüne ketetibe Ngöböbe amne Ngöbö tä nüne ketetibe ben. ¹⁷ Ngöböta ni tarere, ye tä nebe era nikrä, ye ngwane Ngöbökwé kukwe ükadite ni jökrä kräke kä mrä angwane, kä jürä rabadre ñakare nibtä Ngöbö ngwärekre, ñobtä ñan angwane Jesukwe nünabare kä nebtä, ye kwrere nita nüne, aisete ni rabadre moto jäme Ngöbö ngwärekre. ¹⁸ Ye abko, Ngöböta ni tarere era metre gare nie angwane, kä jürä ñakare nibtä Ngöbö ngwärekre, ñobtä ñan angwane Ngöböta ni tarere era metre, ye abko tä Ngöbö jürä nibtä juentari mento, akwa nane Ngöbö jüräta neme nibtä, ye ngwane Ngöböta ni tarere era metre ngämi nuke gare täte jökrä nie.

¹⁹ Mdakäre abko, Ngöbökwé ni tarebare käne, ye mden kisete nita Ngöbö tarere amne nita ja tarere kwärikwäri. ²⁰ Akwa nire nire käkwe niedre: Tita Ngöbö tarere, niedre kwe, ye btäräbe tädre bätä ngwen mräkäbtä, ni ye abko tä ni ngökö jirekäbe amne niara ñan raba Ngöbö tarere, ñobtä ñan angwane niara mräkä tuen ie abko nuäre taredre, akwa tä tarere ñakare, ¿se abko Ngöbö tuen ñakare ie abko tareta era kwe ya? ¡Ñakare jire chi! ²¹ Ne aisete niarakwe kukwe biani nuendre nie abko krörö: Nire nire käta Ngöbö tarere ye käkwe mräkä taredre arato abko biani nuendre kwe nie.

5

Nikwe tödekadre Ngöbö Odeibti

¹ Jesu abko Ni Dianinkä Ngöbökwé, ye nire nire käta mike era amne tä tödeke bti, ni ye abko därebare Ngöbökre, aisete Ngöbö ngobo. Ye abko, ti mräkätre, nire nire käta ni rün tarere, ni ye abko käta ni rün ye ngäbriänkätre tarere arato, ² aisete nita Ngöbö tarere amne nita niara kukwei mike täte, ye ngwane nita Ngöbö ngäbriänkätre mda mda tarere arato abko tä nuke gare nie. ³ Ye abko, nita Ngöbö tarere angwane, nita kukwe biani Ngöbökwé nuendre nie ye mike täte jökrä amne, kukwe biani nuendre kwe nie, ye abko ñakare tare nuene, ñakare tribe doboko kwrere, ⁴⁻⁵ ñobtä ñan angwane Jesu abko Ngöbö Odei ye nire nire käta mike era jae, käta tödeke bti, ni ye abko Ngöbö ngäbriänkä. Erere arato, ni ye käta jändrän jökrä kämekäme Ngöbö rüere kä nebtä ganaine. Ye abko, tödeka kwatibe Jesubti, ye aibe köböire nita kukwe kämekäme Ngöbö rüere ganaine.

⁶ Mdakäre abko, Jesukristo abko Ngöbö Odei era metre nükani ni ngätäite, ye abko ñö amne däri käkwe bä mikani. Ye abko, ñan ñö aibe käkwe bä mikani, akwa ñö amne däri arato käkwe bä mikani. Erere arato, Ngöbö Üai ara jire käta kukwe ne mike gare metre nie Jesukristobtä amne, Ngöbö Üai tä ni ngökö ñakare jire. Jesukristo abko Ngöbö Odei era metre, ye abko Ngöbö Üai tä mike gare nie. ⁷ Ye abko, jändrän ketamä käta kukwe era niere kore Jesukristobtä abko krörö: ⁸ Ngöbö Üai amne ñö amne däri abko käta blite ja kwrere jökrä Jesukristobtä. ⁹ Ni mda abko tä kukwe niere ni mdabtä angwane, nita mike era. Ngöbö bäri ütiäte kri ni ngwä, aisete Ngöböta kukwe era erere niere Jesubtä ye abko bäri ütiäte, ñobtä ñan angwane Ngöböta kukwe era erere niere nie niara Odeibtä, aisete bäri rabadre era nikrä. ¹⁰ Ne aisete, nire nire tä tödeke Ngöbö Odei Jesukristobti ye abko tä kukwe niebare Ngöbökwé niara Odeibtä ye mike era jae; akwa nire nire ñan tä kukwe niebare Ngöbökwé niara Odeibtä ye mike era jae, ni ye abko tä Ngöbö bä mike ni ni ngökaka kwrere, ñobtä ñan angwane kukwe era niebare Ngöbökwé ja Odei Jesukristobtä abko ñan tä mike era jae aisete. ¹¹ Kukwe era metre niebare Ngöbökwé niara Odeibtä

abko krörö: Ngöböta ni mike nüne käreka niara Odei köböire. ¹² Ye aise, nire nire tä tödeke Ngöbö Odei Jesukristobti, ni ye abko rabadi nüne käreka Ngöböbe, akwa nire nire ñan tä tödeke Ngöbö Odei Jesukristobti, ye kärke ñan nünandre käreka Ngöböbe.

Kukwe mrä

¹³ Mdakäre abko ti mräkätre, munta Ngöbö Odei mike era jae, käta tödeke bti, ye köböire mun rabadi nüne käreka Ngöböbe abko rabadre gare metre munye, abkokäre tita tära ne tike munye. ¹⁴ Mdakäre abko, nita krötö Ngöbö ken kukwe ribere ie, ye ngwane ni raba kukwe ribere jäme ie, ñobtä ñan angwane, Ngöbö tö dreye nikrä abko erere nita kärere ie, ye ngwane tä ni kukwei kaen ngäbti ja moto kuinbti. ¹⁵ Nita jändrän kärere Ngöböye angwane, Ngöböta ni kukwei kaen ngäbti ja moto kuinbti abko garera nie, ye kwrere arato jändrän käräta ie nikwe, ye biandi kwe nie abko gare kuin nie arato.

¹⁶ Mdakäre abko, mun mräkä mden tua ja mike ngite munkwe angwane, kukwe btä ja mika ngite kwe, yebtä Ngöbökwé ñan mikadre ja tare nike käreka ja okwä bäre mento ne ngwane, munkwe blita kräke Ngöböbe angwane, Ngöbökwé mikadita nüne käreka jabe, ñobtä ñan angwane kukweta kwati btä ja mikata ngite abko käta ni mike käreka Ngöbö okwä bäre mento, yebtä abko munkwe blitadre Ngöböbe kräke abko tita niere ñakare. ¹⁷ Kukwe jökrä kämekäme nuenta nikwe, yebti abko nita ja mike ngite Ngöbö rüere, akwa kukwe tära ruäre btä nita ja mike ngite abkobtä Ngöbö ñan tä ni mike ja tare nike käreka ja okwä bäre mento.

¹⁸ Mdakäre abko, nire nire därebare Ngöbökre abko Ngöbö ngäbriänkä, ni ye abko ñan tä niken ja mike ngite janknu Ngöbö rüere, ye abko garera nie, ñobtä ñan angwane Satana ngututu käme kärke ñan diandrekä jakri abko ngäniene Ngöbö Odei Jesu därebare Ngöbökre, käta ngibiare ja kisete, ye abko gare nie arato. ¹⁹ Ni abko Ngöbö ngäbriänkätre amne ni kä jökräbti temen tä nüne Ngöbö rüere abko tä Satana ngututu ngoto täni, ye garera nie. ²⁰ Akwa Ngöbö Odei nukani kä nebtä, kärke ni töi tikani, Ngöbö era metre rabadre nuke gare nie abkokäre, ye garera nie arato. Ye mden kisete, Ngöbö era metre, ben nita nüne ketetibe mtare amne, nita nüne ketetibe Jesukristo Ngöbö Odei ara ben arato. Jesukristo ye abko Ngöbö era metre amne ni mikaka nüne käreka Ngöböbe arato abko nena gare nie ti mräkätre.

²¹ Mräkäre abko, mun ti ngäbriänkätre tikwe kwrere, jändrän ngwarbe sribebare ngöböre, ye ngäniene munkwe ja ngibia amne munkwe ñan mika ngöböre jae abko tita niere mrä munye. Abko kore se. Ne ngöra.

Tärä Tikani Bobukäre Juankwe 2 Juan

Juan ne mden käkwe tärä 1 Juan tikani arato. Niara abko Jesu kukwei ngwianka. Nire kräke tärä ne tikani kwe, btä töbikata jene jene. Meri nämane iti amne ngäbäkre kwe, kräke Juankwe tärä ne tikani abko ni ruäre tä nütüre. Akwa kukwe “meri” amne “ngäbäkre kwe” käta nitre gätäkä Jesu käbti bä mike kore abko ni kwati tä nütüre, aisete nitre tödekaka Jesubti kä nämane gätäre Jesu käbti, kräke Juankwe tärä ne tikani abko nütüta bäri.

Juankwe tärä ne tikani, ñobtä ñan angwane ni ni ngökaka nükani nitre tödekaka Jesubti ngätäite. Ni ni ngökaka ñan nämane kukwe era metre Jesubtä dirire amne tö namani nitre tödekaka Jesubti ngwiain ji blobti. Yebtä abko Juankwe tärä ne tikani nitre tödekaka Jesubti mikakäre mokre. Erere arato, nitre tödekaka Jesubti käkwe ja taredre era metre kwärikwäri abko Juankwe niebare ietre.

Juanta köbö kuin juen

¹ Ti unbre amne ti nitre tödekaka Jesubti jie ngwianka käta köbö kuin juen mun gätäkä Jesukristo käbti kräke. Ngöbökwe mun dianinkä jenena jakrä. Tikwe mun taredre diribare Ngöbökwe, ye kwrere tita mun jökrä tarere era metre. Ne abko ñan ti aibe käta mun tarere, akwa ni jökrä ie kukwe era metre Ngöbökwe nükanina gare abko käta mun tarere arato, ² ñobtä ñan angwane kukwe era metre Ngöbökwe nükani gare nie abko nita mike era jae amne nita tödeke bti abko erere nikwe mikadi era kärekäre. Ye mden kisete tita mun tarere era metre. ³ Ti mräkätre tikwe, Ngöbökwe nünamna metre munye, ye kwrere mun jökrä tä nüne amne mun tä ja tarere kwärikwäri. Ngöbö ni Rün nikwe btä Jesukristo ni Rün Odei kwe käkwe ja moto mika kuin mun jökrä kräke amne mun ngwian ruentari tare kwe jae amne munkwe nüna jäme niara diebti abko ie ti tö.

Nikwe ja taredre kwärikwäri

⁴ Ti mräkätre tikwe, Ngöbö ni Rün nikwe käkwe nünamna ño nie abko erere mun ruäre tä nüne, ye tikwe gaba angwane, käi rababa nuäre kri tibtä. ⁵ Ti mräkätre tare tikwe, mtare nikwe ja taredre kwärikwäri abko tita kärere munye. Ne abko ñan kukwe mdara jire biani btin nuendre nie tikata tikwe munye, akwa kukwe bianina kena Ngöbökwe nuendre nie, arabe tita tiketa munye. ⁶ Amne Ngöbökwe kukwe biani nuendre nie, ye erere nita mike täte ne ngwane, nita ja tarere era metre kwärikwäri. Kukwe ne abko ñakare btin munkrä, ñobtä ñan angwane munkwe tödekani kena Jesubti angwane, munkwe ja taredre kwärikwäri abko diribare munye.

⁷ Mdakäre abko, munkwe ja taredre kore kwärikwäri, ñobtä ñan angwane ni kwati tä näin kwäräkwärä ni ngökakäre, käta niere krörö: Jesukristo abko därebare ñakare era metre ni kä nebtä kwrere amne niara ngrabare namani ñakare, tätre näin niere. Ni blitaka kore ye abko ni ni ngökaka amne Kristo rüe arato. ⁸ Nitre dirikä kore, ye ngäniene munkwe ja ngibia kuin, sribi munkwe Ngöbökrä ñan rikadre ngwarbe abkokäre. Akwa Ngöbökwe sribi ütiä biandre munye, abkokäre munkwe ja ngibia, ⁹ ñobtä ñan angwane Kristo käkwe kukwe diribare, yebti ta ni mda mda jatadre kukwe bä jene dirire mda ne ngwane, ni yebtä Ngöbö tä nüne ñakare. Akwa kukwe diribare Kristokwe ye kwrere nire nire tä nüne, ni yebtä abko Ngöbö ni Rün nikwe amne Ngöbö Odei kwe tä nüne.

¹⁰ Nane ni ruäre rika basare munye, akwa kukwe diribare Kristokwe tita niere ne kwrere tä dirire ñakare ne ngwane, munkwe ñan ka ngäbti ja gwiriete die mikakäre amne munkwe ñan köbö ngwiantari ie, ¹¹ ñobtä ñan angwane nire nire käkwe ni ye kwrere kadre ngäbti ja gwiriete abko käkwe sribi käme ye die mikadi siba, aisete ni dirikä kore, ye munkwe ñan ka ngäbti jire chi.

¹² Kukwe tä kabre mda tikwe niedre munye akwa, ti ñan tö tikai jökrä täräbtä munye, ñobtä ñan angwane ti tö rikai ja tuen gwärere munbe yete blitakäre munbe. Angwane nikwe kä ngwiandre nuäre gwaire jabtä, abkokäre ti tö rikai yete. ¹³ Angwane nitre gätäkä Jesu käbti nete abko Ngöbökwe dianinkä jakrä arato, käta köbö kuin juen mun jökrä kräke. Abko kore se. Ne ngöra.

Tärä Tikani Bämäkäre Juankwe 3 Juan

Juan ne ara käkwe tärä 1 Juan amne 2 Juan tikani arato. Niarakwe tärä ne tikani niara kukwe muko iti kädian nämane Gayo kräke. Gayo nämane nüene, ye kanti Juan käkwe ni juani ruäre kukwe kuin Jesubtä dirire, akwa ni iti kädian nämane Diótfefes nämane bike kri, aiseite ñan tö namani nitre ye kain ngäbti. Ye ñan namani mate kuin Juanbtä, aiseite niarakwe tärä ne tikani Gayoye, Gayo mikakäre mokre Diótfefbtä. Gayo abko nämane dirikätre kaen ngäbti kuin abko namani tuen kuin Juanye abko Juan tö namani niere Gayoye. Erere arato, Gayo käkwe nitre dirikä ye kadre ngäbti janknu abko ie Juan tö namani, aiseite tärä ne tikani kwe Gayoye.

Juanta köbö kuin juen Gayoye

¹ Ti unbre amne ti nitre tödekaka Jesubti jie ngwianka. Ti ne ara kätä köbö kuin juen makrä ti mräkä tare kri tikwe Gayo. Tikwe mun taredre diribare Ngöbökwe, ye kwrere tita ma tarere era metre Gayo.

² Ti mräkä, ma tare kri tikwe. Ma tä nüene kuin jäme jabtä Ngöböbe, ye kwrere arato jändrän jökrä raba neme bare kuin mae amne ma ñan rabadre bren nike abko tita kärere Ngöböye makrä, ³ ñobtä ñan angwane kukwe era metre Ngöbökwe mata mike ütiäte janknu jae amne kukwe era metre Ngöbökwe diribare mae abko erere ma tä nüene, ye abko ni ruäre rükaba nete, käkwe nieba tie abko käi rababa nuäre kri tibtä. ⁴ Kukwe era metre Ngöbökwe tä nünamna nie, ye kwrere ti ngäbriänkätre tikwe Jesu käfti ma kwrere tä nüene abko tita gain angwane, bäri kätä neme nuäre tibtä.

⁵ Ti mräkä tare tikwe, ni mräkä menteni tödekaka Jesubti, kräke ma tä sribi kuin nuene täte niaratre die mikakäre, kätä kaen ngäbti kuin, ye abko tuen bäri kuin tie. ⁶ Mata nitre menteni tödekaka Jesubti ye tarere kri, ye abko ja mräkätre gätäkä Jesu käfti tä nete abko ngwäreki tätre niere, aiseite jändrän ñakare kwetre, yebtä makwe die mika. Makwe niaratre die mikadre ño, ie Ngöbö tö, ye kwrere makwe die mika niken mentokwäre ji ngrabare abko tita ribere mae, ⁷ ñobtä ñan angwane niaratre tä dikekä kwäräkwärä sribikäre Jesukristo kräke amne tä ja di kärere ñakare nitre tödekaka ñakare Jesubti yeye. ⁸ Ni ye kwrere abko nikwe kadre ngäbti kuin ja gwiriete die mikakäre, ñobtä ñan angwane ye kwrere nikwe niaratre die mikadi kukwe kuin era metre Jesubtä ngwiankäre kwäräkwärä.

Kukwe Diótfefbtä

⁹ Mdakäre abko, nitre gätäkä Jesu käfti tä yete, ie tikwe tärä tikaba, akwa Diótfefes abko ñan tö nun kukwei mikai ütiäte jae, ñobtä ñan angwane tö rabai bäri ji dokwäte ni jökräfti abko erere tä bike kri kaibe, aiseite ñan tö nun kukwei mikai ütiäte jae. ¹⁰ Ne aiseite, ti näin nebe yete angwane, tikwe mäträdi btä mun jökrä ngwäreki, ñobtä ñan angwane tä näin blite ngwarbe nun rüere, ye kwe ñan tä neme dbe amne, ñan tä ja mräkätre Jesu kukwei dirikätre ye kaen ngäbti. Mdakäre abko, ni ruäre töta neme ja mräkätre ye kain ngäbti angwane, tä dokwä täke kån. Erere arato, ni ruäre tä Jesu kukwei dirikätre ye kaen ngäbti abtä niara tä kitekä mento nitre gätäkä Jesu käfti ye ngätäite, aiseite tikwe mäträdi btä.

¹¹ Ti mräkä tikwe, ni mdakwe jändrän käme nuen ma okwäfti Diótfefes kwrere, ye kwrere makwe ñan nuen siba, akwa ni mdakwe jändrän kuin nuen ma okwäfti, ye kwrere makwe jändrän kuin nuen siba, ñobtä ñan angwane ni jen Ngöbökwe abko kätä jändrän kuin nuene, akwa ni jändrän käme nuenkä abko ie Ngöbö gare ñakare. ¹² Ni jökrä okwäfti abko, Ngöbö kukwei kuin era metre Jesubtä kätä nünamna nie, ye kwrere Demetrio tä nüene abko tätre niere Demetrio. Erere arato, Demetrio tä nüene metre abko nunta niere btä arato. Ne abko, nunta kukwe era erere niere abko gare kuin mae, ruen tie ti mräkä.

¹³ Ti mräkä, kukwe näma kabre tikwe niedre mae, akwa ti ñan tö tikai jökrä täräbtä mae, ¹⁴ ñobtä ñan angwane bä jötrö ti tö ja tuai mabe angwane, tikwe blitadi gwärere mabe.

¹⁵ Ngöbökwe kä jäme mika mabtä, ie ti tö. Mdakäre abko, ma kukwe muko jökrä tä nete käta köbö kuin juen makrä. Erere arato, nunta köbö kuin juen nun kukwe muko yete kräke abko makwe nie itire itire ie nunkrä. Abko kore se. Ne ngöra.

Tärä Tikani Judakwe Judas

Tärä ne tikaka abko kädian nämane Judas. Niara abko nire gare ñakare metre, akwa niara abko Jesu kukwei ngwianka kädian nämane Judas btä täräta tikani Lucas 6.16; Hechos 1.13 abko ni ruäre tä nütüre. Erere arato, Judas mdara jire abko ni Dänkien Jesu etba bati Santiago kwrere abko käkwe tärä ne tikani abko ni kwati tä nütüre arato, ñobtä ñian angwane Mateo 13.55; Marcos 6.3 käta blite Jesu etba kädian nämane Judabtä. Tärä ne tikaka abko ñakare Judas Iscariote.

Judas käkwe tärä ne tikani nitre tödekaka Jesubti mikakäre mokre dirikätre blobtä, ñobtä ñian angwane ni ruäre bikaka tödekaka Jesubti nükani nitre tödekaka Jesubti ngätäite niaratre ngökakäre amne niaratre ngwiankäre ji blobti. Nitre ye ngäniene nitre tödekaka Jesubti käkwe ja ngibiadre abko Judakwe niebare ietre. Ngöböta ja moto mike kuin ni kräke, käkwe ni ngite dianinkä mento nibtä, aiseite ni rabadre ja mike ngite janknu abko rabadre dbe abko nitre ni ngökaka nämane dirire, akwa ñakare kore abko Judakwe niebare. Nitre nünanka kira käkwe nünabare Ngöbö rüere angwane, Ngöbökwé mikani ja ngie nuen kri, ye kwrere Ngöbökwé nitre ni ngökaka ye mikadi ja ngie nuen kri arato abko Judas tö namani mikai gare nitre tödekaka Jesubti yeye, aiseite tärä ne tikani kwe kräke.

Judata köbö kuin juen

¹ Ti Judas käta tärä ne tike munkrä. Ti abko ni klaboré Jesukristo kräke amne ti abko Santiago etba. Ngöbö ni Rün nikwe käkwe mun käräbare jakrä, käta mun tarere amne, mun ye arabe Ngöböta ngibiarebti Jesukristo kräke. Mun ye mden kräke tita köbö kuin juen. ² Ngöbö raba mun ngwen ruentari tare jae amne mun mika nüne bäri jäme kwe. Erere arato, raba mun tarere bäri kri abko ie ti tö.

³ Ti mräkätäre tare tikwe, nita dianintari gwaire siba Ngöbökwé, kukwe yebtä bäri ti tö rababa tärä tikai munye, akwa mtare kukwe mdara jire btä tikwe tärä tikadre jötrö munye ruen tie, aiseite ti bike tärä tike munye, nebtä ti bike ribere krörö munye: Kukwe kuin Jesubtä ye abko Ngöbökwé biani batibe juta deme kweye abko ñian rabadre kwitani. Kukwe ye dokwäre munkwe rü abko ti tö nibi ribei munye, ⁴ ñobtä ñian angwane ni nükani ruäre mun ngätäite. Nükani tiebe mun ngökakäre abko käta bike dirikätre kuin kwrere, akwa ñakare kore. Nitre ye ara Ngöbökwé mikadi ja ngie nuen abko Ngöbö Kukwei käkwe niebare kira. Ni ye abko ni ngututu moto kämekäme Ngöbö rüere. Ngöböta ni tarere ja moto kuinbti, aiseite ni rabadre kukwe kämekäme nuene bätäkä ngwarbe, akwa Ngöbökwé ñian ni mikadre ja ngie nuen, tätre niere, erere tätre nuene. Erere arato, Jesukristo ni Dänkien amne ni Bkänkä itibe abko ie tä trö kwite, käta rükente.

⁵ Ti bike kukwe niere, ne garera munye, akwa ti bike miketa töre jirekäbe munye abko krörö: Ngöbökwé nitre israelita dianinkä Egipto bäre mento angwane, nire nire käkwe ñian Ngöbö kukwei mikani era ye abko Ngöbökwé ganinkä jökrä kä kaibete. ⁶ Bobukäre abko, angele ruäre nämane sribire Ngöbökrä, sribi ye abko kitani temen kwetre amne, namani bike kri, käkwe kä kuin Ngöbö kanti mikaninkä. Ye mden dokwäre abko kä iko te Ngöbökwé kitani ngite kärekäre abti kä mrä angwane, Ngöbökwé kukwe ükadite kräke abko tä ngibiare kä ye kanti. ⁷ Mdakäre abko, kukwe nakaninkä angelebtä, ye kwrere nakaninkä arato nitre Sodomabobtä amne nitre Gomorrabobtä. Erere arato, nitre nünanka juta känimekänime Sodoma amne Gomorra bäre temen, yebtä nakaninkä. Nitre nünanka juta yete ye namani ja mike gure bati bati nekwäre sekwäre amne, nitre brare abko namani bike merire jae kwärikwäri. Erere arato, nitre merire namani bike brare jae kwärikwäri amne kukwe kämekäme kore ye aibe mdei namani krübäte ietre abkobtä ja kitani kwetre. Abtä Ngöbökwé mikani ja ngie nuen, käkwe ganinkä kärekäre ñukwä jutrate. Kukwe nakaninkä kore, ye abko namani ja töikrä ni jökrä kräke.

⁸ Kukwe nakaninkä kore ja töikrä, akwa nitre kirakira käkwe ja mikani ngite kore, ye kwrere jire nitre dirikä blo käta ja mike ngite mtare mun ngätäite. Ja mikadre ngite bätäkä ngwarbe kwetre abko dbe, ye abko mikata tuadre ietre köböre, tätre niere abko erere tätre ja mike ngite. Erere arato, ni Dänkien Jesukristo di kri, ye abko mikata ngwarbe kwetre. Erere arato, üai kämekäme amne angeletre Ngöbökwé tuen ñakare abko rüere ñan ñäkädre jire, akwa niaratre abko tä ñäke rüere. ⁹ Akwa angele ütiäte kri kädianta Miguel nämane ja kwete Moisés ngwäkäbtä diablube angwane, angele Miguel ye ie ja nükani töre ñakare ñäke taretare diabluye au jakrä, aisele Ngöbökwé diablu kada ketadre abkokäre, niebare krörö kwe diabluye: ¡Ni Dänkien Ngöbö käkwe ma kada keta! niebare kwe ie. ¹⁰ Akwa dirikätre blo ye abko ie üai kämekäme amne jändrän mda mda gare ñakare, akwa tätre ñäke taretare rüere. Erere arato jändrän ngwarbe töi ñakare käta jändrän gare ie aibe nuene, ye kwrere jire nitre ye tä nüne amne tätre kukwe nuene kämekäme. Ye dokwäre abko Ngöbökwé mikadi ja ngie nuen abko känänta au kwetre jakrä.

¹¹ ¡Aiteeje, dirikätre blo ye bobre jakän! ñobtä ñan angwane Caín käkwe nünabare ño, ye kwrere niaratre tä nüne. Erere arato, kira ni iti kädian nämane Balaam abko nämane Ngöbö Kukwei niere ngwian ganainkrä jae, ye kwrere nitre dirikä blo käta dirire ngwian ganainkrä jae. Mdakäre abko, ni iti kädian nämane Coré abko moto namani romon Moisés rüere abko dokwäre Ngöbökwé kämikani, ye kwrere rakadikä arato niaratrebtä.

¹² Mdakäre abko, dánta jübente bäta nebe käme, ye kwrere abko nitre dirikä blo tä mun ngätäite, ñobtä ñan angwane munta ja tarere kwärikwäri, ye bä mikakrä munta mröre ketetibe, ye kánti abko dirikätre blo käta mröre kabrekabre, tä dö ñaen kabrekabre abko käita nebe nuäre btätre amne tätre mun mike ütiäte ñakare. Ye abko, kukwe gaidre kri abko tätre nuene. Erere arato, tätre ja bä mike ni mda mda ngibiabtikä kwrere, akwa tätre ja ngibiare au. Mdakäre abko, müta aibe tä kite jüben amne nü ñakare te, aisele müreta niken juenkä mentokwäre, ye kwrere jire niaratre tä nüke, bti näin ta, akwa ñan tä ni die mike jire chi. Erere arato, kri rabadre ngwäre ngwäre abko käita nüke amne ngwäta nebe ñakare btä, ye kwrere jire niaratre tä amne, kri ngatanina kwrere jire bäta nebe abti diankata ngätri ngöi kuin, ye kwrere jire niaratre tä arato. ¹³ Erere arato, mrenta nebe romon, tä niken nakwenkä käta niken däi dobrore kämekäme kite jate jate, ye kwrere jire nitre dirikä blo tä kukwe kämekäme gaidre kri ye nuene. Erere arato, muke tä niken mentokwäre amne ñan tä näin metre ta, ye kwrere jire tätre näin, ye dokwäre abko kä bäri iko krübäte, te Ngöbökwé kitadi ngite kärekäre.

¹⁴ Mdakäre abko ni iti kädian nämane Enoc käkwe nünabare kira Adán mräkä ni kükü ja täritäri Adán täbti abko käkwe kukwe niebare krörö nitre dirikä blo yebtä: ¡Tuen nete! Angele deme mili kabre kabre krübäte abko ben ni Dänkien jatadi. ¹⁵ Angwane nitre ngututu moto kämekäme Ngöbö rüere käkwe kukwe nuenbare diän diän, erere arato ñäkäbare taretare kwetre Ngöbö rüere, ye dokwäre ni Dänkien jatadi mike ja ngie nuen jökrä, niebare Enokwe nitre dirikä blo yebtä. ¹⁶ Jändrän jökrä Ngöbökwé btä tätre ñäke amne jändrän keta kabre abko rüere tätre blite taretare. Erere arato, kukwe kämekäme mdei ietre, ye aibe jiebtä tätre nakwen. Mdakäre abko, tätre ja käikitekä krübäte au amne tätre niken blite nuäre nuäre ni mda mdabe jändrän diankakäre kän.

Nünandrekä dite

¹⁷ Akwa ti mräkätre tare tikwe, kukwe tä nakenkä mtare, yebtä nitre Jesukristo kukwei ngwianka käkwe diribare ño ño, ye munkwe ngwian töre jae. ¹⁸ Niaratre käkwe niebare krörö munye: Kä mrä angwane, ni jatadi ruäre abko käkwe Ngöbö mikadi yakrä jae amne kukwe kämekäme mdei ietre, ye aibe jiebtä rabadri nakwen abko erere nünandi kwetre, niebare kwetre munye, ye munkwe ngwian töre jae. ¹⁹ Nitre dirikä blo ye abko tä mun mike rüere jabe kwärikwäri amne kukwe kämekäme mdei ietre, ye aibe jiebtä tätre nakwen amne Ngöbö Üai ñakare btätre.

²⁰ Akwa ti mräkätre tare tikwe, kukwe kuin deme Jesukristobtä diribare munye, mikata era munkwe, yebtä munkwe ja die mika nünenkä bäri dite mda amne munkwe blita

Ngöböbe Ngöbö Üai Deme köböire. ²¹ Erere arato, Ngöböta mun tarere kri, yebtä munkwe nüna janknu amne, ni Dänkien Jesukristo käkwe ja moto mikadi kuin nikrä, käkwe ni mikadi nüne käreäre jabe, ye munkwe ngibia ngäbti.

²² Angwane nitre ruäre käkwe tödekadre janknu Jesukristobti abko töita niken kwäräkwärä, ni ye abko munkwe ngwian ruentari tare jae, töi mikakäre kwatibe ni Dänkienbti. ²³ Amne ni mda mda kebera Jesukristo rükente, abtä bikera niken ja tare nike ñukwä jutrate, ye abko munkwe dantari ñukwä jutra ngäniene, niaratre ñan rabadre nianinte käreäre abkokäre. Amne ni mda mda abko munkwe ngwian ruentari tare jae, akwa ni bren krübäte abtä kä jüräta nebe nibtä kise mike dän kwebtä, ye kwrere jire nitre ye abko krübäte, aiset munkwe ja ngibia niaratre ngäniene arato. ²⁴⁻²⁵ Mrä abko, Ngöbö itibe ni Diantarikä nikwe abko di tärä täte mun ngibiakrä, mun ñan rikadre niara bäre mento abkokäre. Amne kä bä nuäre Ngöbö kanti, ye te Ngöbö rabadre nebe mun ngwena kuin deme amne kä rabadre nuäre munbtä nebe yete, abkokäre Ngöbö di tärä täte arato, aiset Ngöbö aibe bä nuäre, yebtä raba mikani ütiäte amne, niara aibe raba mikani ütiäte jrei kwrere. Erere arato, niara aibe di kri jändrän jökräbti ta amne niara aibe jändrän jökrä bkänkä, yebtä abko kira dekä, mtare amne käreäre Ngöbö aibe rabadre mikani ütiäte kri ni Dänkien Jesukristo köböire. Amen. Abko kore se. Ne ngöra.

Kukwe Mikani Tuare Juanye Apocalipsis

Ni ja töitikaka Jesube kädian nämane Juan käkwe tärä ne tikani. Niarakwe tärä mda mda tikani arato abko krörö: Kukwe Kuin Jesubtä Tikani Juankwe, 1 Juan, 2 Juan, 3 Juan. Juan nämane kitani ngite kä butu kädianta Patmos ye kánti angwane, niarakwe tärä ne tikani.

Jesu ara jire käkwe tärä ne tikamna Juanye. Nita jändrän tuen ño köböre, ye kwrere jire kukwe jökrä tä tikani tärä nebtä abko Jesukristo käkwe mikani tuare Juanye, amne kukwe jökrä niebare Ngöbökwé Juanye abko Juankwe kukwei nuani köböre, ye abko Jesukristo käkwe tikamna täräre ie. Käne abko, Jesukristo käkwe ja mikani tuare köböre Juanye angwane, Jesukwe kukwe tikamna täräbtä biandre nitre gätäkä Jesu käfti nünanka juta keta kükü kánti kä Asiate.

Mdakäre abko, Satana tä rüere käre Ngöbö rüere, ye abko rakadrekä ño ño Juan näire mentokwäre abko Juankwe tikani täräbtä Ngöbö amne Ngöbö Odei Jesukristo käkwe Satana btä sribikä kwekwe ganaindi kwäräbe rükadre gare metre nitre tödekaka Jesubti yeye abkokäre.

Kukwe käne

¹ Kukwe mden mden rakadikä bä jötrö abko rabadre gare nie abko Ngöbökwé mikani Jesukristo kisete mikakäre gare sribikä kwekwe ie. Akwa kukwe ye rabadre gare, abkokäre Jesukristo käkwe angele kwe juani niere ti Juan sribikä kwe neye. ² Ye abko, tikwe dre dre tuaba Ngöbö kukweibtä amne Jesukristo käkwe kukwe mikani tuare ño ño tie abko tita niere metre jökrä arato. ³ Kukwe biani Ngöbökwé ni Ngöbö kukwei niekä neye, nebtä nire nire käkwe ñäkädre amne nire nire käkwe kukwe nuadre amne mikadre täte kwe, ni yebtä abko kä rabadi nuäre kri amne Ngöbökwé ja di biandi ie, ñobtä ñan angwane kukweta tikani tärä nebtä kebera nakenkä.

⁴⁻⁵ Nitre gätäkä Jesu käfti kä keta kükü te kä Asiate, kräke ti Juan tä köbö kuin juen krörö: Ngöbö tä nire amne Ngöbö nämänena nire amne arabe jatadi, erere arato üai ni kükü tä kürä gobrankrä Ngöbökwé ye ngwärekri, erere arato Jesukristo käta kukwe niere era metre Ngöböbtä amne niara aibe nukaninta nire käne amne niara tä gobrane jrei jökrä kä nebtä bti ta—niaratre käkwe ja moto mika kuin munkrä amne mun mika nüne jäme kwetre, ie ti tö.

Jesukristo käta ni tarere amne ja däräie ianinte krusobtä kwe angwane, ni tikaninte kwe, ni nämane ngite Ngöbö rüere ye ngäniene. ⁶ Niarata gobrane niibtä. Erere arato, niarakwe ni mikani blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre sribikäre Ngöbö niara Rün kräke, aisete ¡Kristo raba käikitaninkä kärekäre amne niara di raba kri kärekäre! Amen.

⁷ Olo ketete munkwe.

Kristo jatadita mütabti, ye ni jökrä käkwe tuadi.

Nitre käkwe niara däkäninte bukobti, ye ara jire käkwe tuadita arato.

Ye ngwane ni kä jökräbtä temen rabadi nekwetekä ja jiebtä, kä rabadi ja müaire. Abko kore se. Amen.

⁸ Ni Dänkien Ngöbö käta niere krörö: Ti abko tärä okwä kena kädianta alfa amne tärä okwä mrä kädianta omega. * Ti nämänena jändrän jökrä känenkri kena amne ti rabadi jändrän jökrä täbti mrä. Ti abko Ngöbö Di Kri Jändrän Jökrä Nuenkrä käta niere.

Ni bä Ni Kä Nebtä Ngobo kwrere abko Juankwe tuani

⁹ Ti abko Juan. Jesu käfti ti ne mun mräkä munkwe amne, munta ja tare nike tödekabtä Jesubti, ye kwrere tita ja tare nike arato. Erere arato, Ngöböta gobrane munbti, ye kwrere

* 1:8 alfa amne omega. Alfa abko tärä okwä käne alfabeto griegorebtä amne omega abko tärä okwä mrä alfabeto griegorebtä, ye kwrere Jesukristo abko nämane käne amne niara rabadi jändrän jökrä täbti mrä.

tä gobrane tibti arato amne, munta nünenkä dite jabtä tödekakäre janknu Jesubti, ye kwrere jire tita nüne arato. Ye abko, Ngöbö Kukwei kuin metre ti nämane dirire amne kukwe kuin Jesubtä ti nämane niere, dokwäre ti kitaba ngite, aisete ti nämä ngite kä butu kädianta Patmos ye kánti. ¹⁰ Angwane bati bämänte, Ngöbö Üai nämä täte tibtä angwane, ti trökri ni kukwei jaraba krikri bäsi drü kukwei kri kwrere tie se kwrere. ¹¹ Ni kukwei ye abko käkwe nieba krörö tie:

Jändrän tuata makwe, ye erere tike jökrä täräbtä, bti nitre gätäkä Jesu käbti tä juta keta kükü te kä Asiate, ye kánti makwe juan abko krörö: juta Efeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia amne Laodicea ye ie makwe tärä ye juan, nieba kwe tie.

¹² Ye btäräbe ti rikwitateba angwane, ni nämä blite abko tikwe tuaba angwane, oro dätebare ñotra gräre nämä krä kükü, btä ti okwä rababa. ¹³ Akwa ñotra grä krä kükü ye ngätäite abko ni nämä iti abko bä rababa Ni Kä Nebtä Ngobo kwrere abko btä dän nga nuke mate ngotobtä temen nämä amne, koria orore abko nämä kitani ja kötäbti ta kwe, btä ti okwä rababa. ¹⁴ Angwane niara dokwä drüen abko ngwen bürere jökrä obeja drüen bätäninte kuin deme kä lana bä ngwen bürere, kwrere jire bä rababa tuen tie amne, nieve ngwen bürere, kwrere jire bä rababa tuen tie amne okwä abko rababa trä ngitiekä ñukwä jutra kwrere jire rababa tuen tie. ¹⁵ Erere arato, bronse kukwata kuin ñukwäte abko tä nebe trä ngitiekä, ye kwrere jire niara ngoto rababa tuen tie amne ñöta kite kri abko ngöta nebe juuu, ye kwrere jire niara kukwei rababa ruen kri tie. ¹⁶ Amne niara kise ruenkri abko te muke nämä kwä kükü rababa tuen tie. Erere arato, ngitra tu grine grine jabtä jütire kwärikwäri ye kwrere kukwe rababa betekä kadate, rababa ruen tie amne, ñänä träta ngitiekä dirare, ye kwrere jire niara ngwäre, rababa tuen tie.

¹⁷ Ni ye btä ti okwä rababa kore angwane, ti rikaba ngitiekä ngwäkäre kwrere niara ngotobtä temen, akwa niarakwe ja kise ruenkri mikaba tibtä, bti nieba kwe tie:

Ma ñan rekwetaka tibtä. Ti nämänena jändrän jökrä känenkri kena amne ti rabadi jändrän jökrä täbti mrä. ¹⁸ Ti abko tä nüne kärekäre. Ti ne mden krütani bati, akwa ti nukaninta nire amne mtare tita nüne kärekäre. Mdakäre abko, ti bäri di kri gata yekrä, aisete tita gata dänkiene amne ti di tärä ni juankrä kärekäre Ngöbö okwä bäre mento amne ti di tärä ni diantarikrä gata ngäniene, ye bä mikakrä llabe gatakwe kä nakebtä tä ti kisete.

¹⁹ Ne aisete, makwe jändrän turi, ye erere tike jökrä täräbtä. Dre tä nakenkä mtare amne dre rakadikä mtare mentokwäre, ye tike jökrä täräbtä. ²⁰ Amne muke kwä kükü tä ti kise ruenkri makwe turi, erere arato ñotra grä orore krä kükü makwe turi, ye abko tä dre bä mike abko tä tiebe, aisete ñan nibi nuke gare mae, ye abko ti bike niere mae abko krörö: ñotra grä orore krä kükü, ye abko nitre gätäkä ti käbti juta keta kükü kánti kä Asiate abko bä mikata amne, muke kwä kükü ye abko angeletre ni kükü tä nitre gätäkä ti käbti juta keta kükü ngibiabtikä abko bä turi kore makwe abko nieba kwe tie.

2

Tärä nitre gätäkä Jesu käbti juta Efesote kräke

¹ Angwane angele tä nitre gätäkä ti käbti juta Efesote ngibiare, ye ie tärä tike krörö:

Ti kise ruenkri abko te muketa kwä kükü amne ñotra grä orore krä kükü, ngätäite tita dikekä die mikakäre, ti ne mden käta niere krörö: ² Dre dre nuenta munkwe, ye gare jökrä tie abko krörö: Munta sribire tare krübäte Ngöbökrä, ye garera tie amne ja tare nikabtä munta nünenkä dite jabtä, ye gare tie. Mdakäre abko, ni ruäre diän diän tä nüne Ngöbö rüere, tä kite ja Ngöbö kukwei ngwianka niere abko ben munta ja gete ñakare, akwa munkwe mikani ñäräre kuin amne nämä näin ni ngökö, ye abko munkwe gani btätire, aisete munkwe juanintari, ye abko gare kuin tie arato. ³ Mdakäre abko, munta nünenkä dite tibtä amne munta ja tare nike kri ti dokwäre, akwa mun nebe dräre ñakare tödekabtä tibti, ye abko gare kuin tie arato, yebtä käta nebe nuäre tibtä.

⁴ Akwa mun jatani tödeke krire tibti angwane, mun nämane ti tarere kri, ye kwrere munta ti tarere ñakare mda, ye aibe tuen blo munbtä tie. ⁵ Ne aisete mun nämane ti tarere kri kena, ye ngwenta töre jae, bti mun jata ja mäketä Ngöböbe angwane, mun nämane ti tarere kri kena, ye kwrere munkwe nuenta. Akwa munkwe ñan nuendreta kore ne ngwane, ñotra grä tä mun bä mike yete, ye ti bike denkä mento nitre gätäkä ti käbti mda mda ngätäite. Akwa munkwe ja mäkadita Ngöböbe ne ngwane, tikwe ñan ñotra grä ye diandikä mento munkän. ⁶ Akwa kukweta keteti munta nuene kuin abko nitre nicolaita käta kukwe nuene diän diän, kukwe yebtä mun mätä kri, ye abko kuin tuen tie, ñobtä ñan angwane kukwe nuenta kwetre yebtä ti mätä kri arato.

⁷ Ye abko, nitre gätäkä ti käbti tä nüne juta keta küküte kä Asiate, ye olo tärä, aisete Ngöbö Üai tä dre niere, ye ie olo ketate kwe mikakäre täte. Angwane nire nire käkwe ja tare nikadre tödekabtä tibti, käkwe ti rükandrete ñakare abko ni rüe ganainkä kwrere. Ni ye ie tikwe kä biandi kri ngwäkä ni mikakrä nüne ye kwetadre angwane, rabadi nüne kärekäre kä kuin Ngöbökwete abko nieba kwe tie.

Tärä nitre gätäkä Jesu käbti juta Esmirnate kräke

⁸ Yebti nieba mda kwe tie:

Angele tä juta Esmirnate nitre gätäkä ti käbti ngibiare, ye ie tärä tike krörö:

Ti Jesukristo nämänena jändrän jökrä känenkri kena amne rabadi jändrän jökrä täbti mrä. Ti krütani akwa nükaninta nire abko käta niere krörö: ⁹ Munta ja tare nike amne mun bobre, jändrän ñakare munkwe, ye gare kuin tie, akwa jändrän Ngöbökwete tärä kabre munkwe kä käinbti sete, aisete Ngöbö ngwärekre mun jändrän bkäne kabre amne ñakare bobre era metre. Mdakäre abko, nitre ruäre tä ja israelita era metre niere abko tä ñäke blo mun rüere, ye gare kuin tie, akwa Ngöbökrä niaratre abko ñakare israelita era metre, ñobtä ñan angwane tä tödeke ñakare tibti, akwa niaratre tä gätäre Satanakrä. ¹⁰ Mdakäre abko, mun kebera ja tare nike tödekabtä tibti angwane, diablukwe ni juandi mun ruäre kite ngite kä teri, akwa munkwe ñan ja tare nikadi raire. Köbö jätäbe munkwe ja tare nikadi. Mun raba ja tare nike kore angwane, munkwe nünanka dite jabtä abti mun krütadi tödekabtä tibti. Mun krütadre kore ti dokwäre, ye ngwane munkwe mun rüe ganandi. Ye ütiäre tikwe mun mikadi nüne kärekäre Ngöböbe.

¹¹ Ye abko, nitre gätäkä ti käbti tä nüne juta keta küküte kä Asiate, ye olo tärä aisete, Ngöbö Üai tä dre niere, ye ie olo ketate kwetre mikakäre täte. Nire nire käkwe ja tare nikadre tödekabtä tibti, käkwe ti rükandrete ñakare abko ni rüe ganainkä kwrere. Ngöbökwete kukwe ükadite ni jökrä kräke kä mrä angwane, Ngöbökwete ñan juandi ja okwä bäre mento, akwa kadi ngäbti kwe nünakäre kärekäre ben, aisete ñan krütadi bobukäre abko nieba kwe tie.

Tärä nitre gätäkä Jesu käbti juta Pérgamote kräke

¹² Yebti nieba krörö kwe tie:

Angele tä juta Pérgamote nitre gätäkä ti käbti ngibiare, ye ie tärä tike krörö:

Ti Jesukristo kwe ngitra tu grine jabtä jütte kwärikwäri tä abko käta niere krörö: ¹³ Satana tä gobrane Pérgamote, kanti munta nüne, ye abko gare kuin tie. Satana tä gobrane yete, akwa mun tä tödeke kwatibe tibti, käta nünenkä dite tibtä. Juta munkwe, kanti Satana tä nüne, ye kanti ni iti tödekaka tibti kädian nämane Antipas nämä nüne, akwa kämikani kwetre tödekabtä tibti, akwa ti rükaninte ñakare kwe. Ye näire mun nämä tödeke kwatibe tibti arato amne munkwe ti rükaninte ñakare, yebtä käta nebe nuäre tibtä.

¹⁴ Akwa kukwe ruäre tä mun ngätäite yete abko ñakare dbe tuen tie abko ti bike niere munye abko krörö: Mekera Moisés näire nitre israelita käkwe ja mikadre ngite Ngöbö rüere, abkokäre jändrän kämikani ngöbö ngwarbeye abko nitre israelita käkwe kwetadre ngöbö ngwarbe mikakäre ütiäte jae amne, ja mikadre gure bati bati kwetre*

* 2:14 ja mikadre gure bati bati kwetre. Números 25.1-2 tä blite kukwe nebtä. Nitre israelita käkwe ja mikani gure bati bati ngöbö ngwarbe mikakäre ütiäte jae.

abko ni iti kädian nämane Balaam käkwe diribare kira Balaye abko erere Balakwe bä mikani nuäre nuendre nitre israelita okwäte. Mtare, ni ruäre mun kanti yete tä kukwe ye kwrere mike ütiäte jae, käta ja mike ngite kore, ye abko tuen blo tie. ¹⁵ Mdakäre abko, kukwe diribare kira Balaamkwe, ye kwrere arato kukwe dirita nitre nicolaitakwe abkokri ni ruäre mun kanti yete tä nekete, ye abko tuen blo tie. ¹⁶ Ne aisete, munkwe kukwe käme ye kita temen amne munkwe ja mäkäta Ngöböbe! Munkwe ñan nuendre kore ne ngwane, ngitra tu grine jabtä jütire kwärikwäri, kwrere jire ti kukweita betekä ti kadate, yebti ti näin rüire jökrä niaratrebe yete.

¹⁷ Ye abko, nitre gätäkä ti käfti tä nüne juta keta küküte kä Asiate, ye olo tärä aisete, Ngöbö Üai tä dre niere, ye ie olo ketate kwe. Kira Ngöböke mrö kädianta mana biani kwetadre nitre israelitaye nünakäre. Angwane mtare nire nire käkwe ja tare nikadre tödekabtä tibti, käkwe ti rükandrete ñakare abko ni rüe ganainkä kwrere abko ie mana tä ükani tiebe abko tikwe biandi kwetadre ie. Erere arato, tikwe jä ngwen bürere biandi ie nänkrä kä känbti amne jä yebtä abko ni käi btin tädi tikani abko gare ñakare ni mda mdaye, akwa nire nire ie tikwe jä ye biandi, aibe ie ni käi btin ye rükadi gare.

Tärä nitre gätäkä Jesu käfti juta Tiatirate kräke

¹⁸ Yebti nieba krörö mda kwe tie:

Angele tä juta Tiatirate nitre gätäkä ti käfti ngibiare, ye kräke tärä tike krörö:

Ngöbö Odei okwä bä ñukwä jutra kwrere amne bronse bätäninte kuin tä nebe trä ngitiekä, kwrere jire ngoto bä ie abko käta niere krörö: ¹⁹ Munta dre dre nuene, ye gare jökrä tie abko krörö: Munta Ngöbö tarere amne ni mda mda tarere amne, munta tödeke kwatibe Ngöböbti amne, munta sribire kuin amne munta ja tare nike tödekabtä tibti angwane, munta nünenkä dite jabtä, ye gare kuin tie. Mdakäre abko, munkwe tödekani krire tibti angwane, mun nämane jändrän kuinkuin nuene, akwa mtare munta nuene bäri kuin, ye abko gare kuin tie arato.

²⁰ Akwa jändrän ketetibe nuenta munkwe abko tuen blo tie abko krörö: Meri tä iti mun ngätäite yete abko ja Ngöbö kukwei niekä tä niere au jabtä, ye abko tä näin dirire sribikä tikwetikwe ngökakäre, käta näin niere krörö: ja mikadre gure bati bati ngöbö ngwarbe mikakäre ütiäte jae amne mrö ngöbö ngwarbe mikakäre ütiäte abko kwetadre tä näin dirire. Meri kädian nämane Jreina Jezabel käkwe diribare kira, ye kwrere jire meri ye tä näin dirire abko munta tuemetre dirire mun ngätäite yete. Ye abko tuen ñakare dbe tie. ²¹ Meri ye abko käkwe kukwe käme Ngöbö rüere ye kitadre temen, bti tödekadre Ngöböbti kwe, abkokäre tikwe kä bianina ie, akwa tö ja mikai gure bati bati janknu, ye abko ñan tö mikai temen arato. ²² Ne aisete, ti bike mike ja ngie nuen, käkwe mikadi bren jume amne rabadi ja tare nike jänbti. Erere arato, nire nire käta niara kukwei mike täte amne tä näin ja mike gure bati bati ben, ye abko tikwe mikadi ja tare nike kri krübäte meri ye kukwei mikabtä täte, akwa kukwe käme ye kitadre temen kwetre angwane tikwe ñan mikadi ja tare nike kore. ²³ Erere arato, nire nire tä nekete niarakri, ye abko tikwe gadikä jökrä. Yebtä abko kukwe kaibe ni jökrä töibtä abko gare jökrä tie abko rükadi gare tibtä ni jökrä gätäkä ti käfti kä ketareketare temen ie amne, ni itire itire käkwe dre nuendre, ye erere tikwe ütiä biandi ie.

²⁴ Angwane mun mda mda tä juta Tiatirate yete arato, akwa meri dirikä blo, jiebti munta näin ñakare amne, kukwe ütiäte Satanakwe tä ükani kaibe tiebe nieta kwetre abko gare ñakare munye. Mun ye abko kötärä tikwe ñan kukwe mdara jire mikadi mda, ²⁵ akwa munta tödeke metre tibti, ye kwrere munkwe nuen janknu abti ti jatadi nüketa abko ti tö niei kore munye.

²⁶ Erere arato, nire nire käkwe ja tare nikadre tödekabtä tibti, käkwe ti rükandrete ñakare abko ni rüe ganainkä kwrere amne nire nire käkwe ti kukwei mikadi täte, ye abko tikwe mikadi gobrane nitre nünanka kä ketareketare temen yebti. Ti Rün käkwe ja di biani gobrankrä kore tie, ye kwrere tikwe ja di biandi ietre gobrankrä. Ti abko tä gobrane krörö:

²⁷ Angwane niara kākwe gobrandi ja di kribti amne, bāsi dobro sribeta kantrare metata krito ribi jierore bti amne tā ngidiente kiakia jōkrā, ye kwrere gobrandi kwe.

Salmos 2.9

²⁸ Erere arato, nitre ganainkā abko ie tikwe muke kri tā kite käin dekä biandi. ²⁹ Ye abko, nitre gätäkā ti käfti tā nüne juta keta küküte kä Asiate, ye olo tärā aiseite, Ngöbö Üai tā dre niere, ye ie olo ketate kwetre mikakäre täte abko nieba kwe tie.

3

Tärā nitre gätäkā Jesu käfti juta Sardite kräke

¹ Yebti nieba kwe tie: Angele tā juta Sardite nitre gätäkā ti käfti ngibiare, ye abko kräke tärā tike krörö:

Ti Jesukristo, kwe üai Ngöbökwē ni kükü amne muke kwä kükü tā abko tā niere krörö munye: Munta dre dre nuene, ye gare jōkrā tie. Munta nüne kuin metre Ngöbökrā ni mda mda ngwäreki, aiseite mun tuen kuin ni mda mdaye, akwa ni krütani kwrere jire munta Ngöbö ngwäreki, ñobtä ñan angwane munta nüne käme, kätä ja mike ngite krübäte Ngöbö rüere. ² Ne aiseite mokrere jabti munkwe amne munta dre dre nuene, yebtä munkwe töbika kuin ja käne! Kukwe ruäre kuinkuin munta nuene, akwa kitera neme munye, ye känentarita ja dibti ja käne, tita niere munye, ñobtä ñan angwane sribi nuenta munkwe Ngöbökrā, nin munta nuene täte jōkrā tuen tie. ³ Ne aiseite, kukwe diribare munye, munkwe kani ngäfti, ye munkwe ngwianta töre jae abko jiebtu mun rankwata, amne munta ja mike ngite Ngöbö rüere, ye kita temen munkwe, kākwe ja mäkätä Ngöböbe abko tita niere munye. Akwa munkwe ñan mokredre jabti ne ngwane, ni gokä rükadre ñongwane gare ñakare nie, akwa batibe tā nüke, ye kwrere batibe ti rükadi mun mike ja ngie nuen yete.

⁴ Akwa nitre gätäkā ti käfti, ye ngätäite ni tärā ruäre juta Sardite yete abko tā nüne metre, ñan tā ja mike ngite ni mda mda kwrere, ye abko ni ngämi dän ngwen bürere kwetre mike dobrore kwrere. Ne aiseite, niaratre abko kākwe dän ngwen bürere kitadi jabtä, nünabare metre amne deme bä mikakäre. Niaratre rabadi dikekä tibe dän ngwen bürere te, ñobtä ñan angwane ganainbare jōkrā kwetre aiseite. ⁵ Ye abko, nire nire kākwe ja tare nikadre tödekabtä tibti, kākwe ti rükandrete ñakare abko ni rüe ganainkā kwrere. Nitre ye kākwe dän ngwen bürere kitadi jabtä, niaratre abko metre Ngöbö ngwäreki bä mikakäre, erere nünandre kärekäre Ngöböbe kwetre. Erere arato, nünandi kärekäre kwetre, aiseite käita tikani tärā ni nünanka kärekäre Ngöböbe mikakrä gare yebtä amne tikwe ñan kä diandrekä mento. Mdakäre abko, ni ye abko ni jen tikwe, tikwe niedi ti Rün ngwäreki amne angeletre Ngöbökwē ngwäreki arato.

⁶ Ye abko, nitre gätäkā ti käfti tā nüne juta keta küküte, ye olo tärā aiseite, Ngöbö Üai tā dre niere, ye ie olo ketate kwe mikakäre täte abko nieba kwe tie.

Tärā nitre gätäkā Jesu käfti juta Filadelfiate kräke

⁷ Yebti nieba kwe tie: Angele tā juta Filadelfia nitre gätäkā ti käfti ngibiare, ye ie tärā tike krörö:

Ti Jesukristo abko kuin deme amne kukwe era metre niekä. Erere arato, llabe jrei Davikwe jukwe juta Jerusalén btin ye tikakrä abko tā kisete amne, jukwe dikadre kwe angwane, ni mda ñan raba tiketa jire chi. Erere arato, jukwe tikadre kwe angwane, ni mda ñan raba diketa jire chi. Ti Jesukristo ye abko kätä niere krörö munye: ⁸ Munta dre dre nuene, ye gare kuin jōkrā tie. Tikwe jukwe tikani kwati mun känenkri, ye ni mda ñan raba diketa jire munkän abko tuen nete. Mun abko di ñakare bökan nünankrä tikrä, akwa munkwe ti kukwei mikani täte jōkrā amne munkwe ti rükaninte ñakare. ⁹ Ye abko, nitre ruäre därebare ni israelitakri tā ja israelita niere au jabtä, akwa niaratre tödeke ñakare tibti, aiseite ñakare israelita era metre Ngöbö ngwäreki. Niaratre tā ngwarbe ni ngökö amne niaratre abko Satanakwe era metre. Niaratre ye abko tikwe ngwiandi nüke ja mike bobre ngukudokwäfti mun ngotobtä temen angwane, tita mun tarere kri abko niedi kore kwetre.

¹⁰ Angwane munkwe ja tare nikadre tödekabtä tibti angwane, munkwe nünandrekä dite jabtä, tikwe nieba, erere munkwe mikani täte jökrä. Ye mden kisete, Ngöbökwé kukwe juandi kri ni jökrä kä nebtä nünanka Ngöbö rüere ye rüere, niaratre nuatekäre ja käne angwane, nitre ye käkwe ja tare nikadi kri, akwa mun abko käkwe ti kukwei mikani täte abko ütiäre tikwe mun ngibiadi ja tare nika ye ngäniene. ¹¹ Ti abko jatadita jötrö ngwarbe, aisete munta nüne metre ti ngwärekre, ye kwrere munkwe ja ngibia janknu, ñobtä ñan angwane munkwe nünandi kärekäre Ngöböbe abko korona kwrere, ye ni mda mda käkwe ñan diandrekäta munkän, abkokäre munkwe ja ngibia janknu. ¹² Angwane nire nire käkwe ja tare nikadre tödekabtä tibti, akwa ti rükandrete ñakare kwe abko rüe ganainkä kwrere. Ni ye abko ürä nökan nguse Ngöbö tikwe jue ye täni ñan rabadre denkä jire, ye kwrere jire ni mda ñan rabadre ni ganainkä denkä tikän Ngöbö kanti mento. Erere arato, niara abko jen Ngöbökwé, abkokäre tikwe Ngöbö tikwe käi tikadi ni ganainkäbtä amne, juta Jerusalén btin Ngöbökwé tä kä käinbti, akwa kebera kite temen, ye käi tikadi tikwe ni ganainkäbtä niara abko nünanka juta Jerusalén btinte bä mikakäre. Angwane niara abko jen tikwe arato, ye bä mikakäre tikwe ja käi btin tikadi btä arato. ¹³ Ye abko, nitre gätäkä ti käfti tä nüne juta keta küküte, ye olo tärä aisete, Ngöbö Üai tä dre niere, ye ie olo ketate kwe mikakäre täte abko nieba kwe tie.

Tärä nitre gätäkä Jesu käfti juta Laodiceate kräke

¹⁴ Yebti nieba mda kwe tie: Angele tä juta Laodiceate nitre gätäkä ti käfti ngibiare, ye kräke tärä tike krörö mda:

Jesukristo abko kä Amen, ñobtä ñan angwane niara abko käta ja kukwei mike täte metre amne niara abko kukwe era erere niekä. Jesukristo köböire jändrän jökrä namani bare Ngöböye kena. Niara ara käta niere krörö munye: ¹⁵ Munta dre dre nuene, ye gare kuin jökrä tie. Ni tibo abko ni tödekaka ñakare tibti kwrere amne ni ngire abko ni nüne ja di ngöi jökrä tikrä kwrere, akwa mun abko ñakare tibo amne mun ñakare ngire arato. ¡Mun ye rabadre tibo ni tödekaka ñakare tibti kwrere näre o mun rabadre ngire ni nünanka ja di ngöibti tikrä kwrere näre! ¹⁶ Akwa mun abko ñakare tibo amne mun ñakare ngire. Mun krube jirekäbe, aisete mun abko ni ütiäte ñakare jire kwrere, ye dokwäre abko tikwe mun yaidi jirekäbe mentokwäre.

¹⁷ Mdakäre abko, mun jändrän bkäne kri, munta niere. Erere arato, munta jändrän mdei nike ñakare, aisete munta nüne kuin, munta niere. Akwa mun abko ni bobre, ngwarbe, amne jändrän bäri ütiäte Ngöbökwé ñakare munkwe amne kä iko mun okwäte, ñobtä ñan angwane kukwe era metre Ngöbökwé nüke gare ñakare munye. Erere arato, munta ja mike ngite krübäte, abtä munkwe ja gaidre, ye abko munta dikekä bütiere Ngöbö okwäfti ye kwrere abko munta gain ñakare jabtä, aisete mun abko bobre Ngöböta nütüre munbtä. ¹⁸ Ne aisete, mun rabadre jändrän Ngöbökwé bkäne era metre, abkokäre mun jata kökö tie. Ye abko, jändrän ütiäte kri krübäte Ngöbökwé oro kuin kukwani ñukwäte mikakäre orore metre, kwrere tärä tikwe makrä, aisete mun jata kökö tie. Erere arato, tikwe mun mikadre metre ja ngwärekre, ye bä mikakäre dän ngwen bürere ye mun jata kökö jökrä tie, bti munkwe mun bütiekrä gaidre kri ye jue mika angwane, mun ñan rabadre dikekä bütiere mda. Mdakäre abko, kukwe Ngöbökwé ye gare ñakare munye, aisete kä iko mun okwäte kwrere, ye kräke abko mun jata kräkä kökö tie kitadre ja okwäte, ye köböire abko Ngöbö kukwei rabadi gare metre munye abko tita niere.

¹⁹ Nire nire tareta tikwe abko btä tita mäträre töi diankäre. Ne aisete, munkwe ja di mikata kri kärekäre nünakäre ja di ngöibti tikrä amne, munkwe kukwe käme kita jökrä temen amne munkwe ja mäkäta Ngöböbe amne tibe. ²⁰ ¡Tita nete! Ti abko tä jukwebtä, käta ñäke, ye mike ñäräre. Nire nire, ie ti kukwei jaradre, käkwe ti kärädre gwä angwane, ti näin kanti nebe gwi abko ben tikwe mrödi siä kwatibe te. ²¹ Angwane tikwe ja tare nikaba, akwa tikwe Ngöbö rükanteba ñakare abti ti krütaba, aisete tikwe kukwe blo ganainbare kwäräbe jökrä, ütiäre Ngöbökwé ti mikani tükänintbe gobrane

ketetibe jabe, ye kwrere nire nire kākwe ja tare nikadre, akwa ti rükandrete ñakare kwe abko rabadre kukwe blo ganaine kwäräbe jökrä arato. Nitre ye abko tikwe mikadi tākänintbe gobrane ketetibe jabe arato. ²² Ye abko, nitre gätäkä ti käbti tä nüne juta keta küküte, ye olo tärä aise, Ngöbö Üai tä dre niere, ye ie olo ketate kwe mikakäre täte abko nieba kwe tie.

4

Kürä gobrankrä, bti Ngöbö nämane tākänintbe

¹ Yebti tikwe nikraba angwane, jukwe nämä tikani kä käinbti, btä ti okwä rababa. Angwane ni kukwe kri, drü kri kwrere tikwe kukwe nuaba käne, ye kwrere jire kukwe jarabata tie abko kākwe nieba krörö tie:

Jakwe kä käinbti nete amne, kukwe rakadikä ño ño mda abko ti bike mike tuadre mae, nieba kwe tie.

² Ye btäräbe Ngöbö Üai rükaba täte jökrä tibtä angwane, kürä gobrankrä, yebti ni nämä tākänintbe iti gobrane kä käinbti, btä ti okwä rababa. ³ Angwane niara bä rababa tuen trä ngitiekä tie. Jä ngwen bürere kädianta brillante, kwrere jire rababa tuen tie. Erere arato, jä bä tain trä ngitiekä, kwrere jire bä rababa tuen tie amne, kürä niara täkräre, ye bäre temen abko mrüträ nämä krati. Mrüträ ye abko rababa trä ngitiekä rerebare bäsi jä tuäre trä rerebare kädianta esmeralda, kwrere bä rababa tuen tie. ⁴ Mdakäre abko, kürä gobrankrä ye bäre ta abko kürä mdara jire nämä kwä gre bti kobkä. Kürä yebti abko nitre unbre unbre nämä tākänintbe ni gre bti nibkä. Nitre ye abko metre amne deme, ye bä mikakrä dän bä ngwen bürere nämä kitani btätre amne korona orore orore nämä mikani dokwäbti, btä ti okwä rababa. ⁵ Angwane kürä gobrankrä ye kanti merabe rababa trä ngitiekä amne kä ngö rababa ruen krikri be tie. Erere arato, unsuni aibe ngö rababa ruen tie amne kürä gobrankrä ye känenkri ñotra nämä jutra ngitiekä krä kükü. Ñotra krä kükü nämä trä ngitiekä ye abko Ngöbö üai ni kükü, btä ti okwä rababa. ⁶ Mdakäre abko, kürä gobrankrä ye känenkri abko mren trä ngitiekä bidrio kwrere nämä.

Angwane kürä gobrankrä ye bäre ta abko jändrän nire nämä kräbkä. Jändrän ye abko okwä jökrä ngrabare, okwä jökrä ngwärekri amne trökri abko tikwe tuaba. ⁷ Jändrän kräbkä tikwe tuaba, ye abko krati rababa tuen lion kwrere jire tie. Krobukäre abko rababa tuen buey kwrere tie amne, krämäkäre abko ngwäre rababa tuen ni kwrere tie amne kräbkäkäre abko mü kri tä nakenkä käinta, ye kwrere jire rababa tuen tie. ⁸ Jändrän kräbkä tuaba tikwe, ye abko kratirekratire ngike krä ti rababa tuen tie amne ngike btä abko okwä rababa tuen jökrä btärikri amne terikri tie. Angwane jändrän ye abko käre dibire rare nämä jadüke ñakare, nämä niere krörö:

Ngöbö ni Dänkien Di Kri Jändrän Jökrä Nuenkrä, ma abko deme, deme, deme.

Ma nämänena nüne kena amne, mata nüne amne ma ara jatadi, nämä niere. ⁹⁻¹⁰ Angwane Ngöbö nämä tākänintbe gobrane kürä gobrankräbti, ye abko jändrän kräbkä ye nämä käikitekä batire batire amne, nämä mike ütiäte kri jae, kä nämä kuin niere Ngöbö nünanka kärekäre yeye. Angwane nitre unbre unbre ni gre bti nibkä ye tä nebe ngukudokwäbti niara ngwärekri, käta korona jakwe mike temen Ngöbö ngwärekri, Ngöbökwä kä biani gobrane ietre bä mikakäre, käta niere krörö:

¹¹ Ni Dänkien Ngöbö,

ma aibe ngöräbe käikitadrekä amne

ma aibe raba mikani ütiäte amne

ma aibe di kri,

ñobtä ñan angwane makwe jändrän jökrä dätebare amne,

ma aibe köböire jändrän jökrä tä mtare,

abko nitre unbre unbre nämä niere kore, rababa tuen tie.

5

Kordero abko ütiäte täräkwata mrianinkä ye metatekä

¹ Angwane kürä gobrankrä, bti Ngöbö nämä tākānintbe. Niara kise ruenkri abko tārākwata mrianinkä ketaninte nämä, btä ti okwä rababa. Tārākwata ye abko nämä tikani jökrä terikri amne btārikri amne, nämä ketaninkä kuin bä kükü ja tārītāri munkwatabti, rababa tuen tie. ² Angwane angele bäri di kri nämä iti, btä ti okwä rababa amne, angele ye kākwe ngrateba kri kākwe nieba: ;Nire bäri ütiāte kri abko kākwe tārākwata ne metadite amne, munkwata keta kükü mikani ja tārītāri tārākwata ketakkrä abko nirekwe diandikä tārākwatabtä amarebti ye? rababa niere kore. ³ Akwa kä kāinbti, kä temenbtä, amne dobo täni abko ni kwanba ñakare jire iti tārākwata ye metatekä amne ñākākä btä. ⁴ Ni ütiāte ñan kwanba jire iti tārākwata ye metatekä amne ñākākä tārābtä ti okwābti, yebtä abko ti rababa müen krübāte. ⁵ Abtä nitre unbre unbre nämä siba yete abko iti kākwe nieba tie:

Makwe ñan müa mda, ñobtä ñan angwane ni iti Judā mrākākri abko dite kwra lion kwrere, niara abko jatani David bkünkri amne niarakwe jändrän jökrä Ngöbö rüere ganainbare kwäräbe, aisete niara abko bäri ütiāte kākwe tārā se metadite amne ketaninkä bä kükü ja tārītāri se diandikä kwe arato, ni unbre ye kākwe nieba kore tie.

⁶ Ye btäräbe, Ngöbö nämä tākānintbe kürä gobrankrābti, ye ngätāite amne jändrän krābkä ye ngätāite amne nitre unbre unbre ni gre bti nibkä ye ngätāite ni nämä iti abko rababa tuen Kordero kwrere tie. Ni ye abko nämä nūnaninkä, akwa Kordero müre ketani, kwrere jire rababa tuen tie. Erere arato, ni ye abko di kri, aisete niara di ye abko rababa tuen kroture krä kükü tie amne niara okwä rababa tuen kwä kükü tie, ye abko Ngöbö üai ni kükü tä näin kä jökrābti temen abko tikwe tuaba. ⁷ Angwane Ngöbö nämāne tākānintbe kürä gobrankrä yebti, ye kise ruenkri tārākwata nämä, ye ni Kordero kwrere ye kākwe dianba kisete ti okwābti. ⁸ Niarakwe tārākwata ye dianba kisete, ye btäräbe jändrän krābkä nämä yete amne nitre unbre unbre ni gre bti nibkä nämä yete, ye rikaba ngitiekä ngukudokwābti temen ni Kordero kwrere ye ngwārekri, niara mikakäre ütiāte jae. Angwane nitre unbre unbre ye kisetekisete abko arpa nämä amne, blato kiakia orore orore ngwian nämä kisetekisete kwetre arato abko te kri ngwāri mnüne rä bāne nämä kwetre. Kri ngwāri mnü rä bāne nämä blatote kwetre, ye abko ni itire itire tödekaka Jesubti tä nüne kuin deme Ngöbökrä kätä blite Ngöböbe abko bä nämä kore kwetre. ⁹ Angwane niaratre rababa ka btin niere krörö ni Kordero kwrere ie:

Ma aibe ütiāte kri, kä raba tārākwata ye den kisete amne ketaninkä munkwatabti, ye ma
aibe raba denkä mento,
ñobtä ñan angwane ma abko müre ketani ni krāke amne,
ja däriebti makwe ni bätäkä ngwarbe kökanintarita Ngöbökrä.

Ye abko, ni kukwe bätäkä ngwarbe amne
ni juta kwatirekwatire te amne
ni nūnanka kä ketareketare temen,
te makwe ni kökanintarita ruäre rabakäre ni jen Ngöbökwē.

¹⁰ Amne ma köböire Ngöböta gobrane ni tödekaka mabti yebti
amne makwe mikani sribire ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre kwrere Ngöbö
nikwe krāke.

Amne niaratre kākwe gobrandi kä nebtä mabe,
abko nieba kwe ti okwābti.

¹¹ Yebti tikwe nikrabata mda angwane, Ngöbö nämä tākānintbe kürä gobrankrābti, ye bäre temen amne jändrän krābkä ye bäre temen, erere arato nitre unbre unbre nämä ye bäre temen angele kukwei rababa ruen kwati krübāte tie. Ye erere bkänä, angeletre nämä kwati kwati krübāte abko ni ñan rabadre tanre ¹² amne rababa Jesu bä mike Kordero kwrere, kä rababa ngrente ja dibti, kä rababa niere:

;Kordero ye müre ketani ni diantarikäre,

ye ütiāre abko Ngöbökwē ja di kri mikani niara kisete amne raba jändrän jökrä bkāne!

;Erere arato, niara aibe raba töbtä kri amne di raba jändrän jökrä bti ta amne,

niara aibe raba mikani ütiāte jae amne

raba käikitaninkä amne demainbare!
abko angele kukwei rababa ruen kore tie.

¹³ Yebti jändrän jökrä dätebare Ngöbökwé tá nüne kä käinbti, kä temenbtä, dobo täni amne mrente abko kukwei rababa ruen krörö tie arato:
¡Ngöböta tákänintbe gobrane küräbti amne Jesu Kordero kwrere, niaratre nibu ye aibe raba demainbare amne raba mikani ütiäte kri!
¡Erere arato, raba käikitaninkä amne raba ja di bkäne kri kärekäre!
abko jändrän jökrä rababa niere kore. ¹⁴ Angwane jändrän kräbkä nämä kürä gobrankrä bäre temen, ye abko rababa niere: ¡jän, ye kwrere raba bare! ¡Amen! rababa niere. Angwane nitre unbre unbre ni gre bti nibkä, ye rababa jökrä ngukudokwäbti temen Ngöbö amne ni Kordero kwrere ye ngwärekwé, niaratre mikakäre ütiäte jae abko tikwe tuaba kore.

6

Munkwata diandrekä täräbtä angwane dre dre rakadrekä

¹ Yebti ni Kordero kwrere ye kákwe munkwata täräkwata ketakakrä keta kükü ye diankaba keteti käne ti okwäbti angwane, jändrän kräbkä nämä kürä gobrankrä bäre temen, ye krati kákwe ñäkäba krikri be abko kukwei rababa ruen unsuni ngö kwrere tie abko kákwe nieba: ¡Jakwe! nieba kwe. ² Ye btäräbe tikwe nikraba angwane, mdä ngwen bürere nämä, btä ti okwä rababa. Angwane ni nämä näin mdä yebti abko nämä tukwen rükrä ngwena kisete amne, niarakwe rüe ganaindre ye bä mikakäre korona bianba ie, bti niara rikaba ni jökrä ganaine rübtä.

³ Yebti ni Kordero kwrere ye kákwe munkwata ketebu täräkwata ketakakrä ye diankaba angwane, jändrän nämä kürä gobrankrä bäre temen ye krobukäre kukwei jaraba tie, kákwe nieba krörö: ¡Jakwe! nieba kwe. ⁴ Ye btäräbe, mdä mda jataba tuen tie. Mdä ye abko bä tain amne ni nämä näin bti abko kákwe kä jäme diandrekä jökrä nikän kä nebtä amne, ni rabadre ja kämike jökrä kwärikwäri, abkokäre ja di bianba ie angwane, ngitra kri bianba rükrä ie arato.

⁵ Yebti ni Kordero kwrere kákwe munkwata täräkwata ketakakrä diankaba ketamäkäre angwane, jändrän nämä kürä gobrankrä bäre temen ye krämäkäre kukwei jaraba tie, kákwe ¡Jakwe! nieba. Ye btäräbe tikwe nikraba angwane, mdä bä drüne, btä ti okwä rababa amne, ni nämä näin mdä yebti abko nämä jändrän däbä nuatekrä ngwena kisete.

⁶ Angwane jändrän ketabkä, ye ngätäite Ngöbö kukwei jaraba krörö tie:

Makwe mrö gaka kä jökräbti temen. Yebtä abko ngwian ganaindre köböiti abko biandre jökrä trigo kilo kratibe btä. Erere arato, ngwian ganaindre köböiti abko bti sebada kökadre kilo krämäbe jökrä, akwa olibo köi amne uba döi,* ye abko makwe ñan juan ngwarbe jire chi, nieba kore kwe abko jaraba tie.

⁷ Yebti ni Kordero kwrere ye kákwe munkwata täräkwata ketakakrä diankaba bäbkäkäre angwane, jändrän nämä kürä gobrankrä bäre temen, ye abko kräbkäkäre kákwe ¡Jakwe! nieba. ⁸ Ye btäräbe tikwe nikraba angwane, mdä bä ngwen bürere nita kite krüte bäta nebe kwrere, btä ti okwä rababa. Mdä yebti abko ni kädekata Gata nämä näin amne Gata jiebtä abko ni kä nakebtä ngibiabtikä nämä näin, ni kämikani Gatakwe ngwian ja tare nike kä nakebtä abkokäre. Ngöbökwé köbö biani ietre ni kämikakrä krörö: Nita nüne kä ketareketare temen abko tá ñäkänintbe ketabkä ye abko kämikadre keteti rübtä. Erere arato ni krütadre mrö miare, bren kisete amne kwra krübätekrübäte kákwe ni ye kämikadre abko erere Ngöbökwé köbö biani ietre.

⁹ Yebti ni Kordero kwrere ye kákwe munkwata täräkwata ketakakrä diankaba bärkekäre angwane, nitre Ngöbö kukwei mikaka gare kákwe nünankabare dite Jesubtä amne niara rükaninte ñakare kwetre abtä kämikani abko üai nämä ñukwä grä täni,

* 6:6 olibo köi amne uba döi. Mrö mda mda nämäne krüte jökrä angwane olibo köi amne uba döi aibe nämäne angwane yebti rabadre nüne, aisete mrö jökrä ngätäite ye abko bäri ütiäte nünankrä.

sribi kwekwe Ngöbökrä nämane dbe kräke bä mikakrä, btä ti okwä rababa. ¹⁰ Angwane niaratre üai nämä ñäke ja dibti krörö:

Ngöbö, ma abko Gobranka jändrän jökräbti amne ma deme amne ma abko kukwe era niekä käre. Nitre nünanka ma rüere kä temenbtä käkwe nun kämikani tödekabtä Jesubti, ye abko ǀñongwane kukwe ükadite kräke, käkwe mikadi ja ngie nuen nun dokwäre amarebti ye? nämä niere kore. ¹¹ Angwane dän bä ngwen bürere bianba ietre, niaratre abko metre Ngöbö ngwärekre bä mikakäre. Kukwe ükarete nitre niaratre kämikaka kräke, ye abko ngibiadre ken kwetre abti niaratre mräkä sribikä Ngöbökrä mda mda kämikadre täte jökrä abko rabadre jökrä ketetibe bentre angwane, Ngöbökwä kukwe ükadite niaratre rüekrä, käkwe rüe mikadi ja ngie nuen niaratre dokwäre, nieba kwe ietre.

¹² Yebti ni Kordero kwrere ye käkwe munkwata täräkwata ketakakrä diankaba bä tikäre angwane, tikwe mikaba ñäräre angwane, dobo rababa nakaenkä kri krübäte kä temenbtä, rababa tuen tie amne ñänä abko bä rikwitaba iko jökrä. Bäsi dän drüne, ye kwrere jire ñänä bä rababa. Sö abko bä rikwitaba tain bürere däri kwrere rababa tuen tie. ¹³ Angwane kri ngwäkä kädekata higo abko tä kite tain mrä abko müreta kite mate ribi käta münente jökrä higo kriebtä, ye kwrere jire muke rababa betekä timontimon kä temen nebtä rababa tuen tie. ¹⁴ Angwane täräkwata mriakata, ye kwrere jire kä käinbti se rikaba nibrenkä, nibrenkä, nibrenkä angwane, ñan rababa mda rababa tuen tie amne, Ngöbökwä kä tokwä krikri amne kä butu mrente mrente diankaba jökrä mento arato, rababa tuen tie.

¹⁵ Angwane nitre jreire kä nebtä gitiaba jökrä kä mkäte amne jäkwata mkäte ngitiobti Ngöbö ngäniene. Erere arato, nitre gobranka krikri amne nitre rükä dankien amne ni jändrän bkänkä krikri amne ni ütiäte krikri, btä nitre klaboré amne nitre ñakare klaboré nünanka Ngöbö rüere gitiaba jire jökrä kä mkäte jrei ben gwaire Ngöbö ngäniene, ¹⁶ kä rababa niere krörö ngitioye amne jäkwataye: Ngöböta tākānintbe kürä gobrankräbti amne ni Kordero kwrere mätä kri, se ngäniene nun üke ja täni amne jakwe nunbti temen, ¹⁷ ñobtä ñan angwane Ngöbökwä ni mikadre ja ngie nuen kri krübäte abko käi nūra, ǀse abko nirekwe nünandrekä jabtä Ngöböbe se? nitre nünanka Ngöbö rüere rababa niere kore ti okwäbti.

7

Ngöbökwä ni jen kwe ngibiadi jenena jakrä

¹ Yebti angele nämä nibkä, btä ti okwä rababa mda. Angele nämä iti kä driri, iti nindrini, iti ngwitäräkri amne iti mötarikri. Angwane müre ñan rabadre mate mda kä nebtä, mrenbtä amne kribtä, abkokäre niaratre nämä müre ketebtä. ² Ye btäräbe angele mdara jire nämä kä driri jataba arato abko Ngöbö nire käi nämä tikani jäbtä abko ngwian nämä kisete kwe. Angele ye rükaba angwane, angele nibkä ie Ngöbökwä ja di biani kä juankrä ngwarbe amne mren juankrä ngwarbe mürebtä, yebti angele rükaba mrä käkwe ngrateba kri ja dibti, käkwe nieba krörö:

³ Nitre sribikä Ngöbö nikwe kräke, ye okobtä Ngöbö käi ketaka ngämi ngibiakäre Ngöbö mätä kri ye ngäniene, ye känenkri munkwe ñan kä temen ye juan ngwarbe. Erere arato, munkwe ñan mren amne kri juan ngwarbe mürebtä, nieba kwe ietre ti okwäbti.

⁴ Angwane nitre israelita nibe btä Ngöbö käi ketadrekä ngibiakäre kukwe taretare ngäniene nieba jökrä abko 144,000 abko ni kukwei jaraba kore tie.

⁵ Nitre därebare juta Judäkri btä Ngöbö käi ketakaba abko 12,000.

Nitre därebare juta Rubénkri abko 12,000,
juta Gakri abko 12,000.

⁶ Juta Aserikri abko 12,000,
juta Neftalíkri abko 12,000,
juta Manasékri abko 12,000.

⁷ Juta Simeónkri abko 12,000,
juta Levíkri abko 12,000,

juta Isacarekri abko 12,000.

⁸ Juta Zabulónkri abko 12,000,
juta Josékri abko 12,000,
juta Benjamínkri abko 12,000 arato.

Ni kwati dän ngwen bürere kitani btä käkwe Ngöbö käikitaninkä

⁹ Yebti tikwe nkraba angwane, ni kä jökräbti temen näma kwati, btä ti okwä rababa. Ni bätäkä ngwarbe amne ni kukwe bätäkä ngwarbe näma, erere arato ni nünanka juta bätäkä ngwarbe, ye näma kwati kwati krübäte nünaninkä kürä gobrankrä Ngöbökwé ken amne ni Kordero kwrere ye ngwärekwé, btä ti okwä rababa. Nitre rababa kwati krübäte, aisete ñan rababa tanre jire chi. Nitre ye abko ngite ñakare mda Ngöbökwé niebare btätre, ye bä mikakrä abko dän bä ngwen bürere bürere te näma näin amne näma datile kriekä* ngwena kisetekisete kä ngwiankäre nuäre jabtä. ¹⁰ Angwane rababa ngrente ja dibti, kä rababa niere krörö:

¡Ngöböta tákänintbe kürä gobrankräbti amne ni Kordero kwrere, ye aibe köböire nita nebe dianintari jökrä!
rababa niere kore.

¹¹ Angwane kürä gobrankrä bti Ngöbö näma tákänintbe ye bäre temen, nitre unbre unbre bäre temen btä jändrän kräbkä ye bäre temen angeletre näma nünaninkä jökrä, käkwe ja okokrä mikaba neme doobtä temen, käkwe Ngöbö käikitakaba, ¹² krörö:
¡Amen!

Ni jökrä raba Ngöbö demaine amne käikitekä amne, Ngöbö aibe töbtä kri amne ni jökrä raba kuin niere kärekäre ie.

Erere arato, Ngöbö aibe mika ütiäte jae amne niara aibe di kri jändrän jökrä bti ta. Ye aisete Ngöbö nikwe ye aibe abko mika ütiäte kri kärekäre ni jökräkwé. Abko kore se.
¡Amen!

abko angeletre rababa niere kore.

¹³ Ye btäräbe nitre unbre unbre iti käkwe nieba krörö tie:
¡Nitre dän ngwen bürere ngwen bürere kitani jabtä, se abko nire amarebti se? Mdakäre abko, ¿niaratre kä mdenbo tä näin ruen? nieba kwe tie.

¹⁴ Angwane tikwe nieba mda ie:

Ne abko. Niaratre garera mae ti mräkä, aisete makwe nie tie, tikwe nieba ie.

Abtä niarakwe nieba krörö mda tie:

Ja tare nikani kri tödekabtä Jesubti angwane, nitre se käkwe ja tare nikani arato, akwa krütani tödekabtä bti abko mden se. Angwane dän bätäteta kuin tä nebe ngwen bürere, ye kwrere niaratre käkwe tödekani Jesubti angwane, ja bätäninte ni Kordero kwrere däriete kwetre angwane, Ngöbökwé niaratre ngite dianinkä mento btä abko dän ngwen bürere bürere bä mikata btä mtare.

¹⁵ Ye mden kisete kürä gobrankrä Ngöbökwé, bti Ngöböta tákänintbe gobrane abko kánti niaratre tä sribire Ngöbökrä dibire rare mtare.

Ngöbökwé niaratre ngibiadi kärekäre.

¹⁶ Ye kánti ñan mrö nikadre mda kwetre amne ja tare nikadi ñakare mda kwetre tomna miare.

Erere arato, ñänänkwe ñan kukwadre jire chi mda amne kä ngire käkwe ñan nikadre jire chi mda,

¹⁷ ñöbtä ñan angwane ni Kordero kwrere tä kürä gobrankrä Ngöbökwé kánti abko käkwe niaratre ngibiadi.

Nitre obeja ngibiaka tä obeja ngibiare, ye kwrere ngibiadi kwe.

Angwane ñö ni mikaka nüne kärekäre, ye kánti näin niaratre ngwena ñö tuen jae.

Amne kukwe taretare btä tätre müen, ye ñan rabadi jire chi mda amne Ngöbökwé okwä ñöi rötadi jökrä ietre,
abko nieba kore kwe tie.

* 7:9 datile kriekä. Datile krie abko dba krie kwrere, akwa tukwä ñakare btä amne ngwä abko mane amne bänänte, aisete kuin kwetadre.

8

Tära ketaninkä bä kükükäre amne blato orore

¹ Yebti ni Kordero kwrere käkwe munkwata täräkwwata ketakakrä diankaba bä kükükäre angwane, ñänä okwä ötare näre kä rababa kwekbe kä käinbti sete.

² Yebti tikwe nikraba angwane, angele nämä nünaninkä ni kükü Ngöbö ngwärekre, btä ti okwä rababa angwane, angeletre ye abko ie drü bianba krä kükü. ³ Bti angele mdara jire jataba. Angele ye abko nämä blato chi orore kri ngwäri mnü rä bäne kukwakrä ye ngwena kisete abko rükaba ñukwä grä ye kánti, rababa nünaninkä. Ye btäräbe, kri ngwäri mnü rä bäne bäne bianba kabre kukwadre ñukwä grä ororebti kürä gobrankrä Ngöbökre ye kánti amne, juta deme Ngöbökre käkwe kukwe ribeba Ngöböye ye ben gwaire. ⁴ Angele rababa kri ngwäri mnü rä bäne kukwe ye ngübü rababa niken angele ye kisete kukwäne nebe Ngöbö ngwärekre, juta deme Ngöbökre namani blite Ngöböbe abko bä mikaba kore. ⁵ Angwane angele rikaba ñukwä grä kánti, käkwe ñukwä bda diankaba, mikaba blato orore kri ngwäri mnü rä bäne kukwakrä te kwe, bti ñukwä bda ye kitaba kä temen nebtä kwe. Ye btäräbe unsuni ngö rababa krikri be. Erere arato, kä ngö rababa ruen krikri, mera trä rababa amne dobo rababa nakaenkä se kwrere.

Drü jükani krä kükü ja täritäri

⁶ Angwane angeletre ni kükü ye abko käkwe ja mikani juto biare drü krä kükü ye jükakäre. ⁷ Ye erere bkänä, angele iti käkwe drü jükaba käne, ye btäräbe ñü bürere jä kukwän kwrerekwrere amne ñukwä jutra mritani däribe mni mni abko Ngöbökre juanba kä temen nebtä, ye abko käta ñäkänintbe ketamä abko kukwaba keteti jire temen. Erere arato, kri krikri kukwaba keteti jire, akwa mikä rerebare kukwaba jire jökrä kwe.

⁸ Yebti angele nibukäre käkwe drü mda jükaba angwane, jändrän bäsi ngitio kri jutra ngitiekä jökrä, kwrere jire kitaba mrente angwane, mrenta ñäkänintbe ketamä abko keteti rikwitaba därire. ⁹ Angwane jändrän jökrä nünanka mrente rabadre ñäkänintbe ketamä abko gataba keteti näre. Erere arato, ru mrente ñäkänintbe ketamä abko juanba ngwarbe keteti näre.

¹⁰ Yebti angele nimäkäre käkwe drü jükaba. Ye btäräbe muke kri jutra ngitiekä ñotra kwrere nämä kä käinbti, betakaba timon abko rikaba mate ñö krikri amne ñö kiakia ketamä abko keteti te rikaba mate. ¹¹ Muke ye abko kädian nämä Kwaka abko rikaba mate ñöte, ñobtä ñan angwane ñöta ñäkänintbe ketamä abko keteti rikwitaba kwaka jökrä. Ñö kwaka, ye kisete ni krütaba kwati krübäte ñö ye ñabtä.

¹² Yebti angele nibkäkäre käkwe drü jükaba angwane, käta ñäkänintbe ketamä ñänänte amne söte abko keteti rikaba ngwarbe amne muketa ñäkänintbe ketamä abko keteti rikaba ngwarbe arato. Ne aisete, kä keteti näre ñänänte amne söte abko rikwitaba iko jökrä amne muke keteti näre rababa iko arato. Ye mden kisete, ñänä okwä krä kwä kä ngwenbti kä trä rababa ñakare. Erere arato, ñänä okwä krä kwä deo kä trä rababa ñakare arato.

¹³ Yebti tikwe nikraba angwane, mü kri nämä nikenkä käinta abko ngö jaraba tie amne mü ye rababa ñäke ja dibti, kä rababa niere krörö: ¡Aingwaree, nitre nünanka Ngöbö rüere kä temenbtä abko bobre jakän, ñobtä ñan angwane angele nimä mda kebera drü jüke ja täritäri aisete! rababa niere kore.

9

¹ Yebti angele niriekäre käkwe drü jükaba angwane, angele bä muke kwrere nämä kä käinbti betaninkära timon nüke kä temen nebtä abko tikwe tuaba. Angwane kä mkä kri kädianta Kä Timonbti kräke llabe bianba ie jukwe Kä Timonbti ye tikakrä. ² Ye erere bkänä, angele ye käkwe jukwe tikaba Kä Timonbti angwane, ngübü tä nebe neen krikri be, ye kwrere jire ngübü rababa kite kabre kukwäne abko käkwe ñänä trä mikaba diore amne kä käinta rababa diore ngübü kisete arato. ³ Angwane ngübü yete abko tröda jataba kwati krübäte mda abko rikaba kä jökräbti temen kä nebtä. Tröda ye abko ie kä bianba ni tākātekäre bäsi dribe kwrere. ⁴ Tröda ye abko käkwe ñan mikä kwetadre amne kri mu

jökrä rerebare ñan kwetadre kwetre. Erere arato, kri jökrä ñan kwetadre jire chi kwetre, nieba Ngöbökwé ietre; akwa nire nire tödekaka ñakare Jesubti, aiseite Ngöbö kä ñakare ketaninkä okokrä btä, ni ye kwrerekwrere aibe mikadre bren kwetre, nieba Ngöbökwé ietre. ⁵ Akwa tröda ye abko ie Ngöbökwé kä bianba ni mikakrä bren jume jirekåbe, akwa kä bianba ñakare kwe ietre ni kämikakrä. Angwane dribe tä ni täkete abko tä nebe tare krübåte nie, ye kwrere tröda ye käkwe nitre ye mikadre bren, käkwe ja tare nikadre krübåte sö krårike, Ngöbökwé nieba ietre. ⁶ Ne aiseite nitre rababa ja tare nike tröda kisete, ni ye abko tö rabadi krütai jötrö, akwa rabadi krüte ñakare.

⁷ Angwane tröda nitre mikaka bren ye abko bä krörö: mdä mikata biare ngwiandre rübtä, ye kwrere jire bä rababa amne, dokwåbti bäsi korona orore kwrerekwrere nämå angwane, ngwåre bä rababa ni ngwåre kwrere. ⁸ Mdakåre abko, dokwå drüen rababa tuen nga meri dokwå drüen kwrere tie amne tu rababa tuen kri krübåte lion tu kwrerekwrere. ⁹ Amne jändrän ribi ribi jiero kwrerekwrere nämå mikani mätråbtä ngibiakåre rüe ngåniene amne, kareta krati krübåte jäkåta niken mdåkwe rübtä ngöta nebe krikri, ye kwrere jire tröda ye ngike ngö rababa ruen nikenkä käinta. ¹⁰ Erere arato, tröda ye abko niretu aibe rababa tuen kübarate dribe kübara kwrerekwrere. Tröda kübara ye abko di rababa ni mikakrä bren jume sö krårike. ¹¹ Angwane üai käme tä dånkiene Kä Timonbti abko tä tröda ye dånkiene. Üai käme tröda dånkiene ye abko kädianta Abadón hebreore amne Apolión griegore. Ye abko Ni Gakaka nieta.

¹² Kukwe tare kri krübåte jatadre ketamå niebare mü krikwe abko erere tröda ye köböite kukwe tare rikaba bati käne ta, akwa kukwe tare kri tä ketebu mda.

¹³ Yebti angele ni tikåre käkwe drü jükaba angwane, ñukwå grå orore kri ngwåri rä båne kukwakrä Ngöböye nämå Ngöbö ngwårekri, yebtä jändrän kroture kråbkå nämå abko te ni kukwei jaraba tie. ¹⁴ Angwane angele ni ti kisete drü nämå, ye ie ni kukwei käkwe nieba krörö: Angele nibkä tä mäkaninte Ñö Eufrates kånti ye tikete, nieba kwe. ¹⁵ Ye erere bkånå, ñånå okwå nuåi, köbö mden te amne sö mdenbtå amne kä mdenbtå angele nibkä ye rabadre tikaninte abko nämå mikanintbe, ye erere angele rababa tikaninte abko käkwe ni kämikadre ketamå temen, abkokåre rababa tikaninte. ¹⁶ Angwane nitre rükå nämå näin mdåbti mdåbti abko 200,000,000 nieba kore abko ni kukwei jaraba tie.

¹⁷ Ye ngwane abko, bäsi köböre kwrere Ngöbökwé mdå mikaba tuare tie angwane, nitre nämå näin mdå yebti abko jändrän ribi ribi nämå mikani ja mätråbti kwetre ja ngibiakåre rüe ngåniene. Jåndrän ye abko bä rababa tain ñukwå jutra kwrere, bä mire drüne amne bä nämå sübrüre asufre kwrere abko nämå kitani jabtå kwetre. Mdakåre abko, lion krübåte dokwå, ye kwrere jire mdå ye dokwå rababa tuen tie angwane, mdå ye kadate abko ñukwå jutra, ngübü amne asufre rababa betekå. ¹⁸ Ñukwå jutra, ngübü amne asufre rababa betekå mdå kadate ye abko käkwe ni ketamå kä temen nebtå nünanka Ngöbö rüere kämikaba, ¹⁹ ñobtä ñan angwane mdå ye abko di rababa kadate amne kübarate ni kämikakrä. Mdå ye abko kübara rababa tbi kwrere abko bti rababa ni kwete amne rababa ni kämike arato.

²⁰ Akwa ni mda mda rababa nire ja tare nika ye näire abko käkwe kukwe kämekåme Ngöbö rüere ye kitaba ñakare temen, aiseite nämå ja mike ngite janknu abko krörö: üai käme gibiakaba ñakare kwetre. Mdakåre abko oro, plata, bronse, jä amne kri sribebare ngöbö ngwarbere abko ie kä tuen ñakare amne ni kukwei ruen ñakare ie amne dikekå ñakare abko mikaba ütiåte janknu kwetre arato. ²¹ Mdakåre abko, nitre ye nämå ni kämike, ye erere tä nuene janknu amne, kwra neme ñakare ietre amne, ja mika gure bati bati neme ñakare ietre amne tä gore janknu arato.

10

Angele käkwe tåråkwata chi biani Juanye

¹ Yebti angele mda bäri dite jataba kä käinbti timonkwåre mütate, btå ti okwå rababa. Angwane angele ye abko dokwåbti käinta mrütrå nämå amne, ngwåre abko rababa trå

ngitiekä ñänä trä kwrere amne, ngüre abko rababa tuen ürä kri ñukwä jutra kwrere. ² Angwane angele ye abko nämä näin täräkwata chi metaninte ngwena kisete. Angele ye abko käkwe ngoto küde ruenkri mikaba mrenbti amne ngoto küde ngeberekri abko mikaba dobo nötabti jate. ³ Bti lion tä ngwäne krikri ja dibti, ye kwrere jire angele ye käkwe ngrateba kri ja dibti angwane, unsuni Krä kükü ngö rababa ruen tie. ⁴ Unsuni Krä kükü kukwei käkwe kukwe nieba, ye ti rikabara tike täräbtä angwane, ni kukwei rababa ruen kä käinbti tie, käkwe nieba krörö: Unsuni kukwei nibi Krä kükü käkwe dre nini ye tuemetre tiebe. Makwe ñan tika täräbtä abko ni kukwei jaraba kore tie. ⁵ Angwane tikwe angele tuaba ngoto mike mrenbti amne dobo nötabti jate, angele ye ara käkwe kise ruenkri kakaba käin amne kukwe niedi kwe abko kukwe era erere bä mikakäre, ⁶ bti nieba krörö kwe: Ngöbö Nünanka Kärekäre amne Ngöbö kä käin, kä temen dätekä ara käkwe mren dätebare amne jändrän jökrä tä te dätekä, Ngöbö ye käbti ti bike kukwe era erere niere krörö: ¡Ngöbökwé ñan kä ngibiadi jire chi mda! ⁷ Akwa angele ni kükükäre käkwe drü jükadi angwane, batibe kukwe kaibe tiebe Ngöbökwé ye rabadi bare täte jökrä, Ngöbökwé niebare niara kukwei niekä jökräye ye kwrere.

⁸ Angwane ni kukwei jaraba krire kä käinbti tie ye käkwe niebata krörö mda tie: Angele tä nünaninkä amne ngoto kwärä tä mrenbti amne ngoto kwärä abko tä dobo nötabti jate abko täräkwata chi metaninte tä kisete kwe, ye nän kärere ie, nieba kwe tie. ⁹ Ye erere ti rikaba käkwe nieba krörö angele yeye:

Täräkwata chi tä ma kisete, ye ngwen tie, tikwe nieba ie.

Angwane angele ye käkwe nieba mda tie:

Täräkwata ne, amne kweta makwe. Täräkwata ye bänän rabadi mane munkö kwrere ma kadate, akwa ma bülete abko bänän rabadi kwaka, nieba kwe tie.

¹⁰ Ye erere bkänä, täräkwata chi nämä angele kisete, ye tikwe dianba kisete, bti tikwe kwetaba. Angwane bänän rababa mane munkö kwrere ti kadate, akwa täräkwata ye rikaba mate ti teri angwane, bänän rababa kwaka. ¹¹ Angwane nieba krörö mda kwe tie: Mtare nitre juta kabre te amne nitre kukwei bätäkä ngwarbe amne, nitre nünanka kä ketareketare te amne nitre gobranka gobranka, yebtä makwe Ngöbö kukwei nieta btin mda abko nieba kore kwe tie.

11

Ni nibu Ngöbö kukwei niekä

¹ Yebti angelekwe krito bäsi nörä kroko kwrere bianba kä ñäkäkrä tie, käkwe nieba krörö tie:

Ju blitakrä Ngöböbe amne ñukwä grä, ye nän ñäke amne ni nibe tä Ngöbö käikitekä yete, ye makwe tan jökrä. ² Akwa kä mikani jenena nitre ñakare israelitarekrä ju blitakrä Ngöböbe kanti, ye abko makwe ñan ñäkä, ñobtä ñan angwane nitre ñakare israelitare, ie kä ye bianina. Sö gre ketebu bti krobu niaratre käkwe rätädi jökrä juta deme Jerusalén yebti, mikakäre ja tare nike.

³ Angwane tikwe ni juandi nibu abko käkwe blitadi tikrä. Tikwe ja di biandi ietere amne niaratre rikadi Ngöbö kukwei niere köbö 1,260. Ye abko, nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira nämäne dän jüräre kite jabtä, ye kwrere nitre ye käkwe dän jüräre kitadi jabtä. ⁴ Ni nibu ye abko tä olibo krie dobu kwrere amne ñotra grä krobu kwrere tä kä temenbtä ni Dänkien ngwärekwé. ⁵ Nane ni mda mda tö rabadre niaratre nibu ye mikai bren angwane, niaratre kukwei tä betekä ñukwä jutra kwrere kadate käkwe rüe kukwadre jökrä. Ne aisete nire nire tö mikai bren abko gatadre jökrä kore. ⁶ Mdakäre abko nitre nibu ye tä näin Ngöbö kukwei niere angwane, niaratre di tärä kä mikakrä töre, ñü ñan räkandre jire chi temen abkokäre. Erere di tärä ñö jökrä kwitakrä därere amne tö rabadre ni mikai bren jume bätäkä ngwarbe, ye erere di tärä ni mikakrä ja tare nike bren bätäkä ngwarbe kisete arato.

⁷ Akwa nitre nibu ye käkwe blitadi ünän jökrä Ngöbökrä angwane, ni bä jändrän kri krübäte kwrere abko di Satanakri, aisete tä Kä Timonbti abko jatadi rüre nitre nibu ye rüere, bti ni jändrän krübäte kwrere ye käkwe niaratre nibu ganaindi kwäräbe

amne kāmikadi kwe. ⁸ Angwane juta ütiäte kri Jerusalén, kánti ni Dänkien müre ketani krusobtä, juta ye kánti nitre nibu ye ngwäkä rabadi kitanintbe tementa ji ngrabare. Juta kri ye mden abko kädianta Sodoma amne Egipto arato, nitre nünanka juta yete tä nüne diän diän bä mikakrä. ⁹ Angwane köbömä bti ötare ni kä jökräbti temen, ni kukwe bätäkä ngwarbe amne ni bätäkä ngwarbe amne ni juta bätäkä ngwarbe te kākwe nitre nibu ye ngwäkä tuadi amne ñan doboi mikadre niedi kwetre. ¹⁰ Angwane nitre nibu kāmikani ye abko käi rabadi nuäre nitre nünanka Ngöbö rüere btä, kākwe jändrän biandi ngwarbe jae kwārikwāri kä ngwiankāre nuäre jabtä, ñobtä ñan angwane nitre nibu Ngöbö kukwei niekä ye abko nämāne ni nünanka Ngöbö rüere kä nebtä mike ja tare nike krübāte, aisete kāmikani angwane, käi rabadi nuäre btätre.

¹¹ Akwa yehti kä rikaba köbömä bti ötare ta angwane, Ngöbökwē nitre nibu ye mikabata nire amne rababa tākānintbe krö. Ni jökrä kākwe tuaba nüketa nire abko rababa nekwetekä krübāte. ¹² Angwane ni nibu ye ie ni kukwei jaraba kri kä kāinbti, kākwe nieba krörö ietre: Mun jakwe kä kāinbti nete, nieba kwe ietre. Ye btärābe rikaba mütate kāin amne rüe kākwe tuaba jökrä niken kä kāinbti.

¹³ Ye btärābe dobo rababa nakaenkä kri krübāte. Dobo rababa nakaenkä, ye kisete abko juta Jerusalén nämā ñākānintbe keta jätä abko keteti rikaba ngwarbe temen amne ni kāmikaba mili krä kükü dobo yekwe arato. Angwane nitre ruäre nämā nire abko btä kä jürä rababa krübāte amne Ngöbö kä kāinbti se käikitakaba kwetre.

¹⁴ Ye kwrere kukwe tare krübāte abko rikaba bobu ta, akwa kukwe tare ketamākāre abko kebera nūke mda.

Angelekwē drü krä kükükāre jükani

¹⁵ Yehti angele ni tikāre kākwe drü jükaba angwane, nitre kukwei rababa ruen krikri ja dibti kä kāinbti, kä rababa niere:

Ni Dänkien Ngöbö amne Jesu Dianinkä Ngöbökwē abko kitera gobrane ni ngätāite. Niaratrekwe gobrandi kärekāre, rababa niere.

¹⁶ Angwane nitre unbre unbre ni gre bti nibkä nämā tākānintbe Ngöbö ngwārekri kürä gobrankrä kwekwebti rikaba, rababa ja okokrä mike nebe dobobtä temen Ngöbö mikakāre ütiäte jae amne rababa Ngöbö käikitekä, ¹⁷ kä rababa niere krörö: Ni Dänkien Ngöbö, ma di kri jändrän jökrä bti ta amne ma tä kärekāre.

Nunta kuin niere mae, ñobtä ñan angwane ma di kribti ma kitera gobrane ni ngätāite.

¹⁸ Nitre kä jökräbti temen tä nüne ma rüere abko moto romon krübāte makrä, akwa makwe kukwe ükarete ni krütani krāke, mikakāre ja ngie nuen abko käi nūra. Amne nitre sribikā makwe kätä ma kukwei niere, ye abko ie ma kitera sribi ütiä bien. Erere arato, ni ütiäte krikri ya, o ni bobre bobre ütiäte ñakare, akwa tä ma käikitekä, ye abko juta deme makwe, ye ie makwe sribi ütiä biandi.

Amne nire nire kätä kä temen ne juen ngwarbe abko makwe juandi ngwarbe arato, abko nitre unbre unbre rababa niere.

¹⁹ Angwane ju blitakrä Ngöböbe nämā kä kāinbti abko jukwe tikaba amne ju yete abko kaja nämā, btä ti okwä rababa. Kaja ye abko te kukwe ükaninte Ngöbökwē nitre israelitabe abko nämā ükani abko btä ti okwä rababa. Angwane mera trä rababa, kä ngö rababa ruen amne unsuni ngö rababa amne dobo rababa nakaenkä amne ñü järe järe rababa näkäen kabre temen ti okwäbti.

12

Meri amne mökata kri

¹ Ye btärābe Ngöbökwē jändrän kuin, ütiäte kri bä mikaba kä kāinbti abko tikwe tuaba. Ye abko, Ngöbökwē dre nuendi bä mikaba abko krörö: Meri iti nämā kä kāinbti abko btä ñänä trä nämā dän kwrere amne, sö abko nämā niara ngoto täni. Erere arato, korona nämā niara dokwäbti abko btä muke bä nämā kwä jätäbti kubu. ² Meri ye ñakare mobe bren kwe kisete, aisete jataba ja ngibiare amne rababa ngrente krikri be ja ngibiabtä.

³ Yebti jändrän mdara jire rababa kä käinbti sete abko mökata kri krübäte bä tain rababa tuen tie. Mökata ye abko Satana ara bä mika nämä. Mökata ye abko dokwä kwä kükü amne korona nämä mikani dokwä kwatirekwatire bti amne krotu Krä jätä ie, niara bäri dite bä mikakrä. ⁴ Angwane muke kä käinbti* se nämä ñäkänintbe ketamä abko mökata ye käkwe muke sökakaba keteti ja kübarabti, bti kitaba timon kwe kä temen nebtä. Abti meri nämä ja ngibiare amne ngäbäkcre däredre kwe abko mökata ye tö rababa kwetai jötrö kän, abkokäre rababa nünaninkä meri kanti yete. ⁵ Angwane ngäbäkcre däreba brare meri yekwe abko Jesu Dianinkä Ngöbökwe bä mikata. Ngäbäkcre ye abko käkwe gobrandi ja di kribti juta jökräbti, käkwe juta jökrä mikadi ja ngoto täni. Akwa ngäbäkcre ye däreba angwane, batibe Ngöbökwe dianinkä jenena mökata ngäniene amne jirikaba nebe Ngöbö kanti, kürä gobranchrä Ngöbökwe ye kanti gobrane Ngöbö ben gwaire. ⁶ Akwa meri ngäbäkcre ngibiaka ye abko gitiaba kä kaibete. Ngöbökwe kä ükaninante biare kräke, kanti gitiaba. Ye kanti abko Ngöbökwe bukadre köbö 1,260 abkokäre gitiaba yete.

⁷ Yebti rüba krörö mda kä käinbti: angele Miguel btä angele mda mda käkwe rüba mökata amne angele üai käme kwekwe rüere. ⁸ Akwa niaratre abko di ñakare ganainkrä, aisete angele Miguel btä angele mda mda ye käkwe mökata ye ganainba kwäräbe, aisete kä ñan rababa mda niaratrekrä nünankrä kä käinbti. ⁹ Abtä mökata kri kädekata tbi kira, arabe kädekata Diablu amne Satana tä näin ni ngökö kwati kä jökräbti temen, ñan rikadre ji Ngöbökwebti abkokäre. Mökata ye btä angele üai käme kwekwe ben kitaba jökrä timon nüke kä nebtä. ¹⁰ Angwane ni kukwei jaraba kri ja dibti kä käinbti tie, kä rababa niere krörö:

Kä ni diantarikrä nüra.

Ngöbö nikwe di kri kitera gobrane amne, Ni Dianinkä Ngöbökwe abko nüra gobrane arato,
ñobtä ñan angwane dibire rare ni mräkä rüe Satana kä nämäne ni mräkä tödekaka Jesubti kite ngise Ngöbö nikwe ngwäreki abko kitaninkära kä käin bäre mento nüke kä temen nebtä.

¹¹ Ni Kordero kwrere därie ianinte krusobtä ni ngite diankakäre mento btätre, ye köböire ni mräkä tödekaka niarabti käkwe Satana ganainbare.

Erere arato, ni mräkä käkwe kukwe kuin Jesubtä nieba angwane, ja kwata namani ruentari tare ñakare ietre, käkwe kä jürä ngwiani ñakare jabtä, aisete nämäne biare ngataen kukwe kuin niebtä.

Yebti Satana ganainbare kwetre arato.

¹² Ne aisete mun nünanka kä käinbti kä ngwen nuäre jabtä munkwe.

Akwa aingwaree mun nünanka kä temenbtä amne mun nünanka kä butubti mrente.

Mun ye abko bobre jakän, ñobtä ñan angwane kä kitera neme braibe diabluye rükäre Ngöbö rüere, aisete mätä kri mun nünanka kä temenbtä ye rüere, abko ni kukwei rababa ruen tie.

¹³ Mökata kitaba timon kä temen nebtä angwane, meri käkwe ngäbäkcre ngibiabare ye jiebtä mökata rikaba kisere mikakäre ja tare nike. ¹⁴ Akwa meri ye abko gitiadreta kä kaibete tbi ngäniene, abkokäre mü kri ngike kwrere Ngöbökwe bianba ie rikakakrä, ye erere bkänä meri ye gitiabata mobe tbi ye ngäniene. Ye kanti Ngöbökwe ngibiaba kä komä bti ötare. ¹⁵ Angwane tbi ye käkwe ñö yaiba kabre meri ye rüere mda, ñö ye abko rabadre kri, kä rikadre meri ye ngwena nguse, abkokäre yaiba kwe. ¹⁶ Akwa dobo temen ye käkwe meri ye die mikaba amne, ñö kri yaiba mökatakwe, ye dobokwe ñakaba jökrä, aisete mökatakwe meri kämikani ñakare.

¹⁷⁻¹⁸ Yebtä abko mökata ye mätä rababa kri krübäte meri yebtä angwane, rikaba rüere meri ye bkün mda mda rüere. Meri bkün mda mda abko ni Ngöbö kukwei mikaka täte era metre amne ni blitaka Jesu kräke, ye rüere mökata rikaba rüere.

* 12:4 Muke ye abko angele ngökani Satanakwe Ngöbö rüere bä mikata nütüta.

13

Ni jändrän kri krübäte kwrere jataba mrente käin

¹ Yebti mökata rababa nūnaninkä mren köräbti. Yebti ni jändrän kri krübäte kwrere jire abko jataba mrente käin ti okwäbti mda. Ni ye abko dokwä kwä kükü amne krotu krä jätä ie, niara bäri dite bä mikakrä, btä ti okwä rababa. Angwane kukwe diän taretare tikani Ngöbö rüere näma ketaninkä kwati dokwä kwatirekwatire btä amne korona näma mikani krotu kratirekratire btä abko tikwe tuaba. ² Ni jändrän kri krübäte kwrere tikwe tuaba, ye abko bä rababa tuen kwra leopardo kwrere tie amne ngoto abko rababa tuen oso ngoto kri kwrere tie amne kada abko rababa tuen krübäte lion kada kwrere tie. Ni ye abko ie mökata käkwe ja di bianba kri gobrankrä nibtä. ³ Ni jändrän kri krübäte kwrere ye abko träin kri dokwä kwatibtä abko kisete gatadre, akwa träin ye abko rababa kuinta ie, bä rababa tuen tie. Yebtä abko ni jökrä ñan töi rababa krütare amne ni jökrä rikaba niara jiebtä. ⁴ Angwane mökata käkwe ja di bianba ni jändrän kri krübäte kwrere ie. Yebtä abko ni jökrä rababa mökata ye mika ütiäte Ngöbö kwrere. Erere arato, ni jändrän kri krübäte kwrere ye mika rababa ütiäte kwetre arato, kä rababa niere krörö: Ni jändrän kri krübäte kwrere tä nete, ne kwrere ni ñakare jire mda. ¿Nirekwe rüdre ni ne kwrere rüere se? rababa niere.

⁵ Mdakäre abko, ni jändrän kri krübäte kwrere ye abko ie ja di bianba kri kä nebtä sö gre ketebu bti krobu. Erere arato, niarakwe bikadre kri, käkwe ñäkädre kämekäme Ngöbö rüere, abkokäre kä bianba kore ie. ⁶ Ye erere bkänä, ni ye käkwe ñäkäba kämekäme krübäte Ngöbö rüere amne kä käinta, kanti Ngöböta nüne, ye rüere ñäkäba diän diän kwe. Erere arato, nire nūnanka kä käinbti, ye rüere ñäkäba kwe. ⁷ Erere arato, juta deme Ngöbökwere rüdre kwe, ye ganaindre kwäräbe kwe amne kämikadre kwe, abkokäre kä bianba ie rükäre bentre. Erere arato, ni bätäkä ngwarbe amne juta bätäkä ngwarbe amne ni kukwe bätäkä ngwarbe amne kä bätäkä ngwarbe bti rabadre gobrane, abkokäre ja di bianba ie arato. ⁸ Angwane Ngöbö ngämi kä ne dätäre, känenkri ni Kordero kwrere nämane mikani biare kämikadre ni mdaye ni jökrä kräke. Ye abko, nire nire ñakare jen niarakwe abko kä tä tikani ñakare tärä ni nūnandi kärekäre mikakrä gare yebtä, ni ye abko käkwe ni jändrän kri krübäte kwrere mikadi ütiäte jae Ngöbö kwrere.

⁹ Nire nire olo tärä abko käkwe olo ketate kukwe neye:

¹⁰ Nire nire jirikadre ngite tödekabtä Jesubti,
ye erere jänäin ngite.

Nire nire kämikadre ngitrabti tödekabtä Jesubti,
ye erere kämikadi ngitrabti.

Kukwe rakadikä kore angwane, juta deme Ngöbökwere käkwe nūnandrekä dite jabtä bätärekä ja täritäri amne Jesu rükandrete ñakare kwetre, akwa tödekadre kwatibe Jesubti janknu.

Ni jändrän krübäte kwrere mda jatani dobote käin

¹¹ Yebti ni mdara jire jataba dobote käin, akwa niara abko ni jändrän krübäte kwrere jataba, rababa tuen tie. Ni ye abko krotu krobu ie abko rababa tuen kordero krotu kwrere tie, akwa ñan ñäkäba jäme kordero kwrere kwe, akwa rababa ñäke mökata kwrere. ¹² Amne ni jändrän kri krübäte käne ye di rababa jökrä kwe, kä rababa sribire ni käne ye diäre. Ni jändrän kri krübäte käne abko träin kri dokwä kwatibtä abko kisete gatadre akwa namaninta kuinta ie, ye kräke ni mda ye rababa sribire, kä rababa ni käne ye mikamna ütiäte Ngöbö kwrere ni jökrä kä nebtäye. ¹³ Erere arato, ni ye rababa sribi kri ñan tuabare nuene, kä rababa ñukwä kä käinbti mika kite timonkwäre ni mda mda okwäbti, niara di kri Ngöbö kwrere abko ni jökrä käkwe nütüdre, abkokäre sribi kri ñan tuabare nuenbare kore kwe ni ngökakäre. ¹⁴ Angwane ni jändrän kri krübäte kwrere näma käne, ye mikakäre ütiäte, ni mda ye rababa sribi kri ñan tuabare nuene. Yebtä abko ni kwati ngökäba kwe. Erere arato, ni jändrän kri krübäte kwrere abko dokwä kwati tikaninkä ngitrabti kämikakäre, akwa träin namaninta kuinta ie amne namani nüne janknu, ye bä sribemna kwe mikakäre ütiäte Ngöbö kwrere, ye erere ni jökrä käkwe

sribebare. ¹⁵ Angwane ni jändrän krübäte kwrere nibukäre, ie ja di bianba bä ye mikakrä nire abko erere nuenba kwe. Amne nire nire käkwe ñan ni käne ye bä mikadre ütiäte jae Ngöbö kwrere abko kämikadre kwe abko jändrän bä nämä niere.

¹⁶ Mdakäre abko, ni ngwarbe amne ni ütiäte, ni ngwian bkänkä krikri amne ni bobre bobre, ni klaboré ñakare amne ni klaboré abko btä ni jändrän kri krübäte kwrere nämä käne ye kä tikadre ni kise ruenkri btä o ni okobtä abko ni mda ye käkwe nieba abko erere mikani nuene. ¹⁷ Akwa nire nire btä ni jändrän kri krübäte kwrere nämä käne ye kä nämä tikani ñakare, ni ye ñan rabadre jändrän rürümoine amne jändrän kökö jae. Ni käi ye abko ni jändrän kri krübäte kä o niara kä tikani kö okwä jändrän tankräbti. ¹⁸ Amne kö okwä jändrän tankrä, bti ni jändrän kri krübäte kwrere käita tikani, ye abko nire nire töbtä aibe ie ni ye raba nuke gare. Kö okwä jändrän tankrä yehti, aisete ni ye abko kä tikata kö okwä jändrän tankräbti abko 666.

14

Ni 144,000 abko Ngöbökwé mikani jenena jakrä

¹ Yehti ni Kordero kwrere nämä nünaninkä ngitio Siónbti, btä ti okwä rababa angwane, ni ye ben abko ni mda nämä 144,000. Angwane nitre okobtä Kordero ye kä nämä tikani amne Kordero rün kä nämä tikani arato niaratre nämä nitre ye bkäne bä mikakrä abko rababa tuen tie. ² Yehti ñö ngöta nebe kri, ye kwrere jire kä ngö rababa ruen kä käinbti tie. Erere arato, unsuni ngöta nebe krikri ja dibti, ye kwrere kä ngö rababa ruen tie. Mdakäre abko, ni kwati rababa arpa kabre täke gwaire jökrä abko kwrere jire kä ngö rababa ruen tie. ³ Angwane kürä gobrankrä Ngöbökwé ye ngwärekri nitre 144,000 rababa ka btin niere. Erere arato, jändrän kräbkä nämä kürä bäre temen ye ngwärekri amne nitre unbre unbre ngwärekri ka btin ye nieba kwetre arato. Akwa ka btin, yehtä ni mda mda ñan rababa töi ngitiekä jire chi amne nitre 144,000 kökanintarita Ngöbökwé jakrä, ye aibe ie ka btin ye rababa nuke gare. ⁴ Nitre ye abko, ni deme ja mike gure ñakare meribe, ye kwrere jire nitre ye käkwe ja ngibiabare deme, käkwe ngöbö ngwarbe ngwarbe mikani ütiäte ñakare jae. Ni Kordero kwrere nämä niken mdente erere abko jiehti niaratre nämä niken. Erere arato, ni Kordero kwrere krütani krusobtä angwane, ni jökrä ngätäite niarakwe ni ye kökani Ngöbökrä, bti nura ngwä ötata käne, ye bianta ngwarbe Ngöböye kuin niekäre ie, ye kwrere niaratre nämä niken biani Ngöböye amne ni Kordero kwrereye kuin niekäre ietre. ⁵ Amne blitabare era metre kwetre Ngöbökrä amne ni mda ngökani ñakare jire chi kwetre, aisete ni mda mda ñan rababa kite ngise jire chi. Nitre ye mden abko ie ka btin rababa nuke gare.

⁶ Yehti tikwe angele mdara jire tuaba abko rababa nikenkä käinta sete. Angele ye abko nämä Ngöbö kukwei kuin kärekäre ngwena niedre ni jökrä nünanka Ngöbö rüere kä temenbtä yeye. Ye mden kisete, ni kä jökräbti temen amne ni bätäkä ngwarbe amne ni kukwe bätäkä ngwarbe amne ni nünanka juta kwatirekwatire te abko kräke angele ye nämä Ngöbö kukwei kuin ye ngwena, ⁷ kä rababa niere krörö ja dibti: Ngöbö jürä ngwian jabtä munkwe amne niara käikitaka munkwe, ñobtä ñan angwane niarakwe kukwe ükarete ni kräke mikakäre ja ngie nuen abko käi nura amne, Ngöbö kä käinbti btä kä tementa dätekä amne Ngöbö mren dätekä btä ñö dätekä, Ngöbö ye abko mika ütiäte munkwe abko angele ye rababa niere kore ti okwäbti.

⁸ Yehti angele jataba nibukäre mda abko käkwe juta Roma bä mikaba juta Babilonia kwrere, kä jataba niere krörö: Meri bti kä ngwarbe käta ni brare brare näkwite ja mikakäre ngite, ye kwrere jire nitre nünanka juta kri Babilonia käkwe ni kwati kä jökräbti temen näkwitani, aisete ni kwati töi nikwitani jäme käkwe ja mikani ngite ben Ngöbö rüere, akwa juta kri ye abko nikira ngwarbe jökrä, angele ye rababa niere.

⁹ Yehti angele jataba nimäkäre mda. Angele ye abko jataba ñäke ja dibti, kä jataba niere krörö: Ni jändrän kri krübäte kwrere arabe bä sribebare, ye nire nire käkwe mikadre ütiäte ngöbö kwrere jae amne nire nire käkwe ja tuadremetre ni ye kä tike ja okobtä o ja kisebtä, ¹⁰ nitre ye abko btä Ngöbö mätä rabadi kri krübäte abko uba döi kwaka ñata

kwrere jire rabadi kräke, ñobtä ñan angwane uba döi ngätäre kwaka ye kwrere jire Ngöbö mätä nibi, aiseite nitre ye abko käkwe ja tare nikadi kri krübäte ñukwä jutrate amne asufrete angele deme Ngöbökwé ngwärekre amne ni Kordero kwrere ngwärekre arato. ¹¹ Ne aiseite, nitre ni jändrän kri krübäte kwrere mikaka ütiäte jae amne ni ye arabe bä sribebare abko nire nire käkwe kä tikani jabtä abko käkwe ja tare nikadi kärekäre dibire rare, aiseite kä rabadi ñakare jadükakrä ietre. ¹² Ngöbökwé ni ye mikadre ja tare nike kore, kukwe nebtä abko juta deme Ngöbökwé tödekaka Jesubti, käta Ngöbö kukwei mike täte ye abko käkwe ja die mikadre nüne dite Ngöbökrä.

¹³ Yebti ni kukwei jaraba mda kä käinbti tie, käkwe nieba krörö tie: Tärä tike krörö: Mtare mentokwäre nire nire tödekaka ni Dänkienbti tä krüte, ni yebtä kä rabadi nuäre amne Ngöbökwé ja di biandi ie.

Jän, abko kore era metre nieta Ngöbö Üaikwe, ñobtä ñan angwane nitre ye käkwe jadükadi, ñan sribidre mda kwe, amne sribibare kuin kwetre, ye abko Ngöbökwé ütiä biandi ietre abko tike kore täräbtä, nieba kwe tie.

Ni jökrä ükaninkrö kukwe ükatekäre kräke

¹⁴ Yebti tikwe nkraba mda angwane, müta ngwen büre, btä ti okwä rababa. Angwane müta yebti abko ni iti Ni Kä Nebtä Ngobo kwrere rababa tuen tükänintbe tie. Angwane korona orore näma dokwäbti amne ngitra tänene tu grine ngwian näma kisete kwe. ¹⁵ Ye btäräbe ju blitakrä Ngöböbe kä käinbti te angele näma abko jataba ju bäre käkwe ñäkäba ja dibti ni näma tükänintbe mütabti yeye, käkwe nieba krörö ie: Ni kä jökräbti abko nura ngwä nena tain jökrä kwrere, aiseite nura ngwä öta käi nüra, aiseite ngitra tänene tä ma kisete, yebti nura ye tikekä, bti makwe ngwä öta, erere makwe ni jökrä ükärö Ngöbökrä, nieba kwe ie. ¹⁶ Ye erere bkänä, ni näma tükänintbe mütabti käkwe ni jökrä ükaninkrö Ngöbökrä ye bä mikakäre, ni ye käkwe ngitra mnianteba nura tikakakrä kä temen nebtä amne, ni jökrä ükäröba kwe kä nebtä.

¹⁷ Abti angele mdara jire näma Ngöbö ngwärekre ju blitakrä Ngöböbe te kä käinbti, angele ye abko näma ngitra tänene tu grine ngwena kisete arato. ¹⁸ Angwane ñukwä grä kri ngwäri mnü rä bäne kukwakrä Ngöböye, ye kanti angele mdara jire näma. Angele ye abko di näma ñukwä jutrabti. Angele ye abko käkwe ñäkäba ja dibti angele ngitra tänene ngwianka kisete yeye angwane, ni jökrä nünanaka Ngöbö rüere bä mikaba uba kwrere kwe, käkwe nieba krörö ie: Uba nena tain btä amne kä uba ngwä ötakrä nüra, aiseite ngitra ye mnianteba kä temenbtä amne, makwe uba ngwä öta küdekrä ngöi ngöi, nieba kwe. ¹⁹ Ye erere bkänä, angele ye käkwe ngitra tänene tu grine ye mnianteba kä temen nebtä angwane, uba ngwä tikakaba jökrä kwe uba kökräibtä. Yebti jändrän kri uba tükakakrä, te uba kitaba jökrä kwe tükakakrä. Uba tükarekä ngotobti, ne abko Ngöbö mätä kri nitre nünanaka niara rüere btä bä mikata, erere niarakwe gadite jökrä abko bä mikata kore. ²⁰ Angwane uba ye abko tükakaba juta Jerusalén bäre mento, akwa jändrän uba tükakakrä te uba tükakaba, ye kanti däri aibe rababa betekä kabre krübäte. Däri rababa neen kwata kri temen kilometro sientö krämä jire amne rababa mate mdä kadabtä rababa tuen tie.

15

Angele ni kükü jändrän taretare ngwianka ni rüere

¹ Yebti jändrän mda krikri rakadrekä abko bä rababa kä käinbti abko btä ti ñan töi rababa krütare mda abko krörö: Ngöbö mätä kri ye abko rabadre bare täte jökrä nitre nünanaka niara rüere btä abko angele ni kükü näma näin jändrän taretare keta kükü mrä ngwena kisete, ni nünanaka Ngöbö rüere mikakäre ja tare nike kri abko rababa tuen tie. ² Mdakäre abko, jändrän mdara jire tuaba tikwe abko bä rababa tuen mren bidriore kwrere abko näma mritani ñukwä jutgabe ketetibe rababa tuen tie. Mren bidriore ye kanti abko nitre näma nünaninkä arpa ketaninte kisetekisete rababa tuen tie. Ni jändrän kri krübäte kwrere amne bä dätebare, ye nire nire käkwe mikani ñakare ütiäte ngöböre jae käkwe ganainbare kwäräbe amne niara kä tikani ñakare kwetre jabtä amne kö okwä

jändrän tankrä ni yekwe abko mikani ñakare kwetre jabtä, ye mden ie Ngöbökwé arpa biani abko nämä kisete täkäkrä Ngöbö käikitakakäre. ³ Moisés, sribikä Ngöbökwé käkwe Faraón ganainbare angwane, ka niebare kwe Ngöbö käikitakakäre, ka ye kwrere niaratre nämä niere amne ni Kordero käkwe ka niebare, ye kwrere abko niaratre nämä niere abko krörö:

Ni Dänkien Ngöbö Di Kri Jändrän Jökrä Nuenkrä, makwe jändrän krikri krübäte nuenbare, ye abko bä nuäre jökrä.

Amne ma abko tä gobrane kärekäre.

Ma abko era metre amne ji makwe abko kuin metre jökrä.

⁴ Ni jökrä käkwe ma jürä ngwiandre ni Dänkien.

Erere arato, ni jökrä käkwe ma mikadi ütiäte jae ni Dänkien, ñobtä ñan angwane ma aibe kuin deme amne metre.

Erere arato, ni jökrä jatadi, käkwe ma käikitadikä, ñobtä ñan angwane mata kukwe ükete era metre ni jökrä kräke abko nena gare aisete, abko nitre ye rababa ka niere kore.

⁵ Yebti tikwe nikrabata angwane, ju blitakrä Ngöböbe nuäre ngwiandre nämä kä käinbti abko jukwei gitiaba, rababa tuen tie amne, ju yete abko kukwe keta jätä biani nuendre nie Ngöbökwé abko nämä ükani. ⁶ Angwane ju blitakrä Ngöböbe ye te angele ni kükü nämä abko jataba ju bäre. Angeletre ye abko nämä kukwe taretare krübäte nuendre keta kükü Ngöbökwé abko ngwian nämä kisete kwetre. Angeletre ye abko nämä dän merebe trä ngitiekä kädekata lino kitani jabtä te nämä näin amne koria orore nämä kitani ja kötäbti ta kwetre abko jataba tie. ⁷ Angwane jändrän kräbkä nämä Ngöbö bäre temen, jändrän ye krati abko käkwe blato orore te Ngöbö mätä kri nitre nünanka niara rüere btä nämä mikani abko bianba kwe angele itire itire ie. Ngöbö ye mden tä nüne kärekäre. ⁸ Angwane ju blitakrä Ngöböbe nuäre ngwiandre abko te Ngöbö di kri bä rababa abko ngübü aibe rababa gwita temen amne, kukwe tare kri krübäte ngwian nämä angele ni kükükwe ye ngämi niken ta, känenkri ni ñan raba neme jire gwi ju yete, rababa tuen tie.

16

Blato kwä kükü te Ngöbö mätä kri nämä mikani

¹ Abti ju blitakrä Ngöböbe te ni kukwei rababa ruen kri ja dibti tie, kä rababa niere angele ni küküye: Ngöbö mätä kri tä mikani blato kwä küküte, ye mun nän iente kä temenbtä amne ni nünanka kä temenbtä sebti, nieba kore angeletre. ² Ye kwrere bkänä, angele rikaba iti käne käkwe Ngöbö mätä kri nämä blatote ye ianteba kä temen yebti angwane, ni jökrä, btä ni jändrän kri krübäte kwrere ye kä nämä tikani amne, ni jändrän kri krübäte kwrere abko bä sribebare, ye nire nire nämä mike ütiäte ngöböre jae, nitre ye abko kwata rababa ngütüete käme jökrä ietre abko bä rababa käme amne rababa tare krübäte ietre.

³ Yebti angele nibukäre käkwe Ngöbö mätä kri nämä blatote ye ianteba mrenbti angwane, ñö mrente ye rikwitaba därire jökrä. Däri ye abko rikrakaba ribi ribi bäsi ni kämikata angwane, ni därise tä nikrenkä ye kwrere jire mren ñöi rababa, aisete jändrän nünanka mrente mrente ye gataba jire jökrä.

⁴ Yebti angele nimäkäre käkwe Ngöbö mätä kri nämä blatote ye ianteba ñö krikribti amne ñö okwä kiakiabti. Angwane ñö amne ñö okwä ye rikwitaba därire jökrä arato.

⁵ Angwane angele mdara jire abko ñö ngibiabtikä kukwei jaraba tie, käkwe nieba Ngöböye:

Ngöbö Deme, ma nämänena kira kena amne ma tä käre mtare.

Mata ni mike ja tare nike kore, se abko mata nuene kuin era metre, ⁶ ñobtä ñan angwane nitre nünanka ma rüere käkwe juta deme makwe kämikani angwane, niaratre därise ianinte kabre kä temen nebtä.

Erere arato, nitre ma kukwei niekä därise ianinte kwetre.

Ye mden ütiäre abko mata däri bien ñadre ietre mtare.

Niaratre kākwe kukwe nuenbare kore, ye mden ütiäre mata nuene kore btätre arato ye.

Abko kore se,
nieba angelekwe Ngöböye.

⁷ Yebti ñukwä grä kánti abko ni kukwei jaraba mda tie, kākwe nieba Ngöböye: Ni Dänkien Ngöbö Di Kri Jändrän Jökrä Nuenkrä, ma abko tä kukwe ükete kuin era metre nitre nünanka ma rüere kräke, rababa niere kore Ngöböye.

⁸ Angwane angele nibkäkäre kākwe Ngöbö mätä kri nämä blatote ye ianteba ñänänbti angwane, ñänä ye ie ja di bianba ni kukwakrä ñukwä kwrere. ⁹ Angwane ñänänkwe ni jökrä kwata kukwaba tare krübäte angwane, Ngöbö kukwe taretare kri juanka, ye rüere rababa ñäke kämekäme jirekäbe mda, akwa kukwe kämekäme kitaba ñakare temen kwetre amne Ngöbö mikaba ütiäte ñakare jire chi kwetre jae.

¹⁰ Yebti angele nirikekäre kākwe Ngöbö mätä kri nämä blatote ye ianteba ni jändrän kri krübäte kwrere nämä gobrane yebti. Angwane kä gobrankrä kwe, ye kánti kä rababa iko jökrä. Ye ngwane kukwe taretare nakaninkära nibtä, abtä ni jökrä rababa ja tare nike kri, kä rababa ja tüdrä kwete be tute ja tare nikabtä. ¹¹ Akwa niaratre nämäne ja mike ngite ño ño Ngöbö rüere abko kitaba ñakare temen kwetre amne jirekäbe rababa ngütüete jökrä ngrabare, kisete rababa ja tare nike kri krübäte, abtä rababa ñäke kämekäme Ngöbö kä käinbti se rüere.

¹² Yebti angele ni tikäre kākwe Ngöbö mätä kri nämä blatote ye ianteba ño kri Eufratebti angwane, nitre gobranka btä rükä kwekwe kä driri jatani abko rikadre kä nötabti ta, abkokäre ño kri Eufrates ye grötäba jökrä.

¹³ Yebti tikwe jändrän tuaba krörö mda: Mökata kadate, ni jändrän kri krübäte kwrere kadate amne ni ngöbö ngwarbe kukwei niekä abko kadatekadate üai käme gwre kwrerekwrere jataba komä mentokwäre ti okwäbti. ¹⁴ Angwane üai käme komä bä rababa gwre kwrere ye rababa sribi kri ñan tuabare nuene abko rikaba nitre gobranka krikri kä jökräbti temen ükekrö rükäre Ngöbö Di Kri Jändrän Jökrä Nuenkrä ye rüere. Ye näire Ngöbökwere rüe ganaindi kwäräbe.

¹⁵ Angwane ni Dänkien abko kākwe nieba: Ni gokä tä kite batibe, ye kwrere ti jatadita, aisete munkwe mokre jabtı amne nire nire tädi mokrere jabtı kākwe ja ngibiadre kukwe kämekäme Ngöbö rüere ye ngäniene angwane, ñan tädre dikekä ni bütiere kwrere, abkokäre tä dän ngibiare kuin jökrä jabtı amne bütiekrä gaidre kri kräke abko ñan tuadre ie, abkokäre tä dän ngibiare kuin jakrä, ye abko tädre ja ngibiare kukwe kämekäme Ngöbö rüere ngäniene. Ni ye abko btä kä rabadi nuäre amne Ngöbökwere ja di biandi ie. Abko kore se, nieba ni Dänkienkwe.

¹⁶ Yebti üai käme nimä ye kākwe nitre gobranka krikri ükäröba jökrä kä kädianta Armagedón hebreore ye kánti rükäre Ngöbö rüere.

¹⁷ Angwane angele ni kükükäre kākwe Ngöbö mätä kri nämä blatote ye ianteba mürete käinta. Ye btäräbe ju blitakrä Ngöböbe, kánti Ngöbö nämäne tākänintbe kürä gobrankräbti, ye kánti ni kukwei rababa kri, kä rababa niere krörö: jändrän jökrä nibira bare täte jökrä! ni kukwei rababa niere. ¹⁸ Angwane mera rababa trä ngitiekä, kä ngö rababa, unsuni ngö rababa krikri krübäte amne dobo jataba nakaenkä abko rababa dobo mike grükekä jökrä, ye abko ni nükani nüne kä nebtä angwane dobo ñan rakakabare kri krübäte abko erere dobo rakakaba. ¹⁹ Dobo rakakaba kri krübäte ye abko kākwe juta kri Babilonia* ñäkänintbe ketamä temen amne ju krikri juta mda mdate rikaba jökrä temen. Angwane Ngöbö mätä kri bä mikata uba döi kwaka kwrere jire, bti juta Babilonia mikadre ja ngie nuen kwe ye abko rükabata töre ie. ²⁰ Angwane kä butu mrente amne kä ngitiore krikri mentokwäre abko rikaba ngwarbe jökrä amne rababa tuen ñakare mda amne, ²¹ ñü jä kukwän kwrere kä käinbti rababa näkäen temen nibti. Ñü järe ye abko däbä kilo gre ketebu näre abko rababa näkäen temen. Ngöbö rababa ni mike ja tare nike kri krübäte kore, yebtä abko ni jökrä rababa ñäke kämekäme Ngöbö rüere.

* 16:19 Juta Babilonia käta juta Roma bä mike nütüta.

17

Meri tākānintbe jāndrān krübāte yebti

¹ Abti angele ni kükü kisete Ngöbö mätä kri nāma blatote abko ianteba kwetre, angele ye abko iti jataba kākwe nieba krörö tie:

Meri bti kā ngwarbe kri krübāte abko tā tākānintbe ñö bātākā ngwarbe bti, se mikadi ja ngie nuen ñö Ngöbökwē abko ti bike mike tuare mae, aiseite jakwe tuen, nieba kwe tie. ² Angwane nitre jreire kā jökrābti temen kākwe kā kwita kwitaba jabti meri ye ben gwaire. Erere arato, nita nebe dröbare angwane, kätä nebe nenkā ni dokwābti, ye kwrere jire nitre nūnanka kā nebtā dokwābti kā rababa nenkā, aiseite kā rababa ngwarbe bti meri ye kwrere amne kukwe diān diān nāmane nuene.

³ Yebti Ngöbö Üai rükaba tāte jökrā tibtä angwane, angele ye rikaba ti ngwena kā kaibete mda. Ye kanti tikwe meri tuaba iti amne, ni jāndrān kri krübāte kwrere bā tain, bti meri ye nāma tākānintbe. Ni jāndrān kri krübāte kwrere tōi nāma jökrā Ngöbö rüere, aiseite kwatabtä kukwe kāmekāme taretare nāma tikani Ngöbö rüere. Mdakāre abko, ni jāndrān kri krübāte kwrere dokwā kwā kükü amne krotu krā jätä ie abko bti meri ye nāma. ⁴ Meri tuaba tikwe ye abko btā dān ütiāte kri bā mikibare nāma amne dān tain nāma btā. Erere arato, meri ye kākwe ja dātebare kuin jāndrān ororebti, jā tuāretuāre bti amne perlabti. Meri ye kisete abko baso orore nāma arato. Baso yete abko jāndrān kāmekāme Ngöbö rüere btā ni mätä kri Ngöbö rüere amne jāndrān ngwarbe kāme nuen nāma niarakwe kā mikakrā ngwarbe jabti abko nāma basote kwe. Ye abko meri nāma töbike kore amne nāma nūne kore Ngöbö rüere abko bā mikata baso yebtä. ⁵ Amne meri ye kā nāma tikani krörö okobtä:

MERI NE ABKO NIRE ABKO TÄ ÜKANI TIEBE.

MERI NE ABKO TÄ JUTA KRI BABILONIA BÄ MIKE.

MERI JÖKRÄ, BTI KÄ NGWARBE ABKO NIARA KWRERE, AISEITE DÄREBARE NIARAKRI.

AMNE KUKWE KÄME DIÄN DIÄN NGÖBÖ RÜERE JATANI NIARAKRI,

abko nāma tikani kore meri ye okobtä. ⁶ Yebti kätä neme nuāre nibtä dröba kisete, ye kwrere meri yebtä kā nāma nuāre juta deme Ngöbökwē ye dārie kisete, ñobtä ñan angwane niarakwe nitre tödekaka Jesubti kāmikani blitabtä Jesukrā, ye kai ngwian nāma nuāre kwe jabtā abko kisete nāma ni dröbare kwrere tikwe gaba mda.

Angwane meri tuaba tikwe, yebtä ti tōi ñan rababa krütare. ⁷ Abtä angele ye kākwe nieba krörö tie:

¿Ye ñobtä abko ma ñan tōi nebe krütare meri se tuare ye? Meri se tā kukwe ñö bā mike abko tā kaibe tiebe abko ti bike niere mae. Ni jāndrān kri krübāte kwrere dokwā kwā kükü ie amne krotu krā jätä ie kätä meri se ngwena abko kätä dre bā mike abko ti bike niere mae abko krörö: ⁸ Ni jāndrān kri krübāte kwrere turi makwe, ye abko nāmane nūne kira, akwa mtare tā nūne ñakare mda, akwa jāndrān ye abko juan ngāmi ngwarbe Ngöbökwē, kānenkri nāmane Kā Timonbti abko jatadita kā temen nebtā angwane, Ngöbökwē juandi ngwarbe. Angwane Ngöbökwē ni dātebare kira kena, ye ngwane mentokwäre tārā ni nūnanka kārekāre Ngöböbe mikakrā gare, yebtä nire nire kāita tikani ñakare abko kākwe ni jāndrān kri krübāte kwrere ye tuadi angwane, niaratre ñan tōi rabadi krütare ni jāndrān kri krübāte kwrere yebtä, ñobtä ñan angwane niara nāmane nūne kira akwa mtare tā nūne ñakare, akwa jatadita bobuta aiseite.

⁹ Mdakāre abko, kukwe ne ti bikera niere mae abko ni töbtā ie rükadre gare abko krörö: Ni jāndrān kri krübāte dokwā kwā kükü, ye abko ngitio kwā kükü, bti merita tākānintbe abko bā mikata. Erere arato, jāndrān dokwā kwā kükü ye abko tā jrei ni kükü bā mike. ¹⁰ Akwa jrei ni kükü ye ngätāite abko jrei nirike kākwe gobranbarera, bti nikanina ngwarbe amne tā gobrane ñakare mda. Jrei iti abko gwāngware tā gobrane amne, iti mda abko ngāmi nūke gobrane, akwa rükadi angwane ñan gobrandre raire kwe.

¹¹ Angwane ni jāndrān kri krübāte kwrere nāmane nūne kira akwa mtare tā nūne ñakare mda, ye abko jrei ni kwākāre abko bā mikata. Jrei ye abko kākwe sribidi ja kwrere jrei ni kükü yebe, akwa mrā Ngöbökwē juandi ngwarbe.

¹² Angwane krotu Krä jätä turi makwe ye abko jrei ni jätä ngämi nuke gobrane, akwa niaratre rükadi gobrane angwane, kä biandi ñänä okwä kratibe ietre gobrankrä ni jändrän kri krübäte kwrere ye ben gwaire. ¹³ Jrei ni jätä ye abko töi ja kwrere jökrä, aiseite ni jändrän kri krübäte kwrere ye ie ja di biandi kwetre, aiseite ni jändrän kri krübäte tö dreye, erere nuendi kwetre Kräke. ¹⁴ Angwane niaratre käkwe rüdi ni Kordero kwrere ye rüere, akwa ni Kordero kwrere ye käkwe ganaindi kwäräbe, nitre käräbare Ngöbökwé dianinkä jakrä tä nüne janknu Jesukrä ye ben gwaire. Ni Kordero kwrere käkwe ganaindi, ñobtä ñan angwane ni Kordero kwrere ye abko tä nitre dänkien krikri dänkiene amne tä gobrane nitre gobranka krikri bti arato aiseite.

¹⁵ Mdakäre abko, ñö bti meri bti kä ngwarbe tä tākänintbe turi makwe, ye abko ni jökrä amne ni kukwe bätäkä ngwarbe blitaka amne ni kä jökräbti temen abko turi ñö kwrere makwe. ¹⁶ Angwane krotu Krä jätä turi makwe amne ni jändrän kri krübäte kwrere turi makwe ye abko mätä rabai kri meri bti kä ngwarbe yebtä angwane, meri juandi ngwarbe amne meri mikadite kaibe bütiere kwe. Erere arato, meri ye ngätä kwetadi jökrä kwetre amne kroko kiakia abko kukwadi jökrä ñukwäte kwetre. ¹⁷ Dre nuendre, ie Ngöbö tö namani, erere mikani kwe niaratre töite, aiseite niaratre töi rabadi ja näre, käkwe ja di gobrankrä ye biandi ni jändrän kri krübäte kwrere yeye abti Ngöbökwé dre niebare, ye erere rabadi bare täte jökrä. ¹⁸ Mdakäre abko, meri bti kä ngwarbe turi makwe ye abko nitre nünanka juta kri tä gobrane jrei jökräbti abko turi kore makwe ye, nieba angelekwé tie.

18

Ngöbökwé juta Babilonia juani ngwarbe

¹ Yebti angele mda näma kä käinbti jataba timonkwäre ti okwäbti. Angele ye abko bäri di kri abko jataba angwane, trä gitiaba ngwen jökrä kä nebtä, ² käkwe ñäkäba ja dibti krörö:

jJuta kri Babilonia nikira ngwarbe!

Üai käme bätäkä ngwarbe, Kräke kä nebe nete amne, nukwä bätäkä ngwarbe, ñakare dbe Ngöbö ngwärekre aibe nebe ja juda mike nete.

Erere arato, jändrän ngwarbe ngwarbe, btä ni mätä aibe Kräke kä nebe nete.

³ Ngöbökwé juta ye juandi ngwarbe kore, ñobtä ñan angwane ni dröbare uba döi kwaka kisete tä ja mike ngite meri bti kä ngwarbe ben, ye kwrere ni kä jökräbti temen namani ja mike ngite nitre nünanka juta yebe.

Angwane meri bti kä ngwarbe ben ja mika ngite,

kwrere jire jrei kä jökräbti temen käkwe ja mikani ngite.

Erere arato, nitre jändrän rürümoinkä abko namani jändrän bkäne kabre jändrän bäri kuinkuin kwetre ye rürümoinbtä ütiäte ütiäte, niebare angelekwé.

⁴ Yebti ni mdara jire kukwei jaraba kä käinbti tie, käkwe nieba krörö:

Mun jen tikwe abko käkwe ñan ja mikadre ngite siba nitre nünanka juta nete kwrere angwane, ja tare nika jatadre kri niaratre rüere arato, ye ngwane munkwe ñan ja tare nikadre arato, abkokäre mun jen tikwe ye nän mento juta ne bäre,

⁵ ñobtä ñan angwane kukwe käme nuenbare kwetre ye nena kabre Ngöbö ngwärekre kä käinbti angwane, kukwe kämekäme nuenta kwetre, ye abko käinikwitekä ñakare Ngöböbti, aiseite Ngöbökwé mikadi ja tare nike jötrö.

⁶ Niara käkwe dre nuenbare ni mda rüere, ye kwrere nuen niara rüere arato.

Niara käkwe dre nuenbare, yebti ta jändrän nuen bobu btä kukwe käme nuen dokwäre. Erere arato, niarakwe ni mda mikani ja tare nike krübäte, ye abko ni bukata uba döi kwakate kwrere, yebti ta uba döi bäri kwaka bobu mda abko bian ie abko erere makwe mika ja tare nike bobu bti ta.

⁷ Mdakäre abko, niara namani bike kri amne kä namani bäri nuäre kri btä nüne bäri kuin, ye kwrere arato makwe nika janknu amne makwe mika ja tare nike kri.

Meri se tä bike kri, käta töbike krörö:

Ñan meri kån kwäräi krütani, kwrere tita nete amne ñan tita ja tare nike, akwa tita tåkänintbe kuin nete jreina kwrere, tä nütüre jabtä.

⁸ Ye mdenbtä abko köbötira jire ja tare nika jatadi kri kräke abko krörö:

Ni rabadi krüte kwati krübäte amne

ni kwati rabadi müen jiebtä amne

ni kwati rabadi mrö nike amne kukwadi ñukwäte arato,

ñobtä ñan angwane Ngöbö ni Dänkien di kri käkwe mikadi ja ngie nuen bikabtä kri kore, aisete rakadikä kore btä.

⁹ Angwane meri bti kä ngwarbe, ben ja mikata ngite bati bati, ye kwrere jire ja mikani ngite. Jrei kä jökräbti temen käkwe ja mikani ngite amne ja mikani nuäre kwetre ben, ye abko juta rabadi nukwe amne ngübü rabadi tuen neen kukwäne ietre angwane, rabadi müaire, kä rabadi ngrente krikri be jiebtä. ¹⁰ Akwa nane mikadre ja ngie nuen arato, abtä kä jürä rabadi jrei kä jökräbti temen btätre, aisete rabadi nünaninkä mobe temen, käkwe niedi krörö:

¡Aingwaree, juta kri Babilonia juta di kri abko bobre jakän!

Ye ñobtä amarebti batibe mata ja ngie nuen jötrö dikaro ye,

niedi jreikwe.

¹¹ Mdakäre abko, nitre jändrän rürümoinkä käkwe juta ye müaidi amne rabadi ngrente krikri be arato, ñobtä ñan angwane ni ñan rabadre mda jändrän kökaka ietre aisete.

¹² Nitre ye abko nämane oro, plata, jä ütiäte ütiäte amne jändrän jä kwrere kädekata perla rürümoin. Erere arato, dän ütiäte kri kädekata lino amne dän sedare amne dän bä tain drüne amne dän tain rürümoin nämane kwetre nitre nünanka juta yete yeye. Erere arato, kri rä bäne bäne amne marfil sribebare jändrane amne kri kuinkuin sribebare jändrän ütiäte kwrere, bronse amne jiero sribebare jändrane amne jä kuin ütiäte kri kädekata mármol abko rürümoin nämane kwetre ietre. ¹³ Erere arato, canela amne jändrän rä bäne bäne mikadre ja dokwäte amne kri ngwäri rä bäne kukwadre kädekata incienso amne ñö rä bäne bäne amne kri ngwäri rä bäne kädekata mirra abko rürümoin nämane nitre nünanka juta yete yeye. Erere arato, uba döi, kri olibo köi amne arina kuinkuin, trigo amne nbi, obeja, mdä, kareta jädre mdäye amne ni klaboré, ni ye abko ni ütiäte Ngöbökrä, akwa rürümoin nämane jändrän mda mda kwrere nitre jändrän rürümoinkäkwe.

¹⁴ Ni ye käkwe niedi krörö juta yebtä: ¡Kri ngwäkä kuin amne jändrän jökrä mda mda nämane nebe bänänte mun kadate, ye abko ñakare mda makwe! ¡jändrän kabre makwe, bti mata nüne bä nuäre, ye abko nikanina ngwarbe jökrä makän! niedi kwetre. ¹⁵ Nitre jändrän rürümoinkä nämane jändrän rürümoiné juta yete abko köböire namani jändrän bkäne kabre, niaratre ye abko btä kä jürä rabadi, aisete rabadi nünaninkä mobe temen, kä rabadi müen amne rabadi ngrente krikri be juta ye jiebtä. ¹⁶ Angwane rabadi niere krörö:

¡Aingwaree juta kri, ma bobre jakän!

Dän ütiäte kri kädekata lino, ye ma nämane kite jabtä.

Erere arato, dän bä mikibare amne dän bä tain drüne, bti ma nämane ja dätäre.

Erere arato, oro amne jä tuäre mda mda ütiäte ütiäte amne perla, bti ma nämane ja dätäre.

¹⁷ Angwane batibe jändrän kabre ye nikira ngwarbe jötrö makän, abko rabadi niere.

Mdakäre abko, nitre ru ngwianka amne nitre nänkä rute mrenbti amne ni mda mda ru ngwianka mrenbti abko rabadi mobe temen juta mike ñäräre arato. ¹⁸ Angwane juta ye rabadi nukwe abko ngübü jatadi ietre, abtä rabadi ngrente krörö: Juta ütiäte kri ne kwrere tua ñakare jire abko rabadi niere. ¹⁹ Rabadi ulire abko bä mikakrä niaratre käkwe dobro mnü kitadi ja dokwäbti amne rabadi müen amne ngrente krikri be, kä rabadi ñäke ja dibti krörö:

¡Aingwaree juta kri, ma bobre jakän!

Nitre nünanka ma kánti abko jändrän bkáne kabre, ye köböire nun ru ngwianka mrenbti namani jändrän bkáne kabre arato, akwa batibe Ngöbökwé ma junina ngwarbe jökrä, rabadi niere.

²⁰ Yebti angele ye abko kákwe nieba mda:

Juta niki ngwarbe se abko kä ngwen nuäre jabtä munkwe kä käinbti yete.

Amne mun juta deme Ngöbökwé ye kákwe kä ngwian nuäre jabtä.

Erere arato, mun kukwe kuin Jesubtä ngwianka amne mun Ngöbö kukwei niekä ye kákwe kä ngwian nuäre jabtä,

ñobtä ñan angwane Ngöbökwé juta juni ngwarbe, ye abko mun dokwäre juni ngwarbe kwe, aisete munkwe käi ngwian nuäre jabtä, nieba angelekwe.

²¹ Yebti angele dite kri kákwe jákwata kri bäsi krü kri trigo ukwakrä kwrere jire dianba kisete, bti kitaba kwe mrente, kákwe nieba krörö:

Jákwata kri kiti mrente, se kwrere makwe juta kri Babilonia juandi ngwarbe amne ni mda mda kákwe ñan ma tuadreta jire mda.

²² Mdakäre abko, arpa, tolero amne drü, ye abko ñan kukwei nuadi jire chi mda ma käite yete.

Erere arato, krü trigo ukwakrä ñan ngö nuadre jire chi mda yete.

²³ Erere arato, ñotra trä ñan tuadreta jire chi kwati yete amne, ni ja mikaka gure käi ngwianta nuäre jabtä yete,

ye kwrere käi ñan ngwiandre nuäre jabtä mda yete, ñobtä ñan angwane nitre jändrän rürümoinkä yete abko namani jändrän bkáne kabre kabre abti namani dite dite.

Erere arato, nitre nünanka juta yete kákwe ni kä keta kabre te ngökani kwrasihti, abtä ja ngie nuadi kore kwe.

²⁴ Juta yete nitre Ngöbö kukwei niekä abko kämikani.

Erere arato, nitre deme Ngöbökwé kämikani amne ni kä jökrähti temen tödekaka Ngöböhti abko kämikani juta yete, aisete Ngöbökwé mikadi ja ngie nuen kore, nieba angelekwe juta Babiloniabtä.

19

Aleluya niebare kä käinbti Ngöböye

¹ Yebti ni kwati kukwei rababa ruen ja dibti tie, kä rababa niere krörö kä käinbti: ¡Aleluya! Ngöbö nikwe aibe ni diantarikä, aibe ütiäte kri amne di kri.

² Ye ñobtä ñan angwane meri bti kä ngwarbe tä ni brare näkwite, ye kwrere jire juta ne nämáne ni kwati näkwite kukwe kämekáme jiehti kä jökrähti temen abko kräke Ngöbö tä kukwe ükete kuin era metre.

Amne nitre deme Ngöbökwé kämikani nitre nünanka juta yetekwe, ye dokwäre abko Ngöbökwé mirira ja ngie nuen krübäte.

³ Yebti nieba krörö mda kwetre:

¡Aleluya! Juta ne ngübüie rabadi kärekäre kukwäne, ñobtä ñan angwane rabadi nukwe kärekäre aisete.

⁴ Angwane nitre unbre unbre ni gre bti nibkä amne jändrän kräbkä nämáne nüne ye rababa ja okokrä mike nebe doobtä temen, kákwe Ngöbö nämáne tákänintbe kürä gobrankrähti ye mike ütiäte jae abko rababa niere krörö: ¡Amen! ¡Aleluya! rababa niere.

⁵ Ye btäräbe kürä gobrankrä Ngöbökwé kánti ni kukwei rababa, kákwe nieba krörö: ¡Ngöbö nikwe ye käikitekä munkwe!

¡Mun ütiäte kri amne mun bobre käta sribire Ngöbökrä, käta Ngöbö mike ütiäte jae, ye kákwe Ngöbö nikwe käikitaka! rababa niere.

⁶ Yebti ni kwati kukwei rababa ruen tie bäsi ñöta neme betekä jákwatabtä timon ngöta neme kri, ye kwrere jire ni kukwei rababa ruen tie amne, bäsi unsuni ngö kri, ye kwrere ni kukwei rababa ruen tie, kä rababa niere: ¡Aleluya!

¡Ngöbö ni Dänkien Di Kri Jändrän Jökrä Nuenkrä kitera gobrane!
rababa niere.

⁷⁻⁸ Ni Kordero kwrere kitera ja mike gure amne meri bati abko käkwe ja dätenirira rabakäre ben abko ie dän kuin lino trä ngitiekä bini kitakrä jabtä ja mikakäre gure.

Ne aisete ari kä ngwen nuäre jabtä amne ari kä ngwen juto jabtä amne ari niara käikitekä. Nitre deme jen Ngöbökwä käkwe sribi kuin era metre nuenbare Ngöbökrä. Sribi kuin era metre, ye abko dän kuin lino abko bä mikata kore.

⁹ Yebti angelekwe nieba mda tie:

Kukwe tike krörö täräbtä: Ni Kordero kwrere käkwe ja miri gure, ye kanti nire nire tä nübaibare, ye abko btä kä raba nuäre kri krübäte, nieba kwe tie.

Abti jötrö nieba krörö mda kwe:

Tikwe kukwe nini, ye abko Ngöbö Kukwei era metre, erere tikwe nini mae, nieba kwe tie.

¹⁰ Angwane ti rikaba ngitiekä ngukudokwäbti temen angele ye ngotobtä mikakäre ütiäte jae, akwa angele ye käkwe nieba tie:

Ma amne ma mräkä mda mda käta nünenkä dite jabtä kukwe era metre Jesukwe btä, käta sribire Jesukrä, ye kwrere tita sribire arato, aisete makwe Ngöbö aibe mika ütiäte jae, ñobtä ñan angwane nitre Ngöbö kukwei niekä era metre, ye mden abko nämane blite Jesubtä, nieba angelekwe tie.

Jesu jatani mdä bä ngwenbti

¹¹ Angwane kä käinbti gitiaba sete, rababa tuen tie amne mdä bä ngwen nämä krati. Mdä yebti ni nämä näin iti abko kädian nämä Ni Ja Kukwei Mikaka Täte amne Ni Era Metre. Niara nämä kukwe ükete metre ta ni jökrä kräke amne kukwe era metre dokwäre nämä rüere Ngöbö rüebe. ¹² Angwane niara okwä abko rababa tuen trä ngitiekä ñukwä jutra kwrere tie jändrän jökrä gare ie bä mikakrä amne, dokwäbti abko korona nämä kabre kabre, niara abko gobran kri bä mikakrä amne, niara kä nämä tikani mda ye abko niara aibe ie nämä gare kaibe. ¹³ Mdakäre abko, dän jükani därire jökrä nämä kitani jabtä kwe niara krütani ni diantarikäre bä mikakrä amne, niara kädian nämä Ngöbö Kukwei arato. ¹⁴ Niara ye jiebtä abko nitre rükä kä käinbti nämä näin kwati krübäte abko dän ngwen lino nämä kitani jabtä. Dän lino ye abko ütiäte amne merebe amne, niaratre nämä näin mdä ngwen ngwenbti. ¹⁵ Niara rababa ñäke angwane, bäsi ngitra tu grine jabtä kwärikwäri, ye kwrere jire kukwe rababa betekä kadate nitre kä jökräbti temen nünanka Ngöbö rüere kämikakäre. Erere arato, “mökän jierore ni kämikakäre, bti niarakwe gobrandi tare,” amne bäsi uba tükakata ngotobti amne ñöi aibe diankata, ye kwrere jire niarakwe rätädi Ngöbö rüebti, yebti abko Ngöbö Di Kri Jändrän Jökrä Nuenkrä, Ngöbö ye abko mätä kri krübäte abko bä mikata kore kwe. ¹⁶ Dänbtä ie amne uliebtä abko niara kä nämä tikani mda abko krörö: JREI BÄRI KRI JREI MDA MDA KRÄKE AMNE DÄNKIEN BÄRI KRI DÄNKIEN MDA MDA KRÄKE abko nämä tikani kore btä.

¹⁷ Yebti ti okwä rababa angelebtä angwane, angele ye rababa nünaninkä ñänänbti angwane, nukwä jökrä ngri kwetakakwetaka jüden kwrere tä nikenkä käinta, ie angele ye rababa ñäke krikri ja dibti krörö mda: Ngöbö kite mrö sribere kri krübäte mun bukakrä, aisete mun jakwe ja ükekrö jökrä mröre. ¹⁸ Angwane munkwe jrei ngrie kwetadre, munkwe nitre rükä dänkien ngrie kwetadre, munkwe nitre rükä baliente baliente ngrie kwetadre, munkwe mdä rükä ngrie kwetadre, munkwe nitre nänkä mdäbti rübtä ngrie kwetadre. Erere arato, munkwe ni jökrä ngrie kwetadre abko ni ñakare klaboré, ni klaboré, ni bobre amne ni ütiäte kri ngrie kwetadre munkwe, aisete jakwe, nieba angelekwe nukwäye.

¹⁹ Angwane ni jändrän kri krübäte kwrere ye käkwe rükä kwekwe amne jrei kä jökräbti mikabara biare rükäre ni nänkä mdä ngwenbti ye rüere amne rükä kwekwe rüere arato. Nikani rüere, ²⁰ akwa ni jändrän kri krübäte kwrere ye kaba ngite amne ni ngöbö ngwarbe ngwarbe kukwei niekä käkwe sribi kri ñan tuabare nuenbare abko kaba ngite arato.

Ni ngöbö ngwarbe kukwei niekä käkwe sribi kri ñan tuabare nuenbare, yehti abko ni kwati ngökani kwe amne, nitre yehtä abko ni jändrän kri krübäte kwrere ye kä tikani. Erere arato, ni jändrän kri krübäte abko bä sribebare ngöbö ngwarbere abko mikani ütiäte kwetre, yehtä abko ni jändrän kri krübäte kwrere btä ni ngöbö ngwarbe kukwei niekä kaba ngite, ye abko ñukwä jutra ngitiekä asufrebe, ye te kitaba nire jökrä ja tare nikakäre. ²¹ Angwane ni mda mda nämane rüere Jesukristo rüere abko Jesukristo nämä näin mdähti ye käkwe kämikaba jökrä ja kukwei aibebti, ñobtä ñan angwane niara kukwei abko rababa betekä ngitra tu kwrere, aiseti ni kämikaba jökrä kwe. Angwane nukwä ngri kwetakakwetaka jüden kwrere käkwe nitre ye ngrie kwetaba trinetrine jökrä.

20

Kä mili krati

¹ Yehti angele nämä iti kä käinbti, jataba timonkwäre ti okwähti. Angele ye abko nämä näin llabe jukwe Kä Timonbti ngwena kisete amne kadena kri ngwian nämä kisete kwe arato. ² Angele ye abko käkwe mökata kaba ngite. Mökata ye abko tbi nämäne kira, arabe abko kädianta Diablu amne Satana arato. Mökata ye abko angelekwe mäkäteba kadenanbti kä mili krati, ³ käkwe kitaba ngite Kä Timonbti, bti jukwe dikaba kuin bti kwe, bti Ngöbö kä tikani jukwehtä, ni mdakwe ñan tikadre abkokäre. Niara ñan rikadreta nitre ngököta kä jökrähti temen, abkokäre kä mili krati ngämi niken ta niara ñan tikaditeta. Akwa yehti mökata ye tikaditeta bä jötrö.

⁴ Yehti kürä gobrankrä nämä kabre kä käinbti btä ti okwä rababa. Kürä yehti abko nitre ie ja di biani Ngöbökwä kukwe ükatekäre nikrä abko nämä tākänintbe, tikwe tuaba. Erere arato, nitre käkwe ja tare nikani blitabtä Jesubtä amne kukwe kuin Ngöbökwä Jesubtä mikabtä gare ni mda mdaye, akwa nünankabare dite jabtä kwetre, käkwe Jesu rükaninte ñakare abko dokwäre dokwä tikaninkä, ye abko üai nämä siba yete. Mdakäre abko nitre ye käkwe ni jändrän kri krübäte kwrere ye mikani ñakare ngöböre jae amne niara bä mikani ñakare ütiäte jae ngöbö kwrere. Erere arato, nitre ye oköbtä o kisebtä abko ni jändrän kri krübäte kwrere ye kä tikani ñakare abko üai tuaba tikwe. Niaratre ye abko rükabata nire jökrä, käkwe gobranba kä mili krati Kristobe gwaire tikwe tuaba. ⁵ Ni ruäre mikabata nire käne kore Ngöbökwä, akwa ni mda mda abko mikadita nire ñakare kwe abti kä rikaba mili krati ta. ⁶ Nitre rükabata nire kore, ye abko deme amne ni yehtä kä rabadi nuäre kri. Niaratre ñan krütadre mda, ye abko Ngöbökwä ñan mikadi ja ngie nuen akwa, nünandi kärekwäre kwetre Ngöböbe angwane, ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre tä sribire, ye kwrere sribidi kwetre Ngöbökrä amne Kristokrä amne gobrandi kä mili krati kwetre ben gwaire arato.

Ngöbökwä Satana juani ngwarbe mrä

⁷ Yehti kä mili krati rikadi ta angwane, Satana tä ngite Kä Timonbti abko tikadite angwane, ⁸ näin ni ngökö kä jökrähti temen nebebe kä ñäre jökrä amne kākä Gog amne Magog angwane, ni ükadikrö kwati kwe rükäre Ngöbö rüere. Ye abko, mren ümain kwrere jire ni rabadi ja ükaninkrö rükäre Ngöbö rüere. ⁹ Angwane nitre rükä kwati ye rikaba mobe käkwe ja ükäröba jökrä juta deme Ngöbökwä bäre temen amne juta Jerusalén tarebare Ngöbökwä ye bäre temen, ni ye juankäre ngwarbe, akwa batibe ñukwä kä käinbti jataba timonkwäre käkwe ganinkä jökrä se kwrere. ¹⁰ Angwane diablu nämäne niaratre ngökö, ye abko ñukwä jutra ngitiekä asufrebe mni mni te kitaba. Kä ye arabe kanti ni jändrän kri krübäte kwrere kitanina käne amne ni ngöbö ngwarbe kukwei niekä kitanina arato, ye kanti diablu kitaba. Kä ye kanti mikadi ja tare nike kärekwäre dibire rare.

Ngöbökwä kukwe ükaninte ni krütanikrütani kräke

¹¹ Yehti kürä gobrankrä kri, ngwen bürere tuaba mda tikwe. Kürä yehti abko ni nämä tākänintbe iti. Niara ngwärekwä abko kä temen ne amne kä kainta se gitaba batibe jökrä abko ñan tuaba jire chi mda tikwe. ¹²⁻¹³ Angwane nitre müre neketani mrente,

ye erere nukaninta nire jökrä. Erere arato, ni müre ketaniketani abko üai nämane kä nakebtä, ye erere nukaninta nire jökrä arato, aiseite nitre ütiäte krikri ya, o bobre bobre ya, krütanikrütani abko nämä nünaninkä jökrä kürä gobrankrä Ngöbökwe ye ngwärekri, btä ti okwä rababa. Ye btäräbe tärä metateba keteti. Erere arato, tärä ni nünanka kärekäre Ngöböbe mikakrä gare abko metateba arato. Angwane ni itire itire ngämi krüte, känenkri dre dre nuenbare kwetre, ye erere btä Ngöbökwe kukwe ukateba kräke, aiseite ni itire itire käkwe dre dre nuenbare nämä tikani täräbtä, ye erere kukwe ukateba kräke Ngöbökwe. ¹⁴ Yebti gata ara amne kä nakebtä kitaba ñukwä jutrate kä Timonbti juankäre ngwarbe. Ñukwä jutra kä Timonbti ne kanti abko nita krüte bobukäre. ¹⁵ Tärä ni nünanka kärekäre Ngöböbe mikakrä gare, tärä yebtä nire nire kä kwani ñakare, ye erere kitani jökrä ñukwä jutrate ja tare nikakäre kärekäre.

21

Juta Jerusalén btin

¹ Yebti kä kainta btin amne kä temen ne btin tikwe tuaba mda, ñobtä ñan angwane kä kainta se btä kä temen ne amne mren dätebare käne Ngöbökwe abko nikanina ta, aiseite ñan rababa jire mda. ² Yebti juta Jerusalén btin kuin deme nämä Ngöbö kanti kä käinbti abko jataba timonkwäre tikwe tuaba bäsi meri tä ja ükaninte kuin bä nuäre brare ngäbti ja mikakäre gure ben, ye kwrere jire juta ye rababa tuen tie. ³ Angwane btäräbe kürä gobrankrä Ngöbökwe tuaba tikwe, ye kanti ni kukwei jaraba kri tie, kä rababa niere krörö:

Mtare Ngöböta nüne ni jen kwe ben juta btin nete. Ngöbökwe nünandi bentre amne niaratre rabadi juta jen Ngöbökwe, aiseite Ngöbö ara jire tädi bentre Ngöbö jen kwetre kwrere. ⁴ Angwane Ngöbökwe niaratre okwä ñöi sökädite jökrä ietre amne ni ñan krütadre jire iti mda amne ñan ja müaidre jire chi mda amne ñan ja müaidre ja tare nikabtä, ñobtä ñan angwane kukwe nämane ükaninte ño känekäne, erere nikanina jökrä ta. ⁵ Angwane Ngöbö nämä tākänintbe kürä gobrankräbti ye käkwe nieba krörö:

Jändrän jökrä tita sribereta btin, nieba kwe.

Bti niebata kwe tie:

Kukwe ne abko kukwe era metre, abtä ni jökrä rabadre tödeke bti, aiseite tike täräbtä, nieba kwe tie.

⁶ Yebti Ngöbökwe nieba krörö tie:

Jändrän jökrä nibira bare. Ti abko tärä okwä kena kädianta alfa amne tärä okwä mrä kädianta omega kwrere. Ti nämänena jändrän jökrä känenkri kena amne ti rabadi jändrän jökrä täbti mrä. Mdakäre abko, nire nire ie tomna ye abko ie tikwe ñö okwä kuin nire käta ni mike nüne kärekäre ye biandi ngwarbe tomnane. ⁷ Mdakäre abko, nire nire käkwe ja tare nikadre tödekabtä tibti, käkwe ti rükandrete ñakare abko ni rüe ganainkä kwrere abko ie tikwe jändrän kuinkuin jökrä ne biandi amne, ti rabadi Ngöböre kwetre amne niara rabadi ti ngäbriänkä tikwe. ⁸ Akwa ni käta ja ngwen ngwarbe amne ni tödeke ñakare Jesubti, akwa tä niara rükente, amne ni ñan tö Ngöbö Kukwei mikai era jae, erere arato ni ngututu diän diän, ni ni mda mda kämikaka amne ni ja mikaka gure tiebetiebe amne ni kwrarekwrare, amne ni sukiare sukiare, amne ni jändrän ngwarbe mikaka ngöböre jae amne ni ni ngökaka, ye abko ñukwä jutra ngitiekä asufrebe mni mni abko te kitadi. Ye kanti krütadi bobukäre. ⁹ Yebti angele ni kükü kisete blato nämä abko te Ngöbö mätä kri nämä iandrete, angele ye abko jataba iti, käkwe nieba mda tie:

Meri ben ni Kordero kwrere rabai, meri ye abko ti bike mike tuare mae. Jakwe tuen, nieba kwe tie.

¹⁰ Yebti Ngöbö Üaikwe ti mikani jändrän tuen köböre kwrere angwane, ngitio kri mobe käin, kanti angele rikaba ti ngwena, käkwe juta Jerusalén deme nämä kä käinbti Ngöbö kanti abko jataba timonkwäre, tikwe tuaba. ¹¹ Juta ye abko Ngöbö trä bä nuäre abko bti rababa trä ngitiekä amne bäsi jä tuäre ütiäte kri kädekata jaspe, kwrere jire juta ye rababa trä ngitiekä. ¹² Angwane juta ye bäre temen abko ki nämä mikani kri amne mobe käin. Ki yebtä abko jukwe nämä kwä jätäbti kubu amne jukwe kwatirekwatire btä angele nämä

nūnaninkä iti ngibiare. Erere arato, Jacob ngäbriänkä ni jätäbti nibu abko kä nämä tikani itire itire jukwe kwatirekwatire btä. ¹³ Jukwe ye abko nämä kwä jätäbti kubu: komä kä dririkri, komä ngwitäräkri, komä mötarikri amne komä nindrinikri. ¹⁴ Amne ki mikani jutabti, ye abko jä nämä mikani kwä jätäbti kubu gräre. Jä yebtä abko nitre Jesu kukwei ngwianka ni jätäbti nibu kä nämä tikani.

¹⁵ Angwane angele nämä blite tibe ye nämä nörä orore ngwena krati kisete juta ñäkäkrä, jukwe ñäkäkrä amne ki jutabti ñäkäkrä arato. ¹⁶ Juta ye abko ja näre jökrä kwärikwäri, aiseite körä ja näre kwärikwäri. Angelekwe juta ye ñäkäba nörä yebti angwane, rababa 2,200 kilometro ja näre körä ngakri, kwatakri amne kukwäne rababa ja näre jökrä. ¹⁷ Yebti ki nämä jutabti, ye ñäkäba kwe arato angwane, ki ye abko rababa 65 metro ie, ye abko ni kä nebtä tä jändrän ñäke ño, ye kwrere angele nämä juta ye ñäke. ¹⁸ Amne ki nämä mikani juta yebti abko jä kuin ütiäte kri kädekata jaspe nämä mikani kire, akwa juta ara jire abko oro kuin trä ngitiekä bidrio kwrere. ¹⁹ Angwane jä kwä jätäbti kubu mikani ki gräre abko btä jä tuäretuäre ütiäte kri bätäkä ngwarbe nämä mikani abko krörö: jä käne btä abko jä kuin ütiäte kri kädekata jaspe nämä mikani, jä kubukäre abko btä jä kädekata zafiro nämä mikani, jä komäkäre abko btä jä kädekata ágata nämä mikani, jä kobkäkäre abko btä jä kädekata esmeralda nämä mikani amne ²⁰ jä kwäriekäre abko btä jä kädekata ónice nämä mikani, jä kwä tikäre abko btä jä kädekata cornalina nämä mikani, jä kwä kükükäre abko btä jä kädekata crisólito nämä mikani, jä kwä kwäkäre abko btä jä kädekata berilo nämä mikani amne jä kwä ökänkäre abko btä jä kädekata topacio nämä mikani, jä kwä jätäkäre abko btä jä kädekata crisopraso nämä mikani amne jä kwä jätäbti kwatikäre abko btä jä kädekata jacinto nämä mikani amne jä kwä jätäbti kubukäre abko btä jä kädekata amatista nämä mikani.

²¹ Angwane jukwe kwä jätäbti kubu juta yebtä abko perla aibe mikani jukwere, aiseite jukwe kwatirekwatire abko perla kwatibe nämä mikani jukwere amne ji juta ye ngätäite ta abko oro kuin ara jire mikani jire amne nämä trä ngitiekä bidrio kwrere jire abko tikwe tuaba.

²² Mdakäre abko, ju blitakrä Ngöböbe tikwe tuaba ñakare juta Jerusalén btin yete, ñobtä ñan angwane ni Dänkien Ngöbö Di Kri Jändrän Jökrä Nuenkrä abko tä yete amne ni Kordero kwrere tä yete abko ben ni raba blite gwärere, aiseite ju blitakrä Ngöböbe ñakare yete. ²³ Erere arato, ñänä amne sö trä rabadre juta yete abko ñakare ütiäte, ñobtä ñan angwane Ngöbö trä kuin bä nuäre ye abko tädi juta yete amne ni Kordero kwrere abko tä ñotrare yete arato. ²⁴ Ye abko nitre nūnanka kä jökräbti temen abko käkwe dikadikä ñotra ye träte nebebe juta Jerusalén btin ye kánti amne nitre jreire kä jökräbti temen abko käkwe jändrän ütiäte kwekwe biandi Ngöböye niara mikakäre ütiäte jae juta yete. ²⁵ Angwane jukwe juta yete abko ñan dikadre jire chi rare amne juta ye kánti kä ñan rabadre iko arato, aiseite jukwe ñan dikadre jire chi. ²⁶ Erere arato, nitre nūnanka kä jökräbti temen abko jatadi jändrän ütiäte ütiäte kwekwe ngwena biandre Ngöböye niara mikakäre ütiäte jae juta yete. ²⁷ Akwa jändrän kämekäme ñan rikadi jire chi nebe juta yete amne, ni diän diän amne ni ni ngökaka ñan rikadi jire chi yete arato; akwa nire nire käkwe nūnandre kärekäre Ngöböbe abko käta tikani tarä ni Kordero kwrere yebtä, ni ye aibe abko rikadi nūne juta yete abko angelekwe mikani tuare tie.

22

Ñö kri ni mikakrä nire kärekäre

¹ Yebti ñö kri kuin dirare angelekwe mikaba tuare tie. Ñö ye abko ni mikakrä nūne kärekäre amne ñö ye abko kuin merebe jä cristal bä merebe ye kwrere. Erere arato, kürä gobrankrä Ngöbökwä amne kürä gobrankrä ni Kordero kwrere kwe, ye kánti ñö ye nämä neen. ² Angwane ji kri juta yete abko ötübu ta ñö ye tä neen amne kri ni mikakrä nūne kärekäre nämä niren ñobtä kwärikwäri. Kri ye abko ngwä nämä nebe sö kratirekwatire, aiseite kri ye ngwä nämä nebe bä jätäbti bobu btä kä kwatirekwatire amne kri ye abko kä nämä ni jökrä mikakrä kuinta. ³ Mdakäre abko, juta Jerusalén btin yete abko jändrän btä

ngürün mikani Ngöbökwe abko ñan rabadi jire chi. Angwane kürä gobrankrä Ngöbökwe amne kürä gobrankrä ni Kordero kwrerekwe abko tädi juta yete, aiseite nitre sribikä kwekwe abko erere käkwe niaratre käikitadikä kärekäre. ⁴ Angwane niaratre jökrä käkwe ja tuadi gwäreere Ngöböbe, kä näin niaratre kä ngwena tikani ja okobtä, niaratre abko ni jen Ngöbökwe bä mikakrä. ⁵ Juta yete abko kä ñan rabadre iko jire chi, aiseite nitre nünanka juta yete, kräke ñotra ñan rabadre ütiäte. Erere arato, ñänä trä ñan rabadre ütiäte kräke, ñobtä ñan angwane Ngöbö ni Dänkien ara jire käkwe kä trä biandi nitre nünanka yete ie. Niaratre käkwe gobrandi kärekäre.

⁶ Yebti angelekwe nieba mda tie:

Kukwe nieta tikwe mae, ne abko era amne kukwe kuin tödekakrä. Ye abko, ni Dänkien Ngöbö ara jire käta nitre niara kukwei niekä töi tike ja kukwei niere, Ngöbö ye ara käkwe angele kwe juani abko kukwe mden mden rakadikä bä jötrö mikakäre tuare sribikä kwekwe ie, nieba kwe tie.

Jesu jatadita

⁷ Angwane ni Dänkien Jesu abko käkwe nieba mda tie:

¡Ti rükadita jötrö! Kukwe biani Ngöbökwe nitre Ngöbö kukwei niekä köböire tä tikani tärä nebtä, ye nire nire tä mike era jae, yebtä abko kä rabadi nuäre amne Ngöbökwe ja di biandi ie, nieba kwe tie.

⁸ Angwane ti Juan, ti ne abko käkwe kukwe ne tuaba amne tikwe kukwe nuaba arato. Tikwe kukwe tuaba amne tikwe kukwe nuaba ünän jökrä, ye btäräbe angele käkwe kukwe mikaba tuare tie, ye ngotobtä ti rikaba ngitiekä ngukudokwäbti temen mikakäre ütiäte jae. ⁹ Akwa angele ye käkwe nieba mda tie:

Ma mräkä mda mda käta kukwe tä tikani tärä nebtä mikaka täte ye käta sribire Ngöbökrä, ye kwrere tita sribire arato, aiseite makwe ñan ti mika ütiäte jae, akwa Ngöbö aibe makwe mika ütiäte jae, nieba kwe tie.

¹⁰ Erere arato, angelekwe nieba krörö mda tie:

Ngöbö Kukwei biani niedre mae abko tä tikani tärä nebtä, ye abko kebera nebe bare, aiseite makwe ñan üka kaibe tiebe, akwa makwe mika gare ni mda mdaye. ¹¹ Angwane kä kitera neme braibe ja töi kwitakrä nie, aiseite nire nire käta kukwe kämekäme nuene Ngöbö rüere, ye tuametre nuene janknu amne, nire nire käta kukwe diän diän nuene, ye tuametre nuene janknu; akwa nire nire käta jändrän kuinkuin nuene ye käkwe jändrän kuin nuen janknu Ngöbökrä. Erere arato, nire nire käta nüne deme amne metre, ye käkwe nüna deme janknu Ngöbökrä, nieba angelekwe tie.

¹² Angwane ni Dänkien Jesukristo käkwe niebata tie:

¡Ti rükadita jötrö! Akwa ni itire itire tä dre dre nuene, ye abko ti jatadi ütiä ngwena kräke amne, ¹³ ti abko tärä okwä kena kädianta alfa amne tärä okwä mrä kädianta omega. Ti nämanena jändrän jökrä känenkri kena amne ti rabadi jändrän jökrä täbti mrä.

¹⁴ Mdakäre abko, dän bätäteta tä nebe ngwen bürere, ye kwrere nire nire käkwe tödekadre tibti rabakäre merebe Ngöbö ngwärekre abko rabadi nebe kri ni mikakrä nüne kärekäre kanti amne juta Jerusalén btin, ye kanti rabadi niken amne ni ye abko btä kä rabadi nuäre. ¹⁵ Akwa ni ngututu diän diän, ni kwrarekwrare, ni sukiare sukiare, ni ja mikaka gure bati bati, ni ni mda mda kämikaka, ni jändrän ngwarbe mikaka ngöböre jae amne ni jökrä käta ni ngöka tarere amne tä käi ngwen nuäre jabtä ni ngökakäre, nitre korekore abko rabadi jökrä Ngöbö okwä bäre mento.

¹⁶ Ti Jesu, ti ne mden käkwe angele tikwe juani kukwe ne mike gare jökrä mae abko erere makwe mikadre gare nitre gätäkä ti käbti yeye. Ti abko Jrei David bkün amne ti abko Muke Trä Dirare Dekä kwrere, nieba Jesukwe tie.

¹⁷ Ye abko, Ngöbö Üai Deme amne ni Kordero kwrere nän muko käta ¡Jakwe! niere Jesuye amne, nire nire tä ti kukwei nuen käkwe ¡Jakwe! nie Jesuye arato. Mdakäre abko, nire nire ie tomna abko tö tomna ñain nünakäre kärekäre, ye abko jata Jesuye, käkwe ñö ni mikakrä nüne kärekäre ye ña ngwarbe tomnane.

¹⁸ Angwane Ngöbö Kukwei niebare tä tikani tärä nebtä, ye nire nire tä kukwe nuen ye abko ie ti bike niere krörö: Kukwe tä tikani tärä nebtä, nebti ta nire nire käkwe kukwe mdara jire tikadi, ye dokwäre abko kukwe taretare tä tikani tärä nebtä abko bti Ngöbökwé mikadi ja tare nike kri krübäte. ¹⁹ Angwane kukwe tä tikani tärä nebtä, ne nire nire käkwe diandrekä ruäre, yebtä abko kri ni mikakrä nüne kärekäre, ye Ngöbökwé diandikä kän amne kri ye ngwäkä ñan kwetadre kwe, aise te ñan nünandi kärekäre kwe Ngöböbe. Erere arato, juta deme Jerusalén ye Ngöbökwé diandikä kän, aise te ñan nünandi kwe yete.

²⁰ Ti Jesu kätä kukwe tikani tärä nebtä niere metre, kätä niere krörö: ¡Ti näinta jötrö kä temenbtä! abko tita niere.

Ti Juan, ti ne abko kätä niere krörö ni Dänkien Jesuye: ¡Amen! ¡Jakweta ti Dänkien Jesu! tita niere Jesuye.

²¹ Ni Dänkien Jesu käkwe ja moto mika kuin ni jen Ngöbökwé kräke abko ie ti tö. Amen. Abko kore se. Ne ngörä.